

ספר הזוהר

על חמשה חומשי תורה בראשית

זוהר חלק א דף א/א

הקדמת הזוהר:

רבי חזקיה (נ"א, רבי אלעזר, וכ"ה בזהרי חמה ובנסחת ארץ ישראל) פתח, כתיב (שיר השירים ב) כשושנה בין החוחים, מאן שושנה, דא כנסת ישראל, (בגין דאית שושנה ואית שושנה), מה שושנה דאית בין החוחים אית בה סומק וחור, אופ כנסת ישראל אית בה דין ורחמי, מה שושנה אית בה תליסר עלין, אופ כנסת ישראל אית בה תליסר מכילן דרחמי דסחרין לה מכל סטרהא, אופ אלהים דהכא משעתא דאדכר, אפיק תליסר תיבין לסחרא לכנסת ישראל ולנטרא לה. ולבתר אדכר זמנא אחרא, אמאי אדכר זמנא אחרא, בגין לאפקא חמש עלין תקיפין דסחרין לשושנה ואינון חמש אקרון ישועות, ואינון חמש תרעין ועל רזא דא כתיב (תהלים קטז יג) כוס ישועות אשא, דא כוס של ברכה כוס של ברכה אצטריך למהוי על חמש אצבען ולא יתיר, כגוונא דשושנה דיתבא על חמש עלין תקיפין, דוגמא דחמש אצבען, ושושנה דא איהו כוס של ברכה, מאלהים תניינא עד אלהים תליתאה חמש תיבין. מכאן ולהלאה אור דאתברי, ואתגניז ואתכליל בברית, ההוא דעאל בשושנה (ס"א דא) ואפיק בה זרעא, ודא אקרי עץ עושה פרי אשר זרעו בו, וההוא זרע קיימא באות ברית ממש. וכמה דדיוקנא דברית אזדרע בארבעין ותרין זוגין ההוא (נ"א, דההוא) זרעא כך אזדרע שמא גליפא מפרש במ"ב אתון דעובדא דבראשית:

בראשית, רבי שמעון פתח, (שיר ב יב) הנצנים נראו בארץ, הנצנים דא עובדא דבראשית נראו בארץ, אימתי ביום השלישי, דכתיב ותוצא הארץ, כדין נראו בארץ. עת הזמיר הגיע דא יום רביעי, דהוה ביה זמיר עריצים, מארת חסר, וקול התור דא יום חמישי, דכתיב ישרצו המים וגו' למעבד תולדות. נשמע דא יום ששי, דכתיב נעשה אדם, דהוה עתיד למקדם עשיה לשמיעה, דכתיב

זוהר חלק א דף א/ב

הכא נעשה אדם, וכתיב התם נעשה ונשמע, בארצנו דא יום שבת דאיהו דוגמת ארץ החיים (שהוא עולם הבא, עולם הנשמות עולם הנחמות). (נ"א דבר אחר) הנצנים אלין אינון אבהן דעאלו במחשבה ועאלו בעלמא דאתי, ואתגניזו תמן ומתמן נפקו בגניזו, ואטמירו גו (נ"א בהו) נביאי קשוט אתיליד יוסף ואטמרו ביה, עאל יוסף בארעא קדישא ונציב לון תמן, וכדין נראו בארץ ואתגלו תמן, ואימתי אתחזון, בשעתא דאתגלי קשת בעלמא דהא בשעתא דקשת אתחזי כדין אתגליין אינון. ובההיא שעתא עת הזמיר הגיע, עידן לקצץ חייבין מעלמא, אמאי אשתזיבו, בגין דהנצנים נראו בארץ ואלמלא דנראו לא אשתארונון בעלמא, ועלמא לא אתקיים, ומאן מקיים עלמא וגרים לאבהן דאתגליין, קל ינוקי דלעאן באורייתא, ובגין אינון רביין דעלמא, עלמא

אשתזיב, לקבליהון (שיר א יא) תורי זהב נעשה לך, אלין אינון ינוקי רביין עולמין, דכתיב (שמות כד ז) ועשית שנים כרובים זהב:

בראשית, רבי אלעזר פתח, (ישעיה מ כו) שאו מרום עיניכם, וראו מי ברא אלה, שאו מרום עיניכם לאן אתר, לאתר דכל עיינין תליאן ליה, ומאן איהו פתח עינים. ותמן תנדעון, דהאי סתים עתיקא דקיימא לשאלה, ברא אלה, ומאן איהו, מ"י, ההוא דאקרי מקצה השמים לעילא, דכלא קיימא ברשותיה, ועל דקיימא לשאלה, ואיהו בארז סתים ולא אתגליא, אקרי מ"י, דהא לעילא לית תמן שאלה, והאי קצה השמים אקרי מ"י. ואית אחרא לתתא ואקרי מ"ה, מה בין האי להאי, אלא קדמאה סתימאה דאקרי מ"י קיימא לשאלה, כיון דשאל בר נש, ומפשפש לאסתכלא ולמנדע מדרגא לדרגא, עד סוף כל דרגין, כיון דמטי תמן, מ"ה, מה ידעת, מה אסתכלתא, מה פשפשתא, הא כלא סתים כדקדמיתא. ועל רזא דנא כתיב (איכה ב יג) מה אעידך מה אדמה לך, כד אתחריב בי מקדשא נפיק קלא ואמר מה אעידך, (נ"א, ומה אדמה לך בההוא מ"ה אעידך), בכל יומא ויומא אסהידת בך מיומין קדמאין, דכתיב (דברים ל יט) העדותי בכס היום את השמים ואת הארץ. ומה אדמה לך, בההוא גוונא ממש עטרית לך בעטרין קדישין, עבדית לך שלטנו על עלמא, דכתיב (איכה ב טו) הזאת העיר שיאמרו כלילת יופי וגו', קרינא לך (תהלים קכב ב) ירושלם הבנויה כעיר שחברה לה, (איכה ב יג) מה אשוה לך, כגוונא דאנת יתבה, הכי הוא כביכול לעילא, כגוונא דלא עאלין השתא בך עמא קדישא בסדרין קדישין, הכי אומינא לך דלא איעול אנא לעילא, עד דיעלון בך אוכלוסך לתתא, ודא איהו נחמה דילך, הואיל דדרגא דא אשוה לך בכלא. והשתא דאנת הכא גדול כים שברך, ואי תימא דלית לך קיימא ואסוותא, מ"י ירפא לך, ודאי ההוא דרגא סתימאה עלאה, דכלא קיימא ביה, ירפא לך ויוקים לך. מ"י קצה השמים לעילא, מ"ה ועד קצה השמים לתתא, (קצה השמים לתתא) ודא ירית יעקב, דאיהו מבריה מן הקצה אל הקצה, מן הקצה קדמאה דאיהו מ"י, אל הקצה בתראה דאיהו מ"ה, בגין דקאים באמצעיתא, ועל דא מי ברא אלה. אמר רבי שמעון, אלעזר בני פסוק מילך, ויתגלי סתימא דרזא עלאה דבני עלמא לא ידעין, שתיק רבי אלעזר, בכה רבי שמעון וקאים רגעא (נ"א, שעתא) חדא, א"ר שמעון, אלעזר מאי אלה, אי תימא כוכביא ומזלי הא אתחזאן תמן תדיר, ובמ"ה אתבריאו, כמא דאת אמר (תהלים לג ז) בדבר יהו"ה שמים נעשו, אי על מלין סתימין, לא לכתוב אלה דהא אתגליא איהו, אלא רזא דא לא אתגליא, בר יומא חד דהוינא על כף ימא, ואתא אליהו ואמר לי רבי ידעת מה הוא מי ברא אלה, אמינא ליה אלין שמיא וחיליהון עובדא דקב"ה, דאית ליה לבר נש לאסתכלא בהו ולברכא ליה, דכתיב (שם ח ד) כי אראה שמידך מעשה

זוהר חלק א דף ב/א

אצבעותיך וגו', יהו"ה אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ. א"ל, רבי מלה סתימא הוה קמי קב"ה, וגלי במתיבתא עלאה, ודא הוא, בשעתא דסתימא דכל סתימין בעא לאתגלייא, עבד ברישא נקודה חדא ודא סליק למהוי מחשבה, צייר בה כל ציורין חקק בה כל גליפין ואגליף גו בוצינא קדישא סתימא, גליפו דחד ציורא סתימאה קדש קדישין, בניינא עמיקא דנפק מגו מחשבה, ואקרי מ"י, שירותא (נ"א, ראשיתא) לבנינא, קיימא ולא קיימא, עמיק וסתים, בשמא לא אקרי, אלא מ"י בעא לאתגלייא ולאקרי בשמא (דא), ואתלבש בלבוש יקר דנהיר וברא אלה וסליק אל"ה בשמא, אתחברון אתוון אלין באלין, ואשתלים בשמא אלהים, ועד לא ברא אלה לא סליק בשמא אלהים. ואינון דחבו (נ"א, בעלמא) בעגלא על רזא דנא אמרו (שמות לב ח) אלה אליהך ישראל, וכמה דאשתתף מ"י באל"ה, הכי הוא שמא דאשתתף תדיר, וברזא דא אתקיים עלמא, ופרח אליהו ולא חמינא ליה, ומניה ידענא מלה, דאוקימנא על רזא וסתרא דילה, אתא רבי אלעזר וכלהו חברייא ואשתטחו קמיה, בכו ואמרו אלמלא לא אתינא לעלמא אלא למשמע דא די. אמר

רבי שמעון, על דא, שמיא וחיליהון במ"ה אתבריא, דכתיב (תהלים ח ד) כי אראה שמיך מעשה
אצבעותיך וגו', וכתיב (שם י) מ"ה אדיר שמך בכל הארץ, אשר תנה הודך על השמים, על
השמים איהו לסלקא בשמא, בגין דברא נהורא לנהוריה, ואתלבש דא בדא, וסליק בשמא עלאה
ועל דא בראשית ברא אלהים, דא אלהים עלאה, דהא מ"ה לא הוי הכי, ולא אתבני, אלא בשעתא
דאתמשכן אתוון אלין (מאילין) אל"ה מלעילא לתתא, ואימא אוזיפת לברתא מאנהא, וקשיטא
לה בקישוטהא. ואימתי קשיטא לה בקישוטהא כדקא חזי, בשעתא דאתחזון קמה כל דכורא,
דכתיב (שמות כג יז) אל פני האדון יהו"ה, ודא אקרי אדון, כמה דאת אמר (יהושע ג יא) הנה
ארון הברית אדון כל הארץ, כדין נפקת ה', ואעילת י', ואתקשיטת במאני דכורא לקבליהון דכל
דכר בישראל, ואתוון אחרנין משכן לון ישראל מעילא לגבי אתר דא. אלה אזכרה (תהלים מב
ה), אדכרנא בפומאי ושפיכנא דמעאי (ברעות נפשי, בגין לאמשכא אתוון אלין), וכדין אדדם
מעילא עד בית אלהים, למהוי אלהים כגוונא דיליה, ובמאי, (שם) בקול רנה ותודה המון חוגג.
א"ר אלעזר שתיקה דילי בנא מקדשא לעילא ובנא מקדשא לתתא ובודאי מלה בסלע משתוקא
בתרין, מלה בסלע מה דאמרנא ואתערנא ביה, משתוקא בשתיים מה דשתיקנא, דאברו ואיבנו
תרין עלמין כחדא. אמר רבי שמעון, מכאן ולהלאה שלימו דקרא, דכתיב (ישעיה מ כו) המוציא
במספר צבאם, תרין דרגין אינון דאצטריך למהוי רשים כל חד מנייהו, חד דא דאתמר מ"ה, וחד
מ"י, דא עלאה ודא תתאה, דא עלאה רשים ואמר, המוציא במספר צבאם, המוציא ההוא
דאשתמודע ולית כוותיה, כגוונא דא המוציא לחם מן הארץ, המוציא ההוא דאשתמודעא דא
דרגא תתאה, וכלא חד. במספר שתין רבוא אינון דקיימין כחדא, ואפיקו חילין לזינייהו דלית לון
חושבנא (נ"א, כגוונא דא) לכלם, בין אינון שתין, בין כל חילין דילהון, בשם יקרא, מאי בשם
יקרא, אי תימא דקרא לון בשמהתהון, לאו הכי הוא, דאם כן בשמו מבעי ליה, אלא בזמנא דדרגא
דא לא סליק בשמא (לעילא) ואקרי מ"י, לא אוליד ולא אפיק טמירין לזיניה, אע"ג דכלהו הוו
טמירין ביה, כיון דברא אלה ואסתלק בשמיה ואקרי אלהים, כדין בחילא דשמא דא אפיק לון
בשלימו, ודא הוא בשם יקרא, בההוא שם דיליה קרא ואפיק כל זינא וזינא לאתקיימא
בשלימותיה, כגוונא דא (שמות לא ב) ראה קראתי בשם, אדכרנא שמי לאתקיימא בצלאל על
קיום אשלמותיה. מרוב אונים (ישעיה מ כו), מאי מרוב אונים, דא ריש דרגין, דסליקו ביה כל
רעותין, ואסתלקו ביה

זוהר חלק א דף ב/ב

בארח סתים, ואמיץ כ"ח דא רזא דעלמא עלאה דאסתלק בשם אלהים כדקאמרן. איש לא נעדר
מאינון שתין רבוא דאפיק בחילא דשמא, ובגין דאיש לא נעדר, בכל אתר דמיתו ישראל ואתענשו
בחובייהו, אתמנון, ולא אעדר מאינון שתין רבוא אפילו חד, בגין למהוי כלא דיוקנא חדא, כמה
דאיש לא נעדר לעילא, אוף הכי לא נעדר לתתא:

בראשית, רב המנונא סבא אמר, אשכחן אתוון בהפוכא, בי"ת בקדמיתא ולבתר, ב' בקדמיתא
היינו בראשית, ברא לבתר, אל"ף בקדמיתא ולבתר, אל"ף בקדמיתא היינו אלהים, את לבתר,
אלא כד בעא קב"ה למעבד עלמא כל אתוון הוו סתימין, ותרין אלפין שנין עד דלא ברא עלמא,
הוה מסתכל קב"ה ואשתעשע בהו כד בעא למברי עלמא אתו כל אתוון קמיה מסופא ארישייהו.
שריאת את ת למיעל ברישא, אמרה רבון עלמין, ניחא קמך למברי בי עלמא, דאנא חותמא
דגושפנקא דילך אמ"ת, ואנת אתקריאת אמ"ת, יאות למלכא למשרי באת אמ"ת, ולמברי בי
עלמא. אמר לה קב"ה, יאות אנת, וזכאה אנת, אלא לית אנת כדאי למברי בך עלמא, הואיל ואנת
זמינא למהוי רשים על מצחין דגוברין מהימנין, דקיימו אורייתא מאל"ף ועד תי"ו, וברשימו
דילך ימותון, ועוד דאנת חותמא דמות, שטו ואנת כך לית אנת כדאי למברי בך עלמא, מיד נפקת.

עאלת את ש קמיה, אמרה קמיה רבון עלמין ניחא קמך למברי בי עלמא, דבי אתקרי שמך שד"י, ויאות למברי עלמא בשמא קדישא, אמר לה יאות אנת, וטב אנת, וקשוט אנת, אבל הואיל ואתון דזיפוא נטלין לך למהוי עמהון, לא בעינא למברי בכ עלמא, דבגין דלא אתקיים שקרא אלא אי יטלון לך ק ר. מכאן מאן דבעי למימר שקרא, יטול יסודא דקשוט בקדמיתא, ולבתר יוקים ליה שקרא, דהא את ש' את קשוט איהו, את קשוט דאבהתן דאתייחדו בה. ק ר אתון דאתחזיאו על סטרא בישא אינון, ובגין לאתקיימא נטלי את ש' בגווייהו, הוי קשר, כיון דחמאת הכי נפקת מקמיה. עאלת את צ אמרה קמיה רבון עלמא, ניחא קמך למברי בי עלמא, דאנא (ס"א, דבי) בי חתימין צדיקים, ואנת דאתקריאת צדיק בי רשים, דכתיב (תהלים יא ז) כי צדיק יהו"ה צדקות אהב, ובי יאות למברי עלמא. אמר לה צדי, צדי אנת, וצדיק אנת, אבל אנת צריך למהוי טמירא, לית אנת צריך לאתגלייא כל כך, בגין דלא למיהב פתחון פה לעלמא. מאי טעמא צ איהי, אתיא י' דשמא דברית קדישא, ורכיב עלה ואתאחד בהדה, ורזא דא, כד ברא קב"ה לאדם הראשון דו פרצופין בראו, ובגין כך אנפוי דיו"ד מהדר לאחורא כגוונא דא צ, ולא אתהדרו אנפין באנפין כגוונא דא צ, אסתכל לעילא כגוונא דא צ, אסתכלת לתתא כגוונא דא צ, אמר לה קב"ה תו, דאנא זמין לנסרא לך ולמעבד לך אפין באפין, אבל באתרא אחרא תסתלק, נפקת מקמיה ואזלת. עאלת את פ, אמרה קמיה רבון עלמין, ניחא קמך למברי בי עלמא, דהא פורקנא דאנת זמין למעבד בעלמא בי רשים, ודא הוא פדות, ובי יאות למברי עלמא, אמר לה יאות אנת, אבל בכ אתרשים פשע בטמירו, כגוונא דחיויא דמחי ואעיל רישיה בין גופיה, הכי מאן דחב כפיף רישיה ואפיך ידוי, וכן ע עון, אע"ג דאמרה דאית בי ענוה, אמר לה קב"ה לא אברי בכ עלמא, נפקת מקמיה. עאלת את ס, אמרה קמיה רבון

זוהר חלק א דף ג/א

עלמין, ניחא קמך למברי בי עלמא, דאית בי סמיכא לנפלין, דכתיב (תהלים קמה יד) סומך יהו"ה לכל הנופלים, אמר לה, על דא אנת צריך לאתרך, ולא תזוז מניה, אי אנת נפיק מאתרך, מה תהא עלייהו דאינון נפלין, הואיל ואינון סמיכין עלך, מיד נפקת מקמיה. עאלת את ג, אמרה קמיה רבון עלמא, ניחא קמך למברי בי עלמא, דבי כתיב (שמות טו יא) נורא תהלות ותהלה דצדיקים נאוה תהלה, אמר לה נו"ן, תוב לאתרך, דהא בגינך תבת סמ"ך לאתרה, והוי סמיך עלה, מיד תבת לאתרה ונפקת מקמיה. עאלת את מ אמרה קמיה רבון עלמא, ניחא קמך למברי בי עלמא, דבי אתקריאת מלך, אמר לה הכי הוא ודאי, אבל לא אברי בכ עלמא, בגין דעלמא אצטריך למלך, תוב לאתרך, אנת ול וך, דהא לא יאות לעלמא למיקם בלא מלך. בההיא שעתא נחתא מן קדמוהי את כ מעל כורסי יקריה, אזדעזעת ואמרה קמיה רבון עלמא, ניחא קמך למברי בי עלמא דאנא כבודך, וכד נחתת כ מעל כורסי יקריה, אזדעזעו מאתן אלף עלמין, ואזדעזעו כורסייא וכלהו עלמין אזדעזעו למנפל, אמר לה קב"ה כ"ף כ"ף, מה אנת עביד הכא, דלא אברי בכ עלמא, תוב לאתרך, דהא בכ כליה (ישעיה י כג) כלה ונחרצה אשתמע, תוב לכורסייך והוי תמן, בההיא שעתא נפקת מקמיה ותבת לדוכתה. עאלת את י אמרה קמיה רבון עלמא ניחא קמך למברי בי עלמא, דאנא שירותא דשמא קדישא, ויאות לך למברי בי עלמא, א"ל די לך דאנת חקיק בי, ואנת רשים בי, וכל רעותא דילי בכ סליק, לית אנת יאות לאתעקרא מן שמי. עאלת את ט, אמרה קמיה רבון עלמא ניחא קמך למברי בי עלמא, דאנת בי אתקריאת טוב וישר, אמר לה, לא אברי בכ עלמא, דהא טובך סתים בגוון וצפון בגוון, הה"ד (תהלים לא כ) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, הואיל וגניז בגוון, לית ביה חולקא לעלמא דא דאנא בעי למברי, אלא בעלמא דאתי, ותו דעל דטובך גניז בגוון, יטבעון תרעי דהיכלא, הה"ד (איכה ב ט) טבעו בארץ שעריה, ותו דח לקבלך, וכד תתחברון כחדא הא ח"ט, ועל דא אתון אלין לא רשימין בשבטין קדישין, מיד נפקת מקמיה. עאלת את ז, אמרה ליה, רבון עלמא ניחא קמך למברי בי עלמא, דבי נטרין בניך

שבת, דכתיב (שמות כ ח) זכור את יום השבת לקדשו, אמר לה לא אברי בך עלמא, דאנת אית בך קרבא וחרבא דשנא, ורומחא דקרבא, כגוונא דנו"ן, מיד נפקת מקמיה. עאלת את ו, אמרה קמיה רבון עלמא ניהא קמך למברי בי עלמא, דאנא את משמד, אמר לה ו' אנת וה, די לכוון דאתון אתוון דשמי, דאתון ברזא דשמי, וחקיין וגליפין בשמי, ולא אברי בכו עלמא. עאלת את ד ואת ג, אמרו אוף הכי, אמר אוף לון, די לכוון למהוי דא עם דא, דהא מסכנין לא יתבטלון מן עלמא, וצריכין לגמול עמהון טיבו, דל"ת איהי מסכנא, גימ"ל גומל לה טיבו, לא תתפרשון דא מן דא, ודי לכוון למיזן דא לדא. עאלת את ב, אמרה ליה רבון עלמא, ניהא קמך למברי בי עלמא, דבי מברכאן לך לעילא ותתא, אמר לה קב"ה הא ודאי בך אברי עלמא, ואנת תהא שירותא למברי עלמא. קיימא את א לא עאלת, אמר לה קב"ה אל"ף אל"ף, למה לית אנת עאלת קמאי כשאר כל אתוון, אמרה קמיה רבון עלמא, בגין דחמינא כל אתוון נפקו מן קמך בלא תועלתא, מה אנא אעביד תמן, ותו דהא

זוהר חלק א דף ג/ב

יהיבתא לאת בי"ת נבזבזא רברבא דא, ולא יאות למלכא עלאה לאעברא נבזבזא דיהב לעבדו ולמיהב לאחרא, אמר לה קב"ה, אל"ף אל"ף, אע"ג דאת בי"ת בה אברי עלמא, אנת תהא ריש לכל אתוון, לית בי יחודא אלא בך, בך ישרון כל חושבנין, וכל עובדין דעלמא, וכל יחודא לא הוי אלא באת אל"ף. ועבד קב"ה אתוון עלאין רברבין ואתוון תתאין זעירין ובגין כך בי"ת בי"ת בראשית ברא, אל"ף אל"ף אלהים את, אתוון מלעילא ואתוון מלתתא, וכלהו כחדא הוו מעלמא עלאה ומעלמא תתאה:

בראשית, רבי יודאי אמר מאי בראשי"ת, בחכמ"ה, דא חכמ"ה דעלמא קיימא עלה, לאעלא גו רזין סתימין עלאין, והכא אגליפו שית סטרין רברבין עלאין, דמנהון נפיק כלא, דמנהון אתעבידו שית מקורין ונחלין, לאעלא גו ימא רבא, והיינו ברא שית, מהכא אתבריאן, מאן ברא לון, ההוא דלא אדכר, ההוא סתים דלא ידיע. רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחה, כד מטו לחד בי חקל, אמר ליה רבי חייא לרבי יוסי, הא דאמריתו ברא שית, ודאי הכי הוא, בגין דשית יומין עלאין גבי אורייתא ולא יתיר, אחרנין סתימין אינון אבל חמינן גו סטרי בראשית, דאמר הכי, גליפו אגליף ההוא סתימאה קדישא, גו מעוי דחד טמירן, דנקיד בנקודה, דנעיץ, ההוא גליפו אגליף וטמיר ביה, כמאן דגניז כלא תחות מפתחא חדא, וההוא מפתחא גניז כלא בהיכלא חדא, ואע"ג דכלא גניז בההוא היכלא, עקרא דכלא בההוא מפתחא הוי ההוא מפתחא סגיר ופתח. בההוא היכלא אית ביה גניזין סתימין סגיאין אלין על אלין, בההוא היכלא אית תרעין עובד סתימו, ואינון חמשין, אגליפו לארבע סטרין והוו ארבעין (ס"י, ותשע), חד תרעא לית ליה סטרא, לא ידיע אי הוא לעילא אי הוא לתתא (ס"י, איהו לעילא איהי לתתא), ובגין כך ההוא תרעא סתים. גו אינון תרעין אית מנעולא חדא, וחד אתר דקיק לאעלא ההוא מפתחא ביה, ולא אתרשים אלא ברשימו דמפתחא, לא ידיעין ביה אלא ההוא מפתחא (ס"י, דפתחא) בלחודוי, ועל רזא דנא בראשית ברא אלהים בראשית, דא מפתחא דכלא סתים ביה, והוא סגיר ופתח, ושית תרעין כלילן ביה, בההוא מפתחא דסגיר ופתח, כד סגיר אינון תרעין וכליל לון בגויה (נ"א, וכלה בגויה), כדין ודאי כתיב בראשית, מלה גליא בכלל מלה סתימאה, ובכל אתר בר"א מלה סתימאה איהו, סגיר ולא פתח. א"ר יוסי ודאי הכי הוא, ושמענא לבוצינא קדישא דאמר הכי, דמלה סתימאה איהו ברא סגיר ולא פתח, ובעוד דהוה סגיר במלה דברא, עלמא לא הוה ולא אתקיים, והוה חפי על כלא תה"ו, וכד שלטא האי תה"ו, עלמא לא הוה ולא אתקיים, אימתי ההוא מפתחא פתח תרעין, ואזדמן לשמושא ולמעבד תולדין, כד אתא אברהם, דכתיב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, ותנינן באברהם, ומה דהוה כלא סתים במלת ברא, אתהדרו אתוון לשמושא,

ונפק עמודא דעבד תולדין, אבר יסודא קדישא, דעלמא קיימא עליה. כד האי אבר אתרשים במלת ברא, כדין רשים סתימאה עילאה (נ"א, קדישא לגלאה) רשימו אחרא לשמיה וליקרניה, ודא איהו מ"י, וברא אלה, וגם כן שמא קדישא דאתברכא דאיהו מ"ה אתרשים, ואפיק מן בר"א אב"ר, והוא רשים באלה מסטרא דא, ואבר מסטרא דא, סתימאה קדישא, אל"ה קיימא אב"ר קיימא, כד אשתלים דא אשתלים דא. גליף להאי אבר ה', גליף להאי אלה י', אתערו אתון לאשלמא להאי סטרא ולהאי סטרא, כדין אפיק מ"ם, נטיל חד להאי סטרא וחד להאי סטרא, אשתלים שמא קדישא ואתעביד אלהים, וגם כן שמא

זוהר חלק א דף ד/א

דאברהם, כד אשתלים דא אשתלים דא. (ויש אומרים דנטל קב"ה מי ושדי באלה ואתעביד אלהים, ונטל קב"ה מה ושדי באבר ואתעביד אברהם. ומלת מ"י רומז לחמשים שערי בינה, ואית בה יו"ד אות קדמאה דשמא קדישא, ומלת מ"ה רומז למניינא דשמא קדישא, ואית ביה אות תניינא דשמא קדישא יהו"ה, כמה דאת אמר (תהלים קמד) אשרי העם שככה לו וגו', (איוב כו) תולה ארץ על בלי מ"ה, וכדין אתקיימו תרין עלמין, ביו"ד עלמא דאתי, עלמא דא, כלומר במ"י ברא עולם הבא, ובמ"ה ברא עולם הזה, ודין הוא רמז עילא ותתא), ו עבד תולדות, ונפק שמא שלים, מה דלא הוה קדם דנא, הה"ד אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, כלהו הוו תליין עד דאתברי שמיה דאברהם, כיון דאשתלים שמא דא דאברהם, שמא קדישא אשתלים, הה"ד ביום עשות יהו"ה אלהים ארץ ושמים. אשתטח רבי חייא בארעא ונשק לעפרא, ובכה ואמר עפרא עפרא כמה את קשי קדל, כמה את בחציפו, דכל מחמדי עינא יתבלון בך, כל עמודי נהורין דעלמא תיכול ותידוק, כמה את חציפא, בוצינא קדישא דהוה נהיר עלמא שליטא רברבא ממנא, דזכותיה מקיים עלמא אתבלי בך, רבי שמעון נהירו דבוצינא נהירו דעלמין, אנת בלי בעפרא, ואנת קיים ונהג עלמא, אשתומם רגעא חדא ואמר, עפרא עפרא לא תתגאי, דלא יתמסרון בך עמודין דעלמא, דהא רבי שמעון לא אתבלי בך:

קם רבי חייא והוה בכי, אזל ורבי יוסי עמיה, מההוא יומא אתעני ארבעין יומין למחמי לרבי שמעון, אמרו ליה לית אנת רשאי למחמי ליה, בכה ואתעני ארבעין יומין אחרנין, אחזיאו ליה בחזווא לרבי שמעון ורבי אלעזר בריה, דהוו לעאן במלה דא דאמר רבי יוסי, והוו כמה אלפין צייתין למלוהיה, אדהכי חמא כמה גדפין רברבין עלאין וסליקו עלייהו רבי שמעון ורבי אלעזר בריה, וסליקו למתיבתא דרקיעא וכל אלין גדפין הוו מחכאן להו, חמא דמתהדרן ומתחדשן בזיוון, ונהירו יתיר מנהורא דזיוא דשמשא. פתח רבי שמעון ואמר ייעול רבי חייא, וליחמי בכמה דזמין קב"ה לחדתא אנפי צדיקיא לזמנא דאתי, זכאה איהו מאן דעאל הכא בלא כסופא, וזכאה מאן דקאים בההוא עלמא כעמודא תקיף בכלא, וחמא דהוה עאל, והוה קם רבי אלעזר ושאר עמודין דיתבין תמן, והוא הוה כסיף, ואשמיט גרמיה ועאל ויתב לרגלוי דרבי שמעון, קלא נפיק ואמר מאיך עינך לא תזקוף רישך ולא תסתכל, מאיך עיניו וחמא נהורא דהוה נהיר למרחוק. קלא אהדר כמלקדמין ואמר, עלאין טמירין סתימין פקיהי עינא, אינון דמשטטן בכל עלמא, אסתכלו וחמו, תתאין (נ"א תנאין) דמיכין סתימין בחוריכוון אתערו, מאן מנכון די חשוכא מהפכן לנהורא, וטעמין מרירא למתקא, עד לא ייתון הכא. מאן מנכון דמחכאן בכל יומא לנהורא דנהיר, בשעתא דמלכא פקיד לאילתא, ואתייקר ואתקרי מלכא מכל מלכין דעלמא, מאן דלא מצפה דא בכל יומא בההוא עלמא, לית ליה חולקא הכא. אדהכי חמא כמה מן חברייה סחרניה, כל אינון עמודין דקיימין, וחמא דסליקו לון למתיבתא דרקיעא, אלין סלקין ואלין נחתין, ועילא דכולהו חמא מארי דגדפי דהוה אתי, והוה אומי אומאה, דשמע מאחורי פרגודא דמלכא מפקד בכל יומא

ודכיר לאילתא די שכיבת לעפרא, ובעט בעיטין בההיא שעתא בתלת מאה ותשעין רקיעין, וכלהו מרתתין וזעין

זוהר חלק א דף ד/ב

קמיה, ואוריד דמעין על דא, ונפלי אינון דמעין רתיחין כאשא לגו ימא רבא ומאינון דמעין קאים ההוא ממנא דימא ואתקיים, וקדיש שמיה דמלכא קדישא וקביל עליה למבלע כל מימוי דבראשית ויכנוש להו לגויה, בשעתא דיתכנושון כל עממא על עמא קדישא וינגבון מיא, ויעברון בנגיבו אדהכי שמע קלא דאמר, פנון אתר פנון אתר, דהא מלכא משיחא אתי למתיבתא דרבי שמעון, בגין דכל צדיקיא דתמן רישי מתיבתא, ואינון מתיבתא דתמן רשימין אינון, וכל אינון חברין די בכל מתיבתא, סלקין מתיבתא דהכא למתיבתא דרקיעא, ומשיח אתי בכל אינון מתיבתא, וחתים אורייתא מפומייהו דרבנן. ובההיא שעתא אתי משיח מתעטר מן ריחי (נ"א, רישי) מתיבתא בעטרין עלאין, בההיא שעתא קמו כל אינון חברייה, וקם רבי שמעון, והוה סליק נהוריה עד רום רקיעא, אמר ליה רבי זכאה אנת, דאורייתך סלקא בתלת מאה ושבעין נהורין וכל נהורא ונהורא אתפרשת לשית מאה ותליסר טעמין, סלקין ואסתחין בנהרי אפרסמונא דכיא וקב"ה איהו חתים אורייתא מתיבתך, ומתיבתא דחזקיה מלך יהודה, ומגו מתיבתא דאחיה השלוני, ואנא לא אתינא למחתם מתיבתך, אלא מארי דגדפין אתי הכא, דהא ידענא דלא ייעול גו מתיבתא אחרייתא אלא במתיבתך, בההיא שעתא סח ליה רבי שמעון, ההוא אומא דאומי מארי דגדפין, כדין אזדעזע משיח וארים קליה, ואזדעזעו רקיעין, ואזדעזעו ימא רבא ואזדעזעו לויתן, וחשיב עלמא לאתהפכא. אדהכי חמא לרבי חייא לרגלוי דרבי שמעון, אמר מאן יהיב הכא בר נש לביש מדא דההוא עלמא, אמר רבי שמעון דא איהו רבי חייא נהירא דבוצינא דאורייתא, אמר ליה יתכנש הוא ובנוי וליהוון מתיבתא דילך, א"ר שמעון זמנא יתייב ליה, יהבו ליה זמנא, ונפק מתמן מזדעזע וזלגין עינוי דמעין, אזדעזע רבי חייא ובכה ואמר, זכאה חולקיהו דצדיקיא בההוא עלמא, וזכאה חולקיהו דבר יוחאי דזכה לכך, עליה כתיב (משלי ח כא) להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא:

בראשית, רבי שמעון פתח (ישעיה נא טז) ואשים דברי בפיך, כמה אית ליה לבר נש לאשתדלא באורייתא ימא וליליא, בגין דקב"ה ציית לקלהון דאינון דמתעסקי באורייתא, ובכל מלה דאתחדש באורייתא על ידא דההוא דאשתדל באורייתא, עביד רקיעא חדא. תנן בההיא שעתא דמלה דאורייתא אתחדשת מפומיה דבר נש, ההיא מלה סלקא ואתעתדת קמיה דקב"ה, וקב"ה נטיל לההיא מלה ונשיק לה, ועטר לה בשבעין עטרין גליפין ומחקקן, ומלה דחכמתא דאתחדשא, סלקא ויתבא על רישא דצדיק חי עלמין, וטסא מתמן ושטא בשבעין אלף עלמין, וסליקת לגבי עתיק יומין, וכל מלין דעתיק יומין מלין דחכמתא אינון, ברזין סתימין עלאין. וההיא מלה סתימא דחכמתא דאתחדשת הכא, כד סלקא, אתחברת באינון מלין דעתיק יומין, וסלקא ונחתא בהדייהו, ועאלת בתמניסר עלמין גניזין, (שם סד ג) דעין לא ראתה אלהים זולתך, נפקי מתמן, ושטן ואתיין מליאן ושלמין, ואתעתדו קמי עתיק יומין, בההיא שעתא ארח עתיק יומין בההיא מלה, וניחא קמיה מכלא, נטיל לההיא מלה, ואעטר לה בתלת מאה ושבעין אלף עטרין, וההיא מלה טסת וסלקא ונחתא, ואתעבידא רקיעא חדא, וכן כל מלה ומלה דחכמתא (ס"א) אתעבדין (ס"א) רקיעין, קיימין בקיומא שלים קמי עתיק יומין, והוא קרי לון שמים חדשים, שמים מחודשים סתימין דרזין דחכמתא עלאה. וכל אינון שאר מלין דאורייתא דמתחדשין, קיימין קמי

קב"ה וסלקין ואתעבידו ארצות החיים ונחתין ומתעטרין לגבי ארץ חד ואתחדש ואתעביד כלא ארץ חדשה, מההיא מלה דאתחדש באורייתא, ועל דא כתיב (ישעיה סו כב) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני וגו', עשיתי לא כתיב אלא עושה, דעביד תדיר מאינון חדושין ורזין דאורייתא, ועל דא כתיב (שם נא טז) ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתך, לנטוע שמים וליסוד ארץ, השמים לא כתיב אלא שמים. אמר רבי אלעזר, מהו ובצל ידי כסיתך, אמר ליה, בשעתא דאתמסר אורייתא למשה, אתו כמה רבוא דמלאכי עלאין לאוקדא ליה בשלהובא דפומהון, עד דחפא עליה קב"ה, והשתא דהאי מלה סלקא ואתעטרא וקיימא קמי קב"ה, איהו חפי על ההיא מלה, וכסי על ההוא בר נש דלא ישתמודע לגבייהו אלא קב"ה, ולא יקנאון לגביה, עד דאתעביד מההיא מלה שמים חדשים וארץ חדשה, הה"ד ובצל ידי כסיתך לנטוע שמים וליסוד ארץ. מכאן דכל מלה דסתים מעינא סלקא לתועלתא עלאה, הה"ד (שם) ובצל ידי כסיתך, ואמאי אתחפי ואתכסי מעינא, בגין לתועלתא עלאה, הה"ד לנטוע שמים וליסוד ארץ, כמה דאתמר. ולאמר לציון עמי אתה, ולאמר לאינון תרעין ומלין דמצויינין אלין על אלין, עמי אתה, אל תקרי עמי אתה, אלא עמי אתה, למהוי שותפא עמי, מה אנא במלולא דילי עבדית שמים וארץ, כמה דאת אמר (תהלים לג ו) בדבר יהו"ה שמים נעשו, אוף הכי את, זכאין אינון דמשתדלי באורייתא. ואי תימא דמלה דכל בר נש דלא ידע עביד דא, תא חזי, ההוא דלאו אורחיה ברזין דאורייתא, וחדש מלין דלא ידע על בורייהון כדקא יאות, ההיא מלה סלקא ונפיק לגבי ההיא מלה איש תהפוכות לשון שקר, מגו נוקבא דתהומא רבא ודלג חמש מאה פרסי לקבלא לההיא מלה, ונטיל לה ואזיל בההיא מלה לגו נוקביה, ועביד בה רקיעא דשוא דאקרי תהו, וטס בההוא רקיעא ההוא איש תהפוכות, שיתא אלפי פרסי בזמנא חדא. כיון דהאי רקיעא דשוא קאים, נפקת מיד אשת זנונים, ואתקיפת בההוא רקיעא דשוא (נ"א, היא), (נ"א, ואיש תהפוכות), ואשתתפת ביה, ומתמן נפקת וקטלת כמה אלפין ורבוון, בגין דכד קיימת בההוא רקיעא, אית לה רשו ויכולתא למהוי טס כל עלמא ברגעא חדא, ועל דא כתיב (ישעיה ה יח) הוי מושכי העון בחבלי השוא, העון דא דכורא, וכעבות העגלה חטאה, מאן חטאה דא נוקבא דאקרי חטאה, איהו משיך ההוא דאקרי עון באינון חבלי השוא, ולבתר כעבות העגלה חטאה, לההיא נוקבא דאקרי חטאה, דתמן אתקפת למהוי טס לקטלא בני נשא, ועל דא (משלי ז כו) כי רבים חללים הפילה, מאן הפילה דא ההיא חטאה דקטלת בני נשא, מאן גרים דא, תלמיד חכם דלא מטי להוראה ומורה, רחמנא לישזבן, א"ר שמעון לחברייא, במטותא מנייכו, דלא תפקון מפומייכו מלה דאורייתא דלא ידעתון ולא שמעתון מאילנא רברבא כדקא יאות, בגין דלא תהוון גרמין לההוא חטאה לקטלא אוכלוסין דבני נשא למגנא, פתחו כלהון ואמרו רחמנא לישזבן רחמנא לישזבן. תא חזי, באורייתא ברא קב"ה עלמא, והא אוקמוה דכתיב (שם ח ל) ואהיה אצלו אמון, ואהיה שעשועים יום יום, ואיהו אסתכל בה זמנא ותרין ותלתא וארבע זמנין, ולבתר אמר לון, ולבתר עביד בה עבידתא, לאולפא לבני נשא דלא ייתון למטעי בה, כמה דאת אמר (איוב כח כז) אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ויאמר לאדם, ולקביל ארבע זמנין אינון, דכתיב אז ראה, ויספרה, הכינה, וגם חקרה, ברא קב"ה מה דברא. ועד לא אפיק עבידתיה, אעיל ארבע תבין בקדמיתא, דכתיב ב'ראשית ב'רא א'להים א'ת, הא ארבע, ולבתר השמים, אינון לקביל ארבע זמנין דאסתכל קב"ה באורייתא עד לא יפיק עבידתיה לאומנותיה. רבי אלעזר הוה אזיל למחמי לרבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמוי,

ורבי אבא בהדיה, והוה טעין חד גברא אבתרייהו, א"ר אבא נפתח פתחין דאורייתא, דהא שעתא ועדנא הוא לאתתקנא בארחה. פתח רבי אלעזר ואמר (ויקרא יט ל) את שבתותי תשמורו, תא חזי בשית יומין ברא קב"ה עלמא וכל יומא ויומא גלי עבידתיה ויהב חיליה בההוא יומא, אימתי גלי עבידתיה ויהב חיליה, ביומא רביעאה בגין דאינון תלת יומין קדמאין כולהו הוו סתימין ולא אתגלו, כיון דאתא יומא רביעאה אפיק עבידתא וחילא דכלהו דהא אשא ומיא ורוחא, אע"ג דאינון תלת יסודין עלאין, כלהו תליין ולא אתגלי עבידתא דלהון, עד דארעא גלי לון, כדין אתידע אומנותא דכל חד מנייהו. ואי תימא הא ביומא תליתאה הוה, דכתיב תדשא הארץ דשא, וכתיב ותוצא הארץ, אלא האי אע"ג דכתיב ביומא תליתאה, רביעאה הוה, ואתכליל ביומא תליתאה למהוי חד בלא פרודא, ולבתר יומא רביעאה אתגלי עבידתיה, לאפקא אומנא לאומנותיה דכל חד וחד, בגין דיומא רביעאה איהו רגלא רביעאה דכרסיא עלאה וכל עבידתייהו כלהו בין יומין קדמאין ובין יומין בתראין, הוו תליין ביומא דשבתא, הה"ד (בראשית ב ב) ויכל אלהים ביום השביעי, דא שבת, ודא הוא רגלא רביעאה דכרסיא, ואי תימא אי הכי מהו את שבתותי תשמורו, תרין, אלא שבת דמעלי שבתא, ושבתא דיומא, ממש לית לון פרודא. אמר ההוא טייעא דהוה טעין בתרייהו, ומהו ומקדשי תיראו, אמר ליה דא קדושא דשבת, א"ל ומהו קדושא דשבת, א"ל דא קדושה דאתמשכא עליה מלעילא, א"ל אי הכי עבדת לשבת דלאו איהו קדש, אלא קדושה דשריא עלוי מלעילא, אמר רבי אבא והכי הוא (ישעיה נח יג) וקראת לשבת עונג לקדוש יהו"ה מכובד, אדכר שבת לחוד, וקדוש יהו"ה לחוד, אמר ליה אי הכי מאן קדוש יהו"ה, א"ל קדושה דנחתא מלעילא ושריא עליה, אמר ליה אי קדושא דאתמשכא מלעילא אקרי מכובד, אתחזי דשבת לאו איהו מכובד, וכתיב וכבדתו, אמר רבי אלעזר לרבי אבא, אנח להאי גברא דמלה (חדתא) דחכמתא אית ביה דאנן לא ידענא בה, אמרו ליה אימא אנת. פתח ואמר (ויקרא יט ל) את שבתותי, את לאסגאה תחום שבת, דאיהו תרין אלפין אמין לכל סטרא, ובגין כך אסגי את, שבתותי (נ"א, דא) שבת עלאה ושבת תתאה, דאינון תרין כלילן כחדא, וסתימין כחדא, אשתאר שבת אחרא דלא אדכר והות בכסופא, אמרה קמיה, מארי דעלמא מיומא דעבדת לי שבת אתקרינא, ויומא לאו איהו בלא ליליא, אמר לה ברתי שבת אנת ושבת קרינא לך, אבל הא אנא מעטר לך בעטרא עלאה יתיר, אעבר כרוזא ואמר ומקדשי תיראו, ודא שבת דמעלי שבתא, דאיהי יראה ושריא בה יראה, ומאן איהו, דקב"ה אכליל ואמר אני יהו"ה. ואנא שמענא מאבא דאמר הכי, ודייק את, לאסגאה תחום שבת, שבתותי דא עגולה ורבוועא דלגו, ואינון תרין, ולקביל אינון תרין אית תרי קדושת, דאית לנא לאדכרא, חד ויכלו, וחד קידוש, ויכלו אית ביה תלתין וחמש תיבין, ובקידושא דאנן מקדשין תלתין וחמש תיבין, וסליק כלא לשבעין שמהן דקב"ה, וכנסת ישראל אתעטר בהו. ובגין דעגולא ורבוועא דא אינון שבתותי, כלילן תרוייהו בשמור, דכתיב תשמורו, דהא שבת עלאה הכא לא אתכליל בשמור אלא בזכור, דהא מלכא עלאה בזכור אסתים, ועל דא אקרי מלכא דשלמא דיליה ושלמא דיליה זכור איהו, ועל דא לית מחלוקת לעילא, בגין דתרין שלומות לתתא, חד יעק"ב וחד יוס"ף, ובגין כך כתיב תרי זמני (ישעיה נז יט) שלום שלום לרחוק ולקרוב, לרחוק דא יעקב

זוהר חלק א דף ו/א

ולקרוב דא יוסף, לרחוק כמה דאת אמר (ירמיה לא ג) מרחוק יהו"ה נראה לי, (שמות ב ד) ותתצב אחותו מרחוק, ולקרוב כמה דאת אמר (דברים לב יז) חדשים מקרוב באו, מרחוק דא נקודה עלאה דקיימא בהיכליה ועל דא כתיב תשמורו, אתכליל בשמור, ומקדשי תיראו, דא נקודא דקיימא באמצעייתא דאית לדחלא מינה יתיר מכלא דענשיה מיתה, והיינו דכתיב (שמות לא יד) מחלליה מות יומת מאן מחלליה, מאן דעאל לגו חלל דעגולא ורבוועא לאתר דההוא נקודה שריא, ופגים ביה, מות יומת, ועל דא כתיב תיראו, וההיא נקודה אקרי אני ועלה שריא ההוא

דסטים עלאה דלא אתגליא, והיינו יהו"ה, וכלא חד. נחתו רבי אלעזר ורבי אבא ונשקוהו, אמרו ומה כל חכמתא דא אית תחות ידך, ואת טעין אבתרין, אמרו ליה מאן אנת, אמר לון לא תשאלון מאן אנא, אלא אנא ואתון ניזל ונתעסק באורייתא, וכל חד יימא מלין דחכמתא לאנהרא אורחא. אמרו ליה מאן יהב לך למיזל הכא ולמהוי טעין בחמרי, אמר לון יו"ד עבד קרבא בתרין אתון בכ"ף וסמ"ך לאתקשרא בהדאי (נ"א, כחדא), כ"ף לא בעא לאסתלקא ולאקשרא, בתר (נ"א, באתר) דלא יכלא למהוי רגעא חדא אלא ביה, סמ"ך לא בעא לאסתלקא, בגין לסעדא לאינון דנפלין, דהא בלי סמ"ך לא יכלין למהוי, יו"ד אתא לגבאי יחידאה, נשיק לי וגפיף לי, בכה עמי ואמר לי, ברי מה אעביד לך, אבל הא אנא אסתלק, ואנא אתמלי מכמה טבין, ואתון טמירין עלאין יקירין, בתר כן איתי לגבך, ואנא אהוי סעיד לך, ואתן לך אחסנתא דתרין אתון עלאין, יתיר מאלין דאסתלקו, דאינון יש, יו"ד עלאה ושי"ן עלאה למהוי לך אוצרין מלייא מכל, ובגין כך ברי זיל והוי טעין חמרי, ועל דא אנא אזיל בכך. חזו רבי אלעזר ורבי אבא, ובכו ואמרו זיל רכיב ואנן נטעין אבתרך, אמר לון ולא אמרית לכון דפקודא דמלכא איהו, עד דייתי ההוא דטעין חמרי. אמרו ליה הא שמך לא אמרת לן, אתר בית מותבך מאי הוא, אמר לון אתר בית מותבי איהו טב ועיילא לגבאי, ואיהו מגדל חד דפרח באוירא רב ויקרא, ואינון דדיירין ביה בהאי מגדלא קב"ה וחד מסכנא, ודא הוא אתר בית מותבי, וגלינא (נ"א, ועלינא) מתמן, ואנא טעין חמרי, אשגחו רבי אבא ורבי אלעזר ביה, ואטעים לון מלוי דהוו מתיקין כמנא ודובשא. אמרו ליה שמא דאבוך אי תימא ננשיק עפרא דרגלך, אמר לון ואמאי, לאו אורח דילי בכך לאתגאה באורייתא, אבל אבא דילי הוה דיוריה בימא רבא, ואיהו הוה חד נונא דהוה אסחר ימא רבא מסטרא דא לסטרא דא, והוה רב ויקירא ועתיק יומין, עד דהוה בלע כל שאר נונין דימא, ולבתר אפיק לון חייך, וקיימין מליין מכל טבין דעלמא, ושאת ימא ברגעא חדא בתוקפיה, ואפיק לי כגירא בידא דגבר תקיף, וטמיר לי בההוא אתר דאמרית לכו, והוא תב לאתריה, ואגניז בההוא ימא. אשגח רבי אלעזר במלוי, אמר ליה אנת הוא בריה דבוצינא קדישא, אנת הוא בריה דרב המנונא סבא, אנת הוא בריה דנהירו דאורייתא, ואנת טעין אבתרך, בכו כחדא ונשקוהו ואזלו, אמרו ליה אי ניחא קמי מרנא לאודעא לן שמיא. פתח ואמר (ש"ב כג כ) ובניהו בן יהוידע, האי קרא אוקמוה ושפיר איהו, אבל האי קרא לאחזאה רזין עלאין דאורייתא הוא דאתא, ובניהו בן יהוידע על רזא דחכמתא קא אתא, מלה סתימא איהו ושמא גרים, בן איש חי, דא צדיק חי עלמין, רב פעלים, מארי דכל עובדין וכל חילין עלאין, בגין דכלהו נפקין מניה, יהו"ה צבאות איהו, אות הוא בכל חילין דידיה, רשים הוא ורב מכלא רב פעלים איהו, מקבצאל האי אילנא רב ויקירא, רב מכלא, מאן אתר נפק, מאן דרגא אתא, אהדר קרא ואמר מקבצאל, דרגא עלאה סתימאה

זוהר חלק א דף ו/ב

דעין לא ראתה וגו', דרגא דכולא ביה וכניש בגויה, מגו נהורא עלאה ומניה נפיק כלא ואיהו היכלא קדישא סתימא, דכל דרגין כנישין וסתימין בגויה, ובגופא דהאי היכלא (אילנא) קיימין כל עלמין וכל חיילין קדישין מניה אתזנו, וקיימי על קיומיהון. הוא הכה את שני אריאל מואב תרין מקדשין הוו קיימין בגיניה ואתזנו מניה, מקדש ראשון ומקדש שני, כיון דאיהו אסתלק, ונגידו דהוה נגיד מלעילא אתמנע, כביכול הוא הכה לון וחרב לון ושצי לון, וכרסיא קדישא נפלת הה"ד (יחזקאל א א) ואני בתוך הגולה, ההוא דרגא דאקרי אני הוא בתוך הגולה, אמאי על נהר כבר על נהר דנגיד ונפיק דפסיק מימוי ומבועוי, ולא אנגיד כד בקדמיתא, הה"ד (איוב יד יא) ונהר יחרב ויבש, יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני, ובגין כך הוא הכה את שני אריאל מואב, (ס"א, דהא בקדמיתא) מואב, דהוו מאב דבשמיא, ואתחרבו ואשתציאו בגיניה, וכל נהורין דהוו נהירין לישראל כלהו אתחשכו. ותו הוא ירד והכה את הארי, בזמנין קדמאין כד האי נהר הוה משיך מימוי לתתא, הוו קיימין ישראל בשלימו, דבחיין דבחיין וקרבינין לכפרא על נפשייהו,

וכדין הוה נחית מלעילא דיוקנא דחד אריה, והוה חמאן ליה ע"ג מדבחא רביץ על טרפיה אכיל קרבנין כגבר תקיף, וכל כלבין הוו מתטמרין מקמיה ולא נפקי לבר, כיון דגרמו חובין, איהו נחית לגו דרגין דלתתא, וקטיל להווא אריה דלא בעא למיהב ליה טרפיה כדבקדמיתא, כביכול קטיל ליה, הוא הכה את הארי ודאי. לתוך הבור לעינהא דסטרא אחרא בישא, כיון דחמאת הכי ההוא סטרא אחרא, אתתקפת ושדרת לחד כלבא למיכל קרבנין, ומה שמיה דההוא ארי"ה אורי"ל דאנפוי אנפי אריה, ומה שמיה דההוא כלבא בלאדן שמיה, דלאו איהו בכלל אדם, אלא כלבא ואנפי כלבא. ביום השלג ביומא דגרמו חובין, ודינא אתדן לעילא מעם בי דינא עלאה, ועל דא כתיב (משלי לא) לא תירא לביתה משלג, דא דינא עלאה, אמאי, בגין דכל ביתה לבוש שנים, ויכול למסבל אשא תקיפא, ע"כ רזא דקרא. מה כתיב בתריה (ש"ב כג כ) והוא הכה את איש מצרי איש מראה, הכא רזא, דקרא אתא לאודעא די בכל זמנא דישראל חבו, איהו אסתלק ומנע מנייהו כל טבין וכל נהורין דהוו נהירין לון, הוא הכה את איש מצרי, דא נהורא דההוא נהורא דהוה נהיר לון לישראל, ומאן איהו משה, דכתיב (שמות ב יט) ותאמרנה איש מצרי הצילנו וגו', ותמן אתיליד ותמן אתרבי ותמן אסתליק לנהורא עלאה. איש מראה כמה דאת אמר (במדבר יב ח) ומראה ולא בחידות, איש כמה דאת אמר (דברים לג א) איש האלהים, כביכול בעלה דההוא מראה כבוד יהו"ה, דזכה לאנהגא דרגא דא בכל רעותיה בארעא, מה דלא זכי בר נש אחרא. וביד המצרי חנית דא מטה האלהים, דהוא אתמסר בידיה, כמה דאת אמר (שמות יז ח) ומטה האלהים בידי, ודא איהו מטה דאתברי ערב שבת בין השמשות וחקוק ביה שמא קדישא גליפא קדישא, ובהאי חב בסלע, כמה דאת אמר (במדבר כ יג) ויך את הסלע במטהו פעמים, א"ל קב"ה משה לא יהבית לך מטה דיילי להאי, חייך לא יהא בידך מכאן ולהלאה, מיד וירד אליו בשבט בדינא קשיא, (ש"ב כג כ) ויגזול את החנית מיד המצרי, דמהיאי שעתא אתמנע מניה, ולא הוה בידיה לעלמין. ויהרגהו בחניתו, על ההוא חובא דמחא בההוא מטה מת, ולא עאל לארעא קדישא, ואתמנע נהורא דא מישראל. מן השלשים (ש"ב כג כג) הכי נכבד, אלין שלשים שנה עלאין, דאיהו נטיל מנהון ואנגיד לתתא, ומנייהו איהו הוה נטיל ואתקרב, ואל השלשה לא בא, אינון הוו אתיין לגביה ויהבו ליה ברעותא דלבא, ואיהו לא הוה אתי לגביהון, ואף על גב דלא עאל במנינא וחושבנא דלהון, (שם) וישימהו דוד אל משמעתו, דלא אתפרש מלוחא דלביה

זוהר חלק א דף ז/א

לעלמין, לית פרודא להון לעלמין, דוד שם ליה לביה, ואיהו לאו לדוד, בגין דתושבחן ושירין ורחמין דסיהרא עביד לשמשא, איהי משיכת ליה לגבה למהוי דיוריה בהדה, ודא איהו וישימהו דוד אל משמעתו. נפלו רבי אלעזר ורבי אבא קמיה, אדהכי והכי לא חמו ליה, קמו ואסתכלו לכל סטרין ולא חמו ליה, יתבו ובכו ולא יכילו למללא דא לדא, לבתר שעתא אמר רבי אבא, ודאי הא דתנינן דבכל ארחא דצדיקיא אזלין ומילי דאורייתא בינייהו, דאינון זכאין דההוא עלמא אתיין לגביהון, ודאי דא הוא רב המנונא סבא, דאתא לגבן מההוא עלמא לגלאה לן מלין אלין, ועד לא נשתמודע ביה אזל ליה ואתכסי מינן, קמו והוו בעו למטען לחמרי ולא אזלו, בעו למטען ולא אזלו, דחילו ואנחו לון לחמרי, ועד יומא הוו קראן לההוא אתר דוך דחמרי. פתח רבי אלעזר ואמר, (תהלים לא כ) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו', כמה הוא טבא עלאה ויקירא, דזמין קב"ה למעבד גבי בני נשא, לאינון זכאין עלאין דחלי חטאה דמשתדלי באורייתא, כד עלאין לההוא עלמא, טובך לא כתיב, אלא רב טובך, ומאן איהו (שם קמה ז) זכר רב טובך יביעו, ודא איהו ענוגא דחייך דנגדין מעלמא דאתי לגבי חי עלמין דאיהו זכר רב טובך ודאי, איהו (ישעיה סג ז) ורב טוב לבית ישראל וגו'. תו מה רב טובך, הכא אגליף רזא דחכמתא וכל רזין אתכלילו הכא, מ"ה כמה דאתמר, רב דא אילנא ר"ב ותקיף, בגין דאית אילנא אחרא זוטא מניה, ודא הוא רב, ואעיל ליה ברום רקיעין, טוב"ך, דא אור דאתברי ביומא קדמאה, אשר צפנת ליראיך, בגין

דגניז ליה לצדיקייא בההוא עלמא, פעלת דא גן עדן עלאה, דכתיב (שמות טו יז) מכוון לשבתך פעלת יהו"ה, ודא הוא פעלת לחוסים בך. נגד בני אדם, דא גן עדן דלתתא, דכל צדיקייא תמן קיימי ברוחא, דאתלבש בלבוש יקר, כגוונא ודיוקנא דהאי עלמא, ודא איהו נגד בני אדם, בההוא דיוקנא דבני אדם דהאי עלמא, וקיימי תמן, ופרחי באוירא וסלקו לגו מתיבתא דרקינא, בההוא ג"ע דלעילא, ופרחי ואסתחיין בטלי נהרי אפרסמונא דכיא, ונחתי ושראן לתתא, ולזמנין אתחזון נגד בני אדם למעבד לון נסין, כמלאכין עלאין, כגוונא דחזינא השתא נהירו דבוצינא עלאה, ולא זכינא לאסתכלא ולמנדע רזין דחכמתא יתיר. פתח רבי אבא ואמר (שופטים יג כב) ויאמר מנוח אל אשתו מות נמות כי אלהים ראינו, אע"ג דמנוח לא הוה ידע מאי עבידתיה, אמר הואיל וכתוב (שמות לג כ) כי לא יראני האדם וחי, ודאי אנן חזינן, ובגין כך מות נמות, ואנן חמינן וזכינן לנהורא דא דהוה אזיל בהדן, ונתקיים בעלמא, דהא קב"ה שדריה לגבן, לאודעא לן רזין דחכמתא דגלי, זכאה חולקנא. אזלו, מטו לחד טורא, והוה נטי שמשא, שרו ענפין דאילנא דטורא לאקשא דא בדא, ואמרי שירתא, עד דהוו אזלי, שמעו חד קלא תקיפא דהוה אמר, בני אלהין קדישין, אינון דאתבדרו ביני חייא דהאי עלמא, אינון בוצינן בני מתיבתא, אתכנשו לדוכתייכו לאשתעשעא במאריכון באורייתא, דחילו אלין, וקאימו בדוכתייהו ויתבו. אדהכי נפק קלא כמלקדמין ואמר, טנרין תקיפין, פטישין רמאין, הא מארי דגוונין מרקמא בצירין, קאים על אצטוונא, עולו ואתכנשו, בההיא שעתא שמעו קל ענפי דאילנין רב ותקיף, והוה אמרי (תהלים כט ה) קול יהו"ה שובר ארזים, נפלו על אנפיהו רבי אלעזר ורבי אבא, ודחילו סגיא נפל עלייהו, קמו בבהילו ואזלו, ולא שמעו מידי, נפקו מן טורא ואזלו, כד מטו לבי רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא, חמו לרבי שמעון בן יוחאי תמן, חדו,

זוהר חלק א דף ז/ב

חדי רבי שמעון, אמר לון ודאי ארחא דנסין ואתין עלאין קא עברתון, דאנא דמיכנא השתא, וחמינא לכו, ולבניהו בן יהוידע דקא משדר לכו תרין עטרין, על ידא דחד סבא, לאעטרא לכו, ודאי בארחא דא קב"ה הוה, ותו, דחמינא אנפייכו משניין, א"ר יוסי, יאות אמרתון דחכם עדיף מנביא, אתא רבי אלעזר, ושוי רישיה בין ברכוי דאבוי, וסח ליה עובדא, דחיל רבי שמעון ובכה. אמר (חבקוק ג ב) יהו"ה שמעתי שמעך יראתי, האי קרא חבקוק אמרו, בשעתא דחמא מיתתיה, ואתקיים על ידא דאלישע, אמאי אקרי חבקוק, בגין דכתיב (מ"ב ד טז) למועד הזה כעת חיה את חובקת בן, ודא בריה דשונמית הוה, ותרין חבוקין הוו, חד דאימיה, וחד דאלישע, דכתיב (שם לד) וישם פיו על פיו. אשכחנא בספרא דשלמה מלכא, שמא גליפא דשבעין ותרין שמהן אגליף עלוי בתיבין, בגין דאתון דאלפא ביתא דאגליף ביה אבוי בקדמיתא, כד מית פרחו מניה, והשתא דאלישע חבק ליה, אגליף ביה כל אינון אתון דשבעין ותרין שמהן ואתון דאלין שבעין ותרין שמהן גליפן, אינון מאתן ושיתסר אתון, וכולהו אתון אגליף ברוחיה (נ"א, בדיבורא) אלישע, בגין לקיימא ליה באתון דשבעין ותרין שמהן, וקרא ליה חבקוק, שמא דאשלים לכל סטרין אשלים לחבוקין כדאתמר, ואשלים לרזא דמאתן ושיתסר אתון דשמא קדישא, בתיבין אתקיים לאהדרא רוחיה, ובאתון אתקיים כל גופיה על קיומיה, ועל דא אקרי חבקוק. ואיהו אמר (חבקוק ג ב) יהו"ה שמעתי שמעך יראתי, שמענא מה דהוה לי דאטעימנא מההוא עלמא ודחילנא, שרא למתבע רחמין על נפשיה ואמר, יהו"ה פעלך, דעבדת לי, בקרב שנים יהון חייהו, כמו חייו, וכל מאן דאתקשר באינון שנים קדמוניות חייך אתקשרו ביה, בקרב שנים תודיע, לההוא דרגא דלית (בה) חייך כלל בכה רבי שמעון ואמר, אוף אנא ממה דשמענא דחילנא לקב"ה, זקיף ידוי על רישיה ואמר, ומה רב המנונא סבא נהירו דאורייתא זכיתון אתון למחמי אפין באפין, ולא זכינא ביה, נפל על אנפוי, וחמא ליה מעקר טורין, מנהיר שרגין, בהיכלא דמלכא משיחא, א"ל רבי

בההוא עלמא תהון שבבין, מארי אולפנין קמי קב"ה, מההוא יומא הוה קרי לרבי אלעזר בריה ולרבי אבא פניא"ל, כמה דאת אמר (בראשית לב לא) כי ראיתי אלהים פנים אל פנים:

בראשית רבי חייא פתח (תהלים קיא י), ראשית חכמה יראת יהו"ה שכל טוב לכל עושיהם תהלתו עומדת לעד, ראשית חכמה, האי קרא הכי מבעי ליה סוף חכמה יראת יהו"ה, בגין דיראת יהו"ה סוף חכמה איהי, (נ"א, אלא איהי ראשית) לאעלא לגו דרגא דחכמתא עלאה, הה"ד (שם קיח יח) פתחו לי שערי צדק, זה השער ליהו"ה ודאי, דאי לא ייעול בהאי תרעא לא ייעול לעלמין. למלכא עלאה דאיהי עלאה וטמיר וגניז, ועביד ליה תרעין אלין על אלין, ולסוף כל תרעין עבד תרעא חז, בכמה מנעולין בכמה פתחין בכמה היכלין אלין על אלין, אמר כל מאן דבעי למיעל לגבאי, תרעא דא יהא קדמאה לגבאי, מאן דיעול בהאי תרעא יעול, אוף הכי תרעא קדמאה לחכמה עלאה יראת יהו"ה איהי, ודא איהי ראשית, ב תרין אינון דמתחברין כחדא, ואינון תרין נקודין, חד גניזא וטמירא, וחד קיימא באתגליא, ובגין דלית להו פרודא אקרון ראשית חד ולא תרין, מאן דנטיל האי וכלא חד, דהא הוא (שמיה) ושמיה חד, דכתיב (שם פג יט) וידעו כי אתה שמך יהו"ה לבדך, אמאי אקרי יראת יהו"ה, בגין דאיהו אילנא דטוב ורע, זכי בר נש הא טוב, ואי לא זכי הא רע,

זוהר חלק א דף ח/א

ועל דא שרי בהאי אתר יראה, ודא תרעא לאעלא לכל טובא דעלמא. שכל טוב, אלין תרין תרעין דאינון כחדא, רבי יוסי אמר, שכל טוב דא אילנא דחיי דאיהו שכל טוב בלא רע כלל ועל דלא שריא ביה רע איהו שכל טוב בלא רע, לכל עושיהם, אלין חסדי דוד הנאמנים תמכין אורייתא ואינון דתמכין אורייתא כביכול אינון עבדין, כל אינון דלעאן באורייתא, לית בהו עשיה בעוד דלעאן בה, אינון דתמכין לון אית בהו עשיה, ובחילא דא כתיב תהלתו עומדת לעד וקיימא כורסייא על קיומיה כדקא יאות. רבי שמעון הוה יתיב ולעי באורייתא, בליליא דכלה אתחברת בבעלה, דתנינן כל אינון חברייא דבני היכלא דכלה, אצטריכו בהיא ליליא דכלה אזדמנת למהוי ליומא אחרא גו חופה בבעלה, למהוי עמה כל ההוא ליליא, ולמחדי עמה בתקונה דאיהי אתתקנת, למלעי באורייתא מתורה לנביאים, ומנביאים לכתובים, ובמדרשות דקראי, וברזי דחכמתא בגין דאלין אינון תיקונין דילה ותכשיטה, ואיהי ועולמתהא עאלת וקיימת על רישיהון, ואתתקנת בהו וחדת בהו כל ההוא ליליא, וליומא אחרא לא עאלת לחופה אלא בהדייהו, ואלין אקרון בני חופתה, וכיון דעאלת לחופתה, קב"ה שאיל עלייהו, ומברך לון ומעטר לון בעטרהא דכלה, זכאה חולקהון. והוה רבי שמעון וכלהו חברייא מרננין ברנה דאורייתא, ומחדשן מלין דאורייתא כל חד וחד מנייהו, והוה חדי רבי שמעון וכל שאר חברייא, אמר לון רבי שמעון, בני, זכאה חולקכון, בגין דלמחר לא תעול כלה לחופה אלא בהדייכו, בגין דכלהו דמתקנין תקונהא בהאי ליליא וחדאן בה, כלהו יהון רשימין וכתביבין בספרא דדכרניא, וקב"ה מברך לון בשבעין ברכאן ועטרין דעלמא עלאה. פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים יט ב) השמים מספרים כבוד אל וגו', קרא דא הא אוקימנא ליה, אבל בזמנא דא דכלה אתערת למיעל לחופה ביומא דמחר, אתתקנת ואתנהירת בקישוטהא בהדי חברייא דחדאן עמה כל ההיא ליליא, ואיהי חדאת עמהון, וביומא דמחר כמה אוכלוסין כמה חיילין ומשריין מתכנשין בהדה, ואיהי וכלהו מחכאן לכל חד וחד דתקיבו לה בהאי ליליא. כיון דמתחברן כחדא, ואיהי חמאת לבעלה, מה כתיב השמים מספרים כבוד אל, השמים דא חתן דעאל לחופה מספרים, מתנהרין כזוהרא דספיר, דנהיר וזהיר מסייפי עלמא ועד סייפי עלמא, כבוד אל, דא כבוד כלה דאקרי אל, דכתיב (תהלים ז יב) ואל זועם בכל יום, בכל יומי שתא אקרי אל, והשתא דהא עאלת לחופה אקרי כבוד, ואקרי אל, יקר על יקר, נהירו על נהירו, ושלטנו על שלטנו, כדין בהיא שעתא דשמים עאל לחופה ואתי ונהיר

לה, כל אינון חברייה דאתקיננו לה, כלהו אתפרשו בשמהן תמן, הה"ד (שם יט ב) ומעשה ידיו מגיד הרקיע מעשה ידיו, אלין אינון מארי קיימא דברית בהדי כלה, ואינון מארי קיימא דברית אקרון מעשה ידיו, כמה דאת אמר (שם צ יז) ומעשה ידיו כוננהו, דא ברית קיימא דחתים בבשרא דבר נש. רב המנונא סבא אמר הכי, (קהלת ה ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך, דלא יהיב בר נש פומיה למיתי להרהורא בישא, ויהא גרים למחטי לההוא בשר קדש דחתים ביה ברית קדישא, דאילו עביד כן משכין ליה לגיהנם, וההוא דממנא על גיהנם דומ"ה שמיא, וכמה רבוא דמלאכי חבלה בהדיה, וקאים על פתחא דגיהנם, וכל אינון דנטרו ברית קדישא בהאי עלמא, לית ליה רשו למקרב בהו. דוד מלכא בשעתא דאירע ליה ההוא עובדא דחיל, בההיא שעתא סליק דומ"ה קמי קב"ה, ואמר ליה, מארי דעלמא

זוהר חלק א דף ח/ב

כתיב בתורה (ויקרא כ י) ואיש אשר ינאף את אשת איש, וכתיב (שם יח) ואל עמיתך וגו', דוד דקלקל ברית בערוה מהו, אמר ליה קב"ה דוד זכאה הוא, וברית קדישא על תקוניה קיימא, דהא גלי קדמי דאזדמנת ליה בת שבע מיומא דאתברי עלמא, אמר ליה אי קמך גלי קמיה לא גלי, אמר ליה, ותו בהיתרא הוה מה דהוה, דהא כל אינון דעאלו לקרבא לא עאל חד מנייהו עד דאפטר בגט לאנתתיה. אמר ליה, אי הכי הוה ליה לאורכא תלת ירחי ולא אוריך, אמר ליה במאי אוקים מלה באתר דחיישינן דהיא מעוברת, וגלי קדמי דאוריה לא קריב בה לעלמין, דהא שמי חתים בגויה לסהדותא, כתיב אוריה, וכתיב אוריהו, שמי חתום בהדיה דלא שמש בה לעלמין, אמר ליה מארי דעלמא, הא מה דאמרית אי קמך גלי דלא שכיב בהדה אוריה, קמיה מי גלי, הוה ליה לאורכא לה תלת ירחי, ותו אי ידע דלא שכיב בהדה לעלמין, אמאי שדר ליה דוד ופקיד עליה לשמשא באנתתיה, דכתיב (ש"ב יא ח) רד לביתך ורחץ רגליך אמר ליה ודאי לא ידע, אבל יתיר מתלת ירחי אוריך דהא ארבע ירחי הוה, דהכי תנינן, בחמשה ועשרים דניסן, אעבר דוד כרוזא בכל ישראל, והוה עם יואב בשבעה יומין דסיון, ואזלו וחבלו ארעא דבני עמון, סיון ותמוז ואב ואלול אשתהו שם, ובארבעה ועשרים באלול הוה מה דהוה מבת שבע, וביומא דכפורי מחל ליה קב"ה ההוא חובה. ואית דאמרי, בז' באדר אעבר כרוזא, ואתכנשו בחמיסר דאייר, ובחמיסר באלול הוה מה דהוה מבת שבע, וביומא דכפורי אתבשר (ש"ב יב יג) גם יהו"ה העביר חטאתך לא תמות, מאי לא תמות, לא תמות בידא דדומה. אמר דומה, מארי דעלמא, הא מלה חדא אית לי גביה, דאיהו אפתח פומיה ואמר (שם ה) חי יהו"ה כי בן מות האיש העושה זאת, ואיהו דן לנפשיה, טרונייא אית לי עליה, אמר ליה לית לך רשו, דהא אודי לגבאי ואמר (שם יג) חטאתי ליהו"ה, ואע"ג דלא חב, אבל במה דחטא באוריה עונשא כתבית עליה וקבל, מיד אהדר דומ"ה לאתריה בפחי נפש, ועל דא אמר דוד (תהלים צד יז) לולי יהו"ה עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי, לולי יהו"ה עזרתה לי, דהוה אפטרופא דילי, כמעט שכנה וגו', מהו כמעט, כחוטא דקיק, כשיעורא דאית ביני ובין סטרא אחרא, כההוא שיעורא הות דלא שכנה דומה נפשי, ובגין כך בעי לאסתמרא בר נש דלא יימא מלה כדוד, בגין דלא יכיל למימר לדומה (קהלת ה ה) כי שגגה היא, כמה דהוה לדוד, ונצח ליה קב"ה בדינא. למה יקצוף האלהים על קולך, על ההוא קול דאיהו אמר, וחבל את מעשה ידיך, דא בשר קדש ברית קדישא דפגים, ואתמשך בגיהנם על ידא דדומה. ובגין כך (תהלים יט ב) ומעשה ידיו מגיד הרקיע אלין אינון חברייה דאתחברו בכלה דא, ומארי קיימא דילה, מגיד ורשים כל חד וחד, מאן הרקיע דא איהו הרקיע דביה חמה ולבנה וככביא ומזלי, ודא איהו ספר זכרון, איהו מגיד ורשים להו, וכתיב להו למהוי בני היכלא, ולמעבד רעותהון תדיר. יום ליום יביע אומר (שם ג), יומא קדישא מאינון יומין עלאין דמלכא, משבחין לון לחברייה, ואמרין ההיא מלה דאמר כל חד לחבריה, יומא ליומא יביע ההוא אומר ומשבח ליה, ולילה ללילה כל דרגא דאשלים (נ"א, דשליט) בליליא, משבח דא לדא ההוא דעת דכל חד

מחבריא, ובשלימו (ס"א, וברחימו) סגי אתעבידו לון חבירין ורחימין. אין אומר ואין דברים, בשאר מילין דעלמא דלא אשתמעו קמי מלכא קדישא, ולא בעי למשמע לון. אבל הני מילי בכל הארץ יצא קום, עבדי

זוהר חלק א דף ט/א

משיחא אינון מלין, מדורי עלאי ומדורי תתאי מאלין אתעבידו רקיעין, ומאלין ארץ, מההיא תושבתתא. ואי תימא דאינון מלין באתר חד משטטי בעלמא, בקצה תבל מליהם וכיון דאתעבידו רקיעין מנהון, מאן שריא בהון, הדר ואמר לשמש שם אהל בהם, ההוא שמשא קדישא שוי מדוריה ומשכניה בהו ואתעטר בהו כיון דשרי באינון רקיעין ואתעטר בהו, כדין והוא כחתן יוצא מחופתו, חדי ורהיט באינון רקיעין, נפק מנייהו ועאל ורהיט גו מגדלא חדא אחרא, באתר אחרא, מקצה השמים מוצאו, ודאי מעלמא עלאה נפיק ואתי, דאיהו קצה השמים לעילא. ותקופתו, מאן תקופתו דא קצה השמים לתתא, דאיהי תקופת השנה, דאסחרא לכל שייפין, ואתקשרת מן השמים עד רקיעא דא. ואין נסתר מחמתו, דההיא תקופה דא, ותקופה דשמשא דאסחר בכל סטרא, ואין נסתר, לית דאתכסי מניה מכל דרגין עלאין, דהוו כלהו מסחרן ואתיין לגביה, וכל חד וחד לית מאן דיתכסי מיניה, מחמתו, בשעתא דאתחמם ותב לגבייהו בתיאובתא שלימ. כל שבחא דא וכל עלויא דא בגין אורייתא הוא, דכתיב (תהלים יט ח) תורת יהו"ה תמימה. שית זמנין כתיב הכא ה', ושית קראי מן השמים מספרים עד תורת יהו"ה תמימה, ועל רזא דא כתיב בראשית הא שית אתוון, ברא אלהים את השמים ואת הארץ, הא שית תבין, קראי אחרנין לקביל שית זמנין ה', שית קראי בגין שית אתוון דהכא, שית שמהן בגין שית תבין דהכא. עד דהוו יתבי, עאלו רבי אלעזר בריה ורבי אבא, אמר לון ודאי אנפי שכינתא אתיין, ועל דא פני"אל קרינא לכו, דהא חמיתון אנפי שכינתא אפין באפין, והשתא דקא ידעתון וגלי לכו קרא דובניהו בן יהודע, ודאי דמלה דעתיקא קדישא איהו, וקרא דאבתריה, וההוא דסתים מכלא, אמרו והאי קרא איהו באתר אחרא כגוונא דא. פתח ואמר (ד"ה א יא כג) והוא הכה את האיש המצרי איש מדה חמש באמה, וכלא רזא חדא איהו, מאי (ס"א, האי) מצרי, ההוא דאשתמודע, (שמות יא ג) גדול מאד בארץ מצרים בעיני עבדי וגו', רב ויקרא, כמה דגלי ההוא סבא, והאי קרא במתיבתא עלאה אתמר, איש מדה כלא חד (ש"ב כג כא) איש מראה ואיש מדה כלא חד, בגין דאיהו שבת ותחומה, דכתיב (במדבר לה ה) ומדותם מחוץ לעיר, וכתיב (ויקרא יט טו) לא תעשו עול במשפט במדה, ועל דא איש מדה איהו, ואיהו ממש איש מדה איהו ארכיה מסייפי עלמא ועד סייפי עלמא, אדם הראשון הכי הוה. ואי תימא הא כתיב חמש באמה, אינון חמש באמה מסייפי עלמא עד סייפי עלמא הוה, וביד המצרי חנית (ד"ה א יא כג), כמה דאת אמר כמנור אורגים, דא מטה האלהים דהוה בידיה, חקיק בשמא גליפא מפרש, בנהירו דצרופי אתוון דהוה גליף בצלאל ומתיבתא דיליה דאקרי אורג, דכתיב (שמות לה לה) מלא אותם וגו' חרש וחשב ורוקם וגו', וההוא מטה הוה נהיר שמא גליפא בכל סטריין, בנהירו דחכימין דהוו מגלפין שמא מפרש בארבעין ותריין גווני, וקרא מכאן ולהלאה כמה דאמר זכאה חולקיה, תיבו יקירין תיבו, ונחדש תקון דכלה בהאי ליליא, דכל מאן דאשתתף בהדה בהאי ליליא יהא נטיר עילא ותתא כל ההיא שתא, ויפיק שתא בשלם, עלייהו כתיב (תהלים לד ח) חונה מלאך יהו"ה סביב ליראיו ויחלצם, טעמו וראו כי טוב יהו"ה:

פתח רבי שמעון ואמר, בראשית ברא אלהים, האי קרא אית לאסתכלא ביה, דכל מאן דאמר אית אלהא אחרא, אשתצי מעלמין, כמה דאתמר (ירמיה י יא) כדנא תאמרון להום, אלהיא די שמיא וארקא לא עבדו, יאבדו מארעא ומן תחות שמיא אלה, בגין דלית אלהא אחרא, בר קב"ה בלחודוי, והאי

זוהר חלק א דף ט/ב

קרא איהו תרגום, בר ממלה דסוף קרא, אי תימא בגין דמלאכין קדישין לא נזקקין לתרגום ולא אשתמודען ביה מלה דא יאות היא למימר בלישנא קדישא, בגין דישמעון מלאכין קדישין ויהון נזקקין לאודאה על דא, אלא ודאי בגין כך כתיב תרגום, דלא נזקקין ביה מלאכין קדישין, ולא יקנאון בבר נש לאבאשא ליה, בגין דבהאי קרא בכללא אינון מלאכין קדישין, דהא אינון אלהים אקרון, ובכללא דאלהים הו, ואינון לא עבדו שמיא וארקא. וארקא, וארעא מבעי ליה, אלא בגין דארקא איהי חדא מאינון שבע ארעין דלתתא ובההוא אתר אית בני בני דקין, לבתר דאתתרך מעל אפי ארעא נחית לתמן, ועביד תולדות ואשתבש תמן דלא ידע כלום, ואיהו ארעא כפילא, דאתכפל מחשוכא ונהורא, ואית תמן תרין ממנן שליטין, די שליטין דא בחשוכא, ודא בנהורא, ותמן קטרוגא דא בדא, ושעתא דנחית לתמן קין, אשתתפו דא בדא ואשתלימו כחדא וכלא חזי דאינון תולדות דקין, ועל דא אינון בתרין ראשין בתרין חיוון, בר דכד ההוא נהורא שליט נצח דיליה ונצח על אחרא, ועל דא אתכלילו די בחשוכא בנהורא והו חז, אינון תרין ממנן עפרירא וקסטימון, ודיוקנא דלהון כדיוקנא דמלאכין קדישין בשית גדפין, חז דיוקניה כתורא, וחד דיוקניה כנשרא, וכד מתחברן אתעבידו דיוקנא דאדם כד אינון בחשוכא מתהפכין לדיוקנא דנחש בתרין ראשין, ואזלין כחויא, וטאסין גו תהומא ואסתחין בימא רבא כד מטאן לשלשלאה דעז"א ועזא"ל, מרגיזין לון ומתערי לון, ואינון מדלגין גו טורי חשוכן, וחשבי דקב"ה בעי למתבע לון דינא, ואלין תרין ממנן שאטין בימא רבא, ופרחין מתמן ואזלין בליליא לגבי נעמה אמהון דשדין, דטעו אבתרהא דחלן קדמאין וחשבין למקרב לגבה, ואיהי דליגת שתין אלפין פרסין, ואתעבידת בכמה ציורין לגבי בני נשא, בגין דיטעון בני נשא אבתרה. ואלין תרין ממנן פרחין ומשטטן בכל עלמא, ואהדרן לאתרייהו, ואינון מתערין לאינון בני בני דקין ברוחא דיצרין בישין למעבד תולדות, שמיא דשליטין תמן לאו כהני, ולא אולידת ארעא בחילא דלהון זרועא וחצדא כהני, ולא אהדרן אלא בכמה שנין וזמנין, ואינון אלהיא די שמיא וארקא לא עבדו, יאבדו מארעא עלאה דתבל, דלא ישלטון בה ולא ישטטון בה, ולא יהון גרמין לבני נשא לאסתאבא ממקרה ליליא, ועל דא יאבדו מארעא ומן תחות שמיא, דאתעבידו בשמא דאלה כמה דאתמר, ועל דא האי קרא תרגום, דלא יחשבון מלאכי עלאי דעלייהו אמרין ולא יקטרוגו לן, ועל דא רזא דאלה כמה דאתמר איהו מלה קדישא, דלא אתחלף בתרגום. אמר ליה רבי אלעזר, האי קרא דכתיב (ירמיה י ז) מי לא ייראך מלך הגוים כי לך יאתה, מאי שבחא איהו, אמר ליה, אלעזר ברי, האי קרא בכמה דוכתי אתמר, אבל ודאי לאו איהו (נ"א, הכי) דכתיב (שם) כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם, דהא אתא למפתח פומא דחייבין, דחשבין דקב"ה לא ידע הרהורין ומחשבין דילהון, ובגין כך אית לאודעא שטותא דלהון. דזמנא חדא אתא פילוסופא חדא דאומות העולם לגבאי, אמר לי אתון אמרין דאלהכון שליט בכל רומי שמיא, כולהון חיילין ומשריין לא אדבקן ולא ידעי אתר דיליה, האי קרא לא אסגי יקריה כל כך, דכתיב כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך, מאי שקולא דא לבני נשא די לית

זוהר חלק א דף י/א

לון קיומא, ותו דאתון אמרין (דברים לד י) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, בישראל לא קם אבל באומות העולם קם, אוף הכי אנא אימא בכל חכמי הגוים אין כמוהו, אבל בחכמי ישראל אית, אי הכי אלהא דאית בחכמי ישראל כוותיה, לאו איהו עלאה שליטא, אסתכל בקרא ותשכח דדייקנא כדקא יאות. אמינא ליה ודאי שפיר קא אמרת מאן מחיה מתים אלא קב"ה בלחודוי,

אתא אליהו ואלישע ואחיו מתיא, מאן מוריד גשמים אלא קב"ה בלחודוי, אתא אליהו ומנע לון, ונחית לון בצלותיה, מאן עבד שמיא וארעא אלא קב"ה בלחודוי, אתא אברהם ואתקיימו בקיומיה בגיניה, מאן מנהיג שמשא, אלא קב"ה, אתא יהושע ושכיך ליה, ופקיד ליה דיקום על קיומיה ואשתכך, וכתוב (יהושע י ג) וידום השמש וירח עמד, קב"ה גוזר גזר דין, אוף הכי משה גזיר גזר דין ואתקיימו. ותו דקב"ה גוזר גזרין, וצדיקיא דישראל מבטלין לון, דכתיב (שמואל ב כג ג) צדיק מושל יראת אלהי"ם. ותו דאיהו פקיד לון למהך באורחוי ממש, לאתדמא ליה בכלא. אזל ההוא פילוסופא ואתגייר בכפר שחלים וקרונ ליה יוסי קטינאה, ואוליף אורייתא סגיא ואיהו בין חכמין וזכאין דההוא אתר. השתא אית לאסתכלא בקרא, והא כתיב (ישעיה מ יז) כל הגוים כאין נגדו, מאי רבויא הכא, אלא מי לא ייראך מלך הגוים, וכי מלך הגוים איהו ולא מלך ישראל, אלא בכל אתר קב"ה בעא לאשתבחא בישראל, ולא אתקרי אלא על ישראל בלחודוי, דכתיב (שמות ה ג) אלהי ישראל, אלהי העברים, וכתוב (ישעיה מד ו) כה אמר יהו"ה מלך ישראל, מלך ישראל ודאי, אמרו אומות העולם פטרון אחרן אית לן בשמיא, דהא מלכיכון לא שליט אלא עליכו בלחודיכון, ועלנא לא שליט, אתא קרא ואמר מי לא ייראך מלך הגוים, (נ"א, מלכא עילאה לרדאה לון ולאקאה לון ולמעבד בהון רעותיה, כי לך יאתה לדח ותתא, כי בכל חכמי הגוים), אלין שליטין רברבן די ממנן עלייהו ובכל מלכותם, בההוא מלכו דלעילא, דהא ארבע מלכוון שליטין אית לעילא ושליטין ברעותיה על כל שאר עמין, ועם כל דא לית בהו דיעביד אפילו מלה זעירא, אלא כמה דפקיד לון, דכתיב (דניאל ד לד) וכמצביה עביד בחיל שמיא ודיירי ארעא, חכמי הגוים, אינון ממנן ורברבן דלעילא דחכמתא דילהון מנייהו הוה, ובכל מלכותם, מלכותא דשליט כמה דאתמר, ודא הוא קרא כפשטיה. אבל בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם, האי אשכחנא בספרי קדמאי, דאינון משריין וחיילין, אע"ג דאתפקדו על מלין דעלמא, ופקיד לכל חד למעבד עבידתא, מאן הוא (סתימא קדישא ולא כרעותיה) דיעביד שום חד מנייהו כמוך, בגין דאנת רשים בעלויא, ואת רשים בעובדך מכלהו, ודא הוא מאין כמוך יהו"ה, מאן הוא סתימא קדישא דיעביד ולהוי כמוך עילא ותתא, ויהא דמי לך בכל עובדא דמלכא קדישא שמים וארץ, אבל אינון (ישעיה מד ט) תהו וחמודיהם בל יועילו, בקב"ה כתיב בראשית ברא אלהי"ם וגו', במלכותם כתיב והארץ היתה תהו ובהו. א"ר שמעון לחברייא, בני הלולא דא, כל חד מנכון יקשט קשוטא חד לכלה, אמר לרבי אלעזר בריה, אלעזר, הב נבזבזא חד לכלה, דהא למחר אסתכל (נ"א, בה) כד יעול לחופה, באינון שירין ושבחין דיהבו לה בני היכלא לקיימא קמיה. פתח רבי אלעזר ואמר (שיר ג ו) מי זאת עולה מן המדבר וגו', מי זאת כללא דתרין קדישין דתרין עלמין, בחבורא חדא וקשורא חדא, עולה ממש למהוי קדש קדישין, דהא קדש קדישין מ"י, ואתחברא בזא"ת, בגין למהוי עולה דאיהי קדש קדישין. מן המדבר, דהא מן המדבר ירתא למהוי כלה ולמיעל לחופה, תו מן המדבר איהי עולה, כמה דאת אמר (שם ד ג) ומדברך נאוה, בההוא מדבר

זוהר חלק א דף יב

דלחישו בשפוון איהי עולה, ותנינן מאי דכתיב (שמואל א ד ח) האלהי"ם האדירים האלה, אלה הם האלהי"ם המכים את מצרים בכל מכה במדבר, וכי כל דעבד לון קב"ה במדבר הוה, והא בישובא הוה, אלא במדבר בדבורא, כמה דאת אמר (שיר ד ג) ומדברך נאוה, וכתוב (תהלים עה ז) ממדבר הרים אוף הכי עולה מן המדבר, מן המדבר ודאי, בההיא מלה דפומא איהי סלקת, ועאלת בין גדפי דאימא, ולבתר בדבורא נחתא, ושריא על רישייהו דעמא קדישא. היך סלקא בדבורא, דהא בשירותא, כד בר נש קאים בצפרא, אית ליה לברכא למאריה, בשעתא דפקח עינוי היך מברך, הכי הוו עבדי חסידי קדמאי, נטלא דמייא הוו יהבי קמייהו, ובזמנא דמתערי בליליא אסחן ידיהו, וקיימי ולעאן באורייתא, ומברכי על קריאתה, וכד תרגולא קרי, כדין

פלגות ליליא ממש, וכדין קב"ה אשתכח עם צדיקיא בגנתא דעדן, ואסיר לברכא בידין מסואבות ומזוהמות, וכן כל שעתא בגין דבשעתא דבר נש נאים, רוחיה פרחא מניה, ובשעתא דרוחיה פרחא מניה רוחא מסאבא זמין ושריא על ידוי ומסאב לון, ואסיר לברכא בהו בלא נטילה. ואי תימא אי הכי הא ביממא דלא נאים ולא פרח רוחיה מניה, ולא שריא עליה רוחא מסאבא, וכד עאל לבית הכסא לא יברך ולא יקרא בתורה אפילו מלה חדא עד דיסחי ידוי, ואי תימא בגין דמלוכלכים אינון, לאו הכי הוא, במה אתלכלכו, אלא ווי לבני עלמא דלא משגיחין ולא ידעין ביקרא דמאריהון, ולא ידעי על מה קיימא עלמא, רוחא חדא אית בכל בית הכסא דעלמא, דשריא תמן ואתהני מההוא לכלוכא וטנופא, ומיד שרי על אינון אצבען דידי דבר נש. פתח רבי שמעון ואמר, כל מאן דחדי באינון מועדיא, ולא יהב חולקיה לקב"ה, ההוא רע עין שטן שונא אותן, וקא מקטרג ליה, וסליק ליה מעלמא, וכמה עקו על עקו מסבב ליה, חולקיה דקב"ה למחדי למסכני, כפום מה דיכיל למעבד, בגין דקב"ה ביומייא אליון, אתי למחמי לאינון מאנין תבירין דיליה, ועאל עלייהו וחמי דלא אית להון למחדי, ובכי עלייהו, סליק לעילא ובעי לחרבא עלמא, אתאן בני מתיבתא קמיה ואמרי, רבון עלמא רחום וחנון אתקריאת, יתגלגלון רחמך על בנך, אמר לון וכי עלמא לא עבדית ליה אלא על חסד, דכתיב (תהלים פט ג) אמרתי עולם חסד יבנה, ועלמא על דא קיימא, אמרי קמיה מלאכי עלאי, רבון עלמא, הא פלניא דאכיל ורוי ויכיל למעבד טיבו עם מסכני ולא יהיב לון מידי אתי ההוא מקטרגא ותבע רשו ורדף אבתריה דההוא בר נש. מאן לן בעלמא גדול מאברהם, דעבד טיבו לכל בריין, ביומא דעבד משתיא מה כתיב (בראשית כא ח) ויגדל הילד ויגמל, ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק, עבד אברהם משתיא וקרא לכל רברבי דרא לההיא סעודתא, ותנין בכל סעודתא דחדוה ההוא מקטרגא אזיל וחמי אי ההוא בר נש אקדים טיבו למסכני, ומסכני בביתא, ההוא מקטרגא אתפרש מההוא ביתא ולא עאל תמן, ואי לאו עאל תמן וחמי ערבוביא דחדוה בלא מסכני, ובלא טיבו דאקדים למסכני סליק לעילא ומקטרגא עליה. אברהם כיון דזמין לרברבי דרא, נחת מקטרגא וקם על פתחא כגוונא דמסכנא, ולא הוה מאן דאשגח ביה, אברהם הוה משמש לאינון מלכין ורברבין, שרה אוניקת בנין לכלהו, דלא הוה מהימנין כד איהי אולידת, אלא אמרו אסופי הוא, ומן שוקא אייתיאו ליה, בגין כך אתיין בנייהו בהדייהו, ונטלת לון שרה ואוניקת לון קמיייהו, הה"ד (שם ז) מי מלל

זוהר חלק א דף יא/א

לאברהם הניקה בנים שרה, בנים ודאי, וההוא מקטרגא על פתחא, אמרה שרה צחוק עשה לי אלהי"ם, מיד סליק ההוא מקטרגא קמי קב"ה ואמר ליה, רבון עלמא את אמרת אברהם אוהבי, הא אברהם עבד סעודתא ולא יהיב לך מידי, ולא למסכני, ולא קריב קדמך אפילו יונה חד, ותו אמרת שרה דחייכת בה, אמר ליה קב"ה, מאן בעלמא כאברהם, ולא זו מתמן עד דבלבל כל ההיא חדוה, ופקיד קב"ה למקרב ליצחק קרבנא, ואתגזר על שרה דתמות על צערא דברה, כל ההוא צערא גרים דלא יהיב מידי למסכני. פתח רבי שמעון ואמר, מאי דכתיב (ישעיה לח ב) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל יהו"ה, תא חזי כמה הוא חילא תקיפא דאורייתא, וכמה הוא עלאה על כלא, דכל מאן דאשתדל באורייתא לא דחיל מעלאי ומתתאי, ולא דחיל ממרעין בישין דעלמא, בגין דאיהו אחיד באילנא דחיי ויליף מיניה בכל יומא, דהא אורייתא תוליף לבר נש למיזל בארץ קשוט, תוליף ליה עיטא היך יתוב קמי מאריה לבטלא ההיא גזרה, דאפילו אתגזר עליה דלא יתבטל האי גזרה, מיד אתבטל ואסתלק מניה, ולא שריא עליה דבר נש בהאי עלמא, ובגין כך בעי ליה לבר נש לאשתדלא באורייתא יממא ולילי ולא יתעדי מינה, הה"ד (יהושע א ח) והגית בו יומם ולילה, ואי אתעדי מינה דאורייתא, או אתפרש מינה, כאלו אתפרש מאילנא דחיי. תא חזי עיטא לבר נש כד איהו סליק בליליא על ערסיה, בעי לקבלא עליה מלכותא דלעילא בלבא שלים, ולאקדמא לממסר קמיה פקדונא דנפשיה ומיד אשתזיב מכל מרעין בישין,

ומכל רוחין בישין ולא שלטין עליה, ובצפרא כד קם מערסיה, בעי לברכא למאריה, ולמיעל לביתיה, ולמסגד קמי היכליה בדחילו סגיא, ובתר כן יצלי צלותיה, ויסב עיטא מאינון אבהן קדישין, דכתיב (תהלים ה ח) ואני ברוב חסדך אבא ביתך, אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך, והכי אוקמוה, לא ליבעי ליה לבר נש לאעלא לבי כנישתא, אלא אי אמליך בקדמיתא באברהם יצחק ויעקב, בגין דאינון תקינו צלותא לקמי קב"ה, הה"ד ואני ברוב חסדך אבא ביתך דא אברהם, אשתחוה אל היכל קדשך דא יצחק, ביראתך דא יעקב, ובעי לאכללא לון ברישא, ובתר כן ייעול לבי כנישתא ויצלי צלותיה, כדין כתיב (ישעיה מט ג) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. רבי פינחס הוה שכיח קמיה דרבי רחומאי בכיף ימא דגנוסר, ובר נש רב וקשישא דיומין הוה, ועינוי אסתלקו למחמי, אמר לרבי פינחס, ודאי שמענא דיוחאי חברנא אית ליה מרגלית אבן טבא ואסתכלית בנהורא דההיא מרגלית נפקא כנהירו דשמשא מנרתקה ונהרא כל עלמא, וההוא נהורא קאים משמיא לארעא ונהיר כל עלמא עד דיתיב עתיק יומין ויתיב על כרסא כדקא יאות, וההוא נהורא כליל כלא בביתך ומנהורא דאתכליל בביתך, נפק נהירו דקיק וזעיר ונפיק לבר, ונהיר כל עלמא, זכאה חולקך, פוק ברי פוק, זיל אבתריה דההיא מרגלית דנהיר עלמא, דהא שעתא קיימא לך נפק מקמיה וקאים למיעל בההיא ארבא, ותרין גוברין בהדיה, חמא תרין צפרין דהוו אתיין וטסין על ימא, רמא לון קלא ואמר צפרין צפרין דאתון טאסין על ימא, חמיתון דוך דבר יוחאי תמן, אשתהי פורתא, אמר צפרין צפרין זילו ואתיבו לי, פרחו ואזלו, עאלו בימא ואזלי להון, עד דנפק, הא אינון צפרין אתיין, ובפומא דחדא מנייהו פתקא חדא, וכתיב בגווה דהא בר יוחאי נפק מן מערתא ורבי אלעזר בריה, אזל לגביה ואשכח ליה משניא, וגופיה מליא חלודין בכה

זוהר חלק א דף יא/ב

בהדיה, ואמר ווי דחמיתך בכך, אמר זכאה חולקי דחמית לי בכך, דאלמלא לא חמיתא לי בכך, לא הוינא בכך. פתח רבי שמעון בפקודי אורייתא ואמר, פקודי אורייתא דיהב קב"ה לישראל, כלהו באורייתא בארח כלל כתיבי:

בראשית ברא אלהי"ם, הדא היא פקודא קדמאה דכלא, ואקרי פקודא דא יראת יהו"ה דאקרי ראשית, דכתיב (תהלים קיא י) ראשית חכמה יראת יהו"ה, (משלי א ז) יראת יהו"ה ראשית דעת, בגין דמלה דא ראשית אקרי, ודא איהי תרעא לאעלא גו מהימנותא ועל פקודא דא אתקיים כל עלמא. יראה אתפרש לתלת סטרין, תרין מנייהו לית בהו עיקרא כדקא יאות, וחד עיקרא דיראה, אית בר נש דדחיל מקב"ה בגין דייחון בנוהי ולא ימותון, או דחיל מעונשא דגופיה או דממוניה, ועל דא דחיל ליה תדיר, אשתכח יראה דאיהו דחיל לקב"ה לא שוי לעיקרא, אית בר נש דדחיל מן קב"ה בגין דדחיל מעונשא דההוא עלמא ועונשא דגיהנם, תרין אלין לאו עיקרא דיראה אינון ושרשא דיליה, יראה דאיהי עיקרא, למדחל בר נש למאריה בגין דאיהו רב ושליט עיקרא ושרשא דכל עלמין, וכלא קמיה כלא חשיבין, כמה דאתמר (דניאל ד לב) וכל דיירי ארעא כלא חשיבין, ולשואה רעותיה בההוא אתר דאקרי (נ"א ב) יראה. בכה רבי שמעון ואמר, ווי אי אימא ווי אי לא אימא, אי אימא ינדעון חייבין היך יפלחון למאריהון, אי לא אימא יאבדון חברייא מלה דא, באתר דיראה קדישא שרי, מלרע אית יראה רעה דלקי ומחי ומקטרג ואיהי רצועה לאלקאה חייביא, ומאן דדחיל בגין עונש דמלקיותא וקטרוגא כמה דאתמר, לא שריא עליה ההיא יראת יהו"ה דאקרי יראת יהו"ה לחיים, אלא מאן שריא עליה, ההיא יראה רעה, ואשתכח דשריא עליה ההיא רצועה יראה רעה ולא יראת יהו"ה. ובגין כך אתר דאקרי יראת יהו"ה, ראשית דעת אקרי, ועל דא אתכליל הכא פקודא דא, ודא עקרא ויסודא לכל שאר פקודין דאורייתא, מאן דנטיר יראה נטיר כולא, לא נטיר יראה לא נטיר פקודי אורייתא, דהא דא תרעא דכלא, ובגין

כך כתיב בראשית דאיהי יראה, ברא אלהי"ם את השמים ואת הארץ, דמאן דעבר על דא עבר על פקודי דאורייתא. ועונשא דמאן דעבר על דא, האי רצועה רעה אלקי ליה, והיינו והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלהי"ם, הא אלין ארבע עונשין לאענשא בהון חייביא תהו דא חנק, דכתיב (ישעיה לד יא) קו תהו, (זכריה ב ה) חבל מדה. בהו דא סקילה, אבנין דמשוקעין גו תהומא רבא, לעונשא דחייביא. וחשך דא שריפה, דכתיב (דברים ה כג) ויהי כשמעכם את הקול מתוך החשך, (שם ד יא) וההר בוער באש עד לב השמים חשך וגו', ודא אשא תקיפא דעל רישיהון דחייביא שרי לאוקדא לון, ורוח דא הרג בסייף, רוח סערה חרבא משננא היא מלהטא ביה, כמה דאת אמר (בראשית ג כד) ואת להט החרב המתהפכת, ואקרי רוח, האי עונשא למאן דעבר על פקודי אורייתא, וכתיב לבתר יראה ראשית דאיהי כללא דכלא, מכאן ולהלאה שאר פקודין דאורייתא:

פקודא תניינא דא איהי פקודא דפקודא דיראה אתאחדת בה, ולא נפקא מינה לעלמין, ואיהי אהב"ה, למרחם בר נש למאריה רחימו שלים, ומאן איהו רחימו שלים, דא אהבה רבה, דכתיב (שם יז א) התהלך לפני והיה תמים, שלים ברחימותא, ודא הוא דכתיב ויאמר אלהי"ם יהי אור דא רחימו שלימותא דאקרי אהבה רבה, והכא איהו פקודא למרחם בר נש למאריה כדקא יאות. אמר רבי אלעזר, אבא, רחימתא בשלימו אנא שמענא ביה, אמר ליה אימא ברי קמיה דרבי פינחס, דהא איהו בהאי דרגא קאים, א"ר אלעזר אהבה רבה היינו אהבה שלימתא בשלימו דתרין סטרין, ואי לא אתכליל בתרין סטרין לאו

זוהר חלק א דף יב/א

איהו אהבה כדקא יאות בשלימו, ועל דא תנינן בתרין סטרין אתפרש אהבה, רחימו דקב"ה, אית מאן דרחים ליה מגו דאית ליה עותרא, אורכא דיומין, בנין סחרניה, שליט על שנאוי, ארחוי מתתקנן ליה, ומגו כך רחים ליה, ואי להאי יהא בהפוכא ויהדר עליה קב"ה גלגולא דדינא קשיא, יהא שניא ליה, ולא ירחם ליה כלל, ובגין כך רחימו דא לאו איהו אהבה דאית ליה עקרא, רחימו דאקרי שלים ההוא דהוי בתרין סטרין בין בדינא בין בטיבו, ותקונא דארחוי דרחים ליה למאריה, כמה דתנינן אפילו הוא נטיל נשמתך מינך, דא איהו רחימו שלים דהוי בתרין סטרין, ועל דא אור דמעשה בראשית נפק, ולבתר אגניז, כד אגניז נפק דינא קשיא ואתכלילו תרין סטרין כחדא למהוי שלימו, דא אהבה כדקא יאות נטליה רבי שמעון ונשקיה, אתא רבי פנחס ונשקיה וברכיה, ואמר בודאי קב"ה שדרני הכא, ודא הוא נהירו דקיק דאמרו לי דאתכליל בביתאי ולבתר נהיר כל עלמא (כנזכר לעיל יא ע"א). א"ר אלעזר ודאי לא אצטריך לאתנשי ירא"ה בכל פקודין, כל שכן בפקודא דא אצטריך יראה לאתדבקא בהאי, היך אתדבקא, אהבה איהי בסטרא חד טב, כמה דאתמר דיהב עותרא וטב אורכא דחיי בני ומזוני, כדין אצטריך לאתערא יראה, ולמדחל דלא יגרום חובא, ועל דא כתיב (משלי כח יד) אשרי אדם מפחד תמיד, בגין דהא כליל יראה באהבה, והכי אצטריך בסטרא אחרא דדינא קשיא לאתערא ביה יראה, כד חמי דדינא קשיא שריא עלוי, כדין יתער יראה וידחל למאריה כדקא יאות, ולא יקשה לביה ועל דא כתיב (שם) ומקשה לבו יפול ברעה, בההוא סטרא אחרא דאקרי רעה, אשתכח יראה דאתאחדת בתרין סטרין ואתכלילת מנייהו, ודא איהי אהבה שלימתא כדקא יאות:

פקודא תליתאה, למנדע דאית אלהא רברבא ושליטא בעלמא ולייחדא ליה בכל יומא יחודא כדקא יאות, באינון שית סטרין עלאין ולמעבד לון יחודא חדא בשית תיבין דשמע ישראל, ולכוונא רעותא לעילא בהדייהו ועל דא אחד אצטריך לארכא ליה בשית (נ"א, כשית) תיבין ודא הוא דכתיב יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד, יתכנסון דרגין דתחות שמיא לאתאחדא ביה

(יראה) למהוי בשלימו לשית סטרין כדקא יאות, ועם כל דא בההוא יחודא אצטריך לקשרא ביה יראה, דאצטריך לארכא בדל"ת דאחד, דדל"ת דאחד גדולה והיינו דכתיב ותראה היבשה, דתתחזי ותתקשר דל"ת דאיהי יבשה בההוא יחודא. ולבתר דאתקשרת תמן לעילא, איצטריך לקשרא לה לתתא באוכלוסהא, בשית סטרין אחרנין דלתתא בשכמל"ו דאית ביה שית תבין אחרנין דיחודא, כדין מה דהות יבשה אתעבידת ארץ, למעבד פירין ואיבין ולנטעא אילנין, והיינו דכתיב ויקרא אלהי"ם ליבשה ארץ, בההוא יחודא דלתתא, ארעא רעוא שלים כדקא יאות, ועל דא כי טוב כי טוב תרי זמני, חד יחודא עלאה, וחד יחודא תתאה, כיון דאתאחיד בתרין סטרין, מכאן ולהלאה תדשא הארץ דשא, אתתקנת למעבד פירין ואיבין כדקא יאות:

פקודא רביעאה, למנדע דיהו"ה הוא האלהי"ם, כמה דאת אמר (דברים ד לט) וידעת היום והשבות אל לבבך כי יהו"ה הוא האלהי"ם, ולא תכלל שמא דאלהי"ם בשמא דיהו"ה, למנדע דאינון חד ולית בהו פרודא, והיינו רזא דכתיב יהי מארת ברקיע השמים להאיר על הארץ, למהוי תרין שמיהן חד בלא פרודא כלל, לאתכלל מארת חסר בשמא דשמים (נ"א, דרשים) דאינון חד ולית בהו פרודא, נהורא אוכמא בנהורא חוורא לית בהו פרודא וכלא חד,

זוהר חלק א דף יב/ב

ודא הוא עננא חוורא דיממא ועננא דאשתא בליליא, מדת יום ומדת לילה ולא תתקנא דא בדא לאנהרא, כמה דאתמר להאיר על הארץ ודא חובא דההוא נחש קדמאה, חבר לתתא ואתפרש לעילא ובגין כך גרם מה דגרם לעלמא בגין דאצטריך לאפרשא לתתא ולחברא לעילא ונהורא אוכמא אצטריך לאתאחדא לעילא בחבורא חדא, ולא תאחדא לבתר באוכלוסהא ביחודאה, ולאפרשא לה מסטרא בישא, ועם כל דא אצטריך למנדע דאלהי"ם יהו"ה כלא חד בלא פרודא, יהו"ה הוא האלהי"ם, וכד ינדע בר נש דכלא חד ולא ישוי פרודא, אפילו ההוא סטרא אחרא יסתלק מעל עלמא, ולא אתמשך לתתא והיינו רזא דכתיב והיו למאורות, הא קליפה בתר מוחא סלקא, מוחא אור, סטרא אחרא מות, אור בחבור דאתוון, מות בפרודא, וכד האי אור אסתלק מתמן, מתחברא באתוון מות דפרודא. מאלין אתוון שריאת חוה, וגרמת בישא על עלמא, כמה דכתיב (בראשית ג ה) ותרא האשה כי טוב, אהדרת אתוון למפרע, אשתאר מ"ו, ואינון אזלו ונטלו אות תי"ו בהדייהו, וגרמת מותא על עלמא, כמה דכתיב ותר. אמר רבי אלעזר אבא הא אוליפנא מ"ם אשתארת יחידאה, וא"ו דאיהו חין תדיר, אתהפכת ואזלת ונטלת תי"ו, דכתיב ותקח ותתן, ואשתלים תיבה דא ואתחברו אתוון אמר ליה בריך אנת ברי והא אוקימנא מלה דא:

פקודא חמישאה, כתיב ישרצו המים שרץ נפש חיה, בהאי קרא אית תלת פקודין, חד למלעי באורייתא, וחד לאתעסקא בפריה ורביה, וחד למגזר לתמנייא יומין, ולא עברא מתמן ערלתא. למלעי באורייתא, ולאשתדלא בה, ולאפשא לה בכל יומא לתקנא נפשיה ורוחיה, דכיון דבר נש אתעסק באורייתא, אתתקן בנשמתא אחרא קדישא, דכתיב שרץ נפש חיה, נפש דההיא חיה קדישא, דכד בר נש לא אתעסק באורייתא, לית ליה נפשא קדישא, קדושא דלעילא לא שריא עלוי. וכד אשתדל באורייתא, בההוא רחישו דרחיש בה, זכי לההיא נפש חיה, ולמהדר כמלאכין קדישין, דכתיב (תהלים קג כ) ברכו יהו"ה מלאכיו, אלין אינון דמתעסקין באורייתא דאקרון מלאכיו בארעא, ודא הוא דכתיב ועוף יעופף על הארץ, האי בהאי עלמא, בההוא עלמא, תנינו דזמין קב"ה למעבד לון גדפין כנשרין ולאשטא בכל עלמא, דכתיב (ישעיה מ לא) וקוי יהו"ה יחליפו כח יעלו אבר כנשרים, והיינו דכתיב ועוף יעופף על הארץ, דא אורייתא דאקרי מים, ישרצון ויפקון רחשא דנפש חיה, ומאתר דההיא חיה ימשכון לה לתתא כמה דאתמר, ועל דא

אמר דוד (תהלים נא יב) לב טהור ברא לי אלהי"ם, למלעי באורייתא, וכדין ורוח נכון חדש בקרבי:

פקודא שתיתאה, לאתעסקא בפריה ורביה, דכל מאן דאתעסק בפריה ורביה גרים לההוא נהר למהוי נביע תדיר ולא יפסקון מימוי, וימא אתמליא בכל סטרינ ונשמתין חזתינ מתחדשן ונפקין מההוא אילנא, וחילין סגיאין אתרביאו לעילא בהדי אינון נשמתין, הה"ד (בראשית א כ) ישרצו המים שרץ נפש חיה, דא ברית קיימא קדישא, נהר דנגיד ונפיק, ומיא דיליה אתרביאו ורחשין רחשא ורביא דנשמתין לההיא חיה, ובאינון נשמתין דעאלין בההיא חיה, נפקי כמה עופי דפרחן וטאסן כל עלמא, וכד נשמתא נפקא להאי עלמא, ההוא עופא דפרח ונפק בהדי האי נשמתא מההוא אילנא נפק עמיה, כמה נפקן בכל נשמתא ונשמתא, תרין, חד מימינא וחד משמאלא, אי זכי אינון נטרינ ליה, דכתיב (תהלים צא יא) כי מלאכיו יצוה לך, ואי לאו אינון מקטרגי עליה. אמר רבי פינחס

זוהר חלק א דף יג/א

תלתא אינון דקיימי אפוטרופסין עליה דבר נש כד זכי, דכתיב (איוב לג כג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו, אם יש עליו מלאך הא חד, מליץ תרי, אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו הא תלת. אמר רבי שמעון חמש, דכתיב יתיר ויחננו ויאמר, ויחננו חד, ויאמר תרין, א"ל לאו הכי, אלא ויחננו דא קב"ה בלחודוי, דהא לית רשו לאחרא אלא ליה, א"ל שפיר קא אמרת. ומאן דאתמנע מפריה ורביה, כביכול אזעיר דיוקנא דכליל כל דיוקנין וגרים לההוא נהר דלא נגדין מימוי, ופגים קיימא קדישא בכל סטרינ ועליה כתיב (ישעיה סו כד) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי, בי ודאי, דא לגופא, ונשמתיה לא עייל לפרגודא כלל ואטריד מההוא עלמא:

פקודא שביעאה, למגזר לתמניא יומין ולאעברא זוהמא דערלתא, בגין דההיא חיה איהי דרגא תמינאה לכל דרגין, וההיא נפש דפרחא מינה אצטריכא לאתחזאה קמה לתמניא יומין, כמה דאיהי דרגא תמינאה, וכדין אתחזי ודאי דאיהי נפש חיה, נפש דההיא חיה קדישא, ולא מסטרא אחרא, ודא איהו ישרצו המים, בספרא דחנוך, יתרשמון מיא דזרעא קדישא רשימו דנפש חיה, ודא רשימו דאת יו"ד דאתרשים בבשרא קדישא, מכל שאר רשומין דעלמא ועוף יעופף על הארץ, דא אליהו דטאס כל עלמא בארבע טאסין, למהוי תמן בההוא גזירו דקיימא קדישא, ואצטריך לתקנא ליה כורסייא, ולאדכרא בפומיה דא כרסייא דאליהו, ואי לאו לא שארי תמן, (לך צג ע"א). ויברא אלהי"ם את התנינים הגדולים, תרין אלין ערלה ופריעה, גזירו דערלה, ופריעה לבתר, ואינון דכר ונוקבא, ואת כל נפש החיה הרומשת, דא רשימו דאת קיימא קדישא, דאיהי נפש חיה קדישא כדקאמרן. אשר שרצו המים, מיין עלאין דאתמשכו לגבה דאת רשימו דא, ובגין דא אתרשימו ישראל ברשימו קדישא ודכיו לתתא, כגוונא דאינון רשימין קדישין לאשתמודעא בין סטרא קדישא לסטרא אחרא דמסאבו, אוף ישראל רשימין, לאשתמודעא בין קדושה לעמין עכו"ם דאתיין מסטרא אחרא דמסאבא כמה דאתמר, וכמה דרשים לון, הכי רשים בעירי ועופי דילהון, לבעירי ועופי דעמין עכו"ם, זכאה חולקיהון דישראל:

פקודא תמינאה, למרחם גיורא דעאל למגזר גרמיה, ולאעלא תחות גדפוי דשכינתא, ואיהי אעילת לון תחות גדפאה, לאינון דמתפרשן מסטרא אחרא דמסאבא ומתקרבינ לגבה, דכתיב תוצא הארץ נפש חיה למינה. ואי תימא דהאי נפש חיה דכלילא בישראל לכלא היא אזדמנת, הדר ואמר למינה. כמה אכסדרין ואדרין דא לגו מן דא אית לה להאי ארץ דאיהי חיה תחות גדפאה, גדפא

ימינא אית לה תרין אכסדרין, ומהאי גדפא אתפרשן לתרין אומין אחרנין, דאינון קריבין ביחודא לישראל, לאעלא לון לגו אכסדרין אלין, ותחות גדפא שמאלא אית תרין אכסדרין אחרנין ומתפרשן לתרין אומין אחרנין דאינון עמון ומואב, וכלהו אקרון נפש חיה וכמה אדרין סתימין אחרנין והיכלין אחרנין בכל גדפא וגדפא, ומנייהו נפקי רוחין לאפרשא לכל אינון גיורין דמתגיירין, ואקרון נפש חיה, אבל למינה, וכלהו עאלין תחות גדפוי דשכינתא ולא יתיר. אבל נשמתא דישראל נפקא מגו גופא דההוא אילנא ומתמן פרחין נשמתין לגו האי ארץ, גו מעהא לגו לגו, ורזא (מלאכי ג יב) כי תהיו אתם ארץ חפץ, ועל דא ישראל בן יקיר דהמו מעהא עליה, ואקרון (ישעיהו מו ג) העמוסים מני בטן, ולא מגדפין לבר, ותו

זוהר חלק א דף יג/ב

גיורין לית לון חולקא באילנא עלאה כל שכן בגופא דיליה, אבל חולקא דלהון בגדפין איהו ולא יתיר, וגיורא תחות גדפי שכינתא ולא יתיר, גירי הצדק אינון דתמן שראן ואתאחדן ולא לגו כמה דאתמר, ובגין כך תוצא הארץ נפש חיה למינה, ולמאן בהמה ורמש וחיתו ארץ למינה, כלהו שאבין נפש מההיא חיה, אבל כל חד למינה כדקא חזי לה:

פקודא תשיעאה, למיחן למסכני, ולמיהב לון טרפא, דכתיב נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, נעשה אדם בשותפא כלל דכר ונוקבא, בצלמנו עתירי כדמותנו מסכני דהא מסטרא דזכורא עתירי, ומסטרא דנוקבא מסכני, כמה דאינון בשתופא חדא, וחס דא על דא, ויהיב דא לדא, וגמיל ליה טיבו, הכי אצטריך בר נש לתתא למהוי עתירא ומסכנא בחבורא חדא, ולמיהב דא לדא, ולגמלאה טובא דא לדא. וירדו בדגת הים וגו', רזא דנן חמינן בספרא דשלמה מלכא, דכל מאן דחס על מסכני ברעותא דלבא, לא משתני דיוקניה לעלם מדיוקנא דאדם הראשון, וכיון דדיוקנא דאדם אתרשים ביה, שליט על כל בריין דעלמא בההוא דיוקנא, הה"ד (בראשית ט ב) ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ וגו', כלהו זעין ודחלין מההוא דיוקנא דאתרשים ביה, בגין דדא הוא פקודא מעליא לאסתלקא בר נש בדיוקניה דאדם על כל שאר פקודין, מנא לן מנבוכדנצר, אע"ג דחלם ההוא חלמא, כל זמנא דהוה מיחן למסכני לא שרא עליה חלמיה, כיון דאטיל עינא בישא דלא למיחן למסכני, מה כתיב (דניאל ד) עוד מלתא בפום מלכא וגו', מיד אשתני דיוקניה ואטרדי מן בני נשא, ובגין כך נעשה אדם, כתיב הכא עשיה, וכתיב התם (רות ב יט) שם האיש אשר עשיתי עמו היום בועז:

פקודא עשיראה, לאנחא תפילין, ולאשלמא גרמיה בדיוקנא עלאה, דכתיב (בראשית א) ויברא אלהים את האדם בצלמו, פתח ואמר (שיר ז ו) ראשך עליך ככרמל, האי קרא אוקימנא ואתמר, אבל ראשך עליך ככרמל, דא רישא עלאה תפלין דרישא, שמא דמלכא עלאה קדישא יהו"ה, באתוון רשימין כל את ואת פרשתא חדא, שמא קדישא גליפא בסדורא דאתוון כדקא יאות. ותנן (דברים כח י) כי שם יהו"ה נקרא עליך ויראו ממך אליו תפלין דרישא, דאינון שמא קדישא בסדורא דאתווי. פרשתא קדמאה (שמות יג ב) קדש לי כל בכור, דא י דאיהי קדש, בוכרא דכל קודשין עלאין, פטר כל רחם, בההוא שביל דקיק דנחת מן יו"ד, דאיהו אפתח רחמא למעבד פירין ואיבין כדקא יאות, ואיהו קדש עלאה. פרשתא תניינא (שם ה) והיה כי יביאך, דא ה היכלא דאתפתח רחמא דילה מגו יו"ד, בחמשין פתחין אכסדראין ואדרין סתימין דביה, דההוא פטר דעביד יו"ד בהאי היכלא למשמע בה קלא דנפקא מגו שופר דא, בגין דשופר דא הוה סתים בכל סטריין, ואתא יו"ד ופתח ליה לאפקא מניה קלא, וכיון דאפתח ליה תקע ליה, ואפיק מניה קלא לאפקא עבדין לחירו, ובתקיעו דשופרא דא נפקו ישראל ממצרים, וכך זמין זימנא אחרא לסוף יומיא, וכל פורקנא מהאי שופר אתיא, ובגין כך אית בה יציאת מצרים בפרשתא דא, דהא מהאי

שופר אתי בחילא דיו"ד דפתח רחמא דילה, ואפיק קליה לפורקנא דעבדין, ודא ה את תניינא דשמא קדישא. פרשתא תליתאה, רזא דיחודא (דברים ו ד) דשמע ישראל, דא וא"ו דכליל כלא, וביה יחודא דכלא, וביה אתיחדן, והוא נטיל כלא. פרשתא רביעאה (שם יא יג) והיה אם שמוע כלילו דתרין סטרין,

זוהר חלק א דף יד/א

דאתאחדת בהו כנסת ישראל גבורה דלתתא, ודא ה בתראה, דנטלא לון ואתכלילת מנהון, ותפלין אתוון דשמא קדישא אינון ממש, ועל דא ראשך עליך ככרמל, אלין תפלין דרישא, ודלת ראשך ההיא תפלה של יד דאיהי מסכנא לגבי עילא ואוף הכי שלימו אית לה כגוונא דלעילא מלך אסור ברהטים קשיר איהו ואחיד באינון בתי לאתאחדא בההוא שמא קדישא כדקא יאות, ועל דא מאן דאתתקן בהו איהו הוי בצלם אלהי"ם, מה אלהי"ם אתיחדא ביה שמא קדישא, אף הוא אתיחד ביה שמא קדישא כדקא יאות. זכר ונקבה ברא אותם, תפלין דרישא ותפלה של יד, וכלא חד:

פקודא חדסר, לעשרא מעשרא דארעא, הכא אית תרין פקודין, חד לעשרא מעשרא דארעא, וחד בכורי דפירי אילנא, דכתיב (בראשית א כט) הנה נתתי לכם את כל עשב זורע זרע אשר על פני כל הארץ, כתיב הכא הנה נתתי, וכתיב התם (במדבר יח כא) ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר בישראל, וכתיב (ויקרא כז ל) וכל מעשר הארץ מזרע הארץ מפרי העץ ליהו"ה הוא:

פקודא תריסר, לאייתאה בכורי דאילנא, דכתיב ואת כל העץ אשר בו פרי עץ זורע זרע, כל מאי דאתחזי לי, לכון אסירא למיכל, אתיר לון ויהב לון כל מעשרא דיליה ובכורין דאילנין, נתתי לכם, לכם ולא לדרין דבתריכון:

פקודא תליסר, למעבד פורקנא לבריה, לקשרא ליה בחיין דתרין ממנן נינהו, חד דחיין, וחד דמותא, וקיימין עליה דבר נש, וכד יפרוק בר נש לבריה, מידא דההוא מותא פריק ליה, ולא יכיל לשלטאה עליה, ורזא דא וירא אלהי"ם את כל אשר עשה בכלל, והנה טוב דא מלאך חיים, מאד דא מלאך המות, ועל דא בההוא פורקנא אתקיים דא דחיים, ואתחלש ההוא דמות, בפורקנא דא קני ליה חיים כמה דאתמר, וההוא סטרא בישא שבק ליה ולא אחיד ביה:

פקודא ארביסר, לנטרא יומא דשבתא, דאיהו יומא דנייחא מכל עובדי בראשית, הכא כלילן תרין פקודין, חד נטירא דיום השבת, וחד לקדשא ההוא יומא בקדושיה, לנטרא יומא דשבתא כמה דאדכרנא ואתערנא עלייהו, דאיהו יומא דנייחא לעלמין, וכל עבידן ביה אשתכללו ואתעבידו עד דאתקדש יומא, כיון דאתקדש יומא אשתאר בריאה דרוחין דלא אתברי לון גופא. וכי לא הוה ידע קב"ה לאעכבא לקדשא יומא, עד דיתברון גופין להני רוחין, אלא אילנא דדעת טוב ורע אתער ההוא סטרא אחרא דרע, ובעא לאתתקפא בעלמא, ואתפרשו כמה רוחין בכמה זיינין, לאתתקפא בעלמא בגופין, כיון דחמא קב"ה כך, אתער מגו אילנא דחיי נשיבא דרוחא, ובטש באילנא אחרא, ואתער סטרא אחרא דטוב ואתקדש יומא. דהא בריאו דגופין ואתערו דרוחין בסטרא דטוב איהו בהאי ליליא, ולא בסטרא אחרא, ואלמלא אקדים סטרא אחרא בהאי ליליא, עד דלא יקדים סטרא דטוב, לא יכיל עלמא למיקם קמייהו אפילו רגעא חדא, אבל אסוותא אקדים קב"ה, דדליג קמיה קדושא דיומא, ואקדים קמי סטרא אחרא, ואתקיים עלמא, ומה דחשיב סטרא אחרא לאתבני בעלמא ולא אתתקפא, אתבני בהאי ליליא סטרא דטוב ואתתקף, ואתבנון גופין ורוחין קדישין בהאי ליליא מסטרא דטוב, ובגין כך עונתן דחכימין דידיע דא משבת

זוהר חלק א דף יד/ב

לשבת. דהא כדין חמאת דא סטרא אחרא, דכמה דאיהי חשיבת למעבד, עביד סטרא דקדושה, אזלא ומשטטא בכמה חיילין וסטריין דילה, וחמאת כל אינון דקא משמשי ערסייהו בגלויא דגופיהו לנהורא דבוצינא, וכל אינון בנין דנפקין מתמן יהון נכפין, דשרו עלייהו רוחין מההוא סטרא אחרא, ואינון רוחין ערטילאין דחייביא דאקרון מזיקין, ושריאת בהו לילי"ת וקטילת לון כיון דאתקדש יומא ושלטא קדושה על עלמא, ההוא סטרא אחרא אזעירת גרמה, ואטמרת כל ליליא דשבתא ויומא דשבתא, בר מן אסימו"ן וכל כת דיליה דאזלי על שרגי בטמירו למחמי על גלוייא דשמושא, ולבתר אטמרון גו נוקבא דתהומא רבא. כיון דנפק שבתא, כמה חיילין ומשריין פרחין ומשטטין בעלמא, ועל דא אתקן שיר של פגעים, דלא ישלטון על עמא קדישא, לאן אתר משטטי בההוא ליליא, כד נפקי בבהילו וחשבין לשלטאה בעלמא על עמא קדישא, וחמאן לון בצלותא ואמרין שירתא דא, ובשירותא מבדלי בצלותא ומבדלי על הכוס, פרחי מתמן ואזלי ומשטטי ומטאן לגו מדברא, רחמנא לישזבן מנייהו ומסטרן בישא. (אמרו רבותינו ז"ל), תלתא אינון דגרמין בישא לגרמייהו, חד מאן דלייט גרמיה, תניינא מאן דזריק נהמא או פירורין דאית בהו כזית, תליתאה מאן דאוקיד שרגא במפקא דשבתא, עד לא מטו ישראל לקדושא דסדרא, דגרים לנורא דגיהנם לאדלקא בהאי נורא עד לא מטא זמנייהו, דחד דוכתא אית בגיהנם לאינון דקא מחללי שבתות, ואינון דענושין בגיהנם לייטין ליה לההוא דאוקיד שרגא עד דלא מטא זמניה, ואמרי ליה (ישעיה כב יז) הנה יהו"ה מטלטלך טלטלה גבר וגו', (שם יח) צנוף יצנפך צנפה כדור אל ארץ רחבת ידים, בגין דלאו יאות הוא לאדלקא נורא כד נפיק שבתא עד דמבדלי ישראל בצלותא, ומבדלי על כסא, בגין דעד ההוא זמנא שבת הוא, וקדושה דשבת שליט עלנא. ובשעתא דמבדילין על כסא, כל אינון חיילין, וכל אינון משריין דאתמנן על יומי דחול, כל חד וחד יתוב לאתריה ולפולחניה דאתמני עליה, בגין דכד עאל שבתא ואתקדש יומא, קדש אתער ושלטי בעלמא, וחול אתעדי משולטנותא דיליה, ועד שעתא דנפיק שבתא לא תייבין לאתרייהו, ואע"ג דנפק שבתא לא תייבין לאתרייהו, עד זמנא דאמרי ישראל ברוך אתה יהו"ה המבדיל בין קדש לחול, כדין קדש אסתלק, ומשריין דאתמניאו על יומי דחול מתערין, ותייבין לאתרייהו כל חד וחד על מטריה דאתפקיד עליה, ועם כל דא לא שלטין עד דיהון נהורין מרזא דשרגא, וכלהון אקרון מאורי האש, בגין (דמנהורא דנורא דנגדא), (נ"א, דמרזא דעמודא דנורא), ומיסודא דנורא כלהו, ושלטין על עלמא תתאה. וכל דא כד בר נש אדליק שרגא עד לא שלימו ישראל קדושא דסדרא, אבל אי איהו ממתין עד דישלימו קדושא דסדרא, אינון חייבין דגיהנם מצדיקין עלייהו דינא דקב"ה, ואינון מקיימי על ההוא בר נש כל ברכאן דקא אמרי צבורא, (בראשית כז כח) ויתן לך האלהי"ם מטל השמים, (דברים כח ג) ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה וגו'. אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו יהו"ה (תהלים מא ב), ביום רע מבעי ליה, מאי ביום רעה ביומא דשלטא ההיא רעה למיסב נשמתי. אשרי משכיל אל דל, דא הוא שכיב מרע, לאסאה ליה מחובוי גבי קב"ה. דבר אחר דא יומא דדינא שריא על עלמא, אשתזיב מניה, כמה דאתמר ביום רעה ימלטהו יהו"ה, יומא דאתמסר דינא לההוא רעה לשלטאה על עלמא (חסר).

זוהר חלק א דף טו/א

בראשית:

בריש (נ"א, בראשית בחכמתא דמלכא גליף וכו') הורמנותא דמלכא גליף גלופי (נ"א, גליפו) בטהירו עלאה בוצינא דקרדינותא ונפיק גו סתים דסתימו מרישא (נ"א, מרזא) דאין סוף קוטרא (פי' עשן) בגולמא נעיץ בעזקא לא חוור ולא אוכם לא סומק ולא ירוק ולא גוון כלל. כד (נ"א, הדר) מדיד משיחא, עביד גוונין לאנהרא, לגו בגו בוצינא, נפיק (נ"א, ונפיק) חד נביעו דמניה אצטבעו גוונין לתתא, סתים גו סתימין דרזא דאין סוף, בקע ולא בקע אורא דיליה, לא אתיידע כלל, עד דמגו דחיקו דבקיעותיה, נהיר נקודה חדא סתימא עלאה, בתר ההיא נקודה לא אתיידע כלל ובגין כך אקרי ראשית מאמר קדמאה דכלא (עיין בסוף הספר סי' א'):

והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים כככבים לעולם ועד (דניאל יב ג), זהר סתימא דסתימין, בטש אורא דיליה, (דמטי ולא מטי) (נ"א, ואנהיר) בהאי נקודה, (ס"א, נהורא) וכדין אתפשט האי ראשית, ועביד ליה היכלא ליקריה ולתושבחתיה, (יקרא להיכליה ולתושבחתא), (נ"א, וליקריה ולהיכליה ולתושבחתיה), תמן זרע זרעא דקודשא לאולדא לתועלתא דעלמא, ורזא דא (ישעיה ו יג) זרע קדש מצבתה. זהר דזרע זרעא ליקריה, כהאי זרעא דמשי דארגוון טב, דאתחפי לגו ועביד ליה היכלא דאיהו תושבחתא דיליה, ותועלתא דכלא, בהאי ראשית ברא ההוא סתימא דלא אתיידע להיכלא דא, היכלא דא אקרי אלהי"ם, ורזא דא בראשית ברא אלהי"ם. זהר דמניה כלהו מאמרות אתבריא, ברזא דאתפשטותא דנקודה דזהר סתים דא, אי בהאי כתיב ברא, לית תוואה, דכתיב (בראשית א יז) ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו. זהר רזא דא בראשית קדמאה דכלא, שמיא אהיה שמא קדישא, גליפא בסטרוי (נ"א, נהיר. ונ"א, בגולפא נהיר) אלהי"ם, גליפא בעיטרא (נ"א, בגולפא דעיטרא) אש"ר היכלא טמיר וגניז, שריאותא דרזא דראשית אש"ר, רא"ש דנפיק מראשית, וכד

זוהר חלק א דף טו/ב

אתתקן לבתר, נקודה והיכלא (בסדרא) כחדא כדין בראשית כליל (ראשית) ראשיתא עלאה בחכמתא לבתר אתחלף גוון ההוא היכלא ואקרי בית (נ"א, ומיניה אתחדש היכלא) ונקודה עלאה אקרי רא"ש כליל דא בדא ברזא בראשית, כד איהו כלא כחדא בכללא חדא, עד לא הוי ישובא בביתא, כיון דאזדרע לתקונא דישובא כדין אקרי אלהי"ם טמירא סתימא. זהר סתים וגניז, כד בנין (ס"א, עד דבנין) בגויה לאולדא, וביתא קיימא בפשיטו דתקונא דאינון זרע קדש, ועד לא אתעדיאת ולא אתפשט פשיטו דישובא, לא אקרי אלהי"ם, אלא כלא בכללא בראשית, לבתר דאתתקן בשמא דאלהי"ם, אפיק אינון תולדין מההוא זרעא דאזדרע בה. מאן ההוא זרעא אינון אתוון גליפן רזא דאורייתא, דנפקו מההיא נקודה, ההיא נקודה זרע בגו ההוא היכלא רזא (נ"א, זרעא) דתלת נקודין, חל"ם, שור"ק, חיר"ק, ואתכלילו דא בדא ואתעבידו רזא חדא. קו"ל דנפיק בחבורא חדא, בשעתא דנפק, נפקת בת זוגיה בהדיה, דכליל כל אתוון דכתיב א"ת השמי"ם קול ובת זוגו, האי קול דאיהו שמים, איהו אהי"ה בתראה. זהר דכליל כל אתוון וגוונין כגוונא (נ"א, זרעא) דא עד הכא, יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אליו תלתא דרגין, לקבל רזא דא עלאה בראשית ברא אלהי"ם. בראשית רזא קדמאה, ברא רזא סתימא, לאתפשטא מתמן כלא. אלהי"ם רזא לקיימא כלא לתתא. את השמים, דלא לאפרשא לון דכר ונוקבא כחדא. א"ת כד נטיל אתוון כלהון, כללא דכלהו אתוון אינון רישא וסופא. לבתר אתוסף ה"א לאתחברא כלהו אתוון בה"א, ואתקרי את"ה, ועל דא (נחמיה ט ו) ואתה מחיה את כלם. את רזא אדני והכי אקרי, השמים דא יהו"ה רזא עלאה, וא"ת תקונא דדכר ונוקבא, וא"ת רזא ויהו"ה וכלא חד. הארץ דא אלהי"ם כגוונא עלאה, למעבד פירין ואיבין, שמא דא כלילא בתלת דוכתי, ומתמן אתפרש שמא דא לכמה סטרין. עד הכא רזא דסתרא דסטרין, דגליף ובני וקיים בארץ סתים, בסתרא דחד קרא. מכאן ולהלאה, בראשית בר"א שי"ת, מקצה השמים ועד קצה השמים, שית סטרין דמתפשטן מרזא עלאה,

באתפשטותא (נ"א, משלש נקודות) דברא מגו נקודה קדמאה, ברא אתפשטותא דחד (נ"א, מגו) נקודה דלעילא, והכא אגליף רזא שמא דארבעין ותרין אתוון:

והמשכילים יזהירו (דניאל יב ג) כגוונא דתנועי (נ"א, דטעמי) דמנגני, ובנגונא דלהון אזלין אבתרייהו אתוון ונקודי ומתנענען אבתרייהו, כחיילין בתר מלכיהון, גופא אתוון, ורוחא נקודי, כלהו נטלי במטלניהון בתר תנועי (נ"א, טעמי) וקיימי בקיומייהו, כד נגונא דטעמי נטיל, נטלי אתוון ונקודי אבתרייהו, כד איהו פסיק אינון לא נטלין וקיימי בקיומייהו. והמשכילים יזהירו אתוון ונקודי, כזהר, נגונא דטעמי, הרקיע, אתפשטותא דנגונא, כגון אינון דמתפשטי בפשיטו ואזלי בנגונא. ומצדיקי הרבים, אינון פסוקי דטעמי דפסקי במטלניהון, דבגין כך אשתמע מלה. יזהירו, אתוון ונקודי, ונהרין כחדא במטלניהו, ברזא דסתימו במטלנותא, (נ"א, באינון) כאינון שבילין סתימין מהאי אתפשט כלא. והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע, אינון קיימין וסמכין דההוא אפריון. והמשכילים, אינון קיימין וסמכין עלאין, דאינון מסתכלי בסכלתנו בכל מה דאצטריך ההוא אפריון וסמכין (נ"א, דביה) דיליה. סתרא דא כמה דאת אמר (תהלים מא ב) אשרי משכיל אל דל. יזהירו, דאי לא יזהירו ולא נהרין, לא יכלין לעיינא ולאסתכלא בההוא אפריון, בכל מה דאצטריך, כזהר הרקיע, ההוא דקיימא

זוהר חלק א דף טז/א

על גבי אינון משכילים דכתיב ביה (יחזקאל א כב) ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא. זהר דהוא נהיר לאורייתא זהר דנהיר לאינון ראשי דההיא חיה, ואינון ראשי אינון משכילים דנהרין תדיר ומסתכלן לההוא רקיע לההוא נהירו דנפיק מתמן ודא איהו נהירו דאורייתא דנהיר תדיר ולא פסיק. והארץ היתה תהו ובהו וגו', היתה דייקא מקדמת דנא, תלגא גו מייא, נפקא מינה זוהמא, בההוא חילא דתלגא במייא, ואקיש בה אשא תקיפא, והוה בה פסולת ואתעדיאת, ואתעבידת תה"ו, מאתר (נ"א, מדורא) דזוהמא קינא דפסולת. ובה"ו ברירו דאתבריר מגו פסולת, ואתיישב בה חשך רזא דאשא תקיפא, וההוא חשך חפי על גבי ההוא תה"ו, על גבי ההוא פסולת ואתתקנת מיניה. ורוח אלהי"ם, רוח קודשא דנפיק מאלהי"ם חיים, ודא מרחפת על פני המים, בתר דהאי רוח נשיב, אבריר דקיקו חד מגו ההוא פסולת כטיסא דזוהמא, כד אתבריר ואצניף ואצריף זמנא ותרין, עד דאשתאר ההוא זוהמא דלית ביה זוהמא כלל. כד האי תהו אבריר ואצריף, נפיק מניה (מלכים א יט יא) רוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים ההוא דחמא אליהו, אבריר בהו ואצריף, ונפק מניה רעש, דכתיב (שם) ואחר הרוח רעש, אבריר חשך ואכליל ברזא דיליה אש, דכתיב ואחר הרעש אש, אבריר רוח ואתכליל ברזא דיליה קול דממה דקה. תה"ו אתר דלית ביה גוון ולא דיוקנא, ולא אתכליל ברזא דדיוקנא, השתא איהו בדיוקנא, כד מסתכלן ביה לית ליה דיוקנא כלל. לכלא אית לבושא לאתלבשא, בר האי (דאתחזי ביה וליתיה כלל ולא הוי). בה"ו להאי אית ליה ציורא ודיוקנא, אבנין משקעין גו גליפא (נ"א, קליפה) דתהו, נפקי גו גליפא דמשקען תמן, ומתמן משכי תועלתא לעלמא, בציורא דלבושא משכי תועלתא מעילא לתתא, וסלקי מתתא לעילא, ועל דא נקובין ומפולמין, הני תליין באוירא, לזמנין תליין באוירא דסלקי מתמן לעילא, לזמנין מטמרין ביומא דעיבא ומפקי מין מגו תהומא לאתזנא תה"ו מתמן, דהא כדין חדוה ושטותא (נ"א, ושעתא) דקא (נ"א, דלא) אתפשט תהו בעלמא. חשך הוא אשא אוכמא תקיף בגוון. אשא סומקא תקיף בחיזו. אשא ירוקא תקיף בציור, אשא חוורא גוון דכליל כלא, חשך תקיף בכל אשין, ודא אתקיף לתה"ו, חשך הוא אשא, ולא איהו אשא חשוכא בר כד אתקיף לתהו ורזא דא (בראשית כז א) ותכהין עיניו מראות ויקרא את עשו וגו', חשך פני רע, דאסבר אנפין לרע, וכדין אקרי חשך דשרי עליה לאתקפא ליה, ורזא דא וחשך על פני תהום. רו"ח הוא קול דשארי על בהו ואתקיף ליה, ואנהיג ליה בכל

מה דאצטריך, ורזא דא (תהלים כט ג) קול יהו"ה על המים, וכן ורוח אלהי"ם מרחפת על פני המים, אבנין משקען גו תהומי דנפקי מייא מנהון, ועל דא אקרונן פני המים, רוח אנהיג ואתקיף לאינון פנים פני תהום, דא כמה דאצטריך ליה, ודא כמה דאצטריך ליה. תה"ו עליה שריא שם שד"י. בה"ו עליה שריא שם צבאו"ת. חשך עליה שריא שם אלהי"ם. רוח עליה שריא שם יהו"ה. רוח חזק מפרק הרים לא ברוח יהו"ה וגו', שמא דא לא הוי ביה, דהא שד"י שלטא עליה ברזא (דסטר) דתהו, ואחר הרוח רעש לא ברעש יהו"ה, דהא שם צבאות שלטא ביה ברזא דבהו, ועל דא אקרי בהו רעש, דלאו איהו בלא רעש, ואחר הרעש אש לא באש יהו"ה, דהא שמא דאלהי"ם שלטא ביה מסטרא דחשך, ואחר האש קול דממה דקה, הכא אשתכח שם יהו"ה. ארבע פרקיין הכא, דאינון פרקי גופא ואברין ידיען, דאינון ארבעה, ואינון תריסר, והכא שמא גליפא דתריסר אתוון דאתמסר לאליהו במערה:

זוהר חלק א דף טז/ב

ויאמר אלהי"ם יהי אור ויהי אור, מהכא איהו שירותא לאשכחא גניזין היך אתברי עלמא בפרט דעד הכא הוה בכלל, ובתר אתהדר כלל למהוי כלל ופרט וכלל. עד הכא הוה כלא תליא באוירא מרזא דאין סוף כיון דאתפשט חילא בהיכלא עלאה רזא דאלהי"ם כתיב ביה אמירה, ויאמר אלהי"ם דהא לעילא לא כתיב ביה אמירה בפרט, ואף על גב דבראשית מאמר הוא, אבל לא כתיב ביה ויאמר, דויאמר איהו קיימא למשאל ולמנדע. ויאמר חילא דאתרם וארמותא בחשאי מרזא דאין סוף, ברזא (נ"א, ברישא) דמחשבה. ויאמר אלהי"ם, השתא אוליד ההוא היכלא ממה דאתעדיאת מזרעא דקדש ואוליד בחשאי, וההוא דאתייליד אשתמע לבר, מאן דאוליד ליה אוליד בחשאי דלא אשתמע כלל, כיון דנפק מניה מאן דנפק אתעביד קול דאשתמע לבר. יהי אור, כל מה דנפק ברזא דא נפק, יהי על רזא דאבא ואימא דאיהו י"ה, ולבתר אתהדר לנקודה קדמאה, למהוי שירותא לאתפשטא למלה אחרא אור, ויהי אור, אור דכבר הוה, אור דא רזא סתימא, אתפשטותא דאתפשט ואתבקע מרזא דסטר דאור עלאה סתימא, בקע בקדמיתא ואפיק חד נקודה סתימא מרזא דיליה דהא אין סוף בקע מאוירא דיליה, וגלי האי נקודה י, כיון דהאי י אתפשט, מה דאשתאר אשתכח אור, מההוא רזא דההוא אויר סתימא, כד אשתכח מניה נקודה קדמאה י, אתגלי לבתר עליה מטי ולא מטי. כיון דאתפשט נפק, ואיהו הוא אור דאשתאר מאויר, והיינו אור דכבר הוה והא קיימא, נפק ואסתלק ואתגניז, ואשתאר חד נקודה מניה, למהוי מטי תדיר בארץ גניזו בההיא נקודה, מטי ולא מטי, נהיר ביה בארץ נקודה קדמאה דנפק מניה, ובגין כך כלא אחיד דא בדא, נהיר בהאי ובהאי, כד סליק כלא סלקין ואתאחדן ביה, ואיהו מטי ואגניז באתר דאין סוף, וכלא חד אתעביד. ההיא נקודה דאור אור איהו, ואתפשט, ונהירו ביה שבע אתוון דאלפא ביתא, ולא אקרישו ולחים הו, נפק חשך לבתר ונפקו ביה שבע אתוון אחרן דאלפא ביתא, ולא אקרישו וקיימו לחים, נפק רקיע דאפריש מחלוקת דתריין סטריין, ונפקו ביה תמניא אתוון אחרנין, כדין כ"ב דלגו שבע אתוון דהאי סטרא ושבע דהאי סטרא, ואתגליפו כלהו בההוא רקיע, והו קיימי לחים אקריש ההוא רקיע, ואקרישו אתוון ואגלימו ואתציירו בצירייהו, ואגליף תמן אורייתא לאנהרא לבר. יהי אור, דהוא אל גדול, רזא דנפיק מאויר קדמאה. ויהי, רזא דחשך דאקרי אלהי"ם, אור דאתכליל שמאלא בימינא, וכדין מרזא דאל הוי אלהי"ם, אתכליל ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא:

וירא אלהי"ם את האור כי טוב, דא עמודא דאמצעיתא, כי טוב אנהיר עילא ותתא, ולכל שאר סטריין ברזא יהו"ה, שמא דאחיד לכל סטריין, ויבדל אלהי"ם וגו', אפריש מחלוקת למהוי כלא שלים:

ויקרא אלהי'ם וגו', מהו ויקרא, קרא וזמין לאפקא מהאי אור שלים דקיימא באמצעיתא, חד נהירו דאיהו יסודא דעלמא, דעליה קיימין עלמין ומההוא אור שלים עמודא דאמצעיתא, אתפשט יסודא חי עלמין, דאיהו יום מסטרא דימינא. ולחשך קרא לילה, קרא וזמין ואפיק מסטרא דחשך חד נוקבא, סיהרא דשלטא בליליא, ואקרי לילה, רזא דאדנ"י, אדון כל הארץ. עאל ימינא בההוא עמודא שלים דבאמצעיתא כליל ברזא דשמאלא, וסליק לעילא עד נקודה קדמאה ונטיל

זוהר חלק א דף יז/א

ואחיד תמן מלה (נ"א, חילא) דתלת נקודין חל"ם שור"ק חיר"ק זרע קדש דהא לית זרעא דאזרע בר ברזא דא, ואתחבר כלא בעמודא דאמצעיתא, ואפיק יסודא דעלמא ובגין כך אקרי כל, דאחיד לכלא בנהירו דתיאובתא שמאלא להיט בתוקפא, וארח בכולהו דרגין ארח ריחא, ומההוא להיטו דאשא אפיק ההיא נוקבא סיהרא, וההוא להיטו הוה חשך, בגין דהוה מחשך. ותריין סטריין אלין אפיקו תריין דרגין אלין, חד דכר וחד נוקבא, יסודא אחיד בעמודא דאמצעיתא, מההוא תוספת נהורא דהוה ביה, דכיון דההוא עמודא דאמצעיתא אשתלים ועביד שלם לכל סטריין, כדין אתוסף ביה נהירו מעילא ומכל סטריין בחדוה דכלא ביה, ומההוא תוספת דחדוה נפיק יסודא דעלמין, ואקרי מוסף. מהכא נפקין כל חיילין לתתא ורווחין ונשמתיין קדישיין, ברזא יהו"ה צבאו"ת, אל אלהי הרוחות. לילה אדון כל הארץ, מסטרא דשמאלא מההוא חשך, ובגין דההוא חשך תיאובתיה לאתכללא בימינא, וחלש תוקפיה, אתפשט מניה האי לילה, כד שארי לאתפשטא האי לילה עד לא אשתיים, ההוא חשך עאל ואתכליל בימינא, וימינא אחיד ליה, ואשתאר בגריעו האי לילה, וכמה דחשך תיאובתיה לאתכללא באור, הכי לילה תיאובתיה לאתכללא ביום, חשך גרע נהוריה, ובגין כך אפיק דרגא בגריעו ולא בנהירו, חשך לא נהיר אלא כד אתכליל באור, לילה דנפק מניה לא נהיר אלא כד אתכליל ביום, גריעו דלילה לא אשתלים אלא במוסף, מה דאתוסף הכא גרע הכא, במוסף הוה ביה רזא דנקודה עלאה, ורזא דעמודא דאמצעיתא בכל סטריין, ובגין כך אתוסף ביה תריין אתוון, בליליא גריעו ביה אלין תריין, כדין קרא כתיב ויקרא, וגרע מיניה ו"י, וכתיב קרא לילה, הכא רזא דשמא דשבעין ותריין אתוון גליפא דכתרא עלאה:

ויאמר אלהי'ם יהי רקיע בתוך המים וגו', הכא בפרט, רזא לאפרשא בין מיין עלאין לתתאין, ברזא דשמאלא, (נ"א, ואתברי) הכא מחלוקת ברזא דשמאלא, דעד הכא רזא דימינא הוא, והכא איהו רזא דשמאלא, ובגין כך אסגיאו מחלוקת, (נ"א, בין) בגין דא לימינא, ימינא איהו שלימא דכלא, ובגין כך בימינא כתיב כלא, דהא ביה תליא כל שלימו, כד אתער שמאלא אתער מחלוקת, ובההוא מחלוקת אתתקף אשא דרוגזא, ונפק מניה מההוא מחלוקת גיהנם, וגיהנם בשמאלא אתער ואתדבק. חכמתא דמשה בהא אסתכל ובעובדא דבראשית אשגח, בעובדא דבראשית הוה מחלוקת שמאלא בימינא, ובההוא מחלוקת דאתער ביה שמאלא נפק ביה גיהנם, ואתדבק ביה, עמודא דאמצעיתא דאיהו יום תליתאי עאל בינייהו ואפריש מחלוקת, ואסכים לתריין סטריין, וגיהנם נחית לתתא, ושמאלא אתכליל בימינא, והוה שלמא בכלא. כגוונא דא מחלוקת קרח באהרן שמאלא בימינא, אסתכל משה בעובדא דבראשית, אמר לי אתחזי לאפרשא מחלוקת בין ימינא לשמאלא, אשתדל לאסכמא בינייהו, ולא בעי שמאלא ואתתקף קרח בתוקפיה, אמר ודאי גיהנם בתוקפא דמחלוקת, שמאלא אצטריך לאתדבקא, (ס"א, לעילא ולאתכללא בימינא), הוא לא בעי לאתדבקא לעילא ולאתכללא בימינא, ודאי יחות לתתא בתוקפא דרוגזא דיליה, ועל דא לא בעא קרח לאסכמא האי מחלוקת בידא דמשה, בגין דלא הוה לשם שמים, ולא חייש ליקרא דלעילא, ואכחיש עובדא דבראשית, כיון דחמא משה דהוה מכחיש עובדא דבראשית, ואתדחא איהו לבר, כדין ויחר למשה מאד, ויחר למשה על דאכחישו ליה דלא אסכים ההוא מחלוקת. מאד, על דאכחישו עובדא דבראשית, ובכלא אכחיש

קרח בעילא ובתתא, דכתיב (במדבר כו ט) בהצותם על יהו"ה, הא תתא ועילא, ועל דא אתדבק כמה דאתחזי ליה מחלוקת דאתתקן כגוונא דלעילא וסליק ולא נחית ואתקיים בארץ מישר דא מחלוקת דשמאי והלל, וקב"ה אפריש בינייהו ואסכים לון ודא הוה מחלוקת לשם שמים ושמים אפריש מחלוקת, ועל דא אתקיים, ודא הוה כגוונא דעובדא דבראשית. וקרח בעובדא דבראשית אכחיש בכלא, ופלוגתא דשמים הוה, ובעא לאכחשא מלי דאורייתא, ודאי באתדבקתא דגיהנם הוה, ועל דא אתדבק בהדיה. ורזא דא בספרא דאדם, חשך כד אתער אתער בתוקפיה, וברא ביה גיהנם, ואתדבק בהדיה בההוא מחלוקת, כיון דשכיך רוגזא ותוקפא, אתער מחלוקת בגוונא אחרא, מחלוקת דרחימו, ותרין מחלוקת הוה, חד שירותא וחד סיומא, ודא איהו ארחהון דצדיקיא, שירותא דלהון בקשיו, וסופא דלהון בנייחא. קרח הוה שירותא דמחלוקת, כפום רוגזא ותוקפא, ואתדבק בגיהנם, שמאי סופא דמחלוקת, כד רוגזא בנייחא אצטריך לאתערא מחלוקת דרחימו, ולאסכמא ע"י דשמים, ורזא דא יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל, דא מחלוקת קדמאה אתערו דרוגזא ותוקפא, בעא לאפרשא ואתער גיהנם, עד דרוגזא ותוקפא אצטנן וכדין ויעש אלהי"ם את הרקיע וגו', אתער מחלוקת דרחימו וחביבו וקיומא דעלמא, וברזא דא מחלוקת שמאי והלל, דתורה שבעל פה עאלת ברחימו גבי תורה שבכתב, והוה בקיומא שלים. הבדלה איהו ודאי בשמאלא, כתיב הכא הבדלה ויהי מבדיל, וכתיב ויבדל, וכתיב התם (שם טז ט) המעט מכם כי הבדיל וגו', וכתיב (דברים י ח) בעת ההיא הבדיל יהו"ה את שבט הלוי, דהא ודאי לית הבדלה אלא בשני באתר שמאלא. ואי תימא הבדלה בשני איהו ודאי, אמאי הבדלה בלוי דאיהו תליתאה, הבדלה בשמעון אצטריך דאיהו שני, אלא אע"ג דלוי איהו תליתאה, לדעתא דיעקב שני הוה, ולעולם בשני הוה, וכלא בארץ מישר, בארץ שלים כדקא יאות. הבדלה במוצאי שבת, בין אינון דשליטין ביומי חול לשבת, וכד נפיק שבת, סלקא מגיהנם חד סטרא מעינא בישא, (ס"א, טסירא ממנא בישא), דבעא לשלטאה, בשעתא דאמרין ישראל (תהלים צ יז) ומעשה ידינו כוננה עלינו, ונפיק מההוא דרגא דאקרי שמאלא (נ"א, שאולה), ובעי לאתערבא בזרעא דישראל, ולשלטאה עלייהו דישראל, וישראל עבדי עובדא בהדס וביין ואמרי הבדלה, ואתפרש מנייהו, ומאיך ההוא סטרא ועאל לדוכתיה בשאול, אתר דקרח וסיעתיה תמן, דכתיב (במדבר טז לג) וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה, ואינון לא נחתי תמן עד דעבדי ישראל הבדלה מנהון, דכתיב (שם כא) הבדלו מתוך העדה וגו'. ולעולם הבדלה בשני דאיהו שמאלא, בשירותא ותוקפא ורוגזא דאתער שמאלא במחלוקת, עד לא שכיך בנייחא, ואתברי ביה גיהנם, כדין אתבריאו כל אינון מלאכים דקטרגי למאריהון לעילא, ואכיל לון נורא ואתוקדו, וכן כל שאר אינון דמתבטלי ולית לון קיומא, ואתאכלו בנורא, כגוונא דא קרח לתתא וכלא כגוונא דא. יהי רקיע, אתפשט פשיטו דא מן דא א"ל קטפא ימינא, א"ל גדול, אתפשט פשיטו מן גו מייא, לאשתלמא שמא דא א"ל, ולאשתלמא בההוא פשיטו דא בדא, ואתפשט מאל אלהי"ם, הי"ם אלין אתפשטו, ואתהפכו למהוי מיין תתאין ימ"ה. ההוא פשיטו דאתפשט בשני מיין עלאין הי"ם, זה הים גדול, הי"ם מיין עלאין, הפוכא דאלין אתוון ימ"ה מיין תתאין, כיון דאתתקנו אתעבידו כלא כללא חדא, ואתפשט שמא דא בכמה דוכתי. מיין עלאין דכורין, ומיין תתאין נוקבי, בקדמיתא הוה מים במים עד דאתפרשו לאשתמודעא מיין עלאין ותתאין, דא אלהי"ם (נ"א, מיין עלאין), ודא אדנ"י (נ"א, מיין תתאין), ודא ה' עילאה וה' תתאה, מה כתיב ויעש אלהי"ם את הרקיע, אתפשטותא דא נטל שמא דא אלהי"ם מיין עלאין, ומיין

תתאין אדנ"י, ועם כל דא כיון דאשתלימו מיין דכורין במיין נוקבין, שמא דאלה"ם אתפשט בכלא. ואע"ג דאפריש בין מיין עלאין לתתאין, מחלוקת לא אתבטל עד יום תליתאי ואסכים מחלוקת ואתיישב כלא בדוכתיה כדקא יאות ובגין מחלוקת דא אע"פ דאיהו קיומא דעלמא, לא כתיב כי טוב בשני, דלא אשתלים עובדא, ומיין עלאין ומיין תתאין הוו כחדא, ולא הוו תולדין בעלמא, עד דאתפרשו ואשתמודעו, ובגין כך עבדו תולדין, ועם כל דא אע"ג דהבדלה הוי בשני, ומחלוקת ביה הוה, יום תליתאי אסכים בכלא, דהוא שמא דאיגלף בגליפוי (ס"א, יהו"ה) הוה, לאסתכמא מיין עלאין ומיין תתאין, ה' עלאה ה' תתאה, ו' בינייהו לאשלמא בתרין סטרין, וסימנא דא מי הירדן, מיין עלאין קמו נד אחד, מיין תתאין נחתו לימא וישראל אזלי באמצעייתא חמש רקיעין כתיבי הכא וחי העולמים אזיל בהו ואנהיג בהו, וכלהו כלילן דא בדא, ואלמלא האי מחלוקת דאסתכמ ע"י דאמצעייתא, לא אתכלילו ולא אשתיירו (נ"א, אתיישרו) דא בדא. חמש מאה שנין אינון, דאילנא דחיי דביק בהו למעבד איבין ותולדין לעלמא, וכל מימיו דבראשית דנגדין ואתמשכן מבראשית, אתפלגו תחותי על ידיה, ודוד מלכא נקיט כלא, ואיהו פליג לבתר, דכתיב (שמואל ב' ו' יט) ויחלק לכל העם לכל המון וגו', וכתיב (תהלים קד כח) תתן להם ילקוטון, וכתיב (משלי לא יט) ותקם בעוד לילה ותתן טרף וגו'. בשעתא דאתער מחלוקת בתוקפא דשמאלא, אסגי ואתקף הורפילא דטיפסא, ונפקו מתמן טסירין, ואקרישו מיד בלא לחותא כלל והוו דכר ונוקבא, ומנהון אתפרשו זינין בישיין לזינייהו, והכא תקיפו דרוח מסאבא, בכל אינון תוקפין טסירין, ואינון רזא דערלה, אלין אתקפו בזינין תקיפין, חד אפע"ה וחד נח"ש, ותרוויהו חד. אפע"ה אוליד (ס"א, לשבעין) לשבעה שנין, בחבורא חדא אתהדר כלא לשבע שנין דנחש, הכא איהו רזא דגיהנם דאקרי בשבע שמהן, יצר הרע בשבע שמהן אקרי, ובכמה דרגין אתפשט מסאבו מהכא לעלמא, וכלא מרזא דשמאלא, טב וביש, ואיהו ישובא דעלמא, הכא שמא גליפא דתמני סרי אתוון, ממנא על גשמי רצון נדבה וברכה, ישובא דעלמא:

ו'יאמר אלהים י'קוו ה'מים וגו' (ר"ת יהו"ה), בארז קו, למהוי בארז מישר, דהא מרזא דההיא נקודה קדמא נפיק כלא בסתימו, עד דמטי ואתכניש להיכלא עלאה, ומתמן נפיק בקו מישר לשאר דרגין, עד דמטי לההוא אתר חד דכניש כלא, בכלל דכר ונוקבא, ומאן איהו חי עלמין. המים דנפקי מלעילא מאת ה' עלאה, מתחת השמים, ו' זעירא, ועל דא ו' ו' חד שמים וחד מתחת השמים, כדין ותראה היבשה, דא ה' תתאה, דא אתגלי, וכל שאר אתכסי, ומגו האי בתראה אשתמע בסוכלתנו ההוא דאתכסי, אל מקום אחד בגין דהכא הוא קשורא דיחודא דעלמא עלאה. יהו"ה אחד ושמו אחד, תרין יחודין, חד דעלמא עלאה לאתיחדא בדרגוי, וחד דעלמא תתאה לאתיחדא בדרגוי, קשורא דיחודא דעלמא עלאה עד הכא איהו, חי עלמין תמן אתבסים, ואתקשר עלמא עלאה ביחודא דיליה, ובגין כך אקרי מקום אחד, כל דרגין וכל שייפין מתכנשין תמן, והוו כלהו ביה חד בלא פרודא כלל, ולית דרגא דאתיחדן תמן ביחודא חד אלא האי, וביה אתכסיין כלהו בארז סתים בתיאובתא חד, עד הכא בדרגא דא, אתייחד עלמא דאתגלייא בעלמא דאתכסייא. עלמא דאתגלייא אתייחד אוף הכי לתתא, ועלמא דאתגלייא איהו עלמא תתאה (ישעיה ו' א) ואראה את יהו"ה, (שמות כד י) ויראו את אלהי ישראל, (במדבר יד י) וכבוד יהו"ה נראה, (שם יז ז) וירא כבוד יהו"ה, (יחזקאל א כח) כמראה הקשת וגו' כן מראה הנגה סביב, הוא מראה דמות כבוד יהו"ה, ודא איהו רזא ותראה היבשה. (שם) כמראה הקשת, זה חי עלמין, וזהו את קשתי נתתי בענן דא מלכות, נתתי מן יומא דאתברי עלמא ביומא

זוהר חלק א דף יח/ב

דעיבא דאתחזי קשת, (דאתער שמאלא לאתתקפא), מראה דמות כבוד יהו"ה אתער שמאלא לאתתקפא, נפקת רחל ותקש בלדתה מיכאל בסטרא דא, רפאל בסטרא דא, גבריאל בסטרא

דא. ואינן גוונן דאתחזיין בהוא דמות, חוור וסומק וירוק כן מראה הנגה סביב, נהירו דאתכסייא בגלגולא דחזו דעינא, הוא מראה דמות כבוד יהו"ה גוונן דאתיחדא יחודא תתאה, לפום יחודא דאתיחד יחודא דלעילא יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה, גוונן סתימין דלא אתחזון, ואתקשרן אל מקום אחד, יחודא חדא בעלאה, גוונן בקשת לתתא לאתיחדא בהו, חוור סומק וירוק כגוונן סתימין, ואינן יחודא אחרא, רזא ושמו אחד, בשכמל"ו יחודא דלתתא, יחודא עלאה (דברים ו ד) שמע ישראל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אחד, דא לקביל דא. יקו מדידו דקו ומשחתא, הכא שית תיבין, והכא שית תיבין, משחתא בוצינא דקרדינותא, דכתיב (ישעיה מ יב) מי מדד בשעלו מים, ודא איהו יקו המים, הכא שעורא דיוצר עלמין יו"ד ה"א וא"ו ה"א. קדוש קדוש קדוש, דא איהו יקו המים, יהו"ה צבאות דא איהו אל מקום אחד, ברזא דשמא דא, מלא כל הארץ כבודו, דא ותראה היבשה, רזא גליפא שמא דיחודא כוז"ו במוכס"ז כוז"ו. תדשא הארץ דשא עשב וגו', השתא אפיקת חילא באינן מיין דאתכנשו לאתר חד ונגדין בגויה גו טמירו סתימאה, ונפקין בגויה טמירין עלאין וחיילין קדישין, די כל אינן בני מהימנותא מתקנן לון בתקונא דמהימנותא, בההיא פולחנא דמאריהון. ורזא דא (תהלים קד יד) מצמיח חציר לבהמה וגו', דא בהמה דרביעא על אלף טורין, ומגדלין לה בכל יומא ההוא חציר, וחציר דא אינן מלאכין שליטין לפום שעתא, דאתבריאו בשני, וקיימין למיכלא דהאי בהמה, בגין דאית אשא אכלא אשא. ועשב לעבודת האדם, עשב דא אלין אופנין וחיות וכרובים, דכלהו מתקנן גו תקונייהו, וקיימין לאתתקנא בשעתא דבני נשא אתיין לפולחנא דמאריהון בקרבניהון ובצלוחתא, דדא איהו עבודת האדם, ועשב דא אזמן ואתעתד לעבודת האדם, לאתתקנא בתקוניה כדקא יאות, וכד אינן מתתקנן בההיא עבודת האדם, לבתר מנייהו נפקי מזוני וטרפין לעלמא, דכתיב (שם) להוציא לחם מן הארץ, ודא איהו עשב מזריע זרע, דהא חציר לא מזריע זרע איהו, אלא אזמן למיכלא דאשא קדישא, ועשב לתקונא דעלמא, וכל דא להוציא לחם מן הארץ, כל תקונין דבני נשא דקא מתקני להאי עשב הארץ, דפולחנא דלהון למאריהון לספקא על ידיהון מההיא ארץ טרפי ומזוני להאי עלמא, ולאבתרכא בני נשא מברכין דלעילא. עץ פרי עושה פרי, דרגא על דרגא דכר ונוקבא, כמה דעץ פרי אפיק חילא דעץ עושה פרי, אוף הכא אפיק איהו ומאן איהו, אלין אינן כרובים ותמרות, מאי תמרות אלין אינן דסלקי בתננא דקרבנא, ומתקני בהדיא ואקמן (נ"א ואקרון) תמרות עשן, וכלהו קיימין בתקונייהו לעבודת האדם, מה דלא קיימא כן חציר, דהא אתעתד למיכל, דכתיב (איוב מ י) הנה נא בהמות אשר עשיתי עמך חציר כבקר יאכל. עץ פרי עושה פרי, דיוקנא דכר ונוקבא, ודמות פניהם פני אדם, אלין לאו אינן כאינן כרובים, אלין אפי רברבן בדיקנא חתימא, כרובים אפי זוטרי כרביין פני אדם, כל (דין) דיוקנין כלילן בהו, בגין דאינן אפיין רברבין, ומצטיירין בהו ציורין גלופין כגלופי שמא מפרש, בארבע סטרי דעלמא, מזר"ח מער"ב צפון ודרום, מיכאל רשים ברשימו לצד דרום, וכל אנפין מסתכלין לגביה, פני אדם פני ארי"ה פני שו"ר פני נש"ר, אדם איהו דכר ונוקבא, ולא איקרי אדם בר הני. ומניה אצטיירין ציורין דרכב אלהי"ם רבותים, דכתיב (תהלים סח יב) רכב אלהי"ם רבותים אלפי שנאן, שנאן כללא דכלהו ציורין שו"ר נש"ר ארי"ה, ן' דא איהו אדם

זוהר חלק א דף יט/א

פשיטו דאתכליל כחזא דכר ונוקבא, וכלהו אלפין ורבעין כלהו נפקי מהני רזא שנא"ן, ומהני דיוקנין מתפרשין כל חד וחד בסטרייהו כמה דאתחזי לון, ואלין אינן דקא משלבן חד בחד וכליל חד בחד למהוי כל חד וחד כליל בחבריה. שו"ר נש"ר ארי"ה אדם, אתנהגן ברזא דארבע שמהו גליפן, סלקין לאתנהגא ולאסתכלא. סליק לאתנהגא ולאסתכלא שור לאנפי אדם, סליק שמא חד מתעטרא מחקקא ברזא דתרין גוונן ואיהו אל, כדין אתהדר לאחורא, וכורסיה חקיק וגליף ליה, ואתרשים לאתנהגא ברזא דשמא דא. סליק לאתנהגא ולאסתכלא נשר לאנפי אדם,

סליק שמא אחרא מתעטרא מחקקא ברזא דתרין אנפין גוונין, לאתנהרא ולאסתלקא בסליקו בעטורא דלעילא ואיהו גדול, כדין אתהדר לאחורא וכורסיה חקיק וגליף ליה, ואתרשים לאתנהגא ברזא דשמא דא. סליק לאתנהגא ולאסתכלא אריה לאנפי אדם, סליק שמא אחרא מתעטרא מתחקקא ברזא דתרין אנפין גוונין, לאתתקפא ולאיתשרא בתוקפא ואיהו גבור, כדין אתהדר לאחורא וכורסיה חקיק וגליף ליה, ואתרשים לאתנהגא ברזא דשמא דא. אדם אסתכל בכלהו וכלהו סלקין ומסתכלין ביה, כדין כלהו אצטיירו בגלופייהו בציורא דא, ברזא דשמא חד דאקרי נורא, וכדין כתיב עלייהו (יחזקאל א ו) ודמות פניהם פני אדם, כלהו כלילן בהאי דיוקנא, והאי דיוקנא כליל לון, ועל רזא דא אקרי קב"ה (דברים י יז) האל הגדול הגבור והנורא, דהא שמהן אלין גליפין אינון לעילא ברזא דרתיכא עלאה כלילא בארבע אתוון יהו"ה, דאיהו שמא דכליל כלא דיוקנין אלין מחקקן גליפן בכורסייא, וכורסייא גליפא מרקמא בהו, חד לימינא וחד לשמאלא וחד לקמא וחד לאחורא, רשימא בארבע סטרין דעלמא. כרסייא כד סלקא רשימא בארבע דיוקנין אלין, אלין ארבע שמהן עלאין נטלין להאי כרסייא, וכרסייא אתכליל בהו, עד דנקטא ולקטא נפשין וענוגין דכסופין, כיון דנקטא ולקטא אינון ענוגין וכסופין, נחתא מלייא כאילנא דמליא ענפין לכל סטר ומלי אבין, כיון דנחתא, נפקי אלין ארבע דיוקנין מצטיירין בציורייהו גליפן, מנהרין נציצין מלהטין, ואינון זרעין זרעא על עלמא, כדין אתקרי עשב מזריע זרע, עשב דאינון זרעין זרעא על עלמא, נפקא דיוקנא דאדם דכליל כל דיוקנין, כדין כתיב עץ פרי עושה פרי למינו אשר זרעו בו על הארץ, לא אפיק זרעא אלא לתועלתא על הארץ, אשר זרעו בו דייקא, מכאן דלית רשו לבר נש לאפקא זרעא מניה לבטלא. חציר (נ"א דשא), רזא דהכא לאו איהו מזריע זרע, ובגין כך אתבטל ולא קיימא בקיומא כהני אחרנין, דלית לון דיוקנא לאצטיירא ולאגלפא בדיוקנא וציורא כלל, אלא אתחזון ולא אתחזון, כל אינון דלא אצטיירו בציורא ודיוקנא לית לון קיומא, קיימי לפום שעתא ואתאכילו באשא דאכלא אשא, ומהדרין כמלקדמין, וכן בכל יומא. בר נש לתתא אית ליה דיוקנא וציורא, ולא איהו בקיומא כגוונא דהני דלעילא, ציורא ודיוקנא דלעילא מצטיירין בציוריהון כמה דהויין בלא מלבושא אחרא לאצטיירא, ובגין כך אינון בקיומא תדיר, ציורא דאדם לתתא מצטיירין בציורייהו במלבושא, ולא כגוונא אחרא, ובגין כך קיימין בקיומא זמן ועידן, ובכל ליליא וליילא מתפשט רוחא מהאי מלבושא וסלקא, וההוא אשא דאכלא אכיל ליה, ובתר אתהדר כמלקדמין ומצטיירין בלבושייהו, ובגין כך לית לון קיומא כאינון דיוקנין דלעיל, ועל דא כתיב (איכה ג כג) חדשים לבקרים, בני נשא דאינון חדשים בכל יומא ויומא,

זוהר חלק א דף יט/ב

מאי טעמא רבה אמונתך, רבה איהו ולא זעירא, רבה אמונתך ודאי, רבה דיכלא לנטלא כל בני עלמא ולאכללא לון בגוה עלאה ותתאה אתר רב וסגי איהו דכליל כלא ולא אתמליא יתיר, ורזא דא (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים והים אינו מלא וגו', אזלי לגבי ימא וימא נטיל לון ואכיל לון בגויה ולא אתמליא, ובתר אפיק לון כמלקדמין ואזלי, ובג"ד רבה אמונתך. ביומא דא כתיב כי טוב כי טוב תרי זמני, בגין דיומא דא אחיד לתרין סטרין ואפריש מחלוקת, אמר להאי סטרא כי טוב ולהאי סטרא כי טוב ואסכים בינייהו, ובגין כך אית ביה תרין זמנין ויאמר ויאמר, הכא רזא דשמא דארבע אתוון, גליפא מחקקא, סליק לתריסר אתוון בארבע דיוקנין, בארבע סטרין רשים על כורסיא קדישא:

ויאמר אלהי"ם יהי מאורות וגו', מארת חסר, דאתברי אסכרה לרביי, דבתר דאתגניז נהירו אור קדמאה, אתברי קליפה למוחא, וההיא קליפה אתפשט, ואפיק קליפה אחרא, כיון דנפקת, סלקא ונחתא, מטת לגבי אנפי זוטרי, בעאת לאתדבקא בהו ולאצטיירא בגווייהו, ולא בעאת לאפרשא

מנייהו, אפרש לה קב"ה מתמן ונחית לה לתתא כד ברא אדם, בגין לאתקנא האי בהאי עלמא, כיון דחמאת לחוה דקא מתדבקא בסטרוי דאדם דשפירו דלעילא, וחמאת דיוקנא שלים, פרחא מתמן, ובעאת כמלקדמין לאתדבקא באנפי זוטרי, אינון נטרי תרעין דלעיל לא שבקו לה, נזף קב"ה בה, ואטיל לה בשפולי ימא, ויתבת תמן עד דחטא אדם ואנתתיה, כדין אפיק לה קב"ה משפולי ימא, ושלטא על כל אינון רביי אפי זוטרי דבני נשא, דאתחזון לאענשא בחובי דאבוהון, ואיהי אזלא משטטא בעלמא, קריבת לתרעי ג"ע דארעא, וחמת כרובים נטרי תרעי דג"ע, ויתבא תמן לגבי ההוא להט החרב, בגין דהיא נפקת מסטרא דההוא להט, בשעתא דההוא להט אתהפך, ערקת ומשטטת בעלמא, ואשכחת רביי דאתחזון לאתענשא, וחייכת בהו וקטילת לון, ודא איהו בגריעו דסיהרא דאזעירת נהורא, ודא מארת, כד אתיליד קין לא יכלא לאתדבקא ביה, לבתר אתקריבת בהדיה, ואולידת רוחין וטיסין. אדם מאה ותלתין שנין שימש ברוחין נוקבין, עד דאתת נעמה, ומגו שפירו דילה טעו בני האלהי"ם בתרה, עז"א ועז"אל, ואולידת מנייהו ומינה אתפשטו רוחין בישין ושדין בעלמא, דאיהי אזלת ומשוטטת בליליא (נ"א בלילית), ואזלת בעלמא וחייכת (נ"א וחייכן) בבני נשא, ועבדי לון דאושדון קרי, ובכל אתר דאשכחן בני נשא ניימין יחידאין בביתא, שרן עלייהו ואחידן לון ומתדבקן בהו, ונטלי מנייהו תאובתא ואולידן מנייהו, ותו פגעין ביה במרעין ולא ידע, וכל דא בגריעו דסיהרא, מארת, כד אתתקנת סיהרא אתהפכן אתוון (תהלים יח לא) אמרת יהו"ה צרופה מגן הוא לכל החוסים בו, מגן הוא על כל אינון רוחין בישין וקסטירין דמשטטי בעלמא בגריעו דילה, לכל אינון דאחידן ביה בהימנותיה דקב"ה. שלמה מלכא כד נחית לעמקא דאגוזא דכתיב (שיר ו יא) אל גנת אגוז ירדתי, נטל קליפה דאגוזא ואסתכל בכל אינון קליפין, וידע (נ"א ואסתכל, דכל אינון לא נבראו אלא מעינוגא) דכל אינון ענוגין דהנהו רוחין קליפין דאגוזא, לאו איהו אלא לאתדבקא בבני נשא, (נ"א ולאסטאה) ולאסתאב לון, דכתיב (קהלת ב ח) ותענוגות בני האדם שדה ושדות, תו תענוגי בני אדם דמתענגי בשינתא דליליא, נפקא מנייהו שדה ושדות, וכלא אצטריך קב"ה למברי בעלמא ולאתקנא עלמא בהו, וכלא מוחא לגו, וכמה קליפין חפאן למוחא, וכל עלמא כהאי גוונא עילא ותתא, מריש רזא דנקודה עלאה עד סופא דכל דרגין, כלא

זוהר חלק א דף כ/א

איהו דא לבושא לדא ודא לדא, דא מוחא לגו מוחא, וקליפה (ס"א מוחא) רוחא דא לגו מן דא, ודא לגו מן דא, עד דאשתכח דהאי קליפה להאי והאי להאי. נקודה קדמאה הוה נהירו פנימאה, דלית ליה שעורא למנדע זכיכו ודקיקו ונקיו דיליה עד דאתפשט פשיטו וההוא פשיטו דההיא נקודה אתעביד חד היכלא לאתלבשא ההיא נקודה נהירו דלא ידיע לסגיאן זכוכא דיליה היכלא דאיהו לבושא לההיא נקודה סתימא, איהי נהירו דלית ליה שעורא, ועם כל דא לאו דקיק וזכיך איהו כההיא נקודה קדמאה טמיר וגניז. ההוא היכלא אתפשט פשיטו אור קדמאה וההוא פשיטו איהו לבושא לההוא היכלא דקיק וזכיך פנימאה יתיר, מכאן ולהלאה אתפשט דא בדא ואתלבש דא בדא, עד דאשתכח דא לבושא לדא, ודא לדא, דא מוחא ודא קליפה, ואע"ג דדא לבושא, אתעביד איהו מוחא לדרגא אחרא, וכלא כגוונא דא אתעביד הכי לתתא, עד כי בצלם דא איהו בר נש בהאי עלמא, מוחא וקליפה רוחא וגופא, וכלא איהו תקונא דעלמא. כד הות סיהרא בשמשא בדבקותא חדא, הות סיהרא בנהירו, כיון דאתפרשא מן שמשא ואתפקדת על חילהא, אזעירת גרמה אזעירת נהורא, ואתברון קליפין על קליפין לגניזו דמוחא, וכלא תקונא דמוחא, ועל דא יהי מארת, חסר, וכל דא לתקונא דעלמא, ודא הוא דכתיב להאיר על הארץ:

ויעש אלהי"ם את שני המאורות הגדולים, ויעש רבויא ותקונא דכלא כדקא יאות, את שני המאורות הגדולים, בקדמיתא בחבורא חדא, רזא דא שמא שלים כחדא יהו"ה אלהי"ם, אע"ג

דלא איהו באתגליא אלא בארז סתים, הגדולים, דאתבריאוו (נ"א דאתרביאו) בשמא דא כדא, לאתקרי בהו שמא דכלא מצפץ מצפץ, אלין שמהן עלאין דתליסר מכילן דרחמי, הגדולים, אלין אתרביאו וסלקין לעילא, בגין דאינון עלאין מרזא עלאה, וסלקין לתועלתא דעלמא, דאתקיימא בהון עלמין, כגוונא דא שני המאורות תרוייהו כחדא סליקו ברבותא חדא. לא אתיישב סיהרא לגבי שמשא, דא אכסיף מקמי דא, סיהרא אמרה (שיר א') איכה תרעה, שמשא אמרה (שם) איכה תרביץ בצהרים, שרגא זעירא אכדין צהיר בצהרים, (שם) שלמה אהיה כעוטיה, אכדין בכסופא, כדין אזעירת גרמה למהוי רישא לתתאי, דכתיב צאי לך בעקבי הצאן, אמר לה קב"ה זילי ואזעירי גרמך, ומתמן לית לה נהורא בר משמשא, דבקדמיתא הוו יתבי כחדא בשקולא, לבתר אזעירת גרמה בכל אינון דרגין דילה, אע"ג דאיהי רישא עלייהו, דהא לית אתתא ברבויא בר בבעלה כחדא את המאור הגדול יהו"ה, ואת המאור הקטן אלהי"ם, סוף כל דרגין סופא דמחשבה, בקדמיתא אתרשים איהי לעילא באתון דשמא קדישא, את רביעאה דילה, ולבתר אזעירת גרמה לאתקרי בשמא דאלהי"ם, ועם כל דא סלקא לכל סטרין, לעיל באת ה' בחבורא דאתון דשמא קדישא, לבתר אתפשטו דרגין מסטרא דא ומסטרא דא, דרגין דאתפשטו מסטרא דלעילא אקרון ממשלת היום, דרגין דאתפשטון מסטרא דלתתא אקרון ממשלת הלילה, ואת הכוכבים שאר חילין ומשיריין דלית לון חושבנא, דכלהו תליין בהווא רקיע השמים חי העולמים, דכתיב ויתן אותם אלהי"ם ברקיע השמים להאיר על הארץ, דא ארץ עלאה לתתא, כדוגמא דא חי העולמים, ודא להאיר על הארץ, דא ארץ תתאה כדוגמא דלעיל. מלכותא דדוד אתתקן ביומא דא רגלא וסמכא רביעאה דכורסיא, אתתקנו אתון ואתיישרו על דוכתייהו, ועם כל דא עד יום שתיתאה דאתתקן דיוקנא דאדם, תקונא כדקא יאות לא אתיישב בדוכתייהו, וכדין אתתקן כורסיא עלאה וכורסיא תתאה, ועלמין כלהו אתיישבו בדוכתייהו, ואתון כלהו אתתקנו

זוהר חלק א דף כ/ב

על גלגלי בפשיטו דטופסירא דקוטרא ויומא רביעאה איהו יומא מאיס מבונים כמה דאת אמר (תהלים קיח כב) אבן מאסו הבונים, הה"ד (שיר א ו) בני אמי נחרו בי, דהא נהורא דא אזעירת גרמה ונהירו דילה, וקליפין אתקנו על דוכתייהו, כל אינון נהורין דנהרין כלהו תליין בהאי רקיע השמים לאתקנא בהו כורסיא דדוד. אלין נהורין מצירין ציורא דלתתא, לאתקנא ציורא דכלהו דאינון בכללא דאדם ציורא פנימאה, דכל ציורא פנימאה אקרי הכי, ומהכא כל ציורא דאתכליל באתפשטו דא אקרי אדם, הה"ד (יחזקאל לד לא) אדם אתם, אתם קרויין אדם ולא שאר עמין עעכו"ם. וכל רוחא אקרי אדם, רוחא דסטרא קדישא, גופא דילה לבושא איהו, ועל דא כתיב (איוב י יא) עור ובשר תלבישני וגו', בשרא דאדם לבושא איהו, ובכל אתר כתיב בשר אדם, אדם לגו, בשר לבושא דאדם גופא דילה, טסירין דלתתא דאתתקן בהתוכא דרוחא דא, אצטיירו מניה ציורין דאתלבשן בלבושא אחרא, כגון ציורא דבעירי דכייין, (דברים יד ד) שור שה כשבים ושה עזים, איל וצבי ויחמור וגו', אינון דבעיין לאתכללא בלבושא דאדם, ההוא רוחא פנימאה דאינון סטרין (ס"א ציורין), סליק בההוא שמא דאתקרי בה גופא דילה, לבושא דההוא שמא בשר שור, שור איהו פנימאה דההוא גופא, בשר דילה לבושא, וכן כלהו. כגוונא דא בסטרא אחרא מסאבא, רוחא דאתפשט בשאר עמין עעכו"ם, נפקא מסטרא מסאבא, דלאו איהו אדם, ובגין כך לא סליק בשמא דא, שמא דההוא רוחא טמא, לא סליק בשמא דאדם, ולית ביה חולקא, גופא דילה לבושא דההוא טמא, בשר טמא יטמא לגו, בשר לבושא דילה, בגין כך בעוד דשרי ההוא רוחא בההוא גופא אתקרי טמא, נפק רוחא מההוא לבושא לא אקרי טמא, ולא סליק ההוא לבושא בשמא. טסירין לתתא דאתתקן בהתוכא דרוחא דא, אצטיירו מניה ציורין דאתלבשן בלבושא אחרא, כגון ציורי בעירי מסאבי, ואורייתא פתח בהו (ויקרא יא כט) וזה לכם הטמא, כגון חזיר ועופי ובעירי דההוא סטרא, רוחא סליק בההוא שמא, גופא לבושא דילה, וגופא בשר

חזיר אקרי, חזיר לגו, בשרא לבושא דיליה, ובגין כך אלין תרין סטרין מתפרשן, אלין אתכלילו ברזא דאדם, ואלין אתכלילו ברזא דטמא, כל זינא אזיל לזיניה ואתהדר לזיניה. נהורין עלאין דקא מנהרין, נהרן בההוא רקיע השמים וכו', לאצטיירא לתתא ציורין כדקא חזי, דכתיב ויתן אותם אלהי"ם ברקיע השמים וגו'. ולמשול ביום ובלילה, שלטנו דתרין נהורין, דא איהו שלטנו כדקא חזי, מאור גדול שלטנו ביממא, מאור קטן שלטנו בליליא, ורזא דא מהכא שלטנותא דדכורא ביממא, למנאה (נ"א למלאה) ביתיה דאצטריך, ולאעלא ביה טרפא ומזונא, כיון דעאל ליליא, ונוקבא נקיט כלא, לית שלטנו דביתא בר בנוקבא, דהא כדין שלטנו דילה, דכתיב (משלי לא טו) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה, היא ולא הוא, ממשלת היום דדכורא, ממשלת הלילה דנוקבא, (מאור גדול דא הוא שמשא, ואית ביה תרין עשר פתחין, אית ביה תרי עשר שעתין, ושמשא שליט על יומא, מאור קטן אית ביה תרי עשר פתחין, ודא סיהרא, ושלטא על ליליא, וליליא אית ביה תריסר שעתין, ועל דא ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד, שמשא ותריסר פתחין אתעבידן י"ג מכילן דרחמי, ליל סיהרא ותריסר פתחין אתעבידו י"ג, ואתעבידו שמשא וסיהרא חד, יום ולילה אחד, הה"ד ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, ורזא דא לעילא), ואת הככבים, כיון דנוקבא פקידת ביתא ואתכניסת לבעלה, לית שולטנו לביתא, אלא לעולמתן דאשתארן בביתא לאתקנא כל תקוני ביתא, ובתר אתהדר ביתא לשלטנו דדכורא ביממא, כלא כדקא חזי:

ויעש אלהי"ם את שני המאורות, דא מאור ודא מאור, בגין כך אינון נהורין דסלקי לעילא אקרונ מאורי אור, ואינון נהורין דנחתין לתתא אקרונ מאורי אש, דאינון דרגין לתתא, ושלטי כל יומי דחול, ועל דא כד נפיק שבתא מברכין על שרגא, דהא אתיהיב לון רשו לשלטאה, אצבען דבר נש אינון סתרא דדרגין ורזין דלעילא, ואית בהו פנימאין ואחוריים אחוריים אינון לבר, ואינון רמז לטופרין דאצבען, ובגין כך אית

זוהר חלק א דף כא/א

רשו לאסתכלא בטופרין במוצאי שבת, דהא נהרין מההוא שרגא, ונהרין מההוא אש לשלטאה אלין אתחזיין אצבען לגו לא אית רשו לאתחזיין בההוא שרגא דהא מלעילא נהרין ואקרונ פנים פנימאין, ורזא דא וראית את אחורי ופני לא יראו, דלא יסתכל בר נש במוצאי שבת באצבען לגו בשעתא דאמר בורא מאורי האש, (שמות לג ג) וראית את אחורי אלין פנים דלבר, דאתרמיזו בטופרי, (שם) ופני לא יראו, אלין אצבען לגו, אלין שלטי בשבתא, ואלין שלטי בחול. וביומא דשבתא קב"ה שליט בלחודוי באינון פנים פנימאין על כורסי יקריה וכלהו אתכלילן ביה, ושלטנותא דיליה איהו, ובגין כך אחסין נייחא לכל עלמין, וירתין ירותא דיומא דא עמא קדישא דאקרונ עמא חד בארעא, מאורי אור מסטרא דימינא, דאיהו אור קדמאה דהוה ביומא קדמאה, דביומא דשבתא נהרין אינון מאורי אור בלחודייהו ושלטין, ומנייהו נהרין כלהו לתתא, וכד נפיק שבתא גניזין מאורי אור דלא אתגליין, ומאורי האש שלטין כל חד וחד על דוכתייהו, אימתי שלטין במוצאי שבת עד מעלי יומא דשבתא, ועל דא אצטריכו לאתנהרא מההוא שרגא במוצאי שבת. והחיות רצוא ושוב, דלא יכיל עינא למשלט בהו, בגין דאינון רצוא ושוב, חיות דאתגליין, אינון דההוא אופן קאים בגוייהו, ומאן איהו דא מטטרון דאיהו רב ויקיר משאר אלין (נ"א חיילין), ועלאה חמש מאה פרסי, חיות דמטמרן אינון תחות תרין אתוון עלאין דאתכסיין י"ה, אתוון שליטין על ו"ה, אלין רתיכא לאלין, וההוא טמירא לכל טמירין דלא אתידע כלל שליט על כלא ורכיב על כלא. חיות דאתגליין אינון לתתא, תחות אלין עלאין דמטמרן, ואתנהרן מנייהו ונטלין בגינייהו, חיות עלאין כלהו כלילן ברקיע השמים, ועלייהו כתיב יהי מארת ברקיע השמים, והיו למאורות ברקיע השמים, כלהו תליין בההוא רקיע השמים, רקיע שעל גבי החיות, דא ההוא דכתיב (יחזקאל א כב) ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח, דא ההוא קדמון (נ"א

ה' קדמאה), דהא מתמן ולהלאה לית מאן דיכיל לאסתכלא ולמנדע, מאי טעמא משום דאיהו סתים במחשבה ומחשבה דקב"ה טמירא סתימא עלאה, מחשבה דבר נש בכל עלמא (ס"א לא יכיל) לאתדבקא ולמנדע לה, מלין דתליין במחשבה עלאה לית מאן דיכיל לאתדבקא לון, מחשבה ממש על אחת כמה וכמה, לגו מן מחשבה מאן איהו דעביד רעיוני, דהא לית סוכלתנו למשאל כ"ש למנדע, אין סוף לית ביה רשומא כלל, ולא תליא שאלתא ביה ולא רעיונא לאסתכלותא דמחשבה כלל. מגו סתימא דסתימא, מריש נחיתו דאין סוף, נהיר נהירו דקיק ולא ידיע, סתים בסתימו (נ"א ברשימו) כחדודא דמחטא, רזא סתימא דמחשבה לא ידיע, עד דאתפשט נהירו מניה, באתר דאית ביה רשימין דאתון, כלהו מתמן נפקן בריש כלא א, רישא וסופא דכל דרגין, רשימו דאתרשים ביה דרגין כלהו, ולא אקרי אלא אחד, לאחזאה דאע"ג דאית ביה דיוקנן סגיאין לאו איהו אלא חד, ודאי איהו את דעלאין ותתאין תליין ביה. ראשיתא דאל"ף טמירו דרזא דמחשבה עלאה, וההוא אתפשטו דההוא רקיע עלאה כלא סתים בההוא רישא בגין דכד נפיק א' מהאי רקיע בדיוקנא דרזא דרישא דמחשבה נפקא, בההוא אמצעיתא דאל"ף שית דרגין כלילן ביה, רזא דכלהו חיות טמירין עלאין (ס"א דסליקן) (ס"א דתליין) מגו מחשבה. חד נהירו דנהיר ואתגניז, דא נהירא דאת ט דבראשית (ס"א ב' דבראשית), חום היום דהוה אברהם יתיב פתח האהל, דאיהו פתחא מתתא לעילא וחום היום נהיר על ההוא פתחא, ונהרא מתמן. תניינא נהירו דאזיל לאתחשכא לעת פנות ערב, רזא דצלותא דיצחק לאתקנא האי דרגא, דכתיב (בראשית כד סג) ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב, אסתכלותא דערב וחשוכן כלהו לגביה, בהאי פנות ערב אסתכן (נ"א אסתחן) יעקב בההוא ממנא דעשו. תליתאה נהירו דכליל תרין

זוהר חלק א דף כא/ב

אלין נהירו דנהיר באסוותא רזא דכתיב ביעקב (בראשית לב לב) ויזרח לו השמש וגו', ודאי כד אתכליל בההוא פנות ערב, מכאן ולהלאה והוא צולע על ירכו דא איהו נצח ישראל, על ירכו ירכו כתיב ולא ירכיו, דא דרגא רביעאה דלא אתנבי בר נש מתמן עד דאתא שמואל, ועליה כתיב (שמואל א טו כט) וגם נצח ישראל וגו', כדין אתתקן דהוה חלשא מכד אסתכן יעקב אבינו בממנא דעשו ויגע בכף ירכו, כד אתא לגבי דיעקב נטל תוקפא מההוא פנות ערב בדינא תקיפא, ויעקב הוה אתכליל ביה ולא יכיל ליה, וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו, נטל תוקפא דדינא מתמן, בגין דירכא איהו לבר מגופא, דיעקב גופא הוה, וגופיה הוה כליל ברזא דתרין דרגין, ברזא דאקרי אדם, כיון דנטל תוקפא לבר מגופא, מיד ותקע כף ירך יעקב, ולא אתנבי בר נש מתמן עד דאתא שמואל, ועל דא נצח ישראל כתיב ביה, כי לא אדם הוא. יהושע אתנבי מהודו של משה, דכתיב (במדבר כז כ) ונתתה מהודך עליו, הוד דא דרגא חמישאה, נצח ירכא שמאלא דיעקב, ובגין כך אתא דוד וכליל ליה בימינא, דכתיב (תהלים יו יא) נעימות בימינך נצח, ימינך לא כתיב אלא בימינך, מאי טעמא אתחלש ירכא דיעקב, בגין דאתקרב ביה סטר מסאבא ונקיט תוקפא מניה, ואתעכב עד שמואל, ועל דא אתא לאדכרא דדא איהו ירכא דישאל, דכתיב וגם נצח ישראל, ועל דא כל מילוי הוה בדינא בשירותא ובסופא ותו קב"ה כליל ליה לבתר בהוד, אימתי לבתר דמשח מלכין, ועל דא שקיל איהו כמשה ואהרן, מה משה ואהרן בתרין סטרין דלעילא, אף הוא לתתא כגוונא דאינון תרין סטרי, ומאן אינון, נצח והוד, כגוונא דמשה ואהרן דלעילא, וכלהו דרגין אחידן דא בדא, דכתיב (שם צט ו) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו, דהא שית סטרין אתכלילו ואחידן דא בדא. כמה דאלין אחידן משה ואהרן ושמואל, אוף הכי אחידן (ס"א דא בדא) יעקב משה ויוסף, יעקב מאריה דביתא, מית יעקב נטל משה ביתא, ומני לה בחייו, יוסף ע"י דיעקב ומשה הוה צדיק, יעקב ביוסף נטל ביתא, דכתיב (בראשית לז ב) אלה תולדות יעקב יוסף, משה לא שימש בה עד דנטל ליה ליוסף, כד נפקת שכינתא מן גלותא, לא יכיל לאזדווגא בה אלא ביוסף, דכתיב (שמות יג יט) ויקח משה את עצמות יוסף עמו,

אמאי כתיב עמו, אלא גופא לא אזדווג בנוקבא עד דאזדווג בהדי ברית, ועל דא משה נטל ליה ליוסף עמיה, כיון דהוה עמיה שמש בנוקבא כדקא יאות, ובגין כך יעקב משה ויוסף כחדא אזלי. יעקב מית וגופיה אעלו ליה בארעא קדישא, יוסף מית גופיה לא אתקבר בארעא קדישא אלא גרמוי, משה לא האי ולא האי, אמאי, אלא יעקב בעלה קדמאה דמטרוניתא הוה, מית יעקב אזדוגת ביה במשה, ובעוד דהוה משה בהאי עלמא מני לה כדקא יאות, ואיהו הוה בעלה תניינא, יעקב אעילו ליה לארעא קדישא גופיה שלים, בגין דאיהו גופא, יוסף גרמוי ולא גופיה, בגין דגרמין אינון חיילין ומשריין דלעילא, וכלהו נפקי מההוא צדיק, וצדיק צבאות אקרי, מאי טעמא, בגין דכל צבאות ומשריין עלאין מניה נפקין, ועל דא גרמוי דאינון צבאות אעלו בארעא, משה הוה לבר ולא עאל תמן לא גופיה ולא גרמוי. אלא עאלת שכינתא בארעא בתר דמית משה, ואתהדרת לבעלה קדמאה ודא איהו יעקב, מכאן נוקבא דאתנסיבת בתרין בההוא עלמא אהדרת לקדמאה, משה הוה לבר כיון דבעלה קדמאה הוה בארעא, משה זכה בחייו מה דלא זכה ביה יעקב, יעקב שימש בה בההוא עלמא, משה בהאי עלמא. ואי תימא דגרעו דמשה הוה, לאו הכי, אלא כד נפקי ישראל ממצרים מסטרא דיובלא הוה, וכל אינון שתין רברבן מעלמא עלאה הוה,

זוהר חלק א דף כב/א

ובההוא דיוקנא אזלו במדברא, וחד מנהון לא עאלו בארעא אלא בניהון תולדין דלהון כדקא חזי, דאינון תקונא דסיהרא וכל עובדי ארעא תקונא דסיהרא הוה. משה שימש בסיהרא בעוד דאיהו בגופא, ומני לה לרעותיה כד אתפטר מהאי עלמא סליק בסליקו עלאה ברוחא קדישא ואתהדר ברוחא ליובלא עלאה ותמן אתדבק באינון שתין רבוא דהו דיליה מה דלא הוה כן ליעקב, דהוה אתהדר ברוחא לגו שמטה מה דלא הוה כן בחייו, (בגין) כיון דביתא אחרא הוה ליה. וארעא קדישא בתקונא (דעלמא נ"א דלתתא) אתתקנת בחילא דלעילא ועל דא לא אתחזון למהוי כלהו כחדא, אינון דעלמא עלאה הוה בלחודייהו כלהו ברוחא, ואינון דעלמא תתאה הוה בלחודייהו כלהו בגופא, ולא אתחזון למהוי אלין ואלין גו סיהרא, אלא אלין גו סיהרא, ואלין לבר, לנהרא אלין מגו אלין, וכלהו דעאלו בארעא דיוקנא דקדמאי הוה, ולא הוה בסליקו עלאה כוותייהו, בגין דלא יהא דרא ולא הוה מקדמת דנא, כאינון קדמאי דאתחזיא להון זיו יקרא דמאריהון אפין באפין. יעקב שימש בנשוי בגופא, לבתר אתדבק רוחא ברוחא, משה אתפרש מאתתיה, ושימש כד איהו בגופא בההוא רוחא קדישא, לבתר אתדבק רוחא ברוחא עלאה טמירא דלעילא, וכל דרגין הוה מתדבקן כלהו כחדא, רוחא דמשה דיובלא איהו, גופיה דשמטה, רוחא דיעקב לאתדבקא בשמטה, גופיה דנשוי הוה בהאי עלמא, כל אינון נהורין עלאין בדיוקנא דלהון לתתא בארעא, (נ"א בדיוקנא דלהון לתתא, מנהון בדיוקנא דלהון לתתא בארעא), וכלהו תליין ברקיע השמים. הכא רזא דתרין שמהן כלילין כחדא, ושכלולא דלהון לתתא, ואתהדרן לחד, דא לקבל דא, ואיהו שמא גליפא מחקקא כלילין בהאי ברזא דמהימנותא:

ויאמר אלהי"ם נעשה אדם, (תהלים כה יד) סוד יהו"ה ליראיו וגו', פתח ההוא סבא דסבין, ואמר שמעון שמעון, מאן הוא דאמר ויאמר אלהי"ם נעשה אדם, מאי ניהו הכא האי אלהי"ם, אדהכי פרח ההוא סבא דסבין ולא חמא ליה, וכמה דשמע רבי שמעון דהוה קרי ליה שמעון ולא רבי שמעון, אמר לחברוי ודאי האי הוא קב"ה, דאתמר ביה (דניאל ז ט) ועתיק יומין יתיב, הא כען איהו שעתא למפתח בהאי רזא, דודאי הכא אית רזא דלא אתיהיב רשו לאתגליא, וכען משמע דרשותא אתיהיב לאתגליא. פתח ואמר, למלכא דהוה ליה כמה בניינין למבני, והוה ליה אומנא, וההוא אומנא לא הוה עבד מדעם אלא מרשו דמלכא, כמה דאת אמר (משלי ח ל) ואהיה אצלו אמון, מלכא ודאי איהו חכמה עלאה לעילא, ועמודא דאמצעייתא מלכא לתתא, אלהי"ם אומנא לעילא ודא אימא עלאה, אלהי"ם אומנא לתתא ודא שכינתא דלתתא, ואתתא לית לה רשו למעבד

מדעם בלא רשו בעלה, וכל בניינין דהוו בארע אצילותא, הוה אמר אבא באמירה לגבי אימא יהא כדין וכדין ומיד הוה, כמה דאת אמר ויאמר אלהי"ם יהי אור ויהי אור, ויאמר הוה אמר לאלהי"ם יהי אור, מארי דבניינא איהו אומר ואומנא עביד מיד, והכי כל בניינין בארע אצילותא הוה אמר יהי רקיע יהי מארת וכלא אתעביד מיד. כד מטא לעלמא דפרודא דאיהו עולם הנבדלים, אמר אומנא למארי בניינא נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, אמר מארי בניינא ודאי טב הוא למעבד ליה, אבל עתיד הוא למחטי קמך, בגין דאיהו כסיל, הה"ד (שם י א) בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו, איהי אמרה בתר דחוביה תליא באמא ולא באבא, אנא בעינא למברי ליה בדיוקנא דילי, הדא הוא דכתיב ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו, ולא בעא לאשתתפא ביה אבא, בזמנא דחב מה כתיב

זוהר חלק א דף כב/ב

(ישעיה נ א) ובפשעכם שלחה אמכם, אמר מלכא לאימא, ולא אמרית לך דעתיד הוא למחטי, בההוא זמנא תריך ליה ותריך אמא עמיה, ובגין דא כתיב (משלי י א) בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו, בן חכם דא אדם דאיהו בארע אצילות, ובן כסיל דא אדם דבריא קמו כלהו חברייא ואמרו רבי רבי, וכי אית פרודא בין אבא ואמא, דמסטרא דאבא איהו באורח אצילות, ומסטרא דאימא בבריאה, אמר לון חברייא חברייא לאו הכי הוא, דהא אדם דאצילותא דכר ונוקבא הוה מסטרא דאבא ואמ"א, ודא איהו ויאמר אלהי"ם יהי אור ויהי אור, יהי אור מסטרא דאבא, ויהי אור מסטרא דאמ"א, ודא איהו אדם דו פרצופין, אבל להאי לית ביה צלם ודמות אלא אמא עלאה הוה ליה חד כנו"י דסליק לחושבן אלהי"ם, וההוא כנוי איהו אור וחשך ובגין ההוא חשך דהוה בההוא כנוי, אמר אבא דעתיד למחטי לאדם דאצילות (נ"א דבריא, דאיהו אור לבוש עלא"ה (נ"א עליון), והאי איהו אור דברא קב"ה ביום ראשון דגנזו לצדיקייא, וההוא חשך דאתברי ביומא קדמאה לרשיעייא, כמה דאת אמר (שמואל א ב ט) ורשעים בחשך ידמו, ובגין ההוא חשך דהוה עתיד למחטי לההוא אור, לא בעא אבא לאשתתפא ביה, ובגין דא אמר נעשה אדם בצלמנו הוה אור, כדמותנו הוה חשך, דאיהו לבושא לאור, כגוונא דגופא דאיהו לבושא לנשמתא, הה"ד (איוב י יא) עור ובשר תלבישני, חדו כלהו ואמרו זכאה חולקנא דזכינא למשמע מלין דלא אשתמעו עד כען. פתח עוד רבי שמעון ואמר (דברים לב לט) ראו עתה כי אני הוא ואין אלהי"ם עמדי וגו', אמר חברייא שמעו מלין עתיקין דבעינא לגלאה בתר דאתיהיב רשו עלאה למימר, מאי ניהו דאמר ראו עתה כי אני אני הוא, אלא דא הוא עלת על כל עלאין, ההוא דאתקרי עלת העלות, עלת מאלין עלות, דלא יעביד חד מאלין עלות שום עובדא, עד דנטיל רשות מההוא דעליה, כמה דאוקימנא לעילא בנעשה אדם, נעשה ודאי על תרין אתמר, דאמר דא לההוא דלעילא מניה נעשה, ולא עביד מדעם אלא ברשו ואמירה מההוא דלעילא מיניה, וההוא דלעילא מיניה לא עביד מדעם עד דנטיל עצה מחבריה, אבל ההוא דאתקרי עלת על כל עלות דלית לעילא מניה ולא לתתא שוה ליה, כמה דאת אמר (ישעיה מ כה) ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש, אמר ראו עתה כי אני הוא ואין אלהי"ם עמדי דנטיל עצה מניה, כגוונא דההוא דאמר ויאמר אלהי"ם נעשה אדם. קמו כלהו חברייא ואמרו רבי הב לנא רשו למללא בהאי אתר, אמרו והא לא אוקמת לעילא דעלת העלות אמר לכתר נעשה אדם, אמר לון הוה שמעין אודנייכו מה דפומכון ממללן, והא לא אמרית לכו השתא דאית דאתקרי עלת העלות, ולא איהו ההוא דאתקרי עלת על כל עלות, דלעלת על כל עלות לית ליה תניינא דנטיל עצה מניה, דאיהו יחיד קדם כלא ולית ליה שותפא, ובגין דא אמר ראו עתה כי אני אני הוא, ואין אלהי"ם עמדי דנטיל עצה מניה, דלא אית ליה תניינא ולא שותפא ולא חושבנא, דאית אחד בשתוף כגון דכר ונוקבא, ואתמר בהון (שם נא ב) כי אחד קראתיו, אבל איהו חד בלא חושבן ולא שתוף, ובגין דא אמר ואין אלהי"ם עמדי, קמו כלהו ואשתטחו קמיה ואמרו זכאה בר נש דמאריה אסתכם עמיה לגלאה רזין טמירין,

דלא הוו מתגליין למלאכייא קדישיא. אמר לון חברייא אית לן לאשלמא קרא, דכמה רזין טמירין אית בהאי קרא, (דברים לב לט) אני אמית ואחיה וגו', אני אמית ואחיה בספירן, אחיה מסטרא דימינא חיי, ומסטרא דשמאלא מותא, ואי לא אסתכמן תרוייהו בעמודא דאמצעייתא לא אתקיים דינא, דאינון במותב תלתא כחדא, ולזמנין

זוהר חלק א דף כג/א

אסתכמו תלתא למעבד דינא, וייתי י"ד (ימינא) דאיהי פשוטה לקבל שבים, דאיהו יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ודא שכינתא אתקרי יד ימין מסטרא דחסד, יד שמאל מסטרא דגבורה, יד יהו"ה מסטרא דעמודא דאמצעייתא כד בר נש תב בתויבתא האי יד שזיב ליה מן דינא, אבל כד דן עלת על כל העלות אתמר ביה ואין מידי מציל. ועוד תלת זמנין אתמר בהאי קרא אני אני אני, דאית בהון א' א' א' י' י' י', דאתרמיזו ביו"ד ה"י וא"ו ה"י, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ואית בהון ג' ווי"ן ו' ו" ו' ואחיה ו'אני ו'אין דאתרמיזו באלין שמהן. ועם כל דא דהאי קרא הא אוקמוה חברייא לגבי אלהי"ם אחרים, כמא דאת אמרת ראו עתה כי אני אני הוא, דא קב"ה ושכינתיה דאתמר בהו אני"ו וה"ו, ואין אלהי"ם עמדי דא סמא"ל ונח"ש, אני אמית ואחיה, אני אמית בשכינתי למאן דאיהו חייב, ואני אחיה בה למאן דאיהו זכאי, ואין מידי מציל דא י"ד יהו"ה, דאיהו יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ואיהו כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, וכלא קשוט, אבל מה דאתמר לעילא עלת עלאה, דאיהו עלת על כל העלות והאי רזא לא אתמסר לכל חכימא ונביאה, (נ"א אבל מה דאתמר לעילא על עלאה דאיהו על העלות, האי רזא לא אתמסר אלא לכל חכימא ונביאה). תא חזי כמה עלות אינון סתימין, דאינון מתלבשין ואינון מורכבין בספירן, וספירן מרכבה לגבייהו, דאינון טמירין ממחשבתא דבני נשא, ועלייהו אתמר (קהלת ה ז) כי גבוה מעל גבוה שומר וגו', נהורין מצוחצחין אלין על אלין, ואלין דמקבלין אינון חשוכין מאחרנין דעלייהו דמקבלין מנייהו, ועלת העלות לית נהורא קיימא קמיה, דכל נהורין מתחשכן קמיה. דבר אחר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, הא אוקמוה חברייא על מלאכי השרת, דאינון אמרי האי קרא, אמר להו בתר דהוו ידעין מה דהוה ומה דעתיך למהו, ואינון הוו ידעין דעתיך למחטי, אמאי בעו למעבד ליה, ולא עוד אלא דעזא ועזאל הוו מקטרגי עליה, דבזמנא דאמר שכינתא לקב"ה נעשה אדם, אמרו (תהלים קמד ג) מה אדם ותדעהו, מה את בעי למברי אדם, ותדעהו דעתיך למחטי קמך באתתא דיליה דאיהי חשך, דאור איהו דכורא, וחשך נוקבא, שמאלא חשך דבריאה, בההוא זמנא שכינתא אמרת לון, בהאי דאתון מקטרגין אתון עתידים למנפל, כדכתיב ויראו בני האלהי"ם את בנות האדם כי טובות הנה וגו', (חשקו בהון) וטעו בהון, ואפיל לון שכינתא מקדושה דלהון. אמרו חברייא רבי רבי, אדהכי (נ"א אי הכי) עזא ועזאל לא הוו משקרין במלוליייהו, דודאי בנוקבא עתיד אדם למחטי, אמר להו הכי אמרת שכינתא, אתון אזדמנתון לקטרגא קדמי יתיר מחילא דמרומא, אי אתון הויתון שפירין מאדם בעובדייכו יאות לכו לקטרגא עליה, אבל איהו עתיד למחטי באתתא חדא, אתון בנשין סגיאין, חביתון יתיר מבני נשא, כמה דכתיב ויראו בני האלהי"ם את בנות האדם וגו', את בת האדם לא נאמר, אלא את בנות האדם, ולא עוד אלא אם אדם חב, הא אקדים ליה תשובה, לאהדרא למאריה לאתקנא במה דחב. אמרו ליה חברייא, אי הכי אמאי כולי האי א"ר שמעון לחברייא אי לא דהוה הכי דברא קב"ה יצרא טבא ובישא דאינון אור וחשך, לא הוה זכו וחובה לאדם דבריאה, אלא דאתברי מתרווייהו, ובגין דא (דברים ל טו) ראה נתתי לפניך היום את החיים וגו'. אמרו ליה כולי האי אמאי, ולא הוה שפיר דלא אתברי דלא למיחב ולגרמא כל מה דגרים לעילא, ולא הוה ליה לא עונש ולא שכר, אמר לון מן הדין הוה ליה למברייה כך, בגין דאורייתא בגיניה אתבריאת, דכתיב בה עונשא לרשיעייהו ואגרא לצדיקייא, ולא הוה אגרא לצדיקייא ועונשא לרשיעייהו, אלא בגין אדם דבריאה (ישעיה מה יח) לא תהו בראה לשבת

יצרה, אמרו ודאי כען שמענא מה דלא שמענא עד השתא, דודאי לא ברא קודשא בריך הוא מילתא דלאו איהו צריך, ולא עוד אלא אורייתא דבריא

זוהר חלק א דף כג/ב

איהי לבושא דשכינתא, ואי אדם לא הוה עתיד למברי (למחטי), הות שכינתא בלא כסוייא כגוונא דעני, ובגין דא כל מאן דחב כאלו אפשיט לשכינתא מלבושהא, והאי איהו עונשא דאדם, וכל מאן דמקיים פקודין דאורייתא, כאלו הוא לביש לשכינתא בלבושהא, ובגין דא אוקמוה בכסויא דציצית (ותפילין), (שמות כב כו) כי היא כסותו לבדה היא שמלתו לעורו במה ישכב, בגלותא, והא אוקמוה. תא חזי חשך איהו אוכמא דאורייתא אור חוורו דאורייתא (מה שחסר כאן עיין בסוף הספר), (ואי צלותא לאו איהי שלימא, כמה מלאכי חבלה רדפין אבתרה, כמה דאת אמרת (איכה א ג) כל רודפיה השיגוה וגו', ובגין דא מצלין (תהלים עח לח) והוא רחום יכפר עון, דא סמאל דאיהו נחש, ולא ישחית דא משחית, והרבה להשיב אפו דא אף, ולא יעיר כל חמתו דא חמה, בגין דלא ירדפון בתר צלותא, וכמה מלאכי חבלה תליין מנייהו, שבעה ממנן אינון, ותליין מנייהו שבעין ובכל רקיעא ורקיעא אינון מקטרגין, ותליין מנייהו עשרה אלף רבוא ואי צלותא סלקא שלימא בעטופא דמצוה, ותפילין על רישא ודרועא, אתמר בהו (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כי שם יהו"ה נקרא עליך ויראו ממך, שם יהו"ה, אוקמוה דאיהי תפלין דרישא, ומאן דחזי שם יהו"ה על רישא, בצלותא דאיהו (יהו"ה) אדנ"י, מיד כלהון ברחין, הה"ד (תהלים צא ז) יפול מצדך אלף וגו'). ויעקב בגין דחמא ברוחא דקודשא דוחקא דגלותא בתראה בסוף יומיאי, (אמר (בראשית כח י) ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש, ובא לילא דגלותא, ואמר) (שם לב ח) ויירא יעקב מאד ויצר לו, ופליג עמא קדישא בגלותא לג' סטרין, כמה דאת אמר (שם לג ב) וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה, ברישא בגלותא דאדום, ואת לאה וילדיה אחרונים, ואת רחל ואת יוסף אחרונים, ובגין דחמא בתר כן עניותא וצערא דלהון, אמר (שם כח כ) ושבתו בשלום אל בית אבי ואמר ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש. ודוד בגין גלותא אמר, (שמואל ב יז כט) רעב ועיף וצמא במדבר, ובגין דחמא שכינתא חרבה ויבשה, הוה נטיל צערא בגינהא, לבתר דחמא דהדרין ישראל בחזוה, תקין עשר מיני נגונין, ובסוף כלהו אמר (תהלים קב א) תפלה לעני כי יעטוף, (נ"א תקין י' מיני תילים, ובסוף כלהו תפלה לדוד הטה יהו"ה אזנך ענני, חדא דכלהו צלותין, דבגינייהו מתעטפין קדם מלכא, ולא הוו עאלין עד דייעול צלותא דעני אמר תפלה לעני כי יעטוף) והיא צלותא דעטיף כל צלותין קדמהא עד דייעול צלותא דיליה, ובגין דא אקדים עני לכלהו, מאן צלותא דעני דא צלותא דערבית דאיהי רשות בפני עצמה בלא בעלה, ובגין דאיהי בלא בעלה איהי עניה יבשה (ברשות כל אינש), וצדיק עני יבש, דא זרעא דיעקב דאיהו ברשות כל אומין דעלמא, ודמיא לצלותא דערבית דאיהי ליליא דגלותא. וצלותא דשבת איהי צדקה לעני, כמה דאוקמוה מארי מתניתין, שמש בשבת צדקה לעניים, (דעניים מתנחמי בארץ דשמשא דשבתא), , ובגין דא צריך בר נש למהוי איהו כעני לתרעא דמלכא בצלותא דעמידה, בכל שית יומין דחול בגין שכינתא, ומתעטף לה בעטופא דמצוה דציצית כעני, ויהא בתפילין כאביון לגבי תרעא דאיהו אדנ"י, דהכי סליק לחושבן היכ"ל, ודא איהו אדנ"י שפתי תפתח. וכד אפתח פומיה בצלותא דערבית, נשרא קא נחית ביומין דחולא לקבלא בגדפהא צלותא דליליא, ודא נוריאאל, אתקרי אוריאאל מסטרא דחס"ד, ונוריאאל מסטרא דגבורה, דאיהו נור דליק דאתמר ביה (דניאל ז י) נהר דינור וגו', ובצלותא דשחרית אריה נחית לקבלא צלותא בדרועוי וגדפוי, דארבע גדפין (ס"א אית) לכל חיה, דא מיכאל, ובצלותא דמנחה שור נחית לקבלא (נ"א צלותא) בקרנוי וגדפוי ודא גבריאאל. ובשבת נחית קב"ה בג' אבהן לקבלא בת יחידא דיליה בהון, ודא רזא דשבת, ש' ב"ת יחידא דיליה, בההוא זמנא חיוון עלאין דאתקריאו בשמא דיהו"ה, פתחין ואמרין (תהלים כד ז) שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם, בההוא זמנא מתפתחין שבעה

היכלין, היכל קדמאה היכלא דאהבה, תניינא היכלא דיראה, תליתאה היכלא דרחמי, רביעאה היכלא דנבואה דאספקלריא דנהרא,

זוהר חלק א דף כד/א

חמישאה היכלא דנבואה דאספקלריא דלא נהרא שתיתאה היכלא דצדק, שביעאה היכלא דדין, ועלייהו אתמר בראשית ברא שי"ת, אלהי"ם היכלא שביעאה, והכי אינון ז' היכלין לתתא ולקבלייהו שבעה קלין דהבו ליהו"ה, וי"ח אזכרות דביה, דבהון שט קב"ה בי"ח עלמין, (תהלים סח יח) ברכב אלהי"ם רבותים אלפי שנאן, דאינון י"ח רבוון עלמין, וכמה נטורי תרעין אית להיכלין דמקבלין צלותין, וכל צלותא לא תיעול אלא במדה במשקל, ולית מאן דקאים קמי תרעא דצלותא ועליה אתמר (שם קכז ה) לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער דאיהו תרעא דמלכא, בגין דצלותא איהי מצוה, ודא שכינתא ואורייתא דאיהו קב"ה, לא צריך הפסקה בינייהו, וצריך לסלקא תורה ומצוה ברחימו ודחילו דכל פקודין דעשה ולא תעשה כלהו תליין מן שם יהו"ה, כמה דאוקימנא רזא דא, שמי עם י"ה שס"ה מצות לא תעשה, זכרי עם ו"ה רמ"ח מצות עשה, והא הכא שס"ה ורמ"ח, ואינון רמ"ח תיבין דבק"ש, ואתייהבו מרחימו ודחילו דאת ה', ובגין דא תקינו הבוחר בעמו ישראל באהבה, ואינון כלילן באברהם, דאתמר ביה זרע אברהם אוהבי ישראל דסליק ביו"ד ה"א וא"ו ה"א, ורזא דמלה ישראל עלה במחשבה להבראות, מחשבה חש"ב מ"ה, וביה תשכח שמא קדישא, ובגין יעקב דאיהו ישראל, אתמר ויברא אלהי"ם את האדם בצלמו, בדיוקנא דמאריה בני חיי ומזוני מסטרא דעמודא דאמצעיתא, דאיהו בני בכורי ישראל, ואיהו עץ החיים, ואיהו אילנא דמזון לכלא ביה, ובגין דא אינון ישראל מזונא דיליה, צלותא דחשיבא לקרבנא, ובגלותא אתמר (בראשית ל א) הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי, ושכינתא איהי קרבנא דקב"ה מניה, בימינא ושמאלא וגופא. וכד סלקא לגביה, צריך לאכללא עמיה כל עשר ספירן, דלית קדושה פחות מעשרה, דאיהי קדושה דיליה, ובגין דא כד בר נש בעי לסלקא צלותיה בכל תנועין, אי חיויא בעי לקטרגא לצלותא, צריך למעבד ליה קירטא, ורזא דמלה זרקא מקף שופר הולך סגולתא. פתח רבי שמעון ואמר, עלאין שמעו תתאין אתכנשו, אלין מארי מתיבתא דלעילא ותתא, אליהו באומאה עלך טול רשו ונחית הכא, דהא קרבא סגיאה אזדמן, חנו"ך ממנא נחות הכא, אנת וכל מארי מתיבתא דתחות ידך, דלא ליקרא דילי עבידנא אלא ליקרא דשכינתא. פתח כמלקדמין ואמר, זרקא ודאי במיתך לסלקא צלותא להווא אתר ידיע, כמה דההיא אבנא דקירטא דאזדריקת לאתר ידיע, הכי צריך לסלקא מחשבתיא בצלותיה, בההיא תגא אבן מוכללת ומעוטרת, דאתמר בה כל הזוקף זוקף בשם, דצריך לסלקא לה תמן, ובהווא אתר דסליק לה לגבי בעלה, אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק, אע"ג דאתמר ביה ואתה תשופנו עקב, ההיא אבן דאיהי י' דיעקב, דאתמר בה (שם מט כד) משם רועה אבן ישראל, לא יפסיק, וצריך לסלקא (נ"א לה) עד אין סוף, וכד נחית לה, אתמר ביה כל הכורע כורע בברוך, דצריך לנחתא (נ"א לה) עד אין תכלית ולא יפסיק (נ"א לה) מניה לא לעילא ולא לתתא. לזמנין איהו בעלה ו' בצדיק, בשית פרקין דתרין שוקין, נחית לגבה בתרין שוקין, לזמנין איהו בעלה ו' בתרין (נ"א דרועין), שית פרקין, דסליקת לגביה בתרין דרועין, לזמנין איהו בן אבא ואמא בן י"ה, צריך לסלקא (ס"א לה לעילא וכד) לעילא לה', וכד סלקת תמן, לזמנין איהו בהפוכא ו' בין י' י', כגוונא דא א צריך לסלקא לה, לגבי דאתמר בה (תהלים קיח כב) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, וכד איהי סליקת לעילא, ברישא דכל רישין סלקא ובגינה מלאכיא אמרין

זוהר חלק א דף כד/ב

אי"ה מקום כבודו וכד סליקת לא' כגוונא דא א, איהי תגא ברישא דא', עטרה על רישיה כת"ר וכד נחתא נקודה לתתא ואתעטרת נחיתת ביה כגוונא דא א (נ"א קמץ), וכד סליקת אתקרי תגא ברזא דטעמי וכד נחיתת אתקריאת נקודה וכד מתיחד עמה איהי ז', כלילא מניה אות ברית דאיהי שביעאה דכלא. ובודאי האי אבנא היא בניינא דכל עלמין, ובגין דא (דברים כה טו) אבן שלמה וצדק יהיה לך, איהי מדה בין כל ספירה וספירה, דכל ספירה (נ"א וכל ספירה) בה סליקת לעשר שיעור דילה, ובה (נ"א ו' בה) אתעבידת אמה, עשר אמות אורך בין כל ספירה וספירה, ורזא דמלה עשר אמות אורך הקרש, ובין כלא מאה, איהו י' בין פרק ופרק, עשר זמנין סלקא למדה (מארי) דמאה אמה. כל מדה ומדה אתקרי עולם, ואינון י"ו שיעור ומדה, ו' שקל, י' מדה דילה, ושעורא דמדה חמש אמות ארך וחמש אמות רחב, ואינון לקבל שעורא דכל רקיע, דמהלך ת"ק אורכיה ות"ק פותייה, ואינון ה' ה' הרי לך שעור קומה באתוון ה'. דאת ו' איהו רקיע השמים, חמש רקיעין דילה, ה' אלין אתקריאו ה' שמים, ה' חמש רקיעין דכלילן בשמים, חמש עלאין שמי השמים, ואינון ה' ה' חמש בחמש, ו' רקיע שתיאאה לון י' שביעאה לון, שבעה בשבעה וסלקין י"ד, והכי אינון ארעין שבעה על גבי שבעה כגלדי בצלים, וכלהו רמיזון בתרין עינין. י' אתקרי עולם קטן, ו' עולם אריך, וכל מאן דבעי למשאל שאלתין לגבי עולם אריך, צריך לארכא ביה, וכל מאן דשאל בעולם קצר צריך לקצרא, ועל דא אוקמוה במקום שאמרו לקצר אין אדם רשאי להאריך, לקצר בצלותין (במדבר יב יג) אל נא רפא נא לה, בנקודה די' להאריך ולהתנפל, (דברים ט ח) ואתנפל לפני יהו"ה כראשונה מ' יום ומ' לילה כלא מ' מ', י' נקודה באמצע אתעביד מ"ם מסטרא דחסד, צריך לארכא בצלותא. ובשמא קדישא וסליק יהו"ה ברביע לארכא בתנועה דא, דאיהו רזא דתקיעה, לקצר מסטרא דשברים, בינוני לא בקצירו ולא באריכו, בתרועה בעמודא דאמצעייתא, דאיהי שלשלת דתרוייהו, שקל הקדש, לקביל רביע דסליק איהו חולם, שברים לקביל שב"א, דא בעא לסלקא קלא, ודא בעא לנחתא לה, ובגין דא אינון שברים. בחשאי שכינתא תתאה, וקלא לא ישתמע, כמה דאת אמר (שמואל א א יג) וקולה לא ישמע, תרועה דא שלשלת אחיד בתרוייהו, ואית כגוונא דרקיע המאריך ביה תיבה, ואיהי נקודה חיריק, כגוונא דחלם, לית נקודה דלית כגוונא דילה בטעמי, סגול לגבי סגולתא, שב"א לגבי זקף גדול, כלהו תשכח לון נקודי לגבי טעמי, למאן דידע רזין טמירין. פתח ואמר זרקא מקף שופר הולך סגולתא, (פתח נקודת ימין יהו"ה מלך, נקודת סגול שמאלא יהו"ה מלך, באמצעייתא יהו"ה ימלוך, לתתא, רבי אחא אמר, יהו"ה מלך דא עלמא עלאה, יהו"ה מלך דא תפארת, יהו"ה ימלוך דא ארון הברית):

אלה תולדות השמים והארץ (ר"ת תה"ו), הא אוקמוה, כל אתר דכתיב אלה פסל את הראשונים, ואלין תולדין דתהו דאתרמיזו בקרא תניינא והארץ היתה תהו, ואלין אינון דאתמר, דקב"ה ברא עלמין ומחריבן, ובגין דא ארעא הוה תוהה ובוהה, איך ברא קב"ה עלמין לחרבא לון, שפיר הוה דלא לברי לון, אלא ודאי הכא איכא רזא מאי איהו ומחריבן, דקב"ה לא ישצי עובדי ידוי, ולא עוד אלא דא שמיא אתמר בהו, (ישעיה נא ו) כי שמים כעשן נמלחו וגו', אם כן קב"ה עביד ומחי. אלא רזא דמלה כדין הוא, דקב"ה ברא עלמא וברייה באורייתא כמה דאוקמוה בראשית, דאתמר בה (משלי ח כב) יהו"ה קנני ראשית דרכו, ובהאי ראשית ברא ית שמיא וית ארעא, ואיהי סמיך לון ביה, בגין דברית כתיב ביה בבראשית ואתמר ביה (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה וגו', ואלין אינון דאתמר בהון (תהלים קטו יו) השמים שמים ליהו"ה וגו', ואיהי ארץ החיים כלילא משבע ארעין, דעלייהו אמר דוד מלכא (שם קיו ט) אתהלך לפני יהו"ה בארצות החיים. וברא שמיא וארעא

זוהר חלק א דף כה/א

בתריה על תה"ו, ולית תמן יסודא דאיהו ברי"ת דסמיך לון, בגין דא קב"ה בעא למתן אורייתא לאומין דעלמא עעכו"ם, דאיהו ברית מילה ממש, ולא בעו לקבלא ליה, ואשתארת ארעא חרבה ויבשה, ודא איהו יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה, יקוו המים דא אורייתא, אל מקום אחד אלין ישראל, בגין דנשמתייהו תליין מההוא אתר דאתמר ביה ברוך כבוד יהו"ה ממקומו כבוד יהו"ה שכינתא תתאה, ממקומו שכינתא עלאה וכיון דאינון נשמתייהו מתמן, שריא עלייהו ודאי יהו"ה, ואתמר בהון (דברים לב ט) כי חלק יהו"ה עמו. ודא איהו יקוו המים אל מקום אחד, ואורייתא איהי ישובא דעלמא, ואומין דעלמא עעכו"ם דלא קבילו לה, אשתארו חרבין ויבשין, ודא איהו דקב"ה ברא עלמין ומחריבן, אלין דלא נטרי פקודי אורייתא, לא דישי איהו עובדוי כמה דחשבין בני נשא, ולמה ישצי לון לבנוי, דאתמר בהון בהבראם בה' בראם ואלין אינון דמתגירין מאומין דעלמא, בגינייהו נפלת ה' זעירא דאברהם באלף חמישיאה דהוא ה', דאיהו חרב ויבש, חרב בבית ראשון ויבש בבית שני. ומשה בגין דבעא לאעלא גיורין תחות גדפוי דשכינתא, וחשיב דהו מאלין דאתבריאו בה', והב בהון את ה' דאברהם, גרמו ליה ירידה, כמא דאת אמרת (שמות לב ז) לך רד כי שחת עמך, ובגין דלא קבילו לאת ה' בדחילו דיו"ד וברחימו דה', נחית איהו מדרגיה דאיהו ו', ואת ו' נחתת עמיה, בגין דלא יתאביד בינייהו, דעתיד איהו ברזא דגלגולא לאתערבא בינייהו בגלותא בין ערב רב, דאינון נשמתייהו מסטרא דאלין דאתמר בהון (ישעיה נא ו) כי שמים כעשן נמלחו וגו'. ואלין אינון דלא בעא נח רחמי עלייהו, ואתמר בהון וימחו מן הארץ, בגין דהו מאלין דאתמר בהון (דברים כה יט) תמחה את זכר עמלק, ומשה לא אסתמר מנייהו, ואפיל ה' בינייהו, ובגין דא איהו לא יעול לארעא דישראל, עד דיתוב ה' לאתרה, ובגין דא נחת איהו מדרגיה, ונחית ביה ו', ובגין דא ה' נפלת ו' יוקים לה, ו' דמשה, ובגין דה' זעירא ה' דאברהם דאיהי דהבראם, אתזער איהו בגינה, אתמר ביה (ישעיה סג יב) מוליך לימין משה וגו', ואפיק לה מתמן בחילא דו', ואייתי לה עמיה, מיד שריא עליה י"ה. ואשתלים אומאה, (דאתמר) (שמות יז יו) כי יד על כס יה מלחמה ליהו"ה וגו', מאי מדר דר, דא משה, דאתמר ביה (קהלת א ד) דור הולך ודור בא, והא אוקמוה, דלית דור פחות מששים רבוא, ודא משה דאתמר ביה דאנתתא חדא ילדה ששים רבוא בכרס אחד. וחמש מינין אינון בערב רב, ואינון (סי' נג"ע ר"ע) נ'פילים ג'בורים ע'נקים ר'פאים ע'מלקים, ובגינייהו נפלה ה' זעירא מאתרהא, בלעם ובלק מסטרא דעמלק הו, טול ע"ם מן בלעם, ל"ק מן בלק, אשתאר בב"ל, (בראשית יא ט) כי שם בלל יהו"ה שפת כל הארץ, ואלין אינון דאשתארו מאלין דאתמר בהון (שם ז כג) וימח את כל היקום, ומאלין דאשתארו מנהון בגלותא רביעאה, אינון רישין בקיומא סגי, ואינון קיימין על ישראל כלי חמס, ועלייהו אתמר (שם ו יג) כי מלאה הארץ חמס מפניהם, אלין אינון עמלקים. נפילים עלייהו אתמר (שם ו ב) ויראו בני האלהי"ם את בנות האדם כי טובות הנה, ואלין אינון מינא תניינא, מאלין נפילים מלעילא, דכד בעא קב"ה למעבד אדם, דאמר נעשה אדם בצלמנו וגו', בעא למעבד ליה רישא על עלאין, למהוי איהו פקיד על כלהו, ולמהוי אינון פקידין על ידוי, כגוונא דיוסף דאתמר ביה (שם מא לד) ויפקד פקידים על הארץ, אינון בעו לקטרגא ליה, ואמרו (תהלים ח ה) מה אנוש כי תזכרנו וגו', דעתיד למחטי קמך, אמר לון קב"ה אי אתון הויתון לתתא כותיה, יתיר הויתון חבין מניה, מיד ויראו בני האלהי"ם את בנות האדם וגו', חשקו בהון וקב"ה אפיל לון לתתא בשלשלאן, ואינון

זוהר חלק א דף כה/ב

עז"א ועז"ל דמנייהו נשמתהון דערב רב, דאינון נפילים דאפילו גרמייהו לזנות בתר נשיא דאינון טבאן, ובגין דא אפיל לון קב"ה מעלמא דאתי, דלא יהא לון חולקא תמן, ויהיב לון אגרייהו

בהאי עלמא, כמה דאת אמר (דברים ז י) ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו וגו'. גבורים מינא תליתאה, עלייהו אתמר המה הגבורים וגו' אנשי השם, ואינון מסטרא דאלין דאתמר בהון (בראשית יא ד) הבה נבנה לנו עיר ונעשה לנו שם, דבנין בתי כנסיות ומדרשות, ושוויין בהון ס"ת ועטרה על רישוי, ולא לשמא דיהו"ה אלא למעבד לון שם, הה"ד ונעשה לנו שם, ומסטרא אחרא מתגברין על ישראל דאינון כעפרא דארעא, וגזלין לון, (ואתברת עבידתא, ועלייהו אתמר (שם ז יט) והמים גברו מאד מאד על הארץ. רפאים מינא רביעאה, אם יחזון לישראל בדוחקא מתרפין מנייהו, ואית לון רשו לשזבא לון ולא בעאן, ומתרפין מאורייתא ומאלין דמשתדלין בה, למעבד טב עם עכו"ם, עלייהו אתמר (ישעיה כו יד) רפאים בל יקומו, בזמנא דייתי פקידה לישראל אתמר בהון (שם) ותאבד כל זכר למו. ענקים מינא חמישאה, דאינון מזלזלין לאלין דאתמר בהון (משלי א ט) וענקים לגרירותיך, ועלייהו אתמר (דברים ב יא) רפאים יחשבו אף הם כענקים, שקילין דא לדא, אלין אינון דאהדרו עלמא לתהו ובהו, ורזא דמלה חרב בי מקדשא והארץ היתה תהו ובהו, דאיהי עקרא וישובא דעלמא, מיד דייתי אור דאיהו קב"ה, יתמחון מן עלמא ויתאבדון, אבל פורקנא לאו איהי תליא אלא בעמלק עד דיתמחי, דביה אומאה, והא אוקמוה. דבר אחר אלה תולדות השמים וגו', אלין אינון דאתמר בהון (שמות לב ד) אלה אלהיך ישראל, ביומא דיתמחון אלין, כאלו ההוא יומא עביד קב"ה שמיא וארעא, הה"ד (בראשית ב') ביום עשות יהו"ה אלהי"ם ארץ ושמים, בההוא זמנא יהא קב"ה עם שכינתיה, ויתחדש עלמא, הה"ד (ישעיה סו כב) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו', דא איהו ביום עשות. בההוא זמנא ויצמח יהו"ה אלהי"ם מן האדמה כל עץ נחמד וגו', אבל בקדמיתא עד דיתמחון אלין לא נחית מטרא דאורייתא, וישראל דדמיין לעשבין ולאילנין לא יצמחון, ורזא דמלה וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה וגו', בגין דאדם אין, דאינון ישראל בבי מקדשא, לעבוד את האדמה בקרבנין. דבר אחר וכל שיח השדה, דא משיח ראשון טרם יהיה בארעא, וכל עשב השדה טרם יצמח, דא משיח שני ולמה, בגין דלית תמן משה למפלח לשכינתא, דעליה אתמר ואדם אין לעבוד את האדמה, ורזא דמלה (בראשית מט י) לא יסור שבט מיהודה דא משיח בן דוד, ומחוקק מבין רגליו דא משיח בן יוסף, עד כי יבא שיל"ה דא משה, חושבן דא כדא, ול"ו יקה"ת עמים, אתוון ולו"י קה"ת. דבר אחר וכל שיח השדה, אלין צדיקיא דאינון מסטרא דצדיק ח"י עלמין, שי"ח ש"י ח"י, ש תלת ענפין דאילנא, ואינון ג' אבהן, ומן ח"י עלמין, לשון אחר וכל עשב השדה, ע"ב שי"ן, תלת עלין דאינון ש' יאהדונה"י, ואינון ע"ב ענפין דתליין בהון כחושבן ע"ב, כלהו לא מתאחדין באתרא דאיהי שכינתא, עד דייתי ההוא דאקרי אד"ם, דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ודא איהו ואד"ם אין לעבוד את האדמה, ובגין דא אתמר ביה וכל עשב השדה טרם יצמח, עד דיצמח צדי"ק. ומניה (תהלים פה יב) אמת מארץ תצמח, דאתמר ביה (דניאל ח יג) ותשלך אמת ארצה, ותלמידי חכמים דאינון דשאין לא צמחין בגלותא, עד דאמת מארץ תצמח, ודא משה, דאתמר ביה (מלאכי ב ז) תורת אמת היתה בפיהו, דלא יהא מאן דדריש לשכינתא כותיה, ובגין דא ואדם אין לעבוד, ומיד דאיהו ייתי, מיד וא"ד יעלה מן

זוהר חלק א דף כו/א

הארץ א"ד מן אדנ"י סליק ליה ו' ואתעביד בה אדון כל הארץ, מיד והשקה את כל פני האדמה מניה אתשקיין ישראל לתתא בע' אנפין דאורייתא דבר אחר ואד יעלה מן הארץ, תרגומו ועננא יסתלק מן ארעא, ההיא דאתמר בה (שמות מ לח) כי ענן יהו"ה על המשכן וגו', וביה מתשקיין תלמידי חכמים בארעא בההוא זמנא, וייצר יהו"ה אלהי"ם את האדם, אלין ישראל, בההוא זמנא קב"ה צייר לון בציורין דעלמא דין ועלמא דאתי וייצר בההוא זמנא קב"ה עייל לון בשמיה, בציורא דב' יודי"ן י' י' ו' בינייהו, דאינון סלקין לחושבן יהו"ה, ויהון מצויירין באנפוי באנפין דילהון בתרין יודי"ן, בחוטמא דילהון באת ו', ובגין דא אמר קרא (במדבר כג ט) כי מראש

צורים אראנו, אלין אינון ציורין דשמא קדישא, ויהון מצויירין באנפייהו בתרין לוחין יקירין דאינון י' י', דאיהו ו' חרות עלייהו. ועוד צייר לון לכל דור בבת זוגיה עלאה דא י"ה, ואינון ו' יחודא דתרוייהו, וצייר לון באינון דציורא דלעילא, דאיהו ישראל עמודא דאמצעייתא, כליל שכינתא עלאה ותתאה, דאינון ק"ש ערבית וק"ש שחרית ועלייהו אתמר עצם מעצמי ובשר מבשרי. ומיד בההוא זמנא נטע לון לישראל בגנתא דעדן קדישא הה"ד ויטע יהו"ה אלהי"ם אבא ואמא, גן דא שכינתא תתאה, עדן דא אמא עלאה, את האדם דא עמודא דאמצעייתא, איהי תהא נטע דיליה בת זוגיה, ולא תזוז מניה לעלם ותהא עדונא דיליה, וישראל קב"ה נטע לון בההוא זמנא נטעא קדישא בעלמא, כמה דאת אמר (ישעיה ס כא) נצר מטעי מעשה ידי להתפאר. ויצמח יהו"ה אלהי"ם, אבא ואמא, כל עץ נחמד דא צדיק, וטוב למאכל דא עמודא דאמצעייתא, דביה הוא זמין (נ"א זמינא) מזון לכלא, דכלא ביה, ולא אתפרנס צדיק אלא מניה, ושכינתא מניה, ולא צריכין לתתאין (דילהון), אלא כולהו נזונין לתתא על ידיה, דבגלותא לא הוה לשכינתא ולח"י עלמין מזונא אלא בח"י ברכאן דצלותא, אבל בההוא זמנא איהו יהא מזונא לכלא. ועץ החיים דהוא אילנא דחיי, יהא נטיע בגו גנתא, דאתמר ביה (בראשית ג') ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם, ושכינתא לא שלטא עלה אילנא דסטרא אחרא דאינון ערב רב, דאינון עץ הדעת טוב ורע, ולא תקבל בה עוד טמא, הה"ד (דברים לב יב) יהו"ה בדד ינחנו ואין עמו אל נכר, ובג"ד לא מקבלין גרים לימות המשיח, ותהא שכינתא כגפנא דלא מקבלא נטעא ממינא אחרא, וישראל יהון כל עץ נחמד למראה, ויתחזר עלייהו שופרא, דאתמר ביה (איכה ב א) השליך משמים ארץ תפארת ישראל, ועץ הדעת טוב ורע אדחיין מנייהו, ולא מתדבקין ולא מתערבין בהון, דהא אתמר בישראל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, דאינון ערב רב, וגלי לון קב"ה דביום אכלך ממנו גרמו דאבדו ב' אבדין, דאינון בית ראשון ובית שני, ודא איהו כי ביום אכלך ממנו מות תמות ב' פעמים, ואינון גרמו דצדיק יחרב ויבש, בבית ראשון דאיהי שכינתא עלאה, ובבית שני דאיהי שכינתא תתאה, דא איהו (ישעיה יט ה) ונהר יחרב ויבש, ונהר דא (נ"א ו'), יחרב בה' תתאה, בגין דאסתלק מניה נביעו דל' לאין סוף. ומיד דיפקון ישראל מן גלותא עמא קדישא לחוד, מיד נהר דהוה חרב ויבש, אתמר ביה ונהר יוצא מעדן דא ו' להשקות את הגן, ונהר דא עמודא דאמצעייתא, יוצא מעדן דא אמא עלאה, להשקות את הגן דא שכינתא תתאה, דבההוא זמנא אתמר במשה ובישראל (שם נח יד) אז תתענג על יהו"ה, בענג דאיהו ע' עדן נ' נהר ג' גן, ויתקיים קרא (שמות טו א) אז ישיר משה וגו',

זוהר חלק א דף כו/ב

שר לא נאמר אלא ישיר, ואתהפך לערב רב ענ"ג לנג"ע, ולאומין דעלמא כגוונא דפרעה ומצראי דפרח בהון שחין אבעבועות, אבל לישראל יהא ענ"ג, ודא איהו ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, דאינון חסד דרועא ימינא, ובההוא זמנא הרוצה להחכים ידרים ומחנה מיכאל אתשקיין מניה, ועמיה מטה יהודה ותרין שבטין, גבורה דרועא שמאלא, ובההוא זמנא הרוצה להעשיר יצפין, ומחנה גבריאל אתשקיין מניה, ועמיה מטה דן ותרין שבטין, נצח שוקא ימינא ומניה אתשקיין משריית דנוריא"ל, ועמיה מטה ראובן ותרין שבטין עמיה, הוד שוקא שמאלא דעלה אתמר ליעקב (בראשית לב לב) והוא צולע על ירכו, ומניה אתשקיין משריית דרפאל, דאיהו ממנא על אסוותא דגלותא, ועמיה מטה אפרים ותרין שבטין. דבר אחר ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, אלין אינון ארבעה דנכנסו לפרדס, חד עאל בפישו"ן, דאיהו פי שונה הלכות תניינא עאל בגיחו"ן ותמן הוא קבור ההוא דאתמר ביה (ויקרא יא מב) כל הולך על גחון גבריאל"ל גבר אל, עליה אתמר (איוב ג כג) לגבר אשר דרכו נסתרה ויסך אלו"ה בעדו, ולא ידע גבר ית קבורתיה, עד יומא הדין דאתגלייא תמן, ודא איהו רמז, ולחכימא ברמיזא. תליתאה עאל בחדק"ל חד קל ודא לישראל חדידא קלא לדרשא, רביעאה עאל בפר"ת, דאיהו

מוחא דביה פריה ורביה, בן זומא וכן עזאי דעאלו בקליפין דאורייתא, הוון לקאן בהון, רבי עקיבא דעאל במוחא, אתמר ביה דעאל בשלם ונפק בשלם. (א"ר אלעזר, אבא, יומא חד הוינא בבי מדרשא, ושאלו חברייה מאי ניהו דא"ר עקיבא לתלמידוי כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים, שמא תסתכנון גרמיכו, דכתיב (תהלים קא ז) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, אדהכי הא סבא דסבין קא נחית, אמר לון רבנן במאי קא תשתדלון, אמרו ליה ודאי בהא דא"ר עקיבא לתלמידוי כשתגיעו לאבני שיש וכו', אמר לון ודאי רזא עלאה אית הכא, והא אוקמוה במתיבתא עלאה, ובגין דלא תטעון נחיתנא לכו, ובגין לאתגלייא רזא דא בינייכו, דאיהי רזא עלאה טמירא מבני דרא. בודאי אבני שיש טהור אינון, דמנהון מיין דכיין נפקין ואינון רמיזין באת א רישא וסופא, ו' דאיהו נטוי בינייהו איהו עץ החיים, מאן דאכיל מניה וחי לעולם, ואלין ב' יודיין אינון רמיזין בוויצר, ואינון תרין יצירות, יצירה דעלאין ויצירה דתתאין, ואינון חכמה בראש וחכמה בסוף, תעלומות חכמה, ודאי אינון תעלומות מחכמה עלאה דתחות כתר עלאה. ואינון לקבל ב' עיינין, דבהון תרין דמעין נחתו בימא רבא, ואמאי נחתו, בגין דאורייתא מתרין לוחין אלין, הוה משה נחית לישראל, ולא זכו בהון ואתברו ונפלו, ודא גרים אבודא דבית ראשון ושני. ואמאי נפלו, בגין דפרח ו' מנייהו, דאיהו ו' דויצר, ויהיב לון אחרנין מסטרא דעץ הדעת טוב ורע, דמתמן אתייהבת אורייתא באיסור והתר, מימינא חיי, ומשמאלא מותא. ובג"ד א"ר עקיבא לתלמידוי, כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים, לא תהוו שקילין אבני שיש טהור (נ"א דאינון ב' יודין דויצר, חכמה עלאה וחכמה תתאה), לאבנין אחרנין, דאינון חיי ומותא, דמתמן (קהלת י ב) לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו, ולא עוד אלא אתון תסתכנון גרמיכו, בגין דאלין דעץ הדעת טוב ורע אינון בפרודא, ואבני שיש טהור אינון ביחודא בלא פרודא כלל, ואי תימרון דהא אסתלק עץ החיים מנייהו ונפלו ואית פרודא בינייהו, דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, דהא לית תמן פרודא לעילא, דאלין דאתברו מאינון הוון, אתו לנשקא

זוהר חלק א דף כז/א

ליה פרח ואסתלק מנייהו. דבר אחר ונהר יוצא מעדן, בודאי לעילא בעץ חיים תמן לית קליפין נוכראין, הה"ד (תהלים ה ה) לא יגורך רע, אבל בעץ דלתתא אית קליפין נוכראין ודאי, ואיהו נטוע בגנתא דעדן דזעיר אנפין, דאיהו חנוך מטטרון, דג"ע דלעילא דקב"ה לית תמן ערטומא למיהוי תמן נפתל ועקש, ובגין דא ונהר יוצא וגו', יכילנא למימר במטטרון יוצא מעדן מעדון דיליה, להשקות את הגן, גן דיליה, פרדס דיליה דתמן עאלו בן עזאי וכן זומא ואלישע, וקליפין דיליה מסטרא דא טו"ב, ומסטרא דא ר"ע, ודא איסור והתר כשר ופסול טומאה וטהרה. קם חד סבא ואמר רבי רבי הכי הוא ודאי, אבל עץ חיים לא אתקרי איהו אלא הכי הוא רזא דמלה, וייצר חד יצירה דטוב, וחד יצירה דרע, דא איהו עץ הדעת טוב ורע, עץ דא אדם זעירא מסטרא דחיים מניה, ומסטרא דמותא מניה, תמן ב' יצירות דיליה דאינון איסור והתר, ועליה אתמר וייצר יהו"ה אלהי"ם את האדם עפר מן האדמה. ויפח באפיו נשמת חיים, דא שכינתא עלאה עדן תיובתא ועלה אתמר ועץ החיים בתוך הגן, דא עמודא דאמצעיתא, הגן שכינתא תתאה, תלת קטירין אינון נשמתא רוחא נפשא לגביה, ובהון ויהי האדם לנפש חיה, דאיהו מפיו ממש אתקרי לשכינתא דאיהי נשמת חיים, מיד דאמר מלין אלין סליק לעילא, א"ר שמעון חברייה, בודאי מלאכא הוה, ובודאי סמך אית לנא מכל אתר:

פתח קרא אבתריה, ויקח יהו"ה אלהי"ם את האדם ויניחהו בגן עדן וגו', ויקח מאן נטיל ליה, אלא נטיל ליה מד' יסודין, דאתמר בהון ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, אפריש ליה מנהון, ושוי ליה בגנתא דעדן, כגוונא דא יעבד קב"ה לבר נש דאתברי מד' יסודין, בזמנא דתב בתיובתא ומתעסק באורייתא, קב"ה נטיל ליה מתמן, ועלייהו אתמר ומשם יפרד, אפריש נפשיה מתאוה

דילהון, ושוי ליה בגנתא דיליה, דאיהי שכינתא, לעבדה בפקודין דעשה, ולשמרה בפקודין דלא תעשה, אי זכה לנטרא לה איהו יהא רישא על ד' יסודין, ואתעביד נהר דאתשקין על ידיה, ולא על ידא אחרא, ואשתמודעין ביה דאיהו רבון ושלטי עלייהו. ואי עבר על אורייתא, אתשקין ממרירו דאילנא דרע דאיהו יצר הרע, וכל אברין דאינון מד' יסודין, אתמר בהון (שמות א יד) וימררו את חייהם וגו', וימררו במרירו דמרה, ולגבי אברין קדישין דגופא דאינון מסטרא דטוב, עלייהו אתמר (שמות טו כג) ויבואו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה וגו'. כגוונא דא אמרו מארי מתניתין, וימררו את חייהם בעבודה קשה, בקושיא, בחומר בקל וחומר, ובלבנים בלבון הלכתא, ובכל עבודה בשדה דא ברייתא, את כל עבודתם וגו' דא משנה, אם תייבין בתיובתא, אתמר בהון (שם טו כה) ויורו יהו"ה עץ ודא עץ חיים, וביה וימתקו המים, ודא משה משיח, דאתמר ביה (שם יז ט) ומטה האלהים ביד, מט"ה דא מטטרון, מסטריה חיים ומסטריה מיתה, כד אתהפך למטה איהו עזר מסטרא דטוב, כד אתהפך לחויה איהו כנגדו, מיד (שם ד ג) וינס משה מפניו. וקב"ה מסר ליה בידא דמשה, ואיהו אורייתא דבעל פה דביה איסור והתר, מיד דמחא ביה בטינרא, נטל ליה קב"ה בידיה, ואתמר ביה (שמואל ב כג כא) וירד אליו בשבט, למחאה ליה ביה, ושבט איהו יצר הרע חויה, וכלא איהו בגלותא מחמת דיליה. ועוד ומשמם יפרד, זכאה איהו בר נש דאשתדל באורייתא, דבזמנא דנטיל ליה קב"ה מהאי גופא מד' יסודין, אתפרש מתמן, ואזיל למהוי רישא דד'

זוהר חלק א דף כז/ב

חיוון ואתמר בהון (תהלים צא יב) על כפים ישאונך וגו'. ויצו יהו"ה אלהים וגו', הא אוקמוה לית צו אלא ע"ז, דמתמן אלהים אחרים, ואיהי בכבד דמנה תכבד העבודה, דאיהי עבודה זרה ליה, והכבד כועס והא אוקמוה כל הכועס כאלו עובד ע"ז, דא איהו ויצו, על האדם, דא שפיכות דמים, כמה דאת אמר (בראשית ט ו) באדם דמו ישפך, ודא מרה חרבא דמלאך המות, כמה דאת אמר (משלי ה ד) ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות. לאמר דא גלוי עריות, ודא טחול עליה אתמר (משלי ל כ) אכלה ומחתה פיה וגו', דטחול לית ליה פומא וערקין, ואתשקיא מעכירו דדמא אוכמא דכבד, ולא אשכחנא ליה פומא, ודא איהו אכלה ומחתה פיה וגו'. כל שופכי דמים ממרה אינון, דערקין דדמא דלכא מיד דחזאן מרה, כלהון ברחין קדמה, ועריין כלהו אתכסיין בחשוכא, בדם אוכמא דטחול, מאן דעבר על שפיכת דמא וע"ז וג"ע, גליא נשמתיה בכבד מרה טחול, ודיינין ליה בגיהנם, ותלת ממנן עלייהו, משחית אף וחמה, ט"ו עריין אינון כחושבן י"ה, ושית אחרנין כחושבן ו'. קדם דגלו ישראל בגלותא ושכינתא עמהון, מני קב"ה לישראל (ויקרא יח ז) ערות אמך לא תגלה, ודא גלותא איהו גלוי ערותא דשכינתא, הה"ד (ישעיה נא) ובפשעכם שולחה אמכם, ועל ג"ע גלו ישראל ושכינתא בגלותא, ודא איהי ערוה דשכינתא. והאי ערוה איהי לילית אמא דערב רב, וערב רב אינון עריות דילה, ועריות דישראל דלעילא דעליה אתמר (ויקרא יח ז) ערות אביך לא תגלה, ואינון אפרישין בין ה' ה' דלא אתקריב ו' ביניהו, הה"ד (שם יז) ערות אשה ובתה לא תגלה, ואינון שכינתא עלאה ותתאה. דבזמנא דערב רב דאינון (סי' נג"ע ר"ע) נ'פילים ג'בורים ע'מלקים ר'פאים ע'נקים, בין ה' ה', לית רשו לקב"ה לקרבא ביניהו, ורזא דמלה (ישעיה יט ה) ונהר יחרב ויבש, יחרב בה' עלאה, ויבש בה' תתאה, בגין דלא יתפרנסון ערב רב מן ו' דאיהו עץ החיים, ובג"ד לית קריבו לו' בין ה' ה', בזמנא דערב רב ביניהו, ולית רשו לאת י' לקרבא בה' תנינא, הה"ד (ויקרא יח טו) ערות כלתך לא תגלה. ואינון אפרישו בין ו' לה' עלאה, הה"ד (שם ח) ערות אשת אביך לא תגלה, די' איהו אב, ה' אם, ו' בן, ה' בת, ובגין דא מני לגביה ה' עלאה, ערות אשת אביך לא תגלה, (שם ט) ערות אחותך בת אביך דא ה' תתאה, את בת בנה ואת בת בתה אינון ה"א ה"א, דאינון תולדין דה', ערות אחי אביך דא יו"ד, דאיהו תולדה דאת י', ואיהו אח לוא"ו. סוף סוף, בזמנא דערב רב מעורבין בישראל, לית

קריבו ויחודא באתוון שם יהו"ה, ומיד דיתמחון מעלמא, אתמר באתוון דקב"ה (זכריה יד ט) ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד. ובג"ד אדם דאינון ישראל, אית לון יחודא באורייתא, דאתמר בה (משלי ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה, ואיהי מטרוניתא מלכות, דמסטרעהא אתקריאו ישראל בני מלכים. ובג"ד אמר קב"ה לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו, דא משנה אתתא דההוא נער, ואיהו (נ"א ואיהי) שפחה דשכינתא ואי זכו ישראל איהי עזר לון בגלותא, מסטרא דהתר טהור כשר, ואי לאו איהי כנגדו, מסטרא דטמא פסול אסור, טהור התר כשר איהו יצר הטוב, פסול טמא אסור איהו יצר הרע, ואתתא דאית לה דם טוהר ודם נדה, מסטרא דמשנה. איהי שויא ליה, ולא איהי בת זוגיה, יחודא דיליה, דלית יחודא עד דערב רב יתמחון מעלמא, ובג"ד אתקבר משה לבר מארעא קדישא, וקבורתא דיליה משנה איהי, ולא ידע גבר ית קבורתיה עד יומא הדין, קבורתא דיליה משנה דשלטא על מטרוניתא, דאיהי קבלה למשה ומלכא, ומטרוניתא

זוהר חלק א דף כח/א

מתפרשא מבעלה בגין דא (משלי ל כא) תחת שלש רגזה ארץ וכו', תחת עבד כי ימלוך, דא איהו עבדא ידיעא ושפחה דא משנה ונבל כי ישבע לחם דא ערב רב, עם נבל ולא חכם. עוד פתח ואמר, ויצר יהו"ה אלהי"ם מן האדמה כל חית השדה וכל עוף השמים, ווי לעלמא דאינון אטימין לבא וסתימין עיינין דלא מסתכלין ברזי דאורייתא, ולא ידעין דודאי חית השדה ועוף השמים אינון עמי הארץ, ואפילו באלין דאינון נפש חיה לא אשתכח עזר בהון (בגלותא) לשכינתא בגלותא, ולא למשה דאיהו עמה, דבכל זמנא דגלת שכינתא לא זז מנה, א"ר אלעזר והא מאן יהב עובדא דאדם בישראל ובמשה, אמר ליה ברי ואנת אמרת הכי, וכי לא אולית (ישעיה מ"ו) מגיד מראשית אחרית אמר ליה הכי הוא ודאי. ובגין דא משה לא מית, ואדם אתקרי איהו, ובגיניה אתמר בגלותא בתראה, ולאדם לא מצא עזר, אלא כלהו כנגדו, וכן עמודא דאמצעיתא אתמר ביה ולאדם לא מצא עזר, דאפיק שכינתיה מן גלותא, הה"ד (שמות ב יב) ויפן כה וכה וירא כי אין איש, ומשה איהו בדיוקניה ממש, דאתמר ביה לא מצא עזר כנגדו, בההוא זמנא ויפל יהו"ה אלהי"ם תרדמה על האדם, יהו"ה אלהי"ם אבא ואמא, תרדמה דא גלותא דאתמר ביה (בראשית טו יב) ותרדמה נפלה על אברם, ארמי ליה על משה, ויישן, ולית שינה אלא גלותא. ויקח אחת מצלעותיו, מצלעותיו דמאן, אלא מאלין עולמין דמטרוניתא נטלו אבא ואמא חד מנייהו, ואיהו סטרא חוורא יפה כלבנה, ויסגר בשר תחתנה, דא בשר דאתמר ביה בשגם הוא בשר, בשר דמשה סומק ועליה אתמר פני משה כפני חמה, ובג"ד (שיר ו י) יפה כלבנה ברה כחמה. דבר אחר ויסגר בשר, בעאן לאגנא בה עליה, הה"ד (בראשית ז יז) ויסגר יהו"ה בעדו, דבר אחר ויסגר, כמה דאת אמר (שמות כה כז) לעומת המסגרת, מסגרת מתקיימת, דבה מטרוניתא (יחזקאל מו א) יהיה סגור ששת ימי המעשה:

ויבן יהו"ה אלהי"ם את הצלע, הכא אתרמיז רזא דביבום, דאמרו ביה כיון שלא בנה שוב לא יבנה, הה"ד (דברים כה ט) אשר לא יבנה את בית אחיו, אבל לגבי קב"ה אתמר ביה ויבן יהו"ה אלהי"ם, אבא ואימא בני לה לגביה, הה"ד (תהלים קמז ב) בונה ירושלם יהו"ה, ו' דאיהו בן י"ה. אבא ואמא עליהו אתמר, ויבן יהו"ה אלהי"ם את הצלע, אשר לקח מן האדם דא עמודא דאמצעיתא, ויביאה אל האדם, אייתי ליה לגבי צלע, דנטיל מן ה' עולימא דיליה, ועלה אתמר (זכריה ב ט) ואני אהיה לה נאם יהו"ה חומת אש סביב, ובגין דא בטורא דא יתבני בי מקדשא, על ידא דקב"ה, ויהא קיימא לדרי דרין, ועליה אתמר (חגי ב ט) גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון, דקדמאה אתבני על ידא דבר נש, והאי על ידא דקב"ה, ובגין דא (תהלים קכז א) אם יהו"ה לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו. וכן אתמר במשה ויבן יהו"ה אלהי"ם את

הצלע, כמה דאת אמר (שמות כו כ) ולצלע המשכן השנית, צלע ודאי מסטרא דחסד חוור, מתמן אתקריאת סיהרא, ויסגר בשר תחתנה, בשר דאיהו סומק מסטרא דגבורה, ואתכליל בתרוייהו, בההוא זמנא (שיר ב ו) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי, דא שכינתא, נערה המאורסה לגבי עמודא דאמצעיתא, אתמר בה זאת הפעם וגו', אנא ידענא דאיהי עצם מעצמי ובשר מבשרי, לזאת ודאי יקרא אשה, מסטרא עלאה דאיהי אמא, כי מאיש לקחה זאת, מסטרא דאבא דאיהו י', וכן משה בדיוקנא דיליה לתתא. ובההוא זמנא יזכו ישראל כל חד וחד לבת זוגיה, ודא איהו דכתיב (יחזקאל לו כד) ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם, וכתיב (יואל ג א) ונבאו בניכם ובנותיכם וגו', ואלין

זוהר חלק א דף כח/ב

אינון נשמתין חדתין דעתידין למהוי על ישראל, כמה דאוקמוה אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף, ואז החדשות יבאו, בההוא זמנא מתעברין ערב רב מעלמא, ואתמר בישראל ובמשה כל חד בבת זוגייהו, ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבוששו, דאתעבר ערוה מעלמא, דאלין אינון דגרמו גלותא ערב רב ודאי:

ועלייהו אתמר והנחש היה ערום מכל חית השדה וגו', ערום לרע, מכל חיוון דאומין דעלמא עעכו"ם, ואינון בנוי דנחש הקדמוני דפתי לחוה, וערב רב ודאי אינון הו זוהמא דאטיל נחש בחוה, ומההיא זוהמא נפק קין, וקטל להבל רועה צאן, דאתמר ביה בשגם הוא בשר, בשגם זה הבל, בשג"ם ודאי איהו מש"ה, וקטיל ליה, ואיהו הוה ברא בוכרא דאדם. ועם כל דא משה בגין לכסאה על ערייתא דאבוהי נטל בת יתרו דאתמר ביה (שופטים א טז) ובני קיני חותן משה, והא אוקמוה אמאי אתקרי קיני, שנפרד מקין, כמה דאת אמר (שם ד יא) וחבר הקיני נפרד מקין, ולבתר בעא לאהדרא ערב רב בתיובתא, לכסאה ערייתא דאבוהי וקב"ה מחשבה טובה מצרפה למעשה, ואמר ליה קב"ה מגזעא בישא אינון תסתמר מנייהו. אלין אינון חובה דאדם, דאמר ליה ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, אלין אינון חובה דמשה וישראל, ובגינייהו גלו ישראל בגלותא ואתתרכו מתמן, הה"ד ויגרש את האדם, ואדם ישראל ודאי, ומשה בגינייהו אתתרך מאתריה, ולא זכה למיעל בארעא דישראל, דבגינייהו עבר מאמר הקב"ה, וחב בסלע דמחא ביה, דלא אמר ליה אלא (במדבר כ ח) ודברתם אל הסלע, ואינון גרמו, ועם כל דא מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, דאיהו לא קביל לון ויהיב בהון אות ברית אלא לכסאה ערייתא דאבוה, וקב"ה אמר ליה (שם יד יב) ואעשה אותך לגוי גדול ועצום ממנו, ובגינייהו אמר (שמות לב לג) מי אשר חטא לי אמחנו מספרי, דאינון מזרעא דעמלק, דאתמר ביה (דברים כה יט) תמחה את זכר עמלק. ואינון גרמו לתברא תרין לוחין דאורייתא. ומיד:

ותפקחנה עיני שניהם, וידעו ישראל כי ערומים הם בטונא דמצרים, דהו בלא אורייתא, ואתמר בהו (יחזקאל טז ז) ואת ערום ועריה, ואיוב בגין דא אמר ב' זמני (איוב א כא) ערום יצאתי מבטן אמי וערום אשוב שמה, מה דהוה משה, אתהפך לערב רב לשמה ולשנינה, אשוב שמה, הכא רמיז דעתיד לאחזרא בינייהו בגלותא בתראה, ואזיל בינייהו לשמ"ה, ואיהו אמר (שם) יהו"ה נתן ויהו"ה לקח יהי שם יהו"ה מבורך. ובזמנא דאתברו תרין לוחין דאורייתא, ואורייתא דבעל פה, אתמר בהון ויתפרו עלה תאנה, אתכסו בכמה קליפין מערב רב, בגין כי ערומים הם, דלא יתגלי עריתיהו, וכסוייא דילהון כנפי ציצית, ורצועין דתפלין, דעלייהו אתמר:

ויעש יהו"ה אלהי"ם לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, אבל לגבי ציציות ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגורות, דא איהו (תהלים מה ד) חגור חרבך על ירך גבור, ודא ק"ש, דאתמר ביה (שם קמט ו) רוממות אל בגרונם וגו', דא הוא ויעשו להם חגורות:

וישמעו את קול יהו"ה אלהי"ם וגו', כד קריבו לטורא דסיני, הה"ד (דברים ד לג) השמע עם קול אלהי"ם מדבר מתוך האש וגו', וערב רב מיתו, ואינון הוו דאמרו למשה (שמות כ טז) ואל ידבר עמנו אלהי"ם פן נמות, ואשכחו אורייתא, ואלין אינון עמי הארץ דאתמר בהון (דברים כז כא) ארור שוכב עם כל בהמה, בגין דאינון מסטרא דההוא חויא, דאתמר ביה ארור אתה מכל בהמה, והא כמה ערבובין אינון בישין בעירן וחיוון, אבל אית ערבוביא מסטרא דנחש, ואית ערבוביא מסטרא דאומין עעכו"ם, דדמו לחיוון ובעירן דחקלא, ואית ערבוביא מסטרא דמזיקין, דנשמתין

זוהר חלק א דף כט/א

דחייביא אינון מזיקין דעלמא ממש. ואית ערבוביא דשדים ורוחין ולילין, וכלא מעורבבין בישראל, ולא אית בכלהו לטייא כעמלק, דאיהו חיויא בישא אל אחר, איהו גלוי לכל עריין דעלמא, רוצח איהו, ובת זוגיה סם מות ע"ז, וכלא סמא"ל, ואית סמא"ל ואית סמא"ל, ולא כלהו שוויין אבל ההוא סטרא דחיויא איהו לטייא על כלא. ויקרא יהו"ה אלהי"ם אל האדם ויאמר לו איכה, הכא רמיז ליה דעתיד לחרבא בי מקדשא, ולמבכי בה איכה, הה"ד (איכה א א) איכה ישבה בדד, א"י כ"ה ולזמנא דאתי עתיד קב"ה לבערא כל זינין בישין מעלמא, כדכתיב (ישעיה כה ח) בלע המות לנצח, כדין תב כלא לאתריה, כדכתיב (זכריה יד ט) ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד:

בראשית:

תנינן כל שלמה דאתמר בשיר השירים, במלכא דשלמא דיליה, במלך (ס"א בנוקבי מלכא) סתם בנוקבא, מלה (נ"א מלך) תתאה בעלאה ורזא דמלה דירתא תתאה לעלאה תרווייהו כחד, והיינו בי"ת, דכתיב (משלי כד ג) בחכמה יבנה בית. כתיב (שיר ג ט) אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון, אפריון דא תקונא דעלמא תתאה מעלמא עלאה דעד לא ברא קב"ה עלמא הוה סתים שמיא ביה, ולא (נ"א הוה) (הוא ושמיא סתים בגויה חד, ולא) קיימא מלה, (והוא הוה בלחודוי), עד דסליק ברעותא (דמחשבה לקיימא כלא, במטון דסמיטרא) למברי עלמא, והוה רשים ובני ולא קיימא, עד דאתעטף בעטופא חד דזיהרא (עלאה דמחשבה), וברא עלמא (נ"א ימינא דעלמא קדמאה) (נ"א שמים) ואפיק (אילנין) ארזין עלאין רברבין. מההוא נהורא (נ"א וזיוא רבא) זיהרא עלאה, (נ"א חד דזהר ימינא עלאה), ושוי רתיכוי על תרין ועשרין אתוון רשימין, ואתגליפו בעשר אמירן, ואתיישבו הה"ד מעצי הלבנון, וכתיב (תהלים קד טז) ארזי לבנון אשר נטע, (דהא מאלין עביד ההוא אפריון), עשה לו המלך שלמה, לו לגרמיה, לו לתקוניה לו לאחזאה יקרא עלאה, לו לאודעא דאיהו חד ושמיא חד, כמה דאת אמר (זכריה יד ט) (יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד, וכתיב) (תהלים פג יט) וידעו כי אתה שמך יהו"ה לבדך. במטון דקלפוי, קסטורין ידיעא, נטיף לסטרא דא לעילא, נטיף לימינא, סטא לשמאלא, נחית לתתא, וכן לארבע זויין. מלכו אתפרש לעילא ותתא ולארבע זויין. למהוי חד נהרא עלאה נחית לתתא ועביד ליה ימא רבא, כמה דאת אמר (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא, דהא הוא כניש כלא ושאיב ליה בגויה, כמה דאת אמר (שיר ב א) אני חבצלת השרון שושנת העמקים, ואין שרון אלא אתר ימא רבא, דשאיב כל מימין דעלמא, דאפיק ושאיב, ונהיר (ועאלין ביה, בגיני כך דא אפיק ודא שאיב נהיר) דא בדא באורחין ידיען, (נחלייא כפן עלויה. וכדין עלייהו

כתיב (משלי כד ג) בחכמה יבנה בית, ועל דא ב"ת בראשית, (נ"א ועל דא בית דעלמא מלך סתם) (בית עלאה אתבני בחכמה וכן תתאה אוף הכי) אבל ביתא עלאה רברבא ישובא דעלמא, מלך סתם ביתא תתאה, (תהלים סג יב) והמלך ישמח באלהי"ם (כד אתער גבורה) עלאה, לאחדא ביה תחות רישיה, ולקרבא ליה בחדוה, למהוי כלא חד. והמלך ישמח באלהי"ם, חידו נהורא דאפיק (נ"א בנהורא) (דנהרא), דנפיק בחד שבילא טמיר וגניז ועייל ביה, בתרין דאינון חד, ועל דא עלמא אשתכלל בקיומא שלים, והמלך ישמח באלהי"ם עלמא (נ"א נהרא עלאה) תתאה חדי בעלמא עלאה, (נ"א סתימא ההוא דשדר) עמיקא (חדו דנגיד ונפיק באן אתר חדי באלהי"ם ביה חדי ביה שדר). חיים לכלא, חיי מלכא אקרונ, דא עקרא

זוהר חלק א דף כט/ב

דביתא ביתא דא בני ביתא דעלמא, ובני עלמא ודא הוא בראשית ברא אלהי"ם, ב' ראשית ראשית חכמה כד כניש כלא לגויה ואתעביד ימא רבא לשאבא כלא. ימא דקאפו מימיו שאיב כל מימין דעלמא וכניש לון לגויה, ומיין אזלין ושאטין ואשתאבן ביה, ודא נפיק מגו עלאה, וסימניה דרזא דא (איוב לח כט) מבטן מי יצא הקרח, דמימיו גלידין ביה לשאבא אחרנין, האי קרח ימא דקפא לא נגדין מימיו, אלא בשעתא דתוקפא דדרום מטי לגביה ומקריב ליה בהדיה, כדין מיא דהו גלידין בסטרא דצפון משתרון ונגדין, דהא מסטרא דצפון גלידי מיא, ומסטרא דדרום משתרון ונגדין, לאשקאה כל אינון חיות ברא, כמה דאת אמר (תהלים קד יא) ישקו כל חיתו שדי וגו', ואלין אקרונ הרי בתר, טורין דפרודא, דכלהו משתקיין כד סטרא דדרום שארי לקרבא בהדיה, וכדין מיא נגדין, ובחילא דא עלאה דנגיד, כלא הו ברבו בחידו. כד מחשבה סליק ברעו (דחדוה), מטמירא דכל טמירין, מטי (ואתנגיד) מגויה חד נהר (כתרא טמירא), וכד מתקרבין דא בדא בחד שביל, דלא ידיע לעילא ותתא, והכא הוא ראשיתא דכלא, וב' מלך סתם, מהאי ראשיתא אשתכלל ודמי דא לדא, (ובחילא דא) ברא אלהי"ם את השמים, (סתמא נקודה סתימא דנגדין מימיו ונפקין בדא), (נ"א בתר דנפקין בדא) (ונ"א נהרא דנפיק בה"א עלאה) (ונ"א נהורא דנגיד ואפיק בדא), ואפיק קול מגויה, ודא אקרי קול השופר, והיינו ברא אלהי"ם את השמים, דאיהו קול השופר, (נ"א ואיהו השופר), ושמים שליטין בחיי המלך על ארעא, וסימניך (שמואל א כ לא) בן ישי חי על האדמה, דחיים תליין בבן ישי, (ובוא"ו נגדין ליה), ובהו שליט בכלא, וארעא מיניה אתזנת, הה"ד ואת הארץ, וא"ו דאתוסף, לשלטאה במזוני על ארעא. א"ת לעילא, והוא חילא דכללא דעשרין ותריין אתוון דאפיק א"ת א' ת' אלהי"ם דא, ויהיב לשמים, כמה דאת אמר (שיר ג יא) בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו, והיינו את השמים, לאכללא דא בדא, ולחברא לון דא בדא, לאתקיימא כחדא באינון חיי מלכא, מלך סתם לאתזנא מניה שמים, ואת הארץ, חבורא דדכר ונוקבא, דאתגליפו באתוון רשימין, וחיי מלכא דאתנגידו מן שמיא, דשמים נגדין לון לקיימא ארעא, וכל אכלוסין דילה, ורזא דאלהי"ם עלאה עבד שמים וארץ לקיומא, ואפיק לון כחדא בחילא דלעילא ראשיתא דכלא. כגוונא דא רזא עלאה נחית לתתא, והאי בתראה עביד שמים וארץ לתתא ורזא דכלא, ב' תרין עלמין נינהו, ובראו עלמין, דא עלמא עלאה ודא עלמא תתאה, דא כגוונא דדא, דא ברא שמים וארץ, ודא ברא שמים וארץ, ועל דא ב' תרין עלמין נינהו, דא אפיק תרין עלמין, ודא אפיק תרין עלמין, וכלא בחילא דראשית עלאה נחית עלאה בתתאה, ואתמלייא בארץ דחד דרגא דשרי עלה, כגוונא דההוא שביל סתים וטמיר וגניז לעילא, בר דחד שביל דקיק, וחד ארץ, ההוא דלתתא ארץ, כמה דאת אמר (משלי ד יח) וארץ צדיקים כאור נוגה, וההוא דלעילא שביל דקיק, כדכתיב (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיט, ורזא דכלא (ישעיה מג טז) הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה, וכתיב (תהלים עז כ) בים דרכך ושביילך במים רבים. עלמא עלאה כד אתמליא, ואתעברא כנוקבא דמתעברא מן דכורא, אפיקת תרין בנין כחד דכר ונוקבא, ואינון שמים וארץ כגוונא עלאה, דממימיו דשמיא אתזן ארעא, ומימיו אשתדן

בגווה, אלא דעלאי דכר ותתאי נוקבא, ותתאי מן דכורא אתזנו, ומיין תתאין קראן לעלאין, כנוקבא דפתיחא לדכורא, ושדת מיא לקבל מיא דדכורא למעבד זרעא, ונוקבא מן דכורא אתזנת, הדא הוא דכתיב ואת הארץ בתוספת וי"ו כמה דאתמר. כתיב (ישעיה מ כו) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וגו', אתוון אתחקקו

זוהר חלק א דף ל/א

בעובדא דכלא בעובדא עלאה ובעובדא דתתאה, לבתר אתרשימו אתוון ואתחקקו בקרא ב' בראשית ברא, א' אלהי"ם את, ב' ראשית ברא ודאי כמה דאתמר, בי"ת ברא ודאי בחילא עלאה ב' נוקבא, א' דכר, כמה דב' ברא ודאי בחילא דלעילא, הכי א' אפיק אתוון, השמים כללא דעשרין ותרין אתוון, ה' אפיק שמים למיהב ליה חיון, (נ"א ולאשקאה) ולאשרשא ליה. ואת הארץ, ו' אפיק הארץ, למיהב לה מזונא ולא תקנא לה, ולמיהב לה ספוקא דאתחזי לה, ואת הארץ, דנטיל וא"ו א"ת, כללא דעשרין ותרין אתוון ומתזן ארעא, וארעא כליל לון לגווה, כמה דאת אמר (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים, והיינו רזא ואת הארץ, דכניש כלא לגווה וקבלית לון, הארץ, נטלא הארץ, וא"ת דא שמים וארץ כחדא, א"ת השמים רזא דשמים וארץ כחדא, וקבילת לון לאתזנא מטון מלה בקולפוי שכיחי, קוסטרא דקוטרא בארעא שכיח, כד אשא דמלהטא נגיד, ואתער משמאלא, אחיד בה וסלקא תננא, כמה דאת אמר (שמות יט יח) והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו יהו"ה באש דא אשא ודא תננא, וכתיב (שם כ טו) ואת ההר עשן, מגו דאשא כד נחית, אחידן דא בדא תננא באשא, וכדין בסטר שמאלא קיימא כלא, והיינו רזא (ישעיה מח יג) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים, בחילא דימינא לעילא, כי האי גוונא אתעבידו שמיא דאיהו דכר, ודכר מסטרא דימינא קא אתי, ונוקבא מסטרא דשמאלא. שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה (ישעיה מ כז), עד הכא אסתלקו מלין דלא לשאלא כדלעילא, דחכמה אשתכליל מאין, ולא קיימא לשאלא, דסתים ועמיק לית דיקום ביה, כיון דאתפשט נהורא עמיקא נהוריה קיימא בשאלתא, אע"ג דאיהו סתים מכלא דלתתא, וקראן ליה על פום שאילתא מי, מי ברא אלה, והיינו רזא דקאמרן, (איוב לח כט) מבטן מי יצא הקרח, מבטן מי ודאי (יצא הקרח) ההוא דקיימא לשאלתא, ולית לשאלא מה לעילא מה לתתא, אלא לשאלא אתר דנפקן למנדע, ולא למנדע ליה, דהא לא יכלין, אלא קיימא לשאלתא ולא למנדע ביה. בראשית, ב' ראשית, ראשית מאמר הוא או נימא דבראשית איהו מאמר, אלא עד לא נפיק ואתפשט חיליה וכלא סתים ביה, בראשית איהו ומאמר איהו, כיון דנפיק ואתפשט מניה חילין, ראשית אקרי, והוא מאמר בלחודוי, מ"י שאילתא ההוא דברא אלה, לבתר כד אתפשט ואשתכלל אתעביד י"ם, וברא לתתא, וכלא עביד כההוא גוונא ממש דלעילא, דא לקבל דא ודא כגוונא דדא, ותרוייהו ב'. כתיב (שיר א יב) עד שהמלך במסבו, במסבו, לאתיישבא במלכו תתאה, ברזא דההוא חברותא, ותפנוקא דההוא חביבותא דבעדן עלאה, בההוא שביל דסתים וגניז ולא אתידע, ואתמליא מניה, ונפקא בנחלין ידיען, נרדי נתן ריחו, דא מלכא תתאה דברא עלמא לתתא כגוונא דלעילא, וסליק ריחא טבא עלאה, לשלטאה ולמעבד ויכיל, ושליט ונהיר בנהורא עלאה. בתרין גוונין אתברי עלמא בימינא ובשמאלא, בשיתא יומין עלאין שיתא יומין אתעבידו לאנהרא, כמה דאת אמר (שמות לא יז) כי ששת ימים עשה יהו"ה את השמים ואת הארץ, ואלין כרון ארחין ועבדו שיתין נוקבין לתהומא רבא, ואינון שיתין נוקבין לאעלאה מיא דנחלי גו תהומא, ועל דא (הא תנינן) השיתין מששת ימי בראשית נבראו ואינון הוו שלמא דעלמא:

והארץ היתה תהו ובהו סוספיתא דקמרי, גו קולטוי דהוה בקדמיתא ולא אתקיימא, היתה כבר, ולבחר אתקיימת, בארבעין ותרין אתוון אתגליף עלמא ואתקיימת, וכלהו עטורא דשמא קדישא, כד מצטרפין סלקין

זוהר חלק א דף ל/ב

אתוון לעילא ונחתין לתתא מתעטרן בעטרין בארבע סטרי עלמא ויכיל עלמא לאתקיימא, ואלין מתקיימין בעובדוי דעלמא (נ"א דמלכא). טופסרא דקילטא בהני שכיחי בחותמא דגושפנקא עאלו ונפקו את ואת, ואתברי עלמא עאלו גו חותמא ואצטרפו ואתקיים עלמא, בקולפוי דחויא ברברא מחו, ועאלו תחות נוקבי דעפרא אלף וחמש מאה אמין, לבתר תהומא רבא הוה סליק בחשוכא, וחשוכא חפי כלא, עד דנפק נהורא ובקע בחשוכא, ונפק ואתנהיר, דכתיב (איוב יב כג) מגלה עמוקות מני חשך ויוצא לאור צלמות. מיא אתקלו בתיקלא אלף וחמש מאה באצבען, תלת נטיפו גו תיקלא, פלגו מנייהו לקיומא ופלגו דעאלו לתתא, אלין סלקין ואלין נחתין, כיון דסליקו בסליקו דידא, קאים תיקלא באורח מישר ולא סטא לימינא ולשמאלא, הה"ד (ישעיה מ יב) מי מדד בשעלו מים וגו'. כלא הוה ביה בארעא, סתים ולא אתגלייא, וחילא ותקפא ומיא גלידין בגוה, ולא נגידו ולא אתפשטו, עד דאנהיר עלה נהורא דלעילא, ונהורא מחאת בקולטוי ואשתריאו חילהא, הה"ד ויאמר אלהי"ם יהי אור, ויהי אור דא הוא אור קדמאה עלאה דהוה מקדמת דנא, ומהכא נפקו כל חילין ותוקפין, וארעא אתבסמת ואפיקת חילהא לבתר, כיון דנהיר ונחת, הוה אסתלק נהוריה מסייפי עלמא עד סייפי עלמא, כד אסתכל בחייבי עלמא אתגניז ואתטמיר ולא נפיק אלא בשבילוי סתימין דלא אתגליין:

וירא אלהי"ם את האור כי טוב, תנן כל חלמא דקיימא בקיומא דכי טוב, שלמא הוא לעילא ותתא, חמא אתוון כפום ארחוי כל חד וחד, חמא ט' טב ליה טב לחלמיה, דהא אורייתא פתח ביה כי טוב, נהיר מסייפי עלמא לסייפי עלמא, ט' טב טוב הוא, טב נהירו באשלמותא. ט' תשיעאה דכלא, את דאתנהיר מעלאה ראשיתא ואתכליל ביה, ואתעביד בסתימו דנקודה, רזא די' דהיא נקודא חדא, ו' מחיליה נפיק, ביה אתעביד שמים, כד אסתיים בנקודא חד ואתגניז גו, אתנהרא ב' מניה נפקו עלאה ותתאה, עלאה טמירא, תתאה אתגלייא, ברזא דתריין, וקיימא בחילא דלעילא, ודא הוא טו"ב, אלין תלת אתוון טו"ב אתכלילו לבתר לצדיקא דעלמא, דכליל כלא לעילא ותתא, כמה דאת אמר (שם ג י) אמרו צדיק כי טוב בגין דנהירו עלאה כלילא ביה, דכתיב (תהלים קמה ט) טוב יהו"ה לכל ורחמיו על כל מעשיו, לכל כתיב, דא סתמא דמלה, בגין לאנהרא יומא חד דנהיר לכלא, עלאה על כלא, עד כאן סתימא דמלין:

בראשית ברא אלהי"ם, רזא (במדבר טו כ) דראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה, דא חכמה עלאה דאיהי ראשית, ב' ביתא דעלמא, לאתשקאה מההוא נהר דעייל ביה, רזא דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ונהר דאכניש כלא מעומקא עלאה, ולא פסקי מימוי לעלמין לאשקאה לגנתא, וההוא עומקא עלאה בית ראשון, בראשית, אסתיימו ביה אתוון בחד שביל דקיק דגניז בגויה, ומגו ההוא עומקא נפקו תריין חילין, דכתיב את השמים שמים לא כתיב אלא השמים, מגו ההוא עומקא דסתים מכלא, ואת הארץ, סתימא דא אפיק להאי ארץ, אבל בכללא דשמים הוה, ונפקו כחדא מתדבקא בסטרוי דא בדא. כד אתנהיר ראשיתא דכלא, שמים נטלו לה, ואותיבו לה באתרה, דכתיב ואת הארץ, ואת, כללא דאתוון דאינון את, כד אתהדרת ארעא למיתב באתרה, ואתפרש

זוהר חלק א דף לא/א

מסטרות דשמים הות תוהה ובוהה, לאתדבקה בשמים כחזא (נ"א כקדמיתא) בקדמיתא, בגין דחמת לשמים נהירין והיא אתחשכת עד דנהורא עלאה נפק עלה ואנהיר לה, ותבת באתרא לאסתכלא בשמיהא אפין באפין וכדין אתתקנת ארעא ואתבסמת. נפק נהורא בסטר ימינא, וחשוכא בסטר שמאלא, ואפריש לון לבתר, בגין לאתכללא דא בדא, הה"ד ויבדל אלהי"ם בין האור ובין החשך, ואי תימא הוה הבדלה ממש, לא, אלא יום אתי מסטרא דנהורא דאיהו ימינא, ולילה מסטרא דחשוכא דאיהו שמאלא, וכד נפקו כחזא אפריש לון, והבדלה הוה מסטרות, לאסתכלא אפין באפין, ולאדבקה דא בדא למהוי כלא חד, ואיהו אקרי יום וקרי ליה יום, ואיהו קרי לילה, כמה דאת אמר ויקרא אלהי"ם לאור יום וגו', מהו ולחשך, דא חשך דאחיד ללילה, דלית לה נהורא מגרמה, (ס"א והיא אתקרי לילה, דכתיב ולחשך קרא לילה, בגין דאחיד בה חושך, ולית לה נהורא מגרמה) ואע"ג דאתא מסטרא דאשא דאיהו חשך, אבל חשך עד דאתנהיר מסטרא דיום, יום נהיר ללילה ולילה לא נהיר עד זמנא דכתיב (תהלים קלט יב) ולילה כיום יאיר כחשכה כאורה. רבי אלעזר קפץ בקדמיתא ודרש, (שם כט ג) קול יהו"ה על המים אל הכבוד הרעים יהו"ה על מים רבים, קול יהו"ה דא קול עלאה דממנא על המים, דנגדין מדרגא לדרגא, עד דמתכנשי לאתר חד בכנופיה חזא, ההוא קול עלאה משדר לאינון מיין בארחהו, כל חד וחד כפום ארחהו, כהאי גננא דממנא על מיא לשדר לון לכל אתר ואתר כדחזי ליה, כך קול יהו"ה ממנא על מיא, אל הכבוד הרעים, כמה דאת אמר (איוב כו יד) ורעם גבורותיו מי יתבונן, דא סטרא דאתיא מן גבורה ונפקא מניה. דבר אחר א"ל הכבוד הרעים, דא ימינא דנפקא מניה שמאלא יהו"ה על מים רבים, על מים רבים, על ההוא עומקא סתימאה דנפיק מניה, כמה דאת אמר (תהלים עז כ) ושבילך במים רבים. רבי שמעון פריש פלוגתא ואמר, פתח קרא ואמר, כתיב (שמות כה כז) לעמת המסגרת תהיין הטבעות בתים לבדים, מאן ההוא מסגרת, דא הוא אתר סגיר, דלא פתיחא בר בשביל חד דקיק, דאתיידע בגניזו לגביה, ובגיניה אתמלי ורשים תרעין, לאדלקא בוצינין, ובגין דאיהו אתר גניזו וסתים אקרי מסגרת, ודא הוא עלמא דאתי, וההוא עלמא דאתי אתקרי מסגרת. תהיין הטבעות, אלין עזקאן עלאין דאתאחדן דא בדא, מיא מרוחא, ורוחא מאשא, ואשא ממיא, כלהון אתאחדן דא בדא ונפקן דא מן דא, בהני (ס"א כהני) עזקאן, וכלהון מסתכלן לגבי ההוא מסגרת, דביה מתאחד לההוא נהרא עלאה, לאשקאה לון, ואתאחדן ביה. בתים לבדים, הני עזקאן עלאין, אינון בתים ואתרין לבדים דאינון רתיכין דלתתא, בגין דדא אתי מסטרא דאשא, ודא מסטרא דמיא, ודא מסטרא דרוחא, וכן כלהו, בגין למהוי רתיכא לארונא, ועל דא מאן דמקרב יקרב באלין בדים ולא במה דלגו, לך לך אמרין לנזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב, בר אינון דאתחזון לשמשא לגו, לון אתיהיב רשותא לאעלאה לשמשא ולקרבא, ועל דא כתיב (במדבר א נא) והזר הקרב יומת. בית דבראשית רברבא, רבי יוסי שאיל ליה ואמר, האי שיתא יומי בראשית דקא תנינן, מאן אינון, אמר ליה היינו דכתיב (תהלים קד טז) ארוי לבנון אשר נטע, כמה דאלין ארזין נפקין מן לבנון, הכי נמי אינון שיתא יומין נפקין מן בראשית, ואלין שיתא יומין עלאין קרא פריש לון, דכתיב (ד"ה א כט יא) לך יהו"ה הגדולה והגבורה והתפארת וגו', כי כל דא צדיק, בשמים דא תפארת, ובארץ דא כנסת ישראל, כתרנומו די אחיד בשמיהא ובארעא, כלומר דיסודא דעלמא דאקרי כל, איהו אחיד בתפארת דאקרי שמים, ובארץ

זוהר חלק א דף לא/ב

דאקרי כנסת ישראל. ועל דא בראשית ב' ראשית (היא חכמה, כמה דתרגם יונתן, בראשית בחכמתא), בגין דאיהו תניינא לחושבנא ואקרי ראשית, בגין דהאי כתרא עלאה טמירא היא קדמאה, ועל דלא עייל בחושבנא תניינא הוי ראשית בגין דא ב' ראשית ועוד כמה דחכמה עלאה איהו ראשית, חכמה תתאה ראשית נמי הויא ועל דא לית לאפרשא ב' מן ראשית. בראשית מאמר קרינן ליה, והכי הוא, ושיתא יומין נפקין מניה ואתכלילן ביה, ואלין אקרון כגוונא דאלין אחרנין,

ברא אלהי"ם, הה"ד ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, מאי להשקות את הגן, לאשקאה ולקיימא ליה, ולאסתכלא ביה בכל מה דאצטרך:

אלהי"ם, אלהי"ם חיים, דמשמע בראשית ברא אלהי"ם, ודאי על ידא דההוא נהרא בגין לאפקא כלא ולאשקאה כלא, את השמים, חבורא דכר ונוקבא כדקא חזי, לבתר האי, ביה אתברי עלמא לתתא, ביה יהיב חילא לכלא, א"ת השמים, דמשמע דשמים אפיקו את בחילא דרזא דאלהי"ם חיים, בתר דראשית אפיק ליה. כיון דהאי אפיק כלא, וכלא אתיישב בדוכתיה, כחד עזקא דא בתרייתא, אתעבידת ראשית ובהאי ראשית אפיק נהורין עלאין, ושרי נהרא, ושרי מיא לנגדא לקבלא לתתא, ועל דא בראשית ודאי ברא אלהי"ם, ביה ברא עלמא תתאה, ביה אפיק נהורין, ביה יהיב חילא לכלא. רבי יהודה אמר, על דא כתיב (ישעיה י טו) היתפאר הגרון על החוצב בו, שבחא דמאן לאו דאומנא הוא, כך בהאי ראשית ברא אלהי"ם עלאה, את השמים, שבחא דמאן דאלהי"ם הוא. אמר רבי יוסי האי דכתיב (דברים ד ז) אשר לו אלהי"ם קרובים אליו, קרובים, קרוב מבעי ליה, אלא אלהי"ם עלאה, אלהי"ם דפחד יצחק, אלהי"ם בתראה, ובגיני כך קרובים, וגבורות סגיאין אינון דנפקין מחד, וכלהו חד. (עיין בסוף הספר סי' כ"ט מה שחסר כאן):

ויאמר אלהי"ם יהי אור ויהי אור, (ויאמר אלהי"ם למי הוא אומר, אינו אומר אלא לאחרים, יהי אור לעולם הזה, ויהי אור לעולם הבא), ודא איהו נהורא דברא קב"ה בקדמיתא, והוא נהורא דעינא, והוא נהורא דאחזי קב"ה לאדם קדמאה, והוי חזי ביה מסייפי עלמא ועד סייפי עלמא, והוא נהורא דאחזי קב"ה לדוד, והוא משבח ואמר (תהלים לא כ) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, והוא נהורא דאחזי קב"ה למשה, וחמא ביה מגלעד ועד דן, ובשעתא דחמא קב"ה דיקומון תלתא דרין חייבין, ואינון דרא דאנוש ודרא דטופנא ודרא דפלגה, (נ"א גניז ליה) בגין דלא ישתמשון ביה, ויהיב יתיה קב"ה למשה, ואשתמש ביה תלת ירחין דאשתארון ליה מיומי עבורא דיליה, כמה דאת אמר (שמות ב ב) ותצפנהו שלשה ירחים, ובתר תלת ירחין עאל קמי פרעה, נטל ליה קב"ה מניה, עד דקאים על טורא דסיני לקבלא אורייתא, והדר ליה ההוא נהורא ואשתמש ביה כל יומי, ולא יכלו בני ישראל למקרב בהדיה עד דיהב מסוה על אנפוי, כמה דאת אמר (שם לד ל) וייראו מגשת אליו, ואתעטף ביה כטלית, הה"ד (תהלים קד ב) עוטה אור כשלמה. יהי אור ויהי אור, כל מה דאתמר ביה ויהי, הוא בעלמא דין ובעלמא דאתי, אמר רבי יצחק, אור דברא קב"ה בעובדא דבראשית, הוה סליק נהוריה מסייפי עלמא עד סייפי עלמא ואתגניז, מאי טעמא אתגניז, בגין דלא יתהנון מניה חייבי עלמא, ועלמין לא יתהנון בגיניהון, והוא טמיר לצדיקיא לצדיק דיקא:

תוספתא:

בראשי"ת בר"א רמז לכתר חכמה, אלהי"ם רומז לבינה, א"ת רומז לגדולה וגבורה, השמי"ם דא הוא ת"ת, וא"ת רומז לנצח הוד יסוד, האר"ץ רומז למלכות.

זוהר חלק א דף לב/א

זהר:

דכתיב (תהלים צז יא) אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה, וכדין יתבסמון עלמין, ויהון כלא חד, ועד יומא דיהא עלמא דאתי הוא טמיר וגניז. ההוא נהורא נפק מגו חשוכא דאתגלפא בקלפוי דטמירא דכלא, עד דמההוא נהורא דאתגניז אתגליף בשביל חד טמירא לחשוכא דלתתא ונהורא

שארי ביה מאן חשוכא דלתתא, ההוא דאקרי לילה דכתיב ביה ולחשך קרא לילה, ועל דא תנינן, מאי דכתיב (איוב יב כב) מגלה עמוקות מני חשך, רבי יוסי אומר, אי תימא מחשך סתים אתגליין, הא חזינן דטמירין אינון כל אינון כתרין עלאין, וקרינן עמוקות, מהו מגלה, אלא כל אינון טמירין עלאין לא אתגליין אלא מגו ההוא חשוכא, דאיהו ברזא דליליא (ויהא כלא חז, ברזא דוהיה אור הלבנה כאור החמה, בדרגא חדא, ועד יומא דייתי הוא גניז וטמיר, (שייך לעיל בשטה ב'). תא חזי כל אינון עמיקין סתימין דנפקי מגו מחשבה, וקלא נטיל לון, לא אתגליין עד דמלה מגלה לון, מאן מלה, היינו דבור, והאי דבור אקרי שבת, ובגין דשבת אקרי דבור, דבור דחול אסור בשבת, (וכך הוה עביד רבי שמעון, כד חמי לאמיה דהות משתעיא, הוה אמר לה אמא שתוקי שבת הוא ואסיר), בגין דדבור דא בעיא לשלטאה ולא אחרא, והאי דבור דאיהו אתי מסטרא דחשך, מגלה עמוקות מגויה, ומשמע מני חשך, ההוא דאתי מסטרא דחשך דכתיב מני דייקא. אמר רבי יצחק, אי הכי מאי דכתיב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך, א"ל אור אפיק יום וחשך אפיק לילה, לבתר חבר לון כחדא והווי חז, דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, דלילה ויום אקרון חז, והאי דכתיב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך, (דאפריש מחלוקת), דא בזמנא דגלותא דאשתכח פרודא, א"ר יצחק, עד הכא דכורא באור ונוקבא בחשוכא, לבתר מתחברין כחדא למהוי חז, במאי אתפרשאן לאשתמודעא בין נהורא ובין חשוכא, מתפרשן דרגין, ותרוייהו כחד הווי, דהא לית נהורא אלא בחשוכא, ולית חשוכא אלא בנהורא, ואע"ג דאינון חז, אתפרשן בגונונין, ועם כל דא אינון חז, דכתיב יום אחד. רבי שמעון אמר, על ברית עלמא אתברי ואתקיים, דכתיב (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת, מאן ברית, דא צדיק יסודא דעלמא, דאיהו רזא דזכור, ועל דא עלמא קיימא בברית, יומם ולילה כחדא, דכתיב אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת, חקות שמים, דנגדין ונפקין מעדן עלאה. פתח ואמר (שופטים ה יא) מקול מחצצים בין משאבים שם יתנו צדקות יהו"ה וגו', מקול מחצצים דא קול יעקב, מחצצים כמה דאת אמר (שמואל א יז ד) איש הבינים, בין משאבים, דאיהו יתיב בין אינון דשאבין מיא מלעילא, והוא נטיל בתרין סטרין וכליל להון בגויה, שם יתנו צדקות יהו"ה, תמן הוא אתר מהימנותא לאתדבקא. שם יתנו צדקות יהו"ה, תמן ינקין צדקות יהו"ה ושאבין, צדקות פרזונו (בישראל) דא צדיק דעלמא, דאיהו קיים וקדיש, ואיהו שאיב ונטיל כלא, ומפזר לגבי ימא רבא אינון מיין עלאין, בישראל, דישראל ירתו קיים דא, ויהביה לון קב"ה ירותת עלמין, כיון דישראל שבקו ליה, דהווי גזרין ולא פרעין, מה כתיב (שופטים ה יא) אז ירדו לשערים עם יהו"ה, ירדו לשערים, אינון שערי צדק הווי יתבין לתרעי ולא עאלין לגו, ובההוא זמנא:

תוספתא:

תנינן, מל ולא פרע את המילה כאילו לא מל, בגין דתרין דרגין אינון, מילה ופריעה, זכור ושמור, צדיק וצדק, דכר ונוקבא, אות ברית דא יוסף, וברית דא רחל, ואצטריך לחברא לון, ובמה מחבר לון, כד איהו גזיר ופריע, ומאן דגזיר ולא פריע כאלו עבדו בינייהו פרודא.

זוהר חלק א דף לב/ב

זהר:

כתיב (שם ב יב) ויעזבו בני ישראל את יהו"ה וגו', עד דאתת דבורה ונדיבת לון בהאי כמה דכתיב (שם ה ב) בפרוע פרעות בישראל וגו', ועל דא כתיב חדלו פרזון בישראל, חדלו פרזון, דא הוא פרזונו דקא אמרון, חדלו פרזון, קיים קדישא דלא אתפרעון, (שם) עד שקמתי דבורה

שקמתי אם בישראל, מאי אם, אלא אנא נחתי מיינן עלאין מעילא לקיימא עלמין בישראל סתם, לעילא ותתא לאחזאה דעלמא לא אתקיים אלא על קיימא דא, ורזא דכלא (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם כתיב. תלת נפקי מחזד חד בתלת קיימא, עאל בין תרין, תרין ינקין לחד, חד יניק לכמה סטרין, כדין כלא חד, הדא הוא דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, יום דערב ובקר כליל כחדא היינו רזא דברית, יומם ולילה, וביה כלא חד:

ויאמר אלהי"ם יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים, רבי יהודה אמר, שבעה רקיעים אינון לעילא, וכלהו קיימי בקדושתא עלאה, ושמא קדישא בהו אשתכלל, ודא רקיעא הוא באמצעות מיא, דא רקיע קיימא על גבי חיוותא אחרנין, ואיהו אפריש בין מיינן עלאין למיינן תתאין, ומיינן תתאין קראן לעלאין, ומהאי רקיע שתאן לון, דא הוא דאפריש בינייהו, בגין דכלהו מיא ביה כלילן, ולבתר נחית לון להני חיוותא ושאיבין מתמן. כתיב (שיר ד יב) גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום, גן נעול, דכלא אסתים ביה, דכלא אתכליל ביה, גל נעול דההוא נהר נגיד ונפיק ועייל ביה, וכליל ולא אפיק, וקרשי מיא ביה וקיימי, מאי טעמא, בגין דרוח צפון נשיב באינון מיא ואתקרישו, ולא נפקי לבר עד דאתעביד קרח, ואלמלא סטרא דדרום דאקיש תקפיה דהאי קרח, לא נפקי מניה מיא לעלמין. וחיזו דההוא רקיעא עלאה כחיזו דהאי קרח דמתקרא, ומכניש בגויה כל אינון מיינן, כך ההוא עלאה דעליה, כניש כל אינון מיינן, ואפריש בין מיינן עלאין למיינן תתאין, והאי דאמרן יהי רקיע בתוך המים, במציעות, לאו הכי, אלא יהי כתיב, ההוא דהוי מניה, במציעות מיא הוי, ואיהו לעיל דקיימא על רישי דחיוותא. א"ר יצחק אית קרומא במציעות מעוי דבר נש, דאיהו פסיק מתתא לעילא ושאיב מעילא ויהיב לתתא, כך כגוונא דא רקיע איהו באמצעיתא, וקיימא על אינון חיותא דלתתא, ואיהו אפריש בין מיינן עלאין לתתאין, תא חזי אינון מיינן אעדו ואולידו חשוכא, ועל רזא דא כתיב, (שמות כ"ו) והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים. רבי אבא פתח, (תהלים קד ג) המקרה במים עליותו וגו', במים, אלין מיינן עלאין דכלא, דבהו תקין ביתא כמה דאת אמר (משלי כד ג) בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן, השם עבים רכובו, רבי ייסא סבא פליג, עבים ע"ב י"ם, עב דאיהו חשך שמאלא, דקיימא על ים דא, המהלך על כנפי רוח, דא רוחא דמקדשא עלאה, ורזא דא (שמות כה יח) שנים כרובים זהב, כתיב (תהלים יח יא) וירכב על כרוב ויעוף וידא על כנפי רוח, וירכב על כרוב חד, לבתר אתגלי על כנפי רוח, ועד דהאי אתער לא אתגלי בהאי. רבי יוסי אמר, כתיב (איוב כח כד) ומים תכן במדה, במדה ממש אתקין להו, כד מטון לגווה, ואינון תקוונא דעלמא, כד מטו מסטרא דגבורה, אמר רבי אבא, כך הוו קדמאי אמרי, כד הוו מטאן להאי אתר, מרחשן שפוון דחכימין ולא אמרין מידי, בגין דלא יתענשון. רבי אלעזר אמר, את קדמאה דאתוון, הוה שטיא על אנפוי דקיסרא דכיא, ואתערט מלרע ומלעילא, וסליק

זוהר חלק א דף לג/א

ונחית ומיא מתגלפי בגלופייהו, ומתישבן בדוכתייהו, ואתכלילו חד בחד, וכן אתוון כלהו כלילן דא בדא, ומתערטן דא בדא, עד דאתבני עלייהו בניינא ויסודא וכד אתבניאו כלהו ואתערטו הוו מיינן עלאין מתערבין במיינן תתאין, ואפיקו ביתא דעלמא (ועל דא אפיקו תרין נהורין, חד דאקרי ארץ, ונהורא דאקרי שמים), ועל דא ב' אתחזי ברישא, ומיינן סלקין ונחתין עד דהאי רקיע הוה, ואפריש לון. ומחלוקת הוה בשני, דביה אתברי גיהנם, דאיהו נורא דדליק, כמה דאת אמר (דברים ד כד) אש אוכלה הוא, וזמין לאשראה על רישייהו דחייביא, א"ר יהודה, מהכא כל מחלוקת דאיהו לשם שמים סופה להתקיים, דהא הכא מחלוקת דאיהו לשם שמים הוה, ושמים בהאי אתקיים לבתר דא, דכתיב ויקרא אלהי"ם לרקיע שמים וגו'. בקטפירא דעליתא, בקסטייהו שכיחי ואתקיימו, דהא תנינן, כתיב (שמות כו לג) והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש

הקדשים דייקא, דהא איהו רקיע דמפרש בגו באמצעיתא. תא חזי, כתיב לבתר, יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד, מתחת השמים ממש, אל מקום אחד, לאתר דאקרי אחד, ואיהו ים תתאה, דהא איהו אשלים לאחד, ובלא איהו לא אקרי אחד, ומשמע דכתיב יקוו, דביה מתכנשין כלהו מיא, כמה דאת אמר (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים וגו'. רבי ייסא אמר, אל מקום אחד, דא איהו אתר דכתיב ביה (ישעיה נד י) וברית שלומי לא תמוט, דהא איהו נטיל כלא ושדי בימא, וביה אתתקנת ארעא, דכתיב ותרעה היבשה, דא הוא ארץ, כמה דאת אמר ויקרא אלהים ליבשה ארץ, אמאי אקרי יבשה, אמר רבי יצחק, היינו דכתיב (דברים טז ג) לחם עוני, לחם עני כתיב, ובגין דאיהו לחם עני, אקרי יבשה, ושאיב בגווה כל מימין דעלמא, ואיהי יבשה הוי, עד דאתר דא אמלי לה, וכדין נגדין מיא אורח דאינון מקורות, ולמקוה המים קרא ימים, דא הוא בית כנישות מיין דלעילא, דתמן מתכנשין כל מיא, ומתמן נגדין ונפקין. א"ר חייא, מקוה המים דא צדיק, דכד מטא למקוה המים, כתיב וירא אלהים כי טוב, וכתיב (ישעיה ג י) אמרו צדיק כי טוב, (וכן אור קדמאה טוב אקרי, וכן כלהו כתיב בהו כי טוב, בר יומא תניינא דלא כתיב ביה כי טוב), רבי יוסי אמר, ישראל מקוה איהו, דכתיב (ירמיה יז יג) מקוה ישראל יהו"ה, רבי חייא אמר, דא צדיק, היינו דכתיב קרא ימים, בגין דנחלין ומבועין ונהרין כולהו נטיל לון, ואיהו מקורא דכלא, ואיהו נטיל כלא, בגיני כך ימים, ועל דא וירא אלהים כי טוב, וכתיב אמרו צדיק כי טוב. ובגין דאתרשים, איהו אפריש בין יומא קדמאה לתלתאה, ולא אתמר כי טוב בגווייהו, דהא ביומא תליתאה עבדת ארעא איבין, מחילא דהאי צדיק, דכתיב ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי, מאי עץ פרי, דא עץ הדעת טוב ורע, דאיהו עביד איבין ופריין, עושה פרי, דא צדיק יסוד דעלמא. למינו, דכל בני נשא דאית לון רוחא קדישא, דאיהו איבא דההוא אילנא, רשים בהו רשימא למינו, ומאי איהו, ברית קדש ברית שלום, ובני מהימנותא למינו, למינו עאלין ולא מתפרשן מניה, וצדיק עושה פרי הוא, וההוא אילנא אתעברת, ואפיקת ההוא פרי למינו למינו דההוא עושה פרי, דיהוי כוותיה. זכאה חולקיה מאן דדמי לאמיה ולאבוי, ועל כן רשימא קדישא ביומא תמינאה, בגין דידמי לאמיה (בגין דהיא דרגא תמינאה, והיא נפשא דפרח מנה אצטריכת לאתחזאה קמה לתמינא יומין), וכד אתפרעת ואתגלייא רשימא קדישא, בגין דידמי לאבוי, ועל דא עץ פרי דא אמא, עושה פרי דא ברית קדש אבוי, למינו דידמי ליה ואתרשים ביה. אשר זרעו בו על הארץ, זרעו בו זרע בו מבעי ליה מאי זרעו בו, אלא זרע וא"ו בו, על הארץ הכי הוא ודאי, דהא ההוא זרעא אשדי על ארעא, זכאה חולקיהון דישאל, דאינון קדישין ודמיין לקדישין, ועל דא ודאי כתיב (ישעיה ס כא) ועמך כלם צדיקים, כלם צדיקים ודאי, דהא מהני נפקו ולהני דמיין, זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

זוהר חלק א דף לג/ב

אמר רבי חייא, כתיב (ירמיה י יב) עושה ארץ בכחו, מאי עושה ארץ (בכחו, עשה ארץ מבעי ליה, אלא עושה ודאי תדיר, ומתקן קב"ה להאי ארץ) דא קב"ה לעילא, בכחו דא צדי"ק מכין תבל בחכמתו, תבל דא ארץ דלתתא, בחכמתו דא צדק דכתיב (תהלים ט ט) והוא ישפוט תבל בצדק, עושה ארץ דא קב"ה, דהוא מתקין ארעא ומתקין ארחוי, ובמה, בכחו כדקאמרן. רבי יהודה אמר, באתוון גליפן דרבי אלעזר, אית קוטרי דאתוון כ"ב, קטירין כחזא תרין אתוון דא סליק ודא נחית, ודסליק נחית ודנחית סליק, וסימן דא (ישעיה מה יד) א"ך ב"ך א"ל. רבי יוסי אמר, טיפסא דשיקלא באמצעיתא קיימא, וסימן (ויקרא יט לה) במדה במשקל וגו', משקל לישן דקיימא באמצעיתא, ורזא דא (שמות ל יג) שקל הקדש כתיב, ומאזנים ביה קיימן ואתקלו מאן מאזנים, כמה דאת אמר (ויקרא יט לו) מאזני צדק, וכלהו קיימין במשקל בשקל הקדש, רבי יהודה אמר, בשקל הקדש, דא רוח הקדש. אמר רבי יצחק, כתיב (תהלים לג ו) בדבר יהו"ה שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם, בדבר יהו"ה שמים נעשו, אלין שמיא דלתתא דאתעבידו בדבר

שמים דלעילא, ברוח דאפיק קלא, עד דמטי לההוא נהר דנגיד ונפיק, ולא פסקין מימיו לעלמין, וברוח פיו כל צבאם, כלהו תתאי קיימין ברוח, דאיהו דכר, (שם קד יג) משקה הרים מעליותיו מפרי מעשיך תשבע הארץ, משקה הרים מעליותיו, מאן עליותיו, כדקאמרן, דכתיב (שם ג) המקרה במים עליותיו, מפרי מעשיך תשבע הארץ, רזא דההוא נהר דנגיד ונפיק לתתא, הה"ד עושה פרי אשר זרעו בו וגו', והא אתמר:

יהי מארת ברקיע השמים להאיר על הארץ, יהי מארת חסר, רבי חזקיה אמר, מארת דשריא ביה תוקפא דדינא, קילטא דדינא, רבי יוסי אמר יהי מארת, לתתא איהי סיהרא, דבה תליא אסכרה לרביי עלמא, ובה תליא מארת, בגין דאיהי נהורא זוטרא מכל נהורין, וזמנין דאתחשכא ולא מקבלא נהורא. ברקיע השמים, דא הוא רקיעא דאיהו כללא דכלהו, בגין דנטיל כל נהורין, והוא נהיר להאי נהורא דלא נהרא, (והיא תליא ביה, בגין דאתדבק בה ההוא מארה, וביה תליין לתתא כל אינון זיינין אחרנין, בגין זעירו דנהורא), רבי יצחק אמר, ואפיק (נ"א ואפילו) האי רקיעא דלא נהיר, וקרינן ליה מלכות שמים, וארץ ישראל וארץ החיים, השמים, איהו (דנהיר) האי רקיע, בגיני כך יהי מארת חסר ו', מאי טעמא, דהא בלא וא"ו מותא הוא בעלמא, יהי מארת כלא ביה תליא, לאכללא לילית בעלמא, כתיב (איוב ג יח) קטן וגדול שם הוא, וכתיב (ישעיה לג נא) כי אם שם אדיר יהו"ה לנו, ועל דא כתיב (שם לד יד) אך שם הרגיעה לילית ומצאה לה מנוח. רבי אלעזר אמר, יהי מארת אספקלריאה דלא נהרא מגרמה, אלא על ידא דנהורין עלאין דנהרין לה, כעשיתא דלקטא נהורא דנהיר. כתיב (יהושע ג יא) הנה ארון הברית אדון כל הארץ, הנה ארון, דא אספקלריאה דלא נהרא, הברית אספקלריאה דנהרא, הנה ארון דא היא מארת, ארון תיבותא לאעלאה בגויה תורה שבכתב, הברית דא שמשא דנהיר לה, ואיהי ברית בהדיה, ארון הברית דייקא, אדון כל הארץ, הברית דאיהו אדון כל הארץ, ובגין דהאי ארון איהו אדון, בגין שמשא דנהיר לה, ונהיר לכל עלמא, הכי אתקרי

זוהר חלק א דף לד/א

ומניה נקטא שמא, ואתקרי האי ארון אדון, ברזא דאל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, כמה דאמרין צדיק וצדק, כך אדון"ן אדנ"י דא בדא תליין. תא חזי, ככבים ומזלות בברית קיימין דאיהו (שמשא דקאמרן, ודא) רקיע השמים דרשימין ביה וגליפין ביה ככבים ומזלות, וביה תליין לאנהרא. רבי ייסא סבא הוה אמר הכי, יהי מארת דתלייא ברקיע השמים ודא סיהרא דתלייא ביה, כיון דכתיב והיו למאורות, הא שמשא (כאן חסר). ולמועדים, דהא זמנייא וחגיגין וירחין ושבתין בהו תליאן והו, וכלא בעבידתא קדמאה עלאה, דשמיה קדישא אתאחיד ביה, ואיהו הוא כלא. שבעה כוכבי אינון, לקבל שבעה רקיעין, וכלהו מדברי עלמא, ועלמא עלאה עליהו, ותרין עלמין נינהו, עלמא עלאה ועלמא תתאה, תתאה כגוונא דלעילא, דכתיב (ד"ה א טז לו) מן העולם ועד העולם, מלך עלאה, ומלך תתאה. (תנינן) כתיב יהו"ה מלך יהו"ה מלך יהו"ה ימלוך לעולם ועד, יהו"ה מלך לעילא, יהו"ה מלך באמצעיתא, יהו"ה ימלוך לתתא רבי אחא אמר, יהו"ה (נ"א דא חכמה עילאה) מלך דא עלמא עלאה דאיהו עלמא דאתי, יהו"ה מלך דא תפארת ישראל, יהו"ה ימלוך דא ארון הברית, (נ"א רבי אחא אמר, יהו"ה מלך דא חכמה עלאה, יהו"ה מלך דא עלמא עלאה דאיהו עלמא דאתי, יהו"ה ימלוך דא תפארת ישראל), אתא זמנא אחרא דוד, ואהדר לון מתתא לעילא, ואמר (תהלים י ז) יהו"ה מלך עולם ועד, יהו"ה מלך לתתא, עולם באמצעיתא, ועד לעילא, דתמן ויעודא וקיומא ואשלימותא דכלא, מלך לעילא ימלוך לתתא. רבי אבא אמר, כל הני מאורות, כלהו מתחברן ברקיע השמים, להאיר על הארץ, לאנהרא על ארעא, מאן הוא רקיעא דנהיר על ארעא, הוי אימא דא נהר דנגיד ונפיק מעדן, דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, תא חזי כיון דסיהרא שלטא, ואתנהיר מההוא נהרא דנגיד ונפיק, כל אינון שמיא דלתתא

וחיליהון כלהון אתוספן נהורא, וככביא דממנן על ארעא כלהו שלטין ומגדלין צמחים ואילנין, ועלמא אתרבי בכלהו, ואפילו מיא ונוני ימא כלהו ברבו יתיר, וכמה גרדיני נימוסין שאטן בעלמא, בגין דכלהו בחדוה ברבו חילא, כד חדוה הוא בבי מלכא, אפילו אינון מבי תרעי, ואפילו אינון מדבי טרנשי (נ"א טרטשי), כלהו חדן ושטאן בעלמא, ורביי דעלמא בעיין לאסתמרא:

רבי אחא אמר, ויתן אותם אלהי"ם ברקיע השמים, וכד כלהון קיימין ביה, כדין חדוותא דא עם דא, כדין סיהרא אזעירת נהורא מקמי שמשא, וכל מה דנטיל בגין לאנהרא לה, הה"ד להאיר על הארץ, רב יצחק אמר, כתיב (ישעיה ל כו) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים, מאן שבעת הימים, אלין אינון שבעת יומין דבראשית. רבי יהודה אמר, אלין אינון שבעת ימי המלואים, מלואים ודאי, בגין דההוא זמנא אתבסם עלמא, ואתהדר באשלמותיה, ולא אתפגים סיהרא בגין חויא בישא, דכתיב ביה (משלי טז כח) ונרגן מפריד אלוף, ואימתי יהא דא, בזמנא דכתיב (ישעיה כה ח) בלע המות לנצח, וכדין כתיב (זכריה יד ט) ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד:

ישרצו המים שרץ נפש חיה, אמר רבי אלעזר, אלין מיין תתאין, דרחשין זיינין כגוונא דלעילא, אינון עלאי ואינון תתאי. רבי חייא אמר, עלאי אפיקו נפש חיה, ומאי ניהו דא נפש דאדם קדמאה, כמה דאת אמר ויהי האדם לנפש חיה. ועוף יעופף על הארץ אלין שליחי עלאין דאתחזון לבני נשא בחיזו דבר נש, משמע דכתיב יעופף על הארץ, בגין דאית אחרנין דלא אתחזון אלא ברוחא ממש, לפום סכלתנו דבני נשא,

זוהר חלק א דף לד/ב

בגיני כך לא כתיב באלין למינהו, כאינון אחרנין דכתיב בהו ואת כל עוף כנף למינהו, בגין דאלין לא משניין ממייניהו לעלמין, כהני אחרנין דלא כתיב בהו למינהו, ואי תימא אית בהו דמשניין דא מן דא, הכי הוא ודאי, דהא אית בהו דמשניין אלין מאלין, בגיני כך כתיב ומשם יפרד:

ויברא אלהי"ם את התנינים הגדולים, אלין לויתן ובת זוגו ואת כל נפש החיה הרומשת, דא נפש דההיא חיה דאיהי רומשת לד' סטרי עלמא, ומאן איהי חיה דאיהי רומשת, הוי אימא דא לילית, אשר שרצו המים למיניהם, דמיין מגדלין לון, דכד אתי סטרא דדרום, שראן מיין ונגדין לכל סטריין, וארבי ימא אזלין ועברין, כמה דאת אמר (תהלים קד כו) שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו. ואת כל עוף כנף למינהו, כמה דאת אמר (קהלת י כ) כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר, רבי יוסי אמר, כלהון משית גדפין, ולא משניין לעלמין, ובגיני כך כתיב למינהו, מאי למינהו לזיינא דלעילא, ואלין טאסן ושאטן עלמא בשית, וחמאן עובדין דבני נשא, וסלקין לון לעילא, ועל דא כתיב (שם) גם במדעך מלך אל תקלל וגו'. רבי חזקיה אמר, הרומשת, השורצת מבעי ליה, אלא כדאמרינן רמש ליליא, ועל דא (תהלים קד כ) בו תרמוש כל חיתו יער, דכולהו שלטאן בשעתא דאיהי שלטא, ופתחין שירתא בתלת סטריין דפלגו ליליא, וזמרי שירתא ולא משתככי, ועל אלין כתיב (ישעיה סב ו) המזכירים את יהו"ה אל דמי לכם. קם רבי שמעון ואמר, מסתכל הוינא, דכד בעא קב"ה למברי אדם, אזדעזעו כל עלאין ותתאין, ויומא שתיטאה הוה סליק בדרגוי עד דסלקא רעותא עלאה ונהיר שירותא דכל נהורין, ופתח תרעא דמזרח דהא מתמן נהורא נפיק, ודרום אחמי תוקפיה דנהורא דירית מרישא ואתתקף במזרח, מזרח אתקיף לצפון, וצפון אתער ואתפשט, וקרי בחיל סגי למערב למקרב ולאשתתפא בהדיה, כדין מערב סלקא בצפון ואתקשר ביה, לבתר דרום אתיא ואחיד במערב, וסחרין ליה דרום וצפון, דאלין גדרי גנתא, כדין מזרח קריב במערב, ומערב שריא בחדוה ובעאת מכלהו

ואמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, דלהוי כגוונא דא בארבע סטרין ועילא ותתא, ומזרח אתדבק במערב ואפיק ליה, ועל דא תנינן, אדם מאתר דבית המקדש נפק. תו נעשה אדם, קב"ה אמר לאלין תתאי, דאתו מסטרא דלעילא, רזא דשמא דא דסליק אדם, אדם מרזא סתימא עלאה, אדם רזא דאתוון, דהא אדם כליל לעילא וכליל לתתא, אדם א' לעילא לעילא, ם סתימא דאיהי ם מלמרבא המשרה, ד' תתאה דסתימא במערב, ודא כללא דלעילא ותתא, אתתקן לעילא ואתתקן לתתא, אלין אתוון כד נחתו לתתא כלהו כחזא באשלמותיה, אשתכח דכר ונוקבא. ונוקבא בסטרוי אתדבקה, עד דאפיל עלויה שנתא ודמוך, והוה רמי באתר דבי מקדשא לתתא, ונסר ליה קב"ה, ותקין לה כמה דמתקנין לכלה, ואעלה ליה, הדא הוא דכתיב (בראשית ב כא) ויקח אחת מצלעותיו ויסגור בשר תחתנה, ויקח אחת דייקא, בספרי קדמאי אשכחנא, דא לילית קדמיתא דהות עמיה, ואתעברת מניה, ולא הות לקיבליה עזר, כמה דכתיב ולאדם לא מצא עזר כנגדו, מאי עזר, סמך, עד ההיא שעתא דכתיב לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו, תא חזי אדם בתראה דכלא הוה, דהכי אתחזי למיתי על עלמא שלים:

תו א"ר שמעון, כתיב וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח, כי לא המטיר יהו"ה אלהי"ם על הארץ וגו', וכל שיח השדה, אלין

זוהר חלק א דף לה/א

אלנין רברבין דנטיעו לבתר והו זעירין תא חזי אדם וחוה, דא בסטרא דדא אתבריאו מאי טעמא לא אתבריאו אנפין באנפין, בגין דכתיב כי לא המטיר יהו"ה אלהי"ם על הארץ וזווגא לא אשתכח בתקוניה כדקא יאות, וכד אתתקן האי דלתתא ואתהדרו אנפין באנפין, כדין אשתכח לעילא מנלן מן המשכן, דכתיב (שמות מ יז) הוקם המשכן, בגין דמשכן אחרא אתקם עמיה, ועד לא אתקם לתתא לא אתקם לעילא, אוף הכא כד אתתקם לתתא אתתקם לעילא, ובגין דעד כען לא אתתקן לעילא, לא אתבריאו אנפין באנפין, וקרא אוכח דכתיב כי לא המטיר יהו"ה אלהי"ם על הארץ, ובגיני כך ואדם אין, דלא הוה בתקוניה. וכד אשתלימת חוה, אשתלים אדם, וקדם לכן לא אשתלים, ורזא דא, דעד כען לא אית את סמ"ך בפרשתא, ואע"ג דחברייא אמרו, אבל סמ"ך דא עזר, ודא עזר דלעילא, דאתהדר לעילא אנפין באנפין, דכר ונוקבא אסתמך דא לקבל דא, ודאי (תהלים קיא ח) סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר, סמוכים דא דכר ונוקבא, דאינון סמוכים כחדא. (נ"א דאינון סמוכים עולם תתאה בעולם עלאה, דעד לא אתתקן עולם תתאה לא אתתקן ההוא עולם דקאמרן), (האי עולם דקאמרן, תליא בעולם דלתתא, וכד לא אתתקן עולם דלתתא, לא אתתקן ההוא עולם דקאמרן), כי לא המטיר יהו"ה אלהי"ם על הארץ, דהא דא בדא סמ"ך, ועולם דא תתאה כד אתתקן, ואתהדרו אנפין באנפין ואתתקנו, אשתכח סמך לעילא, דהא מקדמת דנא לא הוה עובדא בתקונוא (נ"א עולם בתיקוניה), בגין דלא המטיר יהו"ה אלהי"ם על הארץ, ודא בדא תלייא. מה כתיב בתרייה, ואד יעלה מן הארץ, דא תקונוא דלתתא, לבתר והשקה את כל פני האדמה ואד יעלה מן הארץ, דא תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא. דבר אחר מאי טעמא לא המטיר, בגין דלא אשתכח תקונוא דיעלה מן הארץ, ועל דא מן ארעא תתאה אתער עובדא לעילא. תא חזי תננא סליק מן ארעא בקדמיתא, ועננא אתער, וכלא אתחבר לבתר דא בדא. כגוונא דא תננא דקרבנא אתער מתתא, ועביד שלימו לעילא, ואתחבר כלא דא בדא ואשתלימו, כגוונא דא לעילא, אתערותא שרי מתתא, ולבתר אשתלים כלא, ואלמלא דכנסת ישראל שריא באתערותא בקדמיתא, לא אתער לקבלה ההוא דלעילא, ובתיאובתא דלתתא אשתלים לעילא. רבי אבא אמר, אמאי כתיב ועץ החיים בתוך הגן ועץ הדעת טוב ורע, עץ החיים, הא תנינן דמהלך חמש מאה שנין הוה, וכל מימיו דבראשית מתפלגין תחותיו, עץ החיים, במציעות דגנתא ממש, והוא נטיל כל מימיו דבראשית, ומתפלגין תחותיו, דהא ההוא נהר דנגיד ונפיק הוא שריא על ההוא גנתא,

ועייל ביה, ומתמן מתפלגין מיא לכמה סטרין, ונטיל כלא ההיא גנתא, ולבתר נפקי מנה ומתפלגין לכמה נחלין לתתא, כמה דאת אמר (תהלים קד יא) ישקו כל חיתו שדי, כמה דנפקין מההוא עלמא עלאה, ואשקי לאינון טורין עלאין דאפרסמונא דכיא לבתר כד מטאן לעץ החיים, מתפלגין תחתוי בכל סטר כפום ארחוי. ועץ הדעת טוב ורע, אמאי אקרי הכי, דהא עץ דא לאו איהו באמצעיתא, אבל עץ הדעת טוב ורע מאי הוא, אלא בגין דינקא מתרין סטרין וידע לון, כמאן דיניק מתקא ומריא, ובגין דינקא מתרין סטרין וידע לון, ושריא בגווייהו, אקרי הכי טוב ורע, וכל אינון נטיעין שריין עלייהו. וביה אחידן נטיעין אחרנין עלאין, ואינון אקרון ארזי לבנון, מאן אינון ארזי לבנון, אינון שית יומין עלאין, ששת ימי בראשית דקאמרן, ארזי לבנון אשר נטע, נטיעות ודאי דאתקיימו לבתר. מכאן ולהלאה סמ"ך, מאי היא, ויסגור בשר תחתנה, בסטרוי הוה, והוה דא בסטרוי דדא ודאי עקרון קב"ה ושתיל

זוהר חלק א דף לה/ב

לון באתר אחרא ואתהדרו אנפין באנפין לקיומא, כגוונא דא סמיכן עלמין, עקרון קב"ה ושתיל לון באתר אחרא, ואתקיימו בקיומא שלים. ואמר רבי אבא, מנלן דאדם וחוה נטיעין הוו, דכתיב (ישעיה ס כא) נצר מטעי מעשה ידי להתפאר, מעשה ידי דייקא, דלא אשתדלו בהון בריין אחרנין, וכתיב (שם יז יא) ביום נטעך תשגשגי, דבההוא יומא דאתנטעו בעלמא סרחו. תנן, הנטיעות כקרני חגבים הוו, ונהורא דלהון דקיק ולא הוו נהרין, כיון דאתנטעו ואתתקנו אתרביאו בנהורא ואקרון ארזי לבנון, ואדם וחוה עד דאתנטעו לא אתרביאו בנהורא ולא סליקו ריחא, ודאי אתעקרו ואשתילו, ואתתקנו כדקא יאות:

ויצו יהו"ה אלהי"ם, הא תנינן לית צו אלא ע"ז, יהו"ה זו ברכת השם, אלהי"ם אלו הדיינין, על האדם זו שפיכת דמים, לאמר זו גלוי עריות, מכל עץ הגן ולא גזל, אכל תאכל ולא אבר מן החי ושפיר. מכל עץ הגן אכל תאכל, דשריא ליה כלא דליכלינהו ביחודא דהא חזינן אברהם אכל יצחק ויעקב וכל נביאים אכלו וחיו, אבל אילנא דא אילנא דמותא איהו, (כמה דכתיב ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו), מאן דנטיל ליה בלחודוי מיית, דהא סמא דמותא נטיל, (בגין דאיהו מפריש ליה מן חיון), ועל דא כי ביום אכלך ממנו מות תמות, בגין דקא פריש נטיעין רבי יהודה שאיל לרבי שמעון, הא דתנינן אדם הראשון מושך בערלתו הוה, מאי הוא, א"ל דפריש ברית קדש מאתריה ומחולקיה, ודאי מושך בערלה הוה, ושבק ברית קדש ודבק בערלה ואתפתה במלה דנחש, ומפרי העץ דא אתתא לא תאכל ממנו בגין דכתיב (משלי ה ה) רגליה יורדות מות שאול צעדיה יתמוכו, ובהאי הוי פרי, דהא באחרא לא הוי פרי, כי ביום אכלך ממנו מות תמות, בגין דאילנא דמותא הוי כדקאמרן, דכתיב רגליה יורדות מות. (והנחש היה ערום מכל חית השדה), רבי יוסי אמר, האי אילנא דקא אמרן, הוה מתשקי מלעילא, ואתרבי והוה חדי, כמה דאת אמר ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, הגן דא אתתא, ונהר דא הוה עייל ביה ואשקי ליה והוה כלא חד, (וכדין יהו"ה אחד ושמו אחד), דהא מתמן ולתתא איהו פרודא, דכתיב ומשם יפרד. והנחש, רבי יצחק אמר, דא יצר הרע, רבי יהודה אמר נחש ממש, אתו לקמיה דרבי שמעון, אמר לון ודאי כלא חד, וסמא"ל הוה ואתחזי על נחש, וצולמיה דנחש דא איהו שטן, וכלא חד, תנינא בההיא שעתא נחת סמא"ל מן שמיא רכיב על נחש דא, וצולמיה הוו חמאן כל בריין, וערקן מניה, ומטו לגבי אתתא במלין, וגרימו מותא לעלמא. ודאי בחכמה אייתי סמא"ל לווטין על עלמא, וחבל אילנא קדמאה דברא קב"ה בעלמא, ומלה דא הוי תלי על סמא"ל, עד דאתא אילנא אחרא קדישא דאיהו יעקב, ונטל מניה ברכאן, דלא יתברך סמא"ל לעילא ועשו לתתא, דהא יעקב דוגמא דאדם הראשון הוה, (ושופריה) דיעקב שופריה דאדם הראשון הוה, ועל דא כמה דמנע סמא"ל ברכאן מאילנא קדמאה, הכי נמי מנע יעקב דאיהו אילנא דוגמא דאדם, מסמא"ל

ברכאן מלעילא ומתתא, ויעקב דידיה נטיל בכלא, ועל דא (בראשית לב כה) ויאבק איש עמו, כתיב והנחש היה ערום, דא יצר הרע דא מלאך המות, ובגין דנחש איהו מלאך המות, גרם מותא לכל עלמא, ודא הוא רזא דכתיב (שם ו יג) קץ כל בשר בא לפני, דא הוא קצא דכל בשרא, דנטיל נשמתא לכל בשרא, ואקרי הכי:

ויאמר אל האשה אף, רבי יוסי אמר באף פתח, ואף אטיל בעלמא, אמר לה

זוהר חלק א דף לו/א

לאתתא, באילנא דא ברא קב"ה עלמא, ודאי אכלו מניה והייתם כאלהי"ם יודעי טוב ורע, דהא איהו הכי הוי אלהי"ם, שמיה עץ הדעת טוב ורע, ועל דא והייתם כאלהי"ם יודעי וגו', אמר רבי יהודה, לא אמר הכי, דאלו אמר באילנא דא ברא קב"ה עלמא, יאות הוה, כי הוא כגרזן ביד החוצב בו, אבל לא אמר אלא מאילנא דא אכל קב"ה וכדין ברא עלמא, וכל אומן סני לחבריה, אכלו מניה ואתון תהון בראן עלמין, ועל דא כי יודע אלהי"ם כי ביום אכלכם ממנו וגו', ובגין דאיהו ידע דא, אפקיד לכו עליה דלא תיכלו מניה, אמר רבי יצחק, בכלא מליל שקרא, בשירותא דאמר שקרא הוה, דכתיב אף כי אמר אלהי"ם לא תאכלו מכל עץ הגן, ולא הכי, דהא כתיב מכל עץ הגן אכל תאכל, וכלהו שרא ליה. אמר רבי יוסי, הא תנינן דפקיד ליה קב"ה על ע"ז, דכתיב ויצו, יהו"ה על ברכת השם, אלהי"ם על הדינין, על האדם על שפיכת דמים, לאמר על גלוי עריות, וכי כמה אנשי הוו בעלמא דאיהו אצטריך דא, אלא ודאי כלא על האי אילנא הוה בגין דביה אחידן כל אלין פקודין, דכל מאן דנטיל ליה בלחודוי עביד פרישו ונטיל ליה באוכלוסין דלתתא דאחידן ביה ונטיל ע"ז ושפיכות דמים וגלוי עריות, ע"ז באינן רברבי ממנן שפיכות דמים בהאי אילנא תליין, דאיהו בסטר גבורה, וסמא"ל אתפקד על דא גלוי עריות אשה היא ואנתתא אקרי, ואסיר לזמנא לאנתתא בלחודהא אלא עם בעלה, דלא יהא חשיד בגלוי עריות, ועל דא בכלהו אתפקד בהאי אילנא, כיון דאכל מניה בכלהו עבר, דהא כלא אחיד ביה, רבי יהודה אמר, ודאי מלה דא הכי הוא, דאסיר לאתיחדא עם אנתתא בלחודהא, אלא אם כן בעלה עמה. מה עבד ההוא רשע, אמר הא מטיתי להאי אילנא ולא מתי, אוף את קרבי ומטי בידך ביה ולא תמות, ומלה דא הוא אוסיף לה מגרמיה, מיד ותרא האשה כי טוב וגו', במה חמאת, א"ר יצחק, ההוא אילנא (שדה) סליק ריחין, כמה דאת אמר (בראשית כז כז) כריח שדה אשר ברכו יהו"ה, ובגין ההוא ריח דהוה סליק חמדת ליה למיכל מניה, רבי יוסי אמר, ראייה הוה, א"ל רבי יהודה, והא כתיב ותפקחנה עיני שניהם, א"ל האי ראייה בשיעורא דאילנא נקטת ליה, (נ"א שיעורא דלבא הות) דכתיב ותרא האשה דייקא:

ותרא האשה כי טוב, חמאת ולא חמאת, כי טוב, חמאת כי טוב, ולא אתישבת ביה, מה כתיב לבתר, ותקח מפריו, ולא כתיב ותקח ממנו, והיא אתדבקות באתר דמותא, וגרימת לכל עלמא מותא, ואפרישת חיי מן מותא, ובחובא דא גרים פרישותא, לאפרשא אתתא מבעלה, דהא קול מדבור לא מתפרשן לעלמין, ומאן דמפריש קול מדבור, אתאלם ולא יכיל למללא, וכיון דאשתקל מניה מלולא אתייהיב לעפרא. א"ר שמעון, כתיב (תהלים לט ג) נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעכר, נאלמתי דומיה, האי קרא כנסת ישראל אמרו בגלותא, מאי טעמא בגין דקול מדבר ליה לדבור, כיון דאיהו בגלותא, קול אתפרש מינה, ומלה לא אשתמע, ועל דא נאלמתי דומיה וגו', מאי טעמא בגין דהחשיתי מטוב, דלא אזיל קול בהדה, וישראל אמרי (שם סה ב) לך דומיה תהלה, מאי דומיה, דא תהלה לדוד, דאיהו דומיה בגלותא ושתיקא בלא קול, א"ר יצחק, מאי לך, בגינך איהו דומיה ושתיקא, דאסתלקא מנה קול:

ותקח מפריו, הא תנינן סחטה ענבים ויהבת ליה, וגרימו מותא לכל עלמא, דהא אילנא דא ביה שריא מותא, והוא אילנא דשלטא בליליא,

זוהר חלק א דף לו/ב

וכד איהי שלטא, כל בני עלמא טעמי טעמא דמותא, אלא אינון בני מהימנותא מקדמי ויהבי ליה נפשייהו בפקדונא, ובגין דאיהו בפקדונא אתהדרו נפשאן לאתרייהו, ועל דא (תהלים צב ג) ואמונתך בלילות כתיב:

ותפקחנה עיני שניהם, רבי חייא אמר, דהא אתפקחו למנדע בישין דעלמא, מה דלא ידעו עד השתא, כיון דידעו ואתפקחו למנדע ביש, כדין ידעו כי ערומים הם, דאבדו זהרא עלאה דהוה חפי עלייהו, ואסתלק מנייהו ואשתארו ערומים מניה. ויתפרו עלה תאנה, אתדבקו לאתחפאה באינון צולמין דההוא אילנא דאכלו מניה דאקרון טרפי דאילנא, ויעשו להם חגורות, רבי יוסי אמר, כיון דידעו מהאי עלמא ואתדבקו ביה, חמו דהאי עלמא מתדבר על ידא דאינון טרפין דאילנא, ועבדו להון תוקפא לאתתקפא בהו בהאי עלמא, וכדין ידעו כל זייני חרשין דעלמא, ובעו למחגר זיינין באינון טרפי אילנא, בגין לאגנא עלייהו. רבי יהודה אמר, כדין תלת עאלו בדינא ואתדנו, ועלמא תתאה אתלטייא, ולא קיימא בקיומיה בגין זוהמא דנחש, עד דקיימו ישראל בטורא דסיני, לבתר אלביש לון קב"ה בלבושין דמשכא אתהני מנייהו הה"ד כתנות עור, בקדמיתא הוה כתנות אור דהוה משתמשין בהו כעלאין דלעילא בגין דמלאכי עלאין הוה אתיין לאתהנא מההוא נהורא, הה"ד (שם ח ו) ותחסרהו מעט מאלהי"ם וכבוד והדר תעטרהו, והשתא דחבו כתנות עור, דעור אתהני מנייהו ולא נפשא. לבתר אולידו, ברא קדמאה ברא דזוהמא הוה, תרין אתו עלה דחיה ואתעברת מנייהו ואולידת תרין, דא נפק לזיניה, ודא נפק לזיניה, ורוח דילהון אתפרשו, דא לסטרא דא ודא לסטרא דא, דא דמי לסטרוי, ודא דמי לסטרוי, מסטרא דקין כל מדורין דסטרא דזיינין בישין ורוחין ושדין וחרשין אתיין, מסטרא דהבל סטרא דרחמי יתיר ולא בשלימו, חמר טב בחמר ביש ולא אתתקן בהדיה, עד דאתא שת ואתייחסו מניה כל אינון דרין דזכאי עלמא, וביה אשתיל עלמא, ומקין אתיין כל אינון חציפין ורשעים וחיבי עלמא. א"ר אלעזר, בשעתא דחב קין, הוה מסתפי, בגין דחמא קמיה זיני משריין מזיינין ואתיין לקטלא ליה, וכד אהדר בתשובה מאי קאמר, הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתר, מאי מפניך אסתר, אלא אהא סתיר מבניינא דילי, רבי אבא אמר, כמה דאת אמר (תהלים כב כה) ולא הסתיר פניו ממנו, (שמות ג') ויסתר משה פניו, ועל דא ומפניך אסתר, מאינון פנים דילך אהא נסתר דלא ישגחון בי, ועל דא והיה כל מוצאי יהרגני:

וישם יהו"ה לקין אות לבלתי וגו', מאי אות, אות אחד מעשרין ותרין אתוון דאורייתא יחב עליה לאגנא עליה, אמר רבי יהודה, מאי דכתיב ויהי בהיותם בשדה, מאי בשדה, דא אתתא, ועל דא קם וקטיל ליה, דהא מסטרא דא ירית לקטלא, מסטרא דסמא"ל דגרים מותא לכל עלמא, וקני קין להבל על נוקביה, רבי חייא אמר, הא חזינן דכתיב ויחר לקין מאד ויפלו פניו, על דלא אתקביל קרבניה, א"ל הכי הוא, וכלא הוה לקבליה, ואמר רבי יהודה, מאי דכתיב הלא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ, אלא הכי קאמר, הלא אם תיטיב עובדך שאת, מאי שאת, כדכתיב (בראשית מט ג) יתר שאת, דהא בוכרא שבחא אית ליה בכלא תדיר, ותלייא בעובדוהי, ועל דא אם תיטיב שאת, ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ, מאי לפתח, דא פתחא

זוהר חלק א דף לז/א

דלעילא, דמניה נפקין דינין על עובדין בישין דעלמא, פתח, כמה דאת אמר (תהלים קיח יט) פתחו לי שערי צדק, לההוא פתח, חטאת רובץ, דא מלאך המות, והוא זמין לאתפרעא מינך. תא חזי בראש השנה אתיליד אדם, בראש השנה ודאי, רזא לעילא ותתא ר"ה לעילא, ר"ה לתתא, בראש השנה עקרות נפקדות, מנלן דבראש השנה הוה, דכתיב (בראשית כא א) ויהו"ה פקד את שרה, ויהו"ה דייקא, דא ר"ה, ובגין דנפיק אדם מר"ה, (ד"א ונפיק) נפיק בדינא, ועלמא קיימא בדינא, ובגיני כך לפתח ודאי, חטאת רובץ, בגין לאתפרעא מינך, ואלוך תשוקתו, עד דתשתצי. ואתה תמשל בו, רזא הוא דכתיב (נחמיה ט ו) ואתה מחיה את כלם, מכאן אמרו לא שליט קב"ה אלא בזמנא דישתצון חייבי עלמא, ועל דא כיון דמלאך המות ישצי לון, כדין קב"ה שליט עלוי, דלא יפוק לאבאשא עלמא, דכתיב ואתה תמשל בו (בתיובתא), ואתה דייקא, אמר רבי יצחק, בקוטרא דפלגא קפסירא (קסטירא) שכיח רבי יהודה אמר, ואתה תמשל בו בתיובתא. רבי יוסי אמר, כד הוו אינון דרין דקין אזלין בעלמא, הוו מטרטשי ארעא, והוו דמיין לעלאי ותתאי, א"ר יצחק, עז"א ועזא"ל כד נפלו מאתר קדושתיהו מלעילא, חמו בנת בני נשא וחטאו, ואולידו בנין, ואלין הוו נפילים, דכתיב הנפילים היו בארץ, רבי חייא אמר, בנוי דקין הוו בני אלהי"ם, דהא כד אתא סמאל על חוה אטיל בה זוהמא, ואתעברת ואולידת לקין, וחיזו דיליה לא הוה דמי לשאר בני נשא, וכל אינון דאתיין מסטרא דיליה לא הוו אקרונ אלא בני האלהי"ם, רבי יהודה אמר, ואפילו אינון (בני) נפילים הכי אקרונ, המה הגבורים, שתין הוו בארעא כחושבן דלעילא, כתיב הכא המה הגבורים אשר מעולם וכתיב התם (שיר ג ז) ששים גבורים סביב לה, רבי יוסי אומר, המה הגבורים אשר מעולם ממש, מעולם דייקא, אנשי השם, מאי שם דא הוא עולם דקארמן, אנשי השם דייקא, כתיב הכא אנשי השם, וכתיב התם (ויקרא כד טז) בנקבו שם, וכתיב (שם יא) ויקוב בן האשה הישראלית את השם. רבי חייא אמר, מעולם ממש הוו, ומעולם דלתתא נטל לון קב"ה, כדבר אחר (מעולם דא הוו, וגוברין גברן דסטרא בישא הוו, דכתיב אנשי שם, אנשי השם לא כתיב, אלא אנשי שם, כגוונא דא כתיב) (תהלים כה ו) זכר רחמיך יהו"ה וחסדיך כי מעולם המה, מעולם ודאי, ומעולם דלתתא נטיל לון קב"ה, ואינון אבהן קדמאי, למהוי רתיכא קדישא לעילא, אוף הכא המה הגבורים אשר מעולם, מעולם ודאי נטיל לון קב"ה, רבי יצחק אמר, מעולם (ומאי הוא) דא מטתו שלשלמה, דכתיב (שיר ג ז) ששים גבורים סביב לה, רבי אחא אמר, כלהו בני האלהי"ם אקרונ, (ד"א ל"ג דהא עד לא אתבסמת). תא חזי כלהון נטיען, הוו סתימין רשימין דקיקין באתרא חז, לבתר עקרון קב"ה ואשתיל לון באתר אחרא, ואתקיימו. רבי ייסא שאל, מאי דכתיב זה ספר תולדות אדם, ביום ברא אלהי"ם אדם בדמות אלהי"ם עשה אותו, זכר ונקבה בראם ויברך אותם, א"ל רבי אבא, רזא עלאה הוא, תנינן תלת ספרין פתיחן בר"ה, חד דצדיקים גמורים תוספתא:

אמרו רז"ל, בשעתא דברא קב"ה לאדם, ברא ליה בגינתא דעדן, וצוהו על שבע מצות, חב ואתגרש מגינתא דעדן, ותרי מלאכי שמיא עזא ועזאל, אמרו קמי קב"ה אלו הוינא אנן בארעא הוינא זכאין, א"ל קב"ה וכי אתון יכלין על יצרא בישא, אמרו קמיה יכלין, מיד אפיל לון קב"ה, כמה דאת אמר (בראשית ו ד) הנפילים היו בארץ, וכתיב הגבורים וגו', ובשעתא דנחתו לארעא עאל בהו יצרא בישא, שנאמר ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו, חבו ואתעקרו מקדושתיהו:

זוהר חלק א דף לז/ב

זהר:

וכו', ספר עלאה דהא מניה נפק כלא נפיק מניה כתיבה ספר אמצעיתא כללא דעילא ותתא (ס"א) ספר דאיהו כללא דלעילא ותתא, ואחיד לכל סטרין, רזא דאדם קדמאה, ספר תליתאה דאקרי (נ"א ואקרי) תורה) דתורה שבכתב, אדם קדמאה, ספר (ס"א תליתאה) דאקרי תולדות אדם ודא איהו דצדיקים גמורים, הה"ד זה ספר תולדות אדם, דא צדיק ודאי דעביד תולדות, ביום ברא אלהי"ם אדם בדמות אלהי"ם, דהא ודאי כדין אתתקן כלא לעילא ותתא ואתקיימו בדוגמא חדא, זכר ונקבה בראם סתם, חד אתכליל בחד מתניתין (ד"א וכו') כתיב (משלי יח י) מגדל עוז שם יהו"ה בו ירוץ צדיק ונשגב, דא הוא ספר תולדות אדם, דרהיט בההוא מגדל, האי מגדל מאי עבידתיה, אלא דא הוא מגדל דוד, ודא הוא מגדל עז שם יהו"ה, וכלא חד, הכא ידיעא לבני מהימנותא, דא הוא ודאי ספר תולדות. (אית דלא גרסי), (אדם לבני מהימנותא, סודו מגדל עז שם יהו"ה בו ירוץ צדיק ונשגב, יהו"ה צדיק), (אדם לבני מהימנותא). דע כי יש צירוף היוצא מפסוק זה המתחלק ל"ב צירופים, וכל צירוף הוא משלש אותיות, ומספר האותיות הם עם אותיות הוי"ה צדיק הנוסף בו כאשר תראה בצירוף, והם שמותיו של הקב"ה כאשר קבלוהו הראשונים והיה ידוע להם ענינו ושמושו. ואמר רבי אבא, ספר ודאי נחתו ליה לאדם הראשון, וביה הוה ידע חכמתא עלאה, וספרא דא מטא לבני אלהין חכימי דרא, ומאן דזכי לאשגחא ביה, ידע ביה חכמה עלאה, ומשגיחין ביה וידעין ביה, וספרא דא נחית ליה מארי דרזין, ותלת שליחן ממנן קמיה, ובשעתא דנפק אדם מגנתא דעדן, אחיד בההוא ספרא, כד נפיק (מניה) טאס מניה (לתרעא), צלי ובכי קמי מאריה ואתיבו ליה כמלקדמין, בגין דלא תתנשי חכמתא מבני נשא, וישתדלון למנדע למאריהון. וכן תנינן ספר הוה ליה לחנוך, ודא ספר מאתר דספרא דתולדות אדם הוה, ודא הוא רזא דחכמתא, דהא מארעא אתנטיל, הה"ד (בראשית ה כד) ואיננו כי לקח אותו אלהי"ם, והוא הנער, כדכתיב (משלי כב ו) חנוך לנער על פי דרכו, וכל גנזי עלאי אתמסרן בידיה, ודא מסיר ויהיב ועביד שליחותא, ואלף מפתחן אתמסרן בידיה, ומאה ברכאן נטיל בכל יומא, וקשיר קשירין למאריה. מעלמא נטיל ליה קב"ה לשמושיה, הה"ד כי לקח אותו אלהי"ם, ומן דא אתמסר ספרא דאקרי ספרא דחנוך, בשעתא דאחיד ליה קב"ה, אחמי ליה כל גנזי עלאי, אחמי ליה אילנא דחיי בגו מציעות גנתא וטרפוי וענפוי, וכלא חמינן בספריה, זכאין אינון חסידי עלאין, דחכמתא עלאה אתגלי להו, ולא אתנשי מנייהו לעלמין, כמה דאת אמר (תהלים כה יד) סוד יהו"ה ליראיו ובריתו להודיעם:

ויאמר יהו"ה לא ידון רוחי באדם לעולם, בשגם הוא בשר וגו', (חסר) רבי אחא אמר, בההוא זמנא, הוה ההוא נהרא דנגיד ונפיק אפיק רוחא עלאה מאילנא דחיי, ואריק באילנא (דשריאי ביה מותא), (מאילנא דמותא), ואתמשכן רוחין בגווייהו דבני נשא יומין (זמנין) סגיאין, עד דסלקו בישיין ואתעתדו לפתח, כדין אסתלק רוחא עלאה מההוא אילנא, בשעתא דפרח נשמתין בבני (מבני) נשא, הה"ד לא ידון רוחי באדם לעולם, למיהב לעולם, בשעתא דפרחו נשמתין בבני נשא. בשגם הוא בשר, רבי אלעזר אמר, (דבי רבי אלעזר אמרי), בשגם דא משה, דאיהו נהיר לסיהרא, ומחילא דא קיימין בני נשא בעלמא יומין (זמנין) סגיאין, והיו ימיו מאה ועשרים שנה, רמז למשה דעל ידיה תורה אתיהיבת, וכדין יריק (ס"א זריק) חיינ לבני נשא מההוא אילנא דחיינ, וכך הוה, אלמלא דחבו ישראל, הה"ד (שמות לב טז) חרות על הלחות, חרות ממלאך המות, דהא אילנא דחיי הוה משיך לתתא, ועל דא בשג"ם דאיהו בשר קיימא מלה, לארקא (לארתחקא) רוחא דחיי, בשגם אחיד לתתא אחיד לעילא, ועל דא תנינן משה לא מית אלא אתכניש

מעלמא, והוה נהיר לסיהרא, דהא שמשא אע"ג דאתכנש מעלמא לא מית, אלא עאל ואנהיר לסיהרא, כך משה. דבר אחר בשגם הוא בשר, במשיכו דרוחא בבני נשא זמנא רבה, אתהדר למהוי בשר לאתמשכא בתר גופא, ולאשתדלא בעובדין דהאי עלמא, אמר רבי יצחק, כל דרין דאשתכללו משת, כלהו צדיקי וחסידי, לבתר אתפשטו ואולידו, ואוליפו אומנותא (וחכמתא) דעלמא, לשצאה ברומחין וסייפין, עד דאתא נח ואתקין לון תקונא דעלמא, למפלח ולא תקנא ארעא, דהא בקדמיתא לא הוו זרעין וחצדין, לבתר אצטריכו להאי, דכתיב עוד כל ימי הארץ וגו'. רבי אלעזר אמר, זמין קב"ה לתקנא עלמא, ולא תקנא רוחא בבני נשא בגין דיורכון יומין לעלמין, הה"ד (ישעיה סה כב) כי כימי העץ ימי עמי וגו', וכתיב (שם כה ח) בלע המות לנצח ומחה יהו"ה אלהי"ם דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי יהו"ה דבר:

ע"כ אשתכללו מילין, מכאן ולהלאה תקונא דפרשתא:

בראשית:

אמר רבי שמעון, הא תנינן, דכד ברא קב"ה עלמא גליף בגילופי דרזא דמהימנותא גו טהירין ברזין עלאין, וגליף לעילא וגליף לתתא וכלא ברזא חדא, ועביד עלמא תתא כגוונא דעלמא עלאה, ודא קאים לקביל דא, למהוי כלא חד ביחודא חדא, ובגין כך קב"ה גליף גליפו דאתון עילא ותתא, ובהו ברא עלמין ותא חזי כגוונא דעבד קב"ה עלמא, הכי נמי ברא ליה לאדם קדמאה, פתח ואמר, (הושע ו ז) והמה כאדם עברו ברית וגו', דהא קב"ה אעטר ליה בעטרין עלאין, וברא ליה בשית סטרין דעלמא למהוי שלים בכלא, וכלא זעאן ודחלן מקמיה. דהא כד אתברי אדם אתברי בדיוקנא עלאה, והוו מסתכלן בההוא דיוקנא וזעאן ודחלן מקמיה, ולבתר אעיל ליה קב"ה בגנתא דעדן, לאתעדנא תמן בעדונין עלאין, והוו מלאכין עלאין סחרין ליה ומשמשין קמיה, ורזין דמריהון הוו אודעין ליה, תא חזי בשעתא דאעיל ליה קב"ה לגנתא דעדן, הוה חמי ואסתכל מתמן כל רזין עלאין וכל חכמתא, בגין למנדע ולאסתכלא ביקרא דמריה. שבעה היכלין מדורין אינון לעילא דאינון רזא דמהימנותא עלאה, ושבעה היכלין אינון לתתא, (כגוונא דלהון חד לקביל חד, שבעה מדורין דהיכלין אינון לתתא), כגוונא דלעילא, ואינון שית כגוונא עלאה, וחד טמיר וגניז איהו לעילא, וכל אלין אינון ברזא עלאה, בגין דכל הני היכלין אית בהו כגוונא דלעילא, ואית בהו כגוונא דלתתא, למהוי כליל בדיוקנא דרזא דלעילא, ובדיוקנא דרזא דלתתא, ובהו הוה דיוריה דאדם, ולבתר דאתתרך מגנתא דעדן, אתקין לון קב"ה לנשמתהון דצדיקיא, לאשתעשעא בהו כדקא חזי, מזיוא דיקרא עלאה, וכל חד וחד אתתקן כגוונא דלעילא, וכגוונא דלתתא, כמה דאוקימנא:

היכלא קדמאה, אתר דאיהו מתתקן לתתא, למהוי כגוונא דלעילא, והא אתערו חברייא נמוסי דגנתא דעדן, כמה דאיהו ברזא עלאה, (דאיהו מתקן לגו, גו טמירא דרזא דלתתא גניז וסתים מכלא), (נ"א ואיהו מתתקן לגו וסתים מכלא), ולא שלטא ביה עינא, בר נשמתהון דצדיקיא, למהוי

זוהר חלק א דף לח/ב

גליפן לעילא ותתא, ולאסתכלא מתמן ברזא דמריהון, ובענוגא דלעילא. ואלין אינון צדיקיא דלא אחלפו יקרא דמריהון בגין דחלא אחרא, כתיב (משלי יב ד) אשת חיל עטרת בעלה, רזא דמהימנותא לאתדבקה בר נש במריה, ולדחלא מניה תדיר, ולא יסטי לימינא ושמאלא, והא אוקימנא, דלא יהך בר נש בתר דחלא אחרא דאקרי אש"ת זנוני"ם, ובגין כך כתיב (שם ז ה)

לשמרך מאשה זרה מנכריה אמריה החליקה. היכלא דא קאים בדיוקנא דרזא עלאה, בגין דכד נשמתין דצדיקיא נפקי מהאי עלמא, עאלין גו אלין היכלין די בגנתא דעדן דלתתא, ותמן (עאלין) יתבין כל חד וחד, כל ההוא זמנא דאצטריכא נשמתא למיתב תמן, ובכל היכלא והיכלא אית דיוקנין כגוונא (עלאה) דלעילא, ודיוקנין כגוונא (תתאה) דלתתא, ותמן אתלבשת נשמתא בלבושין כגוונא דהאי עלמא, ואתעדנת תמן כל ההוא זמנא דאצטריכת, עד דמטי זמנא לסלקא לאתר עלאה כמה דאצטריך, ומגו ההוא זמנא דאתלבשת ביה, חמאת דיוקנין עלאין לאסתכלא ביקרא דמריה. בהאי היכלא אית נהורין עלאין לאסתכלא, ונשמתהון דאינון גיורין דאתגיירו קיימין תמן, ועאלין תמן לאסתכלא ביקרא עלאה, ומתלבשן תמן בלבושא חדא דנהורא דנהיר ולא נהיר, וההוא היכלא מקפא מאבן טבא ודהבא, ותמן איהו פתחא חדא דנחית לקבל פתחא דגיהנם, מתמן מסתכלן בכל אינון חייבי (דישראל) (נ"א דעובדי ע"ז) דלא עאלו בברית קיימא קדישא, ואתתרכו באינון מלאכי חבלה, דטרדי לון בנורא דדליק, ואינון חמאן וחדאן על דאתגיירו, ותלת זמנין ביומא נהרין מגו נהירו עלאה, ומשתעשען תמן, ועילא מנהון עובדיה, ואונקלוס גיורא, ושאר גיורין דאתגיירו, כגוונא דא לעילא, כד זכאן לסלקא נשמתהון לאתעטרא תמן:

היכלא תניינא היכלא דא קיימא לגו מהאי היכלא קדמאה, והאי (פתחא איהו סמיך לגו מערתא) (נ"א היכלא סמיך למערתא) דאבהן, והאי היכלא נהיר מקדמאה, הכא אית כל אבנין יקירין דמקפן ליה, בגו דהאי היכלא אית נהירו חד כליל מכל גוונין, ואיהו נהיר מעילא לתתא, בהאי היכלא קיימין אינון דסבלו יסורין ומרעין בהאי עלמא בגין לאתתקנא, והוו מודן ומשבחן למריהון כל יומא, ולא הוו מבטלין צלותיהו לעלמין, לגו מהאי היכלא קיימין כל אינון דהוו מקדשין בכל חילא שמא דמריהון, ואתיבו אמן יהא שמיה רבא מברך בכל חילא, ואלין אינון קיימין לגו בגו האי היכלא, וההוא נהורא דכליל כל גוונין נהיר לון, מההוא נהירו קיימין וחמאן נהורין אחרנין, דאתאחדן ולא אתאחדן בגוייהו, ועילא מנהון משיח דאיהו עאל וקאים בנייהו ונחית לון. איהו נטיל מהאי היכלא, ועאל בהיכלא תליתאה ותמן כל אינון בני מרעין וכאבין יתיר, וכל אינון דרדקי דבי רבן דלא אשלימו יומין, וכל אינון דעצבין על חרוב בי מקדשא, (ואושידו) והוו אושדין דמעין, כלהון קיימין בההוא היכלא, ואיהו מנחם לון. ונטיל מהאי היכלא, ועאל בהיכלא רביעאה ותמן כל אינון אבלי ציון וירושלם, וכל אינון קטולי דשאר עמין עעכו"ם, ואיהו שרי ובכי

זוהר חלק א דף לט/א

וכדין כל אינון נשיאין דזרעא דדוד כלהו אחידן ביה ומנחמין ליה, שארי תניינות ובכי, עד דקלא נפיק ומתאחד בההוא קלא, וסליק לעילא, ואשתהי תמן עד ריש ירחא, וכד נחית נחתין עמיה כמה נהורין וזיוין, מנהרין לכל אינון היכלין, ואסוותא ונהורא לכל אינון קטולין, ובני מרעין ומכאובין דסבילו עמיה דמשיח. וכדין פורפירא לביש, ותמן חקיקין ורשימין כל אינון קטולי דשאר עמין עעכו"ם בההוא פורפירא, וסליק ההוא פורפירא לעילא, ואתחקק תמן גו פורפירא עלאה דמלכא, וקב"ה זמין לאלבשא ההוא פורפירא ולמידן עמין, דכתיב (תהלים קי ו) ידן בגוים מלא גויות, עד די אתא ונחיים לון, ונחתין עמיה נהורין ועדונין לאתעדנא, וכמה מלאכין ורתיכין עמיה, כל חד וחד במלבושא (נ"א ובידא דכל חד וחד מלבושא), לאתלבשא בהו כל אינון נשמתין דקטולין, ותמן מתעדנין כל ההוא זמנא דאיהו סליק ונחית. לגו מהאי היכלא, קיימי גו דרגא עלאה אינון עשרה רברבין ממנן, (כגון) רבי עקיבא וחברוי, וכלהו סלקי בסליקו גו אספקלריאה דלעילא, ונהרין בזיו יקרא עלאה, עלייהו כתיב (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהי"ם זולתך יעשה למחכה לו:

בהיכלא חמישאה קיימין כל אינון מאריהון דתיובתא שלימתא, דתבו מחטאיהון ואתנחמו בהו, ונפקת נשמתיהו בדכיו, (וכל אינון מאריהון דתיובתא), וכל אינון דקדישו שמא דמריהון וקבילו עלייהו מותא, ובתרעא דהאי היכלא (פתחא) קאים מנשה מלך יהודה, דקביל ליה קב"ה בתיובתא שלימתא, וחתר ליה חתירא לקבלא ליה, ולגו מהאי היכלא קיימין כל אינון מאריהון דתיובתא תקיפא, דנשמתהון נפקא בשעתא דאתמררו על עובדיהון, ואלין מתעדנין בעדונא עלאה בכל יומא ויומא, ותלת זמנין ביומא נהירו עאל בההוא היכלא, דמתעדנין ביה כל חד וחד כדקא חזי ליה, וכל חד נכוה מנהורא דחופה דחבריה, בין לתתא בין לעילא, האי היכלא קיימא על אינון היכלי תתאי, ואפילו צדיקים גמורין לא יכלין לאעלאה בגו (ההוא) האי היכלא ולמיקם ביה, והאי איהו דרגא עלאה על כלא, (ביה) בר דרגא דחסידי, דאיהו דרגא עלאה על כלא:

היכלא שתיתאה היכלא דא היכלא דחסידי, היכלא דא היכלא עלאה על כלא, והאי הוא היכלא דקיימא על כלא, היכלא דימינא, לית מאן דיקים ביה, אלא אינון חסידים קדישין, וכל אינון דמרחמי למריהון ברחימו סגי, ולפתחא דהאי היכלא קיימאן כל אינון דמיחדי יחודא דמריהון בכל יומא, ואלין עאלין בהאי היכלא, וזמינין לסלקא בקדמיתא. ועילא מהאי פתחא אברהם ימינא דקב"ה, ולפתחא אחרא קיימא יצחק דאתעקד על גבי מדבחא, והוה קרבנא שלים קמיה דקב"ה, ולפתחא אחרא לגו קיימא יעקב שלימא ותריסר שבטין סחרניה, ושכינתא על רישייהו, וכד ישראל בעקו, מתערי תלת אבהו, ומתערי לה לשכינתא לאגנא עלייהו, וכדין איהי סלקא ואתעטרא לעילא, ואגנא עלייהו דישראל. וכמה דאית היכלין לתתא בגנתא דעדן, הכי נמי לעילא אית היכלין מתקנן, דאינון רזא דמהימנותא, וכל (אינון) הני היכלין כלהו מתקשרן ומתעטרן בחד היכלא:

דאיהו היכלא שביעאה והאי היכלא איהו גניזו וסתים מכל שאר היכלין, באמצעיתא דהאי היכלא קאים חד עמודא

זוהר חלק א דף לט/ב

דאיהו בגוונין סגיאין, ירוק חוור סומק אוכם, וכד נשמתין סלקין, אינון עאלין גו האי היכלא, מאן דאתחזי להאי גוון סליק ביה, ומאן דאתחזי להאי גוון סליק ביה, כל חד וחד כדקא חזי ליה, ואלין שית היכלין אינון למדורא כדאמרן, ושביעאה לאו איהו למדורא, ושית כלא ברזא דשית ועל דא כתיב ברא שית, שית דרגין לעילא שית דרגין לתתא וכלא רזא חדא. תא חזי בראשית, רבי יהודה אמר תרין בתין הוו, בית ראשון ובית שני, דא עלאה ודא תתאה תרין ההי"ן אינון דא עלאה ודא תתאה, וכלהו חד, ב' עלאה פתחא תרעין לכל סטרא, דהכי הוא דכליל דא בדא ראשית כדין הוא ראשית לאעלא בחושבנא דבנינא. רבי יצחק אמר רבי אלעזר, בראשית דא כללא דיוקנא (ד"א דדיוקנא) דכל דיוקנין כלילין ביה, דא רזא דכתיב (יחזקאל א כח) הוא מראה דמות כבוד יהו"ה, חיזו דאתחזון ביה שית אחרנין, ודא הוא בראשית ברא שית, תא חזי, כד עאלין בהאי חיזו שית גוונין, היא אתקינת גרמה לאחזאה לון, ולמפעל בהו אומנותא דעלמא, ואי תימא דהאי אומנותא דעלמא מדרגא דא הוא, כתיב ברא שית, שבחא דשית איהו דעבדי אומנותא בהאי. רבי יוסי פתח, (שיר ב יב) הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו, הנצנים (נראו בארץ) דא הוא רזא דשית דרגין (עלה, ואיהי שביעאה, ואלין אינון שית דרגין, דרגא דאברהם, ודרגא דיצחק, ודרגא דיעקב, ויכ"ן ובו"ע"ז, ויוס"ף, כלהו אתחזו בארעא, דכתיב נראו בארץ, בארץ דא היא קרתא קדישא דארץ ישראל), נראו בארץ, בגין דאינון דיוקנין לאתחזאה בהאי דרגא, עת הזמיר הגיע, דהא כדין משבח ומהדר כמה דאת אמר (תהלים ל יב) למען יזמרך כבוד ולא ידום, ובגין כך אקרי מזמור כמה דתנינן, דכתיב מזמור לדוד, דשארית

עליה שכינתא ברישא, ודא הוא עת הזמיר הגיע, רבי חייא אמר, דהא כדין מטא זמנא לשבחה. רבי אבא אמר, עלמא עלאה סתים, וכל מלוי סתימין, בגין דקיימא ברזא עלאה, יומא דכל יומין, (רומא דכל רומין), וכד ברא ואפיק, אפיק אלין שית, ובגין דאיהו סתים דכל מלוי סתימין, אמר בראשית ברא, שית יומין עלאין, ולא אמר מאן ברא להון, בגין דאיהו עלמא עלאה סתימא, ולבתר גלי ואמר לון עבידתא תתאה, ואמר מאן ברא ליה, בגין דאיהו עלמא דקיימא באתגלייא, ואמר ברא אלהי"ם את השמים ואת הארץ, ולא כתיב ברא סתים (ד"א בארז סתים) ברא את השמים, בגין דאיהו עלמא באתגלייא, ואמר ברא אלהי"ם, אלהי"ם ודאי שמא באתגלייא, קדמאה בסתימא דאיהו עלאה, תתאה באתגלייא, למהוי תדיר עובדא דקודשא בריך הוא סתים וגלייא, ורזא דשמא קדישא הכי הוא סתים וגלייא, את השמים, לאסגאה שמים תתאי לתתא, ואת הארץ, לאכללא ארץ דלתתא, ולאסגאה (לה) כל עובדהא כגוונא דלעילא:

והארץ היתה תהו ובהו כדקאמרן, והארץ דא ארץ עלאה, דלית לה נהורא מגרמה, היתה, בקדמיתא כבר הות כדקא יאות, והשתא תהו ובהו וחשך, היתה דייקא, לבתר אזעירת גרמה ואזעירת נהורא, תהו ובהו וחשך ורוח, ארבע יסודי עלמא דאשתכללו בה. דבר אחר ואת הארץ כדקאמרן, לאסגאה ארעא דלתתא, דאיהו אתעבידת בכמה מדורין (נהורין), כלא כגוונא עלאה, ודא הוא והארץ היתה תהו ובהו וחשך ורוח, אלין אינון מדורי ארעא, ארץ, אדמה, גיא, נשיה, ציה, ארקא, תבל, וגדול שבכולם תבל, דכתיב (תהלים ט ט) והוא

זוהר חלק א דף מ/א

ישפוט תבל בצדק, אמר רבי יוסי מאן הוא ציה, א"ל דא הוא אתר דגיהנם, כמה דאת אמר ציה וצלמות, ורזא דא כתיב (ד"א דכתיב) (במלת) וחשך על פני תהום, דא רזא אתר דגיהנם, דא הוא ציה אתר דמלאך המות, כדקאמרן דאיהו מחשיך אנפיהו דברייתא, ודא הוא אתר דחשך עלאה, תה"ו דא נשי"ה, דלא אתחזייה בה חיזו כלל, עד דאתנשי מכלא, ועל דא אתקרי נשיה, ובהו דא ארקא, אתר דלא אתנשי, רבי חייא אמר דא גיא, ורוח אלהי"ם מרחפת, דא לקבל תבל, דאתון מרוח אלהי"ם, וכלא כחד הוא, כגוונא דא אית לארץ עלאה. שבעה מדורין אינון לעילא דרגא על דרגא, ובכלהו מדורין מלאכי עלאי אלין על אלין, הכי נמי לתתא, וכלא אחיד דא בדא, למהוי כלא חד, שבעה מדורין אינון לעילא, והאי ארץ עלאה אחידת לון, וכלהו קיימין בה, ובכלהו קיימא תושבחתא דקב"ה, דרגין פרישן דא מן דא, ואתרין פרישן דא מן דא:

מדורא קדמאה לתתא, הוא אתר בי חשוך דלא נהיר, והוא מתתקן למדורי רוחי וקסטירי ועלעולי תקיפין, דלא אתחזיין, ולא אית ביה נהורא ולא חשוכא, ולא דיוקנא כלל, ותמן לא ידעין ביה ידיעא כלל, דלאו ביה צורה גו כלל כורסייא (סורטא), ועל ההוא אתר ממנא חד מלאכא טהריאל שמיה, ועמיה שבעין ממנן מעופפין, ואתמחון מזיקי שביבין (דעלייהו), ולא קיימין ולא אתחזון ולא משתכחי, וכד אתי צפרא כלהו מתחדשן ולא קיימי, כד מטאן לגבי ההוא (דהאי) אתר אבדין ולא משתכחין, ועאלין בחד נוקבא דתהומא ולא אתחזון, כד אתרמיש ליליא אתמחון מאינון שביבין, עד דמטי צפרא:

מדורא תניינא, הוא אתר דנהיר יתיר, ואיהו חשוך אבל לא חשוך כההוא קדמאה, והוא מתתקן למדורי מלאכין עלאין, די ממנן על עובדיהון דבני נשא ולמסטי (ד"א למסטי) להון בההוא ארז בישא דאינון אזלין וההוא אתר אתחזי יתיר מן קדמאה, ואלין מלאכין אית להון קרבא (קורבא) עם בני נשא, ומתזנן (ומתהנן) מריחא ובוסמא דלתתא לסלקא בתועלתא, ולאנהרא יתיר, ועלייהו חד ממנא קדומיאל שמיה, ואלין פתחין שירתא ומשתכחי ואזלין לון, ולא אתחזון עד

דישראל לתתא פתחי ואמרי שירתא, כדין קיימן בדוכתייהו ואתחזון נהירין יתיר, תלת זמנין ביומא מקדשי קדושתא, וכד ישראל עסקי באורייתא, כלהון טאסין וסהדי (אינון) סהדותא לעילא, וקב"ה חייס עלייהו:

מדורא תליתאה, הוא אתר דשביבין וקטורין, ותמן נגידו דנהר דינור דנגיד ונפיק, דאיהו בי מוקדא דנפשייהו דרשיעייא, דמתמן נחית אשא על רישייהו דרשיעייא, ותמן מלאכי חבלה דטרדי להו, ותמן אשתכח דלטורייא עלייהו דישראל לזמנין, ולאסטאה לון, בר בזמנא דנסבי אסוותא לדחייא ליה, וחד ממנא עלייהו מסטרא דשמאלא, כלהו מסטרא דחשך, כמה דאת אמר וחשך על פני תהום, וסמא"ל חייבא אשתכח תמן:

מדורא רביעאה, הוא אתר דנהיר, ותמן הוא נהירו למלאכי עלאי די בסטר ימינא, ופתחי שירתא וסיימי, ולא אזלין לאעברא כהני קדמאי

זוהר חלק א דף מ/ב

דפתחין שירתא ומתוקדן ומתעברן בנור דליק, ותבין ומתחדשין כמלקדמין, והני קיימיין בדוכתייהו ולא מתעברן, והני מלאכי דרחמי דלא משניין לעלמין, ועלייהו כתיב (תהלים קד ד) עושה מלאכיו רוחות וגו', ואלין עבדין שליחותייהו בעלמא, ולא אתחזון לבני נשא, בר בחזווא, או בסטרא אחרא בסכלתנו סגי, וחד מלאכא ממנא עלייהו פדאל שמיה, וביה פתיחין מפתחון דרחמי לאינון דתייבין לגביה דמאריהון, ופתחין תרעין לאעברא צלותהון ובעותהון:

מדורא חמישאה, הוא מדורא דנהיר בנהירו יתיר מכלהו קדמאי, ואית ביה מלאכין מנהון אשא ומנהון מיא לזמנין אשתכחו ברחמי ולזמנין אשתכחו בדינא, אלין בסטרא דא ואלין בסטרא דא, לזמנין נהרין אלין וחשכין אלין, ואלין ממנן לזמנא למאריהון, אלין בפלגות ליליא, ואלין כד סליק נהורא, וחד ממנא עלייהו קדשיאל שמיה, כד אתפלג ליליא ואתער רוח צפון, וקב"ה אתי (ס' ע"ב) לאשתעשעא עם צדיקייא בגנתא דעדן, כדין רוח צפון אקיש, ומטא לאינון דממנן בפלגות ליליא לזמנא, וכלהו מזמרין ופתחין שירתא, וכד אתי צפרא ומתחבר קדרותא דצפרא בנהורא, כדין כלהו אחרנין אמרין שירתא, וכל ככבי רקיעא וכל שאר מלאכין (דלתתא) מסייעין לון, כמה דכתיב (איוב לח ז) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהי"ם, עד דישראל נטלי שירתא ותושבחתא אבתרייהו:

מדורא שתיתאה, הוא מדורא עלאה קריב למלכו שמיא וביה ארביין ונהרין ונחלין, דמתפלגין מן ימא, וכמה נונין אינון דמרחשן לארבע סטרי עלמא, ועילא מנהון סרכין ממנן, וחד ממנא עלייהו ואוריאל שמיה, והוא ממנא על כל אלין תתאין, וכלהו נטלי בשעתי ורגעי כד נטלי ארבי לסטרא דא ולסטרא דא, כד נטלי ארבי לסטר (דרום) מזרח, ממנא דקיימא עלייהו לההוא סטרא הוא מיכאל דאתא מימינא, וכד נטלי ארבי לסטר צפון, ממנא דקיימא עלייהו לההוא סטרא הוא גבריאל דאתי מסטרא דשמאלא, וכד נטלי ארבי לסטר (מזרח) דרום, הא תמן איהו ממנא דקיימא עלייהו לההוא סטרא רפאל (נ"א אוריאל) שמיה, והוא לימינא, וכד נטלי ארבי לסטר מערב, ממנא דקיימא עלייהו לההוא סטרא הוא אוריאל (נ"א רפאל), ואיהו לבתראה:

מדורא שביעאה, הוא מדורא עלאה על כלא, ותמן לא אשתכחו בר נשמתהון דצדיקייא דתמן מתעדנין בההוא זיהרא עלאה, ומתעדנין בעדונין ותפנוקין (עלאה) עילאין, ותמן לא אשתכחו בר אינון זכאין, וגנזי שלום ברכה ונדבה, כלא הוא כגוונא עלאה. והא אמרו חברייא, כדין הוא

בארץ דלתתא בשבעה מדורין, וכלהו כגוונא דלעילא. ובכלהו אית זינין כחיזו בני נשא, וכלהו מודן ומשבחן לקב"ה, ולית מאן דידע יקריה כאלין דאינון במדורא עלאה, ואלין חזאן יקריה כדקא יאות, למפלח ליה ולשבחא ליה ולאשתמודע יקריה, ועלמא דא עלאה דאיהו תבל, לא קיימא בקיומיה אלא בגיניהון דצדיקייא, דאינון גופין קדישין,

זוהר חלק א דף מא/א

כגוונא דלעילא, לא קיימא ההוא מדורא שביעאה אלא לנשמתהון דצדיקיא, הכי נמי האי מדורא שביעאה לתתא לא קיימא אלא לגופיהון דצדיקיא, למהוי כלא חד דא כגוונא דדא. תא חזי א"ר שמעון, שבעה מדורין אינון דקאמרן, ובגו אינון אית ז' היכלין מאינון רזי מהימנותא, לקבל ז' רקיעין עלאין, ובכל היכלא והיכלא אית רוחין עלאין:

היכלא קדמאה, הכא אית רוחא דאתמנא על נשמתהון דגרין דאתגיירו ורחמיאל שמיה, ואיהו נטיל לון, ואתהנון מזיו יקרא דלעילא:

היכלא תניינא, אית רוחא חדא אהינאל שמיה, ודא קיימא על כל אינון נשמתין דרביי דלא זכו בהאי עלמא למלעי באורייתא, ואיהו קיימא עלייהו ואוליף לון:

היכלא תליתאה, בהאי אית רוחא חדא אדרהינאל שמיה, ואיהו קיימא על נשמתהון דאינון דאהדרו בתויבתא, ולא אהדרו, כגון דחשיבו, ועד לא אהדרו בהו מיתו, אלין טרדין לון בגיהנם, ולבתר עלאין לון להאי רוחא ממנא, ונטיל לון, וחמדן לאתהנאה מזיו יקרא דמאריהון, ולא אתהנון, ואלין אקרון בני בשר, ועלייהו כתיב (ישעיה סו כג) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני אמר יהו"ה:

היכלא רביעאה, הכא קיימא חד רוחא גדריהאל (נ"א גהדהא"ל) שמיה, דא קיימא על כל אינון נשמתין דקטולי דשאר עמין לאעלא לון גו פורפרא דמלכא, ואתרשימו תמן, עד יומא דינקום לון קב"ה, דכתיב (תהלים קי ו) ידין בגוים מלא גויות מחץ ראש על ארץ רבה:

היכלא חמישאה, הכא קיימא חד רוחא דאקרי אדיריאל, ודא קיימא על כל אלין נשמתין (חסר כאן היכל ו' ז') (נ"א דחסידי), (דאחידן בתויבתא) דאתקיימו בההוא סטרא, ואלין אינון לעילא מכלהו די במדורא דא עלאה על כלא, ומיכאל (שמיה) רב ממנא (עלייהו) על כולהו קיימא (דקיימין) ביה, וכמה אלף ורבבן כלהו קיימין תחותיה בההוא סטרא, ותמן מתעדנין אינון נשמתין דחסידי, בההוא נהורא עלאה דנגדא מעלמא דאתי. (חסר כאן):

תא חזי א"ר שמעון, מאן הוא דידע לסדרא צלותא דמריה כמשה, בשעתא דאצטריך ליה לסדרא צלותיה באריכות סדר, ובשעתא דאצטריך ליה לקצרא הכי נמי. א"ר שמעון, הא אשכחנא בספרי קדמאי, סדורא דרזין בקשורא חדא, זמנין דאצטריך לסדרא צלותיה כדקא יאות, ולקשרא קשרין לבסומי למאריה כדקא יאות, ולמנדע ליחדא יחודא שלימתא, למקרע רקיעין, ולאפתחא תרעין ופתחין, דלא יהא מאן דימחי בידיה, זכאין אינון צדיקיא דאינון ידעי למפתי למאריהון, ולבטולי גזרין, ולאשראה שכינתא בעלמא, ולנחתא ברכאן, ולמעדי מאריהון דדינין דלא ישלטון בעלמא. קם רבי שמעון ואמר (תהלים קו ב) מי ימלל גבורות יהו"ה וגו', מאן יגלי עפרא מעינדך אברהם חסידא ימינא דקב"ה, דגלי לך רזא דרזין, ושריאת צלותין בעלמא, ואתגליין לך היכלי דמלכא עלאה. שבעה היכלין קדישין אינון, ואינון קיימין בתרעין בקיומא, ובכל חד וחד עאל

זוהר חלק א דף מא/ב

צלוחת דיחודא (ד"א ל"ג דמריה), דמאן דידע לבסומי למאריה וליחזא יחודא בשלימו, דידע לאעלא בכלהו, ולקשרא קשרין אלין באלין, רוחא ברוחא, רוחא תתאה ברוחא עלאה, כתיב (ישעיה כו טז) יהו"ה בצר פקדוך צקון לחש מוסרך למו:

היכלא קדמאה כתיב (שמות כד י) ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר, רזא דרזין, (ד"א אית) רוח דאקרי ספירא, כספירו דאבן טבא, נציץ לתרין סטרין נהורא חד סליק ונחית, וההוא נהורא חוור נציץ לכל סטר עילא ותתא ולארבע סטרי עלמא, נהוריה תלייא סתים וגלייא, מנהורא דא מתפרשין ד' נהורין לד' סטרין, וכלהו נהורין חד נהורא. כבוצינא דשרגא דדליק ונציץ נהורין לחיזו דעיינין דבני נשא, ואינון נהורין דשרגא סלקין ונחתינן אזלין ותייבין, מגו ההוא אשא דנהורא דשרגא דדליק, וכלהו חד נהורא, הכי נמי אלין, ונציצין כלהו נהורין כחיזו דנחשא בטישא בסומקא כמה דאתמר (יחזקאל א ז) ונוצצים כעין נחשת קלל, דא הוא לימינא. לשמאלא אית רוחא דאקרי לבנה ודא אתכליל ברוחא קדמאה ועאל דא בדא נהוריה סומק וחווור כחזא, בגין דנפקא מאינון נהורין קדמאין כד אתו נהורין דדא מטו בנהורין קדמאין ואתכלילו ביה ואינון חד, ואתחזון נהורי קדמאין בלחודייהו, ולא אתגליין אינון אחרנין, ולא אתידעו דעאלו בגווייהו ואתטמרו ביה, כמה דאת אמר (בראשית מא כא) ולא נודע כי באו אל קרבנה וגו', ודא הוא רוחא ברוחא דאינון חד, נהורין בנהורין דאינון חד. והכא אינון תרין תרעין (רקיעין) תתאין, מאינון רקיעין דאקרון (ס"א שמים) שמי השמים (רקיע), מתרין רוחין אלין מנצצן, אתבריאן אינון אופנין דאינון קדישין, דדינייהו כדינא דחיות, כדכתיב (יחזקאל א טז) מראה האופנים ומעשיהם וגו', ודא הוא דכתיב ודמות החיות מראהן כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים, היא מתהלכת בין החיות, מאן היא, דא רוחא קדישא אתר דנפקו מניה, ואיהי נהיר לון, דכתיב ונוגה לאש. ומן האש יוצא ברק, כד אתכליל רוחא ברוחא נפיק מנייהו נהירו דחד חיוותא, רמיז (נ"א רמיא) על ד' אופנין, והאי דיוקנא דיליה כאריה, שליט על אלף ותלת מאה רבוא דאופנין אחרנין, גדפהא דנשרא, האי אתמנא על אינון אופנים, בד' גלגלים נטלין כל חד וחד מאינון ארבע, בכל גלגלא וגלגלא תלת סמכין, ואינון תריסר סמכין בד' גלגלין, רוחא דא שלטא על כלא, מהכא נפקו, ודא רוחא קיימא לכלהו, (ד"א והא) מינה אתזנו. אלין ד' (ד"א ל"ג אופנים), ד' אנפין לכל חד וחד, וכל אינון אנפין אסתכין לארבע סטרין דההוא חיותא דקיימא עלייהו, כד נטלין אלין ארבע תחות ההוא חיותא, עאלו דא בדא ומשלכן דא בדא, כמה דאת אמר (שמות כז ה) מקבילות הלולאות אשה אל אחותה, לאתכללא חדא בחדא ולאעלא דא בדא, כד נטלין אינון גלגלין אשתמע קל נעימותא בכל אינון חילין דלתתא לזינייהו. תחות היכלא דא מתפרשין חילין לבר לכמה סטרין דרקיעין דלתתא, עד דמטו לככבא דשבתאי, כלהו אסתכין להיכלא דא, מתמן אתזנו, כל אלין די בהיכלא דא כלהו אסתכו לההוא רוחא, דכתיב (יחזקאל א כ) אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו לא יסבו בלכתן, ודא הוא היכלא דאקרי לבנת הספיר, רוחא דא דכליל רוחא אחרא תניינא, סלקא ונחתא נהוריה דלא שכיך (שבק) לעלמין. כנהורא דשמשא גו מיא, לית מאן דקאים עליה, בר רעותא דבר נש זכאה בההוא צלוחת דעאלת בההוא היכלא, וסלקא לקשרא קשרין בשלימו, בשרותא

זוהר חלק א דף מב/א

דרוח (נ"א דנהורא) דא כדקא חזי, כדין נהורא אתעטף ביה וחדי בה, וסלקא עמה לאתקשרא בקשורא דהיכלא תניינא, לאתכללא רוחא דכליל ברוחא אחרא עלאה דעליה, ורוחא דא דכליל כליל ביה ההיא חיוותא וכל אינון אופנין וגלגלין. ואתאחדן ביה כגוונא דאתאחדא אשא במיא, ומיא באשא, דרום בצפון, צפון בדרום, מזרח במערב, ומערב במזרח, הכי אתאחדן כלהו דא בדא ואתקשרן דא בדא, ההוא רוחא סלקא לאתקשרא, וההיא חיותא אסתכייא לעילא לגבי היכלא תניינא, ואסתכייין דא בדא, באמצעייתא דהיכלא דא נעיץ חד עמודא דסלקא עד אמצעייתא דהיכלא אחרא, ואיהו נקיב ונעיץ (נ"א נתיב נעיץ) מתתא לעילא, לאתדבקא רוחא ברוחא, וכן עד לעילא מכלהו, למהוי כלהו רוחא חדא, כמה דאת אמר (קהלת ג יט) ורוח אחד לכל:

היכלא תניינא כתיב (שמות כ"ד) וכעצם השמים לטוהר, הכא איהו ההוא רוחא דאקרי זהר, וקיימא בחוורתא תדיר דלא אתערבו גוונוי באחרא, ואיהו עצם דלא אשתני לעלמין, דא לאו איהו באתגליא הכי לאתנצצא כאחרא, דא קשי לאתגליא כסתימו דעינא דכד מתגלגלא אזדהר ונציץ בגלגולא, ודא אוף הכי, בגין דכד ההוא רוחא קדמאה סלקא, מגלגל בגלגולא וגלי ליה, ואתקשר בהדיה בקשורא דחוורתא דעינא. גו גוון אחרא דאיהו דקיק מיניה דשארי עלוי, מתגלגלא רוחא דא מגו רוחא דלתתא, נהורא דלתתא אסחר לגלגלא (נ"א וגלגל) נהורא דא ואתנהיר, ולא יכיל לאתנהרא עד דאחיד תתאה ביה ואתקשר בהדיה, וכדין אנהיר ואחיד בנהורא דלתתא (ד"א ל"ג דהוה נהיר), דהוא כליל ולא אשתני כלל, אלא אתגליא בגיניה בגלגולא דיליה, וכד נהורא דא מתגלגלא, נטיל נהורא אחרא לסטר שמאלא ואתגלגלא בהדיה ואתסחר עמיה, ורזא דא כתיב (שיר ז ב) חמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה ידי אמן, זכאה איהו מאן דידע לגלאה (נ"א לגלגלא) נהורין. רוחא אחרא אתכליל בהדיה ואתסחר, (ואנהיר) ונהיר סחרניה בגוון תכלא וחוויר, ההוא חוויר אתקשר בחוויר דא, וההוא תכלא אתקשר בסומקא דנהורא תתאה דלסטר שמאלא, ואתכלילו דא בדא והווי חד ואקרון עצם השמים, וכל מה דלתתא וההוא היכלא דלתתא כלא אתכליל הכא, ובגין דכלא אתכליל הכא אתקרי עצם השמים. מכללא דנהורין אלין אתבריאוי אינון שרפים דשית גדפין, כמה דאת אמר (ישעיה ו ב) שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד, כלהו בשש, בגין דכלהו מעצם השמים, אלין אינון דמוקדין לאינון דלא חיישי על יקרא דמאריהון, ורזא דאשתמש בתגא חלף, מאן דקארי ותני שית סדרי משנה, דא הוא מאן דידע לסדרא ולקשרא קשורא ויחודא דמאריה כדקא יאות, אלין אינון דמקדשין שמא קדישא דמאריהון בכל יומא תדיר. כד מתגלגלן נהורין, נפק מנייהו נהירו דחד חיוותא דאיהי קיימא ורמיא על ד' חיוון, שליטין על קמאי דכלילו לון בגווייהו, ובאלין כד נטלין אתכפיין שרפים תתאי, נחשים דנפקי מגו ההוא נחש שרף דגרים מותא לכל עלמא, אלין חיוון אנפי נשר, מסתכלן לגבי ההוא חיותא נשרא עלאה דעלייהו, כמה דאת אמר (משלי ל יט) דרך הנשר בשמים, רוחא דא שלטא על כלא. ההיא חיותא דרמיז (נ"א דרמיא) על כלהו אסתכייא לעילא, וכלהו לגביה (ד"א לגבה), כלהו כד נטלין מזדעזעין, כמה חיילין מנהון נהירין, מנהון מתתברי (נ"א מסתכרי מקמיהון) מקיומיהון (מימיהון), ואוקידון לון בנור ואתיין ומתחדשן כמלקדמין, כלהו עאלין תחות ההיא חיותא, מסתתרין תחות גדפאה לאכללא לון לעילא. אינון ד' חיוון

זוהר חלק א דף מב/ב

סלקין, כד רוחא אזדהר בגו ההוא חיוותא, ארבע גלגלין לכל חד וחד, גלגלא חדא אסתכי לסטר מזרח, תלת סמכין נטלין ליה ואסתכייין לאמצעייתא, וגלגלא חדא אסתכי לסטר מערב, ותלת סמכין נטלין ליה ואסתכייין לאמצעייתא, וגלגלא אחרא אסתכי לסטר דרום, ותלת סמכין נטלין ליה ואסתכייין לאמצעייתא, וכלהו סמכין תריסר נטלין מגו אמצעייתא, וההוא אמצעייתא סגיר ופתח, וכל גלגלא

וגלגלא כד נטלא, קלא אשתמע בכלהו רקיעין. אלין ארבע חיוון (ד"א דלעילא) כלהו (מתלבשן) (ס"א אשתלבן) דא בדא, ועאלין אינון אופנים דלתתא בגו אלין חיוון דלעילא, כלילין אלין באלין, רוחא דא דאתכליל באינון רוחין, מלהטא וסלקא לאתאחדא לעילא (וקיימא לאתאחדא), ולא תקשרא ברעותא דבר נש זכאה בההיא צלותא דצלי. דכד סלקא ועאלת בההוא היכלא, נטיל כלא, וכלהו נטלין בהדה, ואתכלילו דא בדא, עד דאתכלילו בההוא רוחא, וההוא רוחא נטלא ברעותא דקשורא דיחודא דצלותא דמיחדא כלא, עד דמטו כלהו להיכלא תליתאה, כלילין דא בדא כדקדמאי, אשא במיא, ומיא באשא, רוחא בעפרא, ועפרא ברוחא, מזרח במערב, מערב במזרח, צפון בדרום, דרום בצפון, והכי הני כלהו מתקשרן דא בדא ומתאחדן דא בדא ומשלבן דא עם דא, וכן כמה חיילין ומשריין דאתאחדו (נ"א דנחת) לתתא, ואתערבו באינון תתאי, עד דמטו לככבא דצדק, ותמן כמה ממנן על עלמא. וכד רוחא דא דאתכליל (ד"א אתכליל) מכלהו וכלהו כלילין ביה, סליק ואתאחד ועאל בגו היכלא תליתאה, עד דאתאחד ברוחא דתמן, בגו ההוא עמודא דקאים באמצעייתא, וכדין כלא אשתלים עד הכא כדקא יאות, וכלהו רוחא דא, כליל מכלא ושלים מכלא, כמה דאת אמר רוחא אחד להנה (אולי צ"ל ורוח אחד לכל, הוא פסוק בקהלת ג יט, וכן מובא לעיל בסוף היכל א'), הכא הכרעה לאתדבקא במאריה:

היכלא תליתאה היכלא דא איהו היכלא דההוא רוחא דאקרי נגה, רוחא דא איהו דכייא בריר מכלהו, לית גוון דאתחזי ביה, לאו חוור ולא ירוק ולא אוכם ולא סומק, ובגין כך אקרי טוהר, דכייא ברירא מכל אלין תתאין, ואע"ג דאיהו דכייא מכלא לא אתחזי, עד דאלין תתאי מתגלגלן ואחידן (נ"א וכראן) ביה, ועאלין בגויה (נ"א ביה), כיון דעאלין בגויה כדין אחזי נהוריה, ולא גוון חד מכלהו, כד אשתלים האי רוחא מכלהו תתאי, אפיק מניה נהורא דכליל בתלת נהורין. אינון תרין נהורין סלקין ונחתין ונצצין, בההוא נצוצא אתחזון עשרין ותריין נהורין משניין דא מן דא, וכלהו חד נהורא, ועאלין בגו ההוא חד נהורא, וההוא נהורא כליל לון, ולא נהיר בר בזמנא דאלין נהורין דלתתא סלקין, וההוא רעותא דצלותא נטיל לכלהו, כדין ההוא נהורא נפיק מגו ההוא רוחא, ואתנהיר ההוא נהורא ואפיק אלין תרין נהורין נצצין, ואתחזון כחושבן כ"ב אתוון דאורייתא. לבתר מתהדרין וכלילין בההוא נהורא כל אינון נהורין תתאי (באינון נהורין), כלהו כלילין בהני נהורין (תתאין), וכלהו בנהורא דא, האי נהורא איה כליל בגו ההוא רוחא, וההוא רוחא קיימא בהיכלא תליתאה דא, ולא קאים לאתישבא, אלא בגו היכלא רביעאה דתיאובתיה לסלקא לגויה, אלין נהורין דנפקו מגו ההוא רוחא, כד מנצצין, מתחברן כלהו נהורין דנצצין. בשעתא דנפקי מגו ההוא נהורא דא, ודחקין (נ"א ודחין) לאתנצצא, נפקא מנייהו חד חיותא קדישא רברבא, דיוקנהא כחיזו דכל אינון

זוהר חלק א דף מג/א

שאר חיותא, דיוקנא דאריה ודיוקנא דנשר כלילין כחדא, ואתעבידו בה חד דיוקנא מנייהו. תחות האי חיותא אית ד' אופנין עלאין כחיזו דתרשיש, מרקמן בכלילו דכל גוונין, ושית מאה אלף רבוא (רברבן) כלהו בגווייהו, ואלין ד' אופנים בתמניא גדפין כלהו, וכלהו נפקין מגו נהירו דההוא חיותא דשלטא עלייהו, בשעתא דנצייץ ההוא נהורא, מפקא חיילין חיילין אלין. ואלין ד' דתחותה קיימין בד' סטריין דעלמא, בד' אנפין כל חד וחד, תרין אנפין מסתכלן לגבי ההוא חיותא, ותריין אנפין מחפייין בגדפיייהו, מאינון נהורין דנצצין דלא יכלין לאסתכלא, בכל זמנא דנטלי אלין בד' גלגלין, (ד"א ותריסר) (ותריין) סמכין כקדמאי, אתעביד מההוא זיעא דלהון כמה חיילין ומשריין, דכלהו משבחין ומזמרי דלא משתככי לעלמין, ולאלין לית לון שעורא. ארבע פתחין אית להיכלא דא לארבע סטריין דעלמא, עשר ממנן בכל פתחא ופתחא, ובזמנא דכלהו די בגו היכלין דלתתא, ואינון היכלין, סלקין ברעו דצלותא דכייא, כלהו פתחין פתחין, עד דכלילין כלהו

אלין באלין, ומשלבין אלין באלין, ועאלין כלהו ממנן גו ממנן, משריין גו משריין, אופנים בחיות, וחיות באופנים, באלין אופנים, נהורין בנהורין רוחא ברוחא, עד דעאלו ברוחא דא. בהיכלא דא אית דוכתא חדא כחיזו דדהבא דנציץ, ותמן גניזין כמה חיילין ומשריין, דלא סלקין ולא מתעטרין לעילא, אלא בשעתא דכל אלין קשרין קשרין, והיכל נטיל לאתעטרא כלהון נפקין מליין בדינא, ואקרון מארי תריסין שליחן בעלמא מגו מארי דינן די בהיכלא רביעאה, בהאי דוכתא תליין בארבע סטריין, שית מאה אלף רבוון מגינים דדהבא לכל סטר וסטר, וכן לתתא מנייהו שורין מקפן, ואינון שתיין. וכל הני מגינים כלהו מגיחין קרביין, בסייפין ורומחין לבר, בכל אינון שליחי דינן דעלמא, עד דמטו דרגין בדרגין לככבא דמאדים, וכדין היכלא סלקא ואתעטרת בההוא רוחא, בכל אינון חיילין, ואשתאר ההוא דוכתא באתריה, וההוא דוכתא אקרי תא הרצים, אינון שליחין מרהטי לאשלמא דינן ופורענין בכל סטרי עלמא כד סלקא צלותא נטיל כל הני נהורין ומשריין וקשר קשרין, ואתכלילו כלהו כחדא, עד דאתקשר רוחא ברוחא ואינון חד, ועאלו גו ההוא עמודא לאתכללא ברוחא דהיכלא רביעאה, זכאה חולקיה מאן דידע רזא דמאריה, וארים דגליה באתר דאצטריך. ותא חזי כלא אצטריך דא לדא ודא לדא, לאשתלמא דא עם דא, ולאשתלמא דא בדא, עד דסליק כלא לאתר דאצטריך, שלימו מתתא בקדמיתא ומלעילא לבתר, וכדין איהו שלימו בכל סטריין, ואשתלים כלא כדקא יאות, מאן דידע רזין אלין ועביד שלימו, דא איהו מתדבק במאריה, ובטיל כל גזרין קשרין, ואיהו אעטר למאריה, ומשיך ברכאן על עלמא, ודא איהו בר נש דאקרי צדיקא עמודא דעלמא, וצלותיה לא אהדר ריקנייא, וחולקיה בעלמא דאתי, ואיהו בחושבן בני מהימנותא. תא חזי כל הני היכלין, וכל הני חיותא, וכל הני חיילין, וכל הני נהורין, וכל הני רוחין, כלהו אצטריכו דא לדא, בגין לאשתלמא מתתא, ולאשתלמא לבתר מלעילא, אלין היכלין אינון מתדבקין דא בדא. וכלהו כגוונין דלעילא (נ"א דעינא), מתדבקין דא עם דא, כל מה די בגוייהו אינון כההוא חיזו דמתחזיא בסתימו כד מתגלגלא עינא, ואתחזי ההוא זהרא נציץ, וההוא מה דלא אתחזי (ביה) בההוא גלגולא, איהו ההוא רוחא דשלטא על כלא, ובגין כך קיימא דא בדא דרגין על דרגין (ודרגין על דרגין), עד דאתעטר כלא

זוהר חלק א דף מג/ב

כדקא יאות. ותא חזי אלמלא כל אינון גוונין דעינא, דאתחזיין כד אסתים עינא ואתגלגלא בגלגלא, לא אתחזון אינון גוונין דזהרון, ואלמלא אינון גוונין, לא אתדבק ההוא דסתים דשלטא עלייהו, אשתכח דכלא תליא דא בדא ואתקשר דא בדא, כד אתכליל כלא כחדא בהיכלא תליתאה, ורעותא דצלותא סלקא לאתעטרא בהיכלא רביעאה, כדין כלא חד ורעותא חדא וקישורא חדא, הכא השתחואה לאתרצאה במאריה:

היכלא רביעאה היכלא דא איהו משניא מכלהו, ארבע היכלין לדא, דא לגו מן דא, וכלהו חד היכלא, הכא איהו רוחא דאקרי זכות, באתר דא מתהפך זכות דכל בני עלמא, רוחא דא נטיל כלא. מניה נפקו שבעין נהורין כלהו מנצצן, וכלהו בעגולא, דלא מתפשטי כאלין אחרנין, מתדבקן דא בדא ונהירין דא בדא אחידן דא בדא, כל זכייין דעלמא קמי אלין נהורין קיימין, מכלהו נפקי תרין נהורין שקולין כחדא, דקיימי קמייהו תדירא. לקבל אלין אינון שבעין רברבן ממנן לבר, דסחרין כל (הני) (ד"א אינון) ארבע היכלין שבעין נהורין אלין, ותרי נהורין דקיימין קמייהו, כלהו פנימאין גו לגו, ורזא דא דכתיב (שיר ז ג) בטנך ערמת חטים סוגה בשושנים. לקמי נהורין אלין עאלין כל זכו, וכל עובדין דעלמא לאתדנא, תרין נהורין אלין אינון סהדי סהדותא, בגין (דאינון) דאית שבעה עיני יהו"ה דמשטטי בכל ארעא, (ס"א כן כל) כל מה דאתעביד בעלמא אתרשים בההוא עובדא ממש וההוא זכותא ממש, וקיימי בקיומיהו, ואלין תרין נהורין חמאן בהו ומסתכלן, וסהדי קמי אלין ע' נהורין, אלין ע' גזרי גזרין ודייני דינן הן

לטב הן לביש, והכא איהו אתר דזכותא. רוחא דא ביה אתרשימו אתוון תלת, דאינון יה"ו דכד אלין אתוון מתדבקן בהאי אתר באתדבקותא דדכורא ונוקבא כדין אתרשימו ביה ולא אתעדון מתמן, לבתר נפק חד נהורא נהיר לארבע סטרין, האי נהורא אפיק תלת אחרנין, דאינון תלת בתי דינין דדיינין דינין אחרנין במלין דעלמא, בעותרא במסכנו במרעין בשלימו, בכל אינון שאר מלין דעלמא אתדן בהו, חד היכלא לאינון ע' קדמאי לגו, תלתא לאלין תלתא אחרנין. סלקא האי רוחא וכליל כל אינון דלתתא, ואפיק חד חיוותא קדישא מתלהטא, ועיינין לה כעיני אינשא, לאשגחא באלף אלפין ורבוא רבוון חיילין מאריהון דדינא, כלהו נטלין פתקין, ופתחין וסגרין בעלמא ואשלימו דינא. תחות האי חיוותא ד' שרפים מלהטן, כלהו כחזור ושושן, ושביבי דאשא סלקין ע"ב גלגלין לכל חד מלהטן באשא, כד נטלין אתעביד נהר חד די נורא, אלף אלפין משמשין לההוא נורא, מתמן נפקי כמה חיילין, כד גלגלין נטלין, כמה אינון רבוא רבוון דיקומון מנייהו בגו ההוא נורא, תחות היכלא תנינא נפקי חיילין דמזמרין, ואתיין לקרבא הכא ואתוקדון כלהו. כל אינון ממנן דעלמא דאתמנון לשלטאה, מהכא נפיק דינהון לשלטאה, מגו ההוא רוחא דאתרשים בתלת אתוון, ומהכא מעברין קיומייהו מעלמא, ואתדנו בהאי נורא דנגיד ונפיק, כלא אתמסר בהאי היכלא, בגין דאתרשימו בתלת (ד"א תלת) אתוון הכא, האי רוחא אתכליל בהו, ההיא חיוותא אפיק חיילין ומשריין דלית להון חושבנא. כל דינין דעלמא מהאי היכלא נפקי הן לטב הן לביש, בר תלת, בני חיי ומזוני דלא אתייהב רשו באתר דא, דהא בההוא נהר עלאה דכל נהורין נגדין מניה קיימא מלה, באמצעיתא

זוהר חלק א דף מד/א

דהיכלא דא, הוא אתר מתקנא לקבלא רוחא דלעילא, בגו רוחא דא, ודא סלקא בהו. תרין עשר פתחין אינון להיכלא דא, בכל פתחא ופתחא כל אינון סרכין וממנן, דאינון מכרזי לאודעא לתתא כל אינון דינין דומינין לנחתא לתתא, כמה דאת אמר (דניאל ד יא) קרא בחיל, וכן אמר גדו אילנא וגו', ומגו כרוזי אלין נטלי מלה כל מריהון דגדפין עד דאודעי מלה לרקיע דחמה, ומתמן כד נפיק שמשא נפיק מלה ושטייא בעלמא, עד דמטי לההוא חיויא דרקיעא, דכל ככבי דרקיעא גלידו ביה, דאיהו באמצעיתא דרקיעא, ושמעין מלה ונקטין לה אינון סרכין דתחות (שמיא) (ד"א שמשא), ואינון דממנן על ההוא חיויא, ומתמן אתפשט לעלמא, ואפילו רוחין ושדין ואפילו עופי שמיא מודעי ליה בעלמא כרוזין, תבין וסתמין פתחין. לא סלקא (לאסתלקא) רוחא ברוחא, עד דכלהו רוחין תתאי כלהו חד בהדי (רוחא באתר) האי רוחא, וכלהו אתכלילן ועאלין דא בדא עד דאתעביד כלא חד בר נש כד איהו בבי מרעיה הכא אתדן הן לחיים הן למות, חין תלייא לעילא, אי אתדן הכא לחיים יהבי חין מלעילא, ואי לא יהבין, זכאה חולקיה מאן דאתדבק במאריה ועאל ונפיק, הכא קידה באנפין בארעא לאתגברא על דינא, על האי היכלא אתמר (דברים לב ד) אל אמונה ואין עול וגו':

היכלא חמישאה היכלא דא היכלא דברקא זהיר, דאיהו רוחא דמזהיר, נהיר לאינון תתאי, רוחא דא איהו כליל ופתח וסגיר, נהיר ונציץ לכל סטרין, מנציצו דא נהיר חד נהורא כעין ארגוונא נהורא דא כליל כל (ד"א כלל) גוונין דנהרין, נהורא חוור ואוכם סומק וירוק, אתכלילן אלין באלין, אתרקים חוור בסומק, אוכם בירוק, לבתר חוור באוכם, ואתעביד חד חיוותא מרקמא, ואתכליל בה ירוק וסומק, דיוקנהא כדיוקנא דבר נש דכליל כל דיוקנין. מינה נפקו ד' סמכין דאינון חיוון רברבן על אלין דלתתא, חד אקרי אופן דאיהו תרין, בגין דכד אתחזי האי אתנהיר אחרא בגויה, דביק דא בדא, עאל דא בדא, לבתר עאל אחרא דא בדא, ואתחזון ד' רישין לד' סטרין דעלמא, וכלהו חד גופא, ואלין אינון דכתיב בהו (יחזקאל א טז) כאשר יהיה האופן בתוך האופן, וכלהו אלין קשירין דא בדא, כחיו (נ"א דחיוון) דחיוון עלאין דלא מתפרשן לעלמין האי

חיותא דארבע גוונין מרקמן, אחידן אלין באלין לד' סטרין, מהכא כד נטלא חיותא דא נטלא לתרין סטרין האי רוחא דברקא אתכליל בתרין רוחין, רוחא דא דברקא אפיק חד חיותא, וכל אינון נהורין, רוחא אחרא אתנהיר מניה דאקרי רוחא מלהטא, נהרין מניה תרין נהורין, דאינון ארבע, ואלין נהורין מתהפכין בגוונין, והכא איהו (בראשית ג כד) להט החרב המתהפכת, אלין אינון נהורין דמתהפכין שננא דחרבא, (ואלין גליף) ואלין קיימי על היכלא דלתתא, בגין דהאי להט החרב קיימא על אינון ע' נהורין דבי דינא, מהכא כל אינון דיינין דדייני דינא חרבא תלייא על רישייהו מלעילא, האי להט החרב. דאלין אינון נהורין דלסטר שמאלא, אפיקו חד חיותא אחרא דקיימא על ד', דלא קיימי בקיומיהו, תרי מימינא ותרי משמאלא, כד רוחא דחיותא האי עאל באלין, נציץ מנייהו תרי ניצוצין מלהטן, ונפקי מהאי היכלא לבר ומתהפכי תדיר, אלין ניצוצין מלהטן, לזמנין נוקבי לזמנין גוברי לזמנין רוחין לזמנין עירין קדישין. מאי טעמא בגין דכד אתכליל האי חיותא בחיותא קדמאה, מגו תקיפו דאתכלילן דא בדא, נפקא חד ניצוצא מלהטא תדיר דלא אתדעך לעלמין, ושאטא ואזלא אבתרייהו דאינון תרין ניצוצין, והשתא אינון גוברין ועבדין שליחותא בעלמא, ועד לא מסיימי מתדעכי, (כדין) והוא ניצוצא בטש בהו

זוהר חלק א דף מד/ב

ונהיר לון ואתחדשון כמלקדמין, ואינון נוקבי, ואזלי ושאטן, ועד לא מסיימי מתדעכי, והאי ניצוצא בטש בהו, ונהיר לון ואתהדרן כמלקדמין, בגין דהוא ניצוצא כליל מכלא, כליל מד' גוונין, ובגין דא אינון מתהפכין לכל הני גוונין. רוחא דא אתכליל ברוחא אחרא כדקאמרן, ואתחזון תרין כחדא, ולא כאחרנין קדמאין, דכד אתכליל דא בדא לא אתחזי בר חד, והכא אתחזון תרין, וקיימי בחביבותא, כלילן מכלהו תתאי, ואע"ג דאינון תרין אינון חד, כד אתפשט (נ"א בר דאתפשטא) רוחא ברוחא ואתחזון בחביבותא, כלילן מכלהו תתאי, ודא (ד"א דא) הוא רזא דכתיב (שיר ד ה) שני שדיך כשני עפרים תאומי צביה הרועים בשושנים, וכד תרין רוחין מתפשטן דא בדא בחביבותא, כדין אתהדר האי היכלא ואקרי היכל אהבה, היכלא דרחימותא, היכלא דא קאים תדיר בקיומיה, אתגניז ברזא דרזין למאן דאצטריך לאתדבקה ביה, והכא כתיב (שם ז יג) שם אתן את דודי לך. לבתר כד נהרין תרין רוחין דאינון חד, נפקי כמה חיילין לכמה סטרין, אלפיין ורבוון דלית לון שיעורא, מנהון אקרון דודאים, מנהון גפנים, מנהון רמונים, עד דמטו כמה חיילין לבר, עד ההוא ככבא דאקרי נגה, וכלהו בחביבו דלא מתפרשין לעלמין, והכא כתיב (שם ח ז) אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו, הכא (ד"א כתיב) השתחואה ופרישו דידין לאתדבקה ברחימו דמאריה:

היכלא שתיתאה הכא הוא רוחא דאקרי חו"ט השני, רזא דכתיב (שם ד ג) כחוט השני שפתותיך, האי היכלא (היכלא דאקרי) אקרי היכל הרצון, הכא רוחא דאיהו רעוא, דכל הני רוחין תתאין רהטין אבתריה, לאתדבקה ביה בנשיקה ברחימותא, האי רוחא אתכליל בשית וקיימא בשית אתכליל בשית דלתתא בהדיה, וקיימא בשית עלאין, ובגין כך האי רוחא אפיק תריסר נהורין כלילן כלהו מתתא ומלעילא, הני תריסר נהורין אינון חדאן לסלקא לעילא, ולקבלא כל אינון דלתתא. היכלא דא דאיהו רצון, רעוא דכלא, מאן דקשר קשרין וסליק לון הכא, דא הוא דאפיק רצון מיהו"ה בחביבותא, בגו היכלא דא אתכניש משה ברחימו, דנשיק נשיקי רחימותא, האי הוא היכלא דמשה. רוחא דא רוחא דרחימותא, רוחא דיתודא, דאמשיך רחימו לכל סטרין, ואינון (ד"א אינון) תריסר נהורין סלקין ולהטין, מנציצו דלהון נפקי ארבע חיוון קדישין, רחימי דאהבה אלין אקרון חיות גדולות, לאתחברא אינון זוטי לאתכללא בהו, דכתיב (תהלים קד כה) חיות קטנות עם גדולות, אלין אחידן דא בדא לד' סטרין, כאגוזא דמתחברא לד' סטרין, ובגין כך אקרי היכלא דא גנת אגוז, דכתיב (שיר ו יא) אל גנת אגוז ירדתי, מאי אל גנת אגוז, בגיניה דגנת אגוז

ירדתי דאיהו היכלא דרחימו לאתדבקא דכורא בנוקבא. אלין ארבע מתפרשן לתריסר, תלת תלת לכל סטר, כל אינון תתאי כלילן בהו, ובהו קיימין רוחין ברוחין, נהורין בנהורין, כלהו אלין באלין, עד דאתעבידו חד, וכדין האי רוחא דכליל מכלהו, סלקא לאתעטרא (נ"א לאתערא) ברוחא דלעילא, ההוא דאקרי שמי"ם וזמין ליה לאתחברא בהדיה, כיון דאתקשרו כלהו דלתתא בהדיה, אמר (שם א') ישקני מנשיקות פיהו, וכדין איהו חדוה לאתקשרא רוחא ברוחא, ולאשתלמא דא בדא, כדין איהו שלימו בחבורא חדא, כיון דהאי רוחא אתחבר בהדיה, ואשתלים דא בדא, ואתנהירו דא בדא בכל שלימו כדקא חזי, בהאי רעותא דצלי בר נש זכאה, דסליק כולא כדקא חזי

זוהר חלק א דף מה/א

עד ההוא אתר, לחברא רחימו דא בדא, כדין (ד"א שמיא אתחבר ברוחא דא, ברחימו בשלימו באנהרותא מתדבקן דא בדא, כדין) כל אינון היכלין, וכל אינון רוחין דאתכלילו בהאי, כל חד וחד מאינון רוחין והיכלין דאינון בכללא דשמים, כל חד וחד נטיל ההוא היכלא וההוא רוחא דאתחזי ליה, לאתחברא בהדיה ולאשתלמא בהדיה כדקא יאות, (ד"א, בגין דהאי רוחא שתיתאה דאקרי שמים, דאיהו רוחא קדישא לעילא, נטיל היכלא דא רוחא דא דאקרי רצו"ן, סליק לון לגביהו בההוא יחודא אתחברן רצון, לאתנשקא) (נ"א בגין דההוא רוחא שתיתאה דאקרי רצון, סליק לון לגביהו ב יחודא, והכי אתחברן, שמים דאיהו רוחא קדישא לעילא, נטיל היכלא דא רוחא דא דאקרי רצו לעילא) דא בדא, לאתחברא דא בדא, לאשתלמא דא בדא, ורזא דא (בראשית כט יא) וישק יעקב לרחל וגו'. אברהם דאיהו ימינא לעילא נטיל (ד"א ל"ג היכלא דקאמרן), (היכל אהבה) רוחא דאקרי אהב"ה לאתקשרא דא בדא לאתחברא דא בדא למהוי חד, וסימניך (שם יב יא) הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את, ושפירו דאתתא באינון שדים יצחק דאיהו שמאלא נטיל ההוא היכלא דבי דינא, דכל דינין מתערין מתמן, רוחא דאקרי זכותא לאתחברא דא בדא ולאשתלמא דא בדא למהוי כלא חד כדקא יאות. שאר נביאים נטלין תרין היכלין (ד"א דלתתא) תרין רוחין, נוג"ה וזה"ר ברזא דכתיב (שיר ז ב) חמוקי ירכיך וגו', לאתקשרא אלין באלין למהוי חד, יוסף הצדיק עמודא דעלמא נטיל היכלא דספיר, רוחא דאקרי לבנת הספיר, ואע"ג דכתיב (שמות כד י) ותחת רגליו, בגין יקרא דמלכא, והכי הוא ודאי, ולבתר עמודא דא נטיל יתיר דאיהו רזא דרזין, באתר דהיכלא שביעאה עד הכא מתחברן דרגין, ומתחברן דא בדא לאשתלמא דא עם דא למהוי כלהו חד, כלא כדקא חזי, וכדין (מ"א יח לט) יהו"ה הוא האלהי"ם וגו', זכאה חולקיה בעלמא דין ובעלמא דאתי, מאן דידע לקשרא לון ולאתדבקא במאריה. הכא הכרעה (ד"א ל"ג בהכרעה הכא ומוסיף הווי"ן) והשתחואה וקידה ופרישו דכפין, ונפילה דאפין, לאמשכא רעותא דרוחא עלאה, נשמתא דכל נשמתין, דאיהו תליא לעילא עד אין סוף, (ד"א ל"ג סוף) דמניה נפקי נהירו וברכאן לאשלמא כלא מלעילא כדקא יאות, ולמהוי כלא בשלימו מתתא ומלעילא, וכל אנפין נהירין בכל סטרין כדקא יאות, כדין כל גזרי דינין מתבטלין, וכל רעותא אתעביד לעילא ותתא, ועל דא כתיב (ישעיה מט ג) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכ אתפאר, וכתיב (תהלים קמד טו) אשרי העם שככה לו אשרי העם שיהו"ה אלהיו:

היכלא שביעאה, היכלא דא לאו ביה דיוקנא ממש, כלא איהו בסתימו וגו, (ד"א גו) רזא דרזין, פרוכתא דפריסא (ד"א פריסא), קיימין כלהו היכלין, דלא לאתחזאה תרין כרובים, (ד"א ל"ג דא מן דא קיימין) לגו מן דא קיימא כפורתא, דיוקנא דקדש קודשין, בגין כך היכלא דא אקרי קדש הקדשים, האי קדש הקדשים אתר מתתקנא לההוא נשמתא עלאה, כללא דכלא, עלמא דאתי לגבי האי (נ"א עלמא) עלאי דהא כד מתחברן כלהו רוחי דא בדא, ואשתלימו דא עם דא כדקא

חזי, כדין אתער רוחא עלאה נשמתא דכלא לגבי עילא, סתימא דכל סתימין, לאתערא על כלא, לאנהרא לון מעילא לתתא, ולאשלמא לון, לאדלקא בוצינין, וכד כלא (נ"א איהו) בשלימו בנהירו דכלא, ונחית נהירו עלאה, כדין האי היכלא שביעאה איהו היכלא סתימאה בסתימו דכלא, לקבלא ההוא קדש הקדשים, נהירו דנחית, ולאמליא מתמן, כנוקבא דמתעברא מן דכורא ואתמליא, ולא אתמליא אלא מהאי היכלא, דמתקנא לקבלא ההוא נהירו עלאה, ורזא דא היכלא שביעאה, איהו אתר דחבורא דזווגא, לאתחברא שביעאה בשביעאה, למהוי

זוהר חלק א דף מה/ב

כלא חד שלימו (ד"א חד) כדקא חזי. ומאן דידע לקשרא יחודא דא זכאה חולקיה, רחים לעילא רחים לתתא, קב"ה (איהו) גזיר ואיהו מבטל, סלקא דעתין דאיהו מקטרגא במאריה, לאו הכי, אלא בגין דכד איהו קשיר קשירין, וידע ליחזא יחודא, וכל אנפין נהירין, וכל שלימו אשתכח, וכלא אתברכא כדקא יאות, כל דינין מתעברין ומתבטלין, ולא אשתכח דינא בעלמא, זכאה חולקיה בעלמא דין ובעלמא דאתי, דא הוא לתתא, דכתיב ביה (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם, דא הוא קיומא דעלמא, בכל יומא קארי עלוי כרוזא (ישעיה מא טז) ואתה תגיל ביהו"ה בקדוש ישראל תתהלל. כגוונא דא קרבנא (ד"א ל"ג דא), סלקא תננא, ומסתפקין (ד"א ביה) כל חד וחד כדקחזי ליה, וכהני ברעותא, ולואי בבסימו דשירתא, דא אתכליל בדא, ועיילי היכלא בהיכלא, רוחא ברוחא, עד דמתחברן בדוכתייהו כדקא חזי ליה, שייפא בשייפא, ואשתלימו דא בדא, ואתייחדו דא בדא, עד דאינון חד, (ד"א ל"ג) (ואתנהירין) ונהירין דא בדא. כדין נשמתא עלאה דכלא אתיא מלעילא ונהיר לון, והוו נהירין כלהו בוצינין בשלימו כדקא חזי, עד דההוא נהורא עלאה אתער, וכלא אעיל לגבי קדש הקדשים ואתברכא ואתמליא, כבירא דמיין נבעין ולא פסקין, וכלהו מתברכאן לעילא ותתא. הכא רזא דרזין, ההוא דלא אתיידע ולא אעיל בחושבנא, רעותא דלא אתפס לעלמין, בסימ לגו לגו בגווייהו, ולא אתיידע ההוא רעותא, ולא אתפס למנדע (ד"א ל"ג) (לן), וכדין כלא רעותא חזא עד א"ס, וכלא איהו בשלימו מתתא ומלעילא, ומגו לגו, עד דאתעביד כלא חד, האי רעותא לא אעיל לגו, אע"ג דלא אתידע, עד דכלא אשתלים ואתנהיר בקדמיתא בכלהו סטרין, כדין בסימ ההוא רעותא (ד"א ל"ג) (לכלא), ולא (ד"א דלא) אתפס לגו בגו בסתימו, וכדין זכאה חולקיה מאן דיתדבק במאריה בההיא שעתא, זכאה איהו לעילא זכאה איהו לתתא, עליה כתיב (משלי כג כה) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך. תא חזי, כיון דכלהו אשתלימו דא בדא, ואתקשרו דא בדא בקשורא חזא, ונשמתא עלאה נהיר לון מסטרא דלעילא, וכלהו נהורין אינון בוצינא חזא בשלימו, כדין רעוא חזא דמחשבה (ד"א במחשבה), אתפס (ד"א לגו) לגו דנהירו דסליק על כלא, ובגו לגו בההוא רעותא דמחשבה אתפס נהירו דלא אתפס ולא אתיידע, בר ההוא רעו דמחשבה, תפיס ולא ידע מה תפיס, אלא דאתנהיר ואתבסם ההוא רעו דמחשבה, ואתמליא כלא ואשתלים כלא, ואתנהיר ואתבסם כלא כדקא יאות, ועל דא כתיב (תהלים קמד טו) אשרי העם שככה לו וגו'. מאן דזכי לאתדבקא במאריה כהאי גוונא, רית עלמין כלהו, רחימא לעילא רחימא לתתא, צלותיה לא אהדרא ריקניא, דא אתחטי קמי מאריה כברא קמי אבוי ועביד ליה רעותיה בכל מה דאצטריך, ואימתיה שליט על כל בריין, איהו גזיר וקב"ה עביד, עליה כתיב (איוב כב כח) ותגזר אמר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור:

ויאמר אלהי"ם יהי אור ויהי אור וגו', א"ר יצחק, מכאן דעקרון קב"ה להני נטיעין, (ד"א, ושתיל לון, משמע דכתיב יהי, רבי יהודה אומר אור שכבר היה תנן, משמע דכתיב ויהי אור, והיה לא כתיב, אלא ויהי, וכד אס באינון דרין דרשיעיא, גניז ליה לצדיקיא, הה"ד (תהלים צו יא) אור זרוע לצדיק ולישרי אתמר, ויאמר אלהי"ם יהי אור, הה"ד (ישעיה מא ב) מי העיר ממזרח וגו', וירא אלהי"ם את טוב, מאי ראה, א"ר חייא כדקאמרן, חמא בעובדייהו דרשיעייא וגניז ליה, רבי

אבא אמר, ו את האור כי טוב, לגנוז אותו, וירא אלהי"ם את האור), (נ"א, ושתי לון, דכתיב ויהי או מאי משמע, אור, שכבר היה אור, רבי יהודה אמר, והיה אור לא נאמר, אלא ויהי, לומר שכבר היה, וכתיב אור זרוע לצדיק וגו', והאי הוא דכתיב מי העיר ממזרח וגו'. וירא אלהי"ם את האור ויבדל, א"ר יצחק כדאמרן, דחמא בעובדיהון דרשיעייא, וגניז ליה, רבי אבא אמר, חמא) דסליק נהוריה מסייפי עלמא עד סייפי עלמא, וכי טוב הוא

זוהר חלק א דף מו/א

לאגנזא ליה, דלא יהנון מניה חייבי עלמא אמר רבי שמעון, וירא אלהי"ם את האור כי טוב, דלא ישתכח ביה רתחא כתיב הכא כי טוב, וכתיב התם (במדבר כד א) כי טוב בעיני יהו"ה לברך את ישראל, וסופא דקרא (ד"א אוכח), ויבדל אלהי"ם בין האור ובין החשך, ובגין כך לא אשתכח ביה רתחא ואע"ג דשיתף לון קב"ה כחזא, תא חזי נהירו עלאה למהוי נהיר האי אור ומההוא נהירו חידו לכלא ביה, והוא ימינא לאתעטרא גולפוי (נ"א גליפי) גליפין בהדיה, והא אתמר, כתיב (תהלים לא כ) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך, מה רב טובך, דא אור קדמאה דגניז קב"ה, ליראיך, לצדיקים לאינון דחלי חטאה כדקאמרן:

ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, ויהי ערב מסטרא דחשך ויהי בקר מסטרא דאור ומגו דאינון משתתפי כחזא כתיב יום אחד רבי יהודה אמר, מאי טעמא בכל יומא ויומא כתיב ויהי ערב ויהי בקר, למנדע דהא לית יום בלא לילה, ולית לילה בלא יום, ולא אבעון לאתפרשא, אמר רבי יוסי, ההוא יום דנפק אור קדמאה, אתפשט בכלהו יומי, דכתיב בכלהו יום, א"ר אלעזר, משמע דכתיב בכלהו בקר, ולאו בקר אלא מסטרא דאור קדמאה. רבי שמעון אמר, יומא קדמאה אזיל עם כלהו, וכלהו ביה, בגין לאחזאה דלאו בהו פרודא וכלא חד. ויאמר אלהי"ם יהי אור, יהי (ד"א ל"ג אור) אתפשטותא דהאי אור לתתא, ואלין אינון מלאכין דאתבריאו ביומא קדמאה, אית לון קיומא לאתקיימא לסטר ימינא, וירא אלהי"ם את האור כי טוב, את לאכללא אספקלריאה דלא נהרא עם אספקלריאה דנהרא, דאתמר (ד"א ביה) כי טוב, א"ר אלעזר את לאתכללא (ד"א לאכללא) ולאסגאה כלהו מלאכין דאתיין מסטרא דאור דא, וכלהון נהרין כקדמיתא בקיומא שלים:

יהי רקיע בתוך המים, א"ר יהודה בהאי אתפרשו מיין עלאין ממיין תתאין רקיע פשיטותא דמיין והא אתמר, ויהי מבדיל בין מיין עלאין לתתאין:

ויעש אלהי"ם את הרקיע, דעביד ביה עבידתא בסגיאן עלאה, ויהי רקיע לא כתיב אלא ויעש, דאסגי ליה ברבו סגיא. א"ר יצחק, בשני אתברי גיהנם לחייבי עלמא, בשני אתברי מחלוקת, בשני לא אשתלים ביה עבידתא, ובגין כך לא כתיב ביה כי טוב, עד דאתא יום תליתאה ואשתלים ביה עבידתא, בגין כך כי טוב תרי זמני, חד על אשלמות עבידתא דיום שני, וחד לגרמיה, ביום תליתאי אתתקן יום שני, ואתפרש ביה מחלוקת, וביה אשתלימו רחמי על חייבי גיהנם, ביומא תליתאה משתכין שביבין דגיהנם, בגיני כך אתכליל ביה יום שני ואשתלים ביה. רבי חייא הוה יתיב קמיה דרבי שמעון, א"ל האי אור ביום ראשון וחשך ביום שני, ואתפרשו מיא, ומחלוקת הוה ביה, אמאי לא אשתלים ביום ראשון, דהאי ימינא כליל לשמאלא, א"ל על דא הוה מחלוקת, ותליתאה בעי למיעל ביניהו, לאכרעא ולאסגאה בהו שלם:

תדשא הארץ דשא, אתחברותא דמיין עלאין בתתאין למעבד פריין, מיין עלאין (ד"א פריין ורביין) ועבדי איבין, ותתאי קראן לון לעלאין כנוקבא לגבי דכורא, בגין דמיין עלאין דכורין ותתאי

נוקבין, רבי שמעון אמר, כל דא הוא לעילא והוא לתתא, א"ר יוסי, אי הכי אלהי"ם דקא אמרן (ד"א אמר), מאן אלהי"ם, (ד"א ל"ג אלא אלהי"ם סתם), אלהי"ם חיים לעילא, ואי תימא לתתא אלהי"ם סתם, אלא לתתא איהו תולדות

זוהר חלק א דף מו/ב

כמה דאת אמר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, ואמרינן בה' בראם והוא (ס"א דלעילא) לעילא אבהן דכלא הוא, איהי עבידתא ועל דא ארעא עבדת תולדות, דהא היא מתעברא כנוקבא מן דכורא. רבי אלעזר אמר, כל חילין הוו בארעא ולא אפיקת חילהא ואינון תולדותיה עד יום (חמישי) הששי, דכתיב תוצא הארץ נפש חיה, ואי תימא והא כתיב ותוצא הארץ דשא, אלא אפיקת תקון חילהא לאתיישבא כדקא יאות, וכלא הוה גניז בה עד דאצטריך, דהא בקדמיתא כתיב צדיי וריקניא כתרגומו, ולבתר אתתקנת ואתיישבת, וקבילת זרעא ודשאין ועשבין ואילנין כדקא יאות, ואפיקת לון לבתר, ומאורות הכי נמי לא שמשו נהורא דלהון עד דאצטריך:

יהי מארת ברקיע השמים, (ד"א מארת כתיב חסר), לאכללא חויה בישא, דאטיל זוהמא, ועבד פרודא דלא ישמש שמשא בסיהרא מארת לווטין, ועל דא גרים דאתלטייא ארעא, דכתיב ארורה האדמה, ובגין כך מארת כתיב חד. יהי מארת דא סיהרא, רקיע השמים דא שמשא, ותרואייהו בכללא חדא, לאזדווגא לאנהרא עלמין לעילא ותתא, משמע דכתיב על הארץ, ולא כתיב בארץ, דמשמע לעילא ותתא. חושבן דכלא בסיהרא הוא, רבי שמעון אמר, גימטריאות וחשבון תקופות ועבורין, כלא הוא בסיהרא, דהא לעילא לאו איהו, א"ל רבי אלעזר ולא, והא כמה חושבנין ושיעורין קעבדי חבריאי, א"ל לאו הכי אלא חושבנא קיימא בסיהרא, ומתמן יעול בר נש למנדע לעילא, א"ל והא כתיב והיו לאותות ולמועדים, א"ל לאתת כתיב חסר, א"ל הא כתיב והיו, א"ל הויין כלהון דיהוון ביה, כאספוקא דא דאתמליא מכלא, אבל חושבנא דכלא בסיהרא הוא. תא חזי נקודה חד אית, ומתמן שירותא לממני, דהא מה דלגו דההיא נקודה לא אתידע ולא אתייהב לממני, ואית נקודה לעילא סתים דלא אתגליא כלל ולא אתידע, ומתמן שרותא לממני כל סתים ועומקא, הכי נמי אית נקודה לתתא דאתגליא, ומתמן הוא שרותא לכל חושבנא ולכל מנין, ועל דא הכא הוא אתר לכל תקופות וגימטריאות ועבורין וזמנין וחגי ושבתי, וישראל דדבקי בקב"ה עבדי חושבן לסיהרא, ואינון דבקיין ביה וסלקין ליה לעילא, דכתיב (דברים ד י) ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכם וגו':

ישרצו המים שרץ נפש חיה, אמר רבי אלעזר הא אוקמוה דאינון מיין רחישו ואולידו כגוונא דלעילא והא אתמר, ועוף יעופף על הארץ, יעוף מבעי ליה מהו יעופף, א"ר שמעון רזא הוא, ועוף דא מיכא"ל דכתיב (ישעיה ו 1) ויעף אלי אחד מן השרפים, יעופף (ד"א ל"ג יעוף מבעי ליה אלא) דא גבריאל"ל דכתיב (דניאל ט כא) והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון בתחלה מועף ביעף, (ד"א ל"ג ודא הוא יעופף). על הארץ (נ"א דא אליהו דאשתכח תדיר בארעא, ולא מסטרא דאבא ואמא אשתכח, דאיהו (ס"א ואיהו טאס עלמא) בד' טאסין, דכתיב (מ"א יב) ורוח יהו"ה ישאך ע אשר לא אדע, ורוח יהו"ה חד, ישאך תרין, על אשר תלת, לא אדע ארבע, על פני דא מלאך המות) דהוא (אית דלא גרסי) (חשיך ארעא, על פני) (נ"א אחשיך פני עלמא וכתיב ביה וחשיך על פני תהום), רקיע השמים, כדאמרן עולה ומסטין וכו'. אמר רבי אבא, והא מלאך המות בשני אתברי, אלא על הארץ דא רפא"ל, דאיהו ממנא לאסוותא דארעא, דבגיניה אתרפיאת ארעא, וקיים בר נש עלה, ורפי לכל חיליה, על פני רקיע השמים דא אוריא"ל, וכלא הוא בקרא, ובגין כך כתיב בתריה ויברא אלהי"ם את התנינים הגדולים. אמר רבי אלעזר (ד"א הא אוקימנא

אלין לויתן ובת זוגו), דבר אחר) אלין אינון שבעין ממנן רברבן על שבעין עמין, ובגין כך אתבריאן כלהו למהוי שליטאן על ארעא, ואת כל נפש החיה הרומשת, אלין אינון ישראל, דאינון

זוהר חלק א דף מז/א

נפש ודאי דההוא חיה ואקרון גוי אחד בארץ, אשר שרצו המים למיניהם, דאינון משתדלין באורייתא, ואת כל עוף כנף למינהו, אלין צדיקיא דבהון, ובגין כך אינון נפש חיה, דבר אחר ואת כל עוף כנף, כדקא אתמר אלין אינון שלוחי עלמא. אמר רבי אבא נפש חיה דאינון (ד"א אינון) ישראל, בגין דאינון בני דקב"ה (ד"א בנין לקב"ה), ונשמתהון קדישין מניה אתיין, נפשאן דשאר עמים עעכו"ם מאן אתר הוא, אמר רבי אלעזר מאינון סטרי שמאלא דמסאבי לון אית לון נשמתין, ובגין כך כלהו מסאבין, ומסאבין למאן דקרב בהדייהו:

ויאמר אלהי"ם תוצא הארץ נפש חיה וגו', כלהון שאר חיוון אחרנין כל חד וחד כפום זיניה, וא"ר אלעזר, האי מסייע למה דאמרן, נפש חיה אלין ישראל, דאינון נפש חיה קדישא עלאה, בהמה ורמש וחיתו ארץ, אלין שאר עמין עעכו"ם, דלאו אינון נפש חיה, אלא (ד"א ערלה) כדקאמרן:

נעשה אדם בצלמנו כדמותנו דאתכליל בשית סטרין כליל מכלא כגוונא דלעילא בשייפי מתקנן, ברזא דחכמתא כדקא יאות, כלא תקונא עלאה, נעשה אדם רזא דכר ונוקבא כלא בחכמתא קדישא עלאה, בצלמנו כדמותנו לאשתכללא דא בדא, למהוי (ד"א ל"ג חד) הוא יחידאי בעלמא, שליט על כלא:

וירא אלהי"ם את כל אשר עשה (ד"א כלל) והנה טוב מאד, הכא אתתקן מה דלא אתמר כי טוב בשני, בגין דאתברי ביה מותא, והכא אתמר והנה טוב מאד, ואזלא כמה דאמרי חבריא, והנה טוב מאד זה מות, וירא אלהי"ם את כל אשר עשה והנה טוב מאד, וכי לא חמא ליה קודם, אלא כלא חמא ליה קב"ה, ומאן דאמר את כל, לאסגאה כל דרין דייתון לבתר כן, וכן כל מה דיתחדש בעלמא בכל דרא ודרא עד לא ייתון לעלמא, אשר עשה, דא כל עובדין דבראשית, דתמן אתברי יסודא ועקרא לכל מה דייתי ויתחדש בעלמא לבתר כן, ובגין כך חמא ליה קב"ה עד לא הוה, ושוי כלא בעובדא דבראשית. יום הששי, מאי שנא בכלהו יומי דלא אתמר בהו ה"א, אלא הכא כד אשתכלל עלמא, אתחברת נוקבא בדכורא בחבורא חד, ה' בששי (דבר אחר דאיהו ס"א יסוד), למהוי כלא חד, ויכלו, אשתכללו כלא חד (ד"א בחד), אשתכללו מכלא, ואשתלימו בכלא:

ויכלו השמים והארץ וכל צבאם, רבי אלעזר פתח, (תהלים לא כ) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים כך נגד בני אדם, תא חזי, קב"ה ברא לבר נש בעלמא, ואתקין ליה למהוי שלים בפולחניה ולאשתקנא ארחוי, בגין דיזכי לנהורא עלאה דגניז קב"ה לצדיקיא, כמה דאת אמר (ישעיה סד ד) עין לא ראתה אלהי"ם זולתך יעשה למחכה לו. ובמה (ס"א זכי ב"נ) יזכי ליה לבר נש לההוא נהורא, באורייתא, דכל מאן דאשתדל באורייתא בכל יומא, יזכי למהוי ליה חולקא בעלמא דאתי, ויתחשב ליה כאלו באני עלמין, דהא באורייתא אתבני עלמא ואשתכלל, הה"ד (משלי ג יט) יהו"ה בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, וכתוב (שם ח ל) ואהיה אצלו אמון, ואהיה שעשועים יום יום, וכל דאשתדל בה שכליל עלמין וקיים ליה. ותא חזי ברוחא עביד קב"ה עלמא, וברוחא מתקיימא, רוחא דאינון דלעאן באורייתא, וכל שכן רוחא דהבל דרביי דבי רב, מה רב טובך, דא טובא דאתגניז, ליראיך, לאינון דחלי חטאה, פעלת לחוסים כך, מאי פעלת

דא עובדא דבראשית, רבי אבא אמר דא ג"ע, דהא באומנותא עביד ליה קב"ה בארעא כגוונא דלעילא, לאתתקפא ביה צדיקיא,

זוהר חלק א דף מז/ב

הה"ד (תהלים לא כ) פעלת לחוסים בך נגד בני אדם, דהא הוא נגד (בני) אדם, ואחרא נגד עלאין קדישין, א"ר שמעון, גן עדן לעילא נגד בני אדם הוי, (ואפי' אחרא נגד בני אדם הוי), לאתכנשא ביה צדיקיא דעבדי רעותא דמאריהון. ויכלו, דכלו עובדין דלעילא ועובדין דלתתא, השמים והארץ, לעילא ותתא, רבי שמעון אמר, עובדא ואומנותא דאורייתא שבכתב ועובדא ואומנותא דתורה שבעל פה וכל צבאם, אלין פרטי דאורייתא, אפי' דאורייתא, שבעים פנים לתורה, ויכלו, דאתקיימו ואשתכללו דא בדא, שמים וארץ פרט וכלל, וכל צבאם, רזי דאורייתא, דכין דאורייתא מסאבן דאורייתא:

ויכל אלהי"ם ביום השביעי, דא תורה שבעל פה דאיהו יום שביעי וביה אשתכלל עלמא דאיהו קיומא דכלא מלאכתו אשר עשה, ולא כל מלאכתו, דהא תורה שבכתב אפיק כלא בתוקפא דכתב דנפיק מחמתא. תלת זמנין הכא ביום השביעי, ויכל אלהי"ם ביום השביעי, וישבות ביום השביעי, ויברך אלהי"ם את יום השביעי, הא תלת, ויכל אלהי"ם ביום השביעי דא תורה שבעל פה, דעם יום השביעי דא אשתכלל עלמא כדקא אמרן, וישבות ביום השביעי דא יסודא דעלמא, בספרא דרב ייבא סבא, דא יובלא, ועל דא כתיב הכא מכל מלאכתו, דכלא נפיק מניה, ואנן דא יסודא כדקאמרן, דהא נייחא ביה הוה יתיר מכלא, ויברך אלהי"ם את יום השביעי, דא כהן גדול דמברך לכלא, והוא נטיל ברישא, דתנן כהן נוטל בראש, וברכאן ביה שריין לברכא, ואקרי שביעי. רבי ייסא סבא אמר, הני תרי, חד ביסודא דעלמא איהו, וחד בעמודא דאמצעיתא, (ד"א ל"ג), (אבל הני תלת חד במעלי שבתא דליליא, וחד דיומא, וחד דעלמא דאת דאיהו שבת הגדול), וכן (ד"א ל"ג ויקדש) אותו, למאן, לההוא אתר דאת קיימא ביה שריא, כמה דאת אמר (שמואל ב טו כה) והראני אותו ואת נוהו, ובהאי אתר שריין כל קדושין לעילא, (ד"א דלעילא) ונפקי מניה לכנסת ישראל, למיהב לה תפנוקא לחם פנג. ואזלא הא כמה דכתיב (בראשית מט כ) מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך, מאשר דא קיים שלים, שמנה לחמו, (ד"א מאן) דהוה (ד"א ל"ג), (ליה) לחם עוני, אתהדר למהוי לחם פנג, והוא יתן מעדני מלך, מאן מלך דא כנסת ישראל, הוא יהיב (ד"א לה) כל תפנוקין דעלמין, וכל קדושין דנפקין מלעילא, מהאי אתר נפקין, ועל דא ויקדש אותו, ההוא את קיימא, כי בו שבת, ביה נייחא דכלא (ד"א ביה נייחא) דעלאין ותתאין, ביה שבתא (ד"א אתייה) לנייחא, אשר ברא אלהי"ם, מכללא דזכור נפקא שמור, לאתקנא עבידתא דעלמא, לעשות דא אומנא דעלמא, למעבד עבידתא דכלא, (ס"א אשר ברא, אומנא אצטריך לעלמא, וכל עבידתא דכלא). תו פריש רבי שמעון מלה, ואמר כתיב (דברים ז ט) שומר הברית והחסד, שומר דא כנסת ישראל, הברית דא יסודא דעלמא, והחסד דא אברהם, דכנסת ישראל היא שומר הברית והחסד, ואקרי שומר ישראל, דדא הוא נטיר פתחא דכלא, וביה תליין כל עבידן דעלמא, ודאי אשר ברא אלהי"ם לעשות, לשכללא ולאיתקנא כלא כל יומא ויומא, ולאפקא רוחין ונשמתיין, ואפילו רוחין ושדין, ואי תימא דלאו אינון תקונא דעלמא, לאו הכי, דהא אינון לתקונא דעלמא הוו, ולאקנא בהו לחייבי עלמא, דאינון אזלין לקבלייהו לאוכחא להו, ומאן דאזיל לשמאלא אתאחיד בסטרא שמאלא לקבלייהו (ס"א לקי בהו), בגיני כך לתקונא הוו. תא חזי מה כתיב בשלמה, (שמואל ב ז יד) והוכחתי בשבט אנשים ובנגעי בני אדם, מאן נגעי בני אדם, אלין אינון מזיקין, תא חזי בשעתא דאתבריא, אתקדש יומא ואשתארו רוחא בלא גופא, ואלין אינון בריין דלא

זוהר חלק א דף מח/א

אשתכללו (ד"א ל"ג), (ולא אתייסדו) ומסטר שמאלא אינון, זוהמא דדהבא, ועל דא בגין דלא אשתכללו ואינון פגימין, שמא קדישא לא שריא בהו ולא אתדבקו ביה, ודחילו דלהון משמא קדישא איהו, וזעין ודחלין מניה, ושמא קדישא לא שריא באתר פגים. ותא חזי האי בר נש דאתפגים, דלא שבק בר בהאי עלמא, כד נפק מניה לא אתדבק בשמא קדישא, ולא עאלין ליה בפרגודא, בגין דאיהו פגים ולא אשתלים, ואילנא דאתעקר בעיא נטיעה זמנא אחרא, בגין דשמא קדישא אשתלים בכל סטרין ופגימו לא אתדבק ביה לעלמין. ותא חזי הני בריין פגימין אינון מעילא ומתתא, ובגיני כך לא מתדבקן לעילא ולא מתדבקן לתתא, ואלין דכתיב בהו אשר ברא אלהי"ם לעשות, דלא אשתלימו עילא ותתא, ואי תימא הא רוחין אינון אמאי לאו (ד"א אשתלימו) לעילא, אלא כיון דלא אשתלימו לתתא בארעא, לא אשתלימו לעילא, וכלהו מסטר שמאלא קא אתיין, ומתכסיין מעינא דבני נשא, וקיימי לקבליהו לאבאשא לון, תלת לון כמלאכי השרת, ותלת לון כבני נשא, והא אוקמוה. בתר דאתבריו רוחין, (ד"א ל"ג אטמרו) אשתארו אינון רוחין בתר רחייא דנוקבא דתהומא רבא ליליא דשבתא ויומא דשבתא, כיון דנפק קדושתא דיומא, ולא אשתלימו, נפקו לעלמא ושטאן לכל סטרין, ובעיא עלמא לאתנטרא מנייהו, דהא כדין כל סטר שמאלא אתער, ואשא דגיהנם מלהטא, וכל אינון דבסטר שמאלא אזלין ושטאן בעלמא, ובעאן לאתלבשא בגופא ולא יכלין, כדין בעינא לאסתמרא מנייהו, ואתקיננו שיר דפגעים בכל שעתא דדחילו דלהון שריא בעלמא. תא חזי כד אתקדש יומא במעלי שבתא, סוכת שלום שריא ואתפריסת בעלמא, מאן סוכת שלום, דא שבתא, וכל רוחין ועלעולין ושדין וכל סטרא דמסאבא, כלהו טמירין ועאלין בעינא דריחייא דנוקבא דתהומא רבא דהא כיון דאתער קדושתא על עלמא, רוח מסאבא לא אתער בהדיה, ודא עריק מקמיה דדא, וכדין עלמא בנטירו עלאה, ולא בעינן לצלאה על נטירו, כגון שומר את עמו ישראל לעד אמן, דהא דא ביומא דחול אתתקן, דעלמא בעיא נטירו, אבל בשבת סוכת שלום אתפריסא על עלמא, ואתנטיר בכל סטרין, ואפילו חייבי גיהנם נטירין אינון, וכלא בשלמא אשתכחו עלאין ותתאין, ובגין כך בקדושתא דיומא מברכינן הפורס סכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלם, אמאי על ירושלם, אלא דא היא מדורא דהיא סכה ובעינא לזמנא להיא סכה דאתפרסת עלנא ולמשרי עמנא, ולמהוי (ד"א מגינא) עלנא כאמא דשרייא על בנין, ובג"ד לא דחלין מכל סטרין, ועל דא הפורס סוכת שלום עלינו. תא חזי בשעתא דישאל מברכין ומזמנין להאי סכת שלום, אושפיזא קדישא, ואמרי הפורס סכת שלום, כדין קדושתא עלאה נחתא ופריסת גדפהא עלייהו דישאל, ומכסיא לון כאמא על בנין, וכל זינן בישין אתכנישו מעלמא, ויתבי ישראל תחות קדושתא דמאריהון, וכדין דא סכת שלום יהיב נשמתין חדתין לבנהא, מאי טעמא, בגין דביה נשמתין שריין, (ס"א דכדין זמן זוגא ונטלת נשמתין ובה שריין), ומניה נפקין, וכיון דשריא ופ גדפהא על בנהא, אריקת נשמתין חדתין לכל חד וחד. תו אמר רבי שמעון, על דא תנינן שבת דוגמא דעלמא דאתי איהו, והכי הוא ודאי, ועל דא שמיטה ויובל דוגמא דא בדא, ושבת ועלמא דאתי הכי הוא, וההוא תוספת דנשמתא מרזא דזכור קא אתיא על האי סכת שלום, דנטיל

זוהר חלק א דף מח/ב

מעלמא דאתי ודא תוספת יהבת לעמא קדישא, ובההוא תוספת חדאן ויתנשי מנייהו כל מלין דחול, וכל צערין וכל עקין, כמה דאת אמר (ישעיה יד ג) ביום הניח יהו"ה לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה הקשה וגו'. ובליליא דשבתא בעי בר נש לאטעמא מכלא, בגין לאחזאה דהאי סכת

שלום מכלא אתכלילת, ובלבד דלא יפגים מיכלא חדא ליומא, ואית דאמרי תרין לתרין סעודתי אחרנין דיומא ושפיר, וכל שכן אי סליק יתיר ליומא, ויכיל למטעם ממיכלין אחרנין, ולזעירי בתרי תבשילין סגיא, ואוקמוה חבריא. נר של שבת לנשי עמא קדישא אתייהבת לאדלקא, וחברייהא הא אמרו, דאיהי כבתה בוצינא דעלמא ואחשיכת ליה כו' ושפיר, אבל רזא דמלה, האי סכת שלום מטרוניתא דעלמא היא, ונשמתינ דאינון בוצינא עלאה בה שריין, ועל דא מטרוניתא בעיא לאדלקא, דהא בדוכתהא אתאחדת, ועבדת עובדהא, ואתתא בעיא בחדוה דלבא ורעותא לאדלקא בוצינא דשבת, דהא יקרא עלאה היא לה, וזכו רב לגרמה למזכי לבנין קדישין, דיהון בוציני דעלמא באורייתא ובדחלתא, ויסגון שלמא בארעא, ויהיבת לבעלה אורכא דחיין, בגין כך בעיא לאזדהרא בה. תא חזי, שבת ליליא ויומא זכור ושמור איהו כחדא, ועל דא כתיב זכור את יום השבת לקדשו, וכתיב שמור את יום השבת, זכור לדכורא, שמור לנוקבא, וכלא חד, זכאין אינון ישראל חולקיה דקב"ה עדביה ואחסנתיה, עלייהו כתיב (תהלים קמד טו) אשרי העם שככה לו אשרי העם שיהו"ה אלהיו:

ויבן יהו"ה אלהי"ם את הצלע אשר לקח מן האדם וגו', א"ר שמעון כתיב (איוב כח כב) אלהי"ם הבין דרכה והוא ידע את מקומה, האי קרא גווינין סגיאין אית ביה, אלא מהו אלהי"ם הבין דרכה, כמה דאת אמר ויבן יהו"ה אלהי"ם את הצלע, דא תורה שבעל פה דאית בה דרך כמה דאת אמרת (ישעיה מג טז) הנותן בים דרך, בגיני כך אלהי"ם הבין דרכה והוא ידע את מקומה, מאן מקומה, דא תורה שבכתב דאית בה דעת, (דעת ותבונה כחד אזלו), יהו"ה אלהי"ם שם מלא, לאתקנא לה בכלא, ועל דא אתקריאת חכמה ואתקריאת בינה, בגין דהוה בשם מלא, יהו"ה אלהי"ם בכלא בשלימו בתרי שמהן. את הצלע דא אספקלריאה דלא נהרא, כמה דאת אמר (תהלים לה טו) ובצלעי שמחו ונאספו, אשר לקח מן האדם, בגין דהא מתורה שבכתב נפקת, לאשה, לאתקשרא בשלהובא דסטר שמאלא, דהא אורייתא מסטרא דגבורה אתייהיבת, לאשה, למהוי אש ה' קטיר כחדא, ויביאה אל האדם, בגין דלא בעיא לאשתכחא בלחודהא, אלא לאתכללא ולאחברא בתורה שבכתב, כיון דאתחברת בהדיה, הוא יזון לה ויתקן לה ויתן לה מה דאצטריך, היינו דכתיב ואת הארץ, והא אוקימנא. מכאן אוליפנא, מאן דאנסיב ברתיה, עד לא תיעול לבעלה אבוה ואמה מתקנין לה ויהבין לה כל מה דאצטריך, כיון דאתחברת בבעלה, הוא יזון לה והוא יתן לה מה דבעיא, תא חזי בקדמיתא כתיב, ויבן יהו"ה אלהי"ם את הצלע, דאבא ואמא אתקינא לה, (בכ"ד קשוטין, ויבאה בגימ' כ"ד) ולבחר ויביאה אל האדם, (ואעלא ליה בחמש קלין (ירמיה כה י) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול מצהלות חתנים) לאתקשרא כלא כחדא, ולאחברא חד בחד, והוא יהיב לה מה דאצטריך. דבר אחר אלהי"ם הבין דרכה, כד ברתא בבי אמא היא אסתכלא בכל יומא בכל מה דבעיא ברתה, דכתיב (איוב כח כג) אלהי"ם הבין דרכה, כיון דחברת לה בבעלה, הוא יהיב לה כל מה דבעיא, ויתקן עובדהא, דהא הוא דכתיב והוא ידע את מקומה, (והאי קרא ברזין עלאין אתקשר).

זוהר חלק א דף מט/א

(ד"א, האי קרא על חכמתא עילאה אתמר, ואתקשר ברזין עלאין, דהא נקודה קדמאה לית מאן ידיע בה כלל, אבל אלהי"ם הבין דרכה, דא עלמא דאתי, והו"א, דא טמירא דכל טמירין, סתי דכל סתימין, דאקרי הו"א, ולא ידיע בשמא):

כתיב וייצר יהו"ה אלהי"ם את האדם, הכא אשתכלל בכלא בימינא ובשמאלא, והא אוקימנא, דאתכליל ביצר הטוב, אבל וייצר יהו"ה אלהי"ם, ביצר טוב וביצר רע, אמאי, אלא יצר טוב ליה לגרמיה, יצר הרע לאתערא לגבי נוקבי, (ס"א ומסטר שמאלא אתער תדיר לגבי נוקבא). רזא

דמלה, מכאן אוליפנא דצפון אתער תדיר לגבי נוקבא ואתקשר בהדה, ובגין כך אתקריאת אשה ותא חזי יצר טוב ויצר הרע בגין דאתייהבת נוקבא בינייהו, (נ"א דנוקבא אתכלילת בהו), ואתקשרא בהדייהו, ולא מתקשרא עד דיצר הרע אתער לגבה, ומתקשרן דא בדא, וכיון דמתקשרן דא בדא. כדין אתער יצר טוב דאיהו חדוה, ואייתי לה לגביה, (וכדין אתייהבת בינייהו לאתקנא, ועל דא וייצר יהו"ה אלהי"ם שם מלא, לגביה יצר טוב ויצר רע), (ד"א ולעילא סטרא דצפון ממש דאיהו חדוה בלא זוהמא דיצר הרע אחיד בה בקדמי דכתיב (שיר ב') שמאלו תחת לראשי ולבחר וימינו תחבקני, ואתייהבת בין ימינא ושמאלא לאת דא וייצר יהו"ה אלהי"ם שם מלא, לגבי תרין סטרין אליו). את האדם הא אוקימנא, אבל דכר ונוקבא כחדא (ד"א ולא הו) מתפרשן למהוי אפיו באפיו, מה כתיב עפר מן האדמה השתא קיימא לאתקנא, תא חזי אתתא כד אתחברת בבעלה אתקריאת על שם בעלה, איש אשה, צדי"ק צד"ק, איהו עופר ואיהו עפר, (ד"א ל"ג), (וכדין), איהו צבי ואיהו צביה, (ד"א כמה דאת אמר) (יחזקאל כ ו) צבי היא לכל הארצות. כתיב (דברים טז כא) לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח יהו"ה אלהי"ך אשר תעשה לך, אצל מזבח, וכי לעילא מניה או באתר אחרא מאן שרייה, אלא הא אוקימנא, אשר דא בעלה דאתתא, (ד"א ה"א) אתקריאת על שום בעלה אשרה, (נ"א הרי הם אשר ה"א), ועל דא כתיב (מלכים ב כג ד) לבעל ולאשרה, בגין כך כתיב לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח יהו"ה אלהי"ך, לקבל (נ"א אשרה) אתר דההוא מזבח יהו"ה, דהא מזבח יהו"ה איהו קיימא על דא, ועל דא לקבלה לא תטע לך אשרה אחרא. תא חזי בכל אתר כל אינון פלחי שמשא אקרון עובדין לבעל, ואינון דפלחין לסיהרא איקרון עובדי אשרה, ועל דא לבעל ולאשרה, ואשרה אתקרי על שום בעלה אשרה. אי הכי אמאי אתעבר שמא דא, אלא אשרה על שום דכתיב (בראשית ל יג) באשרי כי אשרוני בנות, והוא (ד"א הא) דלא אשרוה שאר עמין, וקיימא אחרא תחותה, ולא עוד אלא דכתיב (איכה א ח) כל מכבדיה הזילוה, ובגין כך (נ"א אתעביד) אתעבר שמא דא בגין דלא יתתקפון אינון דעבדי שאר עמין עעכו"ם, וקרינן מזבח דאיהו מאדמה, דכתיב (שמות כ כב) ואם מזבח אדמה וגו', בגיני כך עפר מן האדמה. ויפח באפיו נשמת חיים, (מלה אתכליל, אבל ויפח באפיו) אתכליל נשמת חיים בההוא עפר, כנוקבא דמתעברא מן דכורא, דהא מתחברן ואתמליא האי עפר מכלא, ומאי איהו רוחין ונשמתין, ויהי האדם לנפש חיה, השתא אתתקן ואתקיים אדם לאתקנא, ולמיזן לנפש חיה:

ויבן יהו"ה אלהי"ם, אוף הכי נמי בשם מלא, דהא אבא ואמא אתקינו לה עד לא אתת לבעלה, את הצלע, כמה דאת אמר (שיר א ה) שחורה אני ונאווה בנות ירושלם, אספקלריאה דלא נהרא, אבל אבא ואמא אתקינו לה לאתפיסא בעלה בהדה. ויביאה אל האדם, מהכא אוליפנא דבעאן אבא ואמא דכלה לאעלה ברשותיה דחתן, כמה דאת אמר (דברים כב טז) את בתי נתתי לאיש הזה וגו', מכאן ואילך בעלה ייתי לגבה, דהא ביתא דילה הוא, דכתיב (בראשית כט ל) ויבא אליה, ויבא גם אל רחל. בקדמיתא ויביאה אל האדם, דעד הכא אית לאבא ולאמא למעבד, לבתר איהו ייתי לגבה, וכל ביתא דילה הוא, ויטול רשות מינה, ועל דא אתערנא דכתיב (שם כח י) ויפגע במקום וילך שם, דנטיל רשו בקדמיתא, מכאן אוליפנא דמאן דמתחבר

זוהר חלק א דף מט/ב

באנתתיה בעי למפגע לה ולבסמא לה במלין, ואי לאו לא יבית לגבה, בגין דיהא רעותא דלהון כחדא בדלא אניסו. וילן שם כי בא השמש, לאחזאה דאסיר ליה לבר נש לשמשא ערסיה ביממא, ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו, הכא אוליפנא דאפילו יהון למלכא ערסי דדהבא ולבושי יקר למיבת בהו, ומטרוניתא תתקין ליה ערסא מתתקן באבנין ישבוק דיליה ויבית במה דאיהי תתקין, דכתיב וישכב במקום ההוא. תא חזי מה כתיב הכא ויאמר האדם זאת הפעם וגו', הא

בסימו דמלין לאמשכא עמה חביבותא, ולאמשכא לה (עמה) לרעותיה, לאתערא עמה רחמותא, חמי כמה בסימין אינון מלין, כמה מלי דרחימותא אינון, עצם מעצמי ובשר מבשרי, בגין לאחזאה לה דאינון חד ולא אית פרודא בינייהו בכלא. השתא שרי לשבחה לה, לזאת יקרא אשה, דא היא דלא ישתכח כוותה, דא היא יקרא דביתא, כלהון נשין גבה כקופא בפני בני נשא, אבל לזאת יקרא אשה, שלימו דכלא, לזאת ולא לאחרא, כלא הוא מלי רחימותא, כמה דאת אמר (משלי לא כט) רבות בנות עשוו חיל ואת עלית על כלנה:

על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד, כלא לאמשכא לה ברחימו, ולא תדבקא בהדה, כיון דאתער לגבה כל מלין אלין, מה כתיב והנחש היה ערום וגו', הא אתער יצר הרע לאחדא בה, בגין לקשרא לה בתיאובתא דגופא, ולא תערא לגבה מלין אחרנין דיצר הרע אתענג בהו, עד לבתר מה כתיב, ותרא האשה כי טוב העץ למאכל, וכי תאווה הוא לעינים, ותקח מפריו ותאכל, קבילת ליה ברעותא, ותתן גם לאישה עמה, הא כדין היא אתערא לגביה בתיאובתא (נ"א בתאובתא), לאתערא (נ"א למיהב) ליה רעותא ורחימו דא מלה לאחזאה עובדא לבני נשא כגוונא דלעילא. אמר רבי אלעזר, אי הכי במאי נוקים ליה לעילא יצר הרע דאחיד בה בנוקבא, אמר ליה הא אתערנא אלין לעילא ואלין לתתא יצר טוב ויצר רע, יצר טוב מימנא ויצר רע משמאלא, ושמאלא לעילא אחיד בנוקבא לקשרא לה כחדא (נ"א לאתקשרא ביה) בגופא, כמה דאת אמר (שיר ב ז) שמאלו תחת לראשי וגו', ועל דא מלין אתפרשן לעילא ותתא עד הכא, מכאן ולהלאה מלין בזוטרא (נ"א בזוטא) דזיפתא, לזעירין דטינקין לפרשא מלה, והא אתערו ביה חברייא. רבי שמעון הוה אזיל לטבריה, והוה עמיה רבי יוסי ורבי יהודה ורבי חייא, אדהכי חמו ליה לרבי פנחס דהוה אתי, כיון דאתחברו כחדא, נחתו ויתבו תחות אילנא חד מאילני טורא, אמר רבי פנחס הא יתיבנא, מאלין מלי מעלייתא דאת אמר בכל יומא בעינא למשמע, פתח רבי שמעון ואמר, (בראשית יג ג) וילך למסעיו מנגב ועד בית אל עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה בין בית אל ובין העי, וילך למסעיו, למסעו מבעי ליה, מאי למסעיו, אלא תרין מטלנין אינון, חד דידיה וחד דשכינתא, דהא כל בר נש בעי לאשתכחא דכר ונוקבא, בגין לאתקפא מהימנותא, וכדין שכינתא לא אתפרשא מניה לעלמין. ואי תימא מאן דנפיק לאורחא דלא אשתכח דכר ונוקבא שכינתא אתפרשא מניה, תא חזי האי מאן דנפיק לאורחא, יסדר צלותיה קמי קב"ה, בגין לאמשכא עליה שכינתא דמריה, עד לא יפוק לאורחא בזמנא דאשתכח דכר ונוקבא, כיון דסדר צלותיה ושכינתא שרייא עליה יפוק, דהא שכינתא אזדווגת בהדיה, בגין דישתכח דכר ונוקבא, דכר ונוקבא במתא, דכר ונוקבא בחקלא, הה"ד (תהלים פה יד) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. תא חזי כל

זוהר חלק א דף נ/א

זמנא דבר נש אתעכב באורחא, בעי לנטרא עובדוי בגין דזווגא עלאה לא יתפרש מניה, וישתכח פגים בלא דכר ונוקבא, במתא אצטריך כד נוקביה עמיה, כ"ש הכא דזווגא עלאה אתקשרת ביה, ולא עוד אלא דהא זווגא עלאה נטיר ליה באורחא, ולא מתפרשא מניה עד דיתוב לביתה. בשעתא דעאל לביתה בעא לחדתא דביתהו (ביתהו), בגין דדביתהו גרמא ליה ההוא זווגא עלאה, כיון דאתא לגבה, בעי לחדתא לה בגין תרין גווני, חד בגין חדוותא דההוא זווגא חדוותא דמצוה היא, וחדוותא דמצוה חדוותא דשכינתא איהו, ולא עוד אלא דאסגי שלום סתם (לתתא) (נ"א לאתתא), הה"ד (איוב ה כד) וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא, וכי אי לא פקיד לאתתיה חטא איהו, הכי הוא ודאי, בגין דגרע יקר זווגא עלאה דאזדווגת ביה, ודביתהו גרמא ליה, וחד דאי מתעברא אתתיה, זווגא עלאה אריקת בה נשמתא קדישא, דהאי ברית אקרי ברית דקב"ה, ועל דא בעי לכוונא בחדוותא דא, כמה דבעי בחדוותא דשבת (דאינון חכימין) דאיהו זווגא דחכימין,

ועל דא וידעת כי שלום אהלך, דהא שכונתא אתיא עמך ושריא בביתך, ועל דא (שם) ופקדת
נוך ולא תחטא, מאי ולא תחטא, לשמשא קמי שכונתא חדוותא דמצוה. כגוונא דא תלמידי חכמים
דמתפרשן מנשייהו כל אינון יומי דשבתא בגין לאתעסקא באורייתא, זוגא עלאה אזדווג בהו
ולא מתפרשא מנשייהו, בגין דישתכח דכר ונוקבא, כיון דעאל שבת בעיין תלמידי חכמים לחדתא
לדביתהו, בגין יקר זוגא עלאה, ולכוונא לבייהו ברעותא דמאריהון כמה דאתמר. כגוונא דא
האי מאן דאתתיה ביומי מסאבו דילה, ונטיר לה כדקא יאות, כל אינון יומין זוגא עלאה אזדווג
בהדיה דישתכח דכר ונוקבא, כיון דאתדכיא אתתיה, בעי לחדתא לה חדוה דמצוה חדוה עלאה,
וכלהו טעמי דקא אמרן בחד דרגא סלקין, סתמא דמלה, כל אינון בני מהימנותא בעיין לכוונא
לבא ורעותא בהאי. ואי תימא אי הכי שבחא הוא דבר נש כד נפיק לארחא יתיר מן ביתיה, בגין
זוגא עלאה דאזדווגת בהדיה, תא חזי, בזמנא דבר נש הוא בביתיה, עקרא דביתא דביתהו, בגין
דשכינתא לא אתעדי מן ביתא בגין דביתהו, כמה דתנינן דכתיב (בראשית כד סז) ויביאה יצחק
האהלה שרה אמו, דשרגא אתדלקת, מאי טעמא בגין דשכינתא אתת לביתא. רזא דמלה, אמא
עלאה לא אשתכח גבי דכורא אלא בזמנא דאתתקנת ביתא ואתחברו דכר ונוקבא כדין אמא
עלאה אריקת ברכאן לברוכי לון, כגוונא דא אמא תתאה לא אשתכח לגבי דכורא אלא בזמנא
דאתתקנת ביתא ואתי דכר לגבה דנוקביה ואתחברו כחדא, כדין אמא תתאה אריקת ברכאן
לברכא לון, ועל דא בתרי נוקבין אתעטר דכורא בביתיה כגוונא דלעילא והיינו רזא דכתיב (שם
מט כז) עד תאות גבעות עולם, האי ע"ד, תיאובתא דגבעות עולם ביה, נוקבא עלאה לאתקנא
ליה, ולאעטרא ליה ולברכא ליה, נוקבא תתאה לאתחברא ביה ולאזנא מניה. וכגוונא דא לתתא,
כד דכורא אנסיב תאות גבעות עולם לגביה, ואתעטר בתרי נוקבי, חד עלאה וחד תתאה, עלאה
לארקא עליה ברכאן, תתאה לאזנא מניה ולאתחברא בהדיה, ובר נש בביתיה תאות גבעות
עולם לגביה ואתעטר בהו, כד נפיק לארחא לאו הכי, אימא עלאה אתחברת בהדיה ותתאה
אשתארת, כד תב לביתיה בעי לאתעטרא בתרי נוקבי כדקאמרן, אמר רבי פנחס, אפילו בקליפי
סנפירי קטרא, לא פתחי

זוהר חלק א דף נ/ב

פטרא קמך א"ר שמעון, כגוונא דא אורייתא קאים בין תרי בתים כמה דכתיב (ישעיה ח יד)
לשני בתי ישראל וגו', חד סתימא עלאה, וחד אתגליא יתיר (סתימא) עלאה (דא) קול גדול,
דכתיב (דברים ה יט) קול גדול ולא יסף, והאי קול פנימא איהו דלא אשתמע ולא אתגליא, ודא
הוא כד נביע בי גרון אפיק (ביה) ה' בחשאי, ונביע תדיר ולא פסיק ואיהו דקה פנימא דלא
אשתמע לעלמין, ומהכא נפקא אורייתא דאיהו קול יעקב, והאי אשתמע (ד"א דאשתמע) דנפקא
(ד"א נפקא) מההיא דלא אשתמע, ולבתר אתאחיד דבור בהדיה, ונפק לבר מחיליה ומתקפיה,
וקול דיעקב דאיהו אורייתא, אחיד בין תרי נוקבי, אחיד בההיא פנימא דלא אשתמע, ואחיד
בהאי דלבר דאשתמע. תרין אינון דלא אשתמעו, ותרין אינון דאשתמעו, תרין דלא אשתמעו, דא
הוא חכמה עלאה סתימא דקימא במחשבה דלא אתגליא ולא אשתמע, לבתר נפקא ואתגליא
זעיר בחשאי דלא אשתמע, ההוא דאקרי קול גדול, דהוא דק ונפיק בחשאי, תרין אינון דאשתמעו,
אינון דנפקי מהכא קול דיעקב, ודבור דאתאחיד בהדיה, האי קול גדול דאיהו בחשאי ולא
אשתמע, איהי בי"ת לחכמה עלאה, וכל נוקבא בי"ת אקרי, והאי דבור בתראה, איהו בית לקול
דיעקב דאיהו אורייתא, ועל דא אורייתא שריא בבית, בי"ת ראשית. פתח ואמר בראשית ברא
אלהי"ם, היינו דכתיב ויבן יהו"ה אלהי"ם את הצלע, את השמים היינו דכתיב ויביאה אל האדם,
ואת הארץ, כמה דאת אמר עצם מעצמי, ודאי האי איהי ארץ החיים. תו פתח רבי שמעון ואמר,
(תהלים קי א) נאם יהו"ה לאדוני שב לימיני עד אשית אויביך הדום לרגליך, נאם יהו"ה לאדוני,
דרגא עלאה לדרגא תתאה קאמר שב לימיני לאתקשרא מערבית בדרומית, שמאלא בימינא, בגין

לתברא חיליהון דשאר עמין עעכו"ם, נאם יהו"ה לאדוני, נאם יהו"ה, דא יעקב, לאדוני דא (יהושע ג יא) ארון הברית אדון כל הארץ, דבר אחר נאם יהו"ה דא יובלא, לאדוני דא שמיטה, דכתיב בה (שמות כא ה) אהבתי את אדוני, שב לימיני, דהא ימינא ביובלא שריא, ושמיטה בעי לאתקשרא בימינא. תא חזי שמיטה דא לא אתקשר בקיומא שלים בימינא ובשמאלא, מיומא דאשתכחת, וכד בעיא לאתקשרא אושיט דרועא שמאלא לקבלה וברא עלמא דין, ובגין דהוה מסטרא דשמאלא לית ביה קיומא, עד זמנא דאלף שביעאה, דבההוא יומא לחוד אתקשר כדין בימינא, וכדין תהוי בין ימינא ושמאלא בקיומא שלים, וישתכחון שמים חדשים וארץ חדשה, וכדין לא תעדי מתמן לעלמין, אי הכי במאי נוקים שב לימיני, אלא עד זמנא ידיעא, דכתיב עד אשית אויביך הדום לרגליך, ולא תדיר, אבל בההוא זמנא לא תעדי מתמן לעלמין, דכתיב (ישעיה נד ג) כי ימין ושמאל תפרוצי למהוי כלא חד. תא חזי את השמים, דא שכינתא עלאה, ואת הארץ, דא שכינתא תתאה, באתחברותא דדכר ונוקבא כחדא, והא אתמר כמה דאתערו ביה חברייא עד כען. בעו (ד"א בעא) למיזל, קמו, אמר רבי שמעון מלה הכא גבן, פתח רבי שמעון ואמר, תרי קראי כתיבי, (דברים ד כד) כי יהו"ה אלהי"ך אש אוכלה הוא, וכתביב התם (שם ד) ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכ"ם חיים כלכם היום, הני קראי אוקימנא להו בכמה אתר, ואתערו בהו חברייא, תא חזי כי יהו"ה אלהי"ך אש אוכלה הוא, הא אתמר מלה דא בגו חברייא, דאית אשא אכלא אשא, (ואית אשא) ואכיל לה ושצי לה, בגין דאית אשא תקיפא מאשא ואוקמוה. אבל תא חזי, מאן דבעי למנדע חכמתא דיחודא קדישא, יסתכל בשלהובא דסלקא מגו גחלתא או מגו בוצינא דדליק, דהא שלהובא לא סלקא אלא

זוהר חלק א דף נא/א

כד אתאחד במלה גסה (נ"א אחרא), תא חזי בשלהובא דסלקא אית תרין נהורין, חד נהורא חוורא דנהיר, וחד נהורא דאתאחיד בה אוכמא או תכלא ההוא נהורא חוורא איהו לעילא וסלקא באורח מישור, ותחותיה ההוא נהורא תכלא או אוכמא דאיהו כרסיא לההוא חוורא, וההוא נהורא חוורא שארי עלויה, ואתאחידו דא בדא למהוי כלא חד, וההוא נהורא אוכמא או גוון תכלא דאיהו לתתא, הוא כרסיא דיקר לההוא חוורא, ועל דא רזא דתכלתא. והאי כרסיא תכלא אוכמא אתאחד במלה אחרא לאתדלקא דהוא מתתא, וההוא אתער ליה לאתאחדא בנהורא חוורא (ס"א עלאה), ודא תכלא אוכמא לזמנין אתהדר סומקא, וההוא נהורא חוורא דעליה לא אשתני לעלמין, דהא חוורא הוא תדיר, אבל האי תכלא אשתני לגווינין אלין, לזמנין תכלא או אוכמא, ולזמנין סומקא, והאי אתאחיד לתרין סטרין, אתאחיד לעילא בההוא נהורא (ס"א עלאה) חוורא, אתאחיד לתתא בההוא מלה דתחותוי דמתקנא ביה לאנהרא, (מלין דשוויין ליה לאדלקא), ולאתאחדא ביה. ודא אכלא תדיר ושצי לההוא מלה דשוויין ליה דהא בכל מה דאתדבק ביה לתתא ושריא עלוי ההוא נהורא תכלא שצי ליה ואכיל ליה, בגין דאורחוי הוא לשיצאה ולמהוי אכיל, דהא ביה תליא שצו דכלא מותא דכלא, ובגיני כך איהו אכיל כל מה דאתדבק ביה לתתא, וההוא נהורא חוורא דשריא עלוי, לא אכיל ולא שצי לעלמין, ולא אשתני נהוריה, ועל דא אמר משה כי יהו"ה אלהי"ך אש אוכלה הוא, אוכלה ודאי, אכיל ושצי כל מה דשרי תחותוי, ועל דא אמר יהו"ה אלהי"ך ולא אלהינ"ו, בגין דמשה בההוא נהורא חוורא דלעילא הוה, דלא שצי ולא אכיל. תא חזי לית ליה אתערותא לאתדלקא האי נהורא תכלא, לאתאחדא בנהורא חוורא, אלא על ידי ישראל דאינון מתדבקן ביה תחותוי, ותא חזי אע"ג דאורחיה דהאי נהורא תכלא אוכמא לשיצאה כל מה דאתדבק ביה תחותוי, ישראל מתדבקן ביה תחותוי וקיימן בקיומא, הה"ד (דברים ד ד) ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכ"ם חיים, ביהו"ה אלהיכ"ם ולא אלהינ"ו (אלא ביהו"ה אלהיכ"ם), בההוא נהורא תכלא אוכמא דאכיל ושצי כל מה דאתדבק ביה תחותוי, ואתון מתדבקן ביה וקיימי, דכתיב חיים כלכם היום, ועל נהורא חוורא שרייא לעילא נהורא סתימא דאקיף ליה ורזא עלאה

הכא, וכלא תשכח בשלהובא דסליק, וחכמתין דעליונין ביה, אתא רבי פנחס ונשקיה, אמר בריך רחמנא דאיערענא הכא, אזלו עמיה דרבי פנחס תלת מילין, אהדרו רבי שמעון וחברייא. אמר רבי שמעון, הא דאמרן רזא דחכמתא איהו ביחודא קדישא, דבגין כך ה"א בתראה דשמא קדישא איהו נהורא תכלא אוכמא, דאתאחיד ביה"ו דהוא נהורא חוורא דנהיר, תא חזי לזמנין האי נהורא תכלא ד' ולזמנין ה', אלא בזמנא דלא מתדבקן ביה ישראל לתתא לאדלקא ליה לאתאחדא בנהורא חוורא, איהו ד', ולזמנא דמתערי ליה לאתחברא עם נהורא חוורא, כדין אקרי ה', מנלן דכתיב (דברים כב כג) כי יהיה נערה בתולה, נער כתיב בלא ה', מאי טעמא בגין דלא אתחברת בדכורא, ובכל אתר דלא אשתכחו דכר ונוקבא, ה"א לא אשתכח וסלקא מתמן, ואשתאר ד', דהא איהי כל זמנא דאתחבר בנהורא חוורא דנהיר אקרי ה', דהא כדין כלא אתחבר כחדא, איהי אתדבקת בנהורא חוורא, וישראל מתדבקן בה (ד"א ל"ג לתתא), וקיימא תחותה לאדלקא לה, וכדין כלא חד. ודא הוא רזא דקרבנא, דתננא דסליק אתער ליה להאי נהורא תכלא לאדלקא, וכד אתדלק אתחבר

זוהר חלק א דף נא/ב

בנהורא חוורא, ושרגא דליק ביחודא חד, ובגין דארחיה דהאי נהורא תכלא לשיצאה, ולמהוי אכיל כל מה דאתדבק ביה תחותיה, כד רעוא אשתכח ושרגא דליק בחבורא חד, כדין כתיב (מלכים א יח לח) ותפול אש יהו"ה ותאכל את העולה וגו', וכדין אתיידע דההיא שרגא דליק בחבורא חד וקשורא חד, נהורא תכלא אתדבק בנהורא חוורא ואיהו חד, אכיל תחותיה תרבין ועלוון, דמשמע דהא לא אכיל (נ"א ואיהו ועלוון דהא לא אכיל) תחותיה, אלא בזמנא דאיהו סליק (נ"א דליק) וכלא אתקשר ואתחבר בנהורא חוורא, וכדין שלמא דעלמין כלהו, וכולא אתקשר ביחודא חד. ולבתר דסיים לשיצאה תחותיה האי נהורא תכלא, מתדבקן ביה תחותיה כהני וליואי וישראל, אלין בחזרה דשיר, ואלין ברעותא דלבא, ואלין בצלותא, ושרגא דליק עלייהו, ואתדבקו נהורין כחד, ונהירין עלמין ומתברכין עלאין ותתאין, וכדין ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכם חיים כלכם היום, ואתם, אתם מבעי ליה, אלא ו' לאוספא על תרבין ועלוון דאינון מתדבקין ביה ואכלין ושצאן, ואתון מתדבקן ביה בההוא נהורא תכלא אוכמא דאכלא, ואתון קיימין, הה"ד חיים כלכם היום. (ס"א ותכלת וארגמן), כל גוונים טבין לחלמא בר מתכלא, דאיהו אכיל ושצי תדיר, ואיהו אילנא דביה מותא, ושריא על עלמא תתאה, ובגין דכלא שריא תחותיה איהו אכיל ושצי, ואי תימא הכי נמי שריא בשמיא לעילא, וכמה חילין אינון לעילא וכלהו (שצי ואכיל) קיימי, תא חזי כל אינון דלעילא בההוא נהורא תכלא אתכללן, אבל תתאי לאו הכי, דאינון מלה גסה עלמא (נ"א אחרא לתתא על מה) דקיימא ושריא עליה, ובגין כך אכיל ושצי לון, ולית לה מלה אחרא לתתא בעלמא דלא אשתצי, בגין דנהורא תכלא שצי לכל מה דקיימא עליה. בארבעין וחמש גווני זיני נהורין אתפליג עלמא שבעה מתפלגין לשבעה תהומין כל חד בטש בתהומא דיליה, ואבנין מתגלגלין בגו תהומא ועייל ההוא נהורא באינון אבנין ונקב לון, ומיא נפקו בהו ושקעין כל חד וחד על תהומא, וחפייא לתרין סטרין. נפקו מיא באינון נוקבין, ועאל נהורא ובטש לארבע סטרי תהומא, ומתגלגלא נהורא בחבירתה ואערעו בחד, ופלגין מיין, ואחידן כל אינון שבעה בשבעה תהומי, וכראן (ס"א שראן) בחשוכי תהומא, וחשוכי אינון מתערבי בהון, וסלקין מיא ונחתין, ומתגלגלין באינון נהורין, ואתערבו כחדא נהורין וחשוכין ומיין ואתעבידו מנייהו נהורין דלא אתחזאן חשוכאן, בטש כל חד בחבריה, ומתפלגין לשבעין וחמש צנורי תהומי, ובהו נגדן מיא. כל צנורא וצנורא סליק בקליה, (ואתזעזען) ואזדעזען תהומין, וכד ההוא קלא אשתמע, כל תהומא קרי לחבריה ואמר פליג מימך ואעול בך, הה"ד (תהלים מב ח) תהום אל תהום קורא לקול צנוריד. תחות אלין תלת מאה (נ"א ושתין) (וחמשה) גידין, מנהון חוורין מנהון אוכמין מנהון סומקין, אתכלילו דא בדא ואתעבידו גוון חד, אינון גידין

אתרקימו בשבע עשרה רשתות, וכל חד רשת גידין אקרי, (אתקיימו) אתרקימו דא בדא ונחתין בשפולי תהומי. תחות אלין תרין רשתין קיימין כחיזו דפרזלא, ותרין רשתין אחרנין כחיזו דנחשא, תרין כרסון קיימי עלייהו, חד מימינא וחד משמאלא, כל אינון רשתין מתחברן כחדא, ומיין נחתין מאינון צנורין ועאלין באלין רשתין אינון תרי כרסון, חד כרסייא דרקיעא אוכמא, וחד כרסייא דרקיעא ססגונא, אלין תרין כרסון כד אינון סלקין, סלקין (בחד) בהוא כרסייא דרקיעא אוכמא, וכד נחתין נחתין בהוא כרסייא דרקיעא ססגונא, אלין תרין כרסון חד מימינא וחד משמאלא, והוא כרסייא דרקיעא אוכמא מימינא, והוא כרסייא דרקיעא ססגונא משמאלא,

זוהר חלק א דף נב/א

כד סלקין בכרסייא דרקיעא אוכמא, מאיך כרסיא דרקיעא שמאלא ונחתין ביה, ומתגלגלין כרסון חד בחד, (ס"א נחתין ונקטין) נקטין כל אינון רשתין בגוייהו, ועאלין לון בשפולא דתהומא תתאה וקאים חד כרסייא וסליק לעילא מכל אינון תהומי, וקאים כרסייא אחרא לתתא דכל תהומי, בין תרין כרסון אלין מתגלגלין כל אינון תהומי, וכל אינון צנורין אתנעצו בין תרין כרסון אלין שבעין וחמש (ד"א ל"ג נהורין) צנורין אינון, שבעה אינון עלאי דכלא וכל אינון אחרנין אחידן בהו, וכלהו נעיצו בגלגלוי דהאי כרסייא בסטרא דא, ונעיצין בגלגלוי דהאי כרסייא בסטרא דא, בהון מיין (נ"א בתהומיא) סלקין ונחתין, אינון דנחתין כראן בתהומי ובקעי לון, אינון דסלקין עאלין באינון נוקבי אבנין, וסלקין ומליין לשבע ימין, עד כאן שבעה גוויי נהורין ברזא עלאה. שבעה נהורין אחרנין, מתפלגין לשבעה ימים, וימא חד כליל לון, ההוא ימא חד איהו ימא עלאה דכלהו שבע ימין כלילן ביה, שבעה נהורין אלין עאלין לגו ההוא ימא, ומחאן ליה לימא (לשבעין) לשבעה סטרין, וכל סטרא וסטרא אתפלג לשבעה נחלין, כדכתיב (ישעיה יא טו) והכהו לשבעה נחלים וגו', וכל נחלא ונחלא אתפלג לשבעה נהרין, וכל נהרא ונהרא אתפלג לשבעה ארצין, וכל אורחא ואורחא אתפלג לשבעה שבילין, וכל מימיו דימא כלהון עאלין לגוייהו, שבעה נהורין סלקין ונחתין לשבעה סטרין שבעה נהורין עלאין עלין לגו ימא, שיתא אינון, ומחד עלאה נפקי, כמה דנטיל ימא, הכי פליג מימיו לכל אינון ימין, ולכל אינון נהרין. חד תנינא לתתא בסטר שמאלא, שאט בכל אינון נהרין, אתי בסטר קשקשוי, כלהון תקיפין כפרזלא, ומטי לשאבא, ושאיב אתרה וכל אינון נהורין אתחשכן קמיה, פומיה ולישניה מלהטא אשא, (חדוד דלישניה) חדוד לישניה כחרבא תקיפא, עד דמטי למיעל למקדשא גו ימא, וכדין סאיב מקדשא, ואתחשכן נהורין, ונהורין עלאין סלקין מן ימא, כדין ימא מתפלגין מימיו בסטר שמאלא, וימא קאפי ולא נגדין מימיו ועל דא רזא דמלה, כמה דכתיב והנחש היה ערום מכל חית השדה אשר עשה יהו"ה אלהי"ם. רזא דחויא בישא נחית מתתא לעילא (ס"י מעילא לתתא), והוא שאט על אפי מיין מרירן, ונחית לאפתי לתתא, עד דיפלון גו רשתוי, האי חויא הוא מותא דעלמא, והוא עאל במעוי דסתים דבר נש, והוא לסטר שמאלא, ואית חויא אחרא דחיי בסטר ימינא, תרוייהו אזלי עמיה דבר נש כמה דאוקמוה. מכל חית השדה, דהא כל שאר חיון דחקלא לית בהו חכים לאבאשא כהאי, בגין דאיהו זוהמא דדהבא, ווי למאן דאתמשיך אבתריה, דאיהו גרים ליה מותא ולכל דאתיין אבתריה, והא אוקמוה, אדם אתמשיך אבתריה לתתא, ונחית למנדע בכל מה דלתתא כמה דנחית הכי אתמשיך רעותיה וארחוי אבתרייהו, עד דמטון להאי חויא, וחמו תיאובתיה דעלמא, ושטו אורחוי באתר דא, כדין קם ואתמשיך איהו אבתרייהו דאדם ואתתיה, ואתדבק בהו, וגרים להו מותא ולכל דרי דאתו אבתריה, עד דמטו ישראל לטורא דסיני לא פסק זוהמא דיליה מעלמא, והא אתמר. כיון דחטו, ואתדבקו באילנא דשריא ביה מותא לתתא:

מה כתיב וישמעו את קול יהו"ה אלהי"ם מתהלך בגן, מהלך אין כתיב כאן אלא מתהלך, תא חזי עד לא חטא אדם הוה סליק וקאים בחכמה דנהירו עלאה, ולא הוה מתפרש מאילנא דחיי, כיון

דאסגי תיאובתא למנדע ולנחתא לתתא, אתמשך אבתרייהו, עד דאתפרש מאילנא דחיי, וידע רע ושבק טוב, ועל דא כתיב (תהלים ה ה) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך

זוהר חלק א דף נב/ב

רע, מאן דאתמשך בתר רע, לית ליה דירה עם אילנא דחיי, ועד לא חטאו הוּו שמעין קלא מלעילא והוּו ידעי חכמתא עלאה, וקיימי בקיומא דזיהרא עלאה ולא דחלי, כיון דחטאו אפילו קלא דלתתא לא הוּו יכלין למיקם ביה. כגוונא דא עד לא חבו ישראל, בשעתא דקיימו ישראל על טורא דסיני אתעבר מנייהו זוהמא דהאי חיויא, דהא כדין בטול יצר הרע הוה מעלמא, ודחו ליה מנייהו, וכדין אתאחידו באילנא דחיי וסלקו לעילא ולא נחתו לתתא כדין הוּו ידעין וחמאן אספקלריאן עלאין ואתנהרין עינייהו, וחדאן למנדע ולמשמע, וכדין חגר לון קב"ה חגורין דאתוןן דשמיה קדישא, דלא ייכול לשלטאה עלייהו האי חוּיא, ולא יסאב לון כקדמיתא, כיון דחטאו בעגל, אתעבר מנייהו כל אינון דרגין ונהורין עלאין, ואתעברו מנייהו אינון חגירו מזיינין, דאתעטרו משמא עלאה קדישא, ואמשיכו עלייהו חוּיא בישא כמלקדמין, וגרמו מותא לכל עלמא. ולבתר מה כתיב (שמות לד ל) וירא אהרן וכל בני ישראל את משה והנה קרן עור פניו וייראו מגשת אליו, תא חזי מה כתיב בקדמיתא, (שם יד לא) וירא ישראל את היד הגדולה, וכלהו חמאן זהרין עלאין ומתנהרין באספקלריא דנהרא, דכתיב (שם כ טו) וכל העם רואים את הקולות, ועל ימא הוּו חמאן ולא דחלין, דכתיב (שם טו ב) זה אלי ואנוהו, לבתר דחטו פני הסרסור לא הוּו יכלין למחמי, דכתיב (שם לד ל) וייראו מגשת אליו. תא חזי מה כתיב בהו, (שם לג ו) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב, דאתעברו מנייהו אינון מזיינין (דאתחברו בהו ד"א דאתחגרו בהון) בטורא דסיני, בגין דלא ישלוט בהו ההוא חוּיא בישא, כיון דאתעבר מנייהו, מה כתיב (שם ז) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה, אמר רבי אלעזר מאי האי קרא לגבי האי, אלא כיון דידע משה דאתעברו מנייהו דישראל אינון זיינין עלאין, אמר הא ודאי מכאן ולהלאה חוּיא בישא ייתי לדיירא בינייהו, ואי יקום מקדשא הכא בינייהו יסתאב, מיד ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה, בגין דחמא משה דהא כדין ישלוט חוּיא בישא מה דלא הוה מקדמת דנא. וקרא לו אהל מועד, וכי לא הוה בקדמיתא אהל מועד, אלא בקדמיתא אהל סתם, השתא אהל מועד, מאי מועד, רבי אלעזר אמר לטב, ורבי אבא אמר לביש, רבי אלעזר אמר לטב, מה מועד דאיהו יום חדוה דסיהרא, דאתוספא ביה קדושה, (מה מועד) לא שלטא ביה פגימותא, אוף הכא קרא לה בשמא דא, לאחזאה דהא אתרחיק (חוּיא) אהל מבינייהו ולא אתפגים, ועל דא וקרא לו אהל מועד כתיב. ורבי אבא אמר לביש, דהא בקדמיתא הוה אהל סתם, כמה דאת אמר (ישעיה לג כ) אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח, והשתא אהל מועד, בקדמיתא למיהב חייך ארוכין לעלמין, דלא ישלוט בהו מותא, מכאן ולהלאה אהל מועד, כמה דאת אמר (איוב ל כג) ובית מועד לכל חי, השתא אתיהיב ביה זמנא וחייך קצובין לעלמא, בקדמיתא לא אתפגים והשתא אתפגים, בקדמיתא חברותא וזווגא דסיהרא בשמשא דלא יעדון, השתא אהל מועד, זווגא דלהון מזמן לזמן, ובגיני כך וקרא לו אהל מועד, מה דלא הוה קודם. רבי שמעון הוה יתיב ליליא חד ולעי באורייתא, והוּו יתבי קמיה רבי יהודה ורבי יצחק ורבי יוסי, אמר רבי יהודה, הא כתיב (שמות לג ו) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב, וקאמרינן דגרמו מותא עלייהו מההוא זמנא ולעילא, ושלטי בהו ההוא חוּיא בישא, דאעדו ליה מנייהו בקדמיתא, ישראל תינח, יהושע דלא חטא אעדי (ד"א אתעדי) מניה ההוא זיינא עלאה דקבל עמהון בטורא דסיני או לא,

זוהר חלק א דף נג/א

אי תימא דלא אעדי (ד"א אתעדי) מניה, אי הכי אמאי מית כשאר בני נשא, אי תימא דאתעדי מניה, אמאי, והא לא חטא, דהא איהו עם משה הוה בשעתא דחבו ישראל, ואי תימא (ד"א ל"ג דהא) דלא קביל ההוא עטרא בטורא דסיני כמה דקבילו ישראל, אמאי. פתח ואמר, (תהלים יא ז) כי צדיק יהו"ה צדקות אהב ישר יחזו פנימו, האי קרא אמרו ביה חברייא מאי דקאמרו, אבל כי צדיק יהו"ה, צדיק הוא ושמיה צדיק, ובגיני כך צדקות אהב, ישר, איהו ישר, כמה דאת אמר (דברים לב ז) צדיק וישר ועל דא יחזו פנימו כל בני עלמא, ויתקנו ארחייהו למיהך בארע מישר כדקא יאות. תא חזי כד דאין קב"ה עלמא לא דן ליה אלא לפום רובן דבני נשא ותא חזי כד חב אדם באילנא דאכל מניה, גרם לההוא אילנא דשרי ביה מותא לכל עלמא, וגרים פגימו לאפרשא אתתא מבעלה וקאים חובא דפגימו דא בסיהרא, עד דקיימו ישראל בטורא דסיני, כיון דקיימו ישראל בטורא דסיני אתעבר ההוא פגימו דסיהרא, וקיימא לאנהרא תדיר, כיון דחבו ישראל בעגלא, תבת כמלקדמין סיהרא לאתפגמא, ושלטא חויה בישא, ואחיד בה ומשיך לה לגביה. וכד ידע משה דחבו ישראל, ואתעבר מנייהו אינון זיינין קדישין עלאין, ידע ודאי דהא חויה אחיד בה בסיהרא, לאמשכא לה לגביה ואתפגימת, כדן אפיק לה לבר, וכיון דקיימא לאתפגמא, אע"ג דיהושע קאים בעטרא דזיינין דיליה, כיון דפגימו שריא בה ואתהדרת כמה דאתפגימת בחובא דאדם, לא יכיל בר נש לאתקיימא, בר משה דהוה שליט בה, ומותיה הוה בסטרא אחרא עלאה ועל דא לא הוה רשו בה לקיימא ליהושע תדיר, ולא לאחרא, ועל כך אהל מועד קרי ליה, אהל דהא שריא ביה זמן קציב לכל עלמא. ועל דא רזא דמלה, אית ימינא לעילא, ואית ימינא לתתא, אית שמאלא לעילא, ואית שמאלא לתתא, אית ימינא לעילא בקדושה עלאה, ואית ימינא לתתא דאיהו בסטרא אחרא, אית שמאלא לעילא בקדושה עלאה, לאתערא רחימותא לאתקשרא סיהרא באתר קדישא לעילא לאתנהרא, ואית שמאלא לתתא דאפריש רחימותא דלעילא, ואפריש לה מלאנהרא בשמשא ולא תקרבא בהדיה, ודא הוא סטרא דחויא בישא דכד שמאלא דא דלתתא אתערת, כדן משיך לה לסיהרא ואפריש לה מלעילא, ואתחשכת נהוראה ואתדבקת בחויא בישא, וכדן שאיבת מותא לתתא לכלא, ואתדבקת בחויא, ואתרחקת מאילנא דחיי, ועל דא גרים מותא לכל עלמא. ודא הוא דכדן אסתאבת מקדשא עד זמן קציב, דאתתקנת סיהרא ותבת לאנהרא, ודא הוא אהל מועד, ועל דא יהושע לא מית אלא בעיטא של נחש דא, דקריב ופגים משכנא כדקדמיתא, ודא הוא רזא דכתיב, (שמות לג יא) ויהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל דאע"ג דאיהו נער לתתא לקבלא נהורא, לא ימיש מתוך האהל, וכמה דאתפגים דא, הכי נמי אתפגים דא, אע"ג דזיינא קדישא הוה ליה, כיון דאתפגים סיהרא, הכי הוא ודאי לא אשתזיב בלחודוי מניה מההוא גוונא ממש. תא חזי כגוונא דא, כיון דחב אדם, נטל קב"ה מניה אינון זייני אתוון נהירין קדישין דאעטר ליה קב"ה, וכדן דחלו וידעו דהא אתפשטו מנייהו, הה"ד וידעו כי ערומים הם, בקדמיתא הוו מתלבשן באינון כתרי יקר מזיינין, דאינון חירו מכלא, כיון דחבו, אתפשטו מנייהו, וכדן ידעו דהא מותא קרי לון, וידעו דאתפשטו מחירו דכלא, וגרמו מותא לון ולכל עלמא:

זוהר חלק א דף נג/ב

ויתפרו עלה תאנה, הא אוקימנא, דאוליפו כל זייני חרשין וקוסמין, ואחידו בהאי דלתתא כמה דאתמר, בההיא שעתא אתגרע זקיפו וקומה דאדם מאה אמין וכדן אתעביד פרוודא וקאים אדם בדינא ואתלטיא ארעא והא אוקימנא:

ויגרש את האדם, א"ר אלעזר, לא ידענא מאן עביד תרוכין למאן, אי קב"ה עבד תרוכין לאדם, אי לא, אבל מלה אתהפין, ויגרש את א"ת דייקא, ומאן גרש את, האדם האדם ודאי גרש את, ובגין דא כתיב וישלחו יהו"ה אלהי"ם מג"ע, אמאי וישלחו, בגין דגרש אדם את כדקאמרן. וישכן, איהו אשרי לון באתר דא דאיהו גרים וסתים אורחין ושבילין, ואשרי דינין על עלמא, ואמשיך לווטין מההוא יומא ולעילא. ואת להט החרב המתהפכת, כל אינון דשריין בקוזפי דינין על עלמא, דמתהפכין לגוונין סגיאין, בגין לאתפרעא מעלמא, לזמנין גוברין, לזמנין נשין, לזמנין אשא מלהטא, ולזמנין רוחין, דלית מאן דקאים בהו, וכל דא לשמור את דרך עץ החיים, דלא יוסיפון לאבאשא כקדמיתא. להט החרב, אלין דמלהטאן אשא וקוסטירי על ראשיהון דרשיעיא וחייביא, ומתהפכין גוונין לכמה זיינין, לפום ארחייהו דבני נשא, ועל דא להט, כמה דאת אמר (מלאכי ג יט) ולהט אותם היום הבא וגו' והא אתמר, החרב, דא חרב ליהו"ה, כמה דאת אמר (ישעיה לד ו) חרב ליהו"ה מלאה דם וגו', א"ר יהודה, להט החרב, (אפילו) כל אינון קסטרין דלתתא דמתהפכין מדיוקנא לדיוקנא, כלהון ממנן על עלמא, לאבאשא ולאסטאה לון לחייבי עלמא דעברין על פקודי דמאריהון. תא חזי כיון דחב אדם, אמשיך עליה כמה זיינין בישין וכמה גרדיני נמוסין, ודחיל מכלהו, ולא יכיל לקיימא עלייהו, שלמה ידע חכמתא עלאה, ושוי ליה קב"ה עטרא דמלכותא, והו דחלו מניה כל עלמא, כיון דחב, אמשיך עליה כמה זיינין בישין וכמה גרדיני נמוסין, ודחיל מכלהו, וכדין יכילו לאבאשא ליה, ומה דהוה בידיה נטלו מניה. ועל דא במה דאזיל בר נש, ובההוא ארחא דאתדבק ביה, הכי משיך עליה חילא ממנא דאזיל לקבליה, כך אדם הוה משיך עליה חילא אחרא מסאב, דסאיב ליה ולכל בני עלמא, תא חזי כד חב אדם משיך עליה חילא מסאבא, וסאיב ליה ולכל בני עלמא, והאי הוא חויא בישא, דאיהו מסאב וסאיב עלמא, דתנינן כד אפיק נשמתין מבני נשא, אשתאר מניה גופא מסאב, וסאיב ביתא, וסאיב לכל אינון דמקרבין ביה, הה"ד (במדבר יט יא) הנוגע במת וגו', ועל דא כיון דאיהו נטיל נשמתא וסאיב גופא, כדין אתייהיב רשו לכל אינון סטרי מסאבן לשריא עלוי, דהא ההוא גופא אסתאב מסטרא דההוא חויא בישא דשריא עלוי, ועל דא בכל אתר דההוא חויא בישא שארי, מסאב ליה ואסתאב. ותא חזי, כל בני עלמא בשעתא דניימי על ערסייהו בליליא, ולייליא פריש גדפהא על כל בני עלמא, טעמי טעמא דמותא, ומגו דטעמי טעמא דמותא, האי רוחא מסאבא שטיא על עלמא, וסאיב (על) עלמא (ד"א ל"ג בגו קפטירא דיליה), ושריא על ידוי דבר נש ואסתאב, וכד אתער ואתהדר ליה נשמתיה, בכל מה דיקרב בידוי כולהו מסאבי, בגין דשריא עלייהו רוח מסאבא, ועל דא לא יסב בר נש מנוי לאלבשא ממאן דלא נטיל ידוי, דהא אמשיך עליה ההוא רוח מסאבא ואסתאב, ואית ליה רשו להאי רוח מסאבא לשריא בכל אתר דאשכח רשימו מסטריה, ועל דא לא יטול ידוי בר נש ממאן דלא נטיל ידוי, בגין דאמשיך עליה ההוא רוח מסאבא וקביל ליה האי דנטל מיא מניה, ואית ליה רשו לשריא עלוי

זוהר חלק א דף נד/א

דבר נש, בגין כך בעי בר נש לאסתמרא בכל סטרוי מסטרא דהאי חויא בישא דלא ישלוט עלוי, וזמין קב"ה לעלמא דאתי לאעברא ליה מעלמא, הדא הוא דכתיב (זכריה יג ב) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, וכדין כתיב (ישעיה כה) בלע המות לנצח וגו'!

והאדם ידע את חוה אשתו וגו', רבי אבא פתח (ואמר), (קהלת ג כא) מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה, ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ, האי קרא כמה גוונין אית ביה, והכי הוא כל מלוי דאורייתא, כמה גוונין בכל חד וחד, וכלהו יאות והכי אינון, וכל אורייתא מתפרשא בשבעין אנפין לקביל שבעין סטרין ושבעין אנפין והכי הוא בכל מלה ומלה דאורייתא, וכל מאי דנפיק מכל מלה ומלה כמה גוונין אתפרשן מניה לכל סטרין. תא חזי, כד בר נש אזיל בארץ

קשוט, הוא אזיל לימינא, ואמשיך עליה רוחא קדישא עלאה מעילא, והאי רוח סליק ברעותא קדישא לאתאחזא לעילא, ולאנדבקא בקדושה עלאה דלא אתעדי מניה, וכד בר נש אזיל באורח ביש וסטי אורחוי, הוא אמשיך עליה רוח מסאבא דלסטר שמאלא, וסאיב ליה ואסתאב ביה, כמה דאת אמר (ויקרא יא מג) ולא תטמאו בהם ונטמתם בם, אתא לאסתאבא מסאבין ליה. ותא חזי בשעתא דבר נש אזיל בארח קשוט, ואמשיך עליה רוחא קדישא עלאה ואתדבק ביה, ברא דיוליד ויפוק מניה לעלמא, הוא משיך עליה קדושה עלאה, ויהא קדיש בקדושה דמאריה, כמה דכתיב (שם כ ז) והתקדשתם והייתם קדושים וגו', וכד איהו אזיל בסטר שמאלא, ואמשיך עליה רוח מסאבא ואתדבק ביה, ברא דיפוק מניה לעלמא, הוא אמשיך עליה רוח מסאבא, ויסתאב במסאבו דההוא סטרא, ועל דא כתיב מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה, כד איהו באתדבקות ימינא סלקא היא לעילא, וכד איהו באתדבקות שמאלא, ההוא סטר שמאלא דאיהו רוח מסאבו, נחית מעילא לתתא, ושוי דיוריה בבר נש, ולא אעדי מניה, וברא (ומה) דאוליד בההוא (רוח) מסאבו, איהו הוי בריה מההוא רוח מסאב איהו ההוא ברא. אדם אתדבק בההוא רוח מסאב, ואתתיה אתדבקא ביה בקדמיתא, ונטלת וקבילת ההוא זוהמא, ומניה אוליד בר, האי ברא, ברא דרוח מסאבא איהו, ועל דא תרין בנין הוו, חד מההוא רוח מסאב, וחד כד תב אדם בתיובתא, ובגיני כך האי מסטרא מסאבא, (ודא דבר אחר והאי) מסטרא דכייא. רבי אלעזר אמר, בשעתא דאטיל נחש ההוא זוהמא בה בחוה, קבילת ליה, וכד אשתמש עמה אדם, אולידת תרין בנין, חד מההוא סטרא מסאבא, וחד מסטרא דאדם, והוה דמי הבל בדיוקנא דלעילא, וקין בדיוקנא דלתתא, ובגין כך אתפרשו ארחייהו דא מן דא, ודאי קין ברא דרוח מסאבא הוה, דאיהו חויא בישא, (והבל ברא דאדם) הוה, ובגין דקין אתא מסטרא דמלאך המות, קטיל ליה לאחוי, דהוא בסטרא דיליה, ומניה כל מדורין בישין ומזיקין ושדין ורוחין אתיין לעלמא. אמר רבי יוסי, קין, קינא דמדורין בישין דאתו מסטרא דמסאבא לעלמא. ולבתר אייתיאו קרבנא, דא אקריב מסטרא דיליה, ודא אקריב מסטרא דיליה, הה"ד ויהי מקץ ימים, ויבא קין מפרי האדמה וגו', רבי שמעון אמר, ויהי מקץ ימים, מאי מקץ ימים דא הוא קץ כל בשר, ומאן איהו דא מלאך המות, וקין מההוא קץ ימים אייתי קרבנא, דייקא דקאמר מקץ ימים, ולא אמר מקץ ימין ובגין כך כתיב בדניאל, (דניאל יב יג) ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך, א"ל לקץ הימים או לקץ הימין, א"ל לקץ הימין,

זוהר חלק א דף נד/ב

וקין מקץ הימים אייתי:

ויבא קין מפרי האדמה, כמה דאת אמר ומפרי העץ, אמר רבי אלעזר, מפרי האדמה, כמה דאת אמר (ישעיה ג יא) אוי לרשע רע כי גמול ידיו וגו', (כי פרי מעלליהם יאכלו, פרי מעלליהם יאכלו, דא מלאך המות, יאכלו), (נ"א גמול ידיו דא מלאך המות, יעשה לו), דאתמשך עלייהו ויתדבק בהו לקטלא לון ולסאבא לון, ועל דא קין אקריב מסטרא דיליה, והבל הביא גם הוא מבכורות, לאסגאה סטרא עלאה, דאתיא מסטר קדושתא (ד"א מסטרא קדישא), ובגיני כך וישע יהו"ה אל הבל ואל מנחתו, ואל קין ואל מנחתו לא שעה, לא קביל (לון) (ד"א ליה) קב"ה, ועל דא ויחר לקין מאד ויפלו פניו, דהא לא אתקבילו אנפוי, אינון אנפין דסטרוי, וקביל ליה להבל, ובגיני כך כתיב, ויהי בהיותם בשדה, בשדה דא אתתא, כמה דאת אמר (דברים כב כז) כי בשדה מצאה, וקין קני על נוקבא יתירה דאתילידת עם הבל, דכתיב ותוסף ללדת והא אתמר:

הלא אם תיטיב שאת, כמה דאתמר, אבל שאת כדאמר רבי אבא, שאת תסתלק לעילא ולא תיחות לתתא, אמר רבי יוסי, האי מלה השתא אתמר ויאות הוא, אבל הכי שמענא, שאת יסלק מינך

וישבוק לך אתדבקותא דא דרוח מסאבא, ואי לא לפתח חטאת רובץ, מאי לפתח, דא דינא עלאה, דאיהו פתחא דכלא, כמה דאת אמר (תהלים קיח יט) פתחו לי שערי צדק, חטאת רובץ, ההוא סטרא דאתדבקת ביה ואתמשכת עלך, יהא נטיר לך לאתפרעא מנך כתרגומו. אמר רבי יצחק, תא חזי בשעתא דקטיל קין להבל, לא הוה ידע היך (נפיק) (ד"א יפיק) נשמתיה מניה, והוה נשיך ליה בשיניה כחויא, והא אוקמוה חבריא, ביה שעתא לייט ליה קב"ה, והוה אזיל לכל סטרי עלמא, ולא הוה אתר דמקבל ליה, עד דאטפח על רישיה ותב קמי מאריה, וקבילת ליה ארעא במדורא לתתא, רבי יוסי אמר, ארעא קבילת ליה למיהך בה, דכתיב וישם יהו"ה לקין אות, רבי יצחק אמר, לאו הכי, אלא לתתא קבילת ליה ארעא במדורא חדא דתחותה, דכתיב הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה, מעל פני האדמה גורש, אבל לתתא לא גורש, ובאן אתר קבילת ליה ארעא, בארק"א, וכל אינון דדיירי תמן, עליהון כתיב (ירמיה י"א) יאבדו מארעא ומתחות שמיא אלה, ותמן שוי מדוריה, והיינו דכתיב וישב בארץ נוד קדמת עדן, ואמר רבי יצחק, מההיא שעתא דקטיל קין להבל דאתפרש (ד"א אתפרש) אדם מאתתיה, תרין רוחין נוקבין הוו אתיין ומזדווגן עמיה, ואוליד רוחין ושדין דשאטן בעלמא, ולא תקשי לך האי, דהא בר נש כד איהו בחלמיה, אתיין רוחין נוקבין וחייכן עמיה, ומתחממן מניה, ואולידין לבתר, ואלין אקרון נגעי בני אדם, ולא מתהפכן אלא לדיוקני בני נשא, ולית לון שערין ברישא, ועל דא כתיב בשלמה, (שמואל ב ז' יד) והוכחתי בשבט אנשים ובנגעי בני אדם, ואפילו כהאי גוונא, רוחין דכורין אתיין לנשי עלמא, ומתעברן מנייהו, ואולידין רוחין, וכלהון נגעי בני אדם אקרון. בתר מאה ותלתין שנין, אתלבש אדם:

תוספתא:

כיון דאמר קין גדול עוני מנשא, מחל ליה קב"ה פלגו מעונשיה, בגין דגזר עליה בקדמיתא ואמר ליה נע ונד תהיה בארץ, והשתא אשתאר בנוד בלחודוי, הה"ד ויצא קין מלפני יהו"ה וגו', כלומר דכד נפק מן קדם יהו"ה, הוה בגין למהוי נד בארעא, ולא נע, ועוד אמרו, כד נפיק קין מן קדם יהו"ה, אמר לו אדם, ברי, מה אתעביד על דינך, אמר לו קין אבא כבר אתבשרית דמחל לי קב"ה בנוד בלחודוי, אמר לו היאך הוא, אמר לו בגין דתבית ואודית קמיה, אמר אדם, וכי כדין הוא רב ותקיף חילא דתשובה, ואנא לא ידעית, שרא לשבחה למריה ולאודאה ליה, פתח ואמר (תהלים צב א) מזמור שיר ליום השבת טוב להודות ליהו"ה, כלומר טוב לשבחה ולאבתא ולאודאה קמיה קב"ה, ע"כ:

זוהר חלק א דף נה/א

זהר:

בקינויא, ואתחבר באתתיה ואוליד בר, וקרא שמיה ש"ת, רזא דסופא דאתון בקיטרי גליפן, רבי יהודה אמר, רזא דרוחא דאתאביד דאתלבש בגופא (דארעא) אחרא בעלמא, הה"ד כי שת לי אלהים זרע אחר תחת הבל, וא"ר יהודה, כתיב ויולד בדמותו כצלמו, משמע דבנין אחרנין לא הוו (בדמותו כצלמו, ומלה דא הוא) בדיוקנא דיליה, ודא בדמותו כצלמו, בתיקונא דגופא, ובתיקונא דנפשא בארץ מישר, (נ"א ומלה דא הוא כמה דאתמר, ואמר רבי אבא משמיה דרבי ייסא) כמה דאמר רבי שמעון משמיה דרב ייבא סבא, בנין אחרנין באתדבקותא דזוהמא דנחש, וההוא דרכיב ביה דאיהו סמא"ל הו, ובגיני כך לא הוו בדיוקנא דאדם, ואי תימא הא אמרת דהבל מסטרא אחרא הוה הכי הוא אבל תרוייהו לא הוו בדיוקנא דלתתא. אמר (ד"א ליה) רבי יוסי, והא כתיב והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין, ולא (ד"א א"ל הכי הוא אבל

תרווייהו לא הוּו בדיוקניה דלא) כתיב ויולד את קין, ואפילו בהבל לא כתיב ויולד, אלא ותוסף ללדת את אחיו את הבל, ודא הוא רזא דמלה, אבל בהאי מה כתיב ויולד בדמותו כצלמו רבי שמעון אמר, מאה ותלתין שנין אתפרש אדם מאתתיה, וכל אינון מאה ותלתין שנין, הוה אוליד רוחין ושדין בעלמא, בגין ההוא חילא דזוהמא דהוה שאיב ביה, כיון דחסיל מניה ההוא זוהמא, תב וקני (ואעדי) לאנתתיה, ואוליד בר, כדין כתיב ויולד בדמותו כצלמו. תא חזי כל בר נש דאזיל לסטר שמאלא וסאיב ארחוי, כל רוחי מסאבי משיך על גרמיה, ורוח מסאב אתדבק ביה, ולא אעדי מניה, ואתדבקותא (דיליה) דההוא רוחא מסאב הוי בהאי בר נש, ולא באחרא, ובגיני כך אתדבקותא דלהון לאו איהו אלא באינון דמתדבקין בהו, זכאין אינון צדיקיא דאזלי בארץ מישר, ואינון זכאי קשוט, ובניהון זכאין בעלמא, ועלייהו כתיב (משלי ב') כי ישרים ישכנו ארץ. אמר רבי חייא, מאי דכתיב ואחות תובל קין נעמה, מאי איריא הכא דקאמר קרא דשמה נעמה, אלא בגין דטעיין בני נשא אבתרה, ואפילו רוחין ושדין, רבי יצחק אמר אינון בני האלהי"ם עזא ועזאל טעו בתרה, רבי שמעון אמר, אמן של שדים הות, ומסטרא דקין נפקת, והיא אתמנת על ליליא (עם לילית) באסכרה דרביי. אמר ליה רבי אבא, והא אמר מר דהיא אתמנת לחייכא בבני נשא, א"ל הכי הוא ודאי, דהא איהי אתיית וחייכת בהו בבני נשא, ולזמינין דאולידת רוחין בעלמא מנייהו, ועד כען איהי קיימת לחייכא בהו בבני נשא א"ל רבי אבא, והא אינון מתין כבני נשא, מאי טעמא איהי קיימת עד השתא, א"ל הכי הוא, אבל לילית ונעמה ואגרת בת מחלת דנפקן מסטרא דלהון, כלהו קיימות עד דיבער קב"ה רוח מסאבא מעלמא, דכתיב (זכריה יג ב) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. אמר רבי שמעון, ווי לון לבני נשא אינון דלא ידעין ולא משגיחין ולא מסתכלין, וכלהו אטימין, דלא ידעין כמה מלייא עלמא מבריין משניין דלא אתחזון, וממלין סתימין, דאלמלא (יהיב) אתייהב רשו לעינא למחזי, יתמהון בני נשא היך יכלין לאתקיימא בעלמא, תא חזי האי נעמה אימא דשדין הות, ומסטרה אתיין כל אינון שדין דמתחממן מבני נשא, ונטלי רוח תיאובתא מנייהו וחייכת בהון דעבדי לון בעלי קריין, ובגין דבעל קרי אתי מסטרא דרוח מסאבא, בעי לאסחאה גרמיה לאתדכאה מניה, והא אוקמוה חבריא:

זה ספר תולדות אדם, לדיוקני, א"ר יצחק, אחמי קב"ה לאדם דיוקני דכל אינון דרין דיייתון לעלמא, וכל חכימי עלמא ומלכי עלמא, דזמינין לקיימא עלייהו דישראל, כד מטא למחמי דוד מלכא דישראל, דאתיליד ומית, א"ל (ד"א ל"ג אמר וכו') משנין דילי (אוסף) אוזיף ליה ע' שנין, וגרעו מאדם ע' שנין, וסליק לון קב"ה לדוד, ועל דא שבח דוד ואמר (תהלים צב ה) כי שמחתני

זוהר חלק א דף נה/ב

יהו"ה בפעלך במעשי ידיך ארנן, מאן גרם לי חדוה (בהאי) בעלמא, פעלך, דא הוא אדם קדמא דאיהו פעלו דקב"ה ולא פעלו דבשר ודם, מעשה ידיו דקב"ה ולא מבני נשא, ועל דא גרעי אינון שבעין שנין מאדם מאלף שנין דהוה ליה לאתקיימא בהו. ואחמי ליה קב"ה כל חכימי דרא ודרא, עד דמטא לדריה דרבי עקיבא, וחמי אורייתא דידיה וחד, חמא מיתתיה ועציב, פתח ואמר (תהלים קלט יז) ולי מה יקרו רעיך אל מה עצמו ראשיהם זה ספר, ספר ודאי, והא אוקימנא דכד הוה אדם בגנתא דעדן, נחית ליה קב"ה ספרא על ידא דרזיא"ל מלאכא קדישא, ממנא על רזי עלאין קדישין, וביה גליפין גלופי עלאין וחכמה קדישא, ושבעין ותריין זיני דחכמתא הו, מתפרשן מניה לשית מאה ושבעין גליפין דרזי עלאי, באמצעיתא דספרא גליפא דחכמתא, למנדע אלף וחמש מאה מפתחן דלא אתמסרן לעלאי קדישי, וכלהו אסתיומו ביה בספרא. עד דמטא (ד"א ליה לאדם כיון דמטא), לגבי דאדם, (מניה) הו מתכנשי מלאכי עלאי למנדע ולמשמע, והו אמרי (שם נז ו) רומה על השמים אלהי"ם על כל הארץ כבודך, בה שעתא אתרמיז לגביה

הדרניא"ל מלאכא קדישא, ואמר ליה אדם אדם הוי גניז יקרא דמארך, דלא אתייהיב רשותא לעלאי למנדע ביקרא דמרך בר אנת, והוה עמיה טמיר וגניז ההוא ספרא, עד דנפק אדם מגנתא דעדן, דהא בקדמיתא הוה מעיין ביה, ומשתמש כל יומא בגינזיא דמריה, ואתגליין ליה רזין עלאין מה דלא ידעו שמשי עלאין. כיון דחטא ועבר על פקודא דמאריה, פרח ההוא ספרא מניה, והוה אדם טפח על רישוי ובכי, ועאל במי גיחון עד קדליה, ומיא עבדין גופיה חלדין חלדין ואשתני זיויה, בשעתא ההיא רמז קב"ה לרפאל, ואתיב ליה ההוא ספרא, וביה הוה משתדל אדם, ואנח ליה לשת בריה, וכן לכל אינון תולדות, עד דמטא לאברהם, וביה הוה ידע לאסתכלא ביקרא דמאריה, והא אתמר. וכן לחנוך אתייהב ליה ספרא, ואסתכל מניה ביקרא עלאה:

זכר ונקבה בראם, רבי שמעון אמר, רזין עלאין אתגליין בהני תרי קראי, זכר ונקבה בראם, למנדע יקרא עלאה רזא דמהימנותא, דמגו רזא דנא אתברי אדם, תא חזי ברזא דאתבריאו שמים וארץ אתברי אדם, בהו כתיב אלה תולדות השמים והארץ (בהבראם), באדם כתיב זה ספר תולדות אדם, בהו כתיב בהבראם, באדם כתיב ביום הבראם, זכר ונקבה בראם, מהכא כל דיוקנא דלא אשתכח ביה דכר ונוקבא לאו איהו דיוקנא עלאה כדקא חזי, וברזא דמתניתין אוקימנא. תא חזי, בכל אתר דלא אשתכחו דכר ונוקבא כחדא, קב"ה לא שוי מדוריה בההוא אתר, וברכאן לא אשתכחו אלא באתר דאשתכח דכר ונוקבא, דכתיב ויברך אותם ויקרא את שמם אדם ביום הבראם, ולא כתיב ויברך אותו ויקרא את שמו אדם, דאפילו אדם לא אקרי אלא דכר ונוקבא כחדא. רבי יהודה אמר, מיומא דאתחרב בי מקדשא, ברכאן לא אשתכחו בעלמא, ואתאבידו בכל יומא, דכתיב (ישעיה נז א) הצדיק אבד, מאי אבד, אבד ברכאן דהו שריין ביה, כמה דכתיב (משלי י ו) ברכות לראש צדיק, וכתיב (ירמיה ז כח) אבדה האמונה, כגוונא דא כתיב ויברך אותם, וכתיב ויברך אותם אלהי"ם. מש"ת אתייחסו כל דרי עלמא, וכל אינון צדיקי קשוט דהו בעלמא. אמר רבי יוסי, אלין אתוון בתראין דהו באורייתא, (לאשתכחא) אשתכחו בתר דעבר אדם על אתוון דאורייתא כלהו, (בסדר תשר"ק, ובגין כך קרא לההוא ברא דאיהו בדמותו

זוהר חלק א דף נו/א

כצלמו ש"ת, דאינון קיומא דאתוון), ובתיובתיה (ס"א ובתיאובתיה) לקמי מאריה, אחיד באלין תרין, ומכדין אתהדרו אתוון למפרע בסדר תשר"ק, ובג"ד קרא לההוא ברא דאתיליד ליה דאיהו בדמותו כצלמו ש"ת, דאינון סיומא דאתוון, ולא אתתקנו אתוון עד דקיימו ישראל על טורא דסיני, וכדין אהדרו אתוון על תקונייהו כיומא דאתבריאו שמים וארץ, ואתבסם עלמא וקיימא על קיומיה. רבי אבא אמר, יומא דעבר אדם על פקודא דמאריה, בעיין שמים וארץ (לאתגפא) לאתעקרא מאתרייהו, מאי טעמא, בגין דאינון לא קיימו אלא על ברית, דכתיב (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת, ואדם עבר ברית, שנאמר (הושע ו ז) והמה כאדם עברו ברית, ואלמלא דגלי קמי קב"ה דזמינין ישראל לקיימא על טורא דסיני, לקיימא האי ברית, לא אתקיים עלמא (דין). רבי חזקיה אמר, כל מאן דאודי על חטאיה, קב"ה שביק ליה ומחיל על חוביה, תא חזי כד ברא קב"ה עלמא, עבד האי ברית וקיים עליה עלמא, מנלן דכתיב בראשית ברא שית דא ברית דעלמא קיימא עליה, שית, דמניה נגדין ונפקי ברכאן לעלמא, ועליה אתברי עלמא, ואדם עבר על האי ברית, ואעבר ליה מאתריה (ס"א מעמיה), האי ברית אתרמיזת באת יו"ד את זעירא עקרא ויסודא דעלמא. כד אוליד בר, אודי על חטאו וקרא שמיה ש"ת, ולא אדכר ביה יו"ד למהוי שית, בגין דעבר עליה, ובגין כך קב"ה (מהכא) מיניה אשתיל עלמא, ואתייחסו כל דרי זכאי דעלמא (משת). ותא חזי, כד קיימו ישראל על טורא דסיני, עאל בין תרין אתוון אלין רזא דברית, ומאן איהו בי"ת, ועאל בין תרין אתוון דאשתארו, ויהיב ליה לישראל, וכד עאל בי"ת רזא דברית בין תרין אתוון אלין דאינון שי"ן תי"ו, (עאלו)

ואתעבידו שב"ת כמה דאת אמר (שמות לא טז) ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם. כמה דהוה שירותא דעלמא לאתייחסא בהו כל דרי עלמא מאלין תרין אתוון ש"ת, הוה תליין עד דאשתכלל עלמא כדקא יאות, ועאל בניייהו ברית קדישא, ואשתכלל בשלימו ואתעביד שב"ת, א"ר יוסי, אלין תרין אתוון אשתכללו באת בי"ת, וכד אתהדרו אתוון למפרע מן יומא דאתייליד שת, אהדרו אתוון בכל דרא ודרא, עד דמטו ישראל לטורא דסיני ואתקנו, א"ר יהודה, לתתא אתהדרו ובכל דרא ודרא הוה גפיף עלמא באתוון ולא מתיישבין בדוכתייהו, כד אתייהבת אורייתא לישראל אתתקן כלא (נ"א אתוון כלהו אתתקנו). רבי אלעזר אומר, ביומי אנוש הוה חכימין בני נשא בחכמה דחרשין וקוסמין ובחכמתא למעצר לחילי דשמיא, ולא הוה בר נש מיומא דנפק אדם מגנתא דעדן, ואפיק עמיה חכמתא דטרפי אילנא דאשתדל בה, דהא אדם ואתתיה ואינון דנפקו מניה עד דאתא אנוש שביקו לה, כד אתא אנוש חמא לון, וחמא חכמתהון משניין (ס"א משטין) עלאין, ואשתדלו בהון, ועבדין (בה) עבידתין וחרשין וקוסמין, ואוליפו מנהון, עד דאתפשטת ההיא חכמתא בדרא דמבול, וכלהו הוה עבדי עבידתיהו לאבאשא, והוה מתתקפי לגבי נח באינון חכמתן, ואמרי דלא יכיל דינא דעלמא לאשראה עלייהו, דהא אינון עבדי חכמתא לדחייא לכל אינון מארי דדינא, ומאנוש שריאו כלהו לאשתדלא באלין חכמתן, הה"ד אז הוחל לקרא בשם יהו"ה. רבי יצחק אמר, כל אינון זכאין דהוה בהו לבתר בההוא דרא, כלהו הוה משתדלי למחאה בהו, (נ"א בגין דלא יתענשו עלייהו), כמו ירד מתושלח וחנוך, ולא יכילו, עד דאתפשטו חייבין מרדי במאריהון, ואמרי (איוב כא טו) מה שדי כי נעבדנו, וכי האי טפשותא הוה קא אמרי, אלא בגין דהוה ידעי כל אינון חכמתן, וכלהו ממנן דעלמא דאתפקדן עלייהו, והוה מרחצן בהו, עד דאתיב קב"ה עלמא כדקא הוה, דהא

זוהר חלק א דף נו/ב

בקדמיתא הוה מים במים, ולבחר אתיב ליה לעלמא כדקדמיתא, ולא אתחריב מכלא, דהא ברחמין אשגח עלייהו, דכתיב (תהלים כט י) יהו"ה למבול ישב, ולא כתיב אלהי"ם. ביומי דאנוש אפילו ינוקי דההוא (יומא) דרא, כלהו הוה משגחן בחכמתן עלאין, והוה מסתכלן בהו, א"ר ייסא, אי הכי טפשין הוה, דלא הוה ידעין דזמין קב"ה לאייתאה עלייהו מי טופנא וימותון בהו, א"ר יצחק, מגדע ידעי, אבל אחידו טפשותא בלבייהו, דאינון הוה ידעי ההוא מלאכא דממנא על אשא, וההוא דממנא על מיא, והוה ידעין למעצר לון, דלא יכלין למעבד דינא עלייהו, ואינון לא הוה ידעי דקב"ה שליט על ארעא, ומניה ייתי דינא על עלמא, אלא הוה חמאן דעלמא אתפקד בידא דאינון ממנן, ובהו כל מלי דעלמא, ובגיני כך לא הוה מסתכלן ביה בקב"ה, ולא משגיחין בעבידתיה, עד דארעא אתחבלת, ורוח קודשא אכריז בכל יומא ואמר, (שם קד לה) יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם, ואוריך קב"ה לון כל ההוא זמנא דאינון זכאין ירד ומתושלח וחנוך קיימין בעלמא, כיון דאסתלקו מעלמא, כדן אנחית קב"ה דינא עלייהו ואתאבידו, כמה דאת אמר (בראשית ז כג) וימחו מן הארץ:

ויתהלך חנוך את האלהי"ם ואינון כי לקח אותו אלהי"ם, רבי יוסי פתח, (שיר א יב) עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו, האי קרא אתמר, אבל תא חזי כך ארחוי דקב"ה, בשעתא דבר נש אתדבק ביה, והוא אשרי דויריה עליה, וידע דלבחר יומין יסרח, אקדים ולקיט ריחיה טב מניה, וסליק ליה מעלמא, הה"ד עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו, עד שהמלך דא קב"ה, במסבו, דא ההוא בר נש דאתדבק ביה ואזיל בארחוי, נרדי נתן ריחו, אינון עובדין טבין דביה, דבגינהון יסתלק מעלמא עד דלא מטא זמניה. ועל דא הוה שלמה מלכא אמר, (קהלת ח יד) יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים וגו', יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים, כמה דאוקימנא דבגין דעובדיהון טבין קב"ה סליק לון מעלמא, (בגין דלא יסרחו יחיו), ומגו רחימותיה בהו

מסלק לון) עד לא מטא זמנייהו, ועביד בהון דינין, ויש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים, דקב"ה אוריך לון יומין, ואוריך רוגזיה בהו, וכל דא כמה דאתמר, אלין בגין דלא יסרחון, ואלין בגין דלהדרו לגביה, או בגין דיפוק מנייהו בנין דמעלי. תא חזי חנוך זכאה הוה, וקב"ה חמא ליה דיסרחה לבתר, ולקיט ליה עד לא יסרחה, הה"ד (שיר ו ב) וללקוט שושנים, בגין דיהבי ריחא טב לקיט לון קב"ה עד לא יסרחו, ואיננו כי לקח אותו אלהי"ם, ואיננו לארכא יומין כשאר בני נשא דהוו אורכי יומין, מאי טעמא, בגין דלקח ליה קב"ה עד לא מטי זמניה. רבי אלעזר אמר, חנוך נטיל ליה קב"ה מארעא, ואסקיה לשמי מרומים, ואמסר בידיה כל גנזי עלאין, ומ"ה מפתחן סתרי גליפין דבהו משתמשי מלאכי עלאי, וכלהו אתמסרו בידיה, והא אוקימנא:

וירא יהו"ה כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבות לבו, רבי יהודה פתח, (תהלים ה ה) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע, האי קרא אתמר ואוקמוה, אבל תא חזי, מאן דאתדבק ביצר הרע ואתמשיך אבתריה, יסתאב הוא ויסאבון ליה כמה דאתמר, כי רבה רעת האדם, כל בישין הוו עבדי, ולא אשתלים חובייהו עד דהוו אושדין דמין למגנא על ארעא, ומאן אינון, דהוו מחבלין ארחייהו על ארעא, הה"ד רק רע כל היום, כתיב הכא רק רע

זוהר חלק א דף נז/א

וכתיב התם (לא יגורך רע, וכתיב) (בראשית לח ז) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יהו"ה. אמר רבי יוסי וכי רע לאו איהו רשע, א"ל לא, רשע אפילו ארים ידיה לגבי חבריה אע"ג דלא עביד ליה מידי אקרי רשע, כמה דכתיב (שמות ב') ויאמר לרשע למה תכה רעך, הכית לא כתיב אלא תכה, אבל רע לא אקרי אלא מאן דמחבל ארחייהו וסאיב גרמיה וסאיב ארעא, ויהיב חילא ותוקפא לרוח מסאבא דאקרי רע, דכתיב רק רע כל היום, ולא עאל בפלטרין, ולא חמי אפי שכינתא, בגין דבהאי אסתלק שכינתא מעלמא. מנלן מיעקב, דכד אסתלק שכינתא מניה חשיב דבכנוהי הוה פיסול, דבגינייהו אתתקף בעלמא רוחא מסאבא, וגרע נהורא מן סיהרא ופגים לה, ואי תימא אמאי, בגין דדא סאיב מקדשא, ואסתלקת שכינתא מעלוי דיעקב, כל שכן ההוא דמסאב ארחייהו וסאיב גרמיה, דהוא אתקיף ליה לרוחא מסאבא, ובגין כך כד אסתאב אקרי רע. תא חזי כד בר נש אסתאב, לא יתפקד מעם קב"ה לטב, ובכל זמנא אתפקיד מההוא דאתקרי רע לביש, הה"ד (משלי יט כג) ושבע ילין בל יפקד רע, כד אזיל בארחה מישר כדין בל יפקד רע, ועל דא כתיב רק רע כל היום, וכתיב לא יגורך רע, ודא אקרי רע ולא אקרי רשע, וכתיב (תהלים כג ד) גם כי אלך בגיאי צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי:

וינחם יהו"ה כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל לבו, רבי יוסי פתח, (ישעיה ה יח) הוי מושכי העון בחבלי השוא וכעבות העגלה חטאה, הוי מושכי העון, אלין בני נשא דחטאן קמי מאריהון בכל יומא, ואתדמן בעינייהו אינון חובין דאינון כחבלי השוא, וחשבין דההוא עובדא דעבדין וההוא חובא דעבדין דלאו איהו כלום, ולא אשגח בהו קב"ה, עד דעבדין לההוא חובא תקיף ורבי כעבות העגלה, דאיהו תקיף דלא יכיל לאשתצאה. ותא חזי, כד עביד קב"ה דינא בחייבי עלמא, אע"ג דאינון חטאן קמי קב"ה וארגזין ליה כל יומא, לא בעי לאובדא להו מעלמא, וכד אשגח בעובדיהון אתנחם עלייהו על דאינון עובדי ידוי, ואוריך לון בעלמא, ובגין דאינון עובדי ידוי נטיל נחמה ואתנחם עלייהו, וחייס עלייהו, וכד בעי למעבד בהו דינא כביכול עציב, (ד"א ל"ג חדוון לא אנעיל קדמוהי) דכיון דעובדי ידוי אינון עציב עלייהו, כמה דאת אמר (דניאל ו יח) ודחוון לא הנעל קדמוהי. כתיב (ס"א והא כתיב) (ד"ה א טז כז) הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו, אמר רבי יוסי, תא חזי ויתעצב אל לבו כתיב, אל לבו עציב ולא לאתר אחרא לבו כמה דאת אמר (שמואל א ב לה) כאשר בלבבי ובנפשי יעשה, רבי יצחק אמר, וינחם יהו"ה, כמה

דאת אמר (שמות לב יד) וינחם יהו"ה על הרעה אשר דבר לעשות לעמו. רבי ייסא אמר לטב, רבי חזקיה אמר לביש, רבי ייסא אמר לטב כמה דאתמר, דקב"ה נחם על דאינון עובדי ידוי וחיים עלייהו, ויתעצב בגין דאינון חטאן קמיה, ורבי חזקיה אמר לביש, דכד קב"ה בעי לאובדא לחייבי עלמא נטיל נחומין עלייהו וקביל נחומין, כביכול כמאן דמקבל נחומין על מה דאביד, וכיון דקביל נחומין ודאי דינא אתעבד, ולא תליא מלתא בתשובה, אימתי תליא בתשובה, עד לא קביל נחומין עלייהו, הא קביל נחומין עלייהו לא תליא מלתא בתשובה כלל, ודינא אתעביד, וכדין אוסיף דינא על דינא, ואתקיף לההוא אתר דדינא למעבד דינא, ואוביד לון לחייביא מן עלמא, וכלא בקרא, דכתיב וינחם יהו"ה קיבל נחומין, ולבתר ויתעצב אל לבו, יהב תוקפא לדינא למעבד דינא. רבי חייא אמר, וינחם יהו"ה כי עשה את האדם בארץ, נטל נחומין וחדוה כד עבד קב"ה לאדם בארעא, דאיהו כגוונא עלאה, וכל מלאכי עלאי שבחו ליה לקב"ה כד חמו ליה בדיקונא עלאה, ואמרו

זוהר חלק א דף נז/ב

(תהלים ח ו) ותחסרהו מעט מאלהי"ם וכבוד והדר תעטרהו, לבתר כד חטא אדם, אתעצב קב"ה על דחטא, דיהב פתחון פה למלאכי השרת, דאמרו קמיה בקדמיתא כד בעא למברי ליה מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו. אמר רבי יהודה ויתעצב אל לבו, בגין דבעי למעבד בהו דינא, שנאמר (ד"ה ב כ כא) בצאת לפני החלוץ ואומרים הודו ליהו"ה כי לעולם חסדו, ואמר רבי יצחק, אמאי לא כתיב הכא כי טוב, אלא בגין דאוביד עובדי ידוי קמייהו דישראל, כגוונא דא כד הוו ישראל עברין ימא, אתו מלאכי עלאי למימר שירה קמי קב"ה בההוא ליליא, א"ל קב"ה ומה עובדי ידי טבעין בימא ואתון אמרין שירה, כדין (שמות יד כ) ולא קרב זה אל זה כל הלילה, אוף הכא בכל זמנין דאיבוד רשיעיא איהו מעלמא, כדין עציבו אשתכח עלייהו. רבי אבא אמר, בשעתא דחב קמי קב"ה אדם ועבר על פקודיו, כדין אשתכח עציבו קמיה, אמר ליה קב"ה, אדם, ווי דחלשת חילא עלאה, בהאי שעתא אתחשכת נהורא חד ומיד תריך ליה מגנתא דעדן, אמר ליה אנא אעלית לך לגנתא דעדן לקרבא קרבנא ואת פגימת מדבחא דלא אתקרב קרבנא, מכאן ולהלאה לעבוד את האדמה, וגזר עליה מיתה, וחס עליה קב"ה וגניז ליה בשעתא דמית סמיך לגנתא, מה עבד אדם, עבד מערתא חדא ואתטמר בה הוא ואתתיה, מנא ידע, אלא חמא חד נהורא דקיק עייל בההוא אתר, דנפיק מגנתא דעדן, ותאב תיאובתיה לקבריה, ותמן הוא אתר סמוך לתרע דגנתא דעדן. תא חזי, לא אסתלק בר נש מעלמא עד דחמי ליה לאדם הראשון, ושאל ליה על מה אזיל מעלמא והיך נפיק, הוא אמר ליה ווי דבגינך נפקנא מעלמא, והוא אתיב ליה, ברי, אנא עברית על פקודא חדא ואתענשית בגינה, חמי את כמה חובין וכמה פקודין דמארך עברת, אמר רבי חייא, עד כדו יומא קאים אדם הראשון, וחזי באבהן תרין זמנין ביומא, ואודי על חובוי, ואחמי לון ההוא אתר דהוה ביה ביקרא עלאה, ואזיל וחמי כל אינון צדיקי וחסידי דנפקו מניה, וירתו לההוא יקרא עלאה דבגנתא דעדן, ואבהן כלהון אודן ואמרין, (תהלים לו ח) מה יקר חסדך אלהי"ם ובני אדם בצל כנפיק יחסיון. רבי ייסא אמר, כלהו בני עלמא חמאן ליה לאדם הראשון בשעתא דמסתלקי מן עלמא, לאחזאה סהדותא דבגין חובוי דבר נש איהו אסתלק מעלמא, ולא בגיניה דאדם, כמה דתנינן אין מיתה בלא חטא, בר אינון תלתא דאסתלקו בגין ההוא עיטא דנחש הקדמוני, ואלין אינון, עמרם לוי ובנימין, ואית דאמרי אוף נמי ישי, דלא חבו ולא אשתכח עלייהו חובא דימותון ביה, בר דאדכר עלייהו ההוא עיטא דנחש כדאמרן. תא חזי כלהון דרין דהוו ביומוי דנח, כלהו אפשיטו חובין על עלמא באתגליא לעיניהון דכלא, רבי שמעון הוה אזיל יומא חד בפילי דטבריה, חמא בני נשא דהוו מקטרי בקיטרא דקשתא בקולפא דקנסיר, אמר ומה חובא דא באתגליא, לארגזא למריהון, יהיב עינוי בהו ואתרמיו לגו ימא ומיתו, תא חזי כל חובא דאתעביד באתגליא דחי לה לשכינתא מארעא, וסליקת דיורה מעלמא, ואלין הוו אזלין ברישא

זקיף, ועבדי חובייהו באתגליא, ודחו לה לשכינתא מעלמא, עד דקב"ה דחא לון ואעביר לון מניה, ועל דא כתיב (משלי כה ה) הגו רשע לפני מלך וגו', הגו סגים מכסף וגו':

ויאמר יהו"ה לא ידון רוחי באדם לעלם בשגם הוא בשר וגו', אמר רבי אלעזר, תא חזי כד ברא קב"ה עלמא, עבד להאי עלמא לאשתמשא

זוהר חלק א דף נח/א

כגוונא דלעילא וכד בני עלמא אינון זכאין דאזלי בארז מישר, קב"ה אתער רוחא דחיי דלעילא, עד דמטו אינון חייך לאתר דיעקב שריא ביה, ומתמן נגדי אינון חייך, עד דאתמשיך ההוא רוחא להאי עולם דדוד מלכא שריא ביה, ומתמן נגדי ברכאן לכלהו אינון תתאי וההוא רוחא עלאה אתנגיד ואתמשיך לתתא, ויכלין לאתקיימא בעלמא, ובגיני כך לעולם חסדו, דא הוא עולם דדוד מלכא, ובגיני כך כתיב לעלם בלא וא"ו, דהא כד (איהו) ההוא רוחא אתנגיד לההוא עולם, מתמן נפקי ברכאן וחייך לכלא לאתקיימא. השתא דחבו בני נשא אסתלק כלא, בגין דלא ימטי ההוא רוחא דחיי להאי עולם לאתהנאה מניה תתאי ולאתקיימא ביה, בשגם הוא בשר, בגין דלא יתרק האי רוחא להאי עולם מאי טעמא, דלא לאסגאה נחש תתאה דדרגין דיתתקף ביה, (ד"א ל"ג ובעינין) רוחא דקודשא דלא יתערב ברוחא מסאבא, בשגם הוא בשר, דא נחש קדמאה דיתברך, בגין כך הוא בשר, כמה דאת אמר (בראשית ו יג) קץ כל בשר בא לפני, ואמר רבי שמעון דא מלאך המות, והיו ימיו מאה ועשרים שנה, אוריכו דקוסטירא דקיטרא:

הנפילים היו בארץ, תני רבי יוסי, אלין עז"א ועזא"ל, כמה דאתמר דאפיק (ד"א דאפיל) לון קב"ה מקדושתא דלעילא, ואי תימא והיך יכלו לאתקיימא בהאי עלמא, אמר רבי חייא, אלין הוו מאינון דכתיב ועוף יעופף על הארץ, והא אתמר דאלין אתחזו לבני נשא כחזו דלהון, ואי תימא היך יכלין לאתהפכא, הא אתמר דאתהפכן לכמה גוונין, ובשעתא דנחתי אגלימו באוירא דעלמא, ואתחזון כבני נשא, והני עז"א ועזא"ל דמרדו לעילא, ואפיל לון קב"ה ואגלימו בארעא ואתקיימו ביה, ולא יכלו לאתפשטא מניה, ולבתר טעו בתר נשי עלמא, ועד כען יומא דא אינון קיימי ואולפי חרשין לבני נשא, ואולידו בנין וקרו להו ענקים גברין, ואינון נפילים אקרון בני אלהי"ם והא אתמר (חסר):

ויאמר יהו"ה אמחה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה, רבי יוסי פתח, (ישעיה נה ח) כי לא מחשבותי מחשבותיכם, תא חזי כד בר נש בעי לנקמא מאחרא, שתיק ולא אמר מידי, דאילו אודעיה יסתמר ולא יכיל ליה, אבל קב"ה לאו הכי עביד, לא עביד דינא בעלמא עד דאכריז ואודע להו זמנא תרין ותלתא, בגין דלא איתאי דימחי בידיה, דיימא ליה מה עבדת, ולא יסתמר מניה, ולא יכיל לקיימא קמיה, תא חזי ויאמר יהו"ה אמחה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה, אודע לון על ידא דנח, ואתרי בהון כמה זמנין ולא שמעו, בתר דלא שמעו, אייתי עליהון דינא ואוביד לון מעל אפי ארעא. תא חזי מה כתיב ביה בנח, ויקרא את שמו נח לאמר זה ינחמנו ממעשנו, (ס"א זה אמאי הכא לאמר, ואמאי זה, אלא לאמר דא אתתא, זה דא צדיק, רמז דקב"ה קרא ליה לנח ניחא דארעא, לאמר, מאי לאמר, אלא אתר דא קרי ליה נח, ומאן איהו ארעא קדישא, לאמר זה ינחמנו, עבד ליה קב"ה לתתא כגוונא עילאה, כתיב הכא זה ינחמנו, וכתיב התם (ישעיה כה ט) זה יהו"ה קוינו לו, זכאין אינון צדיקייא דרשימין ברשימו דגושפנקא דמלכא עילאה, למהוי בשמיה רשימין, ואיהו שוי שמהן בארעא כדקא יאות. כתיב ויקרא את שמו נח, וכתיב (בראשית כה כו) ויקרא שמו יעקב, אמאי לא כתיב את, אלא התם דרגא (חדא), והכא דרגא אחרא, כמה דאת אמר (ישעיה ו א) ואראה את יהו"ה, ואראה יהו"ה לא כתיב, אלא את

יהו"ה, אוף הכא ויקרא שמו יעקב, דרגא דיליה קב"ה ממש קרי ליה יעקב, אבל הכא א"ת, לאכללא שכינתא), מנא הוה ידע, אלא בשעתא דלייט קב"ה עלמא, דכתיב ארורה האדמה בעבורך, אמר אדם קמי

זוהר חלק א דף נח/ב

קב"ה רבונו של עולם, עד מתי יהא עלמא בלטיותא, א"ל עד דיתיליד לך בן מהול כגוונא דילך, והווי מחכאן עד שעתא דאתיליד נח, וכיון דאתיליד חמא ליה גזיר רשים באת קדישא, וחמא שכינתא מתדבקא בהדיה, כדין קרא שמיה על מה דעביד לבתר. בקדמיתא לא הווי ידעי למזרע ולמחצד ולמחרש, והווי עבדי פולחנא דארעא בידיהו, כיון דאתא נח אתקין אומנותא להו, וכל מאנין דצריכין לתקנא ארעא למעבד פירין, הה"ד זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו מן האדמה, דאיהו אפיק ארעא ממה דאתלטייא, דהווי זרעין חטין וקצירין גובין ודרדרין, ובגיני כך כתיב איש האדמה רבי יהודה אמר איש האדמה, כמה דאת אמר (רות א ג) איש נעמי, בגין דאקרי צדיק, ואפיק לה לארעא בקרבנא דעבד ממה דאתלטייא, דכתיב לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם, ובג"ד אקרי איש האדמה, ועל דא קרא ליה שמא על מה דייתי. רבי יהודה פתח, (תהלים מו ט) לכו חזו מפעלות אלהים אשר שם שמות בארץ, האי קרא אוקמוה ואתמר, אבל לכו חזו וגו', (מאי חזו כמה דאת אמר (ישעיה כא ב) חזות קשה הוגד לי, בעובדוי דקב"ה אתגלי נבואה עלאה לבני נשא, אשר שם שמות בארץ, שמות ודאי, דהא שמא גרים לכלא), (והוא לשון שממון), דאלו הווי מפעלות יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שם קיום בארץ, אבל בגין דהווי מפעלות שמא דאלהים, שם שמות בארץ. א"ל רבי חייא השתא אתערת להאי, לאו אנא הכי אמינא ליה, בגין דבין שמא דא ובין שמא דא, כלא הוא שבחא, אבל אנא אמינא ליה, כמה דאתערו חבריא, דשוי שמהן, שמות בארץ, שמות ממש (שם בארץ, ואמאי בגין לאשתמשא בהו עלמא, ולמהוי קיומא בעלמא). רבי יצחק אמר, כלא הוא, ואפילו מה דא"ר יהודה שפיר קאמר, דאלו יהא עלמא בשמא דרחמי, יתקיים עלמא, אבל בגין דאתברי עלמא על דינא, וקיימא על דינא, שם שמות בארץ, ושפיר הוא, דאלמלא כך לא יכיל עלמא לאתקיימא מקמי חוביהון דבני נשא. תא חזי נח כד אתיליד, קרון ליה על שמא דנחמה, (נח נייחא ליה נייחא לעלמא, נייחא לאבהן נייחא לבנין, נייחא לעלאין נייחא לתתאין, נייחא לעלמא דין נייחא לעלמא דאתי), ולהוי (ד"א ולמהוי) שמא גרים, אבל (נ"א לגבי) קב"ה לאו הכי נח בהפוך אתוון חן, כמה דאת אמר ונח מצא חן, א"ר יוסי, חן היינו נח, בצדיקייא שמיהון גרים לטב, בחייביא שמיהון גרים לביש, בנח כתיב ונח מצא חן בעיני יהו"ה, בער בכור יהודה אתהפכו אתווי לביש, ע"ר ר"ע, רע בעיני יהו"ה. תא חזי כיון דאתיליד נח, חמא עובדיהון דבני נשא דאינון חטאן קמי קב"ה, והווי גניז גרמיה ואשתדל בפולחנא דמאריה, בגין דלא למהך באורחיהו, וכי תימא במה אשתדל, בההוא ספרא דאדם וספרא דחנוך, והווי אשתדל בהו למפלח למריה, תא חזי דהכי הוא, דהא נח מנא הוה ידע לקרבא קרבנא למריה, אלא בגין דאשכח חכמתא על מה מתקיים עלמא, וידע דעל קרבנא מתקיים, ואלמלא קרבנא לא הווי קיימי עלאי ותתאי. רבי שמעון הוה אזיל בארשא, והווי עמיה רבי אלעזר בריה ורבי יוסי ורבי חייא, עד דהווי אזלי א"ר אלעזר לאבוהי, ארשא מתקנא קמן, בעינן למשמע מלי דאורייתא, פתח רבי שמעון ואמר, (קהלת י ג) וגם בדרך כשהסכל הולך לבו חסר וגו', כד בר נש בעי לאתקנא ארחיה קמי קב"ה, עד לא יפוק לארשא בעי לאמלכא ביה, ולצלי קמיה על ארחיה, כמה דתנינן דכתיב (תהלים פה יד) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו דהא שכינתא לא אתפרשא מניה, ומאן דאיהו לא מהימנא במריה מה כתיב

זוהר חלק א דף נט/א

ביה, וגם בדרך כשהסכל הולך לבו חסר, מאן לבו, דא קב"ה דלא יהך עמיה בארחה, וגרע מן סיעתיה בארחה, בגין דההוא בר נש דלא מהימן ביה במאריה, עד לא יפוק בארחה לא בעי סיעתא דמאריה, ואפילו בארחה כד איהו אזיל לא אשתדל במלי דאורייתא, ובגיני כך לבו חסר, דלא אזיל בהדיה דמריה, ולא אשתכח בארחה. ואמר לכל סכל הוא, אפילו כד שמע מלה דמהימנותא דמאריה, הוא אמר דטפשותא הוא לאשתדלא ביה, כהאי דשאילו לבר נש על את קיימא דרשימא בבשריה דבר נש, ואמר לאו איהו מהימנותא, שמע רב יבא סבא, ואסתכל ביה ואתעביד תלא דגרמי, ואנן בהאי אורחה בסייעתא דקב"ה בעינן למימר מילי דאורייתא. פתח ואמר, (תהלים פו יא) הורני יהו"ה דרכך אהלך באמתך יחד לבבי ליראה שמך, האי קרא קשיא, דהא תנינן כלא הוא בידא דקב"ה בר למהוי זכאה או חייבא, ודוד היך תבע דא מעם קב"ה, אלא דוד הכי קאמר, הורני יהו"ה דרכך, ההוא ארח מישר ומתקנא, לגלאה עיני ולמדע ליה, ולבתר אהלך באמתך, איהך באורח קשוט, ולא אסטוי לימינא ולשמאלא, יחד לבבי מאן לבבי, כמה דאת אמר (שם עג כו) צור לבבי וחלקי, וכל דא אנא תבע, ליראה את שמך, לאתדבקה בדחלתך לאסתמרא אורחי כדקא יאות, ליראה שמך, אתר חולקי דביה שריא דחלתא למדחל. תא חזי כל בר נש דדחיל ליה לקב"ה, שריא עמיה מהימנותא כדקא יאות, דהא ההוא בר נש שלים בפולחנא דמריה, ומאן דלא שריא ביה דחלא דמריה, לא שרייא עמיה מהימנותא, ולא איהו כדאי למהוי ליה חולקא בעלמא דאתי. תו פתח ואמר, (משלי ד יח) וארח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום, זכאין אינון צדיקא בעלמא דין ובעלמא דאתי דקב"ה בעי ביקריהון, תא חזי מה כתיב וארח צדיקים כאור נוגה, מאי כאור נוגה, כההוא נהורא דנהיר דברא קב"ה בעובדא דבראשית, דא הוא דגניז לון לצדיקא לעלמא דאתי, הולך ואור, דאיהו סליק בנהוריה תדיר ולא גרע מניה, אבל בחייביא מה כתיב, (שם יט) דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יכשלו, לא ידעו, וכי לא ידעין, אלא חייביא אזלי בעקימו דארחה בהאי עלמא, ולא בעאן לאסתכלא דזמין (ד"א ל"ג לון) קב"ה למידן להו בההוא עלמא, ולאעלאה לון בדינא דגיהנם, ואינון צווחין ואמרין ווי לך דלא אוריכנא אודנין ולא אצינתא בההוא עלמא, ובכל יומא אמרי ווי דא. תא חזי זמין קב"ה לאנהרא לון לצדיקא לעלמא דאתי ולמיהב לון אגר חולקהון, אתר דעינא לא שלטא למיקם עליה, כמה דאת אמר (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהי"ם זולתך יעשה למחכה לו, וכתוב (שם סו כד) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי, וכתוב (מלאכי ג כא) ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם, זכאין אינון צדיקא בעלמא דין ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (ישעיה ס כא) צדיקים לעולם יירשו ארץ, וכתוב (תהלים קמ יד) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך:

ברוך יהו"ה לעולם אמן ואמן:

(חסר)

זוהר חלק א דף נט/ב

פרשת נח:

אלה תולדות נח, רבי חייא פתח, (ישעיה ס כא) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר, זכאין אינון ישראל דמשתדלי באורייתא, וידעי ארחין דאורייתא, דבגינה יזכון לעלמא דאתי, תא חזי כל ישראל אית לון חולקא לעלמא דאתי, מאי טעמא, בגין דנטרין ברית דעלמא אתקיים עליה, כמה דאת אמר (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות

שמים וארץ לא שמת, ועל דא ישראל דנטרי ברית וקבילו ליה אית לון חולקא בעלמא דאתי, ולא עוד אלא בגין כך אקרון צדיקים, מכאן אוליפנא כל מאן דנטיר האי ברית דעלמא אתקיים עליה, אקרי צדיק, מנא לן מיוסף, בגין דנטר ליה לברית עלמא זכה דאקרי צדיק, ועל כך ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ. רבי אלעזר אמר, אלה בכל אתר פסל את הראשונים תנינן וכו', מה כתיב לעילא בפרשתא דבראשית, (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו', ההוא נהר דנגיד ונפיק, ועייל לגנתא ואשקי ליה משקיו דלעילא, ועביד ליה נייחא, ועביד איבין ורבי זרעין, והוא כדין נייחא לכלא, ודא נייחא ליה לגנתא, ודא עביד נייחא ביה, (נ"א לגנתא וגנתא נייחא ביה), כמה דאת אמר כי בו שבת, וכתיב (שם ב ג) וישבות ביום השביעי, ודא רזא דמלה, דא עביד תולדות ולא אחרא. תא חזי כגוונא דא נח לתתא, קיימא קדישא הוה דוגמא דלעילא, ועל דא אקרי איש האדמה, ורזא אוליפנא, דהא נח אצטריך לתיבה לאתחברא בה, ולקיימא זרעא דכולא, דכתיב לחיות זרע, מאן תיבה דא (דא), ארון הברית, ונח ותיבה לתתא הכי הוה כדוגמא (דא) דלעילא, נח כתיב ביה ברית, דכתיב והקימותי את בריתי אתך וגו', ועד דאתקיים ביה ברית לא עייל לתיבותא, דכתיב והקימותי את בריתי אתך ובאת אל התיבה, וכדין הוה תיבה ארון הברית, (דא) תיבה ונח כלא כגוונא דלעילא, ובגין דהאי ברית לעילא הוה עביד תולדות, כגוונא דא נח (ד"א לתתא) איהו עביד תולדות, בגיני כך (כמה דאת אמר) אלה תולדות נח, נח איש צדיק הכי הוא ודאי כגוונא דלעילא, ועל דא (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם כתיב, וארעא על דא אתקיימת, דהא איהו עמודא דעלמא קיימא עליה, ומאן איהו דא צדיק, ונח אקרי צדיק לתתא. ורזא (נ"א דא) דכלא, את האלהי"ם התהלך נח דייקא, דלא אתפרש מניה לעלמין, ולמהוי הוא בארעא כגוונא דלעילא, איש צדיק יסודא דעלמא, ברית שלום, שלמא דעלמא, איש האדמה ודאי, ועל דא (בראשית ו ח) ונח מצא חן בעיני יהו"ה. תמים היה בדורותיו, מאי בדורותיו, אלין אינון דנפקו מניה, הוא אשלים לכולהו, והוא הוה שלים מכלהו, תמים היה, דאתייליד מהול, דכתיב התהלך לפני והיה תמים, בדורותיו ולא בדרין דעלמא דהא מניה נפקו (תולדות בעלמא). תא חזי, נח אתחזי מיומא דאתברי עלמא למהוי בתיבה בחבורא חד ולמיעל בה, ועד לא אתחברו כחדא לא הוה עלמא כדקא יאות, לבתר מה כתיב (שם ט יט) ומאלה נפצה כל הארץ, מהו נפצה כמה דאת אמר (שם ב י) ומשם יפרד, דמתמן אשתכח פרודא, ואתבדרו תולדות לכל סטרין, וכלא חד כדוגמא חדא, בגיני כך אלה תולדות נח, אלה ודאי, דהא יסודא דעלמא איהו דעביד:

תוספתא:

למה נח נח תרי זמני, אלא כל צדיק וצדיק די בעלמא

זוהר חלק א דף ס/א

זהר:

תולדות לקיימא בארעא, אתא רבי אבא ונשקיה, אמר אריא בחיליה טינרא נקיב ותבר, כך הוא ודאי, ותא חזי משיעורא דתיבותא, אוף נמי הכי הוא. רבי אלעזר פתח, (תהלים מו ט) לכו חזו מפעלות יהו"ה אשר שם שמות בארץ, האי קרא הא אתמר ואוקמוה, אבל לכו חזו, מאי חזו, כמה דאת אמר (ישעיה כא ב) חזות קשה הוגד לי, בעובדוי דקב"ה עביד אתגלי נבואה עלאה לבני נשא, אשר שם שמות, שמות ודאי, דהא שמא גרים לכלא, כתיב ויקרא את שמו נח לאמר זה וגו', אמאי הכא לאמר, ואמאי זה, אלא לאמר דא אתתא, זה דא צדיק, (רמז כמו דקב"ה קרא ליה נח, נייחא דארעא, לאמר מאי לאמר, אלא אתר דא קרי ליה נח, ומאן איהו ארעא קדישא,

לאמר זה ינחמנו ממעשנו וגו', עבד ליה קב"ה לתתא כגוונא עלאה), (נ"א זה דא צדיק, וכן נח (לאמר נח) דא צדיק, לאמר דא נוקבא, בגין דלא מתפרשן דא מן דא, אמר רבי יצחק לאמר דא ארעא קדישא), (וזה אמת). כתיב הכא זה ינחמנו, וכתיב התם (שם כה ט) זה יהו"ה קוינו לו, זכאין אינון צדיקא דרשימין ברשימו דגושפנקא דמלכא, למהוי בשמיה רשימין, ואיהו שוי שמהן בארעא כדקא יאות, כתיב ויקרא את שמו נח, וכתיב ויקרא שמו יעקב, אמאי לא כתיב את, אלא התם דרגא אחרא (ד"א, חדא) והכא דרגא אוחרא, (נ"א את כמה דאת אמר ואראה את יהו"ה), כדכתיב (ישעיה ו א) ואראה את יהו"ה, ואראה יהו"ה לא כתיב, אלא את יהו"ה, אוף הכא בנח ויקרא את שמו נח, ויקרא שמו יעקב, דרגא דיליה קב"ה ממש קרא ליה יעקב, אבל הכא את לאתכללא שכינתא, (נ"א דהיא דרגא אחרא לתתא):

אלה תולדות נח וגו', רבי יהודה פתח, (תהלים קיב ה) טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט, טוב איש דא קב"ה דאקרי טוב, כמה דכתיב (שם קמה ט) טוב יהו"ה לכל, וכתיב (שמות טו ג) יהו"ה איש מלחמה, להאי כל חונן ומלוה, לאתר דלית ליה מדיליה, וההוא אתר מניה אתון, יכלכל דבריו במשפט, דהא ההוא דבר לא אתון אלא במשפט, כמה דאת אמר (תהלים פט טו) צדק ומשפט מכון כסאך. דבר אחר, טוב איש דא צדיק, דכתיב (ישעיה ג י) אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו, רבי יוסי אמר, דא נח, דכתיב נח איש צדיק, רבי יצחק אמר דא שבחא דשבת, דביה פתח טוב, דכתיב (תהלים צב ב) טוב להודות ליהו"ה, רבי חייא אמר כלא חד וכלהו מלה חדא אמרו, ודא עביד תולדות בעלמא, תולדות דעלמא מאן אינון, אלין נשמתהון דצדיקא, דאינון איבא דעובדוי דקב"ה. רבי שמעון אמר, בשעתא דקב"ה מתעטר בעטרוי, מתעטר מעילא ומתתא, מעילא מאתר דעמיקא דכלא, מתעטר מתתא במה בנשמתהון דצדיקא, כדין אתוסף חיים מעילא ומתתא, ואתכלל אתר מקדשא מכל סטרין, ובירא אתמליא, וימא אשתלים, וכדין ירב לכלא כתיב (משלי ה טו) שתה מים מבורך ונוזלים מתוך בארך, אמאי (הכא) בורך בקדמיתא ולבתר בארך, דהא בור לא אקרי אלא ריקניא דלא נביע, באר מיין דנבעין, אלא כלא אתר חד הוא, אתר דמסכני (נ"א דמסכנותא) אחידן ביה אקרי בור, דלית ליה מדיליה אלא מה דיהבין בגויה, ומאן איהו דלי"ת, לבתר אתעביד באר, דאיהו נביע ומליא (ד"א, דמליא) מכל סטרין, ומאן איהו ה"א, אתמליא מעילא:

תוספתא:

אית ליה תרין רוחין, רוחא חד בעלמא דין ורוחא חד בעלמא דאתי, והכי תשכח בכלהו צדיקי, משה משה, יעקב יעקב, אברהם אברהם, שמואל שמואל, שם שם, בר מיצחק דלא כתיב ביה כמה דכתיב בהו, בגין דיצחק בשעתא דאתקרב על גבי מדבחה, נפקת נשמתיה דהות ביה בהאי עלמא, וכיון דאתמר ביה באברהם ברוך מחיה המתים, תבת ביה נשמתיה דעלמא דאתי, בגין דא תשכח דלא יחד קב"ה שמיה אלא על יצחק, בגין דאתחשב כמת, ועל דא רמז קרא ואמר (איוב טו טו) הן בקדושיו לא יאמין וגו', דבר אחר אלה תולדות, בגין דהוה צדיק שבח ליה תרי זמני, תמים היה בדורותיו, אבל בדרין אחרנין אינו נחשב לכלום, כמו דרא דאברהם ודרא דמשה ודרא דדוד, דבר אחר חמי מאי עבד בדרא דכלהו חייבים, ק"ו אלו היה בדרא דכולהו צדיקים, ע"כ:

זוהר חלק א דף ס/ב

ונביע מתתא, אתמליא מעילא כמה דאמרן, ונביע מתתא מנשמתהון דצדיקא. דבר אחר, שתה מים מבורך, דא דוד מלכא, דכתיב ביה (שמואל ב כג טו) מי ישקני מים מבורך בית לחם, ונוזלים דא אברהם, מתוך, דא יעקב דאיהו באמצעיתא, בארך דא יצחק, דאקרי באר מים חיים, הא

בהאי קרא אשתכח רתיכא קדישא עלאה, מאבהן ודוד מלכא אתחבר עמהון. תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא לאו איהו אלא כד עייל רוחא בה, ואשדת מייא לקבלא מייא עלאין דכורין, כך כנסת ישראל לא אתערת תיאובתא לגבי קב"ה, אלא ברוחא דצדיקיא דעאלין בגווה, וכדין נבעין מייא מגווה לקבלא מייא דכורא, וכלא אתעביד תיאובתא חדא, (ס"א וצבורא חדא) וצורורא חדא, וקשורא חדא, ודא הוא רעוא דכלא, וטיולא דמטייל קב"ה בנשמתהון דצדיקיא. תא חזי כל אינון תולדות דגנתא דעדן, לא נפקין מצדיק, אלא אית מאן דיימר, ונוזלים דא יצחק, מתוך דא משה דאיהו באמצעיתא, בארך דא אהרן דאתקרי באר מים חיים, ודוד מלכא דאתחבר עמהון. כד עייל בהאי תיבה בחבורא חדא, וכלא גניזין בה, ולבתר מינה נפקין. אוף הכא נח איש צדיק, לא אפיק תולדות למפרי בעלמא, עד דעאל לתיבה ואתכנש כלא בה, והו גניזין בה, ולבתר מנה נפקו למפרי בעלמא ולא תקיימא בארעא, ואלמלא דנפקו מגו תיבה לא אתקיימו בעלמא, וכלא כגוונא דלעילא, מגו תיבה נפקי לעילא, מגו תיבה נפקי לתתא, דא כגוונא דא, (מגו) והכא אתקיים עלמא ולא מקדמת דנא, דבגיני כך כתיב ונוזלים מתוך בארך, וכתיב ויולד נח שלשה בנים. (א"ר יהודה וגו' ככתוב בדף סב ע"א):

ותשחת הארץ לפני האלהי"ם, א"ר יהודה, כיון דכתיב ותשחת הארץ, אמאי לפני האלהי"ם, אלא כיון דעבדו חוביהון באתגליא לעיניהון דכלא, כדין לפני האלהי"ם כתיב, רבי יוסי אמר, אנא אפכא אמרית, ותשחת הארץ לפני האלהי"ם, בקדמיתא לפני האלהי"ם, דלא הו עבדי באתגלייא, לפני האלהי"ם עבדו ולא לפני בני נשא, ולבסוף עבדו באתגלייא, הה"ד ותמלא הארץ חמס, דלא הוה אתר בכל ארעא דלא הוה באתגלייא, ובגין כך בתרי גווני אמר קרא. אלה תולדות נח, רבי אבא אמר, מיומא דעבר אדם על פקודא דמריה, כל בני עלמא דאתילידו לבתר אקרונ בני האדם, ולא לשבחא אקרונ הכי, אלא כמאן דאמר בנוי דהווא דעבר על פקודא דמריה, כיון דאתא נח, אקרונ בני עלמא על שמייה דנח, תולדות נח, לשבחא דקאים לון בעלמא, ולא תולדות דאדם דאעבר לון מעלמא, וגרים מותא לכלהו. א"ל רבי יוסי, אי הכי הא כתיב לבתר, וירד יהו"ה לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם, בני האדם כתיב ולא כתיב בני נח, אמר ליה בגין דאדם (דחטא ד"א, חטא) קמי מריה, טב ליה דלא אברי ולא יכתוב עליה האי קרא, אלא תא חזי כתיב (משלי י א) בן חכם ישמח אב, כד ברא טב כל בני עלמא דכרין ליה לאבוי לטב, וכד איהו ביש כלא דכרין ליה לאבוי לביש, אדם בגין דחטא ועבר על פקודא דמריה, כד אתו אינון דמרדו במריהון, מה כתיב אשר בנו בני האדם, בנוי דאדם קדמא דמרד במריה ועבר על פקודיה, ובגיני כך אלה תולדות נח, אלה ולא קדמאי, אלה דנפקו, ועאלו גו תיבה, ואפיקו תולדין לעלמין, ולא תולדות אדם דנפק מגנתא דעדן ולא אפיק לון מתמן. תא חזי אילו אפיק אדם תולדות מגנתא דעדן, לא ישתצון לדרי דרין, ולא אתחשך נהורא דסיהרא לעלמין, וכלהו הו קיימין לעלמין, ואפילו מלאכי עלאי לא קיימי קמיהו, בנהורא וזיוא וחכמתא, כמה דאת אמר בצלם אלהי"ם ברא אותו, אבל כיון

זוהר חלק א דף סא/א

דגרים חטאה, ונפק איהו מגנתא דעדן, ועבד תולדות לבר, לא אתקיימו בעלמא, ולא הו כדקא חזי. א"ר חזקיה, וכי היך יכלין למעבד תולדות תמן, דהא אלמלא לא אתמשיך עליה יצר הרע וחטא, אתקיים איהו בעלמא בלחודוי, ולא יעביד תולדות, כגוונא דא אלמלא דחבו ישראל בעגלא ואמשיכו עלייהו יצר הרע, לא עבדו תולדות לעלמין, ולא ייתון דרין אחרנין לעלמא. א"ל אלמלא לא חטא אדם, לא עביד תולדות כגוונא דא מסטרא דיצה"ר, אבל עביד תולדות מסטרא דרוחא קדישא, דהשתא לא עביד תולדות אלא מסטרא דיצה"ר, ובגין דכל תולדות דבני נשא כלהו מסטרא דיצר הרע, בגין כך לית לון קיום, ואי אפשר לון לאתקיימא, דסטרא אחרא אתערב בהו,

(ז"ח ל"ג ואפשר לון בסטרא אחרא). אבל אלמלא לא חטא אדם, ולא אתתרך מגנתא דעדן, הוה עביד תולדות מסטרא דרוח קודשא, דקדישין כמלאכי עלאי, קיימין לדרי דרין כגוונא דלעילא, כיון דחטא ואוליד בנין לבר מגנתא דעדן, ולא זכה לאפקא לון מגנתא, לא אתקיימו אפילו לאשתרשא בעלמא דא, עד דאתא נח דאיהו צדיק, ועאל בתיבה, ומן תיבה נפקו כל דרין דעלמא, ומתמן אתבדרו לכל ארבע רוחי עלמא:

(שייך לקמן ריש דף סב) וירא אלהי"ם את הארץ והנה נשחתה, אמאי נשחתה, בגין כי השחית כל בשר את דרכו כמה דאתמר, רבי חייא פתח קרא ואמר, (יונה ג י) וירא אלהי"ם את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה, תא חזי בשעתא דבני נשא זכאן ונטרי פקודי דאורייתא, כדין ארעא אתתקפת, וכל חידו אשתכחת בה, מאי טעמא בגין דשכינתא שריא על ארעא, וכדין כלא עילאי ותתאי בחדוה. וכד בני נשא מחבלן ארחהו ולא נטרי פקודי אורייתא, וחטאן קמי מאריהון, כדין כביכול דחיין לה לשכינתא מעלמא, ואשתארת ארעא מחבלא, דהא שכינתא אתדחייא ולא שריא עלה, וכדין אתחבלת, מאי טעמא אתחבלת, בגין דשריא רוחא אחרא עלה דמחבלא עלמא, ועל דא אמרינן דישראל יהבי עוז לאלהי"ם, דמקיימין עלמא, אלהי"ם דא שכינתא, ואם ח"ו אי ישראל ישתכחו חייבין, מה כתיב (תהלים נו יב) רומה על השמים אלהי"ם וכו', משום דרשת הכינו לפעמי, כפף נפשי בסבת חמס ושנאת חנם, כרו לפני שיחה וגו', כגוונא דדור המבול דבגין חמס דהות ביניהון, הוה ביניהון שנאה ודבבו. יכול אף בארעא דישראל כן, והא תנינן ארעא דישראל לא שריא עלה רוחא אחרא ולא ממנא אחרא, בר קב"ה בלחודוי, תא חזי דארעא דישראל הכי הוא, דלא שריא עלה ממנא ולא שליחא אחרא, בר קב"ה בלחודוי, אבל שעתא חזא שריא עלה לחבלא בני נשא, מנלן מדוד, דכתיב (ד"ה א כא ו) וירא דוד את מלאך יהו"ה וחרבו שלופה בידו נטויה על ירושלם, וכדין אתחבלת ארעא. א"ר אלעזר אפילו בההיא שעתא קב"ה הוה, כתיב הכא מלאך יהו"ה, וכתיב התם (בראשית מח טז) המלאך הגואל אותי, וכתיב (שמות יד יט) ויסע מלאך האלהי"ם, הן לטב והן לביש קב"ה שליט עלה, לטב בגין דלא אתמסרא תחות שאר ממנן, וכל דיירי עלמא יכספון מן עובדיהו, לביש בגין דלא יחדון אינון לשלטאה עלה, ואי תימא (ד"א, ל"ג לא) והא כתיב (איכה א י) כי ראתה גוים באו מקדשה, וחרבו ביתא, ואי לא שלטין אינון ממנן לא אתחרב מקדשא, תא חזי כתיב (שם כא) כי אתה עשית, וכתיב (שם ב יז) עשה יהו"ה אשר זמם. תא חזי כתיב וירא אלהי"ם את הארץ והנה נשחתה, נשחתה ודאי כמה דאתמר, הכי נמי (יונה ג') וירא אלהי"ם את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה, דהא כדין ארעא קראת לעילא, וסלקא בסליקו עלאה, ומקשטא אנפאה כנוקבא דמתקשטא לגבי דכורא, הכי נמי ארעא, דהא גדילת בנין זכאין למלכא, והכא דלא תבו דרא דטופנא, מה כתיב וירא אלהי"ם את הארץ והנה נשחתה וגו', כאתתא דאסתאבא ואסתירת אנפאה מבעלה, ובזמנא דאסגיא חובי בני נשא באתגליא, ארעא שויאת אנפאה כנוקבא דלית לה כסופא מכלא, כמה דאת אמר (ישעיה כד ב) והארץ חנפה תחת יושביה, ועל דא וירא וגו' והנה נשחתה ודאי, מאי טעמא בגין כי השחית כל

זוהר חלק א דף סא/ב

בשר את דרכו על הארץ. רבי אלעזר אזל לגביה דרבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמוי, כיון דחמא ליה, אתקין ליה תופסיתא (ס"א טופסיתא) דקומרא, במטון דקולפא ויתבו, א"ל חמוי אפשר דשמעת מאבון, האי דכתיב (איכה ב יז) עשה יהו"ה אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם, א"ל הא אוקמוה חבריא, בצע אמרתו, דבזע פורפירא דיליה, אשר צוה מימי קדם, דהא פורפירא פקיד לה מאינון יומי קדמאי עלאי, וביומא דאתחריב בי מקדשא בזע לה, בגין דהאי פורפירא אייה יקרא דיליה ותיקונא דיליה ובזע ליה. א"ל, עשה יהו"ה אשר זמם, וכי

מלכא חשיב (קודם) לאבאשא לבנוי עד לא ייתון למחטי, א"ל למלכא דהוה ליה מאן יקר, ובכל יומא הוה דחיל עליה דלא יתבר, והוה מסתכל ביה ותקין בעינוי, ליומין אתא בריה וארגיז ליה למלכא, נטל מלכא ההוא מאן יקר ותבר ליה, הה"ד עשה יהו"ה אשר זמם, תא חזי מן יומא דאתבני בי מקדשא, הוה קב"ה מסתכל ביה וחביב עליה סגי, והוה דחיל עלייהו דישאל דחטון ויחרב בי מקדשא, וכן בכל זמנא דהוה אתי לגבי בי מקדשא, הוה לביש ההוא פורפירא, לבתר דגרמו חובין וארגיזו קמי מלכא אתחרב בי מקדשא, ובזע ההוא פורפירא (ד"א גריס הכי, בזע ההוא פורפירא ואתחרב בי מקדשא), היינו דכתיב עשה יהו"ה אשר זמם בצע אמרתו וגו', (האי אמרתו בקדמיתא יתבא בראש אמיר, והא אתעטרו עטרא לרישא, ואילן נאה לפניו, ואיהי מימי קדם ודאי, וכדין עציבו קמיה בבתי בראי ודאי, והן (ישעיה לג ז) אראלם צעקו חוצה). ויקרא יהו"ה צבאות ביום ההוא וגו' (ישעיה כב יב) היינו בזמנא דאתחריב בי מקדשא, אבל בזמנא אחרא לית חדוה קמי קב"ה כזמנא דאתאבידו חייבי עלמא ואינון דארגיזו קמיה, הה"ד (משלי יא י) ובאבוד רשעים רנה, וכן בכל דרא ודרא דעביד דינא בחייבי עלמא, חדוה ותושבחה קמי קב"ה, ואי תימא הא תנינן דלית חדוה קמי קב"ה כד איהו עביד דינא בחייביא, אלא תא חזי בשעתא דאתעביד דינא בחייביא חדוון ותושבחן קמיה על דאתאבידו מעלמא, והני מלי כד מטא ההוא זמנא דאוריך לון ולא תאבן לגביה מחובייהו, אבל אי אתעביד בהו דינא עד לא מטא זמנייהו (ועד) דלא אשתלים חובייהו, כמה דאת אמר (בראשית טו טז) כי לא שלם עון האמורי עד הנה, כדין לית חדוה קמיה, ובאיש קמיה על דאתאבידו. ואי תימא איהו עד לא מטו זמנייהו אמאי עביד בהו דינא, אלא אינון גרמין בישא לגרמייהו, דהא קב"ה לא עביד בהו דינא עד לא מטא זמנייהו, אלא בגין דמשתתפי בהדייהו דישאל לאבאשא לון, ובגין כך עביד בהו דינא, ואוביד לון מעלמא בלא זמנא, ודא הוא דאבאיש קמיה, ובגין כך אטבע מצראי בימא, ואוביד שנאיהון דישאל בימי יהושפט, וכן כלהו, דהא בגיניהון דישאל אתאבידו בלא זמנא, אבל כד אשתלים זמנא דאוריך לון ולא תבו, כדין חדוה ותושבחה קמיה על דאתאבידו מעלמא, בר זמנא דאתחריב בי מקדשא, דאע"ג דאשתלים זמנא דלהון דארגיזו קמיה, לא הוה חדוה קמיה, ומההוא זמנא לא הוה חדוה לעילא ותתא:

כי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה וגו', רבי יהודה אמר הני ארבעים יום וארבעים לילה מאי עבידתייהו, אלא ארבעים יום לאלקאה חייבי עלמא, וכתיב (דברים כה ג) ארבעים יכנו לא יוסיף, לקבל ארבע סטרי עלמא, לכל חד עשרה, בגין דבר נש מארבע סטרי עלמא אתברי, ועל דא ומחיתי את כל היקום, ואצטריך ארבעים לאלקאה ולאמתחי עלמא. רבי יצחק הוה שכיח קמיה דרבי שמעון, א"ל האי קרא (דקאמרי) דכתיב ותשחת הארץ

זוהר חלק א דף סב/א

לפני האלהים, אי בני נשא חטאן ארעא במה, א"ל בגין דכתיב כי השחית כל בשר את דרכו כמה דאתמר, כגוונא דא (ויקרא יח כה) ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה, אלא ואי תימא אי בני נשא חטאן ארעא במה, אלא עיקרא דארעא בני נשא אינון, ואינון מחבלין ארעא והיא אתחבלת, וקרא אוכה, דכתיב וירא אלהים את הארץ והנה נשחיתה, כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ. תא חזי כל חטאוי דבר נש, כלהו חבלותא דיליה תליין בתשובה, וחטאה דאושיד זרעא על ארעא ומחבלא ארחיה ואפיק זרעא על ארעא, מחבל ליה ומחבל ארעא, ועליה כתיב (ירמיה ב כב) נכתם עונך לפני, וכתיב ביה (תהלים ה ה) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע, בר בתשובה סגי, וכתיב (בראשית לח ז) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יהו"ה וימיתו יהו"ה, והא אתמר. א"ל אמאי דאין קב"ה עלמא במיא, ולא באשא ולא במלה אחרא, א"ל רזא הוא, דהא אינון חבילו ארחייהו, בגין דמיין עלאין ומיין תתאין לא אתחברו כדקא יאות, מה אינון חבילו

ארחייהו, כגוונא דא מיינ דכורין ונוקבין לא אתחברו, ועל דא אתדנו במיא ומאן אלין מיינ עלאין בינה, ומיינ תתאין מלכות, ה"א עלאה ה"א תתאה, וכד אינון מחבלין אסתלק י"ו דהוא דכר ואשתאר ה"א ה"א מיינ במיינ. כמה דאינון חבו, ומיינ הו רתיחן ופשטו משכא מנייהו, כמה דחבילו ארחייהו במיינ רתיחן. דינא לקבל דינא, הה"ד נבקעו כל מעינות תהום רבה, דא מיינ תתאין, וארובות השמים נפתחו, דא מיינ עלאין מיינ עלאין ותתאין. רבי חייא ורבי יהודה הו אזלי בארחה, ומטו לגבי טורין רברבן, ואשכחו ביני טוריא גרמי בני נשא דהו מאינון בני טופנא, ופסעו תלת מאה פסיען בגרמא חדא, תוהו אמרו היינו דאמרו חברנא דאינון לא הו מסתפו, מדינא דקב"ה, כמה דכתיב (איוב כא יד) ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו, מה עבדו, הו סתימין ברגלייהו מבועי תהומא, ומיינ נפקין רתיחן ולא יכילו למיקם בהו, עד דהו נשמטין ונפלי בארעא ומייתין:

ויולד נח שלשה בנים וגו', אמר רבי חייא לרבי יהודה, תא ואימא לך מלי דשמענא בהאי, מתל לבר נש דאעיל לנוקבא דמעריא (ד"א איבא דמעאה) בזמנא חדא, ונפקי תרין או תלתא בנין, חד מתפרשא מאחרא באורחוי בעובדוי, דא זכאה ודא חייבא ודא בינוני, אוף הכא נמי תלת קטרי דרוחא אזלין ושטאן ואתכלילן בתלת עלמין. תא חזי נשמתא נפקת ואעיל בין טורי פרודא, ואתחבר רוחא בנשמתא, נחית לתתא אתחבר נפש ברוח, וכלהו (אזלי ד"א נחתין) ומתחברין דא עם דא, א"ר יהודה נפש ורוח כלילן דא עם דא, נשמתא שריא בארחוי דבר נש, (והאי) והיא מדורא טמירא דלא אתיידע אתרה, אתא בר נש לאתדכאה מסייעין ליה בנשמתא קדישא, ודכאן ליה ומקדשין ליה ואקרי קדוש, לא זכה ולא אתי לאתדכאה, תרין דרגין פתחין דאינון נפ"ש ורו"ח ביה, נשמתא קדישא לית ביה, (סיועא דלעילא ודא כפום ארחיה), ולא עוד אלא דאי יסתאב מסאבין ליה, וסיועא דלעילא אעדיו מיניה, מכאן ולהלאה כל חד לפום ארחיה:

תוספתא:

קטורי רמאי דקסטורי קסטורי (ס"א דהוא סטרא), אנן פתיחן עיינין פתיחן אודנין, קל מן קליא נחית מעילא לתתא, מתבר טורין וטנרין, מאן אינון דחמאן ולא חמאן, אטימין אודנין סתימין עיינין, לא חמאן ולא שמעין, לא ידעין בסכלתנו, חד דכלילא בתרין בגווייהו, דחיין ליה לבר, אינון מתדבקן בין (ס"א ביה) באינון תרי חד, אומנא דאומנא לא שריא (ס"א שוין) בגווייהו, לא עאלין בין ספרי קדישין, כל אינון דאומנא דא לא

זוהר חלק א דף סב/ב

תוספתא:

שריין בגווייהו, לא אכתבו בספרי דכרנייא אתמחון מספרא דחיי, כמה דאת אמר (תהלים סט כט) ימחו מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו. ווי לון כד יפקון מהאי עלמא, ווי לון (לחיהון) מאן יתבע לון כד יתמסרון בידא דדומה ויתוקדון בנורא דדליק, ולא יפקון מניה בר בריש ירחי ושבתי, כמה דאת אמר (ישעיה סו כג) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני יהו"ה, לבתר כרוזא דבסטר צפון אכריז עלייהו ואמר, (תהלים ט יח) ישובו רשעים לשאולה וגו', כמה חבילי טריקין אתכנשו עלייהו, בארבע סטרין אשא מלהטא בגי בן הנם. תלת זמנין ביומא מתפקדן (ס"א מתוקדן), ולא עוד אלא בזמנא דישראל אתיבו בקול רם אמן יהא שמיה רבא מברך, קב"ה אתמלי רחמין וחיים על כלא, ורמיז למלאכא דממנא על תרעי דגיהנם סמריאל שמיה, ותלת מפתחן בידיה, ופתח תלת תרעין דבסטר מדברא, וחמאן נהורא

דהאי עלמא, אתא תננא דנורא וסתים אורחין, כדין תלת ממנן דתחות ידיהו תלת מגרופין, מנשבן בידיהו ואתיבו תננא לאתריהו, ורווחין לון שעתא ופלגות שעתא, ולבתר תייבין לאשיהו, וכן תלת זמנין ביומא, ובכל זמנין דאמרי ישראל אמן יהא שמיה רבא מברך וכו', אינון רווחין לון, זכאין אינון צדיקיא דאורחיהון מנהרא בההוא עלמא לכל סטרין, כמה דאת אמר (משלי ד יח) ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום. (עד כאן לשון התוספתא) רבי אבא אמר, בגיהנם אית מדורין על מדורין, תניינין תליתאין עד שבע, והא אוקמוה חברייא, וזכאין אינון צדיקיא דאינון מסתמרין מחובי חייביא, ולא אזלי בארחייהו ולא מסתאבי בהו, וכל מאן דאסתאב כד אזיל לההוא עלמא נחית לגיהנם, ונחית עד מדורא תתאה, ותרין מדורין אינון דסמיכין דא עם דא, שאול ואבדון, מאן דנחית לשאול דיינין ליה תמן ומקבל ענשיה, וסליקו ליה למדורא אחרא עלאה, וכן דרגא בטר דרגא, עד דאינון סלקין ליה, אבל מאן דנחית לאבדון לא סלקין ליה לעלמין, ובגין כך אקרי אבדון דהא אביד הוא מכלא. תא חזי נח זכאה הוה אתרי בבני דריה, ולא הוה שמעי ליה, עד דקב"ה אייתי עלייהו דינא דגיהנם, מאי דינא דגיהנם אשא ותלגא מיא ואשא, דא צנינא ודא רתיחא, וכלהו בדינא דגיהנם אתדנו ואתאבידו מעלמא, ולבתר אתקיים עלמא כדקא חזי ליה, ועאל נח בתיבה ואעיל בה כל זינא וזינא (ד"א מבריינ) דעלמא, ודאי נח עץ עושה פרי הוה, ונפקו מן תיבה כל זייני עלמא כגוונא דלעילא. תא חזי כד האי עץ עושה פרי אתחבר בעץ פרי, כל אינון זיינין דלעילא, חיוון רברבן וזעירן, וכמה זיינין, וכל חד לזיניה, כמה דאת אמר (תהלים קד כה) חיות קטנות עם גדולות, כגוונא דא נח בתיבה, וכלהו נפקו מן תיבותא, ואתקיים עלמא כגוונא דלעילא, ובגיני כך נח איש האדמה אקרי, נח איש צדיק אקרי, והא אוקמוה. רבי חייא אמר, תלת מאה שנין עד לא אתי טופנא הוה נח אתרי בהו על עובדיהון, ולא הוה שמעין ליה, עד דקב"ה אשלים זמנא דאוריך לון ואתאבידו מעלמא, תא חזי מה כתיב לעילא, ויהי כי החל האדם לרוב על פני האדמה ובנות יולדו להם, והוה אזלין ערטילאין לעיניהון דכלא, מה כתיב (בראשית ו ב) ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו', ודא הוה יסודא ועיקרא למיגד בחוביהון, עד דגרים לון לאשתצאה מעלמא, ובגין כך אתמשכאן בטר יצר הרע ובגזעו ושרשו, ודחו מהימנותא קדישא מבינייהו, ואסתאבו (נ"א ואתאבידו) כמה דאתמר, בגין כך קץ כל בשר בא לפני, לאלפא קטיגורייא עלייהו:

זהר:

ויאמר אלהים"ם לנח קץ כל בשר בא לפני, (חסר) (אהזרנא למלה קדמאה קץ כל בשר בא לפני, בא לפני ודאי בגין דאינון גרמו), רבי יהודה פתח, (תהלים לט ה) הודיעני יהו"ה קצי ומדת ימי מה היא אדעה מה חדל אני, אמר דוד קמי קב"ה, תרין קצין אינון חד לימינא וחד לשמאלא, ואינון תרין אורחין למהך בהו בני נשא לההוא עלמא, קץ לימינא דכתיב (דניאל יב יג) לקץ הימין, וקץ לשמאלא דכתיב (איוב כח ג) קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר, (אבן אופל וצלמות, מאי ולכל תכלית הוא חוקר, מאן הוא חוקר, אלא ההוא קץ לשמאלא דמחשיך אפיהון דברייתא), מאי ולכל תכלית, בזמנא דדינא שריא על עלמא לשיצאה, אבן אופל וצלמות, קץ שם לחשך דא מלאך המות, דא נחש, קץ כל בשר, קץ שם לחשך, דהא מסטרא דהתוכא דדהבא קאתי, ולכל תכלית, בזמנא דדינא שריא על עלמא, הוא חוקר למהוי קטיגוריא לעלמא, לאחשכא אפיהון דברייתא וכו'.

זוהר חלק א דף סג/א

קץ לימינא כדקאמרן, דכתיב לקץ הימין, א"ל קב"ה לדניאל, ואתה לך לקץ ותנוח, א"ל מנוחה בהאי עלמא או בההוא עלמא, א"ל בההוא עלמא, כמה דאת אמר (ישעיה נז ב) ינוחו על

משכבותם, (ותעמוד לגורלך לקץ הימין, אמר ליה לאן אתר, דהא לא ידענא מה יהא עלי בההוא עלמא, א"ל ותנוח) א"ל בזמנא דיקומון מעפרא איקום בינייהו או לאו, א"ל ותעמוד, א"ל הא ידענא די יקומון כתות כתות, מנהון דזכאי קשוט ומנהון דחייבי עלמא, ולא ידענא עם מאן מנהון איקום, א"ל לגורלך, אמר ליה הא אמרת ואת לך לקץ, אית קץ לימינא ואית קץ לשמאלא, ולא ידענא לאן קץ, לקץ הימין או לקץ הימים, א"ל לקץ הימין, אוף הכא דוד א"ל לקב"ה (תהלים ל"ט) הודיעני יהו"ה קצי, מה איהו חולק עדבי, ולא נח דעתיה עד דאתבשר דיהוי לימינא, דכתיב (שם ק"י) שב לימיני. תא חזי אוף קב"ה א"ל לנח קץ כל בשר בא לפני, מאן איהו, דא קץ דאחשך אפיהו דברייתא, דאיהו קץ כל בשר, בא לפני, מכאן אוליפנא חייבי עלמא מקדימין ליה ומשכן ליה עלייהו לאחשכא לון, דכיון דיהבי ליה רשותא נטיל נשמתא, ולא נטיל עד דיהבי ליה רשותא, ועל דא בא לפני למיטל רשו לאחשכא אפיהו דבני עלמא, ובגיני כך והנני משחיתם את הארץ, ועל דא עשה לך תיבת עצי גופר, בגין לאשתזבא ולא יכיל לשלטאה עלך. תא חזי תנינן, בזמנא דמותא אית במתא או בעלמא, (נ"א דאתייהיב רשו למלאך המות לחבלא), לא יתחזי בר נש בשוקא, בגין דאית ליה רשות למחבלא לחבלא כלא, בגיני כך א"ל קב"ה בעי לך לאסתמרא ולא תחזי גרמך קמי דמחבלא דלא ישלוט עלך, ואי תימא מאן יהיב הכא מחבלא, דהא מיין הוו ואתגברו, תא חזי לית לך דינא בעלמא או כד אתמחי, או כד אתמסר עלמא בדינא, דלא אשתכח ההוא מחבלא דאזיל בגו אינון דינין דאתעבידו בעלמא, אוף הכי הכא טופנא הוה, ומחבלא אזיל בגו טופנא, ואיהו אקרי הכי, דאתכליל בשמא דא, ועל דא אמר קב"ה לנח לטמרא גרמיה ולא יתחזי בעלמא, ואי תימא האי תיבותא אתחזי בגו האי עלמא, ומחבלא אזיל בגויה, כל זמנא דלא יתחזי אפי דבר נש קמי מחבלא לא יכיל לשלטאה עליה, מנלך ממצרים, דכתיב (שמות יב כב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר, מאי טעמא, בגין דאיהו אשתכח ויכיל הוא לחבלא, ולא אצטרין לאתחזאה קמיה, בגין כך הוה גניז נח וכל אינון דעמיה בתיבותא, ומחבלא לא יכיל עליה לשלטאה עלייהו. רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחה, אערעו בהני טורי דקרדו, חמו רשימין בקיעין בארחה דהוו מן יומי דטופנא, א"ל רבי חייא לרבי יוסי, הני בקיעין דהוו מיומי דטופנא, וקב"ה שביק לון לדרי דרין בגין דלא יתמחי חוביהון דרשיעיא קמיה, דכך ארחוי דקב"ה לזכאין דעבדין רעותיה, בעי דידכרון להו לעילא ותתא, ולא יתנשי דוכרניהון לדרי דרין לטב, כגוונא דא לרשיעיא דלא עבדין רעותיה, בגין דלא יתנשי חוביהו, ולאדכרא עונשייהו ודוכרניהון לביש לדרי דרין, היינו דכתיב (ירמיה ב כב) נכתם עונך לפני וגו'. פתח רבי יוסי ואמר, (ישעיה י ל) צהלי קולך בת גלים הקשיבי לישא עניה ענתות, האי קרא אוקמוהו חבריא, אבל האי קרא על כנסת ישראל אתמר, צהלי קולך בת גלים, ברתיה דאברהם אבינו, הכי אוקמוהו, בת גלים, כדכתיב (שיר ד יב) גל נעול, גלים, אינון נהורין דמתכנשי ואזלי, ועאלין לגווה ומליין לה, כדכתיב (שם יג) שלחך פרדס רמונים. הקשיבי לישא, כמה דאת אמר (איוב ד יא) ליש אובד מבלי טרף, ליש דכר, לישא נוקבא, אמאי אקרי ליש, אי משום דכתיב (משלי ל ל) ליש גבור בבהמה, או משום דכתיב ליש אובד מבלי טרף, אלא כלא איהו, ליש גבורה תתאה דאתי מגבורה עלאה, ליש אובד מבלי טרף, בשעתא דאינון נחלין מסתלקין ולא עאלין לגווה, כדין אתקרי לישא דאבידת מבלי טרף, דכתיב ליש אובד מבלי

זוהר חלק א דף סג/ב

טרף, ובני לביא יתפרדו. ומה דאמר לישא, היינו עניה ענתות, מסכנא דמסכנותא, כמה דאת אמר (ירמיה א א) מן הכהנים אשר בענתות, וכתוב (מלכים א ב כו) ענתות לך על שדך, מאי איריא, אלא כל זמנא דדוד מלכא הוה קיים אסתלק אביתר בעותרא ובכלא, לבתר א"ל שלמה ענתות לך על שדך, אמאי קרי ליה שלמה הכי, אלא אמר ליה ביומך הוה אבא במסכנו, והשתא לך על שדך. השתא אית לומר, אמאי אקרי אביתר ענתות, אי תימא דהוה מן ענתות, הא תנינן דכתיב

(שמואל א כב כ) וימלט בן אחד לאחימלך בן אחיטוב ושמו אביתר, והוא מנוב הוה, דהא נוב עיר הכהנים הוה, ואע"פ דאמרו דהיא נוב היא ענתות, אמאי אקרי לה ענתות בגין דנחתת למסכנו, ואתאביד קרתא על ידא דשאול ואתאבידו כהני, אלא ענתות כפר הוה, ולא הוה נוב, ועל דא קרי ליה לאביתר ענתות, בגין דאמר (מ"א ב כו) וכי התענית בכל אשר התענה אבי, ומקרתא דנוב הוה, ועל מסכנו דדוד דהוה ביומוי אקרי ליה הכי. אמר רבי חייא, במסכנותא הוה עלמא מיומא דעבר אדם על פקודי קב"ה, עד דאתא נח וקריב קרבן ואתיישב עלמא, אמר רבי יוסי לא אתיישב עלמא, ולא נפקא ארעא מזוהמא דנחש, עד דקיימו ישראל על טורא דסיני, ואתאחידו באילנא דחיי, כדין אתיישב עלמא. ואלמלא דהדרו ישראל וחיבו קמי קב"ה, לא הוה מתין לעלמין, דהא אתפסק מנייהו זוהמא דנחש, כיון דחבו, כדין אתברו אינון לוחי קדמאי דהוה בהו חירו דכלא, חירו דההוא נחש דאיהו קץ כל בשר, וכד קמו ליואי לקטלא קטלא, כדין אתער חויה בישא והוה אזיל קמייהו, ולא יכיל לשלטאה בהו בגין דהוה ישראל מזדרזין כולהו בחגירו מזינין, ולא יכיל ההוא נחש לשלטאה בהו, וכיון דאמר למשה (שמות לג ה) ועתה הורד עדיך מעליך, אתייהיב רשו להאי נחש לשלטאה עלייהו. תא חזי מה כתיב (שם ג) ויתנצלו בני ישראל רשו לעדים מהר חרב, ויתנצלו וינצלו מבעי ליה, אלא ויתנצלו על ידא דאחרא, בגין דאתייהיב רשו לנחש לשלטאה, את עדים מהר חרב, דקבלו מטורא דחורב כד אתייהיב אורייתא לישראל. אמר רבי חייא נח דהוה צדיק, אמאי לא הוה בטיל מותא מעלמא, אלא בגין דעד לא סלקת זוהמא מעלמא, ועוד דאינון לא הוה מהימנין ביה בקב"ה, וכלהו אחידן בטרפי אילנא לתתא, ומתלבשן ברוח מסאבא, ותו לבתר אוספו למחטי ולמהך בתר יצר הרע כד בקדמיתא, ואורייתא קדישא דאיהי אילנא דחיי אכתי לא נחית לה קב"ה בארעא, ותו דאיהו אמשיך ליה בעלמא לבתר, דכתיב וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה והא אתמר. עד דהוה אזלי, חמו חז יודאי דהוה אתי, אמר רבי יוסי, האי בר נש יודאי איהו ואתחזי, כד מטא גבייהו שאילו ליה, אמר לון שליחא דמצוה אנא, דהא אנן דיירי בכפר דראמין, ומטי זמנא דחג, ואנן צריכין לולב וזינין דעמיה, ואנא אזיל לקטעא לון למצוה, אזלו כחדא, א"ל ההוא יודאי הני ארבע מינין דלולב דבכלהו אתאן לרצויי עלמא (נ"א על מ"א), שמעתון אמאי אנן צריכין לון בחג, א"ל כבר אתערו בהו חבריאי, אבל אי מלה חדתא איהו תחות ידך אימא לה, אמר לון ודאי ההוא אתר דאנן דיירי ביה הוא זעיר, וכלהו עסקי באורייתא, ואית עלן צורבא מרבנן רבי יצחק בר יוסי מחוזאה שמיה, ובכל יומא ויומא אמר לן מלין חדתין באורייתא. ואמר דהא בחג זמנא הוא לשלטאה, (ישראל שליטין בההוא זמנא, ונקיטנן לולב דמתחזי דאנן נציחנא עלייהו על כל אינון דאקרון המון העם, ולשלטאה עלייהו), אזי עבר על נפשנו המים הזידונים, ברוך יהו"ה שלא נתננו טרף לשיניהם, וכי אית שינים למים, (אלא) (ס"א דכל אינון רברבין) אינון שאר עמין, אינון רברבין ממנן על שאר עמין עכו"ם, ומתברכאן מסטרייהו דישראל, וקרינן לון מים הזידונים, כמה דאת אמר (תהלים קכד ה) המים הזידונים, ובגין לשלטאה עלייהו אתינן ברזא דשמא קדישא, באינון ארבע מינין שבלולב לרצויי ליה לקב"ה, (עלייהו) ולשלטאה

זוהר חלק א דף סד/א

עלייהו ברזא דשמא קדישא, ולא תערא עלן מיין קדישין, לנסכא על גבי מדבחא. תו אמר לן, בראש השנה אתערותא קדמאה איהו בעלמא, מאי אתערותא קדמאה, דא בי דינא דלתתא (נ"א דא ר"ה ממש), דאתער למידן עלמא, וקב"ה יתיב על עלמא בדינא ודאין עלמא, ושלטא האי בי דינא למידן עלמא עד יומא דכפורי, דנהרין אנפאה, ולא אשתכח חויה דלטורא בעלמא, דאיהו אתעסק במה דאתיין ליה ההוא שער, דאיהו מסטרא דרוח מסאבא כדקא חזי ליה, ובגין דאתעסק בההוא שער לא קריב למקדשא, ושער דא כההוא שער דר"ח דאתעסק ביה, ואנהירו אנפאה דר"ה (נ"א כך בראש השנה), (נ"א אנהירו) (אנפוי דמקדשא), ועל דא ישראל כלהו משכחין

רחמי קמי קב"ה, ואתעבר חובייהו. ורזא חדא אמר לן, ולא אתייהיב רשו לגלאה בר לחסידי קדישין עליונין חכימין, אמר רבי יוסי מאי איהו, אמר לון עד לא בדיקנא בכו, אזלו, לבתר אמר לון, כד סיהרא אתקריבת בשמשא, אתער קב"ה סטרא דצפון, ואחיד בה ברחימו, ומשיך לה לגביה, ודרום אתער מסטרא אחרא, וסיהרא סלקא ומתחברא במזרח, וכדין ינקא מתרין סטרין, ונטילת ברכאן בחשאי, וכדין אתברכא סיהרא ואתמליא, והכא אתקריבת אתתא בבעלה. כמה דאית רזא דדיוקנא שייפי (נ"א בתיקונא דשייפי) דאדם ותיקוני, הכי נמי אית (נ"א איהו) רזא דדיוקנא דשייפי נוקבא ותקוני דנוקבא, וכלא פריש בגוון. כמה דאית לעילא (ד"א מאן) דאחיד בה ואתער לקבלה ברחימו, הכי נמי אית לתתא רזא ותקונא דאדם תתאה אחרא תחות סיהרא, (ד"א ותקונא דנוקבא), כמה דדרועא שמאלא לעילא אחיד בה ואתער לקבלה ברחימו, הכי נמי אית לתתא, (ווי העמודים כלהו קיימי שייפין לאתאחדא דא בדא ולא תקשרא דא בדא קשרי מהימנותא סטרא דקדושא, מסטרא דרוח מסאבא דאיהו רזא דנחש לתתא), האי נחש איהו דרועא שמאלא דרוח מסאבא, ואחיד ביה מאן דרכיב ביה, וקרבא לגבי דסיהרא, ומשיך לה בינייהו (נ"א בדביקו) דקוטפא, ואסתאבת. וכדין ישראל לתתא מקרבין שעיר, וההוא נחש אתמשך אבתריה דההוא שעיר, וסיהרא אתדכיאת, וסלקת לעילא ואתקשרת לעילא לאתברכא, ונהירין אנפאה מה דאתחשכת לתתא. כדין הכא ביומא דכפורי, כיון דההוא חויה בישא אתעסק בההוא שעיר, סיהרא אתפרשת מניה, ואתעסקת (בישראל) לאולפא עלייהו סניגוריא, וסוככת עלייהו כאמא על בנין, וקב"ה בריך לון מלעילא ומחיל לון. לבתר ישראל כד מטו לחג, מתערי סטרא דימינא לעילא, בגין דיתקשר ביה סיהרא, ויתנהירו אנפאה כדקא חזי, וכדין פלגת (יהב) חולקא דברכאן לכל אינון ממנן דלתתא דיתעסקון בחולקהון, ולא ייתון לינקא ולקרבא בסטרא דחולקהון דישראל, כגוונא דא לתתא, כד שאר עמין מתברכין, כלהון אינון מתעסקין באחסנת חולקהון, ולא הוו אתיין לאתערבא בהדייהו דישראל, ולחמדא חולק אחסנתיהון, ובגין כך ישראל אינון משכין ברכאן לכל אינון ממנן, בגין דיתעסקון בחולקהון, ולא יתערבון בהדייהו, וכד סיהרא אתמלי ברכאן לעילא כדקא יאות, ישראל אתיין וינקין מינה בלחודייהו, ועל דא כתיב (במדבר כט לה) ביום השמיני עצרת תהיה לכם, מאי עצרת, כתרגומו כנישו, כל מה דכנישו מאינון ברכאן עלאין, לא ינקין מניה עמין אחרנין בר ישראל בלחודייהו, ובגין כך כתיב עצרת תהיה לכם, לכם ולא לשאר עמין, לכם ולא לשאר ממנן, ועל דא אינון מרצין על המים, למיהב לון חולק ברכאן דיתעסקון ביה, ולא יתערבון לבתר בחדוותא דישראל כד ינקין ברכאן עלאין, ועל ההוא יומא כתיב דודי לי ואני לו, דלא אתערב אחרא בהדן. למלכא דזמן רחימיה בסעודתא עלאה דעביד ליה ליומא רשימא, הא רחימיה דמלכא ידע דמלכא

זוהר חלק א דף סד/ב

אתרעי ביה, אמר מלכא השתא אנא בעי למחדי עם רחימאי, ודחילנא דכד אנא בסעודתא עם רחימאי, יעלון כל אינון קסטורי ממנן, ויתבון עמנא לפתורא למסעד סעודתא דחדוה עם רחימאי, מה עבד אקדים ההוא רחימא קוסטורין דירוקי ובשרא דתורי, ואקריב קמייהו דאינון קסטורי ממנן למיכל, לבתר יתיב מלכא עם רחימיה לההיא סעודתא עלאה מכל עדונין דעלמא, ובעוד דאיהו בלחודוי עם מלכא, שאיל ליה כל צרכוי ויהיב ליה, וחדי מלכא עם רחימיה בלחודוי, ולא אתערבין אחרנין בינייהו, כך ישראל עם קב"ה, בגין כך כתיב ביום השמיני עצרת תהיה לכם. אמרו רבי יוסי ורבי חייא, קב"ה אתקין אורחא קמן, זכאין אינון דמשתדלי באורייתא, אתו נשקוהו, קרא עליה רבי יוסי (ישעיה נד יג) וכל בניך למודי יהו"ה ורב שלום בניך, כד מטו בי חקל יתיבו, אמר ההוא בר נש, מאי שנא דכתיב (בראשית יט כד) ויהו"ה המטיר על סדום ועל עמורה וגו' (נדפס בפקודי רכ"ז ב), ומאי שנא בטופנא דכתיב אלהי"ם אלהי"ם בכל אתר (אמאי), ולא כתיב ויהו"ה (בכלא), אלא תנינן, בכל אתר דכתיב ויהו"ה הוא ובית דינו, אלהי"ם

סתם דינא בלחודוי, אלא בסדום אתעביד דינא, ולא לשיצאה עלמא, ובגין כך אתערב איהו בהדי דינא, אבל בטופנא כל עלמא שצי, וכל אינון דאשתכחו (נ"א בלחודוי) בעלמא, ואי תימא (ד"א, דהא) נח ודעמיה (ד"א, אשתזיבו), (נ"א הא) סתים מעינא הוה, דלא אתחזי, ועל דא כל מה דאשתכח בעלמא שצי ליה, ועל דא ויהו"ה באתגליא ולא שצי כלא, אלהי"ם בעי סתימו ובעי לאסתמרא, דהא כלא שצי, ועל דא אלהי"ם בלחודוי הוי. ורזא דא (תהלים כט י) יהו"ה למבול ישב, מהו ישב, אלמלא קרא כתיב לא יכלינן למימר, ישב בלחודוי דלא אתיא עם דינא, כתיב הכא ישב, וכתיב התם (ויקרא יג מו) בדד ישב, בלחודוי, ובגין דנח הוה סתים מעינא, לבתר כד אתעביד דינא ושצי עלמא ונח רוגזיה, מה כתיב ויזכור אלהי"ם את נח וגו', דהא כד שצי עלמא לא אדכר, דסתים מעינא הוה. ורזא דא אוליפנא, קב"ה סתים וגליא, גליא הוא בי דינא דלתתא, סתים הוא אתר דכל ברכאן נפקי מתמן, ובגין כך כל מלוי דבר נש דאינון בסתימו ברכאן שריין עלוי, וכל דאינון באתגליא ההוא אתר דבי דינא שריא עלוי, בגין דאיהו אתר באתגלייא, וההוא דאקרי רע עין שליט עליה, וכלא הוא ברזא עלאה כגוונא דלעילא, בכה רבי יוסי ואמר, זכאה דרא דרבי שמעון שריא בגויה, דהא זכותא דיליה אזמין לן בטורי מלין עלאין כאלין, (עד כאן), אמר רבי יוסי האי בר נש לאודעא לן מלין אלין קא אתי, ושדריה קב"ה לגבן, כד אתו וסדרו מלין קמיה דרבי שמעון, אמר ודאי שפיר קא אמר. (נדפס פקודי רסח ע"ב) רבי אלעזר הוה יתיב יומא חד קמיה דרבי שמעון אבוי, א"ל האי קץ כל בשר אתהני מאינון קרבנין דהווי ישראל מקרבין על גבי מדבחא, או לא, א"ל כלא הווי מסתפקי כחדא לעילא ותתא, ותא חזי כהני וליואי וישראל, אינון אקרון אדם, בחבורא דאינון רעותין קדישין דסלקין מגווייהו, ההוא כשבה או אמרא או ההיא בהמה דקרבין, אצטריך עד לא יתקריב על גבי מדבחא, לפרשא עלה כל חטאין וכל רעותין בישין, לאתודאה עלה, וכדין ההיא אתקרי בהמה בכלא, בגו אינון חטאין והרהורין בישין, כגוונא דקרבנא דעזאזל, דכתיב (ויקרא יו כא) והתודה עליו את כל עונות בני ישראל וגו', הכי נמי הכא, וכד סלקא על גבי מדבחא, מטולא על חד תרין, ובגין כך דא סלקא לאתריה, ודא סלקא לאתריה, דא ברזא דאדם ודא ברזא דבהמה, כמה דאת אמר (תהלים לו ז) אדם ובהמה תושיע יהו"ה. חביתין וכל שאר מנחות, לאתערא רוחא קדישא, ברעותא דכהני ושירתא דליואי ובצלותא דישאל, ובההוא תננא ושמנא וקמחא דסליק, מתרוון ומסתפקין (ס"א ומתפנקין) (ס"א ומתפשטין)

זוהר חלק א דף סה/א

כל שאר מארי דדינין, דלא יכלין לשלטאה בההוא דינא דאתמסר לון, וכלא בזמנא חדא, תא חזי כלא אתעביד ברזא דמהימנותא, לאסתפקא דא בדא, ולאסתלקא לעילא מאן דאצטריך עד אין סוף. אמר רבי שמעון, ארימת ידאי בצלותין לעילא, דכד רעותא עלאה לעילא לעילא, קיימא על ההוא רעותא דלא אתידע, ולא אתפס כלל לעלמין, רישא דסתים יתיר לעילא, וההוא רישא אפיק מאי דאפיק ולא ידיע, ונהיר מאי דנהיר כלא בסתימו. רעו דמחשבה עלאה למרדף אבתריה ולאנתהרא מניה, חד פריסו אתפריס, ומגו ההוא פריסא ברדיפו דההיא מחשבה עלאה, מטי ולא מטי עד ההוא פריסא, נהיר מאי דנהיר, וכדין (ס"א ההוא) איהו מחשבה עלאה, נהיר בנהירו (בסתימו), סתים דלא ידיע, וההוא מחשבה לא ידע. כדין בטש האי נהירו דמחשבה דלא אתידע בנהירו דפרסא דקיימא, דנהיר ממה דלא ידיע ולא אתידע ולא אתגליא, וכדין (נ"א האי) דא נהירו דמחשבה דלא אתידע, בטש בנהירו דפריסא ונהירין כחדא. ואתעבידו תשע היכלין, והיכלין לאו אינון נהורין, ולא אינון רוחין, ולא אינון נשמתין, ולא אית (איהו) מאן דקיימא בהו, רעותא דכל תשע נהורין, דקיימי כלהו במחשבה, דאיהו חד מנייהו בחושבנא, כלהו למרדף בתרייהו. בשעתא דקיימי במחשבה ולא מתדבקן ולא אתידעו, ואלין לא קיימי לא ברעותא, ולא במחשבה עלאה (נ"א עלאין), תפסין בה ולא תפסין, באלין קיימי כל רזי דמהימנותא, וכל אינון

נהורין מרזא דמחשבה עלאה (דלתתא ד"א ולתתא), כולהו אקרונ אין סוף, עד הכא מטו נהורין ולא מטון, ולא אתיידעו, לאו הכא רעותא ולא מחשבה, (כדין ד"א כד) נהיר מחשבה, ולא אתיידע (ידיע) ממאן דנהיר, כדין אתלבש ואסתים גו בינה, ונהיר למאן דנהיר, ואעיל דא בדא, עד דאתכלילו כלהו כחדא. וברזא דקרבנא כד סליק, כלא אתקשר דא בדא ונהיר דא בדא, כדין קיימי כלהו בסליקו, ומחשבה אתעטר באין סוף, ההוא נהירו דאתנהיר מניה מחשבה עלאה, (דלא אתיידע בה כלל), אקרי אין סוף, ומניה אשתכח וקיימא ונהיר למאן דנהיר, ועל דא כלא קאים, זכאה חולקיהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי. תא חזי האי קץ כל בשר, כמה דקשורא אשתכח לעילא בחידו, אוף הכי נמי לתתא, בחדוותא ורעותא לאסתפקא כלא לעילא ותתא, ואימא קיימא עלייהו דישראל כדקא יאות, תא חזי בכל רישי ירחא וירחא, כד סיהרא מתחדשא, יהבין ליה להאי קץ כל בשר חולקא חדא יתיר על קרבנין, לאתעסקא ביה וישתמש בחולקיה, ויהא סטרא דישראל בלחודייהו, בגין דיתאחדון במלכיהון, ודא איהו שעיר, בגין דאיהו בחולקא דעשו, דכתיב ביה שעיר (בראשית כז יא) הן עשו אחי איש שעיר, ועל דא איהו אשתמש בחולקיה, וישאל אינון משתמשין בחולקיהון, ובגין כך כתיב (תהלים קלה ד) כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו. תא חזי האי קץ כל בשר כל רעותיה לאו איהו אלא בבשרא תדיר, ובגין כך תקונא דבשרא תדיר לגביה, ועל דא אקרי קץ כל בשר, וכד איהו שליט, שליט על גופא ולא על נשמתא, נשמתא סלקא לאתרה, ובשרא אתיהיב לאתר דא, כגוונא דא בקרבנא, דרעותא סלקא לאתר חד, ובשרא לאתר חד, ובר נש דאיהו זכאה, איהו קרבנא ממש לכפרה, ואחרא דלאו איהו זכאה לאו איהו קרבנא, בגין דביה מומא, דכתיב (ויקרא כב כ) כי לא לרצון וגו', ועל דא צדיקא כפרה אינון דעלמא, וקרבנא אינון (עד כאן). תא חזי ויאמר אלהי"ם לנח קץ כל בשר בא לפני, למיטל רשו לאחשכא אפייהו

זוהר חלק א דף סה/ב

דבני עלמא, ובגיני כך הנני משחיתם את הארץ, (ועל דא עשה לך תיבת עצי גופר, בגין לאשתזבא בה, ולא יכיל לשלטאה עלך, רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחא, אמר חד), כתיב ויעש נח ככל אשר צוהו יהו"ה. תא חזי מה כתיב ונח בן שש מאות שנה וגו', וכי אמאי אתא חושבנא דא לממני, אלא אילו לא הוה נח בן שש מאות שנה, לא ייעול לתיבותא ולא יתחבר בהדה, כיון דאשתלים בשש מאות שנה, כדין אתחבר בהדה, ועל דא מן יומא דאשתלים חובייהו דבני עלמא, אוריך לון קב"ה עד דאשתלים נח בשש מאות שנה, ואשתלים דרגיה כדקא יאות, והוה צדיק שלים, וכדין עאל לתיבותא, וכלא כגוונא דלעילא:

ונח בן שש מאות שנה כמה דאמרן, ובגיני כך לא אתמר כבן שש מאות שנה, (ד"א ל"ג לקביל שית סטרין דעלמא). תו פתח ואמר, ואני הנני מביא את המבול מים, מאי טעמא הנני, כיון דאמר ואני, אלא אני אנכי (נ"א הנני) כלא מלה חדא היא, תא חזי בכל אתר אני אתעביד גופא לנשמתא ודאי, דמקבלא ממה דלעילא, ובגין כך אתרמיז באת קיימא, דכתיב אני הנה בריתי אתך, אני דקיימא באתגליא מזומנת למנדע, אני כרסיא למה דלעילא, אני דעבידנא נוקמין לדרי דרין, ואני כליל דכר ונוקבא כחדא, לבתר אתרשים בלחודוי, דאזדמן למעבד דינא, הנני מביא את המבול מים, כיון דאמר מביא את המבול, לא ידענא דאיהו מים, אלא את המבול לאסגאה מלאך המות, דאע"ג דמיא הוו (לחבלא בהון), מחבלא הוה אזיל בעלמא לשיצאה באינון מיין. אני יהו"ה, הכי תנינן נאמן אנא לשלמא אגר טב לצדיקיא ולא תפרעא מרשיעיא, ובגין כך אבטח לון קרא לצדיקיא באני, לשלמא אגר טב דלהון לעלמא דאתי, ואגזים לרשיעיא לאתפרעא מנייהו לעלמא דאתי באני, לשחת כל בשר, כמה דאוקימנא, דדא הוא מחבלא דעלמא, ועל דא כתיב (שמות יב כג) ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף, ודא הוא לשחת כל בשר, מסטרא דקץ כל בשר בא

לפני, דהא כיון דמטא זמנא דאוריך לון קב"ה (ד"א ואוריך לון) עד דאשלים נח לשש מאות שנה, כדין לשחת כל בשר, אמר הכי אוליפנא משמיה דרבי יצחק (ס"א בר רבי יוסי מחוזאה), דאמר לן (נ"א האי דאמרי לכון). פתח ואמר, (ישעיה לח יא) אמרתי לא אראה יה, יה בארץ החיים, לא אביט אדם עוד עם יושבי חדל, אמרתי לא אראה יה, כמה אטימין אינון בני נשא, דלא ידעין ולא משגיחין במלי דאורייתא, אלא מסתכלי במלוי דעלמא, ואתנשי מנייהו רוחא דחכמתא, דכד בר נש אסתלק מהאי עלמא, ויהיב חושבנא למאריה מכל מה דעבד בהאי עלמא, בעוד דאיהו קאים רוחא וגופא כחדא, וחמי מה דחמי, עד דאזיל לההוא עלמא, פגע ליה לאדם הראשון יתיב לתרעא דגנתא דעדן, למחמי כל אינון דנטרו פקודי דמאריהון וחדוי בהו, וכמה צדיקיא סחרניה דאדם, אינון דאתמנעו מארחא דגיהנם, וסטו לגבי ארחא דגן עדן, ואלין אקרונן יושבי חדל, ולא כתיב יושבי חדל, בגין דלא הוו כמו חולדה דגררא ומנחא, ולא ידעא למאן שבקא, אלא יושבי חדל, כמה דאת אמר (שם ב כב) חדלו לכם מן האדם וגו', (אלא יושבי חדל) דאתמנעו לון מארחא דגיהנם, ואתקיפו בהו לאעלא להו בגנתא דעדן. דבר אחר, יושבי חדל, אינון מאריהון דתשובה, דמנעו גרמייהו מאינון חובין דחייביא, ובגין דאדם הראשון תב בתויבתא קמי מאריה, יתיב (נ"א עם) על אינון דאתמנעו מחוביהון, ואינון בני חדל, כמה דאת אמר (תהלים לט ה) אדעה מה חדל אני, ובגין כך איהו יתיב לתרעא דגנתא דעדן, וחדוי בהו בצדיקיא דאתין בההוא ארחא דגנתא דעדן. תא חזי מה כתיב, אמרתי לא אראה יה, וכי מאן יכיל למחמי יה, אלא סופא דקרא אוכח, דכתיב יה בארץ החיים, תא חזי, כד סלקין נשמתין לאתר צרורא דחיי, תמן מתהגן בזהרא דאספקלריאה דנהרא, דנהיר

זוהר חלק א דף סו/א

מאתר עלאה דכלא, ואילו לא מתלבשא נשמתא בזהרא דלבושא אחרא, לא תיכול לאתקרבא למחמי ההוא נהורא. ורזא דמלה, כמה דיהבי לנשמתא לבושא דמתלבשא ביה למיקם בהאי עלמא, הכי נמי יהבי לה לבושא דזהרא עלאה למיקם ביה בההוא עלמא, ולאסתכלא בגו ההוא אספקלריאה דנהרא, מגו ההוא ארץ החיים, תא חזי משה לא יכיל לקרבא לאסתכלא במה דאסתכל, אלא כד אתלבש בלבושא אחרא, כמה דאת אמר (שמות כד יח) ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ה' ותרגום במציעות עננא, ואתלבש בה כמאן דאתלבש בלבושא, ובג"ד (שם כ יח) ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלהים, וכתיב (שם כד יח) ויבא משה בתוך הענן וגו', ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה, ויכיל לאסתכלא במה דאסתכל. כגוונא דא מתלבשין נשמתהון דצדיקיא בההוא עלמא, בלבושא כגוונא דההוא עלמא, דלא יתנהיג אלא בלבושא כגוונא דא, וקיימי לאסתכלא בנהורא דנהיר בההוא ארץ החיים, וזהו יה יה בארץ החיים, דהוה סביר דלא יזכי לההוא נהורא ולההוא אסתכלותא, בגין דנהרא דנגיד פסיק ליה ולא אוליד, לא אביט אדם עוד, דא אדם קדמאה כמה דאתמר, וכל דא למה, בגין דאמר ליה נביאה כי מת אתה בהאי עלמא, ולא תחיה לההוא עלמא, בגין דמאן דלא (הוה) אוליד בנין בהאי עלמא, כד נפיק מניה מתרכין ליה מכל מה דאמרן, ולא שריא למחמי בההוא נהורא דנהיר, (כ"ש וכ"ש שאר עלמא ושאר בני נשא), ומה חזקיהו דהוה ליה זכות אבות ואיהו זכאה צדיקא וחסידא כך, כל שכן מאן דלית ליה זכות אבות, וחטי קמי מאריה, האי לבושא דקאמרן איהו (אינון) מה דאמרו חברייא חלוקא דרבנן דאתלבישו בההוא עלמא, זכאה חולקיהון דצדיקיא, דגניז לון קב"ה כמה טבין ועידונין לההוא עלמא, עלייהו כתיב (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו:

ואני הנני מביא את המבול מים על הארץ, רבי יהודה פתח (במדבר כ יג) המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את יהו"ה ויקדש בם, וכי באתר אחרא לא רבו בני ישראל את יהו"ה, מאי שנא

הכא דקאמר המה מי מריבה ולא אחרנין, אלא הני מי מריבה הוו ודאי, דיהבו חילא ותוקפא למאריהון דדינא לתתקפא, בגין דאית מיין מתוקין ואית מיין מרירן, אית מיין צלילן ואית מיין עכירן, אית מיין שלם ואית מיין קטטו, ועל דא המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את יהו"ה, דאמשיכו עלייהו למאן דלא אצטריך ואסתאיבו ביה, הה"ד ויקדש במ, א"ל רבי חזקיה, אי הכי מאי ויקדש, ויקדשו מבעי ליה, אלא מלה אסתליקת, ויקדש אתפגם מאן דלא אצטריך, כביכול דאתפגימת סיהרא, ויקדש לאו לשבחה איהו הכא, ואני הנני מביא את המבול, כמה דאוקימנא, לאייתאה מחבלא עלייהו, כמה דאינון אסתאבו ביה. א"ר יוסי, ווי לון לרשיעיא דלא בעאן לאתבא קמי קב"ה על חוביהון, בעוד דאינון בהאי עלמא, דכד בר נש אתיב ואתנחם על חובוי, קב"ה מחיל ליה, וכל אינון דממתקפין בחוביהו ולא בעו לאתבא קמי קב"ה על (חובוי) חוביהון, לבתר (ינפול) ינפלו לגיהנם, ולא יסקון ליה מתמן לעלמין, תא חזי בגין דאתקיפו לבייהו כל אינון דרא דנח, ובעו לאחזאה חוביהו באתגליא, קב"ה אייתי דינא עלייהו בההוא גוונא, א"ר יצחק ואפילו כד חטי בר נש באתכסיא, קב"ה רחמן, ואי תב בר נש לגביה חפי עליה ומחיל ליה ושביק ליה, ואי לא גלי ליה לעיני כלא, מנלן מסוטה. והכי נמי אתמחון אלין חייביא מארעא באתגלייא, והיך אתמחון, אלא דהוו נפקי מיא והוו רתיחן מן תהומא, וסלקי ואעבר מנייהו משכא, וכיון דאעבר מנייהו משכא, הכי נמי בשרא, ולא אשתארו אלא בגרמייהו לחוד, לקיימא דכתיב וימחו מן הארץ, וכל אינון גרמי אתפרדן דא מן דא, ולא אשתארו כחזא, ומכלא אתעברו מעלמא, רבי יצחק אמר וימחו מן הארץ, מאי וימחו, כמה דאת אמר ימחו מספר חיים, מכאן אוליפנא, דלית לון תחיה לעלמין, ולא יקומון בדינא:

זוהר חלק א דף סו/ב

והקימותי את בריתי אתך, אמר רבי אלעזר, מהכא קיומא דברית לעילא כקיומא דברית לתתא, משמע דכתיב אתך, וא"ר אלעזר, מכאן אוליפנא, דכד זכאין אינון בעלמא, אתקיים עלמא לעילא ותתא, א"ר שמעון, מלה סתים איהו כד אתערותא דדכורא לגבי נוקבא כד איהו מקני לה, תא חזי רזא דמלה, כד צדיקא איהו בעלמא, מיד שכינתא לא אתעדיאת מניה, ותיאובתא דילה ביה, כדין תיאובתא דלעיל לגבה ברחימו, כתיאובתא דדכורא לנוקביה כד איהו מקני לה, ועל דא והקימותי את בריתי אתך, אתער תיאובתא בגינך, כגוונא דא (בראשית יז כא) ואת בריתי אקים את יצחק. והקימותי את בריתי אתך, למהוי את בריתי בעלמא, ולבתר ובאת אל התיבה, דאלמלא לאו איהו צדיק (ברית) לא ייעול לתיבותא, דהא לא אתחבר לתיבה בר צדיק, ובגיני כך ובאת אל התיבה והא אתמר, אמר רבי אלעזר, בכל זמנא דבני נשא יתאחדון בברית ולא ישבקון ליה, לית עם ולישן בעלמא דייכול לאבאשא לון, ונח אתקיף בברית דא ונטר ליה, בגיני כך קב"ה נטר ליה (וכל דיליה), וכל בני דריה לא נטרו ליה, בגין כך קב"ה אעבר לון מעלמא, והא אתמר בההוא חובא ממש דאינון חאבו, בההוא גוונא אתמחון מעלמא. רבי יהודה הוה שכיח קמיה דרבי שמעון, והוו עסקי בהאי קרא, דכתיב (מלכים א יח ל) וירפא את מזבח יהו"ה ההרוס, מאי וירפא, תא חזי בימי אליהו ישראל כלהו שבקו ליה לקב"ה, ושבקו ברית קיימא דלהון, כד אתא אליהו וחמא דקא שבקו בני ישראל האי ברית קיימא, ואעברו מנייהו האי ברית, כיון דחמא אליהו כך, אתא לאתקנא מלה לדוכתיה, כיון דקריב מלה לדוכתיה, אתסי כלא, דהא הוא דכתיב וירפא את מזבח יהו"ה ההרוס, דא ברית קיימא, (ד"א ל"ג, דאתא לאתקנא מזבח יהו"ה ההרוס, ברית קיימא) דהוה שביק מעלמא. וכתיב (שם) ויקח אליהו שתים עשרה אבנים למספר שבטי בני יעקב, דא הוא תקונא דמזבח יהו"ה, אשר היה דבר יהו"ה אליו לאמר ישראל יהיה שמך, מאי טעמא אדכר הכא ישראל, אלא ודאי ישראל יהיה שמך ודאי, לאסתלקא לעילא, ולאיתבא ברית קיימא לאתריה, והיינו דכתיב כי עזבו בריתך בני ישראל, ובגין כך את מזבחותים הרסו. תא חזי כל זמנא דישראל נטרו קיימא קדישא, כדין עבדי קיומא לעילא ותתא, וכד שבקי להאי

ברית, כדין לא אשתכח קיום לעילא ותתא, דכתיב (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת, ובגין כך וירפא את מזבח יהו"ה ההרוס, וכי רפואה איהו, הכי הוא ודאי, דהא מקיים לההוא אתר דמהימנותא תליא ביה. תא חזי אוף הכי פנחס, בשעתא דקני לעובדא דזמרי, אתקין להאי ברית באתריה, ובגין כך כתיב (במדבר כה יב) הנני נותן לו את בריתי שלום, וכי ס"ד דבגין פנחס הוה, ומה קטטא הוה ליה לפנחס בהאי ברית, אלא הכא אתקשר מלה בדוכתיה, הנני נותן לו את בריתי, ומה אתן לו שלום, (לאתחברא כל חד בדוכתיה), לאתחברא ברית באתריה, ועל דא הנני נותן לו את בריתי (שלום), ומה (נ"א איהו) שלום, דאיהו אתריה לאתחברא בהדיה מה דאתפרש מניה בחובייהו, בגיניה אתחבר ביה, ועל דא הואיל והוא אתקין מלה בדוכתיה, מכאן ולהלאה והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם תחת אשר קנא לאלקיו וגו'. א"ר שמעון, לית לך מלה בעלמא דקב"ה קני לה כמו חובא דברית, כמה דאת אמר (ויקרא כו כה) חרב נוקמת נקם ברית, ותא חזי לא אשתלים חובא דדרא דטופנא אלא בגין דחבו בחבילו דארחייהו על ארעא, ואע"ג דהוו מקפחי דא לדא כדכתיב ותמלא הארץ חמס, (וחמס מכלא הוה, ובגין כך) וכתיב כי

זוהר חלק א דף סז/א

מלאה הארץ חמס מפניהם, מכל מקום, ותשחת הארץ לפני האלהי"ם, והנני משחיתם, מדה כנגד מדה, הנני משחיתם בחובא דחבלותא, ואית דאמרי דלא אשתלים קסטייהו אלא בחובא דחמס, דהוו מקפחין דא לדא, דהוו בישין לשמים ולבריות, תא חזי כמה אינון ממנן מלעילא דאתפקדן על קלי דאינון דמסרי דינא על חבריהון על מה דעבדי לון, ועל דא כתיב כי מלאה הארץ חמס מפניהם, ובגין כך כתיב והנני משחיתם את הארץ:

ויאמר יהו"ה לנח בא אתה וכל ביתך, א"ר שמעון אמאי בכלהו (ד"א ל"ג אמר) אלהי"ם, והכא יהו"ה, מאי שנא הכא דאתמר יהו"ה שמא עלאה דרחמי, אלא רזא איהו דאוליפנא, לאו אורח ארעא לקבלא אתתא אושפיזא בהדה אלא ברשו דבעלה, אוף הכי (נמי נח) נח בעא לאעלא בתיבותא לאתחברא בהדה, ולא הוה (ליה) יאות עד דבעלה דתיבה יהב ליה רשו לאעלאה (בהדה), דכתיב בא אתה וכל ביתך אל התיבה, ובגין כך אקרי הכא יהו"ה, בעלה דתיבה, וכדין עאל נח ואתחבר בהדה. וכן אוליפנא, דלית ליה רשו לאושפיזא למיעאל לביתא אלא ברשו בעלה מאריה דביתא, הה"ד לבתר ויבא נח וגו', תא חזי מה כתיב כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה, מכאן אוליפנא, דלא יקבל בר נש אושפיזא בביתיה אי איהו חשיד ביה דאיהו חייבא, אלא אי קאים בעינוי לזכאה, דלא חשיד בעינוי כלל, הה"ד בא אתה וכל ביתך אל התיבה, מאי טעמא, בגין כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה, ואוליפנא דאי יהיב ליה רשו בלחודוי, ולא יהיב רשו לכל אינון דאתיין עמיה, לא ייעול לון לביתא, הה"ד בא אתה וכל ביתך אל התיבה, לכלא יהיב רשותא למיעל, ומקרא דא אוליפנא רזא דאורחוי דארעא, (ד"א, ל"ג בא אתה וכל ביתך אל התיבה וגו'). רבי יהודה פתח, (תהלים כד א) לדוד מזמור ליהו"ה הארץ ומלואה תבל ויושבי בה, הא תנינן לדוד מזמור, דאמר שירתא ולביתך שארת עליה רוח קדישא, מזמור לדוד, דשארת עליה רוח קדישא ולביתך אמר שירתא, ליהו"ה הארץ ומלואה, האי קרא על ארעא דישאל אתמר דאיהו ארעא קדישא, ומלואה דא שכינתא, כמה דאת אמר (ד"ה ב ה יד) כי מלא כבוד יהו"ה את בית יהו"ה, וכתיב (שמות מ לד) וכבוד יהו"ה מלא את המשכן, מאי מלא ולא מילא, אלא מלא ודאי, דאתמליא מכלא, דאתמליא מן שמשא, סיהרא שלים בכל סטרין, מלא מכל טובא דלעילא, כאסקופא דא דאתמליא מכל טובא דעלמא, ועל דא כתיב ליהו"ה הארץ ומלואה, תבל ויושבי בה דא שאר ארעאן. דבר אחר, ליהו"ה הארץ ומלואה, דא ארעא קדישא עלאה דקב"ה אתרעי בה, ומלואה אלין נשמתהון דצדיקיא, (ד"א, ל"ג דכלהון מליין לה)

אתמלייא (ד"א, דאתמלייא) מנייהו, מחילא דעמודא חד דעלמא קיימא עליה, ואי תימא על חד קיימא, תא חזי מה כתיב, (תהלים כד ב) כי הוא על ימים יסדה, כי הוא, מאן הוא, דא קב"ה, כמה דאת אמר (שם ק ב) הוא עשנו, וכתיב (איוב כח כד) כי הוא לקצות הארץ יביט, על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה, אלין שבעה עמודים דקיימא (ארעא) עלייהו, ומליין לה והיא אתמלייא מנייהו, היך אתמליא מנייהו, בשעתא דאסגיא זכאין בעלמא כדין ארעא דא עבדת פירין ואתמליא מכלא, ובשעתא דאסגיא חייבין בעלמא, כדין כתיב (שם יד יא) אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש, אזלו מים מני ים, דא ארעא קדישא דאמרן דאשתקיא משקיו עלאה, ונהר יחרב ויבש, והוא עמודא חד דקאים עלה לאתנהרא מניה, ונהר יחרב ויבש, כמה דאת אמר (ישעיה נז א) הצדיק אבד. ואמר רבי יהודה, בההוא זמנא דאתאבידו אינון חייבין מעלמא, קב"ה (עציב) (נ"א אסתכל) אשתדל על עלמא, ולא חמא מאן (דקאים) דאגין עלה, ואי תימא הא נח, דהוה ליה לאגנא על (דריה) גרמיה, ולאפקא מניה תולדין לעלמא, הה"ד כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה, בדור הזה דייקא. רבי יוסי

זוהר חלק א דף סז/ב

אמר, בדור הזה, דא שבחא דיליה, דהוה בההוא דרא חייבא ואשתכח כולי האי איש צדיק תמים, (ודאי ולא בדרא דיליה אלא), (ס"א ודא די ליה) ואפילו בדרא דמשה, אבל לא הוה יכיל לאגנא על עלמא, בגין דלא אשתכחו עשרה בעלמא, כמה דאת אמר (בראשית יח לב) אולי ימצאון שם עשרה ולא אשתכחו תמן, אוף הכא לא אשתכחו עשרה, אלא הוא ותלת בנוי ונוקבייהו, ולא הוו עשרה. רבי אלעזר שאיל ליה לרבי שמעון אבוי, הא תנינן בשעתא דעלמא אתמליא חובי בני נשא ודינא נפק, ווי לההוא זכאה דאשתכח בעלמא דאיהו אתפס בחובוי דחייביא בקדמיתא, נח איך אשתזיב דלא אתפס בחובייהו, א"ל הא אתמר דקב"ה בעא לאפקא מניה תולדין לעלמא מגו תיבותא, ותו דהא דינא לא יכלא לשלטאה עלוי, בגין דהוה טמיר וגניזו בתיבה ואתכסייא מעינא, ותא חזי כתיב (צפניה ב ג) בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסרתו ביום אף יהו"ה, ונח בקש צדק ועאל בגווה דתיבותא, ואסתתר ביום אף יהו"ה, ועל דא דינא לא יכיל לשלטאה ולקטרגא ליה, הכא אתרמיזו לאינון קדישי עליונין, למנדע ברזא דאתוון קדישין עלאין, הפוכא דאתוון כ"ב, לאתמחי לאינון חייביא, ועל דא וימחו מן הארץ, כתיב בא אתה וכל ביתך. רבי יצחק פתח, (ישעיה סג יב) מוליך לימין משה זרוע תפארתו, בוקע מים מפניהם, לעשות לו שם עולם, (נ"א זרוע תפארתו) דא זכותא דאברהם, דאיהו ימינא ממשה תפארת דמשה, ובגין כך בוקע מים מפניהם, דהא זכותא דאברהם בוקע מים איהו, וכל דא למה לעשות לו שם עולם. תא חזי מה בין משה לשאר בני עלמא, בשעתא דא"ל קב"ה למשה (שמות לב י) ועתה הניחה לי וגו', ואעשה אותך לגוי גדול וגו', מיד אמר משה וכי אשבוק דינהון דישראל בגיני, השתא יימרון כל אינון בני עלמא דאנא קטלית לון לישראל, כמה דעבד נח, דכיון דאמר ליה קב"ה דישזיב ליה בתיבותא, (כמה דאתמר) דכתיב ואני הנני מביא את המבול מים וגו', וכתיב ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה, ואני הנני מקים את בריתי וגו', ובאת אל התיבה, כיון דאמר ליה דישתזיב הוא ובנוי, לא בעא רחמין על עלמא ואתאבידו, ובגין כך אקרונ מי המבול על שמיה, כמה דאת אמר (ישעיה נד ט) כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח, אמר משה השתא יימרון בני עלמא דאנא קטלית לון, בגין דאמר לי ואעשה אותך לגוי גדול, השתא טב לי דאימות ולא ישתצון ישראל, מיד ויחל משה את פני יהו"ה אלקיו, בעא רחמין עלייהו ואתער רחמי על עלמא. ואמר רבי יצחק, שירותא דבעא רחמי עלייהו מאי קאמר, למה יהו"ה יחרה אפך בעמך, וכי מלה דא איך אמר לה משה למה, והא עבדו עבודה זרה, כמה דאת אמר עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו ויאמרו אלה וגו', ומשה אמר למה, אלא הכי אוליפנא, מאן דמרצה לאחרא לא בעי למעבד ההוא חובא (דאיהו) רב, אלא יזעיר ליה קמיה, ולבתר יסגי ליה קמיה

אחרא (ד"א ל"ג חייבא), דכתיב אתם חטאתם חטאה גדולה, ולא שביק ליה לקב"ה, עד דמסר גרמיה למותא, דכתיב ועתה אם תשא חטאתם, ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת, וקב"ה מחיל לון, דכתיב וינחם יהו"ה על הרעה וגו', ונח לא עבד כן, אלא בעא לאשתזבא, ושביק כל עלמא. ובכל זמנא דדינא שריא על עלמא, רוח קודשא אמר, ווי דלא אשתכח כמשה, דכתיב ויזכור (ימי עולם משה עמו וגו'), (ישעיה סג יא) איה המעלם מים וגו', דכתיב (שמות יד טו) ויאמר יהו"ה אל משה מה תצעק אלי, דהא איהו בצלותא סליק לון מן ימא, ובגין דשוי גרמיה בצלותא עלייהו דישראל בימא, אקרי (על שמיה) המעלם מים, דאיהו אסיק לון מן ימא, איה השם בקרבו את רוח קדשו, דא איהו משה דאשרי

זוהר חלק א דף סח/א

שכינתא בינייהו דישראל, מוליקם בתהומות, כד אתבקעו מיא ואזלו בגו תהומי ביבשתא, דגלידו מיא, (וכלא אתמר על משה), (נ"א ועל דא אקרי משה עמו) בגין דאמסר גרמיה על ישראל. אמר רבי יהודה, אף על גב דזכאה הוה נח, לאו איהו כדאי (בגין) דקב"ה יגין על עלמא בגיניה, תא חזי, משה לא תלה מלה בזכותיה אלא בזכות אבהן קדמאי, אבל נח לא הוה ליה במאן דיתלי בזכותא כמשה, אמר רבי יצחק, ועם כל דא כיון דאמר ליה קב"ה והקימותי את בריתי אתך, הוה ליה למבעי רחמי עלייהו, וקרבנא דאקריב לבתר, דיקריב ליה מן קדמת דנא, דלמא ישכך רוגזא מעלמא, אמר רבי יהודה, מאי הוה ליה למעבד, דהא חייבי עלמא הוו מרגיזין קמי קב"ה ואיהו יקריב קרבנא, אלא ודאי נח דחיל על גרמיה הוה, בגין דלא יערע ביה מותא בגו חייבי עלמא, דהוה חמי עובדיהון בישא כל יומא, והיך מרגזון קמי קב"ה כל יומא. רבי (אלעזר פתח) יצחק אמר, כל זמנא דחייבי עלמא אסגיאן, זכאה דאשתכח בינייהו הוא אתפס בקדמיתא, דכתיב (יחזקאל טו) וממקדשי תחלו, ותנינן אל תקרי ממקדשי, אלא ממקודשי, ונח היך שזיב ליה קב"ה בין כל אינון חייביא, אלא בגין דיפקון מניה תולדין בעלמא, דהוה צדיק כדקא יאות, ותו דאיהו אתרי בהו כל יומא ויומא ולא קבילו מניה, וקיים בנפשיה קרא דכתיב (שם ג יט) ואתה כי הזהרת רשע וגו', וכתוב ואתה את נפשך הצלת, מכאן כל מאן דאזהר לחייבא אע"ג דלא קביל מניה, הוא שזיב ליה לגרמיה, וההוא חייבא אתפס בחוביה, ועד כמה יזהר ליה, עד דימחי ליה, הא אוקמוה חבריאי. רבי יוסי הוה שכיח קמיה דרבי שמעון יומא חד, א"ל מאי חמא קב"ה לשיצאה כל חיות ברא ועוף שמיא עמהון דחייביא, אי בני נשא חטאן בעירי ועופי שמיא ושאר בריין מה חטו, א"ל בגין דכתיב כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ, כלהו הוה מחבלי ארחהו, שבקי זיניהו ודבקו בזינא אחרא, תא חזי אינון חייבי עלמא גרמו הכי לכל בריין, ובעון (לאשכחא) לאכחשא עובדא דבראשית, ואינון גרמו לכל בריין לחבלא אורחיהו כמה דאינון מחבלן, אמר קב"ה אתון בעיתו (לאשכחא) לאכחשא עובדי ידי, אנא אשלים רעותא דלכון, ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה, אהדר עלמא למיין כמה דהוה בקדמיתא מיין במיין, והא אתמר, מכאן ולהלאה אעביד בריין אחרנין בעלמא כדקא יאות:

ויבא נח ובניו ואשתו ונשי בניו אתו, רבי חייא פתח ואמר, (ירמיה כג כד) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יהו"ה, כמה אינון בני נשא אטימין לבא סטימין עיינין, דלא משגיחין ולא ידעין ביקרא דמאריהון, דכתיב ביה הלא את השמים ואת הארץ אני מלא, היך בעון בני נשא לאסתתרא מחוביהו, ואמרי מי רואנו ומי יודענו, וכתוב (ישעיה כט טו) והיה במחשך מעשיהם, לאן יתטמרון מקמיה, למלכא דבנה פלטרין, ועבד תחות ארעא טמירין פצירין, ליומין מרדו בני פלטרין במלכא, אסחר (אצער) עלייהו מלכא בגייסוי, מה עבדו עאלו וטמירו גרמייהו תחות נוקבי פסירין, אמר מלכא אנא עבדית לון, ומקמאי אתון בעאן לאתטמרא, הה"ד אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יהו"ה, אנא הוא דעבדית נוקבי פסירין, ועבדית

חשוכא ונהורא, ואתון היך יכלין לאתטמרא מקמאי. תא חזי כד בר נש חטי קמי מאריה, ואמשיך גרמיה לאתכסיא, קב"ה עביד ביה דינא באתגליא, וכד בר נש אדכי גרמיה, קב"ה בעי לאסתרא ליה דלא יתחזי ביום אף יהו"ה, דודאי אבעי ליה לאיניש

זוהר חלק א דף סח/ב

דלא יתחזי קמי מחבלא כד שריא על עלמא, דלא יסתכל ביה, דהא כל אינון דיתחזון קמיה אית ליה רשו לחבלא, והיינו דקאמר רבי שמעון, כל בר נש דעיניה בישא, עינא דמחבלא שריא עלוי, ואיהו מחבלא דעלמא אקרי, ולבעי ליה לאיניש לאסתמרא מניה, ולא לאתקרבא בהדיה דלא יתזק (קמיה), ואסיר למקרב בהדיה באתגליא, ומשום הכי מאיש רע עין בעי לאסתמרא מניה, מקמי מלאך המות על אחת כמה וכמה. (ועל דא) מה כתיב בבלעם, (במדבר כד ד) ונאם הגבר שתום העין, דעינא בישא הוה ליה, ובכל אתר דהוה מסתכל ביה הוה אמשיך עליה רוח מחבלא, ובגין כך הוה בעי לאסתכלא בהו בישראל בגין דישיצי בכל אתר דעיניה הוה מסתכל, מה כתיב וישא בלעם את עיניו, דזקיף עינא חד ומאיך עינא חד, בגין לאסתכלא בהו בישראל בעינא בישא, תא חזי מה כתיב וירא את ישראל שוכן לשבטיו, חמא דשכינתא חפיה עליהו ורביעא עליהו, מתתקנא בתריסר שבטין תחותה, ולא יכיל לשלטאה עליהו עיניה, אמר איך איכול להון, דהא רוחא קדישא עלאה רביעא עליהו וחפת לון בגדפהא, ה"ד כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו, מי יקימנו מעליהו, בגין דיתגליין ותשלוט עינא עליהו, ועל דא קב"ה בעא לחפיה לנח לאסתתרא מעינא, דלא יכול רוח מסאבא לשלטאה עליה, בגין דלא יתחבל והא אתמר. ויבא נח, כמה דאתמר לאסתתרא מעינא, מפני מי המבול, (דהא) דמיין דחקו ליה, אמר רבי יוסי, חמא מלאך המות דהוה אתי (ד"א, ל"ג לגביה) ובגין כך עאל לתיבותא, ואסתמר בה תריסר ירחי (שתא), ואמאי תריסר ירחין, פליגי בה רבי יצחק ורבי יהודה, חד אמר י"ב ירחין דכך איהו דינא דחייביא, וחד אמר לאשלמא צדיק (נ"א צריך) דרגין תריסר, ושאר דרגין דאתחזי לאפקא מן תיבה. רבי יהודה אמר, שיתא ירחי אינון במיא, ושיתא ירחי באשא, והא הכא מייא הוה אמאי תריסר ירחי, אמר (ליה) רבי יוסי בתרי דינין דגיהנם אתדנו, במיא ואשא, במיא דמיין דנחתו עליהו מלעילא הוה צנינין כתלגא, באשא דמיין דנפקי מתתא הוה רתיחן כאשא, ועל דא בדינא דגיהנם אתדנו באשא ומייא, (ובגין כך תריסר ירחי הוה, דאמר ר"א דינא דחייביא בגיהנם תריסר ירחי הוה והא אוקמוה, ועל דא כל אינון חייבי עלמא אתדנו בתרין דינין אלין במיא ואשא), עד דאשתציאו מעלמא, ונח הוה מסתתר בתיבותא ואתכסי מעינא, ומחבלא לא קריב לגביה, ותיבותא איהי הוה שטיא על אנפי מיא, כמה דאת אמר וישאו את התיבה ותרם מעל הארץ. ארבעים יום לקו, דכתיב ויהי המבול ארבעים יום על הארץ וגו', וכל שאר זמנא אתמחון מעלמא, ה"ד וימחו מן הארץ, ווי לון לאינון חייביא דהא לא יקומון לאחייא בעלמא ולמיקם בדינא, ה"ד וימחו, כמה דאת אמר (תהלים טו) שמם מחית לעולם ועד, דאפילו למיקם בדינא לא יקומון:

וישאו את התיבה ותרם מעל הארץ, רבי אבא פתח, (שם נזו) רומה על השמים אלהי"ם על כל הארץ כבודך, ווי לון לחייביא דאינון חטאן ומרגיזין למאריהון בכל יומא, ובחובייהו דחיין לה לשכינתא מארעא, וגרמין דתסתלק מעלמא, דשכינתא אקרי אלהי"ם, ועלה כתיב רומה על השמים אלהי"ם, תא חזי מה כתיב, וישאו את התיבה, דדחיין לה לבר, ותרם מעל הארץ, דלא שרייא בעלמא ואסתלקת מנה, וכד אסתלקת מעלמא, הא לית מאן דישיגח בעלמא, ודינא שלטא (בדינא) כדין עלוי, וכד יתמחון חייבי עלמא ויסתלקון מניה (דעלמא), שכינתא אהדרת מדורה בעלמא, א"ל רבי ייסא, אי הכי הא ארעא דישראל דאתמחון חייביא דהוה בההוא זמנא, אמאי

לא אהדרת שכינתא לאתרה כדבקדמיתא, א"ל בגין דלא אשתארו בה שאר זכאי עלמא, אלא (אבל) בכל אתר דאזלו נחתת ושויתת

זוהר חלק א דף סט/א

מדורה עמהון, ומה בארעא נוכראה אחרא לא אתפרשא מנייהו, כל שכן אי אשתארו בארעא קדישא. והא אתמר, בכל חובין דחייבי עלמא דחיינ לה לשכינתא, חד מנייהו מאן דמחבל אורחיה על ארעא כדארמון, ובגין כך לא חמי אנפי שכינתא, ולא עאל בפלטרינ, ועל דא כתיב באלין וימחו מן הארץ, אתמחון מן כלא. תא חזי בההוא זמנא דזמין קב"ה לאחייאה מתייא, כל אינון מתין דישתכחון לבר בשאר ארעין נוכראין, קב"ה יברא לון גופייהו (נ"א יוקים לון בגופייהו) כדקא חזי, דהא גרמא חד דאשתאר ביה בבר נש תחות ארעא, ההוא גרמא יתעביד כחמירא בעיסה, ועליה יבני קב"ה כל גופא, ולא יהיב לון קב"ה נשמתין אלא בארעא דישראל, דכתיב (יחזקאל לו יב) הנה אני פותח את קברותיכם, והעליתי אתכם מקברותיכם עמי, והבאתי אתכם אל אדמת ישראל, דיתגלגלון תחות ארעא, ולבתר מה כתיב ונתתי רוחי בכם וחייתם וגו', דהא בארעא דישראל יקבלון נשמתין כל אינון בני עלמא. בר אלין דאסתאבו וסאיבו ארעא, דבאלין כתיב וימחו מן הארץ, מן הארץ דייקא, ואע"ג דאקשו ואפליגו קדמאי על דא, וימחו כמה דאת אמר (תהלים סט כט) ימחו מספר חיים, א"ל רבי שמעון, ודאי לית לון חולקא בעלמא דאתי, דכתיב וימחו מן הארץ, וכתיב (ישעיה ס כא) לעולם יירשו ארץ, אבל יקומון בדין, ועלייהו כתיב (דניאל יב ב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו, אלה לחיי עולם, ואלה לחרפות לדראון עולם, ופלוגתא בהא, אבל כלא כמה דאוקמוה חברייא:

וימח את כל היקום אשר על פני האדמה, רבי אבא אמר, (את כל) לאכללא כל אינון שליטין דשליטין ממנן על ארעא, ודא הוא היקום אשר על פני האדמה, דכד עביד קב"ה דינא בבני עלמא, אעבר לאינון שליטין דממנן עלייהו בקדמיתא, ולבתר לאינון דיתבי תחות גדפייהו, דכתיב (ישעיה כד כא) יפקוד יהו"ה על צבא המרום במרום, ולבתר ועל מלכי האדמה על האדמה, והיך מתעברן קמיה, אלא אעבר לון בנורא דדליק, הה"ד (דברים ד כד) כי יהו"ה אלהיך אש אוכלת הוא אל קנא, אשא (הוא) דאכיל אשא, ההוא יקום דעלייהו (נ"א מעבר) באשא, ואינון דיתבי תחותייהו במיאי, ובגיני כך וימח את כל היקום אשר על פני האדמה, ולבתר מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים, וימחו מן הארץ כל אלין דלתתא, וישאר אך נח, אך למעוטי דלא אשתארו בעלמא בר נח ודעמיה בתיבותא, רבי יוסי אומר, חגיר הוה דאכיש ליה אריא והא אוקמוה:

ויזכור אלהי"ם את נח ואת כל החיה ואת כל הבהמה אשר אתו בתיבה, רבי חייא פתח, (משלי כב ב) ערום ראה רעה ונסתר, האי קרא אתמר על נח דעאל לתיבותא ואסתתר בה, ועאל לגו תיבותא בזמנא דמיא דחקו ליה, והא אתמר דעד לא עאל לתיבותא חמא ליה למלאך המות דאזיל בינייהו ואסחר לון, כיון דחמא ליה עאל לתיבה ואסתתר בגוה, הה"ד ערום ראה רעה ונסתר, ראה רעה דא מלאך המות ונסתר מקמיה, הה"ד מפני מי המבול. רבי יוסי אמר, ערום ראה רעה ונסתר, (ויסתר לא כתיב) אהדר על מה דאתמר, בזמנא דמותא שריא בעלמא בר נש חכים יסתר ולא יקום לבר ולא יתחזי קמי מחבלא, בגין דכיון דאתייהיב ליה רשו יחבל כל אינון דישתכחון קמיה ויעברון קמיה באתגלייא, וסופא דקרא ופתאים עברו ונענשו, עברין קמיה ואתחזיין קמיה ונענשו, דבר אחר, עברו, עברו פקודא (דא) (נ"א דמאריהון) ונענשו. דבר אחר, ערום ראה רעה ונסתר, דא נח, ופתאים עברו ונענשו, אלין בני דריה, (ונענשו) כיון דאסתתר ואשתהי תמן כל ההוא זמנא,

זוהר חלק א דף ט/ב

לבתר ויזכור אלהי"ם את נח. א"ר שמעון, (ויזכור אלהי"ם את נח), תא חזי בשעתא דדינא אתעביד, לא כתיב ביה זכירה, כיון דאתעביד (ביה) דינא ואתאבידו חייבי עלמא, כדין כתיב ביה זכירה, דהא כד דינא שריא בעלמא אתחברותא לא אשתכח, ומחבלא שריא על עלמא, כיון דאתעבר דינא ואשתכיך רוגזא תב כלא לאתריה, ובגין כך כתיב הכא ויזכור אלהי"ם את נח, דביה שריא זכור, דנח איש צדיק כתיב ביה. כתיב (תהלים פט י) אתה מושל בגאות הים, בשוא גליו אתה תשבחם, בשעתא דימא קפיץ בגלגלוי, ותהומי סלקי ונחתי, קב"ה שדר חז חוטא מסטרא דימינא, ומשיך גלגלוי ושכיך זעפיה, ולית מאן דידע ליה. יונה נחת לימא, ואזדמן ליה ההוא נונא ובלע ליה, היך לא נפקת נשמתיה מניה ולא פרחא מיד, אלא בגין דקב"ה שליט בההוא גאותא דימא, וההוא גאותא דימא הוא חז חוטא דשמאלא, דסליק ליה לימא לעילא, וביה אסתלק, ואי לאו ההוא חוטא דמטי ליה מסטרא דימינא, לא סלקא לעלמין, דכד (דכיון) דההוא חוטא נחית לימא וימא אתאחיד בה, כדין מתערין גלגלוי, ושאגן למטרף טרפא, עד דקב"ה אתיב ליה (לון) לאחורא, ותבין לאתרייהו, הה"ד בשוא גליו אתה תשבחם, תשבחם לאיננון גלי ימא, תשבחם תתבר לון לאתבא לאתרייהו, דבר אחר, תשבחם ממש, שבחא הוא לון בגין דסלקין בתיאובתא למחמי, מכאן כל מאן דכסיף לאסתכלא ולמנדע אע"ג דלא יכיל, (נ"א ולא יהיבי ליה רשותא), שבחא איהו דיליה, וכלא משבחון ליה. אמר רבי יהודה, נח כד הוה בתיבה דחיל הוה דלא ידכר ליה קב"ה לעלמין, וכיון דאתעביד דינא ואתעברו חייבי עלמא, כדין מה כתיב ויזכור אלהי"ם את נח, רבי אלעזר אמר תא חזי בשעתא דדינא שריא בעלמא, לא ליבעי ליה לאיניש דידכר שמיה לעילא, (קמי דקב"ה בעלמא), דהא אי אדכר שמיה ידכרון חובוי (כלהו), וייתון לאשגחא ביה, מנלן משונמית, דההוא יומא יום טוב דראש השנה הוה, וקב"ה דאין עלמא, וכדין אמר לה אלישע (מלכים ב ד יג) היש לדבר לך אל המלך, דא קב"ה, דכדין אקרי מלך, מלך הקדוש מלך המשפט, ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת, לא בעינא דידכרון לי וישגחון בי, אלא בתוך עמי, מאן דעייל רישיה בין עמא (כלא), לא ישגחון עליה למידן ליה לביש, בגיני כך אמרה בתוך עמי, תא חזי נח בשעתא דרוגזא שריא בעלמא לא אדכר, כיון דדינא אתעבר, מה כתיב ויזכור אלהי"ם את נח, השתא אדכר שמיה, דבר אחר, ויזכור אלהי"ם את נח, כמה דאת אמר ואזכור את בריתי. רבי חזקיה הוה אזיל מקפוטקיא ללוד, פגע ביה רבי ייסא, א"ל תוהנא עלך דאת בלחודך, דהא תנינן דלא יפוק בר נש יחידי באורחא, א"ל רביא חז אזיל בהדאי ואיהו אתי אבתראי, א"ל ועל דא תוהנא איך אזיל בהדך מאן דלא תשתעי ביה מלי דאורייתא, דהא תנינן כל מאן דאזיל בארחה ולא עמיה מלי דאורייתא אסתכן בנפשיה, א"ל הכי הוא ודאי, אדהכי מטא ההוא רביא אנת, א"ל מקרתא דלוד, ושמענא דהאי בר נש חכים אזיל תמן, וזמינא גרמאי לפולחניה ולמיהך בהדיה, א"ל ברי ידעת מלי דאורייתא, א"ל ידענא, דהא אבא הוה אוליף לי בפרשת קרבנות, וארכינא אודנאי למאי דהוה אמר עם אחי דאיהו קשישא מנאי, א"ל רבי ייסא ברי אימא לי. פתח ואמר:

ויבן נח מזבח ליהו"ה, ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור, ויעל עולות במזבח, ויבן נח מזבח, דא איהו מזבח דאקריב ביה אדם קדמאה, נח

זוהר חלק א דף ע/א

אמאי קריב עולה, דהא עולה לא סלקא אלא בגין הרהורא ורעותא דלבא, ונח במה חב, אלא נח הרהר ואמר הא קב"ה גזר דינא על עלמא דיתחרב, דילמא בגין דשזיב לי כל זכותא פקע לי, ולא ישתאר לי זכו בעלמא, מיד ויבן נח מזבח ליהו"ה. ההוא מזבח דאקריב ביה אדם הראשון הוה, אי הכי אמאי ויבן, אלא בגין דחייבי עלמא גרמו דלא קיימא בדוכתיה, כיון דאתא נח כתיב ביה ויבן. ויעל עולות, עלת כתיב חדא, כתיב (ויקרא א יג) עולה הוא אשה ריח ניחח ליהו"ה, (לעולם עולה סלקא דכר) אי עולה סלקא דכר ולא סלקא נוקבא, דכתיב זכר תמים יקריבנו אמאי כתיב אשה דהא אש בעי לאשתכחא תמן, אלא אע"ג דעולה אתקריב דכר, ולא תריה אתקריב, נוקבא לא בעיא לאתפרשא מניה, אלא בה אתקריב, בגין לחברא דא בדא, דסלקא נוקבא לגבי דכורא לאתחברא כחדא, ואע"ג דאשה לשום אישים. נח אצטריך ליה למקרב עולה, דאיהו באתר דדכורא עבד ליה קב"ה, לאתחברא ולאעלאה בתיבה, ועל דא אקריב עולה, עולה הוא אשה, אש ה', דאתחבר (בה) שמאלא בנוקבא, דהא (כל) נוקבא מסטרא דשמאלא קא אתיא, ודכורא מסטרא דימינא, באתדבקותא דא בדא, ובגין כך אקרי (עולה) נוקבא אשה, אשה קטירו דרחימו, דאחיד בה שמאלא לסלקא לה לעילא, ולא תקשרא כחדא, ובגין כך כתיב עולה הוא אשה, קשירו דדכר ונוקבא דא בדא:

וירח יהו"ה את ריח הניחח, וכתיב אשה ריח ניחח, אשה, הכי שמענא תננא ואשא מחוברין כחדא, דהא לית תננא בלא אשא, כמה דכתיב (שמות יט יח) והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו יהו"ה באש, תא חזי אש נפיק מלגיו ואיהו דק, ואחיד במלה אחרא לבר דלאו איהו דק הכי, ואתאחדן דא בדא, וכדין תננא סלקא, מאי טעמא, בגין דאתאחיד אשא במלה דרגיש, וסימניך חוטמא דנפיק ביה תננא מגו אשא. ועל דא כתיב (דברים לג י) ישימו קטורה באפך, בגין דאהדר אשא לאתריה, וחוטמא (אתרגיש) אתכניש בההוא ריחא לגו לגו, עד דאתאחיד כלא ותב לאתריה, ואתקריב כלא לגו מחשבה, ואתעביד רעותא חדא, וכדין ריח ניחח, דנח רוגזא ואתעביד נייחא, דהא תננא אתכניש ועייל וקמיט באשא, ואשא אחיד בתננא, ועיילי תרווייהו לגו לגו, עד דנח רוגזא, וכד אתאחיד (אחיד) כלא דא בדא ונח רוגזא, כדין הוא נייחא וקשירו חד, ואתקרי נייחא, נייחא דרוחא, חדוותא דכלא כחדא, נהירו דבוצינין נהירו דאנפין, ובגין כך כתיב וירח יהו"ה את ריח הניחח, כמאן דארח וכניש כלא לגו אתריה. אתא רבי ייסא ונשקיה, אמר ומה כל הדין טבא אית תחות ידך ולא ידענא ביה, אמר אהדרנא מן אורחא ונתחבר בהדך, אזלו, אמר רבי חזקיה ארחא דא בהדי שכינתא נהך, דהא מתקנא קמן, אחיד בידא דההוא ינוקא ואזלו, אמרו ליה אימא לן קרא חד מאינון דאמר לך אבוך. פתח ההוא ינוקא ואמר, (שיר א ב) ישקני מנשיקות פיהו, דא הוא תאובתא עלאה, דיפוק (דנפקא) רעותא מפומא (לנשקא), ולא נפיק מחוטמא כד אשא נפקא, דהא כד אתחבר פומא לנשקא, נפיק אשא, ברעותא בנהירו דאנפין בחדוה דכלא, באתדבקותא דנייחא, ובגין כך כי טובים דודיך מיין, מההוא יין, (יין) דמחדי ונהיר אנפין, וחייכיך עיינין, ועביד רעותא, ולאן מיין דמשכר, (דשכיר) ועביד רוגזא, ואחשיך אנפין, ולהטאן עיינין, יין דרוגזא. ועל דא, בגין דחמר דא טב, נהיר אנפין וחדדי עיינין ועביד תיאובתא דרחימו, מקריבין ליה כל יומא על גבי מדבחא,

זוהר חלק א דף ע/ב

שעורא דמאן דשתי ליה חדי ליה ועביד ליה נייחא, דכתיב (במדבר כח ז) ונסכו יין רביעית ההין, ובגין כך כי טובים דודיך מיין, מההוא יין דאתער רחימותא ותיאובתא, וכלא כמה דלתתא, אתער רחימותא דלעילא. תרין שרגין, כד אתדעך נהורא דלעילא, בתננא דסליק מההוא דלתתא אתדליק ההוא דלעילא. א"ר חזקיה, הכי הוא ודאי, דעלמא עלאה תליא בתתאה ותתאה בעלאה, ומזמנא דאתחריב בי מקדשא, ברכאן לא אשתכחו לעילא ותתא, לאחזאה דדא בדא תליא, אמר

רבי יוסי, ברכאן לא אשתכחו, ולוויטין אשתכחו, דהא נינקו דכלא בההוא סטרא נפקי, (ד"א, וברכאן לא נפקי), מאי טעמא, בגין דישראל לא שריין בארעא, ולא פלחי פולחנא דאצטריך לאדלקא בוצינין, ולאשתכחא ברכאן, ובגין כך לא משתכחי לעילא ותתא, ועלמא לא יתיב בקיומיה כדקא יאות. ואמר רבי חזקיה, לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם, מאי הוא, א"ר ייסא הכי שמענא מרבי שמעון, דאמר כל זמנא דאשא דלעילא אוסיף לאתקפא, תננא דאיהו דינא דלתתא אתקיף רוגזא ושצי כלא, בגין דכד נפיק אשא לית ליה פסק (קמיה), עד דישתלים דינא, וכד דינא דלתתא לא אוסיף לאתקפא בדינא דלעילא, עביד דינא ופסיק ולא ישתלם דינא לשיצאה, ובגין כך כתיב לא אוסיף למיהב תוספת לאתקפא דינא דלתתא. אמר ההוא ינוקא, שמענא בגין דכתיב ארורה האדמה בעבורך, דהא בההיא שעתא דאתלטיא ארעא בחובא דאדם, אתייהיב רשו לשלטאה עלה ההוא חויא בישא, דאיהו מחבלא דעלמא ושצי בני עלמא, מההוא יומא דקריב נח קרבנא וארז ליה קב"ה, אתייהיב רשו לארעא לנפקא מתחות ההוא נחש, ונפקא ממסאבו, ועל דא מקריבין ישראל קרבנא לקב"ה, בגין לאנהרא אפי ארעא, א"ר חזקיה יאות הוא, (והיא) והאי הוה תלי עד דקיימו ישראל על טורא דסיני. א"ר ייסא, קב"ה אזעיר לה לסיהרא, ושלטא ההוא נחש, אבל בגין חובא דאדם אתלטייא, בגין למילט עלמא, ובההוא יומא נפקת ארעא מההיא קללה, וקיימא סיהרא בההיא גריעותא, בר בשעתא דקורבנייא אשתכחו בעלמא, וישראל יתבין על ארעהון. אמר רבי ייסא לההוא ינוקא, מה שמך, א"ל אבא, א"ל אבא תהא בכלא, בחכמה ובשנין, קרא עליה (משלי כג כה) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך. א"ר חזקיה זמין קב"ה לאעברא רוח מסאבא מן עלמא, כמה (ד"א, ל"ג דאתמר) דכתיב (זכריה יג ב) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, וכתיב (ישעיה כה ח) בלע המות לנצח ומחה יהו"ה אלהי"ם דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי יהו"ה דבר, וזמין קב"ה לאנהרא לסיהרא, ולאפקא לה מחשוכא בגין ההוא חויא בישא, כמה דכתיב (שם ל כו) והיה אור הלבנה כאור החמה, ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים, מאי אור, ההוא אור דגניז ליה קב"ה בעובדא דבראשית:

ויברך אלהי"ם את נח ואת בניו, ויאמר להם פרו ורבו וגו', רבי אבא פתח ואמר, (משלי י כב) ברכת יהו"ה היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה, ברכת יהו"ה דא שכינתא, דאיהי אתפקדא על ברכאן דעלמא, ומנה נפקי ברכאן לכלא, תא חזי מה כתיב בקדמיתא, ויאמר יהו"ה לנח בא אתה וכל ביתך אל התיבה וגו', כמה דאתמר דמאריה דביתא יתב ליה רשו למיעאל, לבתר אתתא אמרה ליה לנפקא, בקדמיתא עאל ברשותא דבעלה, לסוף נפק ברשו דאתתא, מכאן אוליפנא מאריה

זוהר חלק א דף עא/א

דביתא יעיל, ואתתא תפיק, הה"ד ויאמר אלהי"ם אל נח לאמר צא מן התיבה, דרשו הוה בידהא לאפקא ליה לאושפיזא ולא לאעלאה ליה. כיון דנפק, יתב מתנן לה, בגין דאיהי בביתא וביתא בידהא, ואינון מתנן דיהב לה בגין לאסגאה לה רחימותא בבעלה, מכאן אוליפנא אורח ארעא לאושפיזא, (למיהב בידא דבעלה כד נפיק יתב מתנן לאתתיה, ולא בידה, ובגין כך כיון דיהב ליה מתנן), ועל דא לבתר דיהב לה מתנן, לאסגאה לה רחימותא בבעלה, (נ"א כיון דנפק יתב מתנן ונבזבזן בידא דבעלה, למיהב לאתתיה, ולמחדי בה ולאסגאה לה רחימותא בבעלה, הה"ד ויקח מכל וגו' ויעל עולות במזבח, אלין מתנן דיהב בידא דבעלה, בגין לאסגאה לה רחימותא בעלמא, ומכאן אוליפנא אורח ארעא לאושפיזא, דיהב מתנן בידא דבעלה לאתתיה, ולא בידהא, ועל דא ויעל עלת במזבח, קורבנא לדכורא, לאסגאה רחימותא בבעלה ברכא ליה), ברכיה, דכתיב ויברך אלהי"ם את נח ואת בניו ויאמר להם פרו ורבו וגו', ובגין כך כתיב (משלי י כב) ברכת יהו"ה

היא תעשיר ודאי כמה דאתמר. ולא יוסיף עצב עמה, רזא דכתיב בעצבון תאכלנה, עצבון עציבו ורוגזא בלא נהירו דאנפין, כד אתחשך סיהרא וברכאן לא משתכחי, בעצבון סטרא דרוחא אחרא דאמנע ברכאן מעלמא, ובגין כך ולא יוסיף עצב עמה, ודא הוא רזא דכתיב (בראשית ח כא) לא אוסיף לקלל עוד את האדמה:

ומוראכם וחתכם יהיה, מכאן ולהלאה יהא לכוון דיוקנין דבני נשא, דהא בקדמיתא לא הוו דיוקנין דבני נשא, תא חזי בקדמיתא כתיב (שם ט ו) בצלם אלהי"ם עשה את האדם, וכתיב (שם ה א) בדמות אלהי"ם עשה אותו, כיון דחטו אשתנו דיוקנייהו מההוא דיוקנא עלאה, ואתהפכו אינון למדחל מקמי חיוון ברא, בקדמיתא כל בריין דעלמא זקפן עיינין וחמאן דיוקנא קדישא עלאה, וזעאן ודחלין מקמיה, כיון דחטו אתהפך דיוקניהו מעינייהו לדיוקנא אחרא, ואתהפך דבני נשא זעין ודחלין מקמי שאר בריין. תא חזי כל אינון בני נשא דלא חטאן קמי מאריהון ולא עברין על פקודי אורייתא, זיו דיוקנא דלהון לא אשתני מחיזו דדיוקנא עלאה, וכל בריין דעלמא זעין ודחלין קמיה, ובשעתא דבני נשא עברין על פתגמי אורייתא, אתחלף דיוקנא דלהון, וכלהו זעין ודחלין מקמי בריין אחרנין, בגין דאתחלף דיוקנא עלאה, ואתעבר מנייהו, וכדין שלטי בהו חיות ברא, דהא לא חמו בהו ההוא דיוקנא עלאה כדקחזי. ועל כן השתא כיון דעלמא אתחדש כמלקדמין, בריך לון ברכתא דא, ושליט לון על כלא, כמה דאת אמר ובכל דגי הים בידכם נתנו, ואפילו נוני ימא, רבי חייא אמר, בידכם נתנו מקדמת דנא, דכד ברא קב"ה עלמא, מסר כלא בידהון, דכתיב ורדו בדגת הים ובעוף השמים וגו'. ויברך אלהי"ם את נח, רבי חזקיה פתח, (תהלים לב א) לדוד משכיל אשרי נשוי פשע כסוי חטאה, האי קרא אוקמוה, אבל קרא דא ברזא דחכמתא אתמר, דהא תנינן בעשרה זיני שבחא שבח דוד לקב"ה, וחד מנייהו משכיל, והוא דרגא חד מאינון עשרה, ודוד אתקין גרמיה עד לא ישרי עלוי האי דרגא, אשרי נשוי פשע, דהא בשעתא דקב"ה אתקיל חובי וזכוון דבני נשא, דההוא (ד"א, כד ההוא) תיקלא דבסטר חובין מסתלקין, ואינון אחרנין זכין דאינון בתיקלא אחרא מכריעין לתתא, דא הוא נשוי פשע. כסוי חטאה, בשעתא דדינא שריא בעלמא, דיהא מחפיא דלא ישלוט עלוי מחבלא, כמה דהוה לנח דכסי ליה קב"ה מההוא חטאה דאמשיך עליה אדם על עלמא, דכיון דחטאה דא אנגיד אדם על עלמא, שאר בריין שלטאן, ובר נש דחיל מנייהו, ועלמא לא אתקין בתקוניה, ובגין כך כד נפק נח מתיבותא, קב"ה ברכיה דכתיב ויברך אלהי"ם את נח ואת בניו וגו':

ואתם פרו ורבו (בראשית ט ז), בהני ברכאן לא אשתכחו נוקבי, אלא את נח ואת בניו, אבל נוקבי לא אמר קרא, א"ר שמעון ואתם כללא דדכורי

זוהר חלק א דף עא/ב

ונוקבי כחדא, ותו את נח לאסגאה נוקביה, ואת בניו לאסגאה נוקבי דלהון, ובגין כך כתיב ואתם פרו ורבו למעבד תולדות, מכאן ולהלאה שרצו בארץ, והכא יהיב לון קב"ה שבע פקודי אורייתא, לון ולכל דאתו אבתרייהו, עד דקיימו ישראל בטורא דסיני, ואתייהב לון כל פקודי אורייתא כחדא:

ויאמר אלהי"ם לנח וגו', זאת אות הברית אשר אני נותן ביני וביניכם וגו', את קשתי נתתי בענן, נתתי מקדמת דנא. רבי שמעון פתח, (יחזקאל א כה) וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא. מה כתיב לעילא, ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים כקול שדי בלכתם, אלין ארבע חיוון רברבן עלאין קדישין, דההוא רקיע מתתקנא עלייהו, וכלהו גדפייהו (ד"א, ל"ג פרישן) מתחבראן דא בדא לחפייא גופייהו, ובשעתא דאינון פרשי גדפייהו, אשתמע קל גדפין

דכלהו דאמרי שירתא, הה"ד כקול שדי, דלא אשתכיד לעלמין, כמה דכתיב (תהלים ל יג) למען יזמרך כבוד ולא ידום, ומאי אמרי (שם צח ב) הודיע יהו"ה ישועתו לעיני הגוים גלה צדקתו. קול המולה כקול מחנה, כקול משרייתא קדישא, כד מתחברן כל חילין עילאין לעילא, ומאי אמרי קדוש קדוש יהו"ה צבאות מלא כל הארץ כבודו, אהדרו לדרום אמרו קדוש, אהדרו לצפון אמרו קדוש, אהדרו למזרח אמרו קדוש, אהדרו למערב אמרו ברוך, והאי רקיע קאים על רישיהון. ובכל אתר דאיהי אזלא אסחרו אפיין לההיא סטרא, ואתכלילו אנפין ביה, אסחרו אנפין לארבע זויין, וכלהו מסתחרין לתתא ברבועא דיליה, אתגליפת בארבע אנפין, אנפי אריה, אנפי נשרא, אנפי שור, אנפי אדם, גליף בכלהו אדם, אנפי אריה אדם, אנפי נשר אדם, אנפי שור (ד"א, אדם), כלהו כלילין ביה, ובגין כך כתיב ודמות פניהם פני אדם. והאי רקיע דאתרבע, כלהו גוונין כלילין ביה, ארבע גוונין אתחזיין ביה, גליפין בארבע ארבע, בארבע גליפין, רשימין טהירין עלאין ותתאין. כד מתפרשאן גוונין דאינון ארבע, סלקין תריסר, גוון ירוק, גוון סומק, גוון חוור, גוון ספיר, דאתכליל מכל גוונין, הה"ד (יחזקאל א כח) כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם, כן מראה הנוגה סביב, הוא מראה דמות כבוד יהו"ה, חיזו דכל גוונין, ובגין כך את קשתי נתתי בענן. מאי קשתי, כמה דאתמר ביוסף, דכתיב (בראשית מט כד) ותשב באיתן קשתו, בגין דיוסף צדיק אקרי, ובגין כך קשתו, דא ברית דקשת, דאתכליל בצדיק, דברית דא בדא אתאחיד, ובגין דנח הוה צדיק, קיימא דיליה קשת. ויפוזו, מאי ויפוזו, אנהירו בחמידו דכלא, כמה דאת אמר (תהלים יט יא) הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים, אתנהירו בנהירו עלאה, כד נטר ברית, ובגין כך אקרי יוסף הצדיק. על דא אקרי הקשת ברית, כליל דא בדא, זהרא יקרא עלאה, חיזו דכל חיזו, חיזו כחיזו טמירין (נ"א טמירא), גוונין טמירין, גוונין דלא אתגליין. ולית רשו לאסתכלא בעינא בקשת, כד אתחזי בעלמא, דלא יתחזי קלנא בשכינתא, וכן גוונין דקשת הוא חיזו סוסטיפא, קטירא כחיזו יקרא עלאה, דלא לאסתכלא, וכיון דארעא חמאת להאי קשת קיימא קדישא, אתקיימת בקיומא, ועל דא והיתה לאות ברית בין אלהי"ם וגו', האי דאמרן דאלין תלת גוונין, וחד דאתכליל בינייהו, כלהו רזא חדא, ובגו עננא סלקא לאתחזאה. וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר (יחזקאל א כה), האי היא אבן שתיה, דאיהי נקודה חדא דכל עלמא, וקיימא עלה קדש הקדשים, ומאי היא, כרסייא קדישא עלאה, דאיהי ממנא על אלין ארבע, דמות כסא בארבע סמכין, ודא הוא תורה שבע"פ, ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, דא הוא תורה שבכתב, מכאן דתורה שבכתב ישוון

זוהר חלק א דף עב/א

יתה על תורה שבעל פה, בגין דהאי כרסיא לדא, כמראה אדם דאיהו דיוקנא דיעקב, דאיהו יתיב עלה. רבי יהודה קם ליליא חד למלעי באורייתא בפלגו ליליא, בבי אושפיזא במתא מחסיא, והוה תמן בביתא חד יודאי, דאתא בתרי קסירי דקטפירא, פתח רבי יהודה ואמר, (בראשית כח כא) והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהי"ם, דא היא אבן שתיה דמתמן אשתיל עלמא, ועלה אתבני בי מקדשא, זקף רישיה ההוא יודאי וא"ל, האי מלה איך אפשר, והא אבן שתיה עד לא אתברי עלמא הות, ומינה אשתיל עלמא, ואת אמרת והאבן הזאת אשר שמתי מצבה, דמשמע דיעקב שוי לה השתא, דכתיב (שם יז) ויקח את האבן אשר שם מראשותיו, ותו דיעקב בבית אל הוה, והאי אבנא הות בירושלם. רבי יהודה לא אסחר רישיה לגביה, פתח ואמר (עמוס ד יב) הכון לקראת אלהיך ישראל, וכתיב (דברים כז ט) הסכת ושמע ישראל, מלי דאורייתא בעיין כוונה, ומלין דאורייתא בעאן לאתתקנא בגופא ורעותא כחדא, קם ההוא יודאי ואתלבש, ויתיב לגביה דרבי יהודה, ואמר זכאין אתון צדיקיא דמשתדלי באורייתא יומא ולילי. א"ל רבי יהודה, השתא דכוונת גרמך אימא מילך, דנתחבר כחדא, דהא מלי דאורייתא בעיין תקונא דגופא ותקונא דלבא, ואי לאו בערסאי שכיבנא, ובלבאי אמרנא מלין, אלא הא תנינן דאפילו חד דיתיב ולעי

באורייתא שכינתא אתחברת בהדיה, ומה שכינתא הכא ואנא שכיב בערסאי, ולא עוד אלא דבעיין צחותא. ותו דכל בר נש דקם למלעי באורייתא מפלגו ליליא, כד אתער רוח צפון (כפלגו דליליא), קב"ה אתי לאשתעשעא עם צדיקא בגנתא דעדן, והוא וכל צדיקא דבגנתא, כלהו צייתין (ליה, וצייתין) לאינן מלין דנפקי מפומיה, ומה קב"ה וכל צדיקא מתעדנין למשמע מלי דאורייתא בשעתא דא, ואנא אהא שכיב בערסאי, א"ל השתא אימא מילך. א"ל שאילנא על מה דאמרת בפסוקא דא, (רזא דאבן שתיה דאמרת), והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהי"ם, דדא אבן שתיה, (השתא דציית למלי) היך אפשר, דהא אבן שתיה עד לא אתברי עלמא הות, ומנה אשתיל עלמא, ואת אמרת אשר שמתי, דמשמע דיעקב שוי לה השתא, וכתוב ויקח את האבן אשר שם מראשותיו, ותו דיעקב בבית אל הוה, ואבנא דא הות בירושלם, א"ל כל ארעא דישראל אכפל תחותיו, וההיא אבן תחותיה הות, א"ל אשר שם כתיב, וכתוב והאבן הזאת אשר שמתי מצבה, א"ל אי ידעת מלה אימא לה. פתח ואמר, (תהלים יז טו) אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך, דוד מלכא חביבותא ודבקותא דיליה בהאי אבן הוה, ועלה אמר (שם קיח כב) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, וכד בעא לאסתכלא בחיזו יקרא דמריה, נטל להאי אבן בידיה בקדמיתא ולבחר עייל, בגין דכל מאן דבעי לאתחזאה קמי מריה, לא אעיל אלא בהאי אבן, דכתיב (ויקרא טז ג) בזאת יבא אהרן אל הקודש, ודוד משבח גרמיה ואמר, אני בצדק אחזה פניך, וכל אשתדלותיה דדוד לאתחזאה בהאי אבן כדקא יאות לגבי דלעילא. תא חזי אברהם אתקין צלותא דצפרא, ואודע טיבו דמאריה בעלמא, ואתקין ההיא שעתא בתקונהא כדקא יאות, דכתיב (בראשית כב ג) וישכם אברהם בבקר, יצחק אתקין צלותא דמנחה, ואודע בעלמא דאית דין ואית דיין, דיכיל לשזבא ולמידן עלמא, יעקב אתקין צלותא דערבית, ובגין צלותא דא דאתקין מה דלא אתקין בר נש מקדמת דנא כדקא יאות, בגין כך שבח גרמיה ואמר

זוהר חלק א דף עב/ב

והאבן הזאת אשר שמתי מצבה, דעד ההיא שעתא לא שוי לה אחרא כוותיה, ובגין כך ויקח את האבן אשר שם מראשותיו, וישם אותה מצבה, מאי מצבה דהות נפילה ואוקים לה, ויצוק שמן על ראשה, דהא ביעקב תליא מלתא למעבד יתיר מכל בני עלמא. אתא רבי יהודה ונשקיה, א"ל וכל האי ידעת (והיך) ואת משתדל בסחורתא ומנח חיי עלמא, א"ל דהוה דחיקא לי שעתא, ואית לי תרין בנין, וקיימין כל יומא בבי רב, ואנא אשתדלנא על מזונייהו, ולמיהב לון אגר למורייהו, בגין דישתדלון באורייתא. פתח ואמר, (מלכים א ב יב) ושלמה ישב על כסא דוד אביו ותכון מלכותו מאד, מאי שבחא דא, אלא דאתקין אבן שתיה ושוי עלה קדש הקדשים, וכדין ותכון מלכותו מאד, וכתוב (בראשית ט טז) וראיתיה לזכור ברית עולם, דהא קב"ה תיאובתא דיליה בה תדיר, ומאן דלא אתחזי בה לא אעיל קמי מאריה, ועל דא כתיב וראיתיה לזכור ברית עולם, וראיתיה, מאי וראיתיה, רזא הוא, כמה דאת אמר (יחזקאל ט ד) והתוית תיו על מצחות וגו', לאתחזאה עלייהו, ואיכא דאמרי דא רשימו דאת קדישא די בבשרא, אמר רבי יהודה ודאי כלא הוא (ד"א, הכי). אבל האי קשת דאתחזי בעלמא, ברזא עלאה קיימא, וכד יפקון ישראל מן גלותא, זמינא האי קשת לאתקשטא בגוונוי, ככלה דא דמתקשטא לבעלה, א"ל ההוא יודאי, כך אמר לי אבא כד הוה מסתלק מעלמא, (אמר לי) לא תצפי לרגלי דמשיחא, עד דיתחזי האי קשת בעלמא (ד"א, ל"ג בעננא) מתקשטא בגוונוי נהירין ויתנהיר לעלמא, וכדין צפי ליה למשיח, מנלך, דכתיב וראיתיה לזכור ברית עולם, והשתא דאתחזיא בגוונין חשוכין, מתחזיא לדוכרנא (והיא לזכור) דלא ייתי מבול, אבל בההיא זמנא אתחזייתא בגוונין נהירין, ומתקשטא בתקונא ככלה דמתקשטא לבעלה, וכדין לזכור ברית עולם, וידכר קב"ה להאי ברית דאיהי בגלותא, ויקים לה מעפרא, הה"ד (הושע ג ה) ובקשו את יהו"ה אלקיהם ואת דוד מלכם, וכתוב (ירמיה ל יט) ועבדו את יהו"ה אלקיהם ואת דוד מלכם אשר אקים להם, אשר אקים מעפר, כמה דאת אמר (עמוס ט

יא) אקים את סכת דוד הנופלת, ועל דא וראייתיה לזכור ברית עולם, לאקמא לה מעפרא, ואמר הכי אבא, דבגין כך אדכר באורייתא פורקנא דישראל ודוכרנא דילה, ודא הוא דכתיב (ישעיה נד ט) אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ, כן נשבעתי מקצוף עליך ומגער בך:

ויהיו בני נח היוצאים מן התיבה, רבי אלעזר אמר, כיון דכתיב ויהיו בני נח, אמאי אמר היוצאים מן התיבה, וכי בנין אחרנין הוו ליה דלא נפקי מן תיבותא, א"ל רבי אבא, אין, דהא לבתר אולידו בנוי בנין, דכתיב ואלה תולדות שם וגו', ואינון לא נפקי מגו תיבותא, ובגין כך כתיב היוצאים מן התיבה שם חם ויפת. רבי שמעון אמר, אילו הוינא שכיח בעלמא כד יהיב קב"ה ספרא דחנוך בעלמא, וספרא דאדם, אתקיפנא דלא ישתכחון ביני אנשא, בגין דלא חיישו כל חכמאן לאסתכלא בהו, וטען במלין אחרנין, לאפקא מרשו עלאה לרשו אחרא, והשתא הא חכימי עלמא ידעין מלין וסתמין לון, ומתתקפי בפולחנא דמאריהון. תוספתא והאי קרא אשכחנא ברזא דרזין, דכד אתער חדוה דכל חדוון, טמירא סתימא, סבתא דסבתין, אנהיר מניה נהירו דקיק, חדוה דכל חדוון, נהיר לימינא במשח רבות עלאה, ונהיר לשמאלא בחדוה דחמרא טב, נהיר לאמצעיתא בחדוה (ד"א, דארגוונא) דתרין סטרין, רוח אתער, ורוח סלקא ואתייהיב ברוחא, דבין דא בדא. תלת עאלין בתלת, מגו תלת נפקא חד ברית, דדבקה בברית, אתעברת רוח דסלקא, מתעברת מניה, כד אתייהיב בתרין סטרין, אתדבקה רוחא ברוחא

זוהר חלק א דף עג/א

ומתעבראן מתלת בנין, ונח ותיבה נפקו מנייהו תלתא, כגוונא דתלתא עלאין, ואלין אינון דנפקו מגו תיבותא שם וחם ויפת, שם דבסטר ימינא, חם דבסטר שמאלא, יפת ארגוונא דכליל לון. וחס הוא אבי כנען, זוהמא דדהבא תחות קסטיפין, אתערותא דרוחא מסאבא דנחש קדמאה, ובגין כך רשים ואמר וחס הוא אבי כנען, דאייתי לווטין על עלמא, ההוא כנען דאתלטיא, ההוא כנען דאחשיך אנפי בריין, ובגין כך (כלהו) לא נפיק מגו כללא דכלהו אלא דא, דכתיב וחס הוא אבי כנען, ההוא דאחשיך עלמא, ולא כתיב בכללא דא ושם הוא אבי כן, או יפת הוא אבי כן, אלא מיד קפץ ואמר וחס הוא אבי כנען ודאי. ועל דא כד אתא אברהם, מה כתיב (בראשית יב ו) ויעבור אברם בארץ, דעד לא הוה קיומא דאבהן, ולא אתו זרעא דישראל בעלמא, דיפוק שמא דא וייעול שמא עלאה קדישא, כד הוו זכאין ישראל אקרי ארעא על שמא דא ארץ ישראל, כד לא זכו אקרי ארעא על שמא אחרא ארץ כנען, ועל דא כתיב (שם ט כה) ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו, דאיהו אייתי לווטין על עלמא, ובנחש מה כתיב (שם ג יד) ארור אתה מכל הבהמה, היינו דכתיב עבד עבדים. ועל דא כתיב שם וחם ויפת, תלת אלין בני נח היוצאים מן התיבה כדקאמרינן.:

שלשה אלה בני נח, קיומא דכל עלמא, קיומא דרזא עלאה, ומאלה נפצה כל הארץ, היינו רזא (דא) דתלת גוונין עלאין, דכד ההוא נהר דנגיד ונפיק אשקי לגנתא, בחילא דתלת אלין עלאין, ומתמן אתפרשן גוונין דלתתא, כל חד וחד כליל בחבריה, לאחזאה דיקרא דקב"ה אתפשט לעילא ותתא, ואיהו חד בעלאי ותתאי. אמר רבי אלעזר, תלת גוונין אלין, בכל אינון דאתיין מסטר דקדושה, ומחזיו דתלת גוונין אלין מתפרשאן לכל אינון דאתיין מסטרא דרוחא אחרא, וכד תסתכל ברזא דדרגין, תשכח היך מתפרשן גוונין לכל אינון סטרין, עד דעיילין לתתא ברזא דאינון שבעה ועשרין צנורין (סטרי) דדשי, דחפיין לתהומי, וכלא ידיעא לחכימין עליונין, זכאה חולקהון דצדיקייא דקב"ה אתרעי ביקריהון, וגלי לון סטרין עלאין דחכמתא, עלייהו כתיב (תהלים כה יד) סוד יהו"ה ליראיו ובריתו להודיעם. פתח רבי אלעזר ואמר, (ישעיה כה א) יהו"ה אלקי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אומן, כמה אית לון

לבני נשא לאסתכלא ביקרא דקב"ה ולשבחא ליקריה, בגין דכל מאן דידע לשבחא למאריה כדקא יאות, קב"ה עביד ליה רעותיה, ולא עוד אלא דאסגי ברכאן לעילא ותתא, ועל דא מאן דידע לשבחא ליה למאריה וליחדא שמייה, חביב הוא לעילא וחמיד לתתא, וקב"ה משתבח ביה (נ"א ביקריה), ועליה כתיב (שם מט ג) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר:

ויחל נח איש האדמה ויטע כרם, רבי יהודה ורבי יוסי, חד אמר מגן עדן (אתרכבת) אתתרכת, ונציב לה הכא, וחד אמר בארעא הות, ועקר לה ושתל לה, ובההוא יומא עבדת איבין ואניצת לבלבין וענבים, והוה סחיט לה ושתי מן חמרא ורוי. רבי שמעון אמר, רזא דחכמתא איהו הכא בהאי קרא, כד בעא נח למבדק בההוא חובא דבדק אדם הראשון, לאו לאתדבקה ביה, אלא למנדע ולא תקנא עלמא ולא יכיל, סחט ענבין למבדק בההוא כרם, כיון דמטא להאי, (ד"א, כדין) וישכר ויתגל, ולא הוה ליה חילא למיקם, ובגין כך ויתגל, גלי פרצה דעלמא דהוה סתים, בתוך אהלה כתיב בה"א, ועל דא כתיב ואל תקרב אל פתח ביתה, בתוך

זוהר חלק א דף עג/ב

אהלה דההוא כרם. כגוונא דא בני אהרן, דתנינן שתויי יין הו, וכי מאן יהיב לון חמרא בההוא אתר למשתי, אי ס"ד דאינון חציפין הו דרוו חמרא, לאו הכי, אלא ודאי מההוא חמרא רוו, דכתיב (ויקרא י א) ויקריבו לפני יהו"ה אש זרה, כתיב הכא אש זרה, וכתיב התם (משלי ז ה) לשמרך מאשה זרה, וכלא חד מלה, וכן כגוונא דא וישת מן היין וישכר ויתגל. ועל דא אתער חם אבי כנען כמה דאתמר, ואתיהיב אתר לכנען לשלטאה, ומאי דהוה הדין צדיק ברזא דברית, סרסו, ותניא דאעבר מיניה ההוא קיומא, ובגין כך אמר ארור, דהא לווטין אתערו בקדמיתא על ידיה בעלמא, (ועל דא ויאמר ארור כנען, דהא לווטין ייתון על עלמא כדקדמיתא), עבד עבדים יהיה, כמה דאת אמר ארור אתה מכל הבהמה וגו', כלא יתתקן לזמנא דאתי והוא לא יתתקן, וכלא יפקון לחירו והוא לא יפוק, ורזא איהו לאינון דידעי ארחוי ושביילי דאורייתא. פתח ואמר (תהלים נא ה) כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד, כמה אית לון לבני נשא לאסתמרא מחובייהו מקמי קב"ה, דהא לבתר דחטא בר נש רשים הוא חוביה לעילא, ולא אתמחק בר בתוקפא דתיובתא סגיא, כמה דאת אמר (ירמיה ב כב) כי אם תכבסי בנתר ותרבי לך בורית נכתם עונך לפני, תא חזי כיון דחב בר נש קמי קב"ה זמנא חדא עביד רשימו, וכד חב ביה זמנא תנינא אתתקף ההוא רשימו יתיר, חב ביה זמנא תליתאה אתפשט ההוא כתמא מסטרא דא לסטרא דא, כדין כתיב נכתם עונך לפני. תא חזי דוד מלכא כיון דחב קמי קב"ה על עסקא דבת שבע, חשיב דההוא חובא אתרשים עליה לעלמין, מה כתיב (שמואל ב יב יג) גם יהו"ה העביר חטאתך לא תמות, אעבר ההוא רשימו מקמיה. א"ל רבי אבא, והא תנינן דבת שבע דיליה דדוד מלכא הות מן יומא דאתברי עלמא, אמאי יהבה קב"ה לאוריה החתי מן קדמת דנא, א"ל הכי אורחוי דקב"ה, אע"ג דאתתא אזמינא ליה לבר נש למהוי דיליה, אקדים אחרא ונסיב לה, עד דמטא זמניה דהאי, כיון דמטא זמניה, אתדחייא האי דנסיב לה מקמי האי אחרא דאתי לבתר, ואסתלק מעלמא, וקשי קמי קב"ה לאעברא ליה מעלמא עד לא מטי זמניה, מקמי האי אחרא, ורזא דבת שבע דאתייהבת לאוריה החתי (כדאמרן) בקדמיתא, פוק ודוק ותשכח, אמאי אתיהבת ארעא קדישא לכנען עד לא ייתון ישראל, ותשכח מלה דא, וכלא רזא חדא איהו ומלה חדא. תא חזי דוד אע"ג דאודי על חוביה ותב בתיובתא, לא אעדי לביה ורעותיה מאינון חובין דחב, ומההוא חובא דבת שבע, בגין דדחיל עלייהו תדיר, דילמא יגרום חד מנייהו ויקטרג עליה בשעתא דסכנה, ובגין כך לא אנשי לון מיניה ומרעותיה. דבר אחר, כי פשעי אני אדע, כלהו דרגין דתליין בהו חובי בני נשא אני אדע, וחטאתי נגדי תמיד, דא פגימו דסיהרא דלא נפקא מסאובתא, עד דאתא שלמה ואתנהירת באשלמותא, וכדין אתבסם עלמא, ויתיבו ישראל לרחצן, דכתיב (מ"א ה ה) וישב יהודה וישראל

לבטח איש תחת גפנו ותחת תאנתו, ועם כל דא וחטאתי נגדי תמיד, ולא אתפסק מעלמא עד דייתי מלכא משיחא לזמנא דאתי, כמה דאתמר (זכריה יג ב) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ:

הוא היה גבור ציד לפני יהו"ה, על כן יאמר כנמרוד גבור ציד לפני יהו"ה, תא חזי הוא הוה גבר תקיף, לבושו דאדם הראשון הוה לביש, והוה ידע למיצד צידה דברייתא בהו, אמר רבי אלעזר, נמרוד הוה מפתי לברייתא למיהך בתר פולחן דע"ז, והוה שליט באינן לבושין ונצח בני עלמא, והוה אמר דאיהו שליטא בעלמא, ופולחין ליה בני נשא, ואמאי אקרי שמיה נמרוד, דמרד במלכא עלאה דלעילא, דמרד בעלאי ומרד בתתאי, באינן

זוהר חלק א דף עד/א

לבושין שליט על כל (ד"א, ל"ג שאר) בני עלמא ומלך בהו, ומרד במאריה ואמר דאיהו שליטא דעלמא, והוי מפתי לברייתא אבתריה, עד דמשך בני נשא למיפק מבתר פולחנא דמארי עלמא, א"ר שמעון, באילין לבושין ידעי בהו חברייא רזא עלאה:

מתניתין, ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים, רבי שמעון פתח (מ"א ו ז) והבית בהבנתו אבן שלמה מסע נבנה, ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנתו, והבית בהבנותו, וכי לא הוה בני ליה שלמה וכלהו אומנין דהוו תמן, מהו בהבנותו. אלא כך הוא, כמה דכתיב (שמות כה לא) מקשה תעשה המנורה, אם היא מקשה מהו תעשה, אלא ודאי כלא באת וניסא אתעביד איהו מגרמיה, כיון דשראן למעבד עבידתא, אוליף לאומנין למעבד בה מה דלא הוו ידעין מקדמת דנא, מאי טעמא בגין דברכתא דקב"ה שרא על ידיהו, ועל דא כתיב בהבנותו, איהו אתבני מגרמיה, דהוא אולפא אולפן לאומנין היאך שראן למעבד, ולא אסתלק מעינייהו רשימו דההוא עבידתא ממש, ומסתכלאן ביה ועבדי עד דאתבני כל ביתא. אבן שלמה מסע נבנה, שלמה כתיב חסר יו"ד, אבן שלמה ודאי, מסע, דאתנטיל ואתייהו ושריא עלייהו, ואתעביד עבידתא, (מסע דאתנטיל ידן ועביד עבידתא), מסע דאתנטיל ידן למעבד דלא מדעתייהו, כתיב הכא מסע, וכתיב התם (במדבר י ב) ולמסע את המחנות, ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע, בגין דשמיר בזע כלא, ולא אשתמע מלה, דלא אצטריכו לשאר מאנין למעבד, וכלא באת וניסא הוה. אמר רבי שמעון, כמה חביבין אינן מלי דאורייתא, זכאה חולקיה מאן דאתעסק בהו, וידע למיהך (ביה) בארץ קשוט, והבית בהבנותו, כד סלקא ברעותא דקב"ה למעבד יקרא ליקריה, סלקא מגו מחשבה רעותא לאתפשטא, ואתפשטת מאתר דאיהי מחשבה סתימא דלא אתיידע, עד דאתפשטת ושרייתא לבי גרון, אתר דאיהו נביע תדיר, ברזא דאיהו רוח חיים, וכדין כד אתפשטת ההיא מחשבה ושריא באתר דא, אקרי ההיא מחשבה אלהי"ם חיים, דכתיב (ירמיה י י) הוא אלהי"ם חיים. עוד בעא לאתפשטא ולאגליא, מתמן נפקו אשא ורוחא ומיא כלילין כחזא, ונפק יעקב גבר שלים, ואיהו קול חד דנפיק ואשתמע, מהכא מחשבה דהוה סתימא בחשאי אשתמע לאתגליא. עוד אתפשטת האי מחשבה לאתגליא, ובטש האי קול, ואקיש בשפון, וכדין נפקא דבור, דאשלים כלא וגלי כלא, אשתמע דכלא איהו ההיא מחשבה סתימא דהות לגו, וכלא חד. כיון דמטא אתפשטותא דא, ואתעביד דבור בתקיפא דההוא קלא, כדין והבית בהבנותו, כאשר נבנה לא כתיב, אלא בהבנותו, בכל זמנא וזמנא, אבן שלמה כמה דאתמר, וכתיב (שיר ג יא) בעטרה שעטרה לו אמו, מסע דנפקא מלגו ושריא ונטיל לבר, נפקא מלעילא ושריא ונטיל לתתא. ומקבות והגרזן כל כלי ברזל, אלין שאר דרגין תתאין, דכלהו תליין ביה, ולא אשתמעו ולא אתקבלן לגו, כד איהי סלקא לאתאחדא לעילא, ולינקא מתמן, ודא הוא בהבנותו, וכדין כד איהי ינקא, כלהו קיימי בחדוותא וינקין ואתמליין ברכאן, וכדין קיימין עלמין כלהו ברזא חדא ביחודא

חד, ולא הוי בהו בכלהו עלמין פרודא, לבתר דנטלי חולקהון כל חד וחד, כלהו מתפשטן ומתפרשן לסטרייהו למה דאתמנן. תא חזי ויהי כל הארץ שפה אחת וגו'

זוהר חלק א דף עד/ב

זהר:

לבתר מה כתיב, ויהי בנסעם מקדם מההוא קדמאה דעלמא, וימצאו בקעה בארץ שנער, דהא מתמן מתפרשן לכל אינון סטריין, ואיהו ריש מלכו לאתבדרא, ואי תימא הא כתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד, ודאי הכי הוא, דכיון דנטלי מתמן הוי פרודא, וכד אינון כנישין תמן לינקאה לא הוי פרודא, וכד נטלין הוי פרודא, דכתיב ויהי בנסעם מקדם וימצאו בקעה כמה דאתמר. ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים, דהא כדין עלמא ביסודא ועקרא ושרשא חדא ומהימנותא חדא ביה בקב"ה, מה כתיב ויהי בנסעם מקדם, מקדמאה עקרא דעלמא מהימנותא דכלא, וימצאו בקעה, מציאה אשכחו ונפקו בה מתחות מהימנותא עלאה, (וימצאו), תא חזי נמרוד מה כתיב ביה, ותהי ראשית ממלכתו בבל, דהא מתמן נטל לאתאחדא ברשו אחרא, והכא וימצאו בקעה בארץ שנער, מתמן נטלו בלבייהו לאפקא מרשותא עלאה לרשו אחרא:

ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם, רבי חייא פתח, (ישעיה נז ב) והרשעים כים נגרש וגו', וכי אית ים נגרש, אין, דכד ימא נפקא מתקוניה ואזיל (בלא הבלא) בלא חבלא, כדין נגרש ואתתרך מאתריה, כמאן דרוי חמרא ולא יתיב על בורייה, וסלקא ונחתא, מאי טעמא בגין כי השקט לא יוכל, ויגרשו מימיו רפש וטיט, דמפקו מימיו כל ההוא טינא דימא וכל טנופא לשפווותיה. כגוונא דא אינון רשעים, דנפקו מארחא מתתקנא ואזלי כרוי חמרא בלא תקונא, דנפקי מאורח מישר לאורח עקים, מאי טעמא בגין כי השקט לא יוכל, דהא עקימו דארחייהו גרים לון למהך בלא תקונא ובלא שכיכו, ולא עוד אלא דכל רוגזא דידהו בשעתא דאמרי מלה מפומייהו, ההוא מלה רפש וטיט, כלהו מפקי טנופא וגיעולא מפומייהו לבר, עד דמסתאבי:

סתרי תורה:

קומטורא דהרמנא ממללן בלשון הקדש, דמלאכי השרת אשתמודען ביה, ולא הוו ממללן בלישן אחרא, בגין כך כתיב ועתה לא יבצר מהם וגו', דאלמלי משתעאן בלישן אחרא דמלאכי עלאי לא הוו אשתמודעאן ביה, גרע חשיבו דאינון חשבין למעבד, בגין דעובדא דשדין לאו איהו אלא ברגעא חדא לחזו בני אנשא ולא יתיר. ודברים אחדים, דהוו ידעין דרגין עלאין כל חד וחד על בורייה, ולא אתחלף להו דרגא, ובגין כך כתיב ודברים אחדים, ובגין כך אתיעטו בעיטא בישא עיטא דחכמתא, דכתיב הבה נבנה לנו עיר ומגדל, כלא ברזא דחכמתא הוא, ובעו לאתקפא בארעא סטרא אחרא, ולמפלח פולחנא דיליה, בגין דהוו ידעין דהא כל דינין בישין מתמן נחתין לעלמא, ובעיין לדחויי דרגא דקודשא. עיר ומגדל, דא חכמתא עלאה (ד"א דהא) הוו ידעי דשמא קדישא לא אתתקף בארעא אלא בעיר ומגדל, עי"ר דכתיב עיר דוד היא ציון וגו', מגדל" דכתיב כמגדל דוד צוארך, ובחכמתא עבדו למהוי שלטנא דסטרא אחרא בארעא, דדחייא (ד"א, לדחייא) אדון כל הארץ מאתריה, ולמהוי דיורא לסטרא אחרא בארעא. ונעשה לנו שם, כמא דאחידא (ד"א, דאחרא) איהו שם לעילא, נתקיף לה ביננא למהוי שם בארעא, פן נפוץ, ידיעא הוו ידעין דיתבדרון מעל אפי ארעא, ובגין כך הוו מתיחדין למעבד עבידתא דא בחכמה, סטרא אחרא איהו

דכר ונוקבא, תוקפא דזוהמא דדינא קשיא, וכמה דאדם חב (ביה) בהו ואתקפו בגיניה על עלמא, אוף הכי אינון עבדו דאתתקף יתיר, דכתיב אשר בנו בני האדם, בנוי דאדם קדמאה, דאייתי ואשליט סטרא אחרא על עלמא סטרא בישא, כמה דסטרא דקדושה לאו שלטניה בהאי עלמא אלא בעיר ומגדל, אוף הכי חשיבי אינון למבני עיר ומגדל, למישלט האי סטרא בישא בעלמא:

וירד יהו"ה לראות

זוהר חלק א דף עה/א

זהר:

ומסאבי לון. תא חזי, ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים, לית הבה אלא הזמנה בעלמא, נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים, כלהו בעיטא בישא אתו לסרבא ביה בקב"ה, בשטותא אתו (איהו) בטפשו דלבא, א"ר אבא, שטותא נסיבו בלבייהו, אבל בחכמה דרשיעו אתו, בגין לנפקא מרשו עלאה לרשו אחרא, ולאחלפא יקריה ליקרא נוכראה, ובכלא אית רזא דחכמתא עלאה. הבה נבנה לנו עיר ומגדל, תא חזי כד מטו להאי בקעה דאיהו רשו נוכראה, ואתגלי להו אתר דשלטנותא דא תקיע בגו נוני ימא, אמרו הא אתר למיתב ולאחלפא לבא, לאתהנאה ביה תתאי, מיד אמרו הבה נבנה לנו עיר, נתקין באתר דא עיר ומגדל, ונעשה לנו שם, אתר דא (יהיב לון) יהא לן לדחלא, ולא אחרא, ונבנה לאתר דא עיר ומגדל, למה לן לסלקא לעילא, דלא ניכול לאתהנאה מיניה, הא הכא אתר מתקנא, ונעשה לנו שם, דחלא למפלח תמן, פן נפוץ לדרגין אחרנין, ונתבדר לסטרי עלמא:

וירד יהו"ה לראות את העיר ואת המגדל, דא הוא חד מאינון עשר זמנין דנחתת שכינתא לארעא, וכי מה הוא לראות, ולא הוה ידע מקדמת דנא, אלא לראות, לאשגחא בדינא, כמה דאת אמר (שמות ה כא) ירא יהו"ה עליכם וישפוט, את העיר ואת המגדל, הכא אית לאסתכלא, דהא לא כתיב לראות את בני האדם, אלא לראות את העיר ואת המגדל, אמאי, אלא בשעתא דאשגח קב"ה בדינא, בקדמיתא ישגח בדרגא דלעילא, ולבתר בדרגא דלתתא, בקדמיתא בעלאי, ולבתר בתתאי, ובגין דהאי מלה מטא לעילא, אשגחותא דלעילא הוה ביה בקדמיתא, דכתיב לראות את העיר ואת המגדל, אשר בנו בני האדם, מאי בני האדם, בנוי דאדם קדמאה דמרד במריה וגרם מותא לעלמא, אשר בנו בני האדם, בניינא ודאי אמרו (גרמו) ובעו למבני לעילא. רבי שמעון פתח, (ואמר) (יחזקאל מו א) כה אמר יהו"ה אלהי"ם שער סתרי תורה:

נחת האי שמא דקדישא למחזי (על) עובדיהון דבניינא דבנו, ואינון הוו ממללן בלשון הקדש לגבי כל אינון דרגין קדישין והוו מצליחין, כיון דנחתת קדושה, ואתבלבלו כל אינון דרגין, עלאין נחתו ותתאין סליקו, ולא הוו קיימין בארץ מישר כמה דהו, ולבתר בלבל לישנהון בע' לישן, ואתבדרו לכל סטרי עלמא. חד ממנא איהו ברקיעא, וביה קיימין כל (ד"א, ל"ג אינון) מפתחון דעובדי עלמא, ואיהו קיימא זמין בשעתו ורגעי דיומא, ואינון הוו ידעין ברזא דחכמתא גנזא דהאי ממנא, והוו פתחי וסגרי ומצלחי בעובדיהון במימרא דפומהון, כיון (דאסתכלו) דאתבלבל מימרא דלהון, כלא אתמנע מנייהו. ואתר מתקן אשכחו בההוא בקעה, סטרא דסטריין;

וימצאו בקעה, אתר מתקן להאי (ד"א, ל"ג ההוא) סטרא בישא, דבעו אינון לאתקפא ואתמנעו. תוקפא (דיליה) דההוא סטרא הוה תליא לאתפרעא בההיא בקעה, עד דנטלא תמן חילין ומשיריין, כגוונא דאינון דבנו קרתא ומגדלא, ואתיהיבו (כלא) כלהו בידהא ואתקטלו תמן, אינון

דלא בעו למיפק בקץ הימין, אתבהילו ונפלו בקץ הימים, בההוא אתר דאתחלש תקפא בקדמיתא, בהאי בקעה, ועל דא כתיב והיא מלאה עצמות. ואתתקפת בההוא צולמא דאקים נבוכדנצר, ואתבר תוקפא לבתר באינון גרמין, ובההוא צולמא, דאינון קדמאי קיימו וקמו על רגליהון, וההוא צולמא אתבר, וכדין ידעו כל עמין דעלמא דלית אלו"ה בר קב"ה בלחודוי, ותו דאתקדש שמיה על ידא דחנניה מישאל ועזריה, וכלא בחד יומא, ועל דא כתיב (ישעיה כט כג) והקדישו את קדוש יעקב וגו':

זוהר חלק א דף עה/ב

החצר הפנימית הפונה קדים יהיה סגור ששת ימי המעשה, וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח, האי קרא אית לאסתכלא ביה, ואיהו רזא כמה דאתמר, יהיה סגור ששת ימי המעשה, אמאי (וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח וגו'), אמאי יהיה סגור כל אינון יומין דששת ימי המעשה), אלא אלין ימי חול דתרעא דא יהיה סגור, דלא לאשתמשא חול בקודשא, וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח, דהא כדין שמושא (דקב"ה) דקודשא בקודשא, וכדין אתנהיר סיהרא לאתחברא בשמשא. תא חזי, תרעא דא לא אתפתח באינון שיתא יומי דחול, בגין דהא באינון יומי דחול עלמא תתאה אתזון, ושלטין כל אינון שית יומין דחול על עלמא, בר בארעא דישראל, דאינון דשלטי לא שלטי בארעא קדישא, בגין דהשער הזה איהו סגור, אבל ביום השבת וביום החדש כלהו מתעברן ולא שלטין, בגין דהשער הזה איהו פתוח, ועלמא איהו בחדוה ואתזון מתמן, ולא אתייהיב עלמא לרשו אחרא. ואי תימא דכל אינון שית יומין אינון שלטין בלחודייהו, תא חזי הפונה קדים, עד לא יקומון לשלטאה איהו אסתכל תדיר בעלמא, אבל לא אתפתח לאתזנא עלמא מקודשא, בר ביומא דשבתא וביומא דחדשא, וכלהו יומין כלהו אתדבקן ביומא דשבתא ואתזנו מתמן, דהא (ד"א, ל"ג כדין) ביומא דשבתא כלהו תרעין פתיחן, ונייחא אשתכח לכלא לעלאי ותתאי. תא חזי, וירד יהו"ה לראות, נחת מקודשא לחול, (ורדיד פרישא), לאשגחא במה דבנו, וקיימו קיומא לאתערא על עלמא לדחלא להון. רבי יצחק הוה יתיב קמיה דרבי שמעון, א"ל מה חמו אלין דעבדו שטותא דא למרדא ביה בקב"ה, וכלהו בעיטא חדא אתקיימו בדא, א"ל הא אתמר, דכתיב ויהי בנסעם מקדם, אתנטילו מעילא לתתא, אתנטילו מארעא דישראל ונחתו לבבל, אמרו הא הכא אתר למדבק, ונעשה לנו שם וגו', ויתדבק סיועא דלתתא באתר דא, בגין דכד דינא אתי לאשראה בעלמא, הא אתר דא לקבליה, ומהכא יתהני עלמא ויתזון, דהא לעילא דחיקו איהו לאתזנא עלמא מניה, ולא עוד אלא אנן נסק לרקיעא ונגח ביה קרבא, דלא יחות (ביה) טופנא בעלמא כדבקדמיתא:

ויאמר יהו"ה הן עם אחד ושפה אחת לכלם, בגין דכלהו כחדא בייחודא, כלהון יעבדון ויצלחון בעובדייהו, יתבדרון דרגין כל חד לסטריה, ובגין כך יתבדרון כל הני דלתתא, מה כתיב ויפץ יהו"ה אותם משם, ואי תימא לישנהון אמאי אתבלבל, (אתבדר ובלבל לון קב"ה), אלא בגין דכלהון ממליין בלשון הקדש, ההוא לישנא קא עביד לון סיועא, בגין דבעובדא ובמלולא דפומא תליין מלין אלין, לאדבקא כוונה דלכא, ובדא עבדי סיועא לההוא אתר דבעו לאקמא, ועל דא אתבלבל לישנהון, דלא יכילו לאתתקפא רעותהון בלשון הקדש, וכיון דאתחלף לישנהון, לא אצלחו בעובדא, בגין דחילא דלעילא לא ידעי ולא אשתמודעי בר בלשון הקדש, וכד אתבלבל לישנא דלהון, אתחלש חיליהון ואתבר תוקפא דלהון. תא חזי דהא מלה (דא) דאמרי תתאי בלשון הקדש, כלהו חילי שמיא ידעי ביה ואתתקפי ביה, ולישן אחרא לא ידעין ולא אשתמודעי ביה, ועל דא אלין כיון דאתבלבל לישנא דלהון, מיד ויחדלו לבנות העיר, דהא אתבר חילייהו ולא יכילו למעבד מדי ברעותא דלהון. להוי שמיה די אלהא (דקב"ה) מברך מן עלמא ועד עלמא

(דניאל ב כ), די חכמתא וגבורתא די לה היא, דהא בגין (דא) דאנחית קב"ה רזי דחכמתא לעלמא, אתקלקלו ביה בני נשא ובעו לאתגרא ביה, יהב חכמתא עלאה לאדם הראשון ובההיא חכמה

זוהר חלק א דף עו/א

דאתגלי ליה ידע דרגין, ואתדבק ביצר הרע, עד דאסתלקו מניה מבועי דחכמתא, ולבתר תב קמי מאריה, ואתגליין ליה מנייהו ולא כקדמיתא, לבתר בההוא ספרא דיליה ידע חכמאן, ולבתר אתו בני נשא וארגיזו קמיה. יהב חכמתא לנח, ופלח בה לקב"ה, לבתר מה כתיב וישת מן היין וישכר ויתגל, כמה דאתמר. יהב חכמתא לאברהם ופלח בה לקב"ה, לבתר נפק מניה ישמעאל דארגיזו קמי קב"ה. וכן יצחק נפק מניה עשו. יעקב נסב תרין אחתן. יהב חכמתא למשה, מה כתיב ביה (במדבר יב ז) בכל ביתי נאמן הוא, ולא הוה כמשה שמש מהימן בכלהו דרגין, ולא סטא לביה בתיאובתא דחד מנייהו, אלא קאים במהימנותא עלאה כדקא יאות, יהב חכמתא עלאה לשלמה מלכא, לבתר מה כתיב ביה (משלי א א) משלי שלמה, (שם ל א) המשא נאם הגבר לאיתיאל לאיתיאל ואוכל, אמר שלמה אתי אל וחכמתא דיליה הוא, ואוכל, ואיכול למעבד רעותי, לבתר (מ"א יא יד) ויקם יהו"ה שטן לשלמה וגו'. תא חזי בגין זעירו דחכמתא דאשכחו אלין מההוא חכמתא דקדמאי, אתגרו ביה בקב"ה ובנו מגדל, ועבדו כל מה דעבדו, עד דאתבדרו מאנפי ארעא, ולא אשתאר בהו חכמה למעבד מדי, אבל לזמנא דאתי, קב"ה יתער חכמתא בעלמא, ויפלחון ליה בה, הה"ד (יחזקאל לו כו) ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי, לאו כקדמאי דחבילו ביה עלמא, אלא ועשיתי את אשר בחוקי תלכו ואת משפטי תשמרו ועשיתם. רבי יוסי ורבי חייא הוו אזלי בארחה, א"ל רבי יוסי לרבי חייא, נפתח באורייתא ונימא מלה, פתח רבי יוסי ואמר, (דברים כג טו) כי יהו"ה אלהיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת אויביך לפניך, והיה מחנך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך, כי יהו"ה אלהיך מתהלך, מהלך מבעי ליה, אלא כמה דאת אמר (בראשית ג ז) מתהלך בגן לרוח היום, ודא הוא אילנא דאכל מניה אדם הראשון, מתהלך נוקבא, מהלך דכר, ודא הוא דאזיל קמייהו דישראל כד הוו אזלי במדברא, דכתיב (שמות יג כא) ויהו"ה הולך לפניהם יומם וגו', הוא דאזיל קמיה דבר נש כד אזיל באורחא, דכתיב (תהלים פה יד) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו, ודא הוא דאזיל קמיה דבר נש בשעתא דאיהו זכי, ולמה להצילך ולתת אויביך לפניך, לאשתזבא בר נש בארחה, ולא ישלוט ביה אחרא. ובגין כך לבעי ליה לבר נש לאסתמרא מחובוי ולדכאה לגרמיה, מאי דכיו דא, דכתיב (דברים כג טו) והיה מחנך קדוש, מאי קדוש קדושים מבעי ליה, אלא מחנך קדוש אלן שייפי גופא, דגופא אתחבר ואתתקן בהו, ובגין כך והיה מחנך קדוש, ולא יראה בך ערות דבר, מאי ערות דבר, דא מלתא (ערייתא) דעריין, דדא הוא מלה דקב"ה מאיס בה יתיר מכלא, כיון דאמר ולא יראה בך ערות, אמאי דבר, אלא הני חייבי עלמא דגעלי ומסאבי גרמייהו במלה דלהון דנפקי מפומייהו, והא איהו ערות דבר, וכל כך למה, בגין דאיהו אזיל קמך, ואי את עביד כדין מיד ושב מאחריך, דלא יזיל בהדך וייתוב מאחריך, ואנן הא אזלינן קמיה בארחה, נתעסק במלי דאורייתא, דהא אורייתא אתעטרא על רישיה דבר נש, ושכינתא לא אעדיאת מניה. פתח רבי חייא ואמר, ויאמר ה' הן עם אחד ושפה אחת לכלם וגו', תא חזי מה כתיב ויהי בנסעם מקדם, מאי מקדם, מקדמונו של עולם, וימצאו, ויראו מבעי ליה, מאי וימצאו, אלא מציאה אשכחו תמן מרזי דחכמתא מקדמאי, דאתנער תמן מן בני טופנא, ובה אשתדלו למעבד בההיא עבידתא דעבדו לסרבא ביה בקב"ה, והוו אמרי בפומא ועבדי

זוהר חלק א דף עו/ב

עבידתא, חמי מה כתיב, הן עם אחד ושפה אחת לכלם, בגין דאינון בלבא חד ורעותא חד וממללי בלשון הקדש, ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות, ולית מאן דימנע עובדא דלהון, אבל מאי אעביד, אבלבל לון דרגין דלעילא, ולישן דלהון לתתא, וכדין יתמנע עובדא דלהון. ומה בגין דהוון ברעותא ולבא חד וממללי בלשון הקדש, כתיב לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות, ודינא דלעילא לא יכיל לשלטא בהו, אנן או חברייא דמתעסקין באורייתא, ואנן בלבא חד ורעותא חד, על אחת כמה וכמה, א"ר יוסי, מכאן לאינון מארי דמחלוקת לית לון קיומא, דהא כל זמנא (דאלין) דבני עלמא אלין עם אלין ברעותא חדא ולבא חד, אע"ג דמרדי ביה בקב"ה, לא שלטא בהו דינא דלעילא, כיון דאתפלגו מיד ויפץ יהו"ה אותם משם וגו', א"ר חייא, אשתמע דכלא במלא דפומא תלייא, דהא כיון דאתבלבל, מיד ויפץ יהו"ה אותם משם, אבל בזמנא דאתי מה כתיב, (צפניה ג ט) כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם יהו"ה ולעבדו שכם אחד, וכתוב (זכריה יד ט) והיה יהו"ה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד:

ברוך יהו"ה לעולם אמן ואמן:

פרשת לך לך:

זהר:

לך לך מארצך וגו', רבי אבא פתח ואמר, (ישעיה מו יב) שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה, שמעו אלי אבירי לב, כמה תקיפין לבייהו דחייביא, דחמאן שבילי ואורחי דאורייתא ולא מסתכלן בהו, ולבייהו תקיפין דלא מהדרין בתיובתא לגבי מריהון, ואקרונ אבירי לב, הרחוקים מצדקה, דמתרחקי מאורייתא. רבי חזקיה אמר, דמתרחקי מקב"ה, ואינון רחיקין מניה, ובגין כך אקרונ אבירי לב, הרחוקים מצדקה, דלא בעאן לקרבא לגבי קב"ה, בגין כך אינון רחוקים מצדקה, כיון דאינון רחוקים מצדקה, רחוקים אינון משלום דלית לון שלום, דכתיב (ישעיה מח כב) אין שלום אמר יהו"ה לרשעים, מאי טעמא, בגין דאינון רחוקים מצדקה. תא חזי אברהם בעי לקרבא לקב"ה ואתקרב הה"ד (תהלים מה ח) אהבת צדק ותשנא רשע, בגין דאהב צדק ושנא רשע אתקרב לצדקה, ועל דא כתיב (ישעיה מא ח) אברהם אוהבי, מאי טעמא אוהבי, בגין דכתיב אהבת צדק, רחימותא דקב"ה דרחים:

סתרי תורה:

תאנא בתוקפא דהרמנו דמלכא אנציב חד אילנא רבא ותקיף גו נטיען עילאין נטיעה דאילנא דא בתריסר תחומין אסתחר, בארבע סטרין דעלמא פרישא רגליה, ת"ק פרסי מטלנוי, כל רעותין דאינון פרסין ביה תליין, כד אתער האי כלהו מתערין בהדיה, לית מאן דנפיק מרעותיה לבר, כלהו ברעותא חדא בהדיה, קם מלעילא, (ס"א. נחית) אתנחית במטלנוי לגו ימא, מניה ימא (אתגלי) אתמליא, איהו מקורא (דכל ד"א לכל) מיין דנבעין, תחותיה מתפלגין כל מימיו דבראשית שקיו דגנתא ביה תליין, כל נשמתין דעלמא מניה פרחין, נשמתין אלין עאלין בגנתא, לנחתא להאי עלמא. נשמתא כד נפקא אתברכא בשבע ברכאן, למהוי אבא (ד"א, ל"ג לרוחא ורם) לגופא, (ולמהוי) בסליקו (דדיוקנא עלאה, הה"ד ויאמר יהו"ה אל אברם, הא נשמתא עלאה אבא (ד"א ל"ג לרוחא ורם) לגופא, בסליקו), דדיוקנא עלאה, כד בעיא (נפשא) לנחתא להאי עלמא, אומי לה קודשא בריך הוא למיטר פקודי אורייתא, ולמעבד רעותיה, ומסר לה מאה מפתחאן:

זוהר חלק א דף עז/א

זהר:

ליה אברהם מכל בני דריה, דהו אבירי לב, ואינון רחוקים מצדקה כמה דאתמר. רבי יוסי פתח (תהלים פד ב) מה ידידות משכנותיך יהו"ה צבאות, כמה אית לון לבני נשא לאסתכלא בפולחנא דקב"ה, דהא כל בני נשא לא ידעי ולא מסתכלי על מה קאים עלמא, ואינון על מה קיימיין. דכד ברא קב"ה עלמא עבד שמיא מאש וממים מתערבין כחדא, ולא הו גלדי ולבתר אגלידו וקיימי ברוחא עלאה ומתמן שתיל עלמא לקיימא על סמכין ואינון סמכין לא קיימיין אלא בההוא רוחא, ובשעתא דההוא רוחא אסתלק, כלהו מרפפין וזעין, ועלמא ארתת, הה"ד (איוב טו) המרגיז ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון, וכלא קאים על אורייתא, דכד ישראל משתדלי באורייתא מתקיים עלמא, ואינון קיימיין וסמכין באורייתא בקיומא שלים. תא חזי בשעתא דאתער פלגות ליליא, וקב"ה עאל לגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא, כלהו אילנין דבגנתא דעדן מזמרן ומשבחן קמיה, דכתיב (דה"א טז לג) אז ירננו עצי היער מלפני יהו"ה וגו', וכרוזא קרי בחיל ואמר, לכוון אמרין קדישין עליונין, מאן מנכון דעייל רוחא באודנוי למשמע, ועינוי פקחין למחמי, ולביה פתיח למנדע, בשעתא דרוחא דכל רוחין, ארים בסימו דנשמתא, ומתמן נפיק קלא דקליא חילין אתבדרו לארבע סטרי עלמא:

א. חד סליק לסטר חד, ב. חד נחית לההוא סטר, ג. חד עייל בין תרין, ד. תרין מתערין (ומתערין) בתלת, ה. תלת עיילי בחד, ו. חד אפיק גוונין, ז. שית מנהון לסטר חד, ושית מנהון נחתי לההוא סטר, ח. שית עיילי בתריסר, ט. תריסר מתערין בעשרין ותריין, י. שית כלילן בעשרה, יא. עשרה קאים בחד:

ווי לאינון דניימי שינתא בחוריהון, לא ידעי ולא מסתכלאן איך יקומון בדינא, דחושבן אתפקד: סתרי תורה:

דברכאן דכל יומא, לאשלמא לדרגין עלאין כחושבן ל"ך ל"ך, דהא כלהו אתמסר לה בגין לאתקנא בהו לגנתא, ולמפלח לה ולנטרא לה, מארצך דא גנתא דעדן, (וממולדתך דא גופא, דאתקרי אילנא דחיי, דאיהו תריסר שבטין עלאין, ומבין אביך דא שכינתא, אביך דא קודשא בריך הוא, שנאמר (משלי כח כד) גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע וגו', ואין אביו אלא קודשא בריך הוא, ואין אמו אלא כנסת ישראל, אל הארץ אשר אראך, דא איהו האי עלמא), (נ"א, וממולדתך דא אילנא דחיי, ומבית אביך תריסר תחומין שבטין עלאין, אל הארץ אשר אראך דא איהו האי עלמא):

זוהר חלק א דף עז/ב

זהר:

כד אסתאב גופא ונשמתא שטיא על אנפי דאוריא דטיהרא, וסלקא ונחתא, ותרעין לא מתפתחן, מתגלגלן כאבנין בגו קוספיתא ווי לון, מאן יתבע לון, דלא יקומון בעדונא דא, בגו דוכתי דענוגי דצדיקיא אתפקדן דוכתייהו, אתמסרון בידא דדומה, נחתי ולא סלקי, עלייהו כתיב (איוב ז ט) כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה. בההיא שעתא אתער שלהובא חד מסטר צפון ובטש

בארבע סטרי עלמא ונחית ומטי בין גדפי דתרנגולא ואתער ההוא שלהובא ביה וקרי, ולית מאן דאתער, בר אינון זכאי קשוט דקיימי, ואתערי באורייתא, וכדין קב"ה וכל אינון צדיקייא דבגו גנתא דעדן צייתי לקליהון, כמה דאת אמר (שיר ח יג) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני:

ויאמר יהו"ה אל אברם, מה כתיב לעילא (בראשית יא כח) וימת הרן על פני תרח אביו וגו', מאי איריא הכא, אלא עד ההוא יומא לא הוה בר נש דמית בחיי אבוי בר דא, וכד אתרמי אברם לנורא אתקטיל הרן, ובגין דא נפקו מתמן. (מאן קטיל ליה להרן, אלא כיון דרמו אברהם לנורא דכשדאי, אתגלי עליה קב"ה ושזביה, והוה הרן אחוי קאי תמן, אמרו כשדאי בגין זכותיה דהרן אשתזיב, מיד נפק שלהובא דאשא ואוקדיה להרן, הה"ד וימת הרן על פני תרח אביו, ואית דאמרי זרעא דתרח לית אשא שלטא ביה, אבל נרמי להרן לנורא, ואי לא איתוקד נדע בודאי דלא שלטא נורא בזרעיה, מיד רמו ליה להרן לנורא ואתוקד, והוה תרח אבוי קאים תמן, הה"ד וימת הרן על פני תרח אביו, בההוא יומא ידעו כל אומיא ולישניא, דלא שיזביה לאברהם אלא קב"ה דאיהו יחידי דעלמא, והווי מייתין בנייהו למשכניה דאברהם, ואמרין ליה, חמינן לך דאת רחיץ בקב"ה דאיהו רבוניה דעלמא, אוליף לבננא מאורחך דאת ידע, ועלייהו אמר קרא (תהלים מז י) נדיבי עמים נאספו עם אלקי אברהם). תא חזי מה כתיב, ויקח תרח את אברם בנו ואת לוט בן הרן וגו', ויצאו אתם מאור כשדים, ויצאו אתם אתו מבעי ליה, דהא כתיב ויקח תרח וגו', מאי ויצאו אתם, אלא תרח ולוט עם אברהם ושרה נפקו, דאינון הוו עקרא למיפק מגו אינון חייביא, דכיון דחמא תרח דאברהם בריה אשתזיב מגו נורא, אתהדר למעבד רעותיה דאברהם, ובגין כך ויצאו אתם, תרח ולוט. ובשעתא דנפקו מה כתיב, ללכת ארצה כנען, דרעותא דלהון הוה למיהך תמן, מכאן אוליפנא, כל מאן דאתער לאתדכאה מסייעין ליה, תא חזי דהכי הוא, דכיון דכתיב ללכת ארצה כנען, מיד ויאמר יהו"ה אל אברם לך לך, ועד דאיהו לא אתער בקדמיתא לא כתיב לך לך. תא חזי מלה דלעילא לא אתער, עד דאתער לתתא בקדמיתא, על מה דתשרי ההיא דלעילא, ורזא דמלה, נהורא אוכמא לא אתאחיד בנהורא חוורא, עד דאיהי אתערית בקדמיתא, כיון דאיהי אתערית בקדמיתא, מיד נהורא חוורא שרייא עלה, ועל דא כתיב (שם פג ב) אלהי"ם אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל, בגין דלא יתפסק נהורא חוורא מעלמא לעלמין, וכן (ישעיה סב ו) המזכירים את יהו"ה אל דמי לכם, בגין לאתערא לתתא במה דישרי אתערותא דלעילא, וכן כיון דאתער בר נש אתערותא בקדמיתא, כדין אתער אתערותא דלעילא, תא חזי כיון דכתיב ויצאו אתם מאור כשדים וגו', מיד ויאמר יהו"ה אל אברם וגו'. ויאמר יהו"ה אל אברם לך לך, אמר רבי אלעזר, לך לך לגרמך, לאתקנא גרמך, (לאתקפא) לאתקנא דרגא דילך, לך לך, לית אנת כדאי למיקם הכא בין חייבין אלין, ורזא דמלה לך לך,

זוהר חלק א דף עח/א

זהר:

דהא קב"ה יהיב ליה לאברהם רוחא דחכמתא, והוה ידע ומצרף (צנורי) סטרי דישובי עלמא ואסתכל בהו, ואתקל בתיקלא, וידע חילין די ממנן על סטרי ישובא כד מטא לגו נקודה דאמצעיתא דישובא תקיל בתיקלא ולא הוה סליק בידיה, אשגח למנדע חילא די ממנא עלה, ולא יכיל לאתדבקה ברעותיה תקיל כמה זמנין, וחמא דהא מתמן אשתיל כל עלמא אשגח וצרף ותקל למנדע, וחמא דהא חילא עלאה דעלה לית ליה שעורא עמיק וסתים, ולא איהו כגווני דסטרי דרגי דישובא, אשגח ותקיל וידע, דהא כמה דמההיא נקודה אמצעיתא דישובא, מניה אשתיל כל עלמא לכל סטרוי, הכי נמי ידע דהא חילא דשרי עלה, מתמן נפקו כל שאר חילין דממנן על כל

סטרי עלמא, וכלהו ביה אחידן, כדין (בראשית יא לא) ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען. עוד אשגח ותקיל וצריף למיקם על ברירא דמלה דההוא אתר, ולא הוה ידע, ולא יכיל למיקם עלה לאתדבבא, כיון דחמא תוקפא דהאי אתר ולא יכיל למיקם עליה, מיד ויבאו עד חרן וישבו שם מאי טעמא דאברהם, אלא דאיהו הוה ידע וצריף, בכל אינון שלטנין מדברי עלמא בכל סטרי דישובא, והוה תקיל וצריף אינון דשלטין בסטרי דישובא, מדברי ככביא ומזליהון, מאן אינון תקיפין אלין על אלין, והוה תקיל כל ישובי דעלמא, (ולא) והוה סליק בידוי, כד מטא להאי אתר, חמא תקיפו דעמיקין, ולא יכיל למיקם ביה כיון דחמא קב"ה אתערותא דיליה ותיאובתא דיליה, מיד אתגלי עליה ואמר ליה לך לך, למנדע לך ולא תקנא גרמך מארצך מההוא סטרא דישובא דהוית מתדבק ביה, וממולדתך מההוא חכמה דאת משגח ותקיל תולדתא דילך, ורגעא ושעתא וזמנא דאתיילידת ביה, ובההוא כוכבא ובההוא מזלא, ומבית אביך דלא תשגח בביתא דאבוך, ואי אית לך שרשא לאצלחא בעלמא מביתא דאבוך, בגין כך לך לך מחכמה דא ומאשגחותא דא. תא חזי דהכי הוא, דהא נפקו מאור כשדים והווי בחרן, אמאי יימא ליה לך לך מארצך וממולדתך, אלא עקרא דמלתא כמה דאתמר, אל הארץ אשר אראך, אראך מה דלא יכילת למיקם עליה, ולא יכילת למנדע חילא דהיא ארעא דאיהו עמיק וסתים:

ואעשך לגוי גדול וגו', ואעשך בגין דכתיב לך לך, ואברכך בגין דכתיב מארצך, ואגדלה שמך בגין דכתיב וממולדתך, והיה ברכה בגין דכתיב ומבית אביך. רבי שמעון אמר, ואעשך לגוי גדול מסטרא דימינא, ואברכך מסטרא דשמאלא, ואגדלה שמך מסטרא דאמצעיתא, והיה ברכה מסטרא דארעא דישראל, הא הכא כרסייא דארבע סמכין, דכלהו כלילין ביה באברהם, מכאן ולהלאה ברכאן לאחריני דמתזני מהכא, דכתיב ואברכה מברכך:

סתרי תורה:

ואעשך לגוי גדול האי ברכתא חזא, ואברכך תרין, ואגדלה שמך תלת, והיה ברכה ארבע, ואברכה מברכך חמש, ומקללך אאור שית, ונברכו בכך כל משפחות האדמה הא שבע, כיון דאתברכא באלין שבע ברכאן, מה כתיב וילך אברם כאשר דבר אליו יהו"ה, לנחתא להאי עלמא כמה דאתפקדא, מיד וילך אתו לוט, דא איהו נחש דאתלטיא, ואתלטיא עלמא בגיניה, דאיהו קאים לפתחא לאסטאה לגופא. ולא תפעול נשמתא פולחנא דאתפקדת עד דיעברון עלה בהאי עלמא יאות"ג שנין, דהא מתריסר שנין ולעילא נשמתא אתערת למפלח פולחנא דאתפקדת, הה"ד

זוהר חלק א דף עח/ב

זהר:

ומקללך אאור ונברכו בכך כל משפחות האדמה. רבי אלעזר הוה יתיב קמיה דרבי שמעון אבוי, והוה עמיה רבי יהודה ורבי יצחק ורבי חזקיה, א"ר אלעזר לרבי שמעון אבוי, האי דכתיב לך לך מארצך וממולדתך, כיון דכלהו נפקו למיהך, אמאי לא אתמר ליה דכלהו יפקון, דהא אע"ג דתרח הוה פלח לע"ז, כיון דאתער באתערותא טב למיפק בהדיה דאברהם, וחמינין דקב"ה אתרעי בתיובתא דחייביא, ושרא למיפק, אמאי לא כתיב לכו לכם, אמאי לאברהם בלחודוי לך לך, א"ל רבי שמעון, אי תימא דתרח כד נפק מאור כשדים בגין לאהדרא בתשובה הוה, לאו הכי, אלא כד נפק לאשתזבא נפק, דהווי כלהו בני ארעיה בעאן למקטליה, דכיון דחזו דאשתזיב אברהם, הווי אמרי ליה לתרח אנת הוא דהוית מטעי לן באלין פסילין, ומגו דחלא דלהון נפק תרח, כיון דמטא לחרן לא נפק מתמן לבתר, דכתיב וילך אברם כאשר דבר אליו יהו"ה, וילך אתו לוט,

ואילו תרח לא כתיב, (ביה וילך אלא ויצא). פתח ואמר, (איוב לח טו) וימנע מרשעים אורם, וזרוע רמה תשבר, האי קרא אוקמוה, אבל וימנע מרשעים אורם, דא נמרוד ובני דריה, דנפק אברהם מנייהו דהוה אורם, וזרוע רמה תשבר, דא נמרוד. דבר אחר, וימנע מרשעים אורם, דא תרח ובני ביתיה, אורם דא אברהם, האור לא כתיב, אלא אורם דהוה עמהון, וזרוע רמה תשבר, דא נמרוד דהוה מטעי אבתריה כל בני עלמא, ובגין כך כתיב לך לך, בגין לאנהרא לך ולכל אינון דיפקון מינך מכאן ולהלאה. תו פתח ואמר, (שם לז כא) ועתה לא ראו אור, בהיר הוא בשחקים, ורוח עברה ותטהרם, ועתה לא ראו אור, אימתי, בשעתא דאמר קב"ה לאברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך, בהיר הוא בשחקים, דבעא קב"ה לאדבקא ליה לאברהם בהווא אור דלעילא, ולאנהרא תמן ורוח עברה ותטהרם, דהא לבתר תבו בתיובתא תרח וכל בני ביתיה, (נ"א וכל בני מאתיה), בני ביתיה, (נ"א בני מאתיה), דכתיב ואת הנפש אשר עשו בחרן, תרח דכתיב ואתה תבא אל אבותיך בשלום וגו':

וילך אברם כאשר דבר אליו יהו"ה, א"ר אלעזר, תא חזי דהא לא כתיב ויצא אברם כאשר דבר אליו יהו"ה, אלא וילך, כמה דאת אמר לך לך, דהא יציאה בקדמיתא עבדו, דכתיב ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען, והשתא כתיב וילך, ולא כתיב ויצא, כאשר דבר אליו יהו"ה, דאבטח ליה בכלהו הבטחות, וילך אתו לוט, דאתחבר עמיה בגין למילף מעובדו, ועם כל דא לא אוליף כולי האי. א"ר אלעזר, זכאין אינון צדיקיא דאולפי ארחוי דקב"ה, בגין למיהך בהו, ולדחלא מניה מהווא יומא דדינא, דזמין בר נש למיהב דינא וחושבנא לקב"ה, פתח ואמר (שם ז) ביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו, האי קרא אוקמוה, אבל:

סתרי תורה:

ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה, שבע וחמש תריסר אינון, (ותרין עלאין עלייהו ארבע סרי אינון), וכדין אתחזיאת נשמתא בהאי עלמא. דאיהי אתיא מחמש שנים דאינון ת"ק פרסי דאילנא דחיי, ושבעים שנה דא איהו ההוא אילנא ממש דאיהו שביעאה לדרגין, ושבעין שנה אתקרי, כדין נפקת מהווא זוהמא דנחש, ועאלת בפולחנא קדישא, הה"ד בצאתו מחרן, (ימי ע' שנה לא ספורות חיים מהווא ארבע סרי), מהווא רוגזא ותוקפא דהווא (שטן) נחש, דהוה אסטי ליה עד השתא לגופא ושלטא עלוי. באילנא שלטא ערלה תלת שנין, בבר נש תלת סרי שנין דאקרון שני ערלה, כיון דאעברו על גופא אינון שנין, ואתעברת ד"א, ואתערת) נשמתא למפלח פולחנא קדישא, פקידת לגופא לרעותא טבא, לכפוף להווא נחש, דהא לא יכיל

זוהר חלק א דף עט/א

זהר:

תא חזי, בהווא יומא דאשלימו יומי דבר נש לאפקא מעלמא, ההווא יומא דגופא אתבר, ונפשא בעיא לאתפרשא מניה, כדין אתייהיב רשו לבר נש למחמי, מה דלא הוה ליה רשו למחמי בזמנא דגופא שלטא וקאים על בורייה, וכדין קיימי עליה תלת שליחן וחשבי יומי וחובוי, וכל מה דעבד בהאי עלמא, והווא אודי על כלא בפומיה, ולבחר הוא חתים עליה בידיה, הה"ד ביד כל אדם יחתום, ובידיה כלהו חתימין למידן ליה (בהווא ד"א, בהאי) עלמא, על קדמאי ועל בתראי על חדתי ועל עתיקי, לא אתנשי חז מנייהו, הה"ד לדעת כל אנשי מעשהו, וכל אינון עובדין דעבד בהאי עלמא בגופא ורוחא, הכי נמי יהיב חושבנא בגופא ורוחא, עד לא יפוק מעלמא. תא חזי, כמה דחייבי אקשי קדל בהאי עלמא, הכי נמי אפילו בשעתא דבעי לנפקא מהאי עלמא אקשי

קדל, בגין כך זכאה הוא בר נש דיליף בהאי עלמא ארחוי דקב"ה בגין למיהך בהו, וחייבא אע"ג דאסתכל בהני (נ"א דאשתדל בהדי) צדיקיא, אקשי קדל ולא בעי למילף, ובגין כך אית ליה לצדיקא למתקף ביה, ואע"ג דחייבא אקשי קדל הוא לא ישבוק ליה, ואית ליה לאתקפא בידיה ולא ישבוק ליה, דאי ישבוק ליה יהך ויחריב עלמא, תא חזי מן אלישע דדחה לגחזי, וכן אברהם כל זמנא דהוה לוט בהדיה לא אתחבר בהדי רשיעיא, כיון דאתפרש מניה מה כתיב, ויבחר לו לוט את כל ככר הירדן, וכתיב ויאהל עד סדום, מה כתיב בתריה, ואנשי סדום רעים וחטאים ליהו"ה מאד. א"ר אבא, האי דאמרת וילך אברם ולא כתיב ויצא אברם שפיר הוא, אבל סופא דקרא מה כתיב בצאתו מחרן, א"ר אלעזר מחרן כתיב, וההיא יציאה מארץ מולדתו הות בקדמיתא:

ויקח אברם את שרי אשתו, מהו ויקח, אלא אמשיך לה במלי מעלייתא, בגין דלית ליה רשו לבר נש לאפקא אתתיה למיהך בארעא אחרא, בלא רעותא דילה, וכן הוא אומר (במדבר כ כה) קח את אהרן, (שם ג מה) קח את הלויים, ובגין כך ויקח אברם, משיך לה במלין, ואודע לה ארחהון דאינון בני דרא כמה בישין, ובגין כך ויקח אברם את שרי אשתו. ואת לוט בן אחיו, מה חמא אברהם לדבקה עמיה לוט, אלא בגין דצפה ברוח הקדש דזמין למיפק מניה דוד. ואת הנפש אשר עשו בחרן, אלין גרים וגיורות דאתקינו נפשיהו, אברהם מגייר גוברין ושרה מגיירת נשין, ומעלה עליהון כאלו עבדו להון, א"ר אבא, אי הכי כמה בני נשא הוו, אי תימא דכלהו אזלו עמיה, א"ר אלעזר, אין, (ובגין כלהו, ד"א, ובגין כך כלהו) בני נשא דהוו אזלין עמיה כלהו אקרון:

סתרי תורה:

לשלטאה כמה דהוי, דכתיב ויקח אברם את שרי אשתו וגו', (אברהם דא י', את שרי דא ה', י' דא נשמתא לנשמתא והוא זכר, ה' דא נשמתא נוקבא), דא גופא, דאיהו לגבי נשמתא כנוקבא לגבי דכורא, ואת לוט בן אחיו דא (יצר הרע) נחש, דלא אעדי כל כך מן גופא, בגין דדבקותא דגופא לא אעדי כל כך (זמנא ההוא) מניה, אבל אתערותא דנשמתא אלקי ליה תדיר, ואתרי ביה ואוכח ליה וכפיף ליה על כרחיה, ולא יכיל לשלטאה. ואת כל רכושם אשר רכשו, אלין עובדין טבין דעביד בר נש בהאי עלמא באתערותא דנשמתא, ואת הנפש אשר עשו בחרן, ההוא נפש דהות בקדמיתא בדבקותא בחברותא דההיא ערלה בהדי גופא, ואתקין לה לבתר, דהא לבתר תליסר שנין ולעילא, דנשמתא אתערת לאתקנא לגופא, תרווייהו מתקנין לההוא נפש, דמשתתפא בתוקפא דנחש ותאובתיה בישא, הה"ד ואת הנפש אשר עשו בחרן, ועם כל דא נשמתא אתקיפת ביה בההוא נחש, לתברא ליה בתוקפא בשעבודא דתשובה, (נ"א בשעבודא דאורייתא, ואמשיך ליה לגבי בתי כנסיות ובתי מדרשות, בגין דלא יתגבר על רוחא כדבקדמיתא), הה"ד ויעבור:

זוהר חלק א דף עט/ב

זהר:

עם אלקי אברהם, והוה מעבר בארעא ולא הוה דחיל, דכתיב ויעבור אברם בארץ. א"ל רבי אבא, אי הוה כתיב והנפש אשר עשו בחרן, הוה אמינא הכי, אלא ואת הנפש כתיב, את לאסגאה זכותא דכלהו נפשאן דהוו אזלי עמיה, דכל מאן דמזכה לאחרא ההוא זכותא תלייא ביה ולא אעדי מניה, מנלך דכתיב ואת הנפש אשר עשו בחרן, זכותא דאינון נפשן הוה אזיל עמיה דאברהם. לך לך, א"ר שמעון, מאי טעמא דגלויא קדמאה דאתגלי קב"ה עליה דאברהם פתח בלך לך, דהא עד הכא לא מלייל עמיה קב"ה, מאי טעמא פתח לך לך, אלא הא קאמרו דרמז בחושבניה מאה, דהא

למאה שנים אתייליד ליה בר, אבל תא חזי כל מה דעביד קב"ה בארעא כלא רזא דחכמתא איהו, בגין דאברהם לא הוה דביק ביה בקב"ה כדין כדקא חזי, אמר ליה לך לך, ודא רמז לההוא אתר דבעי לאתקרבא בהדיה דקב"ה, ואיהו דרגא קדמאה לאעלא לקב"ה, בגין כך לך לך והאי דרגא לא יכיל אברהם לאתאחדא ביה עד דייעול לארעא, דתמן יקבל ליה לההוא דרגא. כגוונא דא כתיב, (שמואל ב ב א) וישאל דוד ביהו"ה לאמר, האעלה באחת ערי יהודה, ויאמר יהו"ה אליו עלה, ויאמר דוד אנה אעלה, ויאמר חברונה, וכי כיון דמית שאול ומלכותא אתחזי לדוד, אמאי לא קביל מלכותא מיד על כל ישראל, אלא כלא רזא דחכמתא איהו, בגין דדוד לית ליה לקבלא מלכותא אלא עד דיתחבר באבהן דאינון בחברון, וכדין בהו יקבל מלכותא, ועל דא אתעכב תמן שבע שנים בגין דיקבל מלכותא כדקא יאות, וכלא ברזא דחכמתא, ובגין דיתקן מלכותיה. כגוונא דא אברהם לא עאל בקיומא דקב"ה, עד דעאל לארעא, חמי מה כתיב ויעבור אברם בארץ ויעבור, וילך מבעי ליה, אלא הכא הוא רמז שמא קדישא דאתחתים ביה עלמא, בע"ב אתוון גליפן, דכלהו בשמא דא, כתיב הכא ויעבור, וכתיב התם (שמות לד ו) ויעבור יהו"ה על פניו ויקרא:

בספרא דרבי ייסא סבא, כתיב הכא ויעבור אברם בארץ, וכתיב התם (שם לג יט) אני אעביר כל טובי והוא רמיז לקדושא דארעא, דאתי מאתר עלאה כדקא חזי, עד מקום שכם עד אלון מורה, מסטרא דא (ד"א, ל"ג דלתתא), לסטרא דא כדקא חזי, והכנעני אז בארץ, הא אתמר דעד כדין שלטא חויה בישא דאתלטיא, ואייתי לווטין על עלמא, דכתיב (בראשית ט כד) ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו, וכתיב (שם ג יג) ארור אתה מכל הבהמה וגו'. ותמן אתקריב אברהם לגבי קב"ה, מה כתיב וירא יהו"ה אל אברם, הכא אתגלי ליה מה דלא הוה ידע ההוא חילא עמיקא לשלטא על ארעא ובגין כך וירא מה:

סתרי תורה:

(גליון) קב"ה רמיז חכמתא עלאה באברהם וביצחק, אברהם דא נשמתא לנשמתא, ואייה (ס"א, אב ורם), נשמ"ה דא היא שרה, לוט דא הוא נחש ובת זוגיה דההוא סמא"ל, רו"ח קדישא דא יצחק, נפ"ש קדישא דא רבקה, יצר הרע דא רוח הבהמה, ועל דא אמר שלמה בחכמתיה, (קהלת ג כא) מי יודע רוח בני האדם העולה היא וגו', נפש הבהמית דא נפש מסטרא דיצר הרע. ועל דא אמרו, (נ"א, דההוא) דהאי נשמתא לנשמתא אתערא לגברא ביראה ובחכמתא, נשמתא אתערא לאיניש בבינה הה"ד (איוב כח כח) ויאמר לאדם הן יראת יהו"ה היא חכמה וגו', נשמתא אתערא בתשובה דאתקרי בינה, ואקרי שרה, ורוח הוא הקול ואתקרי דעת, ואתער לאיניש די סליק קליה באורייתא, ואתקרי תורה שבכתב, ונפש השכלית אתער מניה עובדין טבין.

זוהר חלק א דף פ/א

זהר:

דהוה מתכסי מניה, וכדין ויבן שם מזבח ליהו"ה הנראה אליו, כיון דאמר ליהו"ה, מהו הנראה אליו, אלא הכא אתגלי ליה ההוא דרגא דשלטא על ארעא, ועאל ביה, ואתקיים ביה:

ויעתק משם ההרה, מתמן ידע הר ה' וכלהו דרגין דנטיעין בהאי אתר ויט אהלה בה"א כתיב פריש פרישו וקביל מלכו שמיא בכלהו דרגין דאחיזן ביה, וכדין ידע דקב"ה שליט על כלא, וכדין בנה מזבח, ותרין מדבחן הוו, בגין דהכא אתגלי ליה דהא קב"ה שליט על כלא, וידע חכמה

עלאה, מה דלא הוה ידע מקדמת דנא, ובנה תרין מדבחון, חד לדרגא דאתגליא וחד לדרגא דאתכסיא תא חזי דהכי הוה, בקדמיתא כתיב ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו וגו', ולבתר כתיב ויבן שם מזבח לה' סתם, ולא כתיב הנראה אליו, וכלא רזא דחכמתא איהו. וכדין אתעטר אברהם מדרגא לדרגא, עד דסליק לדרגיה, הה"ד ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה, דא דרום דהוא חולקיה דאברהם, הלוך ונסוע דרגא בתר דרגא, עד דסליק לדרום, ותמן אתקשר כדקא יאות, וסליק לדרגיה דדרום, כיון דאתעטר אברהם בדרגוי בארעא קדישא, ועאל (בארעא) בדרגא קדישא, כדין מה כתיב ויהי רעב בארץ, דלא הוה ידעי ידיעה לקרבא לגבי דקב"ה:

ויהי רעב בארץ, דעד כען לא הוה חילא דעל ארעא יהיב תוקפא ומזונא על ארעא, בגין דעד כען לא אתקדשת (נ"א אתתקנת), ולא קיימא בקיומא, כיון דחמא אברהם דהא הוה חילא דממנא על ארעא, לא יהיב תוקפא וחילא קדישא כדקחזי, כדין וירד אברם מצרימה לגור שם, מנא ידע אברהם, דכתיב לזרעך נתתי את הארץ הזאת, כדין ידע אברהם דהא ארעא לא אתתקנת בתקונא קדישא, אלא בדרגין (ידיעין) קדישין דיפקון מניה, וכדין ידע אברהם רזא דחכמתא, דארעא לא תתקן בקדושה אלא כדאמרן:

סתרי תורה:

ובדוגמא דא ברא גופא מארבע יסודות, אש ורוח ועפר ומים, כגוונא דהוא נשמתא לנשמתא נשמה ורוח ונפש, מים דא דכר, ודא הוא מים מתיקן דקדושה, ואית מים המאררים דאינון יצר הרע, אית אשא קדישא נוקבא, ואית אשא נוכראה אש זרה, ועל דא כתיב ואל יבא בכל עת אל הקדש, דאיהי נוקבתא מן יצר הרע, רוח קדישא איהו דכר, ואית רוח מסאבא דא יצר הרע, שנאמר (ישעיה יד כט) כי משרש נחש יצא צפע, אית עפר קדישא, ואית עפר מסאבא, ועל דא נשמתא דאיהי תשובה, אתקיפת ביה בההוא נחש לתברא ליה בשעבודא דתשובה, ואמשיך ליה לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, ואינון ארבע יסודי מתפשטין לכ"ב אתוון, אחה"ע בומ"פ גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ:

ויעבור אברם בארץ עד מקום שכם, דא בי כנישתא, אתר דדיורא דשכינתא תמן, כמה דאת אמר (בראשית מח כב) ואני נתתי לך שכם אחד, דא שכינתא דאתחזי ליה, הואיל ואתקרי צדיק, דהא צדק לאו דיוורה אלא בהדי צדיק, ודא הוא עד מקום שכם, עד אלון מורה, אלו בתי מדרשות דאולפין ומורים תמן תורה ברבים, והכנעני אז בארץ, כדין אתבסם ואתתקן יצר הרע בגופא בעל כרחיה, דסגיאין שמהן אית ליה, ובגיני כך (אתהדר) אדכר בשמהן סגיאין, אז בארץ ודאי, ואתכפיא בהאי, בגין דכדין איהו גופא, בזמנא דלא אתעבר מניה ההוא נחש כל כך, בגין דבקווא דגופא, כדין הכנעני אז בארץ, אמאי אקרי כנעני, דאסחר גופא לדינין בישין. ונשמתא קיימא בהאי עלמא כדקא יאות, בגין למזכי בה לבתר כד נפקת מהאי עלמא, אי זכאת סלקת לאתרה דנפקת מתמן, דכתיב אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה, וכתיב אל המקום אשר היה שם אהלה בתחלה, אהלה בה"א, והשתא איהי קיימת בין לסלקא לעילא ובין לנחתא לתתא, בין בית אל ובין העי. אי זכאת סלקא אל מקום המזבח אשר עשה שם וגו', מאן עשה, ומאן מזבח, אלא אשר עשה שם דא קודשא בריך הוא, דאיהו עבד תמן האי מזבח, ואתקין לה על תריסר אבנין כמספר בני יעקב, אשר היה דבר יהו"ה אליו לאמר ישראל יהיה שמך ודאי, ומזבח דא עשה שם בראשונה, כד אתברי עלמא עילאה (עלאה) טמירא לכל עלמין, ומיכאל כהנא רבא קאים ומקריב עלה קרבנין דנשמתין, כיון

סתרי תורה:

דנשמתא סלקא תמן, מה כתיב ויקרא שם אברם בשם יהו"ה, נשמתא קארי תמן, ואצירא בצרורא דחיי וכל דא אי זכאת בהאי עלמא לאתקנא גופא כדקא יאות, ולאכפיא (ולאספיא) תוקפא דההוא לטייא עד דאתפרשא מניה. מה כתיב ויהי ריב בין רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה לוט, (דא יצר הרע), דבכל יומא ויומא בהאי עלמא אינון סיען ומנהיגין דנשמתא, ואינון סיען ומנהיגין דיצר הרע, אינון בקטרוגא מקטרגין אלין באלין, וכל שייפין דגופא בצערא בינייהו, בין נשמתא וההוא נחש, דקא מגיחין קרבא בכל יומא:

מה כתיב ויאמר אברם אל לוט, נשמתא אהדרא לגבי יצר הרע, ואמר ליה אל נא תהי מריבה ביני וביניך ובין רועי ובין רועיך, סטרין דילי וסטרין דילך, כי אנשים אחים אנחנו, יצר טוב ויצר הרע קריבין דא בדא, דא לימינא ודא לשמאלא, הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי, סגיאין חייביא אינון בעלמא, זיל ושוט אבתרייהו ואתפרש מעמי, אם השמאל ואימינה וגו', ואוכח ליה ואעיק ליה בכמה קרבין דעביד בהדיה בכל יומא, עד דכתיב ויפרדו איש מעל אחיו, כיון דמתפרשין דא מן דא, מה כתיב אברם ישב בארץ כנען, אתישבת נשמתא באינון צדיקיא בישובא טב בשלם. ולוט ישב בערי הככר, ההוא לטיא מקטרגא אזיל לקטרגא ולאחברא באתר דחייביא תמן, דכתיב ויאהל עד סדום, מה כתיב בתריה ואנשי סדום רעים וחטאים ליהו"ה מאד, תמן שריא ושוי דיוריה בינייהו, לאתחברא בהו לאסטאה לון ולאובדא לון, (ואברהם בעובדין טבין בתשובה באורייתא), (חסר), (ס"א, בעובדין בישין). כיון דאשתארת נשמתא בלא מקטרגא, ואתדכי גופא מההוא זוהמא, מיד קודשא בריך הוא אשרי דיוריה בהדיה, וירית אחסנתא עלאה ותתאה, ואית ליה נייחא בין צדיקיא, וההוא לטייא בין אינון רשיעיא חטאן בהדיה, עד דלא הוה פורקנא לחובייהו. מה כתיב וישמע אברם כי נשבה אחיו, וישמע אברם, דא נשמתא דאשתארת בדכיו בגופא, כי נשבה אחיו דא יצר הרע דנשבה בין אינון חייביא בחובין סגיאין, וירק את חניכיו ילידי ביתו, אלין אינון צדיקיא דלעאן באורייתא, דאינון שייפין דגופא זריזין למיהך בהדיה, י"ח ושלש מאות אלין רמ"ח שייפין דגופא, ושבעין דרזא דנשמתא דנפקא מתמן. בכלא אזדרז למהך תמן לגבי אינון חייביא, לאתבא לון (מחובוי) מחוביהון, מה כתיב וירדוף עד דן, רדיף אבתרייהו ואודע לון דינא דההוא עלמא, ועונשא דגיהנם, ולא יהיב דמיכו לעיניה ביממא ובליליא, עד דאוכח לון לאינון חייבין, ואתיב לון בתיובתא לגבי קודשא בריך הוא, מה כתיב וישב את כל הרכוש, אתיב לון בתיובתא שלימא כדקא יאות. וגם את לוט אחיו וגו', אפילו לההוא יצר הרע אתקיף בהדיה עד דאכפייה בעל כרחיה, (ולא) ואמתיק ליה כדקא חזי, כלא אתיב בתיובתא שלימתא כדקא יאות, בגין דלא אשתכך יממא וליליא, עד דאוכח לון ורדף לון על ההוא חובא דחאבו, עד דתאבו בתיובתא שלימתא כדקחזי. אהדרנא למלי קדמאי דפרשתא:

כתיב (שיר ג ג) מצאוני השומרים הסובבים בעיר וגו'. (תנן, כדוגמא דרמיז באברהם ויצחק ושרה ורבקה יהו"ה, כדוגמא דא רמיז בהאי קרא, (רות א ב) ושם האיש אלימלך ושם אשתו נעמי ושם שני בניו מחלון וכליון אפרתים, אלימלך דא נשמתא לנשמתא, נעמי דא נשמה, ואמאי אתקרי נעמי, משום (תהלים צ יז) ויהי נועם יהו"ה אלהינו, מחלון דא רוחא קדישא, ולמה אתקרי מחלון דמחל ליה קודשא בריך הוא, רו"ת דא נפש קדישא, ולמה אתקרי רו"ת על שם תו"ר, כליו"ן דא רוחא דבעירא, ועל דא אמר שלמה ע"ה (קהלת ג כא) רוח הבהמה דא יצר הרע, ערפ"ה דא נפשא דשמאלא, בת זוגיה של יצר הרע, ולמה אתקרי ערפה משום כי עם קשה עורף הוא, אי זכה בר נש סלקא נשמתא עלאה, ואי לאו מסתלקי אינון דוברי נשמתא ורוחא, ואשתאר נשמתא ונפש השכלית, מה כתיב (רות א ז) ותצא מן המקום אשר היתה שמה ושתי כלותיה עמה, ותאמר נעמי לכלותיה שובנה בנותי וגו', ותאמר רות אל תפגעי בי וגו',

וערפה שבה לעמה ולאלהיה). תנן עבד קודשא בריך הוא ירושלם לעילא כגוונא דירושלם דלתתא, בשורין ומגדלין ופתחין פתיחין, ואינן חומות דתמן אית עלייהו נטרין,

זוהר חלק א דף פא/א

סתרי תורה:

דנטרי תרעי דאינון חומות, דכתיב (ישעיה סב ו) על חומותיך ירושלם הפקדתי שומרים וגו', ומיכאל כהנא רבא, עילאה מכלהו נטרי תרעי דאינון חומות. נשמה (דאתקרי נעמי) כד נפקת מהאי עלמא, אי זכאת עאלת בגנתא דעדן דארעא, דנטע קודשא בריך הוא לרוחיהון דצדיקיא, כגוונא דההוא גנתא דעדן דלעילא, ותמן כל צדיקיא דעלמא, וכד נשמתא נפקת מהאי עלמא, עאלת במערתא דכפלתא דתמן איהו פתחא דגן עדן, פגעת באדם הראשון ובאינון אבהן דתמן, אי זכאת איהי חדאן בה ופתחין לה פתחא ועאלת, ואי לא דחיין לה לבר, (ומה היא אמרה כד דחיין לה לבר, (שיר ג ג) מצאוני השומרים וגו', אזלת, לבתר דאזלת תמן מקמי דאתיא לעלמא דא ויהיבת נר על רישיה, שנאמר (איוב כט ג) בהלו נרו עלי ראשי, כל מאן דחזון לה מזדעזעין, ואמרי הזאת נעמי, אתיבת היא ואמרה (רות א כ) אל תקראן לי נעמי קראן לי מרה וגו', אני מלאה הלכתי בההוא אתר, וריקם השיבני יהו"ה, בלא תורה ובלא מעשים טובים, דאעיל לי בגופא בישא, למה תקראן לי נעמי, ויהו"ה ענה בי), ואי זכאת עיילת לגנתא דעדן, כיון דעיילת יתבא תמן בגנתא, (ואזדווגת באלימלך, דא מחלון דדא רוח, אזדווג ברות דדא נפש השכלית), (ואתלבישו, ד"א, ואתלבשת) תמן בלבושא דדיוקנא דהאי עלמא, ואתעדנת תמן. סתרא דסטרין, לחכימי לבא אתמסר, (ארבע) תלת דרגין אינון דאחיזן דא בדא, ואלין אינון נפש (נשמתא לנשמתא נשמתא עלאה דאתקרי יו"ד), רו"ח ונשמה, (נפ"ש), נפש איהו חילא דגופא אתבני מניה, דכד בר נש אתער בהאי עלמא לאזדווגא בנוקביה, כל שייפוי מסתכמי (נ"א מתכנשי) ומתתקני לאתהנאה, (לנשמה) תמן, וההוא נפש ורעותא דיליה אסתכם ביה בההוא עובדא (ממש), ומשיך ליה לההוא נפש, ואעיל ליה תמן בההוא זרעא דאושיד, ומגו רעותא ומשיכו דנפשא דמשיך תמן, אתמשך חילא אוחרא תמן, מאינון דרגין דאתקרון אישי"ם, ועאל כלא במשיכו דההוא זרעא, ואתבני מניה גופא, ודא איהו חילא קדמאה תתאה דאינון (ארבע) תלת, ובגין דהאי (נשמתא לנשמתא) נפש אקריב בדבקווא ויסודא דגופא, קרבנא דאתקריב לכפרא על נשמתא, אתיהבת חולקא לאינון דרגין דאישי"ם, (דאתקרון רוח ונפש השכלית), בגין דמשיכו דחולקא דההוא (נשמה) נפש אתי מניה, והיינו דכתיב (במדבר כח ב) את קרבני לחמי לאשי, (מהו לחמי לאשי, דיהיב מזונא לאשי, ודא הוא שפע מאור, דאינון מתהנן מזיו השכינה), בגין דהוא כפרא דנפש, נטלי חולקיהון, וכד מית בר נש בהאי עלמא ההיא נפש לא אתעדי מן קברא לעלמין, ובחילא דא ידעי מתייא ומשתעו דא עם דא. רוח איהו דמקיים לנפש בהאי עלמא, ואיהו משיכו דאתערותא דנוקבא לגבי דכורא כד אינון בתיאובתא חדא, וכדין אתערת לגבי דכורא בתיאובתא דילה להאי רוח, כגוונא דנוקבא דלתתא, אשדיאת זרעא בתיאובתא לגבי דכורא, וסתרא דא (כד אשדיאת שפע בתיאובתיה לגבי נוקבא, והכא רזא) (קהלת יב ז) והרוח תשוב אל האלהי"ם אשר נתנה והאי רו"ח (ונפ"ש ונשמ"ה ונשמת"א לנשמתא כד) נפקא מהאי עלמא ואתפרשת מנפש, (אתפרשן י"ה אסתלק לגנתא דעדן בשמיא עלאה, ומתלבש בדיוקנא עלאה מרקמא בכל גוונין), עאל לגנתא דעדן דבהאי עלמא (תתאה), ואתלבש תמן גו אורא דגנתא, כמה דמתלבשי מלאכי עלאי כד נחתין להאי עלמא, בגין דאינון מההוא רוח הו, דכתיב (תהלים קד ד) עושה מלאכיו רוחות וגו', אוף הכי רוחא מתלבש בגן עדן דארעא, בדיוקנא דהאי עלמא, ותמן אתעדנת בכל עידונין. בגן עדן דא, אית ציורין ודיוקנין דהאי עלמא, ואית ציורין ודיוקנין דעלמא עילאה, ותמן כל אינון צדיקיא אזלין ומתעדנין תמן, ובריש ירחי ושבתי אינון בעאן

לסלקא לעילא, (דיוקנא דא מרו"ח וא"ש דבהאי עלמא, ובדיוקנא דא אתעדנו בכל עדונין, ובכל זמני וירחי ושבתי אסתלקו רו"ח ונפ"ש, ומתפשטי מהאי גופא, ומתלבשי בדיוקנא עלאה בגן עדן דלעילא מרקמא בכל גוונין, באן אתר הוא י"ה בלבושא דיליה, ואזדווגו כחדא יהו"ה, ואינון נהנין מאור השכינה), ובמציעות גנתא אית עמודא חדא, מרקמא בכל גוונין, וההוא רוח כד בעא לסלקא, אתפשט תמן מההוא לבושא, (ונפשא אשתארת תמן בגופא), ועאל גו ההוא עמודא, (וסלקת) וסליק לעילא גו ההוא אתר דנפקת מניה, כדכתיב והרוח תשוב וגו', ונטיל לה מיכאל כהנא רבא, ומקריב לה קרבן בוסמין קמי קודשא בריך הוא, (ואתת) ויתבא תמן ומתעדנא בההוא צרורא דחיי, (ישעיה סד ג) דעין לא ראתה אלהי"ם זולתך וגו', לבתר

זוהר חלק א דף פא/ב

סתרי תורה:

נחתא לגו גנתא דארעא ומתעדנא בכל עדונין, ואתלבשת בההוא לבושא, (ואזדווגא בנפש דידיה), ויתבא תמן בעטורא על חד תרין מכמה דהות בקדמיתא. (ודא הוא בחול, ואסתלקא בישיבות דגן עדן, ומתעסקא באורייתא, ובכל רישי ירחי וזמני ושבתי נחתא, ואזדווגת בנפש). נשמה היא חילא עלאה על כל אליון, ואיהי מחילא דזכורא, רזא דאילנא דחיי, ודא סלקא לעילא מיד, וכל הני (ד"א אינון) תלת דרגין מתקשרין כחדא דא בדא, וכד מתפרשן, כולהו סלקין ותבין לההוא אתר דנפקו מניה, כד האי רוח נפקת מהאי עלמא ועאלת בגו מערתא, דאדם ואבהן תמן, אינון יהבין לה פנקס סימנא, ועאלת לגבי גנתא דעדן, קריבת תמן ואשכחת כרובים וההוא להט החרב המתהפכת, אי זכאת חמאן פנקס סימנא ופתחין לה פתחא ועאלת, ואי לא דחיין לה לבר, ויתבא תמן כל ההוא זמנא דיתבא, מתלבשא תמן בדיוקנא דהאי עלמא, ובריש ירחי ושבתי כד בעאת לסלקא, צדיקיא דבגנתא דעדן יהבין לה פנקס סימנא, וסלקת בההוא עמודא, ופגעת באינון נטרי חומות ירושלם, אי זכאה פתחין לה פתחא ועאלת, ואי לא נטלין מינה ההוא פנקס ודחיין לה לבר, תבת לגנתא ואמרה, (שיר ג ג) מצאוני השומרים הסובבים בעיר וגו', נשאו את רידי מעלי, דא איהו פנקס סימנא דנטלי מניה (ד"א, מינה), שומרי החומות, אליון אינון נטרי חומות ירושלם. (כדוגמא דא נשמתא לנשמתא אתפשט מההוא לבושא דלעילא, ומסתלקא לעילא לעילא ואתהני מאור השכינה, ונשמה (ס"א ונפשא) אשתארת בגופא, ובכל רישי ירחי וזמני ושבתי, נחתא נשמה לנשמה ומזדווגא לנשמה דאשתארת בגופא, ומזדווגא בנשמה, ודיוקנא דגנתא דעדן דלעילא הות מן רוח ועפר, ההוא דאשתמודע לגבי עילא, ורזא יקירא הוא, ובלבושא דא מתלבש י"ה, לבושא דגנתא דעדן דלתתא הוא מאש ומים, שנאמר שמים, עד הכא רוחא דשמאלא היורדת למטה ואזלת לדרגא דיליה, ונפש דיליה אשתארא בגופא דארעא, דכתיב (איוב יד כב) אך בשרו עליו יכאב וגומר, ועל דא אמרו דמתיא ידעי בעלמא דאתי מיקרא דצדיקיא ומעלמא תתאה, ומשתעיין דא עם דא). (ע"כ ס"ת):

זהר:

וירד אברם מצרימה לגור שם, מאי טעמא למצרים, אלא בגין דשקיל לגן יהו"ה, דכתיב כגן יהו"ה כארץ מצרים, דתמן שקיל ונחית חד נהרא דאיהו לימינא, דכתיב (בראשית ב יא) שם האחד פישון הוא הסובב את כל ארץ החוילה אשר שם הזהב, ואברהם כיון דידע ועאל בהימנותא שלימתא, בעא למנדע כל אינון דרגין דאתאחדן לתתא ומצרים הוה נטיל מימינא (ד"א, לימינא), ובגין כך נחת למצרים, ותא חזי כפנא לא אשתכח בארעא אלא כד מסתלקי רחמי מן דינא:

ויהי כאשר הקריב לבא מצרימה, אמר רבי אלעזר כאשר הקריב, כאשר קרב מבעי ליה, מאי כאשר הקריב, אלא כדכתיב (שמות יד ו) ופרעה הקריב, דאיהו אקריב להו לישראל לתיובתא, אוף הכא הקריב, דאקריב גרמיה לקב"ה כדקא יאות, לבא מצרימה, לאשגחא באינון דרגין ולאחרקא מנייהו ולאחרקא מעובדי מצרים א"ר יהודה תא חזי, כיון (ס"א בגין) דנחת אברהם למצרים בלא רשו אשתעבידו בנוי במצרים ארבע מאה שנין, דהא כתיב וירד אברם מצרימה, ולא כתיב רד מצרים, ואצטער כל ההוא ליליא בגינה דשרה. ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את, וכי עד ההיא שעתא לא הוה ידע אברהם דאשה יפת מראה הוות, אלא הא אוקמוה, דעד ההיא שעתא לא אסתכל בדיוקנא דשרה מסגיאות צניעותא דהות ביניהון, וכד קריב למצרים אתגלייא איהי וחמא בה, דבר אחר, במה ידע, אלא על ידא דטורח אורחא, בר נש מתבזה, והיא קיימא בשפירו דילה ולא אשתני, דבר אחר, הנה נא ידעתי דחמא עמה שכינתא, ובגין כך אתרחץ אברהם ואמר אחותי היא, ומלה דא אסתלק לתרי גווינין, חד כמשמעו, וחד כדכתיב (משלי ז ד) אמור לחכמה אחותי את, וכתיב אמרי נא אחותי את, וכתיב (דברים ה כד) ואת תדבר אלינו, למען ייטב לי בעבורך, כלפי שכינה אמר, בעבורך ייטב לי קב"ה, וחיתה נפשי בגללך, בגין דבדא יסתלק בר נש ויזכה לאסתלקא לאורחא דחיי:

אמרי נא אחותי וגו', רבי ייסא אמר ידע הוה אברהם דכלהו מצראי שטיפין אינון בזמה, וכיון דכל האי

זוהר חלק א דף פב/א

ידע אמאי לא דחיל על אתתיה דלא אהדר מארחא ולא ייעול לתמן, אלא בגין דחמא שכינתא עמה:

ויהי כבא אברם מצרימה ויראו המצרים את האשה כי יפה היא מאד, א"ר יהודה, בתיבה אעיל לה, ופתחו לה למיסב מנה קוסטינא, כיון דאתפתח הוה נהורא כנהורא דשמשא, הה"ד כי יפה היא מאד, מאי מאד, אלא דחמו בתיבה דיוקנא (נ"א נהורא) אחרא, אפיקו לה וחמו לה כמלקדמין, הה"ד ויראו אותה שרי פרעה, כיון דכתיב ויראו המצרים את האשה, מאי ויראו אותה שרי פרעה, אלא דאפיקו לה וחמו לה כמלקדמין, וכדין ויהללו אותה אל פרעה וגו'. א"ר יצחק, ווי לאינון חייביא דעלמא, דלא ידעין ולא משגיחין בעבידתיה דקב"ה, ואינון לא מסתכלי (בכלא) דכל מה דהוי בעלמא מעם קב"ה איהו, דאיהו ידע בקדמיתא מה דלהוי בסופא, דכתיב (ישעיהו מו י) מגיד מראשית אחרית, ואיהו אסתכי ועביד עבידן בקדמיתא, בגין לסלקא לון לבתר יומין. תא חזי אלמלא דאנסיבת שרי לגבי פרעה לא אלקי הוא, ואלקאותא דא גרים אלקאותא לבתר כן, דילקון מצרים בנגעים גדולים כתיב הכא נגעים גדולים, וכתיב התם (דברים ו כב) ויתן יהו"ה אותות ומופתים גדולים ורעים במצרים, מה להלן עשר מכות, אף כאן עשר מכות, כמה דעביד קב"ה נסין וגבורין לישראל ליליא, אוף הכא עבד לה קב"ה לשרה נסין וגבוראן ליליא. רבי יוסי פתח ואמר, (תהלים ג ד) ואתה יהו"ה מגן בעדי ומרים ראשי, אמר דוד, אע"ג דכל בני עלמא ייתון לאגחא בי קרבא, ואתה יהו"ה מגן בעדי, תא חזי כתיב מגן בעדי, אמר דוד לקב"ה, רבש"ע מפני מה לא עבדי בי חתימה דברכה, כמה דחתמי ברכה באברהם, דכתיב אנכי מגן לך, ואמרי מגן אברהם. א"ל קב"ה לדוד, אברהם כבר בחנתו וצרפתיו, וקאים קמאי בקיומא שלים, א"ל דוד אי הכי, (שם כו ב) בחנני יהו"ה ונסני צרפה כליותי ולבי, כיון דעבד ההיא מלה דבת שבע, אדכר דוד קמיה על מה דאמר, ואמר (שם יז ג) בחנת לבי פקדת לילה צרפתני בל תמצא זמותי בל יעבר פי, אמר אנא אמינא בחנני יהו"ה ונסני, ואנת בחנת לבי, אנא אמינא צרפה כליותי, ואת צרפתני, בל תמצא, לא אשכחתי לי כדקא יאות,

זמותי בל יעבר פי, מאן יתן והאי מלה דחשבית דלא יעבר לפומאי, ועם כל דא חתמין ביה ברכה, דקאמרן מגן דוד, ובגין כך אמר דוד ואתה יהו"ה מגן בעדי כבודי ומרים ראשי, (ד"א, ל"ג והאי) ודאי דרגא דא יקרא דילי דאנא מתעטרנא ביה:

ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אותו, תא חזי קב"ה איהו מגן לצדיקייא דלא ישלטון בהו בני נשא, וקב"ה אגין על אברהם דלא ישלטון ביה ובאתתיה, תא חזי שכינתא לא אתעדי מינה דשרה כל ההוא ליליא, אתא פרעה למקרב בהדה אתא מלאך ואלקי ליה, כל אימת דאמרה שרה אלקי הוה מלקי, ואברהם הוה מתקיף במאריה, דהא שרה לא יכלין לשלטאה עלה, הה"ד (משלי כ"ח) וצדיקים ככפיר יבטח, והכא נסיונא הוא דלא הרהר אבתריה דקב"ה, א"ר יצחק, תא חזי דבגין כך לא פקיד קב"ה לנחתא למצרים, אלא הוא עצמו מגרמיה נחת, בגין דלא יהא פתחון פה לבני עלמא, דאמר ליה כן, ולבתר אצטער על אתתיה. רבי יצחק פתח ואמר, (תהלים צב יג) צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה, צדיק כתמר יפרח, מפני מה אקיש צדיק לתמר, מה תמר כיון דגזרין ליה לא סליק עד זמן סגיא, אוף הכי צדיק כיון דאתאביד מעלמא לא סליק אחר תחותי עד זמן סגיא, כארז בלבנון ישגה, אוף הכי נמי. כתמר יפרח, מה תמר לא סליק אלא דכר ונוקבא, אוף הכי צדיק לא סליק אלא דכר ונוקבא, דכר צדיק ונוקבא צדקת, כגוונא דאברהם ושרה, כארז בלבנון ישגה, מה ארז בלבנון עלאה על כלא, וכלא יתבי תחותי, אוף הכי צדיק הוא עלאה על כלא, וכלא יתבי תחותי, ועלמא לא קיימא אלא על צדיק חז, דכתי' (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם, ועליה קאים עלמא, ובגיניה אסתמיך, ועליה אשתיל. רבי יהודה אמר, והא תנינן דעל שבעה סמכין עלמא קיימא דכתיב (שם ט א) חצבה עמודיה שבעה, א"ל רבי יוסי, הכי הוא ודאי, אבל (הכא) כלהו אחרנין בשביעאה

זוהר חלק א דף פב/ב

קיימי דאיהו סמכא דעלמא, ואיהו צדיק, ודא אשקי (לעלמא) ורוי עלמא (ס"א מן כלא), וזן כלא ועליה כתיב (ישעיה ג י) אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו וכתוב (תהלים קמה ט) טוב יהו"ה לכל ורחמיו על כל מעשיו. אמר רבי יצחק, הא כתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, דא הוא סמכא, דעלמא קאים עליה, ואיהו אשקי לגנתא (דעדן), וגנתא אשתקי מניה, ומניה עבידא פירין, וכולהו פירין פרחין בעלמא, ואינון קיומא דעלמא, קיומא דאורייתא ומאן נינהו נשמתהון דצדיקייא, דאינון פרי עובדוי דקב"ה. ובגין כך בכל ליליא ולייליא נשמתהון דצדיקייא סלקון, וכד אתפלג ליליא קב"ה אתי לגנתא דעדן לאשתעשעא בהו, במאן, אמר רבי יוסי, בכלהו, בין אינון דמדוריהון בההוא עלמא, ובין אינון דיתבי במדוריהון בהאי עלמא, בכלהו משתעשע בהו קב"ה בפלגות ליליא. תא חזי עלמא דלעילא אצטריך לאתערותא דעלמא תתאה, וכד נשמתהון דצדיקייא נפקי מהאי עלמא וסלקי לעילא, כלהו מתלבשי בנהורא דלעילא בדיוקנא יקר, ובהו קב"ה משתעשע, ותאיב לון דאנהו פרי עובדוי, ועל דא אקרונ ישראל דאית לון נשמתין קדישין בנין לקב"ה, כמה דאת אמר (דברים יד א) בנים אתם ליהו"ה אלקיכם, בנים ודאי איבא דעובדוי. אמר רבי ייסא, ואפילו אינון דבהאי עלמא (דארעא), היאך, א"ל בגין די בפלגות ליליא, כל אינון זכאי קשוט כלהו מתערי, למקרי באורייתא ולמשמע תושבחון דאורייתא, והא אתמר דקב"ה וכל אינון צדיקיא דבגו גנתא דעדן כלהו צייתין לקליהון, וחוטא דחסד אתמשך עלייהו ביממא, דכתיב (תהלים מב ט) יומם יצוה יהו"ה חסדו ובלילה שירה עמי, ועל דא תושבחון דסלקין בליליא קמיה, דא תושבחא שלימ. תא חזי בשעתא דישראל הו סגירין בבתיהון, כד קטל קב"ה בוכריהון דמצראי, הו אמרי הלילא ותשבחון קמיה, תא חזי דוד מלכא הוה קם בפלגות ליליא, דאי תימא דהוה יתיב או שכיב בערסיה, והוה אמר שירין ותושבחון, לא, אלא כמה דכתיב (שם קיט סב) חצות לילה אקום להודות לך, אקום ודאי, בעמידה, לאתעסקא

בשירין ותושבחן דאורייתא. ובגין כך דוד מלכא חי לעלמין, ואפילו ביומי מלכא משיחא איהו מלכא, דהא תנן מלכא משיחא, אי מן חייא הוא דוד שמייה, ואי מן מתייא הוא דוד שמייה, ואיהו הוה אתער בצפרא עד לא ייתי, דכתיב (שם נז ט) עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר. תא חזי כל ההוא ליליא דשרה הות לגביה דפרעה, אתו מלאכי עלאי לזמרא ליה לקב"ה בשירין ותושבחן, א"ל קב"ה כולכו זילו ועבידו מכתשין רברבין במצרים, רשימו למאן דאנא זמין למעבד לבתר, (דא) מה כתיב וינגע יהו"ה את פרעה נגעים גדולים וגו'. תא חזי מה כתיב ויקרא פרעה לאברם וגו', מנא הוה ידע, דהא לא כתיב הכא כמה דאתמר באבימלך, דכתיב ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא וגו', והכא לא א"ל מדי, אמר רבי יצחק, הא כתיב על דבר שרי אשת אברם, דהכי הוה אמרי ליה על דבר שרי אשת אברם, דהא לא הוה ממליל עמיה, כמה דממליל באבימלך, אלא במלה דא אתמר ולא יתיר, מכתשא דא על דבר שרי אשת אברם איהי, ולא הוה מליל (דא) עמיה, כדין ידע (הוא) דהא אתתיה דאברהם איהי, מיד ויקרא פרעה לאברם ויאמר וגו'. ויצו עליו פרעה אנשים, למה, בגין דלא יקרב בר נש בהו לאבאשא לון, וישלחו אותו, לוייה עבדו ליה בכל ארעא דמצרים, א"ל קב"ה הכי אנת זמין למעבד לבנוי, את תוזיף לון מארעך, דכתיב (שמות יג יז) ויהי בשלח פרעה את העם, דאוזיף לון מכל ארעיה. א"ר אבא, כל כך למה אזדמן ליה לאברהם, ולמאי אצטרך, אלא בגין לגדלא שמייה דאברהם ושרה בעלמא

זוהר חלק א דף פג/א

דאפילו במצרים דאינון חרשי עלמא, ולא הוה יכיל בר נש לאשתזיב מנייהו, אתגדל אברהם ואסתליק לעילא, הה"ד ויעל אברם ממצרים לאן אתר הנגבה, (ומאי הוא ואשתו וכל אשר לו, אלא לאודעא דלא גזלו מניה מדעם, מאינון מתנן דיהבו ליה בדיל שרה דתהא למלכא). אמר רבי שמעון, תא חזי כלא רזא דחכמתא איהו, וקא רמז הכא בחכמתא ודרגין דלתתא דקא נחית אברהם לעומקייא דלהון, וידע לון ולא אתדבק בהו, ותב לקמי מריה, ולא אתפתא בהו כאדם, דכד מטא לההוא דרגא אתפתא בנחש, וגרים מותא לעלמא, ולא אתפתא כנח דכד נחת ומטא לההוא דרגא, מה כתיב (בראשית ט כא) וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה, אהלה כתיב בה"א, אבל באברהם מה כתיב ויעל אברם ממצרים, דסליק ולא נחית, ותב לאתריה לדרגא עלאה דאתדבק ביה בקדמיתא, ועובדא דא הוה בגין לאחזאה חכמתא דאתקיים בקיומא שלים כדקא חזי ליה, ולא אתפתא, וקם בקיומיה ותב לאתריה, הנגבה דא דרום, דרגא עלאה דאתאחיד ביה בקדמיתא, דכתיב הלוך ונסוע הנגבה, אוף הכא הנגבה אתר דאתדבק ביה בקדמיתא. תא חזי רזא דמלה אי אברם לא ייחות למצרים ולא יצטרף תמן בקדמיתא, לא יהא חולק עדביה בקב"ה, כגוונא דא לבנוי, כד בעא קב"ה למעבד ליה (ד"א, לון) עמא חדא עמא שלים, ולקרבא לון לגביה, אי לא נחתו בקדמיתא למצרים ולא יצטרפון תמן, לא הוה עמא יחידא דיליה, כגוונא דא אי לא אתייהבת ארעא קדישא לכנען בקדמיתא וישלוט בה, לא הוה ארעא חולקיה ועדביה דקב"ה, וכלא רזא חדא. רבי שמעון הוה אזיל בארשא, והוה עמיה רבי אלעזר בריה ורבי אבא ורבי יהודה, עד דהוה אזלי, א"ר שמעון, תוהנא היך בני עלמא לא משגיחין למנדע מלי דאורייתא, ועל מה קיימי, פתח ואמר, (ישעיה כו ט) נפשי אויתך בלילה, אף רוחי בקרבי אשחרך, האי קרא אוקמוה ואוקימנא ליה, אבל תא חזי, נפשא דבר נש כד סליק לערסיה נפקת מניה וסלקא לעילא, ואי תימא דכלהו סלקאן, לאו כל חד וחד חמי אפי מלכא, אלא נפשא סלקא, ולא אשתאר בה בהדי גופא בר חד רשימו (נשימו) דקסטא דחיותא דלבא. ונפשא אזלא ובעיא לסלקא, וכמה דרגין לדרגין לסלקא, שטאת והיא אתערעת בהני קומרין טהירין דמסאבותא, אי היא דכיאת דלא אסתאבת ביממא, סלקא לעילא, ואי לאו דכיאת, אסתאבת בינייהו ואתדבקת בהו, ולא סלקא יתיר, ותמן מודעי לה מלין, ואייהי אתדבקת מאינון מלין דזמן קריב, ולזמנין דחייכין בה, ומודעין לה מלין כדיבין, וכדין אזלא כהאי גוונא כל ליליא, עד דיתער בר נש ותאבת

לאתרה, זכאין אינון צדיקייא, דגלי לון קב"ה רזין דיליה בחלמא, בגין דיסתמרון מן דינא, ווי לאינון חייבי עלמא דמסאבין גרמייהו ונפשייהו. תא חזי אינון דלא אסתאבו, כד סלקי בערסייהו, נפשא סלקא ועאלת בין כל הני דרגין בקדמיתא, וסלקא ולא אתדבקות בהו, ולבתר אזלא ושטאת, וסלקא כפום אורחה, והיא נפשא דזכת לסלקא, אתחזיאת קמי דסבר אפי יומין ואתדבקות ברעותא לאתחזאה בתיאובתא עלאה, למחמי בנועם מלכא ולבקרא בהיכליה ודא הוא בר נש דאית ליה חולקא תדיר בעלמא דאתי, ודא היא נפשא דכסיפא דילה כד סלקא בקב"ה (תדיר), ולא אתדבקות בהני זינין טהירין אחרנין, והיא אזלת בתר זינא קדישא, באתרא (ד"א, בתר אתרא) דנפקת מתמן, ובגין כך כתיב נפשי אויתך בלילה, בגין למרדף בתרך, ולא לאתפתאה בתר זינא אחרא נוכראה. תא חזי נפשי דא נפש דאיהי שלטא בלילה, למרדף בתר דרגא, רוח ביום, דכתיב נפשי אויתך

זוהר חלק א דף פג/ב

בלילה, דא נפש דאיהי שלטא בלילה, אף רוחי בקרבי אשחרך, דא רוח דאיהו שלטא ביממא, ואי תימא דתריין דרגין אינון בפרודא, לאו הכי, דהא דרגא חד אינון ואינון תריין בחבורא חד, וחד עלאה דשלטא עלייהו, ואתדבק בהו ואינון ביה, (ואקרון) ואתקריאת נשמה וכלהו דרגין סלקאן ברזא דחכמתא דכד מסתכלן אלין דרגין, יסתכל בר נש בחכמה עלאה, והאי נשמה עייל בהו ומתדבקן בה, וכד האי שלטא, כדין ההוא בר נש אקרי קדוש שלים מכלא רעותא חדא לגבי קב"ה. נפש איהי אתערותא תתאה, ודא סמיכא בגופא וזנת ליה, וגופא אחיד בה והיא אתאחדת בגופא, לבתר אתתקנת, ואתעבידת כרסייא לאשראה עלה רוח באתערותא דהאי נפש דאתאחדת בגופא, כמה דכתיב (ישעיה לב טו) עד יערה עלינו רוח ממרום, לבתר דמתקני תרווייהו, זמינין לקבלא נשמה, דהא רוח אתעביד כרסייא לגבי נשמה לאשראה עליה, והאי נשמה איהי סתימא עלאה על כלא טמירא דכל טמירין אשתכח דאית (לה) כרסייא לכרסייא, וכרסייא לגבי עלאה עלייהו, וכד תסתכל בדרגין תשכח רזא דחכמתא בהאי מלה, וכלא הוא חכמתא לאתדבקה בהאי גוונא מלין סתימין. תא חזי נפש איהי אתערותא תתאה דאתדבקה ביה בגופא, כגוונא דנהורא דבוציא, דנהורא תתאה דאיהי אוכמא, אתדבקות בפתילה ולא אתפרש מנה, ולא אתתקנת אלא בה, וכד אתתקנת בפתילה, אתעבידת כרסייא לנהורא עלאה חוורא דשריית על ההוא נהורא אוכמא, לבתר כד מתקנן תרווייהו, אתעבידת ההוא נהורא חוורא כרסייא לנהורא סתימא דלא אתחזי, ולא אתיידע מה דשרא על ההוא נהורא חוורא, וכדין נהורא שלים. וכך הוא בר נש דאיהו שלים בכלא, וכדין אקרי קדוש, כמה דאת אמר (תהלים טז ג) לקדושים אשר בארץ המה וגו', כגוונא דא ברזא עלאה. תא חזי, בשעתא דעאל אברהם לארעא, אתחזי ליה קב"ה כמה דאתמר, דכתיב ליהו"ה הנראה אליו, וקביל תמן נפש, ובנה מזבח לההוא דרגא, לבתר הלוך ונסוע הנגבה, דקביל רוח, לבתר (עד) דסליק לאתדבקה גו נשמה, כדין ויבן שם מזבח ליהו"ה סתם, דא היא נשמה דאיהי סתימא דכל סתימין. לבתר ידע דבעי לאצטרפא ולאצטרעא בדרגין, מיד וירד אברם מצרימה, ואשתזיב מתמן, ולא אתפתא גו אינון טהירין, ואתצריף ותב לאתריה, כיון דנחת ואתצריף, מיד ויעל אברם מצרימם, סליק ודאי ותב לאתריה, ואתדבק במהימנותא עלאה, דכתיב הנגבה, מכאן ולהלאה ידע אברהם חכמתא עלאה ואתדבק בקב"ה ואתעביד ימינא דעלמא, כדין ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובוזהב, כבד מאד בסטרא דמזרח במקנה בסטרא דמערב, בכסף מסטרא דדרום, בזהב מסטרא דצפון, אתו רבי אלעזר ורבי אבא וכלהו חבריא ונשקו ידוי, בכה רבי אבא ואמר, ווי ווי כד תסתלק מן עלמא, מאן ינהיר נהורא דאורייתא, זכאה חולקהו דחברייא דשמעין מלין דאורייתא אלין מפומך:

אמר רבי שמעון תא חזי מה כתיב, וילך למסעיו, למפקד אתריה ודרגוי, למסעיו, למסעו כתיב, מאן מסעו, דא דרגא קדמאה דאתחזי ליה בקדמיתא, כתיב הכא מסעו, וכתיב התם (מ"א ו ז) אבן שלמה מסע נבנה, והא אוקימנא אבן שלמה ודאי, מסע כמה דאתמר, וילך למסעיו, כל אינון דרגין דרגא בתר דרגא כמה דאתמר, מנגב

זוהר חלק א דף פד/א

ועד בית אל לאתקנא אתריה, ולחברא לון ביחודא שלים דהא מנגב ועד בית אל אשתכח רזא דחכמתא כדקא יאות. אל המקום אשר היה שם אהלה בתחלה, אהלה בה"א מאן אהלה דא בית אל, אבן שלמה כדאמרן, תו רשים ואמר אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה, דכתיב ליהו"ה הנראה אליו, וכדין ויקרא שם אברם בשם יהו"ה, כדין אתדבק במהימנותא שלימתא. תא חזי בקדמיתא סליק מתתא לעילא דכתיב וירא יהו"ה אל אברם, וכתיב ליהו"ה הנראה אליו, ודא הוא דרגא קדמאה כדאמרן, אבן שלמה (מסע נבנה וכתיב למסעו), ולבתר הלוך ונסוע הנגבה, דרגא בתר דרגא, עד דאתעטר בדרום חולקיה ועדביה, לבתר סתים מלה כד סליק, ואמר ליהו"ה סתם, דא עלמא עלאה ומתמן נטיל בדרגין, ונחית מעילא לתתא, ואתדבק כלא באתריה כדקא יאות. והכא כד תסתכל בדרגין, תשכח רזא דחכמתא עלאה, מה כתיב וילך למסעיו מנגב, מסטרא דימינא, שירותא דעלמא עלאה סתימא עמיקא לעילא עד אין סוף, ונחית דרגא בתר דרגא, (עד) מנגב ועד בית אל, מעילא לתתא, וכתיב ויקרא שם אברם בשם יהו"ה, אדבק יחודא באתריה כדקא יאות, דכתיב אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה, מאי אשר עשה שם, דסליק לה מתתא לעילא, והשתא נחית בדרגין מעילא לתתא, בגין דהיא לא תעדי מאינון דרגין עלאין, ואינון לא יעדון מנה, ויתיחד כלא ביחודא חדא כדקא יאות, כדין אתעטר אברהם והוה חולק עדביה דקב"ה ודאי. זכאין אינון צדיקייא דמתעטרי ביה בקב"ה, והוא מתעטר בהון, זכאין אינון בעלמא דין וזכאין אינון בעלמא דאתי, עלייהו כתיב (ישעיה ס כא) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ, וכתיב (משלי ד יח) ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום, אזלו כד מטו בחד בי חקל יתבו. פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים פו טז) פנה אלי וחנני וגו', האי קרא אית לאסתכלא ביה, והא אוקימנא ליה בכמה אתר, אבל בהאי קרא מלין סתימין אית ביה, פנה אלי, וכי דוד אמר פנה אלי וחנני, אלא בגין דרגא דיליה דאיהו אתעטר ביה קאמר, תנה עזך לעבדך, תנה עזך דא עז עלאה, כדכתיב (ש"א ב י) ויתן עז למלכו, מאן מלכו דא מלך סתם, מלכא משיחא, אוף הכא לעבדך דא מלכא משיחא, כדאמרן מלך סתם, והושיעה לבן אמתך, וכי לא הוה בריה דישי איהו, עד דאיהו אמר בשמא דאמיה ולא בשמא דאבוי, אלא הא אוקימנא דכד ייתי בר נש לקבל מלה עלאה לאדכרא, בעי למהך במלה דאיהו ודאי, ועל דא אדכר לאמיה ולא לאבוי, ותו הא תנינן (ד"א, ל"ג דהא) דדא מלך כדקאמרן:

אמר רבי שמעון, תא חזי מה כתיב ויהי ריב בין רעי מקנה אברם, רב כתיב חסר יו"ד, דבעא לוט למהדר לפולחנא נוכראה דפלחי יתבי ארעא, וסופיה דקרא אוכח דכתיב והכנעני והפריזי אז יושב בארץ, ומגלן דלוט אהדר לסרחניה לפולחנא נוכראה, דכתיב ויסע לוט מקדם, מאי מקדם, מקדמונו של עולם, כתיב הכא ויסע לוט מקדם, וכתיב ויהי בנסעם מקדם, מה להלן נטילו מקדמונו של עולם, אוף הכא כן. כיון דידע אברהם דלוט להכי נטי לביה, מיד ויאמר אברם אל לוט וגו' הפרד נא מעלי, לית אנת כדאי לאתחברא בהדאי, כדין אתפרש אברהם מניה, ולא בעא למיהך ולא אתחברא עמיה, דכל מאן דיתחבר לחייבא, סופיה למיהך אבתריה, ולא תענש

זוהר חלק א דף פד/ב

בגיניה, מנלן מיהושפט דאתחבר עם אחאב, ואלמלא זכו דאבהן אתענש תמן, דכתיב (ד"ה ב יח לא) ויזעק יהושפט, וכדין אשתזיב, דכתיב ויסיתם אלהי"ם ממנו, ועל דא לא בעא אברהם למיהך בהדיה דלוט, ועם כל דא לא בעא לוט למהדר מסורחניה, אלא ויבחר לו לוט את כל ככר הירדן, ויסע לוט מקדם, אתנטיל מן קדמאה דעלמא, ולא בעא לאתדבקה במהימנותא שלימתא כאברהם:

אברם ישב בארץ כנען, לאתדבקה באתרא דמהימנותא, ולמנדע חכמתא לאתדבקה במאריה, ולוט ישב בערי הככר ויאהל עד סדום, עם אינון חייבין דעלמא דנפקו מגו מהימנותא, דכתיב ואנשי סדום רעים וחטאים ליהו"ה מאד, כל חד אתפרש לארחיה כדקא יאות, בגין כך זכאין אינון חברייה דמשתדלי באורייתא יממא וליליא, וחברותא דלהון בקב"ה, ועלייהו כתיב (דברים ד ד) ואתם הדבקים ביהו"ה אלקיכם חיים כלכם היום:

ויהו"ה אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו וגו', רבי אבא פתח (יונה א ג) ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני יהו"ה וגו', ווי למאן דאסתתר מקמי קב"ה, דכתיב ביה (ירמיה כג כד) הלא את השמים ואת הארץ אני מלא נאם יהו"ה, והוא אתי למערק מקמיה, אלא כתיב (שיר ב יד) יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה, יונתי דא כנסת ישראל, בחגוי הסלע דא ירושלם, דאיהי סלקא על כל עלמא, מה סלע איהי עלאה ותקיפא על כלא, אוף ירושלם איהי עלאה ותקיפא על כלא. בסתר המדרגה, דא (בית המקדש) אתר דאקרי בית קדש הקדשים לבא דכל עלמא, ובגין כך כתיב בסתר המדרגה, בגין דתמן הות שכינתא מסתתרא, כאתתא דאיהי צנועה לבעלה ולא נפקא מביתא לבר, כמה דאת אמר (תהלים קכח ג) אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך וגו', כך כנסת ישראל לא שרייא לבר מאתרהא בסתירו דדרגא, אלא בזמנא דגלותא דאיהי בגו גלותא, ובגין דאיהי בגלותא שאר עמין אית לון טיבו ושלוה יתיר. תא חזי בזמנא דישאל שריין על ארעא קדישא, כלא הוה מתתקן כדקא יאות, וכרסיא שלים עלייהו, ועבדי פולחנא, ובקע אורין דעלמא, וסליק ההוא פולחנא לעילא לאתריה, בגין דארעא לא אתתקנת לפולחנא אלא לישאל בלחודייהו, ובגין כך שאר עמין עעכו"ם הוו מתרחקי, דלא הוו שלטין בה כדהשתא, בגין דלא אתזנו אלא מתמצית. ואי תימא הא חמינן כמה מלכין הוו דשליטין בזמנא דבית המקדש קיים על עלמא, תא חזי בבית ראשון עד לא סאיבו ישראל ארעא, לא הוו שלטין שאר עמין עעכו"ם, אלא אתזנו מתמצית, ובה הוו שלטין ולא כל כך, כיון דחבו ישראל וסאיבו ארעא, כדין כביכול דחו לה לשכינתא מאתרה, ואתקרבת לדוכתא אחרא וכדין שלטין שאר עמין, ואתייהיב לון רשו לשלטאה. תא חזי ארעא דישאל לא שליט עלה ממנא אחרא, בר קב"ה בלחודו, ובשעתא דחאבו ישראל והוו מקטרין לטעוון אחרנין בגו ארעא, כביכול אדחייא שכינתא מאתרה ומשכי ומקטרי לאתקשרא טעוון אחרן גו שכינתא, וכדין אתייהיב לון שלטנותא, בגין דקטרת קטרא הוא לאתקטרא, וכדין שלטו שאר עמין, ובטלו נביאים, וכל אינון דרגין עלאין לא שלטו בארעא, ולא אעדיו שולטנותא דשאר עמין, בגין דאינון משכו לשכינתא לגבייהו, ועל דא בבית שני הא שולטנותא משאר עמין לא אעדיו, וכל שכן בגלותא דשכינתא בשאר עמין, אתר דשאר ממנן שלטין, ובגין כך כלהו ינקין מן שכינתא דאתקריבת גבייהו, ועל

זוהר חלק א דף פה/א

דא בזמנא דישאל הוו שראן על ארעא, ופלחי פולחנא דקב"ה, שכינתא הות צנועה בינייהו, ולא נפקת מגו ביתא לבר באתגלייא, ובגין כך כל אינון נביאים דהוו בההוא זמנא לא נטלו נבואה אלא באתרה כדקאמרן, ובגין כך יונה הוה ערק לבר מארעא קדישא, דלא יתגלי עליה נבואה,

ולא יהך בשליחותא דקב"ה. ואי תימא הא חמינן דאתגלייא שכינתא בבבל דאיהו לבר, הא אוקימנא דכתיב (יחזקאל א ג) היה היה, דהוה מה דלא הוה מן קדמת דנא, מיומא דאתבני בי מקדשא, וההיא נבואה לשעתא הות, וכתוב על נהר כבר, נהר דכבר הוה מיומא דאתברי עלמא, ושכינתא אתגלייא תדיר עליה, דכתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ומשם יפרד וגו', (שם האחד וגו'), ודא איהו חד מינייהו, ותמן אתגלייא שכינתא לפום שעתא, דאצטריכו לה ישראל לפום צערייהו, אבל בזמנא אחרא לא אתגלייא, ובגין כך יונה בגין דלא תשרי עלוי שכינתא, ולא תתגלי עליה, אזל מארעא קדישא וערק, הה"ד (יונה א ג) מלפני יהו"ה, וכתוב כי ידעו האנשים כי מלפני יהו"ה הוא בורח. תא חזי כמה דשכינתא לא אתגליא אלא באתרא דאתחזי לה, אוף הכי לא אתחזי ולא אתגליא אלא בבר נש דאתחזי לה דהא מן יומא דסליק על רעותיה דלוט לאתהפכא בסרחניה, אסתלקת רוחא קדישא מאברהם, וכד אסתלק לוט מניה, מיד שרא רוח קודשא בדוכתיה, הה"ד ויהו"ה אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו וגו'. תא חזי כיון דחמא אברהם דלוט הוה תב לסרחניה, הוה דחיל אברהם, אמר דילמא ח"ו בגין חברותא דדא, אבידנא בגיניה חולקא קדישא דאעטר לי קב"ה, כיון דאתפרש מניה, א"ל שא נא עיניך וראה מן המקום אשר אתה שם, מאי מן המקום אשר אתה שם, דאתדבקת ביה בקדמיתא ואתעטרת בהימנותא שלימתא, צפונה ונגבה וקדמה וימה, אלין אינון מסעיו דהוה בקדמיתא, דכתיב וילך למסעיו, וכתוב הלוך ונסוע הנגבה, אלין דרגין עלאין דאתעטר במהימנותא שלימתא בקדמיתא, וכדין אתבשר דלא יעדי מניה ומן בנוי לעלמין, דכתיב כי את כל הארץ אשר אתה רואה, מאי אשר אתה רואה, דא דרגא קדמאה דאתגליא ליה, כמה דאת אמר ליהו"ה הנראה אליו, ובגין כך אשר אתה רואה, בגין דדרגא דא קדמאה אתכליל מכלהו דרגין, וכלהו אתחזון ביה ובגין כך כי את כל הארץ אשר אתה רואה וגו'. רבי אלעזר אערע בבי אושפיזא בלוד, והוה עמיה רבי חזקיה, קם בליליא למלעי באורייתא, קם רבי חזקיה גביה, א"ל רבי אלעזר, בקיסטרא דקוסטא חברייא שכיחי, פתח רבי אלעזר ואמר, (שיר ב ג) כתפוח בעצי היער וגו', כתפוח דא קב"ה דאיהו חמיד ומתעטר בגונוי מכל שאר אילנין דלא אית דדמי ליה, רשים איהו מכלא, רשים הוא דלית אחרא כוותיה, בגיני כך בצלו חמדתי, בצלו ולא בצלא אחרא בצלו ולא בצלא דשאר ממנן חמדתי, אימתי, מן יומא דהוה אברהם בעלמא, דאיהו חמיד ורחים ליה לקב"ה באהבה, כמה דאת אמר (ישעיה מא ח) אברהם אוהבי, ופריו מתוק לחכי, דא הוא יצחק דאיהו איבא קדישא. דבר אחר, בצלו חמדתי וישבתי, דא יעקב, ופריו מתוק לחכי, דא יוסף הצדיק דעבד פירין קדישין בעלמא, ועל דא כתיב (בראשית לז ב) אלה תולדות יעקב יוסף דכל אינון תולדות דיעקב (יוסף איהו דעביד תולדות), (נ"א ביוסף הצדיק קיימי, דעביד תולדות כעין כלהו) (ד"א, ל"ג שבטים), ובגין כך אקרון ישראל על שמא דאפרים, דכתיב (ירמיה לא כ) הבן יקר לי אפרים וגו'. דבר אחר, כתפוח בעצי היער, דא אברהם דדמי ליה לתפוח דסליק ריחין

זוהר חלק א דף פה/ב

ואתרשים במהימנותא שלימתא על כל בני דריה ואתרשים חד לעילא ואתרשים חד לתתא, דכתיב אחד היה אברהם, מאי טעמא הוה אחד, דלא הוה אחרא בעלמא די סליק למהימנותא דקב"ה בר איהו, א"ל רבי חזקיה, והא כתיב ואת הנפש אשר עשו בחרן, א"ל עד כען אינון לא הוו בדרגין עלאין דאתעטר בהו אברהם, לבתר א"ל, תו שמענא דלא אקרי אברהם אחד עד דאסתלק ביצחק ויעקב, כיון דאסתלק ביצחק ויעקב (נ"א והא) והוה כלהו תלתהון אבהן דעלמא כדין אקרי אברהם אחד, וכדין הוה תפוח בעלמא, רשים מכל בני עלמא, א"ל שפיר קא אמרת. דבר אחר, כתפוח בעצי היער דא קב"ה כן דודי דא קב"ה, בצלו דא קב"ה חמדתי וישבתי, ביומא דאתגלי קב"ה על טורא דסיני וקבילו ישראל אורייתא, ואמרו (שמות כד ז) נעשה ונשמע, ופריו מתוק לחכי, אלין מלין דאורייתא דכתיב בהו (תהלים יט יא) ומתוקים מדבש ונופת צופים. דבר

אחר, ופריו מתוק לחכי, אליו נשמתהון דצדיקיא, דכלהו איבא דעובדוי דקב"ה, וקיימי עמיה לעילא, תא חזי כל נשמתין דעלמא דאינון איבא דעובדוי דקב"ה, כלהו חד ברזא חד וכד נחתי לעלמא כלהו מתפרשין בגוונין דכר ונוקבא ואינון דכר ונוקבא מחוברין כחדא. ותא חזי תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא עביד נפש, ותיאובתא דדכורא לגבי נוקבא עביד נפש. ורעותא דתיאובתא דדכורא לגבי נוקבא, ואתדבקתא דיליה בה אפיק נפש, וכליל תיאובתא (נ"א תיאובתיה) דנוקבא ונטיל לה, ואתכליל תיאובתא תתאה בתיאובתא דלעילא, ואתעבידו רעותא חדא בלא פרודא, וכדין (נטיל) כליל כלא נוקבא ואתעברת מן דכורא, ותיאובתין דתרווייהו מתדבקן כחדא, ועל דא כלא כליל דא בדא. וכד נשמתין נפקין דכר ונוקבא כחדא נפקין, לבתר כיון דנחתי, מתפרשן דא לסטרא דא ודא לסטרא דא, וקב"ה מזווג לון לבתר, ולא אתייהיב זווגא לאחרא אלא לקב"ה בלחודוי, דאיהו ידע זווגא דלהון, לחברא לון כדקא יאות, זכאה הוא בר נש דזכי בעובדוי ואזיל באורח קשוט, בגין דאתחבר נפש בנפש כמה דהו מעקרא, דהא אי זכי בעובדוי, דא הוא בר נש שלים כדקא יאות, ובגין כך כתיב ופריו מתוק לחכי, דהוא בתקונא מברך, לאתברכא מניה עלמא, בגין דכלא בעובדין דבר נש תליא אי זכי אי לא זכי. א"ר חזקיה, הכי שמענא דכתיב (הושע יד ט) ממני פריך נמצא, קב"ה אמר לה לכנסת ישראל, ממני ודאי פריך נמצא, פריי נמצא לא כתיב אלא פריך, ההוא תיאובתא דנוקבא דעביד נפש, ואתכליל בתוקפא דדכורא, ואתכליל נפש בנפש ואתעבידו חד, כליל דא בדא כדאמרן, לבתר אשתכחו תרווייהו בעלמא, ודא בחילא דדכורא אשתכח איבא דנוקבא, דבר אחר, בתיאובתא דנוקבא אשתכח איבא דדכורא, דאי לאו תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא, לא אתעבידו פירין לעלמין, הה"ד ממני פריך נמצא:

ויהי בימי אמרפל מלך שנער וגו', רבי יוסי פתח, (ישעיה מא ב) מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו וגו', האי קרא אוקמוה חברייא, אבל האי קרא ברזא דחכמתא איהו, דהא תנינן שבעה רקיעין עבד קב"ה לעילא, וכלהו לאשתמודע יקרא דקב"ה, וכלהו קיימין לאודעא רזא דמהימנותא עלאה, תא חזי אית רקיעא עלאה סתים, לעילא מנייהו דאינון שבעה, ודא הוא רקיעא דדבר לון ונהיר לון לכלהו, ודא לא אתיידע, וקיימא בשאלתא, דלא ידיעא, בגין דאיהו סתים ועמיק, וכלא תוהין עליה, ובגין כך אקרי מ"י כמה דאוקמוה, דכתיב (איוב לח כט) מבטן מי יצא הקרח ואתמר. והאי הוא רקיעא עלאה

זוהר חלק א דף פו/א

דקיימא על כל אינון שבעה, ואית לתתא רקיעא דאיהו תתאה מכלהו ולא נהיר, ובגין דאיהו תתאה דלא נהיר, ההוא רקיעא דעלייהו אתחבר ביה ואלין תרין אתוון כליל לון בגויה, ואקרי ים דההוא רקיעא עלאה דאקרי מ"י, בגין דכל אינון רקיעין אחרנין אתעבידו נחלין ועאלין לגביה וכדין איהו ים עלאה, ועבד איבין ונונין לזנייהו, ועל דא אמר דוד (תהלים קד כה) זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר, חיות קטנות עם גדולות. ועל דא כתיב (ישעיה מא ב) מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו, מי העיר ממזרח, דא אברהם, צדק יקראהו לרגלו, (נ"א דא שרה, ד"א צדק יקראהו לרגלו וגו') דא הוא רקיעא תתאה דכלהו רקיעין דאתעביד ים, יתן לפניו גוים, מאן, האי הוא רקיעא תתאה דאמרן, דעביד נוקמין ואפיל שנאין, ובהאי אשתבח דוד ואמר, (תהלים יח מא) ואויבי נתתה לי עורף ומשנאי אצמיתם, (ישעיה מא ב) יתן לפניו גוים, אליו אינון עמין דהוה רדיף עליהון אברהם, וקב"ה הוה קטיל לון, (מלכים ירד, מאי ירד אלא) אליו מלכין דממנן לעילא עלייהו, יתן לפניו גוים, אליו עמין דלתתא) ומלכים ירד, אליו ממנן רברבן דלעילא, דכד עביד קב"ה דינא בעלמא (ד"א, בעמא), בכלא עביד דינא בעילא ותתא. ירדפם יעבור שלום, אורח ברגליו לא יבא, (שם) ירדפם דא אברהם, דאברהם הוה רדיף לון, וקב"ה

הוה עבר קמיה וקטיל לון, דכתיב יעבור שלום, דא קב"ה דאקרי שלום. אורח ברגליו לא יבא, וכי סלקא דעתך דהוה אברהם אזיל בגו ענני, או בגו סוסוון ורתיכין, אלא אורח ברגליו לא יבא, דלא הוה אזיל קמיה דאברהם לא מלאכא ולא שליחא, אלא קב"ה בלחודו, דכתיב אורח ברגליו, מאן רגליו אלין מלאכין, דאינון תחותיו דקב"ה, כמה דאת אמר (זכריה יד ד) ועמדו רגליו ביום ההוא וגו'. דבר אחר, מי העיר ממזרח תא חזי בשעתא דקב"ה אתער עלמא לאייתאה לאברהם ולקרבה ליה לגביה, האי אתערותא בגין דזמין יעקב למיפק מניה, ולקיימא תריסר שבטין כלהו זכאין קמיה דקב"ה, צדק יקראהו לרגלו, דקב"ה הוה קרי ליה תדיר מן יומא דאתברי עלמא, כמה דאת אמר (ישעיה מא ד) קורא הדורות מראש, ובגין כך צדק יקראהו ודאי, לרגלו, לאתחברא ביה בפולחניה, ולקרבה ליה לגביה, כמה דאת אמר (שמות יא ח) העם אשר ברגליך. דבר אחר, מי העיר ממזרח, דמתמן שרותא דנהורא לאנהרא, בגין דדרום ההוא תוקפא דנהורא דיליה מגו מזרח איהו, ועל דא מי העיר ההוא נהורא דדרום, ממזרח, בגין דאיהו נטיל ואתון בקדמיתא, ותיאובתא דההוא רקיעא עלאה למיהב ליה למזרח, צדק יקראהו לרגלו, דא מערב, דאיהו קרי ליה תדיר ולא שכיך, כמה דאת אמר (תהלים פג ב) אלהי"ם אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל, בגין דמערב אתער תדיר לגביה, יתן לפניו גוים ומלכים ירד, דהא מניה קביל תוקפא לאכנעא כל אינון עמין דעלמא. רבי יהודה אמר, (ישעיה מא ב) מי העיר ממזרח, דא אברהם, דלא נטיל אתערותא לגבי קב"ה אלא ממזרח, בגין דחמא שמשא דנפיק בצפרא מסטרא דמזרח, נטיל אתערותא לנפשיה דאיהו קב"ה, אמר דא הוא מלכא דברא יתי, ופלח ליה כל ההוא יומא, לרמשא חמא שמשא דאתכניש, (וירחא נפקת) וסיהרא נהרא, אמר דא הוא ודאי דשליט על ההוא פולחנא דפלחית כל האי יומא, דהא אתחשך קמיה ולא נהיר, פלח ליה כל ההוא ליליא, לצפרא חמא דאזלא חשוכא ואתנהיר סטרא דמזרח, אמר ודאי כל אלין מלכא אית עלייהו, ושליט דאנהיג לון, כיון דחמא קב"ה תיאובתא דאברהם לגביה, כדין אתגלי עלוי ומליל עמיה, דכתיב צדק יקראהו לרגלו דמליל עמיה ואתגלי עליה. רבי יצחק פתח, (שם מה יט) דובר צדק מגיד מישרים

זוהר חלק א דף פו/ב

קב"ה כל מלוי אינון בקושטא, ועביד מישרים, במה עביד מישרים, בגין דכד ברא קב"ה עלמא לא הוה קאים, והוה מתמוטט להכא ולהכא, א"ל קב"ה לעלמא מה לך דאת מתמוטט, א"ל רבוננו של עולם לא יכילנא למיקם דלית בי יסודא על מה דאתקיים, א"ל הא אנא זמין למיקם בך חד צדיק דאיהו אברהם די ירחים לי, מיד קאים עלמא בקיומיה, הה"ד (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם, אלא באברהם, באברהם מתקיים עלמא. אמר רבי חייא, (ישעיה מה יט) מגיד מישרים, דהא אתיב ליה עלמא לקב"ה, ההוא אברהם זמין הוא דיפקון מניה בנין דיחריבו מקדשא ויוקידו אורייתא, (נ"א לנפקא מניה ישמעאל, א"ל הא יצחק, א"ל זמין למיפק מניה עשו חייבא דיחרב בי מקדשא ויוקיד אורייתא), אמר ליה זמין חד בר נש למיפק מניה דאיהו יעקב, ויפקון מניה תריסר שבטין כלהו זכאין, מיד אתקיים עלמא בגיניה, הה"ד מגיד מישרים. רבי אלעזר אמר, הא אתערנא וידבר ויגד ויאמר, כלהו לטעמייהו מתפרשן, וידבר איהו באתגליא דרגא דלבר, דלאו איהו דרגא פנימאה כאינון דרגין עלאין, ודא איהו (שם) דובר צדק ויגד איהו רמז לדרגא פנימאה עלאה דשלטאה על דבור, ודא הוא מגיד מישרים, מאן מישרים דא דרגא עלאה דיעקב שרייא ביה, הה"ד (תהלים צט ד) אתה כוננת מישרים, ובגין כך מגיד כתיב ולא כתיב דובר, א"ר יצחק והא כתיב (דברים ד יג) ויגד לכם את בריתו א"ל הכי הוא ודאי, איהו דרגא דשלטא על תתאה דאיהו דובר צדק, וכלא (בה) איהו (נ"א לאשתלא איבא) לאסתכלא (איכא) הכא, (נ"א אתיא), תא חזי דאע"ג דדבור איהו תתאה, לא תימא דלאו עלאה איהו, אלא ודאי דבור מלייא איהו מכלא ודרגא עלאה איהו, וסימניך (שם לב מו) כי לא דבר

רק הוא מכם רבי אלעזר הוה אזיל לבי חמוי, והוה עמיה רבי חייא ורבי יוסי ורבי חזקיה, אמר רבי אלעזר, הא חמינא דאתערותא דלעילא לאו איהו אלא כד אתער לתתא, דהא אתערותא דלעילא בתיאובתא דלתתא תלייא (מלתא), פתח ואמר, (תהלים פג ב) אלהי"ם אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל, דא הוא אתערותא דלתתא בגין לשלטאה, אמר דוד, אלהי"ם אל דמי לך, לאתערא לגבי עלאה ולאחברא גבי ימינא, מאי טעמא, בגין (שם ג) כי הנה אויביך יהמיון וגו', (וכתיב) כי נועצו לב יחדיו עליך ברית יכרותו, ובגין כך אלהי"ם אל דמי לך לאתערא לגבי עלאה, דהא כדין אתערת ימינא וקטירת לה בהדה, וכד אתקשרת בימינא, כדין אתבר שנאין, דכתיב (שמות טו ו) ימינך יהו"ה נאדרי בכח, ימינך יהו"ה תרעץ אויב. ותא חזי, בשעתא דאתחברו כל אינון מלכין לאגחא קרבא עליה דאברהם, אתייעטו לאעברא ליה מן עלמא, וכיון דשלטו בלוט בר אחוה דאברהם מיד אזלו, דכתיב ויקחו את לוט ואת רכושו בן אחי אברם וילכו, מאי טעמא, בגין דדיוקניה דלוט הוה דמי לאברהם, ובגין כך וילכו, דכל ההוא קרבא בגיניה הוה, מאי טעמא, בגין דהוה אברהם אפיק בני עלמא מפולחנא נוכראה, ואעיל לון בפולחנא דקב"ה, ותו קב"ה אתער לון בעלמא בגין לגדלא שמא דאברהם בעלמא, ולקרבא ליה לפולחניה, ורזא דמלה, כיון דאברהם אתער למרדף אבתריהו, כדין אלהי"ם אל דמי לך, עד דאתקשר כולא באברהם, וכד אתקשר כולא באברהם, כדין אתברו כלהו מלכין מקמיה כדקא אמרן, דכתיב ימינך יהו"ה תרעץ אויב וגו':

ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין, רבי שמעון פתח ואמר, (תהלים עו ג) ויהי בשלם סכו וגו', תא חזי כד סליק ברעותא דקב"ה למברי עלמא, אפיק חד שלהובא דבוצינא דקרדינותא, ונשף זיקא בזיקא, חשכאת ואוקידת, ואפיק מגו

זוהר חלק א דף פז/א

סטרי תהומא חד טיף וחבר לון כחד וברא בהו עלמא ההוא שלהובא סליק ואתעטרא בשמאלא, וההוא טיף סליק ואתעטר בימינא, סלקו חד בחד, אחלפו דוכתי דא לסטרא דא ודא לסטרא דא, דנחית סליק ודסליק נחית, אתקטרו דא בדא נפיק מבינייהו רוח שלים כדין אינון תרין סטרין אתעבידו חד, ואתייהיב בינייהו, ואתעטרו חד בחד, כדין אשתכח שלם לעילא ושלם לתתא, ודרגא אתקיים, אתעטרת ה"א בוא"ו, וא"ו בה"א, כדין סלקא ה"א ואתקשרא בקשורא שלים, כדין ומלכי צדק מלך שלם, מלך שלם ודאי, מלך איהו דשליט בשלימו, אימתי איהו מלך שלם, ביומא דכפורי דכל אנפין נהירין. (דבר אחר, ומלכי צדק מלך שלם, אמר רבי שמעון בעא קב"ה למיפק כהונתא משם, כמה דאת אמר ברוך אברם לאל עליון, כיון דאקדים ברכתא דאברהם לברכתא דמריה, אמר ליה אברהם, וכי מקדימין ברכתא דעבדא לברכתא דמריה, מיד אתיהיבת כהונתא לאברהם, דכתיב (תהלים קי א) נאם יהו"ה לאדוני שב לימיני, וכתיב בתריה נשבע יהו"ה ולא ינחם אתה כהן לעולם, על דברתי מלכי צדק, דכתיב והוא כהן לאל עליון, ואין זרעו כהן). דבר אחר, ומלכי צדק, דא עלמא בתראה, מלך שלם דא עלמא עלאה, דאתעטר חד בחד בלא פרודא, תרין עלמין כחדא, ואפילו עלמא תתאה כלא הוא חד וחד מלה איהו, הוציא לחם ויין, דתרין אלין ביה, והוא כהן לאל עליון, משמש עלמא לקבל עלמא, והוא כהן דא ימינא, לאל עליון עלמא עלאה, ובגין כך בעי כהנא לברכא עלמא. תא חזי ברכאן (ד"א, ל"ג כד) נטיל האי עלמא תתאה, כד אתחבר בכהנא רבא, כדין ויברכהו, ויאמר ברוך אברם (וגו') לאל עליון, הכי הוא ודאי, כגוונא דא בעי כהנא לתתא לקשרא קשרין, ולברכא האי דוכתא, בגין דיתקשר בימינא, לאתקשרא תרין עלמין כחד. ברוך אברם, רזא דמלה תקונא דברכאן איהו, ברוך אברם, כמה דאמרינן ברוך אתה, לאל עליון, יהו"ה אלהינו, קונה שמים וארץ, מלך העולם, והאי קרא רזא דברכאן איהו, (ובגין כך) ויברכהו מתתא לעילא, וברוך אל עליון (אשר מגן צריך בידיך),

מעילא לתתא, ויתן לו מעשר מכל, לאתדבקה באתר דקשורא אתקשר לתתא. עד דהו אזלי, אערע בהו רבי ייסא וחד יודאי בהדיה, והוה אמר ההוא יודאי, (שם כה א) לדוד אליך יהו"ה נפשי אשא, לדוד, וכי אמאי לא כתיב מזמור לדוד, או לדוד מזמור, אלא בגין דרגיה קאמר לדוד תושבחתא דאמר בגיניה, אליך יהו"ה נפשי אשא, אליך יהו"ה לעילא, נפשי, מאן נפשי (אשא) דא דוד, (הוא) דרגא קדמאה דקאמרן, אשא, אסלק, כמה דאת אמר (שם קכא א) אשא עיני אל ההרים, בגין דכל יומי דדוד הוה משתדל לסלקא דרגיה, לאתעטרא לעילא, ולא תקשרא תמן בקשורא שלים כדקא יאות. כגוונא דא, (שם קג א) לדוד ברכי נפשי את יהו"ה, בגין דרגיה קאמר, ומאי אמר ברכי נפשי את יהו"ה, את לא תקשרא בקשורא לעילא, וכל קרבי, מאן קרבי, אלין שאר חיון ברא דאקרון קרבים, כמה דאת אמר (שיר ה ד) ומעי המו עליו, דבר אחר, ברכי נפשי בגיניה קאמר, את יהו"ה, דא שלימו דכלא, את יהו"ה כללא דכלא. א"ל רבי אלעזר לרבי ייסא, חמינא לך דהא עם שכינתא קאתית ואתחברת, א"ל הכי הוא ודאי, ותלת פרסי הוא דאזילנא בהדיה, ואמר לי כמה מלי מעלייתא, ואנא אגירנא ליה ליומא דא, ולא ידענא דאיהו בוצינא דנהיר כדחמינא השתא, א"ל רבי אלעזר לההוא יודאי מה שמך, א"ל יועזר, א"ל יועזר ואלעזר (מלה חדא) יתיבו כחדא, יתבו גבי חד טנרא

זוהר חלק א דף פז/ב

בההוא חקל. פתח ההוא יודאי ואמר, (ישעיה מג כה) אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני וחטאתיך לא אזכור, מאי טעמא תרי זמני אנכי אנכי, אלא חד בסיני וחד בשעתא דברא עלמא דכתיב (שמות כ ב) אנכי יהו"ה אלהיך, דא הוא בסיני, וחד כד ברא עלמא, דכתיב (ישעיה מה יב) אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי, הוא, בגין לאחזאה דלא הוי פרודא בין עילא ותתא מוחה פשעיך, מעביר פשעיך לא כתיב, אלא מוחה, בגין דלא יתחזון לעלמין, למעני, מאי למעני, בגין אינון רחמין דתליין בי, דכתיב (דברים ד לא) כי אל רחום יהו"ה אלהיך וגו' דבר אחר, מוחה פשעיך למעני, תא חזי חייבי עלמא עבדין פגימותא לעילא, דכד אינון חובין סלקין, רחמין ונהירו עלאה ויניקו דברכאן לא נחית לתתא והאי דרגא לא נטיל ברכאן דלעילא ליניקא לתתא, ובגין כך למעני, בגין דלא יתמנעון ברכאן ליניקא (ליה) לכלא. כגוונא דא (שם לב לט) ראו עתה כי אני אני הוא, לאחזאה דלא הוי פרודא בין עילא ותתא, כמה דאתמר. תא חזי, כגוונא דא כד אשתכחו זכאין בעלמא, אתערו ברכאן לעלמין כלהו, כיון דאתא אברהם אתער ברכאן לעלמא, דכתיב ואברכך והיה ברכה, מאי והיה ברכה, רמז דישתכחון בגיניה ברכאן לעילא ולתתא, דכתיב ונברכו בך וגו', וכתיב ואברכה מברכך, אתא יצחק אודע לכלא דאית דין ואית דיין לעילא לאתפרעא מרשיעיא, ואיהו אתער דינא בעלמא, בגין דידחלון ליה לקב"ה כל בני עלמא, אתא יעקב ואתער רחמי בעלמא, ואשלים מהימנותא בעלמא כדקא חזי. ביומי דאברהם מה כתיב, ומלכי צדק מלך שלם, דאתעטרת כרסיי בדוכתיה, וכדין אשתכח מלך שלם, בלא פגימו כלל. הוציא לחם ויין, דאפיק מזונין לעלמין כלהו כדקא חזי, הוציא לחם ויין, דלא אתמנעו ברכאן מכלהו עלמין, הוציא, כמה דאת אמר (בראשית א כד) תוצא הארץ מדרגין דלעילא אפיק מזונין וברכאן לעלמין כלהו, והוא כהן לאל עליון, דאשתכח כלא בשלימו עלאה כדקא חזי, לאחזאה כמה דחייביא עבדי פגימו בעלמא ומנעי ברכאן, הכי נמי בגין זכאין אתיין ברכאן לעלמא, ובגיניהו אתברכאן כל בני עלמא:

ויתן לו מעשר מכל, מאי מעשר מכל, מאינון ברכאן דנפקי מכל, בגין דאיהו אתר דכל ברכאן דנחתי לעלמא מתמן נפקי. דבר אחר, ויתן לו מעשר מכל, קב"ה יחב ליה מעשרא, ומאן איהו דא דרגא דכל פתחין דמהימנותא וברכאן דעלמא ביה קיימי, ואיהו מעשר, ואיהו חד מעשרה, ואיהו עשרה ממאה, מכאן ולהלאה עאל אברהם בקיומא דלעילא כדקא חזי, א"ל רבי אלעזר

שפיר קא אמרת. אמר ליה רבי אלעזר מאי עבידתך, אמר ליה קרינא דרדקי באתרי, והשתא אתא רבי יוסי דכפר חנין למתא, וסליקו לון מגבאי, ואותבו לון לגביה, והווי יהבין לי כל בני מתא אגרא, כההוא זמנא דדרדקי הווי גבאי, ואסתכלנא בנפשאי דלא אתחזי לי לאתהני מנייהו למגנא, ואגירנא גרמאי בהדי (דההוא) דהאי חכים, א"ר אלעזר, ברכאן דאבא אצטריכו הכא, קמו אתו קמיה דרבי שמעון, (לבתר) והווי יתיב ולעי כל יומא קמיה דרבי שמעון, ויומא חד הווי עסיק בנטילת ידים קמיה, אמר כל מאן דלא נטיל ידוי כדקא יאות, אע"ג דאתענש לעילא אתעניש לתתא, ומאי עונשיה לתתא, דגרים ליה לגרמיה מסכנותא, וכמה דעונשיה כך, הכי הוא זכי מאן דנטיל ידוי כדקא יאות, דגרים לגרמיה ברכאן דלעילא, דשראן ברכאן על ידוי כדקא יאות, ואתברך בעותרא.

זוהר חלק א דף פח/א

זהר:

לבתר אקדים רבי שמעון חמא ליה דאנטל ידוי במיא, ונטיל לון בשיעורא סגייא דמיין, א"ר שמעון, מלא ידיו מברכותיך, וכך הווי, מההוא יומא ולהלאה אתעתר, ואשכח סימא והווי לעי באורייתא, ויהיב מזונא למסכני כל יומא, והווי חדי עמהון ומסבר לון אנפין נהירין, קרא עליה רבי שמעון, ואתה תגיל ביהו"ה בקדוש וגו'. (חסר):

אחר הדברים האלה היה דבר יהו"ה אל אברם וגו', רבי יהודה פתח, (שיר ז יא) אני לדודי ועלי תשוקתו, הא אוקמוה, אבל באתערותא דלתתא אשתכח אתערותא לעילא, דהא לא אתער לעילא עד דאתער לתתא, וברכאן דלעילא לא משתכחי אלא במה דאית ביה ממשא, ולא אוי ריקניא. מנלן מאשת עובדיהו, דאמר לה אלישע (מ"ב ד ב) הגידי לי מה יש לך בבית, דהא ברכאן דלעילא לא שריין על פתורא ריקניא, ולא באתר ריקניא, מה כתיב, ותאמר אין לשפחתך כל בית כי אם אסוך שמן, מאי אסוך, אלא א"ל שיעורא דהאי משחא לאו איהו אלא כדי משיחת אצבעא זעירא, אמר לה נחמתני, דהא לא ידענא היאך ישרון ברכאן דלעילא בדוכתא ריקניא, אבל השתא דאית לך שמן, דא הוא אתר לאשתכחא ביה ברכאן. מנלן, דכתיב (תהלים קלג ב) כשמן הטוב וגו', וסיפיה מה כתיב, (שם) כי שם צוה יהו"ה את הברכה חיים עד העולם, ובאתרא דא שראן ברכאן, (ואתמר) ואי תימא (שם) כטל חרמון שיורד על הררי ציון, ולא כתיב שמן אלא טל, אלא איהו שמן ואיהו טל, ההוא טל הוא איהו דאטיל קב"ה ממשחא עלאה. דההוא שמן נפק לסטרא דימינא, ותרין אינון יין ושמן ואזלי לתרין סטרין, יין לסטר שמאלא, שמן לסטר ימינא, ומסטרא דימינא נפקי ברכאן לעלמא, ומתמן אתמשח מלכותא קדישא, ובגין דשמן הווי אתתקן לתתא בקדמיתא, שמן אזדמן לעילא אריקו דברכאן. תא חזי מאתערותא:

סתרי תורה:

אחר הדברים האלה וגו', אלין פתגמי אורייתא, דכתיב (דברים ה יט) את הדברים האלה דבר יהו"ה אל כל קהלכם, מה להלן פתגמי אורייתא, אוף הכא פתגמי אורייתא, בתר דאשתדל בר נש בהאי עלמא בדברים האלה, קודשא בריך הוא מבשר ליה ואקדים לה לנשמתא שלם, (בשורות טובות), הה"ד אל תירא אברם אנכי מגן לך, מכל זיינן בישין דגיהנם, שכרך הרבה מאד, בגין דכל מאן דאשתדל באורייתא בהאי עלמא, זכי ואחסין ירותת אחסנתא בעלמא דאתי, כמה דכתיב (משלי ח כא) להנחיל אוהבי יש, מאי י"ש, (דא י"ש מאין, תלת עשר נהרי דאפרסמונא דכיא (מכולן), דיהבי ליה אחסנתא עלאה בעלמא דאתי) (נ"א דא עלמא דאתי),

ואוצרותיהם אמלא בהאי עלמא, מעותרא ומכל טיבו דעלמא, מאן דאזיל לימינא זכי לעלמא דאתי, ומאן דאזיל לשמאלא הא עותרא בעלמא דין. (דאית שמאלא קדישא, ואית שמאלא מסאבא, ודא הוא דאמרינו, מאן דמתעסק באורייתא יהבי ליה אורך ימים בעלמא דאתי, ויהבי ליה עושר וכבוד בעלמא דין, שנאמר (משלי ג יד) אורך ימים בימינה וגו', ומאן דיתרעי דיתהני גופא בעלמא דין, ולא אתעסק באורייתא ובעובדין טבין, יהבי ליה עותרא בעלמא דין מסטרא דשמאלא, מסטרא דיצר הרע, ובעותרא דא עביד ביש וירית גיהנם, ואי תימא, וכי לא אית בעלמא דין עותרא מסטרא דקדושה, אין, דכל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר, ודא הוא עותרא טבא דמסטרא דקדושה). רבי אבא כד אתא מהתם, הוה מכריז מאן בעי עותרא, ומאן בעי אורכא דחיי בעלמא דאתי, ייתי וישתדל באורייתא, הוו מתכנשין כולי עלמא לגביה, רווק חד הוה בשיבבותיה, יומא חד אתא לגביה, אמר ליה רבי בעינא למלעי באורייתא כדי שיהיה לי עותרא, אמר ליה הא ודאי, אמר ליה מה שמך, אמר ליה יוסי, אמר לון לתלמידוי דיקרון ליה רבי יוסי מארי דעותרא ויקרא, יתיב ואתעסק באורייתא, ליומין הוה קאים קמיה, אמר ליה רבי אן הוא עותרא, אמר

זוהר חלק א דף פח/ב

זהר:

דהאי שמן דלעילא, קאים לארקא על דוד ושלמה, לאתברכא (על) בנוי, מנא לן, דכתיב ויעמוד השמן, כתיב הכא ויעמוד, וכתיב התם (ישעיה יא י) שורש ישי אשר עומד לנס עמים. תא חזי משלחן דלחם הפנים, דברכאן נפקין מתמן ומזונא לעלמא, לא בעי לאשתכחא ריקניא אפילו רגעא חדא, בגין דלא יסתלקון ברכאן מתמן, אוף הכי לא מברכין על שלחן ריקניא, דהא ברכאן דלעילא לא שריין על שלחן ריקניא. תא חזי מה כתיב, אני לדודי ועלי תשוקתו, אני לדודי בקדמיתא ולבתי ועלי תשוקתו, ולבתי ועלי תשוקתו, דבר אחר, אני לדודי, דהא תנינן שכינתא לא אשתכח עמהון דחייביא, כיון דאתי בר נש לאתדכאה ולמקרב גביה דקב"ה, כדין שכינתא שריא עליה, הה"ד אני לדודי בקדמיתא, ועלי תשוקתו לבתי, אתי בר נש לאתדכאה מדכאין ליה. תא חזי אחר הדברים האלה, דרדף אברהם בתי אלן מלכין, וקטיל לון קב"ה, הוה אברהם תוהא, אמר דילמא ח"ו גרענא ההוא אגרא דהוינא אהדר בני נשא לגבי קב"ה, ואחידנא בהו לקרבא לון לגביה, והשתא אתקטילו בני נשא על ידי, מיד א"ל קב"ה אל תירא אברם אנכי מגן לך שכרך הרבה וגו', אגרא קבילת עלייהו, דהא כלהו לא יזכון לעלמין. היה דבר יהו"ה אל אברם במחזה לאמר, מאי במחזה, אלא בהווא חיזו דרגא דכל דיוקנין אתחזיין ביה, אמר רבי שמעון תא חזי, עד לא אתגזר אברהם הוה חד דרגא מליל עמיה, ומאן איהו דא מחזה, דכתיב (במדבר כד טז) מחזה שדי יחזה, כיון דאתגזר, הוה כלהו דרגין שראן על האי דרגא וכדין מליל עמיה, דהא הוא דכתיב (שמות ו ג) וארא:

סתרי תורה:

שמע מינה דלאו לשם שמים קא עביד, ועאל לאדריה, שמע חד קלא דהוה אמר לא תענשיה, (תוב לגביה) דגברא רבא ליהוי, תב לגביה, אמר ליה תיב ברי תיב, ואנא יהיבנא לך עותרא. אדהכי אתא גברא חד, ומאנא דפז בידיה, אפקיה ונפל נהורא בביתא, אמר ליה רבי בעינא למזכי באורייתא, ואנא לא זכינא, ובעינא מאן דישתדל באורייתא בגיני, דהא אית לי עותרא סגי, דקא שבק לי אבא, דכד יתיב על פתוריה הוה מסדר עליה תליסר כסי מאלין, ובעינא למזכי באורייתא, ואנא יהיבנא עותרא, אמר ליה להווא רווק, תשתדל באורייתא ודא יהיב לך עותרא, יהב ליה

ההוא כסא דפז, קרא עליה רבי אבא (איוב כח יז) לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז, יתיב ולעא באורייתא, וההוא בר נש הוה יהיב ליה עותרא. ליומין עאל חמידו דאורייתא במעוי, יומא חד הוה יתיב והוה בכי, אשכחיה רביה דהוה בכי, אמר ליה על מה קא בכית, אמר ליה ומה מנחנא חיי דעלמא דאתי בגין האי, לא בעינא אלא למזכי לגבאי, אמר השתא שמע מינה דהא לשם שמים קא עביד, קרא ליה לההוא גברא, אמר ליה טול עותרך, והב ליה ליתמי ולמסכני, ואנא יהיבנא לך חולק יתיר באורייתא בכל מה דאנן לעאן, אהדר ליה רבי יוסי ההוא כסא דפז, ועד יומא לא אעדי שמיה ומן בנוי בן פזי, והיינו רבי יוסי בן פזי, וזכה לכמה אורייתא הוא ובנוי (בגין דלעא באורייתא), דלית לך אגר טב בעלמא כמאן דלעי באורייתא (ומקיימה):

אחר הדברים האלה היה דבר יהו"ה אל אברם במחזה לאמר וגו', בכל אתר דכתיב באורייתא במחזה, דא שמא דאתגלי לאבהן ומאן איהו שד"י, שנאמר וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי, כמה דאת אמר (במדבר כד טז) אשר מחזה שדי יחזה, ודא איהי חיזו דכל חזוון עלאין אתחזיין מגויה, כהאי מראה דכל דיוקנין אתחזיין ביה, וכלא חד, מראה מחזה חד הוא, דא תרגום, ודא לשון הקודש. אמר רבי יוסי, סגיאין אינון באורייתא, ועל דא הוה ליה רשו לאונקלוס לתרגם, בההוא לישנא דגלי קודשא בריך הוא באורייתא, ולישנא דא סתים איהו מגו מלאכי עלאי, במחזה (דהא) דהוה סתים ממלאכי עלאי, דלא ידעי בדא כד ממליל ביה באברהם, מאי טעמא, בגין דאברהם לא הוה מהול והוה ערל סתים בשרא, ובגין כך הוה סתים מנייהו בלשון תרגום, כגוונא דא בלעם דכתיב

זוהר חלק א דף פט/א

זהר:

אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ועד לא אתגזר לא הוה אינון דרגין שראן עלוי למללא. ואי תימא דהא בקדמיתא כתיב וירא יהו"ה אל אברם, וכתיב ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה וכתיב ויבן שם מזבח הא הכא אינון דרגין עלאין, והשתא אמרן דעד לא אתגזר לא הוה אינון דרגין עלאין שראן על האי דרגא למללא עמיה, תא חזי בקדמיתא יהב קב"ה חכמה לאברהם, למנדע חכמה לאתדבקא ביה, וידע רזא דמהימנותא, אבל למללא עמיה לא הוה אלא האי דרגא תתאה בלחודוי, כיון דאתגזר כלהו דרגין עלאין הוה שראן על האי דרגא תתאה בגין למללא עמיה, וכדין אסתלק אברהם בכלא כמה דאתמר. תא חזי עד לא אתגזר בר נש, לא אתאחיד בשמא דקב"ה, כיון דאתגזר עאל בשמיה ואתאחיד ביה, ואי תימא אברהם אתאחיד ביה עד לא אתגזר, הכי הוא דאתאחיד ביה ולא כדקא יאות, דהא מגו רחמיותא עלאה דרחים ליה קב"ה קריב ליה, לבתר פקיד ליה דיתגזר, ואתייהיב ליה ברית קשורא דכלהו דרגין עלאין, ברית קשורא לאתקשרא כלא כחדא לאכללא דא בדא, ברית קשורא דכלא אתקשר ביה ובגין כך אברהם עד לא אתגזר, מלוי לא הוה עמיה אלא במחזה כמה דאתמר. תא חזי בשעתא דברא קב"ה עלמא, לא אתברי אלא על ברית, כמה דאת אמר בר"א שי"ת ברא אלהי"ם, והיינו (ד"א, ל"ג ברית) דעל ברית קיים קב"ה עלמא, וכתיב (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת, דהא ברית קשורא איהו דיומא ולילה ולא מתפרשאן. אמר רבי אלעזר, כד ברא קב"ה עלמא על תנאי הוה, דכד ייתון ישראל אם יקבלון אורייתא יאות, ואם לאו הרי אנא אהדר לכו לתהו ובהו, ועלמא לא אתקיים עד דקיימו ישראל על טורא דסיני וקבילו אורייתא, וכדין אתקיים עלמא, ומההוא יומא ולהלאה קב"ה ברי עלמין, ומאן אינון, זווגין דבני נשא, דהא מההוא זמנא קב"ה מזווג זווגין ואומר בת פלוני לפלוני, ואלין אינון עלמין דהוא ברי. תא חזי אנכי מגן לך, אנכי דא הוא דרגא קדמאה דאתאחיד ביה בקדמיתא:

סתרי תורה:

אשר מחזה שדי יחזה, יחזה סתים הוה מלה מגו מלאכי השרת, בגין דלא יהא לון פטרא, דקודשא בריך הוא ממלל בהווא ערל מסאבא, דהא מלאכי קדישי לא (יקרון) נזקקין בלשון תרגום. אי תימא דלא ידעי, והא גבריאל אוליף ליוסף ע' לשון, ותרגום חד מע' לשון הוא, אלא מנדע ידעי, אבל לא נזקקין תנן, דלא חיישי ולא משגיחין עליה, דהא מאיס איהו קמייהו מכל שאר לשון, ואי תימא הואיל ומאיס איהו ממלאכי עלאי, אמאי תרגם אונקלוס אורייתא בהאי לשון, ויונתן בן עוזיאל המקרא, אלא מאיס הוא קמייהו, והכי אצטריך, דלית קנאה למלאכי עלאי בהדייהו דישראל יתיר, ועל דא תרגום תורה ומקרא כך, ולא מאיס איהו, דהא בכמה דוכתי קודשא בריך הוא כתיב באורייתא הכי, ובגין כך סתים איהו מגו מלאכי עלאי קדישי, ועל דא אתגלי ביה באברהם באורח סתים, דלא ישגחון ביה מלאכין קדישין, ולא יהא לון פטרא, דקודשא בריך הוא אתגלי על בר נש ערל. אימתי אתגלי ליה באתגליא דמלאכי עלאי, כד יהיב ליה ברית קיימא קדישא, דכתיב וידבר אתו אלהי"ם לאמר, אלקהי"ם שמא דקודשא, ולא כתיב במחזה, שמא באתגלייא, לאמר, מאי לאמר, לאמר ולאכרזא בכל לשון, דלא תהא באתכסיא, ולא בלישנא אחרא, אלא בלישנא דכלא משתעיין ביה, דיכלי למימר דא לדא, ולא יכלי לקטרגא ולמימר פטרא, ועל דא וידבר אתו אלהי"ם לאמר, אלהי"ם ולא מחזה, בגין דהוה מעייל ליה בברית קיימא קדישא, וקריב ליה לגביה. רבי יהודה אמר, בגין כך את ה' לא אתיהיב ליה עד דאתגזר, מאי טעמא, דאיהי ממש ברית אקרי, ועל דא כיון דעאל בברית כדין אתייהיב ליה את ה"א, דכתיב אני הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים, ולא יקרא עוד את שמך אברם וגו':

אחר הדברים האלה, רבי חייא הוה אזיל למחמי לרבי אלעזר, פגע ביה רבי חגאי, אמר ליה האי ארחא דמתקנא קמיה דמר לאן איהו אזיל, אמר ליה למחמי לרבי אלעזר, אמר ליה ואנא נמי איזיל בהדך, אמר ליה אי תיכול למסבר סברא למאי דתשמע זיל, ואי לאו תוב אבתרך, אמר ליה לא ליחוש מר להאי, דהא אנא שמענא כמה רזי דאורייתא ויכילנא למיקם בהו. פתח רבי חגאי ואמר, מאי דכתיב (במדבר כח ב) את קרבני לחמי לאשי

זוהר חלק א דף פט/ב

סתרי תורה:

וגו', את קרבני, דא קרבן בשרא דאתקרב לכפרא, דמא על דמא, בשרא על בשרא, בגין דכל קרבנין לאו מתקרבין אלא על בשרא לכפרא על בשרא, והכי שמענא, אי בר נש חטא בהמה מה חטאה, דקודשא בריך הוא אמר (ויקרא א ב) אדם כי יקריב מכם קרבן וגו', אמאי, אלא קודשא בריך הוא עבד רוח בני נשא ורוח הבהמה, ואפריש דא מן דא, ובגין כך (קהלת ג כא) רוח בני האדם העולה היא למעלה, ורוח הבהמה וגומר, ודאי מתפרשן דא מן דא, עד לא חטא אדם מה כתיב, (בראשית א כט) ויאמר אלהי"ם הנה נתתי לכם את כל עשב זורע זרע וגו', וכתוב לכם יהיה לאכלה ולא יתיר, כיון דחטא ויצר הרע אשתאיב בגופא דיליה, ובכל אינון תולדין, עבד בהו דינא. ולבתר אתא נח וחמא דהא גופא אתבני מאתרא דיצר הרע, אקריב קרבן כמה דאקריב אדם, מה כתיב (שם ח כא) וירח יהו"ה את ריח הניחח וגו', (וכתיב) כי יצר לב האדם רע מנעוריו, אמר קודשא בריך הוא, מכאן ולהלאה הואיל וגופא אשתאיב מההוא יצר הרע, יתענג גופא במה דאתחזי ליה ויכול בשרא, הה"ד כירק עשב נתתי לכם את כל, כד אכיל בשרא, מההוא בשרא אתענג בשרא דיליה, ואתערב דא בדא, ואתרבי גופא מניה, ומההוא ענג גופא חטא בכמה חטאין, אמר קודשא בריך הוא, כפרה על גופא בשרא, בשרא אכיל ובשרא אתרבי מיניה וביה

חטא, בגין כך לכפרא על גופיה בשרא, ובשרא דאכיל בשרא עביד דמא לגופא, (בגין כך דמא דאשתאר מההוא בשרא דאכיל, בשרא עביד דמא לגופא), בגין כך דמא דאשתאר מההוא בשרא לבר, אתעתד לכפרא על דמא דאתעביד מההוא בשרא דיליה, דכתיב (ויקרא יז יא) כי הדם הוא בנפש יכפר. כתיב קרבני, וכתוב קרבנכם, דכתיב (שם א ב) תקריבו את קרבנכם, מה בין האי להאי, אלא קרבני כגון שלמים דאתיין על שלום, קרבנכם כגון חטאות ואשמות דאתיין על חטא ואשם, בגין כך את קרבני בשרא, לחמי נהמא וחמרא, ריח דא קטרת, ניחחי דא נחת רוח דעביד כהנא ברעותא דשמא קדישא, וליואי ברעותא דשיר ושכחה, תשמרו להקריב לי במועדו, במועדו מאי הוי, אי תימא בכל יומא בבקר ובערב, מאי איהו במועדו, (נ"א, מאי אריא דאיהו מועדו), אלא מועדו, דשלטא בההוא זמנא רעוא, רעו דאשתכח לעילא בדרגא ידיעא, ועל דא כתיב במועדו, כד קרבן אתקריב, כלא נטלין חולקא, ואתבדרן קליפין לכל סטרא, וייחודא אתקריב ואתייחד, ובוצינין אתנהרן, ואשתכח רעוא ורעו בכל עלמין, וקודשא בריך הוא אשתכח ברזא דיחודא חדא כדקא חזי, אתא רבי חייא ונשקיה, אמר ליה יאות אנת ברי מיני למיהך למחמי ליה לסבר אנפין דיומין. (תו פתח ואמר, דוד מלכא דאיהו רביעאה, ואיהו אבן מאסו הבונים), (נ"א, אמאי דוד מלכא אחסין מלכותא, דאיהו רביעאה, דאיהו אבן מאסו הבונים). אזלו, כד מטון לגביה, חמא לון יתבי על תרעא, אמר ליה לשמשא, זיל ואימא לון, האי כרסייא דתלת קיימין מהו כל אחד (ס"א כלא חד), אמרו ליה זיל ואימא ליה למר, דלאו למגנא אמר דוד מלכא דאיהו רביעאה, אבן מאסו הבונים, אמר ליה זיל ואימא לון, דאן געלו ביה בדוד, דאיהו אמר אבן מאסו הבונים, אהדר רבי חייא רישיה לגבי רבי חגאי, ואמר ליה שמעת בהאי מידי, אמר שמענא בהאי קרא, דכתיב (שיר א ו) בני אמי נחרו בי שמוני וגו', דהאי קרא שלמה מלכא אמרו, ועל דוד מלכא אתמר, כד דחו ליה אחוהי מנייהו. ותו שמענא, מאי חמא קודשא בריך הוא למיהב מלכותא ליהודה מכל אחוהי, אלא אתוון דשמיה חקיקן ביה, וקודשא בריך הוא יהב יקרא לשמיה, ובגין כך אחסין מלכותא. ותו שמענא, יהודה הא אתוון דשמיה ודאי, ד' ליתיה אמאי, אלא דא דוד מלכא דאתקשר בשמיה מכל בני עלמא, דכתיב ובקשו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם וגו', הא דוד קשיר בשמיה, תו דאיהו קשר של תפלין ודאי, ד' דוד מלכא, (ד"א, קשר של תפלין ודאי), ובגין כך דוד אתקשר בשמיה. עאלו, כיון דעאלו יתיבו קמיה, אשתיק רבי אלעזר ואינון אשתיקו, עאל רבי אלעזר לאדריה, שמע חז קלא דהוה אמר זיל ואימא לון מה דאינון בעיין, דכשרין אינון, אהדר לגבייהו, אמר לון אית מאן דשמע מלה לימא לי, אמרו ליה אנן מחכאן לאנהרא מגו צחותא דבוצינא עלאה, וסברא

זוהר חלק א דף צ/א

סתרי תורה:

נסבר. פתח ואמר, (חבקוק ב כ) ויהו"ה בהיכל קדשו, הס מפניו כל הארץ, כד בעי קודשא בריך הוא למברי עלמא אסתכל גו מחשבה רזא דאורייתא ורשים רשימין ולא הוה יכיל למיקם, עד דברא תשובה דאיהי היכלא פנימאה עלאה רזא סתימא ותמן אתרשימו ואתציירו אתוון בגלופייהו. כיון דאתברי דא, הוה מסתכל בהאי היכלא, ורשים קמיה ציורין דכל עלמא, דכתיב הס מפניו כל הארץ, רשים קמיה רשומין וציורין דכל עלמא, בעי למברי שמים מה עבד אסתכל באור קדמאה ואתעטף ביה וברא שמים, דכתיב (תהלים קד ב) עוטה אור כשלמה, ואחר כך נוטה שמים כיריעה. אסתכל למעבד עלמא תתאה, עבד היכלא אחרא ועאל ביה, ומניה אסתכל ורשים קמיה כל עלמין לתתא וברא לון, הה"ד ויהו"ה בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ, ה"ס מפניו, ה"ס רשים קמיה כל נקודין דכל עלמא דאינון שתין וחמש כחושבן ה"ס, שתין אינון וחמש אינון, וכלהו רשים קמיה כד ברא עלמא, בגין כך יקרא דקודשא בריך הוא לאו איהו אלא

לאינן דידעין ארחוי, ומהכין בה באורח קשוט כדקא יאות. אדהכי דהוה משתעי בהדייהו, אתא נורא ואסחר ליה, ואינן יתבו לבר, שמעו חד קלא דהוה אמר, אי קדישא, הביאני המלך חדריו, בכל אינן חדרין דסבא דאנפין עולימא קדישא, (נ"א עולימתא קדישתא), דאתמסרו מפתחן דילהון בידיה, דכלהו מתקנן לך ולאין דבגינך, ובחייך קדישא, כל חילא דשמיא נגילה ונשמחה בך, כד חמו אלין הכי, אזדעזעו ודחילו סגי נפל עלייהו, אמרי לית אנן חזיין להאי, נפוק מכאן ונהך לאורחין (אזלו), יתבו תמן כל ההוא יומא ולא יכילו למחמי ליה, אמרו לית רעותא דקודשא בריך הוא דנתיב הכא, נפקו מתמן ואזלי:

עד דהוו אזלי, פתח רבי חייא ואמר, (שם קג כ) ברכו יהו"ה מלאכיו גבורי כח עושי דברו וגו', זכאין אינן ישראל מכל שאר עמין דעלמא, דקודשא בריך הוא אתרעי בהו מכל שאר עמין, ועבד לון חולקיה ואחסנתיה, ועל דא יהיב לון אורייתא קדישא, בגין דכלהו הוו ברעותא חדא על טורא דסיני, ואקדימו עשיה לשמיעה, כיון דאקדימו עשיה לשמיעה, קרא קודשא בריך הוא לפמליא דיליה, אמר לון עד הכא אתון הויתון יחידאין קמאי בעלמא, מכאן ולהלאה הא בני בארעא חברים בהדייכו בכלא, לית לכו רשו לקדשא שמי עד דישאל יתחברון בהדייכו בארעא, וכלהו תהוון כחדא חברים לקדשא שמי, בגין דאקדימו עשיה לשמיעה, כגוונא דמלאכי עלאי עבדי ברקיעא, דכתיב ברכו יהו"ה מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו, עושי דברו בקדמיתא, ולבתר לשמוע:

דבר אחר, ברכו יהו"ה מלאכיו, אלין אינן צדיקיא בארעא, דאינן חשובין קמי קודשא בריך הוא כמלאכי עלאי ברקיעא, בגין דאינן גבורי כח, דמתגברי על יצריהון, כגבר טב דמתגבר על שנאיה, לשמוע בקול דברו, דזכאן בכל יומא למשמע קלא מלעילא בשעתא דאצטריכו, השתא מאן יכיל למיקם בהדייהו דאינן קדישין עליונין, זכאין אינן דיכלי למיקם קמייהו, זכאין אינן דיכלי (ד"א ל"ג למאן דייכול) לאשתזבא מקמייהו, אשגחותא דקודשא בריך הוא עלייהו בכל יומא, היך אנן יכלין למיעל קמייהו, ועל דא כתיב (שם סה) אשרי תבחר ותקרב ישכון חצרך, וכתיב (שם פד ו) אשרי אדם עוז לו בך וגו':

זהר:

ויאמר אברם, אדנ"י יהו"ה מה תתן לי, אדנ"י, אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, אלהי"ם יו"ד ה"א וי"ו ה"א (נ"א אלהי"ם יהו"ה בניקוד אלהי"ם), אלא רזא דמלה, חבורא דתרין עלמין כחדא, עלמא תתאה ועלמא עלאה, מה תתן לי ואנכי הולך ערירי, דלית לי בר, ואוליפנא דכל מאן דלית ליה ברא בהאי עלמא אקרי ערירי, כמה דאת אמר (ויקרא כ כא) ערירים יהיו. ואברהם על מה אמר מלה דא דאמר מה תתן לי, כביכול כאילו לא האמין ביה בקב"ה, אלא אמר ליה קב"ה, אנכי מגן לך בהאי עלמא, שכרך הרבה מאד בעלמא דאתי, מיד אתער אברהם ברזא דחכמתא, ואמר מה תתן לי, דהא ידענא דלא קביל אגר למיעל ביה בההוא עלמא בר נש דלא אוליד בר, ועל דא אמר מה תתן לי ואנכי הולך ערירי, דהא לא תתן לי דלא זכינא ביה, מכאן דבר נש דלא זכי בבנין בהאי עלמא לא זכי בההוא עלמא לאעלא גו פרגודא. ואברהם הוה חמי באצטגנינות דיליה דלא יוליד, מה כתיב ויוצא אותו

זוהר חלק א דף צ/ב

החוצה וגו', (א"ל קב"ה צא מאצטגנינות דילך, אברם אינו מוליד אברהם מוליד), א"ל קב"ה לא תסתכל בהאי, אלא ברזא דשמי יהא לך בר, הה"ד כה יהיה זרעך, רזא דשמא קדישא, דמתמן

אתקשר ליה בדא (ברא), ולא מסטרא אחרא, כה דהוא תרעא לצלותא, בה ישכח ברכה, בה ישכח בר נש שאלתיה, כה ההוא סטרא דאתייה מסטרא דגבורה, דהא מסטרא דגבורה קא אתא יצחק, וההוא סטרא דגבורה כה אקרי, דמתמן אתיין איבין ופירי לעלמא, ולא מסטרא דלתתא דככביא ומזלי. כדין והאמין ביהו"ה, אתדבק לעילא ולא אתדבק לתתא, והאמין ביהו"ה ולא בככביא ומזלי, והאמין ביהו"ה דאבטח ליה דיסגי אגריה לעלמא דאתי, והאמין ביהו"ה בההוא דרגא דאתייהיב ליה, דמתמן ייתי ליה זרעא לאולדא בעלמא, ויחשבה לו צדקה ויחשבה לו, דאף על גב דאיהי דינא, כאילו היא רחמי האי כה, דבר אחר, ויחשבה לו צדקה, דקשיר קשרא עלאה בתתאה לחברא לון כחדא. תא חזי הא אתער, אברהם מוליד, אברם אינו מוליד, וכי תימא דהא אוליד ישמעאל בעוד דאיהו אברם, אלא ההוא ברא דאבטח ליה קב"ה לא אוליד בעוד דאיהו אברם, דהא בעוד דאיהו אברם אוליד לתתא, כיון דאתקרי אברהם ועאל בברית, כדין אוליד לעילא, ובגין כך אברם אינו מוליד בקשורא עלאה, אברהם מוליד כמה דאמרן, ואתקשר לעילא ביצחק:

ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע שנים וגו', רבי אבא פתח, (ש"ב כב לב) כי מי אל מבלעדי יהו"ה ומי צור וגו', דוד מלכא אמר האי קרא, כי מי אל מבלעדי יהו"ה, מאן הוא שליטא או ממנא דיכיל למעבד מדי מבלעדי יהו"ה, אלא מה דאתפקד מעם קב"ה, בגין דכלהו לא ברשותיהו קיימי, ולא יכלי למעבד מדי, ומי צור, ומאן איהו תקיף דיכיל למעבד תוקפא וגבורה מגרמיה מבלעדי אלהינ"ו, אלא כלהו בידא דקב"ה, ולא יכיל למעבד מדי בר ברשותיה. דבר אחר, כי מי אל מבלעדי יהו"ה, דקב"ה כלא ברשותיה, ולא כמאן דאתחזי בחיזו דככביא ומזלי, דכלהו אחזיין מלה, וקב"ה אחלף ליה לגוונא אחרא. ומי צור זולתי אלהינ"ו, הא אוקמוה דלית צייר כמה דקב"ה דאיהו צייר שלים, עביד וצייר דיוקנא גו דיוקנא, ואשלים לההוא דיוקנא בכל תקוניה, ואעיל בה נפש עלאה, דדמי לתקונא עלאה, בגין כך לית צייר כקב"ה. תא חזי מההוא זרעא דבר נש, כד אתער תיאובתיה לגבי נוקביה, ונוקביה אתערת לגביה, כדין מתחברן תרווייהו כחדא, ונפק מנייהו בר חד דכליל מתרין דיוקנין כחד, בגין דקב"ה צייר ליה בציורא דאתכליל מתרווייהו, ועל דא בעי בר נש לקדשא גרמיה בההוא זמנא, בגין דישתכח ההוא דיוקנא בציורא שלים כדקא חזי. א"ר חייא, תא חזי כמה אינון רברבין עובדוי דקב"ה, דהא אומנותא וציורא דבר נש איהו כגוונא דעלמא, ובכל יומא ויומא קב"ה ברי עלמין ומזוגין כל חד וחד כדקא חזי ליה, והוא צייר דיוקניהון עד לא ייתון לעלמא. תא חזי דאמר רבי שמעון, כתיב (בראשית ה א) זה ספר תולדות אדם, וכי ספר הוה ליה, אלא אוקמוה דקב"ה אחמי ליה לאדם הראשון דור דור ודורשיו וכו', היאך אחמי ליה, אי תימא דחמא ברוח קודשא דאינון זמינין למיתי לעלמא, כמאן דחמא בחכמתא מה דייתי לעלמא, לאו הכי, אלא חמא בעינא כלהו, וההוא דיוקנא דזמינין למיקם ביה בעלמא, כלהו חמא בעינא, מאי טעמא, בגין דמיומא דאתברי עלמא, כלהו נפשאן דזמינין למיקם בבני נשא, כלהו קיימין קמי קב"ה, בההוא דיוקנא ממש דזמינין למיקם ביה

זוהר חלק א דף צא/א

בעלמא. כגוונא דא, כל אינון צדיקייא בתר דנפקין מהאי עלמא, כלהו נפשאן סלקן, וקב"ה אזמין לון דיוקנא אחרא לאתלבשא בהו, כגוונא דהו בהאי עלמא, בגין כך כלהו קיימין קמיה, וחמא לון אדם הראשון בעינא, ואי תימא בתר דחמא לון לא קיימי בקיומיהו, תא חזי, כל מלוי דקב"ה בקיומא אינון, וקיימו קמיה עד דנחתי לעלמא. כגוונא דא כתיב, (דברים כט יד) כי את אשר ישנו פה וגו', הא אוקמוה, דכלהו בני נשא דזמינין למהוי בעלמא כלהו אשתכחו תמן, הכא אית לאסתכלא, דהא כתיב את אשר אינון פה וגו', ומשמע הנהו (כלהו) דיפקון מאינון דקיימו תמן, בגין דכתיב עמנו היום, ולא כתיב עמנו עומד היום, אלא ודאי (הכא) כלהו קיימו תמן, אלא דלא

אתחזו לעינא, בגין כך כתיב עמנו היום, אף על גב דלא אתחזון, ואי תימא מאי טעמא לא אתחזון הכא, כמה דאתחזון לאדם הראשון דחמא לון עינא בעינא, והא הכא אתחזי יתיר, אלא הכא כד אתייהיבת אורייתא לישראל, חיזו אחרא ודרגין עלאין הוו חמאן ומסתכלאן עינא בעינא, והוו תאיבין לאסתכלא ולמחמי ביקרא דמריהון, ובגין כך חמו יקרא עלאה דקב"ה בלחודוי ולא מאחרא ועל דא כלהו בני נשא דזמינין לקיימא בעלמא, כלהו קיימי קמי קב"ה באינון דיוקנין ממש דזמינין לקיימא ביה, הה"ד (תהלים קלט טז) גלמי ראו עיניך ועל ספרך וגו', גלמי ראו עיניך, מאי טעמא, בגין דדיוקנא אחרא עלאה הוי כהאי, ובגין כך כתיב (שם יח לב) ומי צור זולתי אלהינו, מאן צייר טב דצייר (דכליל) כלא (דא בדא) כקב"ה. דבר אחר, כי מי אלו"ה דא רזא דמלה, דהא אל כללא הוא דאתכליל מכלהו דרגין, ואי תימא דהא אל איהו דרגא אחרא בגין דכתיב (שם ז יב) ואל זועם בכל יום, תא חזי דהא לית אל מבלעדי יהו"ה דלאו איהו בלחודוי, ולא אתפרש לעלמין, ועל דא כתיב (ש"ב כ"ב) כי מי אל מבלעדי יהו"ה וגו' ומי צור וגו', דהא צור לאו איהו בלחודוי, אלא כלא חד, כדכתיב (דברים ד לט) וידעת היום והשבות אל לבבך כי יהו"ה הוא האלהים וגו'. תא חזי עד לא אתגזר אברהם הוה ממליל עמיה מגו מחזה בלחודוי כמה דאתמר, דכתיב היה דבר יהו"ה אל אברם במחזה וגו', במחזה, בהווא חיזו דרגא דכל דיוקנין אתחזיין ביה כמה דאתמר, והאי מחזה איהו רזא דברית, ואי תימא דבגין כך אקרי מחזה בגין דאיהו דרגא חיזו דכל דיוקנין אתחזיין ביה (וכדין אקרי מחזה), הא אמרת בקדמיתא, דעד לא אתגזר אברהם לא הוה ממליל עמיה בר האי דרגא דלא שראן עלוי דרגין אחרנין, והשתא אמרת במחזה חיזו דכל דרגין עלאין (איהו), והא עד לא אתגזר כתיב היה דבר יהו"ה אל אברם במחזה, אלא האי דרגא חיזו דכל דרגין עלאין איהו, ובחיזו דדרגין עלאין אתתקן, ואף על גב דבהווא זמנא אברהם לא הוה גזיר, האי דרגא בחיזו דדרגין עלאין איהו, ובכל אינון גוונין איהו קאים, וחיזו דאינון גוונין קיימי תחותיה, חד מימינא גוון חוור, וחד משמאלא גוון סומק, חד דכליל מכל גוונין, ואיהו חיזו דכל גוונין עלאין דקיימי עליה, ועל דא בהאי חיזו קאים עליה דאברהם ומליל עמיה, ואף על גב דלא אתגזר, כיון דאתגזר, מה כתיב וירא יהו"ה אל אברם. תא חזי מחזה שדי (אמר) כתיב בבלעם, ובאברהם כתיב מחזה סתם, מה בין האי להאי, אלא מחזה שדי אלן דלתתא (דנפקו) מניה, ואינון חיזו דיליה מחזה סתם, מחזה דא הוא ה', (דכל חיזו) דכל דיוקנין עלאין אתחזיין ביה, ובגין כך כתיב באברהם מחזה סתם, ובבלעם מחזה שדי, ועל דא עד לא אתגזר אברהם, הוה ליה האי דרגא כדאמרן, כיון דאתגזר, מיד וירא אליו יהו"ה וגו', אתחזון כלהו (שאר)

זוהר חלק א דף צא/ב

דרגין על האי דרגא, והאי דרגא מליל עמיה כדקא חזי בשלימו ואברהם אתקטר מדרגא לדרגא, ועאל בברית קיימא קדישא דקא חזי בשלימו. תא חזי כיון דאתגזר אברהם נפק מערלה, ועאל בקיימא קדישא, ואתעטר בעטרא קדישא, ועאל בקיומא דעלמא קאים עליה, וכדין אתקיים עלמא בגיניה, בגין דכתיב (ירמיה לג כד) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי, וכתיב (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בה"א בראם, באברה"ם, וכלא ברזא חדא קאים. ובשעתא דקב"ה אחמי ליה לאדם כל אינון דריין דעלמא, וחמא לון כל חד וחד כל דרא ודרא כלהו קיימי בגנתא דעדן, בהווא דיוקנא דזמינין לקיימא בהאי עלמא, ותא חזי הא אתמר, כיון דחמא ליה לדוד דלאו ביה חיים כלל, תווא, ואיהו יהיב ליה מדיליה ע' שנין, בגין כך הוו ליה לאדם תשע מאות ותלתין שנין, ואינון שבעין אסתלקו ליה לדוד, ומלה דא רזא דחכמתא איהו, דדוד לית ליה (יומין) בר שבעין שנין מאדם קדמאה וכלא רזא דחכמתא איהו, וכל מה דלתתא כלא איהו ברזא דלעילא. ותא חזי, בכל אינון דיוקנין דנשמתיין דעלמא, כלהו זווגין זווגין קמיה, לבתר כד אתיין להאי עלמא, קב"ה מזווג זווגין אמר רבי (יהודה) יצחק,

קב"ה (מזווג זווגין ואמר) אמר בת פלוני לפלוני, א"ר יוסי מאי קא מיירי, והא כתיב (קהלת א ט) אין כל חדש תחת השמש, אמר רבי יהודה, תחת השמש כתיב, שאני לעילא אמר רבי יוסי מאי כרוזא הכא, והא אמר רבי חזקיה אמר רבי חייא, בההיא שעתא ממש דנפיק בר נש לעלמא, בת זוגו אזדמנת לו. אמר רבי אבא, זכאין אינון צדיקייא דנשמתהון מתעטרין קמי מלכא קדישא עד לא ייתון לעלמא, דהכי תנינן, בההיא שעתא דאפיק קב"ה נשמתין לעלמא, כל אינון רוחין ונשמתין כלהו כלילין דכר ונוקבא דמתחברין כחדא, ואתמסרין בידא דההוא ממנא שליחא דאתפקד על עדואיהון דבני נשא ולילה שמיה, ובשעתא דנחתין ואתמסרין בידוי מתפרשין, ולזמנין דא אקדים מן דא, ואחית להו בבני נשא, וכד (מחא) מטא עידן דזווגא דלהון, קב"ה דידיע אינון רוחין ונשמתין, מחבר לון כדבקדמיתא, ומכרזא עלייהו, וכד אתחברין אתעבידו חד גופא וחד נשמתא, ימינא ושמאלא כדקא חזי, ובגין כך אין כל חדש תחת השמש. ואי תימא הא תנינן לית זווגא אלא לפום עובדוי וארחוי דבר נש, הכי הוא ודאי, דאי זכי ועובדוי אתכשרן, זכי לההוא דייליה לאתחברא ביה כמה דנפיק, אמר רבי חייא, מאן דאתכשרן עובדוי באן אתר יתבע (ס"א יתבא) ההוא זווגא דייליה, א"ל הא תנינן לעולם ימכור אדם כו' וישא בת תלמיד חכם, (ד"א ל"ג ות"ח) דתלמיד חכם פקדונא דמאריה אתפקדן בידיה. תאנא ברזא דמתניתא, כל אינון דאתו בגלגולא דנשמתין, יכלין לאקדמא ברחמי זווגא דלהון, ועל האי אתערו חברייא, (אין נושאין נשים במועד אבל מקדשין) שמא יקדמנו אחר ברחמים, ושפיר קאמרו אחר דייקא, ועל כן קשין זווגין קמיה דקב"ה, ועל כלא (פנים) ודאי כי ישירים דרכי יהו"ה כתיב. רבי יהודה שלח ליה לרבי אלעזר, אמר הא רזא דמלה ידענא, אינון דאתו בגלגולא דנשמתין מאן אתר להו זווגא, שלח ליה כתיב (שופטים כא טז) מה נעשה להם לנותרים לנשים וגו', וכתיב לכו וחטפתם לכם וגו', פרשתא דבני בנימין אוכת, ועל האי תנינן שמא יקדמנו אחר ברחמים, (כי אותו אחר אין לו בת זוגו, אבל תשכח דא כגון בר נש דנסיב בת זוגיה, ולא הוו ליה מנה בנין ומת, ייתי אחוהי ויבם אתתיה, ויתליד ליה

זוהר חלק א דף צב/א

מנה בר, האי בר הוא מיתא דאהדרת נשמתיה לעלמא דא, הוא אחר דאין לו בת זוג אלא אמיה, ודא הוא שמא יקדמנו אחר ברחמים, דיכיל לאקדמא אחרא למיסב אתתיה דדא ברחמי ובצלוחא, ואף על גב דאמינא לך דיכיל לאקדמא ברחמי, לא יכיל אלא אם (הוא) בעלה חייבא איהו ואיהו זכאה), אמר רבי יהודה, (השתא) האי הוא ודאי דקשין זווגין קמי קב"ה. זכאה חולקיהון דישראל, דאורייתא אוליף להו אורחוי דקב"ה, וכל טמירין וגנוזיא דגניזין קמיה ודאי, כתיב (תהלים י"ט) תורת יהו"ה תמימה וגו', זכאה חולקיה מאן דישתדל באורייתא ולא יתפרש מינה, דכל מאן דיתפרש מאורייתא אפילו שעתא חדא, כמה דאתפרש מחיי דעלמא, דכתיב (דברים ל כ) כי הוא חייך ואורך ימך, וכתיב (משלי ג ב) אורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך:

ויהי אברם בן תשעים שנה וגו', רבי יוסי פתח (ישעיה ס כא) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו', זכאין אינון ישראל מכל שאר עמין, דקודשא בריך הוא קרא לון צדיקים, דתניא מאה ועשרין (ד"א ל"ג וחמש) ותמניא אלפי מארי דגדפין, דאזלין וטאסין כל עלמא, ושמעין קלא ואחדין ליה לההוא קלא, כמה דתנינן לית לך מלה בעלמא דלית לה קלא, ואזלא וטאסא ברקיעא, ואחדין לה מארי דגדפין, וסלקין ההוא קלא (ד"א למאריהון דאמרין (נ"א דמדין), ודיינין לה הן לטב הן לבייש, דכתיב (קהלת י כ) כי עוף השמים יוליך את הקול וגו'. אימתי דיינין לההוא קלא, רבי חייא אמר בשעתא דבר נש שכיב ונאים ונשמתיה נפקת מניה, והיא אסיהדת ביה בבר נש, וכדין דיינין לההוא קלא, הה"ד (מיכה ז ה) משוכבת חיקך שמור פתחי פיך, מאי טעמא, משום דהיא אסיהדת בבר נש, רבי יהודה אמר כל מה דבר נש עביד בכל יומא, נשמתיה אסיהדת ביה

בבר נש בליליא. תאנא אמר רבי אלעזר, בתחלת שעתא קמייתא בליליא, כד נשף יממא ועאל שמשא, מארי דמפתחן דממנן על שמשא, עאל בתריסר תרעין דפתיחין ביממא, בתר דעאל בכלהו, כל אינון תרעין סתימין (נ"א פתחין), כרוזא קאים ושרי לאכרוזא קאים מאן דקאים ואחיד לאינון מפתחן, בתר דסיים כרוזא, כל אינון נטורי עלמא מתכנשין וסלקין, ולית מאן דפתח (פומא) פטרא כלא משתככין, כדין דינין דלתתא מתערין ואזלין ושאטין בעלמא, וסיהרא שארי לאנהרא, ומארי דיבבא תקעין ומיללין תקעין תניינות, כדין מתערי שירתא ומזמרין קמי מאריהון, כמה מארי תריסין קיימי בקיומיהו, ואתערון דינין בעלמא, כדין בני נשא ניימין, ונשמתא נפקת ואסהידת סהדותא, ואתחייבת בדינא, וקודשא בריך הוא עביד חסד בבר נש ונשמתא תבת לאתרה. בפלגות ליליא כד צפורין מתערין סטרא דצפון אתער ברוחא קם בקיומיה שרביטא דבסטר דרום ובטש בההוא רוחא ושכיך ואתבסם, כדין אתער קב"ה בנמוסוי לאשתעשעא עם צדיקיא בגנתא דעדן, בההוא שעתא זכאה חולקיה דבר נש דקאים לאשתעשעא באורייתא, דהא קב"ה וכל צדיקיא דבגנתא דעדן כלהו צייתין לקליה, הה"ד (שיר ח יג) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני, ולא עוד אלא דקב"ה משיך עליה חד חוטא דחסד, למהוי (ד"א ל"ג תדיר) נטיר בעלמא, דהא עלאין ותתאין נטרין ליה, הדא הוא דכתיב (תהלים מב ט) יומם יצוה יהו"ה חסדו ובלילה שירה עמי. א"ר חזקיה, כל מאן דאשתדל בהאי שעתא באורייתא, ודאי אית ליה חולקא תדיר בעלמא דאתי, אמר רבי יוסי מאי טעמא תדיר, א"ל הכי אוליפנא, דכל פלגות ליליא כד קב"ה אתער בגנתא דעדן, כל אינון נטיען דגנתא אשתקיין יתיר מההוא נחלא, דאקרי

זוהר חלק א דף צב/ב

נחל קדומים נחל עדנים דלא פסקן מימיו לעלמין, כביכול ההוא דקאים ואשתדל באורייתא, כאילו ההוא נחלא אתרק על רישיה ואשקי ליה בגו אינון נטיען דבגנתא דעדן, (אמר רבי יוסי) ולא עוד אלא הואיל וכלהו צדיקייא דבגו גנתא דעדן צייתין ליה, חולקא שויין ליה בההוא שקיו דנחלא, אשתכח דאית ליה חולקא תדיר בעלמא דאתי. רבי אבא הוה אתי מטבריה לבי טרוניא דחמוי, ורבי יעקב בריה הוה עמיה, אערעו בכפר טרשא, כד בעו למשכב, אמר רבי אבא למריה דבייתא, אית הכא תרנגולא, א"ל מאריה דבייתא אמאי, א"ל בגין דקאימנא בפלגות ליליא ממש, א"ל לא אצטריך, דהא סימנא לי בביתא, דהדין טקלא דקמי ערסאי, מלינא ליה מיא ונטיף טיף טיף, ובפלגות ליליא ממש אתרקו כלהו מיא, ואתגלגל האי קיטפא ונהים, ואשתמע קליה בכל ביתא, וכדין הוא פלגות ליליא ממש, וחד סבא הוה לי דהוה קם בכל פלגות ליליא ואשתדל באורייתא, ובגיני כך עבד האי, אמר רבי אבא בריך רחמנא דשדרני הכא, בפלגות ליליא נהים ההוא גלגלא דקיטפא, קמו רבי אבא ורבי יעקב. שמעו לההוא גברא דהוה יתיב בשפולי ביתא ותרין בנוי עמיה, והוה אמר כתיב (תהלים קיט סב) חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך, מאי קא חמא דוד דאיהו אמר חצות לילה, ולא בחצות לילה, אלא חצות לילה ודאי לקב"ה אמר הכי, וכי קב"ה הכי אקרי, אין, דהא חצות לילה ממש קב"ה אשתכח וסיעתא דיליה, וכדין היא שעתא דעייל בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא, אמר רבי אבא לרבי יעקב, ודאי נשתתף בשכינתא ונתחבר כחדא, קריבו ויתיבו עמיה, אמרו ליה אימא מלה דפומך דשפיר קאמרת, מנא לך האי, אמר לון מלה דא אוליפנא מסבאי. ותו הוה אמר, דתלת (נ"א דתחלת) שעתא קמייתא דליליא, כל דינין דלתתא מתערין ואזלין ושאטין בעלמא, ובפלגות ליליא ממש קב"ה אתער בגנתא דעדן, ודינין דלתתא לא משתכחן, וכל נימוסין דלעילא בליליא לא אשתכחו אלא בפלגות ליליא ממש, מנלן מאברהם דכתיב ויחלק עליהם לילה, במצרים (שמות יב כט) ויהי בחצי הלילה, ובאתרין סגיאין באורייתא הכי אשתכח. ודוד הוה ידע, (ומה) ומנא הוה ידע, אלא הכי אמר סבא, דמלכותא דיליה בהאי (ליליא) תליא, ועל דא קאים בההיא שעתא ואמר שירתא,

ולהכי קרייה לקב"ה חצות לילה ממש, אקום להודות לך וגו', דהא כל דינין תליין מהכא, ודינין דמלכותא מהכא משתכחין, וההיא שעתא אתקטיר בה דוד וקם ואמר שירתא, אתא רבי אבא ונשקיה, אמר ליה ודאי הכי הוא, בריך רחמנא דשדרני הכא. תא חזי לילה דינא בכל אתר והא אוקימנא מלי והכי הוא ודאי, והא אתער קמי דרבי שמעון. אמר ההוא ינוקא בריה דההוא גברא, אי הכי אמאי כתיב חצות לילה, א"ל הא אתמר בפלגות ליליא מלכותא דשמיא אתערת, אמר אנא שמענא מלה, אמר ליה רבי אבא אימא ברי טב, דהא מלה דפומך קלא דבוצינא להוי, אמר אנא שמענא דהא לילה דינא דמלכותא איהו ובכל אתר דינא הוא, והאי דקאמר חצות, בגין דינקא בתרי גווני, (חצות) בדינא וחסד, וודאי פלגותא קדמיתא דינא הוא, דהא פלגותא אחרא נהירו אנפאה בסטרא דחסד, ועל דא חצות לילה כתיב ודאי. קם רבי אבא ושווי ידוי ברישיה וברכיה, אמר ודאי חשיבנא דחכמתא לא אשתכח בר באינן זכאי דזכו בה, השתא חמינא דאפילו ינוקי בדרא דרבי שמעון זכו לחכמתא עלאה, זכאה אנת רבי שמעון, ווי לדרא דאנת תסתלק מניה, יתבו עד

זוהר חלק א דף צג/א

צפרא ואשתדלו באורייתא. פתח רבי אבא ואמר, (ישעיה ס כא) ועמך כלם צדיקים וגו', מלה דא הא אוקמוה חברייא, מאי טעמא כתיב ועמך כלם צדיקים, וכי כלהו ישראל צדיקי נינהו, והא כמה חייבין אית בהו בישראל, כמה חטאין וכמה רשיעין דעברין על פקודי אורייתא, אלא הכי תנא ברזא דמתניתין, זכאין אינן ישראל דעבדין קרבנא דרעוא לקב"ה, דמקריבין בנייהו לתמינא יומין לקרבנא, וכד אתגזרו עאלו בהאי חולקא טבא דקב"ה, דכתיב (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם, וכיון דעאלו בהאי חולקא דצדיק אקרון צדיקים, ודאי כלם צדיקים, וע"כ לעולם יירשו ארץ, כדכתיב (תהלים קיח יט) פתחו לי שערי צדק אבא במ, וכתיב זה השער ליהו"ה צדיקים יבאו בו, אינן דאתגזרו ואקרון צדיקים. נצר מטעי, נצר מאינן נטיעין דנטע קב"ה בגנתא דעדן האי ארץ חד מנייהו, ועל כן אית להו לישראל חולקא טבא בעלמא דאתי, וכתיב (שם לז כט) צדיקים יירשו ארץ, (ישעיה ס כה) לעולם יירשו ארץ, מהו לעולם כמה דאוקימנא במתניתא דילן והא אתמר האי מלה בין חברייא. (ותנא מאי קא חמא קרא דלא אקרי אברהם עד השתא). (נ"א תא חזי קב"ה לא קרא לאברהם אברהם עד השתא, מאי טעמא, אלא הכי אוקימנא, דעד השתא לא אתגזר, וכד אתגזר אתחבר ביה האי ה"א ושריא ביה), אלא הכי אוקימנא, דעד השתא לא אתגזר, וכד אתגזר אתחבר בהאי ה' ושכינתא שריא ביה, וכדין אקרי אברהם, והיינו דכתיב (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, ותנא בה' בראם, ותנא באברהם, מאי קאמר, אלא דא חסד, ודא שכינתא, וכלא נחית כחדא ולא קשיא מלה, והאי והאי הוי, א"ר יעקב לרבי אבא, האי ה' דהבראם זעירא וה' דהליהו"ה רברבא מה בין האי להאי, א"ל דא (שכינתא) שמיטה ודא יובלא, (ואית דמתני דכלא חד, דכד מנהרא מצדיק כדין קיימא באשלמותא, וה' רברבא דהא מתנהרא כדקא יאות, ולזמנין דלא קיימא באשלמותא וינקא מסטרא אחרא, כדין ה"א זעירא) ובגין כך זמנין דסיהרא קיימא באשלמותא וזמנין בפגימותא, ובאנפאה אשתכח ואשתמודע וכלא שפיר, והאי איהו ברירא דמלה. אמר רבי אבא, זכאין אינן ישראל דקב"ה אתרעי בהון מכל שאר עמין, ויהיב לון את קיימא דא, דכל מאן דאית ביה האי את, לא נחית לגיהנמ אי איהו נטיר ליה כדקא יאות, דלא עייל ליה ברשותא אחרא, ולא משקר בשמיה דמלכא, דכל מאן דמשקר בהאי כמאן דמשקר בשמיה דקב"ה, דכתיב (הושע ה ז) ביהו"ה בגדו כי בנים זרים ילדו. תו אמר רבי אבא, בזמנא דבר נש אסיק בריה לאעליה להאי ברית, קרי קב"ה לפמליא דיליה ואמר, חמו מאי בריה עבדית בעלמא, ביה שעתא אזדמן (ליה) אליהו, וטאס עלמא בד' טאסין ואזדמן תמן, ועל דא תנינן דבעי בר נש לתקנא כרסייא אחרא ליקרא דיליה, ויימא דא כרסייא דאליהו, ואי לאו לא שרי תמן והוא סליק ואסהיד קמי קב"ה. תא חזי בקדמיתא

כתיב, (מ"א יט ט) מה לך פה אליהו וגו', וכתוב קנא קנאתי ליהו"ה (אלה"י צבאות) כי עזבו בריתך בני ישראל וגו', א"ל חייך, בכל אתר דהאי רשימא קדישא ירשמון ליה בני בשרהון, אנת תזדמן תמן, ופומא דאסהיד דישראל עזבו, הוא יסהיד דישראל מקיימין האי קיימא, והא תנינן על מה אתענש אליהו קמי קב"ה, על דאמר דלטורא על בנוי, אדהכי הוה אתי נהורא דיומא והווי אמרי מלי דאורייתא, קמו למיזל, א"ל ההוא גברא במה דעסקיתו בהאי ליליא אשלימו, אמרי מאי הוא, א"ל דתחמון למחר אנפוי דמריה דקיימא, דהא דביתאי בעאת בעותא דא מנייכו, וגזר קיימא דברי דאתייליד לי, למחר ליהוי הלולא דיליה, א"ר אבא האי בעותא דמצוה איהו, ולמחמי אפי שכינתא נתיב, אוריכו כל ההוא יומא,

זוהר חלק א דף צג/ב

בההוא ליליא כנש ההוא גברא כל אינון רחימוי, וכל ההוא ליליא אשתדלו באורייתא, ולא הוה מאן דניים, א"ל ההוא גברא במטו מנייכו כל חד וחד לימא מלה חדתא דאורייתא:

פתח חד (רבי אבא) ואמר, (שופטים ה ב) בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו יהו"ה, מאי קא חמו דבורה וברק דפתחו בהאי קרא, אלא הכי תנינן לית עלמא מתקיימא אלא על האי ברית, דכתיב (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה וגו', דהא שמיא וארעא על דא קיימין, בגין כך כל זמנא דישראל מקיימין האי ברית, נמוסי שמיא וארעא קיימין בקיימיהו, וכל זמנא דח"ו ישראל מבטלין האי ברית, שמיא וארעא לא מתקיימין, וברכאן לא משתכחין בעלמא. תא חזי לא שליטו שאר עמין על ישראל, אלא כד בטילו מנייהו קיימא דא, ומה בטילו מנייהו, דלא אתפרעו ולא אתגליין, ועל דא כתיב ויעזבו בני ישראל את יהו"ה וגו', וימכור אותם ביד סיסרא, ויעזבו את יהו"ה ממש עד דאתת דבורה ואתנדבת לכל ישראל במלה דא, כדין אתכנעו שנאיהון תחותיהו. והיינו דתנינן, דאמר קב"ה ליהושע, וכי ישראל אטימין אינון ולא אתפרעו ולא אתגליין ולא קיימין קיימא דילי, ואת בעי לאעלא להו לארעא ולאכנעא שנאיהון, (יהושע ה ב) שוב מול את בני ישראל שנית ועד דאתפרעו ואתגלייא האי ברית לא עאלו לארעא, ולא אתכנעו שנאיהון, אוף הכא כיון דאתנדבין ישראל בהאי את, אתכנעו שנאיהון תחותיהו, וברכאן אתחזרו לעלמא, הה"ד בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו יהו"ה:

קם אחרא ופתח ואמר, (שמות ד כד) ויהי בדרך במלון ויפגשו יהו"ה ויבקש המיתו, למאן למשה, א"ל קב"ה וכי את אזיל לאפקא ית ישראל ממצרים, ולאכנעא מלכא רב ושליטא, ואת אנשיית מנך קיימא, דברך לא אתגזר, מיד ויבקש המיתו, תאנא נחת גבריאל בשלהובא דאשא לאוקדיה, ואתרמיז חד חיויא מתוקדא לשאפא ליה בגויה, אמאי חיויא, א"ל קב"ה את אזיל לקטלא חיויא רברבא ותקיפא, וברך לא אתגזר, מיד אתרמיז לחד חיויא לקטלא ליה, עד דחמת צפורה וגזרת לברה ואשתזיב, הה"ד ותקח צפורה צור, מהו צור אלא אסוותא, ומאי אסוותא, דכתיב ותכרות את ערלת בנה, דנצנצא בה רוח קודשא:

קם אחרא ואמר, (בראשית מה ד) ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי ויגשו ויאמר וגו', וכי אמאי קרי להו והא קריבין הווי גביה, אלא בשעתא דאמר לון אני יוסף אחיכם תוהו, דחמו ליה במלכו עלאה, אמר יוסף מלכו דא בגין דא רווחנא ליה, גשו נא אלי ויגשו, דאחזי להו האי קיימא דמילה, אמר דא גרמת לי מלכו דא, בגין דנטרית לה, מכאן אוליפנא מאן דנטיר להאי את קיימא, מלכו אתנטרת ליה, מנלן מבעז, דכתיב (רות ג יג) חיי יהו"ה שכבי עד הבקר, דהוה מקטרג ליה יצריה, עד דאומי אומאה ונטיר להאי ברית, בגין כך זכה דנפקו מניה מלכין שליטין על כל שאר מלכין, ומלכא משיחא דאתקרי בשמא דקב"ה:

פתח אידך ואמר, כתיב (תהלים כז ג) אם תחנה עלי מחנה וגו', הכי תאנא בזאת אני בוטח, מהו בזאת, דא את קיימא דזמינא תדיר גבי בר נש, ואתרמיזא לעילא, ובגיני כך אתמר בזאת, כמה דכתיב זאת אות הברית, זאת בריתי, וכלא בחד דרגא, ותאנא זה וזאת בחד דרגא אינון ולא מתפרשן, ואי תימא אי הכי הא שאר בני עלמא הכי, אמאי דוד בלחודוי ולא אחרא, אלא בגין דאחידא ביה ואתרמיזא ביה והיא כתרא דמלכותא. תא חזי בגין דהאי זאת לא נטר ליה דוד מלכא כדקא חזי, מלכותא

זוהר חלק א דף צד/א

אתעדי מניה כל ההוא זמנא, והכי אוליפנא, האי זאת אתרמיזא במלכותא דלעילא, ואתרמיזא בירושלם קרתא קדישא, בההוא שעתא דדוד עבר עליה, נפק קלא ואמר, דוד במה דאתקטרת תשתי, לך טרדין מירושלם, ומלכותא אתעדי מינך, מנ"ל דכתיב (ש"ב י"ב) הנני מקים עליך רעה מביתך, מביתך דייקא, והכי הוה במה דעבר ביה אתענש, ומה דוד מלכא הכי, שאר בני עלמא עאכ"ו:

פתח אידך ואמר, (תהלים צד יז) לולי יהו"ה עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי, תאנא במה זכאן ישראל דלא נחתי לגיהנם כשאר עמין עכו"ם, ולא אתמסרן בידוי דדומה, (אלא) בהאי את, דהכי תאנא, בשעתא דבר נש נפיק מעלמא, כמה חבילי (מלאכי חבלה) טהירין אתפקדן עליה, זקפין עינא וחמאן האי את דהוא קיימא דקודשא, אתפרשן מניה, ולא אתייהיב בידוי דדומה לנחתא לגיהנם, דכל מאן דאתמסר בידוי נחית לגיהנם ודאי, ומהאי את דחלין עלאין ותתאין, ודינין בישין לא שלטין ביה בבר נש, אי איהו זכי לנטורי ליה להאי את, בגין דהוא אתאחיד בשמא דקב"ה, כיון דדוד מלכא לא נטר את קיימא דא כדקא חזי, אתעדי מניה מלכותא ואתטריד מירושלם, מיד דחיל, דסבר דייחתון ליה מיד וימסרון ליה בידוי דדומה, וימות בההוא עלמא, עד דאתבשר ביה, דכתיב (ש"ב ב יב יג) גם יהו"ה העביר חטאתך לא תמות, ביה שעתא פתח ואמר, לולי יהו"ה עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי:

פתח אידך ואמר, מאי האי (דכתיב) (שם טו כה) דאמר דוד והראני אותו ואת נוהו, (מאי והראני אותו ואח"כ ואת נוהו), מאן יכיל למחמי ליה לקב"ה, אלא הכי תנינן, בההיא שעתא דאתגזר עליה ההוא עונשא, ודוד ידע דעל דלא נטר האי את כדקא יאות אתענש בהאי, דכלא כחדא אחידא וכלא תרמיז בהאי את, ולא אקרי צדיק מאן דלא נטר ליה כדקא יאות, הוה בעי בעותיה ואמר, (שם ט"ו) והראני אותו ואת נוהו, מאי אותו (אות דיליה אות הברית, דהא אות דקב"ה אות דיליה), דא את קיימא (דיליה) קדישא, דהא דחילנא דאתאביד מנאי, מאי טעמא, בגין דתרין אלין מלכותא וירושלם בהאי אחידן, ובגין כך תלי בבעותיה אותו ואת נוהו דיתהדר מלכותא דהאי את לאתריה וכלא חד מלה:

פתח אידך ואמר, (איוב יט כו) ומבשרי אחזה אלו"ה, מאי ומבשרי, ומעצמי מבעי ליה, אלא מבשרי ממש, ומאי הוא, דכתיב (ירמיה יא טו) ובשר קדש יעברו מעליך, וכתיב (בראשית יז יג) והיתה בריתי בבשרכם, דתניא בכל זמנא דאתרשים בר נש בהאי רשימא קדישא דהאי את, מניה חמי לקב"ה, מניה ממש, ונשמתא קדישא אתאחידת ביה, ואי לא זכי, דלא נטיר האי את, מה כתיב (איוב ד ט) מנשמת אלו"ה יאבדו, דהא רשימו דקב"ה לא אתנטיר. ואי זכי ונטיר ליה שכינתא לא אתפריש מניה, אימתי מתקיימא ביה כד אתנסיב, והאי את עייל באתריה, (מצוין, דתניא מאי טעמא וא"ו ה"א אזלין כחדא, אלא חד דכר וחד נוקבא, אשתתפו כחדא ואקרי חד שמא כדין חסד עלאה שרייא עלייהו, באן אתר שרייא בסטרא דדכורא, ומאן חס"ד חס"ד א"ל

דאתי ונפק מחכמה עלאה, ואתער בדכורא, בגין כך אתבסמת נוקבא, (נ"א, דתנן רזא דוי"ו ה"א אזלין כחדא, כגוונא דדכר ונוקבא אשתתפו כחדא ואינון חד, כדין חסד עלאה שריא עלייהו, ואתער בדכורא, ואתבסמת נוקבא). תו תנינן, אלו"ה הכי הוא, א"ל נהירו דחכמתא, ו' דכר ה' נוקבא, אשתתפו כחדא אלו"ה אקרי, ונשמתא קדישא מהאי אתר אתאחדת, וכלא תליא בהאי את, ועל דא כתיב ומבשרי אחזה אלו"ה, דא שלימותא דכלא, מבשרי ממש, מהאי את ממש, ועל דא זכאין אינון ישראל קדישין דאחידן ביה בקב"ה, זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (דברים ד ד) ואתם הדבקים ביהו"ה וגו', בגין כך חיים כלכם היום. א"ר אבא, ומה בכל כך אתון חכימין, ואתון יתבין הכא, אמרו ליה, אי צפוראה יתעקרו מאתרייהו

זוהר חלק א דף צד/ב

לא ידעין לאן טאסן, הה"ד (משלי כז ח) כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו, ואתרא דא זכי לן לאורייתא, והאי אורחא דילן בכל ליליא פלגותא אנן ניימין, ופלגותא אנן עסקין באורייתא, וכד אנן קיימין בצפרא, ריחי חקלא ונהרי מיא נהרין לן אורייתא ואתיישבת בלבן, ואתר דא הא דיינוה לעילא זמנא חדא, וכמה סרכי תריסין אסתלקו בההוא דינא על עונשא דאורייתא, וכדין אשתדלותא דילן יממא ולייליא באורייתא הוא, ואתרא דא קא מסייעא לן, ומאן דאתפרש מכאן כמאן דאתפרש מחיי עלמא, זקיף ידוי רבי אבא ובריך לון, יתבו עד דנהר יממא. בתר דנהר יממא, אמרו לאינון דרדקי דקמיהו, פוקו וחמו אי נהר יממא, וכל חד לימא מלה חדתא דאורייתא להאי גברא רבא, נפקו וחמו דנהר יממא, אמר חד מנייהו זמין האי יומא אשא מלעילא, אמר אחרא ובהך ביתא, אמר אחרא חד סבא הכא דזמין האי יומא לאתוקדא בנורא דא, א"ר אבא רחמנא לישזבן, תווה ולא יכיל למללא, אמר קוטרא דהורמנא בארעא אתפסת, וכך הוה דההוא יומא חמו חברייא אפי שכינתא ואסתחרו באשא, ורבי אבא אתלהיטו אנפוי כנורא מחדוותא דאורייתא, תנא כל ההוא יומא לא נפקו כלהו מבייתא, ובייתא אתקטר בקיטרא, והוון חדתן מלי בגווייהו כאילו קבלו ההוא יומא אורייתא מטורא דסיני, בתר דאסתלקו, לא הוון ידעי אי הוה יממא ואי הוה ליליא, אמר רב אבא, בעוד דאנן קיימין לימא כל חד מינן מלה חדתא דחכמתא, לאקשרא טיבו למאריה דבייתא, מריה דהלולא:

פתח חד ואמר (תהלים סה ה), אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך וגו', בקדמיתא חצריך לבתר ביתך ולבתר היכלך דא פנימאה מן דא ודא לעילא (נ"א לגו) מן דא, ישכון חצריך בקדמיתא, כמה דאת אמר (ישעיה ד ג) והיה הנשאר בציון והנוותר בירושלם קדוש יאמר לו, נשבעה בטוב ביתך לבתר, כמה דאת אמר (משלי כד ג) בחכמה יבנה בית, החכמה יבנה בית לא כתיב, דאי כתיב הכי הוה משמע דחכמה בית אקרי, אלא כתיב בחכמה יבנה בית, היינו דכתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו', קדוש היכלך לבתר, דא הוא שלימו דכלא, דהכי תנינן מהו היכל, כלומר ה"י כ"ל האי והאי, וכלא אשתלים כחדא. רישא דקרא מה מוכח דכתיב אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך, האי מאן דאקריב בריה קרבנא קמי קב"ה, רעוא דקב"ה בההוא קרבנא, ואתרעי ביה וקריב ליה, ושוי מדוריה בתרין אדרין, ואחיד להאי ולהאי, דאינון תרין אתקשרו כחדא, דכתיב ישכון חצריך, חצריך ודאי תרי. בגיני כך חסידי קדמאי סבאן דהכא, כד מקריבין בנייהו לקרבנא דא, פתחי ואמרי אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך, אינון דקיימי עלייהו אמרי, נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך, לבתר מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו, ואינון דקיימי עלייהו אמרי, כשם שהכנסתו לברית וכו', ותנינן בקדמיתא לבעי בר נש רחמין עליה, ולבתר על אחרא, דכתיב (ויקרא טז ו) וכפר בעדו בקדמיתא, ולבתר ובעד כל קהל ישראל, ואנן אורחא דא נקטינן והכי שפיר וחזי לקמן. אמר רבי אבא ודאי כך הוא ויאות מלה, ומאן דלא אמר הכי, אפיק גרמיה מעשרה חופות דזמין קב"ה למעבד

לצדיקיא בעלמא דאתי, וכלהו מתקשרן בהאי, ובגיני כך עשרה מלי דמהימנותא אית בהאי קרא, אשרי תבחר ותקרב וגו', וכל מלה ומלה חד חופה אתעביד מנה, זכאה חולקיכון בעלמא דין ובעלמא דאתי, דהא אורייתא מתקשרא בלביכו כאילו קיימיתו

זוהר חלק א דף צה/א

בגופייכו בטורא דסיני בשעתא דאתיהבת אורייתא לישראל:

פתח אידך ואמר, (שמות כ כא) מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך וגו', תאנא כל מאן דקריב בריה לקרבנא דא, כאילו אקריב כל קרבנין דעלמא לקמיה דקב"ה, וכאילו בני מדבחא שלימתא קמיה, בגיני כך בעי לסדרא מדבחא במאנא חד מלייא ארעא, למגזר עליה האי קיימא קדישא, ואתחשיב קמי קב"ה כאילו אדבח עליה עלוון וקרבנין עאנא ותורי, וניחא ליה יתיר מכלהו, דכתיב וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך וגו', בכל המקום אשר אזכיר את שמי, מהו אזכיר את שמי, (את) דא מילה, דכתיב בה (תהלים כה יד) סוד יהו"ה ליראיו ובריתו להודיעם. האי מזבח אדמה ודאי כמה דאמינא, בתריה מה כתיב, ואם מזבח אבנים תעשה לי, רמז לגיורא כד אתגייר, דאיהו מעם קשי קדל וקשי לבא, האי אקרי מזבח אבנים, לא תבנה אתהן גזית, מה הוא, דבעי לאעלא ליה בפולחנא דקב"ה, (בגין) ולא יגזר יתיה עד דינשי פולחנא אחרא דעבד עד הכא, ויעדי מניה ההוא קשיו דלבא, ואי אתגזר ולא אעדי מניה ההוא קשיא דלבא, למיעל בפולחנא קדישא דקב"ה, הרי הוא כהאי פסילא דאבנא, דגזרי ליה מהאי גיסא ומהאי גיסא, ואשתאר אבנא כדבקדמיתא, בגין כך לא תבנה אתהן גזית, דאי אשתאר בקשיותיה, כי חרבך הנפת עליה ותחלליה, כלומר ההוא גזירו דאתגזר לא מהניא ליה, בגיני כך זכאה חולקיה דמאן דאקריב האי קרבנא בחדוותא ברעוא קמי קב"ה, ובעי למחדי בהאי חולקא כל (ד"א ל"ג ההוא) יומא, דכתיב (שם ה יב) וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו, ותסך עלימו ויעלצו בך אוהבי שמך:

פתח אידך ואמר, ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע שנים וירא יהו"ה וגו', אני אל שדי התהלך לפני וגו', האי קרא אית לעיינא ביה, וקשיא בכמה אורחין, וכי עד השתא לא אתגלי ליה קב"ה לאברהם, אלא (עד) האידנא כד מטא להני יומין וירא יהו"ה אל אברם ולא קודם, והכתיב ויאמר יהו"ה אל אברם, ויהו"ה אמר אל אברם, ויאמר לאברם ידוע תדע וגו', והאידנא מני חושבן יומין, וכד מני להו כתיב וירא יהו"ה אל אברם אשתמע דעד השתא לא אתגלי עלוי, ועוד דכתיב בן תשעים שנה ותשע שנים, בקדמיתא שנה ולבסוף שנים, אלא הכי תאנא, כל אינון יומין לא כתיב וירא, מאי טעמא, אלא כל כמה דהוה אטים וסתיים קב"ה לא אתגלי עליה כדקחזי, והאידנא אתגלי עליה דכתיב וירא מאי טעמא, משום דבעא לגליא ביה האי את כתרא קדישא. ועוד דבעא קב"ה לאפקא מניה זרעא קדישא, וקדישא לא להוי בעוד דאיהו אטים בשרא, אלא אמר השתא דהוה בן תשעים שנה ותשע שנים, וזמן קריב הוא דינפוק מניה זרעא קדישא, להוי הוא קדישא בקדמיתא, ולבתר ינפוק מניה זרעא קדישא, בגין כך מני יומי בהאי, ולא בכל הני זמני קדמיתא, תו תשעים שנה, דכל יומי קדמאי לא הוו שנים אלא כחד שנה, דלא הוו יומי יומין, השתא דמטא להאי שנים, שנים אינון ולא שנה:

ויאמר אליו אני אל שדי, מאי משמע דעד השתא לא קאמר אני אל שדי, אלא הכי תאנא, עבד קב"ה כתרין תתאין דלא קדישין לתתא, וכל אינון דלא אתגזרו יסתאבון בהון ורשימין בהון, ומאי רישומא אית בהון, דאתחזי בהו שי"ן דל"ת ולא יתיר, ובגין כך אסתאבון בהו ואתדבקון

בהו, בתר דאתגזרו נפקין מאלין ועאלין בגדפוי דשכינתא, ואתגליא בהו יו"ד רשימא קדישא
את קיימא שלים

זוהר חלק א דף צה/ב

ואתרשים בהו שד"י, ואשתלים בקיומא שלים, ועל דא כתיב בהאי אני אל שדי התהלך לפני
והיה תמים, שלים, דהשתא את חסר ברשימא דשי"ן ודל"ת, גזר גרמך והוי שלים ברשימא
דיו"ד. ומאן דאיהו ברשומא דא אתחזי לאתברכא בשמא דא, דכתיב (בראשית כח ג) ואל שדי
יברך אותך, מהו אל שדי ההוא דברכאן נפקן מניה הוא דשליט על כל כתרין תתאין, וכלא
מדחלתיה דחלין ומזדעזעין, בגין כך מאן דאתגזר כל אינון דלא קדישין אתרחקן מניה ולא שלטין
ביה, ולא עוד אלא דלא נחית לגיהנם, דכתיב (ישעיה ס כא) ועמך כלם צדיקים וגו', (כל אינון
דאתגזרו אקרונ צדיקים, ובגין כך לעולם יירשו ארץ, דלא ירית האי ארץ אלא ההוא דאקרי
צדיק, אוף הכא ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו'). א"ר אבא, זכאין אתון בעלמא דין
ובעלמא דאתי, זכאה חולקי דאתינא למשמע מלין אלין מפומיכון, כלכו קדישין כלכו בני אלהא
קדישא, עלייכו כתיב (שם מד ה) זה יאמר ליהו"ה אני, וזה יקרא בשם יעקב, וזה יכתוב ידו
ליהו"ה ובשם ישראל יכנה, כל חד מנכון אחיד ואתקשר במלכא קדישא עלאה, ואתון רברבין
ממנן תריסין מההיא ארץ דאקרי ארץ החיים, דרברבנוי אכלין ממנא דטלא קדישא:

פתח אידך ואמר, (קהלת י יז) אשריך ארץ שמלכך בן חורין ושריך בעת יאכלו, וכתיב (שם טז)
אי לך ארץ שמלכך נער ושריך בבקר יאכלו, הני קראי קשיין אהדדי, ולא קשיין, האי דכתיב
אשריך ארץ דא ארץ דלעילא דשלטא על כל אינון חייין דלעילא ובגין כך אקרי ארץ החיים,
ועלה כתיב (דברים יא יב) ארץ אשר יהו"ה אלהיך דורש אותה תמיד, וכתיב ארץ אשר לא
במסכנות תאכל בה לחם לא תחסר כל בה, לא תחסר כל בה דייקא, וכל כך למה, משום דכתיב
שמלכך בן חורין דא קב"ה, כמה דאת אמר (שמות ד') בני בכורי ישראל, בן חורין, מהו בן
חורין, כמה דאת אמר (ויקרא כה יב) יובל היא קדש תהיה לכם, וכתיב וקראתם דרור בארץ,
דהא כל חירו מיובלא קא אתי בגין כך בן חורין ואי תימא בן חורין ולא כתיב בן חירות, הכי
הוא ודאי בן חירות מיבעי ליה, אלא במתניתא סתימאה דילן תנינא, כד מתחברן יו"ד בה', כדין
כתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ולא תימא כד מתחברן, אלא מתחברן
ודאי, ובגין כך בן חורין כתיב, ועל דא אשריך ארץ שמלכך בן חורין, ושריך בעת יאכלו,
בחזוותא בשלימו ברעוא. אי לך ארץ שמלכך נער, האי ארץ דלתתא, דתניא כל שאר ארעי
דשאר עמין עכו"ם, אתיהיבו לרברבין תריסין דממנן עלייהו, ועילא מכלהו ההוא דכתיב ביה
(תהלים לז כה) נער הייתי גם זקנתי, ותאנא האי קרא שרו של עולם אמרו, ועל דא כתיב אי לך
ארץ שמלכך נער, ווי לעלמא דמסטרא דא ינקא, וכד ישראל בגלותא, ינקין כמאן דיניק מרשותא
אחרא. ושריך בבקר יאכלו, ולא בכולי יומא, בבקר ולא בזמנא אחרא דיומא, דתניא בשעתא
דחמה זורחת, ואתיין וסגדין ליה לשמשא, רוגזא תלי בעלמא, בשעתא דמנחה רוגזא תלייא
בעלמא, מאן גרים האי, משום דמלכך נער, ההוא דאקרי נער, ואתון זכאי קשוט קדישי עליונין
בני מלכא קדישא, לא ינקין מהאי סטרא, אלא מההוא אתר קדישא דלעילא עלייכו כתיב (דברים
ד ד) ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכם חיים כלכם היום:

פתח רבי אבא ואמר, (ישעיה ה א) אשירה נא לידידי שירת דודי לכרמו וגו', ויעזקהו ויסקלהו
וגו', הני קראי אית לאסתכלא בהו, אמאי כתיב שירה, תוכחה מבעי ליה, לידידי, לדודי מבעי
ליה, כמה דכתיב שירת דודי, כרם היה לידידי בקרן בן שמן, אסתכלנא בכל אורייתא ולא
אשכחנא אתרא דאקרי

זוהר חלק א דף צו/א

קרן בן שמן, אלא הני קראי הא אוקמוה חברייא בכמה גוונין, וכלהו שפיר והכי הוא. אבל אשירה נא לידידי, דא יצחק דהוה ידיד, ואקרי ידיד עד לא יפוק לעלמא, אמאי ידיד, דתנינן רחימו סגי הוה ליה לקב"ה ביה, דלא אתעביד עד דלא אתגזר אברהם אבוה ואקרי שלים, ואתוסף ליה ה"א לאשלמותא, וכן לשרה האי ה"א אתיהיבת לה. הכא אית לאסתכלא, ה' לשרה שפיר, אבל לאברהם אמאי ה"א ולא יו"ד, י' מבעי ליה, דהא הוא דכר הוה, אלא רזא עלאה הוה (ד"א הוא) סתים בגוון, אברהם סליק לעילא, ונטיל רזא מה"א עלאה דאיהו עלמא דדכורא, ה"א עלאה וה"א תתאה, האי תליא בדכורא והאי בנוקבא ודאי, ובגין כך אברהם סליק בה"א דלעילא, ושרה נחתת בה"א דלתתא. תו, דכתיב כה יהיה זרעך, ותנא זרעך זרעך ממש, דהוה שארי למיעל בהאי קיים ומאן דשארי למיעל בהאי קיים עאל, ובגיני כך גיורא דאתגזר גר צדק אקרי בגין דלא אתא מגזעא קדישא דאתגזרו, ועל דא מאן דעאל בהאי שמיה כהאי, אברהם בגין כך כתיב ביה כה יהיה זרעך, זרעך ממש, ואתמסר ליה ה"א. ואי לאו דאתמסר ה"א לשרה, הוה ליה לאברהם לאוליד לתתא, כמה דהאי כ"ה אולידת לתתא, בתר דאתמסרת ה"א לשרה, אתחברו תרין ההי"ן כחזא ואולידו לעילא, ומאי דנפק מנייהו הוא יו"ד, בגיני כך יו"ד את רישא דיצחק דכר, מכאן שארי דכורא לאתפשטא, ועל דא כתיב (בראשית כא יב) כי ביצחק יקרא לך זרע, ביצחק ולא בכך. יצחק אוליד לעילא, דכתיב (מיכה ז כ) תתן אמת ליעקב, יעקב אשלים כלא. ואי תימא וכי אברהם בהאי אתאחיד ולא יתיר, והא כתיב חסד לאברהם, אלא חולקא דיליה כך הוא, בגין דעביד חסד עם בני עלמא, אבל לאולדא הכא אחיד ומהכא שריא, ועל דא לא אתגזר אברהם אלא בן תשעים ותשע שנה ורזא דמלה הא אתיידע ואוקימנא במתניתא דילן, ובגין כך יצחק דינא קשיא נפק לאחזא לחולקיה, ולאולדא חסד אקרי, ועל דא יעקב אשלים כלא מהאי סטרא ומהאי סטרא, מסטרא דאחידו אברהם ויצחק לחולקיהון לעילא הוא שלימותא, מסטרא דאתיהיב להו לאולדא מתתא לעילא הוא שלימותא, ועל דא כתיב (ישעיה מט ג) ישראל אשר בכך אתפאר, ביה אתאחידו גוונין מעילא ומתתא. ועל דא כתיב הכא שירה, דכתיב (שם ה א) אשירה נא לידידי, שירה ודאי, דהא אקרי לאולדא דכר, דהא אקרי ידיד עד לא יפוק לעלמא, ואית דאמרי (דא) אשירה נא לידידי דא אברהם, כמה דאת אמר (ירמיה יא טו) מה לידידי בביתי, ואברהם ירית ירותא דאחסנת חולקא דא אבל (על) מה דאמינא דדא יצחק הכי הוא. שירת דודי לכרמו, דא קב"ה דאקרי דודי, דכתיב (שיר ה י) דודי צח ואדום, ידידי אחיד בדודי דכר, ומניה אתנטע כרם, דכתיב כרם היה לידידי. בקרן בן שמן, מאי בקרן בן שמן, אלא במה נפיק האי כרם ובמה אתנטע, חזר ואמר בקרן, מאי קרן, דכתיב (יהושע ו ה) בקרן היובל, בקרן היובל שארי, והאי קרן אתאחיד בהוה דכר דאקרי בן שמן, מהו בן שמן, כמה דאת אמר בן חורין, ותרווייהו חד מלה, שמן דמתמן נגיד משחא ורבו לאדלקא בוצינין, ובגין כך בן שמן ודא שמן ורבו נגיד ונפיק ואדליק בוצינין, עד דנטיל ליה וכניש ליה האי קרן, ודא אקרי קרן היובל, בגיני כך לית משיחותא דמלכותא אלא בקרן, ועל דא אתמשך מלכותא דדוד, דאתמשח בקרן ואתאחיד ביה. ויעזקהו, (ויסקלהו) כהאי עזקא דאסתחר לכל סטרין,

זוהר חלק א דף צו/ב

ויסקלהו, דאעדי מניה ומחולקיה כל אינון רברבין כל אינון תריסין כל אינון כתרין תתאין, והוא נסיב ליה להאי (קרן) כרם לחולקיה, דכתיב (דברים לב ט) כי חלק יהו"ה עמו יעקב חבל נחלתו, ויטעהו שורק כמה דאת אמר (ירמיה ב כא) ואנכי נטעתוך שורק כלה זרע אמת, כל"ה כתיב

בה"א, מכאן שארי אברהם לאולדא לעילא, ומהאי נפק זרע אמת, כלה זרע אמת ודאי, היינו דכתיב כה יהיה זרעך, וכלא חד מלה, זכאה חולקהון דישראל דירתו ירותא קדישא דא סופיה דקרא, (ישעיה ה ב) ויבן מגדל בתוכו, מהו מגדל, כמה דאת אמר (משלי יח י) מגדל עז שם יהו"ה בו ירוץ צדיק ונשגב, בו ירוץ צדיק ודאי, וגם יקב חצב בו, דא תרעא דצדק, כמה דאת אמר (תהלים קיח יט) פתחו לי שערי צדק, מאי משמע, דכל בר ישראל דאתגזר עייל בתרווייהו, וזכי לתרווייהו, ומאן דקריב בריה לקרבנא דא, עייל ליה בשמא קדישא, ועל את דא מתקיימין שמיא וארעא, דכתיב (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. והאי מאריה דהלולא דא זכה לכלא, למחזי קב"ה אנפין באנפין בהאי יומא, זכאה חולקנא דזכינא להאי יומא, וזכאה חולקך עמנא, והאי ברא דאתייליד לך, קרינא עליה (ישעיה מג ז) כל הנקרא בשמי וגו' יצרתיו אף עשיתיו, וכתיב (שם נד יג) וכל בניך למודי יהו"ה וגו', אוזפוהו לרבי אבא תלת מילין. אמרו ליה, האי מריה דהלולא אושפיון זכה לכולי האי, בגין דקיים קיומא דמצוה, אמר מאי היא, אמר ההוא גברא, דביתאי אתת אחי הוות, ומית בלא בנין, ונסיבנא לה, ודא הוא ברא קדמא דהוה לי מנה, וקרינא ליה בשמא דאחי דאתפטר, א"ל מכאן ולהלאה קרי ליה אידי, והיינו אידי בר יעקב, בריך לון רבי אבא ואזיל לארציה. כד אתא סדר מלין קמיה דרבי אלעזר, ודחיל למימר לרבי שמעון, יומא חד הוה קמיה דרבי שמעון, וא"ר שמעון, מאי דכתיב ויפול אברם על פניו וידבר אתו אלהי"ם לאמר אני הנה בריתי אתך, משמע דעד דלא אתגזר הוה נפיל על אנפוי ומליל עמיה, ובתר דאתגזר קאים בקיומיה ולא דחיל, אני הנה בריתי אתך, דאשכח גרמיה גזיר. אמר ליה רבי אבא, אי ניחא קמיה דמר דלימא קמיה מאינן מלי מעלייתא דשמענא בהאי, אמר ליה אימא, אמר ליה דחילנא דלא יתענשו על ידאי, אמר ליה ח"ו (תהלים קיב ז) משמועה רעה לא יירא נכון לבו בטוח ביהו"ה, סח ליה עובדא וסדר קמיה כל אינון מלין. אמר ליה, וכי כל הני מלי מעלייתא הוו טמירין גבך ולא אמרת להו, גוזרנא עלך דכל תלתין יומין אלין תלעי ותנשי, ולא כתיב (משלי ג כז) אל תמנע טוב מבעליו בהיות לאל ידך לעשות, וכך הוה, אמר גוזרנא דבאורייתא דא יגלון לבבל, (ויגלון בבבל) ביני חברייא, חלש דעתיה דרבי אבא, יומא חד חמא ליה רבי שמעון, אמר ליה טופסרא דלבך באנפך שכיח, אמר ליה לא על דידי הוא, אלא על דידהו, אמר ליה ח"ו דאתענשו, אלא בגין דמלין אתגליין בינייהו כל כך, יגלון ביני חברייא, וילפון אינון ארצין (ואתבסמן) ואתכסיין מלין בגווייהו, דהא מלין לא אתגליין אלא ביננא, דהא קב"ה אסתכים עמנא, ועל ידנא אתגליין מלין. אמר רבי יוסי, כתיב (ישעיה נח ח) אז יבקע כשחר אורך וגו', זמין קב"ה לאכרזא על בנוי ויימא, אז יבקע כשחר אורך וארוכתך מהרה תצמח, והלך לפניך צדקך כבוד יהו"ה יאספך:

זוהר חלק א דף צז/א

פרשת וירא:

זהר:

רבי חייא פתח, (שיר ב יב) הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו, הנצנים נראו בארץ, כד ברא קב"ה עלמא, יהב בארעא כל חילא דאתחזי לה, וכלא הוה בארעא, ולא אפיקת איבין בעלמא עד דאתברי אדם, כיון דאתברי אדם כלא אתחזי (ד"א ל"ג למיפק) בעלמא, וארעא גליאת איבהא וחילהא דאתפקדו בה. כגוונא דא שמים לא יהבו חילין לארעא עד דאתא אדם, הה"ד (בראשית ב ה) וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח כי לא המטיר יהו"ה אלהי"ם על הארץ ואדם אין לעבוד את האדמה, אטמרו כל אינון תולדין ולא אתגלון, ושמאי אתעכבו דלא אמטירו על ארעא, בגין דאדם אין, דלא אשתכח ולא

אתברי, וכלא אתעכב בגיניה, כיון דאתחזי אדם, מיד הנצנים נראו בארץ, וכל חילין דאתמרו אתגליאו ואתיהיבו בה, עת הזמיר הגיע, דאתתקן תקונא דתושבחן לזמרא קמי קב"ה, מה דלא אשתכח עד לא אתברי אדם. וקול התור נשמע בארצנו, דהא (ד"א ל"ג כל) מלה דקב"ה (ד"א ל"ג דעבד) דלא:

מדרש הנעלם:

רבנן פתחי בהאי קרא, (שיר א ג) לריח שמניך טובים שמן תורק שמך וגומר, תנו רבנן, האי נשמתא דבר איניש בשעתא דסלקא מארעא לרקיעא וקיימא בההוא זיהרא עלאה דאמרן, קודשא בריך הוא מבקר לה, תא שמע אמר רבי שמעון בן יוחאי, כל נשמתא דצדיקא כיון דקיימא באתר שכינתא יקרא דחזיא למיתב, קודשא בריך הוא קרי לאבהתא ואמר לון זילו ובקרו לפלניא צדיקא דאתא, ואקדימו ליה שלמא מן שמי, ואינון אמרין מארי עלמא לא אתחזי לאבא למיזל למיחמי לברא, ברא אתחזי למיחמי ולמחזי ולמתבע לאבוי והוא קרי ליעקב, ואמר ליה אנת דהוה לך צערא דבנין, זיל וקביל (אולפניה) פני דפלניא צדיקא דאתא הכא, ואנא איזיל עמך, הה"ד (תהלים כד ו) מבקשי פניך יעקב סלה, מבקש לא נאמר אלא מבקשי, אמר רבי חייא, מרישיה דקרא משמע, דכתיב זה דור דורשיו וגו'. אמר רבי יעקב אמר רבי חייא (נ"א, עקיבא), יעקב אבינו הוא כסא הכבוד, וכן תאנא דבי אליהו יעקב אבינו הוא כסא בפני עצמו, דכתיב (ויקרא כו מב) וזכרתי את בריתי יעקב, ברית כרת קודשא בריך הוא ליעקב לבדו יותר מכל אבותיו:

סתרי תורה:

הורמנותא דמלכא אתחזי בתלת גוונין, גוון חד, חיזו דאתחזי לעינא מרחיק, ועינא לא יכיל לקיימא בברירו דחזי, בגין דאיהו מרחוק, עד דנטיל עינא חיזו זעיר בקמיטו דיליה, ועל דא כתיב (ירמיה לא ב) מרחוק יהו"ה נראה לי. גוון תניין, חיזו דהאי (נ"א דחד) עינא בסתימו דיליה, דהאי גוון לא אתחזי לעינא בר בסתימו זעיר דנקיט, ולא קיימא בברירו, סתים עינא ופתח זעיר ונקיט ההוא חיזו, וגוון דא (נ"א, גוון ודא) אצטריך לפתרוןא לקיימא על מה דנקיט עינא, ועל דא כתיב (שם א יא) מה אתה רואה. גוון תליתאה, הוא זהר אספקלריאה דלא אתחזי ביה כלל, בר בגלגולא דעינא, כד איהו סתים בסתימו ומגלגלין ליה בגלגולא, ואתחזי בהאי גלגולא אספקלריאה

זוהר חלק א דף צז/ב

זהר:

אשתכח בעלמא עד דאתברי אדם, כיון דאשתכח אדם כלא אשתכח. בתר דחטא, כלא אסתלק מעלמא, ואתלטיא ארעא, הה"ד (בראשית ג יז) ארורה האדמה בעבורך וגו', וכתיב כי תעבוד את האדמה לא תוסף תת כחה לך וגו', וכתיב (שם יח) וקוץ ודרדר תצמיח לך. אתא נח ותקין קרדומין ופצירי בעלמא, ולבתר וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה, אתו בני עלמא וחבו קמיה דקב"ה, ואסתלקו חילין דארעא (דעלמא) כמלקדמין, והוו קיימי עד דאתא אברהם, כיון דאתא אברהם (לעלמא), מיד הנצנים נראו בארץ, אתתקנו ואתגלו כל חילין בארעא, עת הזמיר הגיע בשעתא דאמר ליה קב"ה דיתגזר, כיון דמטא ההוא זמנא, דברית אשתכח ביה באברהם ואתגזר, כדין אתקיים ביה כל האי קרא, ואתקיים עלמא, ומלה דקב"ה הוה באתגלייא ביה, הה"ד

וירא אליו יהו"ה. רבי אלעזר פתח האי קרא, (בשעתא) בתר דאתגזר אברהם, דעד לא אתגזר לא הוה מליל עמיה אלא מגו דרגא תתאה ודרגין עלאין לא הוו קיימי על ההיא דרגא, כיון דאתגזר, מיד הנצנים נראו בארץ, אלין דרגין תתאין דאפיקת ואתקינת האי דרגא תתאה, עת הזמיר הגיע, אלין ענפוי דערלה וקול התור נשמע בארצנו, דא קול דנפיק מגו:

מדרש הנעלם:

דעביד ליה כסא הכבוד, בר מן קדמאה:

רבי אליעזר הוה יתיב והוה לעי באורייתא, אתא לגביה רבי עקיבא, אמר ליה במאי קא עסיק מר, אמר ליה בהאי קרא, דכתיב (שמואל א ב ח) וכסא כבוד ינחילם, מהו כסא כבוד ינחילם, זה יעקב אבינו, דעביד ליה כרסי יקר בלחודוי, לקבלא אולפן נשמתא דצדיקיא וקודשא בריך הוא אזיל עמיה בכל ריש ירחא וירחא, וכד חמי נשמתא יקר אספקלריאה שכינתא דמאריה, מברכת וסגדת קמי קודשא בריך הוא, הה"ד (תהלים קד א) ברכי נפשי וגו'. אמר רבי עקיבא, קודשא בריך הוא קאים עלוהי ונשמתא פתח ואמר, יהו"ה אלהי גדלת מאד וגו' כל הפרשה, עד סיומא דקאמר (שם לה) יתמו חטאים וגו'. ועוד אמר רבי עקיבא, ולא דא בלחודוי, אלא משבחת ליה על גופא דאשתאר בעלמא דין, ואמר (שם קג א) ברכי נפשי את יהו"ה וכל קרבי וגו'. וקודשא בריך הוא אזיל, מנא לן האי, מהאי קרא, דכתיב וירא אליו יהו"ה באלוני ממרא, זה יעקב, מהו ממרא משום דאחסין מאתן עלמין מעדן, והוא כסא, אמר רבי יצחק, ממרא בגימטריא מאתן ותמנין וחד הוה, מאתן דעדן, דכתיב (שיר ח יב) ומאתים לנוטרים את פרו, ותמנין וחד דהוה כסא, ובגין כך אתקרי וירא אליו יהו"ה באלוני ממרא, ועל שום דא נקרא ממרא. אמר רבי יהודה מהו באלוני, ר"ל תוקפוי, הה"ד (בראשית מט כד) אביר יעקב. והוא יושב פתח האהל, הה"ד (תהלים טו א) יהו"ה מי יגור באהלך וגומר:

סתרי תורה:

דנהרא, ולא יכיל לקיימא בהוא גוון, בר דחזי זוהר מנהרא בסתימו דעינא, ועל דא כתיב (יחזקאל לז א) היתה עלי יד יהו"ה, (ויד הוי"ה היתה אלי), (שם ג יד) ויד יהו"ה עלי חזקה, וכלהו מתפרשין לנביאי קשוט, בר משה מהימנא עלאה, דזכה לאסתכלא לעילא במה דלא אתחזי כלל, עליה כתיב (במדבר יב ז) לא כן עבדי משה וגו':

וירא אליו, אתחזי ואתגלי ליה שכינתא גו אינון דרגין דאתחברו בסטרוי, מיכאל לסטר ימינא, גבריאל לסטר שמאלא, רפאל לקמא, אוריאל לאחורא, ועל דא אתגליא עליה שכינתא בהני אלוני בוסמין (נ"א, צולמין) דעלמא, בגין לאחזאה קמייהו ברית (ד"א ל"ג, קדמאה רשימו) קדישא, דהוה בכל עלמא ברזא דמהימנותא. והוא יושב פתח האהל, מאן פתח האהל, דא אתר דאקרי ברית רזא דמהימנותא, כחום היום, דא רזא דאתדבק ביה אברהם, תוקפא דסטרא דימינא דרגא דיליה, פתח

זוהר חלק א דף צח/א

זהר:

ההוא פנימאה דכלא וההוא קול נשמע, ודא קול דגזר מלה למללא ועביד לה שלימו. תא חזי דעד לא אתגזר אברהם לא הוה עליה אלא האי דרגא כדאמרן, כיון (לבתר) דאתגזר מה כתיב, וירא אליו יהו"ה, למאן, דהא לא כתיב וירא יהו"ה אל אברהם, דאי לאברהם מאי שבחא הכא יתיר מבקדמיתא עד לא אתגזר, דכתיב וירא יהו"ה אל אברהם, אלא רזא סתימא איהו, וירא אליו יהו"ה לההוא דרגא דמליל עמיה מה דלא הוה מקדמת דנא עד לא אתגזר, דהשתא אתגלי קול ואתחבר בדבור כד מליל עמיה, והוא יושב פתח האהל, והוא ולא גלי מאן, אלא הכא גלי חכמתא, דכלהו דרגין שרו על האי דרגא תתאה בתר דאתגזר אברהם. תא חזי וירא אליו יהו"ה, דא הוא רזא דקול דאשתמע, דאתחבר בדבור ואתגלי ביה, והוא יושב פתח האהל, דא עלמא עלאה דקאים לאנהרא עליה, כחום היום, דהא אתנהיר ימינא, דרגא דאברהם אתדבק ביה. דבר אחר, כחום היום, בשעתא דאתקריב דרגא לדרגא, בתיאובתא דדא לקבל דא:

מדרש הנעלם:

כחום היום, דכתיב (מלאכי ג כ) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה. אמר רבן יוחנן בן זכאי, בההיא שעתא אזיל קודשא בריך הוא, ובגין דשמעין אבהתא אברהם ויצחק דקודשא בריך הוא אזיל לגביה, תבעין מן יעקב למיזל עמהון, ולאקדמא ליה שלם, ואינון קיימין עלויה, ממאי דכתיב וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו, שלשה אנשים (דקיימין) אליו אבהתא אברהם יצחק ויעקב, דקיימין עלויה, וחמו עובדין טבין דעביד, וירא וירץ לקראתם מפתח האהל וישתחו ארצה, משום דחמי שכינת יקרא עמהון, הה"ד (שיר א ג) על כן עלמות אהבוך (אלו הן האבות):

דבר אחר, וירא אליו יהו"ה באלוני ממרא, רבנן פתחי בהאי קרא, בשעת פטירתו של אדם, דתניא אמר רבי יהודה, בשעת פטירתו של אדם הוא יום הדין הגדול, שהנשמה מתפרדת מן הגוף, ולא נפטר אדם מן העולם עד שרואה את השכינה, הה"ד (שמות לג כ) כי לא יראני האדם וחי, ובאין עם השכינה שלשה מלאכי השרת, לקבל נשמתו של צדיק, הה"ד וירא אליו יהו"ה וגו', כחום היום, זה יום הדין הבווער כתנור להפריד הנשמה מן הגוף, וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים, המבקרים מעשיו מה שעשה, והוא מודה עליהם בפיו, וכיון שהנשמה רואה כך, יוצאת מן הגוף עד פתח בית הבליעה, ועומדת שם עד שמתודה כל מה שעשה הגוף עמה בעולם הזה, ואז נשמת הצדיק היא שמחה במעשיה, ושמחה על פקדונה, דתאנא אמר רבי יצחק, נשמתו של צדיק מתאוה אימתי תצא מן העולם הזה שהוא הבל, כדי להתענג בעולם הבא. תנו רבנן, כשחלה רבי אליעזר הגדול, ההוא יומא ערב שבת הוה, ואוטיב לימיניה הורקנוס בריה, והוה מגלי ליה עמיקתא ומסרתא, והוא לא הוה מקבל בדעתיה מלה, דחשיב דמטורף בדעתיה הוה, כיון דחמא דדעתא דאבוי מתישבא עלוי, קביל מניה מאה ותמנין ותשעה רזין עלאין, כד מטא לאבני שיש דמתערבי במיא עלאה, בכה רבי אליעזר ופסק למימר, אמר קום התם ברי, א"ל אבא למה, אמר ליה חזינא דאוחית חלף מן עלמא אמר ליה זיל ואימא לאמך דתסתלק תפלאי באתר עלאה, ובתר דאסתלק מן עלמא ואיתי הכא למחמי להון, לא תבכי, דאינון קריבין עלאין ולא תתאין, ודעתא דבר נש לא ידע

זוהר חלק א דף צח/ב

זהר:

וירא אליו, אמר רבי אבא עד לא אתגזר אברהם הוה אטיס כיון דאתגזר אתגלי כלא ושרא עליה שכינתא בשלימו כדקא יאות, תא חזי, והוא יושב פתח האהל, והוא, דא עלמא עלאה דשרי על האי עלמא תתאה, אימתי, כחום היום, בזמנא דתיאובתא דחד צדיק למישרי ביה מיד וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו, מאן אינון שלשה אנשים, אלין אברהם יצחק ויעקב, דקיימי עליה דהאי דרגא ומנייהו:

תוספתא:

וירא אליו יהו"ה באלוני ממרא, אמאי באלוני ממרא ולא באתר אחרא, אלא בגין דיהיב ליה עיטא על גזירו דקיימא דיליה, בשעתא דאמר קב"ה לאברהם למגזר, אזל אברהם לימלך עם חברוי, אמר ליה ענר, אנת בן תשעין שנין ואת מעיק גרמך, א"ל ממרא, דכרת יומא דרמו לך כשדאי באתון דנורא, וההוא כפנא דעבר על עלמא, דכתיב (בראשית יב י) ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה, ואינון מלכין דרדפת בתריהון ומחית יתהון, וקב"ה שזבינך מכלא, ולא יכיל בר נש למעבד לך ביש, קום עביד פקודא דמרך, א"ל קב"ה, ממרא, אנת יהבת ליה עיטא למגזר, חייך לית אנא מתגלי עליה, אלא בפלטרין דילך, הה"ד באלוני ממרא (ע"כ):

מדרש הנעלם:

בהו. עד דהוו יתבי, עאלו חכימי דרא למבקר ליה, אוליט להו על דלא אתו לשמשא ליה, דתנינן גדולה שמושה יותר מלימודה, עד דאתא רבי עקיבא, אמר ליה עקיבא עקיבא למה לא אתית לשמשא לי, (דהא אתא עתא לאצרפא), אמר ליה, רבי לא הוה לי פנאי, ארתח, אמר אתמהה עלך אי תמות מיתת עצמך, לטייה דיהא קשה מכלהון מיתתיה, בכי רבי עקיבא, ואמר ליה, רבי אוליף לי אורייתא. אפתח פומיה רבי אליעזר במעשה מרכבה, אתא אשא ואסחר לתרויהון, אמרו חכימיא שמע מינה דלית אנן חזיין וכדאין לכך, נפקו לפתחא דברא ויתיבו תמן, הוה מה דהוה, ואזל אשא, ואוליף בבהרת עזה תלת מאה הלכות פסוקות, ואוליף ליה רי"ו טעמים דפסוקי דשיר השירים, והוו עינוי דרבי עקיבא נחתין מיא, ואתחזר אשא כקדמיתא, כד מטא להאי פסוקא (שיר ב ה) סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני, לא יכיל למסבל רבי עקיבא, וארים קליה בבכייתא וגעי, ולא הוה ממלל מדחילו דשכינתא דהות תמן, אורי ליה כל עמיקתא ורזין עלאין דהוה ביה בשיר השירים, ואומי ליה אומאה, דלא לישתמש בשום חד פסוק מניה, כי היכי דלא ליחריב עלמא קודשא בריך הוא בגיניה, ולא בעי קמיה דישתמשון ביה:

סתרי תורה:

האהל רזא דתרעא דצדק פתחא דמהימנותא דכדין עאל ביה אברהם בההוא רשימא קדישא, כחום היום, דא צדיק, דרגא דחבורא חדא דעאל ביה מאן דאתגזר, ואתרשים ביה רשימא קדישא, דהא אתעבר מערלה, ועאל בקיומא דתרין דרגין אלין, דאינון רזא דמהימנותא:

והנה שלשה אנשים וגו', אלין תלת מלאכין שליחן, דמתלבשן באוירא, ונחתי להאי עלמא, (ואתחזון) בחיזו דבר נש, ותלת הוו כגוונא דלעילא, בגין דקשת לא אתחזי אלא בגוונין תלתא, חוור וסומק וירוק, והכי הוא ודאי, ואלין אינון שלשה אנשים, תלתא גוונין, גוון חוור גוון סומק גוון ירוק, גוון חוור דא מיכאל, בגין דאיהו סטרא דימינא. גוון סומק דא גבריאל, סטרא דשמאלא, גוון ירוק דא

זהר:

יניק (יסודא דעלמא) ואתון כדין וירא וירץ לקראתם, דתיאובתא דהאי דרגא תתאה לאתחברא בהו וחדוותא דילה לאתמשכא אבתרייהו, וישתחו ארצה, לאתתקנא כרסייא לגבייהו, תא חזי עבד קב"ה לדוד מלכא חד סמכא מכרסייא עלאה כאבהן ואף על גב דאיהו כרסייא לגבייהו, אבל בזמנא דאתחבר בהו, איהו חד סמכא לאתתקנא בכרסייא עלאה, ובגין כך נטל מלכותא בחברון דוד מלכא שבע שנין, לאתחברא בהו והא אתמר. רבי אבא פתח ואמר, (תהלים כד ג) מי יעלה בהר יהו"ה ומי יקום במקום קדשו, תא חזי כל בני עלמא לא חמאן על מה קיימי בעלמא, ויומין אזלין, וסלקין וקיימי קמי קב"ה, כל אינון יומין דבני נשא קיימי בהו בהאי עלמא, דהא כלהו אתבריאו, וכלהו קיימי לעילא ומנלן דאתבריאו, דכתיב (שם קלט טז) ימים יוצרו, וכד מטאן יומין לאסתלקא מהאי עלמא, כלהו קריבין קמי מלכא עלאה, הה"ד (מלכים א' ב) ויקרבו ימי דוד למות, (בראשית מז כט) ויקרבו ימי ישראל למות. בגין דכד בר נש איהו בהאי עלמא, לא אשגח ולא אסתכל על מה קאים, אלא כל יומא ויומא חשיב כאילו הוא אזיל ברקנייא. דהא כד נשמתא נפקת מהאי עלמא, לא ידעת לאן אורחא סלקין לה, דהא אורחא לסלקא לעילא, לאתר דנהירו דנשמתין עלאין נהרין, לא:

מדרש הנעלם:

ברייתי, מסגיאות קדושתא דאית ביה, לבתר נפיק רבי עקיבא וגעי, ונבעין עינוי מיא, והוה אמר ווי רבי ווי רבי, דאשתאר עלמא יתום מנך. עאלו כל שאר חכימיא גביה, ושאלו ליה, ואתיב להון, הוה דחיק ליה (שעתא) לרבי אליעזר, אפיק תרי דרועוי ושוינון על לביה, פתח ואמר, אי עלמא, עלמא עלאה חזרת לאעלא ולאגנזא מן תתאי, כל נהירו ובוצינא, ווי לכוון תרי דרעי, ווי לכוון תרי תורות דישתכחון יומא דין מן עלמא, דאמר רבי יצחק, כל יומוי דרבי אליעזר, הוה נהירא שמעתא מפומיה כיומא דאתיהיבת בטורא דסיני. אמר, אורייתא (סברית גמרא) גמרית, וחכמתא סברית, ושמושא עבדית, דאילו יהון כל בני אינשא דעלמא סופרים, לא יכלין למכתב, ולא חסרי תלמידי מחכמתי אלא ככוחלא בעינא, ואנא מרבתי אלא כמאן דשתי בימא, ולא הוה אלא למיתן טיבותא לרבוהי יתיר מניה. והווי שאלין מניה בההוא סנדלא דיבום, עד דנפק נשמתיה ואמר טהור, ולא הוה תמן רבי עקיבא, כד נפק שבתא אשכחיה רבי עקיבא דמית, בזע מאניה וגריר כל בשריה, ודמא נחית ונגיד על דיקניה, והוה צוח ובכי, נפק לברא, ואמר שמיא שמיא, אמרו לשמשא ולסיהרא, דנהירותא דהות נהיר יתיר מנהון הא אתחשך.:

סתרי תורה:

רפאל, והני אינון תלת גוונין דקשת, דקשת לא אתחזייתא אלא עמהון, ובגין כך וירא אליו, גלוי שכינה בתלת גוונין אליו. וכלהו אצטריכו חד לאסיא מן המילה, ודא רפאל מאריה דאסוון, וחד לבשרא לשרה על ברא, ודא איהו מיכאל, בגין דאיהו אתמנא לימינא, וכל טבין וברכאן בידיה אתמסרן מסטרא דימינא, וחד להפכא לסדום, ודא איהו גבריאל דאיהו לשמאלא, ואיהו ממנא על כל דינין דעלמא, מסטרא (דדינא) דשמאלא, למידן ולמעבד על ידא דמלאך המות, דאיהו מארי דקטולא דבי מלכא, וכלהו עבדו שליחותהון, וכל חד וחד כדקא חזי ליה, מלאך גברי"אל בשליחותא לנשמתא קדישא, ומלאך המות בשליחותיה לנפשא דיצר הרע, ועם כל דא נשמתא קדישא לא נפיק, עד דחזי שכינתא, כד חמא לון מתחברן כחדא, כדין חמא שכינתא

זהר:

אתהיב לכלהון נשמתין, דהא כגוונא דאיהו אמשיך עליה בהאי עלמא, הכי אתמשכת לבתר דנפיק מניה, תא חזי אי בר נש אתמשיך בתר קב"ה, ותיאובתא דיליה אבתריה בהאי עלמא, לבתר כד נפיק מניה, איהו אתמשיך אבתריה, ויהבין ליה אורח לאסתלקא לעילא, בתר ההוא משיכו דאתמשיך ברעותא כל יומא בהאי עלמא. א"ר אבא, יומא חד אערענא בחד מתא מאינון דהוון מן בני קדם, ואמרו לי מההיא חכמתא דהוון ידעין מיומי קדמאי, והוון אשכחון ספרין דחכמתא דלהון, וקריבו לי חד ספרא, והוה כתיב ביה, דהא כגוונא דרעותא דבר נש איכוון ביה בהאי עלמא, הכי אמשיך עליה רוח מלעילא, כגוונא דההוא רעותא דאתדבק ביה, אי רעותיה איכוון במלה עלאה קדישא, איהו אמשיך עליה לההיא מלה מלעילא לתתא לגביה, ואי רעותיה לאתדבקא בסטרא אחרא ואיכוון ביה, איהו אמשיך לההיא מלה מלעילא לתתא לגביה. והוון אמרי, דעקרא דמלתא תלייא במלין ובעובדא וברעותא לאתדבקא, ובדא אתמשך מלעילא לתתא ההוא סטרא דאתדבק בה, ואשכחנא ביה כל אינון עובדין ופולחנין דככביא ומזלי, ומלין דאצטריכו לון, והיאך רעותא לאתכוונא בהו, בגין:

מדרש הנעלם:

אמר רבי יהודה, בשעה שנשמת הצדיק רוצה לצאת שמחה, והצדיק בטוח במיתתו כדי לקבל שכרו, ה"ד וירא וירץ לקראתם בשמחה לקבל פניהם, מאיזה מקום, מפתח האהל כדקא אמרן, וישתחו ארצה לגבי שכינה. רבי יוחנן פתח ואמר, (שיר ב יז) עד שיפוח היום ונסו הצללים סוב דמה לך דודי לצבי או לעופר האילים, עד שיפוח היום וגו', זו אזהרה לאדם בעודו בעולם הזה שהוא כהרף עין, תא חזי מה כתיב, (קהלת ו ו) ואלו חיה אלף שנים פעמים וגו', ביום המיתה כל מה שחיה, נחשב כיום אחד אצלו, אמר רבי שמעון, נשמתו של אדם מתרה בו, ואומרת עד שיפוח היום (ונסו הצללים) וידמה בעיניך כהרף עין, בעודך בעולם הזה, ונסו הצללים, ה"ד (איוב ח ט) כי צל ימינו עלי ארץ, בבקשה ממך סוב דמה לך דודי לצבי וגו'. דבר אחר, עד שיפוח היום וגו', אמר רבי שמעון בן פזי, זו אזהרה לאדם בעודו בעולם הזה שהוא כהרף עין, מה הצבי קל ברגליו, אף אתה היה קל כצבי או כעפר האילים, לעשות רצון בוראך, כדי שתנחל העולם הבא, שהוא הרי בשמים, הנקרא הר יהו"ה הר התענוג ההר הטוב. אמר רבי חייא אמר רב, אי הוינא מסתכלין בפרשתא דא, נסתכל בחכמתא, אי עניינא דנשמתא היא, לאו רישא סופא ולא סופא רישא:

סתרי תורה:

(כגוונא דא) בגוונאה, וסגיד, דכתיב (בראשית לג ב) וישתחו ארצה, כגוונא דיעקב שנאמר (שם מז לא) וישתחו ישראל על ראש המטה, לשכינה. ולגבי שכינתא אמר בשמא אדנ"י, ולגבי צדיק אדו"ן, דהא כדין אקרי אדון כל הארץ, כד אתנהרא מצדיק, ואתנהרא בגוונאה, דהא בגין (דא איהו כגוונא דא כדין) דא אשתלים לעילא, מהכא דחיזו דלתתא משיך משיכו מלעילא דהא גוונין אלין משכין משיכא מלעילא, מאינון מקורין עלאין אדנ"י משכא מלעילא באלין תלת גוונין דאתלבש בהו, ובהו נטלא כל מה דנטלא מלעילא, ובגין דאינון חבורא דילה וסמכין דילה בכלא, אתמר שמא אדנ"י, דהא שמא דא אתגלי ליה כליל ברזין עלאין, אתגלי ליה באתגליא, מה דלא הות מקדמת דנא, דלא הוה גזיר, ועד דאתגזר לא בעא קודשא בריך הוא לאפקא מניה זרעא קדישא, כיון דאתגזר מיד נפק מניה זרעא קדישא, ובגין כך אתגלי עליה שכינתא באינון דרגין

זוהר חלק א דף ק/א

זהר:

לאמשכא לון לגבייהו. כגוונא דא מאן דבעי לאתדבקה לעילא ברוח קודשא, דהא בעובדא ובמלין וברעותא דלבא לכוונא, בההיא מלה תלייא מלתא לאמשכא ליה לגביה מעילא לתתא ולאדתבקה בההיא מלה, והו אמרי כמה דבר נש אתמשך בהאי עלמא, הכי נמי משכין ליה כד נפיק מהאי עלמא, ובמה דאתדבק בהאי עלמא ואתמשך אבתריה, הכי אתדבק בההוא עלמא, אי בקודשא בקודשא, ואי במסאבא במסאבא, אי בקודשא משכין ליה לגבי ההוא סטר ואתדבק ביה לעילא, ואתעביד ממנא שמשא לשמשא קמי קב"ה, בין אינון שאר מלאכין, כמה דהכי אתדבק לעילא וקאים בין אינון קדישין, דכתיב (זכריה ג ז) ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה. הכי נמי כגוונא דא, אי במסאבא, משכין ליה לגבי ההוא סטר ואתעביד כחז מנייהו לאתדבקה בהו, ואינון אקרון נזקי בני נשא, ובההיא שעתא דנפיק מהאי עלמא, נטלין ליה ושאבין ליה בגיהנם, בההוא אתר דדייני לון לבני מסאבא דסאיבו גרמייהו ורוחיהו, ולבתר אתדבק בהו ואיהו נזקא כחז מאינון נזקי דעלמא. אמינא לון בני קריבא דא למלין דאורייתא, אבל אית לכו לאתרחקא (מגו) מאינון ספרין (אלין), בגין דלא:

מדרש נעלם:

ואי עניינא לפטירת איניש מעלמא היא, נסתור כל פרשתא, או נוקים פרשתא בהאי או בהאי, מהו יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם וגומר, ואקחה פת לחם וגומר, וימהר אברהם האהלה אל שרה וגומר, ואל הבקר רץ אברהם וגומר, ויקח חמאה וחלב וגומר, כד אתא רב דימי אמר, לא מצאה הנשמה תועלת לגוף, אלמלא מה שרמז בכאן רמז הקרבנות, בטלו הקרבנות לא בטלה התורה, האי דלא אעסק בקרבנות, ליעסק בתורה ויתהני ליה יתיר, דאמר רבי יוחנן, כשפירש הקדוש ברוך הוא הקרבנות, אמר משה, רבוננו של עולם תינח בזמן שיהיו ישראל על אדמתם, כיון שיגלו מעל אדמתם מה יעשו, אמר לו, משה, יעסקו בתורה ואני מוחל להם בשבילה יותר מכל הקרבנות שבעולם, שנאמר (ויקרא ז לז) זאת התורה לעולה ולמנחה וגו', כלומר זאת התורה בשביל עולה בשביל מנחה בשביל חטאת בשביל אשם. אמר רבי כרוספדאי, האי מאן דמדכר בפומיה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, עניינא דקרבניא ותקרבנותא ויכוון בהו, ברית כרותה הוא, דאינון מלאכיא דמדכרין חוביה לאבאשא ליה, דלא יכלין למעבד ליה אלמלא טיבו, ומאן יוכח, האי פרשתא יוכח, דכיון דאמר והנה שלשה אנשים נצבים עליו, מהו עליו, לעיין בדיניה, כיון:

סתרי תורה:

קדישין. והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע (דניאל יב ג), זה"ר זהרא דזהרין בדליקו זהרא זה"ר דאנהיר דאדליק ונציץ לכמה סטרין, זה"ר סליק ונחית, זה"ר נציץ לכל עיבר, זה"ר נגיד ונפיק, זה"ר דלא פסיק לעלמין, זה"ר דעביד תולדין, זה"ר טמיר וגניז נציצו דכל נציצין ושרגין, כלא ביה נפיק וטמיר, סתים וגלי, חזי ולא חזי (זה"ר) ספרא דא מבוועא דבירא, נפיק ביממא טמיר בלייא, אשתעשע בפלגות ליליא בתולדין דאפיק, זה"ר דזהיר ואנהיר לכלא, כללא דאורייתא, ודא איהו דאתחזי, וכל גוונין סתימין ביה, ואתקרי בשמא דאדנ"י, תלת גוונין אתחזי לתתא מהאי. תלת גוונין לעילא, מאלין עלאין אתמשך כלא (ס"א, לגבי זהר) (אינון עלאין, זהר) דלא אתחזי, ונציץ בתריסר נציצין וזהירין דנציצין מניה, תליסר אינון ברזא דשמא

זוהר חלק א דף ק/ב

זהר:

יסטי לבייכו לאלין פולחנין, ולכל אינון סטריין דקאמר הכא, דילמא ח"ו (לא) תסטון מבתר פולחנא דקב"ה, דהא כל ספרים אלין אטעיין לון לבני נשא, בגין דבני קדם חכימין הון, וירותא דחכמתא דא ירתו מאברהם דיהב לבני פלגשים, דכתיב (בראשית כה ו) ולבני הפלגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות וישלחם מעל יצחק בנו בעודנו חי קדמה אל ארץ קדם, ולבתר אתמשכו בההיא חכמה לכמה סטריין אבל זרעא דיצחק חולקא דיעקב לאו הכי, דכתיב (שם ה) ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק, דא חולקא קדישא דמהימנותא דאתדבק ביה אברהם, ונפק מההוא עדבא ומההוא סטרא, יעקב מה כתיב ביה, (שם כח יב) והנה יהו"ה נצב עליו, וכתוב (ישעיה מד א) ואתה יעקב עבדי וגו', בגיני כך בעי ליה לבר נש לאתמשכא בתר קב"ה ולאדבקא ביה תדיר, דכתיב (דברים י כ) ובו תדבק. תא חזי (תהלים כד ג) מי יעלה בהר יהו"ה וגו', ולבתר אהדר ופירש נקי כפים, דלא עביד בידוי טופסא ולא אתתקף בהו במה דלא אצטריך, ותו דלא אסתאב בהו, ולא סאיב בהו לגופא, כאינון דמסאבין גרמייהו בידין לאסתאבא ודא הוא נקי כפים, ובר לבב, כגוונא דא דלא אמשיך רעותיה ולביה לסטרא אחרא, אלא לאתמשכא בתר פולחנא דקב"ה, אשר לא נשא לשוא נפשי, נפשו כתיב נפשי קרי, והא אוקמוה:

מדרש נעלם:

דחמא נשמתא דצדיקיא כך, מה כתיב וימהר אברהם האהלה וגומר, מהו האהלה, בית המדרש, ומהו אומר מהרי שלש סאים, ענין הקרבנות ונשמתא מתכוונת בהו, הה"ד ואל הבקר רץ אברהם, וכדין נייחא להו ולא יכלין לאבאשא ליה. רבי פנחס פתח קרא, דכתיב (במדבר יז יא) והנה החל הנגף בעם, וכתוב ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה וגו', וכתוב ותעצר המגפה, כתיב הכא מהרה, וכתוב התם מהרי שלש סאים, מה להלן קרבן לאשתזבא, אף כאן קרבן לאשתזבא. אמר רבי פנחס, זמנא חדא הוינא אזלי בארחא, וערעית ביה באליהו, אמינא ליה לימא לי מר מלה דמעלי לברייתא, אמר לי קיים גזר קודשא בריך הוא, ועאלו קמיה כל אלין מלאכיא דממנן לאדכרא חובי דבר נש, די בעדנא דיזכרון בני אנשא קרבניא דמני משה, ושוי לביה ורעותיה בהו, דכלהו יזכרון ליה לטב, ועוד, בעדנא דיערע מותנא בבני אנשא, קיימא אתגזר, וכרוזא אעבר על כל חילא דשמיא, דאי ייעלון בנוהי בארעא בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ויימרון ברעות נפשא ולבא עניינא דקטרת בוסמין דהוו להו לישראל, דיתבטל מותנא מנייהו. אמר רבי יצחק, בא וראה מה כתיב, ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטרת, אמר לו אהרן למה, אמר כי יצא הקצף מלפני יהו"ה וגו', מה כתיב וירץ אל:

סתרי תורה:

קדישא וגו', רזא דאין סוף יהו"ה אקרי, כד אתחבר זהר תתאה אדנ"י בזהר עלאה יהו"ה אתעביד שמא סתים, דביה ידעי נביאי קשוט, ומסתכלאן לגו זהרא עלאה ודא יאהדונה"י, חיזו טמירין (נ"א, חיוון טמירין), דכתיב (יחזקאל א ד) כעין החשמל מתוך האש:

מתניתין עלאין רמאין טבין דימינא, תשע נקודין דאורייתא נפקין ומתפלגין באתוון, ואתוון בהו נטלין (מטלטלן), מטלנוי דיקין ברזי (פלטיין) פליגין, אלין תשע שליטין על אתוון. אתוון מנייהו

אתפשטו, אשתארו נקודין לאעלאה לון, לא נטלין בר כד אינון נפקין, אלין אינון ברזא דאין סוף, כלהו אתוון (מטללן) מטלנין ברזא דאין סוף, כמה דאינון נטלי לון, הכי נמי נטלי אלין סתימין, אתוון גליין ולא גליין, הני טמירין על מה דשריין. אתוון תשע שמהן, גליפן בעשר, ואינון קדמאה אהיה יו"ד ה"א, אהי"ה

זוהר חלק א דף קא/א

זהר:

נפשי דא נפש דוד סטרא דמהימנותא, נפשו דא נפש דבר נש ממש בגין דכד יפוק מהאי עלמא, ונפשיה יסתלק בעובדין דכשרין, על מה דיתקיים בהו למיהך בין כל אינון קדישין, כמה דאת אמר (תהלים קטז ט) אתהלך לפני יהו"ה בארצות החיים, ובגין דלא נשא לשוא נפשי, ישא ברכה מאת יהו"ה וגו'. תא חזי בתר דאתגזר אברהם הוה יתיב וכאיב, וקב"ה שדר לגביה תלת מלאכין באתגליא, לאקדמא ליה שלם, ואי תימא דהא באתגליא, וכי מאן יכיל למחמי מלאכין, והא כתיב (שם קד ד) עושה מלאכיו רוחות וגו', אלא ודאי חמא לון דנחתי לארעא כגוונא דבני נשא, ולא יקשה לך האי, דהא ודאי אינון רוחין קדישין, בשעתא דנחתי לעלמא, מתלבשין באוריי וביסודי דגולמין, ואתחזו לבני נשא ממש כחזיו דיוקנא דלהון. ותא חזי, אברהם חמא לון כחזיו בני נשא, ואע"ג דהוה כאיב ממילה, נפק ורהט אבתרייהו, בגין דלא למגרע מה דהוה עביד מקדמת דנא. א"ר שמעון, ודאי כחזיו דמלאכין חמא לון, ממה דכתיב ויאמר אדני"י באל"ף דל"ת, שכונתא הוה אתיא, ואלין הוו סמיכין דילה וכרסייא לגבה, בגין דאינון גוונין תלת דתחותה, וחמא השתא בגין דאתגזר, מה דלא הוה חמי מקדמת דנא עד לא:

מדרש נעלם:

תוך הקהל והנה החל הנגף בעם, וכתיב ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה, ולא יכיל מלאכא דמחבלא לשלטאה ונתבטלה מותנא. רבי אחא אזל לכפר טרשא, אתא לגבי אושפיזיה, לחזישו עליה כל בני מתא, אמרו גברא רבא אתא הכא ניזיל לגביה, אתו לגביה, אמרו ליה לא חס על אוכדנא, אמר להו מהו, אמרו ליה דאית שבעה יומין דשארי מותנא במאתא, וכל יומא אתתקף ולא אתבטל, אמר להו ניזיל לבי כנישתא ונתבע רחמי מן קדם קודשא בריך הוא, עד דהו אזלי, אתו ואמרו פלוני ופלוני מיתו, ופלוני ופלוני נטו למות, אמר להו רבי אחא, לית עתא לקיימא הכי, דשעתא דחיקא, אבל אפרישו מנכון ארבעין בני נשא מאינון דזכאין יתיר, עשרה עשרה לארבעה חולקין, ואנא עמכון, עשרה לזווייתא דמאתא, ועשרה לזווייתא דמאתא, וכן לארבע זווייתא דמאתא, ואמרו ברעות נפשכון עניינא דקטרת בוסמין דקודשא בריך הוא יהב למשה, ועניינא דקרבנא עמיה. עבדו כן תלת זמנין, ואעברו בכל מאתא לארבע זווייתא, והו אמרין כן, לבתר אמר להו ניזיל לאינון דאוישו למימת, ואפרישו מנייכו לבתיהון ואמרו כדן, וכד תסימו, תמרון אלין פסוקיאי, ויאמר משה אל אהרן קח את המחטה ותן עליה אש וגו':

סתרי תורה:

אשר אהי"ה יהו"ה, א"ל אלהי"ם יהו"ה צבאו"ת אדו"ן שד"י, (ומן דא שמא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, מתפשט כ"ב אותיות, ורזא דשמא) מנצפ"ך הרי כ"ז אותיות, ודא הוא רזא יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אחד, יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה, הרי י"ד אותיות, אח"ד רזא י"ג אתוון, ומנהון יתפשטו רמ"ח איברים, שם בן מ"ב, ושם בן ע"ב, מנצפ"ך חמשה גבורות, ומניה יתפשט רזא דחמשין שערי

בינה, ומנהון אתפשטון ע"ב, הרי רמ"ח אברים, עם יהו"ה אלהיכם אמת), אלין אינון עשר שמהן גליפן בסטריהון, וכל הני שמהן אתגליפו רמ"ח איברים, ועאלין בחד ארון הברית, ומאן איהו שמא דאתקרי אדנ"י, ודא (ד"א, רזא) אתגלי השתא לאברהם, (נ"א, יהו"ה צבאות ונ"א אל אדנ"י). מיכאל שמא דימינא דקא אחיד ומשמשא לשמא, דא יתיר מאינון אחרנין, בכל אתר דרזא דהאי שמא תמן, מיכאל תמן,

זוהר חלק א דף קא/ב

זהר:

אתגזר, בקדמיתא לא הוה ידע אלא דאינון בני נשא, ולבתר ידע דאינון מלאכין קדישין, ואתו בשליחותא לגביה, בשעתא דאמרו ליה איה שרה אשתך, ובשרו ליה בשורת יצחק. אליו אתוון נקודות אי"ו, וסימן איו רמז למה דלעילא, רמז לקב"ה, ויאמר הנה באהל, כתיב הכא הנה באהל וכתיב התם (ישעיה לג כ) אהל בל יצען וגו', תא חזי כיון דנקוד אי"ו, אמאי כתיב לבתר איה, אלא בגין דחבורא דדכר ונוקבא כחדא רזא דמהימנותא, כדין אמר ויאמר הנה באהל, תמן הוא קשורא דכלא, ותמן אשתכח (ויאמר הנה באהל). איה וגו', וכי לא הוה ידעי מלאכי עלאי דשרה הנה באהל, אמאי כתיב איה, אלא לא ידעי בהאי עלמא אלא מה דאתמסר להו למנדע, תא חזי (שמות יב יב) ועברתי בארץ מצרים אני יהו"ה, וכי כמה שליחין ומלאכין אית ליה לקב"ה, אלא בגין דאינון לא ידעי בין טפה דבוכרא לההוא דלאו בוכרא, בר קב"ה בלחודוי כגוונא דא (יחזקאל ט ד) והתוית תו על מצחות האנשים, ואמאי צריכין, אלא בגין דאינון לא ידעי אלא מה דאתמסר לון למנדע, (ידעי) כגון כל אלין מלין דזמין קב"ה לאייתאה על עלמא, ומאי טעמא, בגין דקב"ה אעבר כרוזא בכלהו רקיעין בההיא מלה דזמין לאייתאה על עלמא. כגוונא דא בשעתא דמחבלא אשתכח:

מדרש נעלם:

ויקח אהרן וגו' ויעמד בין המתים וגו', וכן עבדו ואתבטל מנייהו. שמעו ההוא קלא דאמר, סתרא סתרא קמייתא אוחילו לעילא, דהא דינא דשמיא לא אשרי הכא, דהא ידעי לבטלא ליה, חלש לביה דרבי אחא אדמוך, שמע דאמרי ליה, כד עבדת דא, עביד דא, זיל ואימא לון דיחזורון בתשובה, דחייבין אינון קמאי, קם ואחזר להו בתשובה שלימתא, וקבילו עלייהו דלא יתבטלון מאורייתא לעלם, ואחליפו שמא דקרתא וקארון לה מאתא מחסיא. אמר רבי יהודה, לא די להם לצדיקים שמבטלין את הגזרה, אלא לאחר כן שמברכין להם, תדע לך שכן הוא, דכיון שהנשמה אומרת לגוף מהרי שלש סאים וגו', וכל אותו הענין, ומבטל את הדין, מה כתיב ויאמר שוב אשוב אליך כעת חיה הרי ברכה, כיון שרואים אותה המלאכים שזה לקח עצה לנפשו, מה עושים, הולכים אצל הרשעים לעיין בדינם, ולעשות בהם משפט, הה"ד ויקומו משם האנשים וישקיפו על פני סדום, למקום הרשעים לעשות בהם משפט, הדא הוא דאמר רבי יהודה, כך דרכו של צדיק, כיון שרואה שמעיינין בדינו, אינו מתאחר לשוב ולהתפלל ולהקריב (על) חלבו ודמו לפני צורו, עד שמסתלקין בעלי הדין ממנו, דכיון שאמר וישא עיניו:

סתרי תורה:

אסתליק האי מיכאל אסתליק אלהי"ם בהדי שד"י. בקדמיתא שלשה אנשים, ואגלימו בצירורא דאוריא, והוה אכלי אכלי ודאי, דאשא דלהו אכל ושצי כלא, ואעביד נחת רוח לאברהם, אינון

אשא ודאי, וההוא אשא אתכסי בצירא דאורא ולא אתחזי, וההוא מיכלא אשא מלהטא, ואכלא ליה, ואברהם מקבל נחת רוח מהאי. כיון דאסתלק שכינתא, מה כתיב ויעל אלהי"ם מעל אברהם, מיד מסתלק בהדיה מיכאל, דכתיב ויבאו שני המלאכים סדומה וגו', שלשה כתיב בקדמיתא, והשתא תרין, אלא מיכאל דאיהו ימינא אסתליק בהדי שכינתא. מלאך דאתחזי למנוח נחת ואיגלים (ליה) באורא ואתחזי ליה, ודא איהו אוריאל, מה דלא נחת באלין דאברהם, נחת הכא בלחודוי, לבשרא למנוח דאתי מדן,

זוהר חלק א דף קב/א

זהר:

בעלמא, בעי בר נש לאתכסיא בביתיה, ולא יתחזי בשוקא, בגין דלא יתחבל, כמה דאת אמר (שמות יב בב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר, מנייהו דיכיל לאסתתרא אין, אבל מקמי קב"ה לא (ס"א יכיל) בעי לאסתתרא, מה כתיב (ירמיה כג כד) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יהו"ה. איה שרה אשתך, דלא בעו לומר קמה, כיון דאמר הנה באהל, מיד ויאמר שוב אשוב אליך כעת חיה והנה בן לשרה אשתך וגו', תא חזי אורח ארעא, דעד דלא אזמין אברהם קמייהו למיכל לא אמרו ליה מדי, בגין דלא יתחזי דבגין ההיא בשורה קא אזמין להו למיכל, בתר דכתיב ויאכלו, כדין אמרו ליה ההיא בשורה. ויאכלו, סלקא דעתך וכי מלאכי עלאי אכלי, אלא בגין יקרא דאברהם אתחזי הכי, אמר רבי אלעזר, ויאכלו ודאי בגין דאינון אשא דאכיל אשא ולא אתחזי, וכל מה דיהב לון אברהם אכלי, בגין דמסטרא דאברהם אכלי לעילא (דאכלי מההוא סטרא דלעילא). תא חזי, כל מה דאכיל אברהם בטרה איהו קא אכיל, ובגין כך אקריב קמייהו ואכלי, ונטיר אברהם בביתיה דכיא ומסאבותא, דאפילו בר נש דאיהו מסאב (לא יכיל לקרבא לביתיה, כדין ידע אברהם דהא מסאב איהו ועביד), (נ"א לא הוה משמש בביתיה, עד דעביד) ליה טבילה, או עביד ליה לנטרא שבעה יומין כדקא חזי ליה בביתיה, והכי הוא ודאי. תא חזי כתיב (דברים כג יא) איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה וגו', מאי תקנתיה, והיה לפנות ערב ירחץ במים, אערע ביה טומאה:

מדרש נעלם:

וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו, מה כתיב בנשמה, וימהר אברהם האהלה אל שרה, בחפזון ובמהירות בלא שום העכבה, מיד ממהרת הנשמה אצל הגוף להחזירו למוטב, ולבקש במה שיתכפר לו, עד שמסתלקין ממנו בעלי הדין. רבי אליעזר אומר, מאי דכתיב, ואברהם ושרה זקנים באים בימים חדל להיות לשרה ארח כנשים, אלא כיון שהנשמה עומדת במעלתה, והגוף נשאר בארץ מכמה שנים, באים בימים, שנים וימים הרבה, וחדל לצאת ולבא ולעבור ארח כשאר כל אדם, אתבשר להחיות הגוף, מהו אומר אחרי בלותי היתה לי עדנה, אחרי בלותי בעפר מהיום כמה שנים, היתה לי עדנה וחדוש, ואדוני זקן שהיום כמה שנים שיצא ממני ולא הפקידני, וקודשא בריך הוא אמר היפלא מיהו"ה דבר, למועד, מהו למועד, אותו הידוע אצלי להחיות המתים, ולשרה בן, מלמד שיתחדש כבן שלש שנים. אמר רבי יהודה ברבי סימון, כיון שהנשמה ניזונת מזיוה של מעלה, קודשא בריך הוא אומר לאותו המלאך הנקרא דומה, לך ובשר לגוף פלוני שאני עתיד להחיותו, למועד שאני אחיה את הצדיקים לעתיד לבא, והוא משיב בלותי היתה לי עדנה, אחרי בלותי בעפר ושכנתי באדמה ואכל בשרי רמה וגוש עפר, תהיה לי חדוש, קודשא בריך הוא אומר לנשמה, הה"ד ויאמר יהו"ה אל אברהם וגו', היפלא מיהו"ה דבר, למועד הידוע אצלי להחיות את המתים, אשוב אליך אותו הגוף שהוא:

סתרי תורה:

ובגין דלא חשיב כאברהם, לא כתיב דאכל, דהא כתיב (שופטים יג טז) אם תעצרני לא אוכל בלחמך, וכתיב ויהי בעלות הלהב מעל המזבח ויעל מלאך יהו"ה בלהב המזבח וגו', והכא ויעל אלהי"ם מעל אברהם, בגין דביה אסתליק מיכאל, ואשתארו רפאל וגבריאל, ועלייהו כתיב שני המלאכים סדומה בערב, בשעתא דדינא תליא על עלמא, לבתר אסתלק חז, ואשתכח גבריאל בלחודיה, בזכותיה דאברהם אשתזיב לוט, ואיהו אוף הכי זכה בהו, ועל דא אתו לגביה:

זוהר חלק א דף קב/ב

זהר:

אחרא כגון זיבה או (נ"א סגירו או נדה), סגירת נדה, דהוו תרי מסאבו, לא סגיא ליה בההיא טבילה, (בגין) בין דאערע ביה קרי קודם דקביל טומאה אחרא, (בגין) בין דאערע ביה לבתר. ואברהם ושרה הוו מתקני טבילה לכולהו, איהו לגברי ואיהי לנשי, מאי טעמא אעסק אברהם לדכאה לבני נשא, בגין דאיהו טהור ואקרי טהור, דכתיב (איוב יד ד) מי יתן טהור מטמא לא אחד, טהור דא אברהם דנפק מתרח. רבי שמעון אמר, בגין לתקנא ההוא דרגא דאברהם, ומאן איהו מים, בגין כך אתקין לדכאה בני עלמא במיא, ובשעתא דאזמין למלאכין, שירותא דמלוי מה כתיב יוקח נא מעט מים, בגין לאתתקפא בההוא דרגא דמיין שראן בה, ובגיני כך הוה מדכי לכל בני נשא מכלא, מדכי לון מסטרא דעבודה זרה, ומדכי לון מסטרא דמסאבא, וכמה דאיהו מדכי לגוברין, הכי נמי שרה מדכאת לנשין, ואשתכחו כלהו דאתיין לגבייהו דכיין מכלא. תא חזי אילנא נטע אברהם בכל אתר דדירוריה תמן, ולא הוה סליק בכל אתר כדקא יאות, בר בשעתא דדירוריה בארעא דכנען, ובההוא אילנא הוה ידע מאן דאתאחיד ביה בקב"ה ומאן דאתאחיד בע"ז, מאן דאתאחיד בקב"ה, אילנא הוה פריש ענפוי וחפי על רישיה ועביד עליה צלא יאה, ומאן דאתאחיד בסטרא דע"ז, ההוא אילנא הוה אסתלק וענפוי הוו סליקין לעילא, כדין הוה ידע אברהם, ואזהיר ליה, ולא אעדי מתמן עד דאתאחיד במהימנותא דקודשא בריך הוא, והכי מאן דאיהו דכיא (ד"א ל"ג הכי) מקבל ליה אילנא, מאן דאיהו מסאב לא מקבל ליה, כדין ידע אברהם ומדכי לון במיאי, ומעיינא דמיאי הוה תחות ההוא אילנא, ומאן דצריך טבילה מיד מיין סלקין לגביה, ואילנא אסתלקין ענפוי, כדין ידע אברהם דאיהו מסאבא ובעי טבילה מיד, ואם לאו מייא נגיבן, כדין ידע דבעי לאסתאבא ולאסתמרא שבעה יומין. תא חזי דאפילו בשעתא דאזמין לון למלאכין, אמר לון והשענו תחת העץ, בגין למחמי ולמבדק בהו, ובההוא אילנא הוה בדיק לכל בני עלמא, ורזא דא (לקבל) בגין קב"ה קא (עבד) אמר, דאיהו אילנא דחיי לכלא, ובגין כך והשענו תחת העץ ולא תחת עבודה זרה. ותא חזי, כד חב אדם בעץ הדעת טוב ורע חב, דכתיב ומעץ הדעת וגו', ואיהו ביה חב, וגרם מותא לעלמא, מה כתיב ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים וגו', (וגרם מותא לכל בני עלמא), וכד אתא אברהם באילנא אחרא אתקין עלמא דהוא אילנא דחיי, ואודע מהימנותא לכל בני עלמא:

ויאמר שוב אשוב אליך כעת חיה, א"ר יצחק, שוב אשוב, שוב ישוב מבעי ליה, דהא מפתחא דא למפקד עקרות בידא דקב"ה איהו ולא בידא דשליחא אחרא, כמה דתנינן תלת מפתחות אינון דלא אתמסרו בידא דשליחא, דחיה ותחיית המתים וגשמים, והואיל דלא אתמסרו בידא דשליחא, אמאי כתיב שוב אשוב, אלא ודאי קב"ה דהוה קאים עלייהו אמר להדיא מלה, בגין כך כתיב ויאמר שוב אשוב אליך. ותא חזי, בכל אתר דכתיב ויאמר סתם, או ויקרא סתם, הוא מלאכא דברית ולא אחרא, ויאמר, דכתיב (שמות טו כא) ויאמר אם שמוע תשמע וגו', ויאמר ולא קאמר

מאן הוא, ויקרא, דכתיב (ויקרא א א) ויקרא אל משה ולא קאמר מאן הוה, אמר, דכתיב (שמות כד א) ואל משה אמר וגו' ולא אמר מאן הוה, (אוף הכא דכתיב ויאמר שוב אשוב, ויאמר סתם, ולא קאמר מאן):

מדרש נעלם:

קדוש, מחודש כבראשונה, להיותכם מלאכים קדושים, ואותו היום עתיד לפני לשמוח בהם, הה"ד (תהלים קד לא) יהי כבוד יהו"ה לעולם ישמח יהו"ה במעשיו:

זוהר חלק א דף קג/א

זהר:

(הוה), אלא בכל הני מלאכא דברית הוה, וכלא בקב"ה אתמר, ובגין כך כתיב ויאמר שוב אשוב אליך וגו' והנה בן וגו':

והנה בן לשרה אשתך, מאי טעמא לא כתיב והנה בן לך, אלא בגין דלא יחשוב דהא מן הגר איהו כדבקדמיתא, רבי שמעון פתח ואמר, (מלאכי א ו) בן יכבד אב ועבד אדוניו, בן יכבד אב דא יצחק לאברהם, אימתי כביד ליה, בשעתא דעקד ליה על גבי מדבחא, ובעא למקרב ליה קרבנא, ויצחק בר תלתין ושבע שנין הוה, ואברהם הוה סבא, דאילו הוה בעיט (ס"א ביה) ברגלא חד לא יכיל למיקם קמיה, ואיהו אוקיר ליה לאבוי, ועקד ליה כחד אימרא, בגין למעבד רעותיה דאבוי. ועבד אדוניו, דא אליעזר לאברהם, כד שדר ליה לחרון, ועבד כל רעותיה דאברהם ואוקיר ליה, כמה דכתיב (בראשית כד א) ויהו"ה ברך את אדוני וגו', וכתיב (שם לד) ויאמר עבד אברהם אנכי, בגין לאוקיר ליה לאברהם, דהא בר נש דהוה מייתי כסף וזהב ואבני יקר וגמלין, ואיהו כדקא יאות שפיר בחיזו לא אמר דאיהו רחימא דאברהם או קריבא דיליה, אלא אמר עבד אברהם אנכי, בגין לסלקא בשבחא דאברהם ולאוקיר ליה בעינייהו, ועל דא בן יכבד אב ועבד אדוניו, ואתון ישראל בני, קלנא בעיניכו לומר דאנא אבוכון, או דאתון עבדין לי, ואם אב אני איה כבודי וגו', בגין כך והנה בן, דא הוא בן ודאי, ולא ישמעאל, דא הוא בן דאוקיר לאבוי כדקא חזי. והנה בן לשרה אשתך, בן לשרה, דבגיניה מיתת דבגיניה כאיבת נפשה עד דנפקת מינה והנה בן לשרה, לאסתלקא בגיניה, בשעתא דקב"ה יתיב בדינא על עלמא, דכדין ויהו"ה פקד את שרה וגו', דהא מדכרי לשרה בגיניה דיצחק, ועל דא איהו בן לשרה (אינהו מלאכי אמרו), והנה בן לשרה, (דין) דהא נוקבא נטלא (ליה) לברא מן דכורא:

ושרה שומעת פתח האהל והוא אחריו, מאי והוא אחריו, והיא אחריו מבעי ליה, אלא רזא איהו, ושרה שומעת מה דהוה אמר (פתח האהל דא קב"ה, והוא אחריו, מאן דהוה אמר), פתח האהל דא דרגא תתאה, פתחא דמהימנותא, והוא אחריו (דא) דאודי ליה דרגא עלאה, (נ"א פתח האהל, והוא אחריו דא קב"ה, פתח האהל דא דרגא תתאה, והוא אחריו דא דרגא עלאה), מן יומא דהות שרה בעלמא לא שמעת מלה דקב"ה בר ההיא שעתא, דבר אחר, דהות יתבא שרה פתח האהל בגין למשמע מלין, והיא שמעת האי מלה דאתבשר בה אברהם, (ד"א) והוא אחריו, אברהם דהוה יתיב אחריו דשכינתא:

ואברהם ושרה זקנים באים בימים, מאי באים בימים, שעורין דיומין דאתחזי כדין להו, חד מאה, וחד תשעים, עאלו ביומין, שעורא דיומין כדקא יאות, באים בימים, כמה דאת אמר כי בא היום,

דאערב יומא למיעל, וחדל להיות לשרה ארח כנשים, וההיא שעתא חמאת גרמה בעדונא אחרא, ובגין כך אמרה ואדוני זקן, דהא איהו לאו כדאי לאולדא, בגין דאיהו סבא. רבי יהודה פתח, (משלי לא כג) נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ, תא חזי קב"ה אסתלק ביקריה, דאיהו גניז וסתים בעלויא סגיא, לאו איתי בעלמא, ולא הוה מן יומא דאתברי עלמא, דיכיל לקיימא על חכמתא דיליה, ולא יכיל לקיימא ביה, בגין דאיהו גניז וסתים, ואסתלק לעילא לעילא וכלהו עלאי ותתאי לא יכלין לאתדבא, עד דכלהו אמרין (יחזקאל ג יב) ברוך כבוד יהו"ה ממקומו, תתאי אמרי דאיהו לעילא, דכתיב (תהלים קיג ד) על השמים כבודו, עלאי אמרי דאיהו לתתא, דכתיב (שם נז יב) על כל הארץ כבודך, עד דכלהו עלאי ותתאי אמרי, ברוך כבוד יהו"ה ממקומו, בגין דלא אתידע, ולא הוה מאן דיכיל לקיימא ביה, ואת אמרת נודע בשערים בעלה.

זוהר חלק א דף קג/ב

אלא ודאי נודע בשערים בעלה דא קב"ה, דאיהו אתידע ואתדבק לפום מה דמשער בלביה, כל חד כמה דיכיל לאדבא ברוחא דחכמתא, ולפום מה דמשער בלביה הכי אתידע בלביה, ובגין כך נודע בשערים, באינון שערים, אבל דאתידע כדקא יאות, לא הוה מאן דיכיל לאדבא ולמנדע ליה. רבי שמעון אמר, נודע בשערים בעלה, מאן שערים כמה דאת אמר (תהלים כד ז) שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם, ובגין אלין שערים דאינון דרגין עלאין בגינייהו אתידע קב"ה ואי לא, לא יכלין לאתדבא ביה, תא חזי דהא נשמתא דבר נש לאו איהו (נ"א לא אית) מאן דיכיל למנדע לה, אלא בגין אלין שייפין דגופא, ואינון דרגין דעבדין אומנותא דנשמתא, בגין כך אתידע ולא אתידע, כך קב"ה אתידע ולא אתידע, בגין דאיהו נשמתא לנשמתא רוחא לרוחא, גניז וטמיר מכלא, אבל באינון שערים דאינון פתחין לנשמתא אתידע קב"ה. תא חזי אית פתחא לפתחא ודרגא לדרגא, ומנייהו ידיע יקרא דקב"ה, פתח האהל, דא הוא פתחא דצדק, כמה דאת אמר (שם קיח יט) פתחו לי שערי צדק וגו', דא פתחא קדמאה לאעלא ביה, ובהאי פתחא אתחזון כל שאר פתחין עלאין, מאן דזכי להאי, זכי למנדע ביה, ובכלהו שאר פתחין, בגין דכלהו שראן עליה. והשתא דפתחא דא לא אתידע, בגין דישראל בגלותא, וכלהו פתחין אסתלקו מניה, לא יכלין למנדע ולאדבא, אבל בזמנא דיפקון ישראל מן גלותא, זמינין כלהו דרגין עלאין למשרי עליה כדקא יאות, וכדין ינדעון בני עלמא חכמתא עלאה יקירא, מה דלא הוה ידעין מקדמת דנא, דכתיב (ישעיה יא ב) ונחה עליו רוח יהו"ה, רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת, ויראת יהו"ה, כלהו זמינין לאשראה על האי פתחא תתאה דאיהו פתח האהל, וכלהו זמינין לאשראה על מלכא משיחא, בגין למידן עלמא, דכתיב (ישעיה יא ד) ושפט בצדק דלים וגו'. בגיני כך, כד אתבשר אברהם, האי דרגא הוה אמר כמה דאתמר, דכתיב ויאמר שוב אשוב אליך כעת חיה, ויאמר, ולא כתיב מאן הוה, ודא הוא פתח האהל, ועל דא ושרה שומעת האי דרגא דהוה מלייל עמיה, מאן דלא הוה שמעת מקדמת דנא, דכתיב ושרה שומעת פתח האהל, דהוה מבשר ואמר שוב אשוב אליך כעת חיה והנה בן לשרה אשתך. תא חזי כמה הוא חביבותא דקב"ה לגביה דאברהם, דהא לא נפק מניה יצחק עד דאתגזר, לבתר דאתגזר אתבשר ביה ביצחק, בגין דאיהו כדין זרעא קדישא, ועד לא אתגזר לאו איהו זרעא קדישא, וכדין איהו כמה דכתיב (בראשית א יב) אשר זרעו בו למינהו. ותא חזי עד לא אתגזר אברהם, ההוא זרעא דיליה לא הוה קדישא, בגין דנפק מגו ערלה, ואתדבק בערלה לתתא, לבתר דאתגזר נפק ההוא זרעא מגו קדישא, ואתדבק בקדושה דלעילא, ואוליד לעילא, ואתדבק אברהם בדרגיה כדקא יאות, תא חזי כד אוליד אברהם ליצחק נפק קדישא כדקא יאות, והאי (נ"א ודאי) מיא אעדו ואולידו חשוכא. רבי אלעזר שאיל יומא חד לרבי שמעון אבוי, א"ל האי דקרא ליה קב"ה יצחק, דכתיב וקראת את שמו יצחק, אמאי, דהא אתחזי דעד לא נפק לעלמא קרא ליה יצחק, א"ל הא אתמר, דאשא נטל מיא, דהא מיא מסטרא דגבורה קא אתיין, ותו (נ"א ותא שאיל להו לליואי) (שאיל ליה)

לואי, דאינון בדיחין לההוא סטרא במאני זמר ותשבחן, לקביל האי סטרא, בגין כך יצחק איהו חדוה, בגין דאתי מההוא סטרא ואתדבק ביה. תא חזי יצחק בדיחותא חדוה, דאחלף מיא באשא ואשא במיא, ועל דא אקרי הכי, ובגין כך קודשא בריך הוא קרי ליה

זוהר חלק א דף קד/א

הכי עד לא יפוק לעלמא שמא דא, ואודע ליה לאברהם. ותא חזי בכלהו אחרנין שבק לון קב"ה למקרי לון שמהן, ואפילו נשי הוו קראן לבנייהו שמהן, אבל הכא לא שבק קב"ה לאמיה למקרי ליה שמא, אלא לאברהם, דכתיב וקראת את שמו יצחק, אנת ולא אחרא, בגין לאחלפא מיא באשא ואשא במיא לאכללא ליה בסטריה כיון דאתבשר אברהם ביצחק, מה כתיב ויקומו משם האנשים וישקיפו על פני סדום. רבי אלעזר אמר, תא חזי כמה אנהג קב"ה טיבו עם כל בריין, וכל שכן לאינון דאזלי באורחוי, דאפילו בזמנא דבעי למידן עלמא, איהו גרים למאן דרחים ליה למזכי במלה עד לא ייתי ההוא דינא לעלמא, דתנינן בשעתא דקב"ה רחים ליה לבר נש, משדר ליה דורונא, ומאן איהו, מסכנא, בגין דיזכי ביה, וכיון דזכי ביה איהו אמשיך עליה חד חוטא דחסד דאתמשך מסטר ימינא, ופריש ארישיה ורשים ליה, בגין דכד ייתי דינא לעלמא ההוא מחבלא יזדהר ביה, וזקיף עינוי וחמא לההוא רשימו, כדין אסתלק מניה ואזדהר ביה, בגיני כך אקדים ליה קב"ה במה דיזכי. ותא חזי, כד בעא קב"ה לאייתאה דינא על סדום, אזכי קודם לאברהם, ושדר ליה דורונא למזכי עמהון, בגין לשזבא ללוט בר אחוה מתמן, הה"ד ויזכור אלהי"ם את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה, ולא כתיב ויזכור אלהי"ם את לוט, דהא בזכותיה דאברהם אשתזיב, ומאי ויזכור, דדכיר ליה מאי דאזכי קודם עם אינון תלת מלאכין. כגוונא דא בר נש דיזכי בצדקה עם בני נשא, בשעתא דדינא שריא בעלמא, קב"ה אדכר ליה לההיא צדקה דעבד, בגין דבכל שעתא דזכי בר נש, הכי אכתיב עליה לעילא, ואפילו בשעתא דדינא שריא עלוי, קב"ה אדכר ליה לההוא טיבו דעבד וזכה עם בני נשא, כמה דאת אמר (משלי יא ד) וצדקה תציל ממות, בגיני כך אקדים ליה קב"ה לאברהם, בגין דיזכי וישזיב ללוט. וישקיפו על פני סדום, תא חזי ויקומו משם האנשים, מההיא סעודה דאתקין לון אברהם וזכה בהו, דאף דמלאכין הוו זכה בהו, וכל ההוא מיכלא לא אשתאר מניה כלום בגיני דאברהם ולמזכי ביה, דהא כתיב ויאכלו, באשא דלהון אתאכיל. ואי תימא הא תלת מלאכין הוו, האי אשא, והאי מיא, והאי רוחא, אלא כל חד וחד כליל בחבריה ובגיני כך ויאכלו כגוונא דא (שמות כד יא) ויחזו את האלהי"ם ויאכלו וישתו, אכילה ודאית אכלו, דאתזנו מן שכינתא, אוף הכא ויאכלו, גרמו (נ"א נרמז רמז) לאתזנא (מניה) מההוא סטרא דאברהם אתדבק ביה, ובגין כך לא אשאר ממה דיהיב לון אברהם כלום, כגוונא דא בעי ליה לבר נש למשתי מההוא כסא דברכה, בגין דיזכי לההיא ברכה דלעילא, אוף אינון אכלו ממה דאתקין לון אברהם, בגין דיזכו לאתזנא מסטרא דאברהם, דהא מההוא סטרא נפיק מזונא לכלהו מלאכי עלאי. וישקיפו אתערותא דרחמי לשיזבא ללוט, כתיב הכא וישקיפו, וכתיב התם (דברים כו טו) השקיפה ממעון קדשך, מה להלן לרחמי, אוף הכא לרחמי. ואברהם הולך עמם לשלחם, למעבד לון לוייה, אמר רבי ייסא, אי תימא דאברהם ידע דמלאכין אינון אמאי אעביד לון לוייה, אלא אמר רבי אלעזר אף על גב דהוה ידע, רגיל הוה למעבד לכלהו בני נשא דזמינן עמיה, למעבד לון לוייה, (נ"א מה דהוה רגיל למעבד עם בני נשא, עבד בהו ואלוי לון), בגין דכך אצטריך ליה לבר נש למעבד לוייה לאושפזין, דהא כלא בהאי תליא ובעוד דאיהו הוה אזיל עמהון, אתגלי קב"ה עליה דאברהם, דכתיב ויהו"ה אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה, ויהו"ה הוא ובית דיניה, בגין דקב"ה הוה אזיל

זהר:

עמהון. תא חזי, כד בר נש עביד לוייה (לבר נש) לחבריה, איהו אמשיך לשכינתא לאתחברא בהדיה, ולמהך עמיה באורחא לשזבא ליה, ובגין כך בעי ליה לבר נש ללוויי לאושפיזא, בגין לחברא ליה לשכינתא, ואמשיך עליה לאתחברא בהדיה, בגין כך:

ויהו"ה אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה. רבי חייא פתח, (עמוס ג ז) כי לא יעשה יהו"ה אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים, זכאין אינון זכאי עלמא דקב"ה אתרעי בהו, וכל מה דאיהו עביד ברקיעא וזמין למעבד בעלמא, על ידי דזכאין עביד ליה ולא כסי מנייהו לעלמין כלום, בגין דקב"ה בעא לשתפא בהדיה (לצדיקייא, דלא תהא פתחון פה לרשיעיא בכל מה דאיהו עביד, תא חזי כלא גלי קב"ה) לצדיקייא, בגין דאינון אתיין ומזהירין לבני נשא לאתבא מחובבייהו, ולא יתענשון מגו דינא עלאה, ולא יהא לון פתחא דפומא לגביה, בגיני כך קב"ה אודע לון רזא דאיהו עביד בהו דינא, תו, בגין דלא ימרון דהא בלא דינא עביד בהו דינא. אמר רבי אלעזר, ווי לון לחייביא, דלא ידעין ולא משגיחין, ולא ידעין לאסתמרא מחובבייהו, ומה קב"ה די כל עובדוהי קשוט ואורחתי דין, לא עביד כל מה דעביד בעלמא עד דגלי להו לצדיקייא, בגין דלא יהא לון פתחא דפומא לבני נשא, גבי בני נשא לא כל שכן דאית לון למיעבד מלייהו, דלא ימללון בני נשא סטיא עליהון, וכן כתיב (במדבר לב כב) והייתם נקיים מיהו"ה ומישראל. ואית לון למיעבד דלא יהא לון פתחון פה לבני נשא, ויתרון בהון אי אינון חטאן ולא משגחי לאסתמרא, דלא יהא ליה למדת דינא דקב"ה פתחא דפומא לגבייהו, ובמה בתשובה ועובדין דכשרן. תא חזי, ויהו"ה אמר המכסה אני מאברהם, א"ר יהודה, קב"ה יהב כל ארעא לאברהם:

מדרש הנעלם:

ויהו"ה אמר המכסה אני מאברהם וגו', מה כתיב למעלה, ויקומו משם האנשים וישקיפו על פני סדום, לעשות דין ברשעים, מה כתיב אחריו, המכסה אני מאברהם, אמר רבי חסדא, אין הקדוש ברוך הוא עושה דין ברשעים עד שנמלך בנשמתן של צדיקים, הה"ד (איוב ד ט) מנשמת אלו"ה יאבדו, וכתיב המכסה אני מאברהם, אמר הקדוש ברוך הוא, כלום יש לי לעשות דין ברשעים עד שאמלך בנשמת הצדיקים, ואומר לה הרשעים חטאו לפני אעשה בהם דין, דכתיב ויאמר יהו"ה זעקת סדום ועמורה כי רבה וחטאתם וגו'. אמר רבי אבהו, הנשמה עומדת במקומה, והיא ראה להתקרב אליו ולומר לפניו כלום, עד שאומר למטטרו"ן שיגישנה לפניו ותאמר מה שתרצה, הה"ד ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע חלילה לך וגו', אולי יש חמשים צדיקים וגו', הנשמה פותחת ואומרת, רבוננו של עולם שמא נתעסקו בנ' פרשיות של תורה, ואף על פי שלא נתעסקו לשמה, שכר יש להם לעולם הבא, ולא יכנסו לגיהנם, מה כתיב בתריה, ויאמר יהו"ה אם אמצא בסדום חמשים צדיקים וגו', והא (תנינן) יתיר אינון נ"ג פרשיות הוו, אלא אמר רבי אבהו, חמשה ספרים הם בתורה, ובכל אחד ואחד נכללים עשרת הדברות, עשרה מאמרות שבהם נברא העולם, חשוב עשרה בכל חד מנהון הם חמשים. עוד פותחת הנשמה ואומרת, רבוננו של עולם אף על פי שלא נתעסקו בתורה, שמא קבלו עונשם על מה שחטאו בבית דין ונתכפר להם, שנאמר (דברים כה ג) ארבעים יכנו לא יוסיף, וממה שנתביישו לפנייהם דיים להתכפר (לפניהם) להם שלא יכנסו לגיהנם, מה כתיב אחריו לא אעשה בעבור הארבעים. עוד פותחת ואומרת, אולי יש שם שלשים, אולי יש ביניהם צדיקים שהשיגו שלשים מעלות הרמוזים בפסוק (יחזקאל א א) ויהי בשלשים שנה, והם כלולים בל"ב נתיבות שהם כ"ב אותיות, ועשר ספירות ולפעמים הם כלולים לשמונה. עוד פותחת ואומרת, אולי ימצאון שם עשרים,

שמא יגדלו בנים לתלמוד תורה, ויש להם שכר כאילו קבלו לעשרת הדברות שתי פעמים בכל יום, דאמר רבי יצחק, כל

זוהר חלק א דף קה/א

זהר:

למהוי ליה אחסנת ירותא לעלמין, דכתיב כי את כל הארץ אשר אתה רואה לך אתננה וגו', וכתיב שא נא עיניך וראה, ולבתר קב"ה אצטריך לאעקרא אתרין אלין, אמר קב"ה כבר יהבית ית ארעא לאברהם והוא אבא לכלא, דכתיב כי אב המון גוים נתתיך, ולא יאות לי לממחי בנין ולא אודע לאבוהון דקרית ליה אברהם אוהבי, ובגין כך אצטריך לאודע ליה, בגין כך (אמר) ויהו"ה אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה. אמר רבי אבא, תא חזי ענותנותא דאברהם, דאע"ג דאמר ליה קב"ה זעקת סדום ועמורה כי רבה, ועם כל דא דאוריך עמיה ואודע ליה דבעי למעבד דינא בסדום, לא בעא קמיה לשזבא ליה ללוט, ולא יעביד ביה דינא, מאי טעמא, בגין דלא למתבע אגרא מן עובדוי, ועל דא שלח קב"ה ללוט ושזיב ליה בגיניה דאברהם, דכתיב ויזכור אלהי"ם את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה וגו'. מאי אשר ישב בהן לוט, הא אתמר, אבל בגין דכולהו חייבין ולא אשתכח (בינייהו) מכלהו דאית ליה מידי דזכו בר לוט, מכאן אוליפנא, בכל אתר דדיירין ביה חייבין, חריב איהו, אשר ישב בהן לוט, וכי בכלהו הוה יתיב לוט, אלא בגיניה הוה יתבי דלא אתחרבו, ואי תימא בזכותיה, לא אלא בזכותיה דאברהם. א"ר שמעון, תא חזי דשמושא דעביד בר נש לזכאה, ההוא שמושא אגין עליה בעלמא, ולא עוד אלא דאע"ג דאיהו חייבא, אוליף מאורחוי ועביד לון, תא חזי דהא בגין דאתחבר לוט בהדיה דאברהם, אף על גב דלא אוליף כל עובדוי, אוליף למעבד טיבו עם בריין כמה דהוה עביד אברהם, ודא הוא דאותיב לכל אינון קרתי כל ההוא זמנא דיתבו בתר דעאל לוט בינייהו. א"ר שמעון, תא חזי דשכינתא לא אעדי מניה דאברהם בההיא שעתא דקב"ה אמר ליה, (בההוא זמנא דקב"ה עמיה), א"ל רבי אלעזר, והא שכינתא הוה מליל עמיה דהא (בשמא) דא אתגלי עליה קב"ה, דכתיב (שמות ו ג) וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי, א"ל הכי הוא ודאי ותא חזי מה כתיב ויאמר יהו"ה זעקת סדום ועמורה כי רבה, בקדמיתא ויהו"ה אמר, ולבסוף ויאמר יהו"ה זעקת סדום ועמורה וגו', דא איהו דרגא עלאה דאתגלי ליה על דרגא תתאה:

מדרש הנעלם:

המגדל בנו לתלמוד תורה, ומוליכו לבית רבו בבקר ובערב, מעלה עליו הכתוב כאלו קיים (עליו) התורה ב' פעמים בכל יום, מה כתיב ויאמר לא אשחית בעבור העשרים. עוד פותחת ואומרת, אולי ימצאון שם עשרה, אומרת, רבוננו של עולם שמא היו מאותם העשרה הראשונים של בית הכנסת שנוטל שכר כנגד כלם שבאים אחריהם, מה כתיב (ביה) ויאמר לא אשחית בעבור העשרה, כל זה יש לנשמת הצדיק לומר על הרשעים, כיון שלא נמצא בידם כלום, מה כתיב וילך יהו"ה כאשר כלה לדבר אל אברהם ואברהם שב למקומו, מהו למקומו, למקום מעלתו הידועה אמר רבי, מצוה לו לאדם להתפלל על הרשעים כדי שיחזרו למוטב, ולא יכנסו לגיהנם, דכתיב (תהלים לה יג) ואני בחלותם לבושי שק וגו', ואמר רבי, אסור לו לאדם להתפלל על הרשעים שיסתלקו מן העולם, שאלמלא סלקו קודשא בריך הוא לתרח מן העולם כשהיה עובד עבודה זרה, לא בא אברהם אבינו לעולם, ושבטי ישראל לא היו, והמלך דוד ומלך המשיח, והתורה לא נתנה, וכל אותם הצדיקים והחסידים והנביאים לא היו בעולם. אמר רבי יהודה כיון

שרואה הקדוש ברוך הוא שלא נמצא ברשעים כלום מכל אותם העניינים, מה כתיב ויבאו שני המלאכים סדומה וגו':

זוהר חלק א דף קה/ב

זהר:

ארדה נא ואראה הכצעקתה הבאה אלי עשו כלה, למאן קאמר, אי תימא לאינון מלאכין, מאן חמא מליל עם דא ופקיד לדא אלא לאברהם קאמר דברשותיה קיימין אינון אתרי, דבר אחר, לאינון מלאכין, מה דאתמר לאברהם, מאי טעמא עשו, עשה מבעי ליה, מאי עשו, (אלא) דא אברהם ושכינתא דלא אעדי מניה, (דבר אחר) עשו מה דאתמר למלאכין, בגין דהוּו זמינין תמן והוּו משתכחין למעבד דינא, ועל דא עשו. דבר אחר עשו (למעבד) כתרגומו עבדו, וכי לא הוּו ידע קב"ה דאיהו אמר ארדה נא ואראה, והא כלא אתגלי קמיה, אלא ארדה נא מדרגא דרחמי לדרגא דדינא, והיינו (האי) ירידה, ואראה ראייה דא היא לאשגחא עליהון במאן דינא ידין לון, אשכחן ראייה לטב ואשכחן ראייה לביש, ראייה לטב דכתיב (שמות ב כה) וירא אלהי"ם את בני ישראל וידע, ראייה לביש דכתיב ארדה נא ואראה, (נ"א אשכחן ירידה לטב ואשכחן ירידה לביש, לטב דכתיב (שם יט כ) וירד ה' על הר סיני, (במדבר יא יז) וירדתי ודברתי עמך שם, ירידה לביש ארדה נא, בגין) לאשגחא עלייהו בדינא, ועל דא אמר קב"ה המכסה אני מאברהם:

ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום, מאי טעמא ברכה דא הכא, אלא בגין לאודעא דאפילו בשעתא דקב"ה יתיב בדינא על עלמא לא אשתני, דהא יתיב בדינא על דא (ד"א ל"ג ויתיב) וברחמי על דא, וכלא ברגעא חדא ובשעתא חדא. א"ר יהודה, והא כתיב (תהלים סט יד) ואני תפלתי לך יהו"ה עת רצון, זמנין דאיהו עת רצון וזמנין דלאו איהו עת רצון, זמנין דשמע וזמנין דלא שמע, זמנין דאשתכח דלא אשתכח, דכתיב (ישעיה נה ו) דרשו יהו"ה בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב. א"ר אלעזר, כאן ליחיד כאן לצבור כאן לאתר חד וכאן לכולי עלמא בגיני כך בריך ליה לאברהם דאיהו שקיל ככל עלמא, דכתיב (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, (וכתיב) ותנינן באברהם, יהיה בגימטריא שלשים, הכי תנינן תלתין צדיקים אזמין קב"ה בכל דרא ודרא לעלמא כמה דאזמין לאברהם. פתח ואמר, (ש"ב כג יט) מן השלשים נכבד, ואל השלשה לא בא וגו', מן השלשים נכבד, אלין אינון תלתין צדיקים דאזמין קב"ה לעלמא ולא יבטל לון מניה, ובניהו בן יהוידע כתיב ביה מן השלשים נכבד, איהו חד מניהו, ואל השלשה לא בא, דלא שקיל לתלתא אחרנין דעלמא קאים עלייהו ואל השלשה לא בא, למהוי במניינא כחד מניהו, באינון תלתין זכאין זכה למיעל בחושבנא, אבל ואל השלשה לא בא, דלא זכה לאתחברא בהו ולמהוי עמהון בחולקא חדא, יהיה, כמה דתנינן תלתין הוּו, ובגין כך קב"ה ברכיה באינון תלתין צדיקים. תא חזי א"ל קב"ה לאברהם, זעקת סדום ועמורה כי רבה, דהא סליקת קדמי מה דאינון עבדין לכל עלמא, דכל עלמא מנעי רגלייהו דלא למיעל בסדום ועמורה, דכתיב (איוב כח ד) פרץ נחל מעם גר הנשכחים מני רגל דלו מאנוש נעו, פרץ נחל מעם גר, פרצה הוּו פריץ נחל לאינון בני עלמא דעאלו לתמן, דכלהו דחמאן למאן דהוּו יהבי למיכל ולמשתי לבר נש אחרא, שדיין ליה (בנוקבי דנקרי) בעומקא דנהרא, ואיהו דנטיל ליה הכי נמי, ועל דא כלהו בני עלמא הוּו נשכחים מני רגל, דמנעי רגלייהו דלא למיעל תמן, ומאן דעאל דלו מאנוש נעו, דהוּו דלי גופא בכפנא, דלא הוּו יהבי ליה למיכל ולמשתי, ואשתני דיוקניה משאר בני עלמא, דכתיב דלו מאנוש נעו, כתיב הכא נעו, וכתיב התם (משלי ה ו) נעו מעגלותיה, הכי נמי הוּו סטאן מעגלין ואורחין דלא למיעל תמן, ואפילו עופי שמיא הוּו מנעי

זוהר חלק א דף קו/א

זהר:

למיעל תמן, דכתיב (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיט וגו', ובגיני כך כולי עלמא הוו צווחין על סדום ועל עמורה, ועל כלהו קרתי, דכלהו כגוונא חדא הוו. זעקת סדום ועמורה כי רבה, אמר ליה אברהם אמאי, אמר ליה וחטאתם כי כבדה מאד, בגיני כך ארדה נא ואראה הכצעקתה, הכצעקתם מבעי ליה, דהא כתיב זעקת סדום ועמורה, ותרי קרתי הוו, אמאי הכצעקתה, אלא הא אוקמוה. תא חזי בסטרא דתותי קלא דברדא סלקין קוטרי כלהו בכתפא, מתכנשי בחד טיף ועאלין בגו נוקבי דתהומא רבא ואתעבידו חמש בחד חד איהו כד (צלילן קלין) איכא צלילין קלין, דכלהו אתעבידו חד, קלא דסליק מתתא, עאל בינייהו ואתמשכא כחד, וההוא קלא סלקא ונחתא תבעא דינא לאתמשכא לתתא, כד האי קלא סלקא למתבע דינא, כדין אתגלי לאשגחא קב"ה בדינא. אמר רבי שמעון, הכצעקתה מאן הכצעקתה דא גזרת דינא דתבעא דינא כל יומא, דהכי תנינן, כמה שנין קיימא גזרת דינא, ותבעא מקמי קב"ה על דזבינו אחוי דיוסף ליוסף, בגין דגזרת דינא צווחת על דינא, ועל דא הכצעקתה הבאה אלי, מאי הבאה אלי, דא הוא רזא, כמה דאת אמר (אסתר ב יד) בערב היא באה ובבקר היא שבה, ודא הוא הבאה אלי תדיר, כגוונא דא קץ כל בשר בא לפני, והא אתמר, עשו כלה הא אתמר:

ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע, אמר רבי יהודה, מאן חמא אבא דרחמנותא כאברהם, תא חזי בנח כתיב (בראשית ו יג) ויאמר אלהי"ם לנח קץ כל בשר בא לפני וגו', עשה לך תיבת עצי גפר, ואשתיק ולא אמר ליה מידי, ולא בעא רחמי, אבל אברהם בשעתא דאמר ליה קב"ה זעקת סדום ועמורה כי רבה וגו', ארדה נא ואראה וגו', מיד כתיב ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע. אמר רבי אלעזר, אוף אברהם לא עבד שלימו כדקא יאות, נח לא עביד מידי לא האי ולא האי, אברהם תבע דינא כדקא יאות, דלא ימות זכאה עם חייבא, ושארי מחמשים עד עשרה, עבד ולא אשלים, דלא בעא רחמי בין כך ובין כך, דאמר אברהם לא בעינא למתבע אגר עובדי, אבל מאן עבד שלימו כדקא יאות, דא משה, דכיון דאמר קב"ה (שמות לב ח) סרו מהר מן הדרך וגו', עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו, מיד מה כתיב ויחל משה את פני יהו"ה אלקיו וגו', עד דאמר ועתה אם תשא חטאתם, ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת, ואע"ג דכלהו חטו, לא זו מתמן עד דאמר ליה סלחתי כדברך, אבל אברהם לא אשגח אלא אי אשתכח בהו זכאי, ואם לאו לא, ועל דא לא הוה בעלמא בר נש דיגין על דריה כמשה, דאיהו רעיא מהימנא. ויגש אברהם ויאמר, אתקין גרמיה למתבע דא, אולי ימצאון שם חמשים, שרא מחמשים דאיהו שירותא למנדע, עד עשרה דאיהו עשיראה סופא דכל דרגין, אמר רבי יצחק, עד עשרה אלין עשרה יומין דבין ראש השנה ליום הכפורים, בגין כך שרא מחמשים עד עשרה, וכיון דמטא לעשרה, אמר מכאן ולתתא לאו הוא אתר דקיימא בתשובה, בגיני כך לא נחת לתתא מעשרה:

ויבואו שני המלאכים סדומה בערב וגו', אמר רבי יוסי, תא חזי מה כתיב לעילא, וילך יהו"ה כאשר:

מדרש הנעלם:

רבי פתח בהאי קרא, (שופטים ג א) ואלה הגוים אשר הניח יהו"ה לנסות במ את ישראל, אמר רבי חזי הוית בההוא עלמא, (ולית עלמא) קאים (ד"א, ולית מעלה) אלא כאינון

זהר:

כלה לדבר אל אברהם, דהא כיון דאתפרש שכינתא מאברהם, ואברהם תב לאתריה, כדין ויבאו שני המלאכים סדומה בערב, דהא חד אסתלק בשכינתא, ואשתארו אינון תרין, כיון דחמא לוט לון רהט בתרייהו, מאי טעמא, וכי כל אינון דהוו אתיין, איהו אעיל לון לביתיה ויהיב לון למיכל ולמשתי, ובני מתא היך לא קטלין ליה, דהא לברתיה עבדו דינא. ומאי הוא, דברתיה דלוט יהבת פתא דנהמא לחד עניא, ידעו בה, שפוא דובשא ואותבוה בריש איגרא עד דאכלוה צרעי, אלא בגין דהוה בליליא, חשיב דלא יסתכלון ביה בני מתא, ועם כל דא כיון דעאלו לביתא, אתכנשו כלהו ואסחרו לביתא. אמר רבי יצחק, אמאי רהט לוט אבתרייהו, (אלא בגין) דכתיב וירא לוט וירץ לקראתם, רבי חזקיה ורבי ייסא, חד אמר דיוקנא דאברהם חמא עמהון, וחד אמר שכינתא אתיא עלייהו, כתיב הכא וירא לוט וירץ לקראתם, וכתיב התם וירץ לקראתם מפתח האהל, מה להלן חמא שכינתא אוף הכא חמא שכינתא, וירא לוט וירץ לקראתם ויאמר הנה נא אדנ"י באל"ף דל"ת נו"ן יו"ד. סורו נא, גשו נא מבעי ליה, מאי סורו נא, אלא לאהדרא לון סחרניה דביתא, בגין דלא יחמון לון בני מתא, ולא יעלון באורח מישר לביתא, ובגין כך סורו נא. רבי חזקיה פתח, (איוב כח כד) כי הוא לקצות הארץ יביט, תחת כל השמים יראה, כמה אית לון לבני נשא לאסתכלא בעובדוי דקב"ה, ולאשתדלא באורייתא יממא ולילי, דכל מאן דאשתדל באורייתא קב"ה אשתבח ביה לעילא ואשתבח ביה לתתא, בגין דאורייתא אילנא דחיי איהי לכל אינון דעסקין בה, למיהב לון חיינ בעלמא דין:

מדרש הנעלם:

דשליטין על רעותא דלבהון, שנאמר (תהלים פא ו) עדות ביהוסף שמו וגו', אמר רב יהודה, למה זכה יוסף לאותה המעלה והמלכות, בשביל שכבש יצרו, דתנינן כל הכובש את יצרו מלכותא דשמיא אחיל עליה. דאמר רבי אחא, לא ברא הקדוש ברוך הוא ליצר הרע אלא לנסות בו בני אדם, ומי בעי קודשא בריך הוא לנסותא בבני נשא, אין, דאמר רבי אחא, מנא לן, מדכתיב (דברים יג ב) כי יקום בקרבך נביא וגו', ובא האות והמופת וגו', כי מנסה יהו"ה אלהיכם וגו', ולמה בעי נסותא, דהא כל עובדוי דבר נש אתגלי קמיה, אלא שלא לתת פתחון פה לבני אדם, ראה מה כתיב:

ולוט יושב בשער סדום, דהוה יתיב לנסותא לברייטא. אמר רבי יצחק, מאי דכתיב (ישעיה נז כ) והרשעים כים נגרש וגו', אפילו בשעת דינו של רשע הוא מעיז פניו, ואזי הוא ברשעתו קיים, ראה מה כתיב טרם ישכבו וגו'. אמר רבי יצחק, כשם שברא קודשא בריך הוא גן עדן בארץ, כך ברא גיהנם בארץ, וכשם שברא גן עדן למעלה, כך ברא גיהנם למעלה, גן עדן בארץ, דכתיב (בראשית ב ח) ויטע יהו"ה אלהי"ם גן בעדן וגו', גיהנם בארץ, דכתיב (איוב י כב) ארץ עיפחה כמו אופל וגו', גן עדן למעלה, דכתיב (ש"א כה כט) והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך, וכתיב (קהלת יב ז) והרוח תשוב אל האלהי"ם אשר נתנה, גיהנם למעלה, דכתיב ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע. גן עדן למטה כדאמרן, גן עדן למעלה לנשמתן של צדיקים גמורים, להיות נזונין מאור הגדול של מעלה, גיהנם למטה לאותם הרשעים (דישראל) שלא קבלו ברית מילה, ולא האמינו בהקדוש ברוך הוא ודתו, ולא שמרו שבת, ואלו הם עכו"ם שנדונים באש, שנאמר (יחזקאל טו ז) מהאש יצאו והאש תאכלם וגו', וכתיב (ישעיה סו כד) ויצאו וראו בפגרי האנשים וגו', גיהנם למעלה, לאותם פושעי ישראל שעברו על מצות התורה,

ולא חזרו בתשובה, שדוחים אותם לחוץ, עד שיקבלו עונשם, והולכים וסובבים כל העולם, שנאמר (תהלים יב ט) סביב רשעים יתהלכון, ושם נדונים שנים עשר חדש, לאחר כן מדורם עם אותם שקבלו עונשם במוותם

זוהר חלק א דף קז/א

זהר:

ולמיהב לון חיינ בעלמא דאתי. תא חזי, כי הוא לקצות הארץ יביט, למיהב לון מזונא, ולספקא לון מכל מה דאצטריכו, בגין דאיהו אשגח בה תדיר, דכתיב (דברים יא יב) תמיד עיני יהו"ה אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה, בגין דארץ דא מה כתיב בה, (משלי לא טו) ממרחק תביא לחמה, ולבתר איהי יהבת מזונא וטרפא לכל אינון חיוון ברא דכתיב (שם) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה, ועל דא כי הוא לקצות הארץ יביט, תחת כל השמים יראה, לכלהו בני עלמא למיהב לון מזונא וספוקא לכל מה דאצטריך כל חד וחד, דכתיב (תהלים קמה טז) פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. דבר אחר, כי הוא לקצות הארץ יביט, לאסתכלא בעובדוי דבר נש, ולאשגחא בכל מה דעבדי בני נשא בעלמא, תחת כל השמים יראה, מסתכל וחמי לכל חד וחד. תא חזי, כיון דחמא קב"ה עובדין דסדום ועמורה, שדר לון לאינון מלאכין לחבלא לסדום, מה כתיב וירא לוט, חמא לשכינתא, וכי מאן יכיל למחמי שכינתא, אלא חמא זהרא חד דנהיר דקא סלקא על רישיהו, וכדין ויאמר הנה נא אדנ"י, באל"ף דל"ת כמה דאתמר, ובגין שכינתא ההוא נהירו דנהיר קאמר, סורו נא אל בית עבדכם ולינו ורחצו רגליכם, לא עבד הכי אברהם, אלא בקדמיתא אמר ורחצו רגליכם, ולבתר ואקחה פת לחם וגו', אבל לוט אמר סורו נא אל בית עבדכם ולינו, ולבתר ורחצו רגליכם והשכמתם והלכתם לדרככם, בגין דלא ישתמודעון בהו בני נשא, ויאמרו לא כי ברחוב נלין, בגין דכך הו עבדי אורחין דעאלין תמן, דלא הוה בר נש דיכנוש לון לביתא, ועל דא אמרו לא כי ברחוב נלין, מה כתיב ויפצר במ מאד וגו'. תא חזי, כד קב"ה עביד דינא בעלמא שליחא חדא עביד ליה, והשתא חמינן תרי שלוחי, אמאי, וכי לא סגי בחד, אלא חד הוה, ומה דאמר תרי (הכי הוא ודאי, בגין דחד) חד הוה לאפקא ליה ללוט ולשזבא ליה, וחד למיהפך לקרתא ולחבלא ארעא, ובגין כך אשתאר חד:

ויהו"ה המטיר על סדום ועל עמורה וגו', רבי חייא פתח (ישעיה יג ט), הנה יום יהו"ה בא אכזרי וגו', הנה יום יהו"ה בא, דא בי דינא לתתא בא כמה דאתמר, הבאה אלי (עשו), בגין דלא עביד דינא עד דעאל ונטיל רשו כגוונא דא קץ כל בשר בא לפני. דבר אחר, הנה יום יהו"ה בא, דא הוא מחבלא לתתא כד נטיל נשמתא, בגיני כך אכזרי ועברה, לשום הארץ לשמה, דא סדום ועמורה, וחטאיה:

מדרש הנעלם:

כל אחד ואחד כפי המקום הראוי לו. והרשעים של אומות העולם נדונים תמיד באש ובמים, ושוב אינם עולים, שנאמר ואשם לא תכבה, משפט הרשעים בגיהנם, כמה דכתיב ויהו"ה המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש וגו', ושוב אינם עולים, ולא יקומו ליום הדין, שנאמר (שם כט כב) אשר הפך יהו"ה באפו ובחמתו, באפו בעולם הזה, ובחמתו בעולם הבא, אמר רבי יצחק, כהאי גוונא אית גן עדן למעלה ואית גן עדן למטה, אית גיהנם למטה ואית גיהנם למעלה. אמר רבי יעקב, הרשעים שקלקלו ברית מילה שבהם, וחללו שבת בפרהסיא, וחללו את המועדות, ושכפרו בתורה, ושכפרו בתחיית המתים וכדומה להם, יורדים לגיהנם שלמטה, ונדונים שם,

ושוב אינם עולים, אבל יקומו ליום הדין, ויקומו לתחיית המתים, ועליהם נאמר (דניאל יב ב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו, אלה לחיי עולם וגו', ועליהם נאמר (ישעיה סו כד) והיו דראון לכל בשר, מאי דראון, די ראון, שהכל יאמרו די בראייתם, ועל הצדיקים שבישראל נאמר, (שם ס כא) ועמך כלם צדיקים וגו':

זוהר חלק א דף קז/ב

זהר:

ישמיד ממנה, אליו יתבי ארעא, מה כתיב בתריה, כי כוכבי השמים וכסיליהם וגו', דהא מן שמיא אמטר עליהון אשא ואעבר לון מן עלמא, לבתר מה כתיב, אוקיר אנוש מפז וגו', דא אברהם דקב"ה סליק ליה על כל בני עלמא. רבי יהודה אוקים לון להני קראי ביומא דאתחרב בי מקדשא, דבההוא יומא אתחשכו עלאי ותתאי, ואתחשכן שמיא וככביא. רבי אלעזר מוקים להני קראי ביומא דיוקים קב"ה לכנסת ישראל מעפרא, וההוא יומא יתידע לעילא ותתא, דכתיב (זכריה יד ז) והיה יום אחד הוא יודע ליהו"ה, וההוא יומא, יומא דנוקמא איהו, דזמין קב"ה לנקמא משאר עמין עעכו"ם, וכד קב"ה יעביד נוקמין בשאר עמין עעכו"ם, כדין אוקיר אנוש מפז, דא מלכא משיחא, דיסתלק ויתייקר על כל בני עלמא, וכל בני עלמא יפלחון ויסגדון קמיה, דכתיב (תהלים עב ח) לפניו יכרעו ציים וגו' מלכי תרשיש וגו'. תא חזי אע"ג דנבואה דא אתמר על בבל, בכלא אתמר, דהא חמינן בהאי פרשתא, דכתיב (ישעיה יד א) כי ירחם יהו"ה את יעקב, וכתיב (שם ב) ולקחום עמים והביאום אל מקומם. ויהו"ה המטיר על סדום, דא דרגא דבי דינא דלתתא, דנטיל רשו מלעילא, רבי יצחק אמר, דעבד דינא ברחמי, דכתיב מאת יהו"ה מן השמים, בגין לאשתכחא דינא ברחמי, ואי תימא מאי רחמי הכא, דכתיב ויהי בשחת אלהי"ם את ערי הככר, ויזכור אלהי"ם את אברהם וגו', ולבתר נפקו מניה תרין אומין שלמין, וזכה דנפיק מניה דוד ושלמה מלכא. חמי מה כתיב, ויהי כהוציאם אותם החוצה ויאמר וגו', תא חזי בשעתא דדינא שרי בעלמא, הא אתמר דלא ליבעי ליה לבר נש לאשתכחא בשוקא, בגין דכיון דשריא דינא לא אשגח בין זכאה וחייבא, ולא בעי (לאסתכלא) לאשתכחא תמן, והא אתמר, דבגין כך אסתים נח בתיבה, ולא ישגח בעלמא בשעתא דדינא יתעביד, וכתיב (שמות יב כב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר, עד דיתעביד דינא, ובגין כך ויאמר המלט על נפשך אל תביט אחרריך וגו'. רבי יצחק ורבי יהודה הוו אזלי בארשא, אמר רבי יהודה לרבי יצחק, דינא דעבד קב"ה במבול ודינא דסדום, תרווייהו דינין דגיהנם הוו, בגין דחייבי גיהנם אתדנו במיא ובאשא, אמר רבי יצחק, סדום בדינא דגיהנם אתדן, דכתיב ויהו"ה המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת יהו"ה מן השמים, דא מסטרא דמיא ודא מסטרא דאשא, דא ודא הוא דינא דגיהנם, וחייבין דגיהנם בתרין דינין אלין אתדנו. א"ל דינא דחייבי דגיהנם תריסר ירחי וקב"ה סליק לון מגיהנם, ותמן מתלבנין, ויתבין לתרעא דגיהנם, וחמאן אינון חייבין דעאלין ודינין לון תמן, ואינון תבעי רחמי עליהו, ולבתר קב"ה חייס עלייהו, ואעיל לון לדוכתא דאצטריך לון, מההוא יומא ולהלאה גופא אשתכך בעפרא, ונשמטא ירתא:

סתרי תורה:

תוספתא, קטורי רמאי הורמני דבדורי (נ"א, דבורירי, ונ"א, דבורייני), חכימין בסכלתנו, יסתכלון למנדע, בשעתא דרישא חוורא אתקין כרסייא על גבי סמכין דאבנין דמרגליתא טבן בין אינון אבנין, אית חד מרגליתא שפירא בחיזו יאה בריוא. קומטרא דקנטרא, (נ"א, דקינטרא), דמלהטא בע' גווינין, אינון ע' גווינין מלהטן לכל סטר, אליון ע' מתפרשאן מגו ג' גווינין. אליון זיקין

בזיקין דנציצין לד' סטרי עלמא, הכא איתא זיקא תקיפא דסטר שמאלא, דאתאחיד בשמים, אינון גוונין שבעין, דינא יתיב וספרין פתיחו, מהכא נפקי גירין וסייפין ורומחין ואשא דקוסטרא, ואתאחיד אשא תקיפא דנפקא משמים ביה, כד אתאחד אשא עלאה באלין דלתתא, לית מאן דיכיל לאתבא רוגזא

זוהר חלק א דף קח/א

זהר:

אתרה כדחזי לה. תא חזי דהא אתמר, דאפילו אינון בני טופנא לא אתדנו אלא באשא ומיא, מיא קרירן נחתי מלעילא, ומיא רתיחן סלקי מתתא כאשא, ואתדנו בתרי דינין, בגין דדינא דלעילא הכי הוי, בגין כך בסדום גפרית ואש, א"ל אי יקומון ליום דינא, אמר ליה הא אתמר, אבל אלין דסדום ועמורה לא יקומון, וקרא אוכח דכתיב (דברים כט כב) גפרית ומלח שריפה כל ארצה, לא תזרע ולא תצמיח וגו', אשר הפך יהו"ה באפו ובחמתו, אשר הפך יהו"ה בעלמא דין, באפו בעלמא דאתי, ובחמתו בזמנא דזמין קב"ה לאחייא מתייא, א"ל תא חזי כמה דארעא דלהון אתאביד לעלם ולעלמי עלמיא, הכי נמי אתאבידו אינון לעלם ולעלמי עלמיא. ותא חזי דינא דקב"ה דינא לקבל דינא, אינון לא הוו תייבין נפשא דמסכנא במיכלא ובמשתיא, אוף הכי קב"ה לא אתיב לון נפשייהו לעלמא דאתי, ותא חזי אינון אתמנעו מצדקה דאקרי חיים, אוף קב"ה מנע מנייהו חיים בעלמא דין ובעלמא דאתי, וכמה דאינון מנעו אורחין ושבילין מבני עלמא, הכי נמי קב"ה מנע מנייהו אורחין ושבילין דרחמי לרחמא עלייהו בעלמא דין ובעלמא דאתי, רבי אבא אמר, כלהו בני עלמא יקומון, ויקומון לדינא, ועלייהו כתיב (דניאל יב ב) ואלה לחרפות ולדראון עולם, וקב"ה מארי דרחמין איהו, וכיון דדן להו בהאי עלמא וקבילו דינא, לא אתדנו בכלהו דינין. א"ר חייא, כתיב וישלח את לוט מתוך ההפכה וגו', מהו בהפוך את הערים אשר ישב בהן לוט, אלא בכולהו עבד דיוריה לוט, דכתיב ולוט ישב בערי הככר ויאהל עד סדום, (וכתיב אשר ישב בהן לוט, אלא ודאי בכלהו עבד דיוריה), ולא קבילו ליה, בר דמלך סדום קביל ליה:

סתרי תורה:

ודינא. עיינין להטין כטיסין דנורא, נחית בהו לעלמא, ווי מאן דאערע ביה חגיר חרצין (ס"א, חרבין) איהו, חרבא שננא בידיה, לא חייס על טב ועל ביש, דהא פתקא (ס"א, פסקא) דאינון שבעין ברשו דאתאחיד ההוא סטרא דשמים, נחית בידא שמאלא בכמה דינין, אתהפך בכמה גוונין הפוך בכל יומא, איהו אקרי כרום זלות דמתקנא לגבי בני אדם כל גוונין דכלי זעמו דקודשא בריך הוא ביה אתחזיין, ואינון יתבין ברומו דעלמא ובני נשא בסכלותא דלהון לא משגחי בהון. גפרית ואש התוכא דמיא ואשא, דמתהתכי מן שמיא, אתאחדו דא בדא ונחת על סדום, ווי לחייביא דלא משגיחין על יקרא דמאריהון:

עשרה שמהן גליפן בהורמנותא דמלכא, עשר אינון וסלקין לחושבן סגי, שבעין גוונן מלהטי לכל סטר, נפקי מגו שמהן דאגליף, רזא דע' שמהן דמלאכייא דאינון ברזא דשמיא, ואינון מיכאל גבריאל רפאל נוריאל. קמ"ז, ק'דומיאל מ'לכיאל צ'דקיאל, פתא חזי, פ'דאל ת'ומיאל ח'סדיאל, צר"י, צ'וריאל ר'זיאל י'ופיאל, סגו"ל, ס'טוטריה ג'זריאל ו'תריאל (נ"א ו'רדיאל), ל'מואל, חר"ק, ח'זקיאל ר'הטיאל ק'דשיאל, שב"א, ש'מעאל ב'רכיאל (נ"א ש'כניאל, ונ"א ב'רקיאל) א'היאל, חל"ם, ח'ניאל ל'הדיאל מ'חניאל (נ"א ח'ניאל ל'עדיאל מ'לכיאל), ע'ניאל ע'נאל א'הניאל ר'חמיאל ע'זריאל (נ"א ש'בנאל ר'ומיאל ק'דושיאל, שר"ק. ח'כמיאל ר'מאל, ק'רשיאל חר"ק),

ס'נניה ו'דרגזיה ר'סיסאל ד'ומיאל ס'ניה ט'הריאל ע'זריאל נ'ריה ס'מכיאל ר'מיאל ב'רקיאל.
(ר"ת סוד תשר"ק), ת'סוריה ש'בניאל ר'ביאל ק'נוניה צ'וריה פ'סיסתה

זוהר חלק א דף קח/ב

זהר:

בסדום בגיניה דאברהם:

ותבט אשתו מאחריו, מאחריה מבעי ליה, אלא מבתר שכינתא, רבי יוסי אמר, מבתריה דלוט, דמחבלא אזיל אבתריה, וכי אבתריה אזיל, והא הוא שדר ליה, אלא בכל אתר דהוה אזיל לוט אתעכב מחבלא לחבלא, וכל אתר דאזיל כבר ושביק לאחוריה הוה מהפך ליה מחבלא, ובגין כך אמר ליה אל תביט אחריך, דהא אנא אחבל בתרך, ועל דא כתיב ותבט אשתו מאחריו, וחמת מחבלא, כדין ותהי נציב מלח, דהא בכל זמנא דמחבלא לא חמי אנפוי דבר נש (נ"א אחמי אנפי לבר נש) לא מחביל ליה, כיון דאתתיה אהדרת אנפיה לאסתכלא אבתריה, מיד ותהי נציב מלח. רבי אלעזר ורבי יוסי הוו קיימי יומא חד ועסקי בהאי קרא, אמר רבי אלעזר כתיב (דברים ח ט) ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם לא תחסר כל בה, האי בה תרי זמני אמאי, אלא הא אתמר דקודשא בריך הוא פליג כל עמין וארעאן לממנן שליחן וארעא דישראל לא שליט בה מלאכא ולא ממנא אחרא, אלא איהו בלחודוי, בגין כך אעיל לעמא דלא שליט בהו אחרא, לארעא דלא שליט בה אחרא, תא חזי קודשא בריך הוא יהיב מזונא תמן בקדמיתא, ולבתר לכל עלמא, כל שאר עמין עכו"ם במסכנות, וארעא דישראל לאו הכי, אלא ארץ ישראל אתזן בקדמיתא, ולבתר כל עלמא, ובגין כך ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם, אלא בעתירו בספוקא דכלא, תאכל בה ולא באתר אחרא, בה בקדישו דארעא, בה שריא מהימנותא עלאה, בה שריא ברכתא דלעילא, ולא באתר אחרא. תא חזי כתיב (בראשית יג י) כגן יהו"ה כארץ מצרים, עד הכא לא אתידע גן יהו"ה אי הוא ארץ מצרים, ואי איהו ארץ סדום;

סתרי תורה:

צ'ורטק ע'דיאל ס'מכיאל נ'ריאל מ'רוניה ל'סני כ'מוסיה י'דיאל ט'טרוסיה (ס"א ח'נניאל) ח'וניאל ז'כריאל ו'אריאל ה'ינאל ד'גדאל ג'ריאל ב'דאל א'נפיאל ו'עדיאל. אדנ"י על כלהו, כד מתחברן כלהו כחדא ברזא חדא בחילא עלאה כדין אקרי ויהו"ה כלא בכללא חדא, מאת יהו"ה מן השמים שמה קדישא דאתגלף בע' שמהן אחרנין, רזא דשמים, ואלין אינון שבעין, דשלטין על אילין ע' דינין רזא דיהו"ה, ואילין שבעין שמהן בקדושה, יהו"ה שמים, אלין נטלין מאלין, ויהו"ה נטיל מאת יהו"ה דא מן דא, ואלין תליין מאלין תתאין בעילאין, וכלא קשורא חדא, ובהאי קודשא בריך הוא אשתמודע ביקריה, שמים דאינון ע' רזא יהו"ה, דא איהו ברזא דשבעין ותרין שמהן, ואלין אינון דנפקי מן ויסע ויבא ויט:

וה"ו יל"י סי"ט על"ם מה"ש לל"ה אכ"א כה"ת הז"י אל"ד לא"ו הה"ע, חלק ראשון. יז"ל מב"ה הר"י הק"ם לא"ו כל"י לו"ו פה"ל נל"ך יי"י מל"ה חה"ו, חלק שני. נת"ה הא"א יר"ת שא"ה רי"י או"ם לכ"ב וש"ר יח"ו לה"ח כו"ק מנ"ד, חלק שלישי. אנ"י חע"ם רה"ע יי"ז הה"ה מ"ך וו"ל יל"ה סא"ל ער"י עש"ל מ"ה, חלק רביעי. וה"ו דנ"י הח"ש עמ"ם ננ"א ני"ת מב"ה פו"י נמ"מ יי"ל הר"ח מצ"ר, חלק חמישי. ומ"ב יה"ה ענ"ו מח"י דמ"ב מנ"ק אי"ע חב"ו רא"ה יב"ם הי"י מו"ם, חלק ששי. בשכמל"ו. אלין אינון שבעין שמהן, דשלטין על שבעין דרגין תתאין רזא

ויהו"ה, אליו שבעין שמהן יהו"ה רזא דאקרי שמים, שבעה רקיעין אינון, דסלקין לשבעין שמהן שמא קדישא, ודא איהו ויהו"ה המטיר, מאת יהו"ה מן השמים. סתרא דסתרין, לחכימין אתמסר, שמא

זוהר חלק א דף קט/א

זהר:

ואי איהו גן יהו"ה דאקרי גן עדן. אלא כגן יהו"ה דאית ביה ספוקא ועדונא דכלא, הכי נמי הוה סדום, והכי נמי מצרים, מה גן יהו"ה לא אצטריך בר נש לאשקאה ליה, אוף מצרים לא אצטריך אחרא לאשקאה ליה, בגין דנילוס איהו אפיק ואשקי לכל ארעא דמצרים, תא חזי מה כתיב (זכריה יד יז) והיה אשר לא יעלה מאת משפחות הארץ אל ירושלם וגו', דא הוא עונשא דלהון דאתמנע מנהון מטרא, מה כתיב ואם משפחת מצרים לא תעלה ולא באה וגו', חמי דלא כתיב ולא עליהם יהיה הגשם, בגין דלא נחית מטרא למצרים ולא אצטרכן ליה, אלא עונשא דלהון מה הוא, דכתיב (שם יב) וזאת תהיה המגפה אשר יגוף ה' את כל העמים וגו', בגין דמצרים לא צריכין למטרא, אוף סדום מה כתיב ביה, כי כלה משקה, כל עדונין דעלמא הוו בה, ועל דא לא בעאן דבני נשא אחרנין יתעדנון בה. רבי חייא אמר, אינון הוו חייבין מגרמייהו וממונהון, דכל בר נש דאיהו צר עינא לגבי מסכנא, יאות הוא דלא יתקיים בעלמא, ולא עוד אלא דלית ליה חיים לעלמא דאתי, וכל מאן דאיהו וותרן לגבי מסכנא, יאות הוא דיתקיים בעלמא ויתקיים עלמא בגיניה, ואית ליה חיים ואורכא דחיי לעלמא דאתי:

ויעל לוט מצוער וישב בהר ושתי בנותיו עמו וגו', מאי טעמא, בגין דחמא דהוה קריב לסדום ואסתלק מתמן, רבי יצחק פתח, (איוב לו יב) והוא מסיבות מתהפך בתחבולותיו לפעלם וגו', קב"ה מסבב סבובין דעלמא ואייתי קומרין טהירין למעבד עובדוי, ולבתר מהפך לון ועביד לון בגוונא אחרא, ובמה בתחבולותיו, עביד תחבולין ומסבב סבובין לאפכא לון, ולא כאינון קדמאי:

סתרי תורה:

דא דאקרי שמים, מניה אתברי סתרא דאקרי אדם חשבן שייפי גופא דאינון חושבן מאתן וארבעין ותמניא שייפין חשבן אתוהי מאתן ושית סרי שמא דא, דאיהו רזא וסתרא כללא דכל אורייתא, בכ"ב אתוון ועשר אמירן בגין דהא שמא דא מאתן ושית סרי אתוון, ותלתין ותרין שבילין דאתכלילן ביה, הא מאתן וארבעין ותמניא שייפין דגופא רזא דאקרי אדם דשליט על כרסיא, רזא דשבעין דלתתא, וסתרא דא דכתיב (יחזקאל א כו) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, ודא הוא סתרא דכתיב ויהו"ה המטיר על סדום וגומר מאת יהו"ה מן השמים, וכלא חד, ומלה חדא, וסתרא חדא, לחכימי לבא אתמסר, זכאה (ד"א ל"ג איהו) חולקהון בעלמא דין ובעלמא דאתי. סדום גזר דינא דלהון על דמנעו צדקה מנייהו, כמה דאת אמר (שם טז מט) ויד עני ואביון לא החזיקה, ובגין כך דינא לא הוה אלא מן שמים, צדקה ושמים כלא חד, וכתיב (תהלים קח ה) כי גדול מעל שמים חסדך, ובגין דתליא צדקה בשמיה (נ"א בשמים), דינא הוא משמים, דכתיב מאת יהו"ה מן השמים. דינא דישאל מהאי אתר, דכתיב ויגדל עון בת עמי מחטאת סדום, ואקרי ירושלם אחות לסדום, כמה דאת אמר (יחזקאל טז מט) הנה זה היה עון סדום אחותך, ודינהון הוה מן שמים, דינא חדא כסדום, על דמנעו צדקה מנייהו, בר דדא אתהפך, ודא אתחרב, דא אית לה תקומה, ודא לית לה תקומה:

מדרש הנעלם:

ויעל לוט מצוער וגו', אמר רבי אבהו, בא וראה מה כתיב ביצר הרע, תדע לך שאינו מתבטל לעולם מבני אדם, עד אותו זמן דכתיב (יחזקאל לו כד) והסירותי את לב האבן וגו', שאף על פי שרואה בני אדם נדונין בגיהנם, הוא בא וחוזר לו אצל בני אדם, הה"ד ויעל לוט מצער, מצערה של גיהנם, משם עולה לפתות בני אדם. אמר רבי יהודה, שלש הנהגות יש באדם, הנהגת השכל והחכמה, וזו היא

זוהר חלק א דף קט"ב

זהר:

לפעלם, בגין פעלם דבני נשא, כמה דאינון עבדין עובדין הכי מהפך לון, כל אשר יצום על פני תבל ארצה, בגין דעובדין דבני נשא מהפך לאינון מסבות, בכל מה דאיהו פקיד לון על פני תבל וגו'. רבי אלעזר אמר, והוא מסבות מתהפך, הקב"ה מסבב סובבין ואייתי עובדין בעלמא לאתקיימא, ולבתר דחשיבו בני נשא דיתקיימון אינון עובדין, קב"ה מהפך לון לאינון עובדין מכמה דהוו בקדמיתא, בתחבולותיו, בתחבולתו כתיב. כהאי אומנא דעביד מאנין דחרסא, בעוד דההיא טיקלא אסתחרת קמיה, חשיב למעבד כגוונא דא עביד, חשיב למעבד כגוונא אחרא עביד, מהפך מאנא דא למאנא דא, בגין דההוא טיקלא אסתחרת קמיה. כך קב"ה מהפך עובדיו דאיהו עביד, בתחבולתו חסר יו"ד, ומאן איהו דא בי דינא דלתתא דאיהו טקלא דאסתחרת קמיה, ועל דא מהפך מאנין ממאנא דא למאנא אחרא, וכל דא כפי פעלם דבני נשא, אי מטיבין בני נשא עובדיהון, ההוא טקלא דסחרא, אסחרת לון לימינא, וכדין אתעבידו עובדין בעלמא לאוטבא לון כדקא יאות, וטיקלא אסחרת תדיר ולא שכיך בההוא סטרא דימינא, ועלמא מתגלגלא ביה אתו בני נשא לאבאשא:

מדרש הנעלם:

כח הנשמה הקדושה, והנהגת התאוה, שהיא מתאוה בכל תאות רעות, וזהו כח התאוה, והנהגה המנהגת לבני אדם ומחזקת הגוף, והיא נקראת נפש הגוף, אמר רב דימי זהו כח המחזיק. אמר רבי יהודה בא וראה, לעולם אין יצר הרע שולט אלא באלו ב' כחות אלין דאמרן, נפש המתאוה היא הרודפת אחר יצר הרע לעולם, משמע דכתיב ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זקן, נפש המתאוה היא מעוררת את האחרת, ומפתה אותה עם הגוף להדבק ביצר הרע, והיא אומרת לכה נשקה את אבינו יין ונשכבה עמו, מה יש לנו בעולם הבא, נלך ונרדוף אחר יצר הרע, ואחר תשוקת חמדת העולם הזה, ומה עושות, שתיהן מסכימות להדבק בו, מה כתיב ותשקין את אביהן יין, מתפטמות להתעורר ליצר הרע באכילה ובשתיה:

ותקם הבכירה ותשכב את אביה, כשאדם שוכב על מטתו בלילה, נפש המתאוה היא המעוררת ליצר הרע ומהרהרת בו, והוא דבק בכל הרהור רע, עד שמתעברת מעט, (ד"א ל"ג על) (נ"א, עד) שמביא בלב האדם אותה המחשבה הרעה ודבקה בו, ועדיין יש בלבו ולא נגמר לעשותה, עד שזאת התאוה מעוררת לכח הגוף כמתחלה להדבק ביצר הרע, ואז הוא תשלום הרעה, הה"ד ותהרין שתי בנות לוט:

סתרי תורה:

ויעל לוט מצוער וגומר, מגו הורמנותא דמלכא, אתפרשא מסטרא דימינא חד התוכא דקטורא דגולפא מתדבקא בגו התוכא דדהבא מסטרא דשמאלא, בגו מסאבו (דיצריה) (נ"א, דיוריה), ואתעביד קטורא חדא דאילנא. כד בעא יצחק לאתערא בעלמא בתוקפיה דדינא קשיא, אתתקף ופריש דרגין מקיומיהו, ואתתקף אברהם ופריש ההוא קטורא חדא דאילנא מגו ההוא מסאבו, ההוא נחש קדמאה עאל באנביה דההוא אילנא, ואיהו חמרא דשתא, ואוליד תרין דרגין קטירין דא בדא, ואינון דרגין דסחרן בסטר מסאבו, חד אקרי מלכו"ם וחד אקרי פעו"ר, דא עיטא דאתכסיא ודא עיטא דאתגליא, פעור דאתגליא איהו, וכל עובדוי באתגליא, מלכו"ם דאתכסיא איהו, וכל עובדוי באתכסיא, מאלין תרין אתפרשן זינין סגיאין לזנייהו,

זוהר חלק א דף קי/א

זהר:

תחבולתו, דאסחר תדיר והוה קיימא באסחרותא דימינא, קב"ה אסחר ליה בסטרא דשמאלא, ומהפך מסבות ומאנין דהוו בקדמיתא לההוא סטר שמאלא, וכדין טקלא אסחרת ואתעבידו עובדין בעלמא לאבאשא לון לבני נשא, וטקלא אסחר לההוא סטרא, עד דבני נשא תייבין לאוטבא עובדיהון, וטקלא קיימא בעובדין דבני נשא, ועל דא בתחבולתו לפעלם, ולא קיימא תדיר. תא חזי, קב"ה גרם סבובין ועובדין בעלמא, בגין למעבד כלא כדקא יאות, וכלא נפקא מעקרא ושרשא דלעילא אקריב אברהם לגביה נפק מניה ישמעאל, דלא הוה אברהם גזיר כד נפק מניה, בגין דאיהו לתתא, ולא אשתלים באת קיימא קדישא. לבתר קב"ה סבב סבובין בתחבולותיו, ואתגזר אברהם ועאל בברית, ואשתלים בשמיה, ואקרי אברהם, וה' עלאה אעטרת ליה ברזא דמים מרוח כיון דרזא אשתלים, ואתגזר, נפק מניה יצחק, והוה זרעא קדישא, ואתקשר לעילא ברזא דאש ממים ועל דא כתיב (ירמיה ב כא) ואנכי נטעתוך שורק כלה זרע אמת, ולא אתקשר בההוא סטרא אחרא. תא חזי לוט נפקו מניה ומבנתיה תרין אומין מתפרשן, ואתקשרו בההוא סטרא דאתחזי לון, ועל דא קב"ה מסבב:

מדרש הנעלם:

מאביהן. אמר רבי יצחק, מעולם אין יצר הרע מתפתה אלא באכילה ושתיה ומתוך שמחת היין, אז שולט באדם, בצדיק מה כתיב ביה, (משלי יג כה) צדיק אוכל לשובע נפשו, ואינו משתכר לעולם, דאמר רבי יהודה, האי צורבא מרבנן דמרוי, קרינא עליה (שם יא כב) נזם זהב באף חזיר, ולא עוד אלא שמחלל שם שמים. מנהג הרשעים מהו, (ישעיה כב יג) והנה ששון ושמחה, היין אז שולט באדם, הרוג בקר ושחוט צאן וגו', עליהם אמר הכתוב (שם ה יא) הוי משכימי בבקר שכר ירדופו וגו', כדי לעורר ליצר הרע, שאין יצר הרע מתעורר אלא מתוך היין, הה"ד ותשקין את אביהן יין. אמר רבי אבהו, מה כתיב ולא ידע בשכבה ובקומה, כלומר יצר הרע אינו משגיח בה בשכבה בעולם הזה, ובקומה לעולם הבא, אלא מתעורר עם כח הגוף לעבוד תאותו בעולם הזה, דאמר רבי אבהו, בשעה שנכנסין הרשעים בגיהנם, מכניסים ליצר הרע לראות בהן, הה"ד ולוט בא צערה, לצערה של גיהנם, ונפק ליה מתמן לנסותא לברייתא כדקאמרן, הה"ד ויעל לוט מצער, מצערה של גיהנם. וישב בהר, אמר רבי יצחק, משמע דכתיב בהר, מלמד שהוא שם מושבו במקום הר, גוף שהוא חרב כהר, דלית ביה טיבותא, ושתי בנותיו עמו, אלו הב' כחות דאמרן, כי:

סתרי תורה:

וסחרן ימא רבא, ולכל אלין סטרי מסאבו, וכל חד וחד שף (נ"א, נזף) לדוכתיה. כגוונא דא איהו לתתא, לוט אתפרש מאברהם, ושוי דיוריה באנשי סדום, כד אתער דינא בהו, אדכר לאברהם ושלח ליה מתמן ואתפרש מנייהו. יין אשקיאו ליה בנתיה, ואולידו בהו תרין אומין, חד אקרי עמון וחד אקרי מואב, חד באתגליא וחד באתכסיא, עמון דרגא דיליה מלכו"ם עיטא דאתכסיא, מואב דרגא דיליה פעו"ר כלא באתגליא, כגוונא דא בנתיה, דא אמרת בן עמי ברא אית לי מעמי, ולא אמרת ממאן הוא, בגין כך איהו הוה באתכסיא, דא אמרת מואב, מאב הוא דנא, מאבא אולידת ליה, דרגא דיליה פעו"ר מלה באתגליא. ובתרין אלין אחיד דוד מלכא, דלבתר מן מואב אתת רות ונפק מנה דוד מלכא, ומן עמון

זוהר חלק א דף קי/ב

זהר:

סבובין ומגלגל גלגולין בעלמא, דיתעביד כלא כדקא יאות, ויתקשר כלא באתריה. תא חזי יאות הוה ליה ללוט דקב"ה יפיק מניה (ומבנתיה) ומאתתיה תרין אומין אלין, אלא בגין לאתקשרא באתרייהו דאתחזי להו ואתעבידו מגו יינא וההוא יינא אזדמן להון במערתא ההיא ליליא, ודא הוא רזא דאתעבידו, (בראשית ט כא) כמה דאת אמר וישת מן היין וישכר והא אתמר ואוקמוה. תא חזי, מואב ועמון אינון קראן לון שמהן, מואב מאב, רבי יוסי אמר, בכירה בחציפו אמרה מואב מאבא הוא, והצעירה גם היא ילדה בן ותקרא שמו בן עמי, בצניעו אמרה בן עמי, בר עמי, ולא אמרה ממאן הוה. תא חזי בקדמיתא כתיב ולא ידע בשכבה ובקומה בוא"ו, ונקוד על וא"ו, בגין דסיועא דעילא הוה אשתכח בההוא עובדא, דזמין מלכא משיחא לנפקא מניה, ובגין כך אשתלים הכא בוא"ו, ובאחרא כתיב ובקמה חסר וי"ו, בגין דלא נפק מינה חולקא לקב"ה כהאי אחרא, ועל דא כתיב בהאי אחרא קשישא ובקומה בוא"ו מלא ונקוד עלה. רבי שמעון אמר, לא ידע דזמין קב"ה לאוקמא מינה דוד מלכא ושלמה וכל שאר מלכין ומלכא משיחא, תו ובקומה, דכתיב ברות (רות ג יד) ותקם בטרם יכיר איש את רעהו וגו', ובההוא יומא הוה לה קימה, ודאי:

מדרש הנעלם:

ירא לשבת בצער, יראה וחרדה נופלת עליו בשעה שרואה צער גיהנם שמצערין לרשעים, וחושב ששם ידון, כיון שרואה שאינו נדון שם, יוצא והולך לפתות בני אדם אחריו. רב הונא כד הוה דריש לאזהרא לבני אדם, הוה אמר להו, בני אסתמרו משליחא של גיהנם, ומאן הוא זהו יצר הרע, שהוא שליח של גיהנם. רבי אבא אמר, מאי דכתיב (משלי ל טו) לעלוקה שתי בנות הב, אלו שתי בנות לוט דאמרן, שהיא נפש המתאוה, ונפש המשתתפת בגוף הרודפת אחר יצר הרע לעולם. אמר רבי יהושע, כתיב הכא בלוט כי ירא לשבת בצער, וכתיב התם לעלוקה שתי בנות הב, יר"א בגימטריא הוא עלוק"ה, אמר רבי יצחק, אי ירא הוא למאי אתי למטעי ברייתא, אלא כך דרך כל עושה עולה, כשרואה הרע מתיירא לפי שעה, ומיד חוזר לרשעתו ואינו חושש לכלום, כך יצר הרע בשעה שרואה דין ברשעים ירא, כיון שיוצא לחוץ (לעשות) אינו חושש כלום. רבי אבא אמר, מאי דכתיב, ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זקן, מאי אבינו זקן, זהו יצר הרע שנקרא זקן, שנאמר (קהלת ד יג) ממלך זקן וכסיל, שהוא זקן שנולד עם האדם, דתנינן אמר רבי יהודה אמר רבי יוסי, אותה נפש המתאוה אומרת לאחרא, אבינו זקן נרדוף אחריו ונדבק:

סתרי תורה:

אתעטר דוד מלכא בהאי עטרא, דאיהי סהדותא לזרעא דדוד, דכתיב (מ"ב יא יב) ויתן עליו את הנזר ואת העדות, והאי הות מן מלכום דרגא דבני עמון, דכתיב (ש"ב יב ל) ויקח את עטרת מלכום, מלכום דרגא דבני עמון הוא, דכתיב ותהי על ראש דוד, ומתמן הוה סהדותא לבנוי לעלמין, ובה אשתמודע מאן דאיהו מן בנוי דדוד דאתחזי למלכא, ודאי דאמרין מן דוד הוא (הגוף), דאפילו אתיליד בהווא יומא, יכיל הוה למסבל ההיא עטרא על רישיה, (דהא איהו) דהות משקל ככר זהב ואבן יקרה הות, ובר נש אחרא לא יכיל למסבלא, ודא הוא דכתיב ביואש, ויתן עליו את הנזר ואת העדות, ובתרין דרגין אתאחיד דוד מלכא, ואינון תוקפא דמלכותיה, לאתקפא על שאר עמין, דאי לא אתכליל בסטרא דלהון, לא יכיל לאתקפא עלייהו, כל (גוונין) דרגין דשאר עמין כלילן ביה בדוד, לאתגברא ולאיתקפא עלייהו. ויעל לוט מצוער:

זוהר חלק א דף קיא/א

זהר:

אתחבר עמה בעז, להקים שם המת על נחלתו, ואתקם מנה כל הני מלכין, וכל עלויא דישראל, ולא ידע בשכבה, דכתיב ותשכב מרגלותיו עד הבקר, ובקומה, דכתיב ותקם בטרם יכיר איש את רעהו וגו', ובגין כך ובקומה נקוד וא"ו. תא חזי ענותנותא דאברהם, דהא אפילו בקדמיתא כד בעא קב"ה למעבד דינא בסדום, לא בעא מניה רחמי על לוט, (דהא) לבתר דכתיב וירא והנה עלה קיטור הארץ כקיטור הכבשן, לא תבע עליה דלוט, ולא אמר עליה לקב"ה כלום, אוף הכי קב"ה לא אמר ליה מידי, בגין דלא יחשב אברהם דקב"ה גרע מזכותיה כלום, ואי תימא דאברהם לא הוה חשיב ליה ללוט בלביה כלום, הא מסר נפשיה למיהך לאגחא קרבא בחמשה מלכין תקיפין, כמה דאת אמר (בראשית יד יד) וישמע אברם כי נשבה אחיו וגו', וכתב (שם טו) ויחלק עליהם לילה, וכתב (שם טז) וישב את כל הרכוש וגם את לוט אחיו ורכושו השיב וגו', אבל ברחימותא דרחים לקב"ה, וחמא עובדוי דלוט דלא כשרן כדקא יאות, לא בעא אברהם דבגיניה ישבוק קב"ה כלום מדיליה, ובגיני כך לא תבע עליה רחמי, לא בקדמיתא ולא בסופא:

ויסע משם אברהם ארצה הנגב, כל מטלנוי הוו לסטרא דדרומא:

מדרש הנעלם:

בו כשאר כל הרשעים שבעולם, ואיש אין בארץ לבא עלינו, אין איש צדיק בארץ, ואין איש שליט על יצרו, הרבה רשעים בארץ, לית אנן בלחודנא חייבין, נעשה כדרך כל הארץ שהם חייבים, שעד היום דרך כל הארץ הוא, לכה נשקה את אבינו יין, נשמח בעולם הזה נאכל ונשתה ונרוה חמרא, ונדבק באבינו ביצר הרע ונשכבה עמו, ורוח הקדש צווחת ואומרת, (ישעיה כח ז) גם אלה ביין שגו ובשכר תעו. אמר רבי יהודה תא חזי מה כתיב, ותשקין את אביהן יין, דרך הרשעים לטעות אחרי היין, לפנק ליצר הרע ולעוררו, ועד שהוא שמח בשכרותו שוכב על מטתו, מיד ותקם הבכירה ותשכב את אביה, היא מזומנת עמו, ומתאוה ומהרהרת בכל הרהורים רעים, ויצר הרע מתחבר עמה ונדבק בה, ואינו משגיח בה (ס"א מהווא זמנא) מה הוא ממנה, בשכבה ובקומה, בשכבה בעולם הזה, ובקומה לעתיד לבא, בשכבה בעולם הבא כשתתן דין וחשבון, ובקומה ליום הדין, דכתיב (דניאל יב ב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו וגו', בשום ענין מאלו אין משגיח בה יצר הרע, אלא דבק בה והיא נדבקת בו, ולאחר כן מעוררת לאחרת, לאחר שהרהור גדול נדבק ביצר הרע, באה האחרת ונדבקת בו. ותשקין את:

סתרי תורה:

וישב בהר, כתיב (משלי ל טו) לעלוקה שתי בנות הב הב, אלין שתי בנות דיצר הרע, דאינון מתערין ליה (ד"א ל"ג בגין) לשלטא בגופא, חדא איהי נפש דאתרביאת תדיר בגופא, וחדא איהי נפש דכסיפת בתיאובתין בישין (ד"א ל"ג דהאי עלמא), ובכל כסופין בישין דהאי עלמא, דא איהי בכיר"ה ודא (ד"א ואחרא) איהי צעיר"ה, ויצה"ר לא אתחבר תדיר אלא בתרין אלין, בגין לפתאה לבני נשא, ובגין דיהמנון ליה, לאובדא (ס"א לאובלא) להו לאתר גירין דמותא ויפלחון ליה, כמה דאת אמר (שם ז כג) עד יפלה חץ כבדו. ללסטים דמקפחי בטוריא, (וכמינו) וטמירו גרמייהו באתר דחיל דטוריא, וידעין דהא בני נשא אתטמרן גרמייהו למיהך באינון דוכתי, מה עבדי, ברירו מנייהו ההוא דחדידא בלשניה מכלא, ההוא דידע למפתי בני נשא, ויפוק מבינייהו ויתיב באורח מישר, דכל בני עלמא עברין תמן, כיון דמטא לגבייהו שרי לאתחברא תמן.

זוהר חלק א דף קיא/ב

זהר:

יתיר מסטרא אחרא, בגין דהא בחכמתא עבד לאתדבקא בדרומא:

ויאמר אברהם אל שרה אשתו אחותי היא, תנינן (כיון) לא ליבעי ליה לבר נש לסמכא על ניסא, ואי קב"ה ארחיש ניסא לבר נש, לא אית ליה לסמכא (תדיר) על ניסא זמנא אחרא, בגין דלאו בכל שעתא ושעתא אתרחיש ניסא, ואי ייעול בר נש גרמיה באתר דנזקא אשתכח לעינא, הא פקע כל זכותיה דעבד בקדמיתא ואוקמוה, כמה דאת אמר (בראשית לב יא) קטונתי מכל החסדים ומכל האמת וגו'. ואברהם כיון דסליק ממצרים ואשתזיב זמנא חדא, השתא אמאי אעיל גרמיה בצערא כקדמיתא ואמר אחותי היא, אלא אברהם לא סמיך על גרמיה כלום, וחמא שכינתא תדיר בדירה דשרה ולא אעדי מתמן, ובגין דהות תמן, אסמיך אברהם ואמר אחותי היא, כמה דכתיב (משלי ז ד) אמור לחכמה אחותי את, ובגין כך אמר אחותי היא (ס"א את):

ויבא אלהי"ם אל אבימלך וגו', וכי קב"ה אתא לגבייהו דרשיעיא, כמה דכתיב (במדבר כב כ) ויבא אלהי"ם אל בלעם, (בראשית לא כד) ויבא אלהי"ם אל לבן, אלא ההוא ממנא שליחא דאתפקדא עלייהו הוה, בגין דכלהו כד עבדי שליחותא נטלי שמא דא, ומסטרא דדינא קא אתיין, ועל דא ויבא אלהי"ם אל אבימלך בחלום הלילה, ויאמר לו הנך מת על האשה אשר לקחת וגו'. רבי שמעון פתח ואמר, (משלי יב יט) שפת אמת וגו', שפת אמת תכון לעד דא אברהם, דכל מלוי בקדמיתא ובסופא הוו באמת, ועד ארגיעה לשון שקר דא אבימלך, באברהם נאמר ויאמר אברהם אל שרה אשתו אחותי היא, דא בקדמיתא, דאמר בגין שכינתא דהות עמה דשרה אחותי היא, ואברהם בחכמתא עבד, מאי טעמא:

מדרש הנעלם:

אביהן יין, כמו כן לעורר ליצר הרע ונדבקות בו, ואזי תשלום הרעות לעשות, ומתעברות שתיהן מיצר הרע, הדא הוא דכתיב ותהרין שתי בנות לוט מאביהן, עד שיצא לפועל מעשיהן, זו יולדת רשעתה וזו יולדת רשעתה, וכן דרכם של רשעים בענין זה עם יצר הרע, עד שהורג לאדם ומוליכו לגיהנם ומכניסו שם, ואחר כך עולה משם לפתות לבני אדם כמו כן, ומי שמכיר בו נצול ממנו ואינו מתחבר עמו. אמר רבי יצחק, משל למה הדבר דומה, לכת לסטים שהיו אורבים

בדרכים לגזול ולהרוג לבני אדם, ומפרישים מהם אחד שיודע להסית לבני אדם ולשונו רך, מה עבד, מקדים והולך לקבלם ונעשה כעבד לפניהם, עד שמאמינים הטפשים בו, ובוטחים באהבתו ובשיחתו ושמחים עמו, ומוליכם בחלק דבריו באותו הדרך שהלסטים שם, כיון שמגיע עמהם לשם הוא הראשון שהורג במ, לאחר שנותנם ביד הלסטים להרגם ולקחת ממונם, ואינו צווחין ואמרין ווי דאציתנא לדין ולרכיכא דלישניה, לאחר שהרגו אלה, עולה משם ויוצא לפתות לבני אדם כמתחלה, הפקחים מה הם עושים, כשרואים לזה יוצא לקראתם ומפתה להם, מכירין בו שהוא צודה את נפשם, והורגים אותו, והולכים בדרך אחרת. כך הוא יצר הרע, יוצא מכת הלסטים, עולה מגיהנם לקבלא דבני נשא, ולפתות להם בחלק מתק דבריו, הדא הוא דכתיב ויעל לוט מצוער וישב בהר וגו', כמו לסטים לארוב לבני אדם, מה עושה, עובר לפניהם והטפשים מאמינים בו ובאהבתו, שהוא הולך לפתותם ועובד להם כעבד, שנותן להם נשים יפות אסורות, ונותן להם בני אדם להרע, מפרק מהם עול תורה ועול מלכות שמים, הטפשים

זוהר חלק א דף קיב/א

זהר:

בגין דאברהם מסטרא דימינא איהו, אמר אחותי היא, ורזא כמה דאת אמר (שיר ה ב) אחותי רעיתי יונתי תמתי, ועל דא אברהם קרא לה תדיר אחותי, בגין דאתדבק בהדה, ולא יתעדון דא מן דא לעלמין. לסוף מה כתיב, וגם אמנה אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי, וכי הכי הוה, אלא כלא בגין שכינתא קאמר, אחותי היא בקדמיתא, דכתיב אמור לחכמה אחותי את, ולבתר וגם אמנה, מאי וגם, לאתוספא על מה דקאמר בקדמיתא אחותי, בת אבי היא, ברתיה דחכמה עלאה ובגין כך אתקרי אחותי, ואתקרי חכמה, אך לא בת אמי מאתר דשירותא דכלא סתימא עלאה, ועל דא ותהי לי לאשה, באחווה בחביבותא, דכתיב (שם ב ו) וימינו תחבקני, וכלא רזא דחכמתא איהו. תא חזי, בקדמיתא כד נחתו למצרים, הכי קאמר, בגין לאתדבקה בגו מהימנותא, וקרא לה אחותי, בגין דלא יטעון גו אינון דרגין דלבר, אוף הכא אחותי, בגין דלא אתעדי מגו מהימנותא כדקא יאות, דהא אבימלך וכל אינון יתבי ארעא הוו אזלי בתר פולחנא נוכראה, ואיהו אתדבק גו מהימנותא, ובגין כך עאל לתמן ואמר אחותי, מה אחות לא אתפרש מאחא לעלמין, אוף הכא, דהא אתתא יכילת לאתפרשא, אבל אחות לא אתפרש, דהא תרין אחין לא יכלין לאתפרשא לעלמין ולעלמי עלמין, ובגין כך אמר אברהם אחותי היא, דהא כלהון הוו להוטין גו טהרי ככביא ומזלי ופלחי לון, ואברהם הוה מתדבק גו מהימנותא ואמר אחותי, דלא נתפרש לעלמין, וסימניך (ויקרא כא ג) ולאחותו הבתולה, דאתמר לכהן אתרא דאברהם שריא ביה. כתיב (דברים י כ) את יהו"ה אלקיך תירא אותו תעבוד ובו תדבק ובשמו תשבע, האי קרא אוקמוה, אבל תא חזי, ליהו"ה אלקיך תירא לא כתיב, אלא את:

מדרש הנעלם:

רואים כך בוטחים באהבתו, עד שהולך עמהם ומוליכם באותו הדרך שהלסטים שם, בדרך גיהנם, אשר אין דרך לנטות ימין ושמאל, כיון שמגיע עמהם לשם, הוא הראשון שהורג להם, ונעשה להם מלאך המות, ומכניסן לגיהנם, ומורידין להון מלאכי חבלה, ואינון צווחין ואמרין ווי דאציתנא לדין, ולא מהניא לון, לאחר כן עולה משם, ויוצא לפתות לבני אדם, הפקחין כשרואין אותו, מכירים אותו ומתגברים עליו עד ששולטין עליו, וסאטין מזה הדרך, ולוקחין דרך אחרת להנצל ממנו. רב יוסף כד הוה נחית לבבל, חמא אינון רווקיא דהוו עיילי ונפקי ביני נשי שפירין ולא חטאן, אמר לון לא מסתפו אלין מיצר הרע, אמרו ליה לא מקונדיטון בישא

קאטינא, מקדושתא דקדישא אתגזרנא, דאמר רב יהודה אמר רב, צריך אדם לקדש עצמו בשעת תשמיש, ונפקי מניה בני קדישי בני מעלי, דלא מסתפו מיצר הרע, שנאמר (ויקרא כ ד) והתקדשתם והייתם קדושים, רבי אבא אמר, מאי דכתיב (יחזקאל כ כ) ואת שבתותי קדשו, אלא אין עונתן של תלמידי חכמים אלא משבת לשבת, ומזהר להו, דהואיל דתשמיש המטה דמצוה הוא קדשו, כלומר קדשו עצמכם בשבתותי, בההוא תשמיש דמצוה. אמר רב יהודה אמר רב, האי מאן דעייל לקרתא, וחמי נשי שפירן, ירכין עינוי ויימא הכי, כך (נ"א, סך) ספאן איגר איגזרנא, (קרדינא) קרדיטא תקיל פוק פוק, דאבוי קדישא דשבתא הוא, מאי טעמא, דחמימות דארחא שלט ביה, ויכיל יצר הרע לשלטא עלוי.

זוהר חלק א דף קיב/ב

זהר:

יהו"ה, מאי את, דא דרגא קדמאה אתר דחלא דקב"ה, ובגין כך כתיב תירא, דתמן בעי בר נש לדחלא קמי מאריה (קב"ה), בגין דאיהו (בי) דינא. ואותו תעבוד, דא דרגא עלאה דקיימא על האי דרגא תתאה ולא מתפרשאן לעלמין, את ואותו דא בדא דבקין ולא אתפרשן, מאי ואותו, דא אתר ברית קדישא אות לעלמין, דהא פולחנא לא שריא באת, ולא איהו למפלח אלא למדחל, אבל פולחנא איהו לעילא, ובגין כך ואותו תעבוד. ובו תדבק, באתר דאיהו דבקותא לאתדבקה, דאיהו גופא דשרי באמצעיתא, ובשמו תשבע אתר שביעאה דדרגין וסימניך (ירמיה ל ט) ואת דוד מלכם אשר אקים להם. בגין כך אתדבק אברהם במהימנותא כד נחת למצרים, וכד אזל לארעא דפלשתים, לבר נש דבעא לנחתא גו גובא עמיקא, דחיל דלא יכיל לסלקא מגו גובא, מה עבד קשר חד קשרא דחבל לעילא מן גובא, אמר הואיל דקשירנא קשרא דא, מכאן ולהלאה אעול תמן, כך אברהם בשעתא דבעא לנחתא למצרים, עד לא ייחות תמן, קשר קשרא דמהימנותא בקדמיתא לאתתקפא ביה, ולבתר נחת, אוף הכי נמי כד עאל לארעא דפלשתים, בגין כך (משלי יב יט) שפת אמת תכון לעד, ועד ארגיעה לשון שקר, דא אבימלך, דאמר בתם לבבי ובנקיון כפי, וכד אהדרו ליה מה כתיב, גם אנכי ידעתי כי בתם לבבך עשית זאת, ולא כתיב נקיון כפים:

ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא, רבי יהודה פתח ואמר, (ש"א ב ט) רגלי חסידיו ישמור וגו', חסידו כתיב חז, ודא אברהם, דקב"ה נטיר ליה תדיר ולא אעדי נטירו מניה לעלמין, ומה דאמר רגלי, דא אתתיה דקב"ה שדר שכינתיה עמה ונטר לה תדיר, דבר אחר רגלי חסידו ישמור, חז, דא אברהם, דקב"ה אזיל עמיה תדיר בגין דלא ייכלון לנזקא ליה, ורשעים בחשך ידמו, אלין אינון מלכין דקטל קב"ה בההוא ליליא דרדף בתרייהו, הה"ד בחשך ידמו, דא ליליא דאתקשר בחשוכא וקטל לון, ואברהם רדיף וליליא קטיל לון, הה"ד ויחלק עליהם לילה הוא ועבדיו ויכם, ויחלק עליהם לילה, דא קב"ה דפליג רחמי מן דינא, בגין למעבד נוקמין לאברהם, ובגין כך ורשעים בחשך ידמו, ויכם, ויכום מבעי ליה, אלא דא קב"ה, כי לא בכח יגבר איש, דאיהו ואליעזר הוון בלחודייהו. רבי יצחק אמר, והא תנינן באתר דנזקא שכיח לא יסמוך בר נש על ניסא, ולא הוה אתר דנזקא אשתכח כהאי, דאברהם אזיל בתר חמשה מלכין למרדף בתרייהו ולאגחא קרבא, אמר רבי יהודה, כד אזיל אברהם להאי, לא אזל לאגחא קרבא, ולא סמך על ניסא, אלא צערא דלוט אפקיה מביתיה, ונטיל ממונא למפרק ליה, ואי לאו, דימות בהדיה גו שביה, כיון דנפק, חמא שכינתא דנהרא קמיה, וכמה חילין סחרניה, בההיא שעתא רדף בתרייהו, וקב"ה קטיל לון, הה"ד ורשעים בחשך ידמו. רבי שמעון אמר, רזא איהו, רגלי חסידו ישמור, דא אברהם, וכד נפק אשתתף יצחק בהדיה ונפלו קמיה, ואי לאו דאשתתף יצחק בהדיה דאברהם

לא אשתציואו, הה"ד ורשעים בחשך ידמו, כי לא בכח יגבר איש, אע"ג דחילא אשתכח תדיר בימינא, אי לא הוה בסטרא דשמאלא, לא אתדחיין קמיה. דבר אחר רגלי חסידו ישמור, בשעתא דבר נש רחים ליה לקב"ה, קב"ה רחים ליה בכל מה דאיהו עביד, ונטיר ארחוי, כמה דאת אמר (תהלים קכא ח) יהו"ה ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם, תא חזי כמה חביבותיה דאברהם לגבי קב"ה, דבכל אתר דהוה אזיל לא הוה חייש על דיליה כלום

זוהר חלק א דף קיג/א

זהר:

אלא בגין לאתדבקא ביה בקב"ה, ובגין כך רגלי חסידיו ישמור, ודא היא אתתיה, דכתיב ואבימלך לא קרב אליה, וכתיב כי על כן לא נתתיך לנגוע אליה, בפרעה מה כתיב, (בראשית יב יז) וינגע יהו"ה את פרעה וגו', על דבר, איהי אמרה, וקב"ה הוה מחי, ובגין כך רגלי חסידיו ישמור, ורשעים בחשך ידמו, אלין פרעה ואבימלך, דקודשא בריך הוא עבד בהו דינין בליליא, כי לא בכח יגבר איש, מאן איש דא אברהם, דכתיב ועתה השב אשת האיש וגו':

ויהו"ה פקד את שרה כאשר אמר וגו', רבי חייא פתח ואמר, (זכריה ג א) ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך יהו"ה והשטן עומד על ימינו לשטנו, האי קרא אית לאסתכלא ביה, ויראני את יהושע הכהן הגדול, דא יהושע בן יהוצדק, עומד לפני מלאך יהו"ה, מאן מלאך יהו"ה, דא אתר צרורא (ס"א דנשמתין דצדיקיא צרירן) דנשמתיה דצדיק צרירא ביה, וכל אינון נשמתין דצדיקיא קיימין תמן, ודא הוא מלאך יהו"ה והשטן עומד על ימינו לשטנו, דא יצר הרע דאיהו משוטט ואזיל בעלמא, לנטלא נשמתין ולאפקא רוחין, ולמסטי לון לברייתא לעילא ותתא, ודא הוא בשעתא דאטיל ליה נבוכדנצר לאשא עם אינון נביאי השקר, והאי הוה מסטין לעילא בגין דיתוקד עמהון, דהכי הוא אורחוי, דלאו איהו מקטרג אלא בזמנא דסכנה, ובזמנא דצערא שריא בעלמא, ואית ליה רשו למסטי ולמעבד דינא אפילו בלא דינא, כמה דאת אמר (משלי יג כג) ויש נספה בלא משפט. מהו לשטנו, דהוה אמר או כלהו ישתזבון או כלהו יתוקדון, דהא בשעתא דאתיהיב רשותא למחבלא לחבלא, לא אשתזיב זכאה מן חייבא, ובגין כך בשעתא דדינא שרייא במתא, בעי בר נש לערקא עד לא אתפס תמן, דהא מחבלא כיון דשרי, הכי נמי עביד לזכאה כחייבא, וכל שכן דהוה תלתיהון כחד, והוה תבע דיתוקדון כלהו, או ישתזבון כלהו, בגין דכד אתעביד:

מדרש הנעלם:

ויהו"ה פקד את שרה כאשר אמר, רבי יוחנן פתח בהאי קרא, (שיר ז ו) ראשך עליך ככרמל, ודלת ראשך כארגמן, מלך אסור ברהטים, עשה קודשא בריך הוא שלטונים למעלה ושלטונים למטה, כשנותן קודשא בריך הוא מעלה לשרים של מעלה, נוטלים מעלה המלכים של מטה, נתן מעלה לשרו של בבל, נטל מעלה נבוכדנצר הרשע, דכתיב ביה (דניאל ב לט) אנת הוא רישא די דהבא, והיו כל העולם משועבדים תחת ידו, ובנו ובן בנו, הה"ד ראשך עליך ככרמל, זהו נבוכדנצר, הה"ד (שם ד ט) תחותיהו תטלל חיות ברא. ודלת ראשך כארגמן, זהו בלשצר, דאמר ארגוונא ילבש. מלך אסור ברהטים, זהו אויל מרודך, שהיה אסור עד שמת אביו נבוכדנצר ומלך תחתיו. אמר רבי יהודה, למאי אתא האי טעם בשיר השירים, אלא אמר רבי יהודה, שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם, ואלו הן וכו' כסא הכבוד, שנאמר (תהלים צג ב) נכון כסאך מאז מעולם אתה, וכתיב (ירמיה יז יב) כסא כבוד מרום מראשון, שהוא היה ראש הנקדם לכל,

ונטל הקדוש ברוך הוא את הנשמה הטהורה מכסא הכבוד להיות מאירה לגוף, הה"ד ראשך עליך ככרמל, זהו כסא הכבוד שהוא ראש על הכל, ודלת ראשך כארגמן, זו היא הנשמה הנטלת ממנו, מלך אסור ברהטים, זהו הגוף שהוא אסור בקבר וכלה בעפר, ולא נשאר ממנו אלא כמלא תרוד רקב, וממנו יבנה כל הגוף, וכשפוקד הקדוש ברוך הוא את הגוף, הוא אומר לארץ שתפליט אותו לחוץ, דכתיב (ישעיה כו יט) וארץ רפאים תפיל. אמר רבי יוחנן, המתים שבארץ הם חיים תחלה, הה"ד (שם) יחיו מתיך, נבלתי יקומון אלו שבחוצה לארץ, הקיצו ורננו

זוהר חלק א דף קיג/ב

זהר:

ניסא, לא אתעביד פלגו ניסא ופלגו דינא, אלא כלא כחדא, או ניסא או דינא. אמר לו רבי יוסי, ולא, והא בזמנא דבקע קב"ה ימא לישראל, הוה קרע ימא לאלין ואזלין ביבשתא, ומיאי הוו תבין מסטרא אחרא וטבעין לאלין ומתין, ואשתכח ניסא הכא ודינא הכא כלא כחדא, א"ל ודא הוא דקשיא קמיה, דכד קב"ה עביד דינא וניסא כחדא, לאו באתר חד ולא בביתא חדא, (דאשתכח כלא כחדא), ואי אתעביד, קשיא קמיה, דהא לעילא לא אתעביד כלא אלא בשלימו כחדא, או ניסא או דינא באתר חד ולא בפלגו. בגין כך לא עביד קב"ה דינא בחייביא, עד דאשתלימו בחובייהו, הה"ד (בראשית טו טז) כי לא שלם עון האמורי עד הנה וכתוב (ישעיה כז ח) בסאסאה בשלחה תריבנה, ועל דא הוה אסטין ליה ליהושע דיתוקד בהו, עד דאמר ליה (זכריה ג ב) יגער יהו"ה בך השטן, מאן אמר ליה, דא מלאך יהו"ה (ואתמר ויאמר יהו"ה אל השטן), ואי תימא ויאמר יהו"ה אל השטן יגער יהו"ה בך וגו', תא חזי, הכי נמי למשה בסנה, דכתיב (שמות ג ב) וירא מלאך יהו"ה אליו בלבת אש, וכתוב וירא יהו"ה כי סר לראות, לזמנין מלאך יהו"ה, ולזמנין מלאך, ולזמנין יהו"ה, ובגין כך א"ל יגער יהו"ה בך השטן, ולא אמר הנני גוער בך. תא חזי, כגוונא דא ביומא דאשתכח דינא בעלמא, וקב"ה יתיב על כרסייא דדינא, כדין אשתכח האי שטן דאסטי לעילא ותתא, ואשתכח איהו לחבלא עלמא, וליטול נשמתין. רבי שמעון הוה יתיב ולעי באורייתא, והוה משתדל בהאי קרא (דברים כא ג) ולקחו זקני העיר ההיא עגלת בקר וגו', וערפו שם את העגלה בנחל, ודינא איהו בקופיץ לערפא לה, א"ל רבי אלעזר, האי למאי אצטריך בכה רבי שמעון ואמר, ווי לעלמא דאתמשך בתר דא דהא מן ההוא יומא דההוא חויא:

מדרש הנעלם:

שוכני עפר, אלו המתים שבמדבר, דאמר רבי יוחנן, למה מת משה בחוצה לארץ, להראות לכל באי עולם, כשם שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיות למשה, כך עתיד להחיות לדורו, (למה) שהם קבלו התורה, (דאמר רבי יוחנן) ועליהם נאמר (ירמיה ב ב) זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה. דבר אחר הקיצו ורננו שוכני עפר אלו הם האבות. והמתים בחוצה לארץ, יבנה גופם, ומתגלגלים תחת הארץ עד ארץ ישראל, ושם יקבלו נשמתם ולא בחוצה לארץ, הה"ד (יחזקאל לז ג) לכן הנבא ואמרת אליהם, הנה אנכי פותח את קברותיכם, והעליתי אתכם מקברותיכם עמי, והבאתי אתכם אל אדמת ישראל, מה כתיב אחריו ונתתי רוחי בכם וחייתם. רבי פנחס אמר, הנשמה נטלה מכסא הכבוד שהוא הראש, כדקאמר ראשך עליך ככרמל, ודלת ראשך כארגמן זו היא הנשמה שהיא דלת הראש, מלך אסור ברהטים הוא הגוף שהוא אסור בקברים, זהו הגוף וזהו שרה וזהו מלך, וקודשא בריך הוא פוקדה למועד אשר דבר אליו, הה"ד ויהו"ה פקד את שרה כאשר אמר, פוקד את הגוף לזמן הידוע שבו יפקוד הצדיקים. אמר רבי פנחס, עתיד הקדוש ברוך הוא ליפות לגוף הצדיקים לעתיד לבא, כיופי של

אדם הראשון כשנכנס לגן עדן, שנאמר (ישעיה נח יא) ונחך יהו"ה תמיד וגו' והיית כגן רוה. אמר רבי לוי, הנשמה בעודה במעלתה ניזונת באור של מעלה, ומתלבשת בו, וכשתכנס (ונשתרש) לגוף לעתיד לבא, באותו האור ממש תכנס, ואזי הגוף יאיר כזוהר הרקיע, הה"ד (דניאל יב ג) והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע, וישיגו בני אדם דעה שלימה, שנאמר (ישעיה יא ט) כי מלאה הארץ דעה את יהו"ה, מנא לך הא, ממה דכתיב (ישעיה נח יא) ונחך יהו"ה תמיד והשביע בצחצחות נפשך, זה אור של

זוהר חלק א דף קיד/א

זהר:

בישא דאתפתה ביה אדם, שליט על אדם, ושליט על בני עלמא, איהו קאים למסטי עלמא, ועלמא לא יכיל לנפקא מעונשיה עד דייתי מלכא משיחא, ויוקים קב"ה לדמיכי עפרא, דכתיב (ישעיה כה ח) בלע המות לנצח וגו', וכתיב (זכריה יג ב) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, ואיהו קאים על עלמא דא למיטל נשמתין דכל בני נשא. ותא חזי, הא כתיב (דברים כא א) כי ימצא חלל וגו', תא חזי כל בני עלמא ע"י מלאך המות נפקת נשמתיהו, אי תימא דבר נש דא על ידא דההוא מלאך המות נפק נשמתיה, לאו הכי, אלא מאן דקטיל ליה אפיק נשמתיה, עד לא מטא זמניה לשלטאה ביה ההוא מלאך המות, ובגין כך ולארץ לא יכופר וגו', ולארץ דילן, ולא די לון דקאים איהו למסטי עלמא למגנא ולקטרגא תדיר, כל שכן דגזלין מיניה מה דאית ליה לנטלא, וקב"ה חייס על בנוי, ובגין כך קרבין על האי, עגלה בגין לתקנא עמיה מה דאתנטיל ההיא נשמתא דבר נש מניה, ולא ישתכח מקטרגא על (ד"א ל"ג קריבין בהאי) עלמא. ורזא עלאה תנינן הכא, שור פרה עגל עגלה כלהו ברזא עלאה אשתכחו, ובגין כך בדא מתקנין ליה, ודא הוא דכתיב, ידינו לא שפכה את הדם הזה וגו', לא שפכה ולא גרימנא מיתתיה, ובדא לא אשתכח מקטרגא עליהו, ובכלא יהיב קב"ה עיטא לעלמא. תא חזי, כגוונא דא ביום ר"ה ויום הכפורים, דדינא אשתכח בעלמא, איהו קאים לקטרגא, וישראל בעיין לאתערא בשופר, ולא תערא קול דכליל באשא ומיא ורוחא ואתעבידו חד, ולא שמעא ההוא קול מגו שופר, וההוא קול סלקא עד אתר דכרסייא דדינא יתבא, ובטש בה וסלקא, כיון דמטא האי קול מתתא, קול דיעקב אתתקן לעילא, וקב"ה:

מדרש הנעלם:

מעלה, ועצמותיך יחליץ זה פקידת הגוף, והיית כגן רוה וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו, זהו דעת הבורא יתברך, ואזי ידעו הבריות שהנשמה הנכנסת בהם שהיא נשמת החיים, נשמת התענוגים, שהיא קבלה תענוגים מלמעלה, ומעדנת לגוף, והכל תמהים בה ואומרים, (שיר ז ז) מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים, זו היא הנשמה לעתיד לבא. אמר רבי יהודה, תא חזי שכך הוא, דכתיב מלך אסור ברהטים, וכתיב בתריה מה יפית ומה נעמת. ואמר רבי יהודה, באותו זמן, עתיד הקדוש ברוך הוא לשמח עולמו ולשמוח בבריותיו, שנאמר (תהלים קד לא) ישמח יהו"ה במעשיו, ואזי יהיה שחוק בעולם, מה שאין עכשיו, דכתיב (שם קכו ב) אז ימלא שחוק פינו וגו', הה"ד ותאמר שרה צחוק עשה לי אלהי"ם, שאזי עתידים בני אדם לומר שירה, שהוא עת שחוק. רבי אבא אמר, היום שישמח הקדוש ברוך הוא עם בריותיו, לא היתה שמחה כמותה מיום שנברא העולם, והצדיקים הנשארים בירושלם, לא ישובו עוד לעפרם, דכתיב (ישעיה ד ג) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו, הנותר בציון ובירושלם דייקא, אמר רבי אחא, אם כן זעירין אינון, אלא כל אינון דאשתארו בארעא קדישא דישראל, דינא דילהון כירושלם וכציון לכל דבר, מלמד דכל ארץ ישראל בכלל ירושלים היא, ממשמע דכתיב (ויקרא

יט כג) וכי תבאו אל הארץ הכל בכלל. רבי יהודה ברבי אלעזר, שאל לרבי חזקיה, אמר לו מתים שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיותם, למה לא יהיב נשמתהון באתר דאתקברו תמן, וייתון לאחייא בארעא דישראל, אמר לו, נשבע הקדוש ברוך הוא לבנות ירושלם, ושלא תהרס לעולמים, דאמר רבי ירמיה, עתיד הקדוש ברוך הוא לחדש עולמו, ולבנות ירושלם ולהורידה בנויה מלמעלה, בגין (ס"א בנין) שלא תהרס, ונשבע שלא תגלה עוד כנסת ישראל, ונשבע שלא יהרס בנין ירושלם, שנאמר

זוהר חלק א דף קיד/ב

זהר:

אתער רחמי, דהא כגוונא דישראל מתערי לתתא קול חד כליל באשא ורוחא ומיא דנפקי כחדא מגו שופר, הכי נמי אתער לעילא שופר, וההוא קול דכליל באשא ומיא ורוחא אתתקן, ונפק דא מתתא ודא מעילא, ואתתקן עלמא ורחמי אשתכחו, וההוא מקטרגא אערבב דחשיב לשלטאה בדינא ולקטרגא בעלמא, וחמי דמתערי רחמי, כדין אערבב ואתשש חיליה, ולא יכיל למעבד מידי, וקב"ה דאין עלמא ברחמי, דאי תימא דדינא אתעביד לאו הכי, אלא אתחברו רחמי בדינא ועלמא אתדן ברחמי. תא חזי כתיב, (תהלים פא ד) תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו דאתכסיא סיהרא דהא כדין שלטא האי חיויא בישא ויכיל לנזקא עלמא, וכד מתערי רחמי סלקא סיהרא ואתעברת מתמן ואיהו אתערבב ולא יכיל לשלטאה, ואתעבר דלא יתקרב תמן, ועל דא ביום ר"ה בעינן לערבבא ליה, כמאן דאתער משנתיה ולא ידע כלום. ביום הכפורים בעינן לנייחא, ולמעבד ליה נייחא דרוחא בשעיר דקרבין ליה, וכדין אתהפך סניגוריא עלייהו דישראל. אבל ביומא דר"ה אתערבב דלא ידע, ולא יכיל למעבד כלום, חמי אתערותא דרחמי סלקין מתתא, ורחמי מלעילא, וסיהרא סלקא בינייהו, כדין אתערבב ולא ידע כלום, ולא יכיל לשלטאה, וקב"ה דן להו לישראל ברחמי וחייס עלייהו, ואשתכח להו זמנא כל אינון עשרה יומין דבין ר"ה ליום הכפורים לקבלא כל אינון דתייבין קמיה, ולכפרא לון מחובייהו, וסליק לון ליומא דכפורי, ועל דא בכלא קב"ה פקיד לון לישראל למעבד עובדא בגין דלא ישלוט עלייהו מאן דלא אצטרין, ולא ישלוט עלייהו דינא, ויהון כלהון זכאין בארעא:

מדרש הנעלם:

(ישעיה סב ד) לא יאמר לך עוד עזובה ולא רצף לא יאמר עוד שממה, ובכל מקום שאתה מוצא לאא היא שבועה, הה"ד (בראשית ט טו) ולא יהיה עוד המים למבול, ולא יכרת כל בשר עוד ממי המבול, וכתיב (ישעיה נד ט) אשר נשבעתי מעבור מי נח, מכאן שלא לא שבועה, ומן לאו אתה שומע הן, ועתיד הקדוש ברוך הוא לקיים עולמו קיום, שלא תגלה כנסת ישראל, ולא תהרס בנין בית המקדש, לפיכך אין מקבלין נשמתן אלא במקום קיים לעולמים, כדי שתהיה הנשמה קיימת בגוף לעולמים, ודא הוא דכתיב הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו וגו'. אמר רבי חזקיה, מהכא (מקרא הוא) הוא קדוש, ירושלם קדוש, הנותר בה קדוש, הוא קדוש דכתיב (ישעיה ו ג) קדוש יהו"ה צבאות, וכתיב (הושע יא ט) בקרבך קדוש, ירושלם קדוש, דכתיב (קהלת ח י) וממקום קדוש יהלכו, הנותר בה קדוש, דכתיב (ישעיה ד ג) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו, מה קדוש הראשון קיים, אף השאר קדוש קדוש קיים. אמר רבי יצחק, מאי דכתיב, (זכריה ח ד) עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלם ואיש משענתו בידו מרוב ימים, מאי טיבותא דא (כדי) למיזל כדין, דכתיב ואיש משענתו בידו, אלא אמר רבי יצחק, עתידיקם לצדיקים לעתיד לבא להחיות מתים כאלישע הנביא, דכתיב (מ"ב ד לא) וקח

משענתי בידך ולך, וכתוב ושמת משענתי על פני הנער, אמר ליה קודשא בריך הוא, דבר שעתידים לעשות הצדיקים לעתיד לבא אתה רוצה עכשיו לעשות, מה כתיב וישם את המשענת על פני הנער ואין קול ואין עונה ואין קשב, אבל הצדיקים לעתיד לבא עלה בידם הבטחה זו, דכתיב ואיש משענתו בידו, כדי להחיות בו את המתים, (מאן מתים אותם) מהגרים שנתגירו מאומות העולם, דכתיב בהו (ישעיה סה כ) כי הנער בן מאה שנה ימות, והחוטא בן

זוהר חלק א דף קטו/א

זהר:

כרחימו דאבא על בנין, וכלא בעובדא ובמלין תליא והא אוקימנא מלין. ויהו"ה פקד את שרה כאשר אמר, דכתיב למועד אשוב אליך כעת חיה ולשרה בן, ותנינן פקד את שרה, פקידה לנוקבא זכירה לדכורא ובגין כך ויהו"ה פקד את שרה כאשר אמר, דכתיב שוב אשוב אליך כעת חיה וגו', מהכא משמע דאמר ויאמר שוב אשוב אליך, ויאמר סתם דאיהו הוה, ולא שליחא אחרא:

ויעש יהו"ה לשרה וגו', כיון דאמר ויהו"ה פקד את שרה, מהו ויעש יהו"ה לשרה, אלא הכי תנינן, דאיבא דעובדוי דקב"ה, מההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן איהו, ואיהו נשמתהון דצדיקיא, ואיהו מזלא דכל ברכאן טבאן וגשמי ברכאן בזלי מניה, ומתמן נפקי, דכתיב להשקות את הגן, דאיהו מזיל ומשקה מעילא לתתא, בגין דבני (נשא) בהאי מזלא תליין, ולא באתר אחרא, ועל דא כתיב ויהו"ה פקד את שרה, פקידה בלחודוי, ויעש יהו"ה לשרה, עשייה איהו לעילא מהאי דרגא כמה דאתמר דהא במזלא תלייא, ועל דא כאן פקידה, וכאן עשייה, ובגין כך אמר יהו"ה ויהו"ה וכלא חד. רבי אלעזר פתח ואמר, (תהלים כז ג) הנה נחלת יהו"ה בנים שכר פרי הבטן, הנה נחלת יהו"ה, אחסנתא לאתאחדא ביהו"ה, דלא יתעבר מינה לעלמין, דבר נש דזכי לבנין בהאי עלמא, זכי בהו למיעל לפרגודא בעלמא דאתי, בגין דההוא ברא דשביק בר נש וזכי ביה בעלמא דא, איהו יזכי ליה לעלמא דאתי, וזכי לאעלא ביה לנחלת יהו"ה. מאן נחלת יהו"ה, דא ארץ החיים, והכי קרא לה לארץ ישראל דאיהי ארץ החיים דוד מלכא (קרא ליה) נחלת יהו"ה, דכתיב (ש"א כו יט) כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת יהו"ה, לאמר לך עבוד אלהי"ם אחרים, ובגין כך הנה נחלת יהו"ה:

מדרש הנעלם:

מאה שנה יקולל, אמר רבי יצחק סיפיה דקרא מוכח, דכתיב מרוב ימים. דבר אחר, ותאמר שרה צחוק עשה לי אלהי"ם, כתיב (ישעיה סו י) שמחו את ירושלם וגילו בה כל אוהביה, שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה, אמר רבי יהודה, לא היתה שמחה לפני הקדוש ברוך הוא מיום שנברא העולם, כאותה שמחה שעתיד לשמוח עם הצדיקים לעתיד לבא, וכל אחד ואחד מראה באצבע ואומר, (שם כה ט) הנה אלהינ"ו זה קוינו לו ויושיענו זה יהו"ה קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו, וכתוב (שם יב ה) זמרו יהו"ה כי גאות עשה מודעת זאת בכל הארץ. רבי יוחנן אמר, לא חזינן מאן דפריש האי מלה כדוד מלכא, דאמר (תהלים קד כט) תסתיר פניך יבהלון וגו', מכאן שאין הקדוש ברוך הוא עושה רעה לשום אדם, אלא כשאינו משגיח בו הוא כלה מאליו, דכתיב תסתיר פניך יבהלון, תוסף רוחם יגועון וגו', ואחר כך (שם ל) תשלח רוחך יבראון וגו', ואחר כך (שם לא) יהי כבוד יהו"ה לעולם ישמח יהו"ה במעשיו, ואזי השחוק בעולם, דכתיב (שם קכו ב) אז ימלא שחוק פינו ולשונונו רנה, הה"ד ותאמר שרה צחוק עשה לי אלהי"ם לשמוח בישועתו. רבי חייא אמר, תא חזי עד שהגוף עומד בעולם הזה, הוא חסר מן התשלום, לאחר

שהוא צדיק והולך בדרכי יושר ומת ביושרו, נקרא שרה בתשלומו, הגיע לתחיית המתים הוא שרה, כדי שלא יאמרו שאחר הוא שהחיה קודשא בריך הוא, לאחר שהוא חי ושמה עם השכינה, ומעביר הקדוש ברוך הוא היגון מן העולם, דכתיב (ישעיה כה ח) בלע המות לנצח ומחה יהו"ה אלהי"ם דמעה מעל כל פנים וגו', אזי נקרא יצחק, בשביל הצחוק והשמחה שיהיה לצדיקים לעתיד לבא. רבי יהודה אתא לההוא אתר דכפר חנון, שדרו ליה תקרובתא כל בני מאתא, עאל לגביה רבי אבא, אמר ליה אימתי ליזיל מר, אמר ליה אפרע מה דיהבו לי

זוהר חלק א דף קטו/ב

זהר:

בנים מאן אזכי ליה לבר נש, בנין, אי זכי בהו בהאי עלמא, שכר פרי הבטן, אגרא וחולקא טבא בההוא עלמא בההוא איבא דמעוי איהו, דזכי בר נש בההוא עלמא בהו. תא חזי, הנה נחלת יהו"ה בנים, ירותא ואחסנתא דאיבין דעובדוי דקב"ה, מלעילא איהו מאילנא דחיי, דהא מתמן זכי בר נש לבנין, כמה דאת אמר (הושע יד ט) ממני פריך נמצא, מה כתיב (תהלים קכו ה), אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם לא יבושו וגו', אשרי בעלמא דין ואשרי בעלמא דאתי, לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער, מאן אויבים בשער, אלין מאריהון דדינין, דכד נשמתא נפקת מהאי עלמא, כמה אינון מריהון דדינין דזמינין קמיה עד לא ייעול לדוכתיה, בשער, בההוא תרעא דייעול תמן, בגין דמשכונין שביק בהאי עלמא, ובגיניהון יזכי בההוא עלמא, ועל דא לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער. רבי יהודה ורבי יוסי הוו אזלי בארחא, א"ל רבי יהודה לרבי יוסי, פתח פומך ולעי באורייתא, דהא שכינתא אשתכחת גבך, דכל זמן דבמלי דאורייתא לעאן, שכינתא אתיא ומתחברא, וכל שכן באורחא דשכינתא קדמא ואתיא, ואזלא קמייהו דבני נשא דזכאן במהימנותא דקב"ה. פתח רבי יוסי ואמר, (תהלים קכח ג) אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך, בניך כשתילי זיתים סביב לשלחנך, אשתך כגפן פוריה, כל זמנא דאתתא בירכתי ביתא ולא נפקא לבר, היא צנועה ואתחזי לאולדא בנין דכשרן, כגפן, מה גפן לא אתנטעא אלא בזינה ולא בזינא אחרא, כך אתתא דכשרא לא תעבד נטיען בבר נש אחרא, מה גפן לא אית ביה רכיבה מאילנא אחרא, אוף הכי אתתא דכשרא הכי נמי, חמי מה אגרה:

מדרש הנעלם:

בני מאתא ואיזיל, אמר ליה לא ליחוש מר להאי תקרובתא, לאורייתא הוא דעבדו, ולא יקבלו מנך כלום, אמר ליה ולא מקבלי מלי דאורייתא, אמר אין, אתו כל בני מאתא, אמר ליה רבי יהודה, כלהון מארי מתיבתא, אמר ליה, אי אית מאן דלא יאות למיתב הכא ליקום וליזיל, קם רבי אבא ואבדיל מנייהו עשרה די יקבלון מניה, א"ל תיבו בהדי גברא רבא דנא, ואנא ואינון נקבל למחר, ונתיב עמיה, אזלו, ואינון עשרה דאשתארו עמיה יתיבו (אינון עשרה), ולא אמר להו כלום, אמרו ליה אי רעותיה דמר נקבל אפי שכינתא, אמר להו והא רבי אבא לית הכא, שדרו בהדיה ואתא. פתח ואמר, ויהו"ה פקד את שרה כאשר אמר, מאי שנויא הוה הכא, הוה ליה למימר ויהו"ה זכר את שרה, כמה דאמר (בראשית ל כב) ויזכור אלהי"ם את רחל, דאין פקידה אלא על מה דהוה בקדמיתא אלא בקדמיתא הוה, דכתיב שוב אשוב אליך כעת חיה, ועל אותו ענין נאמר שפקד עכשיו, משמע דכתיב כאשר אמר, דאלמלא לא נאמר כאשר אמר, לימא זכירה, אבל פקד ההיא מלה דאמר למועד אשוב אליך. לבתר אמר הכי, האי צדיק דזכי למיסק לההוא יקר עלאה דיוקניה מתפתח בכרסי יקריה, וכן לכל צדיק וצדיק, דיוקניה לעילא כדהוה לתתא, לאבטחא לההיא נשמתא קדישא והיינו דאמר רבי יוחנן, מאי דכתיב (חבקוק ג יא) שמש

ירח עמד זבולה, דזהרן גופא ונשמתא דקיימין באדרא קדישא עלאה דלעילא, כדיוקנא דהוה קאים בארעא, וההיא דיוקנא מתזנא מהנאת נשמתא, וההיא עתידה לאתלבש בהאי גרמא דאשתאר בארעא, וארעא מתעבר מניה וטפל טיניה לברא, ודא הוא דאתקרי קדישא, וכד קיימא בההיא דיוקנא דלעילא, אתא בכל ירחא:

זהר:

בניך כשתילי זיתים, מה זיתים לא נפלי טרפייהו כל יומי שתא, וכלהו קשורין (נ"א בסירי) תדיר, אוף הכי בניך כשתילי זיתים סביב לשלחנך, מה כתיב בתריה הנה כי כן יבורך גבר ירא יהו"ה, מאי הנה כי כן יבורך גבר, הנה כן מבעי ליה, אלא לאסגאה מלה אחרא, דאוליפנא דא מנה, דכל זמנא דשכינתא הות צניעא באתרה כדקא חזי לה, כביכול בניך כשתילי זיתים, אלין ישראל כד שראן בארעא, סביב לשלחנך, דאכלי ושתאן וקרבין וקרבנין וחדאן קמי קב"ה, ומתברכן עלאין ותתאין בגינייהו, לבתר דשכינתא נפקת, אתגלו ישראל מעל פתורא דאבוהון, והווי ביני עממיא, וצווחין כל יומא, ולית דאשגח בהו בר קב"ה, דכתיב (ויקרא כו מד) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו', וחמינן כמה קדישין עלאין מיתו בגזרין תקיפין, וכל דא בגין עונשא דאורייתא, דלא קיימו ישראל כד הווי שראן בארעא קדישא. חמי מה כתיב, (דברים כח מז) תחת אשר לא עבדת את יהו"ה אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, האי קרא איהו רזא, תחת אשר לא עבדת בשמחה בזמן דכהני הווי קרבין וקרבנין ועלוון, ודא הוא בשמחה, ובטוב לבב אלין ליזאי, מרוב כל אלו ישראל דהווי אמצעיים בגינייהו, ונטלי ברכאן מכל סטרין, דכתיב (ישעיה ט ב) הרבית הגוי, לו הגדלת השמחה, אלין כהני, שמחו לפניך כשמחת בקציר, אלו ישראל דקב"ה בריך לון עבורא דחקלא, ויהבי מעשרא מכלא, כאשר יגילו בחלקם שלל, אלין ליזאי דנטלא מעשרא מגו אדרא. דבר אחר הרבית הגוי, אלין ישראל דמהימנותא דקב"ה עלייהו כדקא חזי, לו הגדלת השמחה, דא איהו דרגא רישא עלאה דאברהם דאתדבק בה דאיהו גדול, וחדוה ביה אשתכח, שמחו לפניך:

מדרש הנעלם:

לסגדא קמי מלכא קדישא בריך הוא, דכתיב (ישעיה סו כג) והיה מדי חדש בחדשו, והוא מבשר ליה, ואמר למועד אשוב אליך, לההוא זמן דעתיד לאחיא מיתא, עד דאתפקדת לההוא זמנא כמה דאתבשר, הה"ד ויהו"ה פקד את שרה כאשר אמר, וההוא יומא דחדי קודשא בריך הוא בעובדו, הה"ד (תהלים קד לא) ישמח יהו"ה במעשיו. אמר ליה רבי אבא, לימא לן מר על פרשתא, לבתר אמר יאות לכון למפתח פרשתא דא, פתח ואמר, ויהי אחר הדברים האלה והאלהי"ם נסה את אברהם וגו', ויאמר קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת וגו', הכא אית לאסתכלא, האי אומנא דאפיק כספא ממקורא דארעא, מאי עבד, בקדמיתא מעייל ליה בנור דליק, עד דנפיק מניה כל זוהמא דארעא, והא אשתארת כספא, אבל לא כספא שלימתא, לבתר מאי עביד, מעייל ליה בנורא כדבקדמיתא, ומפיק מניה סטייפי כמה דאת אמר (משלי כה ד) הגו סיגים מכסף וגו', וכדין הוא כספא שלימתא בלא ערבוביא. כך הקדוש ברוך הוא מעייל האי גופא תחות ארעא, עד דמתרקב כוליה, ונפיק מניה כל זוהמא בישא, ואשתאר ההוא תרווד רקב, ואתבני גופא מניה, ועד כען ההוא גופא לא שלים, לבתר ההוא יומא רבא, דכתיב (זכריה יד ז) והיה יום אחד הוא יודע ליהו"ה לא יום ולא לילה, מתטמרן כלהו בעפרא כדבקדמיתא, מן קדם דחילו ותקיפו דקודשא בריך הוא, הה"ד (ישעיה ב יט) ובאו במערות צורים ובמחלות עפר מפני פחד יהו"ה ומהדר גאונו וגו', ונפיק נשמתיהו, ומתעכל ההוא תרווד רקב, ואשתאר גופא דאתבני תמן, דנהורא דיליה כנהורא דשמשא וכזהרא דרקיעא, דכתיב (דניאל יב ג) והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע וגו', וכדין כספא שלים, גופא שלימא בלא ערבוביא אחרניתא דאמר רבי יעקב

זהר:

בשעתא דסלקין לאתדבקא בך, כשמחת בקציר, דא כנסת ישראל דשמחת בקציר דיליה הוה, כאשר יגילו בחלקם שלל, כאשר יגילו אלין שאר חילין ורתיכין לתתא, בזמנא דמחלקי שלל וטרפי טרפא בראשיתא דכלא רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים קיט קכו) עת לעשות ליהו"ה הפרו תורתך, עת לעשות ליהו"ה מהו, אלא הא אוקמוה, אבל עת דא כנסת ישראל דאקרי עת, כמה דאת אמר (ויקרא טז ב) ואל יבא בכל עת אל הקדש, מאי ואל יבא בכל עת, כמה דאת אמר (משלי ז ה) לשמרך מאשה זרה ודא הוא (ויקרא י א) ויקריבו לפני יהו"ה אש זרה וגו', מאי טעמא עת, בגין דאית לה עת וזמן לכלא לקרבא לאתנהרא לאתחברא כדקא יאות כמה דאת אמר (תהלים סט יד) ואני תפלתי לך יהו"ה עת רצון לעשות ליהו"ה, כמה דכתיב (ש"ב ח יג) ויעש דוד שם, דכל מאן דאשתדל באורייתא, כאילו עביד ותקן האי עת לחברא לה בקב"ה, וכל כך למה, בגין דהפרו תורתך, דאילו לא הפרו תורתך, לא אשתכח פרוודא דקב"ה מישראל לעלמין, אמר רבי יוסי, כגוונא דא כתיב, (ישעיה ס כב) אני יהו"ה בעתה אחישנה, מהו בעתה, בעת ה' דתקום מעפרא, כדין אחישנה. אמר רבי יוסי, ועם כל דא יומא חד איהי כנסת ישראל גו עפרא ולא יתיר, אמר רבי יהודה הכי אמרו, אבל תא חזי רזא דאוליפנא, בשעתא דכנסת ישאל אתגלייא מאתרה, כדין אתוון דשמא קדישא כביכול אתפרשו, דאתפרשת ה"א מן וא"ו, ובגין דאתפרשו, מה כתיב (תהלים לט ד) נאלמתי דומיה, בגין דאסתלק וא"ו מן ה"א, וקול לא אשתכח, וכדין דבור אתאלם, ובגין כך היא שכיבת בעפרא כל ההוא יומא (דנא) דה"א, ומאן איהו אלף חמשה, ואע"ג דאקדימת בגלותא עד לא ייעול ההוא אלף חמשה רזא דה"א, וכד ייתי אלף שתיתאה דאיהו רזא:

מדרש הנעלם:

גופא דנהיר ירמי קודשא בריך הוא מלעילא, דכתיב (ישעיה כו יט) כי טל אורות טלך, וכתיב (שם כב יז) הנה יהו"ה מטלטלך וגו', וכדין יתקרון קדישין עלאין, דכתיב (שם ד ג) קדוש יאמר לו, ודא הוא דאתקרי תחיית המתים דבתרייתא, ודא הוא (כספא שלים גופא שלימא) (נ"א), נסיונא) בתרייתא, ולא יטעמון עוד טעמא דמותא, דכתיב בי נשבעתי נאם יהו"ה כי יען אשר עשית וגו' כי ברך אברכך וגו', ובההוא זמנא מצלו צדיקיא דלא יתנסון בדא יתיר. מה כתיב וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל וגו', אלין שאר חייבי עלמא דאתקרון אילים, כמה דאת אמר (ישעיה ס ז) אילי נביות ישרתונך, ומתרגמינן רברבי נביות, אחר נאחז בסבך וגו', כמה דאת אמר (תהלים עה יא) וכל קרני רשעים אגדע, (וישלה אברהם וגו') וילך אברהם ויקח את האיל וגו', דאינון מזומנין לאתנסאה בכל נסיונא בישא, וישתארוון הצדיקים לעלמא דאתי כמלאכין עלאין קדישין, ליחדא שמיה, ובגין כך כתיב (זכריה יד ט) ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד וגו', א"ל (נ"א אמר לון) רבי יהודה, מכאן ולהלאה אצלחו פתחא. עאל יומא אחרא, עאלו קמיה כל בני מתא, אמרו ליה לימא לן מר מלייא דאורייתא בפרשתא דקרינן בה יומא דשבתא, ויהו"ה פקד את שרה, קם ביני עמודי, פתח ואמר ויהו"ה פקד את שרה וגו', שלש מפתחות בידו של הקדוש ברוך הוא, ולא מסרם לא ביד מלאך ולא ביד שרף, מפתח של חיה ושל גשמים ושל תחיית המתים, בא אליהו ונטל השנים, של גשמים ושל תחיית המתים, ואמר רבי יוחנן, לא נמסר ביד אליהו אלא אחת, דאמר רבי יוחנן, כשבקש אליהו להחיות בן הצרפית, אמר ליה קודשא בריך הוא, לא יאות לך למיסב בידך שתי מפתחות, אלא תן לי מפתח הגשמים

ותחיה המת, והיינו דכתיב (מ"א יח א) לך הראה אל אחאב וגו' ואתנה מטר, לא אמר ותן מטר, אלא ואתנה, והא אלישע הווי

זוהר חלק א דף קטז/ב

זהר:

דוא"ו, כדין וא"ו יוקים לה"א, בזמנא שית זמנין עשר, כדין שלימו שתינ נפש וא"ו, עשר זמנין וא"ו, שי"ת זמנין עשר (דוא"ו) וא"ו סלקא (בעשר) ב"י, וא"ו נחתא בה"א, אשתלים וא"ו גו עשר שית זמנין, כדין הווי שתינ לאקמא מעפרא, ובכל שתינ ושתינ מההוא אלף שתינאה, אתתקף ה"א וסלקא בדרגוי לאתתקפא. ובשית מאה שנין לשתינאה, יתפתחון תרעי דחכמתא לעילא, ומבועי דחכמתא לתתא, ויתתקן עלמא לאעלא בשביעאה, כבר נש דמתתקן ביומא שתינאה מכי ערב שמשא לאעלא בשבתא, אוף הכי נמי, וסימניך (בראשית ז יא) בשנת שש מאות שנה לחיי נח וגו', נבקעו כל מעיינות תהום רבה. א"ל רבי יוסי, כל דא אריכו זמנא יתיר מכמה דאוקמוה חברייא, דאיהו יומא חד, גלותא דכנסת ישראל ולא יתיר, דכתיב (איכה א יג) נתנני שוממה כל היום דזה, א"ל הכי אוליפנא מאבא, ברזין דאתון דשמא קדישא, וביומי דשני עלמא, וביומי דבראשית, וכלא רזא חדא איהו, וכדין יתחזי קשתא בעננא בגווי נהירין, כאתתא דמתקשטא לבעלה, דכתיב (בראשית ט טו) וראיתיה לזכור ברית עולם, והא אוקמוה ושפיר הוא, וראיתיה בגווינין נהירין כדקא יאות, וכדין לזכור ברית עולם, מאן ברית עולם, דא כנסת ישראל. ויתחבר וא"ו בה"א ויוקים לה מעפרא, כמה דאת אמר (שמות ב כד) ויזכור אלהי"ם את בריתו, דא כנסת ישראל דאיהו ברית, כמה דאת אמר והיתה לאות ברית וגו', כד יתער וא"ו לגבי ה"א, כדין אתין עלאין יתערון בעלמא, ובנוי דראובן זמינין דיתערון קרבין בכל עלמא, וכנסת ישראל יוקים לה מעפרא וידכר לה קב"ה, וישתכח קב"ה לגבה גו גלותא, כחושבן וא"ו שית זמנין י' (עשר), עשר זמנין שית שנין, וכדין תיקום ויתפקד עלמא למעבד נוקמין, ומאן דאיהו מאיך יתרמי. א"ל רבי יוסי שפיר קאמרת, בגין:

מדרש הנעלם:

ליה, אין לקיים פי שנים ברוחו של אליהו, אלא שלשתם לא מסרם הקדוש ברוך הוא ביד שליח, דאמר רבי סימון, בא וראה כחו של הקדוש ברוך הוא, בפעם אחת מחיה מתים, מוריד שאול ויעל, מזריח מאורות, ומוריד גשמים, מצמיח חציר, מדשן יבולים, פוקד עקרות, נותן פרנסה, עוזר דלים, סומך נופלים, זוקף כפופים, מהעדא מלכין, ומהקם מלכין, והכל בזמן אחד וברגע אחד ובבת אחת, מה שאין שליח לעולם יכול לעשותו. תניא אמר רבי יוסי, כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא, אינו צריך לעשות אלא בדבור, דכיון דאמר ממקום קדושתו יהא כך מיד נעשה, בא וראה כח גבורתו של הקדוש ברוך הוא, דכתיב (תהלים לג ו) בדבר יהו"ה שמים נעשו, דאמר רבי יוחנן (יהודה) מאי דכתיב (שמות יב יב) ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך וגו', אי הכי יקרא סגיאיה הוא למצראי, דלא דמי מאן דתפש מלכא למאן דתפש הדיוטא, ועוד אין לך אומה מזהמת בכל טומאה כמו המצרים, דכתיב בהו (יחזקאל כג כ) אשר בשר חמורים בשרם וגו', שהם חשודים על משכב זכור, והם באים מחם, שעשה מה שעשה לאביו, וקלל אותו ולכנען בנו, וכי לא היה להקדוש ברוך הוא מלאך או שליח לשגר לעשות נקמה במצרים, כמו שעשה באשור שהיה בנו של שם, דכתיב (בראשית י כב) בני שם עילם ואשור, ושם היה כהן גדול ונתברך, שנאמר (שם ט כו) ברוך יהו"ה אלהי שם, והיה לשם הגדולה והברכה על אחיו, וכתיב במ (ישעיה לז לו) ויצא מלאך יהו"ה ויכה במחנה אשור, ועל ידי שליח נעשה, כל שכן

המצרים שהם מזוהמים יותר מכל אומה, ואמר אני ולא מלאך. אלא אמר רבי יהודה, מכאן למדנו כח גבורתו של הקדוש ברוך הוא, ומעלתו שהוא גבוה על הכל, אמר הקדוש ברוך הוא, אומה זו של מצרים מזוהמת ומטונפת, ואין ראוי לשגר מלאך ולא שרף, דבר קדוש בין רשעים ארורים מטונפים, אלא אני

זוהר חלק א דף קיז/א

זהר:

דאיהו גו רזא דאתוון, ולית לן לאתערא חושבן וקצין אחרנין, דהא בספרא דרב ייבא סבא אשכחן חושבן דא, דכתיב (ויקרא כו לד) אז תרצה הארץ, והוא רזא דוא"ו, דכתיב (שם מב) וזכרתי את בריתי יעקוב, ודא הוא וא"ו כלא כחזא, ועל דא אזכור, ולבתר והארץ אזכור דא כנסת ישראל, תרצה, תתרעי ארעא לגבי קב"ה. אבל יומא חד דאמרו חברייא, ודאי כלא הוא גניז קמי קב"ה, וכלא אשתכח ברזא דאתוון דשמא קדישא, דהא גלותא באינן אתוון גלי לון רבי ייסא הכא, והשתא באינן אתוון אתגליין וגלי לון. א"ל תא חזי, דאפילו כד אתפקדא שרה מהאי דרגא לא פקיד לה אלא ברזא דוא"ו דכתיב ויהו"ה פקד את שרה וגו', בגין דכלא ברזא דוא"ו איהו, ובהא כליל כלא וביה אתגליא כלא בגין דכל מלה דאיהי סתימא איהו גלי כל סתים ולא אתי מאן דאיהו באתגליא ויגלי מה דאיהו סתים א"ר יוסי כמה אית לן לאתמשכא גו גלותא עד ההוא זמנא, וכלא תלי ליה קב"ה כד יתובון בתיובתא, אי יזכו ואי לא יזכו, כמה דאתמר בהאי קרא דכתיב אני יהו"ה בעתה אחישנה, זכו אחישנה, לא זכו בעתה. אזלו, עד דהוו אזלי א"ר יוסי, אדכרנא השתא, דהא באתר דא יתיבנא יומא חד עם אבא, ואמר לי, ברי, זמין אנת כד מטון יומך לשיתין שנין, לאשכחא בהאי אתר סימא דחכמתא עלאה, והא זכינא לאינן יומין ולא אשכחנא, ולא ידענא אי הני מלין דקאמרן, או ההיא חכמתא דאיהו אמר, ואמר לי כד ימטון קולפיך דנורא גו טהירי ידך אתאביד מינך, אמינא ליה אבא במה ידעת, א"ל בהני תרין צפורין דאעברו על רישך ידענא. אדהכי אתפרש רבי יוסי ועאל גו מערתא:

מדרש הנעלם:

עושה מה שאין יכול לעשות מלאך ולא שרף ולא שליח, שאני אומר ממקום קדושתו יהא כך, ומיד נעשה, מה שאין המלאך יכול לעשותו, אבל הקדוש ברוך הוא ממקום קדושתו אומר יהא כך, ומיד נעשה מה שהוא רוצה לעשותו, ולפיכך לא נעשית נקמה זו ע"י מלאך ושליח בשביל קלון המצרים, ולהראות גדולתו של מקום שלא רצה שיכנסו ביניהם דבר קדוש, ועל הדרך הזה נאמר אני ולא מלאך, אני יכול לעשותו ולא מלאך. וכיוצא בו אמר רבי יהודה, מאי דכתיב (יונה ב י) ויאמר יהו"ה לדג, וכמה צדיקים וחסידים מישראל שלא דבר עמהם הקדוש ברוך הוא, ובא לדבר עם הדג דבר שאינו מכיר ויודע, אלא אמר רבי יהודה, כיון שעלתה תפלתו של יונה לפני הקדוש ברוך הוא, ממקום קדושתו אמר בשביל שיקיא הדג את יונה אלא היבשה, למ"ד לדג כמו בשביל, כלומר ויאמר יהו"ה בשביל הדג שיקיא את יונה אל היבשה, ממקום קדושתו אמר הקדוש ברוך הוא יהא כך ומיד נעשה, מה שאין שליח יכול לעשותו. תניא אמר רבי שמעון, מפתח של חיה בידו של הקדוש ברוך הוא, הוא, ובעוד שהיא יושבת על המשבר, הקדוש ברוך הוא מעיין באותו הולד אם ראוי הוא לצאת לעולם, (יוצא ו) פותח דלתות בטנה ויוצא, ואם לאו סוגר דלתותיה ומתו שניהם, אי הכי לא יצא רשע לעולם, אלא הכי תנינן, על שלש עבירות נשים מתות וכו', (אמר רבי שמעון והא) ואמר רבי יצחק, למה אשה מפלת פרי בטנה, אלא אמר רבי יצחק, הקדוש ברוך הוא רואה אותו העובר שאינו ראוי לצאת לעולם, ומקדים להמיתו במעי

אמו, שנאמר (בראשית ו ד) הנפילים היו בארץ בימים ההם, נפלים כתיב בלא יו"ד ראשונה, ולמה בשביל שאחרי כן באו בני האלהים אל בנות האדם וילדו להם בזנות, וירבו

זוהר חלק א דף קיז/ב

זהר:

חזא ואשכח ספרא חד, דהוה נעיץ גו נוקבא דטנרא בסייפי מערתא, נפק ביה, כיון דפתח ליה חמא שבעין ותריין גליפין דאתוון דאתמסרו לאדם הראשון, ובהו הוה ידע כל חכמתא דעלאין קדישין וכל אינון דבתר ריחיא, דמתגלגלן בתר פרוכתא גו טהירין עלאין, וכל אינון מלין דזמינין למיתי לעלמא, עד יומא דיקום עננא דבסטר מערב ויחשיך עלמא קרא לרבי יהודה, ושרו למלעי בההוא ספרא, לא ספיקו למלעי תרי או תלתא סטריין דאינון אתוון, עד דהוו מסתכלין בההיא חכמה עלאה, כיון דמטו למלעי בסתירו דספרא, ומשתעו דא עם דא נפק שביבא דאשא ועלעולא דרוחא, ובטש בידיהון ואתאביד מנייהו, בכה רבי יוסי ואמר, דילמא ח"ו חובה איהו גבן, או דלאו אנן זכאין למנדע ליה. כד אתו לגבי דרבי שמעון אשתעו ליה עובדא דא, אמר לון דילמא בקץ משיחא דאינון אתוון הויתון משתדלי, אמרו ליה דא לא ידעינן, דהא כלא אתנשי מינן, אמר לון רבי שמעון, לית רעותא דקב"ה בדא דיתגלי כל כך לעלמא, וכד יהא קריב ליומי משיחא, אפילו רביי דעלמא זמינין לאשכחא טמירין דחכמתא, ולמנדע ביה קצין וחושבנין, ובההוא זמנא אתגליא לכלא, הה"ד (צפניה ג ט) כי אז אהפוך אל עמים וגו', מהו אז, בזמנא דתיקום כנסת ישראל מעפרא ויוקים לה קב"ה, כדין אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם יהו"ה ולעבדו שכם אחד. תא חזי אע"ג דאברהם כתיב ביה ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה, וכל מטלנוי הוו לדרומא ואתקשר ביה, לא סליק לדוכתיה כדקא יאות עד דאתיליד יצחק, כיון דאתיליד יצחק, אסתלק לאתריה, ואיהו אשתתף בהדיה, ואתקשרו

זוהר חלק א דף קיח/א

מדרש הנעלם:

ממזרים בעולם, המה הגבורים אשר מעולם, שאין גבור ופריץ ועריץ כמו הממזר, אנשי השם, שהכל יכירו לקרותו השם הידוע ממזר, דכיון שרואים מעשיו שהוא פריץ ועריץ וגבור, הכל יקראוהו אותו שם. ומה דאמר רבי שמעון, הקדוש ברוך הוא מעיין באותו הולד, אין לך רשע בעולם מאותם הרשעים היוצאים לעולם, שאין הקדוש ברוך הוא מעיין בו, ורואה אם אותו הגוף יניח בן צדיק וכשר, או שיציל לאדם מישראל ממיתה משונה, או שיעשה טובה אחת, ובשביל כך הקדוש ברוך הוא מוציא לעולם. ביומו דרבי יוסי, הוו אינון פריצי דהוו משדדי בטורייא, עם פריצי אומות העולם, וכד משכחי בר נש ותפסי ליה לקטליה, הוו אמריין ליה מה שמך, אי הוה יודאי הוו אזלין עמיה ומפקין ליה מן טוריא, ואי הוה בר נש אחרינא קטלי ליה, (והא) והוה אמר רבי יוסי, אתחזון אינון בכל האי למיעל לעלמא דאתי. תנו רבנן, ג' דברים הללו אינן באין לעולם אלא בקולות, קול חיה דכתיב (בראשית ג טז) בעצב תלדי בנים, וכתיב (שם ל כב) וישמע אליה אלהים, קול גשמים דכתיב (תהלים כט ג) קול יהו"ה על המים, וכתיב (מ"א יח מא) כי קול המון הגשם, קול תחית המתים, דכתיב (ישעיה מ ג) קול קורא במדבר, מאי בעי הכא קלא במדברא, אלא אמר רבי זריקא, אלין אינון קלייא לאתערא מתי מדבר, ומכאן דהוא

הדין לכל העולם, אמר רבי יוחנן, הא תנן כשנכנס אדם לקבר נכנס בקולות, כשיקומו בתחיית המתים אינו דין שיקומו בקולי קולות, אמר רבי יעקב, עתידה בת קול להיות מתפוצצת בבתי קברות, ואומרת הקיצו ורננו שוכני עפר, ועתידים לחיות בטל של אור גדול של מעלה, דכתיב (ישעיה כו יט) כי טל אורות תליך וארץ רפאים תפיל. אמן כן יהי רצון. (ע"כ מדרש הנעלם):

זוהר חלק א דף קיח/ב

זהר:

דא בדא בגין כך איהו קרי ליה יצחק ולא אחרא, בגין לשתפא מיא באשא, דכתיב ויקרא אברהם את שם בנו הנולד לו אשר ילדה לו שרה יצחק, מאן הנולד לו, אש ממים:

ותרא שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק, אמר רבי חייא, מיומא דאתיליד יצחק והוה ישמעאל בביתא דאברהם, לא אסתלק ישמעאל בשמא, באתר דדהבא שריא, סוספיתא לא אדכר קמיה, ובגין כך את בן הגר המצרית, גבר דלא יתחזי לאדכרא קמיה דיצחק, אמר רבי יצחק, ותרא שרה, בעינא דקלנא חמאת ליה שרה, דלא חמאת ליה בעינא דאיהו ברא דאברהם, אלא דאיהו ברא דהגר המצרית, ובגין כך ותרא שרה, דשרה חמאת ליה בעינא דא, ולא אברהם, דאילו באברהם לא כתיב את בן הגר, אלא את בנו, תא חזי לבתר מה כתיב וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודות בנו, ולא כתיב על אודות בן הגר המצרית, בגין כך ותרא שרה את בן הגר המצרית, ולא חמאת דאיהו בריה דאברהם. רבי שמעון אמר, האי קרא תושבחתא דשרה איהו, בגין דחמאת ליה דקא מצחק לעכו"ם, אמרה ודאי לאו ברא דא ברא דאברהם, למעבד עובדוי דאברהם, אלא ברא דהגר המצרית איהו, אהדר לחולקא דאמיה, בגין כך ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת ואת בנה, כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק, וכי ס"ד דקני לה שרה או לברה, אי הכי לא אודי קב"ה עמה, דכתיב כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה, אלא בגין דחמאת ליה בעכו"ם, ואמיה אולפא ליה נמוסי דעכו"ם, בגין כך אמרת שרה כי לא יירש בן האמה הזאת, אנא ידענא דלא ירית לעלמין חולקא דמהימנותא ולא יהא ליה עם ברי חולקא, לא בעלמא דין ולא בעלמא דאתי, ובגין כך אודי עמה קב"ה. וקב"ה בעא לאפרשא בלחודוי זרעא קדישא כדקא יאות, דבגין כך ברא עלמא, דהא ישראל סליק ברעותא דקב"ה עד לא יברי עלמא, ובגין כך נפק אברהם לעלמא, ועלמא מתקיים בגיניה, ואברהם ויצחק (לא) קיימו ולא אתיישבו בדוכתייהו עד דנפק יעקב לעלמא, כיון דנפק יעקב לעלמא אתקיימו אברהם ויצחק ואתקיים כל עלמא, ומתמן נפק עמא קדישא לעלמא, ואתקיים כלא כגוונא קדישא כדקא יאות, ובגין כך א"ל קב"ה כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה, כי ביצחק יקרא לך זרע, ולא בישמעאל. מה כתיב לבתר, ותלך ותתע במדבר באר שבע, כתיב הכא ותתע, וכתיב התם (ירמיה י טו) הבל המה מעשה תעתועים וקב"ה בגיניה דאברהם לא שביק לה ולברה, תא חזי בקדמיתא כד אזלת מקמה דשרה מה כתיב, כי שמע יהו"ה אל עניך, והשתא דטעאת בתר עכו"ם, אע"ג דכתיב ותשא את קולה ותבך, מה כתיב כי שמע אלהי"ם אל קול הנער, ולא כתיב כי שמע אלהי"ם את קולך. באשר הוא שם, הא אוקמוה דלאו בר עונשא הוא לגבי בי דינא דלעילא, דהא בי דינא דלתתא ענשין מתליסר שנין ולעילא, ובי דינא דלעילא מעשרים שנין ולהלאה, ואע"ג דחייבא הוה, לאו בר עונשא איהו והא אוקמוה, ודא הוא דכתיב באשר הוא שם. א"ר אלעזר, אי הכי מאן דאסתלק מעלמא עד לא מטון יומוי לעשרין שנין, מאן אתר אתענש, בגין דהא מתליסר שנין ולתתא לאו בר עונשא איהו אלא בחטאוי דאבוי, אבל מתליסר שנין ולעילא מהו, א"ל קב"ה חס עליה דלימות זכאי (ולא לימות חייב), ויהיב ליה אגר טב בהווא עלמא, ולא לימות חייב דיתענש בהווא עלמא ואוקמוה, א"ל אי חייבא הוא ולא מטון יומוי

זוהר חלק א דף קיט/א

לעשרין שנין מהו, כיון דאסתלק מעלמא במאי הוא עונשיה, א"ל בדא אתקיים (משלי יג כג) ויש נספה בלא משפט דכד עונשא נחית לעלמא, איהו (דינא) אערע בלא כונה לעילא ותתא בההוא מחבלא, ויתענש כד לא אשגחו עליה מלעילא ועליה כתיב (שם ה כב) עונותיו ילכדנו את הרשע, א"ת לאסגאה מאן דלא מטון יומוי לאתענשא, עונותיו ילכדנו (את הרשע), ולא בי דינא דלעילא, ובחבלי חטאתו יתמך ולא בי דינא דלתתא, בגין כך כתיב כי שמע אלהי"ם אל קול הנער באשר הוא שם רבי שמעון פתח ואמר, (ויקרא כו מב) וזכרתי את בריתי יעקוב, מלא בוא"ו אמאי, אלא בתרין סטרין איהו (אינון) רזא דחכמתא, חדא דאיהו רזא דרגא דחכמתא, אתר דשרי ביה יעקב אבל האי קרא על גלותא דישאל אתמר, דכד אינון גו גלותא, ההוא זמנא דיתפקדון (בית יעקב) יתפקדון ברזא דוא"ו, ואיהו באלף שתיתאה, ופקידה ברזא דוא"ו, שית רגעי ופלג עידן ובזמנא דשתי שנין לעבורא דדשא באלף שתיתאה, יקים אלה שמיא פקידו לברתיה דיעקב, ומההוא זמנא עד דיהא לה זכירה שית שנין ופלגא ומההוא זמנא שית שנין אחרנין, ואינון שבעין (ותלת) ותרין ופלגא, בשיתין ושית יתגלי מלכא משיחא בארעא דגליל. וחד כוכבא דבסטר מזרח יבלע שבע כוכביא מסטר צפון, ושלחובא דאשא אוכמא תהא תליא ברקיעא שיתין יומין, וקרבין יתערון בעלמא לסטר צפון, ותרין מלכין יפלון באינון קרבין, ויזדווגון כלהון עממיא על ברתיה דיעקב, לאדחייא לה (לון) מעלמא, ועל ההוא זמנא כתיב, (והיתה) (ירמיה ל ז) ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע. וכדין יסתיימון נפשין מגופא, ובעיין לאתחדשא, וסימניך (כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים, וכתיב) (בראשית מו כו) כל הנפש הבאה ליעקב מצרימה וגו' כל נפש ששים ושש, בשבעין ותלת, כל מלכי עלמא יתכנשון לגו קרתא רבתא דרומי, וקב"ה יתער עלייהו אשא וברדא ואבני אלגביש ויתאבדון מעלמא, בר אינון מלכין דלא ימטון לתמן, ויהדרון לאגחא קרבין אחרנין, ומההוא זמנא מלכא משיחא יתער בכל עלמא, ויתכנשון עמיה כמה עמין וכמה חיילין מכל סייפי עלמא, וכל בני ישראל יתכנשון בכל אינון אתרי, עד דאשתלימו אינון שנין למאה, כדין וא"ו יתחבר בה"א, וכדין (ישעיה סו כ) והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה ליהו"ה וגו'. ובני ישמעאל (ישראל) זמינין בההוא זמנא לאתערא (עליהון) עם כל עמין דעלמא למיתי על ירושלם, דכתיב (זכריה יד ב) ואספתי את כל הגוים אל ירושלם למלחמה וגו', וכתיב (תהלים ב ב) יתיצבו מלכי ארץ ורוזנים נוסדו יחד על יהו"ה ועל משיחו, וכתיב יושב בשמים ישחק יהו"ה ילעג למו, לבתר וא"ו זעירא יתער לאתחברא, ולחדשא נשמתין דהוו עתיקין, בגין לחדתא עלמא, כמה דכתיב (שם קד לא) ישמח יהו"ה במעשיו, וכתיב יהי כבוד יהו"ה לעולם, לאתחברא כדקא יאות, ישמח יהו"ה במעשיו, לנחתא לון לעלמא, ולמהוי כלהון בריין חדתין, לחברא עלמין כלהו כחד, זכאין אינון כל אינון דישתארון בעלמא בסייפי אלף שתיתאה, למיעל בשבתא, דהא כדין איהו יומא חד לקב"ה בלחודוי לאזדווגא כדקא יאות, ולמלקט נשמתין חדתין, למהוי בעלמא עם אינון דאשתארו בקדמיתא, דכתיב (ישעיה ד ג) והיה הנשאר בציון והגותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלם:

ויהי אחר הדברים האלה והאלהי"ם נסה את אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני, רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים מד ה) אתה הוא מלכי וגו'. דא הוא שלימו דכל דרגין כחדא דא בדא, צוה ישועות יעקב כל אינון שליחן דעבדי שליחותא

זוהר חלק א דף קיט/ב

בעלמא, דליהו כלהו מסטרא דרחמי, ולא להו מסטרא דדינא, בגין דאית מארי שליחן מסטרא דרחמי, ומסטרא דדינא קשיא, אינון שליחן דאתיין מסטרא דרחמי לא עבדי שליחותא דדינא בעלמא כלל, ואי תימא הא מלאכא דאתגלי ליה לבלעם, הא תנינן שליחא דרחמי הוה ואתהפך לדינא, לא, לעולם לא אשתני, אלא שליחא דרחמי הוה לאגנא עלייהו דישאל ולמהוי סניגוריא עלייהו, ולקבליה הוא דינא, וכך אורחוי דקב"ה כד אוטיב לדא, ההוא טיבו דינא לדא, כך הא שליחא דרחמי הוה להו לישאל, ולבלעם אתהפך לדינא, בגין כך צוה ישועות יעקב, אמר דוד פקיד על עלמא כד ישתלחון שלוחי, די להויין מסטרא דרחמי. רבי אבא אמר, צוה ישועות יעקב דאינון גו גלותא, וישתכח פורקנא להון גו גלותהון, תא חזי תושבחן דאבהן יעקב הוה, ואלמלא יצחק לא אתא יעקב לעלמא, ובגין כך צוה ישועות יעקב דא יצחק דכיון דאשתזיב יצחק, ישועות יעקב הוו. ויהי אחר הדברים האלה, רבי שמעון אמר, הא תנינן, ויהי בימי על צערא אתמר, ויהי, אע"ג דלא כתיב בימי, טפסי דצערא אית ביה, ויהי אחר, בתר דרגא תתאה דכל דרגין עלאין, ומאן איהו דברים כמה דאת אמר (שמות ד י) לא איש דברים אנכי, ומאן הוה בתר דרגא דא, והאלהי"ם נסה את אברהם, דאתיא יצר הרע לקטרגא קמי קב"ה. הכא אית לאסתכלא, והאלהי"ם נסה את אברהם, את יצחק מבעי ליה, דהא יצחק בר תלתין ושבע שנין הוה, והא אבוי לאו בר עונשא דיליה הוה, דאלמלא אמר יצחק לא בעינא, לא אתענש אבוי עליה, מאי טעמא והאלהי"ם נסה את אברהם, ולא כתיב נסה את יצחק, אלא את אברהם ודאי, דבעי לאתכללא בדינא דהא אברהם לא הוה ביה דינא כלל מקדמת דנא, והשתא אתכליל מייא באשא, ואברהם לא הוה שלים עד השתא, דאתעטר למעבד דינא, ולא תקנא ליה באתריה וכל יומי לא הוה שלים עד השתא, דאתכליל מיא באשא ואשא במיא, ובגין כך והאלהי"ם נסה את אברהם, ולא את יצחק, דאזמין אברהם לאתכללא בדינא, וכד עביד דא, עאל אשא במיא, ואשתלים דא עם דא, ודא עביד דינא לאתכללא דא בדא, וכדין יצר הרע אתא לקטרגא עליה דאברהם דלא אשתלים כדקא יאות, עד דיעביד דינא ביצחק, דיצר הרע אחר הדברים איהו, ואתא לקטרגא. ותא חזי רזא דמלה, אע"ג דקאמרן דאברהם כתיב ולא יצחק, יצחק נמי אתכליל ביה בהאי קרא, רזא דכתיב והאלהי"ם נסה את אברהם, נסה לאברהם לא כתיב, אלא את אברהם, את דייקא, ודא יצחק, דהא בההיא שעתא בגבורה תתאה שריא, כיון דאתעקד ואזדמן בדינא על ידא דאברהם כדקא יאות, כדין אתעטר באתריה בהדיה דאברהם, ואתכלילו אשא במיא, וסליקו לעילא, וכדין אשתכח מחלוקת כדקא יאות מיא באשא, מאן (עבד) חמא אבא רחמנא דאתעביד אכזר, אלא בגין לאשתכחא מחלוקת מיא באשא, ולא תעטרא באתרייהו (ד"א ל"ג כדקא יאות), עד דאתא יעקב ואתתקן כלא כדקא יאות, ואתעבידו תלתא אבהן שלמין, ואתתקנו עלאי ותתאי:

ויאמר קח נא את בנך, וכי היאך יכיל אברהם דאיהו סבא, אי תימא בגין דיצחק לא נפיק מרשותיה כלל, יאות, אבל כמה דאת אמר (במדבר כ כה) קח את אהרן ואת אלעזר בנו, אלא בגין לאמשכא לון במלין, ולאדברא לון לרעותא דקב"ה, אוף הכא קח במלין, את בנך את יחידך אשר אהבת, והא

זוהר חלק א דף קכ/א

אוקמוה, ולך לך אל ארץ המוריה, כמה דאת אמר (שיר ד ו) אלך לי אל הר המור לאתקנא באתרא דיתחזי:

ביום השלישי וישא אברהם א'ת עיניו וירא את המקום מרחוק, ביום השלישי, הא אוקמוה, אלא כיון דאתמר ויקם וילך אל המקום אשר אמר לו האלהי"ם, מאי טעמא ביום השלישי וירא את המקום מרחוק, אלא בגין דכתיב כי ביצחק יקרא לך זרע, ודא הוא יעקב דנפק מניה, והאי

הוא ביום השלישי וירא את המקום מרחוק כמה דאת אמר (ירמיה לא ג) מרחוק יהו"ה נראה לי, וירא את המקום, דא הוא יעקב, דכתיב (בראשית כח יא) ויקח מאבני המקום, אסתכל אברהם ביום השלישי דאיהו דרגא תליתאה, וחמא ליה ליעקב דזמין למיפק מניה, מרחוק כמה דאמרן, מרחוק ולא לזמן קריב. אמר ליה רבי אלעזר, מאי שבחא איהו לאברהם כד אסתכל וחמא דזמין למיפק מניה יעקב, דהא כד אזיל למיעקד ליה ליצחק, לאו שבחא כל כך איהו דיליה, א"ל ודאי (והא) חמא ליה ליעקב, דהא מקדמת דנא ידע אברהם חכמתא, ואסתכל השתא ביום השלישי דאיהו דרגא תליתאה, למעבד שלימו, וכדין חמא ליה ליעקב, דכתיב וירא את המקום, אבל השתא קיימא ליה מלה מרחוק בגין דאזיל למיעקד ליה ליצחק, ולא בעא להרהר אבתריה דקב"ה, מרחוק חמא ליה גו אספקלריאה דלא נהרא בלחודוי, ובגין כך חמא ליה ולא אתגלי כלא, דאלו אספקלריאה דנהרא הוה שכיח על האי אספקלריאה דלא נהרא, אתקיים עליה אברהם כדקא יאות, אבל מרחוק בלחודוי הוה, מרחוק, מאי טעמא אסתלק מהאי מלה אספקלריאה דנהרא, בגין דהאי דרגא דיעקב הוה, ובגין דיעקב עד לא אתייליד, לא אשתכח השתא על האי דרגא, ותו בגין דיהך ויקבל אגרא, וירא את המקום מרחוק, דא יעקב כמה דאתמר, מרחוק דלא זכה ביה (ראייה בעינוי בהאי עלמא, אלא מרחוק מגו האי דרגא, דהא כד אתא יעקב מית הוה אברהם ואסתלק מעלמא, וירא את המקום מרחוק, אבל לא בראייה אחרא):

ויבאו אל המקום אשר אמר לו האלהי"ם וגו', רמיז (חמא) הכא, דאע"ג דאתו לההיא ראייה וחמא ליעקב, אמר אברהם ודאי קב"ה ידע בגוונא אחרא דאתחזי, מיד ויבן שם אברהם את המזבח וגו', מה כתיב לעילא, ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי, הא אוקמוה, אבל מאי טעמא לא אתיב ליה (מדי) מיד, אלא בגין דהא אסתלק מרחמי דאבא על ברא, ובגין כך כתיב הנני בני, הנני דאסתלקו רחמי ואתהפך לדינא:

ויאמר אברהם, ולא כתיב ויאמר אביו, דהא לא קאים עליה כאבא, אלא בעל מחלוקת הוה ביה, אלהי"ם יראה לו השה, יראה לנו מבעי ליה, מאי יראה לו, אלא א"ל אלהי"ם יראה לו לגרמיה כד איהו יצטריך, אבל השתא בני, ולא אמרא, מיד וילכו שניהם יחדו. רבי שמעון פתח ואמר, (ישעיה לג ז) הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון, הן אראלם, אלין מלאכי עלאי, צעקו בההיא שעתא, ובעו לקיימא על ההיא מלה דכתיב (בראשית טו ה) ויוצא אותו החוצה, בגין כך צעקו חוצה, מלאכי שלום, אלין אינון מלאכין אחרנין דהוו זמינין למיהך קמיה דיעקב, ובגיני דיעקב אבטח לון שלימו קב"ה, דכתיב (שם לב ב) ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהי"ם, ואלין אקרון מלאכי שלום, כלהו בכו כד חמו ליה לאברהם דעקיד ליה ליצחק, ואזדעזעו עלאי ותתאי, וכלהו עליה דיצחק:

ויקרא אליו מלאך יהו"ה וגו', פסיק טעמא בגווייהו, דלאו אברהם בתראה כקדמאה, בתראה

זוהר חלק א דף קכ/ב

שלים קדמאה לא שלים, כגוונא דא שמואל שמואל, בתראה שלים קדמאה לא שלים, בתראה נביא, קדמאה לא נביא, אבל משה משה לא פסיק, בגין דמיומא דאתייליד לא אעדי מניה שכינתא. אברהם אברהם, רבי חייא אמר, בגין לאתערא ליה ברוחא אחרא בעובדא אחרא, בלבא אחרא. רבי יהודה אמר, אתבריר יצחק ואסתליק ברעותא קמי קב"ה, כריחא דקטרת בוסמין דקרבין כהנייא קמיה תרין זמנין ביומא, ואשתלים קרבנא, דהא צערא דאברהם הוה בשעתא דאתמר ליה אל תשלח ירך אל הנער ואל תעש לו מאומה, חשיב דקרבניה לא אשתלים, ולמגנא עבד וסדר כלא ובנה מזבח, מיד וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר וגו'. הא תנינן, הוא איל

דאתברי בין השמשות הוה ובן שנתו היה, כמה דאת אמר (במדבר ז טו) כבש אחד בן שנתו, והכי אצטריך, (נ"א ואת אמרת בין השמשות ותו והא יצחק לא הוה בעלמא אלא אתפקיד וכו'), (והא יצחק לא הוה בעלמא), ואת אמרת בין השמשות, אלא אתפקד חילא לאזדמנא ההוא אימרא בשעתא דאצטריך ליה לאברהם, כמה דכל אינון מלין דהוו בין השמשות, אתמנא חילא לאזדמנא ההוא מלה (להווא זמנא) בשעתא דאצטריך ליה, הכי נמי האי איל דאתקריב תחותיה דיצחק. פתח ואמר (ישעיה סג ט) בכל צרתם לא צר ומלאך פניו הושיעם וגו', תא חזי, בכל צרתם דישראל כד אזדמן לון עאקון, כתיב לא באל"ף וקרי בוא"ו בגין דקב"ה עמהון בעקו, לא באל"ף, אתר עלאה יתיר, אע"ג דלאו בההוא אתר רוגזא ועקו, להתם לעילא מטא עקתא דישראל, לא באל"ף, כמה דאת אמר (תהלים ק ג) הוא עשנו ולא אנחנו, כתיב באל"ף וקרי בוא"ו, ומלאך פניו הושיעם, והא איהו עמהון בההוא עקו, ואת אמרת הושיעם, אלא מושיעם לא כתיב אלא הושיעם מקדמת דנא, דאיהו זמין בההוא עקו למסבל עמהון, תא חזי בכל זמנא דישראל אינון בגלותא, שכינתא עמהון בגלותא, והא אוקמוה דכתיב (דברים ל ג) ושב יהו"ה אלקיך את שבותך ורחמך וגו'. דבר אחר ומלאך פניו הושיעם דא שכינתא דאיהו עמהון בגלותא, ואת אמרת דאיהו הושיעם, אלא הכי הוא ודאי, דאלין אינון משכונותיו דקב"ה בגלותא, ובגין דשכינתא עמהון, קב"ה אדכר לון לאוטבא לון, ולאפקא לון מן גלותא, דכתיב (שמות ו ה) ואזכור את בריתי בקדמיתא, ולבתר ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי, וגם ראיתי, לאסגאה ראייה אחרא דאיהו קדמאה דכלא, וכתיב (שם ב כד) ויזכור אלהי"ם את בריתו, דא שכינתא, את אברהם, לאברהם מבעי ליה, אלא את אברהם, דא הוא חברותא וזווגא דילה באבהן, את אברהם, דא הוא מערבית דרומית, את יצחק דא הוא צפונית מערבית, ואת יעקב דא הוא זווגא חדא, כללא חדא, זווגא שלים כדקא יאות, כגוונא דא את השמים, דא הוא כללא מדת לילה ביום, ואת הארץ דא מדת יום בלילה כחדא, אוף הכא בכלהו את, וביעקב ואת, למהוי כלא זווגא חדא דלא מתפרשין דכר ונוקבא לעלמין, וזמין קב"ה לאכרזא בכל עלמא, ולאשמעא קל דיימא, (ישעיה סג ח) ויאמר אך עמי המה בנים לא ישקרו ויהי להם למושיע:

ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

זוהר חלק א דף קכא/א

פרשת חיי שרה:

זהר:

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, רבי יוסי פתח ואמר, (יונה א טו) וישאו את יונה ויטילוהו אל הים ויעמוד הים מזעפו, הכא אית לאסתכלא, מאי טעמא ארעישת ימא עליה דיונה, ולא ארעישת עליה ארעא, כיון דהוה אזיל בגין דלא תשרי עליה שכינתא, ימא (עלאה) אמאי אחיד ביה כד הוה אזיל, אלא ודאי מלה באתריה הוה ים תנן ים דמיא לרקיע ורקיע לכסא הכבוד ובגין כך ימא אחיד ביה ונטל ליה, (בגין דהוה עריק) מקמי ימא ערק (נ"א ומקמי ימא ביה שרא יראה בדוכתיה), שדי ימא ידא ביה בדוכתהא (נ"א תשרי ידא בדוכתהא). וישאו את יונה, ויטילוהו אל הים, אוליפנא כד הוו נטלי ליה וטבעי ירכוי בימא, הוה ימא שכיך, זקפין ליה אתרעיש ימא, כל מה דטבעי ליה הכי אשתכיך ימא, עד דאיהו אמר שאוני והטילוני אל הים, מיד וישאו את יונה ויטילוהו אל הים, כיון דאתרמי בים פרחא מניה נשמתיה, וסלקא עד כרסייא דמלכא, ואתדנת קמיה, ואהדרת ליה נשמתיה, ועאל בפומא דההוא נונא, ומית נונא, לבתר אתקיים ההוא נונא ואוקמוה:

תוספתא:

ויהיו חיי שרה, גופא דמתניתין, אנן קריבין הוינא שמענא קלא מתהפך מעילא לתתא, אתפשטת בעלמא, קל מתבר טורין ומתבר טנרין תקיפין, עלעולין רברבין סלקין, אודנא פתיחן, הוה אמר במטלנוי, קוץ קוציתא, דמיכן דמימין, דשינתא בחוריהון, קיימין בקיומיהון. מלכא דממלא, נטרי תרעין שליטא דחילין סגיאין, קם בקיומיה, כלהו לא מרגשן ולא ידעי, דספרא פתיח, ובשמא אכתוב, ודומה קאים ונטיל בחושבנא, ודיירי עפרא תייבין לבר, וקריב טב לאתמנאה בהו, לא תאיבין, גלגולא והפוך, נפלין ולא קיימין, אתמחון חייבין מספרא דדומה, מאן יתבע לון ומאן יתיב בחושבנהון, ווי לון ווי לחייהון ווי לרגשיהון (ס"א לנפשיהון) בגינהון אתקרי ימחו מספר חיים וגו':

מדרש הנעלם:

ויהיו, רבנן פתחי בהאי קרא, (שיר ז יב) לכה דודי נצא השדה נלינה בכפרים, תנו רבנן היוצא לדרך יתפלל שלש תפלות, תפלה שהיא חובה של יום, ותפלת הדרך על הדרך שהוא עושה, ותפלה שיחזור לביתו לשלום, ולימא להו להני שלשה אפילו באחד יכיל למעבדיה, דתנינן כל שאלותיו של אדם יכיל למכללינהו בשומע תפלה. אמר רבי יהודה, כל עובדוי דבר נש כתיבין בספרא, הן טב הן ביש, ועל כלהון עתיד למיתן דינא, דתנינן אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב (תהלים קלט טז) גלמי ראו עיניך, אותם הדברים שעשה הגולם, שאינו משגיח בעולם הבא, כולם ראו עיניך, שעיינת בהם, ועל ספרך כלם יכתבו, ליתן עליהם דין וחשבון לעולם הבא, הילכך יקדים אדם תפלתו תמיד ויועיל ליה. אמר רבי יצחק, אין אדם עושה עבירות אלא מי שהוא גולם ולא אדם, והיינו ההוא דלא מסתכל בנשמתא קדישא, אלא כל עובדוי כהאי בעירא דלא משגחת ולא ידעת, אמר רבי בן, וכי גולם מתקרי דוד דאמר האי פסוקא, אמר לו רבי יצחק, אדם הראשון אמרו, גלמי

זוהר חלק א דף קכא/ב

זהר:

תא חזי, בשעתא דבר נש סליק בערסיה, כל ליליא ולייליא, נשמתיה נפקת מניה, ואתדנת קמי בי דינא דמלכא, אי זכאה לאתקיימא אתהדרת להאי עלמא, ודינא הוא בתרין גוונין, דהא לא דיינין ליה לבר נש על בישין דאיהו עתיד וזמין למעבד, דכתיב (בראשית כא יז) כי שמע אלהים וגו' באשר הוא שם, ולא תימא דדנין ליה על טבין דעביד לחוד, אלא לאוטבא ליה על אינון טבין דהשתא כמה דאתמר, ודנין ליה על זכין דאיהו זמין למעבד, ובגינייהו אשתזיב, ואף על גב דאיהו השתא חייבא, בגין דקב"ה עביד טיבו עם כל בריין, וכל ארחוי דאיהו עביד לאוטבא לכלא, ולא דאין לבר נש על בישין דאיהו זמין למעבד, ובגין כך אתדן בר נש קמי קב"ה. תא חזי, כיון דאטילו ליה ליונה בימא, מה כתיב ויעמוד הים מזעפו, הים עלאה, מאי ויעמוד, דקאים בקיומיה כדקא יאות, בעמידה איהו כד רוגזא שכיך, בשעתא דדינא שריא בעלמא, ההוא בי דינא איהו כאתתא דמתעברא וקשיא לאולדא, וכד אולידת שכיך רוגזא, הכי נמי כד דינא שריא בעלמא, לא שכיך ולא נח עד דאתעביד דינא בחייביא, כדין הוא נייחא דיליה, למיקם בדוכתא שלים ולמיקם בקיומיה, הה"ד (משלי יא י) ובאבוד רשעים רנה והא אוקימנא, באבוד רשעים רנה, והכתיב (יחזקאל יח כג) החפץ אחפוץ מות רשע, דהא לית נייחא קמי קב"ה כד אתעביד דינא ברשיעייא, אלא כאן קודם דאשתלים קיסטא כאן לבתר דאשתלים קיסטא (אית ליה נייחא):

ויהיו חיי שרה, מאי שנא הכא בשרה דכתיב מיתתה באורייתא, מכל נשי דעלמא דלא כתיב הכי מיתתהון באורייתא, אמר רבי חייא ולאן, והכתיב (בראשית לה יט) ותמת רחל ותקבר בדרך אפרתה, וכתיב (במדבר כ א) ותמת שם מרים וגו', וכתיב (בראשית לה ח) ותמת דבורה:

מדרש הנעלם:

ראו עיניך, קודם שזרקת בי נשמה ראו עיניך למעבד בדיוקני בני נשא דדמו לי, ועל ספרך כלם יכתבו, מאן אינון, ימים יוצרו, כהאי צורה דידי, ולא אחד בהם, דלא אשתאר חד מנהון. אמר רבי בא למה א"ל תא חזי כלהו דדמו ליה, או ברמיזא דיליה, לא מתו במיתת נפשהון, וכלהו לקו בההוא עניינא ממש תא חזי אמר רבי יהודה, דיוקניה דאדם הראשון ושפירותיה, הוה כזהרא דרקיעא עלאה דעל גבי שאר רקיעי, וכההוא נהורא דגניז קודשא בריך הוא לצדיקיא לעלמא דאתי, וכל אינון דהוו רמיזא ביה מדיוקניה דאדם הראשון, ביה לקו ומיתו. דכך ארחוי דקודשא בריך הוא, יהיב עותרא לבר איניש, למה, למיזן עניין, ולמעבד פקודי, לא עביד האי ואתגאי (ואי אתגליא ביה) בההוא עותרא, ביה ילקי, דכתיב (קהלת ה יב) עושר שמור לבעליו לרעתו. יהיב ליה בנין, למה, למילף להו אורחוי דקודשא בריך הוא, ולמיטר פקודי, כדאמור באברהם (בראשית יח יט) כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו, ושמר דרך יהו"ה לעשות צדקה וגו', לא עביד האי ומתגאה בהו, בהו לקי, דכתיב (איוב יח יט) לא נין לו ולא נכד בעמו וגו'. וכן כהאי גוונא, כד יהיב קודשא בריך הוא משפירותא טבא עלאה דאדם הראשון להו, למה, בגין למיטר פקודי ולמעבד רעותיה, לא עבדו כדן אלא אתגאו ביה, ביה לקו בהאי שפירותא. אמר רב יהודה, כד ברא קודשא בריך הוא אדם הראשון, הוה גולם עד לא זריק ביה נשמתא, וקרא לההוא מלאכא דהוא ממונה על דיוקנא דבני נשא, וא"ל עיין וצר בדיוקנא דדין שיתא בני נשא, הדא הוא דכתיב (בראשית ה ג) ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת, כלומר שיתא אמר רבי יצחק, מההוא עפרא ממש דאתברי אדם הראשון, נסיב קודשא בריך הוא לאתבראה אלין שיתא, וקרא ליה שת, שיתא, הדא הוא דכתיב

זוהר חלק א דף קכב/א

זהר:

מינקת רבקה, וכתיב (בראשית לח יב) ותמת בת שוע אשת יהודה, אמר רבי יוסי, בכלהו לא כתיב כמה דכתיב בשרה, דאתמר ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה, דהא בכלהו לא אתמנון יומין ושנין, כמו לשרה, בכלהו לא כתיב פרשתא חדא בלחודהא כמו לשרה, אלא רזא איהו, בגין דההוא דרגא דכל יומין ושנין דבר נש ביה תליין, (דדא היא ה"א בתראה). פתח ואמר, (קהלת ה ח) ויתרון ארץ בכל היא מלך לשדה נעבד, ויתרון ארץ בכל היא ודאי, דהא מתמן נפקין רוחין ונשמתין ותועלתא לעלמא מלך לשדה נעבד, מאן מלך, דא קב"ה לשדה נעבד, כד איהו אתתקן כדקא יאות ומלך דא (דא) מלך עלאה, דאתחבר לשדה כד איהו נעבד, מאן שדה, דא שדה אשר ברכו יהו"ה, דכתיב (בראשית כו כו) כריח שדה אשר ברכו יהו"ה, דכד איהו (אתעבד) נעבד ואתתקן בכל מה דאצטריך ליה כדקא יאות, כדן מלך עלאה אתחבר עמיה. רבי אלעזר אמר, מלך לשדה נעבד, כמה גווני ריזין עלאין הכא, מלך, דא שכינתא, דלא שריא בביתא לאתתקנא בה אלא בזמנא דאתנסיב בר נש, ואזווג באנתתיה לאולדא ולמעבד איבין, ואיהי אפיקת נשמתין לאשראה בה, ובגין כך לשדה נעבד ולא לאחרא. דבר אחר מלך, דא אשה יראת יהו"ה, כמה דאת אמר (משלי לא לא) אשה יראת יהו"ה היא תתהלל, לשדה נעבד, דא אשה זרה, כמה דאת אמר (שם ז ה) לשמרך מאשה זרה, בגין דאית

שדה ואית שדה, אית שדה דכל ברכאן וקדושין ביה שריין, כמה דאת אמר כריח שדה אשר ברכו יהו"ה, ואית שדה דכל חירוב ומסאבי ושיצאה וקטולין וקרבין ביה שריין, והאי מלך זמנין דאיהו נעבד להאי שדה, דכתיב (שם ל כא) תחת שלש רגזה ארץ:

מדרש הנעלם:

ויולד בדמותו כצלמו, מאותה העיסה שנברא הגולם שלו, ועל כך נאמר גלמי ראו עיניך, ועיינת בו לעשות (ד"א ל"ג בו) דדמו ליה, ועל ספרך כלם יכתבו, מאן אינון, כלהו דלא נטרו מאי דיהב קודשא בריך הוא לון, ואתטרדו מן עלמא (ואתדנו בהוא דינא). תנן התם אמר רב יהודה אמר רב, אשכחנא דתלת מטרן הוי ליליא, וכל חד וחד אית עניינא דקודשא בריך הוא בבר נש, כד נפק נשמתיא מניה, ואשתאר ההוא גולמא נאים על ערסיה, ונשמתיא סלקא בכל ליליא קמי קודשא בריך הוא, אמר רבי יצחק אי זכאה היא חדאן עמה, ואי לא דחיין לה לבר. אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב (שיר ה ח) השבעתי אתכם בנות ירושלים אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני, אמר רבי פנחס אמר רבי יהודה, השבעתי אתכם בנות ירושלים, הנשמה אומרת לאותם הנשמות הזוכות ליכנס לירושלים של מעלה, והם הנקראות בנות ירושלים, על שזוכות ליכנס שם, ולפיכך הנשמה אומרת להם, השבעתי אתכם בנות ירושלים, אם תמצאו את דודי דא קודשא בריך הוא. רב אמר זה זיו אספקלריאה של מעלה, מה תגידו לו שחולת אהבה אני, ליהנות מזיו שלו ולהסתופף בצלו, רב הונא אמר, שחולת אהבה אני, אותה התשוקה והכסוף שכספתי בעולם על הכל [הבל] לפיכך אני חולה, רבי יהודה אמר זו אהבה שאוהבת הנשמה לגוף, דכיון שנשלם קצו של גוף, אותם הימים שנגזרו עליו, כמה דאת אמר ויהיו חיי שרה. מה כתיב ויקם אברהם מעל פני מתו וגו', אמר רב יהודה אמר רב, מה כתיב בפסוק קודם זה, דכתיב ותמת שרה בקרית ארבע היא חברון בארץ כנען, רבי יצחק אמר רבי יוחנן, ברא

זוהר חלק א דף קכב/ב

זהר:

וגו', תחת עבד כי ימלוך וגו', ושפחה כי תירש גבירתה, והאי מלך אתכסיא נהוריה ואתחשך, עד דאתדכי ואתחבר לעילא, ובגין כך שעיר דר"ח, בגין דאתפרש ההוא שדה ממלכא קדישא ולא שריין בהאי שדה ברכאן מהאי מלך, וכד איהו נעבד להאי שדה, כדין כתיב (דברים כב כ) כי בשדה מצאה וגו', כי בשדה כמה דאתמר. תא חזי אתת חוה לעלמא, אתדבקת בהאי חויה ואטיל בה זוהמא, וגרמא מותא לעלמא ולבעלה, אתת שרה ונחתת וסלקת ולא אתדבקת ביה, כמה דאת אמר (בראשית יג א) ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו וכל אשר לו אתא נח לעלמא מה כתיב (שם ט כא) וישת מן היין וישכר ויתגל וגו', ובגין דאברהם ושרה לא אתדבקו ביה, בגין כך שרה זכתה לחיין עלאין לה ולבעלה ולבנהא בתראה, הה"ד (ישעיה נא א) הביטו אל צור חוצבתם, ואל מקבת בור נוקרתם, ועל דא ויהיו חיי שרה, דזכתה בהו בכלהו, ולא כתיב בכלהו נשי ויהיו חיי חוה, וכן בכלא, היא אתדבקת בחיין, ועל דא דילה הוו חיין:

ויהיו חיי שרה, אינון חיין כלהו לעילא, מאה שנה לעילא, ועשרים שנה לעילא, ושבע שנים לעילא כלהו הוו כדקא יאות, אמר רבי שמעון:

תוספתא:

זכאה איהו מאן דאזעיר גרמיה בהאי עלמא, כמה איהו רב ועלאה בההוא עלמא, והכי פתח רב מתיבתא, מאן דאיהו זעיר איהו רב, מאן דאיהו רב איהו זעיר, דכתיב ויהיו חיי שרה וגו', מאה דאיהו חושבן רב כתיב ביה שנה, זעירו דשנין חד אזעיר ליה, שבע דאיהו חושבן זעיר, אסגי ליה ורבי ליה דכתיב שנים, תא חזי דלא רבי קב"ה אלא לדאזעיר ולא אזעיר אלא לדרבי, זכאה איהו מאן דאזעיר גרמיה בהאי עלמא, כמה איהו רב בעלויא לההוא עלמא, ע"כ. מאן דפסק יתפסק, מאן דקצר יתקצר, מאן דקצר יתארך, ר"ל מאן דפסק מלין דאורייתא על מלין בטלין, יתפסקון חייהי מהאי עלמא, ודיניה קיימא בההוא עלמא, מאן דקצר אמן ולא מאריך גו נייחא, יתקצר מחיין דהאי עלמא, מאן דאמר אחד אצטריך לחטפא אל"ף, ולקצר קריאה דיליה, ולא יעכב בהאי אות כלל, ומאן דיעביד דא יתארכון חייהי, (אלו הם חדושים שהגידו לרשב"י בישיבה של מעלה):

מדרש הנעלם:

קודשא בריך הוא לאדם, והכניס בו ארבעה דברים הנחלקים בגוף, אמר רבי יהודה המחוברים בגוף, רבי יצחק אמר הנחלקים בגוף, שהם חולקים להתפרש כל אחד ליסודו, כשיוצא האדם מן העולם הזה, רבי יהודה אמר המחוברים בגוף בחייו, משמע מקרא דכתיב ותמת שרה, זה הגוף, בקרית ארבע, אלו הארבע יסודות, היא חברון שהיו מחוברים בגופו בחייו, בארץ כנען בעולם הזה, הבוחר אדם בזמן מועט:

ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה, היינו (דכתיב) דתנן כל שבעת הימים, נפשו של אדם פוקדת לגופו ומתאבלת עליו, הה"ד (איוב יד כא) אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל, כהאי גוונא ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה, ויבא אברהם זו היא הנשמה, לספוד לשרה זה הגוף, אמר רבי יצחק, בשעה שהנשמה זוכה ועולה למקום מעלתה, הגוף שוכב בשלום וינוח על משכבו, הה"ד (שם נז ב) יבא שלום ינוחו על משכבותם הולך נכחה, מאי הולך נכחה, אמר רבי יצחק, הנשמה הולך נכחה למקום העדן הגנוז לה, מאי משמע, אמר רבי יהודה מהאי משמע, נכחה כתיב בה"א, ובשעה שאינה זוכה, והיא ראויה לקבל

זוהר חלק א דף קכג/א

זהר:

תא חזי רזא דמלה, מאי שנא בכלהו דאמר שנה, ובאינון שבע דאמר שנים, דכתיב מאה שנה ועשרים שנה, ולבתר שבע שנים, אלא כולא חד, מאה שנה כללא דכלא, (נ"א כלא כחודא ברזא דמאה ברכאן בכל יומא, וכן עשרים שנה, דאתכליל עלאה סתימא דכל סתימין, ובגין כך כתיב שנה רזא דיחודא), קב"ה דאתכליל מאתר עלאה סתימא דכל סתימין, במאה ברזא דמאה ברכאן דכל יומא, וכן עשרים שנה דאתכליל עלאה סתימא דכל סתימין ובגין כך כתיב שנה, רזא דיחודא דלא אתפרש מחשבה ויובלא לעלמין שבע שנין אלין אתפרשן ונפקן מכללא סתימא דלעילא ואף על גב דכלא יחודא חדא, אבל מתפרשן בדינא ורחמי בכמה סטרין ואורחין, מה דלא הוי הכי לעילא, ובגין כך כתיב שנה, רזא דיחודא דלא אתפרש לעלמין, שבע שנים אלין אתפרשן בדינא ורחמי בכמה סטרין ואורחין, מה דלא הוי הכי לעילא, ובגין כך באלין שבע שנים כתיב בהו שנים ולא שנה, וכלהו אקרון חיים, ויהיו חיי שרה, דהו ממש, דאתבריא ואתקיימו לעילא. אמר רבי חייא, הא אוקמוה, דהא כד אתעקד יצחק בר תלתין ושבע שנים הוה, וכיון דאתעקד יצחק מיתת שרה, דכתיב ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה, מאין בא, מהר המוריה בא

מלמעקד ליה ליצחק, ואינון תלתין ושבע שנין מיומא דאתייליד יצחק עד שעתא דאתעקד, אינון הוו חיי שרה ודאי, כחושבן ויהי"ו בגימטריא תלתין ושבע שנין הוו, כמה דאתמר מדאתיליד יצחק עד דאתעקד. רבי יוסי פתח ואמר, (תהלים צח א) מזמור שירו ליהו"ה שיר חדש כי נפלאות עשה, הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו, האי קרא אוקמוהו חבריא דפרות אמרוה, כמה דכתיב (ש"א ו יב) וישרנה הפרות בדרך, מאי וישרנה, דהוו אמרי שירתא חדתא, ומאי שירה אמרו מזמור שירו ליהו"ה שיר חדש כי נפלאות עשה. הכא אית לאסתכלא, דכל מה דברא קב"ה בעלמא כולהו אמרי תושבחן ושירתא קמיה, בין לעילא בין לתתא, ואי תימא דאינהו מגרמייהו (ד"א ל"ג הוו) אמרי שירתא דא, הכי הוא ודאי, דרזא עלאה איהו, אבל הני ארונא הוה על גבייהו, וכיון דארונא אשתקיל עליהו ושיויה לעילא, אינון שרירו (נ"א לא שכיכו מ) שירתא, דהא כיון דאתנטיל מנייהו ארונא הוו געאן כאורח שאר פרות דעלמא, ולא אמרו שירתא, וודאי ארונא:

מדרש הנעלם:

עונשה, הולכת משוממת ומבקרת בכל יום לגוף ולקבר. אמר רבי יוסי, האי קוליתא דקרדינותא, כד אזיל בסריחותא לכאן ולכאן, אזל ומבקר לה לאתרה תריסר ירחי, כך נשמתא ההיא דאתחזיא לקבלא ענשא, אזלה לבר בעלמא, ומפקדת לה לאתרה תריסר ירחי בבתי קברי ובעלמא. אמר רבי יהודה תא חזי, דכתיב ויקם אברהם מעל פני מתו וגו', אמר רבי אבא, והא תנן דכד נשמתא היא בתשלומא עלאה, ניתוסף בה ה' ונקראת אברהם בתשלומא עלאה, והכא את אמר דכד ליתא זכאה כל כך, דכתיב ויקם אברהם, עבדת מאן דיתיב בכרסיא, נחית בגו זוטר תתאה. אלא הכי גזרנא, ויקם אברהם מעל פני מתו, דאמר רבי בו אמר רבי זריקא, כשהנשמה ראויה לעלות למקום עדנה, קודם מגינה על הגוף הקדוש שיוצאת משם, ואחר כך עולה למקום מעלתה, הה"ד ויקם אברהם מעל פני מתו, זהו הגוף, וידבר אל בני חת, אלו שאר גופות הצדיקים, שהם (ד"א ל"ג בני) חת חתים ונהלמים בעולם למען יראת קונם, חתים על שהם שוכני עפר, ואמאי צריכה להו, אמר רבי יהודה, כלא במניינא כתיבין, ועל (דהוי, ד"א דא הוי ההוא) גופא במניינא עמהון, ומה אמר להו בדרך פיוס ובדרך כבוד,

זוהר חלק א דף קכג/ב

זהר:

דעל גבייהו עביד לון לזמרא מזמור הא אוקימנא ואתמר, בכלא כתיב מזמור לדוד או לדוד מזמור, והכא לא אמר דוד כלל, אלא מזמור, דרוח קודשא זמין לזמרא ליה לזמנא דיוקים קב"ה לישראל מעפרא וכדין שירו ליהו"ה שיר חדש, כדין איהו חדש, דהא שירתא כהאי לא אתמר מיומא דאתברי עלמא. א"ר חייא, כתיב (קהלת א ט) ואין כל חדש תחת השמש, והכא שירתא דא איהי חדש, ואיהי תחת השמש דהא תחות שמשא להוי, ומאי איהו, דא סיהרא, וכדין הוי חדש תחת השמש, מאי טעמא בגין כי נפלאות עשה, ומאן אינון נפלאות, האי דכתיב הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו, הושיעה לו, למאן:

תוספתא:

רבי יוסי ב"ר יהודה, אזל למיחמי לרבי חייא, א"ל לימא מר אי שמע האי פרשתא היך אמרו מארי מתניתא, דפירשוה בעניינא דנשמתא, אמר זכאה חולקיהון דצדיקיא בעלמא דאתי, דכך היא אורייתא בלבהון כמבועא רבא דמיא, דאף על גב דמסתימין ליה, מסגיאות מייא פתחי

מבועין דנבעין לכל עיבר, תא שמע רבי יוסי רחימא את, אנא אימא לך בהאי פרשתא, לעולם אין גוף האדם נכנס בחשבון הצדיקים על יד דומה, עד שתראה הנשמה פנקס סימנה, שנותנין לה הכרובים בג"ע, אמר רבי יוסי, אנא שמענא דהא נשמתא בתר דעיילת תמן, היא אזלת לסלקא לאתרה לעילא, ולא למיחת לתתא, אבל קודם שתעלה ותכנס, נעשית אפטרופוס הגוף על יד דומה, ומראה לו שראוי הוא לקבל שכר ארבע מאות עולמות, אמר רבי חייא, הא רבי אלעזר אמר, דהא דומה ידע קודם, משום דמכרזי עלה בגנתא דעדן, אבל אנא כך שמענא, די בעידנא דיהבין לה פנקסא, חזר על גופא לאעיל ליה בפתקא דצדיקיא על ידוי דדומה, הדא הוא דכתיב, אך אם אתה לו שמעני נתתי כסף השדה קח ממני, מהו כסף השדה, דא הוא כסופא דארבע מאות עלמין דיהבין ליה לאחסנא. רבי יוסף כד הוה שמע פרשתא דא ממאריהון דמתיבתא, הוה אמר, מאן דאיהו עפרא מאי קא זכי להאי, מאן יזכה ומאן יקום, הה"ד (תהלים כד ג) מי יעלה בהר יהו"ה וגו', אמר רבי אבא, תא חזי מאי דכתיב וישמע אברהם אל עפרון וישקול אברהם לעפרון את הכסף, דא הוא כסופא רבתא דאינון עלמין וכיסופין, ארבע מאות שקל כסף, ארבע מאות עולמות והנאות וכיסופין, עובר לסוחר, רב נחמן אמר שיעבור כל שערי שמים וירושלם של מעלה ואין מוחה בידה, תא חזי מה כתיב, ואחרי כן קבר אברהם את שרה אשתו, ונמנה עם שאר הצדיקים בחבורתם, מפתקא דממנא על ידוי דדומה, אמר רבי יצחק הכי גמירנא, כל אינון דכתיבין בידוי דדומה וממנן על ידוי, יקומון לזמנא דזמין לאחיא דיירי עפרא, ווי להון לרשיעיא דלא כתיבין על ידוי בפתקא, שיאבדו בגיהנם לעלמין, ועל דא נאמר (דניאל יב א) ובעת ההוא ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר:

מדרש הנעלם:

גר ותושב אנכי עמכם וגו', דהאי גופא יהוי במנינא חד עמכון בחבורא דא. אמר רבי ראה מה כתיב, ויענו בני חת את אברהם וגו', כמו כן בדרך כבוד בדרך פיוס, הה"ד שמענו אדוני נשיא אלהי"ם אתה בתוכנו, מאי נשיא אלהי"ם אתה, אמר רבי פנחס קודם שיצא הצדיק מן העולם, בת קול יוצאת בכל יום על אותם הצדיקים בגן עדן, הכינו מקום לפלוני שיבא לכאן, ועל כן הם אומרים מאת אלהי"ם מלמעלה, אתה נשיא בכל יום בתוכנו, במבחר קברינו, במבחר הצדיקים בחבורת הצדיקים המובחרים מנה אותן, הכניסוהו בחשבון עמנו, ואיש ממנו לא ימנע את המניין, כי כולנו שמחים בו ומקדימים לו שלום. אמר רבי יוסי בן

זוהר חלק א דף קכד/א

זהר:

לההוא דרגא דאמר שירתא דא, בגין דבהו אסתמיך בימינא ובשמאלא הושיעה לו ימינו ודאי לההוא דרגא דהאי מזמור, אימתי בזמנא דיקומון מתי עלמא ויתערון מעפרא, כדין יהא חדש מה דלא אתעביד בהאי עלמא. רבי יוסי אמר, בזמנא דיעביד קב"ה נוקמין בעלמא בגינייהו דישראל, כדין יתאמר שירתא, דהא לבתר יתערון מעפרא מתי עלמא, ויתחדש עלמא בקיום שלים, דלא ליהוי (כקדמיתא דשליט מותא בעלמא, בגין דחויא) (נ"א כרת ומיתה בעלמא, ויתעבר חויא בעלמא, דגרים) גרים מותא בעלמא לכלא, ואסתאב עלמא ואתחשיך אנפוי. תא חזי כתיב (בראשית ג טו) ואיבה אשית בינך ובין האשה, מאי ואיבה, כדכתיב (איוב ט כו) חלפו עם אניות אבה דהא כמה ארביין שטאן גו ימא רבא ואית ארביין וספינן מתפרשן דא מן דא, ואינון ארביין דהאי נחש שאט בגווייהו אקרון אניות אבה בינך ובין האשה, דא אשה יראת יהו"ה, ובין זרעך אלין שאר עמין עעכו"ם, ובין זרעה אלין ישראל, הוא ישופך ראש, דא קב"ה דזמין לבערא ליה

מעלמא, דכתיב (ישעיה כה ח) בלע המות לנצח, וכתיב (זכריה יג ב) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, ראש, דא לזמנא דאתי דיתערוון מיתאי, דהא כדין להוי עלמא ראש דיתקיים בראש דאיהו עלמא עלאה, ואתה תשופנו עקב, דא בהאי עלמא, השתא דאיהו עקב, ולא איהו בקיומא, וההוא חויא נשיך לעלמא ואחשיך אנפי בריין. תא חזי יומין דבר נש אתבריאו וקיימו באינן דרגין עלאין, כיון דמסיימי לאתקיימא באינן דרגין, דכתיב (תהלים צ י) ימי שנותינו בהם שבעים שנה וגו', מכאן ולהלאה לית דרגא לאתקיימא, ובגין כך ורהבם עמל ואון, ואינן כלא הון, אבל אינן יומין דצדיקיא:

מדרש הנעלם:

פזי, תא חזי כיון שהנשמה פוגעת בהם ותדון, לאחר כך פוגעת לאותו המלאך הממונה עליהם, דתנן מלאך ממונה על בתי קברי ודומה שמו, והוא מכריז ביניהם בכל יום על הצדיקים העתידים ליכנס ביניהם, ומיד פוגעת בו, כדי לשכן הגוף בהשקט ובבטחה ובמנוחה ובהנאה (עלאה), הה"ד וידבר אל עפרון, אמר רבי ייסא, זה המלאך הנקרא דומה, ולמה נתכנה שמו עפרון, על שהוא ממונה על שוכני עפר, והופקדו בידו כל פנקסי הצדיקים, וחבורות החסידים השוכנים בעפר, והוא עתיד להוציאם בחשבון. ותאנא אמר רבי אלעזר, לעתיד לבא כשיפקוד הקדוש ברוך הוא להחיות המתים, יקרא למלאך הממונה על הקברות ודומה שמו, ויתבע ממנו מנין כל המתים הצדיקים והחסידים, ואותם גרי הצדק ושנהרגו על שמו, והוא מוציאם בחשבון כמו שנטלם בחשבון, הה"ד (ישעיה מ כו) המוציא במספר צבאם וגו' איש לא נעדר, ותאנא אמר רבי שמואל ברבי יעקב, נפשות הרשעים נתונות בידו של מלאך זה ששמו דומה, להכניסם בגיהנם ולדון שם, וכיון שנמסרות בידו, שוב אינן חוזרות עד שיכנסו לגיהנם, וזה יראת דוד שנתיירא כשעשה אותו עון, שנאמר (תהלים צד יז) לולי יהו"ה עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי. אמר רבי ייסא, הנשמה פוגעת לו להכניס אותו גוף עם שאר גופות הצדיקים בחשבונם, הה"ד וידבר אל עפרון וגו', אמר רבי תנחום, המלאך קודם ואומר לו, ראה מה כתיב למעלה, ועפרון יושב בתוך בני חת, שחתו לשכון בעפר, והוא מקדים ואומר לו, להכניס אותו הגוף בחשבון הצדיקים, הה"ד ויען עפרון החתי את אברהם באזני בני חת בכל באי שער עירו לאמר, מאי בכל באי שער עירו, רב נחמן אמר, אינן

זוהר חלק א דף קכד/ב

זהר:

הון ואתקיימו כמה דאת אמר ויהיו חיי שרה, וכן ואלה ימי שני חיי אברהם, ואי תימא הכי נמי כתיב בישמעאל, דכתיב (בראשית כה יז) שני חיי ישמעאל, אלא בתשובה אהדר, ועל דא קרי ביומי ויהיו:

ותמת שרה בקרית ארבע, רבי אבא אמר, כגוונא דא לא הווי בכל נשי עלמא, דהא אתמר חושבן יומהא ושנהא, וקיומהא בעלמא, וההוא אתר דאתקברת ביה, אלא לאחזאה דלא הוה כשרה בכל נשי עלמא, ואי תימא הא מרים, דכתיב (במדבר כ א) ותמת שם מרים ותקבר שם, בגין לאחזאה סרחנא דישראל קא אתא, דהא מייא לא אזלי להו בישראל אלא בזכותא דמרים, אבל לא אתמר במיתתה כמה דאתמר בשרה. רבי יהודה פתח, (קהלת י יז) אשריך ארץ שמלכך בן חורין ושריך בעת יאכלו, האי קרא אוקמוה חברייא, אבל אית לן לאסתכלא ביה, דזכאין אינן ישראל דקב"ה יב לון אורייתא למנדע כל אורחין סתימין, ולאתגלייא לון רזין עלאין והא אתמר, אשריך ארץ,

דא ארץ החיים בגין דמלכא דילה אזמין לה כל ברכאן, דאתברכא מאבהן עלאין רזא דוא"ו דאיהו קיימא לארקא עלה ברכאן תדיר, ואיהו בן חורין, בן יובלא דאפיק עבדין לחירו, ברא דעלמא עלאה דאפיק תדיר כל חיון, וכל נהירו, וכל משח רבות וכלא אנגיד האי ברא בוכרא להאי ארץ, כמה דאת אמר (שמות ד כב) בני בכורי ישראל, ובגין כך אשריך ארץ. ומה דאתמר אי לך ארץ שמלכך נער, כמה דאוקמוה דהאי ארץ תתאה ועלמא תתאה לא ינקא אלא מגו שלטנותא (דעילא) דעלה, וכלא מההוא מלכא דאקרי נער כמה דאוקמוה, ווי לארעא דאצטריך לינקא הכי. תא חזי האי נער:

מדרש הנעלם:

דעאלו בכתב חושבן פנקסיה, דאמר רב נחמן, והכי אתגזר (על) חשבון על ידי דדומה עאלין בבתי קברי, ובחושבן פתקא זמין לאפקא לון, והוא ממונה על דיירי עפרא. מהו השדה נתתי לך, והמערה אשר בו, אמר רבי יוסי, הפקדא דשלוה ומנוחה רבה. אמר רבי שלום בר מניומי, אין לך כל צדיק וצדיק מאותם העוסקים בתורה, שאין לו מאתים עולמות וכסופין בשביל התורה, הה"ד (שיר ח יב) ומאתים לנוטרים את פרו, ומאתים על שמוסרים עצמם בכל יום כאילו נהרגו על קדושת שמו, נצחו כהאי פסוקא (נ"א וכך אמרו בהאי פסוקא, דכתיב ואהבת את יהו"ה וגו'), ותאנא כל המכוין לבו בהאי פסוקא, כדי) למסור נפשו על קדושת שמו, מעלה עליו הכתוב כאלו נהרג בכל יום עליו, הה"ד (תהלים מד כג) כי עליך הורגנו כל היום, אמר רב נחמן כל המוסר נפשו בהאי פסוקא, נוחל ארבע מאות עולמות לעולם הבא, אמר רב יוסף והא תנן מאתים, אמר רב נחמן, מאתים על התורה, ומאתים על שמסר עצמו בכל יום על קדושת שמו:

ואברהם זקן בא בימים וגו', מתניתין אמר רבי אלעזר, על כל פנים כך הוא, דהאי מתניתין שפיר, דאתעביד נשמתא, ההוא דכתיב ביה (יחזקאל א טו) והנה אופן אחד בארץ אצל החיות לארבעת פניו, כדאמור בההיא מתניתא קמייתא, אמר ליה רבי אבא, לימא לן מר מההיא מתניתין, אמר ליה, הכי אתפרש בתלת עשר מכילן דרחמי בפרשתא דיליה, אבל הכא אית לן למימר, פתח ואמר (שיר ו ט) אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה וגו', אמר רבי אלעזר, מאי היא דאנן קרינן הכא בשיר השירים לישנא דנוקבתא, והתם באורייתא לישנא דדכורא, אלא אמר רבי אלעזר, הכא בתורה נקרא בלשון זכר אצל הגוף, מפני שהגוף אצל הנשמה כאשה אצל הזכר,

זוהר חלק א דף קכה/א

זהר:

לית ליה מגרמיה כלום, בר כד נטיל ברכאן לזמנין ידיען, וכל זמנין דאתמנעו מניה, ואתפגים סיהרא ואתחשך, וברכאן אתמנעו מניה, ווי לעלמא דאצטריך לינקא בההיא שעתא, ועוד, בכמה דינין אתדן האי עלמא עד לא ינקא מניה, דכלא בדינא אתקיים ואתעבד ואוקמוה (הכי). תא חזי, ותמת שרה בקרית ארבע רזא איהו, בגין דלא הוה מיתתה על ידא דההוא נחש עקימאה, ולא שלט בה כשאר בני עלמא דאיהו שליט בהו, ועל ידיה מתו בני עלמא, מיומא דגרים לון אדם, בר משה ואהרן ומרים, דכתיב בהו על פי יהו"ה, ובגין יקרא דשכינתא לא כתיב במרים על פי יהו"ה, אבל בשרה כתיב בקרית ארבע, רזא דקרית ארבע ברזא עלאה, ולא על ידא אחרא, בקרית ארבע ולא בנחש, בקרית ארבע היא חברון, דאתחבר דוד מלכא באבהן ועל דא לא הוה מיתתה ביידא אחרא אלא בקרית ארבע. תא חזי, כד יומין דבר נש אתקיימו בדרגין עלאין אתקיים בר נש בעלמא, כיון דלא אתקיים בדרגין עלאין, נפקי ונחתו לתתא, עד דקריבו להאי דרגא

דמותא שריא ביה, וכדין נטיל רשו לאפיק נשמתא, וטאס עלמא בזמנא חדא, ונטיל נשמתא, וסאיב ליה לגופא ואשתאר מסאבא, זכאין אינון צדיקיא דלא אסתאבו, ולא אשתאר בהו מסאבותא. ותא חזי, באמצעות דרקייעא, אתקטר חד אורחא קסטיריא ואיהו חויא דרקייעא דכל ככבין דקיין כלהו קטירין ביה, וקיימי ביה תלי תלין ואינון ממנן בסתירו (ס"א בסתירו) עובדי בני עלמא כגוונא דא, כמה חבילי טהירין נפקי לעלמא, מהאי חויא עלאה קדמאה דאתפתא ביה אדם, וכלהו ממנן בסתירו עובדי:

מדרש הנעלם:

והנשמה לגבי מעלה כנקבה בפני הזכר, וכל אחד מעלתו יורש. תנן התם, בארבעה פעמים בשעה בכל יום, עדן מנטף על הגן, ויוצא מאותם הטפות נהר גדול המתחלק לארבעה ראשים, ושמנה וארבעים טפות מנטף בכל יום, ומשם שבעים אילני הגן, הה"ד (תהלים קד טז) ישבעו עצי יהו"ה, רבי תנחום אמר מהכא, (שם יג) משקה הרים מעליותיו, אי זו היא עליה, זהו עדן, ועדן באיזה מקום הוא, רבי יהודה אמר למעלה מערבות הוא, רבי יוסי אמר בערבות הוא, דהא תנן, שם גנזי חיים טובים ברכה ושלוש, ונשמתן של צדיקים, והגן העליון הוא עדן, למטה מכוון כנגדו גן בארץ, ונוטל ממנו שפע בכל יום. אמר רבי אבהו, שמנה וארבעים נביאים עמדו להם לישראל, וכל אחד נטל בחלקו תמצית טפה אחת, מאותם טפות של עדן שהם שמנה וארבעים טפות, ומה אם כל נביא שנטל טפה אחת מהן, היתה מעלתו ברוח הקדש על כל השאר, אדם הראשון שהיה מקבל משמנה וארבעים לא כל שכן, מכאן אתה למד כמה היתה חכמתו. רבי בא אמר רב כהנא, וכי מאין היה להם לנביאים מאותם הטפות, אלא הכי תנן, בכל טפה וטפה היוצאת מעדן, רוח חכמה יוצא עמו, ועל כן אתגזר במתניתין, אית מיא מגדלן חכימין, ואית מיא מגדלן טפשיין, ואינון מיא דמגדלן חכימין, אינון מיא הוו מטפין דעדן, דאמר רבי יוסי, מיא דביה טפין יתברין (נ"א יתירין) מכל אינון ארבע נהרי, קדמאה הוא דכתיב (בראשית ב י) שם האחד פישון, מאי שם האחד פישון, המיוחד מכלם פישון, והוא הנופל בארץ מצרים, ולפיכך היתה חכמת (לישראל) מצרים יותר מכל העולם, ומשגזרה גזרה שאבדה חכמת מצרים, נטל קודשא בריך הוא אותם טפין, וזרק לון

זוהר חלק א דף קכה/ב

זהר:

עלמא, ובגין כך אתי בר נש לאתדכאה מסייעין ליה מלעילא, וסיועא דמאריה סחרא ליה ואסתמר, ואקרי קדוש, אתי בר נש לאסתאבא, כמה חבילין טהירין אזמנו ליה, וכלהו (סחרן) שריין ביה, ומסחרין ליה ומסאבין ליה ואקרי טמא, וכלהו אזלי ומכרזי קמיה טמא טמא, כמה דאת אמר (ויקרא יג מה) וטמא טמא יקרא, וכלהו קטירין בהווא חויא קדמאה, וסטירין בכמה עובדי עלמא. רבי יצחק ורבי יוסי, הוו אזלי מטבריא ללוד, אמר רבי יצחק, תוהנא על ההוא רשע דבלעם, דכל עובדוי דההוא רשע הוו מסטרא דמסאבא, והכא אוליפנא רזא חדא, דכל זיני נחשיא דעלמא, כלהון מתקטרין ונפקין מההוא נחש קדמוני, דאיהו רוח מסאבא מזוהמא, ובגין כך כל חרשין דעלמא אקרון על שמא דא נחשים (ועקרבים), וכלהו מהאי סטרא נפקי, ומאן דאתמשך בהאי, הא אסתאב, ולא עוד אלא דבעי לאסתאבא, בגין לאמשכא עליה ההוא סטרא דרוח מסאבא, דהא תנינן, כגוונא דאתער בר נש, הכי נמי אמשיך עליה מלעילא, אי איהו אתער בסטרא דקדושה, אמשיך עליה קדושה מלעילא ואתקדש, ואי איהו אתער בסטרא דמסאבא, הכי אמשיך עליה רוח מסאבא ואסתאב, דהא אתמר על מה דתנינן, אתי בר נש לאסתאבא מסאבין

ליה. בגין כך ההוא רשע דבלעם, בגין לאמשכא עליה רוח מסאבא מההוא נחש עלאה, הוה אסתאב בכל ליליא באתניה, והוה עביד עמה עובדי אישות, בגין לאסתאבא ולאמשכא עליה רוח מסאבא, וכדין עביד חרשוי ועובדוי, ושירותא דעובדוי, הוי נטיל נחש מאינון חוויין, וקטיר ליה קמיה, ובזע:

מדרש הנעלם:

בההוא גנא בההוא נהרא דגנתא דעדן, דכתיב (שם) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, וזה היה מוליד ארבעה אחרים, והאחד המיוחד הנולד ממנו פישון היה, משנטלו אלו הטפות שלא יצאו מהגן, אבדה החכמה ממצרים, ומאותו הרוח שהיה יוצא מעדן תמצית כל נביא ונביא, והיינו דכתיב (שם ג ח) מתהלך בגן לרוח היום, וגנו זה בגן עדן לעתיד לבא, וזה הוא הנהר שראה יחזקאל בנבואתו, ועל כן אמר הכתוב, (ישעיה יא ט) כי מלאה הארץ דעה את יהו"ה וגומר, שאותם מים תמיד מגדלים הידיעה בעולם. תנו רבנן, כל נשמתן של צדיקים למעלה בעדן הן, ומה ממה שיורד מעדן ישגא החכמה בעולם, לעומדים בו ונהנין מהנאותיו וכסופיו על אחת כמה וכמה. אמר רבי יצחק, כיון שהנשמה זוכה ליכנס בשערי ירושלים של מעלה, מיכא"ל השר הגדול הולך עמה ומקדים לה שלום, מלאכי השרת תמהים בו ושואלים עליה, (שיר ג ו) מי זאת עולה מן המדבר, מי זאת עולה בין העליונים, מהגוף החרב שדומה להבל, דכתיב (תהלים קמד ד) אדם להבל דמה, הוא משיב ואומר, (שיר ו ט) אחת היא לאמה, לאמה זו היא כסא הכבוד, שהיא אם לנשמה, ויולדת לה שנגזרה ממנה, ראוה בנות ויאשרוה, אלו שאר הנשמות שהן במעלתן למעלה, והם הנקראות בנות ירושלם, אמר רבי יוסי, הא חזרנא על מה דאמרן, אלו נקראות בנות ירושלם, והאחרות נקראות בנות לוט, ראוה בנות ויאשרוה, שאר הנשמות משבחות לה, ואומרות שלום בואך, מלכות ופלגשים, מלכות אלו האבות שהם מלכות, ופלגשים הם גירי הצדק, כלם משבחות ומקלסות אותה, עד שנכנסת למעלה, ואזי הנשמה במעלתה,

זהר חלק א דף קכו/א

זהר:

רישיה ואפיק לישניה, ונטיל עשבין ידיען, ואוקיד כלא ועביד מניה קטרתא חדא, לבתר נטיל רישא דההוא חויה, ובזע ליה לארבע סטרין, ועביד מניה קטרתא אחרא, ועביד עגולא חד, והוה אמר מלין, ועביד עובדין אחרנין, עד דאמשיך עליה רוחין מסאבין, ואודיעין ליה מה דאצטרין, ועביד בהו עובדוי, כפום מה דאינון ידעי מסטרא דההוא חויה דרקיעא, מתמן אתמשך בעובדוי וחרשוי, עד דאמשיך עליה רוח מההוא נחש קדמאה, ומהכא הוה ידע ידיען וחרשין וקוסמין, ובגין כך כתיב (במדבר כד א) ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים, נחשים ודאי, ועקרא ושרשא במסאבותא איהו כמה דאתמר, ולבתר שירותא דכלא לאו איהו אלא בנחש. אמר רבי יוסי, אמאי כל זייני חרשין וקוסמין לא אשתכחו אלא בנשייא, א"ל הכי אוליפנא, מדאתא נחש על חוה הטיל בה זהמא, בה אטיל ולא בבעלה, אמר הכי הוא ודאי, אתא רבי יוסי ונשקיה לרבי יצחק, אמר כמה זמנין שאילנא האי מלה ולא זכינא בה אלא השתא. אמר ליה כל הני עובדין, וכל מה דידע בלעם, מאן אתר אוליף ליה, א"ל מאבוי אבל באינון הררי קדם דאיהו ארץ קדם, אוליף כל חרשין וכל זיני קוסמין, בגין דבאינון טורי אינון מלאכי עז"א ועזא"ל, דאפיל לון קב"ה מן שמיא, ואינון קטירין בשלשלאי דפרזלא, ואודיעין חרשין לבני נשא, ומתמן הוה ידע בלעם כמה דאת אמר (שם כג ז) מן ארם ינחני בלך מלך מואב מהררי קדם. אמר ליה והא כתיב ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים וישת אל המדבר פניו, א"ל סטרא תתאה דאתיא מרוח

מסאבא דלעילא, הוא רוח מסאבא דשליט במדברא, כד עבדו בני ישראל ית עגלא, בגין לאסתאבא בהדיה דאיהו תתאה, ובכלא:

מדרש הנעלם:

ומתקיימא אריכות הימים, הה"ד ואברהם זקן בא בימים, נכנס באריכות הימים לעולם הבא. רבי אבא סבא קם על רגלוי ואמר, מנוחה ושלום גרמין יהא לך רבי שמעון בן יוחאי, דחזרת עטרה ליושנה, דתנינן במתניתא קדמאה, דכיון שהנשמה היא בתשלומה באתר עילאה, (לזמנא בתראה עאלין) לא תבאת לגופא, אלא אתבריאן מנה נשמי אחרנין דנפקי מנה, ואיהי אשתארת בקיומא, עד דאתא רשב"י ודרש, ומה אם בעולם הזה שהוא הבל, והגוף שהוא טפה סרוחה, נכנסת בו אותה הנשמה, לעתיד לבא שיצרפו כלם, ויהיה הגוף מובחר בקיום ותשלום יותר, אינו דין להכנס אותה הנשמה בו בכל התשלומין והעלויין שבה, אמר רבי אחא, אותה הנשמה (בו בכל התשלומין והעלויין שבה) ממש, ואותו הגוף ממש, עתיד הקדוש ברוך הוא להעמידן בקיומן לעתיד לבא, אבל שניהם יהיו שלמים בתשלום הדעת, להשיג מה שלא השיגו בעולם הזה:

ואברהם זקן בא בימים וגומר, רבי בו אמר רבי יוחנן, (באותם הימים) באותו העולם שהוא ימים, ולא בעולם הזה שהוא לילה, אמר רבי יעקב, באותם העולמות שהם ימים, באותם ההנאות והכסופין שהוא נוחל:

ויהו"ה ברך את אברהם בכל, באותו המשרה (נ"א, המעשר) שנתן לו הקדוש ברוך הוא משמו, שהיא אות ה"א שבו נברא העולם. ותנא אמר רבי יוחנן, מטטרון שר הפנים, שהוא נער עבד מרבו האדון המושל עליו, ממונה על הנשמה בכל יום, להספיק לה מאותו האור שנצטווה, והוא עתיד למיסב חושבן פתקא בבתי קברי מן דומה, ולאחזאה ליה קמי מאריה, והוא זמין למעבד חמיר ההוא גרמא תחות ארעא, לתקנא לגופיאי, ולקיימא לון בשלימותא דגופא בלא נשמתא, (בזמנא) דקודשא בריך הוא

זוהר חלק א דף קכו/ב

זהר:

עבד חרשוי, בגין דיכול לאעקרא לון לישראל ולא יכיל. אמר רבי יוסי, האי דאמרת בקדמיתא דכד נחש אתא על חוה אטיל בה זוהמא שפיר, אבל הא תנינן דכד קאימו ישראל על טורא דסיני פסק מנייהו זוהמא, ישראל דקבילו אורייתא פסק מנייהו זוהמא, אבל שאר עמין עעכו"ם דלא קבילו אורייתא לא פסקא זוהמא מנייהו, א"ל שפיר קאמרת. אבל תא חזי, אורייתא לא אתייהבת אלא לדכורי, דכתיב (דברים ד מד) וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל, דהא נשי פטירן מפקודי אורייתא, ועוד דאהדרו כלהו לזוהמתן כקדמיתא בתר דחטו, ואתתא קשיא לאתפרשא זוהמא מנה יתיר מגברא, ובגין כך אשתכחו נשין בחרשיא ובזוהמא דא יתיר מגוברין, דהא נשייא מסטרא דשמאלא קא אתיין, ואתדבקו בדינא קשיא, וסטרא דא אתדבק להו יתיר מגוברין, כמה דאתמר בגין דאתיא מסטרא דדינא קשיא, וכלא אתדבק ואזיל בתר זיניה. תא חזי דהכי הוא כמה דאמינא, דבלעם הוה אסתאב בקדמיתא בגין לאמשכא עליה רוחא מסאבא. כגוונא דא אתתא ביומי דמסאבו דילה, אית ליה לבר נש לאסתמרא מנה, בגין דברוח מסאבא אתדבקת, ובהווא זמנא אי איהי תעביד חרשין אצלחו בידהא יתיר מזמנא אחרא, דהא רוח מסאבא שרייא עמה, ועל דא בכל מה דקריבת אסתאב, כל שכן מאן דקריב בהדה, זכאין אינון ישראל דקב"ה

יהיב לון אורייתא, ואמר לון (ויקרא יח יט) ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה אני יהו"ה. אמר ליה האי מאן דאסתכל בצפצופי דעופי אמאי אקרי נחש, אמר ליה, דהא מההוא סטרא קאתי, דרוח מסאבא שריא על ההוא עופא:

מדרש הנעלם:

ישדר לה לאתרה אמר רבי יצחק באותה שעה מה כתיב, ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המושל וגו', מהו אל עבדו, אי בחכמתא דא נסתכל, מהו אל עבדו, אמר רבי נהוראי, לא נסתכל אלא במה שאמר עבדו, עבדו של מקום (זקן ביתו), הקרוב לעבודתו, ומאן איהו, זה מטטרו"ן כדקאמרן, דאיהו עתיד ליפות לגוף בבתי קברי, הה"ד ויאמר אברהם אל עבדו, זה מטטרו"ן עבדו של מקום, זקן ביתו, שהוא תחלת בריותיו של מקום, המושל בכל אשר לו, שנתן לו קודשא בריך הוא ממשלה על כל צבאותיו, ותאנא אמר רבי שמעון אמר רבי יוסי אמר רב, כל צבאותיו של אותו עבד נוטלים אור ונהנין מזיו הנשמה, דתאנא אור הנשמה לעולם הבא גדול מאור הכסא, והא מהכסא נטלה הנשמה, אלא זה לפי הראוי לו, וזה לפי הראוי לו רב נחמן אמר, גדול מאור הכסא ממש, דכתיב (יחזקאל א כז) דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, מאי עליו, על זהרו וכשהוא הולך לעשות שליחותו, כל צבאותיו והמרכבה שלו נזונין מאותו הזוהר הדא הוא שהנשמה אומרת לו, (דכתיב) שים נא ידך, כלומר סיעתך תחת יריכך, וזהו אור הנשפע מן הנשמה עליהם, אמר רבי יהודה ברבי שלום, כך קבלנו, בשעה שזה הולך בשליחותו של מקום, קודשא בריך הוא מניע כל צבאותיו של מעלה באות אחת משמו, אמר רב הונא, כך הוא ירכ"י בגימטריא ר"ם, כלומר הנשמה אומרת שים נא ידך, סיעתך, תחת מעלתו של רם ונשא המושל על הכל, ולאחר שצוה סיעת עליונים תחת ידו, אני משביעך שבועה גדולה בו, אמר רבי יצחק, אלהי השמים ואלהי הארץ, הואיל ואמר ביהו"ה שהוא הכל, למה נאמר אלהי השמים, אמר רב יהודה, שהוא אדון על הכל, בבת אחת וברגע אחת הוא מניע לכל, וכלם כאין

זוהר חלק א דף קכז/א

זהר:

ואודע מלין בעלמא. וכל רוח מסאבא בנחש אתדבקו ואתיין לעלמא, ולית מאן דישתזיב מניה בעלמא, דהא איהו אשתכח עם כלא, עד זמנא דזמין קב"ה לאעברא ליה מעלמא, כמה דאתמר, דכתיב (ישעיה כה ח) בלע המות לנצח, ומחה יהו"ה אלהי"ם דמעה מעל כל פנים וגו', וכתיב (זכריה יג ב) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ וגו'. רבי יהודה אמר, אברהם ידע בההיא מערתא סימנא ולביה ורעותיה תמן הוה, בגין דמקדמת דנא עאל לתמן, וחמא לאדם וחיה טמירין תמן, ומנא הוה ידע דאינון הו, אלא חמא דיוקניה ואסתכל, ואתפתח ליה חד פתחא דגנתא דעדן תמן, וההוא דיוקנא דאדם הוה קאים לגביה ותא חזי, כל מאן דאסתכל בדיוקנא דאדם, לא אשתזיב לעלמין ממיתה, בגין דהא בשעתא דבר נש אסתלק מעלמא, חמי ליה לאדם, ובההוא זמנא מית, אבל אברהם אסתכל ביה וחמא דיוקניה ואתקיים, וחמא נהורא דנהיר במערתא, וחד שרגא דליק כדין תאיב אברהם דיוריה בההוא אתר, ולביה ורעותיה הוה תדיר במערתא תא חזי השתא אברהם בחכמתא עבד, בזמנא דתבע קברא לשרה, דהא כד תבע לא תבע למערתא בההוא זמנא, ולא אמר דבעי לאתפרשא מנייהו, אלא אמר תנו לי אחוזת קבר עמכם ואקברה מתי מלפני, ואי תימא דלא הוה עפרון תמן, תמן הוה, דכתיב ועפרון יושב בתוך בני חת, ואברהם לא אמר ליה בההיא שעתא כלום, אלא מה דאמר לון אמר, כמה דכתיב וידבר אל בני חת וגו', וכי סלקא

דעתך דאברהם בעא לאתקברא בינייהו, בין מסאבין, או דתאובתיה הוה עמהון, אלא בחכמה עבד. וילפינן:

מדרש הנעלם:

נגדו, רבי יצחק אומר על שתיים אותיות משמו להורות שהוא הכל ואין אחר בלתו:

ואשביעך ביהו"ה אלהי השמים ואלהי הארץ, אמר רב הונא, אי הוינא עמהון דמארי מתניתא, כד גלו רזא דנא, לא איפרשנא מנהון הכי, דהא אנא חזי עמיקין סגיאיין בפומייהו, דגלו ולא אתחזיין לכל איניש, תא חזי, שבועת קיימא דא אומי לה נשמתא, דכתיב אשר לא תקח אשה לבני, אמר רבי יצחק מהכא משמע, שהואיל ואתה הולך בשליחות זה, לא תקח אשה לבני, כלומר שלא תקח גוף לבני (ד"א ל"ג לבנייני), ליכנס בגוף אחר בגוף זר, בגוף שאינו ראוי לו, אלא בההוא ממש שהוא שלי, בההוא ממש שיצאתי ממנו, הה"ד כי אם אל ארצי ואל מולדתי תלך. אמר רבי יוסי, מהו ולקחת אשה לבני ליצחק, אמר רבי יצחק, אותו הגוף שנצטער עמי באותו העולם, ולא היה לו הנאה וכסוף בו מפני יראת קונו, אותו הגוף ממש תקח ליצחק עמו בהאי שמחת הצדיקים, ליצחק עמו בשמחת הקדוש ברוך הוא, ליצחק עמו דעכשיו עת שחוק בעולם, הה"ד (תהלים קכו ב) אז ימלא שחוק פיניו וגו'. אמר רבי יהודה בר יצחק, תא שמע אין מלאך אחד עושה אלא שליחות אחד בבת אחת, ותניא אמר רבי אבא, מלאך אחד אשר קסת הסופר במתניו, עתיד להרשים כל אחד ואחד על מצחו, ולאחר כן השר הגדול הולך לתקן כל אחד ואחד, ולהעמידו לקבל נשמתו, הה"ד הוא ישלח מלאכי לפניך ולקחת אשה, מאי לפניך, לפני שליחותך. רבי (אלעזר) אליעזר אזל למחמי לרבן יוחנן בן זכאי רביה, וההוא יומא ריש ירחא הוה, כד מטא גביה, א"ל בירא דלסריין, ומליין ליה, והוא נביע מדידיה יתיר, מאי בעא הכא, אמר ליה חייב אדם

זוהר חלק א דף קכז/ב

זהר:

ארח ארעא הכא במה דעבד אברהם, דהא בגין דתאובתיה ורעותיה הוה בההיא מערתא, ואף על גב דהוה תמן, לא בעא למשאל ליה מיד, ההוא רעותא דהוה ליה במערתא, ושאל בקדמיתא מה דלא אצטריך ליה, לאינון אחרנין ולא לעפרון, כיון דאמרו ליה קמי עפרון, שמענו אנדינ נשיא אלהים אתה בתוכנו וגו', מה כתיב ועפרון ישב בתוך בני חת, ישב כתיב, משירותא דמלין דאמר אברהם תמן הוה, כדין אמר שמעוני ופגעו לי בעפרון בן צחר, ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו וגו', ואי תימא בגין יקרא דילי יתיר מנייכו אנא עביד, דלא רעינא בכו, בתוככם, בגין לאתקברא בינייכו, דרעינא בכו, בגין דלא אתפרש מנייכו. רבי אלעזר אמר, בשעתא דעאל אברהם במערתא היך עאל, בגין דהוה רהיט אבתריה דההוא עגלא, דכתיב ואל הבקר רץ אברהם וגו', וההוא בן בקר ערק עד ההיא מערתא, ועאל אבתריה וחמא מה דחמא. תו בגין דאיהו צלי כל יומא ויומא, והוה נפיק עד ההוא חקל דהוה סליק ריחין עלאין, וחמא נהורא דנפיק מגו מערתא וצלי תמן, ותמן מליל עמיה קב"ה, ובגין כך בעא ליה, דתאובתיה הוה בההוא אתר תדיר, ואי תימא אי הכי אמאי לא בעא לה עד השתא, בגין דלא ישגחון עליה, הואיל ולא אצטריך ליה, השתא דאצטריך ליה, אמר הא שעתא למתבע ליה. תא חזי אי עפרון הוה חמי במערתא מה דהוה חמי אברהם בה, לא יזבין לה לעלמין, אלא ודאי לא חמא בה ולא כלום, דהא לית מלה אתגלייא אלא למאריה, ובגין כך לאברהם אתגלייא ולא לעפרון, לאברהם אתגלייא, דיליה הוה:

מדרש הנעלם:

להקביל פני רבו, אמר ליה לאו על כך אמרית, אלא אנא חמי באנפך דמלה חדתא אית גבך, מאינן עמיקים דאת עתיד למתבע. אמר ליה, חמינא האי אור הראשון דמטלנוי עשרה ובעשרה נטיל וברזא דעשרה נהיג לכלא ובאתוותא דעשרה עביד עובדוי. ותאנא עשרה פתקין עשרה מפתחן דבי קצרי בידוי, ופתקין עשרה נטיל בגינתא דעדן, לאתקנא ארעא על גופיהון דצדיקיא אמר ליה, אליעזר ברי, חמית הוית יתיר ממלאכא קדישא, דעלמא בעשרה אתברי בעשרה אתנהיג בעשרה, כרסייא קדישא בעשרה, אורייתא הוא בעשרה, מטלנוי בעשרה, עלמין עלאין בעשרה, וחד עלאה על כלא בריך הוא. ואימא לך מלה, דעתיה דמאריה דמתניתא הוה בהאי, מה כתיב ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדוניו וילך, אמר ליה, רבי זכינא לפסוקא דא, אבל וכל טוב אדניו בידו מהו, אמר ליה הוא שמיה דמאריה, דאזיל גביה לאעלא ליה ולאנהגא (ולאגנא) ליה, אמר דא ודאי הוא, כי (שמות כג כא) שמי בקרבו, תנן אמר רבי אבהו, תא חזי, מאן דידע שמיה על בורייה, ידע דהוא ושמיה חד הוא, קודשא בריך הוא ושמיה חד, דכתיב (זכריה יד ט) יהו"ה אחד וגו', (כלהו) כלומר השם והוא אחד. אמר רבי אבא, אית לאסתכלא בפרשתא דא:

ויברך הגמלים מחוץ לעיר אל באר המים, אמר רבי אבא, מחוץ לעיר, דא הוא בי קברי, אל באר המים, דתניא הנקדמים בבתי קברי, אותם שנשאו ונתנו בתורה, דהא תנן כשנכנס אדם לקבר, מאי דשאלו ליה תחילה אי קבע עתים לתורה, דכתיב (ישעיה לג ו) והיה אמונת עתך וגומר, וכשיצא אינו דין (לקיימם) להקימו בתחלה. אמר רבי אבא, לעת ערב, זהו יום ששי שהוא ערב השבת, שאז הזמן לקיימא

זוהר חלק א דף קכח/א

זהר:

לעפרון לא הות אתגליא ליה, דלא הוה ליה חולקא ביה, ובגין כך לא אתגלי לעפרון כלום, ולא הוה חמי אלא חשוכא, ועל דא זבין לה, ומה דלא תבע אברהם בקדמיתא דזיבין ליה זבין, דהא אברהם לא קאמר אלא ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו וגו', בכסף מלא יתננה לי וגו', ואיהו אמר השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה וגו', בגין דכלא הוה מאיס עליה דעפרון דלא ידע מה היא. ותא חזי, כד עאל אברהם במערתא בקדמיתא, חמא תמן נהורא, ואתרמי עפרא קמיה, ואתגלי ליה תרין קברין, אדהכי אסתלק אדם בדיוקניה וחמא ליה לאברהם וחיין, וביה (הוה) ידע אברהם דתמן (הוה) הוא זמין לאתקברא, א"ל אברהם, במטו מינך, קוסטרא קטיר אית הכא א"ל, קב"ה טמרני הכא, ומההוא זמנא עד השתא אתטמרנא, כגילדא דקירטא עד דאתית אנת בעלמא, השתא מכאן ואילך הא קיומא לי ולעלמא הוה בגינך, חמי מה כתיב, ויקם השדה והמערה אשר בו, קימה ממש הוה ליה, מה דלא הוה ליה עד השתא, רבי אבא אמר, ויקם השדה, ודאי קימה ממש, דקם ואסתלק קמיה דאברהם, בגין דעד השתא לא אתחזי תמן כלום, והשתא מה דהוה טמיר, קם ואסתליק, וכדין קם כלא בנימוסוי. אמר רבי שמעון, בשעתא דעאל אברהם במערתא, ואעיל שרה תמן, קמו אדם וחווה ולא קבילו לאתקברא תמן, אמרו ומה אנן בכסופא קמי קב"ה בההוא עלמא, בגין ההוא חובא דגרימנא, והשתא יתוסף לן כסופא אחרא מקמי עובדין טבין דבכו, אמר אברהם, הא אנא זמין קמי קב"ה בגינך, דלא תכסיף קמיה לעלמין, מיד ואחרי כן קבר אברהם את:

מדרש הנעלם:

מתיא, מאי משמע, דתנן שיתא אלפי שנין הוי עלמא, והוא אלף הששי שהוא סיום הכל, והיינו לעת ערב, זמן סיום הכל, לעת צאת השואבות, אלו הם תלמידי חכמים השואבים מימיה של תורה, שהוא עת לצאת ולהתנער מן העפר. ואמר רבי אבא עוד יש לדעת, דתנן אותם המתעסקים לדעת את בוראם בעולם הזה, ונשמתם בתשלומה לעולם הבא, שזכו לצאת משבועת הנשמה הולך לדעת מי הוא גופה ממש, ומאי הוא, הנה אנכי נצב על עין המים, אף על גב שתלמיד חכם הוא, הולך אחר התשלום, דכתיב והיה העלמה היוצאת לשאוב ואמרתי אליה השקיני נא מעט מים מכדך, אמור לי רמז ידיעתו ממה שהשגת, ואמרה אלי גם אתה שתה, אף אתה עבד (כמוך) כמוני, ולא נתחלף לי (על) ידיעתך בידיעתו של מקום ברוך הוא, וצריך אתה להשיג שאתה נברא כמוני, וגם לגמליך אשאב, כלומר ידיעת השגתי שלא השיגו סיעתך, וידעתי כי מעלה יש לי עליך, והיאך נבראת אתה מזיו הנתון אצלך, אם הוא אומר, סימן זה יהי מסור בידי על כל דברים אלו, ואדע שהיא האשה, הוא הגוף מאותה הנשמה השבועה שהשביעני:

ויהי הוא טרם כלה לדבר וגו', רבי יצחק אמר רבי יהודה, בעוד שכל העניינים הוא רוצה לנסות על הגוף, מאי כתיב והנה רבקה יוצאת, זהו הגוף קדוש, שנתעסק בדברי תורה, וכתת גופו להשיג ולדעת את קונו, אשר ילדה לבתואל, אמר רב יהודה, בתו של אל, בן מלכה, בן מלכה של עולם, אשת נחור אחי אברהם, חברת השכל, גוף שנדבק בשכל, והוא אח הנשמה, וכדה על שכמה, משא החכמה עליה, וירץ העבד לקראתה, זה מטטרו"ן, ויאמר:

זוהר חלק א דף קכח/ב

זהר:

שרה אשתו, מאי ואחרי כן, בתר דקביל אברהם עליה מלה דא, אדם עאל בדוכתיה, חוה לא עאלת, עד דקריב אברהם ואעיל לה לגבי אדם, וקביל לה בגיניה, הה"ד ואחרי כן קבר אברהם את שרה אשתו, לשרה לא כתיב, אלא את שרה, לאסגאה חוה, וכדין אתיישבו בדוכתייהו כדקא יאות, הה"ד (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, ותנינן באברהם, תולדות השמים והארץ דא אדם וחוה, אלה השמים והארץ לא כתיב, אלא תולדות השמים והארץ, ולא תולדות בר נש, ואינן אתקיימו בגיניה דאברהם, ומנא לן דאתקיימו בגיניה דאברהם, דכתיב ויקם השדה והמערה אשר בו לאברהם, ועד דאתא אברהם לא אתקיימו אדם וחוה בדוכתייהו בההוא עלמא. רבי אלעזר שאיל לרבי שמעון אבוי, אמר האי מערתא לאו איהו כפילתא, דהא כתיב מערת המכפלה, וקרא קרי לה לבתר מערת שדה המכפלה, מכפלה קא קרי ליה לשדה, א"ל הכי קארי ליה מערת המכפלה, כד"א ויתן לי את מערת המכפלה, אבל ודאי חידך, לאו מערתא איהו מכפלה, ולאו שדה אקרי מכפלה, אלא האי שדה ומערתא על שום מכפלה אקרון, שדה המכפלה ודאי ולא מערתא, דהא מערתא בשדה איהי, וההוא שדה קאים במלה אחרא. תא חזי ירושלם כל ארעא דישראל אתכפל תחותה, ואיהי קיימא לעילא ותתא כגוונא דא ירושלם לעילא ירושלם לתתא, אחידא לעילא ואחידא לתתא, ירושלם לעילא אחידת בתרין סטרין לעילא ותתא, (ירושלים לתתא אחידת בתרין סטרין לעילא ותתא), ובגין כך כפלתא היא, ועל דא האי שדה מההיא כפלתא איהו דביה שריא, כגוונא דא כתיב כריח שדה אשר ברכו יהו"ה, לעילא:

מדרש הנעלם:

הגמייאני נא מעט מים מכדך, אמור לי רמז חכמתא בידיעת בוראך ממה שעסקת בעולם שיצאת ממנו, אמר רבי אבא כדפרשינן. אחר כל זה מה כתיב, ואשים הגזם על אפה והצמידים על ידיה,

אמר רבי אבא, אותם העצמות שנפזרו לכאן ולכאן, הוא צומד אותם ושוקלם זה על זה, כמה דאת אמר (ישעיה נח יא) ועצמותיך יחליץ, אמר רבי אבא, באותה שעה אותו הגוף עומד בארץ ישראל, ושם נכנסת בו נשמתו, אמר רבי יוחנן, מי מוליך הגוף לארץ ישראל, אמר רבי זירא, קודשא בריך הוא עושה מחילות תחת הארץ, והם מתגלגלים והולכים לארץ ישראל, הה"ד (שם כו יט) וארץ רפאים תפיל, אמר רבי יצחק, גבריאל מוליך אותם לארץ ישראל, מנא לן, דכתיב (בראשית כד נח) התלכי עם האיש הזה, וכתיב התם (דניאל ט כא) והאיש גבריאל. אמר רבי יוסי, מאי דכתיב ולרבקה אח ושמך לבן, אמר רבי יצחק, אין יצר הרע בטל מן העולם, אף על פי שכלו לא נמצא, קצתו נמצא, תא חזי בתחלה כשהיה מוטל בעולם הזה נקרא לוט, לעולם הבא (יבדל) יבטל מן העולם, אבל (לעתיד לבא) לא כולו, ונקרא לבן, לא מנוול כבראשונה, אלא כמאן דסחי מנוולו, לבן למאי אצטריך, אמר רבי שמעון, למעבד פריה ורביה אצטריך, דאמר רבי שמעון, אם אין יצר הרע נמצא, פריה ורביה אינו מצוי, תא שמע כיון שהגוף נבנה ועומד בקיומו, מאי כתיב, וישלחו את רבקה אחותם וגומר, מאי (הוי) ואת מניקתה, זה כח התנועה, רבי יצחק אמר זה כח הגוף. רבי אבהו פתח בהאי קרא, (שיר ד ח) אתי מלבנון כלה, אתי מלבנון תבאי וגומר, אמר רבי אבהו, כיון שהגוף נבנה על קיומו, ומביאין אותו לקבל נשמתו לארץ ישראל, הנשמה ממתנת אליו ויוצאת לקראתו, כמה דאת אמר ויצא יצחק לשוח בשדה, הה"ד אתי מלבנון כלה, זו היא הנשמה, תשורי

זוהר חלק א דף קכט/א

זהר:

ותתא, ובגין כך שדה המכפלה ודאי, ולא שדה כפול. תו רזא דמלה, שדה המכפלה ודאי, מאן מכפלה, ה' דבשמא קדישא דאיהי מכפלה וכלא קיימא כחד, ובגינה קאמר בארז סתים ה' מכפלה, דלא הוי בשמא קדישא את אחרא מכפלה בר איהי, ואף על גב דמערתא כפלתא הוה ודאי, דאיהי מערתא גו מערתא, אבל על שום אחרא אקרי מערת שדה המכפלה כמה דאתמר. ואברהם ידע, וכד אמר לבני חת כסי מלה, ואמר ויתן לי את מערת המכפלה, על שום דאיהי מערתא כפלתא, ואורייתא לא קרי לה אלא מערת שדה המכפלה כדקא יאות, וקב"ה עבד כלא לאשתכחא האי עלמא כגוונא דלעילא, ולא תדבקא דא בדא, למהוי יקריה לעילא ותתא, זכאה חולקיהון דצדיקיא, דקב"ה אתרעי בהו בהאי עלמא ובעלמא דאתי:

ואברהם זקן בא בימים ויהו"ה ברך את אברהם בכל, רבי יהודה פתח (תהלים סה ה) אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך, האי קרא אתמר אבל זכאה הוא בר נש דאורחוי אתכשרן קמי קב"ה, ואיהו אתרעי ביה לקרבא ליה לגביה, תא חזי אברהם אתקריב לגביה, ותיאובתיה דיליה הוה כל יומי בהאי, ולא אתקריב אברהם ביומא חד או בזמנא חדא, אלא עובדוי קריבו ליה בכל יומי מדרגא לדרגא עד דאסתלק בדרגוי כד הוה סיב, ועאל בדרגין עלאין כדקא חזי, דכתיב ואברהם זקן, וכדין בא בימים, באינון יומין עלאין באינון יומין ידיעאן ברזא דמהימנותא, ויהו"ה ברך את אברהם בכל דמתמן נפקין כל ברכאן וכל טיבו. זכאין אינון מאריהון דתשובה, דהא בשעתא חדא, ביומא חדא, ברגעא חדא,;

מדרש הנעלם:

מראש אמנה, היינו דכתיב וישא עיניו וירא, אמר רבי יהודה, אם היא הנשמה, תינח אברהם כדקאמרן, אבל יצחק מהו, אמר רבי אבהו, הא חברייה אמרו דעכשיו אתקרי יצחק, על שום

חזוונת סגיא דבעלמא, אמר רבי אבהו, בתחלה נקראת הנשמה אברהם והגוף שרה, עכשיו נקראת הנשמה יצחק והגוף רבקה. תנן במתניתין, אמר רבי שמעון, ארבעים שנה קודם קיום הגוף, ממתנת הנשמה לגוף בארץ ישראל, באיזה מקום, במקום המקדש. אמר רבי אבהו, תא חזי, ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאבה וינחם יצחק אחרי אמו, אוהב לאותו הגוף ומתנחם עמו, והוא עת לשחוק והחזוה בעולם. אמר רבי יהודה, הא כל פרשתא דא אתברר לן, אבל לא יכילנא למנדע מהו:

ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה, ולשקולא דדעתא, כל פרשתא דא ליסטורי, כד אתא רב דימי אמר, האי פרשתא דא שמענא ולא אזכרנא, אמרו דעלאין תקיפין לא זמנוה לגלאה, ואנן מאי נימא, קם רבי יהודה ואמר, ממתבתא דחברנא מארי מתניתא גליא, קמו ואזלו הוא ורבי ייסא ורבי חייא, אשכחוה לרבי אלעזר ברבי שמעון, והוה מגלה רזין דתפילין, עאלו קמיה, ואמרו במאי אתעסק מר, אמר לון טעמא דתפילין אמינא, דהא זכאה הוא בר נש דמנח תפילין, וידע טעמא דידהו. אמרו אי ניחא קמיה דמר לימא לן מלה, אמרו שמענא מאבוך, דקודשא בריך הוא ברחימו סגיא דהוה ליה עם ישראל, אמר לון למעבד ליה בי משכנא, כגוונא דרתיכא עלאה דלעילא, וייתי דיוריה עמהון, הה"ד (שמות כה ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ושמענא מאבוך, דהכא סתים טעמא דתפילין בהאי

זוהר חלק א דף קכט/ב

זהר:

קריבין לגבי קב"ה, מה דלא הוה הכי אפילו לצדיקים גמורים, דאתקריבו גבי קב"ה בכמה שנין, אברהם לא עאל באינון יומין עלאין עד דהוה סיב כמה דאתמר, וכן דוד דכתיב (מ"א א א) והמלך דוד זקן בא בימים, אבל מאריה דתשובה מיד עאל ואתדבק ביה בקב"ה. רבי יוסי אמר, תנינן אתר דמאריהון דתשובה קיימי ביה בההוא עלמא, צדיקים גמורים לית לון רשו לקיימא ביה, בגין דאינון קריבין למלכא יתיר מכלהו ואינון משכי עלייהו ברעותא דלכא יתיר, ובחילא סגיא לאתקרבא למלכא. תא חזי כמה אתרין מתוקנין ליה לקב"ה בההוא עלמא, ובכלהו בי מותבי לון לצדיקים, כל חד וחד לפום דרגיה כדקא חזי ליה. כתיב (תהלים סה ה) אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך, דקב"ה קריב לון לגביה, דסלקין אינון נשמתין מתתא לעילא, לאתאחדא באחסנתיהון דאתקנן להו, ישכון חצריך, אלין אתרין ודרגין לבר ומאן אינון כמה דאת אמר (זכריה ג ז) ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה, והאי הוא דרגא בין קדישין עלאין, ומאן דזכאין לדרגא דא, אינון שליחן דמארי עלמא כאינון מלאכין, ועבדין שליחותא תדיר ברעותא דמאריהון, בגין דאלין (אתקדשו) תדיר בקדושה ולא אסתאבו. כגוונא דא מאן דאסתאב בהאי עלמא, איהו משיך עליה רוח מסאב, וכד נפק נשמתיה מניה, מסאבין ליה, ומדוריה בין אינון מסאבין, ואלין אינון מזיקין דעלמא, כמה דאתמשך בר נש גרמיה בהאי עלמא, הכי הוא מדוריה ואתמשך בההוא עלמא, ואינון רוחי מסאבי מסאבין ליה ועאלין ליה לגיהנם. תא חזי מאן דאתקדש ונטיר גרמיה בהאי עלמא דלא אסתאב, מדוריה בההוא עלמא בין אינון קדישין:

מדרש הנעלם:

פסוקא, אמר לון תא חזי, כגוונא עלאה אתעבד מקדש ברתוכי קדישין ובתר כן אשרי קודשא בריך הוא דיוריה עמהון. כענינא דא וכגוונא דא אתערו חברייא מארי מתניתא בטעמא דתפילין, למהוי ההוא גברא דוגמא דרתיכי עלאין, רתיכא תתאה רתיכא עלאה, למיתי מלכותא דיליה

וישרי דיוריה עלויה ותנינן אית ביה רזין עלאין ודוגמיהון ואית ביה תלת רתיכין, דוגמת עלאין קדישין, רזין דתלת אתוותא דשמהן קדישי עלמין, תלת רתיכין תלתא אתוותא, ארבע פרשיות שליט על ארבע, ועל כך רזא דשי"ן דתלת כתרין ושי"ן דארבע כתרין. תלתא מלכין שליטין בגופא, תפלין עלוי, קודשא בריך הוא לעילא, אלין תפלין דרישא. תפלין דדרועא ארבע פרשיין לבא רכיב, דוגמא דרתיכא תתאה, ותתאה רכיב. עוד תנינן, דא רכיבא דדרועא לתתא, ולבא רכיב, דוגמא דאיהו לתתא, ואתמסרון בידיה לאענאה לון כל חילי שמיא, כך לבא הוא רכיב לתתא ואתמסרו בידי כל אברי גופא, ועילא מניה ארבע פרשיין על מוחא דרישא איהו, אבל קודשא בריך הוא שליטא עלאה מלכא מכלא. (ורוח) ורזא דחכמתא דא, הוא כגוונא דמקדשא, דכתיב (שמות כה יט) ועשה כרוב אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה מזה, ועלייהו דיוריה דמלכא בארבע אתוון, תרין רתיכין, וכהאי גוונא לבא ומוחא, לבא מכאן ומוחא מכאן, ועלייהו מדוריה דקודשא בריך הוא בארבע (ד"א, ארבע) פרשיין. אמר רבי אלעזר, מכאן ולהלאה רזי דכתרי אתוותא, ופרשיין בגופייהו, ורצועותיהון הלכה למשה מסיני, ורמיזא דלהון אתגלי, וטעמא דכלא בתלת עשר מכילן (דרחמי), אמר רבי יהודה, אלמלא לא אתינא אלא בדיל רזא דא דיי, אמרו ליה זכאה חולקך לעלמא דאתי, דכל רז לא אניס לך. אמרו ליה אתינא

זוהר חלק א דף קל/א

זהר:

עלאין, ועבדין שליחותא תדיר, ואלין קיימי בחצר, כמה דאת אמר (שמות כז ט) את חצר המשכן, ואית אחרנין דאינון לגו יתיר דלאו אינון בחצר אלא בביתא כמה דאת אמר (תהלים סה ה) נשבעה בטוב ביתך, אמר דוד נשבעה בטוב ביתך, כיון דאמר ישכון חצריך, אמאי כתיב נשבעה בטוב ביתך ישבע בטוב ביתך מיבעי ליה, כמה דכתיב ישכון, אלא הא תנינן, לית ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלחודייהו. ואית אתר לחסידי עליונין דעיילי לגו ומאן אינון, כדכתיב (במדבר ג לח) והחונים לפני המשכן קדמה לפני אהל מועד מזרחה, משה ואהרן ובניו וגו', וכמה מדורין על מדורין, ונהורין על נהורין, מתפרשן בההוא עלמא, וכל חד אכסיף מנהורא דחבריה, כמה דעובדין אתפרשן בהאי עלמא, הכי נמי דוכתיב ונהורין מתפרשן בההוא עלמא. ותא חזי, הא אתמר דאפילו בהאי עלמא, כד בר נש נאים על ערסיה, ונשמתינן אצטריכו לאתשוטטא בעלמא ונפקו מגו גופא, לאו כל נשמתא ונשמתא סלקא ושטיא למחזי ביקר סבר אפי דעתיק יומין, אלא כמה דאתמשיך תדיר וכפום עובדוי הכי נשמתיה סלקא, אי אסתאב, איהו נאים ונשמתא נפקא, וכל אינון רוחין מסאבין נקטינן לה, ואתדבקת בהו באינון דרגין תתאין דשטיין בעלמא, ואינון מודיעין לה מלין דאינון קריבין למיתי בעלמא, ולזמנין דמודיעין לה מלין כדיבן וחייכן בה והא אוקמוה. ואי זכי בר נש, כד איהו נאים ונשמתיה סלקא, אזלא ושטיא ובקעא בין אלין רוחין מסאבין, וכלהו מכריזין ואמרין, פנון אתר פנון, לאו דא מסטרנא, ואיהי סלקא בין אינון קדישין, ומודעי לה מלה חדא דקשוט, וכד נחתא, כל אינון חבילין טריקין בעאן לאתקרבא בהדה למנדע ההיא מלה, ואינון מודיעין לה מלין אחרנין, וההיא מלה דנטלא גו אינון קדישין, בין אינון:

מדרש הנעלם:

קמיה דמר, למנדע רזא דהאי פסוקא, ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה, אמר פירושא דהאי פסוקא כמה דגלו חברנא מארי מתניתין, דכד נשמתא ייתי בההוא גופא קדישא דילה, הא מיליאי הוו על חייביא דיקומון וכשרון עובדין, ויתן להו מזיוא יקרא דיליה דינדעון ויתובון, ויזכון

זכותא שלימתא, וכד חמא שלמה דא, הוה סגי (ד"א, תוה סגי) ואמר (קהלת ח י) ובכח ראיתי רשעים קבורים ובאו, וממקום קדוש יהלכו, שיבאו ויחיו ממקום קדוש. ותנינן אמר רבי אבא אמר רבי יוחנן, כתיב (ירמיה יג כג) היהפוך כושי עורו ונמר חברבורתיו, כך הרשעים שלא זכו לשוב בעולם הזה, ולהקטיר מעשים טובים, לעולם לא יקטירו בעולם הבא, ראה מה כתיב, ויוסף אברהם ויקח אשה, ושרוצה לעשות להם נשמה לגופם, ולקרבתם בתשובה, כמה דאת אמר ואת הנפש אשר עשו בחרן. אמר רבי אלעזר, תא חזי מה כתיב, ותלד לו את זמרן ואת יקשן, הרבה מעשים רעים, עד שנגרשים מן העולם, דכתיב וישלחם מעל יצחק בנו, ועליהם נאמר (דניאל יב ב) ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו וגו', ועל האחרים נאמר (שם ג) והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע וגו', אמר רבי יהודה, האי משמע על פרשתא, ומשמע דאותו זמן (נקרא) עבד (ס"א, אבד) שם (הנשמה) אברהם, ובמקומו נקראת יצחק כדקאמרן, הה"ד ויהי אחרי מות אברהם, ויברך אלהי"ם את יצחק בנו, וישב יצחק עם באר לחי ראי, עם ידיעת החי שהוא חי העולמים, לדעת ולהשיג מה שלא השיג בעולם הזה, הה"ד (ישעיה יא ט) כי מלאה הארץ דעה את יהו"ה:

זוהר חלק א דף קל/ב

זהר:

אחרנין, איהי כעבורא גו תיבנא, והאי (מאן) איהו דזכי יתיר בעוד דאיהו קאים ונשמתא קיימא בהאי עלמא. כגוונא דא כד נפקין נשמתין מגופא מהאי עלמא, בעאן לסלקא, וכמה תרעין חבילי טהירין קיימי, אי אינון מסטרייהו, כלהו אחדין בהו באינון נפשאן, ומסרי לון בידא דדומה לאעלא לון בגיהנם, ולבתר סלקן ואחדן בהו, ואינון נטלי להון ומכרזי בהו, אלין אינון דעברו על פקודי דמאריהון, וכן שטיין בכל עלמא, ולבתר מהדרי להו לגיהנם, וכן עד תריסר ירחי, לבתר תריסר ירחי, משתככי בההוא אתר דאתחזי לון, אינון נשמתין דזכו, סלקי לעילא כמה דאתמר, וזכאן בדוכתייהו. תא חזי זכאין אינון צדיקייא דאתגניז להו כמה טבין לההוא עלמא, ולית אתר פנימאה בכל אינון, כאינון דידעי רזא דמאריהון, וידעי לאתדבא בהו בכל יומא, על אלין כתיב (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהי"ם זולתך יעשה למחכה לו, מאי למחכה לו כמה דאת אמר (איוב לב ד) חכה את איוב בדברים, ואלין אינון דדחקין למלה דחכמתא, ודייקין לה ומחכאן לה למנדע ברירא דמלה, לאשתמודעא למאריהון, אלין אינון דמאריהון משתבח בהון בכל יומא, אלין אינון דעאלין בין עלאין קדישין, ואלין עאלין כל תרעי דלעילא, ולית מאן דימחי בידיהון, זכאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי. תא חזי, אברהם עאל למנדע ולאנתדבא במאריה כדקא יאות, לבתר דאקדים עובדוי בקדמיתא, וזכה באינון יומין עלאין ואתברך מאתר דכל ברכאן נפקי מתמן, דכתיב ויהו"ה ברך את אברהם בכל, מאי בכל, אתר דנהרא דלא פסקי מימיו לעלמין. אמר רבי חייא, תא חזי דאברהם לא בעא לאתערבא בנשי עלמא, ולאנתדבא בשאר עמין עעכו"ם, בגין דנשייא דשאר עמין עכו"ם אינון סאבין לגוברייהו ולאינון דמתדבקין בהון, בגין דכד אברהם ידע חכמתא, ידע עקרא ושרשא, ומאן אתר נפקי ושטיין רוחי מסאבין בעלמא, ועל דא אומי לעבדיה דלא יסב אתתא לבריה משאר עמין. רבי יצחק פתח ואמר, (קהלת יב ז) וישוב העפר אל הארץ כשהיה, והרוח תשוב אל האלהי"ם אשר נתנה, תא חזי כד ברא קב"ה לאדם, נטל עפריה מאתר דמקדשא ובנה גופיה מארבע סטרין דעלמא, דכלהו יהבו ליה חילא, לבתר אתרק עליה רוחא דחיי, כמה דאת אמר (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים וגו', לבתר קם וידע דאיהו מעילא ותתא, וכדין אתדבק וידע חכמה עלאה. כגוונא דא כל בר נש דעלמא איהו כליל מעילא ותתא, וכל אינון דידעין לאתקדשא בהאי עלמא כדקא יאות, כד אולידו בר משכין עליה רוחא קדישא מאתר דכל קדושין נפקין מניה, ואלין אקרון בנין לקב"ה, בגין דגופא אתעביד בקדושה כדקא יאות, הכי נמי יהבין ליה רוחא מאתר עלאה קדישא כדקא חזי

והוא אתמר. תא חזי, בשעתא דזמין בר נש למיהב חושבן עובדוי עד לא יפוק מעלמא, ההוא יומא יומא דחושבן איהו דגופא ונשמתא יהבי חושבנא, לבתר נשמתא אתפרשא מיניה, וגופא תב לארעא, וכלא תב לאתריה דאתנסיב מתמן והא אוקמוה, עד זמנא דקב"ה זמין לאחייא מתייא כלא גניז קמיה, וההוא גופא ממש וההיא נשמתא ממש זמין קב"ה לאתבא לעלמא כמלקדמין, ולחדתא אנפי עלמא, הדא הוא דכתיב (ישעיה כו יט) יחיו מתיך נבלתי יקומון, וההיא נשמתא ממש גניזא קמי קב"ה, ותבת לאתרה כפום ארחהא, כמה דאת אמר והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. ולזמנא דזמין קב"ה לאחייא מתייא, זמין איהו לארקא טלא מרישיה עליהו, ובההוא טלא יקומון כלא מעפרא, הדא הוא דכתיב (שם) כי טל אורות טלך, מאי טל אורות, אורות ממש, מאינן נהורין דלעילא, דבהון זמין לארקא חיינ לעלמא, בגין דאילנא

זוהר חלק א דף קלא/א

דחיי יריק חיינ דלא פסקין לעלמין, דהא השתא פסקין, בגין דהא חויא בישא שלטא ואתכסייא סיהרא, ובגין כך כביכול פסקין מימיו, וחיינ לא שלטין בעלמא כדקא יאות. ובההוא זמנא ההוא יצר הרע דאיהו חויא בישא יסתלק מעלמא ויעבר ליה קב"ה, כמה דאתמר (זכריה יג ב) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, ולבתר דאיהו יתעבר מעלמא, סיהרא לא אתכסייא, ונהרא דנגיד ונפיק לא יפסקון מבוועי, וכדין כתיב (ישעיה ל כו) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים וגו'. אמר רבי חזקיה, אי תימא דכל גופין דעלמא יקומון ויתערון מעפרא, אינן גופין דאתנטיעו בנשמתא חדא מה תהא מנייהו, אמר רבי יוסי, אינן גופין דלא זכו ולא אצלחו, הרי אינן כלא הוו, כמה דהוו עץ יבש בההיא עלמא, הכי נמי בההוא זמנא, וגופא בתראה דאתנטע ואצלח ונטע שרשוי כדקא יאות יקום. ועליה כתיב (ירמיה יז ח) והיה כעץ שתול על מים וגו' והיה עלהו רענן וגו', דעבד איבין ונטע שרשין ואצלח כדקא יאות, ועל ההוא גופא קדמאה דלא עבד איבין ולא נטע שרשין (דלא זכה ולא אצלח), כתיב (שם ו) והיה כערער בערבה ולא יראה כי יבא טוב וגו', כי יבא טוב דא תחית המתים, ויתנהיר ההוא נהורא דזמין לאנהרא להו לצדיקיא דהוה גניז קמיה מיומא דאתברי עלמא, דכתיב (בראשית א ד) וירא אלהים את האור כי טוב, וכדין זמין קב"ה לאחייא מתייא, וכתיב (מלאכי ג ב) וזרחו לכם יראי שמי שמש צדקה וגו', וכדין יתגבר טוב בעלמא, וההוא דאתקרי רע יתעבר מעלמא כדארמין, וכדין אינן גופין קדמאי ליהוו כלא הוו. אמר רבי יצחק, זמין קב"ה לארקא עלייהו על אינן גופין רוחין אחרנין ואי זכאן בהון יקומון בעלמא כדקא יאות, ואי לאו יהון קטמא תחות רגליהון דצדיקיא, דכתיב (דניאל יב ב) ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו וגו', וכלא אתקם ואתעתד קמי קב"ה, וכלהו במניינא הוו, כמה דאת אמר (ישעיה מ כו) המוציא במספר צבאם וגו'. תא חזי הא אתמר, כל אינן מתין דבארעא דישראל יקומון בקדמיתא, בגין דקב"ה יתער עלייהו ויוקים לון, עלייהו כתיב יחיו מתיך, אלין אינן די בארעא דישראל, נבלתי יקומון, אלין אינן דבגו ארעאן אחרנין, דלא כתיב בהו תחיה אלא קימה, דהא רוחא דחיי לא תשרי אלא בארעא קדישא דישראל, ובגין כך כתיב בהו יחיו מתיך, ואינן דלבר יתברי גופא דלהון ויקומון גופא בלא רוחא ולבתר יתגלגלון תחות עפרא עד דימטון לארץ ישראל, ותמן יקבלון נשמתא ולא ברשו אחרא, בגין דיתקיימון בעלמא כדקא חזי. רבי אלעזר ורבי ייסא, הוו יתבי ליליא חד ועסקי באורייתא, אמר רבי אלעזר תא חזי, בשעתא דקב"ה זמין לאחייא מתייא, כל אינן נשמתין דיתערון קמיה, כלהו קיימין דיוקנין דיוקנין קמיה, בההוא דיוקנא ממש דהוו בהאי עלמא, ונחית לון קב"ה, ויקרי לון בשמהן, כמה דאת אמר (שם) לכלם בשם יקרא, וכל נשמתא תיעול לדוכתה, ויקומון בקיומא בעלמא כדקא חזי, וכדין יהא עלמא שלים, ועל ההוא זמנא כתיב (שם כה ח) וחרפת עמו יסיר וגו', מאי וחרפת עמו יסיר, דא יצר הרע דאחשיך אנפי בריין ושליט בהו. אמר רבי ייסא, הא חמינן כל זמנא דבר נש קאים ברוחא דא, לאו איהו מסאב, נפקא נשמתיה מניה איהו

מסאב, א"ל ודאי הכי הוא והכי אתמר, דהא ההוא יצר הרע כד נטיל רוחא דבר נש סאיב ליה, ואשתאר גופא מסאב, ושאר עמין עעכו"ם כד אינון בחייהון אינון מסאבין, דהא מסטרא מסאבא אית לון נשמתין, וכד אתריק מניה ההוא מסאבו, אשתאר גופא בלא מסאבו כלל. בגין כך

זוהר חלק א דף קלא/ב

מאן דאתדבק באתתא דשאר עמין עעכו"ם, אסתאב איהו, וההוא ברא דאתיליד ליה, יקבל עליה רוח מסאבא, ואי תימא הא מסטרא דאבוי מישראל קא אתיא, אמאי יקבל עליה רוח מסאבא, תא חזי דהא בקדמייתא אסתאב אבוי, בשעתא דאתדבק בההיא אתתא דאיהי מסאבא, וכיון דאב איהו אסתאב בההיא אתתא דאיהי מסאבא, כל שכן דההוא ברא דאתיליד מנה יקבל רוח מסאבא, ולא עוד אלא דעבר על אורייתא, דכתיב (שמות לד יד) כי לא תשתחוה לאל אחר כי יהו"ה קנא שמו, בגין דקני על האי ברית קדישא. אמר רבי אלעזר, תא חזי דהא אתמר, דכיון דידע אברהם אבינו חכמתא, בעא לאתפרשא מכל שאר עמין ולא לאתדבקא בהו, ובגין כך כתיב:

ואשביעך ביהו"ה אלה"י השמים ואלה"י הארץ, אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני וגו', מבנות הכנעני ודאי (מאי) רזא איהו, כמה דאת אמר (מלאכי ב יא) ובעל בת אל נכר, אשר אנכי יושב בקרבו אנכי דייקא, כתיב הכא אשר אנכי, וכתיב התם (ישעיה מה יב) אנכי עשיתי ארץ, וכל דא בגין דלא לאסתאבא בהו. תא חזי, האי מאן דאעיל האי ברית קדישא בההיא אתתא דשאר עמין עעכו"ם, גרים לאסתאבא אתר אחרא ועל דא כתיב (משלי ל כא) תחת שלש רגזה ארץ וגו', ואף על גב דאומי ליה בהאי ברית, לא אבטח ביה אברהם עד דצלי צלותיה קמי קב"ה, ואמר יהו"ה אלה"י השמים וגו' הוא ישלח מלאכו, ודאי דא מלאך הברית בגין דיתנטיר האי ברית, ולא יתחלל בין אינון עמין:

רק את בני לא תשב שמה, מאי טעמא, בגין דידע אברהם דהא בכלהו לא הוה מאן דאשתמודע ליה לקב"ה בר איהו בלחודוי, ולא בעא דליהוי מדוריה דיצחק בינייהו, אלא דיהא מדוריה עמיה, ויצחק יוליף מניה תדיר ארחוי דקב"ה, ולא יסטי לימינא ולשמאלא, ועל דא לא בעא אברהם דליהוי מדוריה דיצחק תמן, אמר רבי ייסא, ודאי זכותיה דאברהם אערע קמיה דההוא עבדא, דההוא יומא נפק וההוא יומא מטא לעינא דמיא, דכתיב ואבא היום אל העין והא אוקמוה. רבי אלעזר פתח ואמר, (תהלים קיט יח) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, כמה אינון בני נשא טפשיין, דלא ידעין ולא מסתכלין לאשתדלא באורייתא, בגין דאורייתא כל חיין וכל חירו וכל טוב בעלמא דין ובעלמא דאתי, (ההוא חירו דעלמא דין ודעלמא דאתי איהו), (נ"א ההוא חירו דעלמא דאתי איהו חיין בעלמא דין), חיין אינון בעלמא דין, דיזכון ליומין שלמין בהאי עלמא, כמה דאת אמר (שמות כג כו) את מספר ימיך אמלא, וליומין אריכין בעלמא דאתי, בגין דאינון חיין שלמין, אינון חיין דחידו, חיי בלא עציבו, חיין דאינון חיין. חירו בעלמא דין חירו דכלא, דכל מאן דאשתדל באורייתא לא יכלין לשלטאה עלוי כל עמין דעלמא, ואי תימא אינון בני שמד, גזרה היא מלעילא, כגון רבי עקיבא וחברוי, וכך סליק במחשבה, חירו דמלאך המות דלא יכיל לשלטאה עלוי, והכי הוא ודאי, דאי אדם הוה אתדבק באילנא דחיי דאיהו אורייתא, לא גרים מותא ליה ולכל עלמא, ובגין כך כד יהב קב"ה אורייתא לישראל, מה כתיב בה (שמות לב טז) חרות על הלוחות והא אוקמוה, ואלמלא אינון לא חטו ושבקו אילנא דחיי, לא גרמו מותא לעלמא כמלקדמין, וקב"ה אמר (תהלים פב ו) אני אמרתי אלה"ם אתם ובני עליון כלכם, חבלתון גרמיכון, אכן כאדם תמותון וגו', ועל דא כל מאן דאשתדל באורייתא לא יכיל לשלטאה עלוי ההוא חויא בישא דאחשיך עלמא. אמר רבי ייסא, אי הכי משה אמאי מית, דאי הכי כיון דלא חב

לא ימות, (ואמאי ימות) א"ל ודאי מית, אבל לא שלטא ביה קאמרין, אלא לא מית על ידוי, ולא אסתאב ביה, ולא מית

זוהר חלק א דף קלב/א

ודאי, אלא אתדבק בשכינתא ואזיל לחיי עלמא, והאי חי אקרי, כמה דאוקימנא דכתיב (ש"ב כג כ) ובניהו בן יהוידע בן איש חי וגו', ועל דא כל מאן דאשתדל באורייתא חירו אית ליה מכלא, בעלמא דין משעבודא דשאר עמין עעכו"ם, חירו בעלמא דאתי בגין דלא יתבעון מניה דינא בההוא עלמא כלל תא חזי באורייתא כמה רזין עלאין סתימין אית בה, בגין כך כתיב (משלי ג טו) יקרה היא מפנינים, כמה גניזין טמירין אית בה, ועל דא כד אסתכל דוד ברוחא דחכמתא, וידע כמה פליאן נפקין מאורייתא, פתח ואמר (תהלים קיט יח) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך. תא חזי, ויהי הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יוצאת, יוצאת באה מבעי ליה, מאי יוצאת, דקב"ה אפיק לה מכל אינון בני מתא, דכלהו חייבין והיא יוצאת מכללא דלהון, ותרד העינה, כתיב בה"א, רזא איהו דאערעת תמן בירא דמרים, ובגין כך כתיב העינה בה"א וסליקו לה מיא. דבר אחר, והנה רבקה יוצאת, כמה דכתיב יוצאות לשאוב מים, אמאי יוצאות ולא הולכות ולא באות, אלא בגין דטמירין הוו כל יומא, ובההיא שעתא נפקין לשאבא מיא, וסימנא נקיט בידיה תא חזי, כד מטא עבדא לחרן ואשכח לה לרבקה לעת ערב, הוה עידן צלותא דמנחה, בההיא שעתא דמטא יצחק לצלאה צלותא דמנחה, בההיא שעתא מטא עבדא לגבה דרבקה, ובההיא שעתא דמטא יצחק לצלותא דמנחה כמלקדמין, מטא רבקה לגביה, לאשתכחא כלא באתריה דאצטרך כדקא יאות. וכלא מטא ברזא דחכמתא, ועל דא אתא ההוא עבדא לבאר המים, רזא דכתיב (שיר ד טו) מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון, ואוקימנא וכלא רזא איהו. רבי שמעון הוה אתי לטבריא, והוה עמיה רבי אבא, אמר רבי שמעון לרבי אבא, נזיל דהא אנן חמינן דבר נש חד ימטי השתא לגבן, ומלין חדתינן בפומיה ואינון מלין דאורייתא, אמר רבי אבא, הא ידענא דבכל אתר דמר אזיל, קב"ה משדר ליה מלאכין טסין בגדפין לאשתעשעא ביה, עד דהוו אזלי סליק רבי שמעון עינוי וחמא בר נש דהוה רהיט ואזיל, יתבו רבי שמעון ורבי אבא, כד מטא גביהו, אמר ליה רבי שמעון מאן אנת, אמר ליה יודאי אנא ומקפוטקיא קאתינא, ואנא אזילנא אטיטריה דבר יוחאי, דאתמנון חברייא במלין ידיען ושדרוני גביה, אמר ליה אימא ברי, אמר ליה אנת בר יוחאי, אמר ליה אנא בר יוחאי. אמר ליה הא אוקימנא, דלא יפסיק בר נש בצלותיה ביניה לבין כותלא, כמה דכתיב (ישעיה לח ב) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר וגו', ומאן דצלי אסיר למעבר ארבע אמות סמך ליה, ואוקמוה להני ארבע אמות לכל סטר, בר לקמיה, ואוקמוה דלא יצלי בר נש אחורי רביה וכו', ואתמנון בכל הני מילי. פתח ואמר (תהלים לט יג) שמעה תפלתי יהו"ה ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש, מאי טעמא שמעה ולא שמע, באתר חד כתיב (שם ל יא) שמע יהו"ה וחנני וגו', ובאתר אחרא שמעה, אלא בכל אתר לזמנין שמע לדכורא, ולזמנין שמעה לנוקבא שמעה כמה דאת אמר (שם יז א) שמעה יהו"ה צדק וגו', שמע כמה דאת אמר (שם ל יא) שמע יהו"ה וחנני, (משלי א ח) שמע בני, (דברים כז ט) הסכת ושמע, והכא שמעה תפלתי יהו"ה, בגין דהאי (דאיהו) דרגא דמקבלא כל צלותין דעלמא. והא תנינן דעבדא מנייהו עטרה ושוי לה ברישא דצדיק חי עולמים, דכתיב (משלי יו) ברכות לראש צדיק, ועל דא שמעה תפלתי יהו"ה. שמעה תפלתי יהו"ה, דא צלותא די בלחש, ושועתי האזינה, דא צלותא דארים בר נש קליה בעקתיה, כמה דאת אמר (שמות ב כג) ותעל שועתם אל האלהי"ם, ומהו שועתם, אלא דבצלותיה ארים קליה וזקיף עינוי לעילא, כמה דאת אמר (ישעיה כב ה) ושוע אל ההר, וצלותא

זוהר חלק א דף קלב/ב

מתבר תרעין ודפיק (ס"א ודחיק) לון לאעלא צלותיה, אל דמעתי אל תחרש, דא אעיל קמי מלכא, ולית תרעא דקאים קמיה, ולעולם לא אהדרו דמעין בריקניא. תו הא כתיב הכא תלת דרגין, תפלה, שועה, דמעה, לקביל אלין תלת אחרנין, כי גר אנכי עמך, לבתר תושב לבתר ככל אבותי עקרא דעלמא תא חזי, צלותא דבר נש מעומד, בגין דתרי צלותא נינהו, חד מיושב וחד מעומד ואינון חד, לקביל תרין דרגין תפלה של יד ותפלה של ראש, לגבי יום וליילה וכלא חד, אוף הכא תפלה מיושב לגבי תפלה של יד, לאתקין לה כמה (ד"א כמאן) דאתקין לכלה וקשיט לה לאעלאה לחופה, הכי נמי מקשטין לה ברזא דרתיכאה ומשיריאה, יוצר משרתים ואשר משרתיו, והאופנים וחיות הקדש וכו', ועל דא צלותא מיושב כיון דעאלת לגבי מלכא עלאה, ואיהו אתי לקבלא לה, כדין אנן קיימין קמי מלכא עלאה, דהא כדין (דרגא) דכורא אתחבר בנוקבא, ובגין כך לא יפסיק בין גאולה לתפלה, (וגאולה ותפלה תרין דרגין אינון, רזא דצדיק וצדק יוס"ף ורח"ל). ובגין דבר נש קאים קמי מלכא עלאה, נטל ארבע אמות לצלותיה, ואוקמוה דבשיעורא (ד"א בשיעורא) דסורטא דיוצר כלא, וכל מה דאתי בסטרא דדכורא בעי ליה לאיניש למיקם בקיומיה ואזדקף (ס"א ויזדקף), כגוונא דא כד איהו כרע כרע בברוך וכד איהו זקוף זקוף בשם, בגין לאחזאה שבחא דדכורא על נוקבא. ותא חזי דהא אוקמוה לא יצלי בר נש אחרורי רביה, ואתמר כמה דכתיב (דברים ו יג) את יהו"ה אלהיך תירא, את לאכללא דבעי למדחל מרביה כמורא דשכינתא, ודחילו דתלמיד רביה איהו, בגין כך בשעתא דצלותא לא ישוי ההוא מורא לקמיה, (ד"א ל"ג לצלותא) אלא מורא דקב"ה בלחודוי, ולא מורא אחרא. ותא חזי צלותא דמנחה אתקין ליה יצחק ודאי, כמה דאתקין אברהם צלותא דצפרא לקבל ההוא דרגא דאתדבק ביה, וכן (ד"א כך) יצחק אתקין צלותא דמנחה לקבל ההוא דרגא דאתדבק ביה, ועל דא צלותא דמנחה מכי נטי שמשא לנחתא בדרגוי לסטר מערב, דהא עד לא נטה שמשא לצד מערב אקרי יום, מצפרא עד ההוא זמנא דכתיב (תהלים נב ג) חסד אל כל היום. ואי תימא עד חשכה, תא חזי דכתיב (ירמיה ו ד) אוי נא לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב, כי פנה היום, לקבל צלותא דצפרא, דכתיב חסד אל כל היום, דהא כדין שמשא איהו לסטר מזרח, כיון דנטה שמשא ונחתא לסטר מערב, הא כדין איהו זמן צלותא דמנחה, וכבר פנה היום ואתו צללי ערב, ואתער דינא קשיא בעלמא, ופנה היום דאיהו דרגא דחסד, ונטו צללי ערב דאינון דרגא דדינא קשיא, וכדין אתחרב בי מקדשא ואתוקד היכלא, ועל דא תנינן דיהא בר נש זהיר בצלותא דמנחה, דאיהו זמנא דדינא קשיא שרייא בעלמא. יעקב אתקין צלותא דערבית, דהא איהו אתקין לה וזן לה בכל מה דאצטריך, ודאי וא"ו אתקין לה"א וה"א אתזנת מן וא"ו, דלית לה נהורא מגרמה כלל, ובגין כך תפלת ערבית רשות, דהא אתכלילת בצלותא דיומא, בגין לאתנהרא והשתא לאו זמנא איהו, ואוקימנא לה דהא לא אתגליא נהורא דיממא דינהיר לה, ואיהי שלטא בחשוכא עד זמנא דפלטות ליליא, דאשתעשע קב"ה עם צדיקא בגנתא דעדן, וכדין איהו זמנא לאשתעשעא בר נש (ס"א ולמלעי) באורייתא כמה דאתמר. תא חזי דוד אתא ואמר אלין תלת זמנין דצלותי, דכתיב (תהלים נה יח) ערב ובקר וצהרים, הא תלתא, ואיהו לא צלי אלא תרי מנייהו, דכתיב אשיחה ואהמה ולא יתיר, דא לצלותא דצפרא ודא לצלותא דמנחה, בגין כך אשיחה ואהמה דייקא, בצפרא דאיהו שעתא דחסד סגי ליה בחסד באשיחה, ובמנחה דהוא שעתא דדינא קשיא בעי המייה, ובגין כך ואהמה, ולבתר כד אתפליג ליליא, הוה קם בשירין ותושבחן כדקא

זוהר חלק א דף קלג/א

יאות, דכתיב (תהלים מב ט) ובלילה שירה עמי, והא אתמר. קם רבי שמעון ואזלו, אזל ההוא בר נש בהדיה עד טבריה, עד דהוו אזלו, אמר רבי שמעון, תא חזי תפלות כנגד תמידין תקנום

רבנן דאנשי כנסת הגדולה, בגין דאשכחן תרי, דכתיב (במדבר כח ד) את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים, ואינן מתקרבין בהני תרי זמני דיומא, דאינן זמנין לצלותא. אמר ההוא גברא, הא בקדמיתא אבות תקנום להני צלותי, ומה דאתקינו אברהם ויצחק הוא עקרא, ומה דאתקין יעקב דאיהו שבחא דאבהן אמאי איהו רשות ולא עקרא כהני. אמר רבי שמעון, הא אתמר, אבל תא חזי, הני תרי זמני דתרי צלותי, לאו אינן אלא לחברא ליעקב בעדביה כיון דאתחברו דא בדא, אגן לא צריכין יתיר, דכיון דאתיהיבת אתתא בין תרין דרועין, ואתחברת בגופא, לא אצטריך יתיר, ועל דא אגן בעינן לאתערא תרין דרועין בגין דאתיהיבת בינייהו, כיון דאיהו בינייהו, גופא ואתתא מלייהו בלחישו דלא לאדכרא ובגין כך יעקב משמש במרום תנינן, מאי במרום, כמה דאת אמר (תהלים צב ט) ואתה מרום לעולם יהו"ה, וכלא איהו רזא לידעי מדין, אתו רבי אבא וההוא יודאי ונשקו ידוי, אמר רבי אבא, עד יומא דין לא קאימנא במלה דא בר השתא, זכאה חולקי דזכינא למשמע ליה:

ויביאה יצחק האהלה שרה אמו, אמר רבי יוסי, האי קרא קשיא, האהלה, לאהל שרה אמו מבעי ליה, מאי האהלה, דאתהדרת תמן שכינתא, בגין דכל זמנא דשרה קיימא בעלמא שכינתא לא אעדי מינה, ושרגא הוה דליקת מערב שבת לערב שבת, והוה נהיר כל אינן יומי דשבתא, בתר דמיתת כבתה ההיא שרגא, כיון דאתת רבקה אהדרת שכינתא ושרגא אדליקת, שרה אמו, דדמיא לשרה בכל עובדהא. רבי יהודה אמר, כמה דדיוקניה דיצחק הוה כדיוקניה דאברהם, וכל מאן דחמי ליצחק אמר דא אברהם, וודאי אברהם הוליד את יצחק, הכי נמי רבקה דיוקנה ממש הות דיוקנא דשרה, ובגין כך שרה אמו ודאי. אמר רבי אלעזר, בכלא הכי הוא, אבל תא חזי רזא איהו, דאע"ג דשרה מיתת, דיוקנה לא אעדי מן ביתא, ולא אתחזי תמן מיומא דמיתת עד דאתת רבקה, כיון דעאלת רבקה אתחזאת דיוקנא דשרה, דכתיב ויביאה יצחק האהלה וגו', מיד שרה אמו אתחזיאת תמן, ולא הוה חמי לה בר יצחק בלחודוי כד אעיל תמן, ועל דא וינחם יצחק אחרי אמו, (ס"א מאי אחרי אמו אחרי) דאמו אתחזיאת ואזדמנא בביתא, ועל דא לא כתיב אחרי מיתת אמו, אלא אחרי אמו. רבי שמעון אמר, מאי שנא דכתיב ביה ביצחק, ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאבה, כיון דאמר ותהי לו לאשה, לא ידענא דהוא רחים לה, דהא כל בני עלמא רחמי לנשייהו, מאי שנא ביצחק דכתיב ביה ויאבה, אלא ודאי אתערותא דרחימו דדכורא לגבי אתתא לאו איהו אלא שמאלא, דכתיב (שיר ב ו) שמאלו תחת לראשי, וחשך ולילה כחד אינן, ושמאלא אתער רחימו תדיר לגבי נוקבא ואחיד בה, ועל דא אע"ג דאברהם (ס"א הוה) רחים לה לשרה, לא כתיב ביה ויאבה, אלא ביצחק, ואי תימא ויאבה יעקב את רחל, סטרא דיצחק דהוה ביה קעביד ליה. תא חזי אברהם כד חמא לשרה (ס"א לרבקה) הוה מחבק לה ולא יתיר, אבל יצחק דאיהו בעלה אחיד בה, ושוי דרועיה תחות רישה, דכתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, לבתר אתא יעקב ושמע ערסא, ואוליד תריסר שבטין כלא כדקא יאות ותא חזי אבהן כלהו ברזא חדא

זוהר חלק א דף קלג/ב

אזלו, וכלהו שמשו בארבע נשין כל חד מנייהו, אברהם בארבע, שרה והגר ותרי פלגשים, דכתיב ולבני הפלגשים אשר לאברהם, פלגשים תרי, הא ארבע, יצחק ברזא דארבע דסטירו דרבקה, דכתיב ויקח את רבקה חד, ותהי לו לאשה תרי, ויאבה תלת, וינחם יצחק אחרי אמו הא ארבע, לקבל דא הוה ליעקב ד' נשין, וכלא ברזא חדא. רבי חייא אמר, אברהם ויצחק שמשו כל חד באתתא חדא ברזא דקודשא, אברהם בשרה, יצחק ברבקה, ולקבל תרווייהו הוי ארבע נשין ליעקב בתרין חולקין, רבי שמעון אמר, סליקו מלין לאתרייהו, דהא כלא ברזא קדישא אתעבד, וכלא ברזא חדא:

ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה, קטורה דא היא הגר, דהא תנינן בטר דאתפרשא הגר מניה דאברהם וטעת בטר גלולי דאבוה, לבתר אתקשרא בעובדין דכשרן, ובגין כך אשתני שמה ואקרי קטורה בעובדין דכשרן, ושדר אברהם ונסבה ליה לאנתו, מכאן דשנוי שמא מכפר חובין ועל דא אשתני שמה. ויוסף אברהם, מאי ויוסף, אי תימא דעל שרה איהו דאוסוף, לאו הכי, אלא ביומא דשרה אזדווג בהדה זמנא חדא, ולבטר תריך לה על עסקי דישמעאל, ולבטר ויוסף כמלקדמין זמנא אחרא על מה דנסיב לה בקדמיתא, וכפום דשני עובדהא הכי נמי שני שמה. תא חזי דאמר רבי אלעזר, ויביאה יצחק האהלה שרה אמו, דאתגליא דיוקנא דשרה, ויצחק אתנחם אחרי דאתגליא אמו, ודיוקנא הוה חמי כל יומא, ואברהם אע"ג דאינסיב, לא עאל בהווא ביתא, ולא אעיל לה להאי אתתא תמן, בגין דשפחה לא תירש גבירתה, ובאהל דשרה לא אתחזי אתתא אחרא אלא רבקה, ואברהם אע"ג דהוה ידע דדיוקנא דשרה אתגליא תמן, שבקיה ליצחק ההוא אהל, למחמי דיוקנא דאמיה כל יומא, יצחק ולא אברהם, הדא הוא דכתיב ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק, את כל אשר לו דייקא, דא ההוא דיוקנא דשרה בהווא משכנא. דבר אחר, ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק, רזא דמהימנותא עלאה לאתדבקא יצחק בדרגא דחולקיה כדקא יאות, תא חזי הכא אתכליל (ס"א מיא באשא) אשא במיא, ודאי אשא נטיל מיא, משמע ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק, דא מיא דאתכליל באשא, ובקדמיתא אתכליל כדא אשא במיא, אימתי בשעתא דעקד ליה ליצחק למעבד ביה דינא, כדין אתכליל אשא במיא, והשתא אתכלילו מיא באשא, למהוי כלא רזא דמהימנותא עלאה:

ולבני הפלגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות, מאי מתנות, אלין סטרי דרגין תתאין דאינון שמהן דסטרי רוח מסאבא, בגין לאשלמא דרגין, ואסתלק יצחק על כלא במהימנותא עלאה כדקא חזי, בני הפלגשים, אלין הוו בני קטורה, פלגש בקדמיתא ופלגש השתא, רבי חייא אמר, פלגשים ממש. וישלחם מעל יצחק בנו, דלא לשלטאה לגביה דיצחק, בעודנו חי, בעוד דהוה אברהם חי וקיים בעלמא, דלא יקטרגון ליה לבתר ובגין דיתתקן יצחק בסטר דינא קשיא עלאה, לאתתקפא על כלהו, וכלהו אתכפיין קמיה. קדמה אל ארץ קדם, בגין דתמן אינון סטרי חרשי מסאבי, תא חזי כתיב (מ"א ה') ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם, אלין אינון דהוו מבני (אינון) בני פלגשים דאברהם, והא אוקימנא, דהא באינון הררי קדם אינון דאולפין חרשין לבני נשא, ומהיאי ארץ קדם נפקו לבן ובעור ובלעם בנו, וכלהו חרשי והא אוקמוה. רבי חזקיה פתח ואמר, (ישעיה מב כד) מי נתן למשיסה יעקב

זוהר חלק א דף קלד/א

וישראל לבוזזים הלא יהו"ה וגו', תא חזי מזמנא דאתחרב בי מקדשא, ברכאן לא שריין בעלמא ואתמנעו, כביכול אתמנעו מעילא ותתא, וכל אינון שאר דרגין תתאין מתתקפי ואזלי ושלטי עלייהו דישראל, בגין דאינון גרמו בחובייהו. האי קרא לא אתיישבן מליה, דכתיב מי נתן למשיסה יעקב, כיון דאמר מי נתן למשיסה יעקב וישראל, מהו חטאנו לו, חטאו לו מבעי ליה, ואי אמר חטאנו לו, מאי ולא אבו, ולא אבינו מבעי ליה, אלא בשעתא דאתחרב מקדשא ואתוקד היכלא ועמא אתגלי, בעיא שכינתא לאתעקרא מדוכתה, ולמיהך עמהון בגלותא, אמרה איהך בקדמיתא למחמי ביתאי והיכלאי, ואפקוד על דוכתי דכהני וליואי דהוו פלחין בביתאי. אמר רבי אלעזר, בהיאי שעתא אסתכלת כנסת ישראל לעילא, וחמאת דבעלה אסתלק מינה לעילא לעילא, נחתת לתתא עאלת בביתא, ואסתכלת בכל אינון דוכתי, ואשתמע קלא לעילא לעילא, ואשתמע קלא לתתא, הדא הוא דכתיב (ירמיה לא יד) קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה וגו' ואוקמוה. כיון דעאלת בגלותא, אסתכלת בעמא, וחמאת דדחקי לון ורמסי לון בגלותא בין רגלייהו דשאר עמין, כדין אמרת (ישעיה מב כד) מי נתן למשיסה יעקב וגו', ואינון אמרין

הלא יהו"ה זו חטאנו לו, והיא אמרת ולא אבו בדרכיו הלוך ולא שמעו בתורתו. ובשעתא דזמין קב"ה למפקד על עמיה, כנסת ישראל תיתוב מן גלותא בקדמיתא, (א"ל קב"ה) תהך לביתא, בגין דבית המקדש יתבני בקדמיתא, ויימא לה קב"ה קומי מעפרא, היא תבת ואמרה, לאן אתר איהך, ביתאי חרב היכלי אתוקד בנורא, עד דקב"ה יבני בי מקדשא בקדמיתא ויתקין היכלא ויבני קרתא דירושלם, ולבתר יוקים לה מעפרא, הדא הוא דכתיב (תהלים קמז ב) בונה ירושלם יהו"ה וגו', בונה ירושלם בקדמיתא, ולבתר נדחי ישראל יכנס, ויימא לה (ישעיה נב ב) התנערי מעפר קומי שבי ירושלם וגו', ויתכניש גלותהון דישראל, הדא הוא דכתיב בונה ירושלם ה' בקדמיתא, ולבתר נדחי ישראל יכנס, וכדין הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם, דא תחיית המתים, וכתיב (יחזקאל לו כז) ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את אשר תלכו וכו':

ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

פרשת תולדות:

זהר:

ואלה תולדות יצחק וגו', פתח רבי חייא ואמר, (תהלים קו ב) מי ימלל גבורות יהו"ה ישמיע כל תהלתו, תא חזי כד בעא קב"ה וסליק ברעותא קמיה למברי עלמא, הוה מסתכל באורייתא וברא ליה, ובכל עובדא ועובדא דברא קב"ה בעלמא הוה מסתכל באורייתא וברא ליה, הדא הוא דכתיב (משלי ח ל) ואהיה אצלו אמן, ואהיה מדרש הנעלם:

ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק, רבי יצחק פתח (שיר ז יד) הדודאים נתנו ריח וגו', תנו רבנן לעתיד לבא הקדוש ברוך הוא מחיה את המתים, וינער אותם מעפרם, שלא יהיו בנין עפר כמות שהיו בתחלה שנבראו מעפר ממש דבר שאינו מתקיים, הדא הוא דכתיב (בראשית ב ז) וייצר יהו"ה אלהים את האדם עפר מן האדמה, ובאותה

זוהר חלק א דף קלד/ב

זהר:

שעשועים יום יום, אל תקרי אמן אלא אומן. כד בעא למברי אדם, אמרה תורה קמיה, אי בר נש יתברי ולבתר יחטי, ואנת תידון ליה, אמאי יהון עובדי ידך למגנא, דהא לא ייכול למסבל דינך, אמר לה קב"ה, הא אתקינת תשובה עד לא בראתי עלמא, אמר קב"ה לעלמא בשעתא דעבד ליה וברא לאדם, א"ל עלמא עלמא, אנת ונימוסך לא קיימין אלא על אורייתא, ובגין כך בראתי ליה לאדם כך בגין דיתעסק בה, ואי לאו הא אנא אהדר לך לתהו ובהו, וכלא בגיניה דאדם קיימא, הדא הוא דכתיב (ישעיה מה יב) אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי, ואורייתא קיימא ומכרזא קמייהו דבני נשא בגין דיתעסקו וישתדלו בה, ולית מאן דירכין אודניה. תא חזי כל מאן דאשתדל באורייתא איהו קיים עלמא, וקיים כל עובדא ועובדא על תקוניה כדקא יאות, ולית לך כל שייפא ושייפא דקיימא ביה בבר נש דלא הוי לקבליה בריה בעלמא, דהא כמה דבר נש איהו מתפלג שייפין, וכלהו קיימין דרגין על דרגין, מתתקנין אלין על אלין, וכלהו חד גופא, הכי נמי עלמא, כל אינון בריין כלהו שייפין שייפין, וקיימין אלין על אלין, וכד מתתקנין כלהו, הא (חד) גופא ממש. וכלא כגוונא דאורייתא, דהא אורייתא כלא שייפין ופרקין, וקיימין אלין על אלין, וכד מתתקנין כלהו אתעבידו חד גופא, כיון דאסתכל דוד בעובדא דא פתח ואמר (תהלים

קד כד) מה רבו מעשיך יהו"ה כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך. באורייתא אינון כל רזין עלאין סתימין דלא יכלין לאתדבקא, באורייתא כל אינון מלין עלאין דאתגליין ולא אתגליין, באורייתא אינון כל מלין דלעילא ולתתא, כל מלין דעלמא דין וכל מלין דעלמא דאתי באורייתא אינון, ולית:

מדרש הנעלם:

שעה יתנערו מעפר מאותו הבנין, ויעמדו בבנין מקויים להיות להם קיומא, הדא הוא דכתיב (ישעיה נב ב) התנערי מעפר קומי שבי ירושלם, יתקיימו בקיומא, ויעלו מתחת לארץ, ויקבלו נשמתם בארץ ישראל, באותה שעה יציף (נ"א ישיב) קודשא בריך הוא כל מיני ריחין שבגן עדן עליהם, הדא הוא דכתיב (שיר ז יד) הדודאים נתנו ריח, אמר רבי יצחק, אל תקרי הדודאים אלא הדודים, זהו הגוף והנשמה שהם דודים ורעים זה עם זה, רב נחמן אמר דודאים ממש, מה הדודאים מולידים אהבה בעולם, אף הם מולידים אהבה בעולם, ומאי נתנו ריח, כשרון מעשיהם לדעת ולהכיר לבוראם. ועל פתחינו אלו פתחי שמים, שהם פתחים להוריד נשמות לפגרים, כל מגדים אלו הנשמות, חדשים גם ישנים, אותם שיצאו נשמתם מהיום כמה שנים, ואותם שיצאו נשמתם מימים מועטים, וזכו בכשרון מעשיהם להכנס בעולם הבא, כלם עתידים לירד בבת אחת להכנס בגופות המוכנים להם, אמר רבי אחא בר יעקב, בת קול יוצאת ואומרת, חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך, צפנתי אותם באותם העולמות, לך בשבילך בשביל שאתה גוף קדוש ונקי. דבר אחר הדודאים (נתנו ריח) אלו מלאכי שלום, נתנו ריח אלו הנשמות שהם ריח העולם, נתנו שבקו, כמה דאת אמר (במדבר כא כג) ולא נתן סיחון את ישראל, דתאנא אמר רבי יהודה, שלש כתות של מלאכי השרת הולכים בכל חדש ובכל שבת ללוות לנשמה עד מקום מעלתה, ובמאן נוקים על פתחינו כל מגדים, אמר רבי יהודה, אלו הן הגופות שהם עומדים בפתחי קברות לקבל נשמתן, ודומ"ה נותן פתקא דחושבנא, והוא מכריז ואומר, רבונו של עולם חדשים גם ישנים, אותם שנקברו מכמה ימים, ואותם שנקברו מזמן מועט, כלם צפנתי לך למיפק להו בחושבנא.

זוהר חלק א דף קלה/א

זהר:

מאן דישגח וידע לון, ובגין כך כתיב (תהלים קו ב) מי ימלל גבורות יהו"ה ישמיע כל תהלתו. תא חזי אתא שלמה ובעא למיקם על מלוי דאורייתא ועל דקדוקי אורייתא ולא יכיל, אמר (קהלת ז כג) אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, דוד אמר (תהלים קיט יח) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, תא חזי כתיב בשלמה (מ"א ה יב) וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף, והא אוקמוה, דחמשה ואלף טעמים הוו בכל משל ומשל דהוה אמר. ומה שלמה דאיהו בשר ודם כך הוו במלוי, מלין דאורייתא דקאמר קב"ה על אחת כמה וכמה, דבכל מלה ומלה אית בה כמה משלים, כמה שירין, כמה תושבחן, כמה רזין עלאין, כמה חכמאן, ועל דא כתיב מי ימלל גבורות יהו"ה. תא חזי מה כתיב לעילא, ואלה תולדות ישמעאל, דאינון תריסר נשיאין, לבתר אמר ואלה תולדות יצחק, סלקא דעתך דכיון דכתיב ביה בישמעאל דאוליד תריסר נשיאין, ויצחק אוליד תרין בנין, דדא אסתלק ודא לא אסתלק, על דא כתיב מי ימלל גבורות יהו"ה דא יצחק, ויצחק אפיק ליה ליעקב, דהוה איהו בלחודוי יתיר מכלהו, דאוליד תריסר שבטין, קיומא דלעילא ותתא, אבל יצחק לעילא בקדושה עלאה, (ס"א וישמעאל) ועשו לתתא, ועל דא כתיב מי ימלל גבורות יהו"ה, ישמיע כל תהלתו דא יעקב, כד אתדבק שמשא בסיהרא כמה ככביא נהירין מנייהו. ואלה תולדות יצחק בן אברהם, אמר רבי יוסי, מאי שנא דעד הכא לא כתיב בן אברהם והשתא אמר,

אלא אע"ג דכתיב ויברך אלהי"ם את יצחק בנו, השתא דמית אברהם דיוקניה הוה ביה, ואשתאר ביה ביצחק, דכל מאן דחמי ליצחק הוה אמר דא אברהם ודאי, והוה סהיד ואמר אברהם הוליד את יצחק. רבי יצחק קם ליליא חד:

מדרש הנעלם:

אמר רב יהודה אמר רב, עתיד הקדוש ברוך הוא לשמוח באותו זמן עם הצדיקים, להשרות שכינתו עמהם, והכל ישמחו באותה שמחה, הדא הוא דכתיב (שם קד לא) ישמח יהו"ה במעשיו. אמר רבי יהודה, עתידים הצדיקים באותו זמן לכרא עולמות ולהחיות מתים, אמר ליה רבי יוסי, והתנן (קהלת א ט) אין כל חדש תחת השמש, אמר ליה רבי יהודה, ת"ש בעוד שהרשעים בעולם וירבו, כל העולם אינו בקיום, וכשהצדיקים בעולם אזי העולם מתקיים, ועתידים להחיות מתים, כדקאמרן (זכריה ח ד) עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלם ואיש משענתו בידו מרוב ימים, כדכתיב לעיל. באותו זמן ישיגו הצדיקים דעת שלימה, דאמר רבי יוסי, ביומא דיחדי קודשא בריך הוא בעובדוי, זמינין אינון צדיקיא למנדע ליה בלבהון, וכדין יסגי סכלתנו בלבהון כאילו חזו ליה בעינא, הדא הוא דכתיב (ישעיה כה ט) ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה וגו', ושמחת הנשמה בגוף יתר מכלם, על שיהיו שניהם קיימים, וידעו וישיגו את בוראם, ויהנו מזיו השכינה, וזהו הטוב הגנוז לצדיקים לעתיד לבא, הדא הוא דכתיב ואלה תולדות יצחק בן אברהם, אלו הם תולדות השמחה והשחוק שיהא בעולם באותו זמן, בן אברהם, היא הנשמה הזוכה לכך, ולהיות שלימה במעלתה, אברהם הוליד את יצחק, הנשמה מולידה השמחה והשחוק הזה בעולם. אמר רבי יהודה לרבי חייא, הא דתנינן דעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות סעודה לצדיקים לעתיד לבא, מאי האי, אמר ליה עד לא אזליית קמי אינון מלאכין קדישין מארי מתניתין, הכי שמיע לי, כיון דשמעית הא דאמר רבי אלעזר, אתישבא בלבאי, דאמר רבי אלעזר, סעודת הצדיקים לעתיד לבא, כהאי דכתיב (שמות כד יא) ויחזו את האלהי"ם ויאכלו וישתו, ודא הוא דתנן ניוזנין, ואמר רבי

זוהר חלק א דף קלה/ב

זהר:

למלעי באורייתא, ורבי יהודה קם בקסרוי בההיא שעתא, אמר רבי יהודה, איקום ואיזיל לגבי רבי יצחק, ואלעי באורייתא ונתחבר כחדא, אזל עמיה חזקיה בריה דהוה רביא, כד קריב אבבא שמע ליה לרבי יצחק דהוה אמר, ויהי אחרי מות אברהם, ויברך אלהי"ם את יצחק בנו, וישב יצחק עם באר לחי ראי, האי קרא לאו רישיה סיפיה ולאן סיפיה רישיה, מאי שנא דקב"ה אצטריך לברכא ליה ליצחק, בגין דאברהם לא ברכיה, מאי טעמא משום דלא יתברך עשו, ועל דא סליקו אינון ברכאן לקב"ה ואוקומוה, וישב יצחק עם באר לחי ראי, מאי לחי ראי, אלא דאתחבר בה בשכינתא, בירא דמלאך קיימא אתחזי עלה כתר גומו, ובגין כך ברכיה. אדהכי בטש רבי יהודה אבבא ועאל ואתחברו, אמר רבי יצחק, השתא זווגא דשכינתא בהדן, אמר רבי יהודה האי באר לחי רואי דקאמרת שפיר, אבל במלה אשתמע, פתח ואמר (שיר ד טו) מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון, האי קרא אתמר, אבל הא אוקומוה, מעין גנים דא אברהם, באר מים חיים דא יצחק, ונוזלים מן לבנון דא יעקב, באר מים חיים דא יצחק, היינו דכתיב וישב יצחק עם באר לחי ראי, ומאי באר דא שכינתא, לחי דא חי העולמים, צדיק חי העולמים, ולית לאפרשא לון, חי הוא בתרי עלמין, חי לעילא דאיהו עלמא עלאה, חי לגבי עלמא תתאה, ועלמא תתאה בגיניה קיימא ונהרא, תא חזי סיהרא לא אתנהירת אלא כד חזיא ליה לשמשא, וכיון דחזיא ליה

אתנהיר, ועל דא האי באר לחי ראי ודאי, וכדין אתנהרא וקיימא במיין חיינן, לחי ראי, בגין לאתמליא ולאנתהרא מהאי חי. תא חזי כתיב:

מדרש הנעלם:

אלעזר, באתר חד תנינן נהנין, ובאתר אחרא תנינן נזונין, מאי בין האי להאי, אלא הכי אמר אבוי, הצדיקים שלא זכו כל כך נהנין מאותו זיו, שלא ישיגו כל כך, אבל הצדיקים שזכו, נזונין עד שישגיגו השגה שלמה, ואין אכילה ושתייה אלא זו, וזו היא הסעודה והאכילה, ומנא לן הא, ממש דכתיב (שמות לד כח) ויהי שם עם יהו"ה ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה, מאי טעמא לחם לא אכל ומים לא שתה, מפני שהיה נזון מסעודה אחרת, מאותו זיו של מעלה, וכהאי גוונא סעודתן של צדיקים לעתיד לבא. אמר רבי יהודה, סעודת הצדיקים לעתיד לבא לשמוח בשמחתו, הדא הוא דכתיב (תהלים לד ב) ישמעו ענוים וישמחו, רב הונא אמר מהכא, (שם ה יב) וישמחו כל חוסי בכך לעולם ירננו, אמר רבי יצחק, האי והאי איתא לעתיד לבא, ותאנא אמר רבי יוסי, יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית, אלו דברים עתיקים שלא נגלו לאדם מיום שנברא העולם, ועתידים להגלות לצדיקים לעתיד לבא, וזו היא השתייה ואכילה (ושתייה), ודאי דא היא. אמר רבי יהודה ברבי שלום, אם כן מהו לויתן ומהו השור, דכתיב (איוב מ טו) כי בול הרים ישאו לו, אמר רבי יוסי, והא כתיב (ישעיה כז א) בעת ההיא יפקוד יהו"ה בחרבו הקשה והגדולה והחזקה, על לויתן נחש בריח, ועל לויתן נחש עקלתון, והרג את התנין אשר בים, הא הכא תלתא, אלא רמז הוא דקא רמז על מלכותא, אמר רבי תנחום לית למימר על מה דאמרו רבנן ודאי כך היא. אמר רבי יצחק, אנא הוינא קמיה דרבי יהושע, ושאינא האי מלה, אמרנא האי סעודתא דצדיקיא לעתיד לבא, אי כך הוא לא אתישבא בלבאי, דהא אמר רבי אלעזר, סעודת הצדיקים לעתיד לבא, כהאי גוונא

זוהר חלק א דף קלו/א

זהר:

(ש"ב כג ז) ובניהו בן יהודע בן איש חי, דהוה צדיק ונהיר לדריה, כמה דחי דלעילא נהיר לעלמא, וכל זמנא האי באר לחי אסתכל וחמי, בגין לאנתהרא כדקאמרן, וישב יצחק עם באר לחי ראי, היינו דכתיב בקחתו את רבקה, ויתיב בהדה ואתאחיד עמה, חשך בלילה דכתיב, (שיר ב ז) שמאלו תחת לראשי, ותא חזי יצחק בקרית ארבע הוה בתר דמית אברהם, מהו וישב יצחק עם באר לחי ראי, דאזדווג ביה ואחיד ביה בההוא בירא, לאתערא רחמיותא כדקאמרן. פתח רבי יצחק ואמר, (קהלת א ה) זרח השמש ובא השמש, ואל מקומו שואף זורח הוא שם, וזרח השמש, דא שמשא דנהיר לסיהרא, דכד אתחזי בהדה כדין נהרא ואתנהיר, וזרח מאתר עלאה דקיימא עליה, מתמן זרח תדיר, ובא השמש לאזדווג בהדה דסיהרא, הולך אל דרום דאיהו ימינא, ושוי תוקפיה ביה, ובגין דתוקפיה ביה, כל חילא דגופא בימינא הוא וביה תליא, ולבתר סובב אל צפון, נהיר לסטרא דא ונהיר לסטרא דא. סובב סובב הולך הרוח, בקדמיתא כתיב שמש, והשתא רוח, אלא כלא חד ורזא חדא, וכל דא בגין דסיהרא אתנהרא מניה, ויתחברון תרווייהו. תא חזי, כד אתא אברהם לעלמא, חביק לה לסיהרא וקריב לה, כיון דאתא יצחק אחיד בה ואתקיף בה כדקא יאות, ומשיך לה ברחימו, כמה דאתמר דכתיב (שיר ב ו) שמאלו תחת לראשי, כיון דאתא יעקב כדין אתחבר שמשא בסיהרא ואתנהיר, ואשתכח יעקב שלים בכל סטרינן, וסיהרא אתנהירת ואתתקנת בתריסר שבטין. פתח רבי יהודה ואמר, (תהלים קלד א) הנה ברכו את יהו"ה כל עבדי

יהו"ה וגו', האי קרא אוקמוה, אבל תא חזי הנה ברכו את יהו"ה, ומאן אינון דיתחזון לברכא ליה לקב"ה, כל עבדי יהו"ה, בגין דכל בר נש:

מדרש הנעלם:

דכתיב (שמות כד יא) ויחזו את האלהי"ם ויאכלו וישתו, אמר רבי יהושע, שפיר קאמר רבי אלעזר, וכך הוא. עוד אמר רבי יהושע, האי מהימנותא דאמרו רבנן לרובא דעלמא, דזמינין אינון בהאי סעודתא דלויטן וההוא תורא, ולמשתי חמרא טב דאתנטר מכד אתברי עלמא, קרא אשכחו ודרשו, דכתיב (ויקרא כו ה) ואכלתם לחמכם לשובע, דאמר רבי זירא, כל מיני פיתוי פתה הקדוש ברוך הוא לישראל להחזירם למוטב, ודא הוא יתיר מכלהון, דאמר להו ואכלתם לחמכם לשובע, ובקללות (שם שם כו) ואכלתם ולא תשבעו, ודא קשיא להו מכלהו, מאי טעמא, דכתיב (שמות יו ג) מי יתן מותנו ביד יהו"ה בארץ מצרים וגו', אמר רבי זירא, מלמד דמשום האכילה מסרו נפשם למות בידם, כיון שראה הקדוש ברוך הוא תאותם, אמר להם אם תשמעו לקול המצות, ואכלתם לשובע, כדי להניח דעתם. כהאי גוונא חמו רבנן דגלותא אתמשך, אסתכמו על קראי דאורייתא, ואמרו דזמינין למיכל ולמחדי בסעודתא רבה דזמין קודשא בריך הוא למעבד להו, ועל דא רובא דעלמא סבלו גלותא, בגין ההיא סעודתא. אמר רבי יוחנן, לית לן לסתור מהימנותא דכלא, אלא לקיימא ליה, דהא אורייתא אסהידת עלוי, דהא אנן ידעין מהימנותא דצדיקיא וכסופא דלהון מאי היא, דכתיב (שיר א ד) נגילה ונשמחה בך, ולא באכילה, נזכירה דודיך מיין, וההיא סעודתא דזמינין בה, יהא לן חולק למהני מנה, וזו היא השמחה והשחוק, ואלה תולדות יצחק, שיצחקו הצדיקים לעתיד לבא, אברהם הוליד את יצחק, זכות הנשמה מוליד השחוק הזה והשמחה בעולם:

זוהר חלק א דף קלו/ב

זהר:

בעלמא מישראל, אע"ג דכלא יתחזון לברכא ליה לקב"ה, ברכתא דבגינייהו יתברכון עלאין ותתאין מאן היא, ההיא דברכין ליה עבדי יהו"ה, ולא כלהו, ומאן אינון דברכתהון ברכתא, העומדים בבית יהו"ה בלילות, אלין אינון דקיימי בפלגות ליליא, ואתערי למקרי באורייתא, אלין קיימי בבית יהו"ה בלילות, דהא כדין קב"ה אתי לאשתעשעא עם צדיקיא בגנתא דעדן, ואנן קיימי הכא לאתערא במלי דאורייתא, נימא במלי דיצחק דאנן ביה. פתח רבי יצחק ואמר:

ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה וגו', בן ארבעים שנה, אמאי אתא לממני הכא דהוה בן ארבעים שנה כד נסיב לה לרבקה, אלא ודאי הא אתכליל יצחק בצפון ודרום באשא ומיא, וכדין הוה יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה, כמראה הקשת, ירוק חוור סומק, בת שלש שנים אחיד בה כד אחיד בה ברבקה, וכד אוליד אוליד בן ששים, לאולדא כדקא יאות, בגין דיפוק יעקב שלם מבן ששים שנה כדקא יאות, וכלהו אחיד להו יעקב לבתר, ואתעביד גבר שלים. בת בתואל הארמי מפקן ארם אחות לבן הארמי, מאי אכפת לן כולי האי, דהא כבר אתמר, ובתואל ילד את רבקה וגו', והשתא אמר בת בתואל הארמי, ולבתר מפדן ארם, ולבתר אחות לבן הארמי, אלא אוקמוה, דהות בין רשעים ואיהי לא עבדת כעובדיהו, דהות בת בתואל ומפקן ארם ואחות לבן, וכלהו חייבין לאבאשא, והיא סלקא עובדין דכשרן ולא עבדת כעובדיהו. השתא אית לאסתכלא, אי רבקה הות בת עשרין שנין או יתיר, או בת שלש עשרה, כדין הוא שבחא דילה דלא עבדת כעובדיהו, אבל עד כען בת שלש שנים הות, מאי שבחא דילה, א"ר

יהודה בת שלש שנים הות, ועבדת לעבדא כל ההוא עובדא, אמר רבי יצחק, אע"ג דכולי האי עבדת, לא ידענא עובדהא אי אינון כשראן או לאו:

מדרש הנעלם:

ויהי יצחק בן ארבעים שנה, רבי בו בשם רבי יוסי פתח ואמר (שיר א ב) ישקני מנשיקות פיהו וגו', בכמה מעלות נברא העולם, דתנינן אמר רבי אחא בר יעקב, כל מה שברא קודשא בריך הוא בעולמות שלו חוץ ממנו היו בשתוף, ומי אמר רבי אחא הכי חס ושלום, דהא במלה דא יסגי פלוגתא בעלמא, דאי תימא הכי המלאכים שהם נבראים רוח הקדש ממש, יאמר שיש שתוף בהם, הא כל אפייא דידיהון ודידן שויין, אמר רבי אבא, במלה דא יסגי פלוגתא בעלמא, דהא תנן במתניתין דידן, דכל דעבד קודשא בריך הוא, עבד כגון גופא ונשמתא, ואי תימא דהא לית גופא למלאכים, כ"כ, אבל לית אינון יכלין למעבד עבדתא, עד שישתתף בהו ההיא נשמתא קדישא דהיא סיועא דלעילא, ובהאי גוונא כל מאי דעביד, אצטריך לההוא סיועא דלעילא מניה. אמר רבי יוסי, בההיא שעתא דזמין קודשא בריך הוא לאחיא מתיא, והא סופא דכל (ס"א עקתיין) עמיקין (עתיקין), בארבעים ליהוי, וגזר קיים (דברים כה ב) ארבעים יכנו לא יוסיף, סוף הליכתם של ישראל במדבר בשנת הארבעים, ארבעים שנה קודם תחיית הגוף, ממתנת לו הנשמה בארץ ישראל, בשנת הארבעים יקומון הגופות מעפרא, בארבעים נכלא הגשם, הדא הוא דכתיב (בראשית ז יב) ויהי הגשם על הארץ ארבעים יום, וכתיב ויהי מקץ ארבעים יום ויפתח נח, זמן גאולתם של ישראל בשנת הארבעים הוא, ובחמשים אתי ישוב עלמא דהיא היובל, החזורת

זוהר חלק א דף קלז/א

זהר:

אלא תא חזי, כתיב (שיר ב ב) כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות, כשושנה דא כנסת ישראל, דאיהי בין אוכלסהא כוורדא בין כובין, ורזא דמלה, יצחק אתי מסטרא דאברהם דאיהו חסד עלאה, ועביד חסד עם כל בריין, ואף על גב דאיהו דינא קשיא, ורבקה אתת מסטרא דדינא קשיא, ואסתלקת מבינייהו, ואתחברת ביצחק. דהא רבקה מסטרא דדינא קשיא אתיא, ואף על גב דאיהו מסטרא דדינא, רפיא הות, וחוטא דחסד תלי בה, ויצחק דינא קשיא ואיהי רפיא, כשושנה בין החוחים הות, ואי לאו דאיהי רפיא, לא יכיל עלמא למסבל דינא קשיא דיצחק, כגוונא דא קב"ה מזווג זווגין בעלמא, חד תקיף וחד רפיא, בגין לאתתקנא כלא, ויתבסם עלמא:

פתח רבי יהודה אבתריה ואמר ויעתר יצחק ליהו"ה לנכח אשתו, מהו ויעתר, דקריב ליה קרבנא וצלי עלה, ומה קרבנא קריב, עולה קריב, דכתיב ויעתר לו יהו"ה, כתיב הכא ויעתר לו יהו"ה, וכתיב התם (ש"ב כד יד) ויעתר אלהי"ם לארץ וגו', מה להלן קרבן, אף כאן קרבן, כתיב ויעתר יצחק, וכתיב ויעתר לו, דנפק אשא מלעילא לקבלא אשא דלתתא. דבר אחר, ויעתר יצחק, דצלי צלותיה, וחתר חתירה לעילא לגבי מזלא על בנין, דהא בההוא אתר תליין בנין, דכתיב (ש"א א י) ותפלל על ה', וכדין ויעתר לו יהו"ה, אל תקרי ויעתר לו, אלא ויחתר לו, חתירה חתר ליה קב"ה וקביל ליה, וכדין וחתר רבקה אשתו. תא חזי עשרין שנין אשתהי יצחק עם אתתיה ולא אולידת, עד דצלי צלותיה, בגין דקב"ה אתרעוי בצלותהון דצדיקיא, בשעתא דבעאן קמיה צלותהון על מה דאצטריכו, מאי טעמא, בגין דיתרבי ויתוסף רבות קודשא, לכל מאן:

מדרש הנעלם:

הנשמה לגוף בשנת הארבעים שהמתינה לו בארץ ישראל, הדא הוא דכתיב ויהי יצחק בן ארבעים שנה, שהמתין לגוף, בקחתו את רבקה, בהכנסתה בגוף המזומן לו, באותה שעה בהכנסתה בו, אין תאותם וכסופם אלא ליהנות מזיו השכינה וליזון מזיוה, הדא הוא דכתיב (שיר א ב) ישקני מנשיקות פיהו, אמר רבי אבא, ישקני, יפרנסני, שאין פרנסתן אלא ליהנות וליזון מזיוה של מעלה, אמר רבי יוסי, סופיה דקרא מוכח, דכתיב כי טובים דודיך מיין, בת בתואל, בתו של אל. רב הונא אמר לא כך הוא, ואנא הוית בכרכי הים, ושמענא דהו קראן לההוא גרמא דשזרה, ההוא דאשתאר בקברא מכל גופא, בתואל רמאה, שאלית עליה, אמרו דהוא כרישא (דמיא) דחויא דאיהו רמאה, וההוא גרמא הוא רמאה מכל שאר גרמי, דתאנא אמר רבי שמעון, ההוא גרמא למה אשתאר בקיומא יתיר מכל שאר גרמי, משום דאיהו רמאה, ולית סביל טעמא דמזונא דבני נשא כשאר גרמי, ובגיני כך הוא תקיף מכל גרמי, והוא ליהוי עקרא, דגופא אתבני מניה, הדא הוא דכתיב בת בתואל הארמי, ותאנא אמר רבי שמעון, הוא רמאי, ומעולם רמאי, ושכן יצר הרע דאיהו רמאי, הדא הוא דכתיב בת בתואל הארמי, גרמא רמאה. מפדן ארם, מצמד רמאין, כדתנן פדנא דתורי שהוא צמד, אחות לבן אחות יצר הרע, הארמי, כדתנן בתחלה שהיה מנוול בחטאות בזה העולם נקרא לוט, לעתיד לבא שלא יהא מנוול כדבקדמיתא, כמאן דסחי ומטביל מסאבותיה, קראן ליה לבן, עכ"פ אין יצר הרע בטל מן העולם, ת"ש דהכי אנן אוקימנא במתניתא, שתי בנות לוט, שהן שתי כחות הגוף המעוררות ליצר הרע, עכשיו שאינו מנוול כל כך ונטבל מלכלוכו

זוהר חלק א דף קלז/ב

זהר:

דאצטריך בצלותהון דצדיקייא. תא חזי אברהם לא צלי קמי קב"ה דיתן ליה בנין, אע"ג דשרה עקרה הות, ואי תימא הא כתיב (בראשית טו ג) הן לי לא נתת זרע, ההוא לאו בגין צלותא הוה (נ"א ההוא לא בעי בני), אלא כמאן דמשתעי קמי מריה, אבל יצחק צלי על אתתיה, בגין דהא איהו הוה ידע דלאו איהו עקר אלא אתתיה, דיצחק הוה ידע ברזא דחכמתא, דייעקב זמין למיפק מניה בתריסר שבטין, אבל לא ידע אי בהאי אתתא אי באחרא, ועל דא לנכח אשתו ולא לנכח רבקה. אמר ההוא רביא בריה דרבי יהודה, אי הכי אמאי לא רחיים ליה יצחק ליעקב כל כך כמו לעשו, הואיל והוה ידע דזמין איהו לקיימא מניה תריסר שבטין, אמר ליה שפיר קאמרת, אלא כל זינא רחיים ליה לזיניה, ואתמשיך ואזיל זינא בתר זיניה, תא חזי עשו נפק סומק, כמה דכתיב ויצא הראשון אדמוני כלו וגו', ואיהו זינא דיצחק דאיהו דינא קשיא דלעילא, ונפק מניה עשו דינא קשיא לתתא, דדמיא לזיניה, וכל זינא אזיל לזיניה, ועל דא רחיים ליה לעשו יתיר מיעקב, כמה דכתיב ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו, כתיב הכא כי ציד בפיו, וכתיב התם (בראשית י ט) על כן יאמר כנמרוד גבור ציד לפני יהו"ה. א"ר יצחק, כתיב:

ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי, ותלך לדרוש את יהו"ה, לאן אתר אזלת, לבי מדרשא דשם ועבר, ויתרוצצו הבנים בקרבה, דתמן הוה ההוא רשע דעשו, אגח קרבא ביה ביעקב, ויתרוצצו, אתברו, כמה דאמרין רצץ את מוחו, אתברו דא עם דא ואתפלגו, תא חזי, דא סטרא דרוכב נחש, ודא סטרא דרוכב על כרסיא שלימתא קדישא, בסטרא:

מדרש הנעלם:

נקרא לבן, ואותן שתי בנות אינן בטלות ממש, הדא הוא דכתיב (בראשית כט טז) וללבן שתי בנות, אמר רבי יוסי כך הוא, תמן כתיב בכירה וצעירה, והכא כתיב גדולה וקטנה, אמר רבי יוסי, אבל אינן בכח לעשות רע, ולהתעורר ליצר הרע כמתחלה, משמע דכתיב שם הגדולה לאה, שלאה מכחה ומרשעתה, ושם הקטנה רחל, שאין בה כח המתעורר, כמה דאת אמר (ישעיה נג ז) וכרחל לפני גוזזיה נאלמה, אמר רב הונא, זה יצר הרע ושתי בנותיו מתחלפות מכמות שהיו בראשונה, בתחלה לוט מקולל מנוול, עכשיו לבן מלובן, שאינו מקולל ומנוול בניוולו כבראשונה, בתחלה שתי בנותיו חזקות כל אחת ואחת בכחה, ועכשיו שם הגדולה לאה, לאה בלא כח, לאה בלא חזוק, לאה ממעשיה הראשונים, ושם הקטנה רחל כדקאמרן, ולא כמו שהיו בראשונה. אמר רבי אחא בר יעקב, תא חזי מה כתיב, ויעתר יצחק ליהו"ה לנכח אשתו כי עקרה היא, אמר רבי אחא, מפני מה היא עקרה, מפני שיצר הרע אינו נמצא בכחו בעולם, ועל כך אין נמצא פריה ורביה, זולתי בתפלה, מה כתיב ויעתר לו יהו"ה ותהר רבקה אשתו, כיון שמתעורר יצר הרע נמצא פריה ורביה, אמר רבי יוסי, אם כן מה הפרש בין העולם הזה לאותו הזמן, ועוד דהא קרא קאמר דקודשא בריך הוא עביד, אמר רבי אחא כך הוא, דקודשא בריך הוא אתער ליה לההוא עניינא דצריך לזווגא, ולא לכל שעתא, דיהא תדיר עם בר נש כמו כען, דאיהו אשתכח תדיר וחטאן ביה בני נשא, אלא לההוא זווגא בלחודוי, ואתערותא ההיא, אתערותא דקודשא בריך הוא ליהוי, הדא הוא דכתיב (יחזקאל לו כו) והסירותי את לב האבן משרכסם, ונתתי לכם לב בשר, מהו לב בשר, אמר רבי יהודה, לב להוציא בשר, ולא לדבר אחר:

זוהר חלק א דף קלח/א

זהר:

דשמשא לשמשא בסיהרא. ותא חזי, בגין דיתמשך עשו אבתריה דההוא נחש, אזיל עמיה יעקב בעקימא, כנחש דאיהו חכים ואיהו אזיל בעקימו, כמה דאת אמר (בראשית ג א) והנחש היה ערום וגו', חכים, ועובדוי דיעקב לגביה הוו ליה כנחש, והכי אצטריך ליה, בגין לאמשכא ליה לעשו בתריה דההוא נחש, ויתפרש מניה, ולא יהא ליה חולקא עמיה בעלמא דין ובעלמא דאתי, ותנינן, בא להרגך אקדים אנת וקטליה, כתיב בבטן עקב את אחיו, דאשרי ליה לתתא בההוא עקב, הדא הוא דכתיב וידו אוחזת בעקב עשו, דשוי ידוי על ההוא עקב לאכפיא ליה. דבר אחר, וידו אוחזת, דלא יכיל למיפק מניה מכל וכל, אלא וידו אוחזת בעקב עשו, דא סיהרא דאתכסיא נהורא, בגין עקב דעשו, ועל דא אצטריך ליה למיהך עמיה בחכמתא, בגין לדחייא ליה לתתא, ויתדבק באתריה:

ויקרא שמו יעקב, קב"ה קרי ליה יעקב ודאי, תא חזי, כתיב הכי קרא שמו יעקב, נקרא שמו לא כתיב אלא קרא שמו, ויעקבני ודאי, חמא ליה קב"ה דהא ההוא חויה קדמאה איהו חכים לאבאשא, כיון דאתא יעקב אמר הא ודאי חכים לקבליה, ובגין כך קרא ליה יעקב. והא אוקימנא, בכל אתר ויקרא סתם, האי הוא דרגא בתראה, כמה דכתיב (ויקרא א א) ויקרא אל משה וגו', והכא ויקרא שמו יעקב, בכל אתר שמיא לא אקרי על ידא דבר נש, באתר אחרא מה כתיב (בראשית לג כ) ויקרא לו אל אלהי ישראל, קב"ה קרא ליה ליעקב אל, א"ל אנא אלהא בעלאי ואנת אלהא בתתאי. ותא חזי, יעקב הוה ידע דעשוי הוה ליה לאתדבקא בההוא חויה עקימא, ועל דא בכל עובדוי אתמשך עליה כחויא עקימא אחרא:

מדרש הנעלם:

רבי יצחק ברבי יוסי הוה אתי מקפוטקיא ללוד, פגע ביה רבי יהודה, אמר ליה רבי יצחק, תאמר דחבירנא חכימי מתניתא, אתעררו להאי עניינא, דיצר הרע יתנשי מן עלמא, בר ההיא שעתא לזיווגא, אמר ליה חייך הכי אצטריך יצר הרע לעולם כמטרא לעולם, דאלמלא יצר הרע חדותא דשמעתא לא ליהוי, אבל לא מנוולא כקדמיתא למחטי ביה, הדא הוא דכתיב (ישעיה יא ט) לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי וגומר, אמר רבי שמעון, הוא לבא דמדוריה דיצר הרע ביה. רבי אליעזר אומר, לבא טבא בניינא דגופא ונשמתא, ובגין כך כתיב (דברים ו ה) ואהבת את יהו"ה אלהיך בכל לבבך, דהוא עקרא דכלא. כד אתא רב כהנא אמר, הכי אמרינן משמיהון דמארי מתניתא, תרי בנייני דגופא אינון כבדא ולבא, דאמר רבי שמעון אמר רבי יהודה, כבדא ולבא אינון מנהגי גופא בכל סטרי אברוי, מנהגא דרישא מוחא, אבל דגופא אינון תרין, וקדמאה הוא כבדא, תניינא לבא, והיינו דכתיב בפרשתא, ויתרוצצו הבנים בקרבה, אלין תרין בנייני דגופא, מאי טעמא ויתרוצצו, משום דלבא (אתערי) אתנשי מניה יצר הרע, ויתרוצצו (שאלו) וישליו מבעי ליה, אלא אמר רב הונא, ויתרוצצו, וישברו, כלומר נשבר כחם וחילם, אמר רבי יהודה, הגוף מהו אומר, אם כן למה זה אנכי, ולמה נבראתי, מיד ותלך לדרוש את יהו"ה:

ויאמר יהו"ה לה שני גוים בבטנך, ושני לאומים וגומר, אלו השני גאים, הכבד והלב, רבי יוסי אמר המוח והלב, רבי יהודה אמר המוח אין בכלל זה, משמע דכתיב בבטנך, והמוח אינו בבטן אלא בראש, ושני לאומים ממעך, ורב יעבוד צעיר, זהו הכבד שהוא רב וגדול, והוא משמש לפני הלב, דאמר רבי יהודה, הכבד קולט את הדם, ומשמש בו לפני הלב:

זוהר חלק א דף קלח/ב

זהר:

בחכמתא בעקימו והכי אצטריך, ואתיידא דא, כי הא דאמר רבי שמעון, מאי דכתיב (בראשית א כא) ויברא אלהי"ם את התנינים הגדולים, דא יעקב ועשו, ואת כל נפש החיה הרומשת, אלין שאר דרגין דבנייהו, ודאי אתעביד יעקב חכים לקבליה דההוא חויה אחרא והכי אצטריך. ובגין כך בכל ירחא וירחא חד שער, בגין לאמשכא ליה לאתריה, ויתפרש מן סיהרא, וכן ביומא דכפורי לאקרבא ההוא שער, ודא בחכמה לשלטאה עליה, ולא יכיל לאבאשא, דכתיב (ויקרא טז כב) ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה, ואוקמוה דדא עשו דאיהו שער, וכלא בחכמה וברמאות לגביה, מאי טעמא, משום דכתיב (תהלים יח כז) ועם עקש תתפתל, בגין דאיהו חויה בישא, עקים רוחא, חכים לאבאשא, אסטי לעילא ואסטי לתתא, ובגין כך ישראל מקדמין וחכמין ליה בחכמה בעקימו, בגין דלא יכיל לאבאשא ולשלטאה, ועל דא יעקב דאיהו ברזא דמהימנותא, כל עובדוי לגבי דעשו, בגין דלא יחב דוכתא ליה לההוא חויה לסאבא מקדשא, ולא יקריב לגביה, ולא ישלוט בעלמא. ועל דא לא אצטריך ליה לאברהם לאתנהגא בעוקמא, ולא ליצחק, בגין דעשו דאיהו סטרא דההוא חויה עד לא אתא לעלמא, אבל יעקב דאיהו מאריה דביתא, איבעי ליה לקיימא לקבליה דההוא חויה, דלא יחב ליה שלטנותא כלל, לסאבא בי מקדשא דיעקב, ועל דא אצטריך ליעקב יתיר מכל בני עלמא, ובגין כך ישראל קדישין אתברירו חולק עדיב דקב"ה, דכתיב (דברים לב ט) כי חלק יהו"ה עמו יעקב חבל נחלתו:

ויגדלו הנערים, סטרא דאברהם גרים לון לאתגדלא, וזכותיה סייע לון, הוא הוה מחנך לון במצות, דכתיב כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו וגו', לאסגאה יעקב ועשו, ויגדלו הנערים ויהי עשו איש יודע ציד וגו', אמר רבי אלעזר, כל חד וחד אתפרש לארציה:

מדרש הנעלם:

ויצא הראשון אדמוני, אמר רב כהנא, הכבד הוא הראשון, והוא אדמוני, למה הוא אדמוני, על שכולע את הדם תחלה, רבי אליעזר אומר, למה נקרא שמו ראשון, על שהוא ראשון לבלוע הדם מכל המאכל, והוא ראשון לדם, אבל לא ליצירה, ובמאן נוקים ורב יעבוד צעיר, על שהוא רב וגדול בשעורו מן הלב והוא עובד ללב. אמר רבי אבא, למה אתא פרשתא דא, אלא לאחזאה לבני עלמא, דאף על גב דהיא שלימותא ליהוי בארעא, ארחיה וטבעיה דעלמא לא אשתני, רבי ייסא אמר, בא וראה, הכבד הוא הצד ציד, והוא צד בפיו, והלב הוא החושב, והוא יושב אהלים, הדא הוא דכתיב ויזד יעקב נזיד, חושב מחשבות, נושא ונותן בתורה:

ויזד יעקב נזיד, רבי בא בשם רבי אחא אמר, לעולם טבעו של עולם אינו משתנה, בא וראה מה כתיב, ויזד יעקב נזיד, כמה דאת אמר (שמות יח יב) אשר זדו עליהם, ותרגומו דחשיבו, כלומר הלב חושב ומהרהר בתורה בידיעת בוראו, מה כתיב ויבא עשו מן השדה והוא עיף, הכבד שדרך טבעו לצאת ולצוד ציד בפיו לבלוע, ואינו מוצא, נקרא עיף, והוא אומר ללב, עד שאתה מהרהר בדברים אלו בדברי תורה, הרהר באכילה ובשתיה לקיים גופך, הדא הוא דכתיב ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדום האדום הזה, כי כן דרכי לבלוע הדם, ולשגר לשאר האברים, כי עיף אנכי בלא אכילה ושתיה, והלב אומר תן לי הראשון והמובחר מכל מה שתבלע, תן לי בכורתך, הדא הוא דכתיב מכרה כיום את בכורתך לי, קונמייתא דתאיבא, עד שהלב מהרהר וחושב במאכל, בולע הכבד, דאלמלי ההוא כסופא והרהורא זלבא במאכל, לא יוכלו הכבד והאברים לבלוע,

זוהר חלק א דף קלט/א

זהר:

דא לסטרא דמהימנותא, ודא לסטרא דעבודה זרה, וכן הוה במעוי דרבקה, דתמן כל חד אזיל לסטריה, דכד איהי אשתדלת בעובדין דכשרן, או עברת סמיך לאתר טב למעבד פקודי דאורייתא, הוה יעקב חדי ודחיק לנפקא, וכד הוות אזלא סמיך לאתר עבודה זרה, ההוא רשע בטש לנפקא ואוקמוה, ובגין כך כד אתבריא ונפקו לעלמא, כל חד אתפרש ואזיל ואתמשך בדוכתיה דאתחזי ליה, ועל דא ויגדלו הנערים ויהי עשו איש יודע ציד וגו':

ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו, הא אוקמוה דכתיב איש יודע ציד איש שדה, וכתיב התם הוא היה גבור ציד, איש שדה, לקפחא לון לבני נשא ולקטלא לון, ואיהו אמר דעביד צלותא וצייד ליה בפומיה, איש שדה, בגין דחולק עדביה לאו איהי בישובא, אלא באתר חרוב במדברא בחקלא, ועל דא איש שדה. ואי תימא היך לא ידע יצחק כל עובדוי בישין דעשו, והא שכינתא הות עמיה, דאי לא שריא עמיה שכינתא היך יכיל לברכא ליה ליעקב בשעתא דברכיה, אלא ודאי שכינתא הוה דיירא עמיה בביתא, ודיירא עמיה תדיר, אבל לא אודעא ליה, בגין דיתברך יעקב בלא דעתיה, אלא בדעתיה דקב"ה והכי אצטריך, דבההיא שעתא דעאל יעקב קמי אבוהי, עאלת עמיה שכינתא, וכדין חמא בדעתוי יצחק דאתחזי לברכא, ויתברין מדעתא דשכינתא. (ס"א, תא חזי זמנא חדא הוה יתיב רבי שמעון ושאר חברייא, עאל קמיה רבי אלעזר בריה, אמרו ליה לרבי שמעון, מלתא רבתא בעינן למבעי קמך בעניינא דיעקב ועשו, איך לא בעא יעקב למיהב לעשו תבשיל דטלופחין עד דזבין ליה בכירותא דיליה, ועוד דאמר עשו ליצחק אבוהי ויעקבני זה פעמים, אמר לון בהדין שעתא אתון חייבים לקבלא מלקות, דהאמנתון לפתגמי דעשו,

ושקרתון לפתגמי דיעקב, דהא קרא אסהד עליה ויעקב איש תם, ותו כתיב תתן אמת ליעקב, אלא כך הוא ענייניה דיעקב עם עשו, בגין דעשו הוה סני לבכירותא בקדמיתא, והוה בעי מניה דיעקב דלסבה ליה אפילו בלא כסף, הדא הוא דכתיב ויאכל וישת ויקם וילך ויבז עשו את הבכורה):

ויזד יעקב נזיד ויבא עשו מן השדה והוא עיף, אמר רבי אלעזר, ויזד יעקב, הא אוקמוה דהא בגין אבלותא דאברהם הוה, אבל ויזד יצחק נזיד מבעי ליה, אלא ויזד יעקב נזיד, דאיהו הוה ידע עקרא:

מדרש הנעלם:

דאמר רבי יוסי, כן דרך העבדים שאינם אוכלים עד שהאדון אוכל. אמר רבי יוסי, כתיב לאחר כן, ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים, מהו עדשים סגלגלין כגלגלתא, וגלגלא סביב בעלמא, כלומר דלא אתנשי מארזיה, כך הוא בר נש בההוא זמנא, אף על גב דכל ההוא טיבו ויקר ושלימותא ליהוי, ארזיה דעלמא למיכל ולמשתי לא יתנשי. מתניתין, תנן ארבע רוחות העולם מנשבן, ועתיד קודשא בריך הוא להתעורר רוח אחד לקיים הגוף, שיהא כלול מד' רוחות, הדא הוא דכתיב (יחזקאל לז ט) מארבע רוחות באי הרוח, בארבע לא כתיב, אלא מארבע רוחות העולם, שיהא כלול מארבעתם, ותאנא אותו הרוח הוא רוח המוליד, הוא הרוח האוכל ושותה, ואין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד, ואין בין העולם הזה לתחיית המתים אלא נקיות והשגת ידיעה, רב נחמן אמר, ואריכות ימים, אמר רב יוסף וכי ימות המשיח ותחיית המתים לאו חד הוא, אמר ליה לא, דתנן בית המקדש קודם לקבוץ גליות, קבוץ גליות קודם לתחיית המתים, ותחיית המתים הוא אחרון שבכלם, מנא לן דכתיב (תהלים קמז ב) בונה ירושלם יהו"ה, נדחי ישראל יכנס, הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם, זו היא תחיית המתים, שהיא הרפואה לשבורי לב על מתייהם, בונה ירושלם תחלה, ואחריו נדחי ישראל יכנס, והרופא לשבורי לב אחרון על הכל. תנן ארבעים שנה קודם הקבוץ גליות לתחיית המתים, כדאמרינן ויהי יצחק בן ארבעים שנה, האי ארבעים שנה מאי עבידתיהו, אמר רב כהנא אמר רבי ברוקא, מקבוץ גליות עד תחיית המתים כמה צרות כמה מלחמות יתעוררו על ישראל, ואשרי הנמלט מהם, דכתיב

זוהר חלק א דף קל"ט/ב

זהר:

דיליה בההוא סטרא דאתדבק ביה, ובגין כך עבד תבשילין סומקין, עדשים תבשיל סומקא, דתבשילא דא מתבר חילא ותוקפא דדמא סומקא, בגין לתברא תוקפיה וחיליה, ובגין כך עבד ליה בחכמתא כההוא גוונא סומקא, ועל ההוא תבשילא אזדבן ליה לעבדא, וזבין בכירותיה ליעקב, ובההיא שעתא ידע יעקב דבגין שער חד דיקרבון ישראל לגבי דרגא דיליה, יתהפך לעבדא לבנוי, ולא יקטרג לון, ובכלא אזל יעקב לגביה דעשו בחכמה, בגין ההוא דרגא חכים דעשו, ולא יכיל לשלטאה ואתכפיא, ולא אסתאב (ביה) ביתיה, ואיהו יגין עליה. (חסר ומצאנו בס"א, וז"ל ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדום האדום הזה, אמאי כתיב תרי זמני האדום, אלא בגין דכל מה דאית ביה אדום, כמה דאת אמר ויצא הראשון אדמוני, ותבשילו אדום, דכתיב מן האדום האדום הזה, וארעא דיליה אדומה, דכתיב (בראשית לב ד) ארצה שער שדה אדום, וגוברין דיליה אדומין, דכתיב (שם לו מג) הוא עשו אבי אדום, ומאן דזמין לאתפרעא

מניה אדום, דכתיב (שיר ה' י) דודי צח ואדום, ולבושיה אדום, דכתיב (ישעיה סג ב) מדוע אדום ללבושך, וכתיב (שם ב) מי זה בא מאדום). א"ר יהודה, וכן בלבן אתחזי הכי, בגין דהא איהו חרשא הוה, כמה דכתיב (בראשית ל כז) נחשתי ויברכני יהו"ה בגללך, ואף על גב דיעקב אקרי גבר שלים, בגין כך הוה שלים, עם מאן דאצטריך ליה למיהך עמיה ברחמי הוה אזיל, ועם מאן דאצטריך למיהך עמיה בדינא קשיא ובעקימו הוה אזיל, בגין דתרי חולקי הוו ביה, ועליה כתיב (תהלים יח כז) עם חסיד תתחסד ועם עקש תתפתל, עם חסיד בסטרא דחסד, ועם עקש בסטרא דדינא קשיא, כלא כדקא יאות:

ויהי רעב בארץ מלבד הרעב הראשון וגו', רבי יהודה פתח ואמר (תהלים יא ה) יהו"ה צדיק יבחן ורשע ואוהב חמס שנאה נפשו, כמה עובדוי דקב"ה מתתקנן, וכל מה דאיהו עביד כלא על דינא וקשוט, כמה דכתיב (דברים לב ד) הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט, אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא, תא חזי לא דן קב"ה לאדם קדמאה עד דפקיד ליה לתועלתיה, דלא יסטי לביה ורעותיה לארזא אחרא בגין דלא יסתאב, ואיהו לא אסתמר ועבר על פקודי דמאריה, ולבתר כן דן ליה דינא:

מדרש הנעלם:

(דניאל יב א) ובעת ההיא ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר, רבי יהודה אמר מהכא, יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים, רבי יצחק אמר מהכא (זכריה יג ט) וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב, ובאותם הימים יהיו ימים אשר יאמרו אין לי בהם חפץ, ומשעה שיעברו הצרות עד תחיית המתים ארבעים שנה. רב הונא אמר, תא חזי כי ארבעים שנה הלכו בני ישראל במדבר וגו', אשר לא שמעו בקול יהו"ה, כהאי גונא (גופא) הכא, אמר רב יוסף כל אלין חד מלה אמרו, ולסוף ארבעים שנה שהצרות יעברו והרשעים יכלו, יחיו המתים שוכני עפר, מאי טעמא, משום דכתיב (נחום א ט) לא תקום פעמים צרה, ודי להם במה שעברו, ומזמן תחיית המתים יתישב עלמא בישובו, הדא הוא דכתיב, ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד. רבי אלעזר בן ערך הוה יתיב, והוה קא מצטער בנפשו טפי, עאל לקמיה רבי יהושע, אמר ליה חזו נהירו דבוצינא דעלמא למה חשוכן, אמר ליה חזו ודחילו סגי עאל בי, דהא אנא חמי מה דאתערו חברנא מארי מתניתא, דשראת עלייהו רוח קדישין, וההוא דאתערו דבשתייתאי יהא פורקנא שפיר, אבל אנא חמי אורכא יתירא על אינון דיירי עפרא, דבאלף שתייתאי לזמן ארבע מאות ותמניא שנין מניה, יהיו קיימין כל דיירי עפרא בקיומיהון, ובגיני כך אתערו חבירנא על פסוקא דקרא לון בני ח"ת, ח"ת דיתערוון לח"ת שנה, והיינו דכתיב (ויקרא כה יג) בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו, כשישתלם הז"את, שהוא חמשת אלפים וארבע מאות ותמניא, תשובו איש אל אחוזתו, אל נשמתו שהיא אחוזתו ונחלתו. (עוד) אמר רבי יהושע, לא תקשי לך האי, דהא תנינן שלש כתות הן, של צדיקים גמורים ושל רשעים גמורים ושל בינונים,

זוהר חלק א דף קמ/א

זהר:

ועם כל דא לא דן ליה כדקא חזי ליה, ואוריך עמיה רוגזיה, ואתקיים יומא חד דאיהו אלף שנין, בר אינון שבעים שנים דמסר ליה לדוד מלכא, דלא הוה ליה מגרמיה כלום. כגוונא דא לא דן ליה לבר נש כעובדוי בישין דאיהו עביד תדיר, דאי הכי לא יכיל עלמא לאתקיימא, אלא קודשא בריך הוא אריך רוגזיה עם צדיקיא, ועם רשיעיא יתיר מצדיקיא, עם רשיעיא בגין דיתובון

בתיובתא שלימתא, דיתקיימון בהאי עלמא ובעלמא דאתי, כמה דכתיב (יחזקאל לג יא) חי אני נאם יהו"ה וגו' אם אחפוץ וגו' כי אם בשוב רשע מדרכו וחיה, וחיה בעלמא דין וחיה בעלמא דאתי, ועל דא אוריך רוגזיה לון תדיר, או בגין דיפוק מנהון גזעא טבא בעלמא, כמה דאפיק אברהם מתרח, דאיהו גזעא טבא ושרשא וחולקא טבא לעלמא, אבל קודשא בריך הוא מדקדק עם צדיקא תדיר בכל עובדין דאינון עבדין, בגין דידע דלא יסטון לימינא ושמאלא, ובגין כך אבחין לון, לאו בגיניה דהא איהו ידע יצרא ותוקפא דמהימנותא דלהון, אלא בגין לארמא רישיהון בגינייהו. כגוונא דא עבד ליה לאברהם, דכתיב (בראשית כב א) והאלהי"ם נסה את אברהם, מאי נסה, הרמת נס, כמה דאת אמר (ישעיה סב י) הרימו נס, (ירמיה ד ו) שאו נס, ארים דגלא דיליה בכל עלמא, ואף על גב דהא אתמר, בגין דא קודשא בריך הוא ארים דגלא דאברהם בעיניהון דכלא, הדא הוא דכתיב, נסה את אברהם, אף הכי קב"ה בגין לארמא דגלא דצדיקא, איהו בחין לון לארמא רישייהו בכל עלמא. צדיק יבחן, מאי טעמא, אמר רבי שמעון, בגין דקודשא בריך הוא כד אתרעי בהו בצדיקא, מה כתיב (ישעיה נג י) ויהו"ה חפץ דכאו החלי, ואוקמוה, אבל בגין דרעותא דקודשא בריך הוא, לא אתרעי אלא בנשמתא, אבל בגופא לא, דהא נשמתא איהי דמיא לנשמתא דלעילא, וגופא לאו איהו חזי לאתאחדא לעילא, ואף על גב דדיוקנא דגופא ברזא עלאה:

מדרש הנעלם:

צדיקים גמורים יקומון בקימה של מתי ארץ ישראל, מהיום כמה שנים, שהם קודמים בתחלה בשנת הארבעים של קבוץ גליות, והאחרונים כלם לזמן ארבע מאות ושמונה שנה לאלף הששי כדקאמרן, מאן יזכה להאי ארכא, מאן יתקיים בקיום דתיה בין האי זמנא, ועל דא אצטעירנא בנפשאי. אמר ליה רבי, הא תנינן (בראשית א ג) יהי או"ר, יהי ר"ז, חזר ואמר בתשובה יתקדם כלא, אמר רבי יהושע אי לאו דאמרת הכי, אחסימנא פומין למצפי פורקנא כל יומא, דכתיב (ישעיה לג ו) חסן ישועות, מהו ישועות, אלו המצפים ישועות בכל יום, מאי הוא דעתוי דרבי אלעזר, היינו דכתיב (דניאל יב ב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו, משמע דכתיב מישני, אלו הם הצדיקים הנקדמים בחייהם קודם זה, וכמה שנים הם נקדמים, רבי יהודה אומר מאתים ועשר שנים, רבי יצחק אומר רד"י שנה, דכתיב (במדבר כד יט) ויר"ד מיעקב וגומר, יר"ד שנה נקדמים הצדיקים לשאר כל אדם, רב נחמן אמר, לפי השיעור שנבלה בעפר, אמר ליה רבי יוסי, אם כן הרבה תחיות הו, אלא כל התחיות יהיו באותן הזמן, והאי דאתמר בחזון (דניאל י א) ואמת הדבר וצבא גדול:

ויהי רעב בארץ, מלבד הרעב הראשון אשר היה בימי אברהם, רבי אבהו פתח ואמר, (שיר א יב) עד שהמלך במסיבו נרדי נתן ריחו, דתנינן ארבע תקופות וארבע זמנים משונים זו מזו יעברו הצדיקים לעתיד לבא, האחד אותו זמן ישגא החכמה בעולם, וישיגו השגה מה שלא השיגו בזה העולם, דתנינן אמר רבי פנחס, השגת הצדיקים לעתיד לבא יותר ממלאכי השרת, דכתיב (ישעיה יא ט) כמים לים מכסים, השני תתעסקון (חסר):

זוהר חלק א דף קמ"ב

איהו. ותא חזי בזמנא דקב"ה אתרעי בנשמתיה דבר נש לאתהנאה (נ"א לאתנהרא) בה, מחי לגופא בגין דתשלוט נשמתא, דהא בעוד דנשמתא עם גופא, נשמתא לא יכלא לשלטאה, דכד אתרע (נ"א אתבר) גופא נשמתא שלטא, צדיק יבחן, מאי צדיק יבחן, כמה דאת אמר (ישעיה כח יז) אבן בחן, הכי נמי צדיק יבחן, אתקיף ליה כהאי אבן בחן, דהיא פנת יקרת, הכי נמי צדיק

יבחן. ורשע ואוהב חמס שנאה נפשו (תהלים יא ה), מאי שנאה נפשו, ס"ד דקב"ה הוי דנפשו שנאה לההוא רשע, אלא ההוא דרגא דכל נשמתין תליין ביה, שנאה נפשו דההוא רשע, דלא בעיא לה כלל, לא בעיא לה לא בעלמא דין ולא בעלמא דאתי, ובגין כך כתיב ורשע ואוהב חמס שנאה נפשו ודאי, דבר אחר, שנאה נפשו כמה דאת אמר (עמוס ו ח) נשבע אדנ"י יהו"ה בנפשו, ובגין כך צדיק יבחן. תא חזי כד ברא קב"ה לאדם, פקיד ליה לאוטבא ליה, יהב ליה חכמתא, אסתלק בדרגוי לעילא, כד נחת לתתא, חמא תיאובתא דיצר הרע ואתדבק ביה, ואנשי כל מה דאסתלק (ס"א דאסתכל) ביקרא עלאה דמריה. אתא נח בקדמיתא כתיב (בראשית ו ט) נח איש צדיק תמים היה, ולבחר נחת לתתא, וחמא חמרא תקיף דלא צליל מחד יומא, ואשתי מניה ואשתכר ואתגלי, כמה דכתיב (שם ט כ) וישת מן היין, וישכר ויתגל בתוך אהלה. אתא אברהם, אסתלק בחכמתא ואסתכל ביקרא דמאריה, לבתר ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה לגור שם כי כבד הרעב בארץ וגו', לבתר מה כתיב ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו וכל אשר לו ולוט עמו הנגבה, ואסתלק לדרגיה קדמאה דהוה ביה בקדמיתא, ועאל בשלם ונפק בשלם, אתא יצחק, מה כתיב ויהי רעב בארץ מלבד הרעב הראשון וגו', ואזל יצחק ואסתלק מתמן לבתר בשלם, וכלהו צדיקייא כלהו בחין לון קב"ה, בגין לארמא רישייהו בעלמא דין ובעלמא דאתי:

וישאלו אנשי המקום לאשתו ויאמר אחותי היא, כמה דאמר אברהם, בגין דשכינתא הוה עמיה ועם אתתיה, ובגין שכינתא קאמר, דכתיב (משלי ז ד) אמור לחכמה אחותי את, ועל דא אתתקף ואמר אחותי היא, תו אברהם ויצחק הכי אתחזי, דודאי בגין קרא דכתיב (שיר ה ב) אחותי רעיתי יונתי תמתי, ובגין כך ודאי אתחזי לון לומר אחותי היא, ועל דא אתתקפו צדיקייא ביה בקב"ה:

ויהי כי ארכו לו שם הימים וגו', את רבקה אשתו דייקא (ודא שכינתא, כמה דע"ז כתיב בה (שמות לב ז) ויקומו לצחק, הכי נמי מצחק את) דא שכינתא דהות עמה דרבקה, דבר אחר, וכי ס"ד דיצחק הוה משמש ערסיה ביממא, דהא תנינן ישראל קדישין אינון ולא משמשי ערסייהו ביממא, ויצחק דהוה קדיש הוה משמש ערסיה ביממא, אלא ודאי אבימלך חכים הוה, ואיהו אסתכל באצטגנינותא דיליה דאיהו חלון, כתיב הכא בעד החלון, וכתיב התם (שופטים ה כח) בעד החלון נשקפה ותיכב אם סיסרא, מה להלן באצטגנינותא אוף הכי נמי באצטגנינותא, וחמא דלא הוה כמה דהוה אמר יצחק, אלא ודאי איהו מצחק עמה ואיהי אתתיה, וכדין ויקרא אבימלך ליצחק ויאמר וגו'. רבי יוסי אמר, יאות הוה אבימלך למעבד ליצחק כמה דעבד לאברהם, בר דהא אוכח ליה קב"ה בקדמיתא, תא חזי, כתיב כי אמרתי רק אין יראת אלהי"ם במקום הזה, אמר רבי אבא, בגין כך אמר אחותי היא בגין לאתדבקה בשכינתא, דכתיב אמור לחכמה אחותי את, מאי טעמא, בגין דבהו לא הוה מהימנותא, דאי מהימנותא אשתכח בינייהו לא הוה אצטריך, אבל מגו דלא הוה בינייהו מהימנותא אמר הכי, ובגין כך אמר כי אמרתי רק אין יראת אלהי"ם

זוהר חלק א דף קמא/א

במקום הזה אין יראת אלהי"ם, דא מהימנותא. אמר רבי אלעזר, בגין דלא שריא שכינתא לבר מארעא קדישא, ועל דא אין יראת אלהי"ם במקום הזה דלאו אתריה הוא, ולא שריא הכא, ויצחק אתתקף ביה במהימנותא, דחמא דהא שכינתא גו אתתיה שריא:

ויצו אבימלך את כל העם לאמר הנוגע באיש הזה ובאשתו מות יומת, תא חזי כמה אוריך להו קב"ה לרשיעיא, בגין ההוא טיבו דעבד עם אבהן קמאי, דהא בגין דא לא שליטו בהו ישראל עד לבתר דרין בתראין, יאות עבד אבימלך דעבד טיבו עם יצחק, דא"ל הנה ארצי לפניך בטוב בעיניך שב. רבי יהודה אמר, חבל עלייהו דרשיעיא, דטיבותא דלהון לאו איהו שלימ, תא חזי

עפרון בקדמיתא אמר (בראשית כג יא) אדוני שמעני השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה וגו', ולבית אמר ארץ ארבע מאות שקל כסף וגו', וכתוב וישקול אברהם לעפרון וגו' עובר לסוחר. אף הכא כתיב בקדמיתא הנה ארצי לפניך וגו', ולבית אמר לו לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד, אמר ליה רבי אלעזר, דא הוא טיבו דעבד עמיה, דלא נסיב מדיליה אבימלך כלום, ושדריה בכל ממוניה, ולבית אזל בתריה למגזר עמיה קיים. וא"ר אלעזר, יאות עבד יצחק, דהא בגין דידע רזא דחכמתא, אשתדל וחפר בירא דמיין, בגין לאתקפא במהימנותא כדקא יאות, וכן אברהם אשתדל וחפר בירא דמיא, (וכן יצחק), יעקב אשכח ליה מתתקן ויטיב עליה, וכלהו אזלו בתריה ואשתדלו, בגין לאתקפא במהימנותא שלימתא כדקא יאות. והשתא ישראל אתקפו ביה ברזי דפקודי אורייתא, כגון דכל יומא ויומא אתתקף בר נש בציצית דאיהו מצוה, ובר נש אתעטף ביה, הכי נמי בתפלי דמנח ארישיה ובדרועיה, דאינון רזא עלאה כדקא חזי, בגין דקב"ה אשתכח ביה בבר נש דאתעטר ביה בתפלו ואתעטף בציצית, וכלא רזא דמהימנותא עלאה, ועל דא מאן דלא אתעטף בהאי, ולא אתעטר לאתקפא בתפלי בכל יומא, דמי ליה דלא שריא עמיה מהימנותא, ואתעדי מניה דחילו דמאריה, וצלותיה לאו צלותא כדקא יאות, ובגין כך אבהן הוו מתתקפי גו מהימנותא עלאה, בגין דבירא עלאה, דרזא דמהימנותא שלימתא שריא ביה:

ויעתק משם ויחפור באר אחרת וגו', רבי חייא פתח ואמר, (ישעיה נח יא) ונחך יהו"ה תמיד והשביע בצחצחות נפשך ועצמותיך יחליץ וגו', האי קרא אוקמוה ואתמר, אבל בהאי קרא ביה אתתקפו מארי מהימנותא, דאבטח לון לעלמא דאתי. ונחך יהו"ה תמיד, בהאי עלמא ובעלמא דאתי, ונחך יהו"ה, כיון דאמר ונחך יהו"ה, אמאי תמיד, אלא דא תמיד דבין הערבים, דאיהו אתתקף תחות דרועיה דיצחק, ודא הוא חולקא לעלמא דאתי, מנלן מדוד, דכתיב (תהלים כג ג) ינחני במעגלי צדק למען שמו, והשביע בצחצחות נפשך, דא אספקלריא דנהרא, דכל נשמתין אתהגן לאסתכלא ולאענגא בגוה. ועצמותיך יחליץ, האי קרא לאו רישיה סופיה, אי נשמתיה דצדיקא (סלקא לעילא, נ"א אתהני בעדונא דא לעילא), מאי ועצמותיך יחליץ, אלא הא אוקמוה דא תחיית המתים, דזמין קב"ה לאחייא מתיא, ולא תקנא לון לגרמוי דבר נש למהוי כקדמיתא בגופא שלים, ונשמתא אתוספת נהורא גו אספקלריאה דנהרא, לאתנהרא עם גופא לקיומא שלים כדקא חזי, ובגין כך כתיב והיית כגן רוה, מאי כגן רוה דלא פסקו מימיו עלאין לעלם ולעלמי עלמין, והאי (גופא) גנתא אתשקי מניה ואתרוי מניה תדיר.

זוהר חלק א דף קמא/ב

וכמוצא מים, דא ההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן ולא פסקין מימיו לעלמין, תא חזי בירא דמיין נבעין, האי איהו רזא עלאה בגו רזא דמהימנותא, בירא דאית ביה מוצא מים, ואיהו בירא דאתמליא מההוא מוצא מים, ואינון תרין דרגין דאינון חד, דכר ונוקבא כחדא כדקא יאות. ותא חזי, ההוא מוצא מים וההוא בירא אינון חד, ואקרי כלא באר, דהא ההוא מקורא דעייל ולא פסיק לעלמין ובירא אתמלי, ומאן דאסתכל בבירא דא, אסתכל ברזא עלאה דמהימנותא, ודא הוא סימנא דאבהן דאשתדלו לחפור בירא דמיא גו רזא עלאה, ולית לאפרשא בין מקורא ובירא וכלא חד. ויקרא שמה רחובות, רמיז דזמינין בנוי למפלח ולא תקנא האי בירא כדקא חזי, ברזא דקרבינין ועלוון, כגוונא דא (בראשית ב טו) ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה, אלין קרבינין ועלוון, ובגין דא יתפשטון מבעווי לכל סטריין, מה דאת אמר (משלי ה טז) יפוצו מעינותיך חוצה, ברחובות פלגי מים, ובגין כך ויקרא שמה רחובות. רבי שמעון פתח ואמר, (שם א כ) חכמות בחוץ תרונה, ברחובות תתן קולה, האי קרא איהו רזא עלאה, מאי חכמות, אלין חכמה עלאה וחכמתא זעירא, דאתכלילת בה בעלאה, ושריא בה, בחוץ תרונה, תא חזי חכמה עלאה איהי סתימא דכל סתימין, ולא אתידע ולא איהי באתגליא, מה דאת אמר (איוב כח יג) לא ידע אנוש ערכה וגו', כד

אתפשטת לאתנהרא, אתנהרא ברזא דעלמא דאתי, ועלמא דאתי אתברי מניה, כדתנן עלמא דאתי אתברי ביו"ד, ואתכסיה האי חכמה תמן, ואינון חד, בזמנא דאתעתד (נ"א דאתעטר נ"א דאתעבד) כלא ברזא דעלמא דאתי כדקאמרן, כדין הוא חדוה לאתנהרא, וכלא בחשאי, דלא אשתמע לבר לעלמין. תו בעיא לאתפשטא, ונפיק מהאי אתר אשא ומיא ורוחא כמה דאתמר, ואתעביד חד קלא דנפקא לבר ואשתמע כמה דאתמר, כדין מתמן ולהלן איהו חוץ, דהא לגו בחשאי איהו דלא אשתמע לעלמין, השתא דאשתמע רזא אקרי חוץ, מכאן בעי בר נש לאתקנא בעבידתיה, ולשאלא, ברחובות, מאן רחובות, דא ההוא רקיעא דביה כל ככביא דנהרין, ואיהו מבועא דמימיו לא פסקין, מה דאת אמר (בראשית ב' י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ואיהו רחובות, ותמן תתן קולה, עלאה ותתאה, וכלא חד. ובגין דא אמר שלמה, (משלי כד כז) הכן בחוץ מלאכתך ועתדה בשדה לך וגו', הכן בחוץ כמה דאתמר, דכתיב בחוץ תרונה, דהא מכאן קיימא עבידא לאתתקנא, ומלה לשאלא, דכתיב (דברים ד לב) כי שאל נא לימים ראשונים וגו', ולמקצה השמים ועד קצה השמים, ועתדה בשדה לך, דא שדה אשר ברכו יהו"ה, ובתר דינדע בר נש רזא דחכמתא, ויתקין גרמיה בה, מה כתיב אחר ובנית ביתך, דא נשמתא דבר נש בגופיה, דיתתקן ויתעביד גבר שלים. ועל דא כד חפר יצחק ועבד בירא בשלם, לההוא שלם (נ"א למהוי שלים) קרי ליה רחובות, וכלא כדקא יאות, זכאין אינון צדיקיא דעובדיהון לגבי קב"ה לקיימא עלמא, דכתיב (משלי ב כא) כי ישרים ישכנו ארץ, ישכינו ארץ והא אוקמוה:

ויהי כי זקן יצחק, אמר רבי שמעון, כתיב (בראשית א ה) ויקרא אלהי"ם לאור יום, ולחשך קרא לילה, האי קרא אוקמוה ואתמר, אבל תא חזי, כל עובדוי דקב"ה כלהו אינון מלין דקשוט, וכלא ברזא עלאה, וכל מלוי דאורייתא כלהו מלי מהימנותא, ורזין עלאין כדקא יאות. ותא חזי לא זכה יצחק כאברהם דלא סמו עינוי ולא כהו, אבל רזא עלאה איהו הכא רזא דמהימנותא כמה דאתמר, דכתיב ויקרא אלהי"ם לאור יום, דא אברהם, דאיהו נהורא דיממא, ונהורא דיליה אזיל ונהיר ואתתקף בתקונא

זוהר חלק א דף קמב/א

דיומא, ובגין כך מה כתיב, (בראשית כד א) ואברהם זקן בא בימים, באינון נהורין דנהרין, ואיהו סיב (ד"א ל"ג ונהיר), כדין אזיל ונהיר, כמה דאת אמר (משלי ד יח) הולך ואור עד נכון היום, ובגין כך ויקרא אלהי"ם לאור יום. ולחשך קרא לילה, דא יצחק דאיהו חשך, ואיהו אזיל לקבלא ליליא בגויה, ובגין כך איהו כד סיב מה כתיב, ויהי כי זקן יצחק ותכהין עינוי מראות, הכי הוא ודאי דבעא לאתחשכא ולאדבקא (בחשך) בדרגיה כדקא יאות. אתא רבי אלעזר בריה ונשיק ידוי, א"ל שפיר, אברהם נהיר מסטרא דדרגא דיליה, יצחק אתחשך מסטרא דדרגא דיליה, יעקב אמאי, דכתיב (בראשית מח י) ועיני ישראל כבדו מזקן, א"ל הכי הוא ודאי, כבדו כתיב ולא כהו, מזקן כתיב, ולא מזקנו, אלא מזקן, מזקן דיצחק, מההוא סטרא כבדו, לא יוכל לראות, לאסתכלא כדקא חזי, אבל לא כהו, אבל יצחק כהו ודאי מכל וכל, ואתעביד חשך, דהא כדין אתאחיד ביה לילה, ואתקיים ולחשך קרא לילה:

ויקרא את עשו בנו הגדול, דאתכלל מסטריה דדינא קשיא. ויאמר הנה נא זקנתי לא ידעתי יום מותי, רבי אלעזר פתח ואמר, (תהלים פד ו) אשרי אדם עוז לו בכ וגו', זכאה בר נש דאתתקף ביה בקב"ה, וישוי תוקפיה ביה, יכול כחנניה מישאל ועזריה דאתתקפו ואמרו (דניאל ג יז) הן איתי אלהנא די אנחנא פלחין, יכול לשזכותנא מגו אתון נורא יקידתא, ומן ידך מלכא ישזיב, תא חזי דאי לא ישזיב ולא אתקיים עלייהו קב"ה, אשתכח שמיה דקב"ה דלא יתקדש בעינייהו דכלא כמה דאמרו, אלא כיון דיידעו דלא אמרו כדקא יאות, אהדרו ואמרו, והן לא, ידיע להוי לך מלכא

וגו', בין ישזיב בין לא ישזיב ידיע להוי לך מלכא וגו'. ותנינן דמלה אודע להו יחזקאל, ושמעו וקבילו מניה, דקב"ה לא אתקיים עליהו, בגין דיקבלון אגרא, וכדין אהדרו ואמרו, והן לא, ידיע להוי לך מלכא וגו'. אלא לא יתתקף בר נש דיימא קב"ה ישזבינני, או איהו עביד לי כך וכך, אבל ישוי תוקפיה ביה בקב"ה דיסייע ליה כד איהו אשתדל באינן פקודין דאורייתא, ולמיהך בארח קשוט, דכיון דאתי בר נש לאתדכאה מסייעין ליה ודאי, ובדא יתתקף ביה בקב"ה דאיהו יסייע ליה, ויתתקף ביה, דלא ישוי תוקפיה באחרא, ובגין כך עוז לו בך. מסלות בלבבם, דיעביד לביה כדקא יאות בלא הרהורא אחרא, אלא כהאי מסילה דאיהי מתישבא לאעברא בכל אתר דאצטריך, הכי נמי. דבר אחר, אשרי אדם עוז לו בך, עוז כמה דאת אמר (תהלים כט יא) יהו"ה עוז לעמו יתן, בגין דאצטריך ליה לבר נש דיתעסק באורייתא לשמיה דקב"ה, דכל מאן דאתעסק באורייתא ולא אשתדל לשמה, טב ליה דלא אתברי, מסלות בלבבם, מאי מסלות בלבבם, כמה דאת אמר (שם סח ה) סולו לרוכב בערבות ביה שמו, דא ההיא אורייתא דאיהו אשתדל בה, לארמא ליה לקב"ה ולמעבד ליה חטיבא בעלמא. תא חזי יעקב כל עובדוי הוו לשמא דקב"ה, ובגין כך קב"ה הוה עמיה תדיר דלא אעדי מניה שכנתא, דהא בשעתא דקרא ליה יצחק לעשו בריה, יעקב לא הוה תמן, ושכנתא אודעת לה לרבקה, ורבקה אודעת ליה ליעקב. רבי יוסי אמר, תא חזי אי ח"ו בההוא זמנא יתברך עשו, לא ישלוט יעקב לעלמין, אלא מעם קב"ה הוה, וכלא באתריה אתא כדקא חזי, תא חזי ורבקה אוהבת את יעקב כתיב, והא אתמר, ובגין כך שדרת בגיניה דיעקב, הנה שמעתי את אביך מדבר אל עשו אחיך לאמר, ועתה בני שמע בקולי וגו'. בההוא זמנא ערב פסח הוה, ובעי יצר הרע לאתבערא, ולשלטאה סיהרא רזא

זוהר חלק א דף קמ"ב/ב

דמהימנותא, ועל דא עבדת תרי תבשילין. רבי יהודה אמר, רמז הכא דזמינן בנוי דיעקב לקרבא שני שעירים, חד ליהו"ה וחד לעזאזל ביומא דכפורי, ובגין כך קריבת שני גדיי עזים, חד בגין דרגא דלעילא, וחד בגין לכפייא דרגיה דעשו דלא ישלוט עליה דיעקב, ועל דא שני גדיי עזים, ומתרוייהו טעים יצחק ואכיל. ויבא לו יין וישת, ויבא לו יין רמז רמזו מאתר רחיק קריב ליה, מההוא אתר דעשו, רבי אלעזר אמר, רמז מההוא יין דכל חידו אשתכח ביה, בגין לחדתא ליה ליצחק, דבעי חדוה, כדקא בעיין חדוה לחדתא סטרא (דליואי) דיליה, ועל דא ויבא לו יין וישת:

ותקח רבקה את בגדי עשו וגו', אלין אינן לבושין דרווח עשו מנמרוד, ואלין לבושי יקר דהוו מן אדם הראשון, ואתו לידא דנמרוד, ובהו הוה צד צידה נמרוד, דכתיב (בראשית י ט) הוא היה גבור ציד לפני יהו"ה וגו', ועשו נפק לחקלא, ואגח ביה קרבא בנמרוד וקטל ליה, ונסב אלין לבושין מניה, הדא הוא דכתיב ויבא עשו מן השדה והוא עיף, ואוקמוה כתיב הכא והוא עיף, וכתיב התם (ירמיה ד לא) כי עיפה נפשי להורגים, ועשו הוה סליק לון לאינן לבושין לגבה דרבקה, ובהו הוה נפיק וצד צידה, וההוא יומא לא נטל לון, ונפק לחקלא ואתעכב תמן. וכד הוה לביש לון עשו לא הוו סלקין ריחין כלל, כיון דלביש לון יעקב כדן תבת אבדה לאתרה וסליקו ריחין, בגין דשופריה דיעקב שופריה דאדם הוה, ובגין כך אהדרו בההיא שעתא לאתרייהו וסליקו ריחין. אמר רבי יוסי שופריה דיעקב (הוה) דאיהו שופריה דאדם איך אפשר, והא תנינן, תפוח עקבו דאדם הראשון מכהה גלגל חמה, ואי תימא דכך הוה יעקב, א"ל רבי אלעזר, ודאי הכי הוה בקדמיתא, עד לא חב אדם הראשון לא הוה יכלין כל בריין לאסתכלא בשופריה, כיון דחטא אשתני שופריה ונתמאך רומיה ואתעביד בר מאה אמין. ותא חזי שופריה דאדם הראשון רזא איהו, דמהימנותא עלאה תלייא בההוא שופרא, ובגין כך (תהלים צ יז) ויהי נעם יהו"ה אלהינו עלינו, וכתיב (שם כז ד) לחזות בנועם יהו"ה, ודא הוא שופריה דיעקב ודאי, וכלא רזא עלאה איהו:

וירח את ריח בגדיו ויברכהו, תא חזי וירח את ריח הבגדים לא כתיב, אלא ריח בגדיו, כמה דאת אמר (שם קד ב) עוטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה. דבר אחר (נ"א דא הוא) וירח את ריח בגדיו ויברכהו, דכיון דאלביש לון יעקב סליקו ריחין בההיא שעתא, ועד דלא ארח (נ"א דארח) ריחין דלבושיה לא ברכיה, דהא כדין ידע דאתחזי הוא לאתברכא, דאי לא אתחזי לא סליקו כל הני ריחין קדישין בהדיה, הדא הוא דכתיב וירח את ריח בגדיו ויברכהו. ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו יהו"ה, ויאמר מלה סתים הוא, אית דאמרי שכינתא הות, ואית דאמרי יצחק הוה, כריח שדה אשר ברכו יהו"ה, מאן שדה, דא שדה דתפוחים, שדה דאבהן עלאין (חמידו) סמיכו ליה ומתקנין ליה:

ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש, אמר רבי אבא, האי קרא אוקמוה אבל (פתח רבי אבא ואמר) תא חזי (תהלים קכ א) שיר המעלות אל יהו"ה בצרתה לי קראתי ויענני, כמה שירין ותושבחן אמר דוד מלכא קמי קב"ה, וכלא בגין לאתקנא דרגיה ולמעבד ליה שמא, כמה דאת אמר (ש"ב ח יג) ויעש דוד שם, ושירתא דא אמר (ס"א ל"ג ליה) כד חמא עובדא דא ליעקב (ס"א דיעקב). רבי אלעזר אמר, יעקב אמר שירתא דא, (דהא) בשעתא דאמר ליה אבוי גשה נא ואמשך בני האתה זה בני עשו אם לא, כדין (ד"א בגין) דהוה

זוהר חלק א דף קמג/א

יעקב בעאקו סגי, דדחיל דאבוי ידע ליה ואשתמודע קמיה, מה כתיב ולא הכירו כי היו ידיו כידי עשו אחיו שעירות ויברכהו, כדין אמר אל יהו"ה בצרתה לי קראתי ויענני. יהו"ה הצילה נפשי משפת שקר מלשון רמיה, דא הוא דרגא דעשו שריא ביה, דאיהו שפת שקר, (ס"א מהו) שפת שקר, בשעתא דאייתי ההוא חויה לווטין על עלמא, ובחכימו ובעקימו אייתי לווטין דאתלטיא עלמא. תא חזי בשעתא דאמר יצחק לעשו וצא השדה וצודה לי צידה, בה"א ואוקמוה, ונפק עשו בגין דיתברך מיצחק, דקאמר ליה ואברככה לפני יהו"ה, דאלו אמר ואברככה ולא יתיר יאות, כיון דאמר לפני יהו"ה, בההיא שעתא אזדעזע כורסי יקרא דקב"ה, אמרה ומה, דיפוק חויה מאינן לווטין, וישתאר יעקב בהו, בההיא שעתא אזדמן מיכאל ואתא קמיה דיעקב ושכינתא בהדיה, וידע יצחק, וחמא לגן עדן בהדיה דיעקב, וברכיה קמיה, וכד עאל עאל בהדיה גיהנם, ועל דא ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד, דחשב דלא הוה עשו בההוא סטרא, פתח ואמר ואברכהו, גם ברוך יהיה. בגין כך אזדמן יעקב בחכמתא ובעקימו, דאייתי ברכאן עליה דיעקב דאיהו כגוונא דאדם הראשון, ואתנטלו מההוא חויה דאיהו שפת שקר, דכמה שקרא אמר וכמה מלי דשקרא עבד, בגין לאטעאה ולאייתאה לווטין על עלמא, בגין כך אתא יעקב בחכמה ואטעי לאבוי, בגין לאייתאה ברכאן על עלמא, ולנטלא מניה מה דמנע מעלמא, ומדה לקבל מדה הוה. ועל דא כתיב (תהלים קט יז) ויאהב קללה ותבואהו ולא חפץ בברכה ותרחק ממנו, עליה כתיב (בראשית ג יד) ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה, ואשתאר ביה לדרי דרין, ואתא יעקב ונטיל מניה ברכאן, ומן יומי דאדם אזדמן יעקב לנטלא מההוא חויה כל הני ברכאן, ואשתאר איהו בלווטין ולא נפק מנייהו. ודוד אמר ברוח קודשא (תהלים קכ ג) מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה חצי גבור שנונים, מה איכפת ליה לההוא חויה בישא דאייתי לווטין על עלמא, כמה דאמרו נחש נושך וממית ולית ליה הנאה מניה, לשון רמיה, דרמי ליה לאדם ולאנתיה, ואייתי בישא עליה ועל עלמא, לבתר אתא יעקב ונטיל מדיליה כל אינן ברכאן, חצי גבור שנונים דא עשו, דנטר דבבו (נ"א דאגזים) ליעקב על אינן ברכאן, כמה דאת אמר וישטום עשו את יעקב על הברכה וגו', (ד"א ל"ג תא חזי):

ויתן לך האלהי"ם מטל השמים ומשמני הארץ, הא מלעילא ומתתא, בחבורא חדא, ורוב דגן ותירוש, הא אוקמוה, אבל כדכתיב (שם לז כה) ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם, תא חזי נער הייתי וגו' ואוקמוה, האי קרא שרו של עולם אמרו וכו', ובגין כך אמר ורוב דגן ותירוש:

יעבדוך עמים (וישתחו לך לאומים), בזמנא דשליט שלמה מלכא בירושלם, דכתיב (דה"ב ט כג) וכל מלכי הארץ וגו' (שם כד) מביאים איש מנחתו וגו', וישתחו לך לאומים, בזמנא דייתי מלכא משיחא, דכתיב (תהלים עב יא) וישתחו לך כל מלכים, רבי יהודה אמר, כלא בזמנא דייתי מלכא משיחא, כדכתיב וישתחו לך כל מלכים כל גוים יעבדוהו. הוה גביר לאחריך, הוה ולא אמר היה או תהיה, אלא דא רזא עלאה דמהימנותא, דאלין אתוון אינון רזי דמהימנותא, ה' לעילא וא"ו באמצעיתא ה' לבתר. ובגין כך אמר הוה גביר לאחריך, לשלטאה עלייהו ולרדאה לון, בזמנא דאתא דוד מלכא, רבי יוסי אמר, כלא איהו בזמנא דייתי מלכא משיחא, דהא בגין דעברו ישראל על פתגמי אורייתא, כדין ופרקת עלו מעל צוארך. ויתן לך האלהי"ם, רבי יוסי אמר, כל הני

זוהר חלק א דף קמ"ב

ברכאן מסטרא דחולקיה דיעקב הו, ומדיליה נטל, ואלין ברכאן הוה קא בעי יצחק לברכא ליה לעשו, ובגין כך עבד קב"ה וגרם ליה ליעקב לנטלא מדיליה. תא חזי, בשעתא דהווא נחש אייתי לווטין על עלמא, ואתלטיא ארעא, מה כתיב (בראשית ג יז) ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך וגו', ארורה האדמה בעבורך וגו', דלא תהא עבדא פירין ואיבין כדקא יאות, לקבל דא ומשמני הארץ, בעצבון תאכלנה, לקבל דא מטל השמים, וקוץ ודרדר תצמיח לך, לקבל דא ורוב דגן ותירוש, בזעת אפך תאכל לחם, לקבל דא יעבדוך עמים וישתחו לך לאומים, דאינון יעבדון ארעא ויפלוון בחקלא, כמה דאת אמר (ישעיה סא ה) ובני נכר אכריכם וכורמיכם, וכלא נטל יעקב דא לקבל דא, ומדיליה נטל, וקב"ה גרים ליה ליעקב דיטול הני ברכאן לאתדבקא באתריה וחולקיה, ועשו לאתדבקא באתריה וחולקיה. אמר רבי חזקיה, והא חמינן דמשמני הארץ וטל השמים, אינון ברכאן נטל עשו לבתר, כמה דאת אמר הנה משמני הארץ יהיה מושבך ומטל השמים מעל, אמר רבן שמעון, לאו האי כהאי, ולא דא כדא, כמה אתפרשאן דרגין, ביעקב כתיב ויתן לך האלהי"ם, ובדא כתיב יהיה, ביעקב כתיב מטל השמים ומשמני הארץ, בעשו כתיב משמני הארץ וטל השמים, דהא לאו דא איהו כדא, ודרגין אתפרשן כמה וכמה. בגין דבדא דיעקב כתיב ביה ויתן לך האלהי"ם מטל השמים, דא טל עלאה דנגיד מעתיק יומין, דאקרי טל השמים, השמים דלעילא, טל דנגיד בדרגא דשמים, ומתמן לחקל תפוחין קדישין, ומשמני הארץ, הארץ דא ארץ החיים דלעילא, וירית לה בארעא דלעילא, ובשמים דלעילא, ולעשו בארעא דהכא לתתא ובשמים דהכא לתתא, יעקב לעילא לעילא, עשו לתתא לתתא. תו יעקב לעילא ותתא, ועשו לתתא, ואף על גב דכתיב והיה כאשר תריד ופרקת עלו מעל צוארך, מהאי דהכא לתתא, אבל לעילא לא כלום, דכתיב (דברים לב ט) כי חלק יהו"ה עמו יעקב חבל נחלתו, תא חזי בשעתא דשרו לנטלא ברכאן דלהון יעקב ועשו, יעקב נטל חולקיה דלעילא, ועשו נטל חולקיה לתתא. רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא אמר לרבי אלעזר, כלום שמעת מאביך אמאי לא אתקיימו ברכאן דברכיה יצחק ליעקב, ואינון ברכאן דברכיך יצחק לעשו אתקיימו כלהו, א"ל כל אינון ברכאן מתקיימי, וברכאן אחרנין דברכיה קב"ה ליעקב, אבל מיד יעקב נטל לעילא, ועשו נטל לתתא, לבתר כד יקום מלכא משיחא, יטול יעקב לעילא ותתא, ויתאביד עשו מכלא, ולא יהא ליה חולקא ואחסנא ודוכרנא בעלמא, כמה דאת אמר (עובדיה א יח) והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש וגו', בגין דיתאביד עשו מכלא, וירית יעקב תרין עלמין, עלמא דין ועלמא דאתי, ובהאי זמנא כתיב (שם כא) ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה ליהו"ה המלוכה. ההוא מלכו דעשו דנטל בהאי עלמא, יהב ליה קב"ה (ס"א יהא ליה לקב"ה)

בלחודו, וכי השתא לאו איהי מלכו מקב"ה, אלא אף על גב דשליט קב"ה לעילא ותתא, הא יהב לון לשאר עמין לכל חד וחד חולק ואחסנתא בהאי עלמא לאשתמשא ביה, ובהוא זמנא יטול מכלהו מלכותא, ותהא דיליה כלא, דכתיב והיתה ליהו"ה המלוכה, ליה בלחודו, דכתיב (זכריה יד ט) והיה יהו"ה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד:

ויהי אך יצא יעקב וגו', רבי שמעון אמר אך יצא יצא, תרי יציאות הללו למה, אלא

זוהר חלק א דף קמד/א

חד דשכינתא וחד דיעקב, דהא כד עאל יעקב שכינתא עאלת עמיה, וקמי שכינתא אתברך, דיצחק הוה אמר ברכאן, ושכינתא אודי להו (נ"א ליה) עלייהו, וכד נפק יעקב שכינתא נפקת עמיה, הדא הוא דכתיב אך יצא יעקב, תרי יציאות כחד. ועשו אחיו בא מצידו, מן הציד לא כתיב, אלא מצידו, דאיהו צידה דיליה, דלא הוה ביה ברכה, ורוח הקודש צווחה ואמרה, (משלי כג ו) אל תלחם את לחם רע עין:

ויעש גם הוא מטעמים וגו', יקום אבי, דבוריה הוה בעזות בתקיפו רוחא, מלה דלית בה טעמא, יקום אבי, תא חזי מה בין יעקב לעשו, יעקב אמר בכסיפו דאבוי בענוה, מה כתיב ויבא אל אביו ויאמר אבי, מה בין האי להאי, אלא דלא בעא לאזדעזעא ליה, מליל בלשון תחנונים, קום נא שבה ואכלה מצידו, ועשו אמר יקום אבי, כמאן דלא מליל עמיה. תא חזי בשעתא דעאל עשו, עאל עמיה גיהנם, אזדעזע יצחק ודחיל, דכתיב ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד, כיון דכתיב ויחרד יצחק חרדה גדולה, די, מהו עד מאד, אלא דלא הוה דחילו ואימתא דנפל עליה דיצחק רבתא מיומא דאתברי, ואפילו בההיא שעתא דאתעקד יצחק על גבי מדבחא, וחמא סכינא עליה, לא אזדעזע, כההיא שעתא דעאל עשו וחמא גיהנם דעאל עמיה, כדין אמר בטרם תבא ואברכהו, גם ברוך יהיה, בגין (דחמאת) דחמית שכינתא דאודי על אינון ברכאן. דבר אחר יצחק אמר ואברכהו, נפק קלא ואמר גם ברוך יהיה, בעא יצחק למילט ליה ליעקב, אמר ליה קב"ה, יצחק, גרמך אנת לייט, דהא כבר אמרת ליה אורריך ארור ומברכך ברוך. תא חזי כלא אודו על אינון ברכאן עלאי ותתאי, ואפילו איהו חולק עדביה דעשו אודי עלייהו, וברכיה איהו, ואודי על אינון ברכאן וסלקיה על רישיה לעילא, מנלן דכתיב (בראשית לב כז) ויאמר שלחני כי עלה השחר, ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני, ויאמר שלחני, בגין דאתקיף ביה יעקב, וכי היך יכיל בר נש דאיהו גופא ובשרא לאתתקפא ביה במלאכא דאיהו רוח ממש, דכתיב (תהלים קד ד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט, אלא מכאן דמלאכי שליחי דקב"ה כד אינון נחתין להאי עלמא גלימין, ואתגלימו ומתלבשין בגופא כגוונא דהאי עלמא, בגין דהכי אתחזי דלא להשנאה ממנהגא דההוא אתר דאזיל תמן. והא אתמר, דמשה כד סליק לעילא מה כתיב (שמות לד כח) ויהי שם עם יהו"ה ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה, בגין מנהגא דלא להשנאה מההוא אתר דאזיל לתמן, ואינון מלאכין כד נחתו לתתא, כתיב (בראשית יח ח) והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו, וכן הכא האי מלאכא כד נחת לתתא, לא אתאבק עמיה דיעקב אלא מגו דהוה אתלבש בגופא כגוונא דהאי עלמא, ועל דא אתאבק יעקב בהדיה כל ההוא ליליא. תא חזי, בגין דשולטנותא דהני לאו איהו אלא בליליא ודאי, ובגין כך שולטנותא דעשו לא איהו אלא בגלותא דאיהו לילה, ועל דא בליליא אתתקף עמיה דיעקב ואתאבק עמיה, וכד אתא צפרא אתחלש חיליה ולא יכיל, וכדין אתתקף יעקב, בגין דיעקב שולטנותיה ביממא, ובגין כך כתיב (ישעיה כא יא) משא דומה אלי קורא משעיר שומר מה מלילה שומר מה מליל, דהא כדין שולטנותיה דידיה דעשו דאיהי שעיר בלילה איהו, ובגין כך אתחלש כד אתא צפרא, וכדין ויאמר שלחני כי עלה השחר, ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני, כי אם ברכתני, כי אם

זוהר חלק א דף קמז/ב

תברכני מבעי ליה, מאי כי אם ברכתני, אם אודית על אינון ברכאן דברכני אבא, ולא תהא מקטרגא לי בגינייהו. מה כתיב, ויאמר לא יעקב לאמר עוד שמך כי אם ישראל וגו', אמאי ישראל, א"ל בעל כרחין אית לן לשמשא לך, דהא אנת אתעטרת בחילך לעילא בדרגא עלאה, ישראל יהיה שמך ודאי, כי שרית עם אלהי"ם, מאי עם אלהי"ם, סלקא דעתך דעליה הוה אמר, אלא אמר ליה, שרית לאתחברא ולאזדווגא עם אלהי"ם בחבורא בזווגא דשמשא וסיהרא, ועל דא לא כתיב על (ס"א את) אלהי"ם, אלא עם אלהי"ם, בחבורא וזווגא חדא. דבר אחר, ויאמר, כמה דאת אמר (שמות טו כו) ויאמר אם שמוע תשמע לקול יהו"ה אלהיך, אוף הכא ויאמר לא יאמר עוד שמך יעקב כי אם ישראל, כדין אתעטר יעקב בדרגיה, למהוי כללא דאבהו, מה כתיב ויברך אותו שם, מאי ויברך אותו שם, דאודי ליה על כלהו ברכאן דברכיה אבוי. רבי שמעון פתח ואמר, (משלי טז ז) ברצות יהו"ה דרכי איש גם אויביו ישלים אתו, תא חזי כמה אית ליה לבר נש לאתתקנא שבילוי ביה בקב"ה, בגין למעבד פקודי דאורייתא, דהא אוקמוה דודאי תרי מלאכין שליחן אית לבר נש מלעילא לאזדווגא בהדיה, חד לימינא וחד לשמאלא, ואינון סהדין ביה בבר נש, בכל מה דאיהו עביד אינון משתכחי תמן, וקרינן לון יצר טוב ויצר רע, אתי בר נש לאתדכאה ולאשתדלא בפקודי דאורייתא, ההוא יצר טוב דאזדווג ביה, כבר איהו אתתקף על ההוא יצר הרע ואשתלים בהדיה, ואתהפיך ליה לעבדא, וכד בר נש אזיל לאסתאבא ההוא יצר הרע אתתקף ואתגבר על ההוא יצר טוב והא אוקימנא, ודאי כד ההוא בר נש אתי לאתדכאה, כמה תקיפו אתתקף בר נש כד אתגברא ההוא יצר טוב, כדין אויביו ישלים אתו, דההוא יצר הרע אתכפיא קמיה דיצר טוב, ועל דא אמר שלמה (שם יב ט) טוב נקלה ועבד לו, מאי ועבד לו, דא יצר הרע, וכדין כד אזיל בר נש בפקודי אורייתא, כדין גם אויביו ישלים אתו, דא יצר הרע ודאתא מסטרוי. תא חזי, בגין דיעקב אבטח ביה בקב"ה, וכל ארחוי הוו לשמיה, על דא אויביו ישלים אתו, ודא (ד"א דא) סמאל חילא ותוקפא דעשו דאשלים עמיה דיעקב, ובגין דאשלים עמיה דיעקב ואודי ליה על אינון ברכאן, כדין אשלים עמיה עשו, (נ"א כדין אודי ליה עשו, דכתיב יש לי רב אחי יהי לך אשר לך, דהא אודי ליה על אינון ברכאן די לי בחרבא), ועד דלא אשתלים עמיה יעקב לגבי ההוא ממנא דאתפקד עליה, לא אשלים עמיה עשו, בגין כך בכל אתר תוקפא דלתתא תליא בתוקפא דלעילא:

ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד, ויאמר מי אפוא, מי אפוא, מאי מי אפוא, מי הוא זה מבעי ליה, אלא מי אפוא, דקיימא שכינתא תמן כד בריך ליה יצחק ליעקב, ועל דא אמר מי אפוא, מאן הוא דקאים הכא ואודי על אינון ברכאן דברכית ליה, ודאי גם ברוך יהיה, דהא קב"ה אסתכם באינון ברכאן. רבי יהודה אמר, בגין ההיא חרדה דאחריד יעקב ליצחק אבוי, אתענש יעקב בעונשא דיוסף, דחרד חרדה כהאי בשעתא דאמרו ליה (בראשית לז לב) זאת מצאנו, יצחק אמר מי אפוא באיפה אתענש יעקב, דכתיב (שם טז) איפה הם רועים, ותמן יוסף אתאביד ואתעניש יעקב, ואף על גב דקב"ה אסתכם על ידוי באינון ברכאן, איהו אתענש באיפה, דכתיב איפה הם רועים, ומתמן אתאביד מניה, ואתענש כל ההוא עונשא. ויחרד יצחק חרדה גדולה, מאי גדולה, כתיב הכא גדולה, וכתיב התם (דברים יח טז) ואת האש הגדולה הזאת וגו', דעאל עמיה גיהנם, עד מאד, מאי עד מאד, כתיב הכא מאד, וכתיב התם (בראשית א לא) והנה טוב מאד, דא מלאך המות, כדין אמר מי אפוא:

זוהר חלק א דף קמה/א

כשמוע עשו את דברי אביו וגו', אמר רבי חייא, כמה בישין עבדו אינון דמעין דבכה ואפיק עשו קמי אבוי דיתברך מניה, בגין דהוה חשיב מלה דאבוי יתיר. הכי קרא שמו יעקב, (ד"א ל"ג ואוקמוה) הכי קרא שמו, קרא שמו ההוא דקרא ליה, אפיק ציצא דרוקא בגין קלנא, הכי נקרא שמו לא כתיב, אלא קרא שמו, ויעקבני זה פעמים, זה, מהו זה (אלא) ויעקבני פעמים מבעי ליה, אלא מלה חד הוי תרי זמני, בכורתי אהדר ליה זמנא אחרא ברכתי, זה הוא תרי זמנין. כגוונא דא (בראשית מג י) כי עתה שבנו זה פעמים, מלה חד תרין זמנין, חד דהא אהדרנא ליה, ולא נהוי בכסופא קמיה דההוא בר נש, שבנו, בשנו, אנן בכסופא מניה, וכבר אהדרנא. כגוונא דא אמר איוב (איוב יג כד) ותחשבני לאויב לך, אהדר איוב אויב, ואוקמוה דכתיב (שם ט יז) אשר בסערה ישופני וגו', אמר לפניו רבש"ע שמא רוח סערה עברה לפניך, והכא בכורתי לקח, והנה עתה אהדר מלה ונטיל ברכתי:

הן גבר שמתיו לך וגו' ולך איפה מה אעשה בני, ולך איפה לית קיימא הכא מאן דמסתכם עלך, מה אעשה בני, כדין ברכיה בהאי עלמא, ואסתכל בדרגיה ואמר ועל חרבך תחיה, דהא הכי אתחזי לך לאושדא דמין ולמעבד קרבין, ועל דא אמר מה אעשה בני, רבי אלעזר אמר, ולך איפה מה אעשה, כיון דאמר האי, אמאי בני, אלא אמר ליה ולך איפה מה אעשה, דאנת בדינא ובחרבא ובדמא חזינא לך, ולאחיך בארע שלים, אלא בני, בני ודאי, אנא גרימנא לך בגין דאנת בני, ועל דא על חרבך תחיה. ואת אחיך תעבוד, ועדיין לא אתקיים, דהא לא פלח ליה עשו ליעקב, בגין דיעקב לא בעא ליה השתא, ואיהו אהדר וקרא ליה אדוני כמה זמני, בגין דאסתכל למרחוק, וסליק ליה לסוף יומיא כדקאמרן. רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארעא, עד דהוו אזלי חמו ליה לרבי יוסי סבא דהוה אזיל בתרייהו, יתבו עד דמטא לגבייהו, כיון דמטא לגבייהו, אמרו השתא ארעא מתתקנא קמן, אזלו, אמר רבי חייא עת לעשות ליהו"ה. פתח רבי יוסי ואמר, (משלי לא כו) פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה, פיה פתחה בחכמה, דא כנסת ישראל, ותורת חסד על לשונה אלין אינון ישראל, דאינון לישנא דאורייתא דמשתעי בה יומי ולילי. פיה פתחה בחכמה, דא ב' דבראשית ואוקמוה, ותורת חסד על לשונה, דא אברהם דביה ברא עלמא, וביה משתעי תדיר. ב' סתים מהאי גיסא ופתיחא מהאי גיסא, סתימא מהאי גיסא, כמה דאת אמר וראית את אחורי, פתיחא מהאי גיסא בגין לאנהרא (נ"א לאהדרא) אנפאה לגבי עילא, ופתיחא מהאי גיסא בגין לקבלא מלעילא, ואיהי אכסדרה לקבלא, ובגין כך קיימא ברישא דאורייתא, ואתמליא לבתר. פיה פתחה בחכמה, בחכמה ודאי, דכתיב בראשית ברא אלהי"ם כתר גומו, ותורת חסד על לשונה, דהא לבתר משתעי ואמר, ויאמר אלהי"ם יהי אור ויהי אור. פיה פתחה בחכמה, דא ה' דשמא קדישא דכלא בה, ואיהי סתים וגליא, כלילא דעילא ותתא, רזא דעילא ותתא, פיה פתחה בחכמה, בגין דאיהי סתימא דלא אתיידע כלל, דכתיב (איוב כח כא) ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה, וכד שארי לאתפשטא, בחכמה דאתדבקת בה, ואיהי בגווה, (ואיהי) אפיקת קלא דאיהי תורת חסד. פיה פתחה בחכמה, דא ה"א בתראה דאיהו דבור, ומלה תליא בחכמה, ותורת חסד על לשונה, דא קול דקיימא על דבור לאנהגא ליה, ותורת חסד דא יעקב

זוהר חלק א דף קמה/ב

דאיהו על לשונה, לאנהגא מלה ולאחדא לה, דהא לית דבור בלא קול ואוקמוה. פתח רבי חייא אבתריה ואמר, (משלי ח יב) אני חכמה שכנתי ערמה ודעת מזמות אמצא, אני חכמה, דא כנסת ישראל, שכנתי ערמה, דא יעקב דאיהו חכים, ודעת מזמות אמצא, דא יצחק דהוה ליה דעת מזמות לברכא ליה לעשו, ובגין דחכמה אשתתף בהדיה דיעקב דאיהו ערמה, ודעת מזמות אמצא, דאתברך יעקב מאבוי, ושרו עליה כל אינון ברכאן, ואתקיימו ביה ובבנוי לעלם ולעלמי עלמין.

מאינון אתקיימו בהאי עלמא, וכלהו יתקיימון לזמנא דמלכא משיחא, דכדין יהון ישראל גוי אחד בארץ, ועם אחד לקב"ה, הדא הוא דכתיב (יחזקאל לז כב) ועשיתי אותם לגוי אחד בארץ, וישלטון לעילא ותתא, דכתיב (דניאל ז יג) וארו עם ענני שמיא כבר אינש אתי, דא מלכא משיחא, דכתיב (שם ב מד) וביומיהון די מלכייא אינון יקום אלה שמיא מלכו וגו', ועל דא בעא יעקב דיסתלקון ברכוי לההוא זמנא דאתי, ולא נטל לון לאלתר. פתח רבי ייסא אבתריה ואמר, (ירמיה מו כז) ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם יהו"ה ואל תחת ישראל וגו', האי קרא אוקמוה, אבל בההיא שעתא דנפק יעקב מקמי אבוי באינון ברכאן, אסתכל בנפשיה, אמר הא אלין ברכאן בעינא לסלקא לון לבתר לאריכו יומין, והוה דחיל ומסתפי, נפק קלא ואמר (שם כח) ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם יהו"ה כי אתך אני, לא אשבוק לך בהאי עלמא, כי הנני מושיעך מרחוק, לההוא זמנא דאנת סליק לון לאינון ברכאן, ואת זרעך מארץ שבים, דאף על גב דהשתא נטיל ברכוי עשו וישתעבדון בבנך, אנא אפיק לון מיזדי, וכדין ישעבדון בניך ביה, ושב יעקב לאינון ברכאן, ושב יעקב דא שכינתא (נ"א דאיהי עמיה דיעקב), ושב יעקב ודאי, ושקט ושאנון, כמה דאוקמוה מאינון מלכוון מבבל ממדי ומיון ומאדום, דאינהו הוו דאתשעבדו בהו בישראל, ואין מחריד לעלם ולעלמי עלמא. אזלו, עד דהוו אזלי א"ר יוסי, ודאי כל מה דעביד קב"ה בארעא כלא הוה ברזא דחכמתא, וכלא בגין לאחזאה חכמתא עלאה להו לבני נשא, בגין דילפון מההוא עובדא רזין דחכמתא, וכלא אינון כדקא יאות, ועובדוי כלהו אורחוי דאורייתא, בגין דאורחי דאורייתא אינון ארחי דקב"ה, ולית מלה זעירא דלית בה כמה אורחין ושבילין ורזין דחכמתא עלאה. תא חזי דהא רבי יוחנן בן זכאי הוה אמר תלת מאה הלכות פסוקות ברזא דחכמתא עלאה, בפסוק (בראשית לו לט) ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זהב, ולא גלי לון אלא לרבי אליעזר דהוה עמיה, בגין למנדע דכמה רזין עלאין אינון בכל עובדא ועובדא דאיהי באורייתא, ובכל מלה ומלה חכמתא איהי ואורייתא דקשוט, בגין כך אינון מלין דאורייתא מלין קדישין אינון, לאחזאה מינה נפלאות, כמה דאת אמר (תהלים קיט יח) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך. תא חזי בשעתא דעקים ההוא חויה לאדם ולאדתיה, דאקריב לאתתא ואטיל בה זוהמא, ואתפתא ביה אדם, כדין אסתאב עלמא, ואתלטיא ארעא בגיניה, וגרים מותא לכל עלמא, וקיימא עלמא לאתפרעא מניה, עד דאתא אילנא דחיי, וכפי (ס"א וכפר) על אדם, וכפייה ליה לההוא נחש דלא ישלוט לעלמין על זרעא דיעקב. דהא בזמנא דאקריבו ישראל שעיר, הוה אתכפיא ההוא נחש, ואתהפך לעבדא כמה דאתמר, ועל דא אקריב יעקב לאבוי תרין שעירין, חד לאכפיא לעשו דאיהו שעיר, וחד בגין דרגא דהוה תלי ביה עשו ואתדבק ביה ואתמר, ובגין כך קיימא עלמא, עד דתיתי אתתא כגוונא דחוה, ובר נש כגוונא דאדם ויעקימו ויחכימו

זוהר חלק א דף קמו/א

ליה לההוא חויה בישא, וההוא דרכיב עליה וכלא אתמר. פתח ואמר, ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה והא אתמר, ויעקב איש תם יושב אהלים, איש תם גבר שלים כתרגומו, יושב אהלים, אמאי איהו תם, בגין דאיהו יושב אהלים, דאחיד לתרין סטרין לאברהם וליצחק, ועל דא יעקב בסטרא דיצחק אתא לגביה דעשו כמה דאתמר, דכתיב (ש"ב כב כו) עם חסיד תתחסד ועם עקש תתפל, וכד אתא עם ברכאן, בסיועא דלעילא קא אתא, בסיועא דאברהם ויצחק, ובגין כך בחכמתא הוה כמה דאתמר. תא חזי כד יעקב אתער לגבי דסמא"ל דרגא דעשו, וקביל עליה ליעקב, ויעקב נצח ליה בכמה סטרין, נצח לחויה בחכמתא ובעקימו, ולא אתנצח בר בשעיר, ואף על גב דכלא חד, נצח כמו כן לסמא"ל בנצחונא אחרא, ונצחיה הדא הוא דכתיב (בראשית לב כה) ויאבק איש עמו עד עלות השחר, וירא כי לא יכול לו. תא חזי זכותיה דיעקב כמה הוה, דאיהו אתא ובעא לאעברא ליה מעלמא, וההוא ליליא הות ליליא דאתברי ביה סיהרא, ויעקב אשתאר בלחודוי, דלא הוה עמיה אחרא, דתנן לא יפוק בר נש יחידאי בליליא, וכל שכן בליליא

דאתבריאן ביה נהורין, דהא סיהרא איה חסרא, דכתיב (בראשית א יד) יהי מאר"ת חסר, וההוא ליליא אשתאר בלחודוי, בגין דכד סיהרא חסרא, חויה בישא אתתקף ושלטא, וכדין אתא סמא"ל וקטריג ליה, ובעא לאובדא ליה מעלמא. ויעקב הוה תקיף בכל סטרין, בסטרא דיצחק ובסטרא דאברהם, דאינון הוו תקיפו דיעקב, אתא לימינא חמא לאברהם תקיף בתקיפו דיומא בסטרא דימינא דחסד, אתא לשמאלא חמא ליצחק תקיף בדינא קשיא, אתא לגופא חמא ליעקב תקיף מתרין סטרין אלין, דסחרן ליה חד מכאן וחד מכאן, כדין וירא כי לא יכול לו, ויגע בכף ירכו, דאיהו אתר לבר מגופא, ואיהו חד עמודא דגופא, כדין ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו וגו'. כיון דאתער צפרא ועבר ליליא, אתתקף יעקב, ואתחלש חיליה דסמא"ל, כדין אמר שלחני, דמטא זמנא לומר שירתא דצפרא, ובעי למיזל ואודי ליה על אינון ברכאן, ואוסיף ליה ברכתא אחרא, דכתיב ויברך אותו שם. תא חזי כמה ברכאן אתברך יעקב, חד דאבוי בההוא עקימו ורווח כל אינון ברכאן, וחד דשכינתא דבריך ליה קב"ה כד הוה אתי מלבן, דכתיב (שם לה ט עיי"ש) ויברך אלהי"ם את יעקב, וחד דברכיה ליה ההוא מלאכא ממנא דעשו, וחד ברכה אחרא דברכיה ליה אבוה כד הוה אזיל לפדן ארם, דכתיב (שם כח ג) ואל שדי יברך אותך וגו', בההוא זמנא דחמא יעקב גרמיה בכל הני ברכאן, אמר במאן ברכתא דמנייהו אשתמש השתא, אמר בחלשא מנייהו אשתמש השתא, ומאן איהי דא בתרייתא דברכיה אבוה, ואף על גב דאיהי תקיפא, אמר לאו איהי תקיפא בשלטנותא דהאי עלמא כקדמאה, אמר יעקב אטול השתא דא ואשתמש בה, ואסלק כל אינון אחרנין לזמנא דאצטריך לי ולבנאי בתראי. אימתי, בזמנא דיתכנשון כל עממיא לאובדא בני מעלמא, דכתיב (תהלים קיח י) כל גוים סבבוני בשם יהו"ה כי אמילם, סבוני גם סבבוני וגו' סבוני כדבורים וגו' הא הכא תלתא לגבי תלתא דאשתארו, חד אינון ברכאן קדמאי דאבוה, תרין אינון ברכאן דברכיה קב"ה, תלת אינון ברכאן דברכיה ההוא מלאכא, אמר יעקב להתם אצטריכו לגבי מלכין וכל עמין דכל עלמא, ואסליק לון להתם, והשתא לגבי דעשו די לי בהאי. למלא דהוה ליה כמה לגיונין תקיפין, כמה מארי מגיחי קרבא לאגחא קרבין, דזמינין לגבי מלכין תקיפין

זוהר חלק א דף קמו/ב

לאגחא בהו קרבא, אדהכי שמע על לסטים חד קפחא, אמר הני בני תרעי יהכון תמן, אמרו ליה מכל לגיונין דילך לית אנת משדר התם אלא אלין, אמר לגבי ההוא לסטים די באלין, דהא כל לגיונותי ומארי קרבא אסלק לגבי אינון מלכין תקיפין ביומא דקרבא דאצטריכו לי ליהווי. אוף הכי יעקב אמר, לגבי עשו די לי השתא באלין ברכאן, אבל לההוא זמנא דאצטריכו לבני לגבי כל מלכין ושליטין דכל עלמא אסלק לון, כד ימטי ההוא זמנא יתערון אינון ברכאן מכל סטרין, ויתקיים עלמא על קיומיה כדקא יאות, ומההוא יומא ולהלאה יקום מלכותא דא על כל שאר מלכו אחרא כמה דאוקמוה, דכתיב (דניאל ב מד) תדיק ותסף כל אלין מלכותא והיא תיקום לעלמא, והיינו ההיא אבנא דאתגזרת מן טורא די לא בידין, כמה דאת אמר (בראשית מט כד) משם רועה אבן ישראל, מאן אבן דא, דא כנסת ישראל כמה דאת אמר (שם כח כב) והאבן הזאת אשר שמת מצבה וגו'. רבי חייא אמר מהכא, (ישעיה י כא) שאר ישוב שאר יעקב, אלין ברכאן אחרנין דאשתארו, וכתוב והיה שארית יעקב בגוים בקרב עמים רבים, (אלין ברכאן אחרנין, כתיב (מיכה ה ז) והיה שארית יעקב) בגוים כלהו ולא בעשו בלחודיה, וכתוב (שם ו) והיה שארית וגו' כטל מאת יהו"ה. פתח רבי ייסא ואמר, (מלאכי א ו) בן יכבד אב ועבד אדוניו, בן דא עשו, דלא הוה בר נש בעלמא דיוקיר לאבוי כמה דאוקיר עשו לאבוי, וההוא יקירו דאוקיר ליה, אשליט ליה בהאי עלמא, ועבד אדוניו דא אליעזר עבד אברהם ואוקמוה, דהא בר נש דהוה אתי לחרן, בכמה עותרא וכמה מתנן ונבזבזין וגמלין טעינין, דלא אמר לבתואל ולבן דאיהו רחימוי דאברהם, או בר נש אחרא דאתי בפיוסא דאברהם, אלא עד לא ימלל מלוי, מה כתיב ויאמר עבד

אברהם אנכי, ולבחר אדוני אדוני, בגין דיוקיר ליה לאברהם, ההוא יקרא וההוא טיבו אוריך ליה לכמה זמנין, כך עשו ההוא יקרא דאוקיר ליה לאבוי אוריך ליה כל הני זמנין דישלוט בעלמא דא, ואינון דמעין אורידו לון לישראל בשעבודא דיליה, עד דיתובון ישראל לקב"ה בבכיה ובדמעין, דכתיב (ירמיה לא ח) בבכי יבאו וגו', וכדין כתיב (עובדיה א כא) ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה ליהו"ה המלוכה:

ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

פרשת ויצא:

זהר:

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, רבי חייא פתח ואמר, (קהלת א ה) זורח השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם, האי קרא אוקמוה, אבל זורח השמש דא יעקב כד הוה בבאר שבע, ובא השמש כד אזל לחרן, דכתיב וילן שם כי בא השמש, ואל מקומו שואף:

סתרי תורה:

זורח השמש ובא השמש, מאי קא חמא שלמה מלכא דשירותא דספרא דחכמתא דיליה מהכא איהו, אלא אמר רבי אלעזר, שלמה מלכא האי ספרא אוקים ליה על שבע הבלים, ועלמא קאים עלייהו, ואינון עמודין וסמכין קיומא דעלמא. דבגין כך אקרון הבלים, (ס"א, בהאי הבל דנפיק מפומיה דבר נש, ואתקיים ביה, ואתערו חברייא, אין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן, דבר אחר, על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים, התורה דא יעקב, העבודה דא יצחק, גמילות חסדים דא אברהם, שלשה דברים אלין אינון סמכין עליין, תלתא מן שבעה הבלים). מה גופא לא אתקיים בלא הבל, אוף הכי עלמא לא אתקיים אלא על הבלים דאמר שלמה מלכא, ואינון שבע, דכתיב הבל הבלים, אמר קהלת, הבל הבלים, הכל הבל, הא שבע. ואי תימא, אי הכי דאינון מרגלאן טבאן דעלמא קיימא עלייהו, הא באתר אחרא כתיב הבלים בישין, ואינון סתירו דעלמא, כגון (קהלת ו ב) זה הבל וחלי רע הוא, (שם ד ד) זה הבל ורעות רוח, אלא ודאי (אלין) אף על גב דהני שבע הבלים דאינון קדישין קיומא דעלמא, אית לקבל הני, שבע הבלים דכל דינין דעלמא (מנייהו) נפקין, ומנייהו מתפשטין (הבלים אחרנין, וכלא קיומא דגלותא (ס"א, דעלמא), בגין דאית בהני שבע, הבל דכל דינין דעלמא נפקי

זוהר חלק א דף קמז/א

זהר:

זורח, דכתיב וישכב במקום ההוא. ותא חזי, שמשא אע"ג דנהיר לכל עלמא, מטלנוי בתרין סטרין אינון, כמה דאת אמר (שם ו) הולך אל דרום וסובב אל צפון, בגין דדא ימינא ודא שמאלא, (ובגין) ונגיד ונפיק כל יומא מסטרא דמזרח, ואזיל לסטרא דדרום (נ"א דמערב), ולבחר לסטרא דצפון, ומסטרא דצפון לסטרא דמערב, וכדין שמשא אתכניש ואזיל לגבי מערב, נפיק ממזרח דכתיב ויצא יעקב מבאר שבע, ואזיל למערב דכתיב וילך חרנה. רבי שמעון אמר, נפיק מכללא דארעא דישראל, דכתיב ויצא יעקב מבאר שבע, ואזל לרשו אחרא דכתיב וילך חרנה, (ס"א

נפיק ממזרח דכתיב ויצא יעקב מבאר שבע, דא שמטה, דנטיל מעומקא עלאה, נהירו דנהיר ואזיל למערב, דכתיב וילך חרנה, אתר דדינא ורוגזא תמן, רבי יוסי מוקי האי קרא בגלותא, בקדמיתא הוה נחית נהירו מעומקא עלאה, ויעקב הוה נטיל ליה ואזיל לגבי באר שבע, באר דחפרוה שרים, דהוה נהיר מתמן, ואשלים להווא באר בכל שלימו, וביומי דגלותא, נטיל מהאי באר שבע ואזיל לגבי חרנה, דכתיב וילך חרנה, כלומר חרון אף, ומאי היא חרון אפו דקב"ה, דרגא בישא), ארעא דרשו אחרא. אמר רבי חייא, כד אזיל שמשא למערב, האי מערב אקרי מקומו דשמשא, כרסייא דיליה, אתר דשריא עליה, הה"ד ואל מקומו שואף זורח הוא שם, דאזיל לגביה לאנהרא עליה, ונטיל כל נהורין וכניש לון לגביה, והיינו כמה דתנינן, קב"ה אנח תפלי, (ס"א, ותנינן קב"ה אנח תפלין, דכתיב (ישעיה סב ח) נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו, ותנינן ימינו דא תורה, דכתיב מימינו אש דת למו, ובזרוע עוזו אלין תפלין, וכלהו נטיל יעקב, ומכניש לגבי מערב, וסיהרא כניש לבתר כל אינון נהורין ובוצינין דנטיל יעקב, דאיהו יהיב לה ואנהר לה, והיינו דתנינן קב"ה אנח תפלין), בגין דנטיל כל כתרין עלאין, ומאן נינהו רזא דאבא עלאה, ורזא דאמא עלאה, ואינון תפלין שבראש, כמה דתנינן כהן גדול נוטל בראש, ולבית דנטיל אבא ואמא נטיל ימינא ושמאלא, ואשתכח (דקב"ה) דנטיל כלא. רבי אלעזר אמר, תפארת ישראל נטיל כלא וכד אתמשכא כנסת ישראל לעילא, נטיל אף הכי כלא, עלמא דדכורא דקב"ה, וכן עלמא:

סתרי תורה:

ומתפשטי מניה) ואקרון הבלים אחרנין, לאלקאה בני נשא, ולא תקנא לון דיהכון באר מישר, ואקרון הבל דשריא בהו חלי רע, הבל דאיהו רעות רוח, ואינון קיומא, דבגיניהון בני נשא אזלין באר מישור, ודחילו מקודשא בריך הוא, ועל דא סגיאין אינון הבלים דמתפשטי מהני שבע. ושירותא דאיהו אמר, רזא דשמשא, דאיהו הבל דקיים עלמא, ואיהו רזא לאעלא בר נש לגו מהימנותא עלאה דקודשא בריך הוא, ובגין כך כל מה דתחות האי דרגא לאו איהו רזא דמהימנותא, ועל דא כתיב (שם ב יא) ואין יתרון תחת השמש, (שם ט ו) בכל אשר נעשה תחת השמש, דהא תחות האי לא אצטריך לאתדבקה, שמשא בסיהרא חדא אינון בלא פרודא, וסיהרא אע"ג דאיהו תחות שמשא, כלא איהו שמשא בלא פרודא, ותחות האי כלא איהו רעות רוח, ואסיר לאתדבקה ביה. ויצא יעקב, בקטרא דסתימו, מגו סתרא סתימאה, נפקא זהר אספקלריא דנהרא, כלילא מתרין גוונין דמתחברין כחדא:

תוספתא:

בני עלמא רחימי עלאה, הורמנא דבוריירי, קריבו שמעו, מאן חכימא בכו, מארי דעיינין בסוכלתנו, ליתי ולינדע, בשעתא דרישא חוורא נטיל תלת אתוון, וגליף לון בגלופא בגלופין, חד א', חד י', וחד נ', ואתגליף אי"ן, א' רישא עלאה דכלא, טמירא דכל טמירין, י' סליקו דרעותא, הוי אשתכלל מרישא לעילא, ונחת לתתא, נפק, ואפיק תלתין ותריין שבילין, עד דאתגליפו בין אבני יקר דמתלהטן, ואתקשרו באת נו"ן דאיהו דכר ונוקבא, תרין רחימין, קשורא תקיפא בהו אשתכללו, ושמא קדישא בהו אתקשר, מנייהו אשתכח מזונא לכלא, אשתכללו עלמין, ועל דא אתגליף נ' פשוטה כללא דתרין, נ' כפופה נוקבא חדא. י' דאיהו רעותא:

זוהר חלק א דף קמז/ב

זהר:

דנוקבא דקב"ה, כמה דנפקי כל נהורין מהאי עלמא, הכי נמי נטיל כלא האי עלמא, דהא דא כגוונא דא, ובגין כך באר שבע דא יובלא, באר (שבע) דא איהי שמטה, (נ"א דהא דא כגוונא דא) (כלא לקב"ה) ושמשא (דא) לא נהיר אלא מיובלא, (ס"א ואיהו נטיל כל נהורין, ויהיב לגו שמטה) ובגין כך ויצא יעקב מבאר שבע, וילך חרנה דא מערב דאיהי שמטה. רבי שמעון אמר, ויצא יעקב מבאר שבע, דא מערב שנת השמטה, וילך חרנה דא שנת ערלה, בגין דנפק מרשו קדישא, לרשו אחרא, דהוה עריק מאחוי, כמה דאתמר, וכד מטא לבית אל דאיהו ברשו קדישא, מה כתיב:

ויפגע במקום, מאן מקום, רבי חייא אמר, דא הוא מקומו דקאמרן, דכתיב ואל מקומו שואף (זורח הוא שם), וילן שם כי בא השמש, כמה דאת אמר שואף זורח הוא שם, דהא בגין לאנהרא ליה קאתיא. ויקח מאבני המקום, אבני המקום לא כתיב, אלא מאבני המקום, אלין אינון אבני יקר מרגלאן טבאן, דאינון תריסר אבנין עלאין, כמה דכתיב (מ"א יח לא) שתים עשרה אבנים, ותחות אלין תריסר אלף ורבוון אבני פסילן, וכלהו אקרון אבנין, בגין כך מאבני המקום, ולא אבני (ס"א המקום) דא הוא מקום דקאמר. וישם מראשותיו, מראשותיו דמאן, אלא מראשותיו דההוא מקום, מאי מראשותיו, אי תימא כמאן דשוי תחות רישיה, לא, אלא מראשותיו לארבע (ס"א רישי) סטרין דעלמא, תלת אבנין לסטר:

סתרי תורה:

כיון דאלין אתכלילו דא בדא, אתחזון ביה כל גוונין, ארגמן איהו, כל חיזו דנהורין ביה כלילן, רצוא ושוב, אינון נהורין לא מתעכבן למחמי, חבורא חדא אתחברן בההוא זהר, בהאי זה"ר שארי מאן דשארי, שמא איהו לההוא דסתים דלא ידיע כלל, קול יעקב אקרי, בהאי אתחזי מהימנותא דכלא, ההוא דסתים ולא ידיע כלל, בהאי שריא יהו"ה, שלימו דכל סטרין איהו עלאה ותתאה, הכא אשתכח יעקב שלימו דאבהן דאחיד מכל סטרין. זה"ר דא על ברירו דשמא דא אקרי, דכתיב (ישעיה מא ח) יעקב אשר בחרתיך, תרין שמהן אקרי יעקב וישראל, בקדמיתא יעקב ולבתר ישראל, סתרא דסתרא דא, כד הוה בקדמיתא בהאי סופא דמחשבה, דאיהו פרושא דאורייתא דבכתב, ואיהי תורה שבעל פה, ועל דא אקרי באר, שנאמר (דברים א ה) הואיל משה באר את התורה, בא"ר איהו לההוא דאקרי שבע, דכתיב (מ"א ו לח) ויבנהו שבע שנים, והיינו קול גדול, ודא סופא דמחשבה בא"ר שבע איהו, ויעקב עאל בהאי רישא למהימנותא, כיון דאתדבק בהימנותא דא, אצטריך ליה לאתבחנא בההוא אתר דאתבחינו אבהן דיליה, דעאלו בשלם ונפקו בשלם. אדם עאל ולא אסתמר, ואתפתא אבתרה, וחטא בההיא אשת זנונים נחש קדמאה. נח עאל ולא אסתמר, ואתפתא אבתרה וחטא, דכתיב (בראשית ט כא) וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה. אברהם עאל ונפק, דכתיב (שם יב י) וירד אברם מצרימה, וכתב (שם יג א) ויעל אברם ממצרים. יצחק עאל ונפק, דכתיב (שם כו א) וילך יצחק אל אבימלך מלך פלשתים גררה, וכתב (שם כג) ויעל משם באר שבע. יעקב כיון דעאל במהימנותא, אצטריך למיעל:

תוספתא:

דאפיק שבילין, בטש בין אתוון, ועבד רקיעא דיעקב בין תרין רוחין, ואטיל ביני שייפי מלולי, עד דנחית להאי נ' דאיהי כפופה, וחברו לה כחדא צפון ודרום, לבתר אתקשרו כחדא, האי נ' כפופה באר שבע אקרי, ואתמלי מיעקב לאשקאה כל עדרי ענא, ועל דא ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. תו מבאר שבע לעילא, דהא מינה נפיק, לבתר אזיל לאשקאה לחרנה, דאיהו בירא דלתתא, חרון אף יהו"ה, חרב יהו"ה, דינא, בי דינא, אלהי"ם, ועל דא (תהלים עט א) אלהי"ם באו גוים בנחלתך:

זוהר חלק א דף קמח/א

זהר:

צפון, ותלת לסטר מערב, ותלת לסטר דרום, ותלת לסטר מזרח, וההוא מקום עלייהו לאתקנא בהו, וכדין וישכב במקום ההוא, (ס"א וישכב י"ב מרגלאן לתתא, וכל אינון דרגין דאינון על האי מקום הא אינון כ"ב), כיון דאתקן ערסא, שכיב ביה, מאן שכיב ביה, שמשא, ועל דא כתיב ביעקב (בראשית מח ב) וישב על המטה, דהא ליה אתחזי ולא לאחרא, ועל דא וישכב במקום ההוא, ובגין כך כתיב זרח השמש ובא השמש. רבי יצחק הוה יתיב יומא חד קמי מערתא דאפיקותא, אעבר חד בר נש ותרין בנין עמיה, והוה אמר חד לחד, דא תוקפא דשמשא מסטרא דדרום איהו, ועלמא לא אתקיים אלא על רוח, בגין דרוח איהו קיומא שלימו דכל סטרין, ואלמלא דאיהו קיימא בשלימו, לא יכיל עלמא לאתקיימא. אמר ליה אחוה זעירא, אלמלא יעקב לא אתקיים עלמא, תא חזי בשעתא דייחדו בנוי יחודא דלעילא, ואמרו (דברים ו ד) שמע ישראל יהו"ה אלהינו יהו"ה אחד, דא הוא שלימו עלאה לאתיחדא ביחודא חד, כדין אתחבר יעקב אבוהו, ונטיל ביתיה ויתיב ביה בחבורא חדא עם אבהו, לאתחברא דכר ונוקבא כחדא, אמר רבי יצחק, אשתתף בהדייהו ואשמע מאי קאמרי, אזל בהדייהו. פתח ההוא בר נש ואמר (תהלים קלב ח) קומה יהו"ה למנוחתך אתה וארון עזך, קומה יהו"ה למנוחתך, כמאן דאמר יקום מלכא לבי נייחא דמשכניה. תרין אינון הוו דאמרו קומה יהו"ה, משה ודוד, משה אמר (במדבר י לה) קומה יהו"ה ויפוצו אויביך, ודוד אמר קומה יהו"ה למנוחתך, מאי איכא בינייהו, אלא משה כמאן דפקיד לבייתיה קאמר, משה פקיד ליה לאגחא קרבא לקביל שנאו, דוד זמין ליה לנייחא כמה דמזמין (ליה) למריה, זמין למלכא ולמטרוניתא עמיה, הה"ד קומה יהו"ה למנוחתך אתה וארון עזך, בגין דלא לאפרשא לון. כהניך ילבושו צדק וחסידיך ירננו, מכאן אוליפנא, דמאן דמזמן למלכא ישני:

סתרי תורה:

מנחתא לההיא סטרא, בגין דמאן דאשתזיב מתמן איהו רחימא וברירא דקודשא בריך הוא, מאי כתיב ויצא יעקב מבאר שבע, סטרא דרזא דמהימנותא, וילך חרנה, סטרא דאשת זנונים אשה מנאפת. סטרא דסטרין סטרא, מגו דתוקפא דטיהרא דיצחק, (נפק) מגו דורדיא דחמרא, נפק חד נעיצו קטירא, כליל חד דכר ונוקבא, סומקא כוורדא, מתפרשן לכמה סטרין ושבילין, דכורא אקרי סמ"ל, נוקביה כלילא בגויה תדיר, כמה דאיהו בסטר קדושה הכי נמי בסטרא אחרא, דכר ונוקבא כלילין דא בדא. נוקבא דסמ"ל נחש אקרי, אשת זנונים, קץ כל בשר, קץ הימים, תרין רוחין בישין מתדבקן כחדא, רוחא דדכורא דקיק, רוחא דנוקבא בכמה אורחין ושבילין מתפרשא, ומתדבקא בההוא רוחא דדכורא. קשיטת גרמה בכמה תכשיטין כזונה מרחקא, קיימת בריש אורחין ושבילין לפתאה בני נשא, שטיא דקריב בהדה, אתקיפת ביה ונשקת ליה, מסכת ליה חמרא דדורדיא דמרורת פתנים, כיון דשתי אסטי אבתרה, לבתר דחמאת ליה סטי אבתרה מאורחא דקשוט, אפשיטת גרמה מכל אינון תקונים דהות מתקנא לגבי דההוא שטיא. תקונין דילה לפתאה לבני נשא, שערחה מתקנין סומקין כוורדא, אנפאה חורין וסומקין, באודנהא תליין שיתא תקונין אטונא דמצרים, תליין על קדלהא כל חילי דארעא דקדם, פיה מתקנא בפתיחו דקיק יאה בתקונהא, לישנא חדידא כחרבא, שעיען מלהא כמשחא, שפוואה יאן סומקין כוורדא, מתיקו בכל מתיקו דעלמא, ארגוונא לבשת, אתתקנת בארבעין תקונין חסר חד. שטיא (דא) סטי אבתרהא, ושתי מכסא דחמרא, ועביד בה ניאופין, ואסטי אבתרה, מה עבדת שבקת ליה נאים בערסא, וסלקת לעילא ואלשינת עליה, ונטלא רשו ונחתא, אתער ההוא שטיא וחשב לחייכא

בהדה כקדמיתא, והיא אעדיאת תקונהא מינה, ואתהדרת גיבר תקיף קאים לקבליה, לביש לבושא
דנורא מלהטא, בדחילו תקיף מרתתא:

זוהר חלק א דף קמח/ב

זהר:

עובדוי, בגין למיהב חדוה למלכא, אי ארחה דמלכא דחדאן ליה בדיחי הדיוטי, יסדר קמיה בדיחי
רופינוס ופרדשכי, ואי לאו, לאו איהו (בגין) בדיחותא דמלכא. תא חזי דוד זמין ליה למלכא
ולמטרוניתא לנייחא, מה עבד שאני בדיחי דמלכא בגין רופינוס, ומאן נינהו, דכתיב (תהלים קלב
ט) כהניך ילבשו צדק וחסידיך ירננו, וחסידיך ירננו, לוייך ירננו מבעי ליה, דהא ליואי אינון
בדיחי מלכא, והשתא דוד דזמין ליה לנייחא, עבד כהני וחסידי דליהו אינון בדיחי מלכא, א"ל
קב"ה, דוד, לא בעינא לאטרחה עלך (אלין), (נ"א אמר ליה קב"ה דוד לאו הכי), אמר ליה דוד,
מארי (לאו הכי אלא) כד אנת בהיכלך את עביד רעותך, השתא דזמינא לך, ברעותי קיימא מלה
לאקרבא אלין, דאינון חשיבי יתיר, אע"ג דלאו ארחהיהו בהאי. מכאן אוליפנא דמאן דאיהו
בביתיה יסדר ארחהיה ועובדיה כרעותיה, אי מזמנין ליה יעביד רעותיה דאושפיזיה כמה דמסדר
עלוי, דהא דוד אחלף ליואי וסדר כהני, וקב"ה אוקים מלה כרעותיה, אמר דוד (שם י) בעבור
דוד עבדך אל תשב פני משיחך, סדורא דקא סדרנא לא יתוב לאחורא, א"ל קב"ה דוד, חייך
אפילו במאנין דילי לא אשתמש, אלא במאנין דילך, ולא אז קב"ה מתמן, עד דיהיב ליה נבזבזן
ומתנן, דכתיב (שם יא) נשבע יהו"ה לדוד אמת לא ישוב ממנה, מפרי בטנך אשית לכסא לך,
אתא רבי יצחק ונשקיה, אמר אי לא אתינא להאי ארחא אלא למשמע דא דיי. פתח חד בריה
ואמר, ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, היינו דכתיב (בראשית ב כד) על כן יעזב איש את
אביו ואת אמו ודבק באשתו. דבר אחר ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, רמז כד נפקו ישראל
מבי מקדשא ואתגלו ביני עממיה, כדבר אחר (איכה א ו) ויצא מן ציון כל הדרה, וכתיב (שם
ג) גלתה יהודה מעוני וגו'. פתח אחרא זעירא ואמר, ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש וגו',
מאי ויפגע במקום, למלכא דאזיל לבי מטרוניתא, בעי למפגע לה ולבסמא לה במלין, בגין דלא
תשתכח גביה כהפקירא, ולא עוד אלא דאפילו אית ליה ערסא דדהבא וכסותותי מרקמאן
באפלטייא למיבת בהו, ואיהי מתקנא ערסיה באבנין בארעא ובקיסטרא דתיבנא, ישבוק דידיה
ויבית בהו למיהב לה נייחא, ובגין דיהא רעותא דלהון כחדא בדלא אניסו, כמה דאוליפנא הכא,
דכיון דאזל לגבה מה כתיב (וילן שם כי בא השמש, לאחזאה דאסיר ליה לבר נש לשמשא ערסיה
ביומא), ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וישכב במקום ההוא, בגין למיהב לה נייחא, דאפילו
אבני ביתא רחמיין קמיה למיבת בהו, (ס"א דכתיב וישכב במקום ההוא). בכה רבי יצחק (ד"א
ל"ג וחייך) וחדוי, אמר מרגלאן אלין תחות ידיכו ולא אזיל בתרייכו, אמרו ליה את תזיל לאורחך,
ואנן נייעול למתא להלולא דהאי ברי, אמר רבי יצחק השתא אית לי למהך לארחי:

סתרי תורה:

גרמא ונפשא, ערומה, מלייא דעיינין דחלון, חרבא שננא בידיה, טיפין מרירן תליין מההוא חרבא,
קטיל ליה לההוא שטיא, וארמי ליה לגו גיהנם. יעקב נחת לגבה ואזל לאתרה, שנאמר וילך
חרנה, וחמא כל תקון ביתא, ואשתזיב מינה, דכורא דילה סמא"ל אבאיש קמיה, ונחת לאגחא
ביה קרבא, ולא יכיל ליה, דכתיב (בראשית לב כה) ויאבק איש עמו וגומר, כדין אשתזיב מכלא,
ואשתלים בשלימו, ואסתלק בדרגא שלים ואתקרי ישראל, כדין סליק בדרגא עלאה ואשתלים
בכלא, והוה עמודא דאמצעיתא, ועליה כתיב (שמות כו כח) והבריח התיכון וגו'. מהו ויגע בכף

יריכו, ליה לא יכיל, אבל נגע בכף יריכו דאינהו נדב ואביהוא דנפקו מן ירכו דאהרן, (ס"א) בסיבת אש זרה, והא אתערו (משלי ז ה) לשמרך מאשה זרה וגו', ותפסא לון ברשותא, תא חזי מה כתיב ביעקב שלימא), (ועל יעקב כתיב) והברית התיכון בתוך הקרשים מברית מן הקצה אל הקצה:

זוהר חלק א דף קמט/א

זהר:

אזיל ליה וסדר מלין קמיה דרבי שמעון, אמר רבי שמעון, ודאי שפיר קאמרו, וכלא בקב"ה אתמר, אמר מלין אינון מבני בנוי דרבי צדוק חלשא נינהו, מאי טעמא אקרי חלשא, בגין דארבעין שנין אתעני על ירושלם דלא יתחרב ביומוי, והוה פריש על כל מלה ומלה דאורייתא רזין עלאין, ויהיב בהו ארחא לבני עלמא לאתנהגא בהו. אמר רבי יצחק, לא הוו (אלא) יומין זעירין עד דאערענא בהווא בר נש, ובריה זעירא עמיה, אמינא ליה אן הוא ברך אחרא, א"ל עבידנא ליה הלולא ואשתאר בדביתהו, כיון דאשתמודע בי, א"ל חייך דלא זמינא לך להלולא דברי, בגין תלת מלין, חד דלא ידענא כך ולא אשתמודענא לך, דהכי מזמנין ליה לבר נש כפום יקריה, ודילמא אנת גברא רבא ואפגים יקרך, וחד דילמא אנת אזיל בארחה בבהילו ולא אטרח עלך, וחד דלא תכסיף קמי אינשי דחבורא, דאורחא דילך דכל אינון דאכלי לפתורא דחתן וכלה, כלהו יהבי נבזבזן ומתנן לון, אמינא ליה קב"ה ידן לך לטב, אמינא ליה מה שמך א"ל צדוק זוטא. בהווא שעתא אוליפנא מניה תליסר (נ"א תריסר) רזין עלאין באורייתא, ומן בריה תלת, חד בנבואה, וחד (נ"א ותרין) בחלמא, ואמר מה בין נבואה לחלמא, נבואה בעלמא דדכורא איהו, וחלמא בעלמא דנוקבא, ומהאי להאי כשיתא דרגין נחתא, נבואה בימינא ובשמאלא, וחלמא בשמאלא, וחלמא מתפרשא לכמה דרגין לתתא, בגין כך חלמא איהו בכל עלמא, אבל כפום דרגיה הכי חמי, כפום בר נש הכי דרגיה, דנבואה לא אתפשטא אלא באתריה. תא חזי מה כתיב:

ויחלום והנה סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו, פתח ואמר (יחזקאל א ג) היה היה דבר יהו"ה אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים על נהר כבר, ותהי עליו שם יד יהו"ה, היה היה, נבואה לשעתא היתה (ס"א הוות), דאצטרך על גלותא בגין דשכינתא נחתת בהו בישראל בגלותא, וחמא יחזקאל מה דחמא לפום שעתא, ואף על גב דלא אתחזי ההוא אתר להאי, בגיני כך היה היה. מאי היה היה, אלא היה לעילא, היה לתתא, דכתיב סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, נטיל (ליה) לעילא ונטיל (ליה) לתתא, היה היה, חד לעילא וחד לתתא, תא חזי האי סלם בתרי עלמין אתתקף בעילא ותתא. בארץ כשדים על נהר כבר, בארץ כשדים, באתר דגלותא שריא ביה, ועם כל דא על נהר כבר, מאי נהר כבר, אלא דהוה כבר מקדמת דנא, דשכינתא:

סתרי תורה:

ויחלום והנה סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, חלמא מדרגא שתיתאה מאינון תרין דרגין דנבואה, עד ההוא דרגא שית דרגין אינון, ועל דא חלמא חד משתי דרגין דנבואה. סלם, חמא בנוי דזמינין לקבלא אורייתא בטורא דסיני, סלם דא סיני (ס"א בגימטריא), בגין דאיהו נעיץ בארעא וחשיב בסליקו לשמיא, וכל רתיכין ומשיריין עלאין כלהו נחתו תמן בהדי קודשא בריך הוא כד יהיב לון אורייתא, וכלא חמא. חמא מטטרון סבא דביתא, דשליט בכל דיליה, דאיהו קאים בשלטנו על (האי) עלמא, בשולטנו בשם שד"י, וסליק לעילא בסליקו דשמא דמריה יהו"ה,

אתר דיעקב אשתלים ביה לבתר, וראשו דשם שדי איהו י', ודא מגיע השמימה, כיון דמטי וסליק את דא לההוא אתר, אשתלים ואתקרי בההוא שמא דמאריה יהו"ה. והנה מלאכי אלהי"ם עולים ויורדים בו, אינון מלאכין קדישין דקריבין למלכותא סלקין, ואינון אחרנין דלא קריבין הם נחתי. ותו בו סלקי ונחתי, כד איהו סלקין בהדיה, כד נחתי נחתי בהדיה:

זוהר חלק א דף קמט/ב

זהר:

שריא עלוי, דכתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו', ודא הוא נהר חד מאינון ארבע נהרין, ובגין דשריא עלוי מקדמת דנא והוה עלוי כבר, שריא ביה השתא, ואתגלי ליה ליחזקאל. תא חזי ויחלום, וכי יעקב קדישא דאיהו שלימא דאבהן בחלמא אתגלי עלוי, ובאתר דא קדישא לא חמא (ליה) אלא בחלמא, אלא יעקב בההוא זמנא לא הוה נסיב, ויצחק הוה קיים, ואי תימא והא לבתר דאתנסיב כתיב (בראשית לא י) וארא בחלום, תמן אתר גרים, ויצחק הוה קיים, ועל דא כתיב ביה חלום, ולבתר דאתא לארעא קדישא עם שבטין, ואשתלים להון עקרת הבית, ואם הבנים שמחה, כתיב (שם לה ט) וירא אלהי"ם אל יעקב וגו', וכתיב (שם מו ב) ויאמר אלהי"ם לישראל במראות הלילה, הכא לא כתיב ביה חלום, דהא מדרגא אחרא עלאה הוה. תא חזי חלמא איהו ע"י דגבריאל, דאיהו לתתא בדרגא שתיתאה מנבואה, מראה על ידא דההוא דרגא דההיא חיה דשלטא בליליא, ואי תימא הא כתיב (דניאל ח יז) גבריאל הבן להלז את המראה, הכי הוא ודאי דמראה מלוי סתימין יתיר, ובחלמא פריש יתיר, ופריש סתימין דמראה, ועל דא אתפקד גבריאל דיפרש מלוי דמראה דאיהו סתים יתיר, ועל דא כתיב במראה, וירא, וארא, מאי טעמא, בגין דמראה איהו כהאי מראה דאתחזי כל דיוקנין בגויה, בגיני כך וארא, אחמית דיוקניה באל שדי דאיהו מראה, דאתחמי דיוקנא אחרא בגויה, וכל דיוקנין עלאין ביה אתחזון. בגיני כך יעקב בההוא זמנא כתיב, ויחלום והנה סלם מוצב ארצה (וראשו), מהו סלם, דרגא דשאר דרגין ביה תליין, והוא יסודא דעלמא, וראשו מגיע השמימה, הכי הוא לאתקשרא בהדיה, וראשו מגיע השמימה, מאן ראשו, ראשו דההוא סלם, ומאן איהו, דא דכתיב ביה (בראשית מז לא) ראש המטה, בגין דאיהו ראש להאי מטה ומנה נהיר, מגיע השמימה, בגין דאיהו סיומא דגופא, וקאים בין עלאה ותתאה, כמה דברית איהו סיומא דגופא, וקאים בין יריכין וגופא, ועל דא מגיע השמימה. והנה מלאכי אלהי"ם עולים ויורדים בו, אלין ממנן דכל עמין, דאינון סלקין ונחתין בהאי סלם, כד ישראל חטאן מאיך האי סלם וסלקין אינהו ממנן, וכד ישראל מתכשרן עובדייהו אסתלק האי סלם וכלהו ממני נחתי לתתא, ואתעבר שולטנותא דלהון, כלא בהאי סלם קיימא, וכד כלהו נחתי לתתא, אתעביד סלם קיימא, הכא חמא יעקב בחלמיה שלטנותא דעשו ושלטנותא דשאר עמין. דבר אחר, והנה מלאכי אלהי"ם עולים ויורדים בו, במאן, בההוא ראשו דההוא סלם, דכד אסתלק ראשו מניה סלם אתכפיא, וסלקין כלהו ממנן, וכד אתחבר ראשו בההוא סלם אסתלק, וכלהו ממנן נחתי, וכלא חד מלה. כתיב (מ"א ג ה) בגבעון נראה יהו"ה אל שלמה בחלום הלילה, ויאמר אלהי"ם שאל מה אתן לך, ואי תימא הכא בחלום, וכי מה:

סתרי תורה:

מלאכי אלהי"ם, תריסר מרגליטאן טבאן, ואינון מיכאל"ל, קדמיאל"ל, פדאל"ל. גבריאל"ל, צדקיא"ל, חסדיאל"ל. רפאל"ל, רזיאל"ל, סטוריה"ל. נוריא"ל, יפיאל"ל, ענאל"ל. אלפי שנאן, שנאל"ן שו"ר, נש"ר, ארי"ה, נ' אדם כליל דכר ונוקבא, ואינון סלקי כד איהו סליק, ואלין נחתי כד איהו

נחית. ותו כל אינון דשלטי בשלטנו דהאי עלמא על ידיה סלקין, וכל אינון דנחתי על ידיה נחתי, כלהו בהאי סלם, יהו"ה שלטא על כלא, דכתיב והנה יהו"ה נצב עליו. כד אתער, כתיב אין זה כי אם בית אלהי"ם וזה שער השמים, בית אלהי"ם ודאי, ואיהו תרעא לאעלא לגו, דכתיב (תהלים קיח יט) פתחו לי שערי צדק אבא במ אודה יה, זה השער ליהו"ה, זה שער השמים כלא חד, ע"כ:

זוהר חלק א דף קנ/א

זהר:

רשו אית ליה לחלום בהאי, אלא הכא אתכליל דרגא בדרגא, דרגא עלאה בדרגא תתאה, בגין דעד כען שלמה לא הוה שלים, כיון דאשתלים, כתיב (שם ה יב) ויהו"ה נתן חכמה לשלמה, וכתיב (שם ד ל) ותרב חכמת שלמה, דקיימא סיהרא באשלמותא, ובי מקדשא אתבני, וכדין הוה חמי שלמה עינא בעינא חכמתא, ולא אצטריך לחלמא. לבתר דחטא אצטריך ליה לחלמא כקדמיתא, ועל דא כתיב (שם יא ט) הנראה אליו פעמים, וכי פעמים הוה ולא יתיר, אלא סטרא דחלמא הוה ליה פעמים, סטרא דחכמתא כל יומא הוה, ועם כל דא סטרא דחלמא הוה יתיר על כל שאר בני נשא, בגין דאתכליל דרגא בדרגא, מרא"ה במרא"ה, והא השתא בסוף יומי חשך יתיר, ודא בגין דחטא, וסיהרא קיימא לאתפגמא, מאי טעמא, בגין דלא נטיר ברית קדישא, באשתדלותיה בנשים נכריות, ודא הוא תנאי דעבד קב"ה עם דוד, דכתיב (תהלים קלב יב) אם ישמרו בניך בריתי וגו', גם בניהם עדי עד ישבו לכסא לך, מאי עדי עד, היינו דכתיב (דברים יא כא) כימי השמים על הארץ, ובגין דשלמה לא נטר האי ברית כדקא יאות, שריא סיהרא לאתפגמא, ועל דא בסופא אצטריך חלמא, וכן יעקב אצטריך ליה לחלמא כדאמרן:

והנה יהו"ה נצב עליו וגו', הכא חמא יעקב קשורא דמהימנותא כחד, נצב עליו, וכתיב (מ"א כב מח) ומלך אין באדום נצב מלך (נצב עליו), חמא דכל דרגין קיימין כלהו כחד על ההוא סלם, לאתקשרא כלא בחד קשרא, ובגין דאתיהיב ההוא סלם בין תרין סטרין, הה"ד אני יהו"ה אלקי אברהם אביך ואלקי יצחק, הארץ וגו', אלין אינון תרין סטרין בימינא ושמאלא. דבר אחר והנה יהו"ה נצב עליו, (ויאמר) עליה דיעקב, למהוי כלא רתיכא קדישא, ימינא ושמאלא ויעקב בגוייהו, כנסת ישראל לאתקשרא בינייהו, הה"ד אני יהו"ה אלקי אברהם אביך ואלקי יצחק, מנלן דיעקב באמצעיתא, משמע דכתיב אלקי אברהם אביך ואלקי יצחק, (הארץ) ולא כתיב אלקי יצחק אביך, דכיון דאתקשר ביה באברהם אשתכח דאיהו באמצעיתא, ולבתר הארץ אשר אתה שוכב עליה, הא כלא רתיכא חדא קדישא, והכא חמא דיהוי שלימו דאבהן. תא חזי אלקי אברהם אביך, דכיון דאמר אברהם אביך ודאי איהו באמצעיתא, ואלקי יצחק, הכא אתרמיז דקשיר לתרין סטרין ואחיד לון, קשיר לסטרא חד דכתיב אברהם אביך, וקשיר לסטרא אחרא דכתיב ואלקי יצחק, תוספת וא"ו לגבי יצחק לאחזאה דיעקב אחיד לתרין סטרין, ועד דיעקב לא אתנסיב, לא אתמר באתגליא יתיר, ואתמר באתגליא למאן דידע אורחוי דאורייתא, לבתר דאתנסיב ואוליד אתמר ליה באתגליא, הה"ד (בראשית לג כ) ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אלקי ישראל, מהכא אוליפנא מאן דלא אשתלים לתתא לא אשתלים לעילא. שאני יעקב דאשתלים לעילא ותתא, אבל לא באתגליא, ואי תימא דאשתלים בהיא שעתא, לא, אלא חמא דישתלים לבתר דנא, ואי תימא הא כתיב והנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך, אלא אשגחותא דקב"ה ונטירו דיליה לא אשתביק מניה דיעקב לעלמין, בכל מה דאצטריך ליה בהאי עלמא, אבל בעלמא עלאה עד דאשתלים:

ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש יהו"ה במקום הזה ואנכי לא ידעתי, וכי תוהא הוא דלא ידע, אלא מאי ואנכי לא ידעתי, כמה דאת אמר (ש"א יג יב) ופני יהו"ה לא חליתי, אמר וכי כל האי אתגלי לי, ולא אסתכלנא למנדע אנכי, ולמיעל תחות גדפי דשכינתא למהוי שלים. תא חזי כתיב (בראשית כה כב) ותאמר אם כן למה זה אנכי, כל יומא ויומא חמאת רבקה נהורא דשכינתא:

זוהר חלק א דף קנ"ב

דהויא שכינתא במשכנהא וצליאת תמן, כיון דחמאת עאקו דילה במעהא, מה כתיב ותלך לדרוש את יהו"ה, נפקת מדרגא דא לדרגא אחרא דאיהו הוי"ה, בגיני כך אמר יעקב, וכי כל כך חמינא ואנכי לא ידעתי, בגין דהוה בלחודוי ולא עאל תחות גדפי דשכינתא. מיד ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה, מלה דא לתרין סטרין איהו, מה נורא המקום הזה, חד על ההוא מקום דקאמר בקדמיתא, וחד על את קיימא קדישא דלא בעיא לאתבטלא, ואע"ג דאינהו תרי סטרי חד הוא, אמר אין זה כי אם בית אלהי"ם, אין זה למהוי בטיל, אין זה לאשתכחא בלחודוי, קיימא דילה לאו איהו אלא בית אלהי"ם, לאשתמשא ביה ולמעבד ביה פירין, ולארקא ביה ברכאן מכל שייפי גופא, דהא הוא תרעא דכל גופא, הה"ד וזה שער השמים, דא תרעא דגופא, ודאי תרעא איהו לארקא ברכאן לתתא, אחיד לעילא ואחיד לתתא, אחיד לעילא דכתיב וזה שער השמים, לתתא דכתיב אין זה כי אם בית אלהי"ם, ועל דא ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה, ובני נשא לא משגחן ביקרא דביה, למהוי ביה שלים לעילא ותתא, אתא אבוי ונשקיה. אמר רבי יצחק, כד מלין אינון שמענא מפומיה בכינא, ואמינא בריך רחמנא דלא בטיל מעלמא חכמתא עלאה, אזלינא עמהון עד תלת פרסי, עד דעאלנא עמהון למתא, לא ספיקו למיעל עד דשדך ההוא בר נש לבריה, ואמרי ליה מילך לא יהון לבטלה, אמינא הא דאמר רבי שמעון דמלין אלין כלהו ברזא דחכמתא נינהו, ולאחזאה מלין אחרנין, כד סדרנא מלין קמיה דרבי שמעון, א"ל לא תימא דמלין אלין דינוקא נינהו, אלא מלין דרזין עלאיין נינהו, וכלא ברזא דחכמתא רשימין:

וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלהי"ם עמדי וגו', אמר רבי יהודה, כיון דכל האי אבטח ליה קודשא בריך הוא, אמאי לא האמין, דאמר אם יהיה אלהי"ם עמדי וגו', אלא אמר יעקב חלמא חלמנא, וחלמין מנייהו קשוט ומנייהו לא קשוט, ואם יתקיים הא ידענא דחלמא קשוט הוא, ועל דא אמר אם יהיה אלהי"ם וגו' כמה דחלמנא, והיה יהו"ה לי לאלהי"ם, אנא אהא משיך ברכאן ממבועא דנחלא דכלא לאתר דא דאקרי אלהי"ם. תא חזי, ישראל דאיהו באמצעיתא, כלא נטיל הוא בקדמיתא ממקורא דכלא, ולבתר דימטי ליה, מניה נגיד ואמשיך להאי אתר, משמע דכתיב והיה יהו"ה לי בקדמיתא, ולבתר כלא לאלהי"ם, כמה דאלהי"ם יהא נטיר ועביד לי כל אלין טבאן, אוף אנא אהא משיך ליה מאתר דילי כל אינון ברכאן, ואתחבר קשרא דכלא ביה, אימתי ושבתי בשלום אל בית אבי, כד אהא יתיב בדרגא דילי, ואהא יתיב בדרגא דשלום, לתקנא בית אבי, ושבתי בשלום דייקא, כדן והיה יהו"ה לי לאלהי"ם. דבר אחר ושבתי בשלום אל בית אבי, דתמן הוא ארעא קדישא, תמן אשתלים, והיה יהו"ה לי לאלהי"ם, באתר דא אסלק מדרגא דא לדרגא אחרא כדקא יאות, ותמן אפלח פולחניה. רבי חייא פתח ואמר, (תהלים סה ד) דברי עונות גברו מני פשעינו אתה תכפרם, האי קרא קשיא דלאו סופיה רישיה ולא רישיה סופיה, אלא דוד בעא על גרמיה ולבתר בעיא על כלא, דברי עונות גברו מני, אמר דוד אנא ידענא בגרמי דחבנא, אבל כמה חייבין אינון בעלמא דאתגברו חובייהו עלייהו יתיר מני, הואיל וכן, לי:

זוהר חלק א דף קנ"א

ולהון, פשעינו אתה תכפרם. תא חזי בשעתא דחייבין סגיאין בעלמא, אינון סלקין עד ההוא אתר דספרי דחייביא אתפתחו, כמה דאת אמר (דניאל ז') דינא יתיב וספרין פתיחו, וההוא ספר (דינא עלה קיימא), (נ"א לעילא מרישיה דדוד איהו), בגיני כך דברי עונות גברו מני, ועל דא פשעינו אתה תכפרם. יעקב כגוונא דא, בגין כך לא הימין, אי תימא דלא הימין בקב"ה, לא, אלא דלא הימין ביה בגרמיה, דילמא יחוב, וההוא חובא ימנע ליה דלא יתוב בשלם, ויסתלק נטירו מניה, ובגין כך לא הימין בגרמיה, והיה יהו"ה לי לאלהי"ם, אפילו רחמי כד איתוב בשלם אשוי לקבלי לדינא, בגין (ס"א דאהא) דאנא פלח קמיה תדיר. אמר רבי אחא, אמר יעקב, השתא לא אצטריכנא לדינא, כד איתוב לבית אבא אתכלילנא בדינא ואתקשר ביה, אמר רבי יוסי, לאו הכי, אלא אמר, השתא אם יהיה אלהי"ם עמדי, דינא אצטריכנא לנטרא לי, עד דאיתוב בשלם לבית אבא, אבל כיון דאיתוב בשלם, אתכלילנא רחמי בדינא, ואתקשר בקשורא מהימנא, לאכללא כלא כחד:

והאבן הזאת אשר שמתה מצבה יהיה בית אלהי"ם, דהא כדין יהא כלא קשורא חדא, והאי אבן אתברכא מימינא ומשמאלא, ואתברכא מעילא ומתתא, בגין (דא) דאתן מעשרא מכלא. אמר רבי אבא, הא כתיב ויקח מאבני המקום, ואי תימא דאבנא דא עלאה (על) כמה אבנין, לאתר מותביה למשרי עליהו, (נ"א האי דכתיב) והא כתיב והאבן הזאת אשר שמתה מצבה, (נ"א עליונה מבעי ליה), בגין (נ"א כיון) דאמר אין זה כי אם בית אלהי"ם, הכא ארים לה קמא עלאה, בגין דתלה כל שבחא דזה בה, דאין זה לקיימא (לתתא), כי אם בית אלהי"ם, ושפיר, ועל דא אשר שמתה מצבה כתיב, יהיה בית אלהי"ם לעלמין. בית אלהי"ם, בית יהו"ה מבעי ליה, כמה דאת אמר לכונן את בית יהו"ה, וכן (תהלים קכב א) בית יהו"ה נלך, אלא אתר דבי דינא איהו מתרין סטרין עלאין, מסטרא דיובלא דאיהו אלהי"ם חיים, ומסטרא דיצחק אלהי"ם. אמר רבי אלעזר, יובלא אע"ג דדינין (נפקין) מתערין מינה, וכלהו רחמי, (ודינין), כל חידו מינה נפקין, והוא חדוותא (ס"א והוא חירותא) דכלא, אלא בית אלהי"ם סטרא דדינא קשיא, אי לטב בסטרא (דיובלא) דשמאלא אתער ביה רחמותא, כמה דאת אמר (שיר ב ו) שמאלו תחת לראשי, אי לביש בסטרא דשמאלא אתער ביה דינא קשיא, כמה דאת אמר (ירמיה א יד) מצפון תפתח הרעה על כל יושבי הארץ, ודאי בית אלהי"ם. רבי שמעון אמר, בית אלהי"ם, היינו דכתיב (תהלים מח ג) קרית מלך רב, אית מלך סתם ואית מלך רב, ודא עלמא עלאה מלך רב איהו, ודא הוא קרית מלך רב. רבי חייא ורבי חזקיה הוו יתבי תחות אילני דחקל אונו, אדמוך רבי חייא, חמא ליה לאליהו, אמר מקסטיטורא דמר חקלא נהיר, אמר השתא אתינא לאודעא דירושלם קריב איהו לאתחרבא, וכל אינון קרתין דחכימא, בגין דירושלם דינא איהו, ועל דינא קיימא, ועל דינא אתחרב, והא אתיהיב רשו לסמא"ל עלה, ועל תקיפי עלמא, ואתינא לאודעא לחכימא דילמא יורכון שני דירושלם. דהא כל זמנא דאורייתא אשתכח בה היא קיימא, בגין דאורייתא אילנא דחיי דקיימי עלה, (תרי נוסחי אינון) כל זמנא דאורייתא אתער לתתא, אילנא דחיי לא אעדי לעילא, פסק אורייתא לתתא, אילנא דחיי אסתלק (מינה) מעלמא, ועל דא כל זמנא דחכימא יחדון בה באורייתא, לא יכיל סמא"ל בהו, דהא כתיב הקול קול יעקב והידיים ידי עשו, דא הוא אורייתא עלאה דאקרי קול יעקב, בעוד דההוא קול לא פסק, דבור שלטא ויכלא, ועל דא לא אצטריך אורייתא למפסק, ואתער:

זוהר חלק א דף קנא/ב

זהר:

רבי חייא, ואזלו ואמרו מלה דא לחכימיא. אמר רבי ייסא, כלא ידעין דא, והכי הוא, דכתיב (תהלים קכז א) אם יהו"ה לא ישמר עיר שוא שקד שומר, אלין אינון דמשתדלין באורייתא, קרתא קדישא קיימא עליהו, ולא על גברין תקיפין דעלמא, היינו דכתיב אם יהו"ה לא ישמר עיר וגו':

וירא והנה באר בשדה וגו', רבי יהודה פתח ואמר, (שם ג א) מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו, האי קרא אתעררו ביה חבריא, אבל מזמור לדוד, אמאי קאמר שירה, אי בגין דבריה איהו דקם עליה, קינה יתיר מבעי ליה, דהא אבאיש עלוי דבר נש זעיר מקריבוי, מדאחרא סגי, אלא מזמור לדוד, אמר שירה, והכי בעי דוד, דחשיב דקב"ה סליק ליה חובוי לההוא עלמא, כיון דחמא דהכא בהאי עלמא בעי למגביה מניה חדי. תו דחמא דעלאי מניה הוּו בעלמא דקא ברחו, וכלהו בלחודייהו, יעקב ערק דכתיב (הושע יב יג) ויברח יעקב שדה ארם, וערק בלחודוי, משה ערק דכתיב (שמות ב טו) ויברח משה מפני פרעה, וערק בלחודוי, ודוד ברח, כל אינון שולטני ארעא, וכל אינון גיברי ארעא, ורישיהון דישראל, כלהו ערקין עמיה, וסחרין ליה מימיניה ומשמאליה לנטרא ליה מכל סטרין, כיון דחמא שבחא דא אמר שירתא. ואמר רבי יהודה, כלהו אערעו בהאי באר, ודוד אמאי לא אערע ביה, אלא דוד מארי דבבו הוה לקבליה בההוא זמנא, ובגין כך לא אערע ביה, ליעקב ומשה בחדוה קביל לון האי באר, ובעא לאתקרבא בהדייהו, ועל דא כיון דחמא לון האי באר, סליקו מיא לגבייהו, כאתתא דחדיתא עם בעלה. ואי תימא הא אליהו ברח ולא אערע ביה אמאי, אלא אליהו לתתא מן באר הוא, ולא לעילא כמה דהוּו משה ויעקב, ובגין כך מלאך איהו ועביד שליחותא, ובגין דיעקב ומשה לעילא אינון מן הבאר, באר חדי לגבייהו, וסליק לקבלא לון, כאתתא דחדאת לגבי בעלה ומקבלא ליה. וירא והנה באר בשדה, רזא איהו, דחמא האי באר לעילא, דא כגוונא דא, כתיב שלשה עדרי צאן רובצים עליה, אי אינון:

סתרי תורה:

וירא והנה באר בשדה, והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה, באר דרגא דאדון כל הארץ, בשדה חקל תפוחין קדישין, שלשה עדרי צאן, תלת דרגין עלאין קדישין, מתתקנן על ההוא בירא, ואינון נצח והוד ויסודא דעלמא, ואלין משכין מיא מלעילא, ומליין להאי בירא, בגין דההוא מקורא יסודא דעלמא, כד שארי בגו ההוא בירא עביד פירי, ונביע תדיר ואתמליא ההוא בירא מניה, כיון דאתמליא, ודאי כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים, אלין אינון כל אוכלוסין ומשריין קדישין, דכלהו שקיין ושתאן מההוא בירא, וכל חד וחד כמה דאתחזי ליה, והאבן גדולה על פי הבאר, דא אבן דמינה כשלי בני עלמא, אבן נגף וצור מכשול, דקיימא תדיר על פי האי באר, על מימריה, למתבע דינא דכל עלמא, דלא יחות מזונא וטב לעלמא:

תוספתא:

וירא והנה באר בשדה, רבי אלעזר אמר, כתיב (ישעיה נא א) שמעו אלי רודפי צדק, אינון דתבעי רזא דמהימנותא, אינון דאתדבקו בקשורא דמהימנותא, אינון דידעין ארחוי דמלכא עלאה. כד סליקו תרין, ונפקו לקדמות חד, מקבלין ליה בין תרין דרועין, תרי נחתי לתתא, תרין אינון חד בינייהו, תרין אלין מותבא דנביאי, אתר דינקי ביה, חד בינייהו, דאיהו אתחבר בכלא, הוא נטיל כלא. ההוא בירא קדישא:

זוהר חלק א דף קנב/א

זהר:

שלשה, אמאי כתיב ונאספו שמה כל העדרים, אלא אינון שלשה, דרום, מזרח, צפון, דרום מהאי סטרא, וצפון מהאי סטרא, ומזרח בינייהו, ואלין קיימין על האי באר, ואחידן ליה ומליין ליה, מאי טעמא, בגין כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים, היינו דכתיב (תהלים קד יא) ישקו כל חיתו שדי:

ונאספו שמה כל העדרים, היינו דכתיב (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים, וגללו את האבן, מעבירין מינה תקיפו דדינא קשיא, ההוא דגליד וקריש, (ס"א מ"א דכרין), דכדין אקרי אבן, ולא נפקי מינה מייא לבר, וכד אינון נחלין אתיין, אתתקף דרום דאיהו ימינא, ולא יכלא צפון למקריש מ"א, כהאי נהרא כד מימיו סגיאין, לא גלידין וקרישי מיא, כנהרא דמימיו זעירין, ועל דא כד אינון נחלין אתיין, אתתקף דרום דאיהו ימינא, ומיין אשתריין ונגדין, ואשקיין עדרייא כמה דארמן, דכתיב ישקו כל חיתו שדי, והשיבו את האבן על פי הבאר למקומה, בגין דעלמא אצטריך דינא דילה דתהוי בדינא, לאוכחא ביה חייביא. תא חזי יעקב כד הוה יתיב על בירא, וחמא מיא דסלקין לגביה, ידע דתמן תזדמן ליה אתתיה, וכן במשה כד יתיב על בירא, כיון דחמא דמיא סלקין לגביה, ידע דאתתיה אזדמנת ליה תמן, והכי הוה ליה ליעקב דתמן אזדמינת ליה אתתיה, כמה דכתיב עודנו מדבר עמם ורחל באה עם הצאן, ויהי כאשר ראה יעקב את רחל וגו', משה דכתיב (שמות ב יז) ויבאו הרועים ויגרשום וגו', ותמן אזדמנת ליה צפורה:

סתרי תורה:

ונאספו שמה כל העדרים, ונאספו שמה העדרים לא כתיב, אלא כל העדרים, משריין קדישין לעילא, ומשריין קדישין לתתא, אלין בשירין ותושבחן לעילא, ואלין בצלותין ובעותין לתתא, אלין ואלין, מיד וגללו את האבן מעל פי הבאר, מגנדרין לה ומעברין לה מן קודשא, ואסתליק מן דינא, מיד והשקו את הצאן, נטלו מלאכי עלאי לעילא ונטלי ישראל לתתא, לבתר והשיבו את האבן, על מימרא דהאי באר, לאתעטרא (ס"א, לאתעתדא) קמיה, ולמתבע דינא דעלמא, לאתנהגא עלמא בדינא, והכי אצטריך, דהא לא יכיל עלמא למיקם אלא על דינא, למהוי כלא בקשוט וזכו. כיון דאשתלים יעקב, לא אצטריך להאי אבן סיועא אחרא, מה כתיב, ויגש יעקב ויגל את האבן, ויגל וגללו, ולא כתיב ויסר והסירו, אלא וגללו, היינו ערבוביא דשטן, דמערבבין ליה דלא יכיל לקטרגא, ויעקב בלחודיה לא אצטריך לסיועא אחרא, אלא איהו בלחודיה, דהא שלימו דאבהתא הוה יעקב, דכיון דיכיל ביה בעשו בהאי עלמא, יכיל לעילא, ובכלא אצטריך עובדא. תרין עלמין אחסין יעקב, חד עלמא דאתגליא וחד עלמא דאתכסיא, כגוונא דלהון ממש, מחד נפקו שית שבטין, ומחד נפקו תרין שבטין, עלמא דאתכסיא אפיק שית סטריין, עלמא דאתגליא אפיק תרין, ואינון תרין כרובין דתחותה, ויעקב בין תרין עלמין אשתכח, בדיוקנא דלהון ממש, ובגין כך כל מלוי דלאה הוו באתכסיא, ודרחל באתגליא:

תוספתא:

קאים תחותייהו, חקלא דתפוחין קדישין איהו, מהאי בירא מתשקיין עדריא, כל אינון רתיכין, כל אינון מארי גדפין, ג' קיימין רביעין (קיימין) על האי בירא, האי בירא מנייהו אתמלי, הה"ד כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים וגו', דא אדנ"י אתקרי, על דא כתיב (דברים ג כד) אדני אלהי"ם אתה החילות, וכתיב (דניאל ט יז) והאר פניך על מקדשך השמם למען אדני, אדון כל הארץ, הה"ד (יהושע ג יא) הנה ארון הברית אדון כל הארץ:

זוהר חלק א דף קנב/ב

בגין דההוא באר גרמא לון. תא חזי האי באר, שבע זמנין כתיב בפרשתא דא, בגין דאיהו רמז לשבע, והכי אקרי באר שבע, (בגין) באר דא אדכר שבע זמנין בפרשתא דא, דכתיב וירא והנה באר בשדה, כי מן הבאר ההיא, והאבן גדולה על פי הבאר, ונאספו שמה כל העדרים וגו' מעל פי הבאר, והשקו את הצאן והשיבו את האבן על פי הבאר, וגללו את האבן מעל פי הבאר, ויגל את האבן מעל פי הבאר, הא שבעה, ובודאי דהכי הוא. במשה לא כתיב אלא זמנא חדא, דכתיב (שם טו) וישב בארץ מדין וישב על הבאר, בגין דמשה אתפרש מכל וכל מביתא דלתתא, ויעקב לא אתפרש כלל, במשה חד, כמה דכתיב (שיר ו ט) אחת היא יונתי תמתי, אחת היא לאמה, ובגין כך משה מאריה דביתא הוה, ואסתלק לעילא, במשה כתיב וישב על הבאר, ביעקב וירא והנה באר בשדה, ולא כתיב וישב על הבאר. דבר אחר, ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, רבי אבא פתח ואמר, (תהלים קו ג) אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת, שומרי משפט, זכאין אינון ישראל דקודשא ב"ה יהב לון אורייתא דקשוט לאשתדלא בה יממא וליילי, דהא כל מאן דאשתדל באורייתא, אית ליה חירו מכלא, חירו מן מותא, דלא יכלא לשלטאה עליה, והא אוקמוה, בגין דכל מאן דאשתדל באורייתא ואתאחיד בה, אתאחיד באילנא דחיי, ואי ארפי גרמיה מאילנא דחיי, הא אילנא דמותא שריא עלוי ואתאחיד ביה, הה"ד (משלי כד י) התרפית ביום צרה צר כחכה, התרפית, אי ארפי ידוי מאורייתא, ביום צרה צר כחכה, מאי צר כחכה, צר כח כה, דהא איהי תדיר לימינא, ונטירו דילה תדיר על בר נש כד אזיל באורחוי דאורייתא, וכדין דחי ליה לרע לבר, דלא יקרב לגביה דבר נש, ולא יכיל לקטרגא ליה, וכד בר נש אסטי מארחוי דאורייתא ואתרפי מנה, כדין צר כח כה, בגין דההוא רע דאיהו שמאלא שליט עליה דבר נש, ודחי ליה להאי כה לבר, עד דדחיק ליה אתר בעקו. דבר אחר צר כחכה, דכד בר נש אחיד בארחי דאורייתא, אתרחים לעילא ואתרחים לתתא, ורחימא דקב"ה הוי, כמה דאת אמר (ש"ב יב כד) ויהו"ה אהבו, דהוה רחימוי דקב"ה ורחים ליה, וכד בר נש אסטי מארחי דאורייתא, כדין צר כח כה, צר דיליה, ומארי דבכו איהו לגביה, ושליט עלוי ההוא דאקרי רע, עד דמקטרג ביה בהאי עלמא ובעלמא דאתי. תא חזי האי רע דאיהו יצר הרע, שליט על עלמא בכמה סטריין, וכמה שלטנו אית ליה בעלמא, ואיהו חויא תקיפא דחב ביה אדם, וכשלין ביה בני עלמא, ומשכי ליה עלייהו, עד דאפיק לון נשמתיהו, ותא חזי כד איהו שליט שליט על גופא, וכיון דעל גופא שליט, נשמתא נפקא מניה, בגין דגופא אסתאב, ונשמתא סלקא, ולא שליט עליה עד דנטיל רשו, וכמה אינון דאתיין מסטריה ושלטין על עלמא, והא תנינן, דכל עובדין דעלמא דאתעבידו ושלטי בהו, ואית ליה ממנן ושמשין, וכלהו שמשין בעובדין דעלמא. ועל דא איהו קץ דשמאלא, והא אוקמוה, דאית קץ לימינא ואית קץ לשמאלא, והאי קץ דשמאלא איהו קץ כל בשר, קץ כל בשר אקרי, קץ כל רוחא לא אקרי, ורזא דמלה דא איהו קץ (כל בשר) ודא איהו קץ, דא קץ על בשרא, ודא על רוחא, בגין כך דא פנימי ודא חיצון, דא ימינא ודא שמאלא, דא קדישא ודא מסאבא, והא אוקמוה. ותא חזי רזא עלאה קדישא דמהימנותא, רזא דעלמא דדכורא ועלמא דנוקבא, וכל קדושא דקדישין ביה, וכל רזי דמהימנותא מהכא נפקו, וכל חייין, וכל חירו, וכל טבין, וכל:

זוהר חלק א דף קנג/א

נהורין מהכא אינון, וכל ברכאן, וטלי נדבאן, וכל רחימו דרחימותא, כלא מסטרא דא רזא דדרום. מסטרא דצפון מתפשטי דרגין, עד דמטא לתתא, קסטופא דדהבא, מסטרא מסאבא לכלוכא דמסאבא, ואחיד להאי לעילא, ואחיד להאי לתתא, והכא מזדווגי דכר ונוקבא כחדא, ואינון רוכב נחש, רזא דדכר ונוקבא, ורזא דא עזאז"ל. ומהכא מתפרשין דרגין, ונפקין כמה סטריין לעלמא, דמתפשטין מהכא ושלטין על עלמא, וכלהו סטרי מסאבא, ורברבין ממנן גו עלמא. תא חזי, עשו

כד נפק לעלמא, כוליה סומקא כורדא, בשערא כגוונא דשעיר, ומתמן אלופין ממנן תריסין (ס"א תריסר) דשלטין בעלמא והא אוקמוה. תא חזי, אשרי שומרי משפט, דנטרי מהימנותא דקב"ה, בגין דקב"ה איהו משפט, ובעי ליה לבר נש לנטרא דלא יסטי לארחא אחרא, אלא דיהא נטיר משפט, בגין דקב"ה איהו משפט דכל ארחוי משפט. עושה צדקה בכל עת, וכי בכל עת יכיל בר נש למעבד צדקה, אלא מאן דישתדל בארחוי דאורייתא, ועביד צדקה עם אינון דאצטריכו לה, דכל מאן דעביד צדקה עם מסכנא, אסגי ההיא צדקה לעילא ותתא. תא חזי, מאן דאשתדל בצדקה, ההיא צדקה דעביד סליק לעילא, ומטא לעילא לההוא אתרא דיעקב דאיהו רתיכא עלאה, ואמשיך ברכאן לההוא אתר ממבועא דכל מבועין, ומההיא צדקה אמשיך וארבי ברכאן לכל אינון תתאי, ולכל רתיכין ולכל חילין, וכלהו אתברכאן, ואתוספן נהורין כדקא יאות, בגין דכלהו אקרו עת, ודא הוא דכתיב עושה צדקה בכל עת. תא חזי, בזמנא דהוו ישראל בארעא קדישא, אינון הוו משכי ברכאן מלעילא לתתא, וכד נפקו ישראל מארעא קדישא, עאלו תחות רשו אחרא, וברכאן אתמנעו מעלמא, תא חזי יעקב הוה תחות רשו קדישא, כיון דנפק מארעא, עאל ברשו אחרא, ועד לא עאל תחות רשו אחרא, אתגלי עליה קב"ה בחלמא, וחתא כל מה דחמא, ואזלו עמיה מלאכין קדישין, עד דיתיב על בירא, וכיון דיתיב על בירא, סליקו מיא לגביה, וכן הוה משה, דמתמן אזדמנת ליה אתתיה, רזא דמלה, בירא לא סלקא אלא כד חמא קשרא דיליה לאתחברא בהדיה. ואמר רבי אבא, כל הני קראי קשיין אהדדי, בקדמיתא כתיב ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, ולבן בחרן הוה יתיב, אמאי נטיל מתמן, דכתיב וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם, ומנלן דבחרן הוה דיוריה דלבן, דכתיב ויאמר להם יעקב אחי מאין אתם, ויאמרו מחרן אנחנו, ויאמר הידעתם את לבן בן נחור, ויאמרו ידענו, משמע דדיוריה דלבן בחרן הוה, אלא יעקב אמר, אנא בעינא למיעל בשכינתא בגין דבעינא לאזדוגא, אבא כד אתנסיב ושדר לעבדא אשכח עינא דמיא, וכדין אזדמנת ליה לאבא אתתא, והא באתר דא לא אשכחנא לא עינא ולא בירא ולא מיא, ומיד וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם, ותמן אזדמנת ליה בירא כדקאמרן, ואזדמנת ליה אתתיה רבי אלעזר אמר, חרן תמן הוה ודאי, והאי בירא בחקלא הוה, דאי לאו הכי אמאי כתיב ותרץ ותגד לאביה, אלא בגין דהוה סמיך למתא. ואמר רבי אלעזר, יעקב דאזדמנת ליה על בירא אתתא, אמאי לא אזדמנת ליה לאה, דהא קיימא ליה ליעקב כל אינון שבטין, אלא לאה לא בעא קודשא בריך הוא לזווגא ליה ליעקב באתגליא, דכתיב ויהי בבקר והנה היא לאה, דהא קודם לכן לא אתגליא מלה, ותו בגין לאמשכא עינא ולבא דיעקב בשפירו דרחל, למעבד דיוריה תמן, ובגינה:

זוהר חלק א דף קנ"ב

אזדוגת ליה לאה ואוקימת כל אינון שבטין. במה ידע יעקב מאן היא רחל, אלא דאינון רעיין אמרו ליה, דכתיב והנה רחל בתו באה עם הצאן. תא חזי מה כתיב, ויאמר אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה, וכי מה דעתיה דיעקב דלא קאמר עשר ירחין או שתא חזא, אלא שבע שנים אמאי, אלא יעקב בחכמתא עבד, בגין דלא יימרון דבגין תיאובתא דשפירו דרחל עבד, אלא בגין חכמתא. דסיהרא בת שבע שנין היא, וכלהו שבע שנין עלאין שרו עליה דיעקב עד לא נסיב לה לרחל, למיתב גבה כדקא יאות, דהא יעקב נטל כלהו בקדמיתא, ולבתר אתא לגבה, בגין לאשתכחא איהו שמים ואיהי ארץ. ורזא דמלה, ויהיו בעיניו כימים אחדים, מאי כימים אחדים, אלא כלהו שבע שנין שקיל לון בעיניו כאינון עלאין, דאינון אחדין דלא מתפרשאן, וכלהו חד דמתקשרן דא בדא, באהבתו אותה, לאשתכחא כגוונא עלאה. תא חזי דאפילו לבן רמז ליה באינון שבע, ולא ידע מאי קאמר, דפתח ואמר טוב, דכתיב טוב תתי וגו'. אמר רבי אבא, הכי הוא ודאי, פלח שבע שנין לאזדוגא בשמטה, אמר רבי אלעזר, תא חזי בכל אתר יובלא סתים דלא אתגליא, ושמטה אתגליא. תא חזי בשעתא דיעקב פלח שבע שנין קדמאין, נפקא קלא ואמר, יעקב, מן

העולם ועד העולם כתיב (תהלים קו מז), עולם סתים דלעילא יובלא, מתמן שירותא, דאלין דאינון סתימין דלא אתגליא לון מן יובלא אינון, בגין כך אסתימו מיעקב, דלא ידע, דחשב דהא מן שמטה אינון, ובגין דיעבד שירותא מעולם דלעילא, אתכסיין מניה, בגין דיובלא איהו סתים, ולבתר דעברו שני יובלא דאתכסייא, עבד שני שמטה דאתגליין, ואתעטר בתרין עלמין ואחיד לון. תא חזי לאה אולידת שית בנין וברתא חדא, והכי אתחזי, דהא שית סטרין קיימין עלה, ואלין שית וברתא חדא ברזא עלאה נפקא. רחל אולידת תרין צדיקים והכי אתחזי, הא שמטה דבין תרי צדיקי יתבא לעלמין, דכתיב (תהלים לז כט) צדיקים ירשו ארץ, צדיק לעילא וצדיק לתתא, צדיק לעילא, מניה נגדן מיין עלאין, צדיק לתתא, מניה נבעא נוקבא מיא לגבי דכורא בתיאובתא שלים, צדיק מסטרא דא וצדיק מסטרא דא, כמה דדכורא לעילא יתיב בין תרי נוקבי, הכי נמי נוקבא לתתא יתבא בין תרי צדיקי, ועל דא יוסף ובנימין תרין צדיקין נינהו, יוסף זכה למהוי צדיק לעילא, בגין דנטר את קיימא, בנימין איהו צדיק לתתא, לאתעטרא שמטה בין תרי צדיקי, יוסף הצדיק ובנימין הצדיק. וכי בנימין צדיק הוה, אין, דכל יומי לא חטא בהאי את קיימא, ואף על גב דלא אזדמן ליה עובדא כיוסף, אי הכי אמאי אקרי צדיק, אלא כל יומי דיעקב הוה באבלא דיוסף, לא שמש ערסיה, ואי תימא דכד אתנטיל יוסף מיעקב רביא הוה ולא נסיב, ואת אמרת דלא שמש ערסיה, אלא אע"ג דאזדווג לבתר, לא בעא לשמשא ערסיה. ואנן הכי תנן, בשעה דשאל יוסף לבנימין, אמר ליה אית לך אינתו, א"ל אין, א"ל אית לך בנין, א"ל אין, והיך אקרון, א"ל על שום אחי וכו', (נ"א א"ל אית לך בנין, א"ל זמינין לי, א"ל ואיך יתקרון לך, א"ל ע"ש אחי וגו') גרא ונעמן וגו' דכתיב ובני בנימן בלע ובכר וגו', ואת אמרת דלא שמש, (ס"א אלא בההיא שעתא), א"ל אין, דהא בההיא שעתא לא הוה ליה, (נ"א לבתר דיצא מבית האסורין הוה ליה), ואי תימא ובני בנימן בלע ובכר, כד עאלו למצרים הכי הוא ודאי, דכל זמנא דאתאבל יעקב על יוסף לא שמש ערסיה ואוליד בנין, ואמר בנימין, הא יוסף אחי את קיימא דאבא הוה, דהא ברית סיומא דגופא איהו, כיון דאיהו אתאביד, אנא אהא נטיר:

זוהר חלק א דף קנד/א

אתריה דאחי. ואי תימא הא בההוא זמנא דאתאביד לא הוה צדיק, דצדיק לא הוה עד דאערע עובדא ביה, אלא כלהו הוה ידעי מיעקב, דיעקב הוה ידע דאתר דא ירית יוסף, ובגיני כך אוריך בלבן כל כך עד דיסתיים גופא, ומאן הוא סיומא דגופא ברית, ועל דא כתיב ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגו', דהא ודאי השתא אשתלים גופא, כיון דגופא אשתלים בעינא למיזל, ובגיני כך בנימן ידע, ונטר ארציה דאחוי. כיון דאתא ליוסף ואשתכח, בנימין הדר לביתיה ושמש ערסיה (ואזלי ועאלו), ואוליד בנין, ועל דא קב"ה עביד ליה צדיק לתתא, ויוסף צדיק לעילא, ובגיני כך רחל תרין בנין אולידת, ולאה שית בנין וברתא, ועל דא אינון שבע שנין קדמאי אתכסיין, דלא ידע בהו יעקב, בגין דהוה דיובלא, ואינון דשמטה אתגליין, ובשמטה דאתגליא פלח ליובלא דאתכסיא, דכתיב ויעבוד יעקב ברחל שבע שנים, שבע שנים סתם, ברחל פלח שבע שנים עלאין, ואתאחיד בהו בתרי עלמין, מכאן אוליפנא, מגו דאתגליא אתי בר נש לסתימא. ואי תימא אי הכי דשנין קדמאי מיובלא אינון, הא ביובלא כתיב שבע שנים שבע פעמים, שבע שנים שכיחי, שבע פעמים (לא שכיחי) אן אינון, אלא אינון שבעה יומין דנטר בהלולא דלאה אשלימו חושבנא, דהא כל יומא פעם (פעם אחת ושבע אחת) (שבע) אחת אקרי, דכתיב (תהלים קיט קסד) שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך, וכל שבעה אשתלים בשבעה יומין, שבע בכל יומא, דאקרי פעם אחת. וברחל לא הוה כן, דלא נטר שבעה יומין, אלא שבע שנין דפלח לבתר, וא"ת אי הכי שנין דשמטה הוה ליה למפלח קודם, ולבתר לאזדווגא בשמטה, אלא כיון דקביל עליה למפלח כאילו פלח לון, אתא רבי אבא ונשקיה, אמר בריך רחמנא דזכינא להאי קרא, על ההוא אתר כתיב (ישעיה מב כא) יהו"ה חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר. תו א"ר אלעזר, הא דאתמר לאה

אולידת שית בנין וברתא חדא, הכי הוא ודאי, רחל תרי בנין ודאי, בני שפחות ארבעה תקונא דלהון היך קיימי, אלא אינון ארבע קשרים דאקרון אחורים, דכתיב (מ"א ז כה) וכל אחוריהם ביתה, דהא בדרועא ימינא תלת קשרין, אבל קשרא חד באמצעייתא דאיהו רב, ואיהו אחור דאשתאר לבר, וכן חד בדרועא שמאלא, וכן חד בירכא ימינא, וכן חד בירכא שמאלא, וכד אתתקן כלא אשתכחו כלהו ביתה, לקיימא קרא דכתיב וכל אחוריהם ביתה, כל שאר קשורין כלהו אתחזיין במישר, ואלין נפקין לבר מדרועין ולבר מירכין, לאתחזאה בבני השפחות, דאע"ג דאינון במניינא, לא חשיבי כבני רחל ולא, ובגיני כך נפקי לבר. דבר אחר אלין אינון ארבע דכל שאר קשרין נטלי בגיניהו, ואלין נטלי לון, אמר רבי אבא, הכי הוא ודאי, (נ"א א"ר אבא דא לאו דא) ועל דא כלא מתתקן כחדא:

וירא יהו"ה כי שנואה לאה וגו', רבי אלעזר פתח, (תהלים קיג ט) מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה, מושיבי עקרת הבית, דא רחל דאיהי עקרא דביתא, אם הבנים שמחה, דא לאה, דבר אחר מושיבי עקרת הבית דא שמטה, דאיהי עקרא, דהאי עלמא עליה אתדבר, אם הבנים שמחה דא יובלא, דכל חידו וכל חדוה דכלהו עלמין ביה תליין, והאי קרא כללא דכלא הוא, בגין דהאי כליל כלא ברזא קדישא, ועל דא סיומא דקרא הללויה. וירא יהו"ה כי שנואה לאה, וכי אמאי היא שנואה, והא בני שנואה לאו בני מעליא נינהו, וחזינן דכל אינון בני מעלי מלאה נפקו, ואת אמרת כי שנואה לאה, אלא ודאי יובלא איהו תדיר עלמא דאתכסיא, וכל מילוי לאו (בני):

זוהר חלק א דף קנד/ב

זהר:

באתגליא נינהו, ובגין כך יעקב אתכסיין מניה כל עובדוי. תא חזי עלמא תתאה באתגליא איהו, והוא שירותא דכלא לסלקא בדרגוי, כמה דחכמה עלאה הוא שירותא דכלא, הכי נמי עלמא תתאה חכמה איהו, והיא שירותא דכלא, ובגין כך קרינן אתה, בגין דאיהו שמטה ואתגליא, ועלמא עלאה דאיהו יובלא קרינא הוא, דכל מלוי באתכסיא אינון, ורזא דמלה דלאה, דכתיב וישכב עמה בלילה הוא, ועל דא כתיב (במדבר יח כג) ועבד הלוי הוא, בגין לאמשכא מניה ברכאן לכלא, הוא עלמא עלאה דאתכסיא תדיר, ויעקב במה דאתכסיא לא אתדבק ברעותיה, אלא במה דאתגליא, ורזא דא דכתיב (בראשית ב כד) ודבק באשתו. וירא יהו"ה כי שנואה לאה, מהכא דסאני בר נש עריין דאמיה (ואתתיה), ויתיחד בר נש עם אמיה בכל אתר ולא יתחשש, והא אתערו בן מתיחד עם אמו, וכלא אתכסי מיעקב, דעלמא עלאה לא אתגליא כלל. תא חזי בגיניה דיעקב אתקיים עלמא, ואי תימא הא בגיניה דאברהם, כמה דאת אמר (בראשית ב ד) בהבראם, אל תקרי בהבראם, אלא באברהם, אלא בגיניה דיעקב אתקיים אברהם, דכתיב (ישעיה כט כב) כה אמר יהו"ה אל בית יעקב אשר פדה את אברהם. ומקדמת דנא הוה קב"ה בני עלמין וחריב לון, כיון דאתא יעקב, מניה אשתכללו עלמין, ולא אתחרבו כקדמיתא, הדא הוא דכתיב (שם מג א) כה אמר יהו"ה בוראך יעקב ויצרך ישראל וגו'. תא חזי מה כתיב (שמות ד כב) בני בכורי ישראל, וכתיב (שם כג) שלח את בני ויעבדני, ישראל אקרי בן לקב"ה בגין דאתדבק ביה, כמה דאת אמר (משלי ל ד) מה שמו ומה שם בנו כי תדע. לאה כד אולידת לראובן, מה כתיב ותקרא את שמו ראובן, ראובן סתם, בגין דאתכליל בתלת סטרין מתחברן כחדא שמעון ולוי, מאי טעמא לוי, כמה דאת אמר (מ"א ז כט) לויות, חבורא דכל סטרין, אמר רבי יהודה מהכא דכתיב (בראשית מט ג) יתר שאת ויתר עז, כתרגומו בכירותא כהונתא ומלכותא, ומלכו בסטרא דגבורה איהו, ועל דא ראובן סתם:

אמר רבי אבא, ראו בן סתם, דאתכליל בשמעון ולוי, לאה הכי הוה דעתה (ס"א רעותא), דכתיב הפעם ילוה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים, בגין דהוה תלתא דמתחברן כחדא, ותא חזי דהכי הוא, דהא רתיכא עלאה אבהן, ודוד מלכא דאתחבר בהו, וכלהו ארבע אינון רתיכין עלאין, רזא דשמא קדישא, ועל דא ראובן שמעון לוי, לבתר יהודה דירית מלכו, ועל דא כלהו באתר דא, וכתיב (ס"א דא בתר דא דכתיב):

הפעם אודה את יהו"ה וגו', ותעמוד מלדת, בגין דהכא אשתכללו ארבע סמכין, הפעם אודה את יהו"ה, מאי טעמא אמרה אודה את יהו"ה בהאי, ולא בכלהו, אלא מהכא כל זמנא:

סתרי תורה:

מתניתין, בני עליון, קדישי עליונין, בריכין (ס"א ברירן) דעלמא, מוחא דאגוזא, כנשו למנדע, הא צפרא נחית בכל יומא, אתער בגנתא, שלהובא דנורא בגדפהא, בידהא תלתא מגרופיין שנינן כחרבא, מפתחן גניזין בידא ימינא. קרי בחיל ואמר, מאן מנכון די נהירו אנפוי, די עאל ונפק ואתתקיף באילנא דחיי, מטא בענפוי אחיד בשרשוי, אכיל מאיביה, מתיק מדובשא, יהיב חייך לנפשא, אסוותא לגרמיה. אסתמר מהרהורא בישא, מהרהורא דמשקר באילנא דחיי, מסאיב נהרא ונחלא מקורא דישראל, דיהיב מותא לנפשא, ותבירו לגרמיה, לית ליה קיומא כלל. הרהורא דמסאיב ההוא מקורא דיליה, עביד אילנא דשקרא, בגין דההוא הרהורא סלקא ואחלף נפשא תחות נפשא, אילנא דחיי אסתלק, ואילנא דמותא אתתקיף ביה, נפשא מתמן משיך, ווי ליה דאתעקרא:

זוהר חלק א דף קנה/א

זהר:

דכנסת ישראל בגלותא שמא קדישא לאו שלים הוא. תא חזי אע"ג דתלת בנין הוו, עד דאולידת ליהודה לא שלים כרסייא, ובגיני כך הפעם אודה את יהו"ה ולא בכלהו, ועל דא ותעמוד מלדת, מאי ותעמוד, דקיימא כרסייא על סמכוהי, (ותעמוד עד הכא) ותעמוד, דהא עד הכא ותעמוד ביחודא חד, מכאן ולתתא עלמא דפרודא איהו. ואי תימא אינון תרין בנין דאולידת לבתר כגוונא דא, לא, דהא אינון תרין באלין אתחברו, בגין דשית סטרין דעלמא כחדא אינון. ותא חזי כלהו תריסר שבטין תקוני דכנסת ישראל בהאי עלמא נינהו, לאתתקנא נהורא עלאה אוכמא כמה דאתחזי, ולא תבא עיקרא דכלא לאתריה, כלהו עלמין כגוונא חד קיימי, ובהאי אשתכלל עלמא תתאה כגוונא דעלמא דלעילא. יששכר, זבולון, הכא אשתכללו שית בנין, שית סטרין דעלמא, כגוונא דא בני השפחות אינון ארבע ואתחברו באלין, ואלין ארבע קשרין דמתחברן בהו ואוקמוה, ועל דא כתיב (מ"א ז כה) וכל אחוריהם ביתה, אע"ג דבני שפחות נינהו, ביתה. רבי חזקיה אמר, אי הכי הא אתמר כל מה דאוליד עלמא תתאה פרודא איהו, דהא כתיב (בראשית ב י) ומשם יפרד, מה תימא ביוסף ובנימין, אי תימא דעלמא חד בהני, לאו איהו, דהא לא נפקו מעלמא עלאה, ועלמא תתאה מה דאולידת, אולידת לתתא ולא לעילא, ואי הכי פרודא איהו, אתא רבי אבא ונשקיה. א"ל מלה דא סתים איהו, דהא עלמא עלאה אתתקן בתריסר דאינון מדיליה, אבל תא חזי רזא דמלה בכל זמנא צדיק מעלמא תתאה נפיק ועייל, ביה עייל ומניה נפיק, ובגין כך אתבני באתר דא, ועקרא הוא לעילא, ועקרא הוא לתתא, (ס"א צדיק ביה עייל ומניה נפיק), ובעלמא תתאה:

סתרי תורה:

בההוא הרהורא מגו אילנא דחיי, ואתדבק באילנא דמותא, ענפין לית ביה, לא חמא טבא לעלמין, יבשא איהו בלא לחותא כלל, אנביה מריר כלענה, עליה אתמר (ירמיה יז ז) והיה כערער בערבה, ולא יראה כי יבא טוב וגו'. בגין דהרהורא טבא סליק לעילא, אחיד באילנא דחיי, אתקיף בענפוי, אכיל מאנביה, כל קדושין וכל ברכאן נפקין מניה, אחסין חזין לנפשיה, ואסוותא לגרמיה, עליה אתמר והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו, ולא יראה כי יבא חום וגו'. כל מלין דעלמא אזלין בתר מחשבה ורהורא, ועל דא (ויקרא כ ז) והתקדשתם והייתם קדושים, בגין דכל קדושין דעלמא אפיק ומשיך בהרהורא טבא. מאן דאסתאב בהרהורא בישא, כד אתי לאזדווגא באתתיה, ושוי רעותיה ורהוריה באתתא אחרא, וזרע זרעא בהרהורא אחרא, דא הוא דאחלף דרגין עלאין דלעילא, דרגא דקודשא בגין דרגא דמסאבא, כמה דהרהורא דיליה עביד חלופין לתתא, אוף הכי עבד חלופין לעילא, כמה דגופא דההוא ברא דיוליד אקרי בן תמורה, אוף הכי בנפשא בן תמורה אקרי, דהא לא משיך משיכו קדישא בההוא הרהורא, ונפשא דיליה אתחלף בדרגא אחרא. יעקב שלימא דכלא, גלי קמי קודשא בריך הוא דכל ארחוי בקשוט הון, ורהורא דקשוט הרהר תדיר בכלא, בההוא ליליא דמשמש באתתיה בלאה, הרהורא דיליה ברחל הות, משמש בלאה וחשיב ברחל, ומקורא דיליה בההוא הרהורא דיליה אזלא, ולא לדעתא, דהא לא הוה ידע. בגין כך לא סליק ראובן בשמא, קודשא בריך הוא דהוה ידע אחמי ליה, ואמר ראו בן דאתיליד בעלמא, ועל דא כתיב (ירמיה כג כד) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו, אל תקרי אראנו, אלא אראנו, דיסתכלון ביה, ובגין דאתגלי קמיה דקודשא בריך הוא דהא לאו לדעתא הוה, ובארח קשוט הרהר ברעותיה יעקב, לא איפסל מגו שבטין קדישין, דאי לאו הכי הוה איפסל, ובגין דהרהורא עקרא איהו ועביד עובדא, קודשא בריך הוא דהוה ידע ההוא הרהורא, באתר דאתדבקא בההיא טפה:

זוהר חלק א דף קנה/ב

זהר:

איהו תדיר לעלם. כתיב (בראשית לה יח) ויהי בצאת נפשה כי מתה, תא חזי בהאי עלמא תתאה, צדיק ביה עייל ומניה נפיק, כד עייל איהו ברזא דיוסף הצדיק, כד נפיק ברזא דבנימן, הה"ד ויהי בצאת נפשה כי מתה, מאן נפשה, דא צדיק דנפיק מנה, ודא בנימן, נקרא בן אוני, דחשיבת דאולידת לתתא בעלמא דפרודא, ואשתארו חד סרי באינון לעילא, מה כתיב ואביו קרא לו בנימין, בן ימין, דהא אסתלק לעילא בעלמא עלאה, דכד אתאביד יוסף, בנימן אשלים אתריה, ועל דא צדיק בעלמא תתאה עייל ונפק, בגין כך יוסף ובנימן וכלהו תריסר כגוונא דלעילא ביחודא חד. הפעם אודה את יהו"ה, רבי שמעון פתח ואמר (תהלים קיא א) אודה יהו"ה בכל לבב בסוד ישרים ועדה, בכל לבב, בכל לב מבעי ליה, אלא דוד ברזא עלאה דשמא קדישא קא בעי ליה לאודאה ליה לקב"ה, אודה יהו"ה בכל לבב, ביצר טוב וביצר רע ואלין תרין סטרין חד ימינא וחד שמאלא, בסוד ישרים ועדה, אלין אינון שאר סטרין דהאי עלמא, דהא לבב כגוונא דדרום וצפון, בסוד ישרים, אלין אינון שאר סטרי עלמא, דאינון שית כגוונא דלעילא, ועדה, דא הוא אתר דיהודה, וכתיב (שם קלב יב) ועדותי זו אלמדם, וכתיב (הושע יב א) ויהודה עוד רד עם אל וגו'. כתיב (תהלים קלח א) אודך בכל לבי נגד אלהי"ם אזמרך, הכא באתר חד קאמר, דכתיב נגד אלהי"ם אזמרך, דהא לגבי האי דרגא קאמר שירתא, לחברא ליה בימינא. תא חזי, יהודה אחיד בכל סטרין, אחיד בדרום ואחיד במזרח, דהא איהו מסטר שמאלא קא אתיא, ושירותיה בצפון, ואחיד בדרום, בגין דאיהו אזיל לימינא ואתאחיד בגופא, בגין כך הפעם אודה

את יהו"ה, ותעמוד מלדת, ותעמוד בקיומא, דקיימא כדקא יאות, דהא אתתקן כלא רתיכא קדישא. רבי שמעון נפק לקרייתא, אזדמן ליה רבי אבא ורבי חייה ורבי יוסי, כיון דחמא לון אמר חדותי דאורייתא אצטריך הכא, יתבו תלתא אלין (ס"א יומין) כד בעא למיזל, פתח כל חד וחד קרא. רבי אבא פתח ואמר, (בראשית יג יד) ויהו"ה אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו וגו', שא נא עיניך וראה וגו', וכי לפום חיזו דאברהם ירית ארעא ולא יתיר, עד כמה חמי בר נש, תלת פרסי או ארבע או חמש פרסי, ואיהו אמר כי את כל הארץ אשר אתה רואה וגו', אלא כיון דארבע סטרין דעלמא חמי כל ארעא חמי, דהא ארבע סטרי דעלמא כללא דכל עלמא, תו זקף ליה קב"ה על ארעא דישראל:

סתרי תורה:

קדמאה, אסתמר ליה בכירותא, דכתיב (ד"ה א א א) כי הוא הבכור וגו' נתנה בכורתו ליוסף, בההוא אתר דהרהורא אזלא ואתדבק בההיא טפה, תמן אתדבק ואתמסר ההוא בכורה, ואתנטילת בכורה מראובן, ואתמסר באתר דהרהורא אתדבק בה, ברחל הרהר ואתדבק רעותא, ברחל אתדבק בכירותא, וכלא אתהדר בתר הרהורא ומחשבה. כגוונא דא הרהורא ומחשבה עביד עובדא, ואתמשך משיכו בכל מה דאתדבק בר נש בסתרא, דכתיב (דברים כה ב) לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר יבמה יבא עליה, והכא אצטריך הרהורא ורעותא לאתדבקא, ובההוא רעותא ומחשבה משיך משיכו ועביד עובדא דאצטריך, ולא ישתצי שמא דמיתא מעלמא, וסתרא דא (איוב לד יד) אם ישים אליו לבו, רוחו ונשמתו אליו יאסוף, דהא ודאי רעותא ומחשבה משיך משיכו ועביד עובדא בכל מה דאצטריך. ועל דא בצלותא אצטריך רעותא ורהורא לכוונא, וכן בכל אינון פולחנין דקודשא בריך הוא, הרהורא ומחשבה עביד עובדא ומשיך משיכו בכל מה דאצטריך:

זוהר חלק א דף קנו/א

זהר:

ואחמי ליה דאיהי קשירא בסטרי דעלמא, והוה חמי כלא, כגוונא דא מאן דחמי ליה לרבי שמעון, כל עלמא חמי, חדוותא דעילא ותתא. פתח רבי חייה ואמר, (שם כח יג) הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך, וכי ההוא אתר בלחודוי אבטח ליה קב"ה, דהא ארבע אמין או חמשה הוו ולא יתיר, אלא בזמנא ההוא באינון ארבע אמין כפיל ליה קב"ה כל ארעא דישראל, אשתכח ההוא אתר כללא דכל ארעא, ומה ההוא אתר איהו כללא דכל ארעא, רבי שמעון דאיהו בוצינא דכל ארעא, על אחת כמה וכמה דשקיל ככל עלמא. פתח רבי יוסי ואמר, (שם כט לה) הפעם אודה את יהו"ה, וכי בכלהו דאולידת לא אתחזי לאודאה ליה לקב"ה אלא בהאי, אלא יהודה איהו ברא רביעאה לכרסייא, ואיהו אשלים לכרסייא, ובגין כך יהודה בלחודוי תקונא דכורסייא, וסמכא דכלהו סמכין, (נ"א דהו תלתא אברהם יצחק ויעקב, וכדין אתא דוד מיהודה ואשלים לכרסייא, וע"כ אקרי יהודה דאיהו שמא קדישא, והדל"ת (ס"א ד' רגלוהי) מרגלוהי דכורסייא), רבי שמעון דנהיר כל עלמא באורייתא, וכמה בוצינין נהרין בגיניה, על אחת כמה וכמה:

וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא דודאים בשדה, רבי יצחק פתח ואמר, (תהלים קד כד) מה רבו מעשיך יהו"ה כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קניינך, האי קרא אוקמוה בכמה אתר, אלא מאן יכיל לממני עובדוי דקב"ה, דהא כמה חילין ומשריין משניין דא מן דא דלית לון חושבנא, וכלהו בזמנא חדא, כמרזפא דאפיק זיקין לכל סטרין בזמנא חדא, כך קב"ה אפיק כמה זינין

ומשריין משניין דא מן דא דלית לון חושבנא, וכלהו בזמנא חדא. תא חזי, בדבורא וברוחא כחדא אתעביד עלמא, דכתיב (שם לג ו) בדבר יהו"ה שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם, בדבר יהו"ה דא דבורא, וברוח פיו דא רוחא, דא בלא דא לא אזיל, ואתכליל דא בדא, ונפיק מנייהו כמה חילין לחילין ומשריין למשריין, וכלא בזמנא חדא. תא חזי כד בעא קב"ה למברי עלמין, אפיק חד נהורא סתימאה, דמן ההוא נהורא נפקין ונהרין כל אינון נהורין דאתגליין, ומההוא נהורא נפקין ואתפשטו ואתעבידו שאר נהורין, ואיהו עלמא עלאה, תו אתפשט האי נהורא עלאה ועבד אומנא, נהורא דלא נהיר, ועביד עלמא תתאה, ובגין דאיהו נהורא דלא נהיר, בעי לאתקשרא לעילא:

סתרי תורה:

וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא דודאים בשדה וגו', תנן כוס של ברכה לא אתברכא אלא בסטר ימינא, ובגין כך בעוד דאתער ימינא לגבי כוס של ברכה, שמאלא לא תסייע תמן, דהא ימינא אשכח עילה בההוא כוס, לאתערא לגבי עלמא עלאה. וסתרא דא וילך ראובן דא סטרא דדרום, בגין כך דגליה בדרום, דאיהו רישא לתריסר תחומין, ותיאובתיה דסטר דרום לאשכחא עילה ותקרובא למטרוניתא לברכא לה, מה כתיב וימצא דודאים בשדה, אזל לחפשא בכל אינון גנוזין דילה, ואשכח בהאי שדה אינון דודאים, ועלייהו אתמר (שיר ז יד) הדודאים נתנו ריח, ואינון תרין כרובים דאינון תקונין דילה, לאתערא אתערו לעילא, דהא בכל אינון תקונין דהאי שדה, לית תקונא דיתער לגבי עילא בר כרובים. סטר דרום אימתי אתער לגבה, לאשכחא עילה לברכא לה, בימי קציר חטים, בזמנא דפליגת חולק שללא לאוכלוסהא, וכלהו חצדי חקלא, מיד ויבא אותם אל לאה אמו, סליק ריחא ואתערו דלהון לגבי עלמא עלאה דאתכסיא, בגין דאתער (נ"א דיתער) ברכאן לעלמא תתאה, וכד אתברכא, אינון דודאים נקטין ויהבין לכל עלמין, דכתיב הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל מגדים, כד אינון נתנו ריח, ההוא ריחא נקיט ליה סטר דרום, לאתערא לגבי עלמא עלאה, מיד ועל פתחינו כל מגדים, וכל טובא לא חסיר מעלמא. עלמא תתאה:

זוהר חלק א דף קנו/ב

זהר:

בעי לאתקשרא לתתא, ובקשורא דלתתא אתקשר לאתנהרא בקשורא דלעילא, והאי נהורא דלא נהיר בקשורא דלעילא, אפיק כל חילין ומשריין לזינין סגיאין, הה"ד (תהלים קד כד) מה רבו מעשיך יהו"ה כלם בחכמה עשית וגו', וכל מה די בארעא הכי נמי לעילא, ולית לך מלה זעירא בהאי עלמא, דלא תלייא במלה אחרא עלאה דאתפקדא עליה לעילא, בגין דכד אתער האי לתתא אתער ההוא דאתפקדא עליה לעילא, דכלא אתאחד דא בדא. תא חזי כתיב, תני נא לי מדודאי בנך, לאו דודאים אולידו לה לרחל, אלא קב"ה קא גלגל מלה ע"י דאינון דודאים, בגין דיפוק יששכר דאחיד באורייתא יתיר מכלהו שבטין, בגין דהא רחל אחידא ביה ביעקב לא שבקת ליה לגבי לאה, הה"ד המעט קחתך את אישי, וכתיב לכן ישכב עמך הלילה תחת דודאי בנך, אינון גרמו דיפוק יששכר לעלמא, בגין דסליק ריחא דאורייתא קמי קב"ה, הה"ד הדודאים נתנו ריח וגו'. וכתיב וישכב עמה בלילה הוא, הוא ודאי, והא אוקמוה דעלמא עלאה הוא, דסתים ולא גליא, בגין דהא אורייתא מעלמא עלאה נפקת, ובכל אתר עלמא עלאה הוא דלא אתגליא, והא אתמר ועבד הלוי הוא, בגין לאמשכא מניה ברכאן לכלא, ויששכר ביה אתאחיד, ועל דא קרינן עץ החיים, אילנא דאינון חיינ עלאין דאקרי הוא, ולא אתה. ואי תימא דאלין דודאים פתחו מעהא

דרחל, לאו, דהא כתיב וישמע אליה אלהי"ם ויפתח את רחמה, קב"ה ולא מלה אחרא, בגין דאינון דודאים אף על גב דחילא דלהון לעילא, בההוא חילא דלהון לא אתמני פקידה דבנין, דהא בנין במזלא תליין, ולא במלה אחרא, ואי תימא דהא אינון למגנא אתבריאן, לאו, דהא אפילו:

סתרי תורה:

לא אתער לגבי עלמא עלאה, אלא כד אינון דודאים יהבין ריחא לימינא, כיון דאינון יהבי ריחא לימינא, וימינא אתער לגבי עלמא עלאה, מיד עלמא תתאה אתער לשאלא מה דאצטריך. מה כתיב,:

ותאמר רחל אל לאה, תני נא לי מדודאי בנך, הב לי ברכאן מההוא אתער דאינון דודאים דאתער לגבך סטר ימינא, כדין עלמא עלאה בחזרה בשעשועא אתיב לגבה, ואמרת המעט קחתך את אישי, כאמא לגבי ברתא, ואי הכי בעלה דעלמא עלאה יעקב איהו, לאו הכי, אלא תיאובתא דאבא תדיר לאו איהו אלא לגבי ברתא דנא, (דאיהי) דהאי בת רחימו דיליה לגבה תדיר, בגין דאיהי בת יחידאה בין שית בנין, ולכל אינון שית בנין פליג לון חולקין ונבזבזן ומתנן, ולה לא פליג, ולית לה ירותא כלום, ועל כל דא איהו אשגח בה בתיאובתא ורחימו יתיר מכולא. ברחימו דיליה קרא לה בת, לא ספיק ליה דא וקרא לה אחות, לא ספיק ליה דא קרא לה אם בשום אמיה, לא ספיק ליה דא קרא לה בשמיה, דכתיב (איוב כח יב) והחכמה מאין תמצא, חכמה ודאי, ועל דא עלמא עלאה אמרת לגבה המעט קחתך את אישי, דכל רחימו דיליה אתמשך לך לגבך, ועל דא בשעשועא ורחימו אימא לגבי ברתא. מה אתיבת איהי, לכן ישכב עמך הלילה, בכל אתר לכן שבועה איהי, ישכב, מהו ישכב, אלא שכיבה בכל אתר תקונא דנוקבא לגבי דכורא, לאעלא בה ציורא דאתון כלהו, ודא איהו ישכב, י"ש כ"ב, י"ש דא איהו עלמא עלאה רזא דאורייתא, נקודה טמירא דאתער לגבה כ"ב אתון, ודא הוא ישכב. י"ש עלמא דאתי, דכתיב (משלי ח כא) להנחיל אוהבי יש, כ"ב, נקודה עלאה דאעיל כל כ"ב אתון, רזא דכל אורייתא:

זוהר חלק א דף קנז/א

זהר:

למלה דא סיועא אינון לאינון דמתעכבי, ולא אינון עקראן, ולא אתגזר עליהו אלא במזלא:

ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבא וגו', האי מלה חציפותא איהו, לאו איהו הכי, אלא מהכא אוליפנא ענותנותא דלאה, דלא אמרה קמי אחתה מדי, ואיהי אקדימת לארחא, ואמרה ליה בחשאי, ואודעא ליה דהא ברשותא דרחל הוה, דכתיב כי שכור שכרתיך, מרחל נטילת רשו, ובגין דלא יבאיש בעינהא דרחל אמרה ליה לבר ולא בביתא, ולא עוד אלא פתחא משכנא דלאה נפקת לבר, ועיילת ליה ליעקב בפתחא דלבר, עד לא ייעול למשכנא דרחל, מאי טעמא, בגין דלא תימא מלה קמי דרחל, ולא תחציף קמי אחתה, ולא עוד אלא אמרה לאה, אי ייעול יעקב במשכנא דרחל, לאו דין הוא לאפקיה מתמן, בגין כך אקדימת ליה לבר. וכל האי למה, אלא לאה רוחא דקודשא אתערת בה, וידעת דכל הני שבטין עלאין כלהו קדישין יפקון מנה, ודחקת שעתא בחביבותא לקב"ה, ובגין כך היא קראת לון שמהן ברזא דחכמתא. רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחא, א"ר יוסי לרבי חייא, בכל זמנא (דאנון) דאזלינן בארחא ולעינן באורייתא, קב"ה מרחיש לן נסין, והשתא ארחא דא אריך לן, נתעסק באורייתא וקב"ה יזדווג בהדן. פתח רבי חייא ואמר, (שמות יב יח) בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצות, וכתיב (דברים טז ג) שבעת

ימים תאכל עליו מצות לחם עני, לחם עני כתיב, האי מלה אתערו בה חברייא, אבל תא חזי, כד הווי ישראל במצרים הווי ברשותא אחרא, כד בעא קב"ה לקרבא לון לגביה, יהב לון אתר דלחם עני, לחם עני, מאן עני, דא דוד מלכא, דכתיב ביה (תהלים פו א) כי עני ואביון אני. והאי לחם עני אקרי מצה, נוקבא בלא דכורא מסכנותא הוי, אתקריבו לגבי מצה בקדמיתא, כיון דקריב לון יתיר, עייל לון קב"ה בדרגין אחרנין, ואתחבר דכורא בנוקבא, וכדין מצה כד אתחברת בדכורא אקרי מצה בתוספת וא"ו, הה"ד (דברים ל יא) כי המצוה הזאת, בגיני כך מצה בקדמיתא, ולבתר מצוה. עד דהווי אזלי, שמעו חד קלא דאמר, טופסרא דקטנון, עקימן בארחא. סטו לעילא, לא תחתון בקוסטרא דקטרא דלתתא, אמר רבי יוסי, שמע מינה דקב"ה בעי לנטרא אורחין, סליקו לעילא, ועאלו בחד טורא בין טנרין תקיפין, אמרו הואיל וקב"ה בעא בארחא דא, מלה נחמי, או ניסא אתרחיש לן, אזלי יתבי גבי בקיעי דטנרא, סליק לון חד בר נש תווהו, א"ר יוסי מאן אנת, אמר מאנשי ארקא אנא, אמר ליה ותמן אית בני נשא, אמר אין, וזרעין וחצדין, מנייהו בחיזו אחרא משניין מנאי, וסליקנא גבייכו למנדע מנייכו מה שמיה דארעא דאתון בה, א"ל ארץ, בגין דהכא ארץ החיים שריא, דכתיב (איוב כח ה) ארץ ממנה יצא לחם, מהאי יצא לחם, בשאר ארעא לא יצא לחם, ואי נפיק לאו משבעת המינין, אדהכי עאל לאתריה, תווהו, אמרו ודאי קב"ה בעי לאתערא לן במלה. א"ר חייא, ודאי על האי קרא דאמרת, דכירנא דאוליפנא מסבאי חד מלה עלאה בפסח, דיהב לון קב"ה לישראל לחם דא מארעא דחיי, ולבתר לחם מן השמים, לחם דא, והא אוקימנא מלה. תו הוה אמר, דבר:

סתרי תורה:

ודא הוא ישכב, ישכב עמך יעקב לא כתיב, אלא ישכב עמך, ההוא טמירא דאתחזי לאתערא לגבך, וכלא באתערו דאינון (דכלהו) דודאים, וכלא כתיב ברחימו:

זוהר חלק א דף קנז/ב

זהר:

נש כד נפיק להאי עלמא לא ידע מדי, עד דאטעים נהמא, כיון דאכיל נהמא אתער למנדע ולאשתמודע, כך כד נפקו ישראל ממצרים לא הווי ידעי מדי, עד דאטעים לון קב"ה לחם מהאי ארץ, דכתיב ארץ ממנה יצא לחם, וכדין עאלו ישראל למנדע ולאשתמודע ליה לקב"ה, וינוקא לא ידע ולא אשתמודע, עד דטעים נהמא דהאי עלמא, ישראל לא ידעו ולא אשתמודעו במלין דלעילא, עד דאכלו לחם עלאה, וכדין ידעו ואשתמודעו בההוא אתר. ובעא קב"ה דינדעון ישראל יתיר בההוא אתר דאתחזי להאי ארץ, ולא יכילו, עד דטעמו לחם מההוא אתר, ומאן איהו שמים, דכתיב (שמות טז ד) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, וכדין ידעו ואסתכלו בההוא אתר, ועד דאכלו לחם מההוא אתר (ס"א ועד דלא אכלו לחם מאלין אתרי), לא ידעו מדי ולא אשתמודעו, אתא רבי יוסי ונשקיה, אמר ודאי על דא אתער לן קב"ה בהאי, ועל דא שירותא דישראל למנדע לחם הוה. קמו ואזלו, עד דהווי אזלו חמו תרי דרמוסקין, חד דכר וחד נוקבא, א"ר יוסי לית לן מלה בעלמא דלא הוי דכר ונוקבא, וכל מה די בארעא הכי נמי בימא. פתח רבי יוסי ואמר:

ויבא יעקב מן השדה בערב ותצא לאה לקראתו וגו', ותצא לאה לקראתו, מנא ידעת, הא אמרו דגעא חמרא ולאה ידעת ונפקת ליה, וגרים ליה דנפק מנה יששכר, הה"ד (בראשית מט יד) יששכר חמור גרם, אל תקרי גרם, אלא גרם, דחמרא גרמא ליה, אמרת לאה, ודאי ידענא דאי ייעול יעקב במשכנא דרחל לית לי לאפקא ליה, אלא אוריך ליה הכא וייעול במשכני. כי שכור

שכרתיך בדודאי בני, מאי בדודאי בני, בגין דניחא ליה ליעקב על דא, דאלין מסייעין לאולדא, ויעקב הוה ידע דמלה לא קיימא בדודאים, אלא לעילא, פתח ואמר (תהלים קיג ט) מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה, א"ר חייא, רוחא דקודשא קאמר, מושיבי עקרת הבית דא רחל, אם הבנים שמחה דא לאה. מושיבי עקרת הבית דא עלמא תתאה, אם הבנים שמחה (הללויה), דא עלמא עלאה בגיני כך הללויה. א"ר יהודה, כל אלין שבטין תקונין דלתתא אינון, וכלהו כגוונא דלעילא. תא חזי, כי שכור שכרתיך, לנסבא מניה גופא, ומאי איהו תורה, שכור שכרתיך, לך לגופך ממש, שכור:

סתרי תורה:

ויבא יעקב מן השדה בערב, ויבא יעקב דא תפארת קדישא, מההוא שדה דנקיט כל ברכאן, דכתיב ביה אשר ברכו יהו"ה, בערב, אמאי בערב, אלא בערב דכתיב (בראשית כד סג) ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב, בזמנא דאתער יצחק אבוי לגבי האי שדה, ונקיט ליה, דהא יצחק לא אתער לגבי האי שדה, כיון דאסתלק יעקב מתמן בערב, שביק האי שדה ליצחק אבוי, ואיהו סליק בההוא זמנא לגבי עילא. מה כתיב ותצא לאה לקראתו, אמא עלאה לגבי ברא יחידא, ותאמר אלי תבוא תחות גדפאי, לברכא לך ולרוואה לך בתפנוקין ועדונין עלאין, הא עידן רעוא וענוגא למיהב לך נייחא דרוחא עילאה, לגבי ההוא שדה, עד לא יתוקד בתוקפא דיצחק. כיון דנקטא ליעקב תחות גדפאה, כדין וישכב עמה בלילה הוא, הוא דסתים מכלא, הוא דכל ברכאן וכל קדושין נפקי מתמן, יעקב לא כתיב אלא הוא, מאן דאתחזי לאתערא לגבה. ועד דלא זמין לגבה תחות גדפאה, מאן דנקיט אינון קדישאן וברכאן, לא אתמלי אלא מנקודה טמירא דההוא עלמא עלאה, ועל דא דודאים מתערי כלא, וכלא כגוונא דרזא עלאה. ראובן, מאי ראובן, קודשא בריך הוא שוי שמהן בארעא, דכתיב (תהלים מו ט) לכו חזו מפעלות יהו"ה אשר שם שמות בארץ, ע"כ:

זוהר חלק א דף קנח/א

שכרתיך לאולדא דיוקנד, מהכא מאן דלעי באורייתא, אחסין עלמא דאתי, ואחסין אחסנתא דיעקב, אחסין עלמא דאתי דכתיב יששכר יששכר, (ירמיה לא טו) כי יש שכר לפעולתך, וכתיב (משלי ח כא) להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא. כי ילדתי לו ששה בנים, אמר רבי חזקיה, אלין עילא ותתא וארבע סטרין דעלמא, ומאן דאריך באחד, בעי ליה לאמלא לקב"ה לעילא ותתא ולארבע סטרי דעלמא, והיינו אחד. אמר רבי חזקיה, כתיב (שיר ב יז) על הרי בתר, וכתיב (שם ח יד) על הרי בשמים, מאן אינון הרי בשמים, אלין שית בנין דלאה דאכללן שית אחרנין ואינון תריסר, ואינון שית בגין דכל חד כליל בחבריה, ולאה עלייהו, לקיימא (תהלים קיג ט) אם הבנים שמחה הללויה. ועל דא כתיב, (דברים כב ו) לא תקח האם על הבנים, בגין דאיהו עלמא דאתכסיא ולא אתגליא, ועל דא שלח תשלח את האם, ואת הבנים תקח לך, בגין דאיהו עלמא דאתכסיא ולא אתגליא כלל, ואת הבנים תקח לך, היינו דכתיב (שם ד לב) כי שאל נא לימים ראשונים וגו', ולמקצה השמים ועד קצה השמים, וכל הני אקרון הרי בשמים, מכאן ולתתא אקרון הרי בתר, דכתיב (בראשית ב י) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, טורי דפרודא. אמר רבי ייסא, בני השפחות קשירו קשרין, ארבע קשרין דאצטריכו לתקונא. ואמר רבי אלעזר, דבגין כך נפקי לבר אינון קשרין, ואף על גב דכלהו חד, ומכאן ולהלאה כלהו חד בארץ מישר, ועל דא כלהו שבטין סלקין בסהדותא דלעילא, הה"ד (תהלים קכב ד) ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם יהו"ה. ואמר רבי אלעזר, כתיב:

ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגו', מה חמא יעקב למיהך לארחה כד אתיליד יוסף, ועד לא אתיליד יוסף לא בעא למיהך לארחה, אלא הא אוקמוה, דחמא דאתיליד שטנא דעשו, ותא חזי יוסף אשלים דוכתיה באתריה, ויוסף זכי ליה דאקרי צדיק, והכא סיומא דגופא, כיון דחמא יעקב דאשתלים גופא, בעא גופא למיהך לארחה, וסיומא דגופא הוא ברית, ועם כל דא בנימן אשלים חושבנא, דביה אשתלימו תריסר. ואי תימא וכי לא הוה ידע יעקב דעד כען לא אשתלימו שבטין אף על גב דאתיליד יוסף, מאי טעמא לא אוריך עד דיתיליד בנימן וישתלימו שבטין, אלא יעקב בחכמתא עבד, ומלה ידע, אמר ודאי אי אשתלימו הכא כלהו שבטין, הא ידענא דתקונא דלעילא שריא עלייהו כדקא יאות, ובארעא דא לא ליבעי דישתלימו אלא בארעא קדישא. תא חזי דהכי הוא, דכלהו תריסר שבטין תקונא דעלמא תתאה נינהו, וכיון דאתיליד בנימן מיתת רחל, ונטלא דוכתא האי עלמא תתאה לאתתקנא בהו, ועל דא לא אתיליד בנימן אלא בארעא קדישא, הה"ד (בראשית מח ז) ואני בבאי מפרן מתה עלי רחל בארץ כנען בדרך, ותמן מיתת רחל, ונטלא דוכתא האי עלמא תתאה לאתישבא בביתא שלימתא, וכל זמנא דרחל קיימא, עלמא תתאה לא אתתקנא בהו, מיתת רחל נטלא (ד"א ל"ג לעילא) ביתא בשלימו. ואי תימא לאה אמאי לא מיתת בההוא זמנא, אלא בגין דביתא בעלמא תתאה איהו, וכלא מניה הוו לאתתקנא, ולא מעלמא עלאה, ובגין כך לא מיתת בההיא שעתא, וכל עובדוי דלאה באתכסיא אינון, בגין דעלמא עלאה איהו באתכסיא ולא באתגליא, ובגין כך לא אדכר מיתתה דלאה כמיתתה דרחל, ותא חזי דהכי הוא ודאי, בגין דעלמא עלאה כל מלוי באתכסיא, ועלמא תתאה כל מלוי באתגליא, בגין כך אתכסיא לאה במערתא דכפלתא, ורחל בגלוייא דאורחא, דא בסתרא ודא באתגליא. ובאתכסיא עלמא עלאה אתרשים, דכתיב ותאמר לאה באשרי כי אשרוני בנות, ובגין כך קראה שמיא אשר, (בגין כך כל

זוהר חלק א דף קנח/ב

ברכאן דתרין עלמין באתגליא ובאתכסיא, ועם כל דא) ובגין דא כלא חד, דהא כלא הוי מעלמא עלאה, הכי נמי, ובכל אתר תרין עלמין דא באתגליא ודא באתכסיא, ואנן לא מברכינן לקב"ה אלא בתרין עלמין, דכתיב (תהלים קו מח) ברוך יהו"ה אלה"י ישראל מן העולם ועד העולם, בגיני כך עלמא עלאה קרינן הו"א, וקרינן לעלמא תתאה את"ה, בגין דאיהו ברוך מעלמא עלאה על ידא דצדיק, הה"ד (שם קלה כא) ברוך יהו"ה מציון שוכן ירושלם וגו', ודאי מציון איהו ברוך. תא חזי כגוונא דא יהו"ה יהו"ה תרין עלמין נינהו, דא באתגליא ודא באתכסיא, ועל דא פסיק טעמא בגווייהו, ומעלמא דא עד עלמא דא כלא חד:

ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגו', אמר רבי יהודה, תא חזי שלימותא דיעקב, דלא בעא למיזל אלא ברשותיה דלבן, ואי תימא זמנא אחרינא אמאי לא אזיל ברשותיה, אלא בגין דדחיל יעקב דלא ישבוק ליה, וישתלימו תריסר שבטין בארעא אחרא, ועל דא כיון דחמא דמטא שעתא דבנימן ברח, כמה דאת אמר ויברח הוא וכל אשר לו. דכיון דאתיליד בנימן אתקשרת שכינתא בכלהו שבטין, ונטלא ביתא בכלהו, ויעקב הוה ידע ברזא דחכמתא, דכד ישתלימו תריסר שבטין דשכינתא תתקשט ותתקשר בהו, ורחל תמות ואיהי נטלא ביתא תא חזי הכי אוליפנא, עלמא תתאה אתחזי ליה ליעקב כמה דאתחזי למשה, אלא דלא יכילת עד דהוו תריסר שבטין בביתא לאתקשרא בהו, וכדין אתדכיאת (נ"א אתדחיית) רחל, ונטלא איהי ביתא בכלהו שבטין והות עקרא דביתא, וכדין (תהלים קיג ט) מושיבי עקרת הבית ודאי. אמר יעקב, הא מטא זמנא דאשתלימו תריסר שבטין, ודאי עלמא דלעילא יחות הוא לביתא לאתקשרא בהו, ומסכנותא דא אתדחייא קמיה, אי תמות הכא לא אפוק מהכא לעלמין, ולא עוד אלא בארעא דא לא אתחזי לאשלמא ביתא, בגין כך ויהי כאשר ילדה וגו', עד לא אשתלימו שבטין. שמע רבי שמעון אמר

ודאי כל מלוי דרבי יהודה שפיר, ודא סליק על כלא, ואי תימא אמאי לא אזל ליה לארציה מיד, אלא כל זמן דרחל לא מתעברא מבנימן אתעכב תמן, כיון דמטא זמנא דבנימן ערק ולא בעא רשותא, בגין דלא יתעכב תמן, ויתחבר יעקב בכולהו שבטין באתרא (דלא אצטריך) דאצטריך. רבי אבא פתח (שמות ד יח) וילך משה וישב אל יתר חותנו וגו', תא חזי משה רעי ענא דיתרו חמוי הוה, ודיריה הוה ביה, וכד בעי למיזל לא אזל ברשותא דידיה, ויעקב דהוה שלים ודיריה הוה תדיר עמיה דלבן, אמאי לא בעא רשותא מניה, אלא הא אתמר דלא יגלגל לבן עמיה גלגולין וישתאר תמן, דהא בקדמיתא אמר ליה, ומיד גלגל עליה גלגולין ואשתאר תמן, והשתא דחיל מניה, אבל יתרו לא הוה הכי לגבי משה, בגין דלבן חרשא הוה, ובחרשא הוה כל עובדוי לגבי דיעקב, והשתא לא בעא יעקב לאתעכבא תמן, דהא קב"ה אמר ליה, שוב אל ארץ אבותיך וגו', ועל דא לא בעא לאתעכבא, ולמישבק פקודא דמאריה. תא חזי כתיב, ויזכור אלהים את רחל וגו', פתח ואמר (תהלים מו א) למנצח לבני קרח על עלמות שיר, האי קרא אית לאסתכלא ביה, ברזא דחכמתא איהו, וכל הני שירין ותושבחן דהוו אמרי בני קרח, כלהו מחדתין אינון שירין ותושבחן דהוו מלקדמין, וכן כל אינון שירין ותושבחן דאמר דוד, וכל אינון דהוו עמיה, כלהו הוו ברזא עלאה ברזא דחכמתא. תא חזי עבד קב"ה עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה, וכל אינון סדרין דסדרו דוד ושלמה בריה, וכל אינון נביאי קשוט, כלהו:

זוהר חלק א דף קנט/א

סדרו כגוונא דלעילא. תא חזי כגוונא דאיכא משמרות בארעא, הכי נמי ברקיעא, דמזמרי למארייהו ואמרי שירתא תדיר, וכלהו קיימין אלין לקביל אלין, וכלא בסדרן דשירין ותושבחן, והא אוקמוה חברייה. עלמות שיר, מאי עלמות שיר, אלא כמה דאת אמר (שיר ו ח) ששים המה מלכות ושמונים פלגשים ועלמות אין מספר, מאי ועלמות אין מספר, כמה דאת אמר (איוב כה ג) היש מספר לגדודיו, ובגין דלית לון חושבנא, כתיב ועלמות אין מספר, וכלהו שורין שורין מסחרן סדרין, אלין לקבל אלין, לזמרא ולשבחא למאריהון, ואלין אינון עלמות שיר, ובגין דאית עלמות דלא מזמרין כאלין, אלין אקרון עלמות שיר. תלת סדרין מתפרשן לכל סטר לארבע סטרי עלמא, ובכל סדרא וסדרא דאיהי לכל סטר, תלת סדרין אחרנין, סדרא קדמאה דלסטר מזרח תלת סדרין אינון, ואינון תשעה סדרין, בגין דכל סדרא מאינון תלת אית ליה תלת סדרין, ואשתכחו דאינון תשעה, וכמה אלף ורבוון תחותייהו. והני סדרין תשעה כולהו מתנהגי באתוון רשימן, וכל סדרא אסתכי לאינון אתוון רשימן, (ס"א, והא אוקמוה, וכן לכל סדרא וסדרא, וכלהו נטלי באתוון רשימן, ואלין עלאי מאלין, וקיימין אלין על אלין), ומתחברן כולהו ואמרי שירתא. וכד אינון אתוון פרחי גו אורא דרוחא (ההוא) דממנא על כלא, כדין אינון נטלי, ושירתא אתבסס. וחד את בטש מתתא, וההוא את סלקא ונחתא, ותרין אתוון פרחי עלייהו, והאי את מתתא, סלקא סדרא מתתא לעילא, ואתחבר בהו, ואתעבידו תלת אתוון, כלהו לפום אתוון יה"ו, דאינון תלת גו אספקלריא המאירה, מאילין אתפרשו תלת סדרין, ואינון תרין אתוון, וההוא את דסלקא מתחברא עמהון, ואינון תלת. תא חזי אינון תרין אתוון עלאין דסלקין באורא, אינון כלילן דא בדא רחמי בדינא, ובגין כך אינון תרין, ואינון מעלמא עלאה ברזא דדכורא, והאי דסלקא ואתחברא עמהון איהי נוקבא, ואתכלילת בתרווייהו, כגוונא דנוקבא אתכלילת בתרי סטרי בימינא ובשמאלא ואתחברת בהו, הכי נמי האי את נוקבא דאתחברת בתרי אתוון אחרנין ואינון בתרין סטרין, אלין עלאין ודא לתתא, וכלא איהו חד דכר ונוקבא. דכד אתברי עלמא, אינון אתוון מעלמא עלאה נינהו, דאינון אולידו כל עובדין לתתא, כגוונא דלהון ממש, ובגין כך מאן דידיע לון ואזדהר בהו, רחים לעילא ורחים לתתא. רבי שמעון אמר, אלין אתוון כלהו דכר ונוקבא לאתכללא כחדא, ברזא דמיין עלאין ומיין תתאין, וכלא חד, ודא איהו יחודא שלים, ובגין כך מאן דידיע להו ואזדהר בהו, זכאה איהו חולקיה בהאי עלמא ובעלמא דאתי, בגין דאיהו עקרא

דיחודא שלים כדקא יאות. תלת תלת מסטרא דא ומסטרא דא ביחודא חדא בשלימו דכלא, וכלהו רזא דסדרא עלאה כדקא חזי כגוונא דלעילא, דההוא סדרא, תלת תלת ברזא חדא. סדרא תניינא דלסטר דרום, תלת סדרין אינון לההוא סטרא, וכל סדרא וסדרא תלת תלת ואינון תשעה כמה דאתמר, ואתוון אתפלגו הכי לכל סטרי, לאתחברא כלא כחד, בגין דאית אתוון ברזא דנוקבא, ואתוון ברזא דדכורא, ואתחברו כלהו כחדא והווי חד, ברזא דשמא קדישא שלים, ולגבייהו סדרין ממנן תלת תלת כמה דאתמר. וכלא נפקא מסדרא דאבהן דלעילא, כסדרא דאתקנן אתוון דשמא קדישא יה"ו כמה דאתמר, הני סדרין כלהו מתנהגי באלין אתוון ידיען ונטלי בהו, וכמה חילין ורבבן כלהו לתתא דנטלי ואתנהגי בסדרא דא. סדרא תליתאה דלסטר צפון, בתלת סדרין אינון לההוא סטרא, ואינון תשעה, ובתלת סטרין תלת תלת לכל סטר אינון תשעה, ואינון סדרין מתלת סטרין כמה דאתמר שבעה ועשרים,

זוהר חלק א דף קנט"ב

ברזא דאתוון דאינון שבעה ועשרין, ואף על גב דאינון תרין ועשרין, שלימו דאתוון אינון שבעה ועשרין, והכי סדורא דסדרין אלין שבעה ועשרין, לתלת תלת סדרין לכל סטר, ואשתכחו אלין תלת מהאי סטרא דאינון תשעה, ואלין תלת מהאי סטרא דאינון תשעה, ואשתכחו כלהו שבעה ועשרין, ורזא דאלין שבעה ועשרין, אינון תשעה אתוון (אינון) דאינון ברזא דנוקבי, לאתחברא בהו נוקבא, עם אינון תמני סרי סטרי אחרנין ברזא דאתמר, וכלא איהו כדקא חזי. תא חזי כגוונא דאינון אתוון עלאין דעלמא עלאה, הכי נמי אתוון אחרנין לתתא, אתוון עלאין רברבין, ואתוון תתאין זעירין, וכלא דא כגוונא דא, וכל הני רזין ברזא דדכר ונוקבא כלא חד בשלימו. (ע"כ):

ויזכור אלהי"ם את רחל, דהא במזלא תליא, ובגין כך כתיב בה זכירה, ויהו"ה פקד את שרה לאו ממזלא הוה, ואי תימא דהא בנין במזלא תליין ולא לתתא, הכא בשרה לאו במזלא הוה, אלא ויהו"ה כתיב כלא כחדא, אי הכי אמאי כתיב פקידה, אלא ודאי זכירה (דא) הות מקדמת דנא, ואתמסר מפתחא דא לתתא, כמה דכתיב (בראשית יז כא) ואת בריתי אקים את יצחק אשר תלד לך שרה למועד הזה וגו', ולבתר כגוונא דא, וכיון דאדכר ברזא דלעילא, לבתר אתמר ברזא דנוקבא פקידה, למהוי כללא דכלא כחדא. ויזכור אלהי"ם את רחל, רבי חייא פתח ואמר, (שמות ו ה) וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותם ואזכור את בריתי, ואזכור הא זכירה, בגין דאיהו לעילא, דהאי מזלא דאיהו לעילא בדכורא, אתא על פקידה דאיהי בגלותא, לתתא בנוקבא, כגוונא דא ויזכור אלהי"ם את רחל, כמה דאת אמר ואזכור את בריתי. תא חזי כתיב (שם ג טז) פקוד פקדתי אתכם, וכי פקוד פקדתי, והא פקידה בנוקבא קיימא, ובההוא זמנא בגלותא הות, ואיהי אמרת פקוד פקדתי. אלא הכא אית לאסתכלא, ורזא דחכמתא הכא, איהי בגלותא היך אתחזי למשה הכא, והיך אמרת פקוד פקדתי, אלא הכי אוליפנא, שמשא כד נהיר איהו בשמיא, ותוקפיה וחיליה שלטא על ארעא בכל אתר, כגוונא דא מלא כל הארץ כבודו, בזמנא דמקדשא קאים, מלא כל הארץ כבודו דא ארעא קדישא, והשתא דישראל בגלותא איהי לעילא, ותוקפא סחרא להו לישראל לאגנא עלייהו, ואף על גב דאינון בארעא אחרא. ותא חזי שכינתא לתתא ושכינתא לעילא, שכינתא לעילא בתריסר רתיכין קדישין, ותריסר חיוון עלאין, שכינתא לתתא בתריסר שבטין קדישין, וכדין אתכלילת שכינתא לעילא ותתא, וכלא בחד זמנא כחדא, ואף על גב דבזמנא דישראל בגלותא, לתתא לא אתתקנת, לעילא הכי נמי לא אתתקנת, בגין דלתתא לא אתתקנת, ודא הוא בגלותא עמהון דישראל, דאיהי בגלותא עמהון. במה אתתקנת, למלכא דמית בריה, מה עבד כפא ליה לערסיה על אבלא דבריה, ולא אתקין ליה לערסיה, אלא נטל כובין ודרדרין ואטיל תחות ערסיה ושכיב עליה, כך קב"ה כיון

דאתגלו ישראל ואתחרב מקדשא, נטיל כובין ודרדרין ושוי תחותיה, הה"ד (שם ג ב) וירא מלאך יהו"ה אליו בלבת אש מתוך הסנה, בגין דישאל הוּו בגלותא. פקוד פקדתי אתכם, מאן דלא קיימא ברשותיה, מה פקיד ומה עביד, אלא פקוד מלעילא פקדתי מלתתא, מאי טעמא, בגין דהאי זכירה הוּת עלה מקדמת דנא, דכתיב ואזכור את בריתי, כיון דכתיב ואזכור, הא זכירה אתמנא עלה, ובגין כך אמרת לבתר פקוד פקדתי,

זוהר חלק א דף קס/א

דהא סימנא נקטת מקדמת דנא. כגוונא דא שרה דכתיב ויהו"ה פקד את שרה, אבל הכא רחל דלא אדכרת מקדמת דנא, לא אתמר בה פקידה אלא זכירה, וכלא בזכירה איהו ברזא דמזלא. רבי יהודה ורבי חזקיה הוּו אזלי מקפוטקיא ללוד, והוּו רבי יהודה רכיב ורבי חזקיה על רגלוי, אדהכי נחת רבי יהודה, אמר מכאן ולהלאה נתעסק באורייתא, כמה דכתיב (דברים לב ג) הבו גודל לאלהינ"ו, א"ל אלו הוינא תלתא יאות הוא, דחד יימא ותרין יתיבו ליה, א"ל הני מלי בברכאן, בגין דאדכר חד שמא דקב"ה ותרין יתיבו ליה, הה"ד כי שם יהו"ה אקרא הבו גודל לאלהינ"ו, כי שם יהו"ה אקרא דא חד דמברך, הבו גודל לאלהינ"ו אלין תרין אחרנין, אבל באורייתא אפילו תרי יתבי ויהבי רבו ותוקפא דשבחא דאורייתא לקב"ה. אמר ליה רבי חזקיה לגבי ברכאן אמאי תלת, אמר ליה הא אוקמוה ואתמר, דכתיב הבו גודל לאלהינ"ו, אבל רזא דמלה הכא, דהא כל רזין דברכאן הכי איהו, חד לברכא ותרין לאתבא, בגין דיסתלק שבחא דקב"ה ברזא דתלתא, חד מברך ותרין (דאמרי אמן) דאודו, ודא הוא קיומא דברכאן, וברזא עלאה כדקא יאות, וברזא דתלת כמה דאוקמוה. עד דהוּו אזלי, אמר רבי יהודה, תנינן אית זכירה לטב ואית זכירה לביש, אית פקידה לטב ואית פקידה לביש, אית זכירה לטב כמה דאוקמוה, דכתיב (ויקרא כו מה) וזכרתי להם ברית ראשונים וגו', (בראשית ח א) ויזכור אלהי"ם את נח, (שמות ב כד) ויזכור אלהי"ם את בריתו, ואית זכירה לביש דכתיב (תהלים עח ט) ויזכור כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב, פקידה לטב דכתיב (שמות ג טז) פקוד פקדתי אתכם, פקידה לביש דכתיב (תהלים פט לג) ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם, וכלהו רזין עלאין. כל הני זכירה ופקידה לטב, אלין אינון דרגין ידיען רזא דמהימנותא, דכר ונוקבא, רזא חדא זכירה ופקידה, ואלין אינון לטב, זכירה ופקידה לביש, אלין אינון רזא דסטרא דקיימא ברזא דאלהים אחרים, דכר ונוקבא כחדא, זכירה בהאי ופקידה בהאי, ואלין אינון דקיימין תדיר לביש, ואלין לקבל אלין, מהכא נפקי כל רזי דמהימנותא וכל קדושין עלאין, כמה דאוקמוה, ומהכא נפקי כל זינין בישין, וכל מותא וכל סטרין וזינין בישין בעלמא ואוקמוה, ודא בהפוכא מן דא. אמר רבי חזקיה, הכי הוא ודאי, זכאה איהו מאן דחולקיה אתקיים בסטרא טבא, ולא ירכין גרמיה לסטרא אחרא, וישתזיב מנהו, אמר ליה רבי יהודה, הכי הוא ודאי, וזכאה מאן דיכיל לאשתזבא מניה מההוא סטרא, וזכאין אינון צדיקייא דיכלי לאשתזבא מנייהו, ולאגחא קרבא בההוא סטרא. אמר רבי חזקיה במה, פתח ואמר (משלי כד ז) כי בתחבולות תעשה לך מלחמה וגו', מאן מלחמה דא, מלחמה דההוא סטרא בישא, דאצטרין בר נש לאגחא ביה קרבא, ולשלטאה עלוי ולאשתזבא מניה. תא חזי דיעקב הכי אשתדל לגבי עשו, בגין ההוא סטרא דיליה, לאתחכמא עלוי ולמיזל עמיה בעקיימו בכל מה דאצטרין, בגין לשלטאה עלוי ברישא וסופא, וכלא כדקא יאות, ורישא וסופא כחדא דא כגוונא דא, כמה דכתיב (בראשית כז לו) בכרתי ולבתי ברכתי, שירותא וסופא כחדא, דא כגוונא דא, בגין לשלטאה עלוי באורח מישר כדקא חזי ליה, ובגין כך זכאה איהו מאן דאשתזיב מנייהו ויכיל לשלטאה עלייהו. תא חזי זכירה ופקידה לטב אינון כחדא ברזא דמהימנותא, וזכאה איהו מאן דאשתדל בתר מהימנותא, כמה דאת אמר (הושע יא יא) אחרי יהו"ה ילכו כאריה ישאג וגו', אמר רבי חזקיה הכי הוא ודאי. ותא חזי בר נש כד צלי צלותי, לא יימא עליה זכרני ופקדני, בגין דאיכא זכירה ופקידה לטב וזכירה ופקידה:

זוהר חלק א דף קס"ב

לביש, וזמינין לנטלא מלה מן פומא, ואתיין לאדכרא חובוי דבר נש ולענשא ליה, בר אי איהו זכאה שלים, דכד בדקי חובוי ההיא זכירה ופקידה לביש לא ישכחון לון, כגון עזרא דאמר (נחמיה יג לא) זכרה לי אלה"י לטובה, דהא בכל אתר דבר נש צלי צלותיה, יכליל גרמיה בין סגיאין בכללא דסגיאין. ותא חזי, שונמית כד אמר לה אלישע (מ"ב ד יג) היש לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא, היש לדבר לך אל המלך, ההוא יומא יום טוב דראש השנה הוה, וההוא יומא דמלכותא דרקינעא שלטא למידן עלמא, וקב"ה אקרי מלך המשפט בההוא זמנא, ובגין כך אמר לה היש לדבר לך אל המלך, מה כתיב ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת, מאי קאמרה, לא בעינא למהוי רשימאה לעילא, אלא לאעלא רישאי בין סגיאין, ולא לאפקא מכללא דלהון, וכך בעי ליה לבר נש לאתכללא בכללא דסגיאין, ולא לאתייחדא בלחודוי בגין דלא ישגחון עליה לאדכרא חובוי כדקאמרן. פתח רבי יהודה ואמר, (איוב לח יז) הנגלו לך שערי מות ושערי צלמות תראה, האי קרא קב"ה אמר ליה לאיוב, כד חמא דאיוב דחיק גרמיה על דינוי דקב"ה, תא חזי איוב אמר (שם יג טו) הן יקטלני לו איחל, כתיב לא באל"ף וקרי לו בוא"ו וכלא איהו, א"ל קב"ה וכי אנא קטיל בני נשא, הנגלו לך שערי מות ושערי צלמות תראה, כמה תרעין אינון פתיחן בההוא סטרא, ומותא שלטא עלייהו, וכלהו סתימין מבני נשא, (ס"א ו) ולא יכלין לאסתמרא מנייהו בגין דאינון סתימין מבני נשא) ולא ידעין אינון שערים. ושערי צלמות תראה, מאן אינון שערי מות ומאן אינון שערי צלמות, אלא מות וצלמות כחדא אינון וזווגא חדא אינון, מות הא אתמר דא מלאך המות והא אוקמוהו, צלמות צל מות, האי איהו מאן דרכיב עליה, ואיהו צלא דיליה ותוקפא דיליה, לאזדווגא כחדא בקשורא חד ואינון חד, וכל אינון דרגין דנפקי מנייהו ומתקשרן בהו, אינון שערים דלהון, כמה דלעילא כמה דאת אמר (תהלים כד ט) שאו שערים ראשיכם וגו', ואלין (אינון שערים) איקרו נהרין ונחלין שית סטרין דעלמא, אוף הכי אינון שערי מות ושערי צלמות מסטרא אחרא, דרגין ידיען דשלטין בעלמא שערי מות ושערי צלמות, דא נוקבא ודא דכורא ותרוייהו כחדא. ועל דא אמר קב"ה ליה לאיוב, בגין כל אינון מלין דאיהו אמר (איוב ז ט) כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה, וכל אינון שאר מלין, אמר קב"ה הנגלו לך שערי מות, למנדע דהא כלהו ברשותי, וכלהו זמינין לאתבערא מעלמא, דכתיב (ישעיה כה ח) בלע המות לנצח וגו'. תא חזי ויזכור אלהי"ם את רחל וישמע אליה אלהי"ם ויפתח את רחמה, תרי זמנין אלהי"ם אלהי"ם אמאי, אלא חד מעלמא דדכורא, וחד מעלמא דנוקבא, בגין דבמזלא תלייא מלתא, וכד אתערת רחל בשמא דא, דכתיב יוסף יהו"ה לי בן אחר, ידע יעקב דאיהו אתחזייה לאשלמא כלהו שבטין, ולא תתקיים בעלמא, בגין כך בעא למיזל ולא יכיל, וכד מטא זמנא דבנימן ערק ואזל ליה, בגין דבארעא אחרא לא ישתלם ביתא, לאתקשרא עלמא קדישא ביה, והיינו דכתיב (בראשית לא ג) ויאמר יהו"ה אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך, מאי ואהיה עמך, אלא אמר ליה עד הכא רחל הות עמך עקרא דביתא, מכאן ולהלאה אנא אהא עמך ואטול ביתא בהדך בתריסר שבטין, והיינו דכתיב (שם מח ז) ואני בבאי מפדן מתה עלי רחל, עלי הוה ובגיני הוה מלה דאתדחייא איהי, ואתיא דיורא אחרא ונטלא ביתא בגיני לדיירא עמי:

ויאמר נקבה שכרך עלי ואתנה, מאי נקבה, אמר רבי יצחק ההוא רשע אמר, אנא חמי דיעקב לא אסתכל אלא בנוקבי,

ובגין כך יפלח לי, אמר נקבה שכרך, הא נקבה דאיהו שכרך כד בקדמיתא, ואתנה, אימא מאן נקבה אסתכלת בה ואתנה, ופלח לי בגינה, ויאמר יעקב לא תתן לי מאומה, אמר יעקב, חלילה, דהא אנא כל מה דעבידנא, לשם יקרא דמלכא קדישא עבידנא, (ס"א ולא לכסופא דגרמאי), ועל דא לא תתן לי מאומה, דהא לאו דעתאי בהאי, אלא אם תעשה לי (את) הדבר הזה וגו':

ויסר ביום ההוא את התישים, רבי אלעזר פתח ואמר (תהלים טו א) יהו"ה מי יגור באהלך וגו', הא אוקימנא ואוקמוה חברייא, הולך תמים דא אברהם, דכד אתגזר תמים אקרי, ופועל צדק דא יצחק, ודובר אמת דא יעקב, ודאי יעקב באמת אתדבק, אי הוא באמת אתדבק מאי טעמא עבד עם לבן כגוונא דא, אלא יעקב בחין שעתא דמזליה הוה, דשרי ליה לאינש למבחן שעתיה עד לא יתוב לארעיה, ואי מזליה קאים במה דעביד שפיר, ואי לאו לא יושיט רגלוי עד דיסלק (ס"א דקאים במה דעביד) לגביה. תא חזי כתיב, וענתה בי צדקתי ביום מחר וגו', דהא איהו לא עבד בגין דיטול מדיליה למגנא, אלא כלא בקושטא ושלימו דרעותא, ולא עוד אלא דאיהו נטיל רשו מלבן, ועל דא כתיב נחשתי ויברכני יהו"ה בגללך, כמה חרשין וזינין עבד לבן ובחין מזליה בגינה דיעקב, והוה אשכח בגינה דיעקב, מאה עאנא כל ירחא, ומאה אמרין, ומאה עזין, יתיר על עאניה. רבי אבא אמר, אלף עאנין ואלף אמרין ואלף עזין, הוה מייתי ליה יעקב יתיר בכל ירחא וירחא, הה"ד כי מעט אשר היה לך לפני ויפרוץ לרוב, ויברך יהו"ה אותך לרגלי, וברכתא דלעילא לאו איהו פחות מאלף מכל זינא וזינא, מעאנין אלף אשתכח, מאמרין אלף אשתכח, מעזין אלף אשתכח, על כל מה דשריא ברכתא דלעילא לא פחות מאלף, עד דבגינה דיעקב אסתלק לבן לכמה עותרא, וכד בעא יעקב לנטלא אגריה, לא אשכח אלא עשרה מכל זינא וזינא, ויעקב חשיב ליה לעותרא סגי, חמי כמה נטיל מדיליה ממה דהוה יהיב איהו בזכותיה ללבן, וכל דא דסליק ביה יעקב, לא הוה אלא בזרוע דאינון מקלות דשוי לגבי ענא. תא חזי כמה טרח ההוא שלימא דיעקב אבתריה דלבן, כתיב וישם דרך שלשת ימים וגו', והוה אייתי ליה כל האי עותרא, ועם כל דא לא בעא לבן דיהא אגריה דיעקב הכי, אלא נטל עשרה מן דא ועשרה מן דא ויהב ליה בידא דבניה, ואמר ליה טול הני, ואי יולידו כמה דאמרת בהאי גוונא יהא אגרך, הה"ד ותחליף את משכורתי עשרת מונים, (ובהני) עשרה מן דא ועשרה מן דא, וכתיב ואביכן התל בי והחליף את משכורתי עשרת מונים, (ובהני עשרה) אשתדל בתר קב"ה וברכיה, ומכל מה דשוי לבן עמיה דיעקב, אהדר במלוליה, ונטיל מיעקב כלא, עד דקב"ה חס עליה ונטל מדיליה בזרוע. אמר רבי אלעזר, כל הני קראי לאחזאה חכמתא קא אתיין, דתנינן, מלין דלעילא, מנהון תליין בעובדא, ומנהון במלולא, ומנהון ברעותא דלבא, ומאן דבעי לאמשכא ברכאן בצלותא, במלולא ורעותא, ומנהון דלא בצלותא אלא בעובדא תליין. תא חזי יעקב שלים כל מה דעבד בחכמתא עביד, כתיב ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים בשקתות המים, כלא בחכמתא, לאמשכא ברכאן ממבועא דכלא, לכלהו דרגין עלאין דאינון חולקיה ועדביה. את המקלות, מאן מקלות, אלין דרגין דאינון בי דינא, אשר פצל, דאעבר מנהון דינא, ברהטים, היינו דכתיב (שיר ז ו) מלך אסור ברהטים, דהא מההוא מלך אתיין ברכאן לכלהו עלמין. דבר אחר

זוהר חלק א דף קסא/ב

זהר:

מלך אסור ברהטים, מלך דא אסור וקשור באינון רהטין עלאין, דמנייהו אשתקיין כלא, (נ"א אתמשכן ברכאן לכולא) ממלך עלאה, בשקתות המים (ס"א דמתמן אשתקיין כולא שקתות המים), אלין אינון נחלין, דנפקין ואתיין עד דמטו לאתר דמתכנשי תמן, אשר תבאנה הצאן לשתות, כמה דאת אמר (תהלים קד יא) ישקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם, ובההוא אתר

דמתכנשי תמן מיא, כלהו אתיין לאשקאה מניה. ויחמנה, מאי ויחמנה, תא חזי בשעתא דרוח צפון נשיב, מיין גלידין ולא נגדין לבר, ולא אשתקיין, בגין דדינא תליא, וקרירו דצפון גליד מיא, וכד אתער רוח דרום, מתחממי מיא ואתער גלידו דלהון ונגדין, כדין אתשקיין כלא, בגין דחמימו דדרום שראן מיא, וכלהו מתחממי וחדאן למשתי, מההוא קרירו דצפון דהוה לון בקדמיתא, הה"ד ויחמנה. ויחמנה, והא כתיב ויחמו, אלא דאינון כלהו נוקבי, ועל דא אתכוון יעקב למעבד עובדא בחכמתא, ודא הוא דכתיב:

ויקח לו יעקב מקל לבנה לח וגו'. פתח (נ"א רבי אלעזר) ואמר, (שם קלה ד) כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו, תא חזי כי יעקב בחר לו יה, עד כאן לא ידענא מאן בריר למאן, אי קב"ה בריר ליה ליעקב, אי יעקב בריר ליה לקב"ה, אלא ממה דגלי קרא ידענא דקב"ה נטיל ליה ליעקב לעדביה, דכתיב (דברים לב ט) כי חלק יהו"ה עמו יעקב חבל נחלתו. תא חזי הכי נמי יעקב בריר אחסנתיה ועדביה לחולקיה, וסליק לעילא מכל דרגין, ונטיל ליה לעדביה מקל לבנה לח, היינו דרגא חוורא דסטר ימינא, ולוז וערמון, היינו דרגא סומקא דסטר שמאלא, ויפצל בהן פצלות לבנות, דאעבר דינא מן דא ואתחבר ליה בימינא, והוא עאל בינייהו, ונטיל לון כחדא, ואתעביד כלא חד בתרי גווי, ועם כל דא מחשוף הלבן, דיתגלי חוורא על סומקא. וכל דא למאי, לאמשכא לדרגא דא דעדביה ברכאן ממבועא דכלא (נ"א דנחלא), ולשוואה לדרגא דא דאיהו תלתא כחדא, ברהטים בשקתות המים, כמה דאוקימנא, וכדין בעובדא דא דחכמתא, נגדין ברכאן לתתא, ומתשקיין (נ"א ומתברכאן) כלהו עלמין, ושריין עליה ברכאן כמה דאוקמוה, דכתיב (בראשית מט כז) בבקר יאכל עד וגו', ולבתר מכאן ולערב יחלק שלל:

סתרי תורה:

ויקח לו יעקב מקל לבנה וגו', מתניתיין רעותא דעובדא, קטרי דמהימנותא, קל קלא דקליא אתער מעילא לתתא, אנן פתיחין עיינין הוינן, גלגלא אסחר מעילא לכמה סטריין, קל נעימותא אתער, אתער ניימין דמיכין דשינתא בחוריהון, ולא ידעי ולא מסתכלן ולא חמאן, אטימין אודנין כבדין דלבא, ניימין ולא ידעין. אורייתא קיימא קמייהו, ולא משגיחין, ולא ידעי במה מסתכלן, חמאן ולא חמאן, אורייתא רמאת קלין, אסתכלו טפשין, פתחו עיינין ותנדעון, לית מאן דישגח, ולית מאן דירכין אודניה, עד מה תהוון בגו חשוכא דרעותייכו, אסתכלו למנדע, ויתגלי לכון נהורא דנהיר. בזמנא דיעקב שלימא, מגו עאקו דארעא ורשו אחרא, בגו דרגין נוכראין, דחה לכלהו, ובריר חולק עדביה ואחסנתיה, נהורא מגו חשוכא, חכמתא מגו טפשותא, ואוקיר ליה למאריה כד הוה קאים בגו רשותא דאל זר, על דא כתיב (ישעיה כט כב) לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו:

תוספתא:

קוטרא דקוטרא דכיא, הוה סליק לגו לגו, עד לא אשכח אתר בית מותבא, ההוא אתר לאו אתר, לא אשתכח לעילא ותתא, מכלא אתאביד, אבדון הוי מכלא, אבדון דכורא סמא"ל, דנפק מהתוכא דתוקפא דיצחק אבדון, ומות נוקבא דיליה, נחש קדמאה אשת זנונים. דכתיב (משלי ה ה) רגליה יורדות מות. ואלין תריין אבדון ומות, שמעו תוקפא דהורמנו דמלכא, רזא וסתרא סתימא (נ"א טמירא) עלאה, אתאביד (נ"א טמיר) מכלא, אתאביד (נ"א טמיר):

זוהר חלק א דף קסב/א

זהר:

לאתברכא כלהו עלמין לתתא, ויעקב נטל חולקיה מאינן ברכאן דשריין עליה לתתא, בגין דאיהו חולקיה ועדבא דקב"ה. רבי ייסא זוטא הוה שכיח קמיה דרבי שמעון, א"ל האי דכתיב (משלי י ו) ברכות לראש צדיק, לצדיק מבעי ליה, מאי לראש צדיק, א"ל ראש צדיק, דא היא עטרה קדישא ואוקמוה. תו ראש צדיק דא יעקב, דאיהו נטיל ברכאן ונגיד לון לצדיק, ומתמן אזדריקו לכל עיבר, ומתברכן כלהו עלמין. אבל הא אוקימנא, ברכות לראש צדיק, (ראש) צדיק אקרי ההוא אתר (ד"א ל"ג רישא) דברית, דמניה נפקין מבועין, לבר נוקבא דקיסטא דחמרא נפיק מניה, איהו רישא, כך ראש צדיק, ההוא אתר כד זריק מבועין לנוקבא אקרי ראש צדיק, צדיק איהו ראש (נ"א רישא לכל ברכאן), בגין דכל ברכאן ביה שריין. תו ההוא בר נש דזכי למנטר את קיימא קדישא, ועביד פקודי דאורייתא, צדיק אקרי, ומרישיה ועד רגלוי הכי אקרי, וכד ברכאן נגדין לעלמא, שריין על רישיה, ומניה קיימי ברכאן לעלמא, בבנין קדישין זכאין דאוקים. רבי ייסא תו שאיל ואמר, כתיב (תהלים לז כה) נער הייתי גם זקנתי וגו', האי קרא אוקמוה דשרו דעלמא אמרו, איהו אמרו בחכמתא יתיר ממה דחשבין בני נשא, א"ל ברי יאות הוא, דהא ביחודא קדישא אתמר, נער הייתי גם זקנתי, והכי הוא, ולא ראיתי צדיק נעזב, דא הוא שבחא דיחודא, דלא אשתכח יום בלא לילה, דהא לילה ביה אשתכח תדירא, וצדיק אחיד לעילא ואחיד לתתא, וזרעו מבקש לחם, מאי הוא, אלא בשעתא דזריק ואתנגיד זרעא, לא תבע לנוקבא, דהא בהדיה שריא, דלא אתפרשא מניה לעלמין, וזמינא היא לגביה, דהא זרעא לא נגיד אלא בשעתא דנוקבא זמינא:

סתרי תורה:

ויקח לו יעקב, בריר ליה לחולקיה לעדביה, מקל לבנה לח סטרא דימינא גוון חוור, לח סטרא דמים איהו, ולוז דא סטרא דשמאלא סומקא כוורדא, וערמון כליל דא בדא, וכלהו אחיד ימינא חוורא בגווניה וסלקא בהו, דכתיב מחשוף הלבן, דאף על גב דאחיד לתרין סטרין, נטל (ס"א גטה) חולקיה לסטר ימינא, ואגליף בכלא בהאי סטרא ובהאי סטרא, כדין אקרי גבר שלים, שלים בכלא. מה כתיב בתריה, והיה בכל יחם הצאן המקשרות ושם יעקב את המקלות וגו', סטרא דסטרין לחכימי לבא אתמסר, בגו משריין עלאין קדישין, אית דרגין עלאין אלין על אלין, אלין פנימאין ואלין לבר, אינן פנימאין מתקשרין במלכא קדישא, ומתקשרין בישראל בנין קדישין לקודשא בריך הוא, ואלין אקרון הצאן המקשרות, משריין דאינן מקשרות עילא ותתא. בשעתא דתיאובתא דלהון לגבי זוהרא עלאה דלעילא עמודא דאמצעייתא, יעקב שלימא נטל אינן מקלות תפלין דרישא, ברהטים אתר ודוכתא לדירי תפלין, ומהכא נטלי נהורא וזיווא כל חילין ומשריין עלאין, אינן דמתקשרן לעילא ומתקשרן לתתא, כיון דאינן נטלין מגו רהטין שקתות המים, כדין אינן הוו מקורין ומבועין לנחתא לתתא ולמיהב לכולא. ובגין כך אפריש יעקב בין דרגין עלאין קדישין, לדרגין אחרנין דשאר עממין, כמה דאת אמר וישת לו עדרים לבדו ולא שתם על צאן לבן, עדרים אפריש ליה:

תוספתא:

מרעיונין (נ"א מעיינין) והרהורין, מאן דאתמשך בתר אלין אתאביד מכלא, כולא בהפוכא דא מן דא. טבוהי דגבר שלים כיעקב דסליק, ולא אתחשכו עיינין בהאי תננא, וזכה לאתקרבא באמת, חותמא דמלכא קדישא. תא חזי טמירא עלאה מכלא מניה נפק את י' נקודה עלאה, מהאי נקודה עלאה נפק כלא, אמשיך ואפיק ה' אמא עלאה דאשקי לכלא, מהאי נפיק ו', רזא דשית דאחיד לכל סטרין, דאיהו מקל לבנה לח ולוז וערמון, תרין דרועין דאחידן ביה, אלין נפקי ואחידו בה"א תתאה, לחברא משכנא כחד, ולמהוי חד, כדין תליסר מכילן הוו חד, וחורא אתגליף על גוונין,

וסליק על גוונין כלהו. הה"ד מחשוף הלבן וכדין אקרי (זכריה יד) יהו"ה אחד ושמו אחד, וכדין (תהלים כג א) יהו"ה רועי לא אחסר, וכתיב בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני, נפשי ישובב וגו':

זוהר חלק א דף קסב/ב

זהר:

ותיאובתא דתרוייהו כחדא בדבוקא חד דלא מתפרשן, ועל דא לא אצטריך למתבע עלה. א"ל ובזמנא דגלותא לאו הכי, א"ל זרעו כתיב, ולא איהו, אימתי נפיק, כד נוקבא בדבוקא חד עם דכורא, ואי תימא לא ראיתי צדיק נעזב, בזמנא דגלותא מאי היא, אלא הא אחיד לעילא ולא נעזב לעלמין, בזמנא אחרא לא נעזב מנוקבא, אחיד לעילא ואחיד לתתא, אחיד לעילא בזמנא דגלותא, בזמנא אחרא אחיד לתרין סטרין לעילא ותתא, ולעולם אינו נעזב. כתיב ויתן אותם אלהי"ם ברקיע השמים, דא צדיק, ואף על גב דאתמר ברקיע השמים, אלא ברקיע השמים ודאי דאיהו סיומא דגופא. תא חזי, תרין רקיעין אינון, ואינון שירותא וסיומא, דא כגוונא דא, שירותא רקיעא תמינאה, ביה שקיעין כל ככביא זעירין ורברבין, ודא הוא רקיעא עלאה סתימאה דקאים כלא, ומניה נפיק כלא, ואיהו תמינאה מתתא לעילא, והוא שירותא לאפקא מניה כלא. כך איהו רקיעא תמינאה מעילא ותתא, דביה שקיעין כל ככביא כל נהורין ובוצינין, והוא נטיל כלא, ודא סיומא דכלא. כמה דהוא רקיעא תמינאה דאיהו שירותא דכלא, תליין ביה כל נהורין ונטיל לון, ומניה נפיק, הכי נמי האי איהו רקיעא תמינאה, תליין ביה כל נהורין ונטיל לון, ומניה נפקו לכלהו עלמין, שירותא וסיומא בגוונא חד קיימי, ועל דא איהו נהר דנגיד ונפיק ולא פסקי מימוי לעלמין, כלא למהוי סיומא כשירותא, ובגין כך ויתן אותם אלהי"ם ברקיע השמים, ולמה להאיר על הארץ, ואף על גב דאתמר כלא, בגוונא חדא קיימי, ודא הוא ברירא דמלה, מה בין האי להאי, אלא דא אוקים וזן לעלמא עלאה דאיהו ביה, ולכל אינון סטרין עלאין, ודא אוקים וזן לעלמא תתאה, ולכל אינון סטרין תתאין. ואי תימא עלמא דלעילא מאן איהו, והא (איהו) ההוא רקיעא תמינאה עלאה סתימאה עלמא דלעילא איהו, והכי אקרי, דהא תרין עלמין נינהו כמה דאתמר, אלא איהו עלמא עלאה, וכל אינון דנפקי מניה על שמיה אקרונ, ואינון דנפקי מעלמא תתאה על שמיה אקרונ, וכל האי והאי כלא חד, בריך הוא לעלם ולעלמי עלמין. תא חזי (תהלים קד טז) ישבעו עצי יהו"ה ארזי לבנון אשר נטע, מאן לבנון, הא אוקמוה ואתמר האי קרא, (שם יז) אשר שם צפרים יקננו חסידה ברושים ביתה, אשר שם צפרים יקננו, באן אתר בלבנון, ואלין אינון תרין צפרים דקאמרן בכמה אתר:

סתרי תורה:

לגרמיה, דלא יהא ליה חולק בשאר עממין, כמה דאפריש ליה דרגי דמהימנותא לעילא לחולקיה ועדביה, הכי אצטריך לאפרשא דרגין דמשריין קדישין לתתא, לקשרא לון בהדיה, באינון היכלין דמטרוניתא, וכלהו רשימין ברשימו דמלכא עלאה, כמה דישראל רשימין לתתא בין כל שאר עממין, אוף דרגין דמשריין עלאין רשימין אינון לחולקיה לקודשא בריך הוא, בין כל שאר חילין ומשריין עלאין, ועל דא בריר יעקב אינון לחולקיה ועדביה, רשימין לחולקא (ברזא) דמהימנותא, (ס"א ובגין כך כתיב כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו, יה עלאה איהו בריר חולקיה ועדביה רזא דמהימנותא), אוף הכי קודשא בריך הוא בריר ליה מכל שאר חילין ומשריין דעלמא. משריין עלאין מתפרשאן אלין מאלין, בשעתא דזהרא דנורא בנהירו דשכינתא אתגליא, כל אינון דרגין אחרנין מתכספן, ומתעטפי מההוא זהרא, ולא יכלי לקרבא לגביה, וכל אינון

תקונין (ס"א דרגין) קדישין דאינון תקוונא דיליה, בשעתא דאתגליא ההוא זהרא מיד חדאן, וסלקן לאתקרבא בהדיה ולא תקשרא לגביה, ואיהי בהו אתתקנת, וסתרא דא והיה העטופים ללבן והקשורים ליעקב, ואצטריך לבררא ולא תפרשא דרגין קדישין לחולקיה, מאינון דרגין דשאר עמין, ובכלא אצטריך יעקב קדישא (ס"א בוכרא דקודשא בריך הוא לאתקרבא), ועל דא קודשא בריך הוא כתיב באורייתא מהימנותא דיליה, בגו סטרי (ס"א סתרי) מלין אלין, זכאה חולקיה:

זוהר חלק א דף קסג/א

ומאלין אתפרשן כמה צפרין אחרנין, אבל אלין עלאין, ונפקין מלבנון דאיהו (ס"א סתימאה) לעילא, ורזא דמלה, וללבן שתי בנות וגו'. חסידה ברושים ביתה (ס"א דא לאה) באינון שית בנין עלאין, שית סטרין דעלמא כמה דאתמר, אמאי אקרי חסידה, אלא האי עלמא עלאה אף על גב דנוקבא איהי קרינן לה דכר, דכד אתפשט כל טיבו וכל נהירו מניה נפיק, ובגין כך דאיהי חסידה, נפיק (מתמן) מינה חס"ד, דאיהו נהורא קדמאה, דכתיב (בראשית א ג) ויאמר אלהי"ם יהי אור. ועל דא ברושים ביתה, ברושים, אל תקרי ברושים, אלא בראשים, דהא עלמא אחרא בתתאין ביתה, ואיהי בי דינא דעלמא, ולזמנין אקרי כגוונא דלעילא בכל אינון שמהן, ועל אתר דא כתיב (שם ו ו) וינחם יהו"ה ויתעצב אל לבו, חרון אף יהו"ה, דהא באתר דא תליא, דהא כל מה דלעילא כלא איהו בנהירו חייך לכל סטרין, ועל דא תנינן, אין עצבות לפני המקום, לפני דייקא, ועל דא כתיב (תהלים ק ב) עבדו את יהו"ה בשמחה באו לפניו ברננה, עבדו את יהו"ה בשמחה, לקביל עלמא עלאה, באו לפניו ברננה, לקביל עלמא תתאה, זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי, בגין כך כתיב (דברים לג כט) אשריך ישראל מי כמוך עם נושע ביהו"ה מגן עזרך ואשר חרב גאותך ויכחשו וגו':

ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים וגו', פתח רבי אלעזר ואמר, (משלי ט יב) אם חכמת חכמת לך ולצת לבדך תשא, אם חכמת חכמת לך, תא חזי ווי לאינון חייבי עלמא, דלא ידעין ולא משגיחין במלי דאורייתא, וכד אינון משגיחין בה, בגין דלית לון סכלתנו, מלין דאורייתא דמייך בעינייהו כאילו מלי ריקניא ולית בהו תועלתא, וכלא בגין דאינון ריקנין מדעתא וסכלתנו, דהא כל מלי דאורייתא כלהו מלין עלאין ויקרין, וכל מלה ומלה כתיב בה (שם ג טו) יקרה היא מפנינים וכל חפצין לא ישוו בה, (באורייתא), וכל אינון טפשין אטימין דלבא, כד חמאן מלי דאורייתא, לא די לון דלא ידעי, אלא דאינון אמרי דאינהו מלין פגימין, מלי דלית בהו תועלתא, ווי לון כד יתבע לון קב"ה עלבונא דאורייתא, ויתענשון עונשא דמרדי במאריהון. מה כתיב באורייתא, (דברים לב מז) כי לא דבר רק הוא מכם, ואי איהו רק, מכם איהו, דהא אורייתא כלא מלייא מכל אבנין טבין ומרגלאן יקירין, מכל טבין דעלמא, כמה דאת אמר וכל חפצין לא ישוו בה, והיך ימרון דאיהי ריקניא. ושלמה מלכא אמר, אם חכמת חכמת לך, דכד יתחכם בר נש באורייתא תועלתא דיליה איהו, דהא באורייתא לא יכיל לאוספא אפילו את אחת, ולצת לבדך תשא, דהא אורייתא לא יגרע משבחה כלום, וליצנותא דיליה איהו, ואשתאר ביה לאובדא ליה מהאי עלמא ומעלמא דאתי. תא חזי, כד אתוון עלאין, מתחברן כלהו בהאי דרגא סופא דכל דרגין קדישין עלאין, ואתמליא מנייהו, ואתברכא מעלמא עלאה, כדין האי דרגא קיימא לאשקאה לכולהו עדרין, כל חד וחד כדקא חזי ליה, וכל חד וחד אתשקי מן דינא ורחמי. תא חזי מה כתיב, ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים וגו', דיעקב בעא לאתקנא תפלה של ערבית, ולאנהרא לסיהרא, ולאשקאה ולברכא לה מכל סטרין, דכתיב ויצג את המקלות, אלין דינין וגבורן דנפקי מגבורה דלעילא, ויעקב כד בעא לאתקנא להאי דרגא, סליק לכל אינון דינין וגבורן מינה, ואוקים לון ברהטים, באינון רהטים ארבע, דקיימי תחות האי באר חפרוה שרים, דאתמליא מאינון נחלין

ומבועין עלאין, בגין דכד נפקין מיין מהאי באר קדישא, אלין ארבע נטלי כלא, ועל דא אקרון
רהטים, ומתמן

זוהר חלק א דף קסג/ב

אתיין כלא למשתי, ואינון דינין וגבורן כלהו קיימי תמן, לנטלא לכל חד וחד כדקא חזי ליה.
אשר תבאנה הצאן לשותות לנכח הצאן, אלין לקביל אלין, ויחמנה, מאי ויחמנה, דכד מתעטרן
בדינא, מתחממין בההוא דינא, ואזלין ושאטין בעלמא, ומעייני בארציהון דבני נשא הן לטב הן
לביש, תא חזי מה כתיב בתריה, ויחמו הצאן אל המקלות, בגין דאינון מקלות הוו מתחממן,
ומשגיחין בדיני עלמא, ואתפקדן עליה, ואתדנו בני נשא עלייהו כמה דאת אמר (דניאל ד יד)
בגורת עירין פתגמא ומאמר קדישין שאלתא וגו'. רבי חייא פתח ואמר (תהלים סג ט) דבקה
נפשי אחרין, בי תמכה ימינך, האי קרא אית לאסתכלא ביה, דבקה נפשי אחרין, בגין דדוד
מלכא הוה מתדבק נפשיה תדיר אבתריה דקב"ה, ולא חייש למלין אחרנין דעלמא, אלא
לאתדבקה נפשיה ורעותיה ביה, וכיון דאיהו הוה מתדבק בקב"ה, הוה תמיד ביה ולא שבקיה,
מכאן לבר נש כד אתא לאתדבקה בקב"ה, קב"ה אחיד ביה ולא שביק ליה. דבר אחר, דבקה
נפשי אחרין, לאתעטרא דרגיה לעילא, דהא כד אתדבק ההוא דרגא (ס"א דיליה ואתברכא, וכד
אתמליא) בדרגין עלאין, לסלקא בתרייהו, כדין ימינא אחיד ביה לסלקא ליה, ולחברא ליה
בחבורא חד כדקא יאות, כמה דאת אמר (שם קלט י) ותאחזני ימינך, וכתיב (שיר ב ו) וימינו
תחבקני, ועל דא בי תמכה ימינך, וכד אחיד ביה בקב"ה, כדין כתיב שמאלו תחת לראשי וימינו
תחבקני, ואיהו יחודא חד וחבורא חד, וכד איהו חבורא חד, כדין אתמליא ההוא דרגא דיליה
ואתברכא, וכד אתמליא, כל אינון רהטין אתמליין לארבע סטרין דעלמא, וכלהו עדרייא אשתקין
כל חד וחד לסטריה. וכד אתא יעקב לאתקנא האי דרגא, בריר ליה סטרא דימינא דאתחזי ליה,
וסטרא אחרא דלא אתחזי ליה אתפרש מיניה, כמה דכתיב וישת לו עדרים לבדו ולא שתם על
צאן לבן, לבדו הוה בלחודוי, דלא ישתמש בטעוון אחרנין דבסטרין אחרנין, זכאה חולקהון
דישראל, דעלייהו כתיב (דברים יד ב) כי עם קדוש אתה ליהו"ה אלה"ך ובך בחר יהו"ה וגו'.
ותא חזי יעקב איהו תושבחה דאבהן, ואיהו כללא דכלהו, ובגין דאיהו כללא דכלא, בגין כך איהו
קאים לאנהרא לסיהרא, דיעקב איהו קאים לאתקנא לתפלת ערבית, וכל ההוא תקונא איהו כדקא
חזי ליה, כל אינון סטרין קדישין כלהו בתקונא אתקין בסטרוי, ואפריש חולקיה מחולקא דשאר
עמין, אלין סטרין עלאין קדישין בקדושה עלאה, ואלין סטרין מסאבין במסאבן דמסאבותא, והא
אוקימנא, דכתיב וישת לו עדרים לבדו, וישת לו, דאתקין תקונין למהימנותא לבדו, כמה דאת
אמר (שם) ובך בחר יהו"ה להיות לו לעם סגולה מכל העמים, ולא שתם על צאן לבן, דלא שוי
חולקיה ועדביה עמהון, ועל דא יעקב שלימו דאבהן אתקין רזא דמהימנותא, ואפריש חולקיה
ועדביה מחולקא ועדבא דשאר עמין, ועל דא כתיב (שם ד ד) ואתם הדבקים ביהו"ה אלה"יכם
חיים כלכם היום. רבי אבא אמר, זכאה חולקהון דישראל דאינון עלאין על עמין עכו"ם, בגין
דרגא דלהון לעילא, ודרגין דעמין עכו"ם לתתא, אלין בסטרא דקדושה, ואלין בסטרא דמסאבא,
אלין לימינא ואלין לשמאלא, כיון דאתחרב בי מקדשא, מה כתיב (איכה ב ג) השיב אחור ימינו
מפני אויב, ובגין כך כתיב (תהלים ס ז) הושיעה ימינך וענני, ושמאלא אתגבר ומסאבא אתתקף,
עד דיבני קב"ה בי מקדשא, ויתקין עלמא על תקונוי, ויהדרון מלין כדקא יאות, ויתעבר סטרא
מסאבא מן עלמא, והא אתמר, דכתיב (זכריה יג ב) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ וגו',

זוהר חלק א דף קסד/א

וכתיב (ישעיה כה ח) בלע המות לנצח וגו', וישתאר קב"ה בלחודוי, כמה דכתיב (שם ב יח) והאלילים כליל יחלוף, וכתיב (שם יז) ונשגב יהו"ה לבדו ביום ההוא, הוא בלחודוי, כמה דכתיב (דברים לב יב) ואין עמו אל נכר, בגין דישתצי חילא מסאבא מעלמא, ולא ישתאר לעילא ותתא אלא קב"ה בלחודוי, וישתאר לפולחניה עם קדיש, ויתקרי קדוש, דכתיב (ישעיה ד ג) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלם, וכדין יהא מלכא יחידאי לעילא ותתא, ועמא יחידאה לפולחניה, כמה דכתיב (דה"א יז כא) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. רבי יצחק ורבי ייסא הוו אזלי בארחה, אמר רבי ייסא הא שכינתא לגבן, נתעסק במלי דאורייתא, דכל מאן דעסיק במלי דאורייתא וישתדל בה, זכי לאמשכא ליה בהדיה. פתח רבי יצחק ואמר, (תהלים יח מז) חי יהו"ה וברוך צורי וירום אלה"י ישעי, האי קרא איהו רזא, חי יהו"ה, וכי לא ידענא דקב"ה אקרי חי, אלא אפילו צדיק גמור איהו אקרי חי, דהא חי צדיק איהו לעילא וצדיק איהו לתתא, לעילא קב"ה אקרי חי, לתתא צדיק אקרי חי, דכתיב (ש"ב כג כ) ובניהו בן יהוידע בן איש חי, אמאי אקרי חי, בגין דאיהו צדיק, דהא צדיק חי אקרי, חי העולמים. וברוך צורי, כלא חד, חי וברוך דלא מתפרשי מהדדי, דכד מתחברין כחדא אקרי באר מים חיים, דא נביע לגו, ודא אתמלייא מניה, וירום אלה"י ישעי, דא עלמא עלאה, דאיהו רם ונשא רם על כלא, דהא מיניה נפיק כלא, (מקורא דלא פסיק) וכל נביעו דנביע, לאתמלייא בירא כדקא יאות, ומתמן אתברכא לאנהרא לכל אינון דלתתא, וכד אתמלייא כלא כדקא יאות, כדין וירום אלה"י ישעי. פתח רבי ייסא ואמר, (איוב לו ז) לא יגרע מצדיק עינו, ואת מלכים לכסא, ויושיבם לנצח ויגבהו, תא חזי כד חייביא לא שלטין בעלמא, ואתאבידו מיניה (בעלמא), כדין צדיק איהו שליט בעלמא, הה"ד (שם ו) לא יחיה רשע, ומשפט עניים יתן. מה כתיב בתריה, לא יגרע מצדיק עינו, מהו עינו כמה דאת אמר (תהלים לד טז) עיני יהו"ה אל צדיקים, ואת מלכים לכסא, אלין אינון מלכין שליטין דאתאחדן לכסא, ויושיבם לנצח, דאתקיימו בכורסייא בקיומא שלים, ויגבהו, אמאי ויגבהו, לשלטאה בעלמא, ויתקיים כורסייא על סמכוהי, דבר אחר, ויגבהו, דנטלי כרסייא וזקפין לה לעילא, לאתאחדא באתריה כדקא יאות, וכדין כלא יחודא חדא. עד דהוו אזלי, חמו חד בר נש דהוה אתי וחד ינוקא עמיה רכיב על כתפיה, אמר רבי יצחק, ודאי האי בר נש יודאי איהו, ובגין לזכאה לבני נשא קא אתא, אמר רבי ייסא נזכה אנן בקדמיתא ביה, כד מטא לגביהו, אמר רבי ייסא אן קיסתא דטרימא (ס"א קיסטא דעמירא) בקירטוי דאורחא, אמר בגין דיזכון (ד"א ל"ג בי) בני נשא, דהא תרין בנין אית לי, ואתא טורנא למתא ואשתבו, והאידינא אזילנא בגין דיזכון בהו בני נשא, זכו בהדיה, ויהבו ליה למיכל. אדהכי פתח ההוא יודאי ואמר, (במדבר כח ב) את קרבני לחמי לאשי וגו', קרבנא דקב"ה בכל יומא, בגין למיזן עלמא, ולמיהב ספוקא לעילא ותתא, דהא באתערותא דלתתא אתער לעילא, ובדא מסתפקין כל חד וחד כדקא יאות. את קרבני לחמי, הדא הוא דכתיב (שיר ה א) אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי, לאשי, הדא הוא דכתיב (שם) אכלו רעים וגו', ומה קב"ה פקיד לאתערא מזונא לעילא (לתתא), בגין לאתערא מזונא (לעילא) לתתא מההוא מזונא, מאן דיהיב מזונא לקיימא נפשא, על אחת כמה וכמה דקב"ה בריך ליה ויתער ליה מזונא דלעילא, ויתברך עלמא בגיניה, אמר רבי יצחק ודאי רזא דא כדקא חזי, ושפיר קאמר, אמר רבי ייסא, ודאי על דא אמרו דלא יזלזל בר נש לשום בר נש אחרא בעלמא, בתרי גווי זכינא להאי בר נש. פתח ואמר האי קרא אמר:

זוהר חלק א דף קסד/ב

רבי אלעזר את קרבני לחמי לאשי, את קרבני, רזא דכנסת ישראל, דכתיב את, את דייקא, דא איהו קרבנאב וקשורא לאתקשרא, לחמי, דא מזונא דאתי מלעילא באתערותא דלתתא, לאשי, לאתכללא שאר חילין אחרנין, דאצטריכו לאתזנא כל חד וחד כדקא חזי ליה, ריח נחחי, דא רעותא וקשורא דאתאחדא כלא ברזא דעלמא עלאה, תשמרו להקריב לי במועדו, מאן מועדו,

בזמן דאתער אברהם למעבד רעותיה, דכתיב (בראשית כב ג) וישכם אברהם בבקר, ובזמנא דאתעקד יצחק על גבי מדבחה, דההיא שעתא בין הערבים הוה. ואמר רבי (חייא) ייסא, אי הכי האי דכתיב במועדו, במועדים מבעי ליה, א"ל ההיא שעתא אתכליל אשא במיא ומיא באשא, ובגין כך כתיב במועדו, תא חזי בכל קרבנין לא כתיב כמה דכתיב הכא, תשמרו להקריב לי, תשמרו, רזא דשמור, דאיהי צריכא לקרבא לגבי עילא, דכתיב תשמרו להקריב לי במועדו, בימינא ושמאלא, כמה דאתמר באברהם ויצחק, וכלא ברזא עלאה, אמר רבי ייסא, אלמלא לא אתינא הכא אלא למשמע מלין אלין דיי, זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי, על דא כתיב (ישעיה ס כא) ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר:

ולבן הלך לגזוז את צאנו וגו', אמר רבי יוסי, מאן תרפים, אלא ע"ז הוה, ואמאי אקרי תרפים, לגנאי הוה, כמה דתנינן במקום התורף, ומנלן דע"ז הוה, דכתיב למה גנבת את אלהי, וכתיב עם אשר תמצא את אלהיך וגו', ולבן חרשא דכל חרשין דעלמא הוה, ובהאי הוה ידע בכל מאן דבעי למנדע. אמר רבי חייא, בקסם אתעביד, רבי יוסי אמר, בנחש, אמר רבי יהודה, לא אתעבידו אלא בשעתי ידיען, ואמאי אקרי תרפים, בגין דבטשי האי שעתא, והאי שעתא ארפי ידא, כמה דאת אמר (ש"ב כד טז) רב עתה הרף ירך, אומנא כד עביד ליה, ההוא דידע רגעי ושעתי קאים עליה, ואמר השתא ארפי, והשתא עביד, ולא תשכח עבידתא דאצטריך דירפון מינה אלא האי. ואיהו מליל תדיר, ויהיב עיטין בישינן לאבאשא לנפשיה דבר נש, ורחל דחילת בגין דיהב עיטא לאבאשא ליה ליעקב, ובגין בזיונא דע"ז שוי לון תחותה, עד דלא יכיל למללא, דהא כד איהו מתתקן למללא, מכבדין ומרביצין קמיה, והשתא מה כתיב ותשב עליהם, דכר ונוקבא הוה, ופולחנין סגיאין קא עבדין לון עד לא ממללן, ובגיני כך אתעכב לבן תלת יומין דלא ידע דערק יעקב, דכתיב ויוגד ללבן ביום השלישי כי ברח יעקב. ואמר רבי יהודה, זמין גרמיה בתרין מלין, אזדרו בכל חרשין דהוה ליה, ואזדרו בזיינין, בגין לאובדא ליה מן עלמא, דכתיב (דברים כו ה) ארמי אובד אבי, כיון דחמא קב"ה דבעא לאובדא ליעקב, מה כתיב השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע, והיינו דכתיב יש לאל ידי לעשות עמכם רע, במה אתרחיץ, בחרשין דהוה בידיה. תא חזי, לבן אזל ביומא חד, ארח שבעה ימים דאזל יעקב, בגין לאעקרא ליה מן עלמא, חד על דאזל, וחד על אינון תרפים, ואף על גב דרחל איהי עבדת לאעקרא ליה לאבוה מבתר ע"ז, אתענשת דלא רביאת ליה לבנימן, ולא קיימא בהדיה שעתא חדא, בגין צערא דאבוה, אף על גב דאתכוונת לטב. רבי יצחק אמר, כל ההיא תוכחתא דהוה ליה ליעקב בלבן, אהדר ליה ללבן לאודאה ליה לקב"ה, דכתיב ראה אלהים עד ביני וביניך, תא חזי, כתיב אלה"י אברהם ואלהי נחור ישפטו בינינו, אהדר ההוא רשע לתקליה, כיון דאמר אלה"י אברהם אהדר ואמר אלהי נחור:

זוהר חלק א דף קסה/א

זהר:

וישבע יעקב בפחד אביו יצחק, מאי טעמא בפחד יצחק, ולא באלה"י אברהם, אלא דלא בעא לאטרחה לימינא בגיניה דלבן, ולא עוד אלא דלא לבעי ליה לאיניש אף על גב דאומי בקושטא, לאומאה באתר עלאה דכלא, א"ר יוסי ודאי לקיומא (ס"א לאומאה) כדקא יאות אומי יעקב כך והכי אתחזי, ויעקב אשגח במלה, אמר הא איהו אמר אלה"י אברהם, ושבק לאבא, אנא אשלים כלא, מיד וישבע יעקב בפחד אביו יצחק, דבר אחר, לאתכללא בדינא, למיקם עליה דלבן:

ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים, רבי אבא פתח ואמר, (בראשית ה ב) זכר ונקבה בראם וגו', כמה אית לן לאסתכלא במלי דאורייתא, ווי לון לאינון אטימי לבא וסתימי עיינין, הא אורייתא קארי קמייהו, (משלי ט ה) לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי, (שם ד) מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו, ולית מאן דישגח. תא חזי, האי קרא אית ביה רזין עלאין, איהו לגו ואיהו לבר, זכר ונקבה בראם, אשתמע להאי גוונא ואשתמע להאי גוונא, ואשתמע דשמשא וסיהרא בחבורא חדא אינון, דכתיב בראם, כמה דאת אמר (חבקוק ג יא) שמש ירח עמד זבולה, ואשתמע דאדם וחוה כחדא אתבריא, בזווגא חד, וכיון דאשתכחו בזווגא חד, מיד ויברך אותם, דלית ברכתא שריא אלא באתר דאשתכחו דכר ונוקבא. תא חזי, כד נפק יעקב למיהך לחרן, בלחודוי הוה, דלא אינסיב, מה כתיב ויפגע במקום וגו', ולא אתיבו ליה אלא בחלמא, השתא דאנסיב והוה אתי בכלהו שבטין, כביכול משריין עלאין פגעין ביה ואתחננו ליה, דכתיב ויפגעו בו, אינון אהדרו למפגע ביה, בקדמיתא איהו ויפגע במקום, השתא אינון ויפגעו בו, בגין דבגיניה דיעקב ובאינון שבטין, אתשקיין אינון ממיא דימא רבא. ולא עוד אלא בקדמיתא בלילה בחלמא, השתא בחיזו דעינא וביממא, הה"ד ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה וגו', במה:

סתרי תורה:

ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים, מתניתין, תוקפי דהורמני, זקיפין מלעילא, שננא דחרבא דמלהטא ממנא על כל (ס"א כמה) חילין ומשיריין, ההוא חרבא מלהטא היא חרבא סומקא, דכתיב (ישעיה לד ו) חרב ליהו"ה מלאה דם, ההוא חרבא דתליא ביה הפוכא. אינון דמתהפכי לכמה גוונין, הוא נשיין הוא גוברין, בסטרין סגיאין מתפרשין גוונין אחרנין לכמה דרגין, מסטרא דאילנא דחיי נפקי, אינון דמתיחדי ביחודא בקשורא, קדישין אלין אשתאבן תדיר מטל השמים. שמיא דאלהים אתתקין בהו, (ס"א, ועל דא אמר משמני הארץ ואתתקן), בארבע סטרין דעלמא אתעבידו סמכין דכורסייא, כלהו מרגליטין שייפין וסמכין, לא מתפרשין לעלמא מגו שמא דא, אינון קשורין דיעקב דבריר לחולקיה, ומתקשרן בשמא דא, כולהו נפקו (בערב) ויעקב כד נפק למיזל לארציה, לארבע סטרין אקיפו ליה, לארבע זויין דעלמא נטרו ליה, בשעתא קלה אתרגיש מאילנא (ס"א, מאתר) לעילא, למיטר אילנא דלתתא, וכדין ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה, כדין ויקרא שם המקום ההוא מחנים. אמר רבי יהודה, תא חזי שלמותיה דיעקב, דלא בעי למיזל אלא ברשותיה דלבן, ואי תימא זמנא אחרא אמאי לא, אלא בגין דדחיל יעקב דלא ישבוק ליה, וישתלימו תריסר שבטין בארעא אחרא, ועל דא כיון דחמא דמטא שעתא דבנימן, ברח, כמה דאת אמר ויברח הוא וכל אשר לו. דכיון דאתיליד בנימן, אתקשר שכינתא בכלהו שבטין, ונטלא ביתא בהו, ויעקב הוה ידע ברוחא דחכמתא, דכד ישתלימו תריסר שבטין, דשכינתא תתקשר בהו, ורחל תמות, ואיהי נטלא ביתא. ותא חזי, הכי אוליפנא, עלמא תתאה אתחזי ליה ליעקב כמה דאתחזי ליה למשה, אלא דלא

זוהר חלק א דף קסה/ב

זהר:

אשתמודע לון, אלא חמא דאינון הוו אינון דחמא בחלמא, בגיני כך קרא לון מחנים, משריין דאתחזו לעילא, ומשריין דאתחזו לתתא, אמאי אתגליאו למפגע ליה, אלא שכינתא אזלא לגביה לנטלא לביתיה, ומחכא ליה לבנימן, לנטלא ביתא עמיה דיעקב כדקא יאות, וכדין כתיב (ירמיה ל י) ושב יעקב ושקט ושאנן ואין מחריד:

סתרי תורה:

יכילת, עד דהווי י"ב שבטין בביתא לאתקשרא בהו, וכדין אתדחיית רחל, ונטלת איהי ביתא בכלהו שבטין, והות עקרא דביתא, וכדין (תהלים קיג ט) מושיבי עקרת הבית. אמר יעקב, הא מטא זמנא דישתלימו י"ב שבטין, ודאי עלמא דלעילא ייחות ליה לביתא, ואתקשרא (נ"א), עלמא דלעילא ייחות ליה לביתיה ואתקשרא) בהו, ומסכנתא דא אתדחייא קמיה, אי תימות הכא לא אפוק מכאן לעלמין, ולא עוד אלא בארעא דא לא אתחזי לאשלמא ביתא, בגין כך (בראשית ל כה) ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף, עד לא ישתלימו שבטין, שמע רבי שמעון, אמר ודאי כל מלוי דרבי יהודה שפיר, ודא סליק על כלא. ואי תימא אמאי לא אזל ליה לארציה מיד, אלא כל זמנא דרחל לא מתעברא מבנימן אתעכב תמן, כיון דמטא זמנא דבנימן ערק, ולא בעא רשותא, בגין דלא יתעכב תמן, ואתחבר יעקב בכלהו שבטין באתר דאצטריך:

ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

פרשת וישלח:

וישלח יעקב מלאכים וגו', רבי יהודה פתח, (תהלים צא יא) כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך, האי קרא אוקמוה חברייא, דהא בשעתא דבר נש אתי לעלמא, מיד אזדמן בהדיה יצר הרע, דאיהו מקטרג ליה לבר נש תדיר, כמה דאת אמר (בראשית ד ז) לפתח חטאת רובץ, מאי חטאת רובץ, דא יצר הרע, ודוד הכי נמי קרייה חטאת, דכתיב (תהלים נא ו) וחטאתי נגדי תמיד, בגין דאיהו עביד ליה לבר נש כל יומא למחטי קמי מריה, ויצר הרע דא לא אתעדי מבר נש מיומא דאתיליד בר נש לעלמין. ויצר הטוב אתי לבר נש מיומא דאתי לאתדכאה, ואימתי אתי בר נש לאתדכאה, כד איהו בר תליסר שנין, כדין אזדוג בר נש בתרווייהו, חד מימינא וחד משמאלא, יצר טוב לימינא ויצר רע לשמאלא, ואלין אינון תרין מלאכין ממש ממנן, ואינון משתכחין תדיר בהדיה דבר נש, אתי בר נש לאתדכאה, ההוא יצר הרע אתכפיא קמיה, ושלטי מינא על שמאלא, ותרווייהו מזדווגין לנטרא ליה לבר נש בכל ארחוי דהוא עביד, הה"ד כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך. רבי אלעזר, מוקים ליה להאי קרא ביעקב, דקב"ה אזמין בהדיה מלאכין משריין ממנן, בגין דהא איהו אתי שלים בשבטין עלאין כלהו שלמין כדקא יאות כמה דאתמר, (דכתיב) ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהי"ם ואתמר, והכא כיון דאשתזיב מניה דלבן והא אתפרש מניה, כדין אזדוגת עמיה שכנתא, ואתו משריין קדישין לסחרא ליה, וכדין

זוהר חלק א דף קסו/א

ויאמר יעקב כאשר ראם וגו', ומאינון מלאכין שדר ליה לעשו, הה"ד וישלח יעקב מלאכים, מלאכים ממש הוו ודאי. פתח רבי יצחק ואמר, כתיב (תהלים לד ח) חונה מלאך יהו"ה סביב ליראיו ויחלצם, הא אוקמוה, אבל באתר חד כתיב כי מלאכיו יצוה לך, מלאכיו סגיאין, והכא חד, דכתיב חונה מלאך יהו"ה סביב ליראיו ויחלצם, אלא כי מלאכיו יצוה לך, אלין שאר מלאכין, מלאך יהו"ה סביב דא שכנתא, כמה דאת אמר (שמות ג ב) וירא מלאך יהו"ה אליו בלבת אש מתוך הסנה, ובגין כך חונה מלאך יהו"ה סביב ליראיו, לאקפא ליה בכל סטרין, בגין לשזבא ליה, וכד שכנתא שריא בגויה דבר נש, כמה משריין קדישין כלהו אזדמנו לתמן. תא חזי כד דוד מלכא אשתזיב מאכיש מלך גת, כדין אמר האי, בגין דשכנתא סחרא ליה, ואשתזיב מנייהו מאכיש ומעמיה כל אינון דאתקיפו (נ"א דאקיפו) ביה, מה כתיב (ש"א כא יד) ויתהולל בידם,

אמאי ויתהולל, וישתגע מבעי ליה, כמה דאת אמר (שם טז) כי הבאתם את זה להשתגע עלי, אלא אהדר על ההוא מלה דאמר דוד בקדמיתא, דכתיב (תהלים עג ג) כי קנאתי בהוללים וגו', א"ל קב"ה חייד עדיין אנת אצטריך להאי, כיון דעאל לבי אכיש ואתקיפו ביה, מה כתיב ויתהולל בידם, כאינון הוללים דקני בקדמיתא, וכדין אתיא שכינתא ושריא סחרניה דדוד. ואי תימא שכינתא לא שריא אלא באחסנתיה דאיהי ארעא קדישא, ודאי לא שריא בגין (דינקין) לינקא מנה, אבל לאגנא שריא, והכא כד אתא יעקב מבי לבן, כלהו משריין קדישין סחרן ליה ולא אשתאר בלחודוי. א"ר חזקיה, אי הכי (ס"א דכלהו משריין קדישין אתו בהדיה ושכינתא בהדיה), אמאי כתיב ויותר יעקב לבדו וגו', אמר רבי יהודה, בגין דאעיל גרמיה לסכנה, והוה חמי לההיא סכנה בעינוי, אינון אתפרשו מניה, וכדין אמר קטנתי מכל החסדים ומכל האמת, אלין אינון משריין קדישין דאתפרשו מניה. רבי יצחק אמר, בגין לשבקא ליה עם ההוא ממנא דעשו, דברשותא עלאה הוה אתי, ואלין אזלי למימר שירתא, דמטא זמנייהו לשבחא ליה לקב"ה בההיא שעתא, ולבתר אהדרו הה"ד קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך וגו', ועתה הייתי לשני מחנות, מחנה שכינתא וכל ביתיה (ס"א מחנה חד הוה, דכתיב מחנה אלהים זה), לשני מחנות, דהוה שלים מכל סטריין, מתריין חולקין חוור וסומק. רבי אלעזר אמר, הא אתמר ההוא ליליא שולטנותא דסטרא דעשו הוה בההיא שעתא, דהא כתיב (בראשית א יד) יהי מארת, חסר, ובגין כך ויותר יעקב לבדו, דאשתאר יעקב דאיהו שמשא בלחודוי, דאתכסיא סיהרא מן שמשא, ואף על גב דנטירו (ס"א ועכ"ד נטירו) דקב"ה לא אתעדי מניה מכל וכל, ועל דא לא יכול לו, דכתיב וירא כי לא יכול לו, אסתכל לימינא וחמא לאברהם, אסתכל לשמאלא וחמא ליצחק, אסתכל בגופא וחמא דאתכליל מסטרא דא ואתכליל מסטרא דא, כדין ויגע בכף ירכו, בחד עמודא דסמיך לגופא, דאיהו לבר מן גופא, ובגין כך חונה מלאך יהו"ה סביב ליראיו ויחלצם, אקיף ליה בכל סטרוי, בגין לשזבא ליה, וכד שרא שכינתא בגויה (ס"א לגביה) כמה חילין ומשריין אתו בהדיה, ומאינון מלאכין שדר לגביה דעשו:

וישלח יעקב מלאכים, אמר רבי אבא, וכי אמאי אתער איהו לגביה דעשו, וטב הוה ליה לאשתוקי מניה, אלא אמר יעקב, ידענא דעשו חייש ליה ליקרא דאבא, ולעלם לא ארגיז קמיה, והא ידענא הוואיל ואבא קיים לא מסתפינא מניה, אבל השתא דאבא קאים בעינא לאתפייס עמיה, מיד וישלח יעקב מלאכים לפניו. וישלח יעקב מלאכים, רבי שמעון פתח ואמר, (משלי יב ט) טוב נקלה ועבד לו, ממתכבד וחסר לחם, האי קרא על יצר

זוהר חלק א דף קסו/ב

הרע אתמר, בגין דאיהו מקטרגא תדיר לגבי בני נשא, ויצר הרע איהו ארים לביה ורעותיה דבר נש בגאותא, ואזיל אבתריה מסלסל שעריה וברישיה, עד דאיהו אתגאי עליה ומשיך ליה לגיהנם, אבל טוב נקלה ההוא דלא אזיל אבתריה דיצר הרע, ולא אתגאי כלל, ומאיך רוחיה ולביה ורעותיה לגבי קב"ה, וכדין ההוא יצר הרע מתהפך לעבד לו, דלא יכיל לשלטאה עלוי, וההוא בר נש שליט עלוי, כמה דאת אמר (בראשית ד ז) ואתה תמשל בו. ממתכבד, כמה דאמרן דאיהו אוקיר גרמיה מסלסל בשעריה אתגאי ברוחיה, ואיהו חסר לחם, חסר מהימנותא, כמה דאת אמר (ויקרא כא כב) לחם אלהי"ו וגו', (שם ו) לחם אלהיהם הם מקריבים וגו'. דבר אחר, טוב נקלה (ועבד לו) דא יעקב, דמאיך רוחיה לגביה דעשו, בגין דלבתר ליהוי עבד לו וישלוט עלוי, ויתקיים ביה (בראשית כז כט) יעבדוך עמים וישתחוו לך לאומים וגו', ועדיין לא הוה זמניה כלל, אלא בגין דסליק ליה יעקב לבתר יומיא, ועל דא הוה מיד נקלה, ולבתר ההוא דאיהו מתכבד יהא עבד לו, ההוא דאיהו חסר לחם, יהא עבדא לההוא דיהבו ליה רוב דגן ותירוש. תא חזי, על דא בגין דידע יעקב דאצטריך ליה השתא אתהפך ליה נקלה, ויותר חכמה ועקימו עבד בדא, מכל מה

דעבד לגביה דעשו, דאילו הוה ידע עשו חכמה דא, יקטיל ליה לגרמיה ולא ייתי לדא, אבל כלא עבד בחכמתא, ועליה אמרה חנה (ש"א ב י) יהו"ה יחתו מריביו וגו', ויתן עז למלכו וגו'.

ויצו אותם לאמר כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב, עם לבן גרתי ואחר עד עתה, מיד פתח יעקב לאתהפכא ליה לעבדא, בגין דלא יסתכל עשו באינון דברכיה אבוי, דהא יעקב סליק לון לבתר כדקא אמרן. אמר רבי יהודה, מאי חמא יעקב דשדר ליה לעשו ואמר עם לבן גרתי, וכי מה עביד בשליחותיה דעשו (דאמר) מלה דא, אלא לבן הארמי קליה אזיל בעלמא דלא הוה בר נש דישתזיב מניה, דהוא הוה חרש בחרשין ורב בקוסמין, ואבוי דבעור הוה ובעור אבוי דבלעם, דכתיב (יהושע יג כב) בלעם בן בעור הקוסם, ולבן חכם בחרשין וקוסמין יתיר מכלהו, ועם כל דא לא יכיל ביעקב, ובעא לאובדא ליעקב בכמה זיינין, הה"ד (דברים כו ה) ארמי אובד אבי. אמר רבי אבא, כולי עלמא הוו ידעי, דלבן הוה רב חכימין וחרשין וקוסמין, ומאן דבעי לאובדא בחרשוי לא אשתזיב מניה, וכל מה דידע בלעם מניה הוה, וכתיב ביה בבלעם (במדבר כב ו) כי ידעתי את אשר תברך מבורך ואשר תאר יואר, וכולי עלמא הוו מסתפי מלבן ומחרשוי, ומלה קדמאה דשדר יעקב לעשו אמר עם לבן גרתי, ואי תימא דזעיר הוה ירח או שתא, לאו הכי אלא ואחר עד עתה, עשרין שנין אתאחרית עמיה, ואי תימא דלא סליק בידי כלום, ויהי לי שור וחמור, אינון תרין גזרי דינין, דכד מתחברן תרווייהו כחדא, לא מתחברן אלא לאבאשא עלמא, ובגין כך כתיב (דברים כב י) לא תחרוש בשור ובחמור יחדו. צאן ועבד ושפחה, אלין אינון כתרי תתאי דקטל קב"ה במצרים, (שמות יב כט) בכור בהמה, (שם) בכור השבי, (שם יא ה) בכור השפחה, הה"ד צאן ועבד ושפחה, מיד מסתפי הוה עשו ונפק לקדמותיה, ודחילו הוה ליה מיעקב, כמה דהוה ליה ליעקב מעשו. לבר נש דהוה אזיל בארחא, עד דהוה אזיל שמע על חד לסטים דהוה כמן בארחא, פגע ביה בר נש אחרא, א"ל ממאן את, א"ל מפלוני לגיון אנא, א"ל סטי לך מגבאי, דכל מאן דקריב בהדאי חד חויה אנא מייתי וקטיל ליה, אזל ההוא בר נש לההוא לגיון, א"ל חד בר נש אתי, וכל מאן די קריב בהדיה נשכיה חד חויה דהוא מייתי

זוהר חלק א דף קסז/א

ומיית, שמע ההוא לגיון ודחיל, אמר יאות דאזיל לקבליה ואתפייס בהדיה, עד דחמא ליה ההוא בר נש אמר ווי דהשתא יקטליניה ההוא לגיון, שארי סגיד וכרע לקבליה, אמר ההוא לגיון אלמלא הוה ליה בידיה חויה לקטלא, לא סגיד כולי האי לקבלי, שארי לגיונאה לאתגאה, אמר הואיל וכל כך כרע לקבלי לא אקטליניה. כך אמר יעקב, עם לבן גרתי ואחר עד עתה, עשרין שנין אתאחרית עמיה, ואנא מייתי חויה לקטלא בני נשא, שמע עשו אמר ווי מאן יקום קמיה, דהשתא יקטליניה יעקב בפומיה, שארי נפיק לקדמותיה לאתפייסא עמיה, כיון דחמא ליה, מה כתיב:

ויירא יעקב מאד ויצר לו, כיון דקריב בהדיה שארי כרע וסגיד לקבליה, הדא הוא דכתיב וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו, אמר עשו אלמלא כל כך הוה עמיה, לא סגיד לקבלי, שארי לאתגאה. תא חזי מה כתיב בבלעם (במדבר כב כ) ויבא אלהי"ם אל בלעם לילה, בלבן כתיב (בראשית לא כד) ויבא אלהי"ם אל לבן הארמי בחלום הלילה, ויאמר לו השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב וגו', פן תדבר, פן תעשה ליעקב רעה מבעי ליה, אלא לבן לא רדף אבתריה דיעקב בחילא דגוברין לאגחא ביה קרבא, דהא חילא דיעקב ובנוי רב מניה, אלא למקטליה בפומיא ולשיצאה כלא, הדא הוא דכתיב (דברים כו ה) ארמי אובד אבי, ובגין כך פן תדבר, ולא כתיב פן תעשה, וכתיב יש לאל ידי לעשות, מנין הוה ידע דיכולתא הוה בידיה, אלא כמה דאתמר אלה"י אביכם אמר אלי וגו', ודא הוא סהדותא דפקיד קודשא בריך הוא לאסהדא דכתיב

(שם) וענית ואמרת לפני יהו"ה אלה"יך ארמי אובד אבי וגו', וענית כמה דאת אמר (שמות כ יג), לא תענה ברעך, (דברים יט יח) ענה באחיו. כתיב ביה בבלעם (במדבר כד א) ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים, דהכי הוא ארחה, דאיהו הוה מנחש, בלבן כתיב (בראשית ל כז) נחשתי, דאשגח בחרשוי ובקסמוי בעסקא דיעקב, וכד בעא לאובדא ליעקב, בנחשא ובחרשא דיליה בעא לאובדיה, ולא שבקיה קודשא בריך הוא, והיינו דאמר בלעם בר בריה (במדבר כג כג) כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל, מאן יכיל להון, דהא סבאי בעא לאובדא לאבוהון בנחשים ובקסמים דיליה ולא סליקא בידוי, דלא שבקיה ללטיא, הה"ד כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. ובכלהו עשרה זיני חרשין וקוסמין דקוזטפי דכתרין תתאין עבד לכן לקבליה דיעקב ולא יכיל, הה"ד (בראשית לא מא) ותחלף את משכרתי עשרת מונים, דכלהו עבד לכן לקבליה ולא סליקו בידוי לאבאשא ליה, דכתיב (שם ז) והחליף את משכרתי עשרת מונים ולא נתנו אלהי"ם להרע עמדי, מאי מונים, כתרגומו זינין, וכתיב (ויקרא יז ז) לשעירים אשר הם זונים אחריהם, מונים, מינים כמשמעו, ועשרה זינין אינון דחרשין וקוסמין בכתרין תתאין, וכלהו עבד לקבליה, עשרה זינין אינון, דכתיב (דברים יח יא) קוסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף, וחובר חבר ושואל אוב וידעוני ודורש אל המתים, הא עשרה אינון. אמר רבי יוסי, נחש וקסם תרי זיני אינון, ובדרגא חד סלקין, וכד אתא בלעם, בקסם עבד לקבליהון דישראל, והיינו דכתיב (במדבר כב ז) וקסמים בידם, ולקבליה דיעקב אתא לכן בנחש, האי והאי לא סליקו בידיהו, הדא הוא דכתיב (שם כג כג) כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל, כי לא נחש ביעקב בקדמיתא ביומוי דלבן, ולא קסם בישראל לבתר ביומוי דבלעם, אמר בלעם לבלק, תא חזי מאן יכיל להון, דכל קסמין וחרשין דבכתרין דילן, מקיזפא דמלכותא דלעילא (ותתא) מתעטרן, (דהא) והוא אתקשר בהו, דכתיב (שם) יהו"ה אלה"יו עמו ותרועת מלך בו. א"ר יהודה, ח"ו דהוה ידע בלעם בקדושה דלעילא

זוהר חלק א דף קסז/ב

כלל, דהא קב"ה לא אתרעי בעם ולישן אחרא דישתמש ביקריה אלא בנוי קדישין, ואמר (ויקרא יא מד) והתקדשתם והייתם קדושים, מאן דאינון קדישין ישתמשון בקדושה, ישראל אינון קדישין, דכתיב (דברים יד ב) כי עם קדוש אתה, אתה קדוש ולא עם אחרא, מאן דאינון מסאבין, מסאבו אזדמן לון לאסתאבא, עליה כתיב (ויקרא יג מו) טמא הוא בדד ישב מחוץ למחנה מושבו, ומסאבא למסאבא קרי דכתיב (שם מה) וטמא טמא יקרא, מאן דאיהו טמא לטמא יקרא, כלא אזיל בתר זיניה. אמר רבי יצחק, יאות הוא ליעקב דהוה קדישא לומר דאסתאב בלבן ובחרשוי, או שבחא הוא דיליה, אמר ליה רבי יוסי, אף על גב דקאמר רבי יהודה, אנא מסייע לך, דהא כתיב (בראשית כז יט) אנכי עשו בכורך, וכי יאות הוא לצדיקא כיעקב למחלף שמיא בשמא דמסאבא, אלא אנכי פסקא טעמא, ואמר אנכי מאן דאנא, אבל עשו בכורך, והא אוקמוה, אוף הכא:

ויהי לי שור וחמור, לומר לא תשוי לבך ורעותך לההיא ברכתא דבריך לי אבא דאתקיים בי, הוא בריך לי הוה גביר לאחיד וישתחוו לך בני אמך, בגין כך עבדך יעקב, לאדני לעשו, הוא בריך לי ברוב דגן ותירוש, הא לא אתקיים בי, דלא אוצרנא לון, אלא ויהי לי שור וחמור צאן ועבד, רעי ענא בחקלא, הוא בריך לי מטל השמים ומשמני הארץ, הא לא אתקיים בי, בגין דהא עם לבן גרתי, כגיורא דלא הוה לי ביתא חדא, כל שכן משמני הארץ, וכל דא בגין דלא יסתכל ביה ביעקב על אינון ברכאן ויקטרג עמיה. רבי אבא אמר, כתיב ביה ביעקב (שם כה כז) איש תם יושב אהלים, גבר שלים, בגין דאיהו יתיב בתרין משכנין עלאין, ואשלים להאי גיסא ולהאי גיסא, ואיהו לא אמר דאסתאב בחרשוי, אבל על מה דקאמר רבי יהודה, בגין דלבווי שלים על

טיבו וקשוט דעביד ליה קב"ה, דכל עלמא ידעי עובדוי דלבן מאן אינון, ומאן יכיל לאשתזבא (ס"א מניה, כל עשרין שנין דהוית עמיה), מקטרוגא דיליה, דבעי לאובדא לי (ס"א ואנא יתיבנא ועבדנא עמיה עשרין שנין), וקב"ה שזבני מניה, וכלא הוה בגין דלא יסתכל ביה עשו, דאתקיימו ביה אינון ברכאן, ולא ינטר ליה דבבו, ועל דא כתיב (הושע יד י) כי ישרים דרכי יהו"ה וגו', וכתוב (דברים יח יג) תמים תהיה עם יהו"ה אלה"יך:

וישובו המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשו, וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו, כיון דאמר באנו אל אחיך, לא ידענא דאיהו עשו, וכי אחין אחרנין הוו ליעקב, אלא באנו אל אחיך, ואי תימא דהדר בתשובה ואזיל בארע מתקנא, לאו הכי אלא עשו הרשע כדמעיקרא, וגם הולך לקראתך, ואי תימא דאיהו בלחודוי אזיל, לאו, אלא ארבע מאות איש עמו, וכל כך למה (אלא אינון) אמרו ליה, בגין דקב"ה אתרעי תדיר בצלותהון דצדיקיא, ומתעטר בצלותהון, כדאמרינון דהווא מלאכא דממנא על צלותהון דישראל סנד"לפון שמיא, נטיל כל אינון צלותין ועביד מנייהו עטרה לחי העולמים ואוקמוה, וכל שכן צלותהון דצדיקיא, דקב"ה אתרעי בהו, ואתעבדן עטרה לאתעטרא באינון צלותין לקב"ה, ואי תימא משריין קדישין הוו אתיין עמיה אמאי דחיל, אלא צדיקיא לא סמכין על זכותיהו, אלא על צלותהון ובעותהון לגבי מאריהון. ותא חזי דאמר רבי שמעון, צלותא דסגיאין סליק קמי קב"ה, ומתעטר בהווא צלותא, בגין דסלקא בגווינון סגיאין, ואתכלילת מכמה סטריין, ובגין דאתכלילת מכמה גווינון, אתעבידת עטרה ומנחא על רישא דצדיק חי העולמים, וצלותא דיחיד לאו איהי כלילא, ולא איהי אלא בגוון חד, ועל דא צלותא דיחיד לאו איהו מתקנא לאתקבלא (אלא בצלותא) כצלותא דסגיאין, ותא חזי יעקב כליל הוה, ועל דא צלותיה תאיב לה קב"ה, מה כתיב ויירא יעקב מאד ויצר לו. רבי יהודה פתח ואמר, (משלי כח יד) אשרי אדם מפחד תמיד, ומקשה לבו יפול ברעה

זוהר חלק א דף קסח/א

זכאין אינון ישראל דקב"ה אתרעי בהו, ויהב לון אורייתא דקשוט, בגין למזכי בה לחיי עלמא, דכל מאן דאשתדל באורייתא, קב"ה משיך עליה חייין עלאין ואעיל ליה לחיי עלמא דאתי, דכתיב (דברים ל כ) כי היא חייך ואורך ימך, וכתיב (שם לב מז) ובדבר הזה תאריכו ימים, חייין בהאי עלמא וחייין בעלמא דאתי. רבי אלעזר אמר, כל מאן דאשתדל באורייתא לשמה, לאו מיתתיה על ידא דיצר הרע, בגין (דהווא נחש והווא מלאכא דמותא, אלא מיתתהון בנשיקה, דכתיב (שיר א ב) ישקני מנשיקות פיהו, כלומר על פי יהו"ה, והיא הנשיקה דהיא דביקותא דנפשא בעקרא, וההיא דאשתדל באורייתא) דאתקייף באילנא דחיי, ולא ארפי מניה, ובגין כך צדיקיא דמשתדלי באורייתא לא מסתאבי גופא דלהון, (אלא הוא דכי, כגון אליהו בבי קברי, דאשכחוהו רבנן ושאלו ליה ולאן הוא מר, אמר לון צדיקיא לא מסאבי במיתתהון, כמה דתנינן ביום שמת רבי בטלה כהונה, כלומר דאתעסקו ביה), דלא שרא עלייהו רוח מסאבא. יעקב אילנא דחיי הוה, אמאי דחיל, דהא לא יכיל לשלטה עלוי, ועוד דהא כתיב והנה אנכי עמך וגו', אמאי הוה דחיל, ותו דהא כתיב ויפגעו בו מלאכי אלה"ם, אי משריין קדישין הוו עמיה, אמאי הוה דחיל, אלא כלא יאות הוה, ויעקב לא הוה בעי למסמך על ניסא דקב"ה, בגין דחשיב דלא איהו כדאי דקב"ה יעביד ליה ניסא, מאי טעמא, בגין דלא פלח לאבוי ולאמיה כדקא יאות, ולא אשתדל באורייתא, ונטל תרי אחיות, ואף על גב דכלא אתמר, ועם כל דא בעי ליה לבר נש למדחל תדיר, ולצללא קמי קב"ה בצלותא, דכתיב אשרי אדם מפחד תמיד (ולמדחל תדיר קמי קב"ה) והא אוקמוה. תא חזי צלותא דאבהן קיימו עלמא, וכל בני עלמא עלייהו קיימי וסמכין לעלם, ולעלמי עלמין לא אתנשי זכותא דאבהן, בגין דזכותא דאבהן איהו קיומא דעילא ותתא, וקיומא דיעקב איהו קיומא שלים יתיר מכלהו, ובגין כך בשעתא דעאקו לבנוי דיעקב, קב"ה אחמי קמיה דיוקנא דיעקב

וחיים על עלמא, כמה דאת אמר (ויקרא כו מב) וזכרתי את בריתי יעקוב, יעקוב בוא"ו, אמאי בוא"ו, בגין דאיהו דיוקנא דיעקב ממש, תא חזי כל מאן דחמי ליה ליעקב, כמאן דאסתכל באספקלריאה דנהרא, והא אתמר דשופריה דיעקב כשופריה דאדם קדמאה, אמר רבי ייסא, אנא שמענא דכל מאן דאסתכל בחלמיה וחמא ליה ליעקב מקסטר בקוספוי, חזין אתוספן ליה. רבי שמעון אמר, הא אתמר דדוד מלכא עד לא הוה לא הוה ליה חיים כלל, בר דאדם קדמאה יהב ליה שבעין שנין מדיליה, וכך הוה קיומיה דדוד מלכא שבעין שנין הוה, וקיומא דאדם קדמאה אלף שנין חסר שבעין, אשתכחו בהני אלף שנין קדמאי אדם הראשון ודוד מלכא, פתח ואמר (תהלים כא ד) חיים שאל ממך נתת לו אורך ימים עולם ועד, חיים שאל ממך, דא דוד מלכא, דהא כד ברא קב"ה גנתא דעדן, אטיל ביה נשמתא דדוד מלכא, ואסתכל ביה, וחמי דלית ליה חיים מדיליה כלום, וקיימא קמיה כל יומא, כיון דברא אדם הראשון, אמר הא ודאי קיומיה, ומאדם קדמאה הוה שבעין שנין דאתקיים דוד מלכא בעלמא. תו אבהן שבקו ליה מחייהון כל חד וחד, אברהם שבק ליה, וכן יעקב ויוסף, יצחק אמאי לא שבק ליה כלום, בגין דדוד מלכא מסטריה קא אתא, ודאי אברהם שבק ליה חמש שנין, דהוה ליה לאתקיימא מאה ותמנין שנין, ואתקיים מאה ושבעין וחמש שנין חסרין חמש, יעקב דהוה ליה לאתקיימא בעלמא כיומי דאברהם, ולא אתקיים

זוהר חלק א דף קסח/ב

אלא מאה וארבעין ושבע שנין, חסרים תמניא ועשרין, אשתכחו דאברהם ויעקב שבקו ליה מחייהון תלתין ותלת שנין, יוסף דאתקיים מאה ועשר שנין, הוה ליה לאתקיימא מאה וארבעין ושבע שנין כיומי דיעקב, וחסר מנהון תלתין ושבע שנין, הא שבעין שנין דשבקו ליה לדוד מלכא לאתקיימא בהון, ובהו אתקיים דוד בכל אינון שנין דשבקו ליה אבהן. ואי תימא יצחק לא שבק ליה כלום כהני, בגין דאיהו חשך, ודוד מסטרא דחשך קא אתא, ומאן דאיהו בחשך לית ליה נהורא כלל, ולית ליה חיים, ובגין כך לא הוה לדוד חיים כלל, אבל אלין דהוה להון נהורא, נהירו ליה לדוד מלכא, ומנייהו אצטריך לאנהרא ולמהוי ליה חיים, דהא מסטרא דחשך לית ליה חיים כלל, ועל דא לא אתא יצחק בחושבנא. ואי תימא יוסף אמאי יתיר מכלהו, אלא ודאי יוסף בלחודוי ככלהו בגין דאקרי צדיק, ודא הוא דאנהיר לסיהרא יתיר מכלהו, ובגין כך האי שבק ליה לדוד מלכא יתיר מכלהו חזין, דכתיב (בראשית א יז) ויתן אותם אלהים ברכיע השמים להאיר על הארץ. תא חזי יעקב צלותיה אגין ליה מעשו, בגין דבעא לסלקא זכותיה לבנוי אבתריה, ולא לאפקא ליה השתא לגביה דעשו, ועל דא צלי צלותיה לקב"ה, ולא אסתמיך על זכותיה לשיזבא ליה בגיניה:

ויאמר אם יבא עשו אל המחנה האחת והכהו, והיה המחנה הנשאר לפליטה, תא חזי מה כתיב, ויחץ את העם אשר אתו ואת הצאן ואת הבקר והגמלים לשני מחנות, אמאי לשני מחנות, בגין דאמר אם יבא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה, תא חזי שכינתא לא עדאת מאהל לאה ומאהל רחל, אמר יעקב ידענא דהא נטירו לון לאלין מן קב"ה, מה עבד וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה, אמר אם יקטיל עשו לאלין יקטיל, אבל אלין לא מסתפינא מנייהו, בגין דשכינתא עמהון, ועל דא והיה המחנה הנשאר לפליטה, כיון דעביד האי, אתקין צלותיה עלייהו, מה כתיב ויאמר יעקב אלה"י אבי אברהם ואלה"י אבי יצחק יהו"ה האומר אלי שוב לארצך ולמולדתך ואטיבה עמך. רבי יוסי פתח ואמר, (תהלים קב א) תפלה לעני כי יעטוף ולפני יהו"ה ישפוך שיחו, האי קרא אוקמוה בכמה אתר, אלא דוד מלכא אמר דא כד אסתכל וחמא במלי דמסכנא, ואסתכל ביה כד הוה אזיל וערק מקמי חמוי אמר דא תפלה לעני, דא היא צלותא דבעי מסכנא קמי קב"ה, ודא צלותא דאקדימת לכל צלותהון דעלמא. כתיב הכא תפלה לעני, וכתיב התם (שם צ א) תפלה למשה איש האלהים, מה בין האי להאי, אלא דא תפלה של

יד ודא תפלה של ראש, ולית לאפרשא בין האי תפלה לעני, ובין תפלה למשה איש האלהים, ותריוויהו שקילין כחד, ועל דא צלותא דעני אקדימת קמי קב"ה מכל צלותין דעלמא, בגין דכתיב (שם כב כה) כי לא בזה ולא שקץ ענות עני וגו'. תא חזי תפלה לעני דא תפלה של יד, דעני אתדבק במסכנותיה, כמאן דלית ליה מגרמיה כלום, דבר אחר, תפלה דא משה, לעני דא דוד, כי יעטוף, כד אתכסיא סיהרא ואתכסי שמשא מינה, ולפני יהו"ה ישפוך שיחו, בגין לאתחברא בהדי שמשא. תא חזי צלותא דכל בני נשא צלותא, וצלותא דמסכנא איהי צלותא דקיימא קמיה דקב"ה, ותבר תרעין ופתחין, ועאלת לאתקבלא קמיה, הה"ד (שמות כב כו) והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני, וכתוב (שם כב) שמוע אשמע צעקתו, ולפני יהו"ה ישפוך שיחו, כמאן דמתרעם על דינוי דקב"ה. אמר רבי אלעזר, צלותהון דצדיקייא חדוותא לכנסת ישראל

זוהר חלק א דף קסט/א

לאתעטרא קמיה קב"ה, בגין כך חביבא היא יתיר קמיה קב"ה, ובגין כך קב"ה תאיב לצלותהון דצדיקייא בשעתא דאצטריך לון, בגין דידעי לרצויי למריהון. מה כתיב ביה ביעקב אלה"י אבי אברהם ואלה"י אבי יצחק יהו"ה האומר אלי שוב וגו', אעטר ואקשר קשורא, בקשורא חד כדקא חזי, אלה"י אבי אברהם לימינא, ואלה"י אבי יצחק לשמאלא, האומר אלי, הכא תלי מלה לאתעטרא לאתריה בינייהו, שוב לארצך ולמולדתך ואיטיבה עמך:

קטנתי מכל החסדים, אמאי הוה אצטריך האי עם האי, אלא אמר יעקב, את אבטחת לי לאוטבא עמי, ואנא ידענא דכל עובדך כלהו על תנאי, הא אנא לית בי זכותא, דהא קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך, וכל מה דעבדת לי עד יומא לאו בגין זכותאי הוה, אלא בגינך הוא דעבדת לי, וההוא טיבו וקשוט בגינך הוה, דהא כד עברנא בקדמיתא דהוינא אזיל מקמי דעשו, יחידאי עברנא ליה לההוא נהרא, ואנת עבדית עמי טיבו וקשוט, והא אנא השתא מעבר ליה בתרי משיריין, אינון תרין משיריין דפליג. עד הכא סדורא דשבחא דמריה, מכאן ולהלאה בעא מה דאצטריך ליה, לאחזאה לכל בני עלמא, דאצטריך ליה לבר נש לסדרא שבחא דמאריה בקדמיתא, ולבתר יבעי בעותיה דהכי עבד יעקב, בקדמיתא סדר שבחא דמריה, ולבתר דסדר שבחא אמר בעותיה דאצטריך ליה, הה"ד:

הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי ירא אנכי אותו פן יבא והכני אם על בנים. מכאן מאן דצלי צלותיה, דבעי לפרשא מלוי כדקא יאות, הצילני נא, ואי תימא דהא שזבת לי מלבן, מיד אחי, ואי תימא קריבין אוחרנין סתם אחין אקרון, מיד עשו, מאי טעמא, בגין לפרשא מלה כדקא יאות, ואי תימא אנא אמאי אצטריך, כי ירא אנכי אותו פן יבא והכני, בגין לאשתמודעא מלה לעילא, ולפרשא לה כדקא יאות ולא יסתים מלה:

ואתה אמרת היטב איטיב עמך וגו', ואתה אמרת היטב איטיב, מאי ואתה, כמה דאת אמר (נחמיה ט ו) ואתה מחיה את כלם, אוף הכא ואתה אמרת, תא חזי דוד מלכא אמר, (תהלים יט טו) יהיו לרצון אמרי פי, אלין מלין דאתפרשן, והגיון לבי, אלין מלין דסתימן, דלא יכיל בר נש לפרשא לון בפומיה, דא הוא הגיון דאיהו בלבא דלא יכיל לאתפרשא, ועל דא אצטריך מלה לאתפרשא בפומא, ומלה דתליא בלבא, וכלא רזא איהו, חד לקבל דרגא תתאה, וחד לקבל דרגא עלאה, מלה דאתפרשא לקבל דרגא תתאה דאצטריך לאתפרשא, ההוא דתליא בלבא איהו לקבל דרגא פנימאה יתיר, וכלא כחדא איהו, ועל דא אמר יהו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך וגו'. כגוונא דא אמר יעקב, בקדמיתא פריש מלה כדקא יאות, ולבתר סתים מלה, דאיהי תליא בהגיונא דלבא דלא אצטריך לפרשא, דכתיב (בראשית לב יז) ושמתי את זרעך כחול הים אשר לא יספר מרוב,

הכא איהו מלה דתליא בלבא דלא אצטריך לפרשא, וכן אצטריך כדקאמרן, בגין ליחדא יחודא שלים כדקא יאות, זכאין אינון דידיעי לסדרא שבחא דמאריהון כדקא יאות, ולמבעי בעותהון, ובגין כך כתיב (ישעיה מט ג) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכך אתפאר, (ס"א, כתיב גם את השני גם את השלישי וגו', שלש פעמים גם, רמז לשלש גאולות, על ידי שלשה צדיקים משה מרדכי משיח, שעתיד לגאלנו בקרוב):

ויותר יעקב לבדו וגו', רבי חייא פתח ואמר, (תהלים צא י) לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך, תא חזי כד ברא קב"ה עלמא, עבד בכל יומא ויומא

זוהר חלק א דף קסט/ב

עבידתיה דאתחזי ליה, והא אוקמוה, ואתמר (ד"א ל"ג ואי תימא) ביומא רביעאה עבד נהורין, וכדין אתברי סיהרא חסר, נהורא דאזעירת גרמה, ובגין דאיהי מארת חסר וא"ו, אתיהיב דוכתא לשלטאה כל רוחין ושדין ועלעולין ומזיקין, וכל רוחי מסאבי כלהו סלקין ושאטין בעלמא לאסטאה, ואתמנון בדוכתי דאתחריבו, ובחקלין תקיפין, ובמדברין חריבין, וכלהו מסטרי רוח מסאבא. והא אתמר, דהא רוח מסאבא דאתיא מנחש עקימאה, איהו רוח מסאבא ממש, ואיהו אתמנא בעלמא לאסטאה בר נש לגביה, ועל דא יצר הרע שליט בעלמא, ואיהו אתמני לגבייהו דבני נשא ואשתכח עמהון, ובעקימו ובתסקופין אתי לגבייהו לאסטאה לון מארחוי דקב"ה, כמה דאסטי לאדם קדמאה וגרים מותא לכל עלמא, הכי נמי אסטי להו לבני נשא, וגרים לון לאסתאבא. ומאן דאתי לאסתאבא, איהו משיך עליה ההוא רוח מסאבא ואתדבק בהדיה, וכמה אינון דזמינין לסאבא ליה ומסאבין ליה, ואיהו מסאב וסאבין ליה בהאי עלמא ובההוא עלמא והא אתמר, ובשעתא דאתי בר נש לאתדכאה, ההוא רוח מסאבא אתכפייא קמיה ולא יכיל לשלטאה עלוי, וכדין כתיב (תהלים צא י) לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך, אמר (ס"א כדאמר) רבי יוסי, לא תאנה אליך רעה דא לילית, ונגע לא יקרב באהלך אלין שאר מזיקין והא אוקמוה ואתמר. רבי אלעזר אמר, הא אמרן דלא יפוק בר נש יחידאה בליליא, וכל שכן בזמנא דסיהרא אתבריאית והיא חסרה ואוקמוה, דהא כדין רוחא מסאבא שלטא, ודא הוא רוח רעה, מאן רעה דא חויא בישא, ונגע, דא הוא מאן דרכיב על חויא, רעה ונגע כחדא אינון, ואף על גב דתנינן דנגע אלין נגעי בני אדם דנפקו מאדם, דהא כל אינון שנין דלא קריב אדם עם אתתיה, רוחי מסאבי הוו קא אתיין ומתחממן מניה, ואולידן מניה, והני אקרון נגעי בני אדם. והא אתמר דכד בר נש בחלמיה ולא שליט בגופיה וגופא אשתכך, רוח מסאבא אתייה ושריא עליה, ואית זמנין דרוחי נוקבין מסאבין אתיין וקרבן בהדיה, ומשכין ליה בהדיהו, ומתחממן מניה, ואולידו לבתר רוחין ומזיקין, (נגעי בני אדם, נ"א כגוונא בני נשא), ולזמנין אתחזיין כחיזו בני נשא, בר דלית לון שערי ברישא, ובכלא אית ליה לבר נש לאסתמרא מקמייהו, בגין דיהך בארחי דאורייתא ולא יסתאב בהדיהו. דהא לית לך מאן דנאים בליליא בערסיה דלא טעים טעמא דמותא ונפקת נשמתיה מניה, וכיון דאשתאר גופא בלא נשמתא קדישא, רוח מסאבא זמין ושריא עליה ואסתאב, והא אוקימנא מלה, דלית ליה לבר נש לאעברא ידוי על עינוי בצפרא, בגין דהא רוחא מסאבא שריא עלייהו וכו' והא אתמר. תא חזי, דהא יעקב אף על גב דאתרחים קמי קב"ה, בגין דאשתאר בלחודוי, רוחא אחרא הוה זמין לאזדווגא בהדיה. רבי שמעון אמר, תא חזי מה כתיב ביה בההוא רשע דבלעם, וילך שפי, מהו שפי, יחידאי, כמה דאת אמר (בראשית מט יז) שפיפון עלי ארץ, כהאי חויא דאזיל יחידאי וכמין עלי ארצין ושבילין, הכי נמי בלעם הוה אזיל יחידאי, מאי טעמא, בגין לאמשכא עליה רוחא מסאבא, דכל מאן דאזיל יחידאי, בזמנין ידיען אפילו במתא באתרין ידיען, משיך עליה רוחא מסאבא, בגין כך בכל זמנא לא יהך בר נש יחידאי

בארחא ובמתא, אלא באתר דבני נשא אזלין ותבין ומשתכחין תמן, ועל דא לא יהך בר נש יחידאי בליליא, הואיל ובני נשא לא משתכחי, והיינו טעמא דלא תלין נבלתו,

זוהר חלק א דף קע/א

דלא לקיימא גופא מיתא בלא רוחא על ארעא בליליא, בגין כך ההוא רשע דבלעם הוה אזיל יחידאי כהאי נחש כמה דאוקמוה:

ויאבק איש עמו, מאי ויאבק (גליון), דאמר רבי יהושע בן לוי, מלמד דסליקו אבק ברגליהון עד כורסי יקרא, כתיב הכא בהאבקו עמו, וכתיב (נחום א ג) אבק רגליו, וההוא מלאך שרו של עשו היה, ואיהו סמאל, בגין כך דינו הוא שיעלה אבק דרגליו עד כסא הכבוד, שהוא מקום המשפט), רבי שמעון אמר, מן אבק, אבק טפל לעפר, מה בין עפר לאבק, דא אבק דאשתאר מן נורא ולא עבד איבין (בעלמא) לעלמין, עפר דכל איבין נפקי מניה, ואיהו כללא בעילא ותתא. אמר רבי יהודה, אי הכי מאי (ש"א ב ח) מקים מעפר דל, א"ל כמשמעו, אבל בהאי גוונא, מקים מעפר דל, בגין דלית ליה מגרמיה כלום, ומההוא עפרא נפק דל דלית ליה כלום, ומההוא עפר כל איבין וכל טיבו דעלמא נפקי מניה, וביה אתעבידו כל עובדין דעלמא, כמה דכתיב (קהלת ג כ) הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר, ותנינן, הכל היה מן העפר, ואפילו גלגל חמה, אבל אבק לא עביד פירין ואיבין (לעלמא) לעלמין, ובגין כך ויאבק איש, דאתיא בההוא אבק ורכיב עליה, בגין לקטרגא ליה ליעקב. עד עלות השחר, דאתעבר שולטנותיה ואתחלף, וכך הוא לזמנא דאתי, בגין דגלותא השתא כליליא דמיא, ואיהו ליליא, ושלטא ההוא אבק על ישראל, ואינון שכיבי לעפרא (אוחרא), עד דיסתלק נהורא ויתנהר יממא, וכדין ישלטון ישראל, ולהון יתיהיב מלכותא דאינון קדישי עליונין, כמה דאת אמר (דניאל ז כז) ומלכותא ושלטנא ורבותא די מלכות תחות כל שמיא, יהיבת לעם קדישי עליונין, מלכותיה מלכות עלם, וכל שלטניא ליה יפלחון וישתמעון:

ויאמר שלחני כי עלה השחר, ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני, רבי יהודה פתח ואמר, (שה"ש ג ו) מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה איומה כנדגלות, האי קרא אוקמוה ואתמר, אבל מי זאת הנשקפה, אלין אינון ישראל, בזמנא דקב"ה יוקים לון ויפיק מן גלותא, כדין יפתח לון פתחא דנהורא (דהיא) דקיק זעיר, ולבתר פתחא אחרינא דאיהו רב מיניה, עד דקב"ה יפתח לון תרעין עלאין פתיחן לארבע רוחי עלמא, וכן כל מה דעביד קב"ה לישראל ולצדיקיא די בהו, הכי כלהו ולא בזמנא חדא. לבר נש דאתיהיב בחשוכא, ודיריה הוה בחשוכא תדיר, כד יבעון לאנהרא ליה בעיין לאפתחא ליה נהורא זעירא כעינא דמחטא, ולבתר רב מיניה, וכדין בכל זמנא, עד דינהרון ליה כל נהורא כדקא יאות, כך אינון ישראל כמה דאת אמר (שמות כג ל) מעט מעט אגרשנו מפניך עד אשר תפרה וגו', וכן למאן דאתי אסוותא, לאו איהו בשעתא חדא, אלא זעיר עד דיתתקף. אבל לעשו לאו הכי, אלא בזמנא חדא נהיר ליה, ואתאביד מניה זעיר זעיר, (ולזמנא דאתי לאומות עעכו"ם (ישעיה מב יג) יהו"ה כגבור יצא וגו'), עד דיתתקפון ישראל, וישיצון (וישבון) ליה מכלא, מעלמא דין ומעלמא דאתי, ובגין דנהיר בשעתא חדא, הוה ליה שציאו מכלא, אבל ישראל נהורא דלהון זעיר זעיר, עד דיתתקפון וינהיר לון קב"ה לעלמין, וכלא שאלי לון ואמרי מי זאת הנשקפה כמו שחר, איהו קדרותא דצפרא, ודא איהו נהורא דקיק, ולבתר יפה כלבנה, בגין דסיהרא נהורא דילה נהיר יתיר משחר, ולבתר ברה כחמה, בגין דנהוריה תקיף ונהיר יתיר מסיהרא, ולבתר איומה כנדגלות, תקיפא בנהורא תקיף כדקא יאות. תא חזי, בעוד דאתחשך יממא ואתכסיא נהורא ואתי צפרא, יתנהר בקדמיתא זעיר זעיר, עד דיתרבי נהורא כדקא יאות, דהא כיון דקב"ה יתער לאנהרא לה לכנסת ישראל, יתנהיר בקדמיתא

כמו שחר דאיהי אוכמא, ולבתר יפה כלבנה, ולבתר ברה כחמה, ולבתר איומה כנדגלות כמה דאתמר.

זוהר חלק א דף קע/ב

ותא חזי כיון דאסתליק צפרא, דהא לא כתיב כי בא השחר, אלא כי עלה, דהא בזמנא כי בא השחר כדין אתתקף ההוא ממנא ואכיש ליה ליעקב, בגין דההוא ממנא אכיש ליעקב למיהב תקיפו לאתתקפא לעשו, וכד סליק ההוא אוכמא דשחר ואתחזי, אתא נהורא ואתתקף יעקב, דהא כדין מטא זמניה לאתנהרא. מה כתיב ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל והוא צולע על ירכו, ויזרח לו השמש, דהא כדין זמנא לאתנהרא, והוא צולע על ירכו, כדין איהו רמז, דהא בעוד דישראל בגלותא וסבלין כאבין וצערין וכמה בישין, כד אתנהיר לון יממא וייתי לון נייחא, כדין יסתכלון ויכאבון בגרמייהו מכמה בישין וצערין דסבלו, ויתמהו עלייהו, בגין כך ויזרח לו השמש, דההוא זמנא דנייחא, וכדין והוא צולע על ירכו, אתכאב וצעיר גרמיה על מה דעבר, ואיהו כד אסתלק קדרותא דשחרא, כדין אתתקף ואתאחיד ביה, דכד אתחלש חיליה, דלית ליה שולטנותא אלא בליליא, ויעקב שלטנותיה ביממא, ועל דא אמר ויאמר שלחני כי עלה השחר, דהא אנא ברשותך קאימנא, והא אתמר ואוקמוה. (על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה וגו', כי נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה, דאפילו בהנאה אסיר, ואפילו ליהביה לכלבא, ואמאי אקרי גיד הנשה, כלומר גיד דאיהו מנשה לבני נשא מפולחנא דמאריהון, ותמן הוא יצר הרע רביע, וכיון דאתדבק עם יעקב, לא אשכח אתר דיכיל לאתגברא עליה דיעקב, בגין דכל שייפי גופא סייעי ליעקב, וכלהו הוּו תקיפין, ולא הוּוה בהון חולשא, מה עבד ויגע בכף ירכו בגיד הנשה, בזיניה, ביצר הרע דאיהו זיניה ואתריה, ומתמן אתי יצר הרע על בני נשא, ובגין כך אמרה אורייתא לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה, כמה דאמרו חברייא בשייפין דבר נש דרמיז לעילא, אי טב טב, ואי ביש ביש, ובגין כך כל שייפא מתקיף שייפא, ודאי גיד הנשה מתקיף ליצר הרע דהוא זיניה, ובני ישראל לא יאכלו ליה, דלאו אינון מסטריה ומזיניה, אבל עמין עע"ז יאכלו ליה, דאיהו מסטרא ומזינא דמלאכא דלהון דאיהו סמא"ל, בגין לתקפא לבהון. בגין דאית בבר נש רמ"ח שייפין, לקבל רמ"ח פקודין דאורייתא דאינון למעבד אתיהבו, ולקבל רמ"ח מלאכין דאתלבשת בהון שכינתא ושמא דלהון כשמא דמאריהון, ואית בבר נש שס"ה גידין, ולקבלהון שס"ה פקודין דלאו אינון אתיהיבו למעבד, ולקבל שס"ה יומי שתא, והא תשעה באב חד מנהון, דאיהו לקבל סמא"ל, דאיהו חד מאינון שס"ה מלאכין (נ"א יומין), ובגין כך אמרה אורייתא לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה, א"ת לאסגאה תשעה באב, דלא אכלין ביה ולא שתין, ובגין כך חזא קב"ה כלא, ונרמז בהון רמז ליעקב. ויאבק איש עמו, בכל יומי שתא ובכל שייפין דיעקב, ולא אשכח בר ההוא גיד הנשה, מיד תשש חיליה דיעקב, וביומי שתא אשכח יום תשעה באב, דביה אתתקף ואתגזר דינא עלנא, ואתחרב בי מקדשא, וכל מאן דאכיל בתשעה באב כאילו אכיל גיד הנשה). רבי חייא אמר אלמלא לא אתחלש חילא (נ"א דאתר) דא דיעקב, אתקיים יעקב לגביה, ואתבר חילא דעשו לעילא ותתא. רבי שמעון פתח ואמר, (יחזקאל א כח) כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד יהו"ה, ואראה ואפול על פני וגו', האי קרא אתמר, אבל תא חזי, דהא כתיב (דברים לד י) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, מה בין משה לשאר נביאי עלמא, משה אסתכל באספקלריאה דנהרא, שאר נביאי לא הוו מסתכלי אלא באספקלריאה

דלא נהרא, משה הוה שמע וקאים על רגלוי וחיליה אתתקף, והוה ידע מלה על בורייה, כמה דכתיב (במדבר יב ח) ומראה ולא בחידות, שאר נביאי הוו נפלי על אנפייהו ואתחלש חילא דלהון, ולא הוו יכלי לקיימא על בורייה דמלה, מאן גרם לו דא, בגין דכתיב כי נגע בכף ירך יעקב, והוא צולע על ירכו. וכל אינון נביאין לא יכילו לקיימא על מה דזמין קב"ה למעבד ליה לעשו, בר עובדיה נביאה דהוה גיורא דאתי מסטרא דעשו, דא קאים בקיומיה עליה דעשו ולא אתחלש חיליה, ועל דא כל שאר נביאי אתחלש תוקפייהו, ולא הוו יכלין לאתקיימא לקבלא מלה על בורייה כדקא יאות, מאי טעמא בגין כי נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה, דנסיב ושאיב כל חילא דירכא, ועל דא אתבר חילא דירכא, ואשתאר צולע על ירכו, דהא כל נביאין דעלמא לא יכילו לאדבקא ולקיימא ביה, תא חזי נביאין כלהו בר משה, לא קיימו בתוקפייהו כדקא חזי. ומאן דלעי באורייתא ולית מאן דסמיך ליה, ולא אשתכח מאן דאטיל מלאי לכיסיה לאתתקפא, על דא אורייתא קא משתכחא בכל דרא ודרא, ואתחלש תוקפא דאורייתא כל יומא ויומא, בגין דלית לון לאינון דלעאן בה על מה דסמכין, ומלכו חייבא אתתקף בכל יומא ויומא. תא חזי כמה גרים חובא דא, ובגין דלית (לון) מאן דאסמיך לאורייתא כדקא יאות, אינון סמכין חלשין, וגרמין לאתתקפא לההוא דלית ליה שוקין ורגלין לקיימא עלייהו, פתח ואמר (בראשית ג יד) ויאמר יהו"ה אלהי"ם אל הנחש כי עשית זאת ארור אתה מכל הבהמה וגו' על גחונך תלך, מאי על גחונך תלך, דאתברו סמכין דיליה וקציצו רגלוי ולית ליה על מה דקאים, וכד ישראל לא בעאן לסמכא ליה לאורייתא, אינון יהבין ליה סמכין ושוקין לקיימא ולא אתתקפא בהו. תא חזי כמה עקימו וחכימו אתחכם בההוא ליליא ההוא דרכיב נחש לקבליה דיעקב, דהא איהו הוה ידע דכתיב (שם כז כב) הקול קול יעקב והידים ידי עשו, ואי פסיק קלא דיעקב, כדין והידים ידי עשו, בגין כך אסתכל לכל סטרין לאבאשא ליה ליעקב ולאפסקא קליה, וחמא ליה תקיף בכלא, דרועין מסטרא דא ומסטרא דא דאינון תקפין, גופא דאתתקף בינייהו, וחמא תוקפא דאורייתא, ואתתקף בכלא, כדין וירא כי לא יכול לו, מה עבד מיד ויגע בכף ירכו, דאתחכם לקבליה, אמר כיון דאתברו סמכין דאורייתא, מיד אורייתא לא אתתקף, וכדין יתקיים מה דאמר אבוהון הקול קול יעקב והידים ידי עשו, (שם מ) והיה כאשר תריד ופרקת עלו מעל צוארך. ובדא אתחכם לקבליה דיעקב, דהא בגין דיתבר חילא דאורייתא אזיל ואתתקף עשו, וכד חמא דלא יכיל לה לאורייתא, כדין חליש תוקפא דאינון דסמכין לה, וכד לא ישתכח מאן דסמיך לאורייתא, כדין לא יהא קול קול יעקב, ויהון ידיים ידי עשו, וכד חמא יעקב הכי, כד סליק צפרא אתקיף (יעקב) ביה ואתגבר עליה, עד דאיהו בריך ליה, ואודי ליה על אינון ברכאן, ואמר ליה לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל, לאו יעקב בעקימו, אלא בגאותא ותוקפא דלית מאן דיכיל לך. ותא חזי מהאי נחש כמה חילין מתפרשן לכל סטר, ואשתכחו בעלמא לגבי בני נשא, ובעינן לקיימא לההוא גיד הנשה, דאף על גב דקריב ביה ההוא דרכיב על חויא, קיים איהו ואתקיים בגוון ולא אתבר, וחילא בעינן לאתתקפא בעלמא, ולאחזאה כי שרית עם אלהי"ם ועם אנשים ותוכל, וכד חמי דהא לא אתבר ולא אתאכיל ההוא אתר, כדין אתבר חיליה ותוקפיה,

זוהר חלק א דף קעא/ב

ולא יכיל לאבאשא לבנוי דיעקב, ועל דא לא בעינן למיהב דוכתא לברייתא דעלמא למיכל ליה, ולא לאתאכלא כלל. רבי ייסא סבא דרש, כי נגע בכף ירך יעקב, כתיב הכא כי נגע בכף, וכתוב התם (במדבר יט יג) כל הנוגע במת בנפש האדם (יטמא) וגו', מה להלן מסאבא, אוף הכא נמי מסאבא, דסאיב ההוא אתר, ומאתר מסאבא לית לן (לאתתקנא) לאתהנאה מניה כלל, כל שכן באתר דקריב ההוא סטר מסאבא, ואורייתא לא קאמר אלא כי נגע, וכתוב ויגע בכף ירכו, כמה דאת אמר (שם כב) וכל אשר יגע בו הטמא יטמא, בריך רחמנא דיהיב אורייתא לישראל, למזכי בה בעלמא דין ובעלמא דאתי, כמה דכתיב (משלי ג טז) ארך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד:

והוא עבר לפנייהם וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו, רבי אלעזר פתח ואמר, (שמות לד יד) כי לא תשתחוה לאל אחר כי יהו"ה קנא שמו, וכי יעקב דאיהו שלימא דאבהן, דאתבריר חולקא שלימתא לקב"ה, ואיהו אתקריב לגביה יתיר, (ס"א ואשתלים לעילא ולתתא), היך סגיד ליה לההוא רשע דעשו דאיהו בסטרא דאל אחר, ומאן דסגיד ליה סגיד לאל אחר, אי תימא בגין דאמרו תעלא בעדניה סגיד ליה, לאו הכי, דהא עשו כאל אחר הוה, ויעקב לא יסגוד לההוא סטרא ולההוא חולקא כלל, (פתח ר' אבא ואמר), אלא כתיב (ש"א כה ו) ואמרתם כה לחי ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום, והא אתמר דאסיר (ד"א ל"ג ליה) לאקדומי להו שלם לרשיעיא, וכיון דאסיר היכי אשכחנא דדוד אמר האי קרא לנבל, אלא הא אוקמוה דלקב"ה קאמר, בגין לקשרא ליה לחי, וחשיב נבל דעליה קאמר. כגוונא דא (בראשית מז לא) וישתחו ישראל על ראש המטה, וכי לגבי דבריה סגיד, אלא לאתריה דשכינתא קא כרע וסגיד, אוף הכא והוא עבר לפנייהם, מאי והוא, דא שכינתא עלאה דהוה אזלא קמיה (כרע), ודא הוא נטירו עלאה, כיון דחמא יעקב, אמר הא עידן לסגדא לגביה דקב"ה דהוה אזיל קמיה, כרע וסגיד שבע זמנין, עד גשתו עד אחיו, ולא כתיב וישתחו לעשו, אלא כיון דחמא דהא קב"ה אזל קמיה כדין סגיד לקבליה, בגין דלא למיהב יקר למסגד לאחרא בר מניה, וכלא איהו כדקא יאות, זכאין אינון צדיקיא דכל עובדיהון דקא עבדי בגין יקרא דמאריהון איהו, ובגין דלא יסטון לימינא ולשמאלא. וירץ עשו לקראתו ויחבקהו ויפול על צוארו, צוארו כתיב חסר, וישקהו ויבכו, רבי יצחק אמר, (ישעיה נז כ) והרשעים כים נגרש כי השקט לא יוכל, ויגרשו מימיו רפש וטיט, האי קרא אתמר, ומלי דאורייתא כמה רזין עלאין אית בהו משנין דא מן דא וכלא חד, והרשעים כים נגרש כי השקט לא יוכל, דא עשו דכל עובדוי ברשיעו ובחויבא, דהא כד אתא לגביה דיעקב עובדוי לא הוה בשלם, ויפול על צוארו חד, צוארו דא ירושלם דאיהו צוארו דכל עלמא, ויפול על צוארו, ולא על צוארו, בגין דתרין זמנין אתחרב בי מקדשא, חד מבבל וחד מזרעיה דעשו, דאפיל גרמיה עליה זמנא חדא וחריב ליה, ועל דא ויפול על צוארו חד, וישקהו נקוד לעיל, דלא נשקיה ברעותיה, ותנן מאי דכתיב (משלי כז ו) ונעדרות נשיקות שונא, דא בלעם כד בריך לון לישראל, דהא לא בריך לון ברעותא דלבא, אוף הכא נעדרות נשיקות שונא דא עשו. אמר רבי יוסי, כתיב (תהלים ג ח) קומה יהו"ה הושיעני אלה"י כי הכית את כל אויבי לחי שני רשעים שברת, ותנן אל תקרי שברת, אלא שרבבת, דהא אסגיאו שינוי, וחשיב לנשכא ליה וכו', ועל דא ויבכו, דא בכי ודא בכי, ואוקמוה חבריא. תא חזי כמה הוה

זוהר חלק א דף קעב/א

לביה ורעותיה דעשו לגביה דיעקב, דהא אפילו בההוא שעתא חשיב לארך זמנין, (ס"א לאורכא דיומין), למעבד ליה בישין ולקטרגא ליה, ועל דא ויבכו, דא הוה בכי דלא הוה חשיב לאשתזבא מן ידוי, ודא הוה בכי בגין דאבוי הוה קיים ולא יכיל ליה. אמר רבי אבא, ודאי אתחלש רוגזיה דעשו, בשעתא דחמא ליה ליעקב, מאי טעמא, בגין דהא אסתכם בהדיה ההוא ממנא דעשו, ועל דא לא יכיל עשו לשלטאה ברוגזיה, דהכי כל מלין דהאי עלמא תליין לעילא, וכד אסתכמו לעילא בקדמיתא, אסתכמו לתתא, שלטנותא לאו איהו לתתא, עד דאתיהיב שלטנותא לעילא, וכלא דא בדא תליא:

יעבר נא אדני לפני עבדו, ואני אתנהלה לאטי וגו', אמר רבי אלעזר, היינו דקאמרינן בקדמיתא, דיעקב לא בעא השתא אינון ברכאן קדמאי דברכיה אבוי, (ס"א בגין דכתיב (איכה ג כז) טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו, וכתיב (משלי לא כה) ותשחק ליום אחרון), ועדיין לא אתקיימו ביה אפילו חד מנייהו, בגין דסליק לון לסוף יומיא, בשעתא דאצטריכו לבנוי לגבי כל עמין דעלמא, ובגין כך בשעתא דאמר עשו נסעה ונלכה, ונפלוג האי עלמא כחדא, ונשלוט כחדא, מה אמר

יעבר נא אדני לפני עבדו, יקדים עשו שלטניה השתא בהאי עלמא, יעבר נא, כמה דאת אמר (מיכה ב יג) ויעבור מלכם לפנייהם ויהו"ה בראשם, אקדים אנת שולטנותך בקדמיתא בהאי עלמא, ואני אתנהלה לאטי, אנא אסלק גרמי להווא עלמא דאתי, ולסוף יומיא, לאינון יומיא דאזלין לאט. לרגל המלאכה, מאן מלאכה, דא אספקלריאה דלא נהרא, דבה אתעביד עבידתא דעלמא, אשר לפני, דא היא מן קדם יהו"ה בכל אתר, ולרגל הילדים, דא הוא רזא דכרובים, לאחזאה רזא דמהימנותא דאיהו אתדבק בהו, עד אשר אבא אל אדני שעירה, אנא אסבול גלותא דילך, עד דייתי וימטי זמנא דילי לשלטאה על הר עשו, כמה דאת אמר (עובדיה א כא) ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו, וכדין והיתה ליהו"ה המלוכה:

ויעקב נסע סכותה, ויבן לו בית ולמקנהו עשה סכות, על כן קרא שם המקום סכות, רבי חייא פתח ואמר (תהלים קכז א) שיר המעלות לשלמה אם יהו"ה לא יבנה בית וגו', אם יהו"ה לא ישמר עיר וגו', תא חזי בשעתא דסליק ברעותא דקב"ה למברי עלמא, אפיק מבוצינא דקרדינותא חד קטורא, ואתלהיט מגו חשוכא, ואשתאר בסליקו ונחתא לתתא, ההיא חשכה להיט (ואתלהיט) במאה שבילין, אורחין דקיקין רברבן, ואתעביד ביתא דעלמא, האי ביתא איהו גו אמצעיתא דכלא, כמה פתחין ואדרין ליה סחור סחור, דוכתין עלאין קדישין, תמן מקנני צפרי שמיא, כל חד וחד לזיניה. בגווייה נפיק חד אילנא רברבא ותקיף, עפייה ואנביה סגי, מזונא לכלא ביה, ההוא אילנא סליק לענני שמיא, ואתטמר בין תלת טורין, מתחות אלין תלת טורין נפיק, סליק לעילא נחית לתתא, האי ביתא אתשקייא מניה, וגניז בגווייה כמה גנזין עלאין דלא אתידעו, בדא אתבני האי ביתא ואשתכלל. ההוא אילנא אתגלייא ביממא ואתכסיא בליליא, והאי ביתא שלטא בליליא ואתכסיא ביממא, בשעתא דעאל חשוכא ואתקטיר ביה שלטא, וכל פתחין סתימין מכל סטרין, כדין כמה רוחין פרחין באוירא, תאיבין למנדע ולמיעל ביה, ועאלין בין אינון צפורין, ונטלין סהדותא, ושטיין וחמאן מה דחמאן, עד דאתער ההוא חשוכא דאתקטיר ביה, ואפיק חד שלהובא, ובטש בכל פטישין תקיפין, ופתח פתחין, ובקע טנרין, סלקא ונחתא ההוא שלהובא ובטש בעלמא, ואתער קלין לעילא ותתא, כדין חד

זוהר חלק א דף קעב/ב

כרוזא סליק, ואתקטיר באוירא וקרי, ההוא אוירא נפקא מגו עמודא דעננא דמדבחה פנימאה, וכד נפקא אתפשט בארבע סטרי עלמא. אלף אלפין קיימין מסטרא דאיהו שמאלא, ורבוא רבוון קיימין מסטרא דאיהו ימינא, וכרוזא קאים בקיומיה, קרא בחיל ואכריז, כדין כמה אינון דמתקני שירתא, ופולחין פולחנא, ותרין פתחין פתיחו, חד לסטר דרומא וחד לסטר צפון, סלקא האי ביתא ואתיהיבת ואתקטרת בין תרין סטרין, ושירין מזמרן, ותושבחון סלקין, כדין עאל מאן דעאל בלחישא, וביתא מתלהטא בשית נהורין, נהרין זיוא לכל סטר, ונהרין דבוסמא נפקין, ואתשקייין כל חיות ברא כמה דאת אמר (תהלים קד יא) ישקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם וגו', וזמרין עד דסלקא צפרא, וכד סלקא צפרא, כדין ככביא ומזלי שמיא וחיליהון כלהון משבחון ואמרי שירתא, כמה דאת אמר (איוב לח ז) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהי"ם. תא חזי (תהלים קכז א) אם יהו"ה לא יבנה בית שוא עמלו בונוי בו, אם יהו"ה לא ישמר עיר שוא שקד שומר, אם יהו"ה וגו', דא מלכא עלאה, דאיהו בונה להאי ביתא תדיר, ואתקין ליה, אימתי, כד סלקין רעותין פולחנין מתתא כדקא יאות. אם ה' לא ישמר עיר, אימתי, בשעתא דאתחשכא ליליא, וסטרין מזיינין שראן, ושטאן בעלמא, ופתחין סתימין, ואתנטיר מכל סטרין, דלא יקרב ביה ערל ומסאבא, כמה דאת אמר (ישעיה נב א) לא יוסיף יבא בך עוד ערל וטמא, דזמין קב"ה לאעברא לון מעלמא, מאן ערל ומאן טמא, אלא כלא חד, ערל וטמא דא הוא דאתפתא ביה ואזיל אבתריה אדם ואנתתיה, וגרימו מותא לכל עלמא, ואיהו דמסאיב האי ביתא, עד ההוא זמנא

דיעבר ליה קב"ה מעלמא, בגין כך אם יהו"ה לא ישמר עיר, שוא ודאי. תא חזי ויעקב נסע סכתה, אתנטיל לקבלא חולקיה דמהימנותא, מה כתיב לעילא, וישב ביום ההוא עשו לדרכו שעירה, וכתיב ויעקב נסע סכתה, אלא כל חד אתפרש לסטרא דיליה, עשו לסטרא דשעיר, מאן שעיר, דא היא אשה זרה אל נכר, ויעקב נסע סכתה, דא מהימנותא עלאה. ויבן לו בית, כמה דאת אמר (שם ב ה) בית יעקב, א"ר אלעזר, דאתקין תפלת ערבית כדקא יאות, ולמקנהו עשה סכת, שאר סכת לנטרא לון, ודא הוא חולקיה, וכדין ויבא יעקב שלם, שלם מכלא ואוקמוה, וכתיב (תהלים עו ג) ויהי בשלם סוכו וגו' ואוקמוה, וכלא רזא חדא, כדין אתחבר עמיה מהימנותא כד הוה שלים, כד אתעטר בדוכתיה דאתחזי ליה, וכדין האי סכה אתעטר בהדיה. דהוה שלים מאבהן, דהוה שלים מבנוי, ודא הוא שלם, שלם לעילא שלם לתתא, שלם בשמיא שלם בארעא, שלם לעילא דאיהו כללא דאבהן, תפארת ישראל, שלם לתתא בבנוי קדישין, שלים בשמיא שלים בארעא, וכדין ויהי בשלם סכו ואוקמוה. מיד מה כתיב, ותצא דינה בת לאה, ואוקמוה חברייא, תא חזי כמה דרגין וסטרין מתפרשן לעילא, וכלהו משניין דא מן דא, חויין משניין אלין מאלין, אלין מקטרגין לשלטאה על אלין, ולמטרף טרפין כל חד וחד לזיניה, מסטרא דרוחא מסאבא כמה דרגין מתפרשין, וכלהו כמן לקטרגא אלין לקביל אלין, דהא כתיב (דברים כב י) לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו, דכד קא מתחברן מקטרגי עלמא. ותא חזי תיאובתא דדרגין מסאבין לאו איהו אלא לקטרגא בסטרין קדישין, יעקב דאיהו קדישא, כלהו כמן ליה וקטרגו בהדיה, בקדמיתא נשכיה חויא, כמה דאת אמר ויגע בכף יריכו, השתא נשכיה חמור, תמן איהו קאים לגבי חויא, השתא שמעון ולוי דאתו מסטרא

זוהר חלק א דף קעג/א

דדינא קשיא, קיימו לגביה דחמור, ושליטו עלוי בכל סטרין, ואתכפיא קמייהו, כמה דאת אמר ואת חמור ואת שכם בנו הרגו לפי חרב, ושמעון דהוה (שור) מזליה (איהו) שור, אתא על חמור וקטרג ביה, בגין דלא יתחברון כחדא, ואשתכח איהו מקטרגא דיליה, וכלהו אתו לקטרגא ליה ליעקב ואשתזיב, ולבתר איהו שליט עלייהו. לבתר אתא שור ואשתלים בחמורים דכלהו מסטרא דחמור, יוסף דאיהו שור, ומצרים דאינון חמורים, דכתיב בהו (יחזקאל כג כ) אשר בשר חמורים בשרם. ועל דא, לבתר בני יעקב נפלו בין אינון חמורים, בגין דאזדווג שור בהדייהו, ונשכו לון גרמייא ובשרא, עד דאתער לוי כמלקדמין, ובדר לאינון חמורים (ס"א דאזדווגו) לכפיא לון, ותבר תוקפהון מעלמא, ואפיק לשור מתמן, הדא הוא דכתיב (שמות יג יט) ויקח משה את עצמות יוסף עמו. תא חזי כד אתא שמעון בקדמיתא על ההוא חמור, אתער עליהון דם דאתגזרו, ולבתר ויהרגו כל זכר, כגוונא דא עבד קב"ה על ידא דלוי דא משה באינון חמורים במצרים, בקדמיתא דם, ולבתר (שם טו) ויהרוג יהו"ה כל בכור בארץ מצרים וגו', הכא בהאי חמור, כתיב ואת כל חילם ואת כל טפם ואת כל בהמתם וגו', התם באינון חמורים, כתיב (שם יב לה) כלי כסף וכלי זהב ושמלות, וכתיב (שם לח) וגם ערב רב עלה אתם וצאן ובקר וגו', ושמעון ולוי, דא קאים לגבי האי חמור, ודא קאים לגבי כל אינון חמורים. כלהו בעו לאשתתפא בהדיה דיעקב קדישא, ואתתקנו לנשכא ליה, ואיהו בבנוי קאים לגבייהו וכיף לון תחותיה, השתא דעשו נשיך ליה ולבנוי, מאן יקום לגביה, יעקב ויוסף, דא מסטרא דא ודא מסטרא דא, דכתיב (עובדיה א יח) והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש וגו':

ויסעו, ויהי חתת אלהי"ם על הערים אשר סביבותיהם ולא רדפו אחרי בני יעקב, אמר רבי יוסי, כלהו הו מתכנשי, וכד הו חגרי זייני קרבא, הו מרתתי ושביקין לון, ובגין כך, ולא רדפו אחרי בני יעקב:

הסירו את אלהי הנכר וגו', הסירו את אלהי הנכר, אלין אנון דנטלו משכם מאני כספא ודהבא, דהוה חקיק עלייהו טעוא דלהון, רבי יהודה אמר, טעוון הוּו מכספא ודהבא, ויעקב אטמין לון תמן, בגין דלא יתהנון מסטרא דע"ז, דאסיר ליה לבר נש לאתהני מניה לעלמין. רבי יהודה ורבי חזקיה הוּו אזלי בארחא, אמר רבי חזקיה לרבי יהודה, מאי דכתיב (ש"ב יב ל) ויקח את עטרת מלכם מעל ראשו, משקלה ככר זהב ואבן יקרה, ותהי על ראש דוד, ותנינן שקוץ בני עמון מלכום שמייה, ודא הוא עטרת מלכם, מ"ט ותהי על ראש דוד, ומאי טעמא כתיב שקוץ, דהא בשאר טעוון עממיה עע"ז כתיב אלהי העמים, אלהים אחרים, אל נכר, אל אחר, ובהאי אמר שקוץ חד, א"ל ובכל טעוון עממיה עע"ז הכי קרא לון קב"ה, דכתיב (דברים כט טז) ותראו את שקוציהם ואת גלוליהם, ומה דאמר ויקח את עטרת מלכם, דאיהו מלכום, הכי הוא ודאי, אלא איתי הגתי עד דלא אתגייר כדין איהו תבר לה לההוא עטרת דאיהו מלכום, ההוא דיוקנא דחקיק עלה ופגים לה, כדין איהו עבד לה היתר לאתהני מנה, והות על רישיה, ותא חזי, שקוץ בני עמון חד חויא בסורטא הוה חקיק על ההוא כתרא, ובגין כך אקרי שקוץ זוהמא. רבי יצחק אמר, הסירו את אלהי הנכר, אלין שאר נשין דהוּו מיייתי בגוייהו, וכל נבזבזן דלהון, ועל דא כתיב ויתנו אל יעקב את כל אלהי הנכר, אלין נשין, וכל נבזבזן וכל טעוון דדהבא וכספא, ויטמון אותם יעקב, בגין דלא

זוהר חלק א דף קעג/ב

יתהנון מסטרא דע"ז כלל. תא חזי דיעקב גבר שלים בכלא הוה, והוה מתדבק ביה בקב"ה, מה כתיב, ונקומה ונעלה בית אל, ואעשה שם מזבח לאל העונה אותי ביום צרתי, ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי, מיד ויתנו אל יעקב, מכאן דבעי בר נש לשבחא לקב"ה ולאודאה ליה, על נסין ועל טבאן דעבד עמיה, דהא הוא דכתיב ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי. תא חזי בקדמיתא כתיב, ונקומה ונעלה בית אל וגו', אכליל בנוי בהדיה, ולבתר כתיב ואעשה שם מזבח, ולא כתיב ונעשה, דאפיק לון מכללא דא, מאי טעמא, בגין דעליה הוה מלה, יעקב אתקין תפלת ערבית ודאי, ואיהו עבד מדבחה, ועליה הוה מלה, ובגין דאיהו עבר כל אינון עקתין מן יומא דערק קמיה דאחווה, דכתיב ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי, ואינון אתו לבתר לעלמא, ועל דא לא אעיל לון בהדיה, רבי אלעזר אמר, מכאן מאן דיתעביד ליה נסא איהו בעי לאודאה, מאן דאכיל נהמא בפתורא איהו בעי לברכא, ולא אחרא דלא אכיל מידי:

ויבן שם מזבח וגו', תא חזי כתיב ויבן שם מזבח, ולא כתיב (בהני מדבחון) דאסיק עליה נסכין ועלוון, אלא בגין דאתקין ההוא דרגא דאתחזי לאתקנא, מזבח ליהו"ה, לאתקנא דרגא תתאה, לחברא ליה בדרגא עלאה, ועל דא ויבן שם מזבח, דא דרגא תתאה, ליהו"ה דא דרגא עלאה, ויקרא למקום אל בית אל, שמא דא כשמא עלאה, בגין דכד אתנהרא, כדין כאמה בתה, וכלא חד. כי שם נגלו אליו האלהי"ם, בגין דאינון לא אשתכחו אלא בשכינתא, דהא שבעין הוּו, דאינון משתכחי תדיר בהדי שכינתא, ושבעין קתדראי סחרניה דשכינתא, ועל דא כי שם נגלו אליו האלהי"ם, באתרא דאתגליא, דהא כתיב והנה יהו"ה נצב עליו:

ויעל מעליו אלהי"ם במקום אשר דבר אתו, רבי שמעון אמר, מכאן דאתעביד רתיכא קדישא בהדי אבהן, ותא חזי, יעקב איהו רתיכא קדישא עלאה, דקיימא לאנהרא לסיהרא, ואיהו רתיכא בלחודו, דהא הוא דכתיב ויעל מעליו אלהי"ם. פתח ואמר (דברים ד ז) כי מי גוי גדול אשר לו אלהי"ם קרובים אליו, כיהו"ה אלהי"נו בכל קראנו אליו, תא חזי, כמה אינון חביבין ישראל קמי קב"ה, דלית לך עם ולישן בכל עמין עע"ז דעלמא דאית ליה אלהא דישמע לון, כמה דקב"ה זמין לקבלא צלותהון ובעותהון דישראל, בכל שעתא דאצטריך לון למשמע צלותא דאינון בעאן, בגין

ההוא דרגא דלהון. תא חזי, יעקב קרי ליה קב"ה ישראל, דכתיב לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך, ויקרא את שמו, מאן ויקרא, דא שכינתא, כמה דאת אמר ויקרא אל משה, ויאמר לו אלהי"ם, לעיל אוקימנא, ישראל, דהא אשתלים בכלא כדקא יאות, וכדין אסתלק בדרגיה, ואשתלים בשמא דא, ועל דא ויקרא את שמו ישראל והא אתמר. רבי אלעזר ורבי יוסי הוו אזלי בארשא, אמר רבי יוסי לרבי אלעזר, ודאי הא דאמרת דיעקב שלימא דאבהן איהו, ואיהו אחיד לכל סטרין, וקרא שמייה ישראל, וכתיב לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך, וכתיב ויקרא את שמו ישראל, אמאי אהדר קב"ה וקרא ליה יעקב בכמה זמנין, וכלא קרון ליה יעקב כמלקדמין, אי הכי מהו ולא יקרא שמך עוד יעקב, א"ל שפיר קא אמרת. פתח ואמר (ישעיה מב יג) יהו"ה כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה, האי קרא אוקמוה, אבל תא חזי כגבור יצא, גבור מבעי ליה, כאיש מלחמות, איש מלחמות מבעי ליה, אלא הא אתמר יהו"ה בכל אתר רחמי איהו ודאי,

זוהר חלק א דף קעד/א

קב"ה יהו"ה שמייה איהו, דכתיב (ישעיה מב ח) אני יהו"ה הוא שמי, וחמינן דלזמנין אתקרי שמייה אלהי"ם, והוא דינא בכל אתר, אלא בזמנא דאסגיא זכאין בעלמא, יהו"ה שמייה ואתקרי בשמא דרחמי, ובזמנא דאסגיא חייבין בעלמא, אלהי"ם שמייה ואתקרי בשמא דאלהי"ם, כך בזמנא דיעקב לא הוה בין שנאין ולא הוה בארעא אחרא, קרי ליה ישראל, וכד הוה בין שנאין או בארעא אחרא קרי ליה יעקב. א"ל עדיין לא אתיישבא מלה, דכתיב לא יקרא, והא אנן קרינן ליה, ומאי דאמרת דכד הוה בין שנאין או בארעא אחרא קרי ליה יעקב, תא חזי כתיב (בראשית לז א) וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען, והא לא הוה בארעא אחרא, א"ל הא בקדמיתא אתמר, כמה דקב"ה לזמנין אתקרי יהו"ה ולזמנין אתקרי אלהי"ם, הכי נמי לזמנין אתקרי ישראל ולזמנין אתקרי יעקב, וכלא בדרגין ידיען, ומה דאתמר לא יקרא שמך עוד יעקב, לאתישבא בשמא דא. אמר ליה אי הכי, הא כתיב (שם יז ה) ולא יקרא עוד את שמך אברם, והיה שמך אברהם, אמר ליה התם כתיב והיה, על דא קיימא בההוא שמא, אבל הכא לא כתיב והיה, אלא כי אם ישראל יהיה שמך, ולא כתיב והיה שמך ישראל, ואפילו בזמנא חדא סגי ליה, כל שכן דלזמנין כך ולזמנין כך, וכד אתעטרו בנוי בכהני וליואי, ואסתלקו בדרגין עלאין, כדין אתעטר בשמא דא תדיר. עד דהוו אזלי, א"ל רבי יוסי לרבי אלעזר, הא אתמר דכד מיתת רחל נטלא ביתא מאן דאצטריך לאתקנא בתריסר שבטין כדקא יאות, אמאי מיתת רחל מיד, א"ל למהו שכינתא מתעטרא כדקא יאות, ולמהו אם הבנים שמחה, וביה שריא (לעילא) לנטלא ביתא ולאיתקנא, ועל דא בנימן הוא תדיר במערב ולא בסטרא אחרא, וביה שריא לאיתקנא בתריסר שבטין, וביה שריא מלכותא דרקייעא לאשתמודעא בארעא. ורזא דא בכל שירותא דאתיא לאשתמודעא בקשיו איהו, ועל דא אית בה דינא דמותא, ומתמן אתישבת, הכא כד בעא לאיתקנא ולנטלא ביתא, אתעביד דינא ברחל, ובתר כן אתתקנת לאתישבא. כד בעא לאשתמודעא מלכותא בארעא, שריא בדינא, ולא אתישבת מלכותא בדוכתא כדקא יאות, עד דאתער דינא בשאול לפום עובדוי, ולבתר אתישבת מלכותא ואתתקנת. תא חזי כל שירותא תקיף ולבתר נייחא, בראש השנה שירותא תקיף, דכל עלמא אתדן כל חד וחד לפום עובדוי, ולבתר נייחא סליחה וכפורי, בגין דשירותא איהו משמאלא, ועל דא דינוי תקיפין, ולבתר אתער ימינא, ועל דא הוי נייחא. ולזמנא דאתי זמין קב"ה לאתערא בנייחא על שאר עמין עכו"ם, ולבתר יתתקף עלייהו בדינא קשיא, הדא הוא דכתיב (ישעיה מב יג) יהו"ה כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה יריע אף יצריח על אויביו יתגבר, יהו"ה בקדמיתא דאיהו רחמי, ולבתר כגבור ולא גבור, ולבתר כאיש מלחמות ולא איש מלחמות, לבתר אתגלי תוקפא עלייהו, ויתתקף לשיצאה לון, דכתיב יריע אף יצריח על אויביו

יתגבר, כתיב (זכריה יד ג) ויצא יהו"ה ונלחם בגוים ההם כיום הלחמו ביום קרב, וכתוב (ישעיה סג א) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה וגו':

ויהי בצאת נפשה כי מתה, ותקרא שמו בן אוני, ואביו קרא לו בנימן, רבי יהודה פתח ואמר, (נחום א ז) טוב ה' למעוז ביום צרה ויודע חוסי בו, זכאה חולקיה דבר נש דאתתקף ביה בקב"ה, בגין דתוקפא דקודשא בריך הוא איהו תוקפא, ואוקמוה טוב ה', כמה דאת אמר (תהלים קמה ט) טוב יהו"ה לכל, למעוז דא הוא תוקפא דאית ביה ישועות, דכתיב (שם כח ח) ומעוז

זוהר חלק א דף קעז/ב

ישועות משיחו הוא, ביום צרה, ביומא דעקו דעקין שאר עמין לישראל. תא חזי מה כתיב (משלי כד י) התרפית ביום צרה צר כחכה, מאי התרפית, מאן דאתרפי ידוי מקב"ה דלא לאתתקפא ביה, והיך יתתקף בר נש ביה בקב"ה, יתקיף באורייתא, דכל מאן דאתתקף באורייתא אתתקף באילנא דחיי, כביכול יהב תוקפא לכנסת ישראל לאתתקפא, ואי הוא יתרפי מאורייתא, מה כתיב התרפית, אי איהו אתרפי מן אורייתא, ביום צרה צר כחכה, ביומא דייתי ליה עקו, כביכול דחיק לה לשכינתא דאיהו חילא דעלמא. דבר אחר, צר כחכה, תא חזי בשעתא דבר נש אתרפי מאורייתא, ואזיל בארחא דלא כשרא, כמה בעלי דבבו זמינין ליה למהוי ליה קטיגורין ביומא דעקו, ואפילו נשמתיה דבר נש דאיהו חילא ותוקפא דיליה, איהו מארי דבבו לקבליה, דכתיב צר כחכה, בגין דאיהו צר לגביה. אמר רבי אבא, בשעתא דבר נש אזיל בארחי דאורייתא, וכל ארחוי מתתקנן כדקא יאות, כמה סניגורין קיימין עליה לאדכרא ליה לטב, פתח ואמר (איוב לג כג) אם יש עליו מלאך מליץ, אחד מני אלף, להגיד לאדם ישרו, ויחוננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כפר, הני קראי אית לאסתכלא בהו, וכי לא אתגלי כלא קמי קב"ה, דאיהו צריך למלאכא דיימא קמיה טב או ביש, אלא ודאי אצטריך, דכד אית ליה לבר נש סניגורין לאדכרא זכו דידיה קמיה, ולא אית ליה (לבר נש) קטיגורין, כדין ויחוננו, ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כפר. תא חזי בהאי קרא תשכח ברירא דמלה, כתיב אם יש עליו מלאך, אי לא כתיב יתיר יאות הוה, אבל מלאך מליץ אחד מני אלף כתיב, ומאן איהו, דא הוא מלאך דממנא עמיה דבר נש בסטר שמאלא, דכתיב (תהלים צא ז) יפול מצדך אלף, ודא הוא סטרא דשמאלא, דכתיב בתריה ורובה מימינך, אבל אחד מני אלף, דא הוא יצר הרע, דאיהו אחד מאינון (דאיהו) אלף דהו לסטר שמאלא, בגין דאיהו סליק לעילא ונטיל רשו, ועל דא אי בר נש אזיל בארח קשוט, ההוא יצר הרע איהו עבד לו כמה דאתמר, דכתיב (משלי יב ט) טוב נקלה ועבד לו, כדין איהו סליק ואתעביד סניגורא, ואמר קמי קב"ה זכו עליה דבר נש, כדין קב"ה אמר פדעהו מרדת שחת. ועם כל דא לא אהדר בריקניא, בגין דאתיהיב ליה אחרא לשלטאה עלוי, וליטול נשמתיה מניה, בגין דאקדים חובוי דההוא בר נש, ואיהו כפר על האי, הדא הוא דכתיב מצאתי כפר למפדי ליה. דבר אחר מצאתי כפר, ההוא זכו דאמרת איהו עליה כפר, למפדי ליה דלא יחות לגיהנם ולא ימות, ועל דא מבעי ליה לבר נש למיהך בארח קשוט, ובגין דיהא ליה ההוא קטיגוריא סניגורא. כגוונא דא ישראל ביומא דכפורי, דיהבי ליה שעיר, ואתעסיקו בהדיה עד דאתהדר עבד להו, וסליק וסהיד סהדותא קמי קב"ה, ואתעביד להו סניגורא, ועל דא אמר שלמה (שם כה כא) אם רעב שנאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים, ועל האי יצר הרע אתמר. ובגין דא ביום צרה, כד בר נש אתרפי מאורייתא, כביכול דחיק ליה קב"ה בהדיה דההוא יצר הרע, דאיהו אתעביד קטיגוריא, צר כחכה, צר כחכה, בגין דאתקרב קמיה לקטרגא ואתחלש חילא. תא חזי טוב יהו"ה למעוז ביום צרה, מאי ביום צרה, דא יעקב כד אתא עליה עשו לקטרגא ליה, ויודע חוסי בו, כד אתא עליה עקו דדינה, ותא חזי לית מקטרגא אשתכח עליה דבר נש אלא בזמנא דסכנה, ותא חזי

בגין דיעקב אחר נדריה דנדיר קמי קודשא ב"ה, אתתקף דינא על ידא דמקטרגא דקטריג עליה דיעקב,

זוהר חלק א דף קעה/א

ובעא דינא בשעתא דסכנה דהות רחל בה, אמר קמיה קב"ה, והא יעקב נדר נדריה ולא שלים, והא איהו תקיף מכלא, בעותרא ובבנין בכל מה דאצטריך, ולא שלים נדריה דנדר קמד, ולא נסבת עונשא מניה, מיד ותלד רחל ותקש בלדתה, מאי ותקש, דאתקשי דינא לעילא גבי מלאך המות, ואתענש יעקב בהאי, מאי טעמא, בגין דכתיב (משלי כב כז) ואם אין לך לשלם, למה יקח משכבך מתחתיד, ועל דא מיתת רחל, ואתמסר דינא על ידא דמלאך המות. ותא חזי, בשעתא דאתא עשו מה עבד, וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה, ואת לאה וילדיה אחרונים, ואת רחל ואת יוסף אחרונים, מאי טעמא, בגין דדחיל עלה דרחל, דלא יסתכל ההוא רשע בשפירו דילה, ולא יקטרג ליה עלה, תו מה כתיב ותגשן השפחות הנה וילדיהן ותשתחווין, ותגש גם לאה וילדיה וישתחוו, נשין מקמי גוברין, אבל ברחל מה כתיב, ואחר נגש יוסף ורחל, יוסף מקמי אמיה, ואיהו חפא עלה, ועל דא כתיב (בראשית מט כב) בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, דאסגי גופיה וחפא על אמיה, עלי עין, עלי עינא דההוא רשע, והכא אתענשת על ידא דיצר הרע דקטרג בשעתא דסכנה, ואתענש יעקב על נדרא דלא שלים, ודא קשיא ליה ליעקב מכל עקו דעברו עליה, ומנלן דבגיניה דיעקב הוה, דכתיב (שם מח ז) מתה עלי רחל, עלי ודאי, על דאחרית נדרי. רבי יוסי אמר, כתיב (משלי כז ב) קללת חנם לא תבא, ואוקמוה לו בוי"ו, דאי קללת צדיקא היא, אפילו דלא אתכון בה, כיון דנפקא מפומיה נטל לה ההוא יצר הרע וקטרג בה בשעתא דסכנה, יעקב אמר (בראשית לא לב) עם אשר תמצא את אלהיך לא יחיה, ואף על גב דאיהו לא הוה ידע, נטיל לה לההיא מלה ההוא שטן דאשתכח גבייהו תדיר בבני נשא, ועל דא תנינן לעולם לא יפתח בר נש פומיה לשטנא, בגין דנטיל לההיא מלה וקטרג בה לעילא ותתא, כל שכן מלה דחכם או מלה דצדיקא, ועל תרין אלין אתענשת רחל:

ויהי בצאת נפשה כי מתה, אמר רבי אבא, וכי כיון דאמר ויהי בצאת נפשה לא ידענא כי מתה, אלא אצטריך, בגין דלא אהדרת לגופא יתיר, ומיתת רחל מיתת גופא, בגין דאית בני נשא דנפקי נשמתייהו ואהדרן לאתרייהו, וכמה דאת אמר (ש"א ל יב) ותשב רוחו אליו, (בראשית מב כח) ויצא לבם, (שיר ה ז) נפשי יצאה בדברו, (מ"א יז יז) עד אשר לא נותרה בו נשמה, אבל האי נפקת נשמתה ולא אהדרת לאתרה ומיתת רחל, ותקרא שמו בן אוני, דקשיו דדינא דאתגזר עלה, ויעקב אהדר ליה וקשיר ליה לימינא, בגין דמערב אצטריך לקשרא ליה לימינא, ואף על גב דאיהו בן אוני סטרא דדינא קשיא, בן ימין איהו, דהא בימינא אתקשרת, ואתקברת בארחא כמה דאתמר, האי אתגליא מיתתה וקבורתה, אבל לאה לא אתגליא מיתתה וקבורתה, ואף על גב דהני ארבע אמהן רזא אית לון, והא אוקמוה. ויצב יעקב מצבה על קבורתה, אמר רבי יוסי, מאי טעמא, בגין דלא אתכסיא אתרה עד יומא דזמין קודשא בריך הוא לאחייא מתייא, כמה דאתמר עד היום, עד ההוא יומא ממש, רבי יהודה אמר, עד יומא דתהדר שכינתא בגלותהון דישראל בההוא אתר, כמה דאת אמר (ירמיה לא טו) ויש תקוה לאחרייתך נאם יהו"ה ושבנו בנים לגבולם, ודא אומאה דאומי לה קב"ה, וזמינן ישראל כד יתובון מן גלותא לקיימא על ההיא קבורה דרחל ולמבכי תמן, כמה דאיהי בכאת על גלותהון דישראל, ועל דא כתיב (שם ח) בבכי יבאו ובתחנונים אובילים וגו', וכתביב (שם טו) כי יש שכר לפעולתך, ובההיא

זוהר חלק א דף קעה/ב

שעתא זמינת רחל דאיהי בארחא למחדי בהו בישראל ועם שכינתא, ואוקמוה חברייא:

ויהי בשכון ישראל בארץ ההיא, וילך ראובן וישכב את בלהה פלגש אביו וישמע ישראל, ויהיו בני יעקב שנים עשר, רבי אלעזר אמר, ויהי בשכון ישראל בארץ ההיא, דהא לאה ורחל מיתו, ונטלא ביתא מאן דנטיל, וכי סלקא דעתך דראובן אזיל ושכיב בהדה דבלהה, אלא כל יומא דלאה ורחל שכינתא שרייא עלייהו, והשתא דמיתו שכינתא לא אתפרשת מן ביתא, ושריא בביתא במשכנא דבלהה, ואף על גב דשכינתא בעיא לנטלא ביתא כדקא יאות, אלמלא יעקב לא אשתכח בזווגא דכר ונוקבא, לא שריא שכינתא באנגליא בביתא, ועל דא קיימא שכינתא במשכנא דבלהה, ואתא ראובן, ובגין דחמא דבלהה ירתא אתרא דאמיה, אזל ובלבל ערסא, ועל דקיימא שכינתא עלה, כתיב ביה וישכב את בלהה. רבי ייסא אמר, דנאים על ההוא ערסא, ולא חייש ליקרא דשכינתא, ובגין כך לא אתפגים מחושבנא דשבטין, ואתא קרא ועביד חושבנא, בגין כך כתיב, בכור יעקב ראובן, ואיהו עבד רישא דכל שבטין. רבי יהודה פתח ואמר, (הושע יד י) כי ישרים דרכי יהו"ה וגו', כל ארחוי דקב"ה כלהו ישרים וארחוי קשוט, ובני עלמא לא ידעין, ולא משגיחין על מה אינון קיימין, ועל דא וצדיקים ילכו בס, בגין דאינון ידעין ארחוי דקב"ה ומשתדלי באורייתא, דכל מאן דאשתדל באורייתא איהו ידע ואזיל בהו, דלא סטי לימינא ולשמאלא, ופושעים יכשלו בס, אלין אינון חייבין דלא משתדלי באורייתא, ולא מסתכלן בארחוי דקב"ה, ולא ידעין לאן ארחי אזלין, ובגין דלא ידעי לאסתכלא, ולא משתדלי באורייתא, אינון כשלי בהו באינון ארחוי בהאי עלמא ובעלמא דאתי. תא חזי כל בר נש דאשתדל באורייתא, כד נפיק מהאי עלמא, נשמתייה סלקא באינון ארחין ושבילין (דאינון באורייתא) דאורייתא, ואינון ארחין ושבילין דאורייתא ידעין אינון, ואינון דידעין ארחוי דאורייתא בהאי עלמא, יהכון בהו בההוא עלמא כד יפקון מהאי עלמא, ואי לא אשתדלו באורייתא בהאי עלמא, ולא ידעין ארחין ושבילין, כד יפקון מהאי עלמא לא ינדעון למיהך באינון ארחין ושבילין וכשלין בהון, כדין יהך בארחין אחרנין דלאו אינון ארחין דאורייתא, ויתערון ליה בכמה דינין ואתענש בהו. ומאן דאשתדל באורייתא, מה כתיב (משלי ו כב) בשכבך תשמור עליך, והקיצות היא תשיחך, בשכבך בקברא אורייתא תצור עליך מדינא דההוא עלמא, והקיצות, כד קב"ה יתער רוחין ונשמתין לאחייא מתייא, כדין היא תשיחך, היא תהא סניגוריא על גופא, בגין דיקומון אינון גופין דאשתדלו באורייתא כדקא יאות, ואלין אינון דיקומון בקדמיתא לחיי עלמא, כמה דאת אמר (דניאל יב ב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו, אלה לחיי עולם וגו', ואלין אינון לחיי עולם, בגין דאתעסקו בחיי עולם דאיהי אורייתא. ותא חזי, כל אינון דאשתדלו באורייתא, ההוא גופא יתקיים, ואורייתא תגין עליה, מאי טעמא בגין דבההיא שעתא יתער קב"ה, חד רוחא דכליל מארבע רוחין, וההוא רוחא דכליל מארבע רוחין אזדמן לכל אינון דאשתדלו באורייתא, לאחייא לון בהאי רוחא בגין דיתקיים לעלמין. ואי תימא הא כתיב, (יחזקאל לז ט) מארבע רוחות באי הרוח, אמאי לא אתקיימו, דהא כלהו מיתו כמלקדמין, תא חזי ההוא זמנא דאוקים קב"ה על ידא דיחזקאל אינון מתייא, ההוא (זמני דאתא) רוחא אף על גב דהוה מארבע רוחייא, לא נחית לקיימא לון בקיומא, אלא לאחזאה דזמין קב"ה לאחייא מתייא בההוא גוונא, ולקיימא לון ברוחא

זוהר חלק א דף קעו/א

דאתכליל בהאי גוונא, ואף על גב דאהדרו גרמין בההיא שעתא כמה דהוה, קב"ה בעא לאחזאה לכל עלמא דאיהו זמין לאחייא מתייא, (מה כתיב (ישעיה כו יט) יחיו מתוך נבלתי יקומון, על דא ההוא רוחא דזמין לנחתא בהו בצדיקיא), (נ"א, ועל דא ההוא רוחא דזמין לנחתא בהו

בצדיקיא, מה כתיב מארבע רוחות בואי הרוח, רוחא דאתכלילת בארבע), בגין דקב"ה זמין לקיימא להו קיומא שלים בעלמא כדקא יאות, ואינון דאשתדלו באורייתא בהאי עלמא, היא קיימא עליה דבר נש, ואתעבידת סניגוריא קמי דקב"ה. רבי שמעון אמר כל אינון מלין דאורייתא, וכל ההיא אורייתא דאשתדל בה בר נש בהאי עלמא, אינון מלין וההיא אורייתא קיימא קמי קב"ה ואמרת קמיה, והיא ארימת קלין ולא אשתככת, ולהוא זמנא איהי תשיח ותימא כפום דאתדבק בר נש ואשתדל בהאי עלמא, ועל דא אינון יקומון בקיומא שלים לחיי עלמא כדקאמרן, ובגין כך (הושע יד י) כי ישרים דרכי יהו"ה וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם. רבי חייא פתח ואמר, (ש"א ב כב) ועלי זקן מאד, ושמע את אשר יעשון בניו לכל ישראל, ואת אשר ישכבון את הנשים הצובאות פתח אהל מועד, וכי סלקא דעתך דכהני יהו"ה דיעבדון עבידתא דא, והא מקדמת דנא אתמר ופרישת אורייתא ההוא חובא דלהון, דכתיב (שם יז) כי נאצו האנשים את מנחת יהו"ה, וכתיב (שם יג) ומשפט הכהנים את העם כל איש זובח וגו', וכתיב (שם טו) גם בטרם יקטירון את החלב, ובא נער הכהן ואמר לאיש הזובח, תנה בשר לצלות לכהן וגו', וכתיב (שם טז) ואמר לו כי עתה תתן ואם לא לקחתי בחזקה, ועל דא (שם יז) ותהי חטאת הנערים גדולה מאד וגו', וכל דא לא הו נטלין אלא מאינון חולקין דהו להו לכהני למיכל מניה, ועל דהו קליל קרבנא בעינייהו אתענשו, והכא אמר את אשר ישכבון את הנשים הצובאות. אלא ח"ו דהו עבדי עבירה דא, כל שכן באתרא קדישא ההוא, דלא יקומון כל ישראל ויקטלון להון, אלא בגין דהו מעכבי לון לאעלא למקדשא, ומחאן בידיהון דלא לאעלא למצלי צלותא עד דקורבניא אתעבידו, בגין דאינון לא מייטין קרבנין למיטל חולקא מנייהו, ובגין כך מעכבין לון, ובגין כך אינון נשין הו בעאן מנייהו לאעלא תמן, ועל דא כתיב את אשר ישכבון את הנשים, דמעכבי לון כדקאמרן. כגוונא דא, וישכב את בלהה, חס ושלום דאיהו שכב עמה, אלא בגין דעכב לה לשמשא באבוי שמושא דמצוה, ודא הוא בלבולא דערסא, ועבד לקביל שכינתא עבידתא דא, דבכל אתר דשמושא דמצוה אשתכח, שכינתא שריא על ההוא אתר ואשתכח תמן, ומאן דגרים לעכבא שמושא דמצוה, גרים דיסתלק שכינתא מעלמא, ועל דא כתיב (בראשית מט ד) כי עלית משכבי אביך אז חללת יצועי עלה, ובגין דא כתיב וישכב את בלהה פלגש אביו וישמע ישראל, ויהיו בני יעקב שנים עשר, כלהו הו במניינא, ולא גרע מזכותא דלהון כלום. רבי אלעזר אמר, מאי טעמא בקדמייתא ישראל, ולבתר יעקב, דכתיב וישמע ישראל ויהיו בני יעקב שנים עשר, אלא כד אתא ראובן ובלבל ההוא ערסא, אמר ומה, תריסר שבטין הו ליה לאבא לקיימא בעלמא ולא יתיר, והשתא בעי לאולדא בנין, דילמא אנן פגימין דאיהו בעי לאולדא אחרנין כמלקדמין, מיד בלבל ההוא ערסא, ואתעכב ההוא שמושא, כאילו עבד קלנא לגבי שכינתא דשריא על ההוא ערסא. ועל דא כתיב וישמע ישראל, דהא בשמא דא אסתלק גו תריסר דאתכסיין, דאינון תריסר נהרי אפרסמונא דכיא, ויהיו בני יעקב שנים עשר, אלין תריסר שבטין דשכינתא אתתקנת בהו, ומאן אינון, אלין דאורייתא אהדרת ועביד לון חושבנא

זוהר חלק א דף קע"ב

כמלקדמין, כלהו קדישין כלהו אתחזיין לגבי שכינתא, לאסתכלא בקדושה דמאריהון, דאילו עבד ההוא עובדא, לא ייתי ראובן במניינא, ועם כל דא אתענש, דאתנטיל בכורתיה מניה, ואתיהיב ליוסף, כמה דאת אמר (דה"א ה א) ובני ראובן בכור ישראל, כי הוא הבכור, ובחללו יצועי אביו נתנה בכורתו ליוסף. תא חזי (דניאל ב כ) להוא שמיה דאלהא מברך מן עלמא ועד עלמא, (שם ד לד) די כל מעבדוהי קשוט, וארחתיה דין, וכל מה דאיהו עביד כלא איהו בחכמתא עלאה, תא חזי כמה גרים עובדא דבר נש, דהא כל מאי (מאן) דאיהו עביד, כלא אתרשים וקיימא קמי דקב"ה, דהא יעקב בשעתא דעאל לגבה דלאה, כל ההוא ליליא רעותיה ולביה הוה ברחל, דחשיב דרחל איהי, ומההוא שמושא וטפה קדמאה, ומההוא רעותא אתעברת לאה ואוקמוה, דהא אלמלא

דיעקב לא ידע, לא יסתליק ראובן בחושבנא, ועל דא לא אסתלק בשמא ידיעא, אלא שמיה סתם ראובן, ועם כל דא אהדר עובדא לאתריה, כמה דההוא רעותא קדמאה אתעבידת ברחל, ההוא רעותא אתהדרת בה, דהא בכורתיה אהדרת ליוסף בוכרא דרחל, אתר דרעותא הות ברחל, וכלא סליק באתריה, בגין דכל עובדוי דקב"ה כלהו קשוט וזכו. רבי חזקיה אשכחיה יומא חד לרבי יוסי, דהוה משתמיט ספסינא גו קטרי דנורא, והוה סליק קטורא דתנא לעילא, א"ל אילו קטורא דתנא דקרבנא דהוה סליק על גבי מדבחא, הוה סליק תדיר כי האי גוונא, לא שריא רוגזא בעלמא, וישראל לא אתגלו מעל ארעא. פתח רבי יוסי ואמר, (שיר ג' ו) מי זאת עולה מן המדבר, כתרות עשן מקטרת מר ולבונה מכל אבקת רוכל, מי זאת עולה, תא חזי בזמנא דהוה אזלי במדברא, שכינתא אזלא קמייהו ואינהו הוו אזלי אבתרה, דכתיב (שמות יג כא) ויהו"ה הולך לפניו יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך, ולילה בעמוד אש להאיר להם וגו', ובגין כך כתיב (ירמיה ב ב) כה אמר יהו"ה זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך, לכתך אחרי במדבר וגו', ושכינתא הוה אזלא וכלהו ענני יקר בהדה, וכד הוה שכינתא נטלא, הוה נטלין, כמה דכתיב (במדבר ט יז) ולפי העלות הענן מעל האהל ואחרי כן יסעו בני ישראל וגו', וכד איהי סלקא, ההוא עננא סלקא עד לעילא, וכל בני עלמא חמאן, ושאלו ואמרי, מי זאת עולה מן המדבר כתימרות עשן, ההוא עננא דשכינתא אתחזיא עשן. מאי טעמא איהי עשן, בגין דנורא דאדליק אברהם, ויצחק בריה הוה אחיד בה, ולא אעדי מינה, וכד אתאחדת ההוא נורא בגווה, הוה סליק עננא (נ"א תנא). ועם כל דא, מקטרת מר ולבונה, מאי מקטרת, מתקטרא בתרין סטרין אחרנין, עננא דאברהם לימינא, עננא דיצחק לשמאלא, מכל אבקת רוכל דא יעקב. דבר אחר דא יוסף הצדיק, בגין דארונא דיוסף הוה אזיל לגביה, אמאי רוכל, בגין דהוה רכיל לאחוי לגביה דאבוי. דבר אחר אמאי רוכל, אלא מה חנוני דא, קטירי דקוסטרי ואבקי דפולמי כלהו בידיה, הכי נמי יוסף איהו קיומא דאורייתא, בגין דאיהו קיים לה, בגין דכל פקודי אורייתא מתקשרן בנטירו דברית קדישא, ועל דא שכינתא מתקטרא באברהם יצחק. ויעקב ויוסף כחדא אינון, ודיוקנא חזא להו, הדא דכתיב (בראשית לז ב) אלה תולדות יעקב יוסף, ובגין כך מכל אבקת רוכל, בגין דמאתר דנהרא דנגיד ונפיק אשתקייא כלא, ונהירו כל אנפין. ותא חזי כד הוה ישראל בארעא והוה מקריבין קרבנין, כלהו הוה מתקריבין לגבי קב"ה כדקא יאות, וכד קרבנא אתעביד, ותנא סליק בארעא מישר, כדין הוה ידעי דתנא דמדבחא אדליק

זוהר חלק א דף קעז/א

בוצינא דאתחזיא לאדלקא, וכל אנפין נהירין ובוצינין דלקין. ומיומא דאתחריב בי מקדשא, לית לך יומא ויומא דלית ביה זעימו ורוגזא, כמה דאת אמר (תהלים ז יב) ואל זועם בכל יום, ואתפרש חזוה מעילא ומתתא, וישראל אזלין בגלותא, ואינון ברשו דטעוון אחרנין, וכדין אתקיים קרא, דכתיב (דברים כח סד) ועבדת שם אלהים אחרים, וכל דא למה, בגין דכתיב (שם מז) תחת אשר לא עבדת את יהו"ה אלהי"ך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, מאי מרוב כל, הכא מרוב כל, והתם (שם נז) בחסר כל, עד דיתער קב"ה ויפרוק לון מביני עממיא, כמה דאת אמר (שם ל ג) ושב יהו"ה אלהי"ך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך יהו"ה אלהי"ך שמה, וכתיב (שם ד) אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך וגו'. ואלה תולדות עשו הוא אדום, תא חזי בחיי יצחק לא אתמנון בנוי דעשו, כמה דאתמנון בנוי דיעקב, דהא עד לא מית יצחק אתמנון, אבל בעשו מה כתיב ויגוע יצחק וימת ויאסף אל עמיו זקן ושבע ימים, ויקברו אתו עשו ויעקב בנוי, בתריה מה כתיב, ואלה תולדות עשו הוא אדום, מאי טעמא, בגין דהא בחולקיה ובאחסנתיה ועדביה לאו איהו אלא יעקב ובנוי, ובגין כך יעקב ובנוי אינון חולקיה דקב"ה ועאלין בחושבנא, אבל עשו דלאו איהו בחולקא דבסטר דמהימנותא, עביד חושבניה לבתר דמית יצחק, ואתפרש חולקיה לאתר אחרא. תא חזי לבתר דמית יצחק ועשו אתפרש לסטריה, מה כתיב ויקח עשו את

נשיו וגו' מפני יעקב אחיו, דשבק ליה ליעקב קרן וריוח, שעבודא דמצרים וארעא, וזבין ליה חולקיה מן מערתא דכפלתא, ואזל ליה מן ארעא ומן מהימנותא ומחולקיה דאזל ליה מכלא. תא חזי כמה הוה חולקיה דיעקב טבא בכלא, בגין דלא אשתאר עשו בהדיה, ואתפרש מניה ואזל ליה לחולקיה ולעדביה, ואשתאר יעקב אחיד באחסנת אבוי ובאחסנת אבהותי, ועל דא וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו, מאי מפני יעקב אחיו, דלא בעא חולקיה ואחסנתיה ועדבא דמהימנותא דיליה, זכאה חולקיה דיעקב, עליה כתיב (דברים לב ט) כי חלק יהו"ה עמו יעקב חבל נחלתו. ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל, רבי ייסא פתח ואמר (עובדיה א ב) הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד, תא חזי כד עבד קב"ה עלמא, ופלג ארעא לשבעה תחומי פליגין, לקביל שבעין רברבין ממנן, וקב"ה פליג לון לשבעין עמין כל חד וחד כדקא חזי ליה, כמה דאת אמר (דברים לב ח) בהנחל עליון גוים בהפרידו בני אדם יצב גבולות עמים, ומכלהו רברבן ממנן דאתמסרו לשאר עמין, לא אית בהו בזוי קמיה כממנא דעשו, מאי טעמא, בגין דסטרא דעשו סטרא מסאבא איהו, וסטרא דמסאבא איהו קלנא קמי קב"ה, מאינן דרגין זעירין דבתר ריחיא סריקתא דקוסטרי סומקי קא אתיא, ועל דא הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד, דכתיב (בראשית ג יד) על גחונך תלך ועפר תאכל כל ימי חיידך, מאד, כמה דאת אמר (שם) ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה. תא חזי בדרגין תתאין אית דרגין על דרגין, כולהו משניין דא מן דא, וכלהו דרגין קפטירין אלין, וקשירין אלין באלין, ומלכו אתפרש דא מן דא, ומלכו אתקשר במלכו, דא עייל ודא סליק, אחיין בקשרא חדא. ההוא קשרא משחתא חדא ליה, ותלת תלת קשרין לההיא משחתא, בכל קשרא וקשרא חד עטרא, ובכל עטרא ועטרא חד קפסורא, ואתמנא בעטורא דלעילא, ואתמנא ונחית לתתא, עד דאתקשרו ביה ככביא ומזלי, כל חד וחד אתפרש ביה חד

זוהר חלק א דף קעז/ב

ככבא וחד מזלא, וכל ככביא זמינין אינן באינן דרגין דלעילא, ועל דא כל דרגא ודרגא אתעטר באתרין ידיען כדקא חזי, וכד מתפרשן דרגין, אשתכח קטורא דפוסתקא, עד דאתקשרא בסטרא דאתחזי לון. וסטרי דדרגי מסאבי דאינן בסטר שמאלא, כלהו מתפרשן לכמה ארחין ושבילין, מסטרי גבורן סומקן, ובגין כך תליין גבורן לתתא לאלף אלפין ורבו רבבן, ועל דא הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד כדקאמרן. תא חזי ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום, בארץ, בסטרא דדרגא דיליה דאיהו דרגא דעשו, דכתיב עשו הוא אדום, וכלהו קאתו מסטרא דרוח מסאבא, לפני מלך מלך לבני ישראל, בגין דאינן דרגין דקיימין בי תרעי לתתא קדמאי, ובגין כך אמר יעקב יעבר נא אדני לפני עבדו, בגין דדרגין דיליה קדמאין אינן לאעלא, ובגין כך לפני מלך מלך לבני ישראל, דעד כען לא מטא זמנא דמלכו שמיא לשלטאה, ולא תאחדא בבני ישראל, ובגין כך אמר יעבר נא אדני לפני עבדו, וכד שלימו אלין דרגין בקדמיתא, לבתר אתער מלכו שמיא לשלטאה על תתאי, וכד שרא, שרא בזעירא דכל שבטין דאיהו בנימן, כמה דאת אמר (תהלים סח כח) שם בנימין צעיר רודם וגו', וביה שארי לאתערא מלכותא, לבתר אתא מלכותא באתריה, ואתקיים בהדיה דלא תעדי לעלמין. רבי חייא פתח ואמר, (ישעיה מד א) ועתה שמע יעקב עבדי וישראל בחרתי בו, כה אמר יהו"ה עושך ויוצרך מבטן יעזרך, אל תירא עבדי יעקב וישורון בחרתי בו, תא חזי כמה אבטח לון קב"ה לישראל בכמה אתר, (ד"א ל"ג בגין) למזכי להו לעלמא דאתי, דהא לא אתרעי לחולקיה לכל עם ולישן בר לישראל בלחודווי, ובגין כך יהב לון אורייתא דקשוט, למזכי בה ולמנדע ארחוי דקב"ה, בגין דירתון ארעא קדישא, דכל מאן דזכי בהאי ארעא קדישא, אית ליה חולקא לעלמא דאתי, כמה דאת אמר (שם ס כא) ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ, והא אתמר. תלת דרגין הכא, בקדמיתא יעקב, ולבתר ישראל, ולבתר ישורון, תא חזי יעקב הא אוקמוה, ישראל אוף הכי נמי, ואף על גב דדרגין אינן חד, ישורון

אמאי אקרון ישראל בשמא דא, אלא ישראל וישורון כלא חד, ישורון, כמה דאת אמר (איוב לג כז) ישור על אנשים, בגין דנטיל שורה להאי סטרא ולהאי סטרא, ובגין אינון תרין שורין אקרי ישורון, ודא הוא ישראל, ישראל על דנטיל רבו ותוקפא מכלא, ישראל (ס"א ישורון) על אינון חולקי תרין סטריין תרין שורין כדקא אמרן, וכלא חד, ואינון שמהן כלהו סלקי לחד. יעקב עבדי, זמנין דאיהו עבד, כעבדא דאית ליה פקודא דמאריה ולמעבד רעותיה, וכן ישראל בחרתי בו, לאשראה עליה, וכלא ברזא עלאה איהו. כתיב (ישעיה מג א) בוראך יעקב, ויוצרך ישראל, וכתיב כה אמר יהו"ה עושך, כל אלין דרגין סלקין לחד והא אתמר, בור"א, יוצ"ר, עוש"ה, וכלהו דרגין אלין על אלין, וכלהו חד, זכאה חולקהון דישראל דקב"ה אתרעי בהו מכל עמין עעכו"ם, בגין דבכלהו כתיב (ירמיה י טו) הבל המה מעשה תעותעים בעת פקודתם יאבדו, בשעתא דקב"ה זמין לבערא לון מן עלמא, וישתאר הוא בלחודוי, כמה דאת אמר (ישעיה ב יא) ונשגב יהו"ה לבדו ביום ההוא. רבי יהודה פתח ואמר, (שם מא יד) אל תיראי תולעת יעקב מתי ישראל, אני עזרתך נאם יהו"ה, וגואלך קדוש ישראל, תא חזי כל עמין עעכו"ם דעלמא קב"ה יחב לון לממנן שלטנין ידיעין כמה דאתמר, וכלהו אזלי בתר אלהון, כמה דכתיב (מיכה ד ה) כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו, וכלהו אושדין דמין ומגיחין קרבא, גזלין וקפחין ומנאפין, ואתערבי

זוהר חלק א דף קעח/א

בכמה עובדין לביש, ואתקפו בחילהון לאבאשא, וישראל לית לון תוקפא וחילא לנצחאה לון בר בפומהון, כתולעתא דא דלית לה תוקפא וחילא אלא בפומא, ובפומא מתבר כלא, ועל דא אקרון ישראל תולעת. תו אל תיראי תולעת יעקב, מה תולעת לית לבריה דעלמא כהאי תולעת דמשי דסיסטרא, דמנה נפקי כל לבושי יקר טיסטרי דמלכין, לבתר זרע זרעין ומית, ולבתר מההוא זרעא דאשתאר מניה אתקיים כמלקדמין, והא איהו בקיומא, כך ישראל אינון כהאי תולעת, דאף על גב דמתין, יתהדרון ויתקיימון בעלמא כמלקדמין, והא אתמר (ד"א ל"ג דכתיב) (ירמיה יח ו) כי כחמר ביד היוצר כן אתם בידי בית ישראל, מאי כחמר, אלא דא הוא חמר דההוא זכוכית, דאף על גב דאתבר אתתקן, ואית ליה תקנה כמלקדמין, מתי ישראל, דא אילנא דחיי, דבגין דישראל אינון אתדבקו באילנא דחיי, בגין כך יהא חייין להון ויקומון מעפרא, ויתקיימון בעלמא, ויהון לעם חד למפלח ליה לקב"ה, כמה דאת אמר (צפניה ג ט) לקרא כלם בשם יהו"ה לעבדו שכם אחד. רבי אלעזר ורבי יצחק הוו אזלי בארחה, ומטא זמנא דקריאת שמע, וקם רבי אלעזר וקרא ק"ש וצלי צלותיה, לבתר אמר ליה רבי יצחק, והא תנינן דעד לא יפוק בר נש לארחה אבעי ליה לנטלא רשו ממאריה ולצלי צלותיה, אמר ליה בגין דכד נפיקנא לא הוה זמן צלותא, ולא מטא זמנא דק"ש, השתא דשמשא נהיר צלינא, אבל עד לא נפיקנא לארחה בעינא בעותא מניה ואמלכנא ביה, אבל צלותא דא לא צלינא, דהא אנא אשתדלנא באורייתא מפלגות ליליא, וכד אתא צפרא עד כען לא הוה עדנא לצלי צלותא. בגין דההיא שעתא דקדרותא דצפרא אשתכח, אתתא משתעיא בבעלה, ואינון ברזא כחדא, דבעיא איהי למיהך למשכנא בעולמתהא דיתבי בהדה, ובגין כך לא בעי ליה לבר נש למפסק מלייהו דמתחברן כחדא, ולאעלא מלה אחרא בינייהו, והשתא דנהיר שמשא הוא עידן צלותא לצלאה, כמה דאוקמוה דכתיב (תהלים עב ה) ייראוך עם שמש, מהו עם שמש, לנטרא נהורא דשמשא בהדן, לאנהרא לה, דהא יראה בהדי שמשא אצטריך ולא לאפרשא לון, וכד לא נהיר יממא לאו הוא יראה בהדי שמשא, וצריכא לחברא לון כחדא, ודא הוא עם שמש. אזלי, כד מטו חד בי חקל, יתבו, זקפו עינייהו וחמו ליה לטורא דהו סלקו ברומיה בריין משניין, דחיל רבי יצחק, אמר ליה רבי אלעזר אמאי דחילת, אמר ליה חמינא דהאי טורא איהו תקיף, וחמינא אלין בריין דאינון משניין,

ודחילנא דלא יקטרגו לן, א"ל מאן דדחיל, מחטאוי דבידיה אית ליה למדחל, תא חזי לאו אלין מאינון בריין תקיפין דהוו משתכחין בטוריא. פתח ואמר:

ואלה בני צבעון ואיה וענה וגו', הוא ענה אשר מצא את הימים וגו', האי קרא אוקמוה, אבל תא חזי לאו אלין אינון דכתיב בהו (דברים ב' י) האימים לפנים ישבו בה וגו', ובני עשו יירשום וגו', אבל אלין דקאמר קרא אשר מצא את הימים במדבר, ימם כתיב, אלין הוו בריין משניין. דכד הוה אתתרך קין מעל אפי ארעא, כדכתיב (בראשית ד' יד) הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתר, וכתיב (שם טז) וישב בארץ נוד ואוקמוה, מבני בנוי בסטרא דרוחין ועלעולין ומזיקין, ואלין קיימו, דהא כד בעא לאתקדשא יומא דשבתא, אתברון מההוא סטרא רוחין קיימין, טסירין (נ"א טהירין) בלא גופא, ואלין לאו אינון מיומא דשבתא ולא מיומא שתיאתא, ואשתארו אלין תרין יומין בהו בספקא, ובגין כך לא אתקיימו לא

זוהר חלק א דף קעח/ב

מהאי ולא מהאי, ואזלו ואתפשטו בההוא סטרא דקין, ואגלימו בההוא סטרא, ולא אתגלימו לאתקיימא, ואקרון ימ"ם חסר דלא אתקיימו לא ביומא דא ולא ביומא דא, ואתחזון לבני נשא, ואיהו אשכח לון, ואולפי ליה לאייתאה ממזרין לעלמא, ואינון אזלי בניי טוריא, וקיימין בגופא זמנא חדא ביומא, ולבתר מתפשטי מניה. תא חזי ענה דא איהו ממזרא הוה, דאתא צבעון על אמיה ואוליד ממזרא, ודא אתא מסטרא דרוח מסאבא דאתדבק ביה, ובגין כך אשכח לון, והוו אולפי ליה כל זינין דסטרא מסאבא בגין דא. ותא חזי אלין אינון וכמה אחרנין מתפרשן אלין מאלין, כלהו אתיין מההוא סטרא, ואזלי במדברא ואתחזון תמן, בגין במדברא אתר חרוב, ואיהו בי מותבא דלהון, ועם כל דא כל בר נש דאזיל באורחוי דקב"ה ודחיל ליה לקב"ה, לא מסתפי מנייהו, אזלו ואעלו בטורא, אמר רבי יצחק, כגוונא דא כל אינון טורין חרובין אתר בי מותבא דלהון, א"ל הכי הוא, וכל אינון דמשתדלו באורייתא, עלייהו כתיב (תהלים קכא ה) יהו"ה ישמרך מכל רע, ישמר את נפשך, יהו"ה ישמר צאתך ובאך מעתה ועד עולם. פתח רבי אלעזר ואמר (שם קיא א) הללויה אודה יהו"ה בכל לבב בסוד ישרים ועדה, האי קרא אוקמוה, אבל תא חזי, דוד מלכא כל יומי הוה משתדל בפולחנא דקב"ה, והוה קם בפלגות ליליא, ומשבח ומודה בשירין ותושבחן, בגין לאתקנא דוכתיה במלכו דלעילא, דכד אתער רוח צפון בפלגות ליליא, הוה ידע דקב"ה בההיא שעתא יתער בגנתא דעדן לאשתעשע עם צדיקיא, ואיהו הוה קם בההיא שעתא ואתגבר בשירין ותושבחן, עד דסליק צפרא, בגין דכד קב"ה אשתכח בגנתא דעדן, הא אוקימנא דאיהו וכל צדיקיא דבגנתא, כלהו צייתין לקליה, כדכתיב (שיר ח יג) חברים מקשיבים לקולך השמיעני, ולא עוד אלא דחוטא דחסד משיך עליה ביממא, כמה דאתמר, דכתיב (תהלים מב ט) יומם יצוה יהו"ה חסדו ובלילה שירה עמי, ולא עוד אלא דאינון מלין דאורייתא דאיהו אמר, כלהו סלקין ומתעטרין קמי קב"ה, ובגין כך דוד מלכא הוה משתדל בליליא בפולחנא דמאריה. תא חזי הללויה, בכל אינון שירין ותושבחן דקאמר דוד, הא תנינן, דלעילא מכלהון הוה הללויה ואוקמוה, מאי טעמא, בגין דכליל שמא ושבחא כחדא, מאי שמא ושבחא, שמא דא י"ה, שבחא מאן איהו, אלא דא כנסת ישראל דאיהו (הלל בגימ' ה"ס שהוא אדני) מתקנא שבחא תדיר לקב"ה ולא אשתכח, כמה דאת אמר (שם פג ב) אלהי"ם אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל, בגין דסדורא דשבחא איהי מסדרת ומשבחת תדיר לגביה, ובגין כך שמא ושבחא כחדא. אודה יהו"ה בכל לבב, כמה דאוקמוה ביצר הטוב וביצר הרע, בגין דאינון משתכחי תדיר לגביה דבר נש, כמה דאת אמר (דברים ו ה) בכל לבבך ואוקמוה, בסוד ישרים (ועדה) אלין אינון ישראל, דכל דרגין בהו מתעטרן, כהני וליואי, צדיקי וחסידים, ישרים ועדה, כמה דאת אמר (תהלים פב ב) נצב בעדת אל, ואינון רזא דקב"ה אתעטר בהו, ובגין כך בעי בר נש לשבחא ליה

לקב"ה תדיר, בגין דאיהו אתרעי בשירין ותושבחן, ומאן דידע לשבחא ליה לקב"ה כדקא יאות, קב"ה קביל צלותיה ושזיב ליה, הדא הוא דכתיב (שם צא יד טז) אשגבהו כי ידע שמי וגו', ארך ימים וגו'. פתח רבי יוסי ואמר, (שם לב ז) אתה סתר לי מצר תצרני רני פלט תסובבני סלה, אתה סתר לי, דא קב"ה דאיהו סתרא ומגן לבר נש דאזיל בארחי דאורייתא, ואיהו אסתתר בצלא דגדפוי, דלא יכלין לאבאשא ליה, מצר תצרני, מעילא ומתתא, לעילא אית ליה לבר נש מארי דבבו, לתתא אוף הכי נמי, ומאן איהו דא יצר הרע,

זוהר חלק א דף קעט/א

דאיהו צר לעילא וצר לתתא, ואלמלא יצר הרע, לא אשתכח מארי דבבו לבר נש בעלמא, בגין כך מצר תצרני. רני פלט תסובבני סלה, יסובבני סלה מבעי ליה, מאי תסובבני, אלין אינון שירין דאית בהו דרגין להצלה, תסובבני בהו לשזבא לי בארחה, והאי קרא איהו כסדרא ואיהו למפרע, מהאי גיסא ומהאי גיסא. תא חזי באלין שירין ותושבחן דקאמר דוד, אית בהון רזין ומלין עלאין ברזי דחכמתא, בגין דכלהו ברוח קודשא אתאמרו, דהוה שרא רוח קודשא עליה דדוד והוה אמר שירתא, ובגין כך כלהו ברזי דחכמתא אתאמרו. פתח ר' אלעזר ואמר, (תהלים קיח יג) דחה דחיתני לנפול ויהו"ה עזרני, דחה דחיתני, דחה דחוני מבעי ליה, מאי דחה דחיתני, אלא דא סטרא אחרא דדחייא ליה לבר נש תדיר, ובעי לדחייא ליה ולאסטאה ליה מעם קב"ה, ודא הוא יצה"ר דאשתכח לגביה דבר נש תדיר, ולקבליה אהדר דוד ואמר דחה דחיתני לנפול, בגין דאיהו הוה אשתדל לגביה בכל אינון עקתין לאסטאה ליה מעם קב"ה, ועליה אמר דוד דחה דחיתני לנפול בגינהם, ויהו"ה עזרני, דלא אתמסרנא בידך. ועל דא אית ליה לבר נש לאזדהרא מניה, בגין דלא ישלוט עליה, וקב"ה כדין נטיר ליה בכל ארחוי, דכתיב (משלי ג כג) אז תלך לבטח דרכך ורגלך לא תגוף, (שם ד יב) בלכתך לא יצר צעדך ואם תרוץ לא תכשל, וכתיב (שם יח) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. אמר רבי יהודה, זכאין אינון ישראל דקב"ה נטיר לון בעלמא דין ובעלמא דאתי, דכתיב (ישעיה ס) ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ:

ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

פרשת וישב:

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען, רבי חייא פתח ואמר, (תהלים לד כ) רבות רעות צדיק ומכלם יצילנו יהו"ה, תא חזי כמה מקטרגין אית ליה לבר נש מיומא דקב"ה יהב ביה נשמתא (ד"א ל"ג לבר נש) (לאתקיימא) בהאי עלמא, דכיון דנפיק בר נש לאוירא דעלמא, מיד אזדמן לאשתתפא בהדיה יצר הרע כמה דאתמר, דכתיב (בראשית ד ז) לפתח חטאת רובץ וגו', וכדין אשתתף בהדיה יצר הרע. ותא חזי דהכי הוא, דהא בעירי מיומא דאתילידו, כלהו נטרי גרמייהו וערקין מן גו נורא ומן כל אתרין בישין, ובר נש מיד אתי לארמא גרמיה גו נורא, בגין דיצר הרע שארי בגויה, ומיד אסטי ליה לארחה בישא, ואוקימנא דכתיב (קהלת ד יג) טוב ילד מסכן וחכם, ממלך זקן וכסיל. אשר לא ידע להזהר עוד, טוב ילד, דא הוא יצר טוב, דהוא ילד מיומין זעירין עמיה דבר נש, דהא מתליסר שנין ואילך (עמיה) כמה דאתמר, ממלך זקן וכסיל, ממלך דא הוא יצר הרע דאיהו אקרי מלך, ושליט בעלמא על בני נשא, זקן וכסיל, דאיהו זקן ודאי כמה דאוקמוה, דכד אתיליד בר נש ונפיק לאוירא דעלמא, איהו

זוהר חלק א דף קעט/ב

אזדמן עמיה דבר נש, ועל דא איהו מלך זקן וכסיל. אשר לא ידע להזהר עוד, להזהיר לא כתיב אלא להזהר, בגין דאיהו כסיל, ועליה אמר שלמה ע"ה (קהלת ב יד) והכסיל בחשך הולך, דהא מסוסיא דחשך קא אתיא, ולית ליה נהורא לעלמין. רבי שמעון אמר, תא חזי, כתיב טוב ילד מסכן וחכם, מאן ילד מסכן, הא אוקמוה ואתמר דאיהו יצר טוב, אבל טוב ילד, הדא הוא דכתיב (תהלים לו כה) נער הייתי גם זקנתי, ודא הוא נער דאיהו ילד, מסכן דלית ליה מגרמיה כלום, ואמאי אקרי נער, בגין דאית ליה חדתו דסיהרא דמתחדשא תדיר, ותדיר איהו ילד מסכן כמה דארמן, וחכם בגין דחכמה שריא ביה. ממלך זקן, דא הוא יצר הרע כמה דאתמר, דהא מן יומא דהוה לא נפק ממסאבותיה לעלמין, ואיהו כסיל, דכל ארחוי אינון לארז בישא, ואזיל וסטי לבני נשא, ולא ידע לאזדהרא, ואיהו אתי עם בר נש בתסקופין, בגין לאסטאה לון מארז טבא לארז בישא. תא חזי על דא אקדים עם בר נש ביומא דאתיליד בגין דיהימין ליה, דהא כד אתי יצר טוב לא יכיל בר נש למהימנא ליה, ודמי עליה כמטולא, כגוונא דא תנינן, מאן הוא רשע ערום, דא הוא מאן דאקדים לאטענא מלוי לקמי דיינא עד לא ייתי חבריה מארי דדינא, כמה דאת אמר (משלי יח יז) צדיק הראשון בריבו וגו', כגוונא דא (הוא נ"א האי) רשע ערום, כמה דאת אמר (בראשית ג א) והנחש היה ערום, והוא אקדים ושרי עמיה דבר נש, עד לא ייתי חבריה לאשראה עליה, ובגין דאיהו אקדים והא אטעין טענתיה עמיה, כד אתי חבריה דאיהו יצר הטוב אבאיש ליה לבר נש בהדיה, ולא יכיל לזקפא רישיה, כאילו אטעין על כתפיה כל מטולין דעלמא, בגין ההוא רשע ערום דאקדים עמיה, ועל דא אמר שלמה (קהלת ט טז) וחכמת המסכן בזויה ודבריו אינם נשמעים, בגין דהא אקדים אחרא. ועל דא, כל דיינא דקביל מבר נש מלה עד לא ייתי חבריה, כאילו מקבל עליה טעווא אחרא למהימנותא, אלא (משלי שם) ובא רעהו וחקרו, ודא הוא ארז דבר נש זכאה, דהא בר נש זכאה דא הוא, דלא הימין לההוא רשע ערום דיצר הרע, עד דייתי חבריה דאיהו יצר טוב, ובגין דא בני נשא אינון כשלין לעלמא דאתי. אבל ההוא זכאה דאיהו דחיל למאריה, כמה בישין סביל בהאי עלמא בגין דלא הימין ולא אשתתף בההוא יצר הרע, וקב"ה שזיב ליה מכלהו, הדא הוא דכתיב (תהלים לד כ) רבות רעות צדיק ומכלם יצילנו יהו"ה, רבות רעות לצדיק לא כתיב, אלא צדיק, בגין דקב"ה אתרעי ביה, ובגין כך קב"ה אתרעי בההוא בר נש ושזיב ליה מכלא, בהאי עלמא ובעלמא דאתי זכאה חולקיה. תא חזי כמה בישין עברו עליה דיעקב, בגין דלא יתדבק בההוא יצר הרע ויתרחק מחולקיה, ובגין כך סביל כמה עונשין כמה בישין ולא שקיט, פתח ואמר, (איוב ג כה) לא שלותי ולא שקטתי ולא נחתי ויבא רגז, תא חזי כמה בישין סבלין צדיקא בהאי עלמא, בישין על בישין כאבין על כאבין, בגין למזכי לון לעלמא דאתי. יעקב כמה סביל בישין על בישין תדיר, כמה דאת אמר לא שלותי בביתא דלבן, ולא יכילנא לאשתזבא מניה, ולא שקטתי מעשו, מההוא צערא דציער לי ההוא ממנא דיליה, ולבתר דחילו דעשו, ולא נחתי מן דינה ומן שכם, ויבא רגז דא רוגזא וערבוביא דיוסף, דאיהו קשיא מכלהו, ומגו רחימותא דיעקב לגבי דיוסף דאיהו רזא דברית, עאל במצרים, בגין דלבתר כתיב (שמות ו ה) ואזכור את בריתי, לאשתכחא שכינתא (נ"א שמש) תמן בהדיה:

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען,

זוהר חלק א דף קפ/א

רבי יוסי פתח (ישעיה נז א) הצדיק אבד ואין איש שם על לב, ואנשי חסד נאספים באין מבין כי מפני הרעה נאסף הצדיק, הצדיק אבד, בזמנא דקב"ה אשגח בעלמא ולא הוי עלמא כדקא יאות, ואזדמן דינא לשרייתא על עלמא, כדין קודשא בריך הוא נטיל זכאה דאשתכח בינייהו, בגין דישרי

דינא על כלהו אחרנין, ולא ישתכח מאן דיגין עלייהו, דהא כל זמנא דזכאה שארי בעלמא, דינא לא יכיל לשלטאה על עלמא. מנלן ממשא, דכתיב (תהלים קו כג) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו וגו', ובגין כך קודשא בריך הוא נטיל לזכאה מבינייהו וסליק ליה מעלמא, וכדין אתפרע וגבי דיליה. סופיה דקרא כי מפני הרעה נאסף הצדיק, עד דלא ייתי רעה לשלטאה על עלמא נאסף הצדיק, (ד"א כי מפני הרעה נאסף עד לא ישלוט הרעה בעלמא), דבר אחר כי מפני הרעה, דא יצר הרע. תא חזי יעקב שלימו דאבהן הוה, ואיהו קאים לקיימא בגלותא, אבל מגו דאיהו צדיק אתעכב דינא דלא שלטא בעלמא, דהא כל יומי דיעקב לא שרא דינא על עלמא, וכפנא אתבטלת, ואוף הכי ביומי דיוסף, דאיהו דיוקנא דאבוי, (כיון דאיהו מית מיד) לא שרא גלותא, (דינא על עלמא), בגין דאיהו אגין עלייהו כל יומי, כיון דאיהו מית, מיד שרא עלייהו גלותא, כמה דאת אמר (שמות א ו) וימת יוסף וגו', וסמך ליה (שם י) הבה נתחכמה לו, וכתיב (שם יד) וימררו את חייהם בעבודה קשה בחמר ובלבנים וגו'. כגוונא דא בכל אתר דשריית זכאה (על) בעלמא, בגיניה קודשא בריך הוא יגין על עלמא, וכל זמנא דאיהו קיים, דינא לא שריא על עלמא והא אתמר. תא חזי וישב יעקב בארץ מגורי אביו, מאי מגורי אביו, כמה דאת אמר (ירמיה ו כה) מגור מסביב, דכל יומי הוה דחיל והוה בדחילו:

וישב יעקב בארץ מגורי אביו, רבי אלעזר אמר, דאתקשר ויתיב בההוא אתר דאתאחיד בחשך, ארץ מגורי אביו דייקא, בארץ כנען אתקשר אתרא באתריה, מגורי אביו דא דינא קשיא, בארץ מגורי אביו, כמה דאתמר ההוא דינא רפיא דאיהו ארץ, דאתאחיד מן דינא קשיא, וביה אתישב יעקב ואתאחיד ביה, (וההיא ארץ איהו אספקלריא דלא נהרא):

אלה תולדות יעקב יוסף וגו', בתר דאתישב יוסף ביעקב, ואזדווג שמשא בסיהרא, כדין שרא למעבד תולדות, ומאן איהו דעביד תולדות, אהדר ואמר יוסף, דהא ההוא נהר דנגיד ונפיק איהו עביד תולדות, בגין דלא פסקין מימיו לעלמין, ואיהו עביד תולדות בהאי ארץ, ומניה נפקין תולדות לעלמא, דהא שמשא אף על גב דאתקרב בסיהרא לא עביד איבין, בר ההוא דרגא דאקרי צדי"ק, ויוסף איהו דרגא דיעקב למעבד איבין ולאפקא תולדין לעלמא, ובגין כך כתיב אלה תולדות יעקב יוסף. אלה תולדות יעקב יוסף, כל מאן דהוה מסתכל בדיוקנא דיוסף, הוה אמר דדא הוא דיוקנא דיעקב, תא חזי דבכלהו בני יעקב לא כתיב אלה תולדות יעקב ראובן, בר יוסף דדיוקניה דמי לדיוקנא דאבוי. בן שבע עשרה שנה, אמר רבי אבא, רמז ליה קודשא בריך הוא, דהא כד אתאביד מניה יוסף בן שבע עשרה שנין הוה, וכל אינון יומין דאשתארו דלא חמא ליה ליוסף, הוה בכי על אינון שבע עשרה שנין, וכמה דהוה בכי עליה, קודשא בריך הוא יהב ליה שבע עשרה שנין אחרנין, דאתקיים בארעא דמצרים בחזו וביקרא ובשלימו דכלא, בריה יוסף הוה מלכא וכל בנוי קמיה הו, ואינון שבע עשרה שנין הו חיינ לגביה, ובגין כך בן שבע עשרה שנה הוה איהו כד אתאביד מניה. רבי חייא פתח ואמר, (איוב לד י) לכן אנשי לבב שמעו לי חלילה לאל מרשע ושדי מעול, כי פעל

זוהר חלק א דף קפ/ב

אדם ישלם לו וכארח איש ימציאנו, תא חזי כד ברא קב"ה עלמא, עבד ליה על דינא, ועל דינא אתקיים, וכל עובדין דעלמא אינון קיימין בדינא, בר דקב"ה בגין לקיימא עלמא ולא יתאביד, פריש עליה רחמי, ואינון רחמי מעכבי לדינא דלא ישתצי עלמא, ועל רחמי אתנהיג עלמא ואתקיים בגיניה. ואי תימא דקודשא בריך הוא עביד דינא כבר נש בלא דינא, הא אתמר דכד דינא שריא עליה דבר נש כד איהו זכאה, בגין רחמותא דקב"ה ביה איהו כמה דאתמר, דהא קב"ה רחים עליה ברחימו לקרבא ליה לגביה, מתבר גופא בגין לשלטאה נשמתא, וכדין אתקריב

בר נש לגביה ברחימו כדקא יאות, ונשמתא שלטא וגופא אתחלש, ובעיא גופא חלשא, ונפשא תקיפא דאתתקף בתקיפו, וכדין איהו רחימא דקב"ה, כמה דאמרו חבריאי יהב קב"ה לצדיק צערא בעלמא דין, בגין למזכי ליה לעלמא דאתי. וכד נשמתא חלשא וגופא תקיפא, איהו שנאיה דקב"ה, דלא אתרעי ביה ולא יהיב ליה צערא בהאי עלמא, אלא אורחוי מתתקנן והוא בשלימו יתיר, בגין דאי עבד צדקה או טיבו, קב"ה משלם ליה אגריה בהאי עלמא, ולא יהוי ליה חולק בההוא עלמא, ודא הוא דתרגם אונקלוס (דברים ז י) ומשלם לשונאיו וגו', ומשלם לשנאוהי טבוון דאינון וגו' (איהו), ובגין כך ההוא זכאה דאתבר תדיר איהו רחימא דקב"ה, והני מלי כד בדק ולא אשכח חובא בידיה דאתענש עליה. הכא אית לאסתכלא בכמה סטרין, חד דהא חמינן דשכינתא לא שריא באתר עציבו אלא באתר דאית ביה חדוה, אי חדוה לית ביה לא שריא שכינתא בההוא אתר, כמה דאת אמר (מ"ב ג טו) ועתה קחו לי מנגן, והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד יהו"ה, דהא שכינתא ודאי לא שריא באתר עציבו, מנגן מיעקב, דבגין דהוה עציב עליה דיוסף, אסתלקת שכינתא מניה, כיון דאתא ליה חדוה דבשורה דיוסף, מיד ותחי רוח יעקב אביהם, הכא בהאי זכאה דאתבר, כיון דאיהו חלשא ואתבר במכאובין, אן הוא חדוה, דהא איהו בעציבו, ולית עמיה חדוה כלל. וחד דהא חמינן כמה רחימין הוו צדיקיא קמי קודשא בריך הוא, ולא אתברו במרעין ולא במכאובין, ולא אתחלש גופא דלהון לעלמין, אמאי לאו אלין כאלין, דאלין אתברו ואלין קיימי בגופייהו כדקא יאות, וא"ת דהא אלין דקיימו בקיומא כדקא יאות, בגין דאינון צדיקי בני צדיקי אינהו כמה דאוקמוה, ואלין אחרנין צדיקי ולא בני צדיקי, הא קא חמינן צדיקי בני צדיקי, דהא אבוי דדין זכאה בר זכאה ואיהו זכאה, אמאי אתבר גופיה במכאובין וכל יומי בצערא, אלא הכא רזא איהו, דהא כל עובדוי דקב"ה בקשוט וזכו, (איוב לד י) כי פועל אדם ישלם לו וכארח איש ימציאנו. אשכחנא בספרי קדמאי רזא חדא, ולגביה רזא אחרא, חד דאיהו תרין, דהא אית זמנין דסיהרא איהי בפגימו ושריא בדינא, ושמשא לא אשתכח גבה, ובכל זמנא ובכל שעתא אית לה לאפקא נשמתין בבני נשא, כמה דלקטא בקדמיתא, ואפיקת לון השתא בזמנא דאיהי קיימא בדינא, האי מאן דנקיט לה בההוא זמנא, ליהוי תדיר בגריעותא, ומסכנותא אזלא לגביה, ואתבר תדיר בדינא כל יומי דבר נש, בין חייבא בין זכאה, בר דצלותא בטיל כל גזרי דינין, ויכיל לסלקא בצלותא. וההוא זמנא דקיימא ההוא דרגא בשלימו, וההוא נהר דנגיד ונפיק אשתמש בה, כדין ההוא נשמתא דנפקת ואתדבקת ביה בההוא בר נש, ההוא בר נש אשתלים בכלא, בעותרא בבנין בשלימו דגופא. וכלא בגין

זוהר חלק א דף קפא/א

ההוא מזלא דנגיד ונפיק, ואתחבר בההוא דרגא לאשתלמא ביה ולא תברכא מניה, ועל דא כלא במזלא תליא מלתא, ועל דא תנינן בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא, אלא במזלא תליא מלתא, דהא בזכותא לאו איהו, אלא עד דאתמליא ואתנהיר מן מזלא. ובגין כך כל אינון דאתברו בהאי עלמא ואינון זכאי קשוט, כלהו אתברו בהאי עלמא ואתדנו בדינא, מאי טעמא, בגין דההיא נפשא גרמא להו, ועל דא חייס עלייהו קב"ה לעלמא דאתי. רבי אלעזר אמר, כל מה דעביד קב"ה בדינא איהו, בגין לדכאה לההיא נפשא לאייתא לה לעלמא דאתי, (ובגין כך קב"ה כל עובדוי), (נ"א בגין דכל עובדוי דקב"ה) אינון בדינא וקשוט, ובגין לאעברא מניה ההוא זוהמא דקבילת בהאי עלמא, ועל דא אתבר ההוא גופא ואתדכיא נפשא, ובגין כך קב"ה עביד לההוא זכאה דיסבול יסורין ומכאובין בהאי עלמא ויתנקי מכלא, ויזכה לחיי עלמא, ועל דא כתיב (תהלים יא ה) יהו"ה צדיק יבחן ודאי והא אתמר. רבי שמעון פתח (ויקרא כא כג) אך אל הפרכת לא יבא ואל המזבח לא יגש כי מום בו ולא יחלל את מקדשי כי אני יהו"ה מקדשו, אך אל הפרכת לא יבא, תא חזי, בההיא שעתא דההוא נהר דנגיד ונפיק אפיק כל אינון נשמתין, ואתעברת נוקבא, כלהו קיימין לגו, בקורטא דלגו, בסיטו קורטא. וכד סיהרא אתפגים בההוא סטרא דחויא

בישא, כדין כל אינון נשמתין דנפקין, אף על גב דכלהו דכיין וכלהו קדישין, הואיל ונפקו בפגימו, בכל אינון אתרי דמטו אינון נשמתין, כלהו אתברו ואתפגימו בכמה צערין בכמה כאבין, ואלין אינון (נשמתין ואתרין) (נ"א נשמתין דאתרין דפגימו) דאתרעי בהו קב"ה לבתר דאתברו, ואף על גב דנשמתין בעציבו ולא בחדוון, רזא דמלה שריין כגוונא דלעילא גופא אתפגים, ונשמתא לגו כגוונא דלעילא, ודא כגוונא דדא, ובגין כך אלין אינון דבעיין לחדתותי בחדתותא דסיהרא. ועל אלין כתיב (ישעיה סו כו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו, יבא כל בשר להשתחות לפני אמר יהו"ה, כל בשר ודאי, דאלין יתחדתון בכלא, ובעיין לחדתותי בחדתותא דסיהרא, ואלין אינון בשותפותא דדא בסיהרא, פגימין בההוא פגימו דילה, ובגין כך איהי שריא בגווייהו תדיר דלא שבקא לון, כמה דאת אמר (שם נז טו) ואת דכא ושפל רוח, וכתיב (תהלים לד יט) קרוב יהו"ה לנשברי לב, לאינון דסבלי עם סיהרא ההוא פגימו, אינון קריבין לה תדיר, ועל דא להחיות לב נדכאים, באינון חיים דאתיין לה לאתחדתא יהא לון חולקהון, אינון דסבלי עמה יתחדתון עמה. ואלין אקרון יסורין של אהבה, של אהבה אינון, ולא מניה דההוא בר נש, של אהבה אינון, דאתפגם נהורא של אהבה זוטא דאתדחיא מאהבה רבה, בגין כך אלין אינון חברים משותפים בהדה, זכאה חולקהון בעלמא דין ובעלמא דאתי דאינון זכו להאי למהוי חברים בהדה, עלייהו כתיב (שם קכב ח) למען אחי ורעי וגו'. פתח ואמר (ישעיה נב יג) הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד, זכאה חולקהון דצדיקייא דקב"ה גלי לון ארחי דאורייתא למהך בהו, תא חזי האי קרא רזא עלאה איהו, הנה ישכיל עבדי ואוקמוה. אבל תא חזי כד ברא קב"ה עלמא, עבד לה לסיהרא, ואזער לה נהורא, דהא לית לה מגרמה כלום, ובגין דאזעירת גרמה, אתנהרא בגין שמשא, ובתוקפא דנהורין עלאין. ובזמנא דהוה בי מקדשא קיים, ישראל הוו משתדלי בקרבנין ועלוון, ופולחנין דהוו עבדין כהני וליואי וישראל, בגין לקשרא קשרין ולאנהרא נהורין. ולבתר דאתחרב בי מקדשא, אתחשך נהורא, וסיהרא לא אתנהירת מן שמשא, ושמשא

זוהר חלק א דף קפא/ב

אסתלק מנה ולא אתנהרא, ולית לך יומא דלא שלטא ביה לווטין וצערין וכאבין כמה דאתמר. ובההוא זמנא דמטי זמנא דסיהרא לאתנהרא, מה כתיב הנה ישכיל עבדי, עליה דסיהרא אתמר, הנה ישכיל עבדי, דא הוא רזא דמהימנותא, הנה ישכיל דאתער אתערותא לעילא כמאן דארח ריחא, ואתי לאתערא ולאסתכלא, ירום מסטרא דנהורא עלאה דכל נהורין, ירום, כמה דאת אמר (ישעיה ל יח) ולכן ירום לרחמכם, ונשא מסטרא דאברהם, וגבה מסטרא דיצחק, מאד מסטרא דיעקב, ואף על גב דאוקמוה, וכלא חד ברזא דחכמתא. ובההוא זמנא יתער קב"ה אתערותא עלאה, לאנהרא לה לסיהרא כדקא יאות, כמה דאת אמר (שם כו) והיה אור הלבנה כאור החמה, ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים, ובגין כך יתוסף בה רוח עלאה. ובגין כך יתערוך כדין כל אינון מיתיא דאינון גו עפרא, ודא הוא עבדי, רזא דמפתח דמאריה בידיה, כמה דאת אמר (אל עבדו זקן ביתו וכמה דאת אמר) (בראשית כד ב) ויאמר אברהם אל עבדו, דא סיהרא כמה דאתמר, מטטרו"ן דאיהו עבד שליחא דמאריה, זקן ביתו, כמה דאת אמר (תהלים לז כה) נער הייתי גם זקנתי, המושל בכל אשר לו, בגין דכל גוונין אתחזון ביה, ירוק וחורר וסומק. שים נא ידך תחת ירכי, דא הוא צדיק, רזא דמלה קיומא דעלמא, דהא כדין האי עבד ממנא ברזא עלאה לאחייא לון לדיירי עפרא, ויתעביד שליחא ברוחא דלעילא, ולאבא רוחין ונשמתין לאתרייהו, לאינון גופי (ס"א דאתאכלו) דאתבלו ואתרקבו תחות עפרא. ואשביעך ביהו"ה אלהי השמים, ואשביעך, מאי ואשביעך, לאתלבשא ברזא דשבע נהורין עלאין, דאינון רזא דשלימו עלאה. אשר לא תקח אשה, דא הוא גופא דתחות עפרא, דאית ליה קיומא לאקמא מעפרא, דכל אינון דאתקברו בה, וזכו לאתקברא בארעא דישראל, אינון יתערוך בקדמיתא כמה דאוקימנא, דכתיב (ישעיה כו יט) יחיו מתיך בקדמיתא, אלין מתיך דארעא דישראל, נבלתי יקומון אינון

מתין דשאר ארעאן, ועל דא לאינן גופיהון דישראל דאתקברו תמן, ולא לגופי דשאר עמין עע"ז דאסתאבת ארעא מינייהו. ועל דא אשר לא תקח אשה לבני, מאי לבני, דכל נשמתין דעלמא דנפקי מההוא נהר דנגיד ונפיק, אינן בנין לקב"ה, ועל דא אשר לא תקח אשה דא גופא, לבני דא נשמתא, מבנות הכנעני אלן גופין דעמין עע"ז, דזמין קב"ה לנערא לון מארעא קדישא, כמה דאת אמר (איוב לח יג) וינערו רשעים ממנה, כמאן דמנער טליתא מזוהמא דילה, כי אל ארצי ואל מולדתי תלך, ארצי דא היא ארעא קדישא, דאיהו קדמאה לכל שאר ארעין כמה דאתמר, (ועל דא כי אל ארצי דא ארעא קדישא דאיהו דיליה, בין כל שאר ארעין דפליג לון לממנן אחרנין), ועל דא כי אל ארצי ואל מולדתי, כיון דאמר אל ארצי, מהו ואל מולדתי, אלא אל ארצי כמה דאתמר, (מהו) ואל מולדתי, אלן אינן ישראל. תא חזי מה כתיב, ויקח העבד כמה דאתמר, עשרה גמלים, אלן אינן עשרה דרגין דהאי עבד שלטא עלייהו כגוונא דלעילא, מגמלי אדניו, דאינן כההוא גוונא ממש כמה דאתמר, והאי עבד שלטא ואתתקן בהו. וכל טוב אדניו בידו, כל ההוא טיבו, רוחין עלאין דנפקי מגו אינן נהורין ובוצינין עלאין, וכל טוב אדניו, ההוא שמושא דשמשא דאתמשכא בה בסיהרא. ויקם וילך אל ארם נהרים, דא אתר דארעא קדישא, דבכת תמן רחל כד חריב בי מקדשא, ויברך הגמלים מחוץ לעיר אל באר המים, לאתתקפא חילהא בתוקפהא כדקא יאות, עד לא תיעול לאקמא לון לאינן גופין. לעת ערב, מאי לעת ערב, דא ערב שבת

זוהר חלק א דף קפב/א

דאיהו זמנא דאלף שתיאה, לעת ערב, כמה דאת אמר (תהלים קד כג) ולעבודתו עדי ערב, וכתיב (ירמיהו ו ד) כי ינטו צללי ערב, לעת צאת השואבות, דההוא זמנא זמינן למיקם ולאחייא בקדמיתא מכל שאר בני עלמא, אינן דשאבי מימיו דאורייתא, (ישאבין) בגין דאתעסקו לשאבא מימיו דאורייתא, ואתתקפו באילנא דחיי, ואינן יפקון בקדמיתא, דאילנא דחיי גרמא לון דיקומון בקדמיתא כמה דאתמר. ובנות אנשי העיר יוצאות מאי יוצאות כמה דאת אמר (ישעיהו כו יט) וארץ רפאים תפיל, דזמינא ארעא למפלט מנה כל גופין דאינן בגווה, ועל דא כתיב יוצאות לשאוב מים, לנטלא נשמתא ולקבלא לה כדקא יאות, מתקנא מאתרה כדקא חזי. והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך ואשתה, בגין דהא אתמר, דכל אינן נשמתין דעלמא דאתקיימו בהאי עלמא, ואשתדלו למנדע למאריהון ברזא דחכמתא עלאה, איהי סלקת ואתקיימת בדרגא עלאה, על כל אינן דלא אתדבקו ולא ידעו, ואינן אתקיימון בקדמיתא, ודא הוא שאלתא דקאים ההוא עבד למנדע ולמשאל, במה אתעסקת ההיא נשמתא בהאי עלמא. ואמרה אלי גם אתה שתה, אנת בעי למשתי ולאתשקיא בקדמיתא, ובתרך גם לגמליך אשקה, בגין דכל אינן שאר רתיכין אף על גב דאתשקייין מהאי דרגא כלהו אתשקייין מפולחנא דצדיקייא דידיעי פולחנא דמאריהון כדקא יאות, דצדיקייא ידעי לספקא לכל דרגא ודרגא כדקא יאות, ועל דא וגם לגמליך אשקה ודאי, היא האשה אשר הוכיח יהו"ה לבן אדוני, ודאי ההיא (ס"א באתערותא דצלוחתא דילי) איהו גופא דאזדמן לההיא נשמתא עלאה. תא חזי דהא אתמר, דתיאובתא דכורא לגבי נוקבא עביד נשמתא, ותיאובתא דנוקבא לגבי דכורא סלקא, ואתערב בהדה דלעילא, ואתכליל דא בדא ועביד נשמתא, ובגין כך היא האשה, דא הוא גופא ודאי דאיהו זמינא לההוא רעותא דנשמתא דנפקא מן דכורא. ואינן גופין זמינן לאתערא בקדמיתא כדקאמרן, ולבתר דאלין יקומון, יקומון כל אחרנין דבשאר ארעאן, ויתקיימון בקיומא שלים, ויתחדתון בחדותא דסיהרא, ויתחדש עלמא כמלקדמין, וכדין כתיב בההוא זמנא (תהלים קד לא) ישמח יהו"ה במעשיו, ובגין כך (ישעיהו נב יג) הנה ישכיל עבדי, לאהדרא נשמתין כל חד וחד לאתריה, ירום ונשא וגבה מאד, מסטרא דכל אינן דרגין עלאין כדקאמרן. כאשר שממו עליך רבים, כן משחת מאיש מראהו ותארו מבני אדם (שם יד), תא חזי דהא אתמר, דכד אתחרב בי מקדשא, ושכינתא אתגלי בגו ארעאן נוכראין בינייהו, מה כתיב (שם לג ז) הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון, כלהו בכו על דא,

וקשירו בכיה ובלא, וכל דא עלה דשכינתא דאתגלייא מאתרה, וכמה דאיהי משתנית מכמה דהות, אוף הכי בעלה לא נהיר נהוריה, ואשתני מכמה דהוה, דכתיב (שם יג י) חשך השמש בצאתו, ועל דא כתיב כן משחת מאיש מראהו. דבר אחר, כן משחת מאיש מראהו, מהאי עבד דאשתני דיוקניה וגוניה מכמה דהוה, דבר אחר, כן משחת מאיש מראהו, כמה דאת אמר (שם נ ג) אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם, דהא מיומא דאתחרב בי מקדשא, לא קיימו שמים בנהורא דלהון. ורזא דמלה ברכאן לא שריין אלא באתר דאשתכחו דכר ונוקבא ואוקמוה, כמה דאת אמר (בראשית ה ב) זכר ונקבה בראם ויברך אותם, ובגין כך משחת מאיש מראהו, ודא הוא כמה דכתיב (ישעיה נז א) הצדיק אבד, אבוד או נאבד לא נאמר, אלא אבד, דלא שריין ברכאן אלא באתר דאשתכחו דכר ונוקבא כחדא, כמה דאתמר, בגין דא בההוא זמנא דלא אשתכח

זוהר חלק א דף קפב/ב

דכורא בהדה, וכדין כל אינון נשמתין דנפקי, כלהו הוי להו שנויא, מכמה דהוּו בזמנא דשמשא אתחבר בסיהרא כמה דאתמר, ועל דא אלה תולדות יעקב יוסף וגו' ואתמר. והוא נער, בגין דלא מתפרשין לעלמין, צדיק וצדק כחדא אינון, כמה דאיהי אתקריאת בשמא דדכורא, הכי נמי אתקרי איהו בשמא דילה, דכתיב והוא נער. את בני בלהה ואת בני זלפה, בכלהו קיימא לחדתא לון כדקא יאות, ולאשתעשעא לון בחדוה דילה, דכלהו ענפין וכלהו עלין כלהו מתברכין בחדוה דילה. אלה תולדות יעקב יוסף, כמה דאתמר דכל דיוקנא דיעקב הוה ביה ביוסף, וכל מה דאירע להאי אירע להאי, ותרואויהו כחדא אזלי, ודא הוא רזא דאת ו"ו דאזלי תרואויהו כחדא, בגין דאינון רזא חדא ודיוקנא חדא:

ויבא יוסף את דבתם רעה, הא אוקמוה, דהוה אמר לאבוי עלייהו דהוּו אכלי שייפא מבעלי חייך כד אינון חייך, ויבא יוסף את דבתם רעה, וכי הא במניינא הוּו אינון בני שפחות, והיך הוּו מזלזלין בהון בני לאה, והיך הוּו אכלין אבר מן החי, והוּו עברין על פקודא דמאריהון, דהא פקיד על בני נח פקודא דא, כמה דאת אמר (בראשית ט ד) אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו, ואינון הוּו אכלי ליה, ועברין על פקודא דמאריהון, אלא יוסף הוה קאמר, ועל דא אתענש. רבי יהודה אמר את דבתם רעה, כמה דאוקמוה דיהבי עינייהו בבנות ארעא, ודא הוא דבתם רעה, לינקא לכל אינון דרגין דלא קדישין (ד"א ל"ג אף על גב) דאתיין מסטרא מסאבא:

וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקונים הוא לו ועשה לו כתנת פסים, רבי אלעזר פתח ואמר (ישעיה כו כ) לך עמי בא בחדריך וסגור דלתך בעדך חבי כמעט רגע עד יעבור זעם, לך עמי בא בחדריך, תא חזי כמה קב"ה רחים לון לישראל, ובגין רחימותא דלהון דרחים לון על כל עמין עעכו"ם, אזהר לון ובעי לנטרא לון בכל מה דאינון עבדין. תא חזי תלת זמנין אית ביומא דדינא שריא בעלמא, וכד אתי ההוא זמנא, מבעי ליה לבר נש לאזדהרא ולאסתמרא דלא יפגע ביה ההוא דינא, ואינון זמנין ידיען, והא אוקמוה, בגין דהא כד סליק צפרא אברהם אתער בעלמא, ואחיד ליה לדינא לקשרא ליה בהדיה, ובשירותא דתלת שעתין קמייתא, נטיל דינא מאתריה לאתערא ביה ביעקב, עד דאתער צלותא דמנחה דאהדר דינא לאתריה, ואתער דינא דלתתא לאתקשרא בדינא דלעילא, דהא כדין אתקשר דינא בדינא, ובעי לאזדהרא. תו כד דינא אתער בעלמא, ומותא אשתכח במתא, לא ליבעי ליה לבר נש למיהך יחידאי בשוקא, והא אוקימנא מלי, אלא בעי לאסגרא גרמיה דלא יפוק לבר, כמה דאוקמוה בנח דאסגר גרמיה בתיבותא, דלא ישתכח קמי מחבלא, ועל דא לך עמי בא בחדריך, אסגר גרמך, וסגור דלתך בעדך, דלא יתחזי קמיה דמחבלא, חבי כמעט רגע עד יעבור זעם, דבתר דאעבר דינא לית ליה רשו למחבלא לחבלא. תא חזי, דקב"ה בגין רחימותא דאיהו רחים לון לישראל וקריב לון לגביה,

כל שאר עמין עכו"ם שנאין לון לישראל, בגין דאינון מתרחקין וישראל קריבין, ותא חזי בגין רחמימותא דרחים יעקב ליוסף יתיר מאחוי, אף על גב דכלהו הוו ליה אחיו, מה כתיב ויתנכלו אותו להמיתו, כל שכן עמין עכו"ם לישראל. תא חזי כמה גרים ליה ההוא רחמימותא דרחים ליה יתיר, דגרם ליה דאתגלי מאבוי, ואתגלי אבוי בהדיה, וגרם להו גלותא,

זוהר חלק א דף קפג/א

ולשכינתא דאתגליא בינייהו, ואף על גב דאתגזירת גזרה, ואוקמוה דבגין כתנת פסים דעבד ליה יתיר, מה כתיב ויראו אחיו:

ויחלום יוסף חלום וגו', רבי חייא פתח ואמר, (במדבר יב ו) ויאמר שמעו נא דברי, אם יהיה נביאכם, יהו"ה במראה אליו אתודע, בחלום אדבר בו, תא חזי כמה דרגין לדרגין עבד קב"ה, וכלהו קיימי דא על דא דרגא על דרגא, דא לעילא מן דא, וכלהו ינקין אלין מן אלין כדקא חזי לון, ואלין מימינא ואלין משמאלא, וכלהו אתמנן אלין על אלין כלא כדקא יאות. תא חזי כל נביאי דעלמא כלהו ינקי מסטרא חדא, מגו תרין דרגין ידיען, ואינון דרגין הוו אתחזיין בגו אספקלריא דלא נהרא, דכתיב במראה אליו אתודע, מאן הוא מראה כמה דאתמר (ד"א ל"ג דמראה) חיזו דכל גוונן אתחזיין בגוה, ודא היא אספקלריא דלא נהרא. בחלום אדבר בו, דא הוא חד משתי בנבואה כמה דאוקמוה, ואיהו דרגא שתיתאה מההוא דרגא דנבואה, ואיהו דרגא דגבריאל דממנא על חלמא והא אתמר. תא חזי כל חלמא דאיהו כדקא יאות מהאי דרגא קא אתיא, ועל דא לית לך חלמא דלא יתערבון עמיה מלין כדיבין כמה דאוקימנא, ובגין כך מנייהו קשוט ומנייהו כדיבן, ולית לך חלמא דלא אית ביה מהאי גיסא ומהאי גיסא, ובגין דאית ביה בחלמא כלא כדאמרן, כל חלמין דעלמא אזלין בתר פשרא דפומא, ואוקמוה דכתיב (בראשית מא יג) ויהי כאשר פתר לנו כן היה, מאי טעמא, בגין דאית ביה בחלמא כדיבו וקשוט, ומלה שלטא על כלא, ובגין כך בעי חלמא פשרא טבא, רבי יהודה אמר, בגין דכל חלמא מדרגא דלתתא איהו, ודבור שלטא עליה, בגין כך כל חלמא אזלא בתר פשרא. פתח ואמר, (איוב לג טו) בחלום חזיון לילה בנפול תרדמה על אנשים בתנומות עלי משכב, (שם טז) אז יגלה און אנשים ובמוסרם יחתום, תא חזי כד סליק בר נש לערסיה, מבעי ליה לאמלא עליה מלכותא דשמיא בקדמיתא, ולבתר יימא חד פסוקא דרחמי, ואוקמוה חברייא, בגין דהא כד בר נש נאים על ערסיה, הא נשמתיה נפקא מניה, ואזלא ושטיא לעילא כל חד וחד כפום ארזיה, והכי סליקת כמה דאתמר. מה כתיב בחלום חזיון לילה, כד בני נשא שכבי בערסייהו ניימין, ונשמתא נפקת מנייהו, הה"ד בתנומות עלי משכב, אז יגלה און אנשים, וכדין קב"ה אודע לה לנשמתא, בההוא דרגא דקיימא על חלמא, אינון מלין דזמינין למיתי על עלמא, או אינון מלין כפום אינון הרהורין דליביה, בגין דבר נש נטיל ארחא דתוכחי דעלמא, בגין דהא לא מודעין ליה לבר נש בעוד דאיהו קאים בתוקפא דגופא (נ"א דרוחא) כדקאמרן, אלא מלאכא אודע לנשמתא, ונשמתא לבר נש, וההוא חלמא איהו מלעילא, כד נשמתין נפקין מגופין וסלקין, כל חד וחד כפום ארזיה. וכמה דרגין על דרגין ברזא דחלמא, כלהו ברזא דחכמתא, ותא חזי, חלום דרגא חדא, מראה דרגא חדא, נבואה דרגא חדא, וכלהו דרגין לדרגין אלין על אלין. ויחלום יוסף חלום ויגד לאחיו ויוסיפו עוד שנא אותו על חלומותיו, מהכא דלא מבעי ליה לבר נש למימר חלמיה בר לההוא בר נש דרחים ליה, ואי לאו איהו גרים ליה, דאי ההוא חלמא מתהפך לגוונא אחרא איהו גרים לסלקא, תא חזי, דיוסף איהו אמר חלמא לאחוהי, ועל דא גרמו ליה לסלקא חלמיה תרין ועשרין שנין דאתעכב, רבי יוסי אמר מנלן, דכתיב ויוסיפו עוד שנא אותו, מאי שנא אותו, דגרמו ליה קטרוגין בדא. מה כתיב ויאמר אליהם שמעו נא החלום הזה

זוהר חלק א דף קפג/ב

אשר חלמתי, דבעא מנייהו דישמעון ליה, ואיהו אודע להו ההוא חלמא, דאלמלא אינון דאהפכו ליה לגוונא אחרא, הכי אתקיים, ואינון אתיבו ואמרו, המלוך תמלוך עלינו אם משול תמשול בנו, מיד אמרו ליה פשרא דחלמא וגזרו גזרה, ובגין כך ויוסיפו עוד שנא אותו. רבי חייא ורבי יוסי הוו שכיחי קמיה דרבי שמעון, אמר רבי חייא, הא תנינן חלמא דלא אתפשר כאגרתא דלא מתקריא, אי בגין דאתקיים ואיהו לא ידע, או דלא אתקיים כלל, אמר ליה, אתקיים ולא אתיידע, דהא ההוא חלמא חילא תליא עליה, ואיהו לא אתידע, ולא ידיע אי אתקיים אי לא אתקיים. ולית לך מלה בעלמא דעד לא ייתי לעלמא דלאו איהי תלייא בחלמא או על ידא דכרוזא, דהא אתמר דכל מלה ומלה עד לא ייתי לעלמא מכרזי עליה ברקיע, ומתמן אתפשט בעלמא, ואתיהיב על ידא דכרוזא, וכלא בגין דכתיב (עמוס ג ז) כי לא יעשה יהו"ה אלהי"ם דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים, בזמנא דנביאים אשתכחו בעלמא, ואי לאו אף על גב דנבואה לא שריא, הכימי עדיפי מנביאים, ואי לא, אתיהיב בחלמא, ואי לאו, בצפרי שמיא משתכחי מלה, והא אוקמוה:

וילכו אחיו לרעות את צאן אביהם בשכם, רבי שמעון אמר, לרעות צאן אביהם מבעי ליה, מאי א"ת נקוד מלעילא, לאסגאה עמהון שכינתא דאיהי עמהון שרייא, בגין דאינון הוו עשרה, דהא יוסף לא הוה עמהון, ובנימן הוה זעיר בביתא, ובגין כך אינון הוו עשרה, וכד אזלו הות שכינתא בינייהו, ועל דא נקוד מלעילא. ובגין כך בזמנא דזבינו ליה ליוסף, אשתתפו כלהו בהדי שכינתא, ואשתיפו לה בהדייהו כד עבידו אומאה, ועד דאתגלייא מלה דיוסף, לא שריא שכינתא עליה דיעקב, ואי תימא דשכינתא לא אשתכחת עמהון, תא חזי דכתיב (תהלים קכב ד) ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם יהו"ה, כלהו צדיקי וחסידים, קיומא דכל עלמא, קיומא אינון לעילא ותתא. פתח ואמר, (שם א) שמחתי באומרים לי בית יהו"ה נלך, האי קרא אוקמוה, דדוד הוה עם לביה למבני ביתא, כמה דאת אמר (מ"א ח יז) ויהי עם לבב דוד אבי לבנות בית לשם יהו"ה וגו', ולבתר מה כתיב (שם יט) רק אתה לא תבנה הבית, כי אם בנך היוצא מחלצריך הוא יבנה הבית לשמי, וכל ישראל הוו ידעי דא, והוו אמרי אימתי ימות דוד, ויקום שלמה בריה ויבנה ביתא, וכדין עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלם, כדין ניסק ונקריב תמן קרבנין, ועם כל דא אף על גב דהוו אמרי אימתי ימות סבא דא, כדין שמחתי, וחדוה הוה לי בגין ברי, דהוו אמרי דברי יקום תחותי למגמר פקודא למבני ביתא, כדין שרי ושבח לה, ואמר ירושלם הבנויה כעיר שחברה לה יחדו. תנן עבד קודשא בריך הוא ירושלם לתתא כגוונא דלעילא, ודא מתתקנא (דא) לקבל דא, דכתיב (שמות טו יז) מכון לשבתך פעלת יהו"ה, הבנויה, דזמין קב"ה לנחתא לה לירושלם דלעילא כדקא יאות, ובגין כך הבנויה, שחברה לה יחדו, והא אוקמוה, שחברה, שחברו מבעי ליה. אלא דאתחברת אמא בברתא והוו כחדא, ואוקמוה ואתמר. ששם עלו שבטים, אלין אינון קיומא דעלמא, ותקונא דעלמא תתאה, ולא תימא דעלמא תתאה בלחודו, אלא אפילו דעלמא עלאה, דכתיב שבטי יה עדות לישראל, לישראל דייקא, בגין דאינון קיומא לתתא, סהדותא אינון לעילא, וכלא להודות לשם יהו"ה, לאודאה שמיא דקב"ה לכל סטרין, דכתיב להודות לשם יהו"ה:

וימצאהו איש והנה תועה בשדה וישאלהו האיש לאמר מה תבקש,

מה כתיב לעילא, ויאמר ישראל אל יוסף הלא אחיך רועים בשכם לכה ואשלחך אליהם, וכי יעקב שלימא דהוה רחים ליה ליוסף מכל בנוי, והוה ידע דכל אחוי הוו שנאין ליה, אמאי שדר ליה לגבייהו, אלא איהו לא חשיד עלייהו, דהוה ידע דכלהו הוו זכאין, ולא חשיד לון, אלא גרים קב"ה כל דא, בגין לקיימא גזרה דגזר בין הבתרים. אשכחנא בספרי קדמאי, דבעיין אלין בני יעקב לשלטאה עלוי עד לא יחות למצרים, דאילו הוא יחות למצרים ואינון לא שלטו ביה בקדמיתא, יכלי מצראי לשלטאה לעלמין עלייהו דישראל, ואתקיימא ביה ביוסף דאזובן לעבדא ואינון שלטו עלוי, ואף על גב דיוסף הוה מלכא לבתר, מצראי הוו עבדין ליה, אשתכחו ישראל דשלטו על כלהו. תא חזי דיוסף דאיהו ברית עלאה, כל זמנא דאתקיים ברית, שכינתא אתקיים בהדייהו דישראל בשלם כדקא יאות, כיון דאסתלק יוסף ברית עלאה מעלמא, כדין ברית שכינתא וישראל כלהו בגלותא נפקו, והא אוקיימנא דכתיב (שמות א ח) ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף, וכלא הוה מעם קב"ה כדקא יאות. תא חזי, וימצאהו איש, דא גבריאל, ואוקמוהו כתיב הכא וימצאהו איש, וכתיב התם (דניאל ט כא) והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון בתחלה, והנה תועה, בכלא תועה, דאבטח על אחוי, דהוה מתבע אחוה דלהון ולא אשכח, ותבע להו ולא אשכח, ועל דא תועה בכלא, ועל דא וישאלהו האיש לאמר מה תבקש:

ויאמר את אחי אנכי מבקש וגו', ויאמר האיש נסעו מזה וגו'. רבי יהודה פתח (שיר ח א) מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי אמצאך בחוץ אשקך גם לא יבוזו לי, האי קרא אוקמוהו חבריא, אבל האי קרא כנסת ישראל אמרו למלכא דשלמא דיליה, מי יתנך כאח לי, כיוסף על אחוי דאמר (בראשית נ כא) ועתה אל תיראו אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם, יהב לון מזונא וזן להו בכפנא, בגין כך מי יתנך כאח לי. דבר אחר מי יתנך כאח לי, דא יוסף לגבה דשכינתא, דאתאחד עמה ואתדבק בהדה, יונק שדי אמי, דהא כדין אחוה ושליו בהדייהו, אמצאך בחוץ, גו גלותא דאיהי בארעא אחרא, אשקך, בגין לאתדבקה רוחא ברוחא, גם לא יבוזו לי, אף על גב דאנא בארעא אחרא. תא חזי, דיוסף אף על גב דאחוי לא הוה ליה כאחין כד נפל בידייהו, איהו הוה לון כאחא כד נפלו בידיה, והא אוקמוהו דכתיב (שם) וינחם אותם וידבר על לבם, בכלא דבר על לבייהו. ותא חזי מה כתיב:

ויאמרו איש אל אחיו, דא שמעון ולוי דאינון הוו אחין ודאי בכלא, בגין דקא אתו מסטרא דדינא קשיא, ובגין כך רוגזא דלהון איהו רוגזא דקטלא בעלמא, כמה דאת אמר (שם מט ה) ארור אפם כי עז ועברתם כי קשתה. תא חזי רזא דמלה, אית רוגזא ואית רוגזא, אית רוגזא דאיהו מברכא מעילא ומתתא ואקרי ברוך, כמה דאתמר דכתיב (שם יד יט) ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ, והא אוקמוהו, ואית רוגזא דאיהי אתלטיא לעילא ותתא כמה דאתמר דאקרי ארור, דכתיב (שם ג יד) ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה, ארור אפם כי עז. ועל רזא דא אית תרין טורין, דכתיב (דברים יא כט) ונתת את הברכה על הר גריזים ואת הקללה על הר עיבל, לקביל אלין תרין דרגין, ועל דא, דא אקרי ארור ודא אקרי ברוך, ושמעון ולוי אינון מסטרא דדינא קשיא, ומן סטרא דדינא קשיא תקיפא נפקת רוגזא דאתלטיא, ותא חזי מסטרא דדינא קשיא נפקי רוגזא לתרין סטרין, חד דאתברך וחד דאתלטיא,

זוהר חלק א דף קפד/ב

חד ברוך וחד ארור. כגוונא דא, מסטרא דיצחק נפקו תרין בנין, חד מבורך וחד דאתלטיא לעילא ותתא, דא אתפרש לסטריה ודא אתפרש לסטריה, דא דיוריה בארעא קדישא, דא דיוריה בטורא דשעיר, דכתיב (בראשית כה כז) איש יודע ציד איש שדה, דא אתריה באתר דמדברא וחרבא ושממה, ודא יושב אהלים, וכלא כגוונא דאצטריך, ובגין כך תרין דרגין אינון ברוך וארור, דא לסטריה ודא לסטריה, מהאי נפקין כל ברכאן דעלמין לעילא ותתא, וכל טיבו וכל נהירו וכל

פורקן וכל שזכותא, ומהאי נפקין כל לווטין וכל חרבא וכל דמא וכל שממה וכל בישין וכל מסאבו דעלמא. רבי שמעון פתח ואמר, (תהלים כו ו) ארחץ בנקיון כפי ואסובבה את מזבחך יהו"ה, האי קרא אוקמוה, אבל תא חזי רזא דמלה הכא, דהא לית לך בר נש בעלמא דלא טעים טעמא דמותא בליליא, ורוח מסאבא שריא על ההוא גופא, מאי טעמא בגין דנשמתא קדישא אסתלקת מניה דבר נש ונפקת מניה, ועל דנשמתא קדישא נפקת ואסתלקת מניה, שריא רוחא מסאבא על ההוא גופא ואסתאב, וכד נשמתא אתהדרת לגופא, אתעבר ההוא זוהמא, והא אתמר דידי דבר נש זוהמא דמסאבו אשתאר בהו, ועל דא לא יעבר ידוי על עינוי, בגין דההוא רוח מסאבא שריא עלוי, עד דנטיל לון, וכד נטיל ידוי כדקא חזי, כדין אתקדש ואקרי קדוש. והיך בעי לאתקדשא, בעי חד כלי לתתא, וחד כלי מלעילא, בגין דיתקדש מההוא דלעילא, וההוא דלתתא דיתב בזוהמא דמסאבו ביה, ודא כלי לקבלא מסאבו, ודא לאתקדשא מניה, דא ברוך ודא ארוך, ולא בעיין אינון מיין דזוהמא לאושדא לון בביתא, דלא יקרב בהו בר נש, דהא בהו מתכנשי סטרא דלהון, ויכיל לקבלא נזקא מאינון מיין מסאבין, ועד דיתעבר זוהמא מן ידוי לא יברך ואוקימנא, ובגין כך בר נש עד לא יקדש ידוי בצפרא אקרי טמא, כיון דאתקדש אקרי טהור, ובגין כך לא יטול אלא מן ידא דאדכי בקדמיתא, דכתיב (במדבר יט יט) והזה הטהור על הטמא, דא אקרי טהור ודא אקרי טמא. בגין כך חד כלי לעילא וחד כלי לתתא, דא קדישא ודא מסאבא, ומאינון מיין אסיר למעבד בהו מידי, אלא בעי לאושדא לון באתר דבני נשא לא עברין עלייהו, ולא יבית לון בביתא, דהא כיון דאתושדן בארעא רוחא מסאבא אשתכח תמן ויכיל לנזקא, ואי חפר לון מדרון תחות ארעא דלא יתחזון שפיר, ולא יהיב לון לנשי חרשיא, דיכלין לאבאשא בהו לבני נשא, בגין דאינון מיין דאתלטיין, וקב"ה בעי לדכאה לון לישראל ולמהוי קדישין, דכתיב (יחזקאל לו כה) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם:

ויקחהו וישליכו אותו הבורה, והבור רק אין בו מים, רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים יט ח) תורת יהו"ה תמימה משיבת נפש, (מאן דבטיל מילי דאורייתא כאלו חריב עלמא שלימ), כמה אית לון לבני נשא לאשתדלא באורייתא, דכל מאן דאשתדל באורייתא להוי ליה חיים בעלמא דין ובעלמא דאתי, וזכי בתרין עלמין, ואפילו מאן דאשתדל באורייתא ולא ישתדל בה לשמה כדקא יאות, זכי לאגר טב בעלמא דין, ולא דיינין ליה בההוא עלמא. ותא חזי כתיב (משלי ג טז) ארך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד, ארך ימים, בההוא דאשתדל באורייתא לשמה, דאית ליה ארך ימים בההוא עלמא, דביה אורכא דיומין, ואינון יומין אינון יומין ודאי, תמן איהו רחצנו דקדושה דלעילא, דאתרחיץ בר נש בהאי עלמא לאשתדלא באורייתא, לאתקפא בההוא עלמא,

זוהר חלק א דף קפה/א

בשמאלה עושר וכבוד, אגר טב ושלוה אית ליה בהאי עלמא. וכל מאן דישתדל באורייתא לשמה, כד נפיק מהאי עלמא, אורייתא אזלא קמיה ואכרזת קמיה, ואגינת עליה דלא יקרבו בהדיה מאריהון דדינא, כד שכיב גופא בקברא, היא נטרית ליה, כד נשמתא אזלא לאסתלקא למיתב לאתרה, איהי אזלא קמה דההיא נשמתא, וכמה תרעין אתברו מקמה דאורייתא, עד דעאלת לדוכתה, וקיימא עליה דבר נש עד דיתער בזמנא דיקומון מתייא דעלמא, ואיהי מלפא סניגורא עליה, הה"ד (משלי ו כב) בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך, בהתהלכך תנחה אותך כמה דאתמר, בשכבך תשמור עליך, בשעתא דשכיב גופא בקברא, דהא כדין בההוא זמנא אתדן גופא בקברא, וכדין אורייתא אגינת עליה, והקיצות היא תשיחך, כמה דאתמר בזמנא דיתערוון מתי עלמא מן עפרא, היא תשיחך, למהוי סניגוריא עלך. רבי אלעזר אמר, היא תשיחך, מאי היא תשיחך, בגין דאף על גב דהשתא יקומון מעפרא, אורייתא לא יתנשי

מנהון, דהא כדין ינדעון כל ההיא אורייתא דשבקו כד אסתלקו מהאי עלמא, וההיא אורייתא נטירא מההוא זמנא, ותיעול במעייהו כמלקדמין, ואיהי תמלל במעייהו, וכל מלין מתתקנן יתיר מכמה דהו בקדמיתא, דהא כל אינון מלין דאיהו לא יכיל לאדבקא לון כדקא יאות, ואיהו אשתדל בהו ולא אתדבק בהו, כלהו עאלין במעווי מתתקנן, ואורייתא תמלל ביה, הה"ד והקיצות היא תשיחך. רבי יהודה אמר, כגוונא דא כל מאן דאשתדל באורייתא בהאי עלמא, זכי לאשתדלא בה לעלמא דאתי והא אתמר. תא חזי, ההוא בר נש דלא זכי לאשתדלא בהאי עלמא באורייתא, ואיהו אזיל בחשוכא, כד נפיק מהאי עלמא נטלין ליה ועאלין ליה לגיהנם, אתר תתאה דלא יהא מרחם עליה, דאקרי בור שאון טיט היון, כמה דאת אמר (תהלים מ ג) ויעלני מבור שאון מטיט היון, ויקם על סלע רגלי כונן אשורי, ובגין כך ההוא דלא אשתדל באורייתא בהאי עלמא, ואתטנף בטנופי עלמא, מה כתיב ויקחהו וישליכו אותו הבורה, דא הוא גיהנם, אתר דדיינין להו לאינון דלא אשתדלו באורייתא, והבור רק, כמה דאיהו הוה רק, מאי טעמא בגין דלא הוה ביה מים. ותא חזי, כמה הוא עונשא דאורייתא, דהא לא אתגלו ישראל מארעא קדישא, אלא בגין דאסתלקו מאורייתא ואשתבקו מינה, הה"ד (ירמיה ט יא) מי האיש החכם ויבן את זאת וגו', על מה אבדה הארץ וגו', ויאמר יהו"ה על עזבם את תורת וגו', רבי יוסי אמר מהכא, (ישעיה ה יג) לכן גלה עמי מבלי דעת, בגין כך כלא קיימא על קיומא דאורייתא, ועלמא לא אתקיים בקיומיה אלא באורייתא, דאיהו קיומא דעלמין עילא ותתא, דכתיב (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי:

ויקחהו וישליכו אותו הבורה, רמז על דארמיאו ליה לגו מצראי, אתר דלא אשתכח רזא דמהימנותא כלל, רבי יצחק אמר, אי נחשין ועקרבין הוון ביה אמאי כתיב בראובן למען הציל אותו מידם להשיבו אל אביו, וכי לא חייש ראובן להאי דהא אינון נחשין ועקרבין ינזקון ליה, ואיך אמר להשיבו אל אביו, וכתיב למען הציל אותו. אלא חמא ראובן דנזקא אשתכח בידיהו דאחוי, בגין דידע כמה שנאין ליה, ורעותא דלהון לקטלא ליה, אמר ראובן, טב למנפל ליה לגו גובא דנחשין ועקרבין, ולא יתמסר בידא דשנאווי דלא מרחמי עליה, מכאן אמרו, יפיל בר נש גרמיה לאשא, או לגובא דנחשין ועקרבין, ולא יתמסר בידא דשנאווי, (דזעירין אינון דיכלי

זוהר חלק א דף קפה/ב

לאשתזבא, ובגין כך אמר למען הציל אותו מידם), בגין דהכא אתר דנחשים ועקרבים, אי איהו צדיקא קב"ה ירחיש ליה ניסא, ולזמנין דזכו דאבהן מסייעין ליה לבר נש וישתזיב מנייהו, אבל כיון דיתמסר בידא דשנאווי, זעירין אינון דיכלין לאשתזבא, ובגין כך אמר למען הציל אותו מידם, מידם דייקא, ולא כתיב למען הציל אותו ותו לא, אלא אמר ראובן, ישתזיב מן ידיהו, ואי ימות בגובא ימות, ובגין כך כתיב וישמע ראובן ויצילהו מידם. תא חזי כמה חסידותיה דראובן, דבגין דידע דשמעון ולוי שותפותא וחכימותא וחברותא דלהון קשיא אינון, דכד אתחברו בשכם קטלו כל דכורא, (ס"א ל"ג והא דקטלו כל דכורא), ולא די לון אלא דנטלין נשין וטף וכספא ודהבא וכל בעירי וכל מאני דיקר וכל מאן דאשתכח בקרתא, ולא די כל דא אלא דאפילו כל מה דבחקלא נטלו, דכתיב (בראשית לד כח) ואת אשר בעיר ואת אשר בשדה לקחו, אמר ומה קרתא רבתא כי האי לא אשתזיב מנהון, אלמלא רביא דא יפול בידיהו לא ישארו מניה אומצא בעלמא, ועל דא אמר טב לשיזביה מנייהו, דלא ישארו מניה אשתארותא בעלמא, ולא יחמי אבא מניה כלום לעלמין, והכא אי ימות לא יכלין ליה, וישתאר כל גופיה שלים, ואתיב ליה לאבא שלים, ועל דא למען הציל אותו מידם להשיבו אל אביו, אף על גב דימות התם, ובגין כך אמר הילד איננו, ולא אמר איננו חי, אלא אמר איננו אפילו מת. תא חזי, מאי דעבד דאיהו בחכמתא הוה, שתיף גרמיה בהדיהו, דכתיב לא נכנו נפש, ולא כתיב לא תכוהו, ואיהו לא הוה תמן כד אזדבן

יוסף, דהא כלהו משמשי לאבוהון כל חד וחד יומא חד, וההוא יומא דראובן הוה, ועל דא בעא דבההוא יומא דהוה שמושא דיליה לא יתאביד יוסף, ובגין כך כתיב וישב ראובן אל הבור, והנה אין יוסף בבור ויקרע את בגדיו, והנה אין יוסף דייקא, אפילו (חי או) מית, מיד וישב אל אחיו ויאמר הילד איננו, ואפילו ראובן לא ידע מההוא זבינא דיוסף, והא אוקמוה דאשתתיף בהו שכינתא, ועל דא לא ידע ראובן מההוא זבינא דיוסף, ולא אתגלייא ליה עד ההוא זמנא דאתגלי יוסף לאחזיה. תא חזי, כמה גרים ליה לראובן, בגין דאיהו אשתדל לאחייא ליה ליוסף, מה כתיב (דברים לג ו) יחי ראובן ואל ימות וגו', דהא בגין דא דאף על גב דידע דאשתקיל בכירותיה מניה ואתיהיב ליוסף, ואשתדל לאחייא ליה, צלי משה ואמר יחי ראובן ואל ימות, ואתקיים בעלמא דין ואתקיים בעלמא דאתי, מאי טעמא בגין דא, ובגין דעבד תשובה מההוא עובדא, דכל מאן דעביד תשובה, קב"ה קיים ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי. תא חזי מה כתיב, ויקחו את כתנת יוסף וגו', הא אוקמוה דבגין דדמא דשעיר דמא לדמא דבר נש, אבל תא חזי, אף על גב דמלה אתיא כדקא חזי, קב"ה מדקדק בהו בצדיקייא אפילו כחוט השערה, יעקב עבד עובדא כדקא יאות, במאי, בגין דאקריב לגבי אבוי שעיר, דאיהו סטרא דדינא קשיא, ועם כל דא בגין דאיהו אקריב שעיר ואכחיש ליה לאבוי, דאיהו סטרא דיליה, אתענש בהאי שעיר אחרא דאקריבו ליה בנוי דמא דיליה, באיהו כתיב (בראשית כז טז) ואת עורות גדיי העזים הלבישה על ידיו ועל חלקת צואריו, בגין כך ויטבלו את הכתנת בדם, אקריבו ליה כתונתא לאכחשא ליה, וכלא דא לקבל דא, איהו גרים דכתיב ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד, בגין כך גרמו ליה דחרד חרדה בההוא זמנא דכתיב הכר נא הכתנת בנך היא אם לא.

זוהר חלק א דף קפו/א

רבי חייא אמר, ביה כתיב (בראשית כז כא) האתה זה בני עשו אם לא, ליה כתיב הכתנת בנך היא אם לא, ובגין כך קב"ה מדקדק בהו בצדיקיא בכל מה דאינון עבדין. רבי אבא אמר (נ"א א"ר אבא), כיון דחמו כלהו שבטין ההוא צערא דאבוהון, אתנחמו ודאי, ויהיבו גרמיהו עליה דיוסף, דיפדון ליה אלמלא ישכחון ליה, כיון דחמו דלא יכלו, אהדרו לגביה דיהודה ואעברו ליה מעלייהו, בגין דאיהו הוה מלכא עלייהו, (וכדין ס"א וכיון ד)אעברוהו מעלייהו, מה כתיב ויהי בעת ההיא וירד יהודה וגו'. רבי יהודה פתח ואמר (תהלים יח יד) וירעם בשמים יהו"ה ועליון יתן קולו ברד וגחלי אש, תא חזי, כד ברא קב"ה עלמא, אתקין ליה שבעה סמכין על מה דקיימא, וכלהו סמכין קיימי בחד סמכא יחידאי, והא אוקמוה דכתיב (משלי ט א) חכמות בנתה ביתה, חצבה עמודיה שבעה, ואלין כלהו אינון קיימי בחד דרגא מנייהו, דאקרי (שם י כה) צדיק יסוד עולם. ועלמא כד אתברי מההוא אתר אתברי, דאיהו שכלולא דעלמא ותקונוי, דאיהו חד נקודא דעלמא, ואמצעיתא דכלא, ומאן איהו ציון, דכתיב (תהלים נ א) מזמור לאסף אל אלהי"ם יהו"ה דבר ויקרא ארץ, ממזרח שמש עד מבואו, ומאן אתר מציון, דכתיב מציון מכלל יופי אלהי"ם הופיע, מההוא אתר דאיהו סטרא דשכלולא דמהימנותא שלימתא כדקא יאות, (והשתא ישראל אתתקפו ביה ברזי דפקודי אורייתא, בגין דכל יומא ויומא אתתקף בר נש בציצית דאתעטף ביה), וציון תקיפו ונקודה דכל עלמא, ומההוא אתר אשתכלל כל עלמא ואתעביד, ומגויה כל עלמא אתון. ותא חזי וירעם בשמים יהו"ה, ועליון יתן קולו וגו', כיון דאמר וירעם בשמים יהו"ה, אמאי כתיב ועליון יתן קולו, הא (ס"א אלא) הכא רזא דמהימנותא, ועל מה (ס"א עלמא) דאמינא, דציון איהו שכלולא ושפירו דעלמא, ועלמא מניה אתון, בגין דתרין דרגין אינון ואינון חד, אינון ציון וירושלם, דא דינא ודא רחמי, ותרוייהו חד, מהכא דינא ומהכא רחמי. מעילא לעילא נפקא קול דאשתמע, לבתר דההוא קול נפקא ואשתמע, נפקי דינין, וארחי דדינא ורחמי נפקין ומתפרשן מתמן, וירעם בשמים יהו"ה, דא בי דינא ברחמי, ועליון, אף על גב דלא אשתכח ולא אתיידע, כיון דההוא קול נפיק, כדין אשתכח כלא דינא ורחמי, הה"ד ועליון יתן קולו, כיון דיתן קולו,

כדין ברד וגחלי אש, מיא ואשא. תא חזי בשעתא דאתיליד יהודה, מה כתיב (בראשית כט לה) ותעמוד מלדת, בגין דדא הוא יסודא רביעאה מאינון ארבע, דאינון רתיכא עלאה, סמכא חד מאינון ארבע סמכין, מה כתיב ביה ויהי בעת ההיא וירד יהודה מאת אחיו, דהוה מלכא עליהו, מאי טעמא, בגין דיוסף נחתו ליה למצרים כדקאמרן:

וירא שם יהודה בת איש כנעני, וכי כנעני הוה, אלא הא אוקמוה חברייא, ותהר ותלד בן ויקרא את שמו ער, תלת בנין הוו ליה ליהודה, ולא אשתארו מנייהו בר חד ודא הוא שלה. רבי אלעזר ורבי יוסי ורבי חייא הוו אזלי בארחה, אמר רבי יוסי לרבי אלעזר, אמאי כתיב בבנוי דיהודה בקדמאה, ויקרא את שמו ער, ובתרין אחרנין כתיב ותקרא את שמו אונן, ותקרא את שמו שלה, א"ל תא חזי, האי פרשתא רזא עלאה איהו, וכלא איהו כדקא חזי. וירד יהודה מאת אחיו, דהא אתכסיא סיהרא, ונחתת מדרגא דמתקנא לגו דרגא אוחרא, דאתחבר ביה חויה, כמה דאת אמר ויט עד איש עדלמי ושמו חירה, ותהר ותלד בן ויקרא את שמו ער, ואיהו רע, וכלא חד, דאתיא מסטרא דיצר הרע. ובגין כך כתיב ויקרא את שמו, ולא כתיב ויקרא שמו,

זוהר חלק א דף קפו/ב

ביעקב כתיב ויקרא שמו, דקב"ה קרא ליה יעקב, והכא את לאסגאה דרגא אחרא, דזוהמא דמסאבא אתיליד, ודא הוא ער, רע, וכלא חד, לבתר לא אתבסם אתרא, עד דאתא שלה דהוה עקרא דכלהו, מה כתיב ויהי ער בכר יהודה רע בעיני יהו"ה, כתיב הכא רע, וכתיב התם (בראשית ח יא) כי יצר לב האדם רע מנעוריו, רע דאושיד דמין, אושיד זרעא על ארעא, ובגין כך וימיתו יהו"ה, מה כתיב בתריה, ויאמר יהודה לאונן בא אל אשת אחיך וגו':

ויאמר יהודה לאונן בא אל אשת אחיך וגו', רבי שמעון פתח ואמר, (ישעיה מא כה) העירותי מצפון ויאת, ממזרח שמש יקרא בשמי, ויבא סגנים כמו חמר, וכמו יוצר ירמס טיט, תא חזי כמה אינון בני נשא טפשיין, דלא ידעין ולא מסתכלין למנדע ארחוי דקב"ה, דהא כלהו ניימין דלא מתערי ושינתא בחוריהון. תא חזי קב"ה עבד ליה לבר נש כגוונא דלעילא, כלא איהו בחכמתא, דלית לך שייפא ושייפא בבר נש דלא קיימא בחכמתא עלאה, דהא כיון דאתתקן כל גופא בשייפוי כדקא יאות, קב"ה אשתתף (נ"א אתתקף) בהדיה, ואעיל ביה נשמתא קדישא, בגין לאולפא ליה לבר נש למהך בארחוי דאורייתא ולמיטר פקודוי, בגין דיתתקן בר נש כדקא יאות, (ובגין, ס"א ובעוד) דאית ביה נשמתא קדישא, מבעי ליה לבר נש לאסגאה דיוקנא דמלכא עלאה בעלמא. ורזא דא, דהא ההוא נהר דנגיד ונפיק לא פסקן מימיו לעלמין, ועל דא מבעי ליה לבר נש דלא יפסיק נהרא ומקורא דיליה בהאי עלמא (נה"ר רמז לקיימא קדישא דחתים בבשריה, דאיהו דוגמא דההוא נה"ר, רזא דצדיק דאתחבר בצד"ק כחדא לעילא, בגין כך בעי בר נש לתתא לאתחברא באתתיה בקדושה, בגין דיתתקף ביה בההוא עלמא), וכל זמנא דבר נש לא יצלח בהאי עלמא, (ס"א ועל דא מבעי ליה לבר נש דלא יפסיק נהרא ומקורא דיליה בהאי עלמא, ואי לא) קב"ה עקר ליה ונטע ליה בכמה זמנין כמלקדמין. תא חזי מה כתיב, העירותי מצפון ויאת, העירותי, דא אתערותא דזווגא דבר נש בהאי עלמא, דאיהו אתערותא מסטרא דצפון, ויאת, דא היא נשמתא קדישא דאתיא מלעילא, וקב"ה משדר לה מלעילא, אתיא בהאי עלמא ועאלת בגו בני נשא כדקאמרן, ממזרח שמש, דא אתר דההוא נהר דנגיד ונפיק, דמתמן נפקת נשמתא ואתנהירת, ויבא סגנים (כמו חמר), אליו אינון חילין דעלמא, דאתיין בגין (ס"א בגו) ההוא אתערותא דנשמתין, כמו חומר, כגוונא דאתער בר נש בגופא, דהא בגין דא קב"ה עביד זווגין, ואטיל נשמתין בעלמא, וחברותא אשתכח לעילא ותתא, ומקורא דכלא הוא (ס"א יהא) ברוך. ובגין כך קב"ה עבד ליה לבר נש, בגין לאשתדלא בארחוי, ולא יפסיק מקוריה ומבועא דיליה

לעלמין, וכל מאן דפסיק מקוריה, (מתתא ומיבש ליה, כביכול כאלו גרים ליה לאתפסקא לעילא, כדין (איוב יד יא) אזלו מים מני ים, ונהר יחרב ויבש, והואיל ובר נש אתקם לתתא כדוגמא דלעילא, מאן דמקוריה ימיש מלעבד פירין, כגון דין דלא בעא למיסב איתתא, או נסיב לה דאשתדל ולא יכיל, אלו דתרין הפכין אינון דא מדא, (או ס"א ההוא) דימיש מלמעבד פירין, לית ליה תקנה לעולם, (קהלת א טו) מעוות לא יוכל לתקון, בגין דלא בעא למיסב איתתא, ולאשתדלא בפריה ורביה, וההוא דאשתדל ונסב איתתא ולא יכיל, דא מתתקן בפריקיה דקריב ליה דהוא אחוי, וההוא דמית בלא בנין), כד נפיק מהאי עלמא, ההוא בר נש לא עאל בפרגודא, ולא נטיל חולק בההוא עלמא, (ונשמתי לא אתכלילת באתר דכל נשמתי אתכלילו, ואתגזר דיוקניה מתמן, הה"ד (ויקרא כב ג) ונכרתה הנפש ההיא מלפני, הואיל וכדין הוא, ברא ליה קב"ה פריק

זוהר חלק א דף קפז א

דיפרוק ליה מיידא דמחבלין, ודא אחוי דקריב ליה, שנאמר (דברים כה ה) כי ישבו אחים יחדיו וגו', וכתוב בא אל אשת אחיך ויבם אותה וגו', בגין דנשמתי לא עאלת קמיה קב"ה, אלא היא קיימא לבר, בגין דלא זכה לאנהרא בהאי עלמא בההוא גופא. מאן דלא זכה בהאי אתר, יהך לאתר אחרא ויזכי ביה, כגוונא דא, אעא דדליק ונהורא לא סליק, יבטשון ליה ויסלק נהורא ביה וינהיר, אעא הוא אדם, דכתיב (שם כ יט) כי האדם עץ השדה, ר"ל בר נש כד איהו בהאי עלמא, ואזל ותאיב ואכיל ושתי, ואזדווג באיתתא ולא זכי לבנין, דא הוא אעא דדליק ונהורא לא סליק, כלומר נשמתי לא זכאת בההוא גופא לאתנהרא, אלא איהו בחשוכא). תא חזי כתיב (ישעיה מה יח) לא תהו בראה לשבת יצרה, דקב"ה בגין דא עבד ליה לבר נש כדקא יאות כדארמן, וקב"ה עבד טיבו עם עלמא, תא חזי מה כתיב (בראשית כה א) ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה, רזא דנשמתי אתת לאתתקנא כמלקדמין. תא חזי, ההוא גופא מה כתיב (ישעיה נג י) ויהו"ה חפץ דכאו החלי, אם תשים אשם נפשו יראה זרע יאריך ימים וחפץ יהו"ה בידו יצלה, ויהו"ה חפץ דכאו, האי קרא אית לאסתכלא ביה, אמאי חפץ, בגין דיתדכי, אם תשים אשם, אם ישים אשם מבעי ליה, מאי אם תשים, אלא לנשמתי אהדר מלה, אי ההיא נשמתי בעיא לאתתקנא כדקא יאות, יראה זרע, בגין דההיא נשמתי אזלת ושאתת, ואיהו זמינא לאעלא בההוא זרע דאתעסק בה בר נש בפריה ורביה, וכדין יאריך ימים, וחפץ יהו"ה, דא אורייתא בידיה אצלה. תא חזי, אף על גב דבר נש אשתדל באורייתא יממא וליליא, ומקוריה ומבועיה קיימא ביה למגנא, לית ליה אתר לאעלא לפרגודא, והא אתמר דבירא דמיא אי ההוא מקורא ומבועא לא עאל ביה לאו איהו באר, דבירא ומקורא כחזא אינון, ורזא חזא איהו ואוקימנא. כתיב (תהלים קכז ב) שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת, אוכלי לחם העצבים, כן יתן לידידו שנה, תא חזי כמה חביבין אינון מלי דאורייתא, דכל מלה ומלה דאורייתא אית ביה רזין עלאין קדישין, והא אתמר דכד יהב קב"ה אורייתא לישראל, כל גניזין עלאין קדישין כלהו יהב להו, (וכלהו) באורייתא, וכלהו אתיהיבו להו לישראל בשעתא דקבילו אורייתא בסיני. תא חזי, שוא לכם משכימי קום, אלין אינון יחידים דאשתכחו, דלאו אינון דכר ונוקבא כדקא יאות, ואקדמן בצפרא לעבידתיהו, כמה דאת אמר (קהלת ד ח) יש אחד ואין שני וגו', ואין קץ לכל עמלו, מאחרי שבת, מאחרין נייחא, כמה דאת אמר (בראשית ב ג) כי בו שבת, בגין דאתתא לגבי בר נש איהו נייחא לגביה ודאי. אוכלי לחם העצבים, מאי לחם העצבים, דכד בר נש אית ליה בנין ההוא נהמא דאכיל אכיל ליה בחדוה וברעותא דלבא, וההוא דלית ליה בנין, ההוא נהמא דאכיל איהו נהמא דעציבו, ואלין אינון אוכלי לחם העצבים ודאי. כן יתן לידידו שנה, מאי יתן לידידו, דא הוא דמקוריה מברך, דקב"ה יהב ליה שינה בההוא עלמא, כמה דאת אמר (משלי ג כד) ושכבת וערבה שנתך, בגין דאית ליה חולקא בעלמא דאתי, בגין דההוא בר נש שכיב ויתנהי בההוא עלמא דאתי כדקא יאות. יש אחד ואין שני וגו', יש אחד, דא הוא בר נש דאיהו יחידאי בעלמא, לאו יחידאי

כדקא יאות, אלא דאיהו בלא זווגא, ואין שני, דלית עמיה סמך, גם בן דיוקים שמיא בישראל לא שבק, ואח לאייתאה ליה לתקונא, ואין קץ לכל עמלו דאיהו עמל תדיר, דאקדים יממא וליליא, גם עינו לא תשבע עשר, ולית ליה לבא לאשגחא ולמימר למי אני עמל, ומחסר את נפשי

זוהר חלק א דף קפז/ב

מטובה, ואי תימא דבגין דייכול וישתה יתיר ויעבד משתיא בכל יומא תדיר, לאו הכי דהא נפשא לא אתהני מניה, אלא ודאי איהו מחסר לנפשיה מטיבו דנהורא דעלמא דאתי, בגין דדא היא נפשא חסרא דלא אשתלימת כדקא יאות, תא חזי כמה חס קב"ה על עובדוי, בגין דקא בעי דיתתקן ולא יתאביד מההוא עלמא דאתי כדקאמרן. רבי חייא בעא, האי דאיהו זכאה שלימא, ואשתדל באורייתא יומי ולילי, וכל עובדוי לשמא דקב"ה, ולא זכה לבנין בהאי עלמא, כגון דאשתדל בהו ולא זכה, או דהו ליה ומיתו, מה אינון לעלמא דאתי, א"ל רבי יוסי, עובדוי וההיא אורייתא קא מגינן עליה לההוא עלמא, אמר רבי יצחק, עלייהו ועל אינון זכאי קשוט, (כגון רבי יוחנן דהו ליה בנין ומיתו, וכגון רבי חזקיה דאיהו עקר), עלייהו כתיב (ישעיה נו ד) כי כה אמר יהו"ה לסריסים אשר ישמרו את שבתותי, ובחרו באשר חפצתי, ומחזיקים בבריתי, מה כתיב בתריה, ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם, טוב מבנים ומבנות, שם עולם אתן לו אשר לא יכרת, בגין דאלין אית לון חולקא לעלמא דאתי, א"ל רבי יוסי, יאות הוא ושפיר. תא חזי, זכאה שלים דהו כל אלין ביה, ואשתלים כדקא יאות, ומית בלא בנין, והא קא ירית דוכתיה בההוא עלמא, אתתיה בעיא ליבומי או לא, אי תימא דלבעי ליבומי, הא בריקניא איהו, דהא אתריה קא ירית בההוא עלמא, אלא ודאי בעיא ליבומי, בגין דלא ידעינן אי הוה שלים בעובדוי אי לאו, והיא אי אתייבמת לא הוה בריקניא, בגין דאתר אית ליה לקב"ה, דהא בר נש הוה בעלמא ומית בלא בנין, ופרוקא לא הוי ליה בעלמא, כיון דמית האי זכאה שלים, ואתתיה אתייבמת, ואיהו אתריה ירית, אתא ההוא בר נש ואשתלים הכא, ובין כך ובין כך קב"ה אתר זמין ליה לעלמא, עד דיימות האי זכאה שלים, וישתלים איהו בעלמא, פתח ואמר (במדבר לה כח) כי בעיר מקלטו ישב עד מות הכהן הגדול וגו'. ודא הוא דתנינן, בנין זמינן אינון לצדיקא במיתתהון, בחייהון לא זכו ובמיתתהון זכו, ובגין כך כל עובדוי דקב"ה כלהו קשוט וזכו, (ס"א וחיים) וחיים על כלא. טובים השנים מן האחד אשר יש להם שכר טוב בעמלם (קהלת ד ט), אלין אינון דמתעסקין בהאי עלמא לאולדא בנין, דאינון בנין דשבקו בגיניהון אית לון אגר טב בההוא עלמא, ובגינייהו ירתין אבהן דלהון חולקא בההוא עלמא ואוקמוה. תא חזי קב"ה נטע אילנין בהאי עלמא, אי אצלחו יאות, לא אצלחו, אעקר לון ושתל לון אפילו כמה זמנין, ובגין כך כל ארחוי דקב"ה כלהו לטב, ולא תקנא עלמא:

בא אל אשת אחיך ויבם אותה, דהא יהודה וכלהו שבטין הוו ידעי דא, ועקרא דמלתא והקם זרע, בגין דההוא זרע אצטריך לאתתקנא מלה, ולמגלם גולמא לתקונא, דלא יתפרש גזעא משרשיה כדקא יאות, ה"ד (איוב לד טו) ואדם על עפר ישוב, וכד מתתקנן לבתר כדקא יאות, אלין משתבחין בההוא עלמא, בגין דקב"ה אתרעי בהו, ובגין כך כתיב (קהלת ד ב) ושבח אני את המתים, שכבר מתו דייקא, מן החיים אשר המה חיים עדנה, מאי עדנה כמה דאת אמר (בראשית יח יב) אחרי בלותי היתה לי עדנה, וכתיב (איוב לג כה) ישוב לימי עלומיו. וטוב משניהם את אשר עדן לא היה, (דלא שב לימי עלומיו), אשר לא ראה את המעשה הרע אשר נעשה תחת השמש, וטוב משניהם את אשר עדן לא היה, דלא שב לימי עלומיו, ולא אצטריך לאתתקנא, ולא סביל חובין קדמאי, בגין דקב"ה

זוהר חלק א דף קפח/א

יהב ליה אתר מתקנא בההוא עלמא כדקא יאות. תא חזי מה כתיב (קהלת ח י) ובכך ראיתי רשעים קבורים וגו' כמה דאתמר, בגין דקב"ה עביד טיבו ולא בעא לשיצאה עלמא, אלא כמה דאתמר, וכל ארחוי כלהו קשוט וזכו, לאוטבא להו בהאי עלמא ובעלמא דאתי, זכאה חולקהון דצדיקיא דאינון אזלי בארח קשוט, עלייהו כתיב (תהלים לו כט) צדיקים יירשו ארץ:

וירע בעיני יהו"ה אשר עשה וימת גם אותו, רבי חייא פתח (קהלת יא ו) בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ירך וגו', תא חזי, כמה אתחזי ליה לבר נש לאזדהרא מחובוי, ולאזדהרא בעובדוי קמי קב"ה, בגין דכמה שליחן וכמה ממנן אינון בעלמא, דאינון אזלין ושאיטין, וחמאן עובדיהון דבני נשא וסהדין עלוי, (ז"ח עלייהו) וכלא בספרא כתיבין. ותא חזי, בכל אינון חובין דאסתאב בהו בר נש בהאי עלמא, דא איהו חובא דאסתאב ביה בר נש יתיר בהאי עלמא ובעלמא דאתי, מאן דאושיד זרעיה בריקניא, ואפיק זרעא למגנא בידא או ברגלא ואסתאב ביה, כמה דאת אמר (תהלים ה ה) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע, בגין דא לא עאל לפרגודא, ולא חמי סבר אפי עתיק יומין, כמה דתנינן כתיב הכא לא יגורך רע, וכתיב ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יהו"ה, ובגין כך כתיב (ישעיה א טו) ידיכם דמים מלאו, זכאה חולקיה דבר נש דדחיל למאריה ויהא נטיר מאורח בישא, וידכי גרמיה לאשתדלא בדחילו דמאריה. תא חזי, בבקר זרע את זרעך, האי קרא אוקמוה, בבקר דא הוא בזמנא דבר נש אתקיים בחיליה ויהא בעולימו, כדין אשתדל לאולדא בנין באיתתא דחזיא ליה, דכתיב בבקר זרע את זרעך, דהא כדין זמנא איהו, כמה דאת אמר (תהלים קכז ד) כחצים ביד גבור כן בני הנעורים, בגין דיכיל למילף להו ארחוי דקב"ה, ויהא ליה אגרא טבא לעלמא דאתי, דכתיב (שם ה) אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם לא יבשו כי ידברו את אויבים בשער, לא יבושו בההוא עלמא, בזמנא דמאריהון דדינא ייתון לקטרגא עלוי, דלית לך אגרא טבא בההוא עלמא, כההוא דאוליף ליה לבריה דחילו דמריה בארחוי דאורייתא, תא חזי, מה אמר באברהם דכתיב (בראשית יח יט) כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו, ושמרו דרך יהו"ה לעשות צדקה ומשפט, ועל דא ההוא זכו קיימא ליה בההוא עלמא לגבי כל מאריהון דדינא, ובגין כך בבקר זרע את זרעך. ולערב אל תנח ירך, אפילו ביומי דזקנה דאיהו זמנא דסיב בר נש, (לא יימא כבר אשתדלית ודי לי, או כבר אשתדלית ולא יכילנא, והשתא דאנא סיב לית אנא בעי, עם כל דא) מה כתיב, אל תנח ירך, לא ישבוק מלאולדא בהאי עלמא, מאי טעמא, בגין דלא תדע איזה יכשר, הזה או זה לפני האלהים, בגין דיקומון בגיניה בההוא עלמא. ועל דא כתיב (תהלים קכז ג) הנה נחלת יהו"ה בנים, דא צרורא דנשמתא, סטרא דעלמא דאתי, ולהאי נחלה מאן זכי ליה לבר נש, לאעלא בההוא נחלת יהו"ה, בנים, אינון בנין זכאן ליה לנחלת יהו"ה, ועל דא זכאה ההוא בר נש דזכי לון דיוליף לון ארחוי דאורייתא כמה דאתמר:

ותסר בגדי אלמנותה מעליה וגו', תא חזי תמר בת כהן הות, וכי סלקא דעתך דאיהי אזלא בגין לאזנאה עם חמוה, דהא איהי צניעותא אשתכחת בה תדיר, אלא איהי צדקת הות, ובחכמה עבדת האי, דהא איהי לא אפקרת גרמה לגביה, אלא בגין דידיעה ידעת וחכמתא אסתכלת, ועל דא איהי אתת לגביה, למעבד (עמיה) טיבו וקשוט, ועל דא אתת (להדיה) ואשתדלת בעסקא דא. תא חזי, בגין דאיהי ידעת ידיעה ואשתדלת בעסקא דא, קב"ה עבד סיועא תמן בההוא עובדא, ואתעברת מיד, וכלא הוה

זוהר חלק א דף קפח/ב

מניה. ואי תימא אמאי לא אייתי קב"ה אינון בנין מאתתא אחרא, אמאי מן דא, אלא ודאי אייהו אצטריכא לעובדא דא, ולא אתתא אחרא. תרין נשין הוו דמנייהו אתבני זרעא דיהודה, ואתו מנייהו דוד מלכא ושלמה מלכא ומלכא משיחא, ואלין תרין נשין דא כגוונא דדא, תמר ורות דמיתו בעלייהו בקדמיתא, ואינון אשתדלו לעובדא דא, תמר אשתדלת לגבי חמוה דאיהו קריב יתיר לבנוי דמיתו, מאי טעמא אייהו אשתדלת לגביה, דכתיב כי ראתה כי גדל שלה והיא לא נתנה לו לאשה, ובגין דא אשתדלת בעובדא דא לגבי חמוה. רות מית בעלה, ולבתר אשתדלת בעובדא דא לגביה דבעז, דכתיב (רות ג ז) ותגל מרגלותיו ותשכב, ואשתדלת בהדיה, ולבתר אולידת ליה לעובד, ואי תימא אמאי לא נפיק עובד מאתתא אחרא, אלא ודאי היא אצטריכת ולא אתתא אחרא, ומתרין אלין אתבני ואשתכלל זרעא דיהודה, ותרווייהו בכשרות עבדו, למעבד טיבו עם אינון מיתייא, לאתתקנא עלמא לבתר. ודא הוא כמה דאתמר (קהלת ד ב) ושבח אני את המתים שכבר מתו, דהא כד הוו חיין בקדמיתא לא הוו בהו שבחא, (ז"ח ולבתר הוה בהו שבחא) ותרווייהו אשתדלו למעבד טיבו וקשוט עם אנון מיתייא, וקב"ה סייע בההוא עובדא, וכלא הוה כדקא יאות, זכאה איהו מאן דאשתדל באורייתא יממא וליליא, כמה דאת אמר (יהושע א ח) והגית בו יומם ולילה למען תשמור לעשות ככל הכתוב בו כי אז תצליח את דרכיך וגו'.

ויוסף הורד מצרימה ויקנהו פוטיפר וגו', (מה כתיב לעיל ויכר יהודה ויאמר, איהו אמר לגבי אבוי הכר נא וגו'), ועל דא ויכר יהודה. וכתיב והנה תאומים בבטנה, תאומין הוו מקדמת דנא אחין הוו, רבי חזקיה אמר, לאו אשתמע הכי, אלא בנין אחרנין אתילידו, א"ר אבא, בגין כך אשתדלת לאשכחא אובדא דאתאביד. תא חזי מה כתיב, ויהי כמשיב ידו והנה יצא אחיו ותאמר מה פרצת עליך פרץ, רמז הכא פריצותא קדמאה דפריץ ההוא דמית עליה, משמע דכתיב פרצת עליך, פריצותא, בגין דאצטריכת לאטרחא למרך, ובגין כך פריצותא תעביד בשאר עמין עעכו"ם, ועל דא ויקרא שמו פרץ. ולבתר דכל עובדא דיהודה אתמר, דיהודה זבין ליה ליוסף, ואיהו גרים ליה לכל האי, דאי יהודה הוה אמר נהדר ליה לאבונא, הוו עבדין ליה אחוי הכי, ועל דא נחתו ליה אחוי משלטנותא דעלייהו, לבתר דאתגלי מאחוי, ואתא עליה כל דא, אהדר ואמר ויוסף הורד מצרימה), מאי הורד, דאסתכסם קב"ה בההוא עובדא, לקיימא גזרה דיליה דגזר בין הבתרים, דכתיב (בראשית טו יג) ידוע תדע כי גר יהיה זרעך וגו'. ויקנהו פוטיפר לסטר חטאה קנה ליה. פתח ואמר (איוב ט ז) האומר לחרס ולא יזרח ובעד כוכבים יחתום, תא חזי שבעה ככביא עבד קב"ה ברקיעא, וכל רקיעא ורקיעא אית ביה כמה שמשין ממנין לשמשא ליה לקב"ה, בגין דלית לך שמשא או ממנא דלית ליה פולחנא ושמושא למאריה, וקיימי כל חד וחד על ההוא שמושא דאתפקדא ביה, וכל חד ידע עבידתיה לשמשא, מנהון משמשי בשליחותא דמריהון, ואתפקדן בעלמא על כל עובדיהון דבני נשא, ומנהון דקא משבחין ליה, ואינון (הא) אתפקדן על שירתא, ואף על גב דאינון אתפקדן בהאי, לית לך כל חילא בשמייא וככבין ומזלי, דכלהו לא משבחן ליה לקב"ה. דהא בשעתא דעאל ליליא, כדין אתפרשן תלת סטרין משריין לתלת סטרי עלמא, ובכל סטרא אלף אלפין ורבוו רבבן, וכלהו ממנן על

זוהר חלק א דף קפט/א

שירתא. תלת משריין אינון, וחד חיותא קדישא ממנא עלייהו וקיימא עלייהו, וכלהו קא משבחן ליה לקב"ה עד דאתי צפרא, כד אתי צפרא, כל אינון דבסטר דרום, וכל ככביא דנהרי, כלהו משבחן ואמרי שירתא לקב"ה, כמה דאת אמר (איוב לח ז) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהי"ם, ברן יחד ככבי בקר אלין ככביא דבסטר דרום, כמה דאת אמר (בראשית יט כז) וישכם אברהם בבקר. ויריעו כל בני אלהי"ם, אלין אינון דבסטר שמאלא דאתכלילו בימינא, וכדין צפרא נהיר, וישראל נטלי שירתא, ומשבחן ליה לקב"ה ביממא, תלת זמנין ביממא לקבל תלת

זמנין דליליא, וקיימין אלין לקביל אלין, עד דיסתלק יקרא דקב"ה ביממא ובליליא כדקא יאות, וקב"ה אסתלק בהו בשית אלין. ההוא חיותא קדישא דקיימא עלייהו לעילא, קיימא על ישראל לתתא, בגין לאתקנא כלא כדקא יאות, מה כתיב בה (משלי לא טו) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה, ותתן טרף לביתה, אלין אינון משיריין דלעילא, וחק לנערותיה, אלין משיריין דישראל לתתא, ובגין כך יקרא דקב"ה אסתלק מכל סטריין מעילא ומתתא, ועל דא כלא הוה (ס"א הוא) ברשותיה קיימא, וכלא איהו ברעותיה. האומר לחרס ולא יזרח (איוב ט ז), רבי שמעון אמר דא יוסף, ובעד כוכבים יחתום אלין אינון אחוי, דכתיב בהו ואחד עשר כוכבים משתחווים לי. דבר אחר, האומר לחרס דא יעקב, בשעתא דאמרו לו הכר נא, ולא יזרח בשעתא דאסתלקת שכינתא מניה, ובעד כוכבים יחתום, דבגין בנוי אתחתם ואסתים נהורא דיליה, שמשא אתחשך וככביא לא נהירו, בגין דיוסף אתפרש מאבוי, ותא חזי מההוא יומא דההוא עובדא דיוסף, אתפרש יעקב משמושא דערסא, ואשתאר אבלא עד ההוא יומא דאתבשר בשורה דיוסף:

ויהי יהו"ה את יוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדוניו וגו', רבי יוסי פתח (תהלים לז כח) כי ה' אוהב משפט ולא יעזוב את חסידיו לעולם נשמרו, האי קרא אוקמוה באברהם, את חסידיו חסידו כתיב והא אתמר. תא חזי בכל אתר דצדיקייא אזלי, קב"ה נטיר לון ולא שביק לון, דוד אמר (שם כג ד) גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי שבטך ומשענתך וגו', בכל אתר דצדיקיא אזלי שכינתא אזלא עמהון ולא שביק לון, יוסף אזל בגיא צלמות ונחתו ליה למצרים, שכינתא הות עמיה, הה"ד ויהי יהו"ה את יוסף, ובגין דהות עמיה שכינתא, בכל מה דהוה עביד הוה מצלח בדיה, דאפילו מאי דהוה בדיה, והוה תבע ליה מאריה בגוונא אחרא, הוה מתהפך בדיה לההוא גוונא דרעותא דמאריה הוה רעי ביה, כמה דאת אמר וירא אדוניו כי יהו"ה אתו, וכל אשר הוא עושה יהו"ה מצליח בידו, מצליח בידו ודאי, כי יהו"ה אתו. תא חזי, וידע אדניו כי יהו"ה אתו לא כתיב, אלא וירא אדניו, דהא בעיננו הוה חמי עובדא דנסין בכל יומא דקב"ה עביד בדיה, ועל דא ויברך יהו"ה את בית המצרי בגלל יוסף, קב"ה נטיר לון לצדיקיא, ובגיניהון נטר לון לרשיעיא, דהא רשיעיא מתברכין בגיניהון דצדיקיא, כגוונא דא כתיב (ש"ב ו יא) ויברך יהו"ה את בית עובד אדום הגתי בעבור ארון האלהי"ם. צדיקיא, אחרנין מתברכין בגיניהו, ואינון לא יכלי לאתזנא (ס"א לאשתזבא) בזכותיהו והא אוקמוה, יוסף אתברך מאריה בגיניה, ואיהו לא יכיל לאשתזבא בזכותיה מניה ולנפקא לחירו, ולבתר אעיל ליה בבית הסהר, כמה דאת אמר (תהלים קה יח) ענו בכבל רגלו ברזל באה נפשו, עד דלבתר קב"ה אפיק ליה לחירו, ושלטיה על כל ארעא דמצרים, ובגין כך כתיב ולא יעזוב את חסידיו לעולם

זוהר חלק א דף קפ"ט/ב

נשמרו, חסידו כתיב ואתמר, וקב"ה אגין עלייהו דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי דכתיב (תהלים ה יב) וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו ותסך עלימו ויעלצו בך אוהבי שמך. ויהי אחר הדברים האלה, ותשא אשת אדניו את עיניה אל יוסף, רבי חייא פתח ואמר, (שם קג כ) ברכו יהו"ה מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו, תא חזי כמה אצטריך ליה לבר נש לאסתמרא מחובוי, ולמיהך בארח מתתקנא, בגין דלא יסטי ליה ההוא יצר הרע, דאיהו מקטרגא ליה כל יומא ויומא כמה דאתמר, ובגין דאיהו מקטרגא ליה תדיר, בעי בר נש לאתתקפא עליה, ולאסתלקא עליה באתר תקיפו, דבעי למהוי גיבר עליה, ולאשתתפא באתר דגבורה, בגין דכד בר נש אתתקף עליה, כדין איהו בסטר גבורה, ואתדבק ביה לאתתקפא, ובגין דההוא יצר הרע תקיף, בעי בר נש דיהא תקיף מיניה. ואלין בני נשא דאתתקפו עליה אקרון גבורי כח, לאשתכחא זינא עם זיניה, ואלין אינון מלאכיו דקב"ה, דאתיין מסטרא דגבורה קשיא לאתתקפא עליה, גבורי כח עושי דברו, ברכו יהו"ה מלאכיו כיוסף דאקרי צדיק וגבור, ונטר ברית קדישא

דאתרשים בגויה. רבי אלעזר אמר, ויהי אחר הדברים האלה, מאי היא, הא אוקמוה אתר דא דיצר הרע מקטרג דאיהו דרגא דאחר הדברים, בגין דיוסף יהב ליה דוכתא לקטרגא, דהוה יוסף מסלסל בשעריה, ואתקין גרמיה וקשיט ליה, כדין אתיהיב דוכתא ליצר הרע לקטרגא, דאמר ומה אבוי דאיהו מתאבל עליה, ויוסף מקשיט גרמיה ומסלסל בשעריה, כדין אתגרי ביה דובא וקטריג ליה:

ויהי אחר הדברים האלה, תא חזי, בזמנא דקב"ה אשגח ביה בעלמא למידן יתיה, ואשכח חייבין בעלמא, מה כתיב (דברים יא יז) ועצר את השמים ולא יהיה מטר, והאדמה לא תתן את יכולה, וכדין ואבדתם מהרה, דהא בגין חובין דבני נשא שמיא וארעא אתעצרו, ולא נהגי נמוסיהון כדקא יאות. ותא חזי, אינון דלא נטרי להאי קיימא דקודשא, גרמי פרישו בין ישראל לאבוהון דבשמיא, בגין דכתיב וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחיתם להם, וכתיב ועצר את השמים ולא יהיה מטר, דהאי איהו כמאן דסגיד לאלהא אחרא, דמשקר בהאי את קיימא קדישא, וכד קיימא קדישא אתנטיר בעלמא כדקא יאות, כדין קב"ה יהיב ברכאן לעילא לארקא בעלמא, כמה דאת אמר (תהלים סח י) גשם נדבות תניף אלהי"ם נחלתך ונלאה אתה כוננתה. גשם נדבות, דא גשם דרעותא, כד אתרעי קב"ה בכנסת ישראל, ובעי לארקא לה ברכאן, כדין נחלתך ונלאה אתה כוננתה, נחלתך אינון ישראל, דאינון אחסנתיה דקב"ה, כמה דאת אמר (דברים לב ט) יעקב חבל נחלתו, ונלאה דא כנסת ישראל, דאיהי נלאה בארעא אחרא, דאיהי צחיא למשתי, וכדין איהי נלאה, וכד ההוא גשם דרעותא אתיהיב, כדין אתה כוננתה, ועל דא שמיא וארעא וכל חיליהון, כלהו קיימא על קיומא דא, דכתיב (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי, ובגין כך בעי לאזדהרא בדא והא אוקמוה, ובגין כך כתיב ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה, ובתריה כתיב ותשא אשת אדניו את עיניה אל יוסף:

ויהי כדברה אל יוסף יום יום, רבי אלעזר פתח ואמר (משלי ו כד) לשמרך מאשת רע וגו', זכאין אינון צדיקאי דידיעי ארחוי דקב"ה למיזל בהו, בגין דאינון משתדלי באורייתא יממא וליליא, דכל מאן דאשתדל באורייתא יומי ולילי, אחסין תרין עלמין, עלמא עלאה ועלמא

זוהר חלק א דף קצ/א

תתאה, אחסין האי עלמא אף על גב דלא אתעסק בה בר נש לשמה, ואחסין ההוא עלמא עלאה כד אתעסק בה בר נש לשמה, תא חזי מה כתיב (משלי ג טז) ארך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד, ארך ימים בימינה, מאן דאזיל לימינא דאורייתא, ארכא דחיין איהו לעלמא דאתי, דזכי תמן ליקרא דאורייתא, דאיהו יקרא וכתרא לאתעטרא על כלא, דכתרא דאורייתא בההוא עלמא איהו, בשמאלה עשר וכבוד, בהאי עלמא, דאף על גב דלא אתעסק בה לשמה זכי בהאי עלמא בעותרא ויקרא. דהא רבי חייא כד אתא מהתם לארעא דישראל, קרא באורייתא עד דהוו אנפוי נהירין כשמשא, וכד הוו קיימין קמיה כל אינון דלעאן באורייתא, הוה אמר דא אשתדל באורייתא לשמה, ודא לא אשתדל לשמה, והוה צלי על ההוא דאתעסק לשמה דליהוי הכי תדיר, ויזכי לעלמא דאתי, וצלי על ההוא דלא אתעסק בה לשמה דייתי לאתעסקא בה לשמה, ויזכי לחיי עלמא. יומא חד חמא חד תלמיד דהוה לעי באורייתא ואנפוי מוריקן, אמר ודאי מהרהר בחטאה איהו דנא, אחיד ליה לקמיה ואמשיך עליה במלין דאורייתא, עד דאתיישב רוחיה בגויה, מן ההוא יומא ולהלאה שוי על רוחיה דלא ירדוף בתר אינון הרהורין בישין, וישתדל באורייתא לשמה. אמר רבי יוסי, כד חמי בר נש דהרהורין בישין אתיין לגביה, יתעסק באורייתא וכדין יתעברון מניה, אמר רבי אלעזר, כד ההוא סטרא בישא אתי למפתי ליה לבר נש, יהא משיך ליה לגבי אורייתא ויתפרש מניה, תא חזי דהא תנינן, דכד האי סטרא בישא קיימא קמיה דקב"ה לאסטאה

על עלמא בגין עובדין בישין, קב"ה חס על עלמא, ויהיב עיטא לבני נשא לאשתזבא מניה, ולא יכיל לשלטאה עליהון ולא על עובדיהון, ומאי איהו עיטא, לאשתדלא באורייתא ולאשתזבו מניה. מנלן דכתיב (שם ו כג) כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר, מה כתיב בתריה (שם כד) לשמרך מאשת רע מחלקת לשון נכריה, ודא הוא סטרא מסאבא סטרא אחרא, דאיהי קיימא תדיר קמי קב"ה לאסטאה על חוביהון דבני נשא, וקיימא תדיר לאסטאה לתתא לבני נשא, קיימא תדיר לעילא בגין לאדכרא חוביהון דבני נשא, ולאסטאה לון על עובדיהון, בגין דיתייהבו ברשותיה, כמה דעבד ליה לאיוב. וכן קיימא עלייהו לאסטאה ולאדכרא חוביהון בכל מה דעבדו, באינון זמנין דקב"ה קיימא עלייהו בדינא, כדין קאים לאסטאה לון ולאדכרא חוביהון, וקב"ה חס עלייהו דישראל ויהב לון עיטא לאשתזבא מניה, ובמה, בשופר ביומא דראש השנה, וביומא דכפורי בשעיר המשתלח דיהבין ליה בגין לאתפרשא מנייהו, ולאשתדלא בההוא חולקיה, והא אוקמוה. תא חזי, מה כתיב (שם ה ה) רגליה יורדות מות שאול צעדיה יתמוכו, וברזא דמהימנותא מה כתיב (שם ג יז) דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, ואלין אינון ארחין ושבילין דאורייתא, וכלא חז, האי שלום, והאי מות, וכלא הפוכן דא מן דא, זכאה חולקהון דישראל דאינון מתדבקין ביה בקב"ה כדקא חזי, ויהיב לון עיטא לאשתזבא מכל סטרין אחרנין בעלמא, בגין דאינון עמא קדישא לאחסנתיה וחולקיה, ועל דא יהיב לון עיטא בכלא, זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי. תא חזי כד האי סטרא בישא נחת ושאט בעלמא, וחמי עובדין דבני נשא דאינון כלהו סטאין ארחייהו בעלמא, סליק לעילא ואסטין לון, ואלמלא דקב"ה חייס על עובדי ידוי, לא ישתארון בעלמא, מה כתיב ויהי כדברה אל יוסף יום יום, כדברה

זוהר חלק א דף קצ"ב

דסלקא וסאטי בכל יומא ויומא, ואמר קמי קב"ה כמה בישין כמה דלטורין בגין לשיצאה בני עלמא, מה כתיב ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה, ולא שמע אליה, בגין דאיהו חייס על עלמא, לשכב אצלה, מהו לשכב אצלה, בגין לנסבא שלטנו לשלטאה על עלמא, ושלטנו לא שלטא עד דאתיהיב ליה רשו. דבר אחר לשכב אצלה, כד"א (ויקרא טו לג) ולאיש אשר ישכב עם טמאה, להיות עמה, למיהב לה רבו וברכאן וסייעתא, דאלמלא סיועא הוה לה מלעילא, לא אשתאר בעלמא אפילו חז, אבל בגין דקב"ה חייס על עלמא אשתאר עלמא בקיומיה. רבי אבא אמר, כלא איהו ארחא חזא, אבל יצר הרע הוא דקא אזיל ומפתי לון לבני נשא, בגין לאסטאה ארחייהו, ולאדכרא בהו בכל יומא ויומא, ובכל עידן ועידן סטי ליה לבר נש מארחא דקשוט, בגין לדחייא ליה מארחא דחיי לאמשכא ליה לגיהנם, זכאה איהו מאן דעביד, ונטיר (נ"א זכאה מאי עביד נטיר) ארחוי ושבילוי בגין דלא יתדבק ביה, היינו דכתיב ויהי כדברה אל יוסף יום יום, ולא שמע אליה, כמה (נ"א במה) דאיהי אמרת ליה בכל יומא, דהא רוח מסאבא יצר הרע איהו מפתי ליה לבר נש בכל יומא, לשכב אצלה גו גיהנם, ולאדכרא תמן להיות עמה. תא חזי, כד בר נש אתדבק בההוא סטרא, אתמשך אבתרה ואסתאב עמה בהאי עלמא ואסתאב עמה בעלמא אחרא, תא חזי, האי סטרא מסאבא מנוולא איהו, לכלוכא איהו, כדכתיב (ישעיה ל כב) צא תאמר לו, צואה ממש, וביה אתדן מאן דאסטי ארחוי מן אורייתא, וביה אתדנו אינון חייבין דעלמא דלית לון מהימנותא בקב"ה. מה כתיב ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו, ואין איש מאנשי הבית שם בבית, ויהי כהיום הזה, יומא דיצר הרע שלטא בעלמא, ונחתא לאסטאה לבני נשא, אימתי, יומא דאתי בר נש לאתבא בתיובתא על חובוי, או לאשתדלא באורייתא, ולמעבד פקודי דאורייתא, וכדין בההוא זמנא נחתא בגין לאסטאה לבני עלמא:

ויבא הביתה לעשות מלאכתו, בגין לאשתדלא באורייתא ולמעבד פקודי דאורייתא, דאיהו מלאכתו דבר נש בהאי עלמא, וכיון דעבידתא דבר נש בהאי עלמא הוא עבידתא דקב"ה, בעי

ליה לבר נש למהוי תקיפא כאריא בכל סטרוי, בגין דלא ישלוט עלוי סטרא אחרא, ולא יכיל למפתי ליה. מה כתיב, ואין איש, לית גבר דיקום לקבליה דיצר הרע, ויגח ביה קרבא כדקא יאות, מאי אורחיה דיצר הרע, כיון דחמי דלית בר נש קאים לקבליה ולאגחא ביה קרבא, מיד:

ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי, ותתפשהו בבגדו, בגין דכד שליט יצר הרע עליה דבר נש אתקין ליה, וקשיט ליה לבושו, מסלסל בשעריה, הה"ד ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי, אתדבק עמי, מאן דאיהו זכאה אתתקף לקבליה ואגח ביה קרבא, מה כתיב ויעזוב בגדו בידה וינס ויצא החוצה, ישבוק ליה ויתתקף לקבליה (ס"א ואגח ביה קרבא) ויערוק מניה, בגין לאשתזבא מניה, ולא ישלוט עלוי. אמר רבי יצחק, זמינין אינון צדיקיא למחמי ליצר הרע כחד טורא רברבא, ויתמהון ויימרון איך יכילנא לאכפיא ליה לטורא רברבא הדין עלאה, וזמינין רשיעיא למחמי ליה ליצר הרע דקיק כחוטא דשערא, ויתמהון ויימרון היך לא יכילנא לאכפיא לחוטא דשערא כדא דקיק, אלין יבכון ואלין יבכון, וקב"ה יבער ליה מעלמא, ויכוס ליה לעינייהו, ולא ישלוט עוד בעלמא, ויחמון צדיקיא ויחדון, כד"א (תהלים קמ יד) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך:

זוהר חלק א דף קצא/א

ויהי אחר הדברים האלה חטאו משקה מלך מצרים וגו', רבי יהודה פתח (עמוס ג ד) הישאג אריה ביער וטרף אין לו, היתן כפיר קולו ממעונתו בלתי אם לכד, הישאג אריה ביער, תא חזי כמה אית לון לבני נשא לאשגחא בפולחנא דקב"ה, דכל מאן דאשתדל באורייתא ובפולחנא דקב"ה, דחלתיה ואימתיה הוא על כלא, דהא כד ברא קב"ה עלמא, עבד כל בריין דעלמא כל חד וחד בדיוקניה כדקא חזי ליה, ולבתר ברא ליה לבר נש בדיוקנא עלאה, ושלטיה על כלהו בדיוקנא דא, דכל זמנא דבר נש קאים בעלמא, כל אינון בריין דעלמא זקפין רישא, ומסתכלן בדיוקנא עלאה דבר נש, כדין כלהו דחלין וזעין מקמיה, כד"א (בראשית ט ב) ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגו', והני מלי כד מסתכלן וחמאן ביה האי דיוקנא ונשמתא ביה, אמר רבי אלעזר, אף על גב דנשמתא לאו ביה, צדיקיא לא משתניין מכמה דהוה דיוקנהון בקדמיתא. וכד בר נש לא אזיל בארחוי דאורייתא, האי דיוקנא קדישא אתחלף ליה, וכדין חיות ברא ועופא דשמיא יכלין לשלטאה עליה, בגין דאתחלף ליה האי דיוקנא קדישא, אתחלף ליה האי דיוקנא דבר נש. ותא חזי, קב"ה אחלף עובדין דלעילא ותתא, בגין לאהדרא מלין לאתרייהו, ולאשתכחא רעותיה בכל עובדי דעלמא. דניאל לא אשתני דיוקניה כד אפילו ליה בגובא דאריותא, ובגין כך אשתזיב, א"ר חזקיה, אי הכי הא כתיב (דניאל ו כג) אלהי שלח מלאכיה וסגר פום אריותא ולא חבלוני, משמע דבגין מלאכא דאסגר לפומייהו לא אתחבל. א"ל בגין דא לא אתחבל, דהא ההוא דיוקניה דבר נש זכאה, איהו מלאכא ממש, דסגיר פומא, וקשיר לון, לנטרא ליה דלא יחבלון ליה, ובגין כך אלהי שלח מלאכיה, ההוא דכל דיוקנין דעלמא מתחקקן ביה, ואיהו אתקיף דיוקני בי, ולא יכילו לשלטאה בי, וסגר פומייהו, ועל דא שלח מלאכיה ודאי, והאי מלאכא ההוא דכל דיוקנין מתחקקן ביה, דכתיב (תהלים קי ו) ידן בגוים מלא, גויות איהו דלא אשתני קמיה כל דיוקנין דעלמא, ועל דא מבעי ליה לבר נש לאסתמרא ארחוי ושבילוי, בגין דלא יחטא קמיה דמאריה, ויתקיים בדיוקנא דאדם. תא חזי, יחזקאל נטר פומיה ממאכלי דאיסורי, דכתיב (יחזקאל ד יד) ולא בא בפי בשר פגול, זכה ואקרי בן אדם, דניאל מה כתיב ביה, (דניאל א ח) וישם דניאל על לבו אשר לא יתגאל בפת בג המלך וביין משתיו, זכה הוא ואתקיים בדיוקניה דאדם, בגין דכל מלין דעלמא כלהו דחלין מקמי דיוקנא דאדם, דאיהו שליטא על כלהו, ואיהו מלאכא על כלא. א"ר יוסי בגין דא אצטריך ליה לבר נש לאסתמרא מחובוי ולא יסטי לימינא ולשמאלא, ועם כל דא בעי ליה לבר נש למבדק בחובוי בכל יומא ויומא, דהא כד

בר נש קאים מערסיה תרין סהדין קיימין קמיה ואזלי בהדיה כל יומא, בעי בר נש למיקם, אינון סהדי אמרין ליה בשעתא דאפתח עינוי (משלי ד כה) עיניך לנכח יביטו ועפעפיך יישירו נגדך, קם ואתקין רגלוי למהך, אינון סהדין אמרין ליה (שם כו) פלס מעגל רגלך וגו', ועל דא כד אזיל בר נש בכל יומא, בעי ליה לאסתמרא מחובוי, בכל יומא ויומא כד אתי ליליא בעי לאסתכלא ולמבדק בכל מה דעבד כל ההוא יומא, בגין דייטוב מנייהו, ויסתכל בהו תדיר, בגין דייטוב קמי מאריה, כד"א (תהלים נא ה) וחטאתי נגדי תמיד בגין דייטוב מנייהו. ותא חזי, בזמנא דהו ישראל בארעא קדישא, לא אשתכח בידיהו חובא, כמה דאוקמוה, בגין דאינון קרבנין דהו מקרבין בכל יומא

זוהר חלק א דף קצא/ב

הוּוּ מכפרי עלייהו, השתא דאתגלון ישראל מארעא, ולית מאן דמכפר עלייהו, אורייתא היא מכפרא עלייהו ועובדין דכשרון, בגין דשכינתא עמהון בגלותא, ומאן דאיהו לא מסתכל בארחוי דקב"ה, גרים לשכינתא לאתכפיא בגו עפרא, כד"א (ישעיה כו ה) ישפילנה ישפילה עד ארץ וגו'. א"ר יצחק, וכן מאן דאשתדל באורייתא ובעובדין דכשרון, גרים לה לכנסת ישראל לארמא רישא בגו גלותא, זכאה חולקיהון דאינון דמשתדלי באורייתא יממא ולילי. תא חזי, גלגל קב"ה גלגולין בעלמא בגין לארמא רישא דצדיקייא, דהא בגין דירים יוסף רישיה בעלמא, על דאשתכח זכאה קמיה, ארגיז רבונא על עבדוי, כד"א חטאו משקה מלך מצרים והאופה לאדוניהם למלך מצרים, וכלא בגין לארמא רישא דיוסף זכאה. ותא חזי, על ידא דחלמא אתכפייא מעם אחוי, ועל ידא דחלמא אתרבי על אחוי, ואתרבי על כל עלמא:

ויחלמו חלום שניהם איש חלומו בלילה אחד, איש כפתרון וגו', תא חזי דהא אתמר, דכל חלמין אזלין בתר פומא, יוסף כד פשר להו חלמא, אמאי פשר להאי פישרא טבא ולהאי פישרא בישא, אלא אינון חלמין עליה דיוסף הוה, ובגין דידע מלה על עקרא ושרשא דילה, בגין כך פשר חלמא להו כמה דאצטריך, לכל חד וחד פשר להון פישרא לאהדרא מלה על אתריה, מה כתיב ויאמר אליהם יוסף הלא לאלהי"ם פתרונים ספרו נא לי, מאי טעמא, בגין דהכי מבעי ליה למפשר חלמא לפקדא פישרא לקב"ה, בגין דתמן איהו קיומא דכלא, וביה קיימא פישרא. תא חזי הא אתמר, דדרגא דחלמא לתתא איהו, ואיהו דרגא שתיאתא, בגין דהא מאתר דנבואה שריא עד האי דרגא דחלמא שיתא דרגין אינון, וסלקא פישרא מדרגא דחלמא לדרגא אחרא, חלמא איהו דרגא דלתתא, ופישרא קיימא עלייהו, ופישרא קיימא בדבור, ועל דא בדבור קיימא מלה, דכתיב הלא לאלהי"ם פתרונים הלא לאלהי"ם ודאי. תא חזי מה כתיב:

ויספר שר המשקים את חלומו ליוסף וגו', רבי אלעזר פתח ואמר, (מ"ב ב ט) ויהי כעברם, ואליהו אמר אל אלישע שאל מה אעשה לך בטרם אלקח מעמך, ויאמר אלישע ויהי נא פי שנים ברוחך אלי, הכא אית לאסתכלא, דהאי קרא תוהא איהו, ואליהו אמר אל אלישע שאל מה אעשה לך, וכי ברשותיה קיימא, והא ברשותיה דקב"ה איהו, ותו דאלישע הכי נמי איהו הוה ידע, ומאי טעמא אמר ויהי נא פי שנים ברוחך אלי. אלא ודאי מאן דאחיד בשמיא וארעא וכל עלמא, היך לא יהא ברשותיה דא, ודאי איהו ושאר צדיקים, קב"ה עביד רעותהון דצדיקייא תדיר, דכתיב (תהלים קמה יט) רצון יראיו יעשה, וכל שכן דההוא רוחא קדישא די עליה רית ליה לצדיקא דאלישע דהוה שמשא דילה, דהא קב"ה אמר ליה (מ"א יט יז) ואת אלישע בן שפט מאבל מחולה תמשח לנביא תחתיך, ועל דא הוה ליה לאלישע לירתא ליה. פי שנים ברוחך אלי, מאי פי שנים ברוחך אלי, וכי סלקא דעתך דעל חד תרין שאיל, ומה דלא הוה ברשותיה היך שאל מיניה, אלא איהו לא שאיל רוח על חד תרין, אלא (איהו) הכי שאל מיניה, בההוא רוחא

דהוה ליה, דייעביד (ד"א ל"ג חד) תרין נמוסין בעלמא בההוא רוחא. מה כתיב ויאמר הקשית לשאול, אם תראה אותי לקח מאתך יהי לך כן, ואם אין לא יהיה, מאי טעמא אם תראה אותי, אלא אמר ליה, אם תיכול למיקם על עקרא דרוחא דשבקנא לך בשעתא דאתנסיבנא מינך, יהא לך כדין, דהא כל ההוא עקרא דרוחא בשעתא דיסתכל ביה כד חמי ליה לאליהו, יהוי דביקותא ביה כדקא יאות.

זוהר חלק א דף קצב/א

תא חזי, האי מאן דאסתכל במה דאוליף מרביה, וחמי ליה בההוא חכמתא, יכיל לאתוספא בההוא רוחא יתיר. תא חזי, דהא יוסף בכל מה דאיהו עביד, הוי חמי ברוחא דחכמתא לההוא דיוקנא דאבוי, והוה מסתכל, ובגין כך הוה מסתייעא ליה מלתא, ואתוספא ליה רוחא אחרא בנהירו עלאה יתיר. בשעתא דאמר ליה ההוא רשע והנה גפן לפני, אזדעזע יוסף, דלא הוה ידע על מה תיתי מלה, כיון דאמר ובגפן שלשה שריגים, מיד אתער רוחיה ואתוסף בנהירו, ואסתכל בדיוקנא דאבוי, כדין אתנהיר רוחיה וידע מלה. מה כתיב ובגפן שלשה שריגים, אמר יוסף הא ודאי בשורה דחדוה בשלימו איהו, מאי טעמא, בגין דהאי גפן על כנסת ישראל אתחזי ליה, ואתבשר יוסף בהאי. ובגפן שלשה שריגים, אלין אינון תלתא דרגין עלאי דנפקי מהאי גפן, כהני ליואי וישראל, והיא כפורחת עלתה נצה, דהא בגיניהון סלקא כנסת ישראל, ואתברכת מעם מלכא עלאה, הבשילו אשכולותיה ענבים, אלין אינון צדיקיא דעלמא, דאינון כענבים מבושלים כדקא חזי, דבר אחר, הבשילו אשכולותיה ענבים, דא הוא יין דאתנטיר בענבייהו מששת ימי בראשית. עד הכא אתבשר יוסף בחלמיה, מכאן ולהלאה חלמא איהו דיליה, בגין דאית חלמין ליה ולאחרנין, ואקח את הענבים, דאיהו ליה לגרמיה. תנינו, האי מאן דחמי ענבין חוורין בחלמא סימן יפה לו, אוכמי לא, מאי טעמא, בגין דאיהו רזא דתרין דרגין ידיען, אינון אוכמי וחורין, האי איהו טב והאי איהו דלא טב, וכלהו ענבין ברזא דמהימנותא תליין, ועל דא מתפרשן בחכמתא הן לטב הן לביש, אלין צריכין רחמי, ואלין אשגחותא דרחמי. תא חזי אדם הראשון אנתתיה סחטא ליה ענבין, וגרימת ליה מותא ולכל ישראל ולכל עלמא. נח אתא להני ענבין ולא אתנטר כדקא יאות, מה כתיב (בראשית ט כא) וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה, בה"א. בני אהרן שתו חמרא מנייהו, וקריבו קרבנא בההוא חמרא ומיתו והא אתמר. ובגין כך כתיב (דברים לב לב) ענבימו ענבי ראש אשכולות מרורות למו, בגין דאינון ענבין גרמו האי. חמא ענבין דאינון טבין, בההוא כרם, דקא סלקין נייחא וריחא בדרגין שלימין כדקא יאות, ועל דא יוסף ידע מלה, ואסתכל בעקרא, ופשר חלמא על בורייה, בגין דאתבשר בההוא חלמא כדקא יאות, ובגין כך פשר פשרא לטב ואתקיים הכי. מה כתיב:

וירא שר האופים כי טוב פתר, ויאמר אל יוסף אף אני בחלומי והנה שלשה סלי חרי על ראשי, תא חזי, ארוורין אינון רשיעיא דכל עובדיהון כלהון לביש, וכל אינון מלין דאינון אמרין כלהו לביש ולאבאשא, כיון דפתח פומיה באף, מיד דחיל יוסף, וידע דכל מלוי אינון לאבאשא, ובשורה דביש בפומיה. והנה שלשה סלי חרי על ראשי, כדין ידע יוסף דאתבשר על חריבו דבי מקדשא, וישראל בגלותא דיתגלון מארעא קדישא, חמי מה כתיב ובסל העליון מכל מאכל פרעה מעשה אופה, והעוף אוכל אותם מן הסל מעל ראשי, אלין אינון שאר עמין, דמתכנשי עלייהו דישראל, וקטלי לון וחרבי ביתייהו, ומפזרי לון לארבע סטרי דעלמא, וכלא אסתכל יוסף, וידע דההוא חלמא על ישראל כד יהון בחיובא קמי מלכא, מיד פשר ליה פשרא לביש ואתקיים ביה. ותא חזי תרין דרגין אלין, דקא חמא האי וחמא האי, דא חמא (דהא)

זוהר חלק א דף קצב/ב

כד סליק וקא שליט דרגא עלאה ואתנהיר סיהרא, ודא חמא דאתחשך ושליט עלה חיויא בישא, ובגין כך אסתכל יוסף בההוא חלמא, ופשר ליה פשרא לביש, ועל דא כלא בפשרא קיימא, ודא ודא חמו באלין תרין דרגין, דשליט דא ושליט דא. רבי יהודה פתח, (תהלים נא יב) לב טהור ברא לי אלהי"ם ורוח נכון חדש בקרבי, האי קרא אוקמוה, אבל לב טהור כד"א (מ"א ג ט) ונתת לעבדך לב שומע וגו', וכתוב (משלי טו טו) וטוב לב משתה תמיד, ובגין כך לב טהור ודאי. ורוח נכון חדש בקרבי, דא הוא רוח נכון ודאי, כד"א (בראשית א ב) ורוח אלהי"ם מרחפת על פני המים, ואתערו זה רוחו של משיח, ואתערו (יחזקאל יא יט) ורוח חדשה אתן בקרבכם, וצלי דוד, ההוא רוח נכון חדש בקרבי, בגין דאית מסטרא אחרא לב טמא ורוח עועים, דאסטי לבני עלמא, ודא הוא רוח טומאה דאקרי רוח עועים, כד"א (ישעיה יט יד) יהו"ה מסך בקרבה רוח עועים, ועל דא ורוח נכון חדש בקרבי, מאי חדש, דא חדושא דסיהרא, בשעתא דאתחדש סיהרא, דוד מלך ישראל חי וקיים, ובגין כך חדש. רבי אלעזר ורבי יוסי הוו אזלי בארחה, אמר רבי יוסי לרבי אלעזר, האי דכתיב (מ"א כב כא) ויצא הרוח ויעמוד לפני יהו"ה ויאמר אני אפתנו, ויאמר יהו"ה אליו במה, ויאמר אצא והייתי רוח שקר בפי כל נביאי, ויאמר תפתה וגם תוכל, צא ועשה כן, ותנינן דהוה רוח נבות היזרעאלי, וכי נשמתי כיון דסלקין וקיימין לעילא אינון יכלין לאתבא בהאי עלמא, ומלה תמיהה דאמר אצא והייתי רוח שקר בפי וגו', ותו מאי טעמא אתענש עליה אחאב, דהא דינא דאורייתא דשוי שמואל קמיהו דישאל הכי הוא, דכתיב (ש"א ח יד) ואת שדותיכם וכרמיכם וזיתיכם הטובים יקח, ואי אחאב נטל ההוא כרם מנבות דינא הוה, ותו דהוה יהיב ליה כרמא אחרא או דהבא ולא בעא, א"ל יאות שאלת. תא חזי, האי רוח דקאמר דאיהו רוח דנבות, הכא אית לאסתכלא, וכי רוחא דנבות יכיל לסלקא ולקיימא קמיה דקב"ה למתבע שקרא, דכתיב ויצא הרוח, ואי צדיקא הוא איך יבעי שקרא בההוא עלמא דאיהו עלמא דקשוט, ומה בהאי עלמא לא בעי זכאה שקרא, בההוא עלמא לא כל שכן, ואי לאו זכאה איהו היך יכיל לקיימא קמי קב"ה. אלא ודאי נבות לאו זכאה הוה כל כך לקיימא קמי קב"ה, אלא רוחא אחרא הוה דשלטא בעלמא, דא הוא רוחא דקיימא תדיר וסלקא קמי קב"ה, ודא הוא דאסטי לבני עלמא בשקרא, ומאן דאיהו רגיל בשקרא אשתדל תדיר בשקרא, ועל דא אמר אצא והייתי רוח שקר וגו', ועל דא קב"ה א"ל צא ועשה כן, פוק מהכא, כמה דאוקמוה דכתיב (תהלים קא ז) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, ובגין דא איהו רוח שקר ודאי. ותו, על מה דקטל ליה לנבות, ונטל כרמא דיליה, קטולא אמאי קטיל ליה, אלא על דקטיל ליה בלא דינא אתענש, קטל ליה בלא דינא ונסיב כרמא דיליה, ובגין כך כתיב (מ"א כא יט) הרצחת וגם ירשת, ועל דא אתענש. ותא חזי, כמה אינון בני נשא בעלמא דאסטי לון האי רוח שקר בשקרא, ושליט איהו בעלמא בכמה סטרין ובכמה עובדין, והא אוקימנא מלי, ועל דא דוד מלכא בעא לאסתמרא מניה, ובעא לאפקא מגו מסאבו דכתיב (תהלים נא יב) לב טהור ברא לי אלהי"ם ורוח נכון חדש בקרבי, דא הוא רוח נכון, ואחרא איהו רוח שקר, ועל דא תרין דרגין אינון, חד קדישא וחד מסאבא. פתח ואמר (יואל ב יא) ויהו"ה נתן קולו לפני חילו כי רב מאד מחנהו כי עצום עושה דברו וגו', האי קרא אוקמוה, אבל ויהו"ה בכל אתר הוא ובי דיניה, נתן קולו, דא הוא קלא דכתיב (דברים ד יב) קול דברים, וכתיב התם (שמות ד י) לא איש דברים, מאן איש דברים, כד"א (דברים לג א) איש האלהי"ם. לפני חילו, אלין אינון ישראל, כי רב מאד מחנהו, כד"א (איוב כה ג) היש מספר לגדודיו

זוהר חלק א דף קצג/א

דכמה ממנן ושליחן אית ליה לקב"ה, וכלהו קיימי לאסטאה עלייהו דישאל, (ז"ח ל"ג בגין לאסתאבא להו), ועל דא קב"ה אזדמן קמיהו דישאל בגין לנטרא להו, ולא יכילו לקטרגא להו,

כי עצום עושה דברו, מאן עצום, דא הוא זכאה ההוא דאשתדל באורייתא קדישא יממא ולילי. דבר אחר כי עצום, דא הוא מקטרגא דאשתכח קמי קב"ה, ואיהו תקיפא כפרזלא, תקיפא כטינרא, עושה דברו, דנטיל רשות מלעילא ונטיל נשמטא מתתא, כי גדול יום יהו"ה ונורא מאד ומי יכילנו, דאיהו שליט על כלא, ועלאה ותקיפא על כלהו, וכלהו תחות שלטניה, זכאין אינון צדיקיא דקב"ה אתרעי בהו תדיר לזכאה לון לעלמא דאתי, ולמחדי להו בחידו דצדיקיא דזמינין למחדי ביה בקב"ה, דכתיב (תהלים ה יב) וישמחו כל חוסי בכ לעולם ירננו, ותסך עלימו ויעלצו בכ אוהבי שמך:

ברוך יהו"ה לעולם אמן ואמן:

פרשת מקץ:

ויהי מקץ, רבי חייא פתח ואמר, (איוב כח ג) קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר אבן אפל וצלמות, האי קרא אתמר, קץ שם לחשך, דא איהו קץ דשמאלא, דאיהו שאט בעלמא, ושאט לעילא, וקיימא קמי קב"ה ואסטי וקטריג על עלמא והא אתמר, ולכל תכלית הוא חוקר, דהא כל עובדוי לאו אינון לטב אלא לשיצאה תדיר ולמעבד כליה בעלמא, אבן אפל וצלמות, דא אבן נגף דבה כשלין חייבין, וקיימא בהאי דאקרי (שם י כב) ארץ עפחה כמו אפל. תא חזי, אית ארץ חיים לעילא והאי איהו ארץ ישראל, (ד"א ואית ארץ לתתא ונקראת) אפל וצלמות, אפל דנפקא מארץ עפחה, מאי (ס"א ארץ) אבן אפל וצלמות, דא הוא קץ דאיהו מסטרא דחשך, זוהמא דדהבא והא אתמר. תא חזי, כמה אית לון לבני נשא לאסתכלא בפולחנא דקב"ה, ולאשתדלא באורייתא יממא ולילי, בגין דינדעון ויסתכלון בפולחניה, דהא אורייתא איהי מכרזא בכל יומא קמיה דבר נש, ואמרה (משלי ט ד) מי פתי יסור הנה חסר לב ואמרה לו, והא אוקימנא מלי, וכד בר נש אשתדל באורייתא, ואתדבק בה, זכי לאתתקפא באילנא דחיי, דכתיב (שם ג יח) עץ חיים וגו'. ותא חזי כד בר נש אתתקף באילנא דחיי בהאי עלמא, אתתקף ביה לעלמא דאתי, דהא כמה דנשמתינ נפקן מהאי עלמא, הכי אתתקנן להו דרגין לעלמא דאתי, תא חזי אילנא דחיי איהו בכמה דרגין מתפרשן דא מן דא, וכלהו חד, דהא באילנא דחיי אית דרגין אלין על אלין, ענפינ ועלין וקליפינ וגופא דאילנא ושרשין, וכלא הוא אילנא. כגוונא דא כל מאן דאשתדל באורייתא איהו אתתקן ואתתקף באילנא דחיי, וכל בני דמהימנותא ישראל כלהון מתתקפין באילנא דחיי, וכלהו אחידין באילנא ממש, מנהון בההוא גופא דביה, מנהון אחידין בענפינ, מנהון בעלין, מנהון בשרשין, אשתכחו דכלהו אחידן באילנא דחיי, ואינון דמשתדלין באורייתא

זוהר חלק א דף קצג/ב

כלהו אחידן בגופא דאילנא, ובגין כך מאן דאשתדל באורייתא איהו אחיד בכלא, והא אוקמוה ואתמר. ויהי מקץ מאי מקץ, רבי שמעון אמר, אתר דלית ביה זכירה, ודא הוא קץ דשמאלא, מאי טעמא, בגין דכתיב (בראשית מ יד) כי אם זכרתי אתך כאשר ייטב לך, וכי הכי אתחזי ליה ליוסף צדיקא דאיהו אמר כי אם זכרתי אתך, אלא כיון דאסתכל יוסף בחלמיה אמר ודאי חלמא דזכירה איהו, ואיהו טעה בהאי, דהא ביה בקב"ה הוי כלא, ועל דא אתר דהוה ביה נשיו קם קמיה, מה כתיב ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו, כיון דאמר ולא זכר שר המשקים, מהו וישכחהו, אלא וישכחהו אתר דאית ביה שכחה, ודא הוא קץ דסטרא דחשך. שנתים ימים, מאי שנתים ימים, דתב דרגא לדרגא דאית ביה זכירה, ופרעה חולם והנה עומד על היאר, דא חלמא דיוסף הוה, בגין דכל נהר דיוסף הצדיק איהו, ורזא דא הוי, האי מאן דחמי נהר בחלום חמי שלום, דכתיב (ישעיה סו יב) הנני נוטה אליה כנהר שלום. ויהי מקץ שנתים, רבי חייא פתח

ואמר, (משלי כט ד) מלך במשפט יעמיד ארץ, ואיש תרומות יהרסנה, תא חזי, כד ברא קב"ה עלמא עלאה, אתקין כלא כדקא יאות, ואפיק נהורין עלאין, מנהרין לכל סטרין, וכלא איהו חז, וברא שמים דלעילא, וארץ דלעילא, לאתתקנא כלהו כחדא, לתועלתא דתתאי. תא חזי, מלך במשפט יעמיד ארץ, מאן מלך, דא קב"ה, במשפט, דא יעקב, דאיהו קיומא דארעא, ועל דא ו' אתון מן ה' עלאה, ה' תתאה אתונת מן ו' דקיומא דארעא איהו במשפט דהא משפט יעמיד ארץ בכל תקונוי וזן לה. דבר אחר, מלך דא קב"ה, במשפט דא יוסף, יעמיד ארץ דכתיב (בראשית מא נז) וכל הארץ באו מצרימה לשבור אל יוסף, ובגין דקב"ה אתרעי ביה ביעקב, עבד ליה ליוסף שליטא על ארעא. רבי יוסי אמר, מלך דא יוסף, במשפט יעמיד ארץ דא יעקב, דהא עד לא אתא יעקב למצרים לא הוה קיומא בארעא מגו כפנא, כיון דאתא יעקב למצרים, בזכותיה אסתלק כפנא ואתקיים ארעא. דבר אחר, מלך במשפט יעמיד ארץ, דא דוד מלכא, דכתיב (ש"ב ח יט) ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו, ואיהו קיים ארעא, ובזכותיה קיימא לבתר דנא, ואיש תרומות יהרסנה דא רחבעם. תא חזי, קב"ה בגיניהון דצדיקיא, אף על גב דפורענותא אתגזר על עלמא, מתעכבא בגיניהון ולא שלטא על עלמא, כל יומי דדוד מלכא אתקיימא ארעא בגיניה, לבתר דמית אתקיימא בזכותיה, דכתיב (מ"ב כ כו) וגנתי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי, כגוונא דא כל יומי דיעקב וכל יומי דיוסף לא שלטא פורענותא בעלמא. תא חזי, מלך במשפט יעמיד ארץ דא יוסף, ואיש תרומות יהרסנה דא פרעה, דהא בגין דאקשי לביה לגבי דקב"ה חריב ארעא דמצרים, ובקדמיתא על ידא דיוסף אתקיים ארעא בההוא חלמא דחלם, דכתיב ויהי מקץ שנתים ימים וגו':

ויהי מקץ וגו', רבי אלעזר פתח ואמר (תהלים יח מז) חי יהו"ה וברוך צורי וירום אלוהי ישעי, אלוהי כתיב בוי"ו, האי קרא אית לאסתכלא ביה, חי יהו"ה, דא חי צדיקא יסודא דעלמא דאקרי חי דעלמין, וברוך צורי, דא הוא דכתיב (שם קמד א) ברוך יהו"ה צורי, ודא עלמא, דאתקיים עליה צדיקא דא. וירום אלוהי ישעי, וירום דא עלמא עלאה, אלוהי בוא"ו דא שמים, כד"א (שם קטו טז) השמים שמים ליהו"ה, תא חזי (כד"א) (שם סח כ) ברוך אדנ"י יום יום יעמס לנו, ברוך אדנ"י באל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, והאי קרא רזא דחכמתא איהו, יום יום, אלו שנתים ימים, כד"א

זוהר חלק א דף קצד/א

ויהי מקץ שנתים ימים, ופרעה חולם והנה עומד על היאור, רזא איהו כמה דאתמר דא יוסף, דנהר (ס"א דכל נהר) דא יוסף הצדיק הוא:

והנה מן היאור עולות שבע פרות יפות מראה ובריאות בשר ותרעינה באחו, והנה מן היאור, דהא מנהר דא אתברכאן כל אינון דרגין דלתתא, בגין דההוא נהר דנגיד ונפיק איהו אשקי וזן לכלא, ויוסף איהו נהר לאתברכא כל ארעא דמצרים בגיניה. ותא חזי ההוא נהר שבע דרגין אתשקיין ואתברכין מניה, ואלין אינון יפות מראה ובריאות בשר, ותרעינה באחו, בחבורא באחוותא, דלא אשתכח בהו פרודא, וכלהו לשבחא קיימין. דהא כל הני דרגין שבע דקאמרן רזא איהו, כד"א (אסתר ב ט) ואת שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך וגו', ועל דא שבע פרות יפות מראה, ולקבל דא כתיב שבעת הסריסים המשרתים את פני המלך וגו'. רבי יצחק אמר, שבע פרות הטובות דרגין אינון עלאין על אחרנין, ושבע הפרות הרעות דרגין אחרנין דלתתא, אלין מסטרא דקדושה ואלין מסטרא דמסאבא. שבע השבלים, רבי יהודה אמר, אלין קדמאי אינון טבין בגין דאינון מסטרא דימינא, דכתיב ביה (בראשית א ד) כי טוב, ואלין בישין אינון לתתא מנייהו, שבע השבלים אינון מסטרא דדכיו, ואלין מסטרא דמסאבו, וכלהו דרגין קיימין אלין על אלין ואלין לקבל אלין, וכלהו קא חמא פרעה בחלמיה. א"ר ייסא, וכי לההוא

חייבא דפרעה אחזיין ליה כל הני, א"ל רבי יהודה, כגוונא דלהון חמא, דכמה דרגין על דרגין אלין לקבל אלין ואלין על אלין, ואיהו חמא באינן דרגין דלתתא, והא תנינן, דהא כמה דאיהו בר נש, הכי אחזיין ליה בחלמיה והכי חמי, ונשמטא הכי סלקת, לאשתמודעא כל חד וחד כפום דרגיה כדקא חזי ליה, ובגין כך פרעה חמא כדקא חזי ליה ולא יתיר:

ויהי מקץ וגו', רבי חזקיה פתח ואמר, (קהלת ג א) לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים, תא חזי כל מה דעבד קב"ה לתתא לכלא שוי זמנא וזמן קצוב, זמן שוי לנהורא ולחשוכא, זמנא שוי לנהורא דשאר עמין דאינן שלטין השתא על עלמא, וזמנא שוי לחשוכא דאיהו גלותא דישראל תחות שלטנותא דלהון, זמנא שוי קב"ה לכלא, בגין כך לכל זמן. ועת לכל חפץ, מאי ועת לכל חפץ, זמנא ועדן הוא לכלא, לכל ההוא רעותא דאשתכח לתתא. דבר אחר, ועת לכל חפץ, מאי עת כדכתיב (תהלים קיט קכו) עת לעשות ליהו"ה הפרו תורתך, וכתיב (ויקרא יז ב) ואל יבא בכל עת אל הקדש, ואיהי דרגא ממנא והא אוקמוה, ובגין כך עת איהו ממנא לכל חפץ תחת השמים, ויהי מקץ שנתים ימים, מסטרא דההוא קץ דחשך חמא פרעה בחלמיה, ומתמן ידע ואתגלי ליה ההוא חלמא:

ויהי בבקר ותפעם רוחו וישלח ויקרא את כל חרטומי מצרים ואת כל חכמיה וגו', ותפעם רוחו, מאי ותפעם, רבי יוסי אמר, הא אוקמוה בפרעה כתיב ותפעם, ובנבוכדנצר כתיב (דניאל ב א) ותתפעם, ואוקמוה דהא בפרעה כתיב ותפעם, בגין דהוה ידע חלמא ופשרא לא הוה ידע, אבל נבוכדנצר חמא חלמא וחמא פשרא ואתנשי כלא מניה. אבל תא חזי ותפעם רוחו, כד"א (שופטים יג כה) לפעמו, דהוה אתי רוחא ואזיל, ואתי ואזיל, ולא הוה מתיישבא עמיה עדיין כדקא יאות, ועל דא כתיב (שם) ותחל רוח יהו"ה לפעמו, דכדין הוה שירותא, אוף הכא רוחיה אתער ביה ואזיל ואתער, ולא הוה מתיישבא עמיה למנדע. נבוכדנצר, ותתפעם רוחו, באתערותא הוה אתער על חד תרין, תייבין ואזלין ותייבין, ודא הוא כד"א (ש"א ג י) כפעם בפעם, פעם בהאי

זוהר חלק א דף קצד/ב

ופעם בהאי, ולא מתישבא דעתיה ורוחיה. וישלח ויקרא את כל חרטומי מצרים, אלין חרשין, ואת כל חכמיה, אלין חכימין בטיירא, וכלהו הוּו מסתכלן למנדע ולא יכילו לאדבקא. אמר רבי יצחק, אף על גב דאתמר דלא אחזיין ליה לבר נש אלא בההוא דרגא דיליה, שאני למלכים דאחזיין לון מלין עלאין ומשניין מבני נשא אחרנין, כמה דמלכא דרגיה עלאה על כל שאר אחרנין, הכי נמי אחזיאו ליה בדרגא עלאה על כל שאר אחרנין, כד"א את אשר האלהים עושה הראה את פרעה, אבל לשאר בני נשא לא גלי לון קב"ה מה דאיהו עבד, בר לנביאי או לחסידי או לחכימי דרא והא אוקמוה. תא חזי, כתיב אותי השיב על כני ואותו תלה, מכאן דחלמא אזיל בתר פשרא, השיב על כני, מאן, אלא דא יוסף, ואותו תלה, בההוא פשרא דקא פשר ליה, וכתיב ויהי כאשר פתר לנו כן היה:

וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריצהו מן הבור וגו', רבי אבא פתח ואמר, (תהלים קמז יא) רוצה יהו"ה את יראיו את המיחלים לחסדו, כמה קב"ה אתרעי בהו בצדיקיא, בגין דצדיקיא אינן עבדין (שלמא ועבדי) שלמא לעילא ועבדי שלמא לתתא, ואעלין כלה בבעלה, ובגין כך קב"ה אתרעי בהו באינן דדחלין ליה ועבדין רעותיה. למיחלים לחסדו, מאן אינן מיחלים לחסדו, הוי אימא אינן דמשתדלי באורייתא בליליא, ואשתתפו בהדי שכינתא, וכד אתי צפרא אינן מחכאן לחסדו, והא אוקמוה, בזמנא דבר נש אשתדל באורייתא בליליא חוטא דחסד אתמשיך עליה ביממא, כדכתיב (שם מב ט) יומם יצוה יהו"ה חסדו ובלילה שירה עמי, מאי טעמא יומם יצוה

יהו"ה חסדו, משום דבלילה שירה עמי, ובגין כך רוצה יהו"ה את יראיו כתיב, ולא ביראיו, כמאן דרעי ברעותיה לאחרא, ואתרעי ליה לאתפייסא בהדיה, ובגין כך רוצה יהו"ה את יראיו ולא ביראיו. כגוונא דא יוסף הוה עציב בעציבו דרוחא בעציבו דלבא, דהוה אסיר תמן, כיון דשדר פרעה בגיניה, מה כתיב ויריצוהו אתפייסו ליה, ואהדרו ליה מלין דחדוה, מלין למחדי לבא, בגין דהוה עציב מן בירא, תא חזי בקדמיתא נפל בבירא, בבירא אסתלק לבתר. רבי שמעון אמר, עד לא אירע ליוסף ההוא עובדא, לא אקרי צדיק, כיון דנטר ההוא ברית קיימא אקרי צדיק, וההוא דרגא דברית קדישא אתעטר בהדיה, ומאן דהוה (עביד) בבור בקדמיתא, אסתלק בהדיה, וכתיב ויריצוהו מן הבור, אסתלק מן דא, ואתעטר בבאר מים חיים. וישלח פרעה ויקרא את יוסף, לקרא ליוסף מבעי ליה, אלא ויקרא את יוסף דא קב"ה, דכתיב (שם קה יט) עד עת בא דברו אמרת יהו"ה צרפתהו, עד עת בא דברו, ה"ד ויקרא את יוסף, כתיב הכא ויקרא את יוסף, וכתיב התם ויקרא אל משה:

ויגלח ויחלף שמלותיו, בגין יקרא דמלכא והא אוקמוה. רבי אלעזר פתח (שם כג) ויבא ישראל מצרים ויעקב גר בארץ חם, תא חזי, דקב"ה מגלגל גלגולין בעלמא, ומקיים אסרין וקיומין, בגין לקיימא קיומא וגזרה דאיהו גזיר, דהא תנן, אלמלא חביבו ורחימו דרחים קב"ה לאבהן, הוה אתחזי לנחתא יעקב למצרים בשלשלי דפרזלא, וברחימו דלהון שלטיה ליוסף בריה, ועבד ליה מלכא דשליטא על כל ארעא, ונחתו כלהו שבטין ביקרא, ויעקב כמלכא. תא חזי מה כתיב, ויבא ישראל מצרים, ויעקב גר בארץ חם, כיון דכתיב ויבא ישראל מצרים, לא ידענא דיעקב גר בארץ חם, אמאי אצטריך דא, אלא ויבא ישראל מצרים דא קב"ה, ויעקב גר בארץ חם דא יעקב, דהא בגיניה דיעקב ובנוי אתת שכינתא למצרים, וקב"ה גלגל גלגולין,

זוהר חלק א דף קצה/א

ואחית ליה ליוסף בקדמיתא, דבזכותיה אתקיים ברית בהדיה, ושלטיה על כל ארעא. מה כתיב, שלח מלך ויתירהו, מושל עמים ויפתחהו, רבי שמעון אמר כתיב (תהלים קמו ז) יהו"ה מתיר אסורים וגו' (והא) והכא כתיב שלח מלך ויתירהו, אמאי מושל עמים ויפתחהו, אלא שלח מלך דא קב"ה, מושל עמים דא קב"ה, שלח מלך, מלך עלאה שלח ויתירהו, ומאן איהו דשלח (ליה), דא מלאך הגואל, דאיהו מושל עמים, דאיהו מושל על תתאי, וכלא מעם קב"ה איהו. ויריצוהו חסר וא"ו, ומאן איהו דא קב"ה, בגין דהא לית מאן דאסיר ופתח בר קב"ה, דכתיב (איוב יב יד) יסגור על איש ולא יפתח, וכתיב (שם לד כט) והוא ישקיט ומי ירשיע, ויסתר פנים ומי ישורנו, ועל גוי ועל אדם יחד, דהא כלא ביה, וכתיב (דניאל ד לב) וכמצביה עבד בחיל שמיא ודיירי ארעא, ולא איתי די ימחא בידיה ויאמר ליה מה עבדת, ובגין כך כתיב ויריצוהו מן הבור וגו', מאי ויריצוהו, כמה דאת אמר (איוב לג כו) יעתר אל אלוה וירצוהו, כגוונא דא ויריצוהו מן הבור, ולבתר ויבא אל פרעה. דבר אחר, ויריצוהו, דאמשך עליה חוטא דחסד, למיהב ליה חנא קמיה דפרעה, (מה כתיב) אלהי"ם יענה את שלום פרעה, בגין לאקדמא ליה שלום ולמפתח בשלום. רבי אבא אמר, תא חזי בההוא רשע דפרעה דאיהו אמר (שמות ה ב) לא ידעתי את יהו"ה, ופרעה חכים הוה מכל חרשוי, אלא ודאי שמא דאלהי"ם הוה ידע, דהא כתיב הנמצא כזה איש אשר רוח אלהי"ם בו, ובגין דמשה לא אתא לגביה אלא בשמא דיהו"ה ולא בשמא דאלהי"ם, ודא הוה קשיא קמיה מכלא, דאיהו הוה ידע דהא שמא דאלהי"ם שליט בארעא, ובשמא דיהו"ה לא הוה ידע, ועל דא קשיא קמיה שמא דא. ודא הוה דכתיב (שם ט יב) ויחזק יהו"ה את לב פרעה, דמלה דא הוה אתקיף לביה ואקשי ליה, ועל דא משה לא אודע ליה מלה דשמא אחרא, אלא שמא דיהו"ה בלחודוי ואוקמוה. פתח ואמר (תהלים קיג ה) מי כיהו"ה אלהינ"ו המגביהי לשבת וגו', מי כיהו"ה אלהינ"ו המגביהי לשבת, דאסתלק מעל כורסיה יקריה (ס"א על כורסי יקריה לעילא)

ולא אתגלי לתתא, דבשעתא דלא אשתכחו זכאין בעלמא, הא איהו אסתלק מנייהו ולא אתגלי להו, המשפילי לראות, בשעתא דאינון זכאין אשתכחו בעלמא, קב"ה נחית בדרגוי לקבלהון דתתאי, לאשגחא על עלמא לאוטבא להו, דהא כד זכאין לא אשתכחו בעלמא, איהו אסתלק ואסתיר אנפין מנייהו ולא אשגח עלייהו, בגין דצדיקייא אינון יסודא וקיומא דעלמא, דכתיב (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם. ועל דא קב"ה לא גלי שמיא קדישא בר לישראל בלחודוי, דאינון חולק עדביה ואחסנתיה, ועלמא פליג ליה קב"ה לממנן תריסין, והא אתמר דכתיב (דברים לב ח) בהנחל עליון גוים וגו', וכתיב (שם ט) כי חלק יהו"ה עמו יעקב חבל נחלתו. רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחה, אמר רבי יוסי לרבי חייא, תוהנא על האי דקאמר שלמה, דכל מלוי (מלין) סתימין ולא אתיידעון, דהא קהלת סתים (מלין) סתימין, פתח ואמר, (קהלת א ח) כל הדברים יגעים, לא יוכל איש לדבר, לא תשבע עין לראות, ולא תמלא אזן משמוע, כל הדברים יגעים, וכי כל הדברים יגעים אינון למללא, דקאמר לא יוכל איש לדבר, לא תשבע עין לראות ולא תמלא אזן משמוע, מאי טעמא אלין. אלא בגין דתרין מנהון ואינון עיינין ואודנין לא קיימין ברשותיה דבר נש, ופומא איהו ברשותיה, וכל (מה) אלין תלת לא יכלין לאשלמא כלא ולאדבקא כלא. אמר רבי חייא, הכי הוא, דדבורא דבר נש לא יכיל למללא, ועיינין למחמי, ואודנין למשמע, ואין כל חדש תחת השמש, ותא חזי, אפילו בריין וקסטורין דעבד קב"ה תחת השמש, לא יכלין למללא כל מלין דעלמא, ועינא לא יכיל

זוהר חלק א דף קצה/ב

למשלט ולמחמי ואודנא למשמע, ובגין כך שלמה דהוה ידע כל מלה הוה אמר דא. ותא חזי, כל עובדין דעלמא בכמה קסטורין תליין, וכל בני עלמא לא ידעין ולא משגיחין על מה קיימי בעלמא, ואפילו שלמה מלכא דהוה חכים מכל בני עלמא, לא יכיל לקיימא בהו. פתח ואמר, (קהלת ג יא) את הכל עשה יפה בעתו, גם את העולם נתן בלבם, מבלי אשר לא ימצא האדם את המעשה אשר עשה האלהי"ם וגו', תא חזי, זכאין אינון דמשתדלי באורייתא, וידעי לאסתכלא ברוחא (ס"א ברזא) דחכמתא, את הכל עשה יפה בעתו, כל עובדין דעבד קב"ה בעלמא, בכל עובדא ועובדא אית דרגא ממנא על ההוא עובדא בעלמא הן לטב הן לביש, מנהון דרגין לימינא, ומנהון דרגין לשמאלא. אזיל בר נש לימינא ההוא עובדא דעביד, ההוא דרגא ממנא (ס"א דימינא) לההוא סטרא, ועביד ליה סיועא, וכמה אינון דמסייעי ליה, אזל בר נש לשמאלא ועביד עובדוי, ההוא עובדא דעביד ממנא (ס"א דרגא דשמאלא) איהו לההוא סטרא, וקא מקטרג ליה ואוביל ליה לההוא סטרא ואסטי ליה. ובגין כך ההוא עובדא דעביד בר נש כדקא חזי, ההוא ממנא דסטור ימינא קא מסייע ליה, ודא הוא בעתו, יפה בעתו, דההוא עובדא מתקשרא בעתו כדקא חזי ליה. גם את העולם נתן בלבם, כל עלמא וכל עובדוי דעלמא לאו אינון אלא ברעותא דלבא, כד סליק ברעותא (דלבא, וכד סליק ברעותא) דבר נש, זכאין אינון צדיקיא דאמשיכו עובדין טבין, לאוטבא לון ולכל עלמא, ואינון ידעין לאתדבקא בעת שלום, ובחילא דצדקה דעבדין לתתא, אינון משכין לההוא דרגא דאקרי כל, לאנהרא בעתו. ווי לון לחייביא דלא ידעין עת דההוא עובדא, ולא משגיחין למעבד עובדיהון בעלמא על תקונא דאצטריך ליה לעלמא, ולא תקנא עובדא בההוא דרגא דאתחזי ליה, מאי טעמא, בגין דלא ידעין. ועל דא אתייהב כלא ברעותהון דבני נשא, דכתיב מבלי אשר לא ימצא האדם את המעשה אשר עשה האלהי"ם מראש ועד סוף, ובגין כך דאינון עובדין לא אתעבידו לאתקנא בדרגייהו כדקחזי, דיתכליל עובדא דא בדרגא דא, דלאו כתקונא אלא כפום רעותא דבר נש, מה כתיב בתריה, ידעתי כי אין טוב במ כי אם לשמוח ולעשות טוב בחייו, ידעתי כי אין טוב במ, באינון עובדין דלא אתעבידו כדקא יאות, כי אם לשמוח בכל מה דייתי עלוי, ולמיהב הודאה לקב"ה, ולעשות טוב בחייו. דהא אי ההוא עובדא גרים ליה בישא, בגין ההוא דרגא דקא ממנא עלוי, אית ליה למחדי ביה ולאודאה עליה, דאיהו

גרים ליה לנפשיה, ואיהו אזיל בלא ידיעא כציפרא דא בגו קוסטירא. וכל דא מנלן, דכתיב (שם ט יב) כי גם לא ידע האדם את עתו, כדגים שנאחזים במצודה רעה, וכצפרים האחוזות בפח, כהם יוקשים בני האדם לעת רעה כשתפול עליהם פתאום, כי גם לא ידע האדם את עתו, מאי עתו, עתו דההוא עובדא דקא עביד, כמה דאת אמר, את הכל עשה יפה בעתו, ובגין כך אינון כצפרים האחוזות בפח, ובגין כך זכאין אינון דמשתדלי באורייתא וידעי ארחוי ושבילוי דאורייתא דמלכא עלאה, למהך בה בארץ קשוט. ותא חזי, לעולם אל יפתח בר נש פומיה לביש, דאיהו לא ידע מאן נטיל ההיא מלה, וכד לא ידע בר נש אתכשל בה, וצדיקיא כד פתחי פומיהו כלהו שלם, תא חזי יוסף כד שרא למללא לפרעה, מה כתיב אלהי"ם יענה את שלום פרעה, אמר רבי יהודה, הא אתמר דקב"ה חס על שלמא דמלכותא, כד"א (שמות ו יג) ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים,

זוהר חלק א דף קצו/א

ואוקמוה. רבי חייא אמר, פרעה בעא לנסאה ליה ליוסף, ואחליף ליה חלמא, ויוסף בגין דהוה ידע דרגין, אסתכל בכל מלה ומלה, ואמר כך חמיתא כל מלה ומלה כדקא חזי, הה"ד ויאמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלהי"ם אותך את כל זאת אין נבון וחכם כמוך, אחרי הודיע אלהי"ם, אחרי הוית, בההיא שעתא דחלמית חלמא תמן הוית שכיח, ובגין כך אמר (ס"א אמת את כל זאת ידעת, ואיך ידעת פשריה) את כל זאת ידעת חלמא היך הוה, וידעת פשריה. א"ר יצחק, אי הכי יוסף אמר כלא חלמא ופשרא, כדניאל דאמר חלמא ופשריה, א"ל לאו האי כהאי, (ז"ח ל"ג דהא) יוסף אסתכל מגו מלולא דפרעה דהוה אמר בדרגין ידיען, וחמא ליה דקא טעה, ואמר ליה לאו הכי אלא הכי הוא, בגין דדרגין כסדרן אתיין, אבל דניאל לא אסתכל מגו מלולא דנבוכדנצר כלום, (דלא) וכולא קאמר ליה חלמא ופשריה, מה כתיב בדניאל (דניאל ב יט) אדין לדניאל בחזו די ליליא רזא גלי, בחזו די ליליא, מאן חזו די ליליא, דא גבריאל דאיהו חזו, חזו מן חזו. תא חזי מה כתיב (יחזקאל מג ב) והנה כבוד אלהי ישראל בא מדרך הקדים, וקולו כקול מים רבים, והארץ האירה מכבודו, מה כתיב בתריה, וכמראה המראה אשר ראיתי, כמראה אשר ראיתי בבאי לשחת את העיר, ומראות כמראה אשר ראיתי על נהר כבר, ואפול על פני, כל אלן מראות אינון שית, דאינון מראות, וחזו דחזו חזו אית ליה. לאתחזאה ביה גונון דלעילא, ואתחזון בההוא חזו, ואית חזו לחזו, וחזו לחזו דא על דא, וכלהו קיימין בדרגין ידיען, ושלטי, ואקרון חזו דליליא, ובהו מתפרשין כל חלמין דעלמא, ואלין אינון כגוונא דלעילא עלייהו. ובגין כך, דניאל בחזו דליליא רזא גלי, אתגלי לא כתיב, אלא רזא גלי, חד מאלין דרגין גלי ליה ההוא חלמא ופשריה. אבל יוסף מגו מלוי דפרעה אסתכל בדרגין עלאין וקאמר. ובגין כך פקדיה על כל ארעא דמצרים, בגין דקב"ה מדיליה דיוסף קא יהיב ליה, פומא דלא נשק לעבירה, כתיב ועל פיך ישק כל עמי, ידא דלא קריב לעבירה, כתיב ויתן אותה על יד יוסף, צואר דלא קריב לעבירה, כתיב וישם רביד הזהב על צוארו, גופא דלא קריב לעבירה, וילבש אותו בגדי שש, רגל דלא רכיב לעבירה, כתיב וירכב אותו במרכבת המשנה אשר לו, המחשבה דלא חשב, נקרא נבון וחכם, לב שלא הרהר, ויקראו לפניו אברך, וכלא מדיליה נטל. מה כתיב, ויצא יוסף מלפני פרעה ויעבר בכל ארץ מצרים, אמר רבי חזקיה, מאי טעמא ויעבור בכל ארץ מצרים, בגין לשלטאה, דמכרזי קמיה הכי, ובגין למכנש עבורא בכל אתר ואתר, רבי אלעזר אמר, כנש יוסף עיבור בכל אתר, בגין דלא יתקב. אמר רבי שמעון, כל מה דעבד קב"ה כלא איהו לגלגלא גלגולין בגין דבעי לקיימא קיומא, תא חזי, כד ברא קב"ה עלמא, אייתי כל מה דאצטריך עלמא בקדמיתא, ולבתר אייתי ליה לבר נש לעלמא, ואשכח מזונא. (ז"ח ל"ג תא חזי) כגוונא דא קב"ה אמר לאברהם (בראשית טו יד) ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו', ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, כד אתא יוסף לארעא דמצרים לא אשתכח בה רכוש גדול, גלגל גלגולין ואייתי כפנא על

עלמא, וכל עלמא הוו מייתין כספא ודהבא למצרים, ואתמלי כל ארעא דמצרים כספא ודהבא, לבתר דאתתקן כלא ברכוש גדול, אייתי יעקב למצרים, דהכי ארחי דקב"ה, בקדמיתא ברי (ס"א אקדים) אסוותא ולבתר מחי, כך בקדמיתא אתקין רכוש גדול, ולבתר

זוהר חלק א דף קצ"ב

אייתי לון לגלותא, ועל דא גלגל גלגולין ואייתי כפנא על כל עלמא, בגין דליהוין מייתין כספא ודהבא כל עלמא למצרים. תא חזי, בגין כך יוסף דאיהו צדיק איהו גרים עותרא כספא ודהבא לנטלא ישראל, כדכתיב (תהלים קה לז) ויוציאם בכסף וזהב, ואין בשבטיו כושל, ומן ידא דצדיק אתא דא לישראל, וכלא למזכי לון לעלמא דאתי. פתח ואמר, (קהלת ט ט) ראה חיים עם אשה אשר אהבת וגו', תא חזי האי קרא ברזא עלאה איהו ואוקמוה, ראה חיים, אלין חייך דעלמא דאתי, דזכאה הוא בר נש דזכי ביה כדקא יאות, עם אשה אשר אהבת, דא כנסת ישראל, בגין דבה כתיב אהבה, דכתיב (ירמיה לא ג) ואהבת עולם אהבתיך, אימתי בשעתא דסטרא דימינא אחיד בה, דכתיב (שם) על כן משכתיך חסד. כל ימי חיי הבלך, בגין דאיהי אתקשרת בחיים, ואיהי עולם דחייך שריין ביה, דהא עלמא דא לא שריין ביה חיים, בגין דאינון תחת השמש, ולא מטאן הכא אינון נהורין דההוא שמשא, ואסתלקו מעלמא מיומא דאתחריב בי מקדשא, דכתיב (ישעיה יג י) חשך השמש בצאתו וגו', מאי חשך השמש, דסליק נהוריה ולא נהיר, כד"א (שם נז א) הצדיק אבד וגו'. כי הוא חלקך בחיים, דא הוא שמשא בסיהרא, ובעינן למיעל סיהרא בשמשא, ושמשא בסיהרא, דלא לאפרשא לון, ודא הוא חולקא דבר נש למיעל בהו לעלמא דאתי. מה כתיב בתריה, (קהלת ט י) כל אשר תמצא ירך לעשות בכחך עשה, כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הולך שמה, האי קרא אית לאסתכלא ביה, כל אשר תמצא ירך לעשות, וכי הותרה רצועה למעבד בר נש כל מה דיכיל, אלא לעשות בכחך כתיב, מאי בכחך, דא נשמתיה דבר נש, דאיהי חילא דבר נש למזכי בה לעלמא דין ולעלמא דאתי. דבר אחר, בכחך, דא היא אשה דקאמרן, דאיהי חילא לאתתקפא בה בעלמא דין ובעלמא דאתי, ובעי בר נש למזכי בה בהאי עלמא בהאי חילא, בגין דיתתקף בה בההוא עלמא, מאי טעמא, בגין דלבתר דיפוק בר נש מהאי עלמא, לית ביה חילא למעבד מידי, ולומר השתא מכאן ולהלאה אעביד עובדין טבין, דודאי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר וגו', אי לא זכי בר נש בהאי עלמא, לא יזכי ביה לבתר בההוא עלמא, ואוקמוה מאן דלא אתקין זוודין למיהך מהאי עלמא, לא ייכול בההוא עלמא, ואית עובדין טבין דעביד בר נש בהאי עלמא דייכול מנייהו הכא, וכלא אשתאר לעלמא דאתי ולאשתא מנייהו. תא חזי, יוסף זכה בהאי עלמא וזכה בעלמא דאתי, בגין דבעא לאתאחדא באשה יראת יהו"ה, כמה דאת אמר (בראשית לט ט) וחסאתי לאלהי"ם, ובגין כך זכה למשלט בהאי עלמא, וזכה לון לישראל. מה כתיב (שם מז יד) וילקט יוסף את כל הכסף, והכי אתחזי, דהא ההוא נהר דנגיד ונפיק איהו לקיט כלא, וכל עותרא ביה קיימא, ודא היא רזא דכתיב (שם א יז) ויתן אותם אלהי"ם ברקיע השמים, וכלא איהו כדקא יאות, דודאי יוסף בעי למשלט על מלכותא. ותא חזי, כתיב וירכב אותו במרכבת המשנה, מאן מרכבת המשנה, קב"ה עביד ליה לצדיק שליטא, בגין דהא מניה אתון עלמא, ואצטריך לאתזנא, וקב"ה אית ליה רתיכא עלאה, ואית ליה רתיכא תתאה, רתיכא תתאה איהי מרכבת המשנה, ויוסף צדיק אקרי, וליה אתחזי למהוי רכיב על מרכבת המשנה אשר לו לקב"ה, וכלא איהו ברזא למהוי כגוונא דלעילא:

תא חזי ויקראו לפניו אברך, מאי אברך, קשירו, דאתקשר שמשא בסיהרא, וכלא כרעין לקבל אתר דא, ונתון אותו על כל עלמא, וכלהו אודן לגביה,

זוהר חלק א דף קצז/א

ובגין דא כלא ברזא עלאה איהו. תא חזי, קב"ה עבד מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקייעא, וכלא דא כגוונא דא, וכל מה דאתעביד בארעא, קיימא קמי קב"ה בקדמיתא. תא חזי, מלכותא קדישא לא קביל מלכותא שלימתא עד דאתחבר באבהו, בגין דקב"ה עבד לה למלכו עלאה לאתנהרא מרזא דאבהו, וכד יוסף הצדיק נחת למצרים בקדמיתא, איהו משיך לה לשכינתא לבתר עמיה, דהא שכינתא לא אזלא אלא בתרא דצדיק, ובגין כך אתמשך יוסף למצרים בקדמיתא, ונטיל כל עותרא דעלמא כדקא יאות, ולבתר נחתת שכינתא למצרים וכלהו שבטין בהדה. ובגיני כך יוסף דנטר ליה לברית, זכה לאתעטרא באתריה, וזכה למלכותא דלעילא, ולמלכותא דלתתא, ועל דא כל מאן דנטר ברית קדישא כאילו קיים אורייתא קדישא כולה, דהא ברית שקיל ככל אורייתא:

וירא יעקב כי יש שבר במצרים, ויאמר יעקב לבניו וגו', רבי חייא פתח ואמר, (זכריה יב א) משא דבר יהו"ה על ישראל נאם יהו"ה, נוטה שמים ויוסד ארץ, ויוצר רוח אדם בקרבו, האי קרא אית לאסתכלא ביה, משא דבר יהו"ה, בכל הני אתר דקאמר משא, משא אמאי, אלא בכל אתר דאיהו על דינא דשאר עמין ואמר משא, לטב, בכל אתר דאיהו על ישראל ואמר משא, לבייש. בכל אתר דאיהו על דינא דשאר עמין לטב, בגין דמשא מטולא איהו, כביכול מטולא איהו עליה דקב"ה שלום דעמין עכו"ם, וכד אתגזר דינא עלייהו מעבר מניה ההוא מטולא דאיהו סביל עלייהו, בכל אתר דדינא אתגזר עלייהו דישראל ואמר משא, כביכול מטולא איהו עליה דקב"ה, ובגין כך משא, מהאי גיסא ומהאי גיסא מטולא איהו. כיון דאמר נוטה שמים ויוסד ארץ, אמאי אצטריך ויוצר רוח אדם בקרבו, וכי לא הוינא ידעי דאיהו יוצר רוח אדם, אלא לאחזאה דרגא ידיעא דכל רוחין ונשמתינ דעלמא בההוא דרגא קיימין. רבי שמעון אמר, האי קרא קשיא, אי אמר ויוצר רוח אדם ולא יתיר יאות, אבל בקרבו מהו, אלא רזא איהו בתרין סטרין, דהא מההוא נהר דנגיד ונפיק, מתמן נפקי ופרחי נשמתינ כלהו, ואתכנישו באתר חד, וההוא דרגא איהו יוצר רוח אדם בקרבו, והאי כאתתא דאתעברא מן דכורא, וההוא ולדא צרת לה במעהא, עד דאצטייר כלא בציורא שלימו במעהא, כך ויוצר רוח אדם בקרבו, בקרבו קיימא, עד דאתברי בר נש בעלמא ויהב ליה. דבר אחר, ויוצר רוח אדם בקרבו, בקרבו דאדם ממש, (ז"ח ל"ג מאי טעמא) בגין דכד אתברי בר נש וקב"ה יהב ליה נשמתינ ונפיק לאוירא דעלמא, ההוא רוחא דבגויה לא אשכח גופא לאתפשטא בגויה, וקיימא בסטרא חד בגויה, וכד בר נש אתפשט גופיה, ההוא רוחא אתפשט ויהיב ביה חילא, וכן כגוונא דגופא אתרבי, הכי רוחא יהיב חילא ביה לאתתקפא בר נש בהדיה, ובגין כך יוצר רוח אדם בקרבו ממש. ואי תימא יוצר רוח אדם מהו, בגין דההוא רוחא אצטריך חילא דלעילא יתיר לאסתייעא בהדיה, ועל דא קב"ה איהו יוצר רוח אדם בקרבו, ויהיב ליה סיועא בבר נש. תא חזי, כד ההוא רוחא אצטריך סיועא, כגוונא דאיהו ההוא בר נש, וכגוונא דההוא גופא אתתקן, הכי נמי ההוא רוחא מתקנין ליה, ואוספין ליה רוחא לאתתקנא, ודא הוא יוצר רוח אדם בקרבו. ותא חזי, כיון דאתאביד יוסף מאבוי, יעקב אביד ההוא תוספת רוחא דהוה ליה, ואסתלקת מניה שכינתא, לבתר מה כתיב (בראשית מה כז) ותחי רוח יעקב אביהם, וכי עד השתא

זוהר חלק א דף קצז/ב

מית הוה, אלא ההוא תוספת רוחא ושכינתא אסתלק מניה ולא הוה בגויה, בגין דעצבונא דהוה ביה גרמא ליה, (גרמא ליה הא), דלא הוה רוחיה בקיומיה, ובגין כך ותחי רוח יעקב אביהם. והכא כתיב וירא יעקב, דעד כען לא אתבשר, מנא הוה ידע, אלא וירא יעקב, דחמא לכל דיירי ארעא דאזלי למצרים ומייתן עבורא, הה"ד וירא יעקב. רבי יצחק אמר, תא חזי, דוד מלכא זכה לאתחברא באבהו, וירית דוכתיה בגווייהו, הה"ד (תהלים קיח כב) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. (מאמר הבא נדפס בפרשת וארא דף לא ע"א) רבי ייסא ורבי חזקיה הוו אזלי מקפוטקיא ללוד, והוה עמהון חד יודאי, במטול דקפטירא דחמרא, עד דהוו אזלי, אמר רבי ייסא לרבי חזקיה, אפתח פומך ואימא חד מלה מאינון מילי מעלייתא דאורייתא, דאת אמר בכל יומא קמי בוצינא קדישא, פתח ואמר (משלי ג יז) דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום, דרכיה דרכי נעם, אלין ארחין דאורייתא, דמאן דאזיל בארחי דאורייתא קב"ה אשרי עליה נעימותא דשכינתא, די לא תעדי מניה לעלמין, וכל נתיבותיה שלום, דכלהו נתיבין דאורייתא כלהו שלם, שלם ליה לעילא, שלם ליה לתתא, שלם ליה בעלמא דין, שלם ליה בעלמא דאתי. אמר ההוא יודאי, אסתרא בקיסטרא בהאי קרא אשתכח, אמרו ליה מנין לך, אמר לון מאבא שמענא, ואוליפנא הכא בהאי קרא מלה. פתח ואמר, האי קרא בתרין גוונין איהו, ובתרין סטרין, קרי ביה דרכים, וקרי ביה נתיבות, קרי ביה נעם, וקרי ביה שלום, מאן דרכים ומאן נתיבות, מאן נעם ומאן שלום. אלא דרכיה דרכי נעם, היינו דכתיב (ישעיה מג טז) הנותן בים דרך, דהא בכל אתר דאקרי באורייתא דרך, הוא אורח פתיחא לכלא, כהאי ארחא דאיהו פתיח לכל בר נש, כך דרכיה דרכי נעם, אלין דרכים דאינון פתיחן מאבהו, דכראן בימא רבא, ועאלין בגויה, ומאינון אורחין מתפתחין לכל עיבר ולכל סטרי עלמא. והאי נעם הוא נעימו דנפק מעלמא דאתי, ומעלמא דאתי נהרין כל בוצינין, ומתפרשן לכל עיבר, וההוא טיבו וההוא נהורא דעלמא דאתי דינקין (נ"א דירתין) אבהו, אקרי נעם. דבר אחר, עלמא דאתי אקרי נעם, וכד אתער עלמא דאתי, כל חדו וכל טיבו וכל נהורין וכל חירו דעלמא אתער, ובגיני כך אקרי נעם. ועל דא תנינו, חייבין דגיהנם בשעתא דעאל שבתא נייחין כלהו, ואית להו חירות ונייחא, בשעתא דנפק שבתא, אית לן לאתערא חידו עלאה עלנא, דנשתזיב מההוא עונשא דחייביא דאתדנו (ס"א דאהדרו) מההיא שעתא ולהלאה, ואית לן לאתערא ולימא (תהלים צ יז) ויהי נעם יהו"ה אלהינו עלינו, דא הוא נעם עלאה, חידו (ס"א חירו) דכלא, ועל דא דרכיה דרכי נעם. וכל נתיבותיה שלום, מאן נתיבותיה, אלין אינון שבילין דנפקין מלעילא, וכלהו נקיט לון ברית יחידאי, דאיהו אקרי שלום, שלמא דביתא, ואעיל לון לימא רבא, כד איהו בתוקפיה, וכדין יהיב ליה שלמא, הה"ד וכל נתיבותיה שלום (ע"כ). תא חזי, יוסף ברית שלום הוה, והוה במצרים מלכא ושליט על ארעא, ויעקב בגין דאסתלק מניה שכינתא לא הוה ידע, ועם כל דא יעקב הוה ליה תברא, בגין למזבן עבורא במצרים, וחמא דאיהו תבירא על תבירא, דיחתון בנוי למצרים. ויאמר יעקב לבניו למה תתראו, בגין דלא תחמון גופייכו אלא כרעבין, כגוברין דלית לון שבעא, אמר רבי חזקיה, ודאי רזא הכא, דהא בכל זמנא דצערא איהו בעלמא, לא בעי בר נש לאחזאה גרמיה בשוקא, בגין דלא יתפס בחובו, ועל דא אמר למה תתראו והא אתמר. דבר אחר, וירא יעקב כי יש

זוהר חלק א דף קצח/א

שבר במצרים, עבור ממש, דהא קב"ה על דא שדר כפנא בעלמא, בגין לנחתא ליעקב ובנוי לתמן, ועל דא חמא בני ארעא דהוו מייתין מתמן עבור. וירא יעקב כי יש שבר במצרים, בשעתא דמית יצחק אתו יעקב ועשו למפלג, עשו נפק מחולקיה דארעא ומכלא, ויעקב דיסבול גלותא יטול כלא, ועל דא חמא ההוא תבירא דהוה ליה במצרים הוא ובנוי למסבל גלותא, ועל דא ויאמר יעקב לבניו למה תתראו, מקמי דינא דלעילא, דלא ישתכח עלייכו מקטרגא, ויאמר הנה שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שמה, הא אוקמוה רד"ו חושבן דא הוה ישראל במצרים:

ויוסף הוא השליט על הארץ וגו', רבי ייסא פתח ואמר, (תהלים כז ו) ועתה ירום ראשי על אויבי סביבותי, ואזבחה באהלו זבחי תרועה, אשירה ואזמרה ליהו"ה, תא חזי, כד קב"ה אתרעי ביה בבר נש, זקיף ליה על כל בני עלמא, ועביד ליה רישא דכלא, וכלהו שנאווי אתכפיין תחותוי. דוד מלכא שנאו ליה אחוי דחו ליה מנייהו, קב"ה ארים ליה על כל בני עלמא, אתא חמוי ערק מקמיה, קב"ה ארים ליה על כל מלכותיה, וכלהו הוו כרעין וסגדין קמיה, ויוסף דחו ליה אחוי, לבתר כלהו כרעו וסגידו קמיה הה"ד ויבאו אחי יוסף וישתחוו לו אפים ארצה. דבר אחר, ועתה ירום ראשי, מאי ועתה כמו ואתה. רבי יהודה אמר, הא אתמר עת דאיהו דרגא עלאה, ומאן איהו ההוא עת, דא ה"א ואקרי עתה, ועתה דא איהו ובי דיניה. ירום ראשי, לארמא לה ביקרא ומלכותא, על אויבי סביבותי, אלין שאר מלכי ארעא, ואזבחה באהלו, דא ירושלם, באהלו, דא אהל מועד, זבחי תרועה, למשמע כל עלמא, אשירה ואזמרה, מההוא סטרא דתרועה היא, דהא מתמן מההוא סטרא דתרועה אתיא שיר ותושבחתא. דבר אחר, ועתה ירום ראשי, דא כנסת ישראל, על אויבי סביבותי, דא עשו וכל אפרכין דיליה, ואזבחה באהלו, אלין ישראל, זבחי תרועה, דכתיב (שם נא יט) זבחי אלהי"ם רוח נשברה, בגין לאעברא דינא מעלמא, אשירה ואזמרה, לאודאה ולשבחא לקב"ה בלא פסיקו לעולם. דבר אחר, ועתה ירום ראשי בכלא, יצר טוב על יצר רע, דכתיב על אויבי סביבותי, דא יצר הרע דאיהו סחרניה דבר נש ואיהו שנאיה בכלא, ואזבחה באהלו זבחי תרועה, דא אורייתא דאתיהיבת מסטרא דאשא, כדכתיב (דברים לג ב) מימינו אש דת למו, דהא בגין אורייתא ירום רישיה, ואתברו כל שנאווי קדמוי, כדכתיב (תהלים יח מ) תכריע קמי תחת. דבר אחר, ועתה ירום ראשי, לאתכללא באבהן, דהא דוד מלכא אית ליה לאתדבקא באבהן, וכדין יתרומם ויסתלק לעילא, ואיהו בחד קשורא בהו, על אויבי סביבותי, אלין אינון דבסטר שמאלא, כלהו מארי דינין דמתכונין לחבלא, וכדין שמשא אתחבר בסיהרא והוי כלא חד. תא חזי, כתיב ויוסף הוא השליט על הארץ, דא שמשא דשליט בסיהרא, ונהיר לה וזן לה, הוא המשביר לכל עם הארץ, דהא ההוא נהר דנגיד ונפיק מניה אתזנו כלהו, ומתמן פרחין נשמתין לכלא, ובגין דא כולהו סגדין לגביה דההוא אתר, דהא לית לך מלה בעלמא דלא תלי במזלא ואוקמוה:

ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו, רבי אלעזר פתח ואמר, (תהלים מט ו) למה אירא בימי רע עון עקבי יסבני, תא חזי, תלת אינון דדחלין ולא ידעין ממה דחלין ואוקמוה, אבל אית מאן דדחיל ולא ידע ממה איהו דחיל, בגין אינון חטאי דלא ידע דאינון חטאין ולא אשגח בהו, ואיהו דחיל מימי רע. מאן אינון ימי רע, אלין אינון יומין, דאינון אזדמנן בההוא

זוהר חלק א דף קצח/ב

רע, ומאן אינון (ד"א איהו) דא יצר הרע דאיהו אקרי רע, ואית ליה יומין ידיען, דאתיהיב ליה רשו בעלמא, לאסטאה לכל אינון דמסאבי ארזייהו, דמאן דאתי לאסתאבא מסאבי ליה, ואלין אינון אקרון ימי רע, ואלין ממנן על אינון חובין דדשין בהו בני נשא בעקבייהו. תא חזי, כל אינון דמסאבי ארזייהו, כמה חבילי טהירין אזדמנן לגבייהו ומסאבי להו, דבארזא דבעי בר נש למיהך, בההוא ארזא מדברין ליה ממש, אתי בר נש לאתדכאה כמה אינון דמסייעין ליה. הא תנינן, דכד בר נש קם בצפרא, בעי לאסחאה ידוי מגו נטלא דמיא, דאיהו מאנא ליטול מניה מיא, מגו מאן דאסחי ידוי בקדמיתא כמה דאוקמוה, ותא חזי, בגין נטלא דא אוקימנא מלה. ותו דבעיא ליה לבר נש לנטלא ידא ימינא בשמאלא, בגין לשלטאה ימינא על שמאלא, ויסתחי ימינא מן שמאלא, ובגין כך איהו נטילא, ועל דא מאן דנטיל ידוי יטול ימינא בשמאלא, לאשלטא ימינא על שמאלא, בגין דלא יהיב דוכתא ליצר הרע לשלטאה כלל, והא אוקימנא. תא חזי, בשעתא דדינא בישא שלטא, לא אתיב ידיה מלאבאשא, ובשעתא דימינא שלטא על עמין עעכו"ם לתברא

לון, חייס קב"ה עלייהו ולא שצי לון, ובגין כך כל מאן דאיהו חטי, באינן חטאין דדש בהו ברגלוי, לא ידע בהו ודחיל תדירא. דוד מלכא הוה אסתמר תדיר מחובין אלין, וכד הוה נפיק לקרבא הוה מפשפש לון, ועל דא לא דחיל לאגחא עמהון קרבא. ותא חזי ארבע מלכין הוו מאן דשאיל דא לא שאיל דא, דוד אמר (תהלים יח לח) ארדוף אויבי ואשיגם, ולא אשוב עד כלותם, מאי טעמא בגין דהוה אסתמר מאלין חובין, ולא יהיב דוכתא לשנאוי לשלטאה, ועל דא בעי למרדף אבתרייהו תדיר, ולא ירדפון אינן אבתריה למתבע חובוי ויפול בידייהו. אסא הוה דחיל יתיר, אף על גב דהוה מפשפש בחטאוי, ולא כדוד מלכא איהו, בעי למרדף אבתרייהו ולא יגיח לון, ויקטול לון קב"ה, וכך הוה, דכתיב (דה"ב יד יב) וירדפם אסא והעם אשר עמו וגו', וכתיב ויגוף יהו"ה את הכושים לפני אסא ולפני יהודה וינוסו הכושים, (וכן) דוד מה כתיב ביה, (ש"א ל יז) ויכם דוד מהנשף ועד הערב למחרתם, אבל אסא איהו רדיף וקב"ה מחי. יהושפט מלך יהודה, אוף הכי נמי הוה שאיל ואמר, לא יכילנא למרדף ולא לקטלא, אלא אנא אזמר ואת קטיל לון, בגין דלא הוה מפשפש כל כך כאסא, וקב"ה עבד ליה הכי, דכתיב (דה"ב כ כב) ובעת החלו ברנה ותהלה, נתן יהו"ה מארבים על בני עמון מואב והר שעיר הבאים ליהודה וינגפו. חזקיה מלך יהודה, אוף הכי נמי אמר, אנא לא יכילנא לא לזמרא ולא למרדף ולא לאגחא קרבא, בגין דדחיל מאלין חובין דקאמרן, מה כתיב (מ"ב יט לה) ויהי בלילה ההוא, ויצא מלאך יהו"ה ויך במחנה אשור מאה ושמונים וחמשה אלף, וישכימו בבקר והנה כלם פגרים מתים, וחזקיה הוה יתיב בביתיה ושכיב בערסיה, וקב"ה קטיל לון. ומה צדיקים אלין הוו דחלין מאלין חובין, שאר בני עלמא על אחת כמה וכמה, בגין כך אית ליה לבר נש לאסתמרא מאלין חובין, ולפשפשא בהון כדקאמרן, בגין דלא ישלטון עלוי אינן ימי רע, דלא מרחמי עליה. תא חזי, ויכר יוסף את אחיו בשעתא דנפלו בידיה איהו רחים עלייהו, בגין דאיהו שלים, והם לא הכירוהו, דאינן שמעון ולוי אתו מסטרא דדינא קשיא, ועל דא לא רחימו עליה, דהא כל אינן מאריהון דדינא קשיא, לא מרחמי עלייהו דבני נשא בשעתא דנפלי בידייהו. ובגין כך אמר דוד (תהלים מט ו) למה אירא, יראתי לא כתיב, אלא אירא (אלא) דאית (נ"א דלית) לי למדחל

זוהר חלק א דף קצט/א

מאינן ימי רע כדקאמרן, עון עקבי יסבני, מאן עקבי, אלין אינן ברזא דמהימנותא, דכתיב (בראשית כה כו) וידו אוחזת בעקב עשו, דא הוא עקב, ואינן עקיבין דמסתכלין בהו תדיר בההוא חובא דדש ביה בר נש תדיר בעקבוי. תא חזי מה כתיב, (ישעיה ה יח) הוי מושכי העון בחבלי השוא, וכעבות העגלה חטאה, בחבלי השוא, דדש ביה בעקבא ולא חייש עליה, ולבתר אתתקף ואתעביד (בחבלי השוא) כעבות העגלה, ואתתקף ההוא חטאה, ואסטי ליה בהאי עלמא ובעלמא דאתי, זכאין אינן צדיקייא דידיעין לאסתמרא מחוביהון, ואינן מפשפשין תדיר בעובדייהו, בגין דלא ישתכח עלייהו מקטרגא בהאי עלמא, ולא יסטון עלייהו לעלמא דאתי, דהא אורייתא מתקנא להו ארחין ושבילין למיהך בהו, דכתיב (משלי ג יז) דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום:

ויזכור יוסף את החלומות אשר חלם להם וגו', רבי חייא פתח ואמר, (שם כד יז) בנפול אויבך אל תשמח, ובכשלו אל יגל לבך, תא חזי קב"ה עבד ליה לבר נש דיזכי ליקרא דיליה, ולשמשא קמיה תדירא, ולאשתדלא באורייתא יממא ולילי, בגין דקב"ה אתרעי בה באורייתא תדיר, וכיון דברא קב"ה לאדם, יהב קמיה אורייתא, ואוליף ליה בה למנדע ארחהא. מנלן, דכתיב (איוב כח כז) אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה, ולבתר ויאמר לאדם הן יראת יהו"ה היא חכמה, וסור מרע בינה, כיון דאסתכל בה ולא נטיר לה, עבר על פקודא דמאריה, ואתפס בחוביה, וכל אינן דעברו על מלה חזא דאורייתא אתפסו בה. שלמה מלכא דאתחכם על כל בני עלמא, עבר על

מלה חדא דאורייתא, וגרים ליה לאתעברא מלכותיה מניה, ולא תפלא מלכותא מן בנוי, מאן דאעבר על אורייתא על אחת כמה וכמה. ויוסף דהוה ידע אורייתא, ואחוי נפלו בידיה, אמאי גלגל עליהו כל גלגולא דא, והא איהו ידע אורייתא דאוליף ליה אבוי, אלא ח"ו דיוסף גלגל עליהו גלגולין לנקמא מניהו, אלא כל דא לא עבד אלא לאיתאחא לאחווה בנימן לגביה, דתיאובתיה הוה לגביה, ואיהו לא שבק לאחוי למנפל, דהא כתיב ויצו יוסף וימלאו את כליהם בר וגו', וכל דא בגין דלא ינפלון. רבי יהודה אמר, כד ברא קב"ה לסיהרא, הוה אסתכל בה תדיר, כדכתיב (דברים יא יב) תמיד עיני יהו"ה אלקיך בה, אשגחותא דיליה בה תדיר, וכתיב אז ראה, דהא שמשא באשגחותא דיליה בה אתנהיר, ויספרה, מאי ויספרה, כמה דאת אמר (איוב כח ו) מקום ספיר אבניה, הכינה, דאיהי יתבא בתקונא בתריסר תחומין, מתפלא בשבעין קסירין, אתקין לה בשבעה סמכין עלאין, לאתנהרא וליתבא על שלימו, וגם חקרה, לאשגחא עלה תדיר, זמנא בתר זמנא דלא פסיק לעלמין. ולבתר אזהר ליה לבר נש, ואמר, ויאמר לאדם הן יראת יהו"ה היא חכמה, וסור מרע בינה, דהאי מתעטרא על תתאי, לדחלא ולמנדע ליה לקב"ה בגינה, וסור מרע בינה, ברירו מפסלותא, דלא למקרב בהדיה, וכדין אשגחותא (נ"א אשכחותא) דבינה למנדע ולאסתכלא ביקרא דמלכא עלאה. רבי יוסי קם בליליא חד לאשתדלא באורייתא, והוה תמן עמיה חד יודאי דאערע ביה בההוא ביתא, פתח רבי יוסי, ואמר (משלי י ב) לא יועילו אוצרות רשע, וצדקה תציל ממות, לא יועילו אוצרות רשע, אלין אינון דלא משתדלי באורייתא, ואזלי בתר מלי דעלמא ולמכנש אוצרין דחיובא, מה כתיב (קהלת ה יג) ואבד העושר ההוא בענין רע, בגין דאינון אוצרות רשע. וצדקה תציל ממות, אלין דמשתדלי באורייתא וידעין אורחא לאשתדלא בה, דהא אורייתא עץ חיים אקרי, ואתקריאת צדקה, דכתיב (דברים ו כה) וצדקה תהיה לנו. דבר אחר, וצדקה תציל ממות, דא צדקה ממש, ובתרין גוונין איהו ובתרין סטרין, קרי ביה אורייתא,

זוהר חלק א דף קצט/ב

וקרי ביה צדקה, וכלא חד, אמר ההוא יודאי, וקרי ביה שלום, אמר רבי יוסי, הכי הוא ודאי דאקרי שלום. קם ההוא יודאי ואשתתף בהדיה, פתח ההוא יודאי ואמר, (משלי כח יט) עובד אדמתו ישבע לחם, ומרדף רקים ישבע ריש, האי קרא קשיא, וכי שלמה מלכא דאיהו חכים מכל בני עלמא, היך אמר דישתדל בר נש למפלא ארעא ולאשתדלא אבתריה, וישבוק חיי עלמא, אלא רזא איהו. פתח ואמר (בראשית ב טו) ויקח יהו"ה אלהי"ם את האדם ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה, ואוקמוה ברזא דקרבנין איהו, תא חזי, לעבדה דא מלכא עלאה, ולשמרה דא מלכא תתאה, עלמא עלאה ועלמא תתאה, לעבדה (לדכורא) ברזא דזכור, ולשמרה ברזא דשמור, ובגין כך עובד אדמתו דא גן עדן, דאצטריך למעבד ולמפלא, ולאמשכא לה ברכאן מלעילא, וכד אתברכא ואתמשכא לה ברכאן מלעילא, איהו נמי אתברך בהדה. תא חזי, דכהנא דמברך מתברך, כד"א (במדבר ו כז) ואני אברכם, ובגין כך עובד אדמתו ישבע לחם, דא הוא מזונא דלעילא, ומרדף רקים, מאן דיתדבק בסטרא אחרא דאיהו מרדף רקים, ישבע ריש ודאי, אמר רבי יוסי, זכאה אנת דזכית להאי מלה. תו פתח ואמר קרא אבתריה, (משלי כח כ) איש אמונות רב ברכות, דא הוא בר נש דמהימנותא דקב"ה ביה, כגון רבי ייסא סבא, דאף על גב דהוה ליה מיכלא דההוא יומא למיכל, לא הוה מתקין ליה עד דשאיל מזוניה קמי מלכא קדישא, לבתר דצלי צלותיה ושאיל מזוניה קמי מלכא, כדין הוי מתקין, והוה אמר תדיר לא נתקין עד דינתנון מבי מלכא. ואץ להעשיר לא ינקה, בגין דלא בעא לאשתדלא באורייתא, דאיהי חיינ דעלמא דין וחיינ דעלמא דאתי, השתא דאיהי שעתא לאשתדלא באורייתא נשתדל. פתח ההוא גברא ברזא דחלמא ואמר, ויזכור יוסף את החלומות אשר חלם להם וגו', ויזכור יוסף את החלומות, וכי יוסף אמאי (נ"א אמר או) אדכר לון אינון חלומות דחלם להו, ומה סגיא ליה אלו לא אדכר להו, דהא יוסף חכים

הוה, וכתוב (משלי יג טז) כל ערום יעשה בדעת וכסיל יפרוש אולת, אבל כיון דחמא דאינון אתו וסגדי ליה אפין על ארעא, כדין אדכר ממה דחלם להו כד הוה עמהון, דכתיב והנה קמה אלמתי וגם נצבה והנה תסבינה אלמותיכם ותשתחוינה לאלמתי. אמר יוסף בשעתא דחמא דכרעין אחוי קמיה, דכתיב ויבאו אחי יוסף וישתחוו לו אפים ארצה, כדין ויזכור יוסף את החלומות אשר חלם, דהא חמא דהו מתקיימי. תו ויזכור יוסף את החלומות אשר חלם, אדכר לון בגין דלית נשיו קמי קב"ה, דהא חלמא דאיהו טבא בעי בר נש לאדכרא ליה דלא יתנשי, וכדין אתקיים, דהא כמה דאתנשי קמיה דבר נש, הכי אתנשי עליה. תא חזי חלמא דלא אתפשר כאגרתא דלא מתקריא, ותא חזי בגין דלא אדכר כמאן דלא ידע ליה, ועל דא מאן דאתנשי מניה חלמא ולא ידע ליה, לא קיימא עליה לאתקיימא. ובגין דא יוסף הוה דכיר חלמיה בגין לאתקיימא, בגין דלא יתנשי חלמא מניה לעלם, והוה מחכה ליה תדיר. ויאמר אליהם מרגלים אתם, איהו דכיר חלמא, אבל מלה לא אמר לון, אלא מרגלים אתם. פתח רבי יוסי ואמר, (קהלת ה ב) כי בא החלום ברוב ענין, וקול כסיל ברוב דברים, כי בא החלום ברוב ענין, הא אוקמוה, דכמה אינון סמכין בחלמא, וממנן דרגין על דרגין, עד דחלמין מנהון קשוט כלהו, ומנהון דאית בהון קשוט וכדיבו, אבל לאינון זכאי קשוט לא אתגלי לון מלין כדיבן כלום, אלא כלהו קשוט. תא חזי דניאל מה כתיב ביה, (דניאל ב יט) אדין לדניאל בחזוא די ליליא

זוהר חלק א דף ר/א

רזא גלי, וכתוב (דניאל ז א) דניאל חלם חזה, וחזוי ראשיה על משכביה, באדין חלמא כתב, ואי אית ביה מלין כדיבן, אמאי איכתיב בין כתובים, אלא אינון זכאי קשוט בשעתא דנשמתהון סלקין, לא מתחברן בהו אלא מלין קדישין, דאודעין ליה מלי דקשוט, מלין קיימן דלא משקרן לעלמין. ואי תימא הא תנן דדוד מלכא לא חמא חלמא טבא, הא אשתמע דהוה חמי דוד מלין דלא קשוט, אלא ודאי כל יומי הוה משתדל לאושדא דמין ואגח קרבין, וכל חלמוי לא הוה אלא חלמין בישין, חורבא ושוממותא ודמא ואושידו דדמין, ולא חלמא דשלם. ואי תימא לבר נש טב אחזיאו ליה חלמא בישא, הכי הוא ודאי, כל אינון בישין דזמינין לאתדבקא על אינון דעברי על פתגמי דאורייתא, ואינון עונשין דזמינין לאתענשא בההוא עלמא, כלהו חמי, בגין דכל שעתא יהא דחילו דמריה עליה, והא אתערו, דכתיב (קהלת ג יד) והאלהי"ם עשה שייראו מלפניו, זה חלום רע, ועל דא דההוא זכאה אחזיו ליה חלמא בישא כמה דאתמר. תא חזי דהא תנינן דההוא בר נש דחמי חלמא, בעי ליה למפתח פומיה ביה קמי בני נשא דרחמי ליה, בגין דיסתלק רעותא דלהון לגביה לטב, ויפתחון פומיהו לטב, וישתכח רעותא ומלה כלא לטב, רעותא דאיהי מחשבה שרותא דכלא, ומלה דאיהי סיומא דכלא, ועל דא אשתכח דהא שלימו איהו ברזא עלאה, ובגין כך אתקיים כלא. ובעינן רחימין דבר נש, (נ"א רחמין עליה דבר נש) בגין לאתקיימא בההוא פשרא טבא, וכלא איהו כדקא יאות, ובגין כך קב"ה אודע ליה לבר נש כל חד וחד בההוא דרגא דיליה כמה דאיהו, ובההוא גוונא דכל חד וחד כמה דאיהו, אמר ההוא יודאי ודאי דחלמא לאו איהו אלא לבר נש זכאה דאיהו חמא חלמא כדקא חזי. ותא חזי, דכד בר נש נאים על ערסיה, נשמתיה נפקא ושטיא בעלמא לעילא, ועאלת באתרא דעאלת, וכמה חבילי טהירין קיימין ואזלין בעלמא, ופגעין בה בההיא נשמתא, אי זכאה היא סלקא לעילא וחמאת מה דחמאת, ואי לאו, אתאחדת בההוא סטרא, ומודיעין לה מלין כדיבן, או מלין דזמינין למיתי לזמן קריב, וכד אתער, ההיא נשמתא דביה איהי מודעא ליה מה דחמאת. ועל דא לבר נש דלאו איהו זכאה, מודיעין ליה חלמא טבא דלאו איהו קשוט כלא, בגין לאסטאה ליה מההוא ארח קשוט, כיון דאיהו אסטי אורחיה מארח קשוט מסאבין ליה, דכל מאן דאתי לאתדכאה מדכאין ליה, ומאן דאתי לאסתאבא מסאבין ליה, והא ודאי אתמר הכי, יתבו עד דסליק צפרא. אמר רבי יוסי, ודאי לא נזכר שמיה דיוסף באינון דגלים, דכתיב (במדבר ב יח) דגל מחנה אפרים, ולא כתיב דגל מחנה יוסף, בגין

דאתגאי על אחוי והא אתמר. אמר ההוא יודאי, ודאי שמענא דיוסף איהו בעלמא דדכורא, וכלהו שבטין בעלמא דנוקבא אינון, ועל דא לא אתכליל יוסף עמהון בגין דאיהו בעלמא דדכורא עמהון (נ"א ל"ג עמהון). מה כתיב, כלנו בני איש אחד נחנו, נחנו, אנחנו מיבעי ליה, אמאי חסר א', אלא בגין דרזא דברית לא אשתכח עמהון, אסתלק מתמן א', דהא א' דכורא איהו, ועל דא ב' איהי נוקבא א' דכורא, ובגין דא אסתלק א' מתמן, ואשתארו אינון נוקבי לגבי שכינתא. ולבתר אמרו כנים אנחנו, אתוסף א', אמרו ולא ידעי מה קאמרו, בגין דיוסף אשתכח תמן, ואשלימו מלה ואמרו אנחנו, מנלן, דכתיב ויאמרו שנים עשר עבדיך אחים אנחנו, ויוסף איהו בחושבנא, כד עאל בחושבנא אמרו אנחנו, וכד לא עאל בחושבנא אמרו נחנו, אמר רבי יוסי, כל הני מלין דקאמרן הכא, קב"ה אתרעי בהו, דהא שכינתא

זוהר חלק א דף ר/ב

לא אעדי מהכא, כדכתיב (מלאכי ג טז) אז נדברו יראי יהו"ה איש אל רעהו, ויקשב יהו"ה וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי יהו"ה ולחושבי שמו:

ויאסוף אותם אל משמר שלשת ימים, אמר רבי אלעזר, הני תלת יומין אמאי, אלא הני תלת יומין לקביל תלת יומין דשכמ, דכתיב (בראשית לד כה) ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים. תא חזי מה כתיב ביה, ויאמר אליהם יוסף ביום השלישי זאת עשו וחיו, לאחזאה דלא עבד איהו כמה דאינון עבדו בשכמ, דגרמו לאנשי שכמ לקבלא עלייהו האי זאת רזא דברית, ולבתר דעבדו קיומא דא קטילו לון, ולא אשתאר מנהון חד, ואיהו מה כתיב זאת עשו וחיו, מאי טעמא, בגין דאת האלהי"ם אני ירא, נטיר קיימא, וכל גלגולא דא לא הוה אלא בגיניה דבנימין:

ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו על אחינו וגו', ויאמרו איש אל אחיו דא שמעון ולוי, כמה דהוה בקדמיתא, דכתיב (שם לו יט) ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל החלומות הלזה בא, מה להלן שמעון ולוי, אוף הכא שמעון ולוי, תא חזי מאן איש ומאן אחיו, אלא איש דא שמעון, כתיב הכא איש, וכתיב התם (במדבר כה ו) והנה איש מבני ישראל בא, מה להלן משמעון אוף הכא נמי שמעון. ובגין דאהדר בתשובה ובכה ואתנחם על דא, ואמר ללוי אבל אשמים אנחנו, על דא אתבני מזליה שור, כגוונא דמזליה דיוסף שור, דכתיב (דברים לג יז) בכור שורו הדר לו, ומזליה דשמעון שור איהו, ועל דא ויקח מאתם את שמעון, בגין דלא יקטרג בהדיה דלוי, בגין דשמעון ולוי כד מתחברן תרוייהו יכלי לקטרגא:

ויאסור אותו לעיניהם, הא אוקמוה לעיניהם אסרו, ולבתר דנפקו הוה מאכיל ליה ומשקי ליה, ואי תימא דרעותא דיוסף איהו, בגין דכתיב (משלי כה כא) אם רעב שונאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים, אי הכי יוסף דאיהו זכאה היכי עביד הכי, דהא כתיב (שם) כי גחלים אתה חותה על ראשו, ויהו"ה ישלם לך, אלא ח"ו דיוסף להכי הוא דחייש, אלא כבר נש לאחוי הכי נמי הוה עביד, ואתנהיג עמיה באחיה ולא בגוונא אחרא, ולא עמיה בלחודוי, אלא עם כל אחוי, כמה דכתיב ויצו יוסף וימלאו את כליהם בר ולהשיב כספיהם איש אל שקו, ולתת להם צדה לדרך, ויעש להם כן, בגין לאנהגא עמהון באחיה. רבי יוסי פתח ואמר, (נחום א יב) אם שלמים וכן רבים, וכן נגזו ועבר, ועניתיך לא אענך עוד, האי קרא אוקמוה, דכד עמא כלהו אית בהו שלם, ולא אית בהו מארי דבבו, קב"ה חייס עלייהו, ודינא לא שלטא בהו, ואף על גב דכלהו פלחי לע"ז, ואינון בשלם, דינא לא שליט עלייהו, ואוקמוה דכתיב (הושע ד יז) חבור עצבים אפרים הנח לו. וכן נגזו ועבר, מאי וכן נגזו, ונגזו מבעי ליה, אלא דא הוא רישא דקרא דאיהו שלם, אוף הכא שלם, ומאי איהו, דא צדקה, בגין דצדקה דא הוא שלום, ומאן דאסגי בצדקה,

אסגי שלם לעילא ואסגי שלם לתתא, ובגין כך וכן נגזו ועבר, דגזוי ממונהון בצדקה, ועבר, ועברו מבעי ליה, מאי ועבר, אלא דא הוא דינא דרוגזא, כד"א (ישעיה כו ב) עד יעבור זעם, עבר דינא מעלייהו. דבר אחר, כה אמר יהו"ה אם שלמים, אלן ישראל, דקב"ה יהב לון ברית קיימא לנטרא ליה תדיר, ולמהוי ביה בר נש שלים בכל סטרין, לעילא ותתא, ואי לא נטיר ליה בר נש תדיר הא איהו פגים, פגום בכלא, מנלן, דכתיב (בראשית יז א) התהלך לפני והיה תמים, מאי תמים, שלים, דעד לא אתקיים ביה ברית, איהו פגים. ובגין כך אם שלמים וכן רבים, אם שלמים דנטרי פקודא דא למהוי שלימין, דלא יהון פגימין, וכן רבים, יפשוין

זוהר חלק א דף רא/א

ויסגון ביה, בגין דנשמתין לא נפקי לעלמא אלא בהאי ברית. וכן נגזו, האי אם שלמים, דנטרי ליה תדיר, נגזו, מאן דאתגזר וקביל עליה קיימא דא, ועבר, מאי ועבר, ההוא זוהמא דערלה דהוה ביה בקדמיתא. דבר אחר, כה אמר יהו"ה אם שלמים וכן רבים, אלן בני יעקב, דהא כל זמנא דהוה לגביה דיוסף אינון שלמים, דקיימי בהדיה דברית, וכן נגזו, דאזלו ושבקו ליה ליוסף ולשמעון, ועבר, כדין דינא שריא בגינייהו, (נ"א שכינתא שריא בינייהו), כד"א (שמות יב כג) ועבר יהו"ה לנגוף את מצרים. תא חזי, אית דינא קשיא ואית דינא רפיא, דינא קשיא תקיף, דינא רפיא חלש, וכד ינקא האי דינא רפיא מדינא קשיא, כדין אתתקף ואיהו תקיף, בשעתא דאתעביד דינא על ישראל, אתעביד בהאי דינא רפיא, ולא אתתקף בההוא דינא קשיא, וכד דינא אתעביד עלייהו דעמין עעכו"ם, אתתקף האי דינא רפיא בדינא קשיא דלעילא בגין לאתתקפא, הה"ד ועבר יהו"ה לנגוף את מצרים, ועבר, דאתמלי עברה וזעמא, ואתתקף בדינא קשיא, אוף הכא ועבר. ותא חזי בשעתא דמתכנשי עשרה בכי כנישתא, וחד מנייהו אשתמיט, כדין קב"ה ארגיז עליה. דבר אחר, וכן נגזו, כד מתעברי מנייהו אינון עובדין בישין, כדין ועבר, מאי ועבר, רבי שמעון אמר, בזמנא דנשמתא נפקת מהאי עלמא, בכמה דינין אתדנת עד לא תיעול לאתרה, לבתר, כל אינון נשמתין אית לון למעבר בהך נהר דינור דנגיד ונפיק, ולאסתחאה תמן, ומאן איהו דיקום תמן ויעבר בלא דחילו, כד"א (תהלים כד ג) מי יעלה בהר יהו"ה וגו', ונשמתא דזכאה אעבר בלא דחילו, ויקום במקום קדשו, ומאן דאשתדל בצדקה בהאי עלמא, ויתן מממוניה לצדקה, כדין ועבר בההוא אתר ולא דחיל, וכרוזא קרי לה לההיא נשמתא, (נחום א יב) ועניתך לא אענך עוד, מאן דזכה למעבר בהאי, לית ליה דינא יתיר כלל. תא חזי כל דא דיוסף עם אחוי, וכל הני מילי, אמאי אצטריך, אלא אורייתא דקשוט איהי אורייתא, וכל ארחה ארחין קדישין, ולית לך מלה באורייתא דלא אית בה רזין עלאין וקדישין, וארחין לבני נשא לאתתקפא בהו. פתח ואמר (משלי כ כב) אל תאמר אשלמה רע וגו', תא חזי קב"ה עביד ליה לבר נש לאתתקפא בה באורייתא, ולמיהך בארחה קשוט ולסטר ימינא, ולא יהך לסטר שמאלא, ובגין דבעי להו למיהך לסטר ימינא, אית לון לאסגאה רחיו דא עם דא, ולא יהא דכבו דא עם דא, בגין דלא לאכחשא ימינא, דאיהו אתר דישראל מתדבקן ביה. ותא חזי, בגין כך איהו יצר טוב ויצר רע, וישראל בעיין לאתתקפא ליצר טוב על יצר רע, באינון עובדין דכשרון, ואי סטי בר נש לשמאלא, כדין אתתקף יצר רע על יצר טוב, ומאן דהוה פגים אשלים ליה בחטאוי, דהא לא אשתלים מנוולא דא אלא בחטאין דבני נשא, ובגין כך בעי בר נש לאזדהרא, דלא ישתלים ההוא יצר רע בחטאוי, ויסתמר תדיר, דהא יצר טוב בעי לאשלמא ליה בשלימותא תדיר ולא יצר הרע, ובגין כך אל תאמר אשלמה רע, קוה ליהו"ה ויושע לך. דבר אחר, אל תאמר אשלמה רע, כדכתיב (תהלים לח כא) ומשלמי רעה תחת טובה, למאן דשלים ליה טובה דלא ישלים ליה רע, בגין (דחילו דקב"ה, כד"א זאת עשו וחיו וגו', ואוף איהו הוי תדיר עביד), דכתיב (משלי יז יג) משיב רעה תחת טובה לא תמוש רעה מביתו, ואפילו למאן דאשלימו ליה בישין, לא אית ליה לאשלמא בישא חלף ההוא בישא דשלימו ליה, אלא קוה ליהו"ה ויושע לך. והאי קרא אוקמוה ביוסף

זכאה, דלא בעא לאשלמא בישא לאחוי בשעתא דנפלו בידוי, קוה ליהו"ה ויושע לך, בגין דהוא הוה

זוהר חלק א דף רא/ב

דחיל לקב"ה, דכתיב זאת עשו וחיו וגו', (ואוף) ואיהו תדיר הוה מחכה לקב"ה, כד"א קוה ליהו"ה ויושע לך. רבי אבא פתח ואמר, (משלי כ ה) מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונה ידלנה, מים עמוקים עצה בלב איש, דא קב"ה, בגין דאיהו עביד עצות, דאייתי טעמין לגלגלא גלגולין על עלמא על ידא דיוסף, לקיימא ההיא גזרה דגזר כפנא על ארעא (נ"א עלמא), ואיש תבונה ידלנה, דא יוסף דגלי אינון עמיקין דגזר קב"ה על עלמא. תא חזי, יוסף לא די ליה דאיהו לא שלים בישא לאחוי, אלא דעבד עמהון טיבו וקשוט, וכך ארחהון דזכאי תדיר, בגין דא קב"ה חייס עלייהו תדיר בעלמא דין ובעלמא דאתי. מים עמוקים עצה בלב איש, דא יהודה, והא אוקמוה בשעתא דאתקריב לגביה דיוסף על עסקא דבנימן, ואיש תבונה ידלנה, דא יוסף. רבי אבא הוה יתיב אתרעא דאבבא דלוד, חמא חד בר נש דהוה אתי, ויתיב בחד קולטא דתלא דארעא, והוה לאי מארחא ויתיב ונאים תמן, אדהכי חמא חד חויה דהוה אתי לגביה, נפק קוסטפא דגורדנא וקטיל ליה לחויא, כד אתער ההוא בר נש חמא ההוא חויה לקבליה דהוה מית, אזדקף ההוא בר נש ונפל ההוא קולטא לעומקא דתחותוי ואשתזיב, אתא רבי אבא לגביה, א"ל אימא לי מאן עובדך, דהא קב"ה רחיש לך אלין תרין נסין, לאו אינון למגנא. א"ל ההוא בר נש כל יומאי לא אשלים לי בר נש בישא בעלמא, דלא אתפייסנא בהדיה ומחילנא ליה, ותו אי לא יכילנא לאתפייסא בהדיה, לא סליקנא לערסי עד דמחילנא ליה ולכל אינון דמצערו לי, ולא חיישנא כל יומא לההוא בישא דאשלים לי, ולא די לי דא, אלא דמההוא יומא ולהלאה אשתדלנא למעבד עמהון טבא, בכח רבי אבא ואמר, יתיר עובדוי דדין מיוסף, דיוסף הוה אחוי ודאי, והוה ליה לרחמא עלייהו, אבל מה דעביד דא יתיר הוא מיוסף, יאות הוא דקב"ה ירחיש ליה ניסא על ניסא. פתח ואמר (ש"ס ט) הולך בתום ילך בטח ומעקש דרכיו יודע, הולך בתום ילך בטח, דא ההוא בר נש דאזיל בארחין דאורייתא, ילך בטח, דלא יכלי נזקי דעלמא לאבאשא ליה, ומעקש דרכיו יודע, מאן יודע, דא הוא מאן דאסטי מארחא דקשוט, ובעי גבי דחבריה, יודע, מהו יודע, ישתמודע איהו בעיניהון דכל מארי דדינא, דלא יתאביד מנייהו דיוקנא דההוא בר נש, בגין לאייתא ליה לאתרא דינקמון מניה, ובגין כך יודע. ותא חזי, ההוא דאזיל בארח קשוט, קב"ה חפי עליה בגין דלא אתידע ולא אשתמודע לגבי מאריהון דדינא, אבל מעקש דרכיו יודע וישתמודע לגביהו, זכאין אינון בני נשא דאזלי בארח קשוט, ואזלי לרוחצן על עלמא, דלא דחלי אינון בעלמא דין ולא בעלמא דאתי:

וייראו האנשים כי הובאו בית יוסף, רבי יוסי אמר, ווי לון לבני נשא דלא ידעי ולא מסתכלין בארחי דאורייתא, ווי לון בשעתא דקב"ה ייתי למתבע לון דינא על עובדיהון, ויקום גופא ונפשא למיהב חושבנא מכל עובדיהון עד לא יתפרשון נפשא מן גופא, וההוא יומא דדינא איהו, יומא דספרין פתיחן, ומאריהון דדינא קיימין. בגין דההוא זמנא קיימא נחש בקיומיה לנשכא ליה, וכל שייפי מתרגשין לגביה, ונשמתא אתפרשא מן גופא, ואזלא ושטיא, ולא ידעת לאן ארחא תהך ולאן אתר סלקין לה, ווי לההוא יומא, יומא דרוגזא ונאיצו ההוא יומא, בגין כך אבעי ליה לבר נש לארגזא יצריה כל יומא, ולאדכרא קמיה ההוא יומא דייקום בדינא דמלכא, דקא עאלין ליה תחות ארעא לאתקבא, ונשמתא אתפרשא

זוהר חלק א דף רב/א

מניה. ותנן לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, וישתדל אבתריה, אי אזיל מניה יאות, ואי לאו ישתדל באורייתא, דהא לית לך מלה לתברא יצר הרע אלא אורייתא, אי אזיל מוטב, ואי לאו ידכר ליה יומא דמותא בגין לתברא ליה. הכא אית לאסתכלא, דהא דא הוא יצר הרע ודא הוא מלאך המות, וכי מלאך המות מתבר מקמי יומא דמותא, והא איהו קטולא דבני נשא הוי, ואשתמע דחדוה הוא דיליה, ובגין כך אסטי לון לבני נשא תדיר בגין לאמשכא לון לדא, אלא ודאי מה דאתמר דיזכור ליה בר נש ההוא יומא דמותא, ודאי הכי הוא, בגין דמתבר לבא דבר נש, דהא יצר הרע לא שריא אלא באתר דאשתכח חדוה דחמרא וגסותא דרוחא, וכד אשכח רוחא תבירא, כדין אתפרש מניה ולא שריא בהדיה, ובגין כך בעי לאדכרא ליה יומא דמותא, ויתבר גופיה ואיהו אזיל ליה. תא חזי יצר טוב בעי חדוה דאורייתא, ויצר רע חדוה דחמרא וניאופין וגסותא דרוחא, ובגין כך בעי בר נש לארגזא (ליה) תדיר מההוא יומא רבא, יומא דדינא יומא דחושבנא, דלית ליה לבר נש לאגנא עליה אלא עובדוי דכשרן דאיהו עביד בהאי עלמא, בגין דיגיננו עליה בההיא שעתא. תא חזי וייראו האנשים כי הובאו בית יוסף, ומה כלהו הוו גיברין כלהו תקיפין, וחד עולימא דאייתי לון לבינתא דיוסף דחלו, כד ייתי קב"ה למתבע ליה לדינא לבר נש על אחת כמה וכמה, בגין כך בעי ליה לבר נש לאזדהרא בהאי עלמא, לאתתקפא ביה בקב"ה, וישוי ביה רוחצניה, דאף על גב דאיהו חטי, אי יהדר מניה בתיובתא שלימתא הא תקיף איהו, ויתתקף ביה בקב"ה, כאילו לא חטא. דהא שבטין בגין דחטו על גניבת יוסף הוו דחלין, דאלמלא לא חטו לא הוו דחלין כלל, בגין דחובוי דבר נש מתברין לביה, ולית ליה חילא כלל, מאי טעמא, דהא ההוא יצר הטוב אתבר עמיה, ולית ליה חילא לאתתקפא על ההוא יצר הרע, ועל דא כתיב (דברים כ ח) מי האיש הירא ורך הלבב, הירא (דיראה דא) מחובין דבידוי, דאינון תבירא דלכא דבר נש. ותא חזי, לכמה דרין אתפרע קב"ה מאינון חובין דשבטין, דהא לא אתאביד מקמיה דקב"ה כלום, ואתפרע מדרא לדרא, ודינא קיימא קמיה תדיר עד דאתפרע, ושרי דינא באתר דאצטריך. מנלן מחזקיהו, חזקיהו חב ההוא חובא דגלי סתירין דקב"ה לשאר עמין עעכו"ם, דלא הוה אצטריך לגלאה, וקב"ה שדר ליה לישעיהו ואמר ליה, (ישעיה לט ו) הנה ימים באים ונשא כל אשר בביתך ואשר אצרו אבותיך עד היום הזה וגו'. תא חזי כמה גרים ההוא חובא בגין דגלי מה דהוה סתים, דכיון דאתגלי אתייהב דוכתא לאתר אחרא דלא אצטריך לשלטאה עליה, בגין כך לאו ברכה שריא אלא באתר סתים, ואוקמוה מה דאיהו (הוה) סתים ברכה (דהוה) שריא עלוי, כיון דאתגלי אתייהב דוכתא לאתר אחרא לשלטאה עלוי. כתיב (איכה א ח) כל מכבדיה הזילוה כי ראו ערותה ואוקמוה, אבל כל מכבדיה הזילוה, דא הוא מלכות בבל, דהא מתמן אשתדר דורון לירושלם, דכתיב (ישעיה לט א) בעת ההיא שלח מרודך בלאדן בן בלאדן מלך בבל ספרים ומנחה אל חזקיהו, ומה כתיב בהו, שלם לחזקיה מלך יהודה ושלם לאלהא רבא ושלם לירושלם. כיון דנפק פתקיה מניה, אהדר ללביה ואמר לא יאות עבדית לאקדמא שלמא דעבדא לשלמא דאמריה, קם מכורסיה ופסע ג' פסיען ואהדר פתקיה וכתב אחרנין תחותיהו, וכתב הכי שלם לאלהא רבא שלם לירושלם ושלם לחזקיה, ודא הוא מכבדיה.

זוהר חלק א דף רב/ב

ולבתר הזילוה, מאי טעמא הזילוה, בגין כי ראו ערותה, דאחזי לון חזקיה, דאלמלא כך לא הזילוה לבתר, ומגו דהוה זכאה חזקיהו יתיר, אתעכב מלה מלאייתאה, ולא אתא ביומיו, דכתיב (ישעיה לט ח) כי יהיה שלום ואמת בימי, ולבתר פקיד ההוא חובא לבנוי אבתריה. כגוונא דא ההוא חובא דשבטין קאים עד לבתר, בגין דדינא דלעילא לא יכיל לשלטאה עלייהו, עד דאשתכח שעתא

לאתפרעא ואתפרע מינייהו, ובגין כך כל מאן דאית חובין בידוי דחיל תדיר, כמה דאת אמר (דברים כח 10) ופחדת לילה ויוםם וגו', ועל דא ויראו האנשים כי הובאו וגו':

וישא עיניו וירא את בנימן אחיו בן אמו וגו', רבי חייא פתח ואמר, (משלי יג יב) תוחלת ממושכה מחלה לב, ועץ חיים תאוה באה, דא הוא דתנן, דלית ליה לבר נש לאסתכלא בבעותיה לגבי קב"ה אי אתי אי לא אתי, מאי טעמא, בגין דאי איהו אסתכל ביה, כמה מאריהון דדינא אתו לאסתכלא ביה בעובדוי, ורזא איהו, דהא ההוא אסתכלותא דאיהו מסתכל בההוא בעותא, גרים ליה למחלת לב, מאי מחלה לב, דא איהו מאן דקאים תדיר עליה דבר נש לאסטאה לעילא ותתא. ועץ חיים תאוה באה, תנינן, מאן דבעי דקב"ה יקבל צלותיה, ישתדל באורייתא דאיהי עץ חיים, וכדין תאוה באה, מאן תאוה, דא הוא דרגא דכל צלותין דעלמא בידיה, ועאיל לון קמי מלכא עלאה, כתיב הכא באה, וכתיב התם (אסתר ב יד) בערב היא באה, ודא הוא תאוה באה, באה קמי מלכא עלאה, לאשלמא רעותא דההוא בר נש. דבר אחר, תוחלת ממושכה מחלה לב, דא הוא אתר דאתייהיב ההיא מלה באתר אחרא דלא אצטריך, ואתמשכא, עד דאתייהיב מידיא לידא, ולזמנין דלא ייתי, מאי טעמא, בגין דאתפשטא ואתמשכא בכל אינון ממנן לנחתא ליה לעלמא. ועץ חיים תאוה באה, דא הוא תוחלת דלא אתמשכא בין אינון ממנן רתיכין, אלא דקב"ה ייב (לון) ליה לאלתר, בגין דכד אתמשכא בין אינון ממנן רתיכין, כמה אינון מאריהון דדינא דאתייהיב לון רשותא לעיינא ולאסתכלא בדיניה עד לא יתגון ליה, ומה דנפיק מבי מלכא ואתייהיב ליה לבר נש, בין דזכי בין דלא זכי אתייהיב מיד, ודא הוא עץ חיים תאוה באה. דבר אחר, תוחלת ממושכה, דא יעקב, דאתמשכא ליה תוחלתא דיוסף עד זמן אריך, ועץ חיים תאוה באה, דא הוא בנימן, דהא מזמנא דתבע ליה יוסף, עד ההוא זמנא דאתא לגביה, לא הוה אלא זמנא זעיר, דלא אתמשכא ההוא זמנא, הה"ד וישא עיניו וירא את בנימן אחיו בן אמו, מאי בן אמו, דדיוקניה דאמיה הוה ביה, והוה דמי דיוקניה לדיוקנא דרחל, בגין כך כתיב וישא עיניו וירא את בנימן אחיו בן אמו. רבי יוסי אמר, והא כתיב בקדמיתא וירא יוסף אתם את בנימן, והשתא כתיב וישא עיניו וירא את בנימן אחיו, מאי ראייה הכא, אלא חמא ברוחא דקודשא לבנימן, דחולקיה הוה עמהון בארעא, ובחולקיה דבנימן ויהודה תשרי שכינתא, דהא חמא ליה ליהודה ובנימן דבחולקיה הוה מקדשא, ודא הוא וירא יוסף אתם את בנימן, ליה חמא עמהון, ויוסף דהוה אחוה לא חמא עמהון בההוא חולקא, אופ הכא וישא עיניו וירא את בנימן אחיו בן אמו, מה כתיב בתריה, וימהר יוסף כי נכמרו רחמיו אל אחיו ויבקש לבכות ויבא החזרה ויבך שמה. רבי חזקיה פתח ואמר, (ישעיה כב א) משא גיא חזיון, מה לך איפה כי עלית כלך לגגות, תא חזי הא אוקמוה, בזמנא דאתחריב בי מקדשא והוה מוקדין ליה בנורא, סליקו כל אינון כהני

זוהר חלק א דף רג/א

על כותליהון (נ"א גגיהון) דמקדשא, וכל מפתחין בידיהו, ואמרו עד הכא הוינא גזברין דילך, מכאן ואילך טול דילך. אבל תא חזי, גיא חזיון דא שכינתא דהות במקדשא, וכל בני עלמא מינה הוו ינקין יניקו דנבואה, דאף על גב דכל נביאין קא הוו מתנבאין מאתר אחרא, מגווה הוו ינקין נבואתהון, ועל דא אתקרי איהי גיא חזיון, חזיון, הא אוקמוה דאיהו חזיו דכל גוונין עלאין. מה לך איפה כי עלית כלך לגגות, דהא כד אתחרב מקדשא, שכינתא אתאת וסליקת בכל אינון אתרין דהוה מדורה בהו בקדמיתא, והות בכת על בית מדורה, ועל ישראל דאזלו בגלותא, ועל כל אינון צדיקי וחסידי דהוו תמן ואתאבידו, ומנלן, דכתיב (ירמיה לא יד) כה אמר יהו"ה קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה, והא אתמר. וכדין קב"ה שאיל לה לשכינתא ואמר לה, מה לך איפה כי עלית כלך לגגות, מהו כלך, דהא כי עלית סגיא מהו כלך, לאכללא בהדה כל חילין וכל רתיכין אחרנין, דכלהו בכו עמה על חרבן בי מקדשא, ובגין כך מה לך איפה, אמרה

קמיה וכי בני בגלותא ומקדשא אתוקדא, ואנא מה לי הכא. שריאת ואמרת (ישעיה כב ב) תשואות מלאה עיר הומיה קריה עליזה חלליך לא חללי חרב ולא מתי מלחמה, על כן אמרתי שעו מני אמרר בבכי וגו', והא אוקימנא דקב"ה אמר לה (ירמיה לא טו) כה אמר יהו"ה מגיעי קולך מבכי וגו'. ותא חזי מיומא דאתחריב בי מקדשא לא הוה יומא דלא אשתכח ביה לווטין, בגין דכד בי מקדשא הוה קיים הוה ישראל פלחין פולחנין וקרבין עלוון וקרבנין, ושכינתא שריא בבי מקדשא עלייהו, כאמא דרביעא על בנייא, והוון כל אנפין נהירין, עד דאשתכחו ברכאן לעילא ותתא, ולא הוה יומא דלא אשתכח ביה ברכאן וחדוון, והוון ישראל שראן לרחצן בארעא, וכל עלמא הוה אתון בגינייהו. השתא דאתחריב בי מקדשא, ושכינתא עמהון בגלותא, לית לך יומא דלא אשתכח ביה לווטין, ועלמא אתלטיא, וחדוון לא אשתכחו לעילא ותתא, וזמין קב"ה לאקמא לה לכנסת ישראל מעפרא כמה דאתמר, ולמחדי עלמא בכלא, כמה דאת אמר (ישעיה נו ז) והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי וגו', וכתוב (ירמיה לא ח) בבכי יבואו ובתחנונים אובילם, כמה דבקדמיתא דכתיב (איכה א ב) בכה תבכה בלילה ודמעתה על לחיה, הכי נמי לבתר בבכי יתהדרון, דכתיב בבכי יבאו וגו':

הבקר אור והאנשים שלחו המה וחמוריהם, רבי אלעזר אמר, הכא אית לאסתכלא, אי אינון הוון אזלי ואשתדרו, מה לן למכתב באורייתא המה וחמוריהם, אלא בגין דכתיב ולקחת אותנו לעבדים ואת חמורינו, בגין כך והאנשים שלחו המה וחמוריהם, בגין דלא ישתארוון אינון וחמוריהון כדקאמרו. פתח ואמר (בראשית כב ג) וישכם אברהם בבקר ויחבוש את חמורו וגו', ההוא בקר דאברהם הוה נהיר לקיימא עלייהו בזכותיה, כדין זכותא דאברהם קיימא עלייהו ואזלו בשלם, ואתשזיבו מן דינא, בגין דההיא שעתא קיימא עלייהו דינא לאתפרעא מנייהו, בר דזכותא דההוא בקר דאברהם אגין עלייהו ואשתלחו מן דינא, דלא שליט עלייהו בההוא זמנא. רבי יהודה פתח, (ש"ב כג ד) וכאור בקר יזרח שמש, דא הוא נהורא דההוא בקר דאברהם, יזרח שמש, דא הוא שמשא דיעקב, דכתיב (בראשית לב לא) ויזרח לו השמש, בקר לא עבות, דההוא בקר לא איהו עבות כל כך, אלא מנגה ממטר, נגה ממטר, איהו מטרא דאתי מסטרא דיצחק, דההוא מטרא אפיק דשא מארץ. דבר אחר, וכאור בקר, כההוא נהירו דבקר דאברהם

זוהר חלק א דף רג/ב

יזרח שמש, דא הוא יעקב, דנהירו דיליה כנהירו דההוא בקר, בקר לא עבות, בגין דההוא בקר לאו איהו חשוך אלא נהיר, דהא בשעתא דאתי בקר לא שלטא דינא כלל, אלא כלא נהיר בסטרא דאברהם, מנגה ממטר, דא הוא סטרא דיוסף הצדיק, דאיהו אמטיר על ארעא, לאפקא דשאה וכל טיבו דעלמא. אמר רבי שמעון, תא חזי בשעתא דליליא עאל ופריש גדפוי על עלמא, כמה גרדיני טהירין זמינין לנפקא ולשלטאה בעלמא, וכמה מאריהון דדינין מתערין בכמה סטרין לזנייהו ושלטי על עלמא. כיון דאתי צפרא ונהיר, כלהו מסתלקי ולא שלטי, וכל חד וחד עאל לדוכתיה, ותב לאתריה, כמה דאת אמר הבקר אור, דא בקר דאברהם, והאנשים שלחו, אלין מאריהון דדינא דהוון שלטיין בליליא, המה וחמוריהם, המה אינון מאריהון דדינא דקאמרן, וחמוריהם אינון גרדיני נימוסין דאתיין מסטרא דמסאבא דלאו אינון קדישין, ולא שלטיין ולא אתחזון מכי אתי צפרא, ואינון מסטרא דאינון חמרי גרדיני נימוסין דקאמרן. דהא לית לך דרגין עלאין דלא אית בהו ימינא ושמאלא, רחמי ודינא, דרגין על דרגין, קדישין מסטרא דקדושה, ומסאבין מסטרא דמסאבא, וכלהו דרגין על דרגין אלין על אלין, ובכל אתר דבקר דאברהם אתער בעלמא, כלהו מתעברי ולא שלטי, בגין דלית לון (ז"ח קיומא) לקיימא בסטרא ימינא אלא בסטרא שמאלא, וקב"ה עבד יממא וליליא לאנהגא כל חד וחד לסטריה כדקא חזי ליה, זכאה חולקהון דישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי. רבי חייא פתח ואמר, (מלאכי ג כ) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא

בכנפיה, תא חזי זמין קב"ה לאנהרא לון לישראל, ההוא שמשא דגניז קב"ה מיומא דאתברי עלמא, (דגניז קב"ה) מקמי רשיעי דעלמא, כמה דכתיב (איוב לח טו) וימנע מרשעים אורם, וההוא נהורא גניז ליה קב"ה, דכד נפק בקדמיתא הוה נהיר מסייפי עלמא ועד סייפי עלמא, כיון דאסתכל בדריה דאנוש ובדריה דמבול ובדריה דהפלגה ובכל אינון חייביא, גניז ליה לההוא נהורא. כיון דאתא יעקב ואתדבק בההוא ממנא רברבא דעשו, ואכיש ליה בירכא דיליה והוה נכי, כדין מה כתיב (בראשית לב לב) ויזרח לו השמש, מאן שמש, ההוא שמשא דגניז, בגין דאית ביה אסותא לאתסאה ליה מארכובתיה, ולבתר אתסי בההוא שמשא, דכתיב (שם לג יח) ויבא יעקב שלם, שלם בגופיה דאתסי. ועל דא זמין קב"ה לגלאה ההוא שמשא ולאנהרא ליה לישראל, דכתיב וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה, מאי שמש צדקה, דא שמשא דיעקב דאתסי ביה, ומרפא בכנפיה, דבההוא שמשא יתסון כלהו, בגין דהא בזמנא דיקומון ישראל מעפרא כמה חגרין וכמה סומין יהון בהון, וכדין קב"ה ינהיר לון ההוא שמשא לאתסאה בה, דכתיב ומרפא בכנפיה, וכדין יתנהיר ההוא שמשא מסייפי עלמא עד סייפי עלמא, ולישראל יהא אסותא, ועמין עעכו"ם ביה יתוקדון, אבל לישראל מה כתיב (ישעיה נח ח) אז יבקע כשחר אורך וארוכתך מהרה תצמח והלך לפניך צדקך כבוד יהו"ה יאספך. אהדרנא למילי קדמאי, וליוסף יולד שני בנים בטרם תבא שנת הרעב וגו', רבי יצחק פתח, (מיכה ה ז) והיה שארית יעקב בגוים בקרב עמים רבים, כטל מאת יהו"ה כרביבים עלי עשב, אשר לא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם, תא חזי בכל יומא ויומא כד נהורא סלקא, אתער חד ציפרא באילנא דגנתא דעדן, וקרי תלת זמנין, ושרביטא אזדקף. וכרוזא קרי בחיל, לכון אמרין, הורמני דבוריירי, מאן מנכון דחמי ולא חמי, דקיימי בעלמא ולא ידעי על מה קיימי, לא משגיחין ביקרא דמאריהון,

זוהר חלק א דף רד/א

אורייתא קיימא קמיהו ולא משתדלי בה, טב לון דלא יברון, על מה יקומון בלא סכלתנו, ווי לון כד יתערון יומי דרע עליהו, ויטרדון להון מעלמא. מאן אינון יומין דרע, אי סלקא דעתך דאינון יומי דסיבו, לאו הכי, דהא יומי דסיבו אי זכה בבנין ובני בנין יומי דטב אינון, מאן אינון יומין דרע, אלא אינון כמה דאתמר, דכתיב (קהלת יב א) וזכור את בוראך בימי בחורותיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה, לאו אינון יומין דסיבו. אלא רזא דמלה, כד ברא קב"ה עלמא, ברא ליה באתון דאורייתא, וכל את ואת עאלת קמיה, עד דאתקיימו כלהו אתון באת בי"ת, וכל אינון אלפא ביתות דאתגלגלו אתון, כלהו קיימי (כלהו) למברי עלמא. כיון דאתגלגלו ואתחברו תרין אתון אלין ט"ר כחדא, סלקא טי"ת ולא אתיישבת, עד דגער בה קב"ה ואמר לה, טי"ת טי"ת על מה את סלקא ולא אתיישבת בדוכתיך, אמרה קמיה וכי עבדת לי למהוי את ברישא דטוב, דהא אורייתא פתח בי כי טוב, היך אנא מתחברא לאתיישבא באת רע. אמר לה תוב לאתריך דהא את צריך לה, דהא בר נש דאנא בעי למברי בכון, תרוויכו אתכליל כחדא ויתברי, אבל את לימינא ואיהי לשמאלא, וכדין תבו ואתיישבו דא בדא כחדא. בההיא שעתא פריש לון קב"ה וברא לון לכל חד וחד יומין ושנין ידיען, אלין לימינא ואלין לשמאלא, אלין דימינא אתקרון ימי הטוב, ואלין דשמאלא אתקרון ימי הרעה, ועל דא אמר שלמה, עד אשר לא יבאו ימי הרעה, דאלין מסחרין ליה לבר נש בחובוי דאיהו עביד, כיון דאתברון יומין דטוב ויומין דרע, כדין תבו ואתיישבו לאתכללא בהו בבר נש, ובגיני כך אמר דוד (תהלים מט ו) למה אירא בימי רע עון עקבי יסבני, ימי רע ודאי. ורזא דא, אלין אקרון ימי רעב שנין דרעב, ואלין אקרון ימי שבע שני שבע, ורזא דמלה, דלא לאפקא מבועא דברית קדישא ביומי רעב בשנת הרעב, ובגין כך יוסף דאיהו רזא דברית, סתים מבועיה בשנת הרעב, ולא יהב ליה דוכתא לאסגאה בעלמא, ובגין דא בעי ליה לבר נש דכד שלטא שנת הרעב, דיסתים מבועא דברית קדישא דיליה, בגין דלא יהב ליה דוכתא לאסגאה בעלמא. רבי שמעון אמר, רזא דא איהו רזא עלאה בההיא שנת הרעב, כיון

דאיהי שלטא בעי לאסתמא מבועיה, בגין דאי לא סתים ליה, גרים לאמשכא רוחא לההוא ולדא מההוא סטרא, ויהיב דוכתא לההוא סטרא למפשי בעלמא, סטרא דמסאבא בסטרא דקודשא. ותו רזא דכתיב (משלי ל כא) תחת שלש רגזה ארץ וגו', ובגין כך יוסף צדיקא רזא דברית, סליק וסתים מבועיה בשנת הרעב, דלא לאתערבא בהדה כלל ולמיהב לה דוכתא, ומאן דאפתח מבועיה בההוא זמנא, עליה כתיב (הושע ה ז) ביהו"ה בגדו כי בנים זרים ילדו עתה יאכלם וגו', דהא אלין אקרונ בנים זרים ודאי, ביהו"ה בגדו ודאי, ובגין כך זכאה חולקהון דישראל קדישין, דלא אתחלפו דוכתא קדישא בדוכתא מסאבא. ועל דא כתיב וליוסף יולד שני בנים בטרם תבא שנת הרעב, דהא מההוא זמנא דשלטא שנת הרעב אסתים מבועיה וסליק מקוריה, דלא למיהב בנין לסטרא מסאבא, ולא לאחלפא דוכתא דקודשא בדוכתא דמסאבא. ובעי בר נש לחכאה למאריה דקודשא כד ייתי וישלוט, כדכתיב (ישעיה ח יז) וחכיתי ליהו"ה המסתיר פניו מבית יעקב וקויתי לו, זכאין אינון צדיקא דידעין אורחוי דקב"ה, ונטרי פקודי דאורייתא למיהב בהו, דכתיב (הושע יד י) כי ישרים דרכי יהו"ה וצדיקים ילכו במ פושעים יכשלו במ, וכתיב (דברים ד ד) ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכם חיים כלכם היום, (ד"א ל"ג וכתוב ויקרא יא מד) והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני (יהו"ה), דהא קב"ה בעא לקדשא להו לישראל

זוהר חלק א דף רד/ב

בכלא, ולא יהא לון בסטרא דמסאבא כלום, (תא חזי כד סטרא דא שלטא בעלמא, לא אצטריך ליה לבר נש לאתחזאה בשוקא קמיה, בגין דיכיל לנזקא, ואתייהיב ליה רשותא לחבלא, ותא חזי ביעקב מה כתיב, ויאמר יעקב לבניו למה תתראו, דלא בעי לאתחזאה קמיה). ובגין דא קב"ה אזהר להו לישראל לאתקדשא, דכתיב והייתם קדושים כי קדוש אני, מאן אני, דא קודשא בריך הוא מלכות שמים קדישא, מלכותא אחרא דעעכו"ם אקרי אחר, דכתיב (שמות לד יד) כי לא תשתחוה לאל אחר כי יהו"ה קנא שמו. ותא חזי, אני שלטנו דעלמא דין ועלמא דאתי, וכלא ביה תליא, אחר סטרא מסאבא, אחר סטרא אחרא בסטרא מסאבא, ושולטנו דיליה בהאי עלמא, ולית ליה בעלמא דאתי כלום, ובגין דא מאן דאתדבק בהאי אני, אית ליה חולקא בעלמא דין ובעלמא דאתי, ומאן דאתדבק בהאי אחר, אתאביד מהאי עלמא, ולית ליה חולקא בעלמא דאתי, ואית ליה חולקא בהאי עלמא במסאבו, בגין דההוא מלכו אחרא עעכו"ם כמה אינון תריסין גרדינין ממנן ביה לשלטאה בהאי עלמא. ובגיני כך, אלישע אחר דנחת ואתדבק בהאי דרגא, אתטריד מההוא עלמא דאתי, ולא אתייהיב ליה רשו למהדר בתיובתא, ואתטריד מההוא עלמא, ועל דא אקרי אחר. ובגין כך בעי בר נש לאתפרשא מכל סטרין, דלא לאסתאבא בההוא סטרא, למזכי בהאי עלמא ובעלמא דאתי, ועל דא, דא ברכה ודא קללה, דא שבע ודא רעב, כלא בהפוכא דא מן דא, והא אוקימנא. ובגין כך בההוא זמנא דשנת הרעב, לית ליה לבר נש לאתחזאה בשוקא, ולא לאפתחא מבועיה לאולדא למיהב בנין לאל אחר והא אתמר. זכאה איהו בר נש דאסתמר למיהב בארץ קשוט, ולא אתדבקא במאריה תדיר, דכתיב (דברים י כ) ובו תדבק, (וכתיב את יהו"ה אלהיך תירא ואותו תעבוד ובו תדבק) ובשמו תשבע, ובו תשבע לא כתיב, אלא ובשמו, מאי תשבע, כמה דאוקימנא, למהוי מתדבק ברזא דמהימנותא. שבעה דרגין לעילא, עלאין על כלא, רזא דשלימו דמהימנותא, ורזא דשבעה דרגין דלתתא מנייהו, דאינון חבורא חד וקשורא חד אלין באלין, למהוי כלהו חד, ובגין כך כתיב (מ"א ח סה) שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום, וכלא חד וקשורא חד, ועל דא כתיב ובשמו תשבע, מלעילא ומתתא. זכאה איהו (מאן דזכי לאתדבקא ביה בקב"ה כדקא יאות, זכאה הוא בעלמא דין ובעלמא דאתי, דקב"ה פתח ליה אוצרין טבין קדישין בשעתא דאצטריך לקבלא צלותא, כד"א) (נ"א מאן דמיחד אלין באלין עליה כתיב) (דברים כח יב) יפתח יהו"ה לך את אוצרו הטוב את השמים, אלין אוצרין דלעילא ותתא, שבעת ימים ושבעת ימים כלהו חד, דכתיב את אוצרו הטוב את השמים, אוצרו חד, ואיהו את השמים,

(זכריה ד ב) שבעה ושבעה מוצקות ואינון חד. רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחה, אדהכי חמו חד בר נש דהוה אתי, מתעטף בעטופא דמצוה, וכלי זיינין קטורין תחותוי, אמר רבי חייא בר נש דין חד מתרין אית ביה, או זכאה שלים איהו, או לרמאה (את) בני עלמא איהו, אמר ליה רבי יוסי הא חסידי עליונין אמרו, הוי דן לכל בר נש לזכו. הא תנינן בר נש דנפיק לארחה יתכוין לתלת מלין, לדורון לקרבא לצלותא, מנלן מיעקב, דהא לתלת אלין אתכוון וזריז גרמיה, לדורון לקרבא לצלותא, והאי בר נש אזיל בארחה איהו, הא ביה עטופא דמצוה לצלותא, והא ביה כלי זיינין לקרבא, כיון דתרין אלין אית ביה, תליתאי לא למרדף אבתרה. כד קריב לגבייהו יהבו ליה שלם ולא אתיב לון, אמר רבי חייא, הא חד מאינון

זוהר חלק א דף רה/א

תרין דאתחזיין למהוי ביה לית ביה, דהא לא אתקין גרמיה לדורון, ובדורון שלמא כליל ביה, אמר רבי יוסי, דילמא איהו משתדל בצלותיה, או מרחיש תלמודיה בגין דלא יעקר ליה, אזלו כחדא ולא מליל ההוא בר נש בהדייהו. לבתר אשתמיטו רבי חייא ורבי יוסי ואשתדלו באורייתא, כיון דחמא ההוא בר נש דהוו משתדלי באורייתא, קריב לגבייהו ויהיב לון שלם, אמר לון רבותי במה חשדתון לי כד יהביתו לי שלם ולא אתיבנא לכו, אמר ליה רבי יוסי, דילמא צלותא הוית אמר או מרחיש בתלמודך, אמר לון קב"ה ידין לכו לכף זכו. אבל אימא לכו, יומא חד הוינא אזיל בארחה אשכחנא חד בר נש ואקדימנא ליה שלם, וההוא גברא הוה לסטים, וקם עלי וצער לי, ואלמלא דאתקפנא ביה אצטערנא, מההוא יומא נדרנא דלא לאקדמא שלם בר לבר נש זכאה אלא אי ידענא ביה בקדמיתא, בגין דיכיל לצערא לי, ויתתקף בי בחילא, בגין דאסיר לאקדמא שלם לבר נש חייבא, דכתיב (ישעיה מח כב) אין שלום אמר יהו"ה לרשעים. וההיא שעתא דחמינא לכו ויהביתו לי שלם ולא אתיבנא לכו, חשידנא לכו, בגין דלא חמינא בכו מצוה דאתחזי לבר, והוינא כמו כן מהדר תלמודאי, אבל השתא דחמינא בכו דאתון זכאין, הא ארחה מתתקנא קדמי. פתח ואמר (תהלים עג א) מזמור לאסף אך טוב לישראל אלהי"ם לברי לבב, תא חזי, קב"ה עבד ימינא ועבד שמאלא, לאנהגא עלמא, חד אקרי טוב וחד אקרי רע, ובתרין אלין אתכליל בר נש ואתקריב בכלא. וההוא רע דאיהו שמאלא אתכלילו ביה עמין עעכו"ם, ואתיהב בסטרא דלהון, בגין דאינון ערלי לבא וערלי בשרא לאסתאבא ביה, אבל בישראל מה כתיב, אך טוב לישראל (כתיב), ואי תימא לכלהו, לאו, אלא לאינון דלא אסתאבו בהדי ההוא רע, דכתיב לברי לבב, בגין דדא טוב ודא רע, טוב לישראל בלחודייהו, ורע לעמין עעכו"ם, אך טוב לישראל, בגין לאתדבקה ביה, ובהאי אתדבקן ישראל, ברזא עלאה ברזא דמהימנותא למהוי כלא חד. אמר רבי יוסי, זכאין אנן דלא שבשנא בכך, והא קב"ה שדרך לגבן, אמר רבי יוסי, בגין דטוב הוא לישראל, ישראל אית לון חולקא בעלמא דין ובעלמא דאתי, למחמי עינא בעינא חיזו יקרא, כמה דכתיב (ישעיה נב ח) כי עין בעין יראו בשוב יהו"ה ציון:

ברוך יהו"ה לעולם אמן ואמן:

פרשת ויגש:

ויגש אליו יהודה וגו', רבי אלעזר פתח, (ישעיה סג טז) כי אתה אבינו, כי אברהם לא ידענו, וישראל לא יכירנו, אתה יהו"ה אבינו גואלנו מעולם שמך, האי קרא אוקמוה, אבל תא חזי, כד ברא קודשא בריך הוא עלמא, כל יומא ויומא עביד עבידתא כדקא חזי, בכל יומא ויומא כמה דאצטריך. כיון דאתא יומא שתיתאה, ואצטריך למברי אדם, אתת אורייתא קמיה, אמרה (קמי קב"ה) האי אדם דאת

זוהר חלק א דף רה/ב

בעי למברי זמין הוא לארגזא קמך, אלמלא לא תאריך רוגזא, טב ליה דלא יתברי, אמר לה קב"ה, וכי למגנא אתקרינא ארך אפים, אלא כלא באורייתא אתברי, וכלא באורייתא אשתכלל. בגין דעד לא ברא קב"ה עלמא, אתון כל אתון קמיה, ועאלו כל חד וחד למפרע, עאלת תי"ו, אמרה קמיה רעותך למברי בי עלמא, א"ל לאו, דבך זמינין כמה צדיקיא למימת, דכתיב (יחזקאל ט ד) והתוית תיו על מצחות האנשים וגו', ותנינן דכתיב וממקדשי תחלו, אל תקרי ממקדשי אלא ממקודשי, ובגין כך עלמא לא יתברי בך. עאלו תלת אתון שי"ן קו"ף רי"ש כל חד וחד בלחודוי, א"ל קב"ה לאו אתון כדאי למברי בכו עלמא, דהא אתון אתון דאתקרי בכו שקר, ושקר לאו איהו כדאי למיקם קמאי, והא אוקמוה, ועאלו פ"א צד"י וכן כלהו, עד דמטו אתון לאת כ"ף, כיון דנחת כ"ף מעל כתרא, אזדעזעו עלאי ותתאי כו', עד דאתקיים כלא באת בי"ת דאיהו סימן ברכה, ובה אשתכלל עלמא ואתברי. ואי תימא דאל"ף איהו רישא דכל (אינון) אתון, (לאו) יאות איהו, אלא בגין דאתקרי ביה ארוה, (ובגין דאתקרי ביה ארוה), בגין דא לא אתברי בה עלמא, ואף על גב דאל"ף איהו את דרזא עלאה, בגין דלא למיהב דוכתא לסטרא אחרא דאקרי ארוה, לא אתברי בה עלמא, ואשתכלל בבית עלמא וביה אתברי. תא חזי, כי אתה אבינו, בגין דהאי עלמא בהאי דרגא אשתכלל ואתברי, ובר נש ביה אתברי ונפק לעלמא. כי אברהם לא ידענו, דהא אף על גב דביה קיומא דעלמא, לא אשתדל עלן כמה דאשתדל על ישמעאל, דאמר (בראשית יז יח) לו ישמעאל יחיה לפניך. וישראל לא יכירנו, בגין דכל ברכאן דאצטריך לברכא לבנוי שבק להאי דרגא לברכא כלהו, אתה יהו"ה אבינו, דהא אנת קיימת עלן תדיר לברכא ולאשגחא עלן, כאבא דאשגח על בנין בכל מה דאצטריך לון. גואלנו מעולם שמך, דהא אנת הוא גואל, דהכי אתקרי המלאך הגואל, ודא גואלנו מעולם שמך, שמך ודאי, תנינן אין מפסיקין בין גאולה לתפלה, כמה דלא מפסיקין בין תפלה של יד לתפלה של ראש, דבעי למחזי דכלא חד, והא אוקמוה. רבי יצחק ורבי יהודה הוו יתבי ליליא חד ולעאן באורייתא, אמר רבי יצחק לרבי יהודה, הא תנינן דכד ברא קב"ה עלמא עבד עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה, וכלא דא לקבל דא, (ד"א, בגין למהוי דא לקבל דא), ואיהו יקריה לעילא ותתא, אמר רבי יהודה הכי הוא ודאי, וברא אדם על כלא, ה"ד (ישעיה מה יב) אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי, אנכי עשיתי ארץ ודאי, מאי טעמא עשיתי ארץ, בגין דאדם עליה בראתי, דאיהו קיומא דעלמא, למהוי כלא בשלימו חד. פתח ואמר, (שם מב ה) כה אמר האל ה', בורא השמים ונוטיהם, רוקע הארץ וצאצאיה, נותן נשמה לעם עליה, ורוח להולכים בה, האי קרא אוקמוה, אבל כה אמר האל יהו"ה בורא השמים ונוטיהם, דא קב"ה לעילא לעילא, דאיהו בורא השמים, ואתקין ליה תדיר בכל זמנא, רוקע הארץ וצאצאיה, דא ארעא קדישא צרורא דחיי, נותן נשמה לעם עליה, (הארץ) דא היא דיהבה נשמה וגו'. אמר רבי יצחק, כלא איהו לעילא, דהא מתמן נפקא נשמתא דחיי להאי ארץ, והאי ארץ נקטא נשמתא למיהב לכלא, בגין דההוא נהר דנגיד ונפיק איהו יהיב ועייל נשמתין להאי ארץ, ואיהו נקטא לון ויהבא לכלא. תא חזי, כד ברא קב"ה ליה לאדם, אכניש עפריה מארבע סטרין דעלמא, ועבד גרמיה באתר דמקדשא לתתא, ואמשיך עליה נשמתא דחיי מבי מקדשא לעילא, ונשמתא איהו כלילא בתלת דרגין, ועל דא

זוהר חלק א דף רו/א

תלת שמהן אינון לנשמתא כגוונא דרזא עלאה, נפש רוח נשמה, נפש הא אוקמוה דאיהי תתאה מכלא, רוח איהו קיומא דשלטא על נפש, ואיהו דרגא עלאה עלה, לקיימא עלה בכלא כדקא חזי,

נשמה איהי קיומא עלאה על כלא ושלטא על כלא, דרגא קדישא עלאה על כלהו, ואלין תלת דרגין כלילין בהו בבני נשא, לאינון דזכאן לפולחנא דמאריהון. דהא בקדמייתא אית ביה נפש, ואיהו תקונא קדישא לאתתקנא בה בר נש, כיון דאתי בר נש לאתדכאה, בהאי דרגא אתתקן לאתעטרא ברוח, דאיהו דרגא קדישא דשריא על נפש, לאתעטרא ביה בר נש ההוא דזכי. כיון דאסתלק בהו בנפש ורוח, ועאל ואתתקן בפולחנא דמאריה כדקא יאות, כדין שריא עליה נשמה, דרגא עלאה קדישא דשלטא על כלא, בגין לאתעטרא בדרגא עלאה קדישא, וכדין איהו שלימא דכלא, שלים בכל סטרין, למזכי לעלמא דאתי, ואיהו רחימא דקב"ה, כמה דאת אמר (משלי ח כא) להנחיל אוהבי יש, מאן אינון אוהבי, אלין אינון דנשמטא קדישא בהו. אמר רבי יהודה, אי הכי הא כתיב (בראשית ז כב) כל אשר נשמת רוח חיים באפיו וגו', א"ל הכי הוא ודאי, דהא לא אשתאר בהו מכל אינון דהוו בהו נשמטא קדישא, כגון חנוך ירד וכלהו צדיקא בגין לאגנא על ארעא דלא ישתצי בגינייהו, הה"ד כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו, כבר מתו ואסתלקו מעלמא, ולא אשתאר מנהון מאן דיגין על עלמא בההוא זמנא. תא חזי כלא אינון דרגין אלין על אלין, נפש רוח נשמה דרגא על דרגא, נפש בקדמייתא ואיהי דרגא תתאה כדקארמן, רוח לבתר דשריא על נפש וקיימא עלה, נשמה דרגא דסלקא על כלא ואוקמוה. נפש דא נפש דוד, ואיהי דקיימא לקבלא נפש, מההוא נהר דנגיד ונפיק, רוח דא רוח דקיימא עליה דנפשא, ולית קיומא לנפש אלא ברוח, ודא איהו רוח דשריא בין אשא ומיא, ומהכא אתזן האי נפש. רוח קיימא בקיומא דדרגא אחרא עלאה דאקרי נשמה, דהא מתמן נפקי נפש ורוח, מתמן אתזן רוח, וכד נטיל רוח כדין נטלא נפש, וכלא חד, ואתקריבו דא בדא, נפש אתקריב ברוח, ורוח אתקריב בנשמה וכלא חד. תא חזי ויגש אליו, תקרובתא דעלמא בעלמא, לאתאחדא דא בדא למהוי כלא חד, בגין דיהודה איהו מלך ויוסף מלך, אתקריבו דא בדא ואתאחידו דא בדא. רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים מח ה) כי הנה המלכים נועדו, דא יהודה ויוסף, בגין דתרווייהו מלכים, ואתקריבו דא בדא לאתווכחא תרווייהו כחדא, בגין דיהודה אתערב ביה בבנימן, והוה ערב לגביה דאבוי ביה בהאי עלמא ובעלמא דאתי, ועל דא אתקריב קמיה דיוסף לאתווכחא עמיה על עסקא דבנימן, דלא למהוי בנדוי בהאי עלמא ובעלמא דאתי, כמה דאת אמר (בראשית מג ט) אנכי אערבנו מידי תבקשנו אם לא הביאותיו אליך והצגתיו לפניך וחסאתי לך כל הימים, בהאי עלמא ובעלמא דאתי. ועל דא כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו, אתרגיזו כחדא, ואתרגיזו דא בדא בגיניה דבנימן. מה כתיב המה ראו כן תמהו ובהלו נחפזו רעדה אחזתם שם, לכל אינון דהוו תמן, (לכלהו שאר שבטין דהוו תמן), חיל כיולדה, בגין דהוו דחלין לקטלא ולא תקטלא, וכולא בגיניה דבנימן, (ד"א ציין זה, מה כתיב כן תמהו ובהלו נחפזו וכלא בגיניה), דהא יוסף אזדבן בגיניה דיהודה ואתאביד מאבוי, והשתא אתערב ביה בבנימן ודחיל דלא יתאביד, ובגין כך ויגש אליו יהודה. דבר אחר, כי הנה המלכים נועדו, דא יהודה ויוסף,

זוהר חלק א דף רו/ב

דאזדמנו לאתווכחא דא עם דא, לאתווכחא תרווייהו כחדא, בגין דיהודה הוה מלך ויוסף הוה מלך, ותרווייהו אתו כחדא לאתווכחא דא עם דא, דא על בנימן ודא על בנימן. כי הנה המלכים, אמר רבי יהודה, רזא דמהימנותא הכא, דהא כד רעותא אשתכח, וקשורא אתעטר כחדא, כדין תרין עלמין מתקשרן כחדא ואזדמנן כחדא, דא לאפתחא אוצרא, ודא ללקטא ולמכנש בגויה, וכדין כי הנה המלכים נועדו, תרין עלמין קדישין עלמא עלאה ועלמא תתאה. עברו יחדיו, רזא דמלה, דכד מתחברן כחדא, כדין עברו יחדיו, בגין דכל חובין דעלמא לא אתעברן לאתכפיא עד דמתחברן כחדא, כדכתיב (מיכה ז יח) ועובר על פשע, ועל דא עברו יחדיו, עברו, אינון חובין אתכפרו, בגין דהא כדין כל אנפין נהירין, וכל חובין אתעברו. רבי חייא אמר, רזא דא בתקונא דקרבנא איהו, דהא כד קרבנא אתקריב, וכלא מסתפקין, כל חד וחד כדקא חזי ליה, כדין אתקשר

כלא כחדא, וכל אנפין נהירין, וקשורא חד אשתכח, וכדין המלכים נועדו ואזדמנו כחדא, לכפרא על חובין ולאעברא עליהו, וכדין המלכים נועדו ואתקשרו כחדא, עברו יחדיו, לאנהרא כל אנפין, ולמהוי כלא רעותא חדא. המה ראו כן תמהו, סלקא דעתך דאינון מלכים, אלא אלין מאריהון דדינין, דחזוה דלהון למעבד ההוא דינא דאתפקדו עליה, וכדין כד מלכים אזדמנו תרווייהו ברעותא חדא, כדין המה ראו ההוא רעותא דתרין עלמין, כן תמהו נבהלו נחפזו, בגין דכלהו מארי דדינא אתכפיין ומתעברן מעלמא, ולא יכלי לשלטאה, וכדין מתעברין קיומיהון ומעברין שלטנהון. רבי אלעזר אמר, ויגש אליו יהודה, מאי טעמא יהודה, בגין דהכי אצטריך דאיהו ערב, כד"א כי עבדך ערב את הנער, ורזא דמלה, יהודה ויוסף הכי אצטריכו לאתקרבא כחדא, בגין דיוסף איהו צדיק, יהודה איהו מלך, ועל דא ויגש אליו יהודה, בגין דקורבא דלהון דאתקריבו כחדא גרם כמה טבין לעלמא, גרם שלמא לכלהו שבטין, גרם שלמא בינייהו, גרם ליעקב דאתקיים רוחא דיליה, כד"א (בראשית מה כז) ותחי רוח יעקב אביהם, ועל דא קריבו דדא עם דא אצטריך בכלהו סטרין לעילא ותתא. רבי אבא פתח ואמר, (תהלים מח ג) יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירכתי צפון קרית מלך רב, האי קרא רזא דמהימנותא איהו, יפה נוף, דא איהו יוסף הצדיק, דכתיב ביה (בראשית לט ו) ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה, משוש כל הארץ, איהו חזוה וחיזו לעילא ותתא, הר ציון ירכתי צפון, בגין דבחולקיה קאים משכנא דשילה, הר ציון דא ירושלם. ירכתי צפון, הכי הוא ודאי לעילא ותתא, קרית מלך רב, אתר איהו מתקנא לקביל מלך רב, דא מלכא עלאה דכלא קדש הקדשים, דהא מתמן אתיא כל נהירו וכל ברכאן וכל חיזו דכלא, דהא מתמן נהרין כל אנפין, ובי מקדשא אתברכא מתמן, וכד איהי מתברכא, מתמן נפקי ברכאן לכל עלמא, דהא כל עלמא מתמן אתברכא. רבי יהודה ורבי יוסי אערעו בכפר חנוך, עד דהוו יתבי בי אושפיזייהו, אתא חד בר נש, וחד מטולא דחמרא קמיה ועאל בביתא, אדהכי אמר רבי יהודה לרבי יוסי, הא תנינן דדוד מלכא הוה מתנמנמ כסוס ושינתיה זעיר, היך הוה קם בפלגות ליליא, האי שעורא זעיר איהו, ולא הוה אתער אפילו בתלתות ליליא. אמר ליה, בשעתא דעאל ליליא הוה יתיב עם כל רברבי ביתיה ודאין דינא ועסיק במלי דאורייתא, ולבתר הוה נאים שינתיה עד פלגות ליליא, וקם בפלגות ליליא ואתער ואשתדל בפולחנא דמאריה בשירין ותושבחן. אדהכי אמר

זוהר חלק א דף רז/א

ההוא בר נש, וכי האי מלה דקאמריתו הכי הוא, רזא דמלה הכא, דהא דוד מלכא חי וקיים לעלם ולעלמי עלמין, ודוד מלכא הוה נטיר כל יומי דלא יטעם טעם מיתה, בגין דשינתא חד משתין במיתה איהו, ודוד בגין דוכתיה דאיהו חי, לא הוה נאים אלא שיתין נשמי, דעד שתין נשמי חסר חד איהו חי, מתמן ולהלאה טעים בר נש טעמא דמותא, ושליט ביה סטרא דרוח מסאבא. ודא הוה נטיר דוד מלכא דלא יטעם טעמא דמותא, ושליט (ס"א ולא ישליט) ביה סטרא דרוחא אחרא, בגין דשתין נשמי חסר חד איהו רזא דחיים דלעילא, עד שתין נשמי דאינון שתין (ד"א ל"ג חסר חד אינהו) נשמי עלאין, ואלין רזא דלהון דתליין בהון חיי, ומכאן ולתתא רזא דמותא הוא. ועל דא דוד מלכא הוה משער שעורא דליליא, בגין דיתקיים בחיים, דלא ישלוט ביה טעמא דמותא, וכד אתפליג ליליא הוה דוד מתקיים באתריה, בגין דכד אתער פלגו ליליא, וכתרא קדישא אתער, בעא דלא לאשכחא ליה לדוד מתקשר באתר אחרא, באתר דמותא. בגין דכד אתפליג ליליא וקדושה עלאה אתער, ובר נש דנאים בערסיה ולא אתער לאשגחא ביקרא דמאריה, הא איהו אתקשר ברזא דמותא ומתדבק באתר אחרא, ועל דא דוד מלכא הוה קאים לאשגחא ביקרא דמאריה תדיר, חי לגבי חי, ולא נאים בשינתא לטעמא דמותא, ובגין כך הוה מתנמנמ כסוס שתין נשמי ולא בשלימו. אתו רבי יהודה ורבי יוסי ונשקוהו, אמרו ליה מה שמך, א"ל חזקיה, א"ל יתישר חילך ויתתקף אורייתך, יתיבו, אמר רבי יהודה, הואיל ושרית, אימא לן

מהני רזין עלאין דקאמרת. פתח ואמר (משלי ג ט) יהו"ה בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, תא חזי כד ברא קב"ה עלמא, חמא דלא יכיל לאתקיימא עד דברא אורייתא, בגין דמינה נפקין כל נמוסין עלאין ותתאין, ובה קיימי עלאי ותתאי, הה"ד יהו"ה בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, דהא בחכמה קיימין כל קיומין דעלמא, וכלהו נפקי מגוה. דבר אחר, יהו"ה בחכמה יסד ארץ, עלמא עלאה לא אתברי אלא מגו חכמה עלאה, ועלמא תתאה לא אתברי אלא מגו חכמה תתאה, וכלהו נפקן מגו חכמה עלאה ומגו חכמה תתאה. כונן שמים בתבונה, כונן, מאי כונן, אלא כונן כל יומא ויומא ולא פסיק, ולא אתתקן בזמנא חדא, אלא בכל יומא ויומא אתקין ליה. והיינו רזא דכתיב (איוב טו טו) ושמים לא זכו בעיניו, וכי סלקא דעתך דגריעותא איהו משמים, אלא חשיבו משמים איהו, בגין חביבו ורעו סגיא דקב"ה רעי בהו וחביבותיה לגביהון, דהא אף על גב דאיהו מתקין לון כל יומא ויומא, לא דמי בעיניו דאינון מתתקנן כדקא יאות, בגין דרחימותא דלהון לגביה, ורעותיה לאנהרא לון תדיר בלא פסיקו. דהא עלמא דאתי אפיק נהורין זהירין כל יומא ויומא תדיר בלא פסיקו, בגין לאנהרא לון תדיר, ועל דא לא זכו בעיניו, לא זכו בלחודוי לא כתיב, אלא לא זכו בעיניו, ובגין כך כונן שמים בתבונה, מאן שמים דא הוא רזא דאבהן, ורזא דאבהן דא הוא יעקב, דאיהו כללא דלהון, בגין דיעקב תושבחתא דאבהן איהו, ואיהו קיימא לאנהרא על עלמא. ובגין דאיהו אסתלק גו עלמא דאתי, נפק מניה ענפא חדא שפירא בחיזו, וכל נהורין מינה נפקין, וכל שבעא ומשח רבו לאנהרא לארעא, ומאן איהו, דא יוסף הצדיק, דאיהו יהיב שבעא לכל עלמא, ועלמא מניה אתזון, ובגין כך קב"ה כל מה דעבד בעלמא כלא איהו ברזא עלאה, וכלא כדקא חזי. אדהכי אתא רבי אלעזר, כיון דחמא לון, אמר ודאי שכינתא הכא, אמר לון במאי עסקיתו, אמרו ליה

זוהר חלק א דף רז/ב

כל עובדא, אמר ודאי שפיר קאמר, אבל אינון שתין נשמי, ודאי שתין נשמי אינון דחיין, בין לעילא בין לתתא, ומכאן ולהלאה איכא שתין נשמתין אחרנין דאינון כלהו מסטרא דמותא, ודרגא דמותא עלייהו, ואקרון דורמיטא, וכלהו טעמא דמותא. ובגין כך דוד מלכא הוה איהו מתדבק באינון שתין נשמתין דחיין, ומתמן ולהלאה לא נאים כלל, הדא הוא דכתיב (תהלים קלב ד) אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה, ועל דא שפיר קאמר, בגין דיקום דוד חי בסטרא דחי, ולא בסטרא דמותא, יתבו כלהו ואשתדלו באורייתא ואתחברו כחדא. פתח רבי אלעזר ואמר, (שם פח ב) יהו"ה אלה"י ישועתי יום צעקתי בלילה נגדך, תא חזי דוד מלכא הוה קם בפלגות ליליא ואשתדל באורייתא בשירין ותושבחן, לחדוה דמלכא ומטרוניתא, ודא הוה חדוה דמהימנותא בארעא, בגין דהאי איהו שבחא דמהימנותא דאתחזי בארעא, דהא לעילא פתחי בחדוה שירתא, כמה מלאכין עלאין, בכמה זינין דקא משבחן בליליא בכל סטריין, וכהאי גוונא לתתא בארעא. מאן דמשבח ליה לקוב"ה בארעא בליליא, רעי ביה (בעי) קב"ה, וכל אינון מלאכין קדישין דקא משבחן ליה לקב"ה, כלהו צייתין לההוא דקא משבח ליה בליליא בארעא, דהאי תושבחתא איהו בשלימו, לסלקא יקרי דקב"ה מתתא, ולזמרא בחדוה דיחודא. תא חזי דוד מלכא כתב, יהו"ה אלה"י ישועתי וגו', יהו"ה אלה"י ישועתי, אימתי איהו ישועתי, בההוא יומא דאקדמית תושבחתא בליליא לגבך, כדין איהו ישועתי ביממא, ותא חזי דהא בליליא מאן דמשבח למאריה בתושבחתא דאורייתא, כדין אתתקף בתקיפו ביממא בסטרא דימינא, דהא חוטא חד נפקא מסטרא דימינא, וכדין אתמשך עליה ואתתקף ביה, ועל דא אמר יהו"ה אלה"י ישועתי יום צעקתי וגו'. ובגין כך אמר (שם קטו יז) לא המתים יהללו יה, לא המתים, בגין דאצטריך לשבחא חי לחי, ומת לחי לאו הכי, דכתיב לא המתים יהללו יה, ואנחנו נברך יה, דהא אנן חיין, ולית לן חולקא בסטרא דמותא כלל. חזקיהו אמר (ישעיה לח יט) חי חי הוא יודך כמוני, בגין דחי אתקרב לחי, דוד מלכא איהו חי וקורבא דיליה לחי העולמים, ומאן דאתקריב לגביה איהו חי, דכתיב

(דברים ד ד) ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכם חיים כלכם היום, וכתוב (ש"ב כג כ) ובניהו בן יהוידע בן איש חי רב פעלים מקבצאל. פתח ההוא יודאי אבתריה, ואמר (דברים ה י) ואכלת ושבעת וברכת את יהו"ה אלהיך, וכי לא מברכין ליה לקב"ה עד לא ניכול, והא אית לן לאקדומי בצפרא, ולסדורי שבחא דיליה (דמאריה) כדקא יאות, ולברכא בשמיה עד לא יברך לאחרא בעלמא, וכתוב (ויקרא יט כו) לא תאכלו על הדם, דאסיר ליה למיכל עד לא יברך למאריה, והשתא כתיב ואכלת ושבעת וברכת. אלא דא ברכתא דצלותא דיחודא, ודא ברכתא דמזונא, לאחזאה לגבי דרגא דמהימנותא שבע כדקא יאות, וכדין בעי לברכא ליה כדקא יאות, דההוא דרגא דמהימנותא יתרוי ויתברך, ויתמלא חידו מחיין דלעילא כמה דאצטריך, בגין למיהב לן מזוני. דהא קשין מזוני דבר נש קמי קב"ה כקריעת ים סוף, מאי טעמא, בגין דמזונא דעלמא לעילא הוא, דתנן בני חיי ומזוני וכו', ובגין כך קשין קמיה מזוני דעלמא, דהא במזלא תליא מילתא, דמניה נפקי מזוני וחיי ובני, ובגין כך קשין קמיה מזוני דעלמא, דהא לאו ברשותיה קיימא עד דיתברך איהו. כגוונא דא זווגין דעלמא קשין קמיה, וכלא בגין דרקיע וילון לא משמש כלום, וכל שכן אלין מלין דקיימין לעילא באתר אחרא, ועל דא אצטריך לאתברכא. תא חזי כל זווגין דעלמא קשין קמיה האי דרגא, בגין דכד האי זווגא קדישא אשתכח, כל

זוהר חלק א דף רח/א

נשמתינ נפקין מגו האי מזלא לעילא, דאיהו ההוא נהר דנגיד ונפיק, וכד תיאובתא אשתכח מלרע לעילא, כדין פרחין נשמתינ, ואתייהבו כלהו כלילין דכר ונוקבא כחדא בהאי דרגא. ולבתר איהו פריש לון כל חד וחד לאתריה כדקא חזי ליה, ולבתר קשין קמי האי דרגא לחברא לון כקדמיתא, בגין דלא מתחברן בר כאינן ארחי דבר נש, וכלא לעילא תליין. ועל דא קשין קמיה כקריעת ים סוף, דהא קריעת ימא לאתפתחא ביה שבילין לעילא איהו, וכמה דמתפתחין שבילין ואורחין ביה, הכי אתבקע ואתפתח, ובגין כך כלא תליא לעילא. ובעינן לברכא ליה ולמיהב ליה תוקפא מתתא, בגין דיתברכא מלעילא ויתתקף כדקא חזי, ועל דא כתיב וברכת את יהו"ה, את דייקא, ולגבי האי אתר אצטריך לאחזאה קמיה שבעא ונהירו דאנפין, ולגבי סטרא אחרא בזמנא דאיהי שלטא בעלמא בעי לאחזאה קמיה כפנא, דההוא דרגא רעב איהו, ואתחזי לאחזאה קמיה כפנא ולא שובעא, הואיל ושבע לא שלטא בעלמא, ועל דא ואכלת ושבעת וברכת את יהו"ה אלהיך, אמר רבי אלעזר, הכי הוא ודאי והכי אצטריך. אמר רבי יהודה, זכאין אינן צדיקייא דקורבא דלהון איהו שלמא בעלמא, בגין דידיעי ליחדא יחודא, ומקרבי קורבא לאסגאה שלמא בעלמא, דהא יוסף ויהודה עד לא אתקריבו דא עם דא לא הוה שלמא, כיון דאתקריבו יוסף ויהודה כחדא כדין אסגיאו שלמא בעלמא, וחידו אתוסף לעילא ותתא, כמה דקורבא דיהודה ויוסף וכלהו שבטין אשתכחו כחדא ביה ביוסף, וההוא קורבא אסגי שלמא בעלמא כמה דאוקימנא, דכתיב ויגש אליו יהודה:

ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו וגו', רבי חייא פתח ואמר, (תהלים קיב ט) פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד, תא חזי, קב"ה ברא עלמא, ואשליט עליה לאדם דיהא מלכא על כלא, והאי בר נש מתפרשן מניה בעלמא כמה זינין, מנהון צדיקיא ומנהון רשיעיא, מנהון טפשיין ומנהון חכימין, וכלהו אתקיימו בעלמא, עתירין ומסכנין, וכלהו בגין למזכי אלין באלין. למזכי צדיקיא עם רשיעיא, למזכי חכימין עם טפשיין, למזכי עתירין עם מסכנין, דהא בגין כך זכי בר נש לחיי עלמא, ואתקשר באילנא דחיי, ולא עוד אלא דהא צדקה דאיהו עביד קאים לעלמין, דכתיב וצדקתו עומדת לעד. פזר נתן לאביונים, רבי אלעזר אמר, כד ברא קב"ה עלמא, קאים ליה על סמכא חד וצדיק שמיה, והאי צדיק איהו קיומא דעלמא, ודא איהו דאשקי וזן לכלא, דכתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ומשם יפרד

והיה לארבעה ראשים, ומשם יפרד, מהו יפרד, אלא ההוא מזונא ומשקיא דההוא נהר, נטיל גנתא כלא, ולבתר אתבדר ההוא משקיא לד' סטרין דעלמא. וכמה אינון דמצפאן לאתשקייא ולאזנא מתמן, כמה דאת אמר (תהלים קמה טו) עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו, ובגין כך פזר נתן לאביונים, דא צדיק, צדקתו עומדת לעד, דא כנסת ישראל, דבגין כך איהי קיימא ברזא דשלם בקיומא שלים, רשע יראה וכעס, דא מלכות עכו"ם. תא חזי מלכות שמים איהי בי מקדשא, לקיימא כל מסכני בגו צלא דשרותא דשכינתא, וצדיק דא איהו אקרי גבאי צדקה, למיחן ולמיזון לכלא, דכתיב פזר נתן לאביונים, בגין כך גבאי צדקה נטלי אגרא לקביל כלהו דיהבי צדקה. תא חזי ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים, אלין אינון כל דקיימי לאתזנא ולאתשקייא מניה, ולא עמד איש אתו

זוהר חלק א דף רח/ב

בהתודע יוסף אל אחיו, אתו דא כנסת ישראל, אחיו אלין שאר רתיכין חיילין, דכתיב בהו (תהלים קכב ח) למען אחי ורעי. דבר אחר, ולא עמד איש אתו, בזמנא דקב"ה אתי לאזדווגא בכנסת ישראל, בהתודע יוסף אל אחיו, בזמנא דקב"ה הוה מתחבר בהו בישראל, בגין דאינון נטלי בלחודייהו, ולא חבורא דעמין עעכו"ם בהדייהו, בגין כך (במדבר כט לה) ביום השמיני עצרת תהיה לכם, דהא בזמנא דא איהו קב"ה בלחודוי, בחבורא חדא עם ישראל, דכתיב בהו אחי ורעי כמה דאוקמוה. רבי ייסא פתר קרא בזמנא דקב"ה יוקים לה לכנסת ישראל מעפרא, ויבעי לאנקמא נקמתא מעממיא עעכו"ם, כדין כתיב (ישעיה סג ג) ומעמים אין איש אתי, וכתוב הכא ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו, כד"א (שם ט) וינטלם וינשאם כל ימי עולם. ולא יכול יוסף להתאפק, רבי חזקיה פתח ואמר, (תהלים קכג א) שיר המעלות אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים, האי קרא אוקמוה ואתמר, אבל תא חזי, אליך נשאתי את עיני, וכתוב (שם קכא א) אשא עיני אל ההרים, אלא דא לעילא ודא לתתא, אשא עיני אל ההרים דא לעילא, בגין לאמשכא ברכאן מעילא לתתא, מאלין הרים עלאין לאמשכא מנייהו ברכאן לכנסת ישראל דאתברכא מנייהו. אליך נשאתי את עיני, למצפי ולחכאה לאנון ברכאן דנחתו מתמן לתתא, היושבי בשמים, דכל תוקפהא וחילאה וקיומהא איהו בשמים, בגין דכד יובלא אפתח מבועי דכל אינון תרעין, כלהו קיימי בשמים, וכיון דשמים נטיל כל אינון נהורין דנפקי מיובלא, כדין איהו זן ואשקי לה לכנסת ישראל על ידא דצדיק חד, וכיון דדא אתער לגבה, כמה אינון דקיימין בכל סטרין לאתשקאה ולאבתרכא מתמן, כמה דאת אמר (שם קד כא) הכפירים שואגים לטרף ולבקש מאל אכלם. וכדין איהי סלקא ברזא דרזין כדקא חזי, (ד"א ל"ג ליה) ומקבלא עדונין מבעלה כדקא יאות, וכלהו דקיימין בכל סטרין עמדי בלחודייהו, כמה דאת אמר ולא עמד איש אתו, דכתיב ויקרא הוציאו כל איש מעלי, ולבתר דאיהי מקבלא עדונין מבעלה, כלהו אתשקין לבתר ואתזנו, כמה דאת אמר (שם יא) ישקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם. רבי יוסי פתח קרא באליהו, דכתיב (מ"א יז כ) ויקרא אל יהו"ה ויאמר ה' אלהי, הגם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה הרעות להמית את בנה, תא חזי תרי הוו דקאמרין מלין לקביל קב"ה, משה ואליהו, משה אמר (שמות ה כב) למה הרעות לעם הזה, ואליהו אמר הרעות להמית את בנה, ותרואייהו מלה חדא קאמרו. מאי טעמא, אלא רזא איהו, משה אמר למה הרעות, מאי טעמא, אלא בגין דאתיהיב רשו לסטרא אחרא לשלטאה עלייהו דישראל, הרעות, יהבת רשו לסטרא אחרא דרע למשלט עלייהו, אליהו אמר הרעות, יהבת רשו לסטרא דרע ליתול נשמתא דדא, ודא הוא הרעות, וכלא רזא חדא. תא חזי, אליהו אמר הגם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה, בגין דקב"ה אמר ליה לאליהו הנה צויתי שם אשה אלמנה לכללך, וכל מאן דזן ומפרנס למאן דאצטריך ליה, וכל שכן ביומא דכפנא, הא אתאחיד באילנא דחיי, וגרים ליה חיים ולבנוי והא אוקימנא, והשתא אליהו אמר, כל מאן דקיים נפשא בעלמא זכי ליה חיים, וזכי לאתאחדא באילנא דחיי, והשתא שלטא

אילנא דמותא סטרא דרע על האלמנה דאנת פקדת למיזן לי, בגין כך הרעות (נ"א למה הרעות). ואי תימא דרע לא אתעביד לבר נש מעם קב"ה, תא חזי בזמנא דבר נש אזיל לימינא, נטירו דקב"ה תדיר לגביה, ולא יכיל סטרא אחרא לשלטאה עליה, והאי רע אתכפיא קמיה ולא יכיל לשלטאה, וכיון דנטירא דקב"ה אתעברא מניה, בגין

זוהר חלק א דף רט/א

דאיהו אתדבק ברע, כדין ההוא רע כיון דחמי דלאו עמיה נטירו, כדין שליט עליה ואתי לשיצאה ליה, וכדין אתיהיב ליה רשו ונטיל נשמתיה. משה אמר למה הרעות, דאתיהיב ליה רשו לסטרא דרע למשלטא עליהו דישאל, למהוי בשעבודא דיליה, דבר אחר למה הרעות, דחמא כמה מנהון דהוו מתין ואתמסרו בסטרא דרע. תא חזי, בשעתא דטוב אתער דאיהו ימינא, כל חידו וכל טיבו וכל ברכאן משתכחן, וכלא בחשאי איהו כמה דאוקמוה, דאמרינן ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בחשאי, ורזא דא, בגין (ס"א דהאי איהו יחודא) דאיהו כדין יחודא כדקא חזי. אמר רבי חייא, וכי אליהו כיון דאיהו גזר וקב"ה מקיים, ואיהו גזיר על שמיא דלא לאחתא מטרא וטלא, היך דחיל איהו מאיזבל, דשדרת ליה דכתיב (מ"א יט ב) כי כעת מחר אשים את נפשך כנפש אחד מהם, ומיד דחיל וערק על נפשיה, א"ל רבי יוסי, הא אוקמוה דצדיקיא לא בעאן לאטרחא למאריהון באתר דנוקא אשתכחת (ליה) לעינא, כגוונא דשמואל, דכתיב (ש"א טז ב) איך אלך ושמע שאול והרגני, א"ל עגלת בקר תקח בידך, בגין דצדיקיא לא בעאן לאטרחא למאריהון באתר דנוקא אשתכח, אוף הכי אליהו כיון דחמא דנוקא אשתכח, לא בעי לאטרחא למאריה. א"ל אנא מלה שמענא, דהא באליהו לא כתיב ביה ויירא וילך אל נפשו, אלא (מ"א יט ג) וירא, ראיה חמא, ומה חמא, אלא חמא דהא מכמה שנין אזל בתריה מלאך המות ולא אתמסר בידיה, והשתא וילך אל נפשו, מאי וילך אל נפשו, אזל לקיומא דנפשא, ומאן איהו אילנא דחיי לאתדבקא תמן. תא חזי, כלהו כתיב את נפשו, והכא כתיב אל נפשו, ורזא דא שמענא, דאמר רבי שמעון, כל נשמתין דעלמא כלהו נפקי מההוא נהר דנגיד ונפיק, וכלהו נקיש לון ההוא צרורא דחייא, וכד נוקבא אתעברת מן דכורא, כלהו בתיאובתא דתרין סטרין בתיאובתא דנוקבא לגבי דכורא. וכד תיאובתא דדכורא נפקא ברעותא, כדין אינון נשמתין בקיומא יתיר, בגין דכלא בתיאובתא ורעו דאילנא דחייא, ואליהו בגין דהוה מההוא רעותא, יתיר מבר נש אחרא אתקיים, ובגין כך אל נפשו כתיב, ולא כתיב את נפשו, דהא את נפשו דא היא נוקבא. ואי תימא אל האשה אמר, כללא דדכר ונוקבא, כד היא בגו דכורא כדין אל האשה אמר, את האשה, נוקבא בלחודא, ולא כלילו דכורא. כגוונא דא אל נפשו דכר בלחודוי, את נפשו נוקבא בלחודא, ולא כלילו דכורא, ובגין דאיהו מסטרא דדכורא יתיר מכל בני עלמא, אתקיים בקיומיה יתיר, ולא מית כשאר בני עלמא, בגין דכלא איהו מאילנא דחיי, ולא מגו עפרא, ובגין דא אסתלק לעילא ולא מית כארח כל בני עלמא, דכתיב (מ"ב ב יא) ויעל אליהו בסערה השמים. תא חזי מה כתיב (שם) והנה רכב אש וסוסי אש וגו', דהא כדין אתפשט גופא מן רוחא, ואסתלק דלא כשאר ארע בני עלמא, ואשתאר מלאכא קדישא כשאר קדישי עלינון, ועביד שליחותא בעלמא, והא אוקמוה דנסין דעבד קב"ה בעלמא על ידיה אתעבידן. ותא חזי מה כתיב, (מ"א יט ד) וישאל את נפשו, בקדמיתא וילך אל נפשו, כמה דאתמר בקיומא, והכא את נפשו למות, אילנא דביה שריא מותא. ותמן אתגלי עליה קב"ה, כמה דכתיב (שם יא) צא ועמדת בהר, מה כתיב בתריה, ואחר הרעש אש לא באש ה', ואחר האש קול דממה דקה, דא הוא אתר פנימאה דכלא, דמניה נפקין כל נהורין, מה כתיב (שם יג) ויהי כשמוע אליהו, וילט פניו באדרתו. והנה אליו קול, ויאמר מה לך פה אליהו, ויאמר קנא קנאתי, א"ל קב"ה עד מתי אתה מקנא לי, טרקת גלא דלא

זוהר חלק א דף רט"ב

יכיל לשלטאה בכך מותא לעלמא, ועלמא לא יכיל למסבלך עם בני (נשא), א"ל כי עזבו בריתך בני ישראל וגו', אמר ליה חייך, דבכל אתר דבני (נשא) יקיימו קיים קדישא, אנת תהא זמין תמן, (ד"א והא אתמר בגין כך מתקנין כרסייא לאליהו דאיהו זמין תמן). תא חזי מה גרם ההיא מלה דאליהו, דכתיב (שם יח) והשארתי בישראל שבעה אלפים כל הברכים אשר לא כרעו לבעל וכל הפה אשר לא נשק לו, אמר ליה קב"ה, מכאן ולהלאה דלא יכיל עלמא למסבלך עם בני (נשא), (שם טז) ואת אלישע בן שפט מאבל מחולה תמשח לנביא תחתיך, יהא נביאה אחרא לגבי בני (נשא), ואת תסתלק לאתריך. ותא חזי כל ההוא בר נש דמקני ליה לקב"ה, לא יכיל מלאכא דמותא לשלטאה ביה כשאר בני נשא, ויתקיים ביה שלם, והא אוקמוה כמה דאתמר בפנחס, (במדבר כה יב) לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום:

ויפול על צוארי בנימן אחיו ויבך, ובנימן בכה על צואריו, רבי יצחק אמר, הא אוקמוה דבכה על מקדש ראשון ועל מקדש שני. פתח ואמר (שיר ד ד) כמגדל דוד צוארך בנוי לתלפיות, אלף המגן תלוי עליו כל שלטי הגבורים, כמגדל דוד, מאן מגדל דוד, דא מגדל דוד ודאי דבנה ליה דוד, וסליק ליה גו ירושלם. אלא כמגדל דוד דא ירושלם דלעילא, דכתיב ביה (משלי יח י) מגדל עז שם יהו"ה בו ירוץ צדיק ונשגב, מאן נשגב, אלא ההוא מגדל נשגב, בגין דביה ירוץ צדיק. צוארך, דא בית מקדשא דלתתא, דאיהו קאים בתקונא דשפירו כקדלא לגופא, מה צואר איהו שפירו דכל גופא, הכי נמי בי מקדשא איהו שפירו דכל עלמא, בנוי לתלפיות, תלא דכל בני עלמא הוו מסתכלין ביה. והכי אוקמוה תלפיות, תל דכל פיות דעלמא משבחן ומצלאלן לגביה, אלף המגן תלוי עליו, אלין אלף תקונין דמתקנין ביה כדקא יאות, כל שלטי הגבורים, דכלהו קא אתיין מסטרא דדינא קשיא. מה צואר כל תקונין דאתתא ביה תלין, כך במקדשא כל תקונין דעלמא ביה תליין ושריין. והא אוקמוה, דכתיב (איכה ה ה) על צוארינו נרדפנו, על בי מקדשא דאיהו צואר ושפירו דכל עלמא נרדפנו, יגענו למבני ליה תרין זמנין, ולא הונח לנו, דהא לא שבקוה לן ואתחרב ולא אתבני לבתר. מה צואר כיון דאשתצי כל גופא אשתצי עמיה, הכי נמי בי מקדשא כיון דאיהו אשתצי ואתחשך, כל עלמא הכי נמי אתחשך, ולא נהיר שמשא ולא שמיא וארעא וככביא. בגין כך בכה יוסף על דא, ולבתר דבכה על דא, בכה על שבטין דאתגלו, כד אתחריב בי מקדשא כלהו שבטין אתגלו מיד, ואתבדרו ביני עממיא, דה"ד וינשק לכל אחיו ויבך עליהם, עליהם ודאי, על כלם בכה, על בי מקדשא דאתחריב תרין זמנין, ועל אחוי עשרת השבטים דאתגלו בגלותא ואתבדרון ביני עממיא, ואחרי כן דברו אחיו אתו, ולא כתיב ויבכו, דהא איהו בכה דנצנצה ביה רוחא קדישא, ואינון לא בכו דלא שרא עלייהו רוח קודשא:

והקל נשמע בית פרעה, רבי (אלעזר) אבא פתח ואמר, (תהלים פד ג) נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות יהו"ה, לבי ובשרי ירננו אל אל חי, תא חזי כל בר נש דצלי צלותיה (וקם) קמי מאריה, אצטריך ליה לאקדמא ליה ברכאן בכל יומא ויומא, ולצלי צלותיה קמי מאריה בזמנא דאצטריך, בצפרא לאחדא בימינא דקב"ה, במנחה לאחדא בשמאלא, וצלוחא ובעותא אצטריך ליה לבר נש בכל יומא ויומא, בגין לאתאחדא ביה. ואוקימנא מאן דצלי צלותיה (וקם) קמי מאריה, אצטריך ליה דלא למשמע קליה בצלותיה, ומאן דאשמע קליה בצלותיה, צלותיה לא אשתמע, מאי טעמא, בגין

זוהר חלק א דף רי"א

דצלותא לאו איהי קלא דאשתמע, דההוא קול דאשתמע לאו היא צלותא, ומאן איהי צלותא דא קלא אחרא דתליא בקלא דאשתמע, ומאן הוא קלא דאשתמע, דא ההוא קול דהוא בוא"ו, קלא דתליא ביה דא ההוא קל בלא וא"ו. ובגין כך לא אצטריך ליה לבר נש למשמע קליה בצלותיה, אלא לצלאה בלחש בההוא קלא דלא אשתמע, ודא היא צלותא דאתקבלת תדיר, וסימנך והקל נשמע, קל בלא וא"ו נשמע, דא היא צלותא דהיא בחשאי, דכתיב בחנה (ש"א א יג) וקולה לא ישמע, דא היא צלותא דקב"ה קביל, כד אתעביד גו רעותא וכוונה ותקונא כדקא יאות, וליחזא יחודא דמריה כדקא יאות בכל יומא, (והקל נשמע בית פרעה, והקל נשמע חסר וא"ו, מאי טעמא, אמר רבי אלעזר, דא היא שכינתא דבכאת על חרוב בי מקדשא ועל גלותהון דישאל, כתיב הכא והקל נשמע, וכתיב התם (ירמיה לא יד) קול ברמה נשמע, מה להלן שכינתא, אף כאן נמי שכינתא). רבי אלעזר אמר, קלא בחשאי דא היא קלא עלאה דכל קלין נפקין מתמן, אבל קל בלא ו' דא היא צלותא דלתתא, דאיהי אזלא לאסתלקא בוא"ו ולאסתברא ביה. תא חזי והקל נשמע, דא הוא קל בלא וא"ו, דא היא קלא דבכאת על מקדש ראשון ועל מקדש שני, נשמע, כמה דאת אמר קול ברמה נשמע, ברמה, מאי ברמה, דא הוא עלמא עלאה עלמא דאתי, וסימניך מן הרמה ועד בית אל, (תהלים קו מח) מן העולם ועד העולם, הכא ברמה דא עלמא עלאה, דהא בההיא שעתא די ברמה נשמע, כדין מה כתיב (ישעיה כב יב) ויקרא יהו"ה אלהי"ם צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד וגו'. והקל נשמע לעילא לעילא, מאי טעמא, בגין דוא"ו אתרחק ואסתלק מניה, וכדין רחל מבכה על בניה, מאנה להנחם על בניה כי איננו, כי איננו, כי איננו מבעי ליה, אלא כי איננו, והא אוקימנא כי איננו, דבעלה לא אשתכח עמה, דאלמלא בעלה ישתכח עמה תתנחם עליהו, דהא כדין בנהא לא יהון בגלותא, ובגין דאיננו, לאו איהי מתנחמא על בנהא, בגין דבנהא אתרחקו מנה, על דאיננו עמה. תא חזי, בית פרעה דא הוא סימניך לעילא, ביתא דאתפרעו ואתגליין מניה כל נהורין וכל בוצינין, כל מה דהוה סתים מתמן אתגלי, ובגין כך קב"ה אפיק כל נהורין וכל בוצינין, בגין לאנהרא לההוא קול דאקרי קל בלא וא"ו. תא חזי, כד יקים קב"ה להאי קל מעפרא, ויתחבר בוא"ו, כדין כל מה דאתאביד מנייהו בזמנא דגלותא יתהדר, ויתעדנון בנהורין עלאין דאתוספן מגו עלמא עלאה, כמה דאת אמר (שם כז יג) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול, ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים, והשתחוו ליהו"ה בהר הקדש בירושלם:

ואתה צויתתה זאת עשו, קחו לכם מארץ מצרים וגו', רבי חייא פתח, (שם סו י) שמחו את ירושלם וגילו בה כל אוהביה, שישו אתה משוש וגו', תא חזי כד אתחרב בי מקדשא וגרמו חובין ואתגלו ישראל מארעא, אסתלק קב"ה לעילא לעילא, ולא אשגח על חרוב בי מקדשא, ועל עמיה דאתגלו, וכדין שכינתא אתגלת עמהון, כד נחת, אשגח על ביתיה דאתוקד, אסתכל על עמיה והא אתגלו, שאל על מטרוניתא ואתתרכת. כדין ויקרא יהו"ה אלהי"ם צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרחה ולחגור שק, והיא גם היא מה כתיב בה, (יואל א ח) אלי כבתולה חגורת שק על בעל נעוריה, כמה דאת אמר כי איננו, בגין דאסתלק מינה ואשתכח פרודא, ואפילו שמיא וארעא כלהו אתאבלו, דכתיב (ישעיה נ ג) אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם, מלאכי עלאי כלהו אתאבלו עליה דכתיב (שם לג ז) הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון, שמשא וסיהרא אתאבלו וחשכו נהוריהון, דכתיב (שם יג י) חשך השמש בצאתו וגו', וכלא עלאי ותתאי בכו עלה

זוהר חלק א דף רי"ב

ואתאבלו, מאי טעמא, בגין דשלטא עלה סטרא אחרא דשלטא על ארעא קדישא. פתח ואמר (יחזקאל ז ו) ואתה בן אדם כה אמר יהו"ה אלהי"ם, לאדמת ישראל קץ, בא הקץ על ארבע

כנפות הארץ, האי קרא רזא עלאה איהו, לאדמת ישראל קץ, מאי איהו, וכי אדמת ישראל קץ היא, אלא הכי הוא ודאי, ואתמר קץ איהו לימינא קץ איהו לשמאלא, קץ לימינא דכתיב (דניאל יב יג) לקץ הימין, קץ לשמאלא דכתיב (איוב כח ג) קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר, ודא הוא (בראשית ו יג) קץ כל בשר כמה דאתמר, קץ דימינא, היינו דכתיב לאדמת ישראל קץ, בא הקץ, דא קץ דשמאלא, קץ דימינא דא קץ דיצר הטוב, קץ דשמאלא דא קץ דיצר הרע. ודא איהו, דכד חובין גרמו ואתגברו, אתגזר ואתייהיב שלטנא למלכות הרשעה לשלטאה, ולחרבא ביתיה ומקדשיה, ודא הוא דכתיב (יחזקאל ז ה) כה אמר יהו"ה אלהי"ם רעה אחת רעה הנה באה, וכלא חד, ובגין כך אתאבלו עלאי ותתאי, על דאתייהיב שלטנו להאי קץ דשמאלא, ובגין כך כיון דמלכו קדישא מלכות שמים אתכפיא, ומלכות חייבא (אחרא) אתגבר (כדין) אית ליה לכל בר נש לאתאבלא עמה ולאטכפיא עמה, בגין דכד איהי יזדקפא ועלמא יתחדי, יתחדי איהו בהדה, דכתיב (ישעיה סו י) שישו אתה משובש כל המתאבלים עליה. תא חזי כתיב בהו במצרים, (ירמיה מו כ) עגלה יפיה מצרים, ורזא דעגלה דא הוו ישראל תחות שלטניה כמה זמנין וכמה שנין, ובגין דזמינין ישראל לשלטאה לבתר עלה, אתרמיז לון השתא עגלות. רבי אלעזר אמר, רמז רמז ליה יוסף ליעקב על עגלה ערופה, דהא בההוא פרקא אתפרש מניה ואוקמוה, עגלה ערופה דאיהי אתיא על דאשתכח קטולא ולא אתיידע מאן קטיל ליה, ובגין דלא ישלטון על ארעא רוחין בישין דלא אצטריכו, יהבין האי עגלה לתקונא, בגין דלא ישתמודעון לגביה ולא ישלטו עליה. תא חזי כל בני נשא כלהו עברין על ידא דמלאך המות, בר מהאי דאקדימו ליה בני נשא עד לא ימטי זמנא לשלטאה ביה וליטול רשו, דהא לא שליט בבר נש עד דנטיל רשו, ובגין כך אית ליה דינא לשלטאה על ההוא אתר, כמה דאת אמר (דברים כא ג) לא נודע מי הכהו, הכי נמי אית ליה דינא דלא אתיידע בגין לקטרגא על ההוא אתר, ועל דא (שם) ולקחו זקני העיר ההיא עגלת בקר וגו', בגין לאעברא דיניה דההוא אתר, ולאשתקנא דלא ישלוט ביה מקטרגא ולאשתזבא מניה. תא חזי יוסף כד אתפרש מאבוי בלא לוייה ובלא אכילה אשתדר, והוה מה דהוה, וכד אמר יעקב (בראשית לז לג) טרוף טרוף יוסף, אמר כי ארד אל בני אבל שאולה, דאנא גרימנא ליה, ותו דהוינא ידע דאחוי סניין ליה ושדרנא ליה, ורמז קא רמיז ליה. אמר ליה רבי יהודה, אינון עגלות על פי פרעה שדר לון, דכתיב ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה, אמר ליה דיוקא דמלה, דכתיב ואתה צויתה זאת עשו, ואתה צויתה דייקא, ובגין כך כתיב בה"א, משמע דיוסף תבע לון, ובגין כך ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה, ויעקב לא אתקיים במלה עד דחמא לון, דכתיב וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו, ותחי רוח יעקב אביהם. אמר רבי שמעון, בקדמיתא ותחי רוח יעקב, ולבתר ויאמר ישראל רב עוד יוסף בני חי, אלא בקדמיתא קרי ליה אורייתא יעקב, בגין שותפותא דאשתתפו שכינתא בההוא חרם כד אודבן יוסף, והשתא דשכינתא סלקא, כדין איהו ותחי רוח יעקב אביהם, ודא הוא רזא דשכינתא. ובתר דאיהי קיימא בקיומא, (בגין) כדין דרגא דלעילא אתעבר לגבה דרגא דאיהו ישראל (נ"א כדין דרגא דלעילא אתער לגבה, ואיהו דרגא דישראל) מכאן דדרגא דלעילא לא אתער לעילא עד דאתער בקדמיתא לתתא, דהא הכא ותחי רוח

זוהר חלק א דף ריא/א

יעקב בקדמיתא, לבתר ויאמר ישראל:

ויאמר אלהי"ם לישראל במראת הלילה, במראת כתיב, תא חזי ויזבח זבחים לאלה"י אביו יצחק בקדמיתא, בגין לאתערא שמאלא ברזא דרחימו וכדין ויאמר אלהי"ם לישראל במראות הלילה, בהאי דרגא דקאמרן דאיהי מראות הלילה:

ויאמר אנכי האל אלה"י אביך, מאי טעמא, בגין דסטרא דקדושה דלעילא הכי הוא, דהא סטרא דמסאבא לא אדכר שמא דקב"ה, וכל סטר דקדושה אדכר בשמיה. אנכי ארד עמך מצרימה וגו', מכאן דשכינתא נחתת עמיה בגלותא, ובכל אתר דישאל אתגלו, שכינתא אתגלת עמהון והא אוקמוה. תא חזי כמה עגלות הוו, שית, כמה דאת אמר (במדבר ז ג) שש עגלות צב, דבר אחר שיתין הוו, וכלא רזא חדא, בקדמיתא כתיב בעגלות אשר שלח יוסף, ולבסוף אשר שלח פרעה, אלא כלהו דשדר יוסף הוו בחושבנא כדקא חזי, ואינון דשדר פרעה יתיר מנייהו לא הוו ברזא דא, ולא הוו בחושבנא, ואלין ואלין קאתו, בגין כך אשר שלח יוסף. אשר שלח פרעה, וכד יפקון ישראל מן גלותא מה כתיב, (ישעיה סו כ) והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה ליהו"ה וגו':

ויאסור יוסף מרכבתו, רבי יצחק פתח ואמר, (יחזקאל א כב) ודמות על ראשי החיה רקיע, כעין הקרח הנורא, נטוי על ראשיהם מלמעלה, האי קרא אוקמוה, אבל תא חזי אית חיה לעילא מן חיה, אית חיה קדישא דקיימא על ריש חיותא, ואית חיה עלאה לעילא על כל שאר חיותא, והאי (נ"א ואית) חיה שלטא על כלהו, בגין דכד האי חיותא יהבא ונהרא לכלהו, כדין כלהו נטלין למטלנוי, ויהיבת דא לדא, ושלטא דא על דא. ואית חיותא לעילא על תתאי, על שאר חיותא לתתא, וכלהו אתזנו מינה, וד' סטרי דעלמא רשימין בה, אנפין נהירין ידיען (דינין) לכל סטר, ואיהי שלטא על ד' סטרי, והא אוקמוה דאינון ג' לסטר דא וג' לסטר דא, וכן לד' סטרי דעלמא. ואית רקיע לעילא מן רקיע, והאי רקיע דשלטא עלייהו כלהו מסתכלן לגביה, מה כתיב (שם כג) ותחת הרקיע כנפיהם ישרות אשה אל אחותה וגו', בגין דכלהו שלטין על מה דאתפקדו. ושליחו דקוסטא דקופטרא בהו, ואינון לכל סטר תשעה, לד' סטרי דעלמא, ואינון ל"ו בחושבנא, וכד מתחברן כלהו אתעבידו רשימא חדא ברזא דשמא חדא, ביחודא שלים כדקחזי. וכד מתתקני לגבי כרסיא מה כתיב, וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא, ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, והא אוקימנא (נ"א דיוקנא) דהאי אבן טבא בכרסיא דקיימא על ד' קיימין, ועל ההוא כרסיא דיוקנא דאדם לאתחברא ביה כחדא, ולא תברכא כדקא יאות. וכד איהי מתתקנא לגביה דאדם למהוי כלא רתיכא (נ"א קדישא, וכדין כלא רתיכא) חדא להאי אדם, כדין כתיב ויאסור יוסף מרכבתו דא צדיק, ויעל לקראת ישראל אביו גשנה, לקראת ישראל דא רזא דאדם, גשנה, תקרובתא חדא לאתקרבא כחדא, בקרבנא חדא, ויחודא חדא, וירא אליו, דכד אתחזי שמשא בסיהרא, כדין נהיר סיהרא, ואנהיר לכלהו דלתתא. וכן כגוונא דא, כל זמנא דקדושה דלעילא שרא על מקדשא דלתתא, אתנהיר בי מקדשא וקיימא בשלימותיה, וכד אסתלק מניה ואתחריב בי מקדשא, כדין ויבך על צואריו עוד, דבכון כלא על מקדשא דאתחריב, עוד, מאי עוד, דא גלותא בתראה. וכדין כיון דחמא יעקב ואסתכל דהא תקונא דלתתא אשתכלל כגוונא דלעילא, כדין אמר אמותה הפעם וגו' כי עודך חי, דאתקיימת ברזא דברית קדישא

זוהר חלק א דף ריא/ב

דאקרי חי העולמים, ובגין כך כי עודך חי, ועל דא בקדמיתא אמר, רב עוד יוסף בני חי, דאצטריך למיקם ברזא דחי והא אתמר. תא חזי מה כתיב, ויברך יעקב את פרעה, אמר רבי יוסי, פרעה אף על גב דאוקמוה ברזא אוחרא, סמך דקא סמכינן בעלמא, אבל תא חזי (שיר א ט) לסוסתי ברכבי פרעה דמיתוך רעיתי, תא חזי אית רתיכין לשמאלא ברזא דסטרא אחרא, ואית רתיכין לימינא ברזא דלעילא דקדושה, ואלין לקבל אליו, אליו דרחמי ואלין דדינא. וכד קב"ה עבד דינא במצראי, כל דינא דעביד כההוא גוונא דאינון רתיכין ממש, וכגוונא דיליה דההוא סטרא ממש, מה ההוא סטרא (ממש) קטיל ואפיק נשמתין, אוף קב"ה עביד בההוא גוונא ממש, דכתיב (שמות יג טו) ויהרוג יהו"ה כל בכור, וכן כלא במצרים בההוא גוונא ממש, ובגין כך דמיתוך רעיתי, כגוונא דילה ממש לקטלא, דכתיב כי אני יהו"ה, אני הוא ולא אחר, ולזמנא דאתי מה כתיב,

(ישעיה סג א) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה וגו'. ת"ח מה כתיב, וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גושן ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד, ויאחזו בה, אחסנת עלמין, ויאחזו בה, דהא להון אתחזי כמה דאוקמוה, (ד"א ל"ג אמר רבי יוסי) ויפרו וירבו מאד ודאי, דהא צערא לא שראת בהו, וקיימי בתפנוקי עלמא, ובגין כך ויפרו וירבו מאד:

ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

פרשת ויחי:

אמרו המגיהים, מתוך הלשון ניכר שאינו מספר הזהר (עד דף רטז ע"א ד"ה ויחי יעקב וגו' רבי חייא פתח), והאור ניכר מתוך החשך, ולדעתנו כי הוא ממדרש הנעלם ובלשון הקודש היה, והמתחכמים להתהלל שנו שפת אמת והפסידו כוונת והבנת המאמר, כי לא ידעו ולא הבינו לעשות הלשון על מתכונתו, והנה יהיה בעיני כל מעיין כדברי ספר החתום, וכבר היינו משמיטין אותו כי בהעתקה שבא מצפת תוב"ב לא מצאנו אותו, אלא מפני הרואים שלא יתפארו עלינו לאמר כי מלאכתנו חסרה הדפסנו אותו כאשר הוא, ואין כח בידינו לתקן את אשר עותו:

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה וגו', אמר רבי יוסי, לבא חמא בנבואה במצרים, דיהון בנוהי בכמה גלוון עד הכא, ועד עדנא דקץ משיחא, ולא מטא לנבואה דויחי אלא במצרים, והיא נבואתא מעלייתא מדאתנביאו (ד"א לא אתנביאו) דכוותה, ולא מטא להו שום איניש מן בני נביאה אלא הוא ומשה, במשה כתיב (שמות לג) כי לא יראני האדם וחי, ביעקב כתיב ויחי יעקב, ויחי, נבואתה דנחתא מאספקלריא (מאירתא) דנהרא. בעא למימר (חפץ ההוא הוה בעינוהי) נבואן דגלותא דערען לבנוהי בארעא דכנען, ובכל ארעא דאתותב בה, מארעא דמצרים הוה תביר לביה, דכתיב (בראשית מב) כי יש שבר במצרים, ועל דא מטא ויחי יעקב במצרים, ולא הוה חדי, כי בארעא

זוהר חלק א דף ריב/א

ההיא ספיקן דעמין ספרין דכורסי יקרא, ולא מטא להון שום איניש לא מן עלאה ולא מן תתאה, אלא ח"י, ורזא דא כי לא יראני האדם וחי, כמה הוא רזא עלאה בדא קרא, ואנן חברייא תמיהין עלייהו, על ויחי דדכיר עמיה יעקב, הוה ליה למימר קמי ישראל, ישראל מנין, דכתיב (ירמיה ב) קדש ישראל ליהו"ה ראשית וגו', (שמות ד) בני בכורי ישראל. רבי אלעזר בריה דרבי שמעון אמר, וכי לא אמר קרא (בראשית כה) וימכור את בכורתו ליעקב, אמר רבי שמעון אבוה, בעידנא דהוון ישראל קשיטין וזכאין ועבדין זכו, ולא הוון רתיתין ישראל אלא יעקב לחודיה, בדיל טבאן דעבדין הוה למעבד להו טבאן סגיאין דא בדא. מדחבו ואתגליאו על חוביהון ועל עובדיהון בישין, לא הוון סבלין יתיה, דלא יהויין בעלמא בקושטא על חוביהון, ועל דא אתי מכילתא דרחמי ודינא לחוד, וישראל יתיהון בארעא גלותהון, יאות בעי ברי, אבל איניש מסתכל וינדע יתיה יעקב דמתלף עם ויחי, קדש. ועל דנא רזא אמרין יעקב בחר יתיה ספירא בכורסי יקרא. רבי שמעון פתח ואמר, (ישעיה נז) ואת דכא ושפל רוח להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים, לב נדכאים דא יעקב, כמה דאת אמר תחות מן דרגא נחיתת עלוהי נביאין ברכאן במצרים. תנא אמר רבי אבא, לבא חמא, דיעקב דהוה במצרים לית נבואתיה מעליותא, (ס"א דארעא סניאה) ארעא סגיא. תא חזי לא זכי לברך לחד מבנוהי, ולא הוה בידיה רוחא לברך אלא במצרים, כד בריך יתהון כל חד וחד ברזא, ורזא (בראשית מב) וירא יעקב כי יש שבר במצרים, ויאמר יעקב לבניו למה תתראו, תא חזי דלא אתייהיבת נבואתא אלא לתבירי לבא, כמה דאת אמר (שם) רדו

שמה ושברו לנו משם ונחיה ולא נמות. אמר רבי יוסי, תחות כרסי יקרא קדישא יעקב ספיר, דאיהי מכילתא דדינא לסטריה אתא, אמר (שם לב) לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל, כי שרית עם אלהי"ם ועם אנשים ותוכל, את משכח דיעקב חזא לסטריה מכילתא דדינא, ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל וגו', ורזא דמלה (ירמיה ו) אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב. רבי שמעון אמר כד אתגליאו מן ירושלם, ואעדיאו תדירא, וסאיב מסנאה ית היכלא, בעדנא ההיא לא סובלת מלכותא לישראל על חוביהון, אלא ישראל בגין דהיא מתרי גיסא רחמי ודינא, ומלה דלא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל, כד אתפריש בסביריה, ישראל יעקב עלאה דא מן דא, ובגינהון הוה חוטרא דמשה גליפא מתרין סטרוי משמיה קדישא, חד רחמי בדינא וחד דינא בדינא, ורזא (במדבר כג) לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, מדאנן בגלותא דחיקן בין שנאי, ואסתליקת מטרוניתא מן מלכא ואתרחיקת מניה, הוא ישרי שכינתא בינא ויפרקינא, ורזא (ישעיה מד) כה אמר יהו"ה מלך ישראל וגואלו יהו"ה צבאות. ויחי חי, (שם סו) כה אמר יהו"ה השמים כסאי והארץ הדום רגלי. בנין עלאה שת"י, רגלי חי, לי רבתא י' לח' זעירתא, ח' לתי"ו, וי' לו', ו' לד', הדא הוא דנפיק מעלאה, תחות כרסיה יקרא מאבן טבא בארץ מצרים, היינו דכתיב (שם יט) ונגף יהו"ה את מצרים וגו', י"ב פרישא, (שם כו) כי טל אורות טלך א' בגין פרישא, ובגין דא מתחלף כחדא, ב' פרישא גלותא, א' פרישא קדמייתא. תא חזי מאי דכתיב, (שם ב) בית יעקב לכו ונלכה באור יהו"ה, בגלותא אתוון דאתגזר עליהון על חוביהון, בקושטא בדינא הו, באורייתא תקנתא, ותפקון מן חמרא טינא דהיא גלותא, ותהכו לנהרא דיהו"ה, א' ר"ל בארץ, אתצפי אתא בתיגנא דסיפרא דאורייתא, ואנא אתפלג בארץ, בארץ את משכח בתיגנא דסיפרא דאורייתא, ר"ץ מתלפין כחדא גלותא, מאי גלותא דמצראי ארבע

זוהר חלק א דף ריב/ב

מאה שנין הוה אמר לאברהם דיהא גלותא לבנוהי במצראי, וכי הוית מניתא יתהון מאתן ותשעין שנין הו. תא חזי וימת יוסף בן מאה ועשר שנים. רבי שמעון פתח ואמר, (ישעיה ו) הנה העלמה הרה ויולדת בן וקראת שמו עמנואל, עדוי ולידה דאתמלי לגלוואן ועקתן סגיאיין ועדן בישין, ואף על גב דיהו באלין, מטרוניתא אזדעזעת ואתרחקת מן בעלה, ותהא עמנא בגלותא, בן מאה ועשר הוה גלופא דאתוסף, יתרעי למימר והוה עבר מן גלותא מאה ועשר שנין, ומאתן ותשעין, הוי ארבע מאה שנין, ולא אתמני גלותא דיעקב אלא מדמית יוסף. ויהיו ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה, הכא רזא בגלותא במנינא, תקונתא יהון בנייא דאתגליין במכילתא דדינא, תלתא גלוון קדמא דמצראי דאתמתל בשבע שנין, רבי חייא פתח ואמר, (שיר ב) השבעתי אתכם בנות ירושלם בצבאות או באילות וגו', רבי שמעון אמר מהכא, (ירמיה לא) מרחוק יהו"ה נראה לי ואהבת עולם אהבתיך וגו', הכא רזא בגלותא, תקנתא יהון בנוהי דישראל משתרי גלייא, ויתרעי למימר יהון בניא קדישא דאתגלוון על חוביהון בדינא שנין סגיאיין יהא (ויקרא כו) שבע כחטאתיכם, (בראשית ד) כי שבעתים יוקם קין בגלותא קדמא דמצראי דהיא זעירא, תניינא גלותא דשופטים דאתמתל לארבעים שנין, בשבע דאינהו סגיאי מניה, תליתאי גלותא דאנן ביה אריכא, דאתמתל למאה שנין לארבעין, והיינו דגלי עלאה, דאמר (דניאל יב) ומעת הוסר התמיד ולתת שקוץ שומם וגו':

ויקרבו ימי ישראל למות, רבי חזקיה אמר, חמא דא עקתא דגלותא דהוה ערען לבנוהי, קריבא אנפשיה ודחיקת למימת, לא אשתאר חי, כד הוה נחית מדרגין בדיל חוביהון דישראל, לא נחית עמהון בגלותא, זכאה חולקהון, דאי לא נחית עמהון בגלותא אשתארן ביני עממיא, ואת אמרת (ישעיה נ) מדוע באתי ואין קראתי ואין עונה, ואין עונה דא ישראל, באתי ואין איש דא

שכינה, הקצור קצרה ידי מפרות, ואם אין בי כח להציל, הן בגערתי אחרים ים אשים נהרות מדבר, קב"ה יהב חולקא לישראל דלא ישלוט רברבנא אחרא בהון, נחתו לגלותא שכינתא עמהון, והוא רחיק ממטרוניתא:

ויקרא לבנו ליוסף ויאמר לו, אם נא מצאתי חן בעיניך, חקר ית בנוהי כלהון, ואמר להון עקתן סגיאין ובישין רברבין חמית למיעל, לדריכון אשכחן רחמי עלאי, ואי אתון בעאן למיפק מכל עקתא, קיימו לי והבו ביננא עלמא, ותעבדון קשוט ודינא, ותהוי לאבהתכון, ופקידי בכל דר ודר דייתי בתריכון, ואי אתון בעאן למעבד הכי, תפקון מכל עקתא דייתי עליכון. רבי שמעון אמר, (עמוס ה) והציגו בשער משפט אולי יחנן יהו"ה אלה"י צבאות שארית יוסף, ואי תעבדון הכי לא תקברון חד מן ברי, אלא אתי תתובון לארעכון בשלמא, הדא הוא דכתיב (בראשית כד) שים נא ירך תחת ירכי, מהו ירך, פתח ואמר (תהלים מה) חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך, סייפא דקאי בה חסד ואמת, תרין ספירן דלא שבקינ דא לדא, ועל דא אמר (שם פט) חסד ואמת יקדמו פניך, (איכה ד) פני יהו"ה חלקם, דאתקריאו בנוהי ישראל כלהון, ואי הוו טבאן בנוהי ועבידו מה דקיימו, לא מית חד מבנייהו במצראי, דכל טב וטב דגזיר שמא על אינשא לא הוי אלא על דיהון טבין, ואי לא לא, כמה דאמר דוד (מלכים א ב) למען יקים יהו"ה את דברו אשר דבר עלי לאמר, אם ישמרו בניך את דרכם ללכת לפני באמת, ואי לא לא. תא חזי, כמה הוא עדיף רוחא דאבא מרוחא דברא, דרוחא דאבא הוא רוחא דברא, רוחא מרוחא סלקא, ואי סייעת אוריא אחרא ברוחא לא נפיק שלים,

זוהר חלק א דף ריג/א

דהא חסיר הוא בהאי אוריא, והיינו (ירמיה ב) פרא למוד מדבר באות נפשה שאפה רוח. תנא רב המנונא סבא אזל לקפוטקייא, עאל לקמיייהו רב ייסא סבא, אמר לון במאי עסקיתו, ווי ליה ווי לנפשיה, אי אשתלף רוחא דמסאבא דאשתכח עמיה, ואורית ליה לבריה, והאי איהו דקב"ה לית ליה חולקא, שביק ליה חולקא שביק ליה לשיצאה ליה לעלמא דאתי, אמר ליה מנא לך הא, אמר ליה הכא אוליפנא, דהאי ירותא בישתא אחסנון כלהו בנוי אי לא יתובון, דהא לית מלה קיימא קמי תשובה, ואנא הכי אוליפנא, דהא אסוותא דא יהבו לי זמנא חדא דהוינא רשים באנפאי, ויומא חד הוינא אזיל בארחה, וערענא בחד זכאה, ועל ידוי אתעבר מנאי ההוא רשימא, אמרנא ליה מה שמך, אמר לי, אלעזר, וקרינא ליה אלעזר אחרא, אמרנא ליה בריך רחמנא דחמינא לך, זכאה חולקך בעלמא דין ובעלמא דאתי:

ויאמר השבעה לי וגו', רבי חזקיה פתח ואמר, (ישעיה סב) נשבע יהו"ה בימינו ובזרוע עזו, קיים קב"ה דיפוק לישראל מן גלותא דלהון, ודא קיים להון קיים דלא ישבוק לון בארע שנאיהון, (בראשית לב) ויאמר שלחני כי עלה השחר, ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני, מאן ברכתני, יהב לון גלותא וקיים לון דיפקון מניה. תנא זמין קב"ה לבריהון דישראל, דיהון כל חד וחד תחות כרסיה, ויהון מעליין מכל עלאי, בגין דא תשכח וא"ו אריכא, קיים קב"ה לשלמותא דו' דרא, ובגין שתא וישתחו ישראל על ראש המטה, סגיג ישראל דליתי משיחא בסוף מניינא דא, ותשרי שכינתא עמהון:

ויהי אחרי הדברים האלה ויאמר ליוסף הנה אביך חולה וגו', מתניתין, אמר רבי חזקיה, לא אתא קרא לאשמעינן דעבד, אלא אתא קרא לאתאיה מה דיהוי בסוף גלותא, כל אלין לסוף מניינא דאתמני, צבי למימר דייתי משיחא ויימא ליה אבוך דבשמיא בהיל וסבר אפך, ספין לקצא דמשיחא, יהא רעוא מן אלהא דשמיא, דיסב בריה דאסגיאן בגלותא, ומדאתנשיאו בהו, דנשי

יתהון קב"ה בחוביהון בקושטא. כד אתא רבי אבא אמר, לאו לדרשא קא אתינא, חשוב רזא דמלתא (שם ל) יוסף יהו"ה לי בן אחר כדפרישנא לעיל, האי שמיה קדישא ביוסף יהו"ו יאמר, הא אבוך מארי עלמא דאתי למעבד טבא לבריה, דיפקון מן גלותא דלהון, ואי את לא רעי בקושטך, רבועא יהו"ה אחד יעבד יתך, וידעי דתיתוב מטרוניתא לאתרא, דאבהתנא אינון רתיכין דלעילא, (שם יז) ויעל אלהי"ם מעל אברהם, אבהן שוקי עלמא, (מיכה ז) תתן אמת ליעקב, חסד לאברהם, תנא דייתי משיחא. רבי יוסי פתח ואמר, (זכריה ד) והיה יום אחד הוא יודע ליהו"ה, לא יום ולא לילה, והיה לעת ערב יהיה אור, רוצה למימר, תרין מערעין בישין דאתן לבנוהי למהוי בגלותא בארע שנאיהון, ולא יסתכי בהון כמה שנין סגיאין, על חוביהון בקושטא, הכא יזנח יתהון בארע שנאיהון, ויסב בנייהו דארע להון בישין אלין, וידבר להון לארע טב, לפירושא דקרא. והוה תרי רברבן סגיאין מעלייאן, הוה מטרקן תחות כרסי יקרא, דאפטרופא דישראל מכילתא חמישאה, בדיל דיהון בגלותא כל עידנא הדין, וארע דנשי יתהון בארע שנאיהון, והוא תרין מכילתן בתרין ספין, נפק חדא ומליל לקבל רבון עלמא, ויהיב ליה רשו דימלל כל מאן דבעי, וחזי בישראל מן גיסא חדא למגזר בהון בישראל דיפקון מן גלותא, בדיל אבהתהון, ומן גיסא אחרינא רעא למגזר עליהון בדיל חוביהון, דאמרו עלייהו בישא סגיא, הנך ד' מכילתן, ולא הוה בהון מכילתא חמישאה אפטרופא דישראל, ומלילו כל דרעו.

זוהר חלק א דף ריג/ב

עד דמטא לוותהון מכילתא חמישאה, והוה בכורסי יקרא מן שמא קדישא, ואמר על בנוהי דישראל טב, ולא הוה רתיין תרין מכילתן קמיייתא למללא קמיה, בדיל מכילתא חמישאה דאתמתל לליליא, ונפק לנהורא דלהון, ועל דא פתח והיה יום אחד הוא יודע ליהו"ה לא יום ולא לילה, והיה לעת ערב יהיה אור. תנינא (בראשית א) ויקרא אלהי"ם לאור יום ולחשך קרא לילה, והתם אמר וחשך על פני תהום, וקשיא דידיה אדידיה, אתא רבי אלעזר לרבי שמעון אבוי, ואמר ליה אבא מארי מאי דא, אמר ליה מבראשית עד ו' דורות ברא יהו"ה אחד, צבי למימר ו' דשמיה יהב ביה רוח חכמה, עד הכא לא הוה מנדע מהו חשך, קם רבי אלעזר ונשק ידוי דאבוי. קם רבי אבא ושאל מאי חשך, אסתחרו חבריא ולא מטו מאי דשאלו, עבדו עובדא, ומטא קלא מן קדם רבון עלמא, בהאי קרא (איוב י) ארץ עיפחה וגו' צלמות ולא סדרים, ותופע כמו אופל, גיהנם מקמי דאתברי עלמא הוה גניז לרשיעיא, ווי להון לחייביא דיחון כד יעביד אלהא ית אלין, (ישעיה ס) כי הנה החשך יכסה ארץ וערפל לאומים, ועליך יזרח יהו"ה וכבודו עליך יראה, זכאה חולקהון דישראל, דקב"ה לא ברא להון דא, (תהלים קמד) אשרי העם שככה לו, אשרי העם שיהו"ה אלהי"ו:

ויגד ליעקב ויאמר הנה בנך יוסף בא אליך, רבי יוסי אמר, מלאכא הוא, דהוה עתיד למימר טב על בני ישראל, כד יתובון לקב"ה בכל עקתהון, כד ייתי קצא דמשיחא, בכל עקתא דתיתי עליהון, יימרון למכילתא בריך אתי לותך ויתפרקון טבאי, זכאה חולקהון דישראל דאתקריאו בנוי דקב"ה, דאינון כמלאכיא, (איוב לח) ויריעו כל בני אלהי"ם יהו"ה מאי, תא חזי מנין שקרא קב"ה ליעקב אל, את בעלאה ואנא אהא בתתאה, מאי קא מיירי, (בראשית יז) ויעל אלהי"ם מעל אברהם, אבהתן אינון רתיכאן דקב"ה, תנא (מיכה ז) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם, הא תרין ספירן בתרין רברבן עלאין, תליתאה יצחק מאי, (בראשית לא) וישבע יעקב בפחד אביו יצחק, ובגין פחד יצחק דהוה ספירה, וקב"ה דהוה כרסי יקרא רתיכא עלאה, וספירה דיצחק היא מעלאה, מפרשא יתיר מכל סגניא אבהתך, הדא הוא דכתיב וישבע יעקב בפחד אביו יצחק. רבי אבא פתח ואמר, (שם) אלהי"ם אברהם ואלהי נחור ישפטו בינינו, אלהי אביהם, וישבע יעקב בפחד אביו יצחק, מהאי קרא את יכיל למנדע דא, ויתחזק ישראל וישב על המטה, ורזא דקרא

(דניאל יב) בעת ההיא יעמוד מיכאל השר הגדול העומד על בני עמך, והיתה עת צרה, רבי שמעון אמר, דא גבורת ידא דמיכאל רברבא, כמה ליה הוה, מקדמת דנא סגיד, למאן הוה סגיד, סגיד לערסא, הוה ערסא פתיחא פניה, למהולתא הוה סגיד, דהא הות חביבא מיניה. כי חלל יהודה קדש יהו"ה, אשר אהב ובעל בת אל נכר (מלאכי ב), כד אסתלק זיויה מניה על חוביהון, לא הוה ליה למיקם קמיה, ואתרכת מטרוניתא מן מלכא, בדיל דלא יכלא לשבקא לה לברהא בין עמין למקטלהון, והוה בארעא קדישא הוא, בהא דיהון עמין נוכראין מן עמיה, סכי למימר, עאל שכינתא ביניהון בגלותא, ועדנא דלא הוה בארעא, והיא בארע עממין, בזיוא דישאל, אסתמרו עממיא די בסחרניהון. תאנא אמר רבי יוסי, תרין רברבין הוו תחות כרסי יקרא קדישא, והא בשמיה חד מאני בערסא, דהוה שדי אגוזיה דהיכלא, והא אנן בגלותא, לא אשתאר ביני אלא דא דביני דזיניה, והוא חתוך מן שמיה דקב"ה, הדא הוא דכתיב (שמות כג) הנה אנכי שולח מלאך לפניך לשמרך וגו', לא למללא הכי אלא בעלמא דאתי, כד פרישנא בסטרין, והוא צורין בארעא, אנא שרינא שכינתא ביניכון למאריהון בגלותא, והיא נטרת יתכון, עד

זוהר חלק א דף ריד/א

דתייתי יתכון לארעכון, כמה דהויתון מקדמת דנא, אשר הכינותי מותבן מקדמת דנא, דא שכינתא מן מטטרו"ן, ואתרכת מטרוניתא מן מלכא, עד דתיתוב לאתרהא. ורזא (דברים ג) כי רק עוג מלך הבשן נשאר מיתר הרפאים, הנה ערשו ערש ברזל הלא הוא ברבת בני עמון, כדפרישנא באתריה, וארעא דאתמתל בגלותא, נטר יתהון בגלותא, על עקתא דתייתי עליכון, עד דיייתי וייעול יתכון לארעא דקיים לאבהתכון דאתנטרת. רבי שמעון פתח ואמר, (רות ג) ליני הלילה, והיה בבקר אם יגאלך טוב יגאל, אמר רבי יוסי, שליט רחמי על דינא, (בראשית א) וירא אלהי"ם את האור כי טוב, טוב ואור שוין, דהוא מבוועי דנחלין, דנפק מנהון ימא ונחלא דבעלמא. תנא אמר רבי שמעון, זמנא חדא סליקנא ונחיתנא לאנהרא במבוועי דנחלין, וסליק בתראי רבי אבא, אמר לי במאי עסקיתו, אמרית ליה בהאי קרא (קהלת א) דכל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא, מזיויה אתבריאו כל רברבייא דמן עלמא, ומן זיויה אתנביעו כל נחלייא, נחלייא הוו אינון להאי קרא דמאיכי בהאי גלותא, דהא חשוכא כמפלא, חיבתא דאמא עביד להו, ואי לאו נחלא עביד ברתיה, רברבא תנייתא הוא, הוא תחות קדישא, דגני אגנים דהיכלא, דהא רברבא דישאל דאתמני עליהון בכל עידן דהות מטרוניתא עם מלכא, הוה נפיק ועאל קדמיהון מטטרו"ן, והוא קביל פולחנהון לקב"ה כנורא, כד אתבטיל נורא ואתגליאו, אסתלק זיויה ואסתלקא מטרוניתא מן מלכא, הא לא הוה שלים עד דיייתי גיסא אחרא דלא הוה בגלותא מניתא, ושמיה דאתקריאת יד, היא מבוועא לכלא, ותשכח יד יהו"ה, (ישעיה נט) הן לא קצרה יד יהו"ה, דלא אדכר ידא אלא בשמא דחד. אתא רבי אלעזר ושאל לרבי שמעון אבוי, ובכה ואמר ליה, גלי לי האי רזא אבא מארי, אמר ליה בהאי קרא אתגלי לך, (שמות י"ז) כי יד על כס יה מלחמה ליהו"ה, שליט רחמי על דינא, צבי למימר, יהא רעוא דיהא לעלמא באתר גבורת יד יהו"ה רבתא, קרבא דהות במצרים, ואי לאו הוו בדיני וייתי משיחא ייתי, ייתי בחדתו בידא רבתא, ויגח קרבא בעמלק, (שם י"ג) בחוזק יד הוציאנו יהו"ה ממצרים, וכד ייתי שמא דיד בתוקפא ידא לחודיה, הוא בעדנא דיגח קרבא בעמלק, ויתי משיחא, רבי אלעזר מסייע, (זכריה יד) ויצא יהו"ה ונלחם בגוים ההם כיום הלחמו ביום קרב, כ"ס בגין יהו"ה. תא חזי כמה היא ידא רבתא דלא מטא להאי ידא עלאה, לאבהן רברבא, לא אגנים, ובדא ידא נפקו ממצרים, בגין דמשויין שוין, שוין מני ד' לד', שוין דא דרע שמא דידא רבתא, דיפוק מן אינון שוין באתוההון, דמנייניהון כמנייניהון, דקבלא תרין יד, תרין כיצד, לא אתמנעו דא מן דא ולא שוין, ולא שוין אתפרש תרין אלין בריך הוא, דבאתוהון סיעעאן יד בעלה ה' תרין לאב, מנייניהון מתפרש, מאלין אתבריאו שמיא וארעא

ודעמיה. ואינון ספירה קדמאה דהיא כתרא עלאה, (משלי טו) בכל מקום עיני יהו"ה צופות רעים וטובים, הם מסייעתן לשמא, חד ו' דעבד כמה אתון בארעא דמצרים:

מצד ימין העגול עליון העגול:

יוד ו' לוא"ו לד' י"ד לו"ו ו"ו לדל"ת דל"ת ללמ"ד למ"ד לתי"ו:

דל"ת ד' לד' ל"ל ל"ת א' ללמ"ד, ל' למ"ם, מ' לד', ד' לת' ה' ל':

שדי יהו"ה:

י"ד:

מרכבה דאבהן ישראל:

זוהר חלק א דף ריד/ב

ויאמר יעקב אל יוסף אל שדי נראה אלי בלזו בארץ כנען, רבי אבא אמר, לזו דא ירושלם עלאה, דאשראה שכינתא בינהא, אמר יעקב עלאה לתתא הב לי ברכתא, דהוא בעי לאנפיש יתכון אנא, ולמיתן ית ארעא לבניכון, לזו זו ירושלם עלאה, קב"ה הב רברבא דהוויין ברכה דא על ידיה בארעא רבייא, אבל ברא לארעא אחרא לא יהא ברכתא. רבי אלעזר פתח ואמר, (משלי כז) מברך רעהו בקול גדול בבקר השכם קללה תחשב לו, קב"ה קרא לישראל אחים ורעים, מאי ברכתא יהב לון, דיהון האי עמא דכיא תחות ידיה, ולמהוי עליהון נטיר, זכאה חולקהון דהאי עמא דכיא דהוא עליהון, דאקרי בעלאה בנים חביבים יתיר מעלאה, כתיב (דברים יד) בנים אתם ליהו"ה, מאי כלא, בדיל דא, מאי הוא, בדיל דאשתלים שמא בחותמא דלהון דאינון גזירין. תא חזי באנפוי דאינשא שמא דקב"ה, וחסרא יו"ד מניה, ולא אשתלים, אתא אברהם וחבב לקב"ה, ואמר ליה בך אשתלים שמא ואתגזר ואשתלים שמא ביו"ד דמילה, באנפוי דאנשא שיי"ן דשד"י וד', חסר יו"ד, אשתלים ביו"ד דמילה, וכדין אקרון בנים ליהו"ה, בנין קדישין, וכד מסאבין ליה להאי את קיימא קדישא, ועאיל ליה לרשו אחרא, סליק מניה האי קדושא דחותמא, והוא כמה דחריב עלמא, וסאיב חותמא דאשתלים ביה שמא דקב"ה, והא הוא חריב עלמא. רבי אבא הוה אזיל מקפוטקיא, והוה עמיה רבי יוסי, עד דהוו אזלי חמו חד בר נש דהוה אתי ורשימא חד באנפוי, (וכו' כדאיתא בפ' אחרי מות ע"ה ב), אבל ווי לון לחייביא דימותון בלא תשובה, דלא יעדי מניה רשימא לא בעלמא דין ולא בעלמא דאתי:

ויאמר אלי הנני מפרך והרביתך, רבי אבא פתח ואמר, האי קרא (ישעיה כט) לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו, וכי איניש דאמר טב לבר נש כוותיה, אי לא ישלים מה דאמר אפוהי מתביישן, על אחת כמה וכמה מן עלאי לבר נש, דאי לא מייתי כל טב דאמר על בנוהי, אנפוהי מתביישן, אמר קב"ה ליה אנא ישראל עלאה, דאנא מפשינך ואסגינך, האי ברכתא דיהיב לי ואתן ית ארעא הדא לבריכון, לא הוה בארעא, לא הוה עמהון, כד ייתי קיצא דמשיחא וישתלים, אמר קב"ה לא עתה יבוש יעקב, כען (לא) אנפוי דיעקב דלעילא לא מתביישן, מדאמר להון אתן, ארי עד כען לא הוו בידיה והוו אנפוהי מתביישן, כען דיליה מסתייע מן קדם מארי שמיא וארעא, כמה דאמרינן, אגחנא דעמלק, כד ישתלים קיצא לא יהא אלא בתקוף ידא, כמה דהוית ביום קרב, (זכריה יד) ויצא יהו"ה ונלחם בגוים ההם, דידיה ולא אחרא:

ועתה שני בניך הנולדים לך, דא ישראל לתתא, דאתריהון בגלותא, בנוי דקב"ה דאתיילידו ביני עממיא, תנא אמר רבי יוסי, ישראל כד יהון בארעא קדישא, דישראל דר בארעא, כד ייתי משיחא יהון עם אחוהון דילוון בתריהון, דלא אתקרי גלות אלא למאן דאיהו דר בארעא נוכראה, אינון אתקריין גליין, (ויקרא כו) וזכרתי את בריתי יעקוב, וא"ו יתירה, תיתי וא"ו דאסתלקת כד אתחריב ביתא, ותהא סיועא ליעקב, כד יהא דא ויהא לברא קדישא ארעא אחסנת עלם, ויהון בנוהי בארעהון דדארו מקדמת דנא בארעהון, זכאה חולקהון. כען בריא דהוה ערען להון, תהון אזלין רברבין דאתגליאו מן לבר לארעא ואתנשיאו, ואנפישו, ויימא יעקב עלאה לתתא, ברי דילך דאינון לבר לארעא, דאתיילידו בגלותא בכל ארעא וארעא, עד דאנא איעול למצראי ואעביד להון דינא

זוהר חלק א דף רטו/א

על חוביהון, לאו אנא מסקית בריך דאתבריאו בגלותא לבר לארעא בארעא, ואף על גב דאינון סגיאין, ואתנשיאו דיליה, כד חזיתי דא גלותא דלהון, ואסיתי לכיביהון ושמעית קליהון. ראובן (בראשית כט) כי ראה יהו"ה את עניי, שמעון כי שמע יהו"ה כי שנואה אנכי, וחשיב בלבך כאילו יהויין קדמי אינון, ומדנתוב ממצראי מלמעבד דינא, נסיק יתהון מארע גלותא, רבי אבא אמר מהכא, (ישעיה סו) והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה ליהו"ה, צבי למימר כד יהא קב"ה בדינא במצראי, בעדנא ההיא ייתון כל עממיא מנחה, כד שמעו שמועה דקב"ה, היינו (שם ב) ונהרו אליו כל הגוים. תנא אמר רבי שמעון, עתיד קב"ה למיעבד לכל זכאה וזכאה חופה בירושלם, (ירמיה לג) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה, כד תיתוב מטרוניתא למלכא ועביד לה ארוסין, הדא הוא דכתיב (שיר ג) צאינה וראינה וגו' ביום חתונתו וביום שמחת לבו, ביום חתונתו זה מתן תורה, וביום שמחת לבו זה בנין בית המקדש, שיבנה במהרה בימינו:

ומולדתך אשר הולדת אחריהם לך יהיו, דא ישראל לתתא לאבהן, דאינון רתיכין, תהא שמהתהון ברזא דאתיילידו, לבתר דנן על שמא דאחיהון יהון מקריבין באחסנא דלהון, תאנא אמר רבי שמעון, ומולדתך דא ירושלם דלתתא, (ויקרא יח) מולדת בית, בפרשת עריות, ירושלם לתתא גוברין דאתיילידו דא ירושלם, בתר דנא דיתובון עלמא מארי שמיא בירושלם, כד גיורין לא אתקרון אלא על שמחה דהוא בר ישראל, ולא יתקרון כד אבהתהון גיורא מקפוטקיא, אלא בהא ישראל, לך יהיו, צבי למימר על שמיהון דישראל יתקרון, על שם אחיהון יקראו בנחלתם, וכד תבו לא יתחסנון אלין עם ישראל בארעא, ויסב כל שבטא ושבטא דידיה, וגוברין מנהון כל חדא לפום מנייניה:

ואני בבאי מפדן מתה עלי רחל בדרך וגו', רבי אבא פתח, (ירמיה לא) כה אמר יהו"ה קול ברמה נשמע וגו', מה כתיב בתריה, כה אמר יהו"ה מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעולתך וגו' ושבו בנים לגבולם, לא אמר וישבו, אלא ושבו, כבר שבו. תא חזי אמר רבי אלעזר, בשעתא דיהא דינא על טורא, תתעטר מטרוניתא על טורא, והיא סברת דבניהון אבדין בדינא, ורזא (ישעיה נד) רני עקרה לא ילדה פצחי רנה וצהלי וגו', תנא סגייין יהון בני כרסייא מן דידיה, הדא הוא דכתיב כי רבים בני שוממה מבני בעולה, ותיתוב מטרוניתא לבעלה, (זכריה יד) ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד, מן קדמת דנא תימא מטרוניתא לקב"ה, בנייא דילי אן, יימא לה בדינא, היא תסבר דאבדין בדינא, ובכה על דינא לבניא דידיה, כי ארי סגי אית לך למיסב מני בדילהון דהות עמהון, והא תבו מארעא דשנאה. וכי לא הוה ידע יוסף דמתה אמייה, תמן הוה עמה כד מתה, אלא יאמר ישראל עלאה, כד ניתי מפורקניהון דישראל, תתער מטרוניתא ותתער כנסת ישראל, ותגח קרבא עם עממין, וימותון מנהון, ויתקרבו בזהיר למיתי ארעא, יימר לה

קב"ה כד היא בכה, לא תדחלי אגרא להון לבניי דמיתין על שמי, אחרנין הא תבו, אינון יתובון לחיי מיתייא, מתה עלי רחל, מתה על ייחוד שמא דקב"ה, ועל דא אתמר, בעוד כברת ארץ לבא, דמיתו על ייחוד שמא דקב"ה לבר לארעא, בארעא דא לא ימות חד מנהון. תנא אמר רבי אבא, עתידין ישראל לאגחא קרבא בארעא דאפרת, וימותון עמא סגיא מנהון, ובתר כן לחיי מיתיא יקומון, ויתיר שולטנא יהא להון דמיתין בארעא הדין מכל דיהא קדמיהון בירושלם, ולמה אתקרי שמא דאתרא קדישא

זוהר חלק א דף רטו/ב

דאתרא הדין לחם, בדיל דהוא מן שמא דקב"ה ביה, דימותון תמן על שמייה י"ד, דימותון תמן על שמייה י"ה, לחם בגלותא, בדיל דהוא מן שמייה דקב"ה:

וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה, רבי אבא פתח, (ישעיה מט) ואמרת בלבבך מי ילד לי את אלה, מאי קא מיירי, ישראל לתתא חזי דמיתין בנוהי דישאל קדמיה, כד ייתון (שם י"א) מעילם ומשנער ומחמת ומאיי הים, ויתכנשו כלהו ויהון סגיאין, תימא שכינתא, מאן אינון כלהון, ולא בהון פסול מבני נוכראה, יימרון ליה, אנחנא כלנא מברך, ולית בנא נוכראה, בעידן דיתפרשון דא מן דא, וכרת להון כחדא, ויתגיירון, יתובון גיורין עם ישראל ויהון כחדא, תנא קשים גרים לישראל כספחת בעור החי לארעהון. כתיב (שם יד) כי ירחם יהו"ה את יעקב ובחר עוד בישראל, ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב, כד יתובון לארעהון בריא, ויהויין רחימו בהון, (זכריה יד) יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד, יתלוון גיורין עם ישראל, ויהויין להון כעומקא בבשריהון, וכל כך למה, ת"ש אמר רבי שמעון, על תחומין דארעא דכל חד יהא רעוא למידר בארעא דישאל, ותסתער דיורין, כתיב (ישעיה נד) ויתדותיך חזקי, צבי למימר סיכיא דהויין עמך מעקרא אתקיף יתהון, וסייע יתהון יתיר משאר עממין, כביכול דאת סכי לאתקפא יתהון כל עממיה אחרא ידיהון, ויהון סגיאין:

ויאמר יוסף אל אביו בני הם אשר נתן לי אלהים בזה, רבי שמעון תאני מהכא, (דברים ד) וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל, יאמר ישראל לתתא, כד ישראל עליהון לעילא, בני אינון דיהב לי קב"ה אורייתא, כמה דתהון ונימוסיהון קשיטין, בנימוסי אורייתא דלהון אתקריאת זה, הדא הוא דכתיב (שמות טו) זה אלי ואנוהו, ובכל עדן דלא הוה דוד ממלל תחות גדפי שכינתא דא מלתא, אלא אתנבי מה דליהוי אתקרינא זאת. רב נחמן אמר מהכא, (תהלים כז) אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי וגו' בזאת אני בוטח, זאת דא אורייתא, ותהא לייתי משיחא, ובגין דא (שיר ב) וקול התור נשמע בארצנו, על מה אתמתלת אורייתא, לגזולא, מה גזולא קליה ערב, אף פתגמי אורייתא קליה ערב, ודא קלא יהא לייתי משיחא ליומא דדינא. תנא הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו, הנצנים דא אבהתן, דמרכבה דמן עלמא יקומון ויתחזו, עת הזמיר הגיע, תושבחתא דישבחון ליואי כד יתובון לפולחניהון כדבקדמיתא, וקול התור, אשר נתן לי אלהים בזה, פתגמי דאורייתא דאינון ערבין כקלא דתורא, דא ז"ה, וזאת תור שוין, מאי קא מיירי, ורזא דמלתא, בעדנא דלא תהויין תחות גדפי שכינתא, א' דלזאת נחית, והוא מתחות לכלא, וסליקת ה' דזה אלי ואנוהו, מדחרב ביתא, דהא לא יכלא לדור בין מסאבא בין עממין נוכראין, דה"א קדישא חתוכא מן שמא, ה"א אל"ף ה"א, עדיפת בקדושה, א' עדיפת לאתוון, כד יתובון ישראל לארעהון, ה"א קדישא דהוא חתוכא מן שמא דקב"ה תיתוב בזה, ויפוק מנינא תקנתא. רבי אבא פתח ואמר, (ישעיה מ) מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן, זה תור שוין כביכול הוא ז' לר', ר' לת', ו' לה', זרתא דקב"ה בשית מאה ושבעין שנין, מהכא מן

שמיא ועד ארעא, כיצד תו"ר זרת, ו"ה ה"ו תר"ז, אתקדמת ה' לו', ואתקדמת ו' לת', ת' לר', ר' לז', (שמות כח) רבוע יהיה כפול זרת ארכו וזרת רחבו כפול:

ויאמר קחם נא אלי ואברכם, יאמר מדהוּוּ בפתגמי אורייתא מתעסקין, והוא דא מכילתא בין חכימייהו אברכינן, ורזא (בראשית לב) ויאמר אליו מה שמך, ויאמר

זוהר חלק א דף רטז/א

למה זה תשאל לשמי, ויאמר יעקב, מניינא דא למניינא קדמיתא דקמיה כדפרישנא באתריה, ורזא אחרא וישאל יעקב וגו', ויאמר למה זה תשאל לשמי ויברך אותו שם, הא לא עתיד אלא בזכותא דזה לבריכון, ורזא סגיא תנינא באתרה דהאי קרא, אבל לא אתינא לקמן דלא לאשמועינן האי קרא, דאמרנא מקמיה דאמינא לך דאתקריאת אורייתא זה, כתיב (שופטים ה) זה סיני מפני יהו"ה אלה"י ישראל, כד אתייהיבת אורייתא על ידא דמשה, (שמות לב) כי זה משה האיש, (שם טו) זה אלי ואנוהו, אורייתא הוה נחתת מן קמי אלהא דישראל:

ועיני ישראל כבדו מזקן וגו', (דא) ובגין דא לא את משכח דכוותיה, וכד יהון בגלותא כל זמנא חרובא הדין סיבו, לא יכלין למחזי אפי שכינתא, עד דתיתי רוחא אחרא בהון, מקדמת דנא אסתאיבו בארע עממיא, ולא הוּו בנימוסי אורייתא, כמה דיהון כהיל למיהך, ותבו עדנא סגי ביני נכראין, דרא בתר דרא, ואפילו מן ארזיהון, כד יתובון אפי שכינתא לארעהון, בקדמיתא לא יכלין למחמי אפי שכינתא, עד דיהיב קב"ה רוחא דיליה להון. רבי חייא פתח, (יחזקאל לו) ואת רוחי אתן בקרבכם לבתר ועשיתי את אשר בחוקי תלכו ומשפטי תשמרו ועשיתם, מן בתר דיהיב רוחי בכון וקדושה, בנימוסי תהכון ותתהכון, לא יוכל לראות, רבי אבא פתח ואמר, (משלי טז) באור פני מלך חיים ורצונו כעב מלקוש, כד יסברון אפי שכינתא דקב"ה, ויתעסקון דאינן רתיתין מנהון חיוון דעלמא, תא חזי לא תשכח בהני קראי כלהון לישנא אלא לאיניש, (תהלים עא) גם לשוני כל היום תהגה צדקתך, ולא את משכח בהני קראי בקב"ה, ובגין כך יתובון לארעהון, ויהיב קב"ה רוח חכמתא בהון, לישנא דלהון תהויין תדיר. (עד כאן אינו מן הזהר):

ויחי יעקב וגו', רבי חייא פתח ואמר, (ישעיה ס כא) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו', זכאין אינון ישראל יתיר מכל עמין עכו"ם, דקב"ה קרא לון צדיקים, לאחסין לון ירותת עלמין בעלמא דאתי, לאתענגא בהווא עלמא, כמה דכתיב (שם נח יד) אז תתענג על יהו"ה, מאי טעמא, בגין דמתדבקין בגופא דמלכא, דכתיב (דברים ד ד) ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכם חיים כלכם היום. רבי יצחק פתח ואמר, ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ, האי קרא רזא עלאה איהו בין מחצדי חקלא, דהא ברזא דאגדתא תני רבי שמעון, דאחסנת ירותא עלאה דההיא ארץ, לית מאן דירית לה בר ההוא דאקרי צדיק, (ס"א דהאי ארץ, ולית מאן דירית לה בר ההוא דאקרי צדיק, דהא צדיק ירית למטרוניתא ודאי), דהא מטרוניתא ביה אתדבקת לאתבסמא, וצדיק ירית למטרוניתא ודאי. אוף הכא בחביבותא דקב"ה לישראל, אמר ועמך כלם צדיקים, ובגין כך לעולם יירשו ארץ, אתחזון לירית למטרוניתא, מאי טעמא אקרונ צדיקים, ומאי טעמא ירתין למטרוניתא, בגין דאתגזרו, כמה דתנינן כל מאן דאתגזר ועייל בהאי (ס"א ברית קדישא, ועאל בהאי) אחסנא, ונטיר להאי ברית, עאל ואתדבק בגופא דמלכא, ועאל בהאי צדיק, ובגיני כך אקרונ צדיקים, ועל דא לעולם יירשו ארץ, מאי ארץ, דא ארץ החיים. אהדר ואמר נצר מטעי מעשה ידי להתפאר, נצר מטעי, ענפא מאינון ענפין דנטע קב"ה כד ברא עלמא, דכתיב (בראשית ב ח) ויטע יהו"ה אלהי"ם גן בעדן מקדם, והאי ארץ חד מנייהו, בגיני כך נצר מטעי מעשה ידי

להתפאר. דבר אחר, ועמך כלם צדיקים, דא יעקב ובנוי דנחתו למצרים בין עם קשי קדל, ואשתכחו כלהו זכאין, ובגין כך כתיב לעולם

זוהר חלק א דף רטז/ב

יירשו ארץ, דמתמן סליקו לירית ארעא קדישא. ויחי יעקב בארץ מצרים, אמאי פרשתא דא סתימא, רבי יעקב אמר, בשעתא דמית יעקב, אסתימו עיניהון דישראל, רבי יהודה אמר, דכדין נחתו לגלותא ואשתעבידו בהון. רבי שמעון אמר, מה כתיב לעילא וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גשן ויאחזו בה, ויפרו וירבו מאד, וכתיב ויחי יעקב, דלא אתחזי לאפרשא בין דא לדא, מה אינון קיימי בתפנוקין דמלכין, וקבילו ענוגא וכסופין לגרמיהו, אוף יעקב נמי קיים בתפנוקי מלכין, בענוגא וכסופא לגרמיה, לא אתפרש דא מן דא, והכא אקרי ויחי, דהא כל יומי לא אקרי ויחי, בגין דכל יומי בצערא הוו בצערא אשתכחן, עליה כתיב (איוב ג כו) לא שלותי ולא שקטתי ולא נחתי ויבא רגז, אבל בתר דנחת למצרים אקרי ויחי, חמא לבריה מלכא, חמא לכל בנוי זכאין צדיקים, וכלהו בתענוגי ותפנוקי עלמא, והוא יתיב ביניהון כחמר טב דיתיב על דורדייה, כדין אקרי ויחי יעקב, ולא פריש בין ויפרו וירבו מאד לויחי יעקב, והכי אתחזי. שבע עשרה שנה, מאי טעמא שבע עשרה שנה, אלא אמר רבי שמעון, כל יומי דיעקב בצערא הוו, בצערא אעבר לון בקדמיתא, כיון דחמא ליוסף והוה קאים קמיה, כד יעקב מסתכל ביוסף הוה אשתלים בנפשיה כאילו חמא לאמיה דיוסף, דשפירו דיוסף דמי לשפירו דרחל, והוה דמי בגרמיה כמה דלא אעבר עליה צערא ביומיו. וכד יוסף אתפרש מניה, כדין אתקיים, לא שלותי ולא שקטתי ולא נחתי ויבא רגז, דדא קשיא ליה ליעקב מכל מה דעבר, ובזמנא דאתפרש יוסף מניה מה כתיב, (בראשית לז ב) יוסף בן שבע עשרה שנה היה רועה וגו', וכל יומין דיעקב לא הוה ליה צערא כהאי, והוה בכי כל יומא לאינון שבע עשרה שנה דיוסף, מאי קאתיבו ליה, (שם מו ד) ויוסף ישית ידו על עיניך, הא לך שבע עשרה שנה אחרנין, בענוגין ותפנוקין והנאות וכסופין, הדא הוא דכתיב ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה וגו', תנא כל אינון שנין שכינתא יקרא דקב"ה עמיה אשתכחא, ובגין כך חיים אקרון. תא חזי כתיב, (שם מה כז) ותחי רוח יעקב אביהם, אתחזי דהא בקדמיתא מית הוה ההוא רוחא דיליה, ולא הוה מתכוין לקבלא רוחא אחרא, דהא רוחא דלעילא לא שריא בריקניא, אמר רבי יוסי, שכינתא לא שריא אלא באתר שלים, ולא באתר חסר ולא באתר פגים, ולא באתר עציב, אלא באתר דאתכוון באתר חדו, ובגין כך כל אינון שנין דיוסף אתפרש מאבוי ויעקב הוה עציב, לא שריא ביה שכינתא. תנא אמר רבי אלעזר אמר רבי אבא, כתיב (תהלים ק ב) עבדו את יהו"ה בשמחה באו לפניו ברננה, לאפקא דלית פולחנא דקב"ה אלא מגו חדוה, דאמר רבי אלעזר לית שכינתא שריא מגו עצבות, דכתיב (מ"ב ג טו) ועתה קחו לי מנגן, והיה כנגן המנגן, מנגן מנגן תלת זימני אמאי, בגין לאתערא רוחא משלימותא דכלא, דהוא רוח שלימא. אמר רבי אבא, תמן תנינן, מארבע סטרין כלא אשתכח, וכל שרשין דעלאין ותתאין בהו אחידן. ותנא דא עייל ודא נפיק, דא סתים ודא פריש, אתאחד חד בחברתה, ואינון אבהן דכלא. רבי שמעון אמר, (דברים י טז) רק באבותיך חשק יהו"ה כתיב, באבותיך ממש, תלתא, ומשמע דכתיב רק, רק ממש, ומאלין מתפרשן ומתאחדן כל שאר אחרנין, וסלקין שמא לאתעטרא. תנא אמר רבי יוסי, מן יומא דאסתליק רבי שמעון מן מערתא, מלין (אלין) לא אתכסיין מן חבריא, ורזין עלאין הוו מסתכלן, ואתגליין בינייהו כאלו אתייהבו ההיא שעתא בטורא דסיני, בתר דשכיב, כתיב (בראשית ח ב) ויסכרו מעיינות

זוהר חלק א דף ריז/א

תהום וארובות השמים, והווי חברייא מרחשן מלי ולא מתקיימי בהו. דיומא חד הוה יתיב רבי יהודה אפתחא דטבריה, וחמא תרי גמלי דסלקי קטפירא, מעלוי דכתפין, נפל מטולא דקטפירא, ואתו צפרי, ועד לא מטו עלייהו אתבקעו, לבתר אתו כמה צפרין והווי אזלי עלייהו, ושרו (נ"א ושדיאו) לון בטרטישא ולא מתבקעין, והווי צווחין לון ולא הווי מתפרשן, שמעו חד קלא, עטרא דעטרין, בקדרין שריא, למריה לבר. עד דהוה יתיב, עבר חד גברא אשגח בהו, אמר לא קיים דא, הא דכתיב (בראשית טו יא) וירד העיט על הפגרים וישב אותם אברם, אמר רבי יהודה, והא עבידנא ולא מתפרשן, אהדר רישיה ההוא גברא, ואמר עד לא מריט דא רישיה דמריה, ועד לא גליש למטרוניתא, רהט אבתריה תלת מלין ולא אמר ליה, חלש דעתיה דרבי יהודה. יומא חד אדמוך תחות אילנא, וחמא בחלמיה ארבע גדפין מתתקנן, וסליק רבי שמעון עלייהו, וספר תורה עמיה, ולא שביק כל ספרי רזין עלאין ואגדתא, דלא סליק לון בהדיה, וסליק להון (ס"א וסליקן ליה) לרקיעא, וחמא דמתכסיא מעינא ולא אתגליא. כד אתער, אמר ודאי מדשכיב רבי שמעון חכמתא אסתלק מארעא, ווי לדרא דהאי אבנא טבא דהווי מתחזן (ס"א דמתאחדן) מניה, וסמכין עליה עלאין ותתאין, אתאביד מנייהו. אתא לגביה דרבי אבא סח ליה, סליק רבי אבא ידוי על רישיה ובכה ואמר, רבי שמעון ריחייא דטחנין מניה מנא טבא כל יומא, ולקטין ליה, כמה דכתיב (במדבר יא לב) הממעית אסף עשרה חמרים, והשתא ריחייא ומנא אסתלקו, ולא אשתאר בעלמא מיניה, בר כמה דכתיב (שמות טז לג) קח צנצנת אחת ותן שמה מלא העומר מן והנח אותו לפני יהו"ה למשמרת, ואלו באתגלייא לא כתיב, אלא למשמרת, לאצנעותא, השתא מאן יכיל לגלאה רזין ומאן ינדע לון. לחיש ליה לרבי יהודה בלחישו, (אמר ליה ר"א) ודאי ההוא גברא דחמית אליהו הוה, ולא בעא לגלאה רזין, בגין דתנדע שבחא דרבי שמעון דהוה ביומוי, ויבכון דרא עלוי, אמר ליה, די למבכי בכיה עליה. רבי יהודה הוה בכי כל יומא עלוי, דהא אערע עמיה באדרא קדישא דרבי שמעון ושאר חברייא, אמר ליה ווי דלא אסתלקנא ההוא יומא עם אינון תלתא דאסתלקו, ולא לחמי דרא דא דהא אתהפך. אמר ליה, רבי אימא לי, כתיב (שמות כח ה) והם יקחו את הזהב ואת התכלת ואת הארגמן ואת תולעת השני ואת השש, ואילו כסף לא כתיב, והא כתיב זהב וכסף, אמר ליה, והכי נמי נחשת, דכסף ונחשת בחושבנא הווי, והכא לא, אלא אי לא דגלי בוצינא קדישא באתריה, לא אצטריכנא לגלאה. פתח ואמר (חגי ב ח) לי הכסף ולי הזהב נאם יהו"ה, היינו דכתיב (תהלים קטו טז) השמים שמים ליהו"ה, בכמה אתר אסתכלנא באלין מאני דקודשא, דכתיב (ויקרא טז ד) בגדי קדש הם, וכתיב (שמות כח ד) ועשו בגדי קדש, מאי קדושה הכא. אלא הכי תנינו, קדושה אינון בכל אתר, וכתיב בגדי קדש הם, ועשית בגדי קדש, כגוונא דלעילא. דתניא כהן גדול לעילא, כהן גדול לתתא, לבושין דיקר לעילא, לבושין דיקר לתתא. ומה דלא אמר כסף ונחשת, לאתרא אסתליקו, דכתיב (שם כז יז) כל עמודי החצר סביב מחושקים כסף וגו', וכתיב ואדניהם נחשת, דאינון מאני שמושא לאשתמשא משכנא בהו, אבל הכא באלין לבושין דיקר, לא בעי לאשתמשא בהו בר נש אחרא, בר מכהנא רבא דרבו משח קודשא על רישיה, דכתיב (שם כח ב) ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת, דבאינון לבושין דמי לגוונא דלעילא:

תניא, ויקרבו ימי ישראל למות, אמר רבי יהודה, ווי לעלמא דהא בני נשא לא חמאן ולא שמען, ולא

זוהר חלק א דף ריז/ב

ידעין, דהא כל יומא ויומא קלא דכרוזא אשתמע במאתן וחמשין עלמי. תנא עלמא חדא אשתמודע לעילא, וכד כרוזא נפיק, ההוא עלמא מזדעזעא ומתחלחלא, נפקי תרין צפרין, דאסתלקו מההוא עלמא, דמדוריהון תחות אילנא דחיזו דחיי ומותא ביה. נפקא חד צפורא לסטר דרומא, וחד

צפורה לסטר צפונא, וחד צפורה כד נהיר ימא, וחד כד אתחשך ימא, כל חד וחד קרי ומכרזא מה דשמעין מההוא כרוזא, לבתר בעו לאסתלקא לאתרייהו, ומשתמטי רגלייהו בנוקבא דתהומא רבא, ומתלכדן בגויה עד דאתפליג ליליא, כד אתפליג ליליא, כרוזא קרי (קהלת ט יב) וכצפריים האחוזות בפח, כהם יוקשים בני האדם. אמר רבי יהודה, בשעתא דמתלכדן רגלוי דבני נשא, ויומוי אתקריבו, ההוא יומא אתקרי יום יהו"ה לאתבא רוחיה ליה, תנא בההיא שעתא פקדא ההוא כתרא קדישא על רוחיה, ומאן איהו, דכתיב (תהלים צ י) ימי שנותינו בהם שבעים שנה, והיא כתרא שביעאה דכלא. ואם מסטרא דגבורה קאתי, כתיב ואם בגבורות שמנים שנה, דכתרא דגבורה תמינאה הוי, מכאן ולהלאה לית אתר לאתמשך, כמה דאת אמר ורהבם עמל ואון, באתר דלא הוי יסודא, בנינא לא אתקיים. אמר רבי יהודה, זכאין אינון צדיקיא, כד קב"ה בעא לאתבא רוחיה ליה ולשאבא ההוא רוחא בגויה, דתניא בשעתא דקב"ה בעא לאתבא רוחיה ליה, אי זכאה הוא ההוא רוחא, מה כתיב (קהלת יב ז) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. ואי לא אשתכח זכאה, ווי לההוא רוחא דבעי לאסתחאה בנורא דדליק, ולאשתקנא, בגין לאשתאבא בגופא דמלכא, ואי לא אתתקנת, ווי לההוא רוחא דמתגלגלא כאבנא בקוספיתא, דכתיב (ש"א כה כט) ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע. תניא אי ההוא רוחא זכי, כמה טבין גניזין ליה בההוא עלמא, דכתיב (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו. אמר רבי יוסי, כד ההוא בר נש אתקריבו יומי, תלתין יומין מכריזין עלוי בעלמא, ואפילו צפרי שמיא מכריזין עלוי, ואי זכאה הוא תלתין יומין מכריזין עלוי בין צדיקיא בגינתא דעדן. תנא כל אינון תלתין יומין, נשמתיא נפקת מניה בכל ליליא, וסלקת וחמאת דוכתה בההוא עלמא, וההוא בר נש לא ידע ולא אשגח ולא שליט בנשמתיא כל אינון תלתין יומין כמה דהוה בקדמיתא, דכתיב (קהלת ח ח) אין אדם שליט ברוח לכלא את הרוח וגו'. אמר רבי יהודה, מכד שראן אינון תלתין יומין, צולמא דבר נש אתחשך, ודיוקנא דאתחזי בארעא אתמנעת. רבי יצחק הוה יתיב יומא חד אפתחא דרבי יהודה והוה עציב, נפיק רבי יהודה אשכחיה לתרעיה דהוה יתיב ועציב, אמר ליה מאן יומא דין משאר יומין, אמר ליה אתינא לגבך למבעי מינך תלת מלין, חד דכד תימא מלי דאורייתא ותדכר מאינון מלין דאנא אמינא, דתימא לון משמי בגין לאדכרא שמי, וחד דתזכי ליוסף ברי באורייתא, וחד דתיזיל לקברי כל ז' יומין ותבעי בעותיך עלי. אמר ליה מנין לך, אמר ליה הא נשמתי אסתלקת מיני בכל ליליא, ולא אנהיר לי בחלמא כמה דהוה בקדמיתא, ועוד דכד אנא מצלינא ומטינא לשומע תפלה, אשגחנא בצולמא דילי בכותלא ולא חמינא ליה, ואמינא דהואיל דצולמא אתעבר ולא אתחזי. דהא כרוזא נפיק וכריז, דכתיב (תהלים לט ז) אך בצלם יתהלך איש, כל זמנא דצולמא דבר נש לא יתעבר מניה יתהלך איש, ורוחיה אתקיימא בגויה, אתעבר צולמא דבר נש ולא אתחזי, אתעבר מהאי עלמא, אמר ליה ומהכא, דכתיב (איוב ח ט) כי צל ימינו עלי ארץ, אמר ליה כל אלין מלין דאת בעי עבידנא, אבל בעינא מינך

זוהר חלק א דף ריח/א

דבההוא עלמא תבריר דוכתאי גבך, כמה דהוינא בהאי עלמא, בכה רבי יצחק, ואמר במטו מינך דלא תתפרש מנאי כל אלין יומין. אזלו לגביה דרבי שמעון, אשכחוהו דהוה לעי באורייתא, זקיף עינוי רבי שמעון וחמא לרבי יצחק, וחמא למלאך המות דרהיט קמיה ורקיד קמיה, קם רבי שמעון אחיד בידיה דרבי יצחק, אמר גוזרנא מאן דרגיל למיעל יעול, ומאן דלא רגיל למיעאל לא ייעול, עאלו רבי יצחק ורבי יהודה, קטיר מלאך המות לבר, אשגח רבי שמעון וחמא דעד כען לא מטא עדנא, דהא עד תמינא שעתא דיומא הוה זמנא, אותביה קמי רבי שמעון והוה לעי ליה באורייתא, אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה, תיב אפתחא, ומה דתחמי לא תשתעי בהדיה, ואי יבעי למיעאל הכא אומי אומאה דלא ליעול. אמר רבי שמעון לרבי יצחק, חמית דיוקנא דאבוך יומא דא או לא, דהא תנינן בשעתא דבר נש אסתלק מעלמא, אבוי וקריבוי משתכחין תמן

עמיה, וחמא לון ואשתמודע לון, וכל אינון דהוה מדוריה גבייהו בהווא עלמא בדרגא חד, כלהו מתכנשי ומשתכחי עמיה, ואזלין עם נשמתיה עד אתר דתשרי באתריה, אמר עד כען לא חמינא. אדהכי קם רבי שמעון ואמר, מארי דעלמא אשתמודע רבי יצחק לגבן, ומאינון שבעה עיינין דהכא הוא, הא אחידנא ביה והב לי, נפק קלא ואמר כורסייא (ס"א טסיסה) דמאריה, קריבא בגדפוי דרבי שמעון, הא דיך הוא, ועמך תייתיה בזמנא דתיעול למשרי בכורסיך, אמר רבי שמעון ודאי. אדהכי חמא רבי אלעזר דהוה אסתליק מלאך המות, ואמר לית קופטרא דטיפסא באתר דרבי שמעון בן יוחאי שכית, אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה, עול הכא ואחיד ביה ברבי יצחק דהא חמינא ביה דמסתפי, עאל רבי אלעזר ואחיד ביה, ורבי שמעון אהדר אנפיה ולעי באורייתא. ניים רבי יצחק וחמא לאבוי, אמר ליה ברי זכאה חולקך בעלמא דין ובעלמא דאתי, דהא בין טרפי אילנא דחיי דגנתא דעדן אתיהיב (ס"א את יתיב), אילנא רבא ותקיף בתרין עלמין רבי שמעון בן יוחאי הוא, דהא הוא אחיד לך בענפוי, זכאה חולקך ברי. אמר ליה אבא ומה אנא התם, אמר ליה תלת יומין הוו דחפו אדרא דמשכבך, ותקיננו לך כוין פתיחן לאנהרא לך מארבע סטרין דעלמא, ואנא חמינא דוכתך וחדינא, דאמינא זכאה חולקך ברי, בר דעד כען ברך לא זכי באורייתא, והא השתא הוי זמינן למיתי גבך תריסר צדיקיא דחברייא, ועד דהוינא נפקי, אתער קלא בכלהו עלמין, מאן חברין (ס"א שבילין) דקיימין הכא, אתעטרו בגיניה דרבי שמעון, שאלתא שאיל ואתייהיב ליה. ולא דא בלחודוי, דהא שבעין דוכתי מתעטרן הכא דיליה, וכל דוכתא ודוכתא פתיחן לשבעין עלמין, וכל עלמא ועלמא אתפתח לשבעין רהיטין, וכל רהיטא ורהיטא אתפתח לשבעין כתרין עלאין, ומתמן אתפתחו ארחין לעתיקא סתימא דכלא, למחמי בהווא נעימותא עלאה, דנהרא ומהניא לכלא, כמה דאת אמר (תהלים כז ד) לחזות בנועם יהו"ה ולבקר בהיכלו, מהו ולבקר בהיכלו, היינו דכתיב (במדבר יב ז) בכל ביתי נאמן הוא. אמר ליה, אבא, כמה זמנא יהיבו לי בהאי עלמא, אמר ליה לית לי רשותא, ולא מודעי ליה לבר נש, אבל בהלולא רבא דרבי שמעון תהא מתקן פתוריה, כמה דאת אמר (שיר ג יא) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו. אדהכי אתער רבי יצחק, והוה חייך ואנפוי נהירין, חמא רבי שמעון ואסתכל באנפוי, אמר ליה מלה חדתא שמעתא, אמר ליה ודאי, סח ליה, ואשתטח קמיה דרבי שמעון. תאנא, מההוא יומא הוה

זוהר חלק א דף ריח/ב

רבי יצחק אחיד לבריה בידיה ולעי ליה באורייתא ולא הוה שבקיה, כד הוה עאל קמיה דרבי שמעון אותביה לבריה לבר, ויתיב קמיה דרבי שמעון, והוה קרי קמיה (ישעיה לח יד) יהו"ה עשקה לי ערבני. תנא, בהווא יומא תקיפא ודחילו דבר נש, כד מטי זמניה לאסתלקא מעלמא, ארבע סטרין דעלמא קיימין בדינא תקיפא, ומתערין דינין מארבע סטרי עלמא, וארבע קשורין נצאן וקטטותא אשתכח ביניהו, ובעיין לאתפרשא כל חד לסטרוי, כרוזא נפיק ומכרוזא בהווא עלמא, ואשתמע במאתן ושבעין עלמין, אי זכאה הוא כלהו עלמין חדאן לקדמותיה, ואי לאו ווי להווא בר נש ולחולקיה. תנא בהווא זמנא דכרוזא כריז, כדין נפק חד שלהובא מסטר צפון, ואזלא ואתוקד בנהר דינור, ומתפרשא לארבע סטרי עלמא, ואוקיד נשמתהון דחייביא, ונפק ההוא שלהובא וסלקא ונחתא בעלמא. והווא שלהובא מטא בגדפוי דתרנגולא אוכמא, ובטש בגדפוי וקרי בפתחא בין תרעי, זמנא קדמאה קרי ואמר, (מלאכי ג יט) כי הנה היום בא בווער כתנור וגו', זמנא תנינא קרי ואמר, (עמוס ד יג) כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שחו, וההיא שעתא יתיב בר נש בעובדוי דסהדין קמיה, והווא אודי עלייהו, זמנא תליתאה כד בעיין לאפקא נשמתיה מניה, קרי תרנגולא ואמר, (ירמיה י ז) מי לא ייראך מלך הגוים כי לך יאתה וגו'. אמר רבי יוסי, תרנגולא אוכמא למאי נפקא, אמר ליה רבי יהודה, כל מה דעבד קב"ה בארעא כלהו רמיז בחכמה, בר דבני נשא לא ידעי, הה"ד (תהלים קד כה) מה רבו מעשיך יהו"ה

כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנייניך, ומשום דאתעבידו בחכמה כלהו רמיזין בחכמה, ותרנגולא אוכמא, תנינן לית דינא שריא אלא באתר דהוא זיניה, ואוכמא מסטרא דדינא קאתי, ובגין כך בפלגות ליליא ממש, כד רוחא דסטרא דצפון אתער, חד שלהובא נפיק ובטש תחות גדפוי דתרנגולא וקרי, וכל שכן בתרנגולא אוכמא דאתכוון יתיר מאחרא. אוף הכא בשעתא דדינא דבר נש יתער, שארי וקרי ליה, ולית דידיע ליה בר ההוא בר נש דשכיב, דתנינן בשעתא דבר נש שכיב, ודינא שריא עליה לנפקא מהאי עלמא, אתוסף רוחא עלאה ביה מה דלא הוה ביומוי, וכיון דשריא עלוי ואתדבק ביה, חמי מה דלא זכה ביומוי, משום דאתוסף ביה ההוא רוחא, וכד אתוסף ביה וחמא כדין נפיק מהאי עלמא, הה"ד (שם כט) תוסף רוחם יגועון ואל עפרם ישובון, כדין כתיב (שמות לג כ) כי לא יראני האדם וחי, בחייהון לא זכאן במיתתהון זכאן. תאנא, בשעתא דבר נש מית, אתיהיב ליה רשותא למחמי, וחמי גביה קריבוי וחברוי מההוא עלמא ואשתמודע להו, וכלהו גליפין בדיוקניהון כמה דהווי בהאי עלמא, אי זכאה ההוא בר נש כלהו חדאן קמיה ומקדמי ליה שלם, ואי זכאה לא הוי, לא אשתמודען גביה, בר מאינון חייביא דטרדין לון בכל יומא בגיהנם, וכלהו עציבין ופתחין בווי ומסיימין בווי, וסליק עינוי וחמא לון כטיסא דמסתלקא מן נורא, אוף הכי הוא פתח ווי. תניא בשעתא דנפק נשמתיה דבר נש, אזלין כלהו קריבוי וחברוי דההוא עלמא עם נשמתיה, ומחזיין ליה אתרא דעדונא ואתרא דעונשא, אי זכאה הוי חמי דוכתיה, וסליק ויטיב ואתעדן בעדונא עלאה דההוא עלמא, ואי לא הוי זכאה, אשתארת ההיא נשמתא בהאי עלמא עד דאטמיר גופא בארעא, כיון דאטמר כמה גרדינין דנמוסין אחדן ביה עד דמטא לדומ"ה ועאלין ליה במדורוי דגיהנם. אמר רבי יהודה, כל שבעה יומין, נשמתא אזלא מביתיה לקבריה ומקבריה לביתיה, ואתאבלת עלוי

זוהר חלק א דף ריט/א

דגופא, דכתיב (איוב יד כב) אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל, אזלא ויתבא בביתיה, חמי לכלהו עציבין ומתאבלא. תנא בתר שבעה יומין גופא הוי כמה דהוה, ונשמתיה עאלת לדוכתה, עאלת למערתא דכפלתא, חמאת מה דחמאת, ועאלת לאתר דעאלת, עד דמטת לגן עדן, וערעת לכרובים ושגן דחרבא די בגן עדן דלתתא, אי זכאה היא דתיעול עאלת. תאנא ארבע סמכין זמינין, וחד דיוקנא דגופא בידייהו, מתלבשא ביה בחדוותא, ויתיבת בההוא מדורא דגן עדן דלתתא עד זמנא דאתגזר עלה לבתר כרוזא קרי. ועמודא דתלת גווני אזדמן, וההוא עמודא אתקרי מכון הר ציון, דכתיב (ישעיה ד ה) וברא יהו"ה על כל מכון הר ציון ועל מקראיה ענן יומם ועשן וגו', סלקא בההוא עמודא לפתחא דצדק, דציון וירושלם ביה. אי זכי לסלקא יתיר טב חולקיה ועדביה, לאתדבקא בגו גופא דמלכא, ואי לא זכי לסלקא יתיר, כתיב (שם ג) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו, ואי זכי לסלקא יתיר זכאה הוא דזכי ליקרא דמלכא, ולא תעדנא בעדונא עלאה, דלעילא מאתר דאקרי שמים, דכתיב (שם נח יד) אז תתענג על יהו"ה, על יהו"ה דייקא, זכאה חולקיה דמאן דזכי לחסד דא, דכתיב (תהלים קח ה) כי גדול מעל שמים חסדך. וכי על השמים הוא, והא כתיב (שם נז יא) כי גדול עד שמים חסדך, אמר רבי יוסי, אית חסד ואית חסד, חסד עלאה וחסד תתאה, חסד עלאה מעל שמים הוא, חסד תתאה הוא דכתיב (ישעיה נה ג) חסדי דוד הנאמנים, ובהני כתיב עד שמים. תניא אמר רבי יצחק, כתיב (תהלים קיג ט) אם הבנים שמחה הללויה, אימא ידיעא, הבנים מאן אינון, אמר רבי שמעון, הא תנינן תרין בנין אית לקב"ה, חד דכר וחד נוקבא, דכר יהביה ליעקב, דכתיב (שמות ד כב) בני בכורי ישראל, וכתיב (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר, בת יהבה לאברהם, דכתיב (בראשית כד א) ויהו"ה ברך את אברהם בכל, בת היתה לו לאברהם ובכל שמה. ואימא רביעא עלייהו דינקא להו, ועל האי כתיב (דברים כב ו) לא תקח האם על הבנים, ותנינן לא יסגי בר נש חובוי לתתא, בגין דיסתלק אמא מעל בנין, וכתיב (ויקרא יח ז) אמך היא לא תגלה ערותה, ווי

למאן דגלי ערייתא. וכד תייבין בני עלמא ואסגין בזכותא קמי קב"ה, ואימא תבת וכסיא על בנין, כדין אתקרי תשובה, מאי תשובה, דא תשובה דאימא דתבת בקיומהא, וכדין כתיב (תהלים קיג ט) אם הבנים שמחה, אם הבנים ודאי, ועל דא לא לפטור איניש מפריה ורביה עד דאוליד בן ובת. תניא אמר רבי יצחק, כתיב (תהלים כז ד) לחזות בנעם יהו"ה ולבקר בהיכלו, תיאובתא דצדיקיא למחמי דא (ז"ח ל"ג נעם ה'), ואת אמרת על יהו"ה, אמר רבי שמעון, כלא חד, משמע דכתיב נעם יהו"ה, דאתיא מעתיקא קדישא להאי שמים, ותיאובתא דצדיקיא כך הוא ודאי, ועל השמים כתיב, אז תתענג על יהו"ה, זכאה חולקיה מאן דזכי, ודאי זעירין אינון. תנינן אמר רבי שמעון, כתיב (שיר א ו) בני אמי נחרו בי שמוני נוטרה את הכרמים, בני אמי, כמה דכתיב (איכה ב א) השליך משמים ארץ, דכד בעא קב"ה לחרבא ביתיה דלתתא, ולאגלאה ישראל ביני עממיא, אעבר קב"ה מקמיה להאי ארץ ואתרחקא מניה, כדכתיב (שמות ב ד) ותתצב אחותו מרחוק, וכד האי ארץ אתרחקא משמים דלעילא, האי ארץ דלתתא אתחרבא, וישראל אתפזרו ביני עממיא, אמרה כנסת ישראל מאן גרים לי האי, ומאן עביד לי האי, בני אמי דנחרו בי ואתרחקו מני, בני אמי ודאי. רבי יוסי הוה אזיל בארחה, והוה עמיה רבי חייא בר רב, עד דהוו אזלי, אמר רבי יוסי לרבי חייא, חמיתא מה דאנא חמית, אמר ליה, חמינא גברא חד בנהרא, וציפרא חד על

זוהר חלק א דף רי"ט/ב

רישיה, ועלעא בפומיה דציפרא, ואכלא ורפסא ברגלוי, וההוא גבר רמי קלין וצווח, ולא ידענא מאי קאמר, אמר נקרב גביה ונשמע, אמר מסתפינא למקרב, אמר ליה, וכי בר נש הוא באתר דא, אלא רמיזא דחכמתא דרמיז לן קב"ה, קריבו גביה, שמעו דהוה אמר עטרא עטרא תרין בנין שריין לבר (ס"א שריאו לברא), לא נח ולא נייחא, עד דצפרא בקיסרא רמיו. בכה רבי יוסי ואמר, היינו דתנינן בני אמי נחרו בי וגו', מאי טעמא בגין דכרמי שלי לא נטרתי, אמר ודאי גלותא אתמשך, ועל דא (ס"א די) צפרי שמיא לא אעדיאו, עד די שלטנותא דעמין עעכו"ם יעדיאו מן עלמא, ואימתי עד דימטי יומא, דקב"ה אתער דינוי בעלמא, דכתיב (זכריה יד ז) והיה יום אחד הוא יודע ליהו"ה לא יום ולא לילה. עד דהוו אזלין, שמעו חד קלא דהוה אמר, אוקידא דקופטירא מטא בדינוי, נפק חד שלהובא ואוקיד לההוא צפרא, אמר ודאי כמה דכתיב, (דניאל ז יא) ויהיבת ליקידת אשא. אמר רבי יוסי, לא אגלי קב"ה לישראל אלא בזמנא דלא אשתכח מהימנותא בינייהו, כד אתמנע מהימנותא בינייהו, כביכול הכי אשתכח בכלא, דכתיב (ישעיה כח יח) וכפר בריתכם את מות. אמר רבי חייא, מאי דכתיב (שם כה ח) בלע המות לנצח, אמר ליה, כד יתער קב"ה ימינא דיליה, אתמנע מותא מן עלמא, ולא יתער האי ימינא, אלא כד יתערון ישראל בימינא דקב"ה, ומאי ניהו תורה, דכתיב בה (דברים לג ב) מימינו אש דת למו, בההוא זמנא (תהלים קיח טו) ימין יהו"ה עושה חיל וגו', לא אמות כי אחיה ואספר מעשי יה. תנא ההוא זכאה דקב"ה אתרעי ביה, וכרוזא קרי עליה עליה תלתין יומין ביני צדיקייא בגנתא דעדן, כלהו צדיקיא חדאן, כלהו צדיקייא אתיין ומעטרן דוכתיה דההוא צדיקא, עד דייתי למידר דיריה בינייהו. ואי חייבא הוא, כרוזא קרי עליה בגיהנם תלתין יומין (עליה), וכלהו חייביא כלהו עציבין, כלהו פתחין ווי, דהא דינא חדתא אתער השתא בגיניה דפלניא, כמה גרדינין דנמוסין מזדמנין לקבליה ולאקדמא ליה ווי, אוי לרשע אוי לשכנו, וכלהו פתחין ואמריין (ישעיה ג יא) אוי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו, מאי (טעמא) גמול ידיו, אמר רבי יצחק, לאכללא (לאפקא) מאן דזני בידוי, לאפקא ולחבלא זרעיה בריקניא. דהא תנינן, כל מאן דאפיק זרעיה בריקניא אקרי רע, ולא חמי אפי שכינתא, דכתיב (תהלים ה ה) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע, וכתיב (בראשית לח ז) ויהי ער בכור יהודה רע, אוף הכא אוי לרשע רע, ווי לההוא חייבא דאיהו רע, דעבד גרמיה רע, כי גמול ידיו יעשה לו, לאכללא מאן דזני בידוי לאפקא ולחבלא זרעיה בריקניא, ולהאי טרדין בההוא עלמא יתיר מכלא. תא חזי, דהא כתיב אוי לרשע רע, כיון דכתיב אוי לרשע, אמאי

רע, אלא כמה דאמינא, דעבד גרמיה רע, וכתוב לא יגורך רע, וכלהו סלקין והאי לא סליק, ואי תימא שאר חייבין דקטלו בני נשא, ת"ח כלהו סלקין והוא לא סליק, מאי טעמא, אינון קטילו בני נשא אחרא, והאי קטיל בנוי ממש, אושיד דמין סגיאין. תא חזי, בשאר חייבי עלמא לא כתיב וירע בעיני יהו"ה, וכאן כתיב וירע בעיני יהו"ה אשר עשה, מאי טעמא, משום דכתיב ושחת ארצה, תנן, אמר רבי יהודה, לית לך חובא בעלמא דלא אית ליה תשובה בר מהאי, ולית לך חייביא דלא חמאן אפי שכינתא בר מהאי, דכתיב לא יגורך רע כלל. אמר רבי יצחק, זכאין אינון צדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (ישעיה ס כא) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ, מאי לעולם יירשו ארץ, אמר רבי יהודה, כמה דכתיב (תהלים קטז ט) אתהלך לפני יהו"ה בארצות החיים:

ויחי יעקב (בגוייהו, על דא לבעי ליה לבר נש דלא לאתערבא צולמא דיליה

זוהר חלק א דף רכ/א

צולמא דעכו"ם, בגין דהאי קדישא והאי מסאבא). תא חזי מה בין ישראל לעמין עכו"ם, דישראל כד אשתכח בר נש מית, הוא מסאב לכל גופא, וביתא מסאבא, וגופא דגוי עו"ז לא מסאב לאחרא, וגופיה (נ"א וביתא) לא מסאבא כד איהו מית, מאי טעמא, ישראל בשעתא דאיהו מית כל קדושי דמאריה מתעברן מניה, וכיון דאתעבר מניה האי צולמא קדישא, אתעבר מניה האי רוח קודשא, ואשתאר גופא מסאבא, אבל עכו"ם עובד ע"ז לית הכי, דבחיו מסאב בכל סטרין, צולמא דיליה מסאבא, ורוחא דיליה מסאבא, ובגין דסואבותי אלין שריין בגויה אסיר למקרב לגביה, כיון דמית נפקי כל אלין מסאבא, ואשתאר גופא בלא מסאבותא לסואבא. ואף על גב דגופא דלהון מסאב בין בחייהון ובין במיתתהון, אבל בחייהון דכל אינון מסאבין משתכחי לגבייהו, אית לון חילא לסואבא לאחריני, במיתתהון דנפקי כל אינון מסאבין מנייהו, לא יכלין לסאבא, ודישראל יכיל לסאבא לאחריני, בגין דכל קדישין נפקין מניה, ושרא עליה סטרא אחרא. תא חזי, האי צלם קדישא, כד אזיל בר נש ואתרבי, ואתעביד מהאי פרצופא דיוקנא דיליה, אתעביד צולמא אחרא, ומתחברן כחדא, ודא נטיל לדא, בשעתא דאשתכחו תרין צולמין, נטיר הוא בר נש, וגופא דיליה בקיומא, ורוחיה שריא בגויה, בשעתא דקריבו יומוי מתעברן מניה, ודא סליק לדא, ואשתאר בר נש בלא נטירו, כדין (שיר ב יז) עד שיפוח היום ונסו הצללים, תרי. תא חזי, כד אתער דינא בעלמא, דקב"ה יתיב על כורסי דדינא למידן עלמא, בעי בר נש לאתערא (בדינא) תשובה דייתוב מחיובא (נ"א מחובוי), דהא ההוא יומא פתקין כתיבו, ומשתכחי כלהו באחמתא הא כתיבין, אי זכי בר נש דייתוב קמי מאריה, קרעין פתקין דעליה. לבתר קב"ה זמין קמיה דבר נש יומא דכפורי, יומא דתשובה, אי תב מחטאוי טב, ואי לא פקיד מלכא למחתם פתקין, ווי דהא תשובה בעיא לאסתלקא מניה, אי זכי בתשובה ולא שלימתא כדקא יאות, תליין ליה עד ההוא יומא בתראה דעצרת דהוא תמינאה לחג, ואי עבד תשובה שלימתא לקמי מאריה אתקרעו, ואי לא זכי, אינון פתקין נפקין מבי מלכא, ואתמסרן בידוי דסנטירא, ודינא מתעביד, ופתקין לא מהדרן תו לבי מלכא. וכדין צולמין אתעברו מניה ולא משתכחין עמיה, כיון דמתעברן מניה, הא ודאי טופסקא דמלכא יעבר עליה, ויטעום כסא דמותא, ובההוא ליליא דחגא בתראה, סנטירין זמינן ופתקין נטלין, בחר דנטלי לון, צולמין מתעברן ולא משתכחין (נ"א ואי משתכחין גריען, יעבר עלוי מרעין וכו') בהו ידי, ואי משתכחין בהו ידי, (יעדי) דינא גריעא, או יעבר עלוי דינא, ומרעין בישין בגריעותא דלהון, והא אוקימנא להא. ובספרי קדמאי אמרי יתיר, כד רישא אגרע וישתכח גופא, בריה או אנתתיה ישתכחו והוא יסתלק, והני מלה, כד לא אהדר כל ההוא זמנא בתיובתא, אבל אי אהדר, טעמא דמותא יטעם ויתסי, ואי גופא לא אתחזי וישתכח רישא, אינון סלקין והוא אתקיים, והני מלה כד בריה זעירא ברשותיה. ואי ידוי פגימו, עבידתא דידי

פגימין, רגלוי, מרעין רדפין עליה, ערק צולמא ואהדר ערק ואהדר, עליה כתיב (דברים כח סז) בבקר תאמר מי יתן ערב, והאי כד נהרא סיהרא, וליליא אתתקן בנהורא. אבל זכאי חסידי, בכל יומא ויומא מסתכלי בלבייהו כאלו ההוא יומא מסתלקי מעלמא, ועבדין תיאבותא שלימתא קמי מאריהון, ולא יצטרכון למלה אחרא, זכאה חולקהון בעלמא דין ובעלמא דאתי. תא חזי, (ישעיה מג ז) כל הנקרא בשמי, כמה עלאין עובדי מלכא קדישא, דהא באינון עובדי (נ"א בריין) דאיהו עביד לתתא, קטיר לון במלין עלאין דלעילא, וכד נטלין לון לתתא ועבדי בהו עובדא, אתער ההוא. עובדא דלעילא דקטיר בה, כגון אזובא עץ ארז, והא אוקימנא

זוהר חלק א דף רכ/ב

מלי. ואית מנייהו דאחידן בשמא קדישא, כגון לולב ואתרוג הדס וערבה, דכלהו אחידן בשמא קדישא לעילא, ועל דא תנינן לאחדא לון ולמעבד בהו עובדא, בגין לאתערא חדוה לההוא דאחיד ביה. ועל דא תנינן במלין ועובדא בעיין לאחזאה מלה, בגין לאתערא מלה אחרא, הדא הוא דכתיב כל הנקרא בשמי ולכבודי (בראתיו) לאתערא יקרי, בראתיו לייחדא לי, יצרתיו למעבד ביה עובדא (נ"א חילא), אף עשיתיו לאתערא ביה חילא דלעילא. דבר אחר, כל הנקרא בשמי, היינו דכתיב (ויקרא כג מ) פרי עץ הדר, ולכבודי בראתיו, היינו כפות תמרים, יצרתיו, היינו וענף עץ עבות, אף עשיתיו, היינו וערבי נחל. ותקונא דהאי דאמר קרא, (שם) ולקחתם לכם ביום הראשון דייקא, דהוא חמישאה על עשור, אבל ביום הראשון, ההוא יום ראשון מאן הוא, אלא יום דנפיק ראשון, לנטלא (ד"א לכלא) במבועי דמיין נביעין, ואנן בעיין לאמשכא ליה לעלמא. מתל למלכא דקטר בני נשא בקטרוי, אתת אמיה מטרוניתא ואפיקת לון לחירות, ומלכא אשגח ליקרא דילה ויהב לון בידהא, אשכחת לון כייפין וצחין, אמרת הא אפיקת לון לחירו, אייתי לון מיכלא ומשתייא. כך הא יום הכפורים אפיק לכלא לחירו, ואנן כפני מזונא קאימנא וצחינן למשתייא, היא אעטרת למלכא בעטרוי, בהאי יומא ידענא דהא מיין נביעין עמה שריין, שאילנא למשתייא למאן דאפיק לן לחירו, ועל דא קרינן ליה יום ראשון, דא בספרא דאגדתא ושפיר הוא. אבל בהאי יומא אברהם שירותא דכלא, אי בענני יקר הוא שירותא, אי במיא הוא שירותא, דאברהם שארי למחפר בירי דמיא. פרי עץ הדר, דא בירא דיצחק, דיצחק אהדר ליה לקב"ה, וקרא ליה עץ הדר, פרי דהאי עץ הדר ידיעא, כפות תמרים, דכתיב (תהלים צב יג) צדיק כתמר יפרח, ולא אשתכח בינייהו פרודא, ועל דא לא כתיב וכפות, אלא כפות, בגין דלא סליק דא בלא דא, ובהאי אתמליא האי באר, מבאר מים עלאין נביעין, ההוא אתמלי בקדמיתא, ומניה אתמלייא בירא, עד דאיהו נביעו לכלא. וענף עץ עבות, דא ענפא דאילנא רברבא, דאתקיף ואשתרשא בשרשווי, אתעביד אילנא עלאה על כלא, דאחיד בכל סטריין, ענף דאיהו עץ עבות, עץ דאחיד לאבות, דהא מהאי נטיל יסודא דעלמא, ואתמליא לארקא בבירא, האי הוא עלמא ארקא דשקיותא. וערבי נחל תרי, אינון תרין נחלין דמייא אתכניש בהו, לארקא לצדיק. דבר אחר, וערבי נחל, אלין אינון גבורן דאחידן ביה ביצחק, דאתיין מסטרא דההוא נחל עלאה, ולא מסטרא דאבא, בגין כך צלא יאי ולא בסימא לפירין ולא עביד פירין, וערבי נחל, תרין קיימין דגופא קיימא עלייהו, אבל וערבי נחל ודאי כמה דאתמר, ואלין אינון כלהו לארקא מייא לבירא. דבר אחר, ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר דא אברהם, כפת תמרים דא יצחק, וענף עץ עבות דא יעקב, וערבי נחל אלין אינון תרין דרגין דאמרן, ומאן דמתני האי, בגין דעץ עבות דא יעקב דאחיד לכל סטריין, ודאי דא יעקב. אבל הא אוקימנא פרי עץ הדר דא בירא דיצחק, דא גבורה תתאה, כפת תמרים, כפת חסר, קשורא דאתקשר בבירא, כמה דאת אמר (דניאל ג כא) כפיתו בסרבליהון, בגין דאלין לא סלקין דא בלא דא, וענף עץ עבות, ענפא הוא עלאה דאתעביד עץ עבות, ואחיד לכל סטרא כמה דאתמר, ערבי נחל דא יצחק בכל סטרי, דאחידן בסטרא דנחלא ולא בסטרא דאבא, דתנינן אף על גב דבהאי נחל דינא לא אשתכח ביה, דינן מתערין מניה. ורב

המנונא סבא פריש, וערבי נחל אינון תרין קיימין דקאמרן, דמייא נפקי מנייהו, ושפיר, אבל תא חזי, הא חזינן דתרין דרגין אלין דקיימי על דרגא דצדיק, איבא וכנישו רברבא (ס"א דברכאן) נפקי מנייהו, וערבי נחל לא נפקי מנייהו איבא ולא טעמא ולא ריחא, והא אוקימנא וכלא שפיר. ועל דא אתרוג

זוהר חלק א דף רכא/א

בשמאלא לקביל לבא, לולב בימינא כפת בכלא וקטיר בכלא, דהא צדיק כפות הוא בכל סטרין וקטיר בכלא, ודא הוא קשורא דמהימנותא. ובספרא דאגדתא שפיר קאמר, דכל אלין אושפיזין דזמינן עמא קדישא בהאי יומא, דבעיין לאשכחא להו כיון דזמין לון, ובהו בעי בר נש למלכא בעותיה, זכאין אינון ישראל דידעין ארחוי דמלכא קדישא, וידעין ארחוי דאורייתא למהך באורח קשוט, למזכי בהו בעלמא דין ובעלמא דאתי. ביומא דא נפקי ישראל בסימנין רשימין מגו מלכא, בגין דאינון נצחין דינא, ומאי סימנין, אינון סימני מהימנותא חותמא דמלכא עלאה. לתרי בני נשא דעאלו קדם מלכא לדינא, ולא ידעי עלמא מאן מנייהו נצח, נפק חד לגיון מבי מלכא, שאילו לו, אמר לון מאן דיפוק ובידוי סימנין דמלכא הוא נצח. כך כולי עלמא עאלין לדינא קדם מלכא עלאה, ודאין לון מיומא דר"ה ויום הכפורים עד חמש סרי יומין לירחא, ובין כך אשתכחו ישראל זכאין כלהו בתיובתא, טרחין בסכה ולולב ואתרוג, ולא ידעי מאן נצח דינא, מלאכי עלאי שאלו מאן נצח דינא, קב"ה אמר לון אינון דמפקי בידייהו סימנין דילי אינון נצחין דינא. בהאי יומא נפקי ישראל ברשימו דמלכא, בתושבחתא דהלילא, עאלין בסכה, אתרוג בשמאלא לולב בימינא, חמאן כלהו דישאל רשימין ברשימין דמלכא קדישא, פתחי ואמרי (תהלים קמד טו) אשרי העם שככה לו, אשרי העם שיהו"ה אלהיו. עד כאן חדוותא דכלא, חדוותא דאושפיזין, ואפילו אומות העולם חדאן בחדוותא ומתברכין מנה, ועל דא קרבנין בכל יומא עלייהו, לאטלא עלייהו שלם ויתברכון מינון, מכאן ולהלאה יומא חד דמלכא עלאה דחדי בהו בישראל, דכתיב (במדבר כט לה) ביום השמיני עצרת תהיה לכם, דהא יומא דא מן מלכא בלחודוי, חדוותא דיליה בישראל, למלכא דזמין אושפיזין וכו'. רבי שמעון פתח ואמר, (שיר ב א) אני חבצלת השרון שושנת העמקים, כמה חביבה כנסת ישראל קמי קב"ה, דקב"ה משבח לה, והיא משבחת ליה תדיר, וכמה משבחין ומזמרין אזמינת ליה תדיר לקב"ה, זכאה חולקיהון דישאל דאחידן ביה בעדבא דחולקא קדישא, כמה דכתיב (דברים לב ט) כי חלק יהו"ה עמו וגו'. אני חבצלת השרון, דא כנסת ישראל דקיימא בשפירו דנוי בגנתא דעדן, השרון, דהיא שרה ומשבחת למלכא עלאה, דבר אחר אני חבצלת השרון, דבעיא לאתשקאה משקיו דנחלא עמיקא, מבוועא דנחלין, כמה דאת אמר (ישעיה לה ז) והיה השרב לאגם, (שם לג ט) (והיה השרון כערבה). שושנת העמקים, דקיימא בעמיקתא דכלא, מאן אינון עמקים, כמה דאת אמר (תהלים קל א) ממעמקים קראתיך יהו"ה, חבצלת השרון, חבצלת, מההוא אתר דשקיו דנחלין נפקין ולא פסקין לעלמין, שושנת העמקים, שושנה מההוא אתר דאקרי עמיקא דכלא סתים מכל סטרין. תא חזי בקדמיתא ירוקא כחבצלת, דטרפין דילה ירוקין, לבתר שושנת, סומקא בגוונין חוורין, שושנה בשית טרפין, שושנת דאשתניאת מגוונא לגוונא ושניאת גוונהא. שושנת, בקדמיתא חבצלת, בעדנא דבעיא לאזדווגא ביה במלכא אקרי חבצלת, בתר דאתדבקת ביה במלכא באינון נשיקין אקרי שושנת, בגין דכתיב (שיר ה יג) שפתותיו שושנים, שושנת העמקים, דהיא משנייא גוונהא זמנין לטב וזמנין לביש, זמנין לרחמי זמנא לדינא. ותרוא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים (בראשית ג ו), תא חזי, דהא בני נשא לא מסתכלין, ולא ידעין ולא משגיחין, בשעתא דברא קב"ה לאדם, ואוקיר ליה ביקירו עלאה, בעא מניה לאתדבקא ביה, בגין דישתכח יחידאי ובלבא יחידאי, ובאתר דדבקותא יחידאי דלא

זוהר חלק א דף רכא/ב

אשתני ולא מתהפך לעלמין, בההוא קשורא יחודא, דכלא ביה אתקשר, הה"ד (בראשית ב ט) ועץ החיים בתוך הגן. לבתר סטו מארחא דמהימנותא, ושבקו אילנא יחידאי עלאה מכל אילנין, ואתו לאתדבקא באתר דמשתני ומתהפך מגוונא לגוונא, ומטב לביש ומביש לטב, ונחתי מעילא לתתא, ואתדבקו לתתא בשנויין סגיאין, ושבקו אילנא יחידאה עלאה מכל אילנין, הה"ד (קהלת ז כט) אשר עשה האלהים את האדם ישר וגו' ודאי, כדין אתהפך לבייהו בההוא סטרא ממש, זמנין לטב זמנין לביש, זמנין לרחמי זמנין לדינא, בהאי מלה דאתדבקו בה, ודאי (שם) בקשו חשבונות רבים, ואתדבקו בהו. אמר ליה קב"ה, אדם, שבקת חיי ואתדבקת במותא, חיי דכתיב ועץ החיים בתוך הגן, דאקרי חיים, דמאן דאחיד ביה לא טעים מותא לעלמין, אתדבקת באילנא אחרא, הא ודאי מותא הוא לקבלך, הה"ד (משלי ה ה) רגליה יורדות מות, וכתיב (קהלת ז כו) ומוצא אני מר ממות את האשה, ודאי באתר דמותא אתדבק, ושבק אתר דחיי, בגין כך אתגזר עליה ועל כל עלמא מותא. אי הוא חטא, כל עלמא מה חטאו, אי תימא דכל עלמא אכלי מאילנא דא ואתרמי מכלא, לאו הכי, אלא בשעתא דאדם קאים על רגלוי, חמו ליה בריין כלהו, ודחילו מקמיה, והוו נטלין אבתריה כעבדין בתר מלכא, והוא אמר לון אנא ואתון (תהלים צה ו) באו נשתחוה ונכרעה וגו', ואזלו כלהו אבתריה. כיון דחמו דאדם סגיד להאי אתר ואתדבק ביה, כלהו אתמשכו אבתריה, וגרים מותא לכל עלמא, וכדין אשתני אדם לכמה גוונין, זמנין דינא זמנין רחמי, זמנין מותא זמנין חיי, ולא קאים בקיומא תדיר בחד מנייהו, בגין דההוא אתר גרים ליה. ועל דא אקרי חרב המתהפכת, המתהפכת, מסטרא דא לסטרא דא, מטב לביש מרחמי לדינא משלם לקרבא, מתהפכת היא בכלא טב ורע, דכתיב (בראשית ב ט) ועץ הדעת טוב ורע, ומלכא עלאה לרחמא על עובדוי, אוכח ליה ואמר ליה ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו וגו' והוא לא קביל מניה, ואתמשך בתר אתתיה, ואתתרך לעלמין, דהא אתתא לאתר דא סלקא ולא יתיר, ואתתא גרים מותא לכלא. תא חזי, לעלמא דאתי כתיב (ישעיה סה כב) כי כימי העץ ימי עמי, כימי העץ ההוא דאשתמודעא, ביה זמנא כתיב (שם כה ח) בלע המות לנצח ומחה יהו"ה אלהים דמעז מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ וגו'.

ויקרבו ימי ישראל למות, תאנא א"ר חייא, כתיב ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה, התם בקיומיה יעקב, והכא במיתתיה ישראל, דכתיב ויקרבו ימי ישראל למות, א"ר יוסי הכי הוא ודאי, דהא לא כתיב ויקרב יום ישראל למות, אלא ימי, וכי בכמה יומי מית בר נש, והא בשעתא דא ברגעא דא מית ונפיק מעלמא. אלא הכי תאנא, כד קב"ה בעי לאתבא רוחיה ליה, כל אינון יומין דקאים בר נש בהאי עלמא אתפקדן קמיה, ועאלין בחושבנא, וכד אתקריבו קמיה למיעל בחושבנא מית בר נש, ואתיב קב"ה רוחיה ליה, ההוא הבל דאפיק ונפח ביה אותביה לגביה, זכאה חולקיה דההוא בר נש דיומיו אתקריבו גבי מלכא בלא כסופא, ולא דחי יומא מנייהו לבר, דישתכח בההוא יומא דאתעביד ביה חובא, בגין כך כתיב בצדיקיא קריבא, (והיך יקרבו) משום דקריבו יומי קמי מלכא בלא כסופא. ווי לרשיעיא דלא כתיב בהו קריבא, והיך יקרבו יומי קמי מלכא, דהא כל יומי בחובי עלמא אשתכחו, ובגיני כך לא יקרבו קמי מלכא, ולא יתמנון קמיה, ולא ידכרו לעילא, אלא אינון שציאן מגווייהו, עלייהו כתיב (משלי ד יט) דרך רשעים כאפלה, לא ידעו במה יכשלו.

זוהר חלק א דף רכב/א

והכא ויקרבו ימי ישראל, ודאי בלא כסופא בשלימותא בחזוותא שלים, ובגיני כך ימי ישראל, דהוה שלים יתיר ישראל מיעקב, ואי תימא והא כתיב (בראשית כה כד) ויעקב איש תם, שלים, שלים הוה ולא שלים בדרגא עלאה כישראל. תניא אמר רבי יוסי, בשעתא דיומוי דבר נש אתפקדן קמי מלכא, אית זכאה דאתפקדן יומוי ורחיקין מקמי מלכא, ואית זכאה דכד מתפקדן יומוי קריבין וסמיכין למלכא ולא מתרחקין, בלא כסופא עאלין וקריבין למלכא, זכאה חולקהון, הה"ד ויקרבו ימי ישראל למות. ויקרא לבנו ליוסף, אמר רבי יצחק, וכי שאר שבטין לאו בניו אינון, אלא אמר רבי אבא, יוסף בנו הוה יתיר מכלהו, דתנינן בשעתא דאנתתיה דפוטיפר דחקת ליה ליוסף, מה כתיב (שם לט יא) ויבא הביתה לעשות מלאכתו ואין איש מאנשי הבית, האי קרא הכי מבעי ליה ואין איש בבית, מהו מאנשי הבית, אלא לאכללא דיוקנא דיעקב דהוה תמן ואשתכח תמן, ובגיני כך מאנשי הבית, אבל איש אחרא הוה תמן, כיון דסליק יוסף עינוי וחמא דיוקנא דאבוי, יתיב בקיומיה ותב לאחורא. תא חזי מה כתיב, (שם ח) וימאן ויאמר אל אשת אדניו, אמר ליה קב"ה את אמרת וימאן ויאמר, חייך וימאן ויאמר אחרא ייתי לברכא לבנך ויתברכון ביה, הה"ד וימאן אביו ויאמר ידעתי בני ידעתי, כיון דאמר ידעתי בני, אמאי אמר ידעתי אחרא, אלא אמר ידעתי בני, בזמנא דקיימת בגופך דאת ברי, כד חמית דיוקנא דילי ותבת בקיומך, ובגיני כך כתיב ידעתי בני, ידעתי על מה דאמרת דדא הוא בוכרא, גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל, והכא בגין כך כתיב ויקרא לבנו ליוסף, לבנו ליוסף ממש. דבר אחר, ויקרא לבנו ליוסף, דבדיוקנא חד הוה מתחזיין, דכל מאן דחמי ליוסף הוה אסהיד דבריה דיעקב הוה, רבי יוסי אמר כלא הכי הוא, ועוד דיוסף זן ליה ולבנוי בסבותיה, ובגיני כך בנו ממש יתיר מכלהו. ויקרא לבנו ליוסף, אמאי ליוסף ולא לאחרא, משום דרשותא הוה בידיה לסלקיה מתמן. רבי יוסי אמר, כיון דיעקב הוה ידע דבנוי ישתעבדון בגלותא תמן במצרים, אמאי לא אתקבר תמן בגין דיגין זכותיה על בנוי, אמאי בעא לאסתלקא מתמן, והא כתיב (תהלים קג יג) כרחם אב על בנים, אן הוא רחמנותא. אלא הכי תאנא, בשעתא דהוה נחית יעקב למצרים הוה דחיל, הוה אמר דילמא ח"ו ישתצון בני בניי עממיא, ודילמא קב"ה יסלק שכינתיה מיני כקדמיתא, מה כתיב (בראשית לה י) ויאמר אלהי"ם לישראל וגו' אל תירא מרדה מצרימה כי לגוי גדול אשימך שם, ומה דאמרת דילמא אסלק שכינתי מבינך, אנכי ארד עמך מצרימה, אמר עוד דחילנא דילמא אתקבר תמן ולא אזכה עם אבהתי, אמר ליה ואנכי אעלך גם עלה, אעלך ממצרים, גם עלה לאתקברא בקברא דאבהתך. בגיני כך בעא לסלקא גרמיה ממצרים, חד דלא יעבדון מניה דחלא, דהא חמא דקב"ה זמין לאתפרעא מדחליהון, וחד דחמא דשכינתא ישוי מדוריה בין בנוי בגלותא, וחד בגין דיהא גופיה דייר בין גופייהו דאבהתוי לאתכללא בינייהו, ולא יתמני עם חייביא דמצראי. ותנינן גופא דיעקב אתמשיך משופרוי דאדם הראשון, והוה דיוקניה דיעקב דיוקנא עלאה קדישא, דיוקנא דכורסיא קדישא, ולא בעא לאתקברא ביני חייביא, ורזא דמלה דאבהתן לית פרודא כלל, ועל דא כתיב ושכבתי עם אבותי. ויקרא לבנו ליוסף, בנו בחז דיוקנא דאנפין, בגין דברעותא דרוחא ולבא אוליד ליה יתיר מכלהו, תא חזי מה כתיב, (שם ל טו) המעט קחתך את אישי, דכל רעותא דיעקב ברחל הוה, ובגין כך

זוהר חלק א דף רכב/ב

ויקרא לבנו יוסף. תאנא רבי שמעון פתח ואמר, (דברים כט כח) הנסתרות ליהו"ה אלהינ"ו וגו', הנסתרות ליהו"ה אלהינ"ו, תא חזי כמה אית ליה לבר נש לאזדהרא מחובוי, ולאסתכלא דלא יעבר על רעותיה דמאריה, דתנינן כל מה דבר נש עביד בהאי עלמא בספרא כתיבו אינון עובדין, ועאלין בחושבנא קמי מלכא קדישא, וכלא אתגלייא קמיה, הה"ד (ירמיה כג כד) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יהו"ה, אי הכי היך לא יסתמר בר נש מלמיחב קמיה דמאריה, ותנינן אפילו ההוא (מאן) מה דחשיב בר נש ואסתלק ברעותיה, כלא אשתכח קמי קב"ה ולא

אתאביד מניה. תא חזי, בההוא ליליא דעאלת לאה לגביה דיעקב, ויהבת ליה אינון סימנין דיהב יעקב לרחל, סליק ברעותיה דאיהי רחל, ושמש שמושא בה, וההיא טפה קדמיתא דיעקב הות, דכתיב (בראשית מט ג) כחי וראשית אוני, וסבר דאיהי רחל. קב"ה דאיהו גלי עמיקתא ומסתריתא וידע מה בחשוכא, סליק ההוא רעותא לאתריה, ובכירותא דראובן אסתלק ליוסף, מאי טעמא משום דהא דרחל הות ההיא טפה קדמיתא דנפקת מיעקב, ובגין דהות דילה ההוא בכירותא ממש דראובן ירית יוסף, ורחל ירתה לההוא דילה, ובגין כך רזא דמלה, לא אסתלק ראובן בשמא כשאר שבטין, אלא ראובן, כלומר חמו בר, ראו בן סתם, והאי בן לא אתידע שמה, ועל דא לא קריא לאה בני בהאי שמא, ולא אקרי ראו בני, דהא לאה ידעת עובדא. ותנינן גלי קמי קב"ה דיעקב לאו רעותיה למיחב קמיה בהאי, ולא אסתכל ברעותא באתתא אחרא בההיא שעתא כשאר חייבי עלמא, ועל כך כתיב (שם לה כב) ויהיו בני יעקב שנים עשר, דהא בנייהו דשאר חייבי עלמא דעבדין ההוא עובדא בשמא אחרא אקרון, והא ידיעא מלה דא לגבי חבריא, ובגיני כך ויקרא לבנו ליוסף, בנו ממש, משירותא וסיומא (ד"א ל"ג בריה) בנו הוה. תאנא א"ר יוסי, במה אומי ליה יעקב ליוסף, דכתיב שים נא ידך תחת ירכי, אלא בההוא את קיימא דהוה רשים בבשריה, דדא חשיבותא דאבהן יתיר מכלא, והאי ברית רזא דיוסף איהו. אמר רבי שמעון, באברהם וביעקב כתיב שים נא ידך תחת ירכי, תחת ירכי, כלומר בההוא אתר דרמיזא בשמא קדישא, ואפיק זרעא קדישא מהימנא לעלמא, ביצחק לא כתיב, דנפיק מניה עשו. תו מאי טעמא הכא שים נא ידך תחת ירכי אל נא תקברני במצרים, אלא אמר ליה יעקב ליוסף, בהאי רשימא קדישא אומי לי, דאפיק זרעא קדישא מהימנא לעלמא, ואתנטיר ולא אסתאב לעלמין, דלא יתקבר בין אינון מסאבין דלא נטרו ליה לעלמין, דכתיב בהו (יחזקאל כג כ) אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם. ואי תימא הא יוסף דנטיר ליה על כלא, אמאי אתקבר ביניהו, אלא תנינן כתיב (שם א ג) היה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים על נהר כבר, והא תנינן דשכינתא לא שריא אלא בארעא דישראל, אמאי הכא שכינתא, אלא על נהר כבר כתיב, וכתיב ותהי עליו שם יד יהו"ה, אוף הכא יוסף במיא אתרמי ארונא דיליה, אמר קב"ה, אי יוסף יסתלק מהכא גלותא לא יתקיים, אלא תהא קבורתיה באתר דלא יסתאב, ויסבלון בני ישראל גלותא. תאנא אמר רבי יוסי, חמא יעקב דהא בכלא אתתקן לכרסיא קדישא באבהן (ד"א כאבהן), אמר, אי הכא יתקבר, היך גופא דא אחידא באבהתא, ואפילו מערתא דאתקבר תמן אקרי כפילתא, בגין דכל מלה דכפילתא הוא תרין וחד, אוף מערתא תרין וחד. ותא חזי, אבהתא זכו לאתקברא תמן אינון וזווגייהו, יעקב

זוהר חלק א דף רכג/א

הוא ולא, מאי טעמא רחל לא, והא כתיב (בראשית כט לא) ורחל עקרה, דאיהי עיקרא דביתא, אלא לאה זכתה ביה לאפקא שית שבטין, מגזעא קדישא בעלמא יתיר, ובגיני כך אתייהבת עמיה לזוגא במערתא. א"ר יהודה, לאה כל יומהא הות בפרשת אורחין קיימא, ובכת בגיניה דיעקב כד שמעת דאיהו צדיקא, וצלוחא אקדמת ליה, והיינו דכתיב (שם יז) ועיני לאה רכות, כמה דאוקימנא דמקדמת ויתבת בפרשת אורחין למשאל, רחל לא נפקת לאורחין לעלמא, בגיני כך זכתה לאה לאתקברא עמיה, ורחל קיימת קבורתה בפרשת אורחין ואתקברת תמן, הדא הוא דכתיב ואני בבאי מפדן מתה עלי רחל, מהו עלי, עלי ודאי, כלומר בגיני, בארץ כנען בדרך, בגיני מיתת בדרך, דלא נפקת בגיני לעלמין כאחתה, בגין כך לאה דנפקת ובכת בפרשת אורחין בגיניה דיעקב זכתה לאתקברא עמיה, רחל דלא בעאת למיפק ולמשאל בהדיה, בגין כך קבורתה בפרשת אורחין. ורזא דמלה הא אוקימנא ואתמר, דא באתגליא ודא באתכסיא. ותא חזי, דתניא דמעין סגיאיין שדיאת ההיא צדקת לאה בגין למהוי חולקיה דיעקב, ולא בההוא רשע דעשו, והיינו דתנינן, כל בר נש דאושיד דמעין קמיה דקב"ה, אף על גב דאתגזר עליה עונשא, יתקרע,

ולא יכיל ההוא עונשא לשלטאה ביה, מנלן מלאה, דהא לאה אתגזר למהוי חולקא דעשו, והיא בבעותא אקדימת ליה ליעקב, ולא אתייהיבת ליה לעשו. אמר רבי חייא, ושכבתי עם אבותי וגו', רבי יצחק פתח ואמר, (קהלת א ג) מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש, בכמה אתר אתמר דאסתכלנא במלוי דשלמה, ואתחזי מלוי סתימין, אבל כלהו מלי דשלמה כלהו אקרין בחכמתא. דתניא כתיב ותרב חכמת שלמה, ביומוי דשלמה מלכא קיימא סיהרא באשלמותא, והיינו דכתיב (מ"א ה י) ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם, תמן תנינן מאן אינון בני קדם, הא אוקמוה, אבל חכמת בני קדם, היא חכמתא דירתו מאברהם, דתניא כתיב (בראשית כה ה) ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק, מאי את כל אשר לו, דא חכמתא עלאה דהוה ידע בשמא קדישא דקב"ה, ומשמע את כל אשר לו, דהוה דיליה, כדתנינן בההיא בת דהות ליה לאברהם ובכל שמה. ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות וגו', דיהב להו מילין ידיעאן בכרתין תתאין, ובאן אתר אשרי לון, אל ארץ קדם, ומתמן ירתו בני קדם חכמתא, והיינו דכתיב מחכמת כל בני קדם. תאנא יומא חד הוה אתי רבי שמעון מקפוטקיא ללוד, והוה עמיה רבי אבא ורבי יהודה, רבי אבא הוה לאי והוה רהיט אבתריה דרבי שמעון דהוה רכיב, אמר רבי אבא ודאי (הושע יא יא) אחרי יהו"ה ילכו כאריה ישאג, נחת רבי שמעון, אמר ליה ודאי כתיב (דברים ט ט) ואשב בהר ארבעים יום וארבעים לילה, ודאי חכמתא לא מתישבא אלא כד בר נש יתיב ולא אזיל אלא קאים בקיומיה, והא אוקימנא מלי על מה כתיב ואשב, השתא בנייחא תלייא מילתא, יתבו. אמר רבי אבא, כתיב ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם ומכל חכמת מצרים, מאי היא חכמת שלמה, ומאי היא חכמת מצרים, ומאי היא חכמת כל בני קדם, אמר ליה תא חזי, בכמה אתר אוקמוה בההוא שמא דסיהרא, כד אתברכא מכלא כתיב ותרב, ביומוי דשלמה דאתרביאת ואתברכת וקיימא באשלמותא. ותנינן אלף טורין מתרברבין קמה, וכלהו נשיבא חד הוה לקמה, אלף נהרין סגיאין לה, ובגמיעא חדא גמעא לון, טופרהא מאחדא לאלף ושבעין עיבר.

זוהר חלק א דף רכג/ב

ידהא אחידן לארבע ועשרין (וחמש) אלף עיבר, לית דנפיק מינה להאי סטר ולית דנפיק מינה לסטר אחרא, כמה וכמה אלף תריסין מתאחדין בשערהא. חד עולימא דאורכיה מרישא דעלמא לסייפי דעלמא נפיק בין רגלהא, בשתיין פולסי דנורא מתלבש בגווני, דא אתמנא על תתאי (מתחות) מארבע סטרהא, דא איהו נער דאחיד שית מאה ותלת עשר מפתחן עלאין מסטרא דאימא, וכלהו מפתחן עלאין בשננא דחרבא דחגיר בחרציה תליין. ההוא נער קרון ליה חנוך בן ירד באינון ברייתי, דכתיב (משלי כב ו) חנוך לנער על פי דרכו, ואי תימא מתניתין היא ולא ברייתא, במתניתא דילן אוקימנא מלי והא אתמר, וכלא מלתא חדא אסתכלו (נ"א אשתכללו). תחותיה תטלל חיות ברא, דתניא (נ"א דתא חזי) כמה דישאל קדישא עלאה אקרי בן לאמיה, דכתיב (שם ד ג) כי בן הייתי לאבי רך ויחיד לפני אמי, וכתיב (שמות ד כב) בני בכורי ישראל, הכי נמי לתתא דא אקרי נער לאמיה, דכתיב (הושע יא א) כי נער ישראל ואוהבהו. ובכמה גוונין אקרי בן ירד והא אוקימנא, אבל תא חזי בן ירד ממש, דתנינן עשר ירידות ירדה שכינה לארעא, וכלהו אוקמוה חברייא ואתמר, ותחות האי כמה חיותא קיימין דאקרין חיות ברא ממש. תחות אינון חיותא מתאחדן שערהא דסיהרא דאקרין ככביא דשרביטא, דשרביט ממש. מארי דמארין, מארי דמתקלא, מארי דקשיו, מארי דחוצפא, וכלהו אקרין מארי (נ"א שערי) דארגוונא, ידהא ורגלהא אחידן בהאי, כאריה (קדישא) תקיפא דאחיד על טרפיה, ועל דא כתיב (מיכה ה ז) וטרף ואין מציל. טופרהא, כל אינון דאדכרין חובי בני נשא, וכתבין ורשמין חובייהו בתקיפו דדינא קשיא, ועל דא כתיב (ירמיה יז א) חטאת יהודה כתובה בעט ברזל בצפורן שמיר, מהו שמיר, ההוא דרשים ונקיב אבנא ופסיק לה לכל סטרא. זוהמא דטופרהא, כל אינון דלא מתדבקין בגופא דמלכא, וינקין מסטרא דמסאבותא, כד שארי סיהרא בפגימו. ובגין דשלמה מלכא ירתא לסיהרא

בשלימותא, בעי לירתא לה בפגימותא, ועל דא אשתדל למידע בדעתא (ברעותא) דרוחין ושדין, למירת סיהרא בכל סטרא, וביומי דשלמה מלכא בכלא אתנהיר סיהרא, הדא הוא דכתיב (מ"א ה י) ותרב חכמת שלמה, ותרב דייקא. מחכמת כל בני קדם, רזא עלאה הוא, כמה דכתיב (בראשית לו לא) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום וגו', ואלין אקרון בני קדם, דכלהו לא אתקיימו, בר מהאי דכלילא דכר ונוקבא דאקרי הדר, דכתיב (שם לו) וימלוך תחתיו הדר וגו'. ותאנא דאף על גב דאתקיימת (נ"א דאתנהיר סיהרא), לא אתנהירת באשלמותא עד דאתא שלמה דאתחזי לקבלהא, כמה דאוקימנא דבגין כך אמיה בת שבע הות. ומכל חכמת מצרים, דא חכמה תתאה, דאקרי שפחה דבתר ריחיא, וכלא אתכלילת בהאי חכמה דשלמה, חכמת בני קדם וחכמת מצרים. אמר רבי אבא, בריך רחמנא דשאלנא קמך מלה דא, דהא בכל הני מילי (מלה דא) זכינא, אמר רבי שמעון, מלין אלין הא אוקימנא לון והא אתמרו. תאנא (קהלת א ג) מה יתרון לאדם בכל עמלו, יכול אף עמלה דאורייתא, תלמוד לומר שיעמול תחת השמש (כתיב), שאני עמלה דאורייתא דלעילא מן שמשא הוא, רבי חייא אמר, אף עמלה דאורייתא דאיהו עמל בגיניהון דבני נשא או בגין יקרא דיליה, האי תחת השמש כתיב, דהא לא סליק לעילא, תניא אמר רבי אלעזר, אפילו אי בר נש קיים אלף שנין, ההוא יומא דאסתלק מעלמא, דמי ליה כאילו לא אתקיים בר יומא חד:

ושכבתי עם אבותי, זכאה חולקהון דאבהתא דקב"ה עביד לון רתיכא קדישא לעילא, ואתרעי בהו לאתעטרא עמהון, הדא הוא דכתיב (דברים י טו) רק באבותיך חשק יהו"ה וגו', אמר רבי

זוהר חלק א דף רכד/א

אלעזר, יעקב הוה ידע דהא עטורא דיליה באבהתיה הוא, דהא עטורא דאבהן עמיה הוא, והוא עמהון, ועל דא באתוון גליפין תנינן, ש תלת קשרין, תרין קשרין חד מהאי סטרא וחד מהאי סטרא, וחד דכליל לון, ודא הוא דתנינן (שמות כו כח) והבריה התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה, וההוא קשרא דבאמצעיתא אחיד להאי סטרא ולהאי סטרא, ועל האי כתיב ושכבתי עם אבותי ודאי. ושכבתי עם אבותי וגו', רבי יהודה פתח ואמר, (ישעיה מב יח) החרשים שמעו והעורים הביטו לראות, החרשים שמעו, אלין בני נשא דלא צייתין למלולי אורייתא, ולא פקחין אודניהו למשמע לפקודי דמאריהון, והעורים, דלא מסתכלין למנדע על מה אינון קיימין, דהא בכל יומא ויומא כרוזא נפיק וקרי, ולית מאן דישגח. דתניא אינון יומין דבר נש, כד אתברי בההוא יומא דנפק לעלמא, כלהו קיימין בקיומיהו, ואזלין וטאסין בעלמא, נחתין ואזהרן לבר נש כל יומא ויומא בלחודוי, וכד ההוא יומא אתי ואזהר ליה, ובר נש עביד בההוא יומא חובא קמי מאריה, ההוא יומא סליק בכסופא, ואסהיד סהדותא, וקאים בלחודוי לבר. ותאנא, בתר דקאים בלחודוי, יתיב עד דבר נש עביד מניה תשובה, זכה תב ההוא יומא לאתריה, לא זכה, ההוא יומא נחית ואשתתף בהוא רוחא דלבר, ותב לביתיה, ואתתקן בדיוקניה דההוא בר נש ממש, בגין לאבאשא ליה, ודייר עמיה בביתא. ואית דדירא לטב אי הוא זכי, ואי לאו דיריה עמיה לביש, בין כך ובין כך אתפקדן אינון יומין וחסרים, ולא עאלין במנינא דאינון דאשתארו, ווי לההוא בר נש דגרע יומי קמי מלכא קדישא, ולא שביק לעילא יומין לאתעטרא בהו בההוא עלמא, ולא תקרבא בהדייהו קמי מלכא קדישא. תא חזי, כד קריבו אינון יומין קמי מלכא קדישא, אי הוא זכאה האי בר נש דנפיק מעלמא, סליק ועאל באינון יומין, ואינון לבושי יקר דמתלבשא ביה נשמתיה, ואינון יומין הוו דזכה בהו ולא חב בהו, ווי לההוא דגרע יומי לעילא, דכד בעאן לאלבשא ליה ביומי, אינון יומין דפגים איהו בחובוי חסרין מההוא לבושא, ואתלבש במנא חסרא. כל שכן אי סגיאין אינון, ולא להוי ליה לבר נש במה דאתלבש בההוא עלמא, כדין ווי ליה ווי לנפשיה, דדיינין ליה בגיהנם על אינון יומין, יומין על יומין על חד תרין, דכד נפיק מהאי

עלמא לא אשכח יומין לאתלבשא בהו, ולא הוי ליה לבושא במה דאתכסי, זכאין אינון צדיקיא דיומיהון כלהון טמירין אינון לגביה דמלכא קדישא, ואתעביד מנייהו לבושי יקר לאתלבשא בהו בעלמא דאתי. תנינן ברזא דמתניתין, מאי דכתיב (בראשית ג ז) וידעו כי ערומים הם, ידיעה ידעי ממש, דההוא לבושא דיקר דאתעביד מאינון יומין גרע מנייהו, ולא אשתאר יומא מאינון יומין לאתלבשא ביה, הדא הוא דכתיב (תהלים קלט טז) גלמי ראו עיניך ועל ספרך כלם יכתבו, ימים יוצרו, ימים יוצרו ודאי, ולא אחד בהם. דהא לא אשתאר חד מנייהו לאתלבשא בהו, עד דאשתדל אדם ועבד תשובה וקב"ה קביל ליה, ועביד ליה מאנא לבושא אחרנין ולא מן יומי, הדא הוא דכתיב (בראשית ג כא) ויעש יהו"ה אלהי"ם לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. תא חזי באברהם דזכה מה כתיב, (שם כד א) בא בימים, משום דזכה, כד אסתלק מהאי עלמא באינון יומין ממש דיליה עאל ואתלבש בהו, ולא גרע מההוא לבוש יקר כלום, דכתיב בא בימים. באיוב מה כתיב, (איוב א כא) ויאמר ערום יצאתי מבטן אמי וערום אשוב שמה, דהא לא אשתאר לבושא לאתלבשא ביה. תנא זכאין אינון צדיקיא דיומיהון זכאין ואשתארו לעלמא דאתי (זכאין), וכד נפקין, מתחברן כלהו ואתעבידו

זוהר חלק א דף רכז/ב

לבושי יקר לאתלבשא ביה, ובההוא לבושא זכאין לאתענגא מענוגא דעלמא דאתי, ובההוא לבושא זמינין לאחייא ולמיקם, וכל אינון דאית להו לבושא יקומון, הדא הוא דכתיב (איוב לח יד) ויתיצבו כמו לבוש, ווי לאינון חייבי עלמא דיומיהון בחוביהון (עלמין) חסרין, ולא אשתאר מנייהו במה דאתכסיין כד יפקון מעלמא. תאנא, כל אינון זכאין דזכו לאתלבשא בלבוש יקר ביומיהון, מתעטרן בההוא עלמא (ס"א גולמא), מעטורי דמתעטרי בהו אבהן, מההוא נחל דנגיד ונפיק לגנתא דעדן, הדא הוא דכתיב (ישעיה נח יא) ונחך יהו"ה תמיד והשביע בצחצחות נפשך וגו', ואינון חייבי עלמא דלא זכו לאתלבשא בלבושא דיומיהון, עלייהו כתיב (ירמיה יז ו) והיה כערער בערבה ולא יראה כי יבא טוב ושכן חררים במדבר. אמר רבי יצחק, זכאה חולקיה דיעקב דרחצנו יתיר הוה ליה, דכתיב ושכבתי עם אבותי, דאזכי בהו ולא באחרא, דאזכי בהו לאתלבשא ביומין דיליה וביומין דלהון. רבי יהודה אמר, כתיב (בראשית כז כו) וירח את ריח בגדיו ויברכהו, בגדיו, בגדי עשו מבעי ליה, דהא לאו דידיה הוו אלא דעשו הוו הנהו בגדים, דכתיב (שם טו) ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות, בגדי עשו כתיב (הכא), והכא ריח בגדיו דיעקב משמע, אלא הכי אוקימנא, וירח, כלומר אסתכל להלאה, וארח ריחא דלבושי דההוא עלמא, כדין ברכיה. ועל דא כתיב, ראה ריח בני כריח שדה, דא הוא חקל דתפוחין קדישין, אמר, הואיל זוכית באינון לבושי יקר, ויתן לך האלהי"ם מטל השמים, מאי משמע, בגין דבההוא חקל דתפוחין קדישין נטיף טלא כל יומא, מההוא אתר דאקרי שמים, דכתיב מטל השמים, אמר רבי יוסי, בכלא ברכיה, מטל השמים ומשמני הארץ, מאי טעמא, בגין דוירח את ריח בגדיו, בגדיו ממש כמה דאוקימנא. תנא אלף וחמש מאה ריחין סלקין בכל יומא מגן עדן, דמתבסמי בהו אינון לבושי דיקר דההוא עלמא, דמתעטרן מן יומי דבר נש. אמר רבי יהודה, כמה לבושי אינון, אמר רבי אלעזר, טורי דעלמא על דא פליגו, אבל תלתא אינון, חד דמתלבשי בההוא לבושא רוחא דבגנתא דעדן דארעא, וחד יקרא מכלא דמתלבשא ביה נשמתא בגו צרורא דחיי, בין פורפירא דמלכא. וחד לבושא דלבר, דקאים ולא קאים אתחזי ולא אתחזי, בהאי מתלבשא ביה נפשא ואזלא ושטא בעלמא, ובכל ריש ירחי (שתא) ושבתא, אזלת ואתקשרת ברוחא דבגנתא דעדן דארעא, דקיימא בין פרגודא יקירא, ומניה אוליף וידע מה דידע, ושט ואודע ליה בעלמא. תנא בתרין קשורין אתקשר נפשא בכל ריש ירחא ושבתא, בקשורא דרוחא די בין ריחי בוסמין דבגנתא דעדן דארעא, ומתמן אזיל ושטא ואתקשר עם רוחא בנשמתא דצרירא בצרורא דחיי, ומתרויא ומתזנת מאינון זיוין יקרין דהאי סטרא ודהאי סטרא, הדא הוא

דכתיב ונחך יהו"ה תמיד תמיד דייקא, והשביע בצחצחות נפשך. מהו בצחצחות, אלא צחותא חד כד אתקשר ברוחא דבגנתא דלתתא, צחותא דלגו מן צחותא כד מתקשרן בנשמתא דלעילא בצרורא דחיי, והיינו בצח חד, צחות תרין דאינון לעילא לעילא ביקירו דנשמתא ודאי, כלומר צחצחות, מאן ירית דא, נפשך, נפשך ממש, זכאה חולקהון דצדיקייא. אמר רבי שמעון, כד אנא בין אינון חברייא דבבל, מתכנשי גבאי ואולפי מלי באתגלייא, ואינון עיילי לון בגושפנקא דפרזלא תקיפא סתימא מכל סטרין, כמה זמנין אוליפנא לון ארחוי דגנתא דמלכא אורחוי דמלכא, (נ"א כמה זמנין אמינא לון אורחי דאורייתא דמלכא קדישא ואורחין עלאין), כמה זמנין אוליפנא לון כל אנון דרגין דצדיקיא דבהוא עלמא, וכלהו מסתפי למימר

זוהר חלק א דף רכה/א

מלין אלין, אלא (מעלעלין) לעאן בגמגומא, בגיני כך פסילוסין אקרונ, כההוא פסילוסא דמגמגם בפומיה. אבל לזכותא דאינא להו, הואיל ומסתפי, דהא אוריא קדישא, ורוחא קדישא, אתעדי מנייהו, וינקי מאוריא ורוחא דרשותא אחרא, ולא עוד אלא דקשת אתחזי עלייהו, ולא אינון כדאי למחמי סבר אנפוי דאליהו כל שכן סבר אנפין אחרנין. אבל דא מהניא להו דאנא שכיח בעלמא, ואנא סימנא (נ"א סמכא) בעלמא, דהא בחיי לא יתיב עלמא בצערא ולא אתדן בדינא דלעילא, בתראי לא יקום דרא כדרא דא. וזמין עלמא דלא ישתכח מאן דיגין עלייהו, וכל אנפין חציפין ישתכחון בין לעילא בין לתתא, לעילא בחובייהו דלתתא וחציפותא דלהון, וזמנין בני עלמא דצווחין ולית מאן דישגח עלייהו, ויהדרון רישא לכל סטרי עלמא, ולא יתובון באסוותא. אבל חד אסותא אשכחנא להו בעלמא ולא יתיר, בההוא אתר דישתכחון אינון דלעאן באורייתא, ואשתכח בינייהו ספר תורה דלא משתקר ביה, כד מפקי האי, בגיניה מתערי עלאי ותתאי, וכל שכן אי אכתיב ביה שמא קדישא כדקא חזי, והא אוליפנא מלה, ווי לדרא דאתגלייא בינייהו ספר תורה, ולא מתערי עליה לעילא ותתא, מאן אתער עליה. בשעתא דעלמא בצערא טפי, ואצטריך עלמא למטרא, ואצטריך לאגלאה ספר תורה יתיר, בדוחקא דעלמא כד עלמא בצערא, ובעאן בני נשא רחמין עלי קברי, כלהו מתין מתערין עליה, דהא נפשא אקדימת ומודעא לרוחא, דהא ספר תורה אשתכח בגלותא, דאיגלי בדוחקא דעלמא, וחייא אתאן ובעאן רחמי, כדין רוחא מודעא לנשמה, ונשמה לקב"ה, וכדין קב"ה אתער וחס על עלמא, ודא על גלותא דספר תורה מאתריה, וחייא אתיין למבעי רחמי על קברי מתיי, ווי לדרא אי אצטריך ספר תורה לאגלאה ליה מאתר לאתר, אפילו מבי כנישתא לבי כנישתא, דהא לא אשתכח בינייהו על מה ישגחון עלייהו. ודא לא ידעין כלהו בני נשא, דהא שכינתא כד אתגלייא בגלותא בתראה, עד לא תסתלק לעילא, מה כתיב, (ירמיה ט א) מי יתנני במדבר מלון אורחים, לבתר בזמנא דדחקא אשתכח טפי בעלמא תמן אשתכחת, ובגלותא דספר תורה תמן היא, וכלא מתערין עליה עלאי ותתאי. אמר רבי שמעון, אי הני בבליאי טפשאי ינדעון מלין דרוזי דחכמתא על מה קאים עלמא, וסמכוי על מה קא מתרגשן כד ישתכח בדוחקא, ינדעון שבחא דרב (המנונא) ייבא סבא כד אשתכח בינייהו, ולא הוו ידעי שבחיה, והא אשכחנא מלוי מתקשרן במלוי דשלמה מלכא ברזא עלאה דחכמתא, ואינון לא הוו ידעי שבחיה, והשתא אזלין בתר מלי דחכמתא, ולית מאן דקאים עליה ולית מאן דקרי, ועם כל דא אית בינייהו פקחין בעבורא דשתא, ובקביעותא דירחי, אף על גב דלא אתייהיב להו ולא אתמסר בידייהו. תנינן, תריסר ירחי האי נפש איהי מתקשרא בגופא בקברא, ואתדנו בדינא כחדא, בר ההיא נפש דצדיקייא כמה דאוקמוה, וזמינא בקברא וידע בצערא דיליה, ובצערא דחיי ידע (ס"א לא ידע), ולא אשתדלת עלייהו, ולבתר תריסר ירחי אתלבש בלבושא חד, ואזיל ושאט בעלמא, וידע מן רוחא מה דיידע, ואשתדל על צערא דעלמא ולמבעי רחמי, ולמנדע (להו) צערא דחיי. ומאן אתער לכל האי, בזמנא דאית זכאה דאודע להו כדקא יאות, וההוא זכאה אשתמודע בינייהו, דתניא זכאה כד אשתאר בעלמא, בין חייא ובין

מיתאי אשתמודע, דהא כל יומא מכרזי עליה בינייהו, וכד צערא טפי בעלמא, והוא לא יכיל לאגנא על דרא, הוא אודע להו צערא דעלמא. וכד לא אשתכח זכאה

זוהר חלק א דף רכה/ב

דמכרזי עליה בינייהו, ולא אשתכח (ד"א ל"ג בינייהו) מאן דאתער להו בצערא דעלמא אלא ספר תורה, כדין עלאי ותתאי מתערין עליה, וצריכין כלא דישתכחון בההוא זמנא בתשובה, ואי לא משתכחי הא מארי דדינא אתערון עלייהו, ואפילו רוח דגנתא דעדן מתערין עלייהו בגיניה דספר תורה כדאתמר. תאנא ושכבתי עם אבותי, בגופא בנפשא ברוחא בנשמתא, ברתיקא חדא בדרגא עלאה. אמר רבי יהודה, כמה אטימין מכלא בני עלמא, דלא ידעי ולא משגיחי ולא שמעי ולא מסתכלי במלי דעלמא, והיך קב"ה משתכח עלייהו ברחמין בכל זמן ועידן, ולית מאן דישגח. תלת זימנין ביומא עאל רוחא חדא במערתא דכפלתא, ונשיב בקברי אבהתא, ואתסיין כל גרמין וקיימי בקיומא, וההוא רוחא נגיד טלא מלעילא מרישא דמלכא, אתר דמשתכחי אבהן עלאי, וכד מטי (ס"א מתער) ההוא טלא, מנייהו מתערין אבהן דלתתא. ותאנא נחית ההוא טלא בדרגין ידיען דרגא בתר דרגא, ומטי לגן עדן דלתתא, וההוא טלא אתסחי בבוסמין דגנתא דעדן, ואתער רוחא חדא דכליל בתרין אחרנין, וסליק ושטא ביני בוסמין, ועייל בפתחא דמערתא, כדין מתערין אבהן אינון וזיווגן, ובעאן רחמי על בנוי. וכד אשתכח עלמא בצערא, בגין דאינון דמיכין על חובי עלמא, ההוא טלא לא אתנגיד ולא אשתכח עד דאתער ספר תורה כדקא חזי בעלמא, ונפשא אודעא לרוחא ורוחא לנשמתא ונשמתא לקב"ה, כדין יתיב מלכא בכרסיי דרחמי, ונגיד מעתיקא קדישא עלאה נגידו דטלא דבדולחא, ומטי לרישא דמלכא, ומתברכין אבהן, ונגיד ההוא טלא לאינון דמיכין, וכדין מתחברין (נ"א מתברכן) כלהו, וחייס קב"ה על עלמא. ותאנא לא חייס קב"ה על עלמא עד דאודע לאבהן, ובגינייהו עלמא אתברכא, אמר רבי יוסי ודאי הכי הוא, והא אשכחנא מלי בספרא דשלמה מלכא, ההוא עלאה דקרא ליה עיטא דחכמתא דכלא. ורב המנונא הכי גלי ואמר, דהא אחזיו ליה, דיתיר עבדת רחל דקיימא בפרשת אורחין, בכל זמנא דאצטריך עלמא מכלהו, ורזא דמלה, ארון וכפורת וכרובים בחולקא דבנימן דאתיליד בארחא, ושכינתא על כלא:

וישתחו ישראל על ראש המטה, מאן ראש המטה דא שכינתא, אמר רבי שמעון ח"ו, אלא לדידיה כרע וסגיד, (אלא) תא חזי, מטה דא שכינתא, דכתיב (שיר ג ז) הנה מטתו שלשלמה, ראש המטה מאן הוא, דא יסודא דעלמא, דהוא רישא דערסא קדישא, על ראש דא ישראל, דקאים על ראש המטה, בגיני כך ישראל לדידיה קא סגיד. ואי תימא הא בההוא זמנא לא הוה מרע, דהא לבתר כתיב ויהי אחר הדברים האלה ויאמר ליוסף הנה אביך חולה, ובשעתא דסגיד לא הוה חולה, ועל דידע דהא בההוא זמנא סליק בדרגא עלאה קדישא כורסיא שלימתא, בגיני כך סגיד לההוא רתיכא כורסיא עלאה, שלימו דאילנא ברבא ותקיף דאקרי על שמיה, ועל דא וישתחו ישראל על ראש המטה, על ראש המטה ודאי, דהא אסתלק לאתריה, ואתער בעטרוי דמלכא קדישא:

ויאמר השבעה לי וישבע לו וישתחו ישראל על ראש המטה, רבי חייא פתח ואמר, (קהלת ז כג) כל זה נסיתי בחכמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, הא תנינן, שלמה מלכא ירית סיהרא מכל סטרוי, וביומוי קיימא בשלמותא ההיא סיהרא דאתברכא מכלא, וכד בעא למיקם על נמוסי אורייתא, אמר, אמרתי אחכמה וגו'. אמר רבי יהודה, יעקב אמר ושכבתי עם אבותי ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם, תמן תנינן מאן דנפק נשמתיה ברשותא אחרא,

זוהר חלק א דף רכו/א

וגופא דיליה אתקבר בארעא קדישא, עליה כתיב (ירמיה ב ז) ותבאו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה, ויעקב אמר וקברתני בקבורתם, ונשמתי נפקא ברשותא אחרא, אמר רבי יהודה, שאני יעקב דשכינתא הות אחידת ביה ואתדבקות ביה, הדא הוא דכתיב (בראשית מו ד) אנכי ארד עמך מצרימה, לדיירא עמך בגלותא, ואנכי אעלך גם עלה, לאזדווגא בי נשמתך, ולא תקברא גופך בקברי אבהתך, מאי קא מיירי, אף על גב דקא (נ"א דהא לא) נפקת נשמתיה ברשותא אחרא, (נ"א ועל דא ואנכי אעלך גם עלה כתיב). ויוסף ישית ידו על עיניך, יוסף ודאי, דהא הוא בוכרא דהרהורא דלבא, בוכרא דטפה קדמאה הוה כדאתמר, ובגין דידע קב"ה טמירא דא, אתבשר ליה ביוסף, דהא כל רחמותא ביה תליא. ישית ידו על עיניך, מאי קא מיירי, אמר רבי ייסא בגין יקרא דיעקב, ולא תבשרא דהא יוסף קיים, וישתכח עליה במיתתיה. רבי חזקיה אמר, מלה אוליפנא, ודחילנא לגלאה, ובעובדי עלמא חכמתא אשתכח, אתא רבי אבא (ד"א ל"ג ונשקיה) בטש ביה, אמר אימא מילך וזיין זיין, ביומוי דרבי שמעון מלין אתגליין, אמר אוליפנא מפרקין דרב ייסא סבא, בנמוסי עלמא, בר נש דזכי לבר בהאי עלמא, ליבעי ליה לנגדא עפרא על עינוי כד אתקבר, ודא הוא יקרא דיליה, לאחזאה דעלמא אסתים מניה, והוא ירית ליה לעלמא תחותוי. בגין דעינוי דבר נש חיזו דעלמא ביה אתחזי, וכל גוונין הכי אינון דאסחרו, חוורא דביה הוא ימא רבא אוקינוס דאסחר כל עלמא בכל סטרוי, גוונא אחרא הוא יבשתא דאקיפו מיא, ויבשתא קאים בין מיא, הכי הוא גוונא בין מיא, גוונא אחרא תליתאה היא במציעותא דביה, דא ירושלם דהיא אמצעיתא דעלמא. גוונא רביעאה היא חיזו דכל עינא ואקרי בת עין, דבההוא בת עין אתחזי פרצופא, וחיזו יקרא מכלא, דא ציון דאיהי נקודה אמצעיתא מכלא, דחיזו דכל עלמא תמן אתחזי, ותמן שריא שכינתא, דהיא שפירו דכלא וחיזו דכלא, ועינא דא הוא ירותת עלמא, ובגיני כך האי שביק ליה, והאי נטיל ליה וירית ליה. אמר ליה שפיר קאמרת, אבל מלה סתימא איהו יתיר, ובני עלמא לא ידעין ולא מסתכלן, דהא בשעתא דבר נש נפיק מעלמא, נפשא דיליה טמירא עמיה, ועד לא נפקת, עינוי דבר נש חמו מה דחמו, כמה דאוקימנא, דכתיב (שמות לג כ) כי לא יראני האדם וחי, בחייהון לא חמאן אבל במיתתהון חמאן, ועינוי פקיחן מההוא חיזו דחמא, ואינון דקיימין עליה בעא לשואה ידא על עינוי ולאסתמא עינוי. בגין ההוא דאוליפנא ברזא דנמוסי עלמא, דבשעתא דאשתארו עינוי פקיחן מההוא חיזו יקירא דחמא, אי זכי לבר, ברא קדים לשואה ידיה על עינוי ולאסתמא לון, כמה דכתיב ויוסף ישית ידו על עיניך. בגין דהא חיזו אחרא דלא קדישא אזדמנת לקבליה, ועינא דחמא השתא חיזו קדישא עלאה, לא יסתכל בחיזו אחרא. ועוד דההוא נפש סמיכת לקבליה בביתא, ואי אשתאר עינא פקיחא, וההוא חיזו אחרא ישירי על עינוי, בכל מה דאסתכל אתלטיא, ולא יקרא דעינא הוא, וכל שכן מקריבוי, וכל שכן מן מיתא דלאו יקרא דיליה לאסתכלא במה דלא אצטריך, ולאשריא על עינוי מלה אחרא. לבתר אתכסיא בעפרא, והא אתערו חבריא על דינא דקברא מהו, ויקרא הוא דיסתים עינא מן כלא על ידא דבריה דשבק בעלמא. תא חזי, כל שבעה יומין, נפשא אזלא מביתא לקברא ומקברא לביתא, ואתאבלת עליה, ותלת זמנין ביומא אתדנו כחדא נפשא וגופא, ולית מאן דידע בעלמא וישגח לאתערא לבא, לבתר גופא אתטריד, ונפשא אזלא ואסתחיא

זוהר חלק א דף רכו/ב

בגיהנם, ונפקא ושטא בעלמא, ומבקרא לקבריה, עד דמתלבשא במה דאתלבשא. לבתר תריסר ירחי נייחין כלא, גופא שביק (נ"א שכיך) בעפרא, נפשא אתצריך ואתנהיר ברוחא במאנא דאתלבש, רוחא אתענג בגנתא דעדן, נשמתא סלקא לצרורא דענוגא דכל ענוגין, וכלא אתקשר דא בדא לזמנין ידיען. תא חזי, ווי לון לבני נשא דלא מסתכלין ולא ידיעין ולא אשתמודעין על מה

קיימי, ויתנשי מנייהו למעבד פקודי אורייתא, דאית פקודי אורייתא דעבדי לבוש יקר לעילא, ואית פקודי אורייתא דעבדי לבושי יקר לתתא, ואית פקודי אורייתא דעבדי לבושי יקר להאי עלמא, וכלא אצטריכן ליה לבר נש, ומן יומוי ממש כלהו מתתקנן כמה דאוקימנא. רבי יהודה סבא אתרגיש בדעתיה יומא חד, ואחזו ליה בחלמיה חד דיוקנא מנהורא דיליה, תקיף דאזדהר לארבע סטרין, אמר להו מאי האי, אמר ליה לבושא דילך הוא לדיורא דהכא, ומההוא יומא הוה חדי. אמר רבי יהודה, כל יומא ויומא רוחין דצדיקייא יתבין בלבושיהון שורין שורין בגנתא דעדן, ומשבחן לקב"ה ביקרא עלאה, הדא הוא דכתיב (תהלים קמ יד) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך. אמר רבי אבא, בקדמיתא מה כתיב וישתחו ישראל וגו', כמה דאוקימנא, מאן מטה דא כנסת ישראל, ראש המטה דא צדיק, על ראש המטה דא מלכא קדישא דשלמא כלה דיליה, כמה דכתיב (שיר ג ז) הנה מטתו שלשלמה, ויעקב לדידיה קא סגיד, לההוא דקאים על ראש המטה, ישראל שמיה, בגיני כך וישתחו ישראל על ראש המטה. לבתר כיון דידע יעקב דהא בדרגא עלאה אשתלים, ודרגא דיליה הוא לעילא עם אבהתא, והוא בלחודוי תקונא שלימתא, אחסין לביה וחדי, ואתתקף ברעותא עלאה דקב"ה ביה, מה כתיב ביה ויתחזק ישראל וישב על המטה, על המטה ממש, דהא בדרגא עלאה יתיר אשתלים זכאה חולקיה. תאנא, אמר רבי יהודה, במתניתא דילן אוקימנא הא דתנינן, בארבעה פרקים בשנה העולם נדון, בפסח על התבואה, בעצרת על פירות האילן, בראש השנה כל באי העולם עוברים לפניו כבני מרון, ובחג נדונין על המים, והא אוקימנא מלי, ורזא דמתניתא אוקימנא, בפסח על התבואה וכו', לקביל רתיכא עלאה רזא דאבהן ודוד מלכא. תו בפסח על התבואה, דהכי הוא ממש, והא אוקימנא מלה דא על מה אתייה מצה בפסח, דהא דינא הוא ודינא דמלכותא דינא, ודא שירותא דשריאו ישראל למיעל בחולקא קדישא דקב"ה, ולבערא מנייהו חמץ, דאיהו טעוון אחרנין די ממנן על עמין עעכו"ם, דאקרון אלהים אחרים אלהי נכר ואקרון חמץ יצר הרע, ולמיעל במצה חולקא קדישא דקב"ה, אמאי תבואה, (ס"א ל"ג כמה דאת אמר, (ירמיה ב ד) תבואתה בה"א, רמיז לה"א קדמאה דשמא קדישא), בגין כך בפסח נדונין על התבואה, ואוקימנא דעלמא אתדן על דינא דה"א. בעצרת על פירות האילן, פירות האילן, פירות האילנות מבעי ליה, מאן פירות האילן, אלא דא הוא אילנא רברבא ותקיף לעילא, פירות האילן, כמה דכתיב (הושע יד ט) אני כברוש רענן ממני פריך נמצא. בראש השנה עוברין לפניו כבני מרון, תנא ראש השנה דא הוא רישא דשתא דמלכא, ומאן הוא ראש השנה, דא יצחק דאקרי ראש, דאיהו חד רישא דמלכא (נ"א לעילא), אתר דאקרי שנה, בגיני כך כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון, ועל דא תנינן בראש השנה, דהא ברישא דשתא שארי יצחק. ובחג נדונים על המים, דא הוא שירותא (דרישא) דימינא דמלכא, ועל דא חדוותא דמיא אשתכח בכלא, בשעתא דנסכי מיא ושאבי לון, בגין דמים הא ידיעא, ועל דא בארבעה פרקים אלין כלא משתכחין.

זוהר חלק א דף רכז/א

אמר רבי יוסי, כד יסתכלון מלי, כלא אשתכח בהני פרקין, אברהם יצחק ויעקב ודוד מלכא, ובהני עלמא אתדן, ובארבע פרקין בני נשא אתדנו, ביומין דאשתכחו בעלמא, ובכל יומא ויומא ספרין פתיחן ועובדין כתיבין, ולית מאן דישגח ולית מאן דירכין אודניה, ואורייתא אסהידת ביה בכל יומא, וקלא קרי בחילא, (משלי ט ד) מי פתי יסור הנה, חסר לב אמרה לו, ולית מאן דיצית לקליה. תאנא, בשעתא דבר נש קאים בצפרא, סהדין קיימין לקבליה וסהדין ביה, והוא לא אשגח, נשמתא אסהידת עליה בכל עדן ובכל שעתא, אי אציית יאות, ואי לאו הא ספרין פתיחין ועובדין כתיבין, אמר רבי חייא, זכאין אינון צדיקייא דלא מסתפו מן דינא, לא בעלמא דין ולא בעלמא דאתי, הדא הוא דכתיב (שם כח א) וצדיקים ככפיר יבטח, וכתיב (תהלים לז כט) צדיקים יירשו ארץ. רבי חזקיה פתח ואמר, (בראשית טו יב) ויהי השמש לבא ותרדמה נפלה על אברם

וגו', האי קרא אוקמוה, אבל דא יומא דדינא קשיא דאפקי ליה לבר נש מהאי עלמא, דתניא ההוא יומא (זמנא דמטא) דבר נש נפיק מהאי עלמא, ההוא יומא (זמנא) דיומא דדינא רבא, דאתחשך שמשא מן סיהרא, כמה דכתיב (קהלת יב ב) עד אשר לא תחשך השמש, דא נשמתא קדישא דאתמנעת מבר נש תלתין יומין עד לא יפוק מעלמא, (והא חזי) וחמא דצולמא אתמנעת מניה ולא אתחזי, מאי טעמא אתמנעת מניה, בגין דנשמתא קדישא סלקת ואתעברת מניה ולא אתחזי. דלא תימא דכד מית בר נש ואתחלש האי נשמתא אתעברת מניה, אלא כד איהו בחייו בתוקפיה אתעברת מניה (ואתחלש) האי נשמתא, ולא נהרא לרוחא, ורוחא לא נהיר לנפשא, כדין צולמא אתעברת מניה ולא נהיר ליה, (אלא) מההוא יומא כלא מכרזי עליה ואפילו צפרי שמיא, מאי טעמא, בגין דנשמתא הא סלקא מניה, ורוחא לא נהיר לנפשא, כדין נפשא אתחלשת, ומיכלא וכל תיאובתא דגופא סלקא מניה ואתעבר. ואמר רבי יהודה, ואפילו כל זמנא דנפיל איניש בבי מרעיה ולא יכיל לצלאה, נשמתא אתעברת וסלקא מניה, וכדין לא נהיר רוחא לנפשא, עד דדיינין דיניה דבר נש, ואי דיינין ליה לבר נש לטב כדין נשמתא אהדרת לאתרה ונהירא לכלא, הא בזמנא דקיימא מלה בדינא, ובזמנא דלא קיימא מלה בדינא, תלתין יומין אקדימת נשמתא לכלא, וצולמא אתעבר מניה. תאנא, בזמנא דדיינין ליה לבר נש לעילא, סלקין לנשמתיה לבי דינא, ודיינין על מימרהא, והיא אסהידת בכלא, ואסהידת בכל רעיוני דבר נש, ובעובדין לא אסהידת, דהא כלהו בספרא כתיבין, וכלהו דיינין ליה לבר נש, בההיא שעתא דדיינין ליה לבר נש לעילא, כדין דחקא דגופא אשתכח יתיר משאר זמנייא, אי דיינין ליה לטב, כדין ארפין מניה, וזיעא אתבקע על גופא, ונשמתא אהדרת לבתר, ונהרא לכלא, ולא סליק בר נש מבי מרעיה לעלמין, עד דדיינין דיניה לעילא. ואי תימא הא כמה חייבי עלמא כמה רשיעי עלמא קיימין בקיומיהו, אלא קב"ה אשגח בדיניה דבר נש, אף על גב דהשתא לא זכי, והוא חמי דהא לבתר זכי, דאין ליה לטב, או לזמנין דאוליד בר דיהוי זכאה בעלמא, ועל דא קב"ה דאין ליה לטב, וכל עובדוי ודינוי דקב"ה לטב, ובכלא אשגח, כמה דכתיב (יחזקאל לג יא) חי אני נאם יהו"ה וגו' אם אחפוץ במות הרשע, כי אם בשוב רשע מדרכו, ובגין דא כל אינון חייבי עלמא דקיימין בקיומיהו, קב"ה דאין לון לטב. ולזמנין דאינון מרעין אשתלימו זמנייהו מלמשרי תמן, כמה דאת אמר (דברים כח כט) וחלאים רעים ונאמנים, דעבדו מהימנותא, דכד שריאן עליה דבר

זוהר חלק א דף רכז/ב

נש, מסתלקי לבתר דאשלימו זמנייהו, בין לצדיקיא בין לחייביא, וכלא אתעבד בדינא כדקאמרן:

וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה, אמר רבי יצחק, האי קרא קשיא, דכתיב וירא ישראל, וכתיב ועיני ישראל כבדו מזוקן לא יוכל לראות, אי לא יוכל לראות, מהו וירא ישראל, אלא דחמא ברוח קודשא אינון בני יוסף דאינון ירבעם וחביריו, דירבעם עבד תרין עגלי זהב, ואמר (מ"א יב כח) אלה אלהיך ישראל, ובגין כך אמר מי אלה, מאן הוא דזמין למימר אלה אלהיך לטעוון אחרן, ובגין כך וירא ישראל את בני יוסף. מכאן דצדיקיא חמאן עובדא למרחוק, וקב"ה מעטר לון בעטרא דיליה, מה קב"ה חמי למרחוק, כמה דכתיב (בראשית א לא) וירא אלהי"ם את כל אשר עשה והנה טוב מאד, דקב"ה חמא כל עובדין עד לא יעבד לון, וכלהו אעברו קמיה. כגוונא דא כל דרין דעלמא מסייפי עלמא עד סייפי עלמא כלהו אתעתדו וקיימו קמיה עד לא ייתון לעלמא, הדא הוא דכתיב (ישעיה מא ד) קורא הדורות מראש, עד לא אתברי עלמא, בגין דכל נשמתין דנחתין לעלמא עד לא ייחתון, כלהו קיימי קמיה דקב"ה בדיוקנא דקיימי בהאי עלמא, ואקרון בשמהו, דכתיב (שם מ כו) לכלם בשם יקרא. אוף הכי צדיקיא, קב"ה אחמי לון כל דרין דעלמא עד לא ייתון וישתכחון בעלמא, מנא לן, מאדם דהוה קדמאה, דקב"ה אחמי ליה כל אינון דרין עד לא ייתון, כדכתיב (בראשית ה א) זה ספר תולדות אדם, דתנינן, אחמי ליה כל

איננו דרין דזמינין למיתי לעלמא. וכן למשה, דכתיב (דברים לד א) ויראהו יהו"ה את כל הארץ, דקב"ה אחמי ליה כל דרין דעלמא, וכל אינון מנהיגי עלמא, וכל שאר נביאי עד לא ייתון לעלמא. אוף הכא, וירא ישראל את בני יוסף, חמא למרחוק ואזדעזע ואמר מי אלה, והאי קרא אשלים לתרין סטרין, להאי סטרא ולהאי סטרא, ועל דא אתיב יוסף ואמר, בני הם אשר נתן לי אלהי"ם בזה, ומנא לן דקב"ה אחמי ליה ברוחא דקודשא, דכתיב והנה הראה אותי אלהי"ם גם את זרעך, גם לאסגאה אינון דנפקין מניה כדקאמרן:

ויברך את יוסף ויאמר האלהי"ם אשר וגו', בהאי קרא אית לאסתכלא ביה, ויברך את יוסף, דלא אשכחן הכא ברכה דבריד ליה ליוסף אלא לבנוי, אי לבנוי ויברכם מבעי ליה, מהו ויברך את יוסף, ולא אשכחן הכא דאתבריד יוסף, אמר רבי יוסי, את דייקא, כתיב את יוסף, ברכתא דבנוי הוה, וכד אתברכאן בנוי איהו מתברך, דברכתא דבנוי דבר נש ברכתיה איהי. אמר רבי אלעזר, ויברך את יוסף, את דייקא, דבריד לאת קיימא, רזא (ס"א דברית בגין דכיון דאמר בני הם אשר נתן לי אלהי"ם בזה כדין בריך לההוא אתר רזא) דברית דנטר יוסף, ובגין כך אקרי צדיק, את דיוסף, רזא דברית דקיימא בהדיה דיוסף:

האלהי"ם אשר התהלכו אבותי לפניו, האלהי"ם דא רזא דברית קדישא קיימא קדישא, אבותי לפניו, דייקא לפניו, דאינון קדמאי עלאי מקמי רזא דנא, אברהם ויצחק, דהא מנהון אתון וינקא ההוא (נ"א מההוא) אתר. האלהי"ם הרועה אותי, מאי טעמא זמנא אחרא האלהי"ם, אלא רזא עלאה איהו, והכא בריך לההוא אתר ברזא דאלהי"ם חיים מקורא דחיי, דמניה נפקין ברכאן, ובגין דא אדכר גרמיה בהאי אתר ואמר האלהי"ם הרועה אותי, בגין דכל ברכאן דנגדי ממקורא דחיי יעקב נטיל לון, וכיון דנטיל לון איהו, האי אתר נטל ברכאן, וכלא איהו תלייא (נ"א בדכורא) בדבורא, ועל דא ויברך את יוסף כתיב. בגין כך בכל אתר דברכאן אצטריכו לברכא, בעי קב"ה לאתברכא בקדמיתא, ולבתר אתברכו אחרנין, ואי קב"ה לא אתבריד בקדמיתא, אינון ברכאן לא

זוהר חלק א דף רכח/א

מתקיימין. ואי תימא הא יעקב דברכיה אבוה, ולא ברכיה לקב"ה בקדמיתא, תא חזי בשעתא דבריד יצחק ליעקב, לא ברכיה עד דבריד לקב"ה בקדמיתא, כיון דבריד לקב"ה בקדמיתא ברכיה ליעקב, מנא לן, דכתיב (בראשית כו כז) ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו יהו"ה, הכא קיים ברכה לקב"ה, דכתיב אשר ברכו יהו"ה, אתברך בקיומא דברכאן, ולבתר כתיב בתריה, ויתן לך וגו', כיון דההוא שדה אתקיים בקיומא דברכאן (ס"א בברכוי, מיד ברכיה, ויתן לך האלהי"ם, דההוא שדה רזא) דנפקי מניה ברכאן, לבתר דאיהו אתקיים בברכוי, כגוונא דא בריך יעקב בקדמיתא לקב"ה, ולבתר בריך לבנוי. תא חזי, בצפרא בעי בר נש לאקדמא ברכאן לקב"ה, ולבתר לשאר בני עלמא, והא אוקימנא, דכתיב בבקר יאכל עד וגו'. ותא חזי, כד בעא יעקב לברכא לאינון בני יוסף, חמא ברוח קודשא דזמין לנפקא מאפרים ירבעם בן נבט, פתח ואמר מי אלה, משמע (ס"א מאי שנא) דאמר בעבודה דא דסטרא דע"ז (שמות לב ד) אלה אלהיך ישראל. אלא רזא איהו, כל אינון סטרין דההוא חויה בישא, ומסטרא דההוא רוח מסאבא ההוא חויה, ואית מאן דרכיב עליה, וכד מזדווגן אקרון אלה, ואינון מזדמנין בעלמא בכל אינון סטרין דלהון. ורוח דקודשא אקרי זאת, דאיהו רזא דברית רשימא קדישא דאשתכח תדיר בבר נש, וכן (שם טו ב) זה אלי ואנוהו, (ישעיה כה ט) זה יהו"ה (ס"א הוא יהו"ה). אבל אלין אקרון אל"ה, ועל דא כתיב אלה אלהיך ישראל, ובגין כך כתיב, (שם מט טו) גם אלה תשכחנה, ואנכי רזא דזאת, לא אשכחך, וכתיב (איכה א טז) על אלה אני בוכיה, דההוא חובא גרמא לון למבכי

כמה בכיין, דבר אחר, על אלה אני, מאי טעמא, בגין דאתייהיב רשו לאתר דא לשלטאה על ישראל, ולחרבא בי מקדשא, ובגין דאתייהיב לון רשו לשלטאה, (ס"א כתיב על אלה אני בוכיה, רזא דמלה על אלה, דא סטרא דמסאבא, דאתייהיב לון רשו לשלטאה), אני בוכיה, דא רוח קודשא דאקרי אני. ואי תימא הא כתיב (דברים כח ט) אלה דברי הברית, הכי הוא ודאי, דכל אלין לא מתקיימי אלא מגו אלה, דתמן כל לווטין שריין, כמה דאוקימנא דאיהו ארוור, ובגין דא אקדים ואמר אלה, דקיימא למאן דעבר דברי הברית. אלה המצות אשר צוה יהו"ה (ויקרא כז לד), בגין דכל פקודא דאורייתא לאתדכאה בר נש ולא יסטי מארחא דא, ויסתמר מתמן ויתפרש מנייהו, ואי תימא (בראשית ו ט) אלה תולדות נח, הכי הוא ודאי, דהא נפק חם דאיהו אבי כנען, וכתיב (שם ט כה) ארוור כנען, ואיהו רזא דא דאלה, ועל דא (ס"א כל הני התוכא סוספיתא דדהבא, ועל דא כתיב מי אלה, ישראל כד עבדו עגלא) כתיב ויאמרו אלה אלהיך ישראל. וכל הני התוכא סוספיתא דדהבא, אהרן קריב דהבא דאיהו סטרא דיליה, דכליל איהו בתוקפא דאשא, וכלא חד, וסטר דא דהבא ואשא (ד"א ל"ג לאתקפא), רוח מסאבא דאשתכח תדיר במדברא, אשכח אתר בההוא זמנא לאתקפא ביה. ומה דהווי ישראל דכיינ מההוא זומא קדמאה דאטיל בעלמא דגרים מותא לעלמא כד קמו על טורא דסיני, לבתר אהדרו וגרים לון כמלקדמין לסאבא לון ולאנתקפא עלייהו, וגרים לון מותא ולכל עלמא לדריהון בתרייהו, הדא הוא דכתיב (תהלים פב ו) אני אמרתי אלהי"ם אתם וגו', אכן כאדם וגו'. ועל דא כד חמא יעקב לירבעם בן נבט דעבד ע"ז, ואמר אלה אלהיך, אזדעזע ואמר מי אלה, כד בעא לבתר לברכא לון, בריך ליה (ס"א לשכינתא בקדמיתא, ולבתר) בריך (לון) לבנוי, כיון דברוך לקב"ה בקדמיתא, לבתר מההוא אתר דברוך בקדמיתא בריך לון, הדא הוא דכתיב המלאך הגואל אותי מכל רע וגו'. רבי יהודה פתח ואמר, (ישעיה לח ב) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל יהו"ה, הא אוקמוה דלא לצלי בר נש אלא סמיך לכותלא, ולא יהא מלה חציץ ביניה לבין כותלא, דכתיב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר. מאי שנא בכלהו דצלי צלותא דלא כתיב בהו ויסב פניו אל הקיר, דהא די ליה דיימא ויתפלל אל יהו"ה, דהא מאן דמצלי צלותא איהו כוון דעתיה כדקא יאות, דהא כתיב במשה (במדבר יא ב) ויתפלל משה אל ה', (שמות יז ד) ויצעק משה אל יהו"ה, ולא כתיב

זוהר חלק א דף רכח/ב

ויסב פניו, והכא בחזקיהו מאי טעמא ויסב חזקיהו פניו אל הקיר, ולבתר ויתפלל. אלא רזא דמלה איהו, דתנינן חזקיהו בההוא זמנא לא הוה נסיב, ולא הוה ליה אנתו, ולא אוליד בנין. מה כתיב (ישעיה לח א) ויבא אליו וגו' כי מת אתה ולא תחיה, ותנינן, כי מת אתה בעולם הזה ולא תחיה בעולם הבא, מאי טעמא, בגין דלא אוליד בנין, דכל מאן דלא אשתדל לאולדא בנין בהאי עלמא, לא מתקיים בעלמא דאתי, ולא יהא ליה חולקא בההוא עלמא, ואתתרכת נשמתיה בעלמא (דאתי), ולא אשכחת נייחא באתר דעלמא. ודא הוא עונשא דכתיב באורייתא, (ויקרא כ כא) ערירים ימותו, ומתרגמינן בלא ולד, בגין דמאן דאיהו בלא ולד, כד אזיל בההוא עלמא מית הוא תמן, מית בעלמא דין ובעלמא דאתי, ועל דא כתיב כי מת אתה ולא תחיה. ולא עוד אלא דשכינתא לא שריא עלוי כלל, כדין כתיב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר, אוליפנא דשוי רעיונוי וכוון אנפיה למיסב אתתא, בגין דתשרי עלוי שכינתא רזא דקיר, ובגין כך כתיב לבתר ויתפלל אל יהו"ה. מכאן אוליפנא, דמאן דאית ביה חובא ובעי למבעי רחמי עלוי, יכוין אנפוי ורעיונוי לאתקנא גרמיה מההוא חובא, ולבתר יבעי צלותא, כמה דאת אמר (איכה ג כו) נחפשה דרכינו ונחקורה בקדמיתא, ולבתר ונשובה. אוף הכא כיון דידע חזקיהו חוביה, מה כתיב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר, שוי אנפוי לאתקנא לגבי שכינתא, דהא לגבי אתר דא חב, בגין דשכינתא כל נוקבי דעלמא קיימין בסתרהא, מאן דאית ליה נוקבא שריא איהי לגביה, ומאן דלית ליה לא שריא לגביה, ועל דא אתקן גרמיה לגבה לאתקנא, ושוי עליה לאתנסבא, ולבתר ויתפלל אל יהו"ה. קיר, דא הוא

אדון כל הארץ, ודא שכנתא, כמה דאת אמר (יהושע ג יא) הנה ארון הברית אדון כל הארץ, קיר, כמה דאת אמר (ישעיה כב ה) מקרקר קיר ושווע, קרקורא ונהימא דקיר דאיהו אדון, כד אתחריב בי מקדשא, כמה דאת אמר (ירמיה לא יד) רחל מבכה על בניה והא אוקימנא, ובגין כך ויסב חזקיהו פניו אל הקיר. תא חזי בצלותא מה כתיב, (ישעיה לח ג) אנא יהו"ה זכר נא את אשר התהלכתי לפניך, רמז הכא דנטר ברית קדישא, ולא סאיב ליה, ונטר ליה כדקא יאות, כתיב הכא התהלכתי לפניך, וכתיב התם (בראשית יז א) התהלך לפני והיה תמים ואתנה בריתי ביני וביניך, דנטר ברית קדישא כדקא יאות. באמת ובלב שלם, דאתכוון בכל אינון רזי מהימנותא דכלילן באמת, והטוב בעיניך עשיתי, דסמך גאולה לתפלה, והא אוקימנא, והא אוקמוה חברייא, דאתכוון ליחדא יחודא כדקא יאות, ובגין כך ויבך חזקיהו בכי גדול, דלית תרעא דקיימא קמי דמעין, גאולה, דא הוא מלאך הגואל דדא איהו דאשתכח בכל פרוקא דעלמא, והא אוקימנא. המלאך הגואל אותי מכל רע, רבי אלעזר אמר, כיון דברוך יעקב ואתכוון מתתא לעילא, כדין אמשיך מעילא לתתא, דכתיב האלהי"ם הרועה אותי, כיון דאיהו נטיל, יהיב ברכאן להאי אתר, כיון דאמטי ברכאן להאי אתר, כדין פתח ואמר המלאך הגואל וגו'. פתח ואמר, (מ"א ח ז) כי הכרובים פורשים כנפים אל מקום הארון וגו', תא חזי כרובים באת ובניסא הוו קיימי, תלת זמנין ביומא הוו פרשי גדפיהון, וסככי על ארונא לתתא, דכתיב פורשי כנפים, פרושי לא כתיב, אלא פורשי. ותא חזי, קב"ה עביד לתתא כגוונא דלעילא, כרובים דיוקנא דלהון כחזיו רביין, וקיימין תחות האי אתר מימינא ומשמאלא, ואלין אתברכן בקדמיתא מהנהו ברכאן דנגדן מעילא, ומהכא נגדי ברכאן לתתא, ועל דא כתיב המלאך הגואל אותי מכל רע, אותי, דנטיל ברכאן מגוונין דלעילא, וכיון דאיהו נטיל, יברך את הנערים, רזא רזא דכרובים, דמנייהו נגדי

זוהר חלק א דף רכט/א

ברכאן מעילאי לתתאי (נ"א ותתאי):

המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים וגו', רבי חייא פתח ואמר, (משלי יט יד) בית והון נחלת אבות, וכי נחלת אבות אינהו, והא קב"ה יהיב כלא לבר נש, אלא דכיון דאחסין ביתא לבר נש וממונא, לזמנין דיחסין כלא לבריה, ויהא אחסנא דאבות. אבל ומיהו"ה אשה משכלת, בגין דאתתא כד אחסין לה בר נש מעם קב"ה אחסין לה, דהא לא יחסין לה קב"ה לבר נש אלא כד מכריזין עליה ברקיעא, דקב"ה מזווג זווגין עד לא ייתון לעלמא, וכד זכו בני נשא, לפום עובדיהון הכי יהבי לון אתתא, וכלא אתגליין קמיה דקב"ה, ולפום עובדין דזכאין הכי מזווג זווגין. ולזמנין דקא סליקו בקליטין, ואסטי ההוא בר נש ארחיה, סליק זווגיה לאחרא עד דיכשר עובדוי, וכד יכשר עובדוי או דמטי זמניה, אתדחי גבר מקמי גבר, ואתי האי ונטיל דיליה, ודא קשי קמי קב"ה מכלא לדחיא בר נש מקמי גברא אחרא, ובגין כך קב"ה איהו יהיב אתתא לבר נש, ומניה אתיין זווגין, ועל דא ומיהו"ה אשה משכלת, בגין כך קב"ה יהיב כלא לבר נש. ואי תימא אשה משכלת ולא אחרא, תא חזי אף על גב דקב"ה אזמין טבאן לבר נש למיהב ליה, והוא אסטי ארחוי מעם קב"ה לגבי סטרא אחרא, מההוא סטרא אחרא דאתדבק ביה ייתי ליה מאן דייתי, בכל (נ"א כל) קטרוגין וכל בישין, ולא אתיין ליה מעם קב"ה, אלא מההוא סטרא בישא דאתדבק ביה באינון עובדין דעבד. ועל דא אתתא דלאו איהי משכלת, קרא על דא שלמה, (קהלת ז כז) ומוצא אני מר ממות את האשה, בגין דחובוי דבר נש הוא משיך עליה באינון עובדין דעבד, ועל דא כד קב"ה אתרעי ביה בבר נש בגין עובדוי דכשרן, איהו אזמין ליה אנתו דאיהי משכלת, ופריק ליה בפורקן מגו סטרא אחרא. ועל דא אמר יעקב המלאך הגואל אותי מכל רע, מאי מכל רע, דלא אזדמנת לי אתתא דאיהי מגו סטרא אחרא, ולא אערע פסול בזרעי (ס"א בערסי), דכלהו צדיקי ושלימי בשלימו, בגין דאתפרק מכל רע, ויעקב לא אתדבק בההוא סטרא אחרא

כלל, ועל דא המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים, מאי טעמא אתחזו לאתברכא, בגין דנטיר יוסף את קיימא קדישא, ועל דא אמר יוסף בני הם אשר נתן לי אלהים בזה, אחמי ליה רזא דברית דנטר ליה, ובגין דנטר ליה אתחזו לאתברכא, ואתחזי איהו לברכאן סגיאין, בגין דא לכלהו יהב ברכא חז, וליוסף ברכאן סגיאין, משמע דכתיב ברכות אביך גברו על ברכות הורי וגו', ברכות שדים ורחם, תהיין לראש יוסף. רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים קכג א) אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים, האי קרא אוקמוה, אבל תא חזי, צלותא דבר נש דאתכוון בה, איהו לעילא לעומקא עלאה, דמתמן נגדי כל ברכאן וכל חירו, ומתמן נפקי לקיימא כלא. ועל דא יתיר יו"ד, בגין דלא פסיק יו"ד מאתר דא לעלמין, ובגין דא כתיב היושבי בשמים, אחיד לעילא ברזא דחכמתא עלאה, ואחיד לתתא, דיתב על כרסיא דאבהן, יתיב על כרסיא דאקרי שמים, ובגין כך היושבי בשמים כתיב. ומהכא כד ברכאן נגדי מעילא מעומקא דא, כלהו נטיל לון האי אתר דאקרי שמים, ומהאי נגדי לתתא, עד דמטו לצדיקא קיימא דעלמא, ומהכא מתברכין כל אינון חיילין, וכל אינון משריין לזנייהו, והא אוקמוה. תא חזי בשבעין ותריין נהורין אסתלק עטרא דכל משריין, עגולא דעלמא, בשבעין דוכתי, חז עגולא לכלהו, בגו ההוא עגולא נקודה חדא דקיימא באמצעיתא, מהאי נקודה אתזנת כל ההוא עגולא. בית קדש הקדשים איהו, אתר

זוהר חלק א דף רכט/ב

לההוא רוחא דכל רוחין, (ס"א הכא רזא דכל רזין) אתטמר בגויה, האי טמירא איהו בגו חילהא, טמירא איהו בגו לגו, כד סלקא דא, כלא סלקין אבתרה, הדא הוא דכתיב (שיר א ד) משכני אחרין נרוצה. רבי חזקיה ורבי יוסי ורבי יהודה הוו אזלי בארעא, אמר רבי יוסי, כל חד וחד מינן לימא מלי דאורייתא, פתח רבי יהודה ואמר, (תהלים עט ח) אל תזכר לנו עונות ראשונים מהר יקדמונו וגו', תא חזי, קב"ה ברחימותא דרחים לון לישראל, דאינון עדביה ואחסנתיה, לא מסתכל אחרא בדיניהו בר איהו בלחודיה, וכיון דאיהו מסתכל בדיניהו, אתמלי עלייהו רחמין, בגין דאיהו כאב דרחים על בנים, כמה דאת אמר (שם קג יג) כרחם אב על בנים רחם יהו"ה וגו', וכיון דאשתכח לון חובין, מעבר לון ראשון ראשון, עד דאעבר לון לכלהו מקמיה, וכיון דאעבר לון מקמיה, לא אשתאר עלייהו חובין למיהב שלטנו לסטרא אחרא דדינא עלייהו. אתי למיחב קמיה כדבקדמיתא, אינון חובין קדמאי דאעבר מקמיה חשיב עלייהו, ועל דא כתיב אל תזכר לנו עונות ראשונים מהר יקדמונו רחמין וגו', דאי רחמין לא יקדימו עלייהו דישראל, לא יכלין לקיימא בעלמא, בגין דכמה אינון מארי דדינא קשיא, מארי תריסין, וכמה דלטורין דקיימי עלייהו דישראל לעילא, ואלמלא דאקדים קב"ה רחמים עלייהו דישראל עד לא ישגח בדיניהו, לא יכלין לקיימא בעלמא, ועל דא מהר יקדמונו רחמין כי דלונו מאד, דלותא דעובדין טבין, דלותא דעובדין דכשרן (קמי קב"ה). תא חזי, אלמלי יסגלון ישראל עובדין דכשרן קמי קב"ה, לא הוו קאימו עלייהו עמין עעכו"ם בעלמא, אבל ישראל אינון גרמין לשאר עמין עכו"ם לזקפא רישייהו בעלמא, דאלמלי ישראל לא יהון חטאן קמי קב"ה, שאר עמין עכו"ם אתכפיין קמייהו. ותא חזי, אלמלא דאמשיכו ישראל בעובדין בישין לסטר אחרא בארעא קדישא, הא אתמר דלא שלטו שאר עמין עעכו"ם בארעא קדישא, ולא אתגלו מעל ארעא, ועל דא כתיב כי דלונו מאד, דלית לן עובדין דכשרן כדקא חזי, ובגין כך כי דלונו מאד, מהר יקדמונו רחמין. רבי יוסי פתח ואמר, (שם ב יא) עבדו את יהו"ה ביראה וגילו ברעדה, וכתיב (שם ק ב) עבדו את יהו"ה בשמחה באו לפניו ברננה, תא חזי, כל בר נש דאתי למפלח ליה לקב"ה, בצפרא ובפניא בעי למפלח ליה לקב"ה. בצפרא כד סליק נהורא, ואתערותא דסטרי מינא אתער בעלמא, כדין בעי בר נש לאתקשרא בימינא דקב"ה, ולמפלח קמיה בפולחנא דצלותא, בגין דצלותא אחסין תוקפא לעילא, ואמשיך ברכאן מעומקא עלאה לכלהו עלמין, ומתמן אמשיך ברכאן לתתאי, ואשתכחו עלאין ותתאין מתברכאן בההוא פולחנא דצלותא. פולחנא דצלותא דקא בעי בר נש למפלח קמי קב"ה,

בשמחה וברננה, לאכללא לכנסת ישראל בינייהו, ולבתר לייחדא יחודא כדקא חזי, דכתיב (שם ק ג) דעו כי יהו"ה הוא אלהי"ם, דא רזא דייחודא ברזא דפולחנא. ועם כל דא בעי בר נש למפלח קמיה דקב"ה בחדוה, ולאחזאה חדוה בפולחניה, ואלין תרין שמחה ורננה, לקבל תרין אלין תרין צלותין, תרין קורבנין ליומא לקבל תרין אלין דאינון שמחה ורננה, שמחה בצפרא, ורננה ברמשא, ועל דא (במדבר כח ד) את הכבש אחד תעשה בבקר, ואת הכבש השני תעשה בין הערבים. ועל דא צלותא דערבית רשות איהי, בגין דההיא שעתא מחלק טרפא לכל חילהא, ולא שעתא לאדכרא (נ"א לאתברכא), אלא למיהב מזונא, ביממא היא מתברכת מתרין סטרין אלין, בצפרא וברמשא מגו שמחה ורננה, ובליליא פליג ברכאן לכלא כדקא חזי, הדא הוא דכתיב (משלי לא טו) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וגו'. פתח רבי חזקיה ואמר, (תהלים קמא ב) תכון תפלתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב, אמאי מנחת ערב, ולא צלותא

זוהר חלק א דף רל/א

דצפרא, דלא כתיב תכון תפלתי בבקר. אלא הכי אתמר, תכון תפלתי קטרת לפניך, דקטרת לא אתיא אלא על חדוה, הדא הוא דכתיב (משלי כז ט) שמן וקטרת ישמח לב, ועל דא כהנא כד אדליק בוצינין הוה מקריב קטרת, כמה דאת אמר (שמות ל ז) בהטיבו את הנרות יקטירנה, ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה, בצפרא על חדוה, דשעתא גרים, ברמשא למחדי סטר שמאלא, והכי אתחזי, ולעלם לא אתי אלא על חדוה. ותא חזי קטרת מקשר קשרין, ואחיד לעילא ותתא, ודא אעבר מותא וקטרוגא ורוגזא דלא יכיל לשלטאה בעלמא, כמה דכתיב (במדבר יז מו) ויאמר משה אל אהרן, קח את המחטה ותן עליה אש מעל המזבח, ושים קטרת והולך מהרה וגו', לבתר דא כתיב וירץ (אהרן) וגו', ויכפר על העם, וכתיב ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה, בגין דלא יכלין כל סטרין בישין וכל מקטרגין למיקם קמי קטרת, ועל דא איהו רזא (ס"א חדוה) דכלא וקשורא דכלא. ובשעתא דמנחה דדינא שריא בעלמא, אתכוין דוד בההוא צלותא, דכתיב תכון תפלתי קטרת לפניך וגו', והאי צלותא דסליק יעבר רוגזא דדינא קשיא דשליט השתא בהאי זמנא, בההוא קטרת דדחי ואעבר קמיה כל רוגזא, (דסליק השתא בהאי שעתא בההוא קטרת דאעדי כל רוגזא) וכל קטרוגא דעלמא, (ס"א ל"ג היינו דכתיב), (ס"א מ"ט בגין דאיהי) מנחת ערב דדינא תליא בעלמא. תא חזי כד אתחרב בי מקדשא, בשעתא דאתוקד זמן מנחה הוה, ועל דא כתיב (ירמיה ו ד) אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב, מאן צללי ערב, אינון מקטרגין דעלמא ורוגזי דדינין דזמינין בההיא שעתא, ועל דא תנינן דבעי בר נש לכוונא דעתיה בצלותא דמנחה, בכלהו צלותא בעי בר נש לכוונא דעתיה, ובהאי צלותא יתיר מכלהו, בגין דדינא שריא בעלמא, ועל דא זמן צלותא דמנחה יצחק תקין לה והא אוקמוה. עד דהו אזלי עאלו בחד טורא, אמר רבי יוסי האי טורא דחלא, נהך ולא נתעכב הכא, בגין דטורא דחילא הוא, אמר רבי יהודה אי הוה חד הוה אמינא הכי, דהא תנינן דמאן דאזיל יחידאי בארחה אתחייב בנפשיה, אבל תלתא לא, וכל חד וחד מנן אתחזי דלא תעדי מינן שכינתא, אמר רבי יוסי הא תנינן דלא יסמוך בר נש על ניסא, מנלן משמואל דכתיב (ש"א טז ב) איך אלך ושמע שאול והרגני, והא אתחזי שמואל יתיר מינן. אמר ליה אפילו הכי איהו הוה חד והזיקא אשתכח לעינא, אבל אנן תלתא והזיקא לא אשתכח לעינא, דאי משום מזיקין הא תנינן דלתלתא לא מתחזי ולא מזקי, ואי משום לסטים לא משתכחי הכא, דהא רחיק מיישובא האי טורא, ובני נשא לא משתכחי הכא, ברם דחילו הוא דחיוון ברא דמשתכחין הכא:

פתח ואמר, המלאך הגואל אותי מכל רע, האי קרא אית לאסתכלא ביה, (ס"א ל"ג דהא כתיב) הגואל, אשר גאל מבעי ליה, מאי הגואל, בגין דהוא משתכח תדיר לגבי בני נשא, ולא אעדי מבר נש זכאה לעלמין, תא חזי המלאך הגואל אותי, דא שכינתא דאזיל עמיה דבר נש תדיר, ולא אעדי

מניה כד בר נש נטיר פקודי אורייתא, ועל דא יזדהר בר נש דלא יפוק יחידאי בארחה, מאי יחידאי, דיזדהר בר נש למטר פקודי דאורייתא בגין דלא תעדי מיניה שכינתא ויצטריך למיזל יחידאי בלא זווגא דשכינתא. תא חזי כד נפק בר נש לארחה, יסדר צלותא קמי מאריה בגין לאמשכא עליה שכינתא, ולבתר יפוק לארחה, וישכח זווגא דשכינתא למפרק ליה בארחה ולשזבא ליה בכל מה דאצטריך, מה כתיב ביעקב, (בראשית כח יט) אם יהיה אלהים עמדי, דא זווגא דשכינתא, ושמרני בדרך הזה, למפרק לי מכלא, ויעקב יחידאי הוה

זוהר חלק א דף רל"ב

בההוא זמנא, ושכינתא אזלת קמיה, כל שכן חברייה דאית בינייהו מלין דאורייתא על אחת כמה וכמה, אמר רבי יוסי ודאי כך הוא. אדהכי מאיך שמשא לערבא, אמר רבי יוסי מאי נעביד, אי נתעכב הכא הא יומא מאיך למיעל, אי נהך לעילא טורא רב איהו, ודחילו דחיוון חקלא דחילנא, אמר רבי יהודה תוהנא עלך רבי יוסי, אמר ליה הא תנינן דלא יסמוך בר נש על ניסא, דקב"ה לא ירחיש ניסא בכל שעתא, אמר ליה הני מילי יחידאי, אבל אנחנו תלתא ומלי אורייתא ביננא ושכינתא עמנא לא דחילנא, עד דהו אזלי חמו לעילא בטורא טנרא חד, וחד מערתא בגווה. אמר רבי יהודה ניהך וניסק לההוא טינרא, דאנא חמי חדא מערתא תמן, סליקו לתמן וחמו ההיא מערתא, אמר רבי יוסי דחילנא, דילמא ההיא מערתא אתר דלחיוון איהו, ולא יפגעו לון הכא, אמר רבי יהודה לרבי חזקיה הא חמינא דרבי יוסי דחיל איהו, אי תימא בגין דאיהו חטאה, דכל מאן דדחיל חטאה איהו, דכתיב (ישעיה לג יד) פחדו בציון חטאים, הא לאו איהו חטאה, (והא) וכתיב (משלי כח א) וצדיקים ככפיר יבטחו. אמר רבי יוסי בגין דנזקא שכיח, אמר ליה אי נזקא שכיח הכי הוא, אבל הכא לא אשתכח נזקא, ולבתר דאנן ניעול למערתא לא ליעול נזקא לצערא לן, עאלו למערתא, אמר רבי יהודה נפלוג ליליא לתלת משמרות דהוי ליליא, כל חד וחד מנן ליקום על קיומיה בהני תלת סטרי ליליא, ולא נדמוך. פתח רבי יהודה ואמר, (תהלים פט א) משכיל לאיתן האזרחי, האי תושבחתא אברהם אבינו אמרה, בשעתא דאשתדל בפולחנא דקב"ה, ועביד חסד עם בני עלמא, דישתמודעון כלא לקב"ה, דקב"ה שליט על ארעא, ואקרי איתן, בגין דאתתקף בתקיפו ביה בקב"ה. חסדי יהו"ה עולם אשירה, וכי מסטרא דחסידים אתיין לזמרא, אלא הכא אתכליל סטרא דשמאלא בימינא, ועל דא קב"ה נסי לאברהם ובחין ליה. והא אתמר דיצחק בר תלתיין ושבע שנין הוה בההוא זמנא, מאי נסה את אברהם, נסה את יצחק מבעי ליה, אלא נסה את אברהם, דישתכח בדינא, ולאשתכלל בדינא, דישתכח שליט כדקא יאות, ועל דא חסדי יהו"ה עולם אשירה. דבר אחר, חסדי יהו"ה עולם אשירה, אינון חסדים דקב"ה עביד עם עלמא, (שם ב) לדור ודור אודיע אמונתך בפי, טיבו וקשוט דעביד עם כלא, לדור ודור אודיע אמונתך, דא מהימנותא דקב"ה דאודע אברהם בעלמא, ואזכר ליה בפומא דכל בריין, ועל דא אודיע אמונתך בפי, וקב"ה אודע ליה לאברהם רזא דמהימנותא, וכד ידע רזא דמהימנותא, ידע דאיהו עיקרא וקיומא דעלמא, דבגיניה אתברי עלמא ואתקיים, הדא הוא דכתיב, (שם ג) כי אמרתי עולם חסד יבנה וגו'. דכד ברא קב"ה עלמא, חמא דלא יכיל למיקם, עד דאושיט ימינא עליה ואתקיים, ואי לאו דאושיט ימינא עליה לא אתקיים, בגין דעלמא דא בדינא אתברי. והא אוקימנא ואתמר, בראשית, ורזא כללא חדא, תרין גוויין הכא, בראשית, אף על גב דאמרן שירותא מתתא לעילא, ראשית, הכי נמי מעילא לתתא. וקאמרינן ב' ראשית, כדקאמרינן בית קדש הקדשים, דהאי אתייהיבת (נ"א איהי בית) לההוא ראשית, ומלה כלילא איהי כחדא, ובהאי ב"ת אתברי עלמא דא, ולא אתקיים אלא בימינא, והא אוקמוה בהבראם, באברהם כתיב, ובגין כך אמרתי עולם חסד יבנה. ובנינא קדמאה דעלמא (ההוא עולם) ההוא נהורא דיומא קדמאה הוה ביה לקיימא, ולבתר ביומא תניינא בשמאלא, ובהנהו אתקן שמים, דכתיב שמים תכין אמונתך בהם. תא חזי, שמים תכין אמונתך בהם, שמים באינון חסדים אתקנו, ורזא דאמונה

אתקנת בהו, דלית תקונהא אלא מגו שמים, (שם ד) כרתי ברית לבחירי, דא הוא רזא דמהימנותא. דבר אחר, דא איהו

זוהר חלק א דף רלא/א

צדיק, דמיניה נפקין ברכאן לכלהו תתאי וכל (אינון) חיוון קדישן כלהו אתברכאן מן ההוא נגידו דנגיד לתתאי, ובגין כך כתיב כרתי ברית לבחירי נשבעתי לדוד עבדי, דא רזא דמהימנותא, דאיהו קיימא תדיר בצדיק, דא קיומא דעלמא דלא יתפרדון לעלמין, בר בזמנא דגלותא, דנגידו דברכאן אתמנעו, ורזא דמהימנותא לא אשתלים, וכל חדוון אתמנעו. וכד עייל ליליא, מההוא זמנא חדוון לא עאלו קמי מלכא, ואף על גב דחדוון לא אתערו, אבל לבר קיימי ומזמרי שירתא. וכד אתפליג ליליא ואתערותא סלקא מתתא לעילא, כדין קב"ה אתער כל חילי שמיא לבכיה, ובעט ברקיעא ואזדעזען עלאי ותתאי, ולית ניחא קמיה בר בזמנא דמתערי לתתא באורייתא, כדין קב"ה וכל אינון נשמתין דצדיקיא (דעמיה) כלהו צייתין וחדיין לההוא קלא, וכדין ניחא (ס"א קמיה, ואתי ניחא לכלהו נשמתין דצדיקיא עמיה) קמיה אשתכח, בגין דמיומא דאתחריב מקדשא לתתא, אומי קב"ה דלא ייעול בגו ירושלם דלעילא, עד דיעלון ישראל לירושלם דלתתא, דכתיב (הושע יא ט) בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר, והא אוקמוה חברייא. וכל אינון מזמרי קיימי לבר, ואמרי שירתא בתלת פלגי ליליא, וכלהו משבחן בתושבחתן ידיעאן, וכלהו חילי שמיא כלהו מתערי בליליא, וישראל ביממא, וקדושה לא מקדשי לעילא עד דמקדשי ישראל לתתא, וכדין כל חילי שמיא מקדשי שמא קדישא כחדא, ועל דא ישראל קדישין מתקדשין מעלאי ותתאי, (ס"א בגין דקדושה דשמא דקב"ה לא סליק אלא מעילא ומתתא) כחדא, הדא הוא דכתיב (ויקרא יט ב) קדושים תהיו כי קדוש אני יהו"ה אלהיכם. פתח רבי יוסי ואמר, (איוב לח ו) על מה אדניה הטבעו, האי קרא קב"ה אמר ליה, בגין דכד ברא עלמא לא ברא ליה אלא על סמכין, דאינון ז' סמכין דעלמא, כמה דאת אמר (משלי ט א) חצבה עמודיה שבעה, ואינון סמכין לא אתיידע על מה קיימין, בגין דאיהו רזא עמיקא סתימא דכל סתימין. ועלמא לא אתברי עד דנטל אבנא חדא, ואיהו אבנא דאתקרי אבן שתיה, ונטל לה קב"ה וזרק לה לגו תהומא, ואתנעיץ מעילא לתתא, ומניה אשתיל עלמא, ואיהו נקודה אמצעייתא דעלמא, ובהאי נקודה קיימא קדש הקדשים, הדא הוא דכתיב (איוב לח ו) או מי ירה אבן פנתה, כמה דאת אמר (ישעיה כח טז) אבן בחן פנת יקרת, וכתיב (תהלים קיח כב) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. תא חזי, האי אבן אתברי מאשא ומרוחא וממיה, ואתגליד מכלהו ואתעביד אבנא חדא, וקיימא על תהומי, ולזמנין נבעין מניה מיה, ואתמליין תהומי, והאי אבנא קיימא לאת באמצעייתא דעלמא, והאי איהו אבן דקיים ואשתיל יעקב, שתילו וקיומא דעלמא, הדא הוא דכתיב, (בראשית לא מה) ויקח יעקב אבן וירימה מצבה, (שם כח כב) והאבן הזאת אשר שמת מצבה וגו'. וכי האי אבן שוי לה יעקב, והא האי אבן אתברי בקדמיתא כד ברא קב"ה עלמא, אלא דשוי לה (נ"א וכי השתא שוי לה יעקב, והא עד לא אתברי עלמא הוות, אלא דיעקב שוי לה) קיומא דלעילא ותתא, ועל דא אשר שמת מצבה כתיב, מאי אשר שמת, דכתיב יהיה בית אלהי"ם, דשוי מדורא דלעילא הכא. תא חזי האי אבן אית עלה שבעה עינים, כמה דאת אמר (זכריה ג ט) על אבן אחת שבעה עינים, על מה אתקריאת שתייה, חד דמנה (אשתלים) אשתיל עלמא, וחד שתייה שת יה, דשוי קב"ה לה לאתברכא מנה עלמא, בגין דעלמא מנה מתברכא. ותא חזי, בשעתא דעאל שמשא, הני כרובים דקיימין בהאי דוכתא, והוו יתבי באת, הוו אקשן גדפייהו לעילא ופרשי לון, ואשתמע קול נגונא דגדפייהו לעילא, וכדין שראן לנגנא אינון מלאכין דאמרי שירתא בשירותא דליליא, בגין דיסתלק יקריה דקב"ה מתתא לעילא. ומאי שירתא הוו אמרו ההוא נגונא דגדפייהו דכרובים, (תהלים קלד א) הנה ברכו את יהו"ה כל עבדי יהו"ה וגו', שאו ידיכם קדש וגו', וכדין (אינון) איהו שירתא לאינון מלאכי עלאי לזמרא. במשמרה תניינא הני כרובים

זוהר חלק א דף רלא/ב

אקשי גדפייהו לעילא, ואשתמע קול נגונא דלהון, וכדין שראן לנגנא אינון מלאכין דקיימין במשמרתא תניינא, ומאי שירתא הו אמרי בהאי שעתא נגונא דגדפייהו דכרובים, (תהלים קכה א) הבוטחים ביהו"ה כהר ציון וגו', וכדין (ההוא) איהו (שירתא) שירותא לאינון דקיימי בהאי משמרה תניינא לנגנא. במשמרה תליתאה, הני כרובים אקשו גדפייהו, ואמרי שירתא, ומאי היא, (שם קיג ב) הללויה הללו עבדי יהו"ה וגו', יהי שם יהו"ה מבורך וגו' ממזרח וגו', כדין אינון מלאכין דקיימי במשמרה תליתאה כלהו אמרי שירתא, וכלהו ככבי ומזלי דברקיעא פתחי שירתא, כמה דכתיב (איוב לח ז) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהי"ם, וכתיב (תהלים קמח ג) הללויה כל ככבי אור, דהא אינון ככבי דנהורא מנגנן על נהורא (ס"א דממנן על שירתא), כד אתי צפרא. וכדין נטלי שירתא אבתרייהו (ס"א ישראל) דישראל לתתא, וסלקא יקריה דקב"ה מתתא ומלעילא, ישראל לתתא ביממא, ומלאכי עלאי בליליא, וכדין אשתלים שמא קדישא בכל סטרין. והאי אבן דקאמר, כלהו מלאכי עלאי וישראל לתתא כלהו אתקפו בהאי אבן, ואיהי סלקא לעילא לאתעטרא גו אבהן ביממא, ובליליא קב"ה אתי לאשתעשעא עם צדיקיא בגנתא דעדן, זכאין אינון כל דקיימי בקיומיהו ומשתדלין באורייתא בליליא, בגין דקב"ה וכל אינון צדיקיא דבגנתא דעדן שמעי קלייהו דבני נשא אינון דמשתדלי באורייתא, כמה דכתיב (שיר ח יג) היושבת בגנים וגו'. תא חזי, האי אבן איהו אבן טבא, ודא הוא רזא דכתיב (שמות כח יז) ומלאת בו מלואת אבן ארבעה טורי אבן, ואלין אינון סדרין (דאשלמותא) דאבן טבא, אשלמותא דאבן יקרה, בגין דאית (אשלמותא) אבן אחרא, דכתיב (יחזקאל לו כו) והסירותי את לב האבן וגו', וכתיב (שם כז) ואת רוחי אתן בקרבכם, והאי איהו (ישעיה כח טז) אבן בחן פנת יקרת ואוקמוה, ועל רזא דא כתיב (שמות כד יב) לוחות האבן, דאינון לוחות אתגזרו מהכא, ועל דא אקרון על שמיה דהאי אבן, והאי הוא רזא דכתיב (בראשית מט כד) משם רועה אבן ישראל, (ס"א הא ודאי אבן ישראל איקרי) כמה דאתמר. פתח רבי חזקיה ואמר, (שמות כח כא) והאבנים תהיין על שמות בני ישראל שתיים עשרה, אלין אבני יקרין עלאין דאתקרון אבני המקום, כמה דאת אמר (בראשית כח יא) ויקח מאבני המקום, והא אוקמוה, והאבנים על שמות בני ישראל, כמה דאית (י"ב אבנים) י"ב שבטין לתתא, הכי נמי לעילא תריסר שבטין, ואינון תריסר אבנין יקרין, וכתיב (תהלים קכב ד) ששם עלו שבטים שבטי יה, (דא רזא) עדות לישראל, דא ישראל רזא דלעילא, וכלהו להודות לשם יהו"ה, ועל דא והאבנים תהיינה על שמות בני ישראל. וכמה דאית י"ב שעי ביממא, הכי אית י"ב שעי בליליא, ביומא לעילא בליליא לתתא, כלא דא לקבל דא. הני י"ב שעי דבליליא מתפלגי לתלת פלגאן, וכמה ממנן תריסין קיימי תחותיהו דרגין על דרגין, כלהו ממנן בליליא, ונטלי טרפא בקדמיתא, וכדין כד אתפליג ליליא, קיימין תרין (סטרין) סדרין מסטרא דא, ותרין סדרין מסטרא אחרא (ס"א דא), ורוחא עלאה נפק (ס"א נשיב) בינייהו. וכדין כל אינון אילנין דבגנתא דעדן כלהו פתחי שירתא, וקב"ה עאל בגנתא דעדן, הדא הוא דכתיב (דה"א יז לג) אז ירננו עצי היער מלפני יהו"ה כי בא לשפוט את הארץ, כמה דכתיב (ישעיה יא ד) ושפט בצדק דלים, בגין דמשפט עאל בינייהו, ואתמליא מנה (ס"א מניה) ג"ע, ורוחא דצפון אתער בעלמא, וחדוה אשתכח, ונשיב ההוא רוחא באינון בוסמין, וסלקן ריחין לעילא. ומתעטרין (ס"א ומתערין) צדיקיא בעטרייהו, ומתהנן מגו זיוא דאספקלריאה דנהרא, זכאין אינון צדיקיא דזכאן לההוא נהורא עלאה, וההוא נהורא דאספקלריאה דנהרא נהיר לכל סטרין, וכל חד וחד מאלין צדיקיא נטיל לחולקיה כדקא חזי ליה, והוה נטיל (ס"א והכי נהיר) כל חד וחד כפום עובדוי דעבד בהאי עלמא, (מאינון) אית מנהון דמתכספי מההוא נהירו דנטיל חבריה

זוהר חלק א דף רלב/א

זהר:

יתיר ונהיר, והא אוקמוה. חולקיה דליליא, מכד שארי ליליא למיעל כמה גרדיני נמוסין מתערין ושטאן בעלמא, ופתחין סתימין, ולבתר כמה זינין לזנייהו כמה דאוקימנא. וכדין כד אתפליג ליליא סטרא דצפון נחית (נהיר נהירו) מעילא לתתא, ואחיד ביה בליליא, עד תרין חולקין דליליא, ולבתר סטרא דדרום אתער עד דאתי צפרא, וכד אתי צפרא כדין דרום וצפון אחידו ביה. וכדין אתאן ישראל לתתא סלקין לה בצלותהון ובעותהון לעילא, עד דסלקא ואתגניזת בינייהו, ונטלא ברכאן מרישא (דמלכא) דכל רישין, ואתברכא מההוא טלא דאתמשכא מלעילא, ומההוא טלא פריש לכמה סטרין, וכמה רבוון אתזנו מניה מההוא טלא, ומניה עתידין לאחייא מיתייא, הדא הוא דכתיב (ישעיה כו יט) הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טלך, טלא מאינון נהורין עלאין דנהרין לעילא. עד דהוו יתבי אתפליג ליליא, אמר ליה רבי יהודה לרבי יוסי, השתא רוחא דצפון אתער וליליא אתפלג, והשתא עדנא דקב"ה תאיב לקלהון דצדיקיא דבהאי עלמא אינון דמשתדלי באורייתא, והשתא קב"ה ציית (לקול מלייהו) לן בהאי אתר, לא נפסוק מלי דאורייתא:

פתח ואמר, המלאך הגואל אותי מכל רע, הא אתמר ואוקמוה, אבל תא חזי, כתיב (שמות כג כ) הנה אנכי שולח מלאך וגו', דא הוא מלאך דאיהו פרוקא דעלמא נטירו דבני נשא, והאי איהו דאזמין ברכאן לכל עלמא, בגין דאיהו נטיל לון בקדמיתא, ולבתר איהו אזמין לון בעלמא, ובגין דא כתיב הנה אנכי שולח מלאך לפניך, (שם לג ב) ושלחתי לפניך מלאך. והאי איהו מלאך דלזמנין דכר ולזמנין נוקבא, והכי איהו דבזמנא דאיהו אזמין ברכאן לעלמא (לעילא) כדין איהו דכר, ואקרי דכר כדכורא דאזמין ברכאן (לתתא) לנוקבא, הכי איהו אזמין ברכאן לעלמא, ובזמנא דקיימא בדינא על עלמא כדין אקרי נוקבא, כנוקבא דאיהי עוברא, הכי איהו אתמלי מן דינא וכדין אקרי נוקבא, ועל דא לזמנין אקרי דכורא ולזמנין אקרי נוקבא, וכלא רזא חדא. כגוונא דא כתיב, (בראשית ג כה) ואת להט החרב המתהפכת, מלאכין אית שלוחן בעלמא דמתהפכין לכמה גוונין, לזמנין נוקבי לזמנין דכורי, לזמנין דינא לזמנין רחמי, וכלא בחד גוונא. כגוונא דא האי מלאך בגוונין סגיאין איהו, וכל גוונין דעלמא כלהו איתנהו בהאי אתר, ורזא דא (יחזקאל א כח) כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם, כן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד יהו"ה, וכמה דאית ביה כל אינון גוונין, הכי נמי אנהיג לכל עלמא:

תוספתא:

רחימי עלאי מארי דסכלתנו אסתכלו, הורמני ידיען בקולפי דסיכתא, קריבו למנדע, מאן מנכון מארי דעיינין בסכלתנו וידע. בשעתא דסליק ברעותא דרזא דרזין, לאפקא תלת גוונין כחדא כלילן, ואינון חוור וסומק וירוק תלת גוונין, כחדא אשתליבאן דא עם דא, מזדווגן (ס"א מזדלגן) דא עם דא. מגרופיא תתאה אצטבע, ונפקא מגו גוונין אלין, וכל גוונין אלין אתחזון בהאי, חיזו איהו לאסתכלא, כעינא דבדולחא אתחזי, בשעתא כגוונא דבטש בגווה הכי אתחזי לבר. אלין תלת גוונין סחרן להאי, וגוונא אזלא סלקא ונחתא, קסטורין דקטרא קביעי בגוון (ס"א בגווה). גוונין סחרין (ס"א גוונין) כלילן כחדא, סלקין לה לעילא ביממא, ונחתא בליליא, שרגא דדליק אתחזי בליליא, ביממא אסתתרת נהורא, טמירא במאתן וארבעין ותמניא עלמין, כלהו אזלין לגווה (ס"א בגינה) מלעילא לתתא, גו תלת מאה ושתיין וחמש שייפין, גניזא ואתכסיא לתתא. מאן דמפשפש

זהר:

פתח רבי יוסי ואמר, (תהלים צט ד) ועז מלך משפט אהב אתה כוננת מישרים וגו', ועז מלך משפט אהב דא קב"ה, ועז מלך, תוקפא דאתקף קב"ה לאו איהו אלא במשפט, דהא במשפט אתקיים ארעא, כמה דאת אמר (משלי כט ד) מלך במשפט יעמיד ארץ, ובגין כך ועז מלך משפט אהב. ולא אתתקנת כנסת ישראל אלא במשפט, בגין דמתמן אתזנת, וכל ברכאן דנטלא מתמן נטלא, ובגין כך ועז מלך משפט אהב, כל תאיבו וכל רחימו דילה לקביל משפט. אתה כוננת משרים, רזא דתרין כרובים לתתא, דאינון תקונא ויישובא דעלמא והא אתמר. רבי (יצחק) חזקיה פתח ואמר, (תהלים קיג א) הללויה הללו עבדי יהו"ה הללו את שם יהו"ה, האי קרא אית לאסתכלא ביה, כיון דאמר הללויה, אמאי הללו עבדי יהו"ה, ולבתר הללו את שם יהו"ה, אלא הכי תנינו, מאן דמשבח (לאחדא) לאחרא אצטריך לשבחא ליה כפום יקריה, וכפום יקריה הכי אצטריך שבחיה, ותנינו מאן דמשבח לאחרא בשבחא דלית ביה, הוא גלי (גלותא וסבב) גנותיה, וצבי לגלאה ליה, ועל דא מאן דעביד הספדא על בר נש, אצטריך כפום יקריה ולא יתיר, דמגו שבחיה אתי לגנותיה, ובכלא שבחא אצטריך כפום יקריה. תא חזי, הללויה, הכא אית שבחא עלאה דמארי דכלא, אתר דלא שלטא ביה עינא למנדע ולאסתכלא, (ס"א אתר) דאיהו טמירא דכל טמירין, ומאן איהו י"ה, שמא עלאה על כלא, ובגין כך הללויה שבחא ושמא כחדא, כלילין כחדא. והכא סתים מלה דאמר הללויה, ולא אמר מאן הללויה, למאן אמרו הללו, אלא כמה די"ה סתים, הכי שבחא דשבוחי סתים, אינון דמשבחי לא ידענא מאן אינון, והכי אצטריך למהוי כלא סתים ברזא עלאה. ולבתר דסתים ברזא עלאה, גלי ואמר הללו עבדי יהו"ה, הללו את שם יהו"ה, בגין דדא איהו אתר דלא סתים כההוא עלאה טמירא דכל טמירין, דא הוא אתר דאקרי שם, כמה דאת אמר (ש"ב ו ב) אשר נקרא שם שם יהו"ה, קדמאה סתים דלא (ס"א דא) גלייא, (תנינא) סתים וגליא, ובגין דקיימא באתגלייא, אמר אינון דקא משבחי לההוא אתר מאן אינון, וקאמר דאינון עבדי יהו"ה, דאתחזון לשבחא לאתר דא. יהי שם יהו"ה מבורך, מאי שנא דקאמר יהי, אלא יהי רזא דאמשכותא מההוא אתר עלאה דאיהו סתים דקאמרן דאיהו י"ה, עד רזא דברית דאיהו יו"ד תתאה, כגוונא דיו"ד עלאה, שירותא כסופא, ובגין כך יהי רזא דאמשכותא מטמירא דכל טמירין עד דרגא תתאה, ובמלה דא אתקיים כל עובדא דבראשית, כמה דאת אמר יה"י רקיע, יה"י מאורות, יה"י אור. בכל אינון עובדין דלעילא כתיב יהי, בכל אינון עובדין דלתתא לא כתיב יה"י, בגין דרזא דא דאיהו (ס"א אמשכותא) מרזא עלאה סתימא דכל סתימין, לא אתקיים אלא במלין עלאי דלעילא, ולא אתמר באינון תוספתא:

לאשכחא לה, יתבר גדפין קליפין טמירין, ויפתח תרעין, מאן דזכי למיחמי יחמי גו ידיעה וסכלתנו, כמאן דחמי בתר כותלא, בר מן משה נביאה מהימנא עלאה, דהוה חמי ליה עינא בעינא לעילא, באתר דלא אתיידע. מאן דלא זכי, דחו ליה לבר, כמה חבילי טהירין אזדמנו לגביה ונפקי עליה ומפקי ליה דלא יסתכל בענוגא דמלכא, ווי לון לאינון חייבין דעלמא דלא זכאן לאסתכלא, כמה דאת אמר (במדבר ד כ) ולא יבאו לראות כבלע את הקדש וגו'. אמר רבי יהודה, מסתכל הוינא, והא מגו זהירין אלין מסתכלין נשמתהון דצדיקיא, וכד אתדבקו בהאי אתר, מגו זהירין אלין מסתכלין נשמתהון דצדיקיא, ואינון גווינן סלקין ואתכלילין כחדא, זכאה איהו מאן דידע לאכללא וליחדא כלהו כחדא, לאתקנא כלא באתר דאצטריך לעילא לעילא, וכדין אתנטיר בר נש בהאי עלמא ובעלמא דאתי, (ע"כ):

מלין תתאין דלתתא, ובדא מתברך שמא קדישא בכלא, ועל דא כתיב יהי שם יהו"ה מבורך וגו'. ממזרח שמש עד מבואו, דא אתר עלאה דקא נהיר מניה שמשא, ונהיר לכלא, ודא הוא אתר דרישא עלאה סתימאה, ועד מבואו, דא הוא אתר קשרא דאתקשר ביה מהימנותא כדקא חזי, ומתמן נפקן ברכאן לכלא, ועלמא מהכא אתון כמה דאתמר, ובגין כך קיימא האי אתר לאתזנא מעילא ולא תברכא מתמן, וכלא קיימא באתערותא דלתתא דמתערי אינון עבדי יהו"ה כד מברכי שמא קדישא כדקאמרן, ובגין כך דאיהו באתגלייא, כתיב הללו עבדי יהו"ה הללו את שם יהו"ה. אדהכי הוה נהיר צפרא, נפקו מן מערתא, ובההוא ליליא לא דמיכו, אזלו בארחה, כד נפקו מאינון טורין יתבו וצלו צלותא, מטו לחד כפר ויתבו תמן כל ההוא יומא, בההוא ליליא נימו עד דהוה פלגות ליליא, קמו לאתעסקא באורייתא:

פתח רבי יהודה ואמר, ויברכם ביום ההוא לאמור בך יברך ישראל וגו', ויברכם ביום ההוא, מאי ביום ההוא, דהא סגי דקאמר ויברכם, ותו כל לאמר כתיב חסר, והכא לאמור' בוי"ו כתיב, (דכלא כתיב לאמר בלא וא"ו, והכא כתיב לאמור), מאי שנא, אלא רזא איהו, ויברכם ביום ההוא, מאי ביום ההוא, רזא דדרגא דאתמנא על ברכאן לעילא, יום ההוא, יום מההוא אתר עלאה דאקרי הוא, והאי יום ההוא, דלית פרודא בין יום ובין הוא, ובכל אתר היום ההוא, דא הוא תרין דרגין (עלאין) דרגא עלאה ותתאה דאינון כחדא. ובגין כך כד בעא יעקב לברכא לבנוי דיוסף, בריך לון ביחודא דלעילא ותתא, כלהו כחדא, (ס"א לאמור בוא"ו, דאתכליל וא"ו בינייהו, ועל דא יחד לון ביחודא דלעילא כלהו כחדא), בגין דיתקיים ברכתהון. ולבתר כליל כלא כחדא, ואמר בך יברך ישראל (לאמר), מאי בך, ודאי דא רזא דיחודא, בקדמיתא מתתא לעילא, (ס"א יום ההוא מתתא לעילא), ולבתר נחית לאמצעיתא ולתתא, לאמור בוא"ו הא אמצעיתא, ולבתר נחית לתתא בך, והכי הוא יאות כדקא חזי, מתתא לעילא ומעילא לתתא. בך יברך ישראל, מאי ישראל, ישראל סבא, יבורך ישראל לא כתיב, אלא יברך, דהא ישראל נטיל ברכאן מלעילא, ולבתר איהו מברך לכלא בהאי דרגא תתאה, דייקא דקאמר בך יברך ישראל לאמר, ישימך אלהי"ם כאפרים וכמנשה. אקדים ליה לאפרים בקדמיתא, בגין דאפרים על שמא (דיוסף) דישראל אקרי, מנא לן, מהא, דכד שבטא דאפרים נפק עד לא אשתלים זמנא דשעבודא דמצרים, דחקו שעתא ונפקו מן גלותא, קמו עליהון שנאיהון וקטלו לון, וכתיב (יחזקאל לו יא) בן אדם העצמות האלה כל בית ישראל המה, משמע דכתיב (שם) כל בית ישראל המה, ועל דא אקדים לאפרים קדם מנשה, בגין כך אפרים מטוליה לסטר מערב, ומטלנוי הוה. תא חזי, ברכתא דברך לבני יוסף, אמאי אקדים לון ברכאן עד לא יברך לבנוי, אלא מכאן דחביבותא דבני בנוי חביב עליה דבר נש יתיר מבנוי, ובגין כך אקדים חביבותא דבני בנוי קודם לבנוי לברכא לון בקדמיתא. ויברכם ביום ההוא לאמר, רבי יוסי פתח ואמר, (תהלים קטו יב) יהו"ה זכרנו יברך את בית ישראל וגו', יהו"ה זכרנו יברך אלין גוברין, יברך את בית ישראל אלין נשין, בגין דדכורין בעיין לאתברכא בקדמיתא ולבתר נשין, ונשין לא מתברכן אלא מברכתהון דדכורין, דכד דכורין מתברכן כדין נשין מתברכן, ואי תימא מהא, דכתיב (ויקרא טז יד) וכפר בעדו ובעד ביתו, דבעי לכפרא עליה בקדמיתא, ולבתר על ביתיה, בגין דמתברכא מיניה. תא חזי, דנשין לא מתברכן אלא מגוברין, כד אתברכן אינון בקדמיתא, ומהאי ברכתא מתברכן, אלא במאי אוקימנא יברך את בית ישראל, אלא קב"ה יהב תוספת ברכאן לדכורא דנסיב, בגין דמתברכא מיניה אתתא. וכן בכל אתר

זוהר חלק א דף רלג/ב

זהר:

יהיב קב"ה תוספת ברכאן לדכורא דנסיב, בגין דמתברכא (מניה אתתא, וכן בכל אתר יהיב קב"ה תוספת ברכאן לדכורא דנסיב, בגין דתתברך מניה נוקבא) מההוא תוספת דברכאן, כיון דאנסיב בר נש, יהיב ליה תרין חולקין, חד ליה וחד לנוקביה, ואיהו נטיל כלא חולקיה וחולק נוקביה. תא חזי, ויברכם ביום ההוא (ס"א לאמור בריך ברכאן לון ולכל דיפקון מנייהו), לבתר לאמור בוא"ו, הכא אתרמיזא ברא בוכרא, (שמות ד כב) בני בכורי ישראל, וכתוב (ירמיה לא ח) ואפרים בכורי הוא, ועל דא תוספת וא"ו. רבי חזקיה פתח, (תהלים קלט טז) גלמי ראו עיניך ועל ספרך כלם יכתבו וגו', האי קרא אוקמוה בכמה אתר, אבל תא חזי, כל אינון נשמתין דהוו מיומא דאתברי עלמא, כלהו קיימי קמי קב"ה עד לא נחתו לעלמא, בההוא דיוקנא ממש דאתחזון לבתר בעלמא, ובההוא חיזו דגופא דבר נש דקאים בהאי עלמא, הכי קאים לעילא, ובשעתא דנשמתא דא זמינא לאחתא בעלמא, ההיא נשמתא בההיא דיוקנא ממש דקיימא בהאי עלמא, הכי קאים (לעילא) קמי קב"ה, ואומי לה קב"ה דיטור פקודי אורייתא, ולא יעבר על קיימיה, ומנא לן דקיימין קמיה, דכתיב (מ"א יז א) חי יהו"ה אשר עמדתי לפניו, עמדתי ודאי והא אוקמוה, ובגין כך גלמי ראו עיניך, עד לא אתחזי (צולמא) בעלמא. ועל ספרך כלם יכתבו, דהא כל נשמתין בההוא דיוקנא דלהון כלהו בספרא כתיבין, ימים יצרו, הא אוקמוה, יצרו ודאי, ולא אחד בהם בהאי עלמא למיקם בקיומא דמאריהון כדקא חזי. תא חזי, יומין דבר נש כד זכי בהאי עלמא בעובדין טבאן, יומין דיליה אתברכאן לעילא, מההוא אתר דאיהו מדת יומוי, פתח ואמר (תהלים לט ה) הודיעני יהו"ה קצי ומדת ימי מה היא וגו', האי קרא אוקמוה, אבל תא חזי, קצי דא קץ הימין, דאיהו מתקשר ביה בדוד, ומדת ימי מה היא, דא איהו דאתמני (נ"א דאית ממנא) ממש על יומוי. אמר רבי יהודה, הא שמענא מרבי שמעון, דהאי קרא אתמר על אינון יומין דאתגזרו עלוי מאדם קדמאה דאינון שבעין, דהא אתמר דחיין כלל לא הוו ליה, אלא דיהיב ליה אדם מאינון יומין דיליה שבעין שנין. ורזא דא וילון לא משמש כלום, וסיהרא לא נהרת מגרמה כלל, ושבעין שנין נהרין לה בכל סטרהא, ואינון חיי דוד סתם, ועל דא בעא דוד מקב"ה למנדע רזא דא, על מה לית לה חיין לסיהרא מגרמה, ולמנדע עקרא דילה, ומדת ימי מה היא, דא הוא דרגא דעלמא סתימא, דאיהו קיימא על כל אינון יומין, דאינון חיין דילה, אתר דנהיר לכלא. אדעה מה חדל אני, אמר דוד, אנדע על מה חדל אנא נהורא מגרמי ואתמנע מני, כשאר כל אינון נהוראין עלאין דאית לון חיין לכלהו, ואנא על מה אנא חדל, ועל מה אתמנע מני, ודא הוא דבעא דוד למנדע, ולא אתייהיב ליה רשותא למנדע. תא חזי כל ברכאן עלאין, כלהו אתמסרו להאי דרגא לברכא לכלא, ואף על גב דלית לה נהורא מגרמה, כל ברכאן וכל חידו וכל טיבו כלהו קיימין בה, ומינה (קיימי) נפקי, ועל דא אתקריאת כוס של ברכה, ואקרי ברכה ממש, כמה דכתיב (משל י כב) ברכת יהו"ה היא תעשיר, ועל דא כתיב (דברים לג כג) ומלא ברכת יהו"ה ים ודרום ירשה. ובגין כך אית לה בכלהו שיור, ומכלהו אתמליא, ומכלהו אית בה, ואתברכא מכל:

תוספתא:

קל גלגלא מתגלגלא מתתא לעילא, רתיכהא טורקהא אזלין ומתגלגלין, קל נעימותא סלקא ונחתא, אזלא ושטיא בעלמא, קל שופרא נגיד בעומקי דדרגי, אסחר דרגא (ס"א גלגלא) סחרנהא. יתבין תרין מגרופין מימינא ומשמאלא, בתרין גוונין משתאבין דא בדא, דא חוור ודא סומק, ותרווייהו סחרין גלגלא לעילא, אסחר לימינא חוורא סלקא, ואסחר לשמאלא סומקא נחתא,

זוהר חלק א דף רלד/א

זהר:

אינון ברכאן עלאין, ואתמסרו לה ברכאן לברכא, מגלן, דאמר רבי יצחק, יעקב בריך לבנוי דיוסף, מאתר דא דכל ברכאן אתמסרו בידיה לברכא, כמה דאת אמר (בראשית יב ב) והיה ברכה, מכאן ולהלאה ברכאן אתמסרו בידך. תא חזי, כגוונא דא אנן מברכין ומשבחין לשמא דא, ועל דא הלילא דאינון יומין דקאמרי הלילא, דאמר רבי חייא בהלילא צריכין תלתא דרגין, חסידים צדיקים וישראלים, (ס"א בגין דיסתלק יקרא דקב"ה על כלא באלין דרגין), חסידים מסטרא דימינא, צדיקים מסטרא דשמאלא, וישראלים מכל אינון סטריין, בגין (דישרים) דישראל כלילן מכלהו, ועל דא אסתלק תושבחתא דקב"ה מכלא, וכן בכל אתר דישראל משבחן ליה לקב"ה מתתא, אסתלק יקריה בכלא:

ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו וגו', רבי אבא פתח ואמר, (תהלים קב יח) פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם, האי קרא אוקמוה, ואקשו ביה חברייא, (אלא תו אית ביה סטר קורדיטא), פנה, הקשיב מבעי ליה, או שמע, מאי פנה, אלא כל צלותין דעלמא צלותין, וצלותא דיחיד לא עאל קמי מלכא קדישא, אלא בחילא תקיפא. דעד לא עאלת ההיא צלותא לאתעטרא בדוכתה, אשגח בה קב"ה ואסתכי בה, ואסתכי בחובוי ובזכותיה דההוא בר נש, מה דלא עביד כן בצלותא דסגיאין, דצלותא דסגיאין כמה אינון צלותין דלא (מבני) מן זכאין אינון, ועאלין כלהו קמי קב"ה, ולא אשגח בחובייה. בגין כך פנה אל תפלת הערער, מהפך ואסתכי בה (בזכותיה), ואסתכי בה במה רעותא אתעביד, ומאן ההוא בר נש דצלי צלותא דא, ומאן אינון עובדוי, בגין כך ליבעי ליה לבר נש דלצלי צלותא בצבורא, מאי טעמא, בגין דלא בזה את תפלתם, אף על גב דלאו כלהו בכוונה ורעותא דלכא. דבר אחר, פנה אל תפלת הערער, דא יחידאי דאתכליל בסגיאין, ומאן הוא יחידאי דאתכליל בסגיאין, הוי אימא דא יעקב דאיהו כליל בתריין סטריין, וקרא לבנוי וצלי צלותיה עלייהו, מאן צלותא, דיתקבלון בשלימו לעילא, צלותא דלא ישתצון בגלותא, בהאי שעתא דיעקב קרא לון, אסתלק מניה שכינתא והא אוקמוה. ותא חזי, בשעתא דיעקב הוה קארי לבנוי, אזדמנו אברהם ויצחק תמן, ושכינתא על גבייהו, ושכינתא הוה חדי ביה ביעקב, לאתחברא באבהו:

תוספתא:

וגלגלא אסחר תדיר ולא שכיך. תריין צפריין סלקין דקא מצפצפן, חד לסטר דרום וחד לסטר צפון, פרחין באוירא, צפצופא וקל נעימו דגלגלא מתחברין כחדא, כדין (תהלים צב א) מזמור שיר ליום השבת. וכל ברכאן נגדין בלחישו, בדא נעימו (מקול) מגו רחימו דקול שופרא לקבלא, אינון ברכאן נחתין מלעילא לתתא, ואתגניזו כחדא בגו עומקא דבירא, נביעו דבירא דלא פסקא בלחישו, עד דאתמליא. ההוא גלגלא אסחרא, אינון תריין מגרופין סחרן, חד דימינא קרא בחיל ואמר, זהירו דזהרין דסלקא ונחתא, תרי אלפי עלמין, אזדהרו עלמא דאמצעייתא בגווייהו, אזדהר בזוהרא דמאריך. כל אינון מארי דעיינין, אסתכלו ופקחו עיניכון, ותזכון להאי נהירו להאי עדונא, אלין אינון ברכאן דנגדי מלעילא, מאן דזכי גלגלא סלקא, אסחר לימינא, ואנגיד ואמשיך לההוא דזכי, ואתעדן מאלין ברכאן עלאין דזהרן, זכאין אינון דזכאן בהו. וכד לא זכי גלגלא אסחר, וההוא מגרופא דלסטר שמאלא אסחר ונחת לתתא, ואמשיך דינא על האי דלא זכי, וקלא נפקת ווי לאינון חייבין דלא זכו, מההוא סטרא נפיק אשא דשלהובא דדליק, דשארי על רישיהון דחייביא, זכאין אינון כל אינון דאזלו בארע קשוט בהאי עלמא, למזכי לההוא נהורא עלאה, ברכאן דצחצחון, כמה דאת אמר (ישעיה נח יא) והשביע בצחצחות נפשך (ע"כ):

זוהר חלק א דף רלד/ב

לאתקשרא עם נפשייהו כחד למהוי רתיכא. בשעתא דפתח יעקב ואמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, באחרית דא שכינתא, כביכול יהב עציבו ביה ואסתלק, ולבתר אהדרו לה בנוי ביחודא דמילייהו, ופתחו ואמרו (דברים ו ד) שמע ישראל וגו', בההיא שעתא קאים לה יעקב, ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ואתיישבת שכינתא בדוכתה. ויקרא יעקב, מאי קריאה הכא, אלא קריאה לקיימא דוכתייהו, לקיימא לון לעילא ותתא. תא חזי בכל אתר קריאה בהאי גוונא, דכתיב (במדבר יג טז) ויקרא משה להושע בן נון יהושע, לקיימא דוכתייהו באתר דאצטריך, ולקשרא ליה, וכן (בראשית כה כו) ויקרא שמו יעקב, וכתיב (שם לג כ) ויקרא לו אל אלה"י ישראל, קב"ה קיים ליה לאתר דא בשמא דא, קריאה לקיומא קא אתיא. אי תימא (יונה ג ח) ויקראו אל אלה"ם, (שם ב ג) קראתי מצרה לי אל יהו"ה, הכי הוא ודאי, לקשרא ולקיימא קיומא לעילא, ומאן דאיהו מסדר שבחא דמאריה, וכל אינון מלין דבעאן קמי מאריה, קיומא יהיב ליה למאריה, דאחזי דביה תליא כלא, ולא באתר אחרא, הא כלא קיים קיומא, כהאי גוונא ויקרא יעקב אל בניו, קיים לון בקיומא שלים, כגוונא דא ויקרא אל משה, אתקיים בקיומיה. אמר רבי יצחק, א' דויקרא אמאי היא זעירא, אמר ליה אתקיים משה בשלימו ולא בכלא, דהא אסתלק מאתתיה, בספרי קדמאי אמרי לשבחא, ואנן הכי תנינן, מאי דאסתלק לעילא, יתקשר לעילא ולתתא, וכדין איהו שלים, תו אל"ף זעירא, מאתר זעירא הוה, זעירא דאיהו רב באתחברותיה לעילא, (נ"א לעילא ותתא, וכדין שלים). ויאמר, מאי ויאמר, הא אוקמוה (נ"א כמה דאת אמר ויאמר בלבו) (ישעיה מט כא) ואמרת בלבבך, אמירה בחשאי, האספו, אספו מבעי ליה, כמה דאת אמר (תהלים נ ה) אספו לי חסדי, אלא (ס"א קיים לון) קים לן האספו מאתר דלעילא הוא, האספו בקשורא שלים ביחודא חד. ואגידה לכם, מאי ואגידה רזא דחכמתא איהו. רבי יוסי שאיל לרבי שמעון, אמר ליה, ואגידה, או ויגד, או ויגידו, וכן כלהו, דתנינן דרזא דחכמתא איהו, אמאי במלה דא (בכולהו) איהו רזא דחכמתא. אמר ליה, בגין דאיהו מלה דאתיא בגימ"ל דל"ת בלא פרודא, והאי איהו רזא דחכמתא, מלה דאתיא בשלימו ברזא דאתון, הכי הוא כד אינון בחכמתא, אבל דל"ת בלא גימ"ל לאו הוא שלימו, וכן גימ"ל בלא דל"ת, דהא דא בדא אתקשרו בלא פרודא, ומאן דאפריש לון גרים לגרמיה מותא, ורזא דא חובא דאדם, בגין כך הוא מלה דרזא דחכמתא. ואף על גב דאית יו"ד לזמנין בין גימ"ל לדל"ת, לא הוי פרודא, וכלא קשורא חדא, ועל דא מלה דא הכי הוא ודאי, ואגידה לכם, רזא דחכמתא, בעא לגלאה סופא דכל עובדיהון דישראל. ואי תימא דלא גלי מאי דבעא לגלאה, אי הכי אמאי כתיב באורייתא מלה דיעקב שלימא, ואתפגים לבתר ולא אשתלים מלה, אלא ודאי אשתלים, כל מה דאצטריך לגלאה גלי וסתים, אמר מלה וגלי לבר, וסתים לגו, ומלה דאורייתא לא אתפגם לעלמין, וכלא הוא סתים ביה באורייתא, בגין דאורייתא הוא שלימו דכלא, שלימו דלעילא ותתא, ולא אית מלה או את באורייתא פגימו, ויעקב כל מה דאצטריך ליה למימר אמר, אבל גלי וסתים, ולא פגים מכל מה דבעא אפילו אות אחת. רבי יהודה ורבי יוסי הוו יתבי יומא חד אפתחא דלוד, אמר רבי יוסי לרבי יהודה, הא דחמינן דיעקב בריך לבנוי, חמינן ממה דכתיב ויברך אותם, אבל אן ברכתא דלהון, אמר ליה כלא ברכאן אינון דברין להו, כגון יהודה אתה יודוך אחיך, דן ידן עמו, מאשר שמנה לחמו, וכן כלהו, אבל מה דבעי לגלי לון לא גלי, דבעא לגלאה להו את הקץ. והא אוקמוה דאית קץ לימינא ואית קץ לשמאלא, ובעא לגלאה לון את הקץ, בגין לאסתמרא,

זוהר חלק א דף רלה/א

ולאתדכאה מערלה, ומאן דגלי לון אתידע ואתגלי, עד דעאלו לארעא קדישא, אבל מלין אחרנין לאו אינון באתגלייא, וסתימין אינון באורייתא בהאי פרשתא דיעקב ובאינון ברכאן:

פתח ואמר ראובן בכרי אתה, כחי וראשית אוני, מאי קא חמא יעקב למפתח בראובן, ליפתח ביהודה דאיהו קדמאה לכל משריין ואיהו מלכא, וחמינן דלא ברכיה, וסליק ברכאן מניה עד דאתא משה וצלי צלותא עליה, כמה דאת אמר (דברים לג ו) יחי ראובן ואל ימות, אבל ודאי ברכיה, וסלקא ההוא ברכתא לאתריה. לבר נש דהוה ליה בר, כד מטא זמניה לאסתלקא מעלמא, אתא מלכא עליה, אמר הא כל ממונא דילי ליהוי בידא דמלכא נטיר לבראי, כד חמי מלכא דברי אתחזי יהיב ליה, כך יעקב אמר ראובן בכרי אתה, רחימא דמעיי אנת, אבל ברכאן דילך יסתלקון בידא דמלכא קדישא, עד דיחמי בך, בגין דאזלת לקבל אפך וגו', כתרגומו:

ראובן בכורי אתה וגו', רבי אלעזר פתח ואמר (יחזקאל לז ט) ויאמר אלי הנבא אל הרוח וגו', כמה אטימין אינון בני נשא דלא ידעין ולא משגיחין ביקרא דמלכא, דהא אורייתא אכריז עלייהו בכל יומא, ולית מאן דציית אודניה לקבלה, האי קרא קשיא, כיון דכתיב הנבא אל הרוח, אמאי זמנא אחרא הנבא בן אדם ואמרת אל הרוח. אלא מכאן אוליפנא רזא דחכמתא, תרין קיימין הכא, חד לאתערא מתתא לעילא, דאי לא מתערין לתתא לא מתערין לעילא, ובאתערותא דלתתא אתער לעילא, הנבא אל הרוח, מתתא לעילא, הנבא בן אדם ואמרת אל הרוח, מעילא לתתא, דהא אפילו לעילא באתערותא דלתתא נקיט ההוא עלאה מעלאה מניה, כגון האי קרא. כה אמר יהו"ה מארבע רוחות באי הרוח (שם), מארבע רוחות דא דרום ומזרח וצפון ומערב, ורוח אתיא ממערב באתחברותא דאלין אחרנין, כמה דאת אמר (במדבר כא יח) כרוה נדיבי העם וגו', ומהכא נפקין רוחין ונשמתין לבני עלמא לאצטיירא בהו, ופחי, כמה דאת אמר (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים. תא חזי, נקיט מהאי גיסא ויהיב בגיסא אחרא, ועל דא (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא, אמאי איננו מלא, בגין דנקיט ויהיב אעיל ואפיק. רבי אלעזר שאיל שאלתא לרבי שמעון, אמר הואיל וקב"ה גלי קמיה דבני נשא ימותון, אמאי נחית נשמתין לעלמא, ואמאי אצטריך ליה. אמר ליה שאילתא דא קמייהו דרבנן שאילו כמה וכמה ואוקמוה, אבל קב"ה יהיב נשמתין דנחתין להאי עלמא לאשתמודעא יקריה, ונקיט לון לבתר, אי הכי אמאי נחתו. אלא רזא דא הכי הוא, פתח ואמר (משלי ה טו) שתה מים מבורך ונוזלים מתוך בארך, הא אוקימנא בור אתר דלא נביע מגרמיה, ואימתי נבעין הני מיא, בשעתא דאשתלים נשמתא בהאי עלמא, כד סלקא לההוא אתר דאתקשר ביה, כדין הוא שלים מכל סטרין, מתתא ומעילא (ס"א ומכל סטרין). וכד נשמתא סלקא, כדין אתער תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא, וכדין נבעין מיא מתתא לעילא, ובור אתעביד באר מיין נביעאן, וכדין אתחברותא (נ"א ויסודא) ויחודא ותיאובתא ורעוא אשתכח, (לה) דהא בנשמתא דצדיקא אשתלים ההוא אתר, ואתער חביבותא ורעותא לעילא ואתחבר כחד. ראובן בכרי אתה, הכי הוא ודאי טפה קדמאה דיעקב הוה, ורעותיה באתר אחרא הוה כמה דאתמר, תא חזי ראובן וכלהו שבטין תריסר כלהו אתאחדן בשכינתא, וכד חמא יעקב לשכינתא על גביה, קרא לבנוי תריסר לאתחברא בה. ותא חזי ערסא שלימתא לא אשתכח מן יומא דאתברי עלמא, כההיא שעתא דבעא

זוהר חלק א דף רלה/ב

יעקב לאסתלקא מעלמא, אברהם מימיניה יצחק משמאליה, יעקב הוה שכיב בינייהו, שכינתא קמיה, כיון דחמא יעקב כך, קרא לבנוי ואחיד לון סחרניה דשכינתא, וסדר לון בסדורא שלים, מנא לן סדר לון סחרניה דשכינתא, דכתיב האספו, וכדין אשתכח תמן שלימו דכלא, וכמה רתיכין עלאין סחרנייהו. פתחי ואמרי (דה"א כט יא) לך יהו"ה הגדולה והגבורה וגו', כדין אתכניש שמשא לגביה דסיהרא, ואתקריב מזרח במערב, הדא הוא דכתיב ויאסוף רגליו אל המטה, ואתנהיר סיהרא ואשתכח בשלימו, וכדין ודאי תנינן יעקב אבינו לא מית, כיון דחמא יעקב (ס"א סדורא) סטרא שלים מה דלא אשתכח הכי לבר נש אחרא, חדי ושבח ליה לקב"ה, ופתח וברייך

לבנוי כל חד וחד כדקא יאות ליה. רבי יוסי ורבי ייסא הוו אזלי בארחא, אמר רבי ייסא, הא ודאי תנינן כל בנוי דיעקב אתתקנו בסדורא שלים, ואתברכו כל חד וחד כדקא יאות ליה, מאי קא נימא בהאי קרא דכתיב מאשר שמנה לחמו וגו', אמר ליה לא ידענא, בגין דלא שמענא ביה מבוצינא קדישא, אלא אנת ואנא ניזיל לגבי בוצינא קדישא, אזלו, כד מטו לגביה דרבי שמעון, אמרו מלה ושאלו שאילתא, אמר לון ודאי רזא דחכמתא הוא. פתח ואמר (שופטים ה יז) אשר ישב לחוף ימים ועל מפרציו ישכון, אמאי יתיב תמן, אלא מאן דיתיב בשפתא דימא אשתמש בתפנוקי עלמא. (והכא אשר דא פתחא עלאה דצדק, כד אתברכא לארקא ברכאן בעלמא, (ס"א), והכא סמך להאי קרא מאשר לפתחא עלאה דמתמן אתרקו ברכאן לעלמא), והאי פתחא אשתמודע תדיר לברכאן דעלמא, ואקרי אשר, ודא הוא עמודא מאינון דקאים עלמא עלייהו, וההוא אתר דאקרי לחם עוני מההוא אתר אתקון, (ההוא) הדא הוא דכתיב מאשר שמנה לחמו, מה דהוה לחמא דמסכנא אתהדר לחם (עונג) פנג (שמנה), בגין דאריק וארמי ביה ברכאן ותפנוקין. וסופא דקרא אוכח, והוא יתן מעדני מלך, מאן מלך דא כנסת ישראל, דמנה אתון בתפנוקי עלמא, ודא יהיב להאי מלך כל ברכאן כל חידו וכל טיבו, הוא יהיב ומנה נפקי, אמרו אי לא אתינא לעלמא אלא למנדע דא טב לן. ראובן בוכרא דיעקב הוה, אמר רבי חייא, ליה הוה אתחזי כלא, ואתעבר מינה כלא, ואתיהיב מלכו ליהודה, בכירותא ליוסף, כהונתא ללוי, הדא הוא דכתיב פחזו כמים אל תותר, לא תשתאר בהו. ומה דאמר כחי וראשית אוני, הכא ברכיה ופקדיה לקב"ה, לרחימא דמלכא (דבעא מן מלכא למעבד ביה טיבו), (נ"א דהוה ליה ברא, והוי בעי דמלכא יעביד ליה טיבו), יומא חד אעבר בריה בשוקא, אמר למלכא דא הוא ברי ודאי רחימא דנפשאי, שמע מלכא וידע דהא שאיל על בריה, כך יעקב אמר ראובן בכורי אתה כחי וגו', הכא פקדיה למלכא. פחזו כמים אל תותר, הכא אמר מה דאערע ליה, דלא אשתאר (ליה) בארעא ושדי ליה לבר מארעא, לקבל דא חד ממנא (תחומא) מסטרא דמשכנא דלעילא, די ממנא תחות ידא דמיכאל, ואמרי לה תחות ידא דגבריאל, ומיכאל הוא רישא בכל אתר מסטרא דחסד, וגבריאל מסטרא דשמאלא דגבורה, (הושע יב א) ויהודה עוד רד עם אל, סטר גבורה בי דינא אקרי, וסמך ליה ראובן, אף על גב דמלכו הוה אמר רבי שמעון, זמינין אינון בני ראובן לאגחא תרין קרבין בגו ארעא, תא חזי כתיב כחי בגלותא דמצרים, וראשית אוני דינון הוו קדמאין לגבי אחוהון לקרבא, יתר שאת לגלותא דאשור, דמתמן גלו בני גד ובני ראובן קדמאי מכלהו, וסבלו כמה בישין וכמה ענויין סבלו, ולא תבו עד כען. ויתר עז לזמנא דמלכא משיחא יתער בעלמא, אינון יפקון ויגחון קרבין בעלמא, וינצחון ויתקפון על עממיא, ובני עלמא ידחלון מנייהו וירתתון קמייהו,

זוהר חלק א דף רלו/א

ויחשיבו לאתגברא במלכותא, ולא ישתארו ביה, הדא הוא דכתיב פחזו כמים אל תותר. מאי טעמא לא ישתארו ביה, ואפילו בסטרא חד דעלמא, בגין כי עלית משכבי אביך, דזמינין לאעלא ולאגחא קרבין בגו ארעא קדישא, משכבי אביך דייקא זו ירושלם. תא חזי בארבע סטרי עלמא אתבדרו בני ראובן בגלותא, לקבליהון דכל ישראל דאתגלו בגלותא ארבע זמנין בארבע סטרי עלמא, הדא הוא דכתיב, כחי חד, וראשית אוני תרי, יתר שאת תלת, ויתר עז ארבע, כגוונא דא זמינין אינון לאגחא קרבא בארבע סטרי עלמא, ולמשלט בקרבייהו על כלא, וינצחון עממין סגיאין וישלטון עלייהו:

פחזו כמים אל תותר כי עלית משכבי אביך, הכא אתרמיז על הרהורא קדמא דהוה ליה ליעקב בהאי טפה קדמא ברחל, דאלמלא הרהורא דהיא טפה הוה באתרה, אשתאר ראובן בכלא, אבל פחזו כמים אל תותר, כי עלית משכבי אביך עלית בהרהורא אחרא, אז חללת וגו'. דבר אחר

פחו כמים אל תותר, דהא כד יגחון קרבא בני ראובן בעלמא וינצחון עממין סגיאין, לא ישתארוון במלכותא, מאי טעמא, כי עלית משכבי, דזמינן לאגחא קרבא בארעא קדישא, דייקא דכתיב כי עלית משכבי אביך (ס"א דא ירושלים, משכבי) משכב מבעי ליה, אלא אביך דא ישראל סבא, משכבי אביך ולא משכב, בגין דהא בתרי זמני אתבני ירושלם, ותליתאה לזמנא דמלכא משיחא, ועל דא משכבי אביך. והכא אתגלייא ברכה, ומאי דהוה בההוא זמנא, ומאי דהוה כד עאלו ישראל לארעא, ומה דיהא בזמנא דמלכא משיחא בעובדא דראובן:

שמעון ולוי אחים, אמר רבי יצחק, הכא אחיד לון בסטרא שמאלא דשכינתא, דחמא עובדין דדינא קשיא דלא יכיל עלמא למסבל, אמר רבי יוסי, ברכתא דלהון אן היא, אמר רבי יצחק, שמעון לא אתחזי להאי, דחמא ליה כמה עובדין בישין, ולוי דאתי מסטרא דדינא קשיא, וברכתא לא תליא ביה, ואפילו כד אתא משה לא תלי ברכתיה ביה, דכתיב (דברים לג יא) ברך יהו"ה חילו ופועל ידיו תרצה, בקב"ה תלייא. תא חזי, כתיב (תהלים קד כה) זה הים גדול ורחב ידיים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות, זה הים גדול, דא שכינתא דקיימא עליה דיעקב כד בעא לאסתלקא מעלמא, ורחב ידיים, דהא כל עלמא אתמלי ואשתלים ואתצמצם תמן, שם רמש ואין מספר, דכמה מלאכי עלאי וקדישי אשתכחו תמן, חיות קטנות עם גדולות, אלין אינון י"ב שבטין בנוי דיעקב דאשתכחו בהון בשלימו. חד אילה וחד זאב, וחד ארי וחד טלה, אמר רבי יצחק, אריה חד וטלה חד, חד זאב וחד גדי, וכן כלהו, לאשתכחא חיות קטנות עם גדולות. רבי יהודה אמר כלהו שפיר, אבל יהודה אריה שמעון שור, והא אוקמוה חברייא דהוון משגיחין דא לקבל דא, דא מימינא ודא משמאלא, לתורא דעובדוי בישין, אמרו נצייר אקונין דאריה בקופטיה ויסתכל בדא וידחל מניה, כך שמעון שור יהודה אריה. שמעון לא זכה לברכאן, אלא טפל ליה משה ביהודה, כתיב הכא (דברים לג ז) שמע יהו"ה קול יהודה, וכתיב התם (בראשית כט לג) כי שמע יהו"ה כי שנואה אנכי. אמר רבי יהודה, שמעון ולוי אבוהון סליק לון למשה, אמר ליה רבי יוסי, מאי טעמא אבוהון סליק לון למשה, אמר ליה אף אנן נסליק ליה לבוצינא קדישא עלאה, אתו שאלו ליה לרבי שמעון, אמר כמה חביבין מלין, אטפח בידוי ובכה, אמר מאן יגלי לך מהימנא קדישא, אסתלקת בחיידך על בני נשא, אסתלקת במותך ואסתים דיוקנך, מפתחן דמארך אתמסרו בידך תדיר. תא חזי יעקב הוה ליה ארבע נשין, ואוליד בנין מכלהו,

זוהר חלק א דף רלו/ב

ואסתליק (נ"א ואשתלים) בנשוי, כד בעא יעקב לאסתלקא, שכינתא קיימי עלוי, בעא לברוכי לאלין, ולא יכיל מקמי שכינתא, דדחיל, אמר היך אעביד, דהא תרווייהו מסטרא דדינא קשיא קא אתיין, אי אתקיף בשכינתא לא יכילנא, דהא ארבע נשין הוו לי ואשתלימנא בהון, אלא אסלק לון למארי דביתא, דהא (ביה) ביתא ברעותיה קיימא, ומה דבעי יעביד, כך יעקב אמר, חולקין דנשין ובנין הא נסבית בהאי עלמא ואשתלימנא, היך אתקיף במטרוניתא יתיר, אלא אסלק מלין למארי מטרוניתא, והוא יעביד מה דבעי, ולא ידחל. תא חזי, מה כתיב (דברים לג א) וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלהים, מאריה דביתא מאריה דמטרוניתא, כמה דכתיב (במדבר ל יד) אישה יקימנו ואישה יפרנו, דהא (שם ז א) כלת משה כתיב, ועל דא משה בריך מאן דבעא ולא דחיל כדאוקימנא, ובגין כך אמר יעקב, הא חמינן דבני אלין בסטרא דדינא קשיא, (ליתיה) ייתי מאריה דביתא ויברך לון. משה ודאי איש האלהים הוה, ורעותיה עביד בביתיה, כמה דאת אמר אישה יקימנו, הדא הוא דכתיב (שם י לה) ויאמר משה קומה יהו"ה, ואישה יפרנו, הדא הוא דכתיב (שם לו) ובנחה יאמר שובה יהו"ה, ודאי רעותיה עביד מאריה דביתא, ולית דימחי בדיה, כבר נש דגזר על אנתתיה ועבדא רעותיה, ועל דא יעקב אף על גב דהוה אחיד באילנא דחיי, לא הוה מארי דביתא, אלא לתתא, משה הוה לעילא, בגין כך סליק לון למאריה דביתא:

בסודם אל תבא נפשי וגו', רבי אבא פתח ואמר, (תהלים כה יד) סוד יהו"ה ליראיו וגו', סוד יהו"ה ליראיו, רזא עלאה דאורייתא לא יהיב קב"ה אלא לאינן דחלי חטאה, ומאן דאינן דחלי חטאה אתגלי לון רזא עלאה דאורייתא, ומאן איהו רזא עלאה דאורייתא, הוי אימא דא את קיימא קדישא, דאקרי סוד יהו"ה ברית קודש. שמעון ולוי אטרחו גרמייהו על האי סוד באנשי שכם, דיגורון גרמייהו ויקבלון עליהון האי סוד, וקרא אסהיד במרמה, תו בעובדא דזמרי בן סלוא, דפסל האי סוד, ויעקב אמר בסודם אל תבא נפשי, מאי נפשי, דא נפשא דעאלת ואתאחדת בברית עלאה לעילא, ואקרי נפש צרורא דחיי, בקהלם אל תחד כבודי הא אוקמוה, כמה דאת אמר, (במדבר טז יט) ויקהל עליהם קרח, אל תחד כבודי, דא כבוד ישראל סתם, ועל דא לא בריך לון אבוהון בגין דסליק לון למשה. רבי חייא אמר, מהני קראי (חסר), (בגיני כד), (ס"א משמע) דלא אתאחד דא בדא, ואצטריך הכי, ועל דא אית ביה כלא, ולית לך דרא בעלמא דלא נחתא דינא דלהון לקטרגא בעלמא, ואסגיאו מהדרי על פתחייהו דבני נשא, הא לך כלא, (ס"א הא לקבל הא):

יהודה אתה יודוך אחיך ידך בערף אויביך וגו', רבי יוסי פתח, (תהלים קד יט) עשה ירח למועדים וגו', עשה ירח בגין לקדשא ביה ריש ירחין וריש שתין, ולעלמין סיהרא לא נהיר אלא משמשא, וכד משמשא שליט סיהרא לא שלטא, כד אתכניש משמשא כדין סיהרא שלטא, ולית חושבן לסיהרא אלא כד אתכניש משמשא, ותרווייהו עבד קב"ה לאנהרא, הדא הוא דכתיב (בראשית א יז) ויתן אותם אלהים ברקיע השמים להאיר על הארץ וגו'. והיו לאותות אלין שבתות, דכתיב (שמות לא יג) כי אות היא, ולמועדים אינן יומין טבין, ולימים אלין רישי ירחין, ולשנים אלין רישי שנין, דלהון אומות העולם עבדין חושבן לשמשא, וישראל לסיהרא. ואזלא הא, כי הא דאמר רבי אלעזר, כתיב (ישעיה ט ב) הרבית הגוי לו הגדלת השמחה, הרבית הגוי אלין ישראל, דכתיב בהו (דברים ד ז) כי מי גוי גדול, וכתיב (דה"א יז כא) גוי אחד בארץ לו בגיניה הגדלת השמחה דא סיהרא דאתרביאת בנהורא בגיניהון דישראל. אומות העולם לשמשא וישראל לסיהרא, הי מנייהו עדיף, ודאי סיהרא

זוהר חלק א דף רלז/א

לעילא, ושמשא דאומות העולם תחות האי סיהרא הוא, וההוא שמשא מהאי (ס"א סיטרא) סיהרא נהיר, חמי מה בין ישראל להו, ישראל אחידו בסיהרא, ואשתלשלו בשמשא עלאה, ואתאחדו באתר (ביה) (ס"א דנהיר לשמשא) דנהירא משמשא עלאה, ומתדבקן ביה, דכתיב (דברים ד ד) ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכם חיים כלכם היום. יהודה אתה וגו', רבי שמעון אמר, מלכו ליהודה אתקיים, והיינו דאמרינן מאי דכתיב (בראשית כט לה) הפעם אודה את יהו"ה, בגין דאיהו רביעאה, אודה את יהו"ה בגין דאיהו רגלא רביעאה לכרסיא, יה"ו דא רשימא דשמשא עלאה, ובמה אשתלים בה"א (ס"א בדל"ת), והיינו ה"א בתראה דשמשא קדישא, שמשא קדישא שליט באתווי, וקשר דאחיד לון, על דא יודוך אחיך, דמלכו לך אתחזיא לאתקיימא. ודאי (הושע יב א) ויהודה עוד רד עם אל, ועם קדושים נאמן, מאן קדושים, אלין קדושים עליונין, דכלהו אודן לגביה, ושיווה נאמן, בגין כך הוא קדמאה בכלא, הוא מלכא על כלא. רבי שמעון פתח ואמר, (תהלים מה יד) כל כבודה בת מלך פנימה, כל כבודה דא כנסת ישראל, כבודה בגין דאיהו כבוד, דא על דא, דא דכר ודא נוקבא, (ס"א דא נוקבא), ואתקרי כבודה בת מלך, היינו בת שבע, בת קול, דאיהו קול גדול, והאי מלך עלאה הוא פנימה, בגין דאית מלך דלאו איהו לגו כוותיה. והאי כבודה בת מלך ממשבצות זהב לבושה, בגין דאתלבשת ואתאחדת בגבורתא עלאה, והאי אוף נמי מלך אקרי, ובגינה קיימא ארעא, אימתי, בשעתא דאתאחדת במשפט, כמה דאת אמר (משלי כט ד) מלך במשפט יעמיד ארץ, ודא קרינן מלכו דשמיא, ויהודה אתאחדת בה, וירית

מלכותא דבארעא. רבי (אבא) יהודה ורבי יצחק הוו קאזלי בארחה, אמר רבי יצחק נפתח במלי דאורייתא וניזיל, פתח רבי יצחק ואמר, (בראשית ג כד) ויגרש את האדם וישכן מקדם לג"ע וגו', האי קרא אוקמוה חברייא, אבל ויגרש, כבר נש דגריש לאנתתיה, את האדם דייקא, תא חזי רזא דמלה, אדם במה דחטא אתפס, וגרים מותא ליה ולכל עלמא, וגרים לההוא אילנא דחטא ביה תירוכין, לאתרכא ביה, ולאנתרכא בבנוי לעלמין, הדא הוא דכתיב ויגרש את האדם, את דייקא, כמה דכתיב (ישעיה ו א) ואראה את יהו"ה, אוף הכי את האדם. וישכן מקדם לג"ע וגו', האי לתתא, וכמה דאית כרובים לעילא, אית כרובים לתתא, והאי אילנא אשרי עלייהו. ואת להט החרב המתהפכת, אינון טפסי דשלהובי דאשא, מההוא חרבא דמתלהטא, המתהפכת, דא האי חרבא דינקא בתרין סטרין, ואתהפכא מסטרא דא לסטרא אחרא. דבר אחר, המתהפכת, דא להט, אינון טפסי דשלהובא (ס"א דמלכותא), דקאמרן דמתהפכין לזמנין גוברין ולזמנין נשין, ומתהפכין מדוכתייהו לכלא, וכל דא לשמור את דרך עץ החיים, מאן דרך, כמה דאת אמר (שם מג טז) הנותן בים דרך. אמר רבי יהודה שפיר, והכי הוא ודאי, דגרים אדם לההוא אילנא דחטא ביה לאתרכא, ואפילו שאר בני עלמא נמי, כמה דאת אמר (שם נ א) ובפשעיכם שלחה אמכם, אבל שפיר קאמרת, דהא מדוכתיה משמע, דכתיב ויגרש את האדם, בגין דדא שלימו דאדם הוא. ומההוא יומא אתפגים סיהרא, עד דאתא נח ועאל בתיבותא, אתו חייביא ואתפגים, עד דאתא אברהם (ואתקיימו), וקיימא בשלימו דיעקב ובנוי, ואתא יהודה ואחיד ביה, ואתקף במלכותא, ואחסין ליה אחסנת עלמין הוא וכל בנוי בתרוי, הדא הוא דכתיב יהודה אתה יודוך אחיך (ס"א בגין דדיליה מלכותא עלייהו, כמה דאת אמר (דה"א ה ב) כי יהודה גבר באחי, יודוך אחיך) ודאי, בשעתא דקיימו ישראל על ימא, דכלהו אודו ליה, ונחתו אבתריה בימא. ידך בערף אויבך, כמה דאת אמר (שופטים א ב) יהודה יעלה בתחלה. ישתחו לך בני אביך, כללא דכל אינון שאר שבטין, בגין דא בני אביך ולא בני אמך, בני אביך הא כלהו שאר שבטין, דאף על גב דאתפליג לתרין מלכוון, כד הוו סלקין לירושלם, הוו סגדין וכרען למלכא דבירושלם, בגין דמלכותא דירושלם

זוהר חלק א דף רלז/ב

ממלכותא קדישא (שלטא) מניה הוה. ישתחו לך, ולא כתיב וישתחו, דאי כתיב וישתחו לאוספא לשאר עמין, וישתחו לא כתיב אלא בזמנא דייתי מלכא משיחא, דכתיב (ישעיה מט י) שרים וישתחו, השתא דאמר ישתחו, לאחזאה דישראל כלהו בלחודייהו כלהו יפלחון לרישא דגולה לראש דבבל, ולא שאר עמין:

גור אריה יהודה, בקדמיתא גור, ולבתר אריה, ורזא דמלה, בקדמיתא נער, ולבתר איש (שמות טו ג) יהו"ה איש מלחמה, מטרף בני עלית, מאי מטרף, לאכללא מלאך המות דאיהו קיימא על טרף לשיצאה בני עלמא ולא משזיב, כמה דאת אמר (מיכה ה ז) וטרף ואין מציל, (ומהו) ומההוא טרף אסתלקת שכינתא. כרע בגלותא דבבל, רבץ בגלותא דאדום, כאריה דאיהו תקיפא וכלביא דאיהו תקיפא יתיר, כך ישראל תקיפין אינון, דבני עלמא עובדי ע"ז מפתין ודחקין לון, ואינון קיימין בדתייהון ובנימוסיהון כאריה וכלביא. כך שכינתא, דאף על גב דכתיב (עמוס ה ב) נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל, היא תקיפא כאריה וכלביא בהאי נפילה, מה אריה ולביא לא נפלין אלא בגין למטרף טרפא ולשלטאה, דהא מרחיק ארח טרפיה, ומשעתא דארח נפל ולא קם עד דדליג על טרפיה ואכיל לה, כך שכינתא לא נפלה אלא כאריה וכלביא, בגין לנקמא מעמין עובדי ע"ז ולדלגא עלייהו, כמה דאת אמר (ישעיה סג א) צועה ברוב כחו. מי יקימנו, הוא לא יקום לנקמא מנייהו נוקמא זעירא, אלא מי יקימנו, מי, כמה דאת אמר (איכה ב יג) מי ירפא לך,

והוא איהו עלמא עלאה, דביה שלטנותא לאתקפא לכלא, וכתוב (איוב לח כט) מבטן מי יצא הקרח ואוקמוה:

לא יסור שבט מיהודה וגו', אוקמוה חבריא, אבל עד כי יבא שיל"ה בה"א, בגין דשאר בו', לאחזאה הכא רזא (הכא) דשמא קדישא י"ה, באתר אחרא שילו בלא ה', באתר אחרא שלה בלא י', והכא שיל"ה ביו"ד ה"א, רזא דשמא קדישא עלאה, דשכינתא תקום בשמא (ס"א דא) די"ה ואיהו רזא די' (ס"א מ"י) כדקאמרינן:

אסרי לגפן עירה ולשורקה בני אתונו וגו', רבי חייא פתח, (תהלים קכא ח) יהו"ה ישמרך מכל רע ישמור את נפשך, כיון דאמר יהו"ה ישמרך מכל רע, אמאי ישמור את נפשך, אלא יהו"ה ישמרך מכל רע בהאי עלמא, ישמור את נפשך בההוא עלמא, שמירה דהאי עלמא הוא, למהוי נטיר בר נש מכמה זינין בישין מקטרגין דאזלין לקטרגא בני נשא בעלמא ולא דבקא בהו. בההוא עלמא מאי הוא, כמה דאמרן כד נפיק בר נש מהאי עלמא, אי איהו זכי נשמתא דיליה סלקא ואתעטר באתריה, ואי לא, כמה חבילין טריקין אזדמנן לאנגדא ליה לגיהנם, ולא מסרא ליה בידא דדומה, דאתמסרא לממנא על גיהנם, ותליסר אלף רבוא ממנן עמיה, וכלהו אזדמנן על נפשיהו דחייביא. תא חזי, שבעה מדורין אית ביה בגיהנם, ושבעה פתחין, ונשמתא דחייביא עאלת, וכמה טריקין טהירין נטורי תרעי, ועליהו חזד ממנא בכל תרעא ותרעא, ונשמתהון דחייביא אתמסרון לאינון ממנן על ידא דדומה, כיון דאתמסרון בידיהו, סתמין תרעין דאשא דמלהטא, דהא תרעין בתר תרעין הוו, תרעין כלהו פתיחין וסתמין אינון, דלבר פתיחין, דלגו סתמין. ובכל שבת ושבת כלהו פתיחין, ונפקין חייביא עד אינון פתיחין דלבר, ופגעין נשמתין אחרנין דמתעכבין בפתחין דלבר, כד נפק שבתא כרוזא קרי בכל פתחא ופתחא ואמר, (שם ט יח) ישובו רשעים לשאולה וגו'. תא חזי, נשמתין דצדיקיא, קב"ה נטיר לון דלא יתמסרון בידא דדומה דהוא ממנא, הדא הוא דכתיב ישמר צאתך ובאך, וכתוב ישמור את נפשך:

זוהר חלק א דף רלח/א

אסרי לגפן עירה, מאי גפן דא כנסת ישראל, כמה דאת אמר (תהלים פ ט) גפן ממצרים תסיע, וכתוב (שם קכח ג) אשתך כגפן פוריה, אשתך כהאי גפן קדישא. אמר רבי יוסי, האי גפן דמברכינן ביה בורא פרי הגפן, בורא, היינו דכתיב עץ עושה פרי, פרי הגפן, דא עץ פרי, עושה פרי דכר, עץ פרי דא נוקבא, בגיני כך בורא פרי הגפן, דא דכר ונוקבא כחדא, (ס"א נשמתהון דצדיקיא אינון פרי הגפן כדאמרן, בורא פרי הגפן). אסרי לגפן עירה, דא מלכא משיחא, דזמין לשלטאה על כל חילי עממא, חילין די ממנן על עמין עעכו"ם, ואינון תוקפא דלהון לאתקפא, וזמין מלכא משיחא לאתגברא עליהו, בגין דהאי גפן שליט על כל אלין כתרין תתאין, דשלטי בהו עממא עעכו"ם, האי נצח לעילא, ישראל דאינון שרקה ישיצון וינצחון חילין אחרנין לתתא, ועל כלהו יתגבר מלכא משיחא, הדא הוא דכתיב (זכריה ט ט) עני ורוכב על חמור ועל עיר, עיר וחמור, תרין כתרין אינון דשלטי בהו עממא עעכו"ם, ואינון מסטר שמאלא סטרא דמסאבא. ומה דאמר עני, וכי מלכא משיחא עני אקרי, אלא הכי אמר רבי שמעון, בגין דלית ליה מדיליה, וקרינן ליה מלך המשיח, דא הוא סיהרא קדישא לעילא, דלית לה נהורא אלא משמשא. מלכא משיחא דא ישלוט בשלטניה, יתייחד בדוכתיה, וכדין (שם) הנה מלכך יבא לך סתם, אי לתתא עני הוא, דהא בסטרא דסיהרא הוא, אי לעילא עני אספקלריא דלא נהרא, לחם עני. ועם כל דא רוכב על חמור ועל עיר, תוקפא דעמין עעכו"ם לאכפייא תחותיה, ויתתקף קב"ה בדוכתיה. כבס ביין לבושו, כמה דאת אמר (ישעיה סג א) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה, וכתוב פורה דרכתי לבדי וגו', כבס ביין, דא סטר גבורה דינא קשיא, למהוי על עממא עעכו"ם, ובדם ענבים

סוטה, דא אילנא לתתא בי דינא דאקרי ענבים, ויינא אתמסר (ס"א אסתמר) בדם ענבים, בגין לאתלבשא בתרווייהו, לתברא תחותיה כל שאר עמין עעכו"ם ומלכין דעלמא. רבי יוסי פתח ואמר, אסרי לגפן עירה, וכתוב (בראשית מ' י) ובגפן שלשה שריגים, והיא כפורחת עלתה נצה, תא חזי כמה אטימין אינון בני נשא, דלא ידעין ולא משגיחין ביקרא דמאריהון, ולא מסתכלי במלי דאורייתא, ולא ידעי ארחייהו במה יתפסון, דכתיב (משלי ד' יט) דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יכשלו. בזמנא קדמאה הות נבואה שריא עלייהו דבני נשא, והוון ידעין ומסתכלי למנדע ביקרא עלאה, כיון דפסקא נבואה מנייהו הוון משתמשי בבת קול, השתא פסקא נבואה ופסקא בת קול, ולא משתמשי בני נשא אלא בחלמא, וחלמא דרגא תתאה הוא לבר, דהא תנינן חלמא אחד מששים לנבואה, מאי טעמא, בגין דאטייא מדרגא שתיתאה לתתא, והא אתמר. תא חזי חלמא לכלא אתחזי, בגין דחלמא מסטר שמאלא אטייא, ונחית בכמה דרגין, ואתחזי חלמא אפילו לחייביא, ואפילו לעכו"ם, בגין דזמנין נקטין חלמא ושמעין הני זיני בישין, ומודעין לבני נשא, מנייהו דחייכן (בהו) בבני נשא ומודיעין לון מלין כדיבין, ולזמנין מלין דקשוט דשמעין, ולזמנין דאינון שלוחין לחייביא ומודעי לון מלין עלאין. האי רשע מה כתיב ביה, חמא חלמא דקשוט, דכתיב ובגפן שלשה שריגים, מאי גפן, דא כנסת ישראל, דכתיב (תהלים פ' טו) הבט משמים וראה ופקוד גפן זאת, משמים, דהא מאתר דא אתרמי, כמה דאת אמר (איכה ב' א) השליך משמים ארץ, ופקוד גפן זאת, גפן דהיא זאת ודאי. שלשה שריגים, כמה דאת אמר (בראשית כ"ט ב) שלשה עדרי צאן רובצים עליה, והיא כפורחת, דכתיב (מ"א ה' י) ותרב חכמת שלמה, דאתנהיר סיהרא, עלתה נצה, דא ירושלם דלתתא. דבר אחר, עלתה נצה לעילא, ההוא דרגא דקיימא עלה ויניק לה, כמה דאת אמר

זוהר חלק א דף רלח/ב

(בראשית א' יא) אשר זרעו בו על הארץ, הבשילו אשכולותיה ענבים, לנטרא בהו יין דמנטרא, חמי כמה חמא ההוא רשע. מה כתיב (שם מ' יא) וכוס פרעה בידי ואקח את הענבים ואשחט אותם, הכא חמא ההוא כוס תרעלה יניקא דבי דינא, דנפיק מאינון ענבים, דאטייהיב לפרעה ושתי ליה, כמה דהוה בגיניהון דישאל, כיון דשמע יוסף דא חדי, וידע מלה דקשוט בהאי חלמא, בגיני כך פשר ליה חלמא לטב, על דבשר ליה ליוסף בהאי. תא חזי, אסרי לגפן עירה, דאתכפיין תחות האי גפן כל אינון חילין תקיפין דעמין עע"ז כדאמרן, בגין האי גפן אתקשר ואתכפייא ההוא חילא דלהון ואתמר. רבי שמעון אמר, אית גפן ואית גפן, אית גפן קדישא עלאה, ואית גפן דאקרי (דברים לב לב) גפן סדום, ואית (ירמיה ב' כא) גפן נכריה, בת אל נכר, בגין כך כתיב גפן זאת, ההיא דאקרי (שם) כלה זרע אמת, שורק אלו ישראל דנפקי מהאי גפן, כד חבו ישראל ושבקו להאי גפן, מה כתיב כי מגפן סדום גפנם וגו', ובגין כך אית גפן ואית גפן. רבי יהודה ורבי יצחק הוון אזלי בארחה, אמר רבי יהודה לרבי יצחק ניזיל בהאי חקל דהוא ארח מישר יתיר, אזלו, עד דהוון אזלי, אמר רבי יהודה, כתיב (משלי לא' יא) לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים, האי קרא רבי חזקיה חברנא אוקים ביה, דאמר דינא דחייבי דגיהנם תריסר ירחין, פלגא מנייהו בחמה, ופלגא מנייהו בתלגא, בשעתא דעאלין לנורא אינון אמרי דא הוא ודאי גיהנם, עאלין לתלגא אמרי דא חריפא דסיטא (דסיתוא) דקב"ה, שראן ואמרין וה, ולבתר אמרין ווי, ודוד אמר (תהלים מ' ג) ויעלני מבור שאון מטיט היון ויקם וגו', מאתר דאמרין וה ולבתר ווי. והיכן משתלמי נפשייהו, בשלג, כמה דאת אמר (שם סח' טו) בפרש שדי מלכים, בה תשלג בצלמון, יכול אף ישראל כן, תלמוד לומר לא תירא לביתה משלג, מאי טעמא, בגין דכל ביתה לבוש שנים, אל תקרי שנים אלא שנים, כגון מילה ופריעה, ציצית ותפילין, מזוזה ונר חנוכה כו'. תא חזי, לא תירא לביתה משלג, דא כנסת ישראל, דאיהי כל ביתה לבוש שנים כמה דאמרן, דכתיב חמוץ בגדים וגו', לבושא דדינא קשיא לאתפרעא מעמין עע"ז, וזמין קב"ה למלבש לבושא

סומקא, וחרבא סומקא, ולא תפרעא מן סומקא, לבושא סומקא דכתיב (ישעיה סג א) חמוץ בגדים, וכתיב (שם ב) מדוע אדום ללבושך, סייפא סומקא דכתיב (שם לד ו) חרב ליהו"ה מלאה דם, ולא תפרעא מן סומקא, דכתיב (שם) כי זבח ליהו"ה בבצרה וגו'. תו, כי כל ביתה לבוש שנים, דהא מסטרא דדינא קשיא קא אתיאי, אמר רבי יצחק, ודאי הכי הוא, אלא כל ביתה לבוש שנים, מאי שנים, אלין שנים קדמוניות, בגין דאיהי אתכלילת מכלהו, וינקא מכל סטריין, כדכתיב (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים. עד דהוו אזלי פגעו ביה בההוא ינוקא, דהוה אזיל לקפוטקיא בקסטירא דחמרא, וחד סבא רכיב, אמר ההוא סבא לההוא ינוקא, ברי אימא לי קראיך, אמר ליה קראי לאו חד הוא, אלא חות לתתא או ארכב לקמך ואימא לך, אמר ליה לא בעינא, אנא סבא ואנת רביא, דאתקל גרמי בהדך, אמר ליה אי הכי אמאי שאלת קראי, אמר ליה בגין דניזיל באורחא, אמר תיפח רוחיה דההוא סבא, דהוא רכיב ולא ידע מלה, ואמר דלא יתקל בהדי, אתפרש מההוא סבא ואזיל ליה באורחא. כד מטו רבי יהודה ורבי יצחק קריב לגבייהו, שאילו ליה, וסח לון עובדא, אמר ליה רבי יהודה שפיר קא עבדת, זיל בהדן וניתב הכא, ונשמע מלה מפומך, אמר לון לאי (ס"א רבא) אנא דלא

זוהר חלק א דף רל"ט/א

אכילנא יומא דין, אפיקו נהמא ויהיבו ליה, אתרחיש לון ניסא ואשכחו חד נביעא דמיא דקיק תחות אילנא, שתי מנייהו ואינן שתו ויתיבו. פתח ההוא ינוקא ואמר, (תהלים לז א) לדוד אל תתחר במרעים אל תקנא בעושי עולה, לדוד, אי שירתא לא קאמר, אי תפלה לא קאמר, אלא בכל אתר לדוד סתם רוח הקדש אמרו, אל תתחר במרעים, מאי אל תתחר במרעים, אל תתחר מבעי ליה, אלא אל תעביד תחרות במרעים, בגין דלא ידעת יסודא דגרמך, ולא תיכול ליה, דילמא איהו אילנא דלא אתעקר לעלמין ותדחי קמיה. ואל תקנא בעושי עולה, דלא תשגח בעובדיהון, ולא תיתי לקנאה עלייהו, דכל מאן דחמי עובדיהון ולא קני לקב"ה, אעבר על תלת לאוין, דכתיב (שמות כ ג) לא יהיה לך אלהי"ם אחרים על פני, לא תעשה לך פסל וכל תמונה, לא תשתחוה להם ולא תעבדם, כי אנכי יהו"ה אלהי"ך אל קנא, בגין כך בעי ליה לבר נש לאתפרשא מנייהו, ולמסטי אורחיה מנייהו, על דא אתפרשנא וסטינא ארחאי, מכאן ולהלאה דאשכחנא לכו, אימא הני קראי קמיכון. פתח ואמר, ויקרא אל משה, הכא אל"ף זעירא אמאי, בגין דהאי קריאה לא הוה בשלימו, מאי טעמא, דהא לא הוה אלא במשכנא ובארעא אחרא, בגין דשלימו לא אשתכח אלא בארעא קדישא. תו הכא שכינתא, (ס"א ל"ג התם וגריס נוקבא), שלימו דדכר ונוקבא, (דה"א א א) אדם שת אנוש, אדם שלימו דכר ונוקבא, הכא נוקבא, תו סיפא דקרא, וידבר יהו"ה אליו מאהל מועד לאמר, בגין כך אל"ף זעירא. תו אל"ף זעירא, מתל למלכא דהוה יתיב בכורסיה, וכתרא דמלכותא עליה, אקרי מלך עלאה, כד נחית ואזל לבי עבדיה, מלך זוטא אקרי, כך קב"ה, כל זמנא דאיהו לעילא על כלא, מלך עלאה אקרי, כיון דנחית מדוריה לתתא, מלך איהו, אבל לאו עלאה כקדמיתא, בגין כך אל"ף זעירא. ויקרא, הכי תנינן, זמין ליה להיכליה, מאהל מועד, מאן אהל מועד, אהל דביה תליין מועד וחגא ושבתא לממני, כמה דאת אמר (בראשית א יד) והיו לאותות ולמועדים, ביה שריא חושבנא לממני, ומאן איהו סיהרא, כמה דאת אמר (ישעיה לג כ) אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח. לאמר, מאי לאמר, בגין לגלאה, (אבל כלא חד ושפיר הוא, בגין דשלימו ושפירו הוא אתר לגלאה) מה דהוה סתים לגו, ובכל אתר לאמר, כמה דאת אמר וידבר יהו"ה אל משה לאמר, דאתייהיב רשו לגלאה, אבל כלא חד הוא ושפיר הוא, בגין דהא אתמני לסיהרא ההיא מלה, מאתר דמשה קיימא. וידבר יהו"ה לעילא, אל משה באמצעיתא, לאמר בתרייתא, אתר דאית רשו לגלאה. תו ויקרא אל משה, מה כתיב לעילא (שמות לט לג) ויביאו את המשכן אל משה וגו', אמאי אל משה, הכי אמרו בגין דמשה חמא ליה בטורא, וקב"ה אחמי ליה בחיזו דעינא, כמה דאת אמר (שם כז לח) כאשר

הראה אותך בהר, וכתוב (במדבר ח ד) כמראה אשר הראה יהו"ה את משה וגו', וכתוב (שמות כה מ) וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר, השתא אייתאוי ליה, בגין דיחמי אי איהו כההוא משכנא דחמא. אבל אמאי ויביאו את המשכן אל משה, אלא למלכא דבעא למבני פלטרין למטרוניתא, פקיד לאומנין היכלא דא בדוך פלן והיכלא דא בדוך פלן, הכא אתר לערסא, והכא אתר לנייחא, כיון דעבידו לון אומנין, אחמיו למלכא. כך ויביאו את המשכן אל משה, מארי דביתא איש האלה"ם, כיון דאשתכלל היכלא, מטרוניתא זמינת למלכא להיכלא, זמינת לבעלה עמה, בגין כך ויקרא אל משה, ובגין דמשה מאריה דביתא איהו, מה כתיב (שם לג ז) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה, משה דאיהו מארי דביתא

זוהר חלק א דף רל"ט/ב

עביד הכי, מה דלית רשו לבר נש אחרא למעבד הכי, וידבר יהו"ה אליו, דרגא אחרא עלאה. וכדין בשעתא דאזדמן משה למיעל, כדין פתח ואמר (ויקרא א ב) אדם כי יקריב מכם, מאי אדם הכא, אלא כד אתחברו שמשא וסיהרא כחזא פתח ואמר אדם, כדכתיב (חבקוק ג א) שמש ירח עמד זבולה, עמד ולא עמדו. כי יקריב מכם, הכא אתרמיז מאן דיעביד פולחנא דקרנא שלימ, דישתכח דכר ונוקבא, משמע דכתיב מכם, דישתכח בחיזו דלכון, קרבן ליהו"ה, דאקריב כלא לאתאחדא כחזא לעילא ותתא, מן הבהמה, לאחזאה אדם ובהמה כלא כחזא. מן הבקר ומן הצאן, אליו רתיכין דאינון דכיון, דכיון דאמר מן הבהמה, יכול מכלא בין דכיון בין מסאבן, הדר ואמר מן הבקר ומן הצאן, תקריבו את קרבנכם, קרבני מבעי ליה, מאי קרבנכם, אלא בקדמיתא קרבן ליהו"ה, והשתא קרבנכם, קרבן ליהו"ה, אדם, קרבנכם, מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן, לאחזאה יחודא מתתא לעילא, ומעילא לתתא, מתתא לעילא היינו קרבן ליהו"ה, מעילא לתתא היינו קרבנכם. למלכא דאיהו יתיב בטורסקא עלאה לעילא לעילא, וכרסיא אתתקן על ההוא טורסקא, ומלכא עלאה על כלא, בר נש דקריב דורונא למלכא, בעא לסלקא מדרגא לדרגא, עד דסליק מתתא לעילא, לאתר דמלכא יתיב עלאה על כלא, וכדין ידעין דהא סלקין דורונא למלכא, וההוא דורונא דמלכא איהו, נחית דורונא מעילא לתתא, הא ידעין דההוא דורונא דמלכא נחית מעילא לרחימא דמלכא דאיהו לתתא. כך, בקדמיתא אדם סליק בדרגוי מתתא לעילא, וכדין קרבן ליהו"ה, מן הבהמה מן הבקר, נחית בדרגוי מעילא לתתא, וכדין קרבנכם, בגיני כך כתיב (שיר ה ב) אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי, היינו אדם, וקרבן ליהו"ה, אכלו רעים, היינו מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן, וכדין תקריבו את קרבנכם. אתו רבי יצחק ורבי יהודה ונשקוה על רישיה, אמרו בריך רחמנא דזכינא למשמע דא, וברוך רחמנא דלא אתאבידו מלין אליו בההוא סבא, קמו ואזלו, עד דהוו אזלי חמו חד גפן נטיע בחד גנא. פתח ההוא ינוקא ואמר, אסרי לגפן עירה ולשורקה בני אתוננו, האי קרא רזא עלאה הוא, אסרי, אסר מבעי ליה, עירה, עיר מבעי ליה, אלא רזא הוא לדרדקי דאינון בני רב, לאסתמרא מההוא גירא דעיר, ושמא קדישא אתכליל תמן י"ה. וכמה דהכא אתרמיז שמא קדישא, הכי נמי ולשרקה, שורק מבעי ליה, אתכליל תמן ו"ה, בני בן מבעי ליה, שורק, כדכתיב (ירמיה ב כא) ואנכי נטעתיך שורק, בן, כמה דאת אמר (זכריה ט ט) בן אתונות, אמאי שורקה, ואמאי בני, אלא כמה דאית שמא קדישא לאכפיא לעיר, הכי נמי אית שמא קדישא לאכפיא חילא אחרא דאיהו חמרא, דאלמלא דשמא קדישא אתרמיז הכא, הוו מטרטישי עלמא, י"ה בחילא דא (ס"א וי"ה) ו"ה בחילא דא, לאסתמרא עלמא מנייהו, ולאסתמרא בר נש דלא ישלטון ביה בעלמא. אסרי לגפן, מאי גפן, דא כנסת ישראל, אמאי אתקריאת גפן, אלא מה גפן לא מקבלא עלה נטיעא אחרא, הכי נמי כנסת ישראל לא מקבלא עלה אלא לקב"ה, ובגין כנסת ישראל אתכפייין קמה כל חילין אחרנין, ולא יכלין לאבאשא ולשלטאה בעלמא, ועל דא אטיל קרא שמא קדישא בינייהו בהאי גיסא ובהאי גיסא, בני אתוננו, דאתעקר בגין ההוא שורק, כמה דאת אמר ואנכי נטעתיך שורק וגו'. כבס ביין לבושו וגו', כבס

כובס מבעי ליה, אלא כבס, מיומא דאתברי עלמא, ומאן איהו דא מלכא משיחא לתתא, ביין סטר שמאלא, ובדם ענבים סטר שמאלא לתתא, וזמין מלכא משיחא

זוהר חלק א דף רמ/א

לשלטאה לעילא על כל חילין אחרנין דעמין עעכו"ם, ולתברא תוקפיהון מעילא ומתתא. דבר אחר, כבס ביין לבושו, כגוונא דהאי חמרא אחזי חידו וכוליה דינא (לעמין עעכו"ם), הכי נמי מלכא משיחא יחזי חידו לישראל, וכוליה דינא לעמין עעכו"ם. כתיב (בראשית א ג) ורוח אלהי"ם מרחפת על פני המים, דא רוחא דמלכא משיחא, ומן יומא דאתברי עלמא אסחי לבושיה בחמרא עלאה. חמי מה כתיב בתריה, חכלילי עינים מיין ולבן שנים מחלב, דא חמרא עלאה דמרוי דאורייתא מניה שתי, ולבן שנים מחלב, דהא אורייתא יין וחלב, תורה שבכתב ותורה שבעל פה. כתיב (תהלים קד טו) ויין ישמח לבב אנוש, (ס"א אמאי, בגין דמאתר דחזוה קאתי, ומאן הוא, סופיה דקרא) להצהיל פנים משמן, ודאי מאתר דאתקרי שמן, תא חזי שירותא דחמרא חזוה הוא, אתר דכל חידו מניה נפקא, וסופיה דינא, מאי טעמא, בגין דסופא דיליה אתר כנישו דכלא דינא הוא, וביה אתדן עלמא, ועל דא שירותא חזוה וסופא דינא, בגיני כך להצהיל פנים משמן, מאתר דכל חזוה מניה נפקא. ולחם לבב אנוש יסעד, מאן לחם, אלא לחם עלמא סעיד (סמיד), ואי תימא דביה תלייא סעידו דעלמא בלחודוי, לאו הכי דהא ליליא בלא יומא לא אשתכח, ולא בעי לאפרשא לון, ומאן דאפריש לון יתפרש מחיין, והיינו דכתיב (דברים ח ג) למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, בגין דלא בעי לאתפרשא. ואי תימא דוד היך קאמר ולחם לבב אנוש יסעד, הואיל ולא תלייא ביה בלחודוי סעידו דעלמא, אלא דייקא דמלה, ולחם, וא"ו איתוסף, כמו ויהו"ה, ועל דא כלא אשתכח כחדא. תא חזי מאן דמברך על מזונא, לא יברך על פתורא ריקניא, ובעי נהמא לאשתכחא על פתורא, וכסא דחמרא בימינא, מאי טעמא, בגין לקשרא שמאלא בימינא, ונהמא דיתברך מנייהו, ולא תקשרא בהו, ולמהויה כלא חד קשורא, לברכא שמא קדישא כדקא יאות, דהא לחם אתקשר ביין, ויין בימינא, וכדין ברכאן שריין בעלמא, ופתורא אשתלים כדקא יאות. אמר רבי יצחק, אלמלא לא אזדמן לן אורחא דא, אלא למשמע מלין אלין די לן, אמר רבי יהודה, יאות הוא להאי ינוקא דלא ינדע כל האי, ואנא מסתפינא עליה אי יתקיים בעלמא בגין האי, אמר רבי יצחק ולמה, אמר ליה בגין דהאי רביא יכיל לאסתכלא באתרא דלית רשו לבר נש לאסתכלא ביה, ומסתפינא עלוי דעד לא ימטי לפרקוי ישגח ויסתכל ויענשון ליה. שמע ההוא ינוקא, אמר לא מסתפינא מעונשא לעלמין, דהא בשעתא דאסתליק אבא מעלמא בריך לי וצלי עלי, וידענא דזכותא דאבא יגין עלי, אמרו ליה ומאן הוא אבוך, אמר (נ"א ליתא רב יהודה) בריה דרב המנונא סבא, נטלו ליה וארכבוהו על כתפייהו תלת מילין, קרו עליה (שופטים יד יד) מהאוכל יצא מאכל ומעז יצא מתוק וגו', אמר לון ההוא ינוקא, מלה אתא לידייכו פרישו לה, אמרו ליה, קב"ה זמין לן ארחא דחיי, אימא אנת. פתח ואמר, מהאוכל יצא מאכל ומעז יצא מתוק, האי קרא אסמכתא אית לן ביה, מהאוכל דא צדיק, דכתיב (משלי יג כה) צדיק אוכל לשובע נפשו, צדיק אוכל ודאי, ונטיל כלא, אמאי, לשובע נפשו, למיהב שבעא לההוא אתר דאקרי נפשו דדוד, יצא מאכל, דאלמלא ההוא צדיק לא יפוק מזונא לעלמין, ולא יכיל עלמא לקיימא (ביה), ומעז יצא מתוק, דא יצחק דברייך ליעקב, מטל השמים ומשמני הארץ. תו, אף על גב דכלא חד, אלמלא תוקפא דדינא קשיא, לא נפקא דבש, מאן דבש, דא תורה שבעל פה, דכתיב (תהלים יט יא) ומתוקים מדבש ונפת צופים, ומעז דא תורה שבכתב, דכתיב (שם כט יא) יהו"ה עז לעמו יתן, יצא מתוק דא תורה שבעל פה.

זוהר חלק א דף רמ/ב

אזלו כחדא תלת יומין, עד דמטו לטורסא דקירא דאמיה, כיון דחמאת לון אתקינת ביתא, ויתבו תמן תלת יומין אחרנין, ברכוהו ואזלו, וסדרו מלין קמיה דרבי שמעון, אמר ודאי ירותת אורייתא אחסין, ואלמלא זכותא דאבהן יתענש מלעילא, אבל קב"ה לאינון דאזלין בתר אורייתא, אחסינו לה אינון ובנייהו לעלמין, הדא הוא דכתיב (ישעיה נט כא) ואני זאת בריתי אותם אמר יהו"ה רוחי אשר עליך וגו':

זבולון לחוף ימים ישכון והוא לחוף אניות וירכתו וגו', רבי אבא פתח, (תהלים מה ו) חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך, וכי דא הוד והדר למיזן זיינא ולאזדרזא בהאי, מאן דאשתדל באורייתא ואגח קרבא באורייתא וזריו גרמיה בה דא הוא שבחא (דמריה), דא הוא הוד והדר, ואת אמרת חגור חרבך, אלא ודאי עקרא דמלה, את קיימא קדישא יהב קב"ה ורשים ליה בבני נשא, בגין דינטרון ליה ולא יפגמון ליה בפגימו להאי רשימא דמלכא, ומאן דפגים ליה, הא קאים לקבליה (ויקרא כו כה) חרב נקמת נקם ברית, לנקמא נוקמא דברית קדישא דאתרשים ביה והוא פגים ליה. ומאן דבעי לנטרא האי אתר, יזדרזו ויתקן גרמיה, וישוי לקבליה בשעתא דיצרא בישא יתקף עלוי, להאי חרב דקיימא על ירך, לאתפרעא ממאן דפגים האי אתר, וכדין חגור חרבך על ירך גבור, גבור איהו גבור אתקרי, ועל דא הודך והדרך. דבר אחר, חגור חרבך על ירך גבור, מאן דנפיק בארחה יתקן גרמיה בצלותא דמאריה, ויזדרזו בהאי צדק חרב עלאה בצלותא ובעותין עד לא יפוק לארחה, כדכתיב (תהלים פה יד) צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. תא חזי זבולון נפיק תדירא לשבילין וארחין, ואגח קרבין, ואזדרזו בהאי חרב עלאה בצלותא ובעותין עד לא נפיק בארחה, וכדין נצח עמין ואתתקף עלייהו. ואי תימא יהודה הא אתתקן בהאי לאגחא קרבין, ותקוניה בהאי חרב, אמאי זבולון, אלא תא חזי, הני תריסר שבטין כלהו תקונא דמטרוניתא הוו. תרין תקונין דנוקבי אמר שלמה בשיר השירים, חד לרעיא עלאה יובלא, וחד לכלה שנת השמיטה, חד תקונא לעילא וחד תקונא לתתא. עובדא דבראשית הכי הוא נמי בהני תרי אתרי, חד עובדא לעילא וחד עובדא לתתא, ועל דא פתיחא דאורייתא בב', עובדא דלתתא כגוונא דלעילא, דא עבד עלמא עלאה, ודא עבד עלמא תתאה, כגוונא דא תרין תקונין דנוקבי קאמר שלמה, חד לעילא וחד לתתא, חד לעילא בתקונא עלאה דשמא קדישא, חד לתתא בתקונא תתאה כגוונא דלעילא. תא חזי, זכאה חולקיה דיעקב קדישא דזכה להאי, והא אתמר מיומא דאתברי עלמא לא אשתכח ערסא שלימתא כערסיה דיעקב, ובשעתא דבעא לאסתלקא מעלמא, כדין הוה שלים בכל סטרוי, אברהם מימיניה יצחק משמאליה הוא באמצעיתא, שכינתא קמיה, כיון דחמא יעקב האי, קרא לבנוי ואמר לון האספו, בגין דישתכח תקונא דלעילא ותתא. תא חזי רזא דמלה, תרין תקונין אשתכחו תמן, חד עלאה וחד תתאה, למהוי כלא שלים כדקא יאות. תקונא עלאה תקונא סתים וגליא, דהא תקונא דיובלא איהו, ההוא דאמר שלמה בשיר השירים כדקאמרן, רישא סתים הוה דלא אתגלייא הכא, ולא יאות לאתגלייא, דרועין וגופא אתגליין, והא ידיעין, שוקין סתימו ולא אתגליין, מאי טעמא, בגין דנבואה לא שריא אלא בארעא קדישא, ותקונא דא סתים וגלייא. תקונא אחרא תתאה תקונא דכלה דקאמר שלמה בשיר השירים, האי תקונא דאתגלייא יתיר, ותקונא דא בתריסר שבטין

זוהר חלק א דף רמא/א

דאינון תחותה, ותקונא דגופא דילה. פתח רבי אבא ואמר, (מ"א ז כג) ויעש את הים מוצק וגו', וכתיב (שם כה) עומד על שני עשר בקר, שלשה פונים צפונה, ושלשה פונים ימה, ושלשה פונים נגבה וגו', והים עליהם מלמעלה וגו', וכתיב (שם מד) ואת הבקר שנים עשר תחת הים וגו', עומד

על שני עשר בקר, הכי הוא ודאי, דדא ים מתקנא בי"ב בתרין עלמין, בתריסר לעילא רתיכין ממנן לעילא, בתריסר לתתא תריסר שבטין. כיון דחמא יעקב תקונא עלאה, וחמא שכינתא קאים לקבליה, בעא לאשלמא תקונהא, קרא לבנוהי תריסר, ואמר לון האספו, אתקיננו גרמייכו לאשלמא מהימנותא. תא חזי, תריסר שבטין בד' דגלין, בד' סטרין, דשלשה פונים צפונה, ושלשה פונים ימה, ושלשה פונים נגבה, ושלשה פונים מזרחה, והים עליהם, והכי הוא ודאי, תלת שבטין לכל סטר לד' רוחי עלמא, תלת שבטין לדרועא דימינא, ותלת שבטין לדרועא דשמאלא, ותלת שבטין לירכא ימינא, ותלת שבטין לירכא שמאלא, וגופא דשכינתא עליהו, הדא הוא דכתיב והים עליהם. מאי טעמא תלת שבטין לדרועא, ותלת שבטין לירכא, וכן לכלא, אלא רזא דמלה, תלת קשרין אינון בדרועא ימינא, ותלת בשמאלא, ותלת בירכא ימינא, ותלת קשרין בירכא שמאלא, אשתכחו תריסר קשרין לארבע סטרין, וגופא עליהו, אשתכחו תליסר עם גופא, כגוונא דלעילא, מנא לן, דכתיב כל אלה שבטי ישראל שנים עשר, וזאת, בגין דבה אשתלים חושבנא, כמה דאתמר והים עליהם מלמעלה. שבעה עיני יהו"ה (זכריה ד י), אינון שבעה עיני העדה, שבעין סנהדרין, שעהא כמה דכתיב, (במדבר ב ט) כל הפקודים למחנה יהודה מאת אלף וגו', כל הפקודים למחנה ראובן, וכן לכלהו. ואי תימא במצרים בסליקו דיעקב מעלמא, דאשתכח שלימו בההיא שעתא, כולי האי אן הוא, ודאי שבעין נפשין הוו, וכל אינון דאולידו בשבע עשרה שנין דלית לון חושבנא, כמה דכתיב (שמות א ו) בני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד, וכתיב (תהלים מ יג) עצמו משערות ראשי, זכאה חולקיה דיעקב שלימא, דהוא אשתלים לעילא ותתא. אמר רבי אלעזר, ודאי הכי הוא, אבל בתקונא עלאה דיובלא, היך אשתכח כולי האי, אמר ליה, אריא כיון דסדר רגלוי למיעאל בכרמא, מאן איהו דעייל בהדיה. פתח רבי אלעזר ואמר, (איוב כג יג) והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש, האי תקונא עלאה הוא כלא חד, לא הוי ביה פרודא כהאי תתאה, דהא כתיב (בראשית ב י) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, ואף על גב דאית ביה פרודא, כד יסתכלון מלי כלא סלקא לחד, אבל האי תקונא עלאה דיובלא קיימא על תריסר, כהאי תתאה. ואף על גב דאיהו חד, האי חד אשלים לכל סטר, בהאי סטר ובהאי סטר, אינון שית סטרין עלאין תריסר הוו, דכל חד אוזיף לחבריה ואתכליל מניה, ואשתכחו תריסר, וגופא וכלא קיימא על תריסר, מאן גופא, דא יעקב והא אתמר, אלא רישא וגופא בחז קיימי. תו תריסר, תלת קשרין דדרועא ימינא חס"ד חסדים, תלת קשרין דדרועא שמאלא גבורות, תלת קשרין בירכא ימינא נצ"ח נצחים, תלת קשרין בירכא שמאלא הו"ד והודות, הא תריסר, וגופא קיימא עליהו, הא תליסר. תו, בתליסר מכילן אורייתא אתפרש, וכלא חד מעילא לתתא ביחודא, עד ההוא אתר דקיימא על פרודא. שבעה עינין עלאין, אלין דכתיב (זכריה ד י) עיני יהו"ה המה משוטטים, דכורין, דהא אתר דזכורא איהו הכא, (דה"ב טז ט) עיני יהו"ה משוטטות, בתקוני שכינתא לתתא, אתר דנוקבא (ז"ח ל"ג קיימא), שבעה עינין עלאין, לקביל הא דכתיב (דה"א כט יא) לך יהו"ה

זוהר חלק א דף רמא/ב

הגדולה והגבורה וגו', האי אתר אשלים לכל סטר. תו שעהא, כמה דכתיב (תהלים קו ב) מי ימלא גבורות יהו"ה, הדא הוא דכתיב (שם מ יג) עצמו משערות ראשי, וכתיב (איכה ג כב) חסדי יהו"ה כי לא תמנו וגו'. ותקונין אלין אסתלקו (מאתר) לאתר אחרא, ואף על גב דהכא אתמר טפי, ואסתליק במתקלא עלאה ותתאה, ושלמה מלכא אמרן, ואצטריכנא לפרשדיא לון, זכאה חולקיהון דצדיקיא יתיר, דידיעין ארחא דקב"ה, והכא כלא אתגלייא לידעי מדין. אמר רבי יהודה, זבולן ויששכר תנאי עבדו, חד יתיב ולעי באורייתא, וחד נפיק ועביד פרקמטיא ותמיך ליששכר, דכתיב (משלי ג יח) ותומכיה מאושר, והוה פריש בימי למעבד פרקמטיא, וחולקיה הכי הוה, דהא ימא הוה אחסנתיה, ובגיני כך קרי ליה ירך, דדרכיה דירך לנפקא ולמיעל, הדא הוא דכתיב

(דברים לג יח) שמח זבולון בצאתך ויששכר באהלך. לחוף ימים ישכון, באינון פרישי ימים למעבד פרקמטיא, לחוף ימים, אף על גב דחד ימא הוה ליה באחסנתיה, בתרין ימין שרייא, רבי יוסי אמר, כל שאר ימין הוה מהדרן קרפולין בימא דיליה, והוא לחוף אניות, אתר דכל ארבין משתכחין למעבד סחורתא. וירכתו, אמר רבי חזקיה, ירכתיה דיליה מטי על ספר צידון, ותחומא פריש להווא אתר, ופרקמטיא דכל מארי סחורתא סחרין ותייבין בסחורתיהו להווא אתר. רבי אחא אמר, כתיב (ויקרא ב יג) ולא תשבית מלח ברית אלהי"ך מעל מנחתך, על כל קרבנך תקריב מלח, וכי אמאי מלח, אלא בגין דאיהו ממרק ומבשם מרירא לאטעמא, ואי לאו הוי מלחא, לא יכיל עלמא למסבל מרירא, הדא הוא דכתיב (ישעיה כו ט) כי כאשר משפטיך לארץ, צדק למדו יושבי תבל, וכתיב (תהלים פט טו) צדק ומשפט מכון כסאך, ומלח איהו ברית דעלמא קיימא ביה, דכתיב (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי, בגין כך אקרי ברית אלהי"ך, ואקרי ים המלח, וימא אקרי על שמייה. רבי חייא אמר, כתיב (תהלים יא ז) כי צדיק יהו"ה צדקות אהב, דא מלחא בימא (ס"א במיאי), ומאן דפריש לון גרים לגרמיה מיתה, בגין כך כתיב לא תשבית מלח, דהא דא בלא דא לא אזלא. אמר רבי אחא, ים חד הוא, ואקרי ימים, אלא אתר אית בימא דאיהו מיין צלילן, ואתר דאית ביה מיין מתיקן, ואתר דאית ביה מיין מרירן, בגין כך ימים קרינן, ועל דא לחוף ימים. אמר רבי אבא, כל שבטא ושבטא, וכל חד וחד, קשרא חד מאינון קשרין דמתחברן בגופא. רבי אבא הוה יתיב ליליא חד וקם למלעי באורייתא, עד דהוה יתיב אתא רבי יוסי ובטש אפתחא, אמר סיפטא בטופסרא קפטלאי שכיחי, יתבו ולעו באורייתא, אדהכי קם בריה דאושפיזא ויתיב קמייהו, אמר לון מאי דכתיב (יהושע ב יג) והחיייתם את אבי ואת אמי וגו', וכתיב ונתתם לי אות אמת, מאי קא בעאת מנייהו, אמר רבי אבא יאות שאלת, אבל אי שמעת מידי אימא ברי. אמר תו שאלתא, דהא אינון יהבו לה מה דלא בעאת מנייהו, דכתיב את תקות חוט השני הזה תקשרי בחלון וגו', אלא הכי אוליפנא, היא בעאת סימנא דחיי, דכתיב והחיייתם את אבי וגו', ואמרה סימנא דחיי לא שרייא אלא באות אמת, ומאי איהו אות אמת, דא את ו', בגין דביה שריין חייין, הכי אוליפנא סימנא דמשה קא בעאת. ואינון אמאי יהבו לה תקות חוט השני, אלא אינון אמרי משה הא אסתלק מעלמא, דהא אתכניש שמשא, והא מטא זמנא דסיהרא למשלט, סימנא דסיהרא אית לן למיהב לך, ומאי איהו תקות חוט השני הזה, כמה דאת אמר (שיר ד ג) כחוט השני שפתותיך, סימנא דיהושע יהא גבך, בגין דשולטנותא דסיהרא השתא, קמו רבי אבא ורבי יוסי

זוהר חלק א דף רמב/א

ונשקוהו, אמרו ודאי זמין אנת למהוי ריש מתיבתא או גברא רבא בישראל, ומנו רבי בון. תו שאיל ואמר, בנוי דיעקב כלהו תריסר שבטין, אתסדרו לתתא כגוונא דלעילא, אמאי אקדים בברכאן זבולון ליששכר תדיר, והא יששכר אשתדלותיה באורייתא, ואורייתא אקדים בכל אתר, אמאי אקדים ליה זבולון בברכאן, אבוי אקדים ליה, משה אקדים ליה. אלא זבולון זכה על דאפיק פתא מפומיה ויהב לפומיה דיששכר, בגיני כך אקדים ליה בברכאן, מהכא אוליפנא, מאן דסעיד למריה דאורייתא, נטיל ברכאן מעילא ותתא, ולא עוד אלא דזכי לתרי פתורי, מה דלא זכי בר נש אחרא, זכי לעותרא דיתברך בהאי עלמא, וזכי למהוי ליה חולקא בעלמא דאתי, הדא הוא דכתיב זבולון לחוף ימים ישכון, והוא לחוף אניות, כיון דכתיב לחוף ימים, אמאי והוא לחוף אניות, אלא לחוף ימים בעלמא דין, לחוף אניות בעלמא דאתי, כמה דאת אמר (תהלים קד כו) שם אניות יהלכון וגו', דתמן הוא נגידו דעלמא דאתי. פתח ואמר, (שיר ג ה) השבעתי אתכם בנות ירושלם אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני, וכי מאן קריב למלכא ככנסת ישראל, דאיהי אמרת אם תמצאו את דודי מה תגידו לו, אלא בנות ירושלם, אלין אינון נשמתהון דצדיקייא, דאינון קריבין למלכא תדיר, ומודעין למלכא בכל יומא עסקוי דמטרוניתא. דהכי

אוליפנא, בשעתא דנשמתא נחתת לעלמא, כנסת ישראל עאלת עלה בקיומא דאומאה, דיחוי למלכא ויודע ליה רחמותא דילה לגביה, בגין לאתפייסא בהדיה, ובמה, בגין דחיובא על בר נש ליחדא שמא קדישא, בפומא בלבא בנפשא, ולקשרא כלא כשלהובא דאתקשרא בטיפסא, ובהווא יחודא דעביד גרים לאתפייסא מלכא במטרוניא, ואודע ליה למלכא רחמותא דילה לגביה. דבר אחר, בנות ירושלם אלין תריסר שבטין, דתנינן ירושלם על תריסר טורין קיימא, ומאן דאמר על שבעה לא קאמר לאשלמא שלימו, ואף על גב דכלא חד, דאית שבעה, ואית ארבעה, ואית תריסר, וכלא חד, ודאי על תריסר טורין קיימא, תלת טורין לסטרא דא, ותלת טורין לסטרא דא, וכן לארבע זווין, וכדין אתקרי חיה, כמה דאת אמר (יחזקאל י טו) היא החיה אשר ראיתי תחת אלה"י ישראל. ואלין אקרון בנות ירושלים, בגין דקיימא עלייהו, ואינון סהדי סהדותא למלכא על כנסת ישראל, הדא הוא דכתיב (תהלים קכב ד) שבטי יה עדות לישראל להודות לשם יהו"ה, אמר רבי יהודה, זכאה חולקיהון דישאל דידעי אורחוי דקב"ה, עלייהו כתיב (דברים יד ב) כי עם קדוש אתה ליהו"ה אלהיך ובך בחר יהו"ה וגו':

יששכר חמור גרם רובץ בין המשפתיים, אמר רבי אלעזר, וכי יששכר חמור אקרי, אי בגין דאשתדל באורייתא נקרייה ליה סוס, או אריה, או נמר, אמאי חמור. אלא אמרו, בגין דחמור נטיל מטולא ולא בעיט במאריה כשאר בעירי, ולא אית ביה גסות הרוח, ולא חייש למשכב באתר מתתקן, אוף הכי יששכר דאשתדלותיה באורייתא, נטיל מטולא דאורייתא, ולא בעיט ביה בקב"ה, ולא אית ביה גסות הרוח, כחמור דלא חייש ליקרא דיליה, אלא ליקרא דמריה (ס"א דרביה), רובץ בין המשפתיים, כדאמרינן ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל:

דבר אחר, יששכר חמור גרם רובץ וגו', פתח ואמר (תהלים כז א) לדוד יהו"ה אורי וישעי ממי אירא, יהו"ה מעוז חיי ממי אפחד, כמה חביבין אינון מלין דאורייתא, כמה חביבין אינון דמשתדלי באורייתא קמי קב"ה, דכל מאן דאשתדל באורייתא לא דחיל מפגעי עלמא, נטיר הוא לעילא, נטיר הוא לתתא, ולא עוד אלא

זוהר חלק א דף רמב/ב

דכפית לכל פגעי דעלמא, ואחית לון לעומקי דתהומא רבא. תא חזי, בשעתא דעאל ליליא, פתחין סתימין, וכלבי וחמרי שריין ושאטן בעלמא, ואתייהבת רשו לחבלא, וכל בני עלמא נימי בערסייהו, ונשמתהון דצדיקיא סלקין לאתענגא לעילא. כד אתער רוח צפון ואתפליג ליליא, אתערותא קדישא אתער בעלמא, ואתמר בכמה דוכתי, זכאה חולקיה דההוא בר נש דאיהו קאים בההיא שעתא ואשתדל באורייתא, כיון דאיהו פתח באורייתא, כל אינון זינן בישין אעיל לון בנוקבי דתהומא רבה, וכפית ליה לחמור, ונחית ליה בטפסרי דתחות עפרא, דזוהמי קסרא. בגיני כך יששכר דאשתדלותיה באורייתא, כפית ליה לחמור, ונחית ליה מההוא גרם המעלות דאיהו סליק לנזקא עלמא, ושוי מדוריה בין המשפתיים, בין זוהמי דטפסרי דעפרא:

תא חזי מה כתיב, וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול ויהי למס עובד, וירא מנוחה כי טוב דא תורה שבכתב, ואת הארץ כי נעמה דא תורה שבעל פה, ויט שכמו לסבול, למסבל עולא דאורייתא, ולדבקה בה יומי ולילי, ויהי למס עובד, למהוי פלח לקב"ה ולא תדבקה ביה, ולא תשא גרמיה בה. רבי שמעון ורבי יוסי ורבי חייא הוו קא אזלי מגלילא עלאה לטבריה, אמר רבי שמעון, ניהך ונשתדל באורייתא, דכל מאן דידע לאשתדל באורייתא ולא אשתדל, אתחייב בנפשיה, ולא עוד אלא דיהבין ליה עולא דארעא ושעבודא בישא, דכתיב ביששכר ויט שכמו לסבול, מהו ויט, סטא, כמה דאת אמר (ש"א ח ג) ויטו אחרי הבצע, מאן דסטא ארחיה

וגרמיה דלא למסבל עולא דאורייתא, מיד ויהי למס עובד. פתח רבי שמעון ואמר, (משלי ח כא) להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא, זכאין אינון בני עלמא אינון דמשתדלי באורייתא, דכל מאן דאשתדל באורייתא אתרחים לעילא ואתרחים לתתא, ואחסין בכל יומא ירותא דעלמא דאתי, הדא הוא דכתיב להנחיל אוהבי יש, מאי יש, דא עלמא דאתי, דלא פסק מימיו לעלמין, ונטל אגר טב עלאה דלא זכי ביה בר נש אחרא, ומאי איהו, י"ש, ובגיני כך רמיז לן שמא דיששכר דאשתדל באורייתא, יש שכר, דא הוא אגרא דאינון דמשתדלי באורייתא, י"ש. כתיב (דניאל ז ט) חזה הוית עד די כרסוון רמיו, ועתיק יומין יתיב וגו', חזה הוית עד די כרסוון רמיו, כד אתחרב בי מקדשא תרי כרסוון נפלו, תרי לעילא תרי לתתא, תרי לעילא, בגין דאתרחיקת תתאה מעלאה, כורסייא דיעקב אתרחיקת מכורסייא דדוד, וכורסייא דדוד נפלת, הדא הוא דכתיב (איכה ב א) השליך משמים ארץ. תרי כורסוון לתתא, ירושלם ואינון מארי דאורייתא, וכורסוון דלתתא כגוונא דכרסוון דלעילא, מריהון דאורייתא היינו כרסייא דיעקב, ירושלם היינו כורסייא דדוד, ועל דא כתיב עד די כרסוון ולא כרסייא, כורסוון סגיין נפלו, וכלהו לא נפלו אלא מעלבונה דאורייתא. תא חזי, כד אינון זכאי קשוט משתדלי באורייתא, כל אינון תוקפין דשאר עמין דשאר חילין, וכל חילין דלהון אתכפיין, ולא שלטי בעלמא, וישראל (נ"א וי"ש) אזדמן עלייהו, לסלקא לון על כלא, ואי לא חמור גרמא לון לישראל למיהך בגלותא, ולמנפל ביני עממיא ולמשלט עלייהו, וכל דא אמאי, בגין וירא מנוחה כי טוב ומתקנא קמיה, ויכיל למרווח בגינה כמה טבין וכמה כסופין, וסטא אורחיה דלא למסבל עולא דאורייתא, בגין כך ויהי למס עובד. כתיב (שיר ז יד) הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל מגדים חדשים גם ישנים וגו', הדודאים נתנו ריח (הדודאים) אלין אינון דאשכח ראובן, כמה דאת אמר (בראשית ל יד) וימצא

זוהר חלק א דף רמג/א

דודאים בשדה, ולא אתחדשן מלי דאורייתא אלא על ידוי בישראל, כמה דאת אמר (דה"א יב לג) ומבני יששכר יודעי בינה לעתים וגו'. ועל פתחינו כל מגדים, אינון גרמו למהוי על פתחינו, על פתחי בתי כנסיות ובתי מדרשות, כל מגדים. חדשים גם ישנים, כמה מלי חדתאן ועתיקין דאורייתא דאתגליין על ידיהו, לקרבא לישראל לאבוהון דלעילא, הדא הוא דכתיב (שם) לדעת מה יעשה ישראל. דודי צפנתי לך (שיר ז יד), מהכא אוליפנא, כל מאן דאשתדל באורייתא כדקא יאות, וידע למחדי מלין, ולחדותי מלין כדקא יאות, אינון מלין סלקין עד כורסייא דמלכא, וכנסת ישראל פתח לון תרעין וגניז לון, ובשעתא דעאל קב"ה לאשתעשעא עם צדיקייא בגנתא דעדן, אפיקת לון קמיה וקב"ה מסתכל בהו וחדדי, כדין קב"ה מתעטר בעטרין עלאין וחדדי במטרונייתא, הדא הוא דכתיב חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך, ומההיא שעתא מלוי כתיבין בספרא, הדא הוא דכתיב (מלאכי ג יז) ויכתב ספר זכרון לפניו, זכאה חולקיה מאן דאשתדל באורייתא כדקא יאות, זכאה הוא בהאי עלמא וזכאה הוא בעלמא דאתי. עד הכא שולטנותא דיהודה, דרועא דאתכליל בכלא, בחילא דכל סטרין, תלת קשרין דדרועא לאתגברא על כלא:

דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל, רבי חייא אמר, האי קרא הכי אית ליה למימר, דן ידין לשבטי ישראל, או דן ידין לשבטי ישראל כאחד, מהו דן ידין עמו, ולבתר כאחד שבטי ישראל, אלא דן הוא דכתיב ביה (במדבר י כה) מאסף לכל המחנות, דהוא ירכא שמאלא ואזיל לבתרייתא. תא חזי כיון דיהודה וראובן נטלין, ליואי וארונא פרשין דגלין, ונטיל דגלא דאפרים דאיהו למערב, ירכא ימינא נטיל בקפסירי קסטא. ואי תימא זבולן דאיהו עאל ונפיק, דכתיב ביה (דברים לג יז) שמח זבולן בצאתך, וכתיב וירכתו וגו', אלא ודאי יהודה אתכליל מכלא, תא חזי מלכו דלעילא אתכליל מכלא, ויהודה איהו מלכו תתאה, כמה דמלכו עלאה אתכליל מכלא, הכי נמי מלכו תתאה אתכליל מכלא, מגופא ומירכא, בגין לאתגברא בתוקפיה. כתיב (שם ב) מימינו אש דת למו,

אורייתא מסטרא דגבורה אתייהיב, וגבורה אתכליל בימינא ובגופא ובירכא ובכלא, הכי נמי סדרא קדמאה יהודה איהו מלכו דאתי מסטרא גבורה, ואתכליל בימינא בגופא ובירכא, בכלא אתכליל כמה דמלכו דלעילא אתכליל מכלא. סדרא תניינא ראובן דאיהו לסטר דרום, ודרום איהו ימינא, וכל חילא דימינא יהודה נטיל ליה, בגין דראובן אתאביד מניה מלכו, כמה דאת אמר פחוז כמים אל תותר, ונטיל ליה יהודה ואתגבר בתוקפא דימינא דהוה מראובן, וכן כתיב בדוד (תהלים קי א) נאם יהו"ה לאדנ"י שב לימיני, בגין דשמאלא אתכליל בימינא ואתתקיף בחיליה, הדא הוא דכתיב (שם קיח טו) ימין יהו"ה עושה חיל וגו', יהודה וראובן תרין דרועין הוו. סדרא תליתאה אפרים דאיהו ירכא ימינא, ונטלא קמי שמאלא תדיר, ודן (דא) דאיהו ירכא שמאלא נטיל לבתרייתא, ועל דא הוא המאסף לכל המחנות לצבאותם, ואזיל לבתרייתא, יהודה נטיל חילא בתרין דרועין, בגין דראובן דאיהו ימינא אתאביד מניה בכירותא כהונתא ומלכותא, ועל דא כתיב ביהודה (דברים לג ז) ידיו רב לו ועזר מצריו תהיה. תא חזי, כתיב (מ"א י יח) ויעש המלך שלמה כסא שן גדול, כרסייא דשלמה עבד ליה כגוונא דלעילא, וכל דיוקנין (דהכא) דלעילא עבד הכא, ועל דא כתיב (דה"א כט כג) וישב שלמה על כסא יהו"ה למלך, מלך מלה סתימא הוא, וכן (מ"א ב יב) ושלמה ישב על כסא דוד אביו, ותכון מלכותו מאד, דקיימא סיהרא באשלמותא. דן ידין עמו בקדמיתא, ולבתר שבטי ישראל, כאחד כיחודו של עולם,

זוהר חלק א דף רמג/ב

כמה דהוה בשמשון, דאיהו יחידאי עביד דינא בעלמא, ודאין וקטיל כחדא, ולא אצטריך סמך. דן ידין עמו, רבי יצחק אמר, דן היינו חויא, כמין על אורחין ושבילין, ואי תימא דעל שמשון בלחודוי הוא, אוף הכי נמי לעילא, דא הוא נחש אחרא (ס"א נחש זוטא, מאסף לכל המחנות, וכמין לאורחין ושבילין, לבתר חילין ומשיריין, מהכא נפקי אינון דכמאן לבני נשא על חובין דרמין להו לאחורא בתר כתפיהו. אמר רבי חייא, נחש הקדמוני לעילא, עד דלא יתבסם בחמרא דחידו. נחש עלי דרך, תא חזי, כמה דאית דרך לעילא, הכי נמי אית דרך לתתא, ומתפרשא ימא לכמה אורחין בכל סטר, ואית אורחא חד דאתי ואסגי ימא, ורבי נונין בישין לזנייהו, כמה דאפיקו מיין לתתא נונין טבין נונין בישין נוני עורדעניא, כגוונא דא נונין בישין לזנייהו. וכד משתמטי מארחא דימא, אתחזון רכבין על סוסייהו, ואלמלא דהאי חויא דאיהו כניש לכל משיריין, כמין לסוף ארחין ובדר לון לאחורא, הוו מטשטשי עלמא. מסטרא דהני נפקין חרשין לעלמא, תא חזי בבלעם כתיב, (במדבר כד א) ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים, בגין דאינון קיימין ללחשא בחרשי עלמא. חמי מה כתיב, יהי דן נחש עלי דרך, מאי עלי דרך, אלא נחש מאן דאשתדל אבתריה אכחיש פמליא דלעילא, ומאי איהו, ההוא דרך עלאה דנפיק מלעילא, כמה דאת אמר (ישעיה מג טז) הנותן בים דרך וגו', נחש מאן דאשתדל אבתריה כאילו אזיל על ההוא דרך עלאה לאכחשא ליה, בגין דמההוא דרך אתזנו עלמין עלאי. ואי תימא דן אמאי איהו בדרגא דא, אלא כדכתיב (בראשית ג כד) ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים, הכי נמי הנושך עקבי סוס וגו', בגין לנטרא ליה לכל משריין. אמר רבי אלעזר, תקוונא דכורסייא איהו, תא חזי, כרסייא דשלמא מלכא חד חויא מרפרף בקטורי שרביטא לעילא מאריותא. כתיב (שופטים יג כה) ותחל רוח יהו"ה לפעמו במחנה דן וגו', תא חזי, שמשון נזיר עולם הוה, ופריש עלמא איהו, ואתגבר ביה חילא תקיפא, והוא הוה חויא בהאי עלמא לקבל עמין עכו"ם, דהא אחסנת חולקא דברכתא דדן אבוהי ירית, דכתיב יהי דן נחש עלי דרך וגו'. אמר רבי חייא, נחש ידיעא, שפיפון מאי ניהו, אמר ליה רזא דתקוונא דחרשין דנחש איהו, שפיפון הכי נמי, ההוא רשע דבלעם בכלא הוה ידע, תא חזי, כתיב (במדבר כג ג) וילך שפי, לזמנין בהאי ולזמנין בהאי. ואי תימא דן לאו דרגיה בהאי, הכי הוא ודאי, אלא אתמנא על דרגא דא, (להווא) למהוי סטרא בתרייתא, ושבחא איהו דיליה, ממנן דמלכא בהאי וממנן על האי, ויקרא איהו לכל אינון ממנין, וכרסייא דמלכא

בכל אינון ממנן אתתקן. בכל הני ממנן, תחותייהו מתפרשן אורחין ודרגין הן לטב הן לביש, וכלהו אתאחדן בהני תקוני דכרסייא, ובגיני כך דן לסטר צפון, בנוקבא דתהומא רבא, דסטר צפון כמה חבילי טריקין אזדמנן תמן, וכלהו טפסירא דקסטרא לאבאשא עלמא, בגיני כך צלי יעקב, ואמר:

לישועתך קויתי יהו"ה, בכל שבטין לא קאמר לישועתך, אלא בהאי, בגין דחמא ליה תוקפא תקיפא דחויא, מרחשא דדינא לאתגברא. רבי יוסי ורבי חזקיה הוו אזלי, למחמי לרבי שמעון בקפוטקיא, אמר רבי חזקיה, האי דאמרינן לעולם יסדר בר נש שבחא דמריה ולבתר יצלי צלותיה, האי מאן דלביה טריד ובעי לצלאה צלותיה, ואיהו בעקו ולא יכיל לסדרא שבחא דמריה כדקא יאות, מאי הוא. אמר ליה אף על גב דלא יכיל לכוונא לבא ורעותא, סדורא ושבחא דמריה אמאי גרע, אלא יסדר שבחיה דמאריה אף על גב

זוהר חלק א דף רמד/א

דלא יכיל לכוונא, ויצלי צלותיה, הדא הוא דכתיב (תהלים יז א) תפלה לדוד שמעה יהו"ה צדק הקשיבה רנתי, שמעה יהו"ה צדק בקדמיתא, בגין דאיהו סדורא דשבחא דמריה, ולבתר הקשיבה רנתי האזינה תפלתי, מאן דיכיל לסדרא שבחא דמריה ולא עביד, עליה כתיב (ישעיה א טו) גם כי תרבו תפלה אינני שומע ידיכם וגו'. כתיב (שמות כט לט) את הכבש האחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים, תפלות כנגד תמידין תקנום, תא חזי, באתערותא דלתתא אתער הכי נמי לעילא, ובאתערותא דלעילא הכי נמי לעילא מניה, עד דמטי אתערותא לאתר דבעיא בוצינא לאדלקא ואדליק, ובאתערותא דתננא דלתתא אדליק בוצינא לעילא, וכד האי אדליק, (בוצינין) כלהו בוצינין אחרנין נדלקין, ומתברכאן מניה כלהו עלמין, אשתכח דאתערותא דקרבנא תקונא דעלמא, וברכאן דעלמין כלהו. הא כיצד, שארי תננא לסלקא, אינון דיוקנין קדישין דממנן על עלמא אתהנון (ס"א אתתקנון) לאתערא, ומתערין לדרגין בכסופא דלעילא, כמה דאת אמר (תהלים קד כא) הכפירים שואגים לטרף וגו', אלין מתערין לדרגין עלאין דעלייהו, עד דמטי אתערותא, עד דבעי מלכא לאתחברא במטרוניתא. ובכסופא דלתתא, נבעין מיין תתאין לקבלא מיין עלאין, דהא לא נבעין מיין עלאין, אלא באתערותא דכסופא דלתתא, וכדין תיאובתא אתדבק, ונבעין מיין תתאין לקבל מיין עלאין, ועלמין מתברכאן, ובוצינין כלהו דליקו, ועלאין ותתאין משתכחי בברכאן. תא חזי, כהני וליואי מתערין לאתחברא שמאלא בימינא, אמר רבי חזקיה, כלא הכי הוא ודאי, אבל הכי שמענא, כהני וליואי, דא אתער שמאלא ודא אתער ימינא, בגין דאתחברותא דדכורא לגבי נוקבא לאו איהו אלא בשמאלא וימינא, כמה דאת אמר, (שיר ב ו) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, וכדין אתחבר דכר בנוקבא, ותיאובתא אשתכח, ועלמין מתברכין, ועלאי ותתאי בחידו. ועל דא כהני וליואי מתערי מלה לתתא, לאתערא כסופא וחביבותא לעילא, דכלא תליא בימינא ושמאלא, אשתכח דקרבנא יסודא דעלמא, תקונא דעלמא, חידו דעלאין ותתאין, אמר רבי יוסי, ודאי שפיר קא אמרת, והכי הוא, והכי שמענא מלה ואנשינא לה, ואנא שמענא הא, וכלא בחד סלקא. השתא צלותא באתר דקרבנא, ובעי בר נש לסדרא שבחא דמריה כדקא יאות, ואי לא יסדר צלותיה, לאו צלותיה צלותא. תא חזי סדורא שלים דשבחא דקב"ה, מאן דידע ליחדא שמא קדישא כדקא יאות, דבהאי מתערין עלאין ותתאין, ונגדי ברכאן לכלהו עלמין. אמר רבי חזקיה, לא אשרי קב"ה לישראל בגלותא ביני עממיא, אלא בגין דיתברכון שאר עמין בגיניהון, דהא אינון נגדין ברכאן מלעילא לתתא כל יומא. אזלו, עד דהוו אזלו, חמו חד חויא דהוה קמסחר (אסטר) בארשא, סטו מארשא אתא בר נש אחרא לגבייהו, קטיל ליה חויא, אהדרו רישייהו וחמו ליה לההוא בר נש דמית, אמרו ודאי ההוא נחש שליחותא דמריה קא עביד, בריך רחמנא דשזביננא. פתח רבי יוסי ואמר, יהי דן נחש עלי דרך, אימתי הוה

דן נחש, ביומוי דירבעם, דכתיב (מ"א יב כט) ואת האחד נתן בדן. אמאי אתייהיב תמן, עלי דרך, על ההוא ארח דיתמנע, (ההוא דרך דסלקין), דלא יסלקון לירושלם, (ולא יסלקון תמן), ודא דן הוה לון נחש לישראל, עלי דרך, עלי דרך ודאי, כמה דאת אמר (שם כח) ויועץ המלך וגו', שפיפון עלי ארח, דעקיץ לון לישראל, וכלא לא הוה אלא עלי דרך ועלי אורחא, לאתמנעא מישראל דלא יסלקון לירושלם, למיחג חגייהו ולקרבא קרבנין ועלוון למפלח תמן.

זוהר חלק א דף רמד/ב

תא חזי, בשעתא דמטו ברכאן לידא דמשה לברכא לכלהו שבטים, חמא לדן דהוה קטיר בחוויא, אהדר קטר ליה באריה, הדא הוא דכתיב (דברים לג כב) ולדן אמר דן גור אריה יזנק מן הבשן, מאי טעמא, בגין (דאיהו) דיהא שירותא וסופא דד' דגלין קטיר ביהודה דאיהו מלכא, כמה דאת אמר, גור אריה יהודה, והוא שירותא דדגלין, וסופא דדגלין דן, דכתיב דן גור אריה וגו', למהוי שירותא וסופא קטיר בחז אחר:

לישועתך קויתי יהו"ה, רבי חייא אמר, (כדכתיב) כמה דאת אמר (שופטים יג ה) והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים, אמר רבי אחא, וכי אמאי קויתי, והא סליק הוה יעקב מעלמא בההוא זמנא מכמה שנין, אמאי אמר דאיהו מחכה לההוא ישועה, (ס"א אלא ודאי) אמר ליה, ודאי רזא דמלה, כדכתיב (שמות יז יא) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל, ישראל סתם, אוף הכא והוא יחל להושיע את ישראל, ישראל סתם, בגיני כך אמר לישועתך קויתי יהו"ה, אמר רבי חייא ודאי הכי הוא ושפיר, זכאה חולקהון דצדיקייא דידיעי לאשתדלא באורייתא, למזכי בה לחיין דלעילא, כמה דאת אמר, (דברים ל ב) כי היא חייך ואורך ימיך לשבת על האדמה וגו':

גד גדוד יגודנו והוא יגוד עקב, רבי ייסא אמר, מגד אשתמע דהא חילין יפקון לאגחא קרבא, משמע דכתיב גד, בכל אתר גימ"ל דל"ת חילין ומשריין נפקי מנייהו, דהא גימ"ל יהיב ודל"ת לקיט, ומהכא (נ"א ומשכא) כמה חילין וכמה משיריין תליין בהו. תא חזי, ההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן, לא פסקין מימוי לעלמין, והוא אשלים למסכני, ועל דא קיימי כמה חילין וכמה משיריין ואתזנו מהכא, ועל דא גד, דא אפיק ויהיב, ודא לקיט ונקיט, ואתזנו ביתא וכל אנשי ביתא. אמר רבי יצחק, אלמלא דהוי גד מבני שפחות, שעתא קיימא ליה לאשלמא יתיר מכלא, הדא הוא דכתיב (בראשית ל יא) בא גד קרי, וכתיב בגד חסר אל"ף, דהא שעתא קיימא בשלימו, ואסתלק מניה, הדא הוא דכתיב (איוב ו טו) אחי בגדו כמו נחל, בגין דההוא נהר דנגיד אסתלק בההיא שעתא, וכתיב בגד חסר אל"ף, ועל דא לא זכה בארעא קדישא ואסתלק מינה. רבי יהודה אמר, מנין לראובן דהוה כהאי גוונא, כדכתיב פחוז כמים אל תותר, דאסתלקו מיין ולא נגידו, והא אתמר במה אפגים, ותריוויהו לא זכו בארעא קדישא, וחילין ומשיריין אפיקו לאחסנא להו לישראל ארעא. תא חזי מה דאתפגים בגד אשתלים באשר, הדא הוא דכתיב, מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך, השתא אשלים גימ"ל לדל"ת. רבי אלעזר ורבי אבא אשתמיטו במערתא דלוד, דעאלו קמי תוקפא דשמשא דהוה אזלי בארחא, אמר רבי אבא נסחר האי מערתא במלי דאורייתא, פתח רבי אלעזר ואמר (שיר ח ו) שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך וגו', רשפיה רשפי אש שלהבת יה, האי קרא אתערנא ביה, אבל ליליא חד הוה כד הוינא קאים קמי אבא, ושמענא מניה מלה, דלית שלימו ורעותא וכסופא דכנסת ישראל בקב"ה, אלא בנשמתהון דצדיקייא, דאינון מתערי נביעו דמיא תתאי לקבלי עלאי, ובההיא שעתא שלימו דרעותא וכסופא בדביקו חזא, למעבד פירין. תא חזי, בתר דאתדבקו דא בדא, והיא קבילת רעותא, היא אמרת שימני כחותם על לבך, אמאי כחותם, אלא ארציה דחותם כיון דאתדבק באתר חד, אף על גב

דאתעדי מיניה, הא אשתאר רשימו בההוא אתר ולא אעדי מניה, דכל רשימו וכל דיוקנא דיליה ביה אשתאר, כך אמרה כנסת ישראל, הא אתדבקנא בך, אף על גב דאתעדי מינך ואזיל

זוהר חלק א דף רמה/א

בגלותא, שימני כחותם על לבך, בגין דישתאר כל דיוקני בך, כהאי חותם דישתאר כל דיוקניה בההוא אתר דאתדבק ביה. כי עזה כמות אהבה, תקיפא היא כפרישו דרוחא מן גופא, דתנינן בשעתא דבר נש מטי לאסתלקא מן עלמא, וחמי מה דחמי, רוחא אזלא בכל שייפי דגופא, וסליק גלגלוי, כמאן דאזיל בימא בלא שייטין, סליק ונחית ולא מהנייא ליה, אתא ואישתאיל מכל שייפי גופא, ולית (להון) תקיפו כיומא דפריש רוחא מן גופא, כך תקיפו דרחימו דכנסת ישראל לגבי קב"ה, כתקיפו דמותא בשעתא דבעי רוחא לאתפרשא מן גופא. קשה כשאול קנאה, כל מאן דרחים ולא קשיר עמיה קנאה, לאו רחיותיה רחיותא, כיון דקני הא רחיותא אשתלים, מכאן אוליפנא, דבעי בר נש לקנאה לאנתתיה, בגין דיתקשר עמה רחיותא שלים, דהא מגו כך לא יהיב עינוי באינתו אחרא. מהו קשה כשאול, אלא מה שאול קשיא בעינייהו דחייביא למיחת ביה, כך קנאה קשיא בעינייהו דמאן דרחים וקני לאתפרשא מרחיותא. דבר אחר, קשה כשאול קנאה, מה שאול בשעתא דנחתין לון לחייביא ביה, מודיעין לון חובייהו על מה נחתין ליה, וקשיא להו, כך מאן דקני הוא תבע על חוביה, וחשיב (נ"א וחשיד) כמה עובדין, וכדין קשורא דרחיותא אתקשר ביה. רשפיה רשפי אש שלהבת יה, מאן שלהבת יה, דא שלהובא דאתוקדא ונפקא מגו שופר, דאיהו אתער ואוקיד, ומאן איהו שמאלא, הדא הוא דכתיב (שיר ב ו) שמאלו תחת לראשי, דא אוקיד שלהובא דרחימו דכנסת ישראל לגבי קב"ה. ובגיני כך (שם ח ו) מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, דהא כד אתי ימינא דאיהו מים, אוסיף יקידו דרחיותא, ולא כבי שלהובא דשמאלא, כמה דאת אמר וימינו תחבקני, האי איהו מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, וכן כלא כהאי גוונא. עד דהוו יתבי, שמעו קליה דרבי שמעון דהוה אתי באורחא, הוא ורבי יהודה ורבי יצחק, קריב למערתא, נפקו רבי אלעזר ורבי אבא, אמר רבי שמעון, מכותלי דמערתא חמינא דשכינתא הכא, יתבו, אמר רבי שמעון במאי עסקיתו, אמר רבי אבא ברחיותא דכנסת ישראל לגבי קב"ה, ורבי אלעזר פריש האי קרא בכנסת ישראל, שימני כחותם על לבך וגו'. אמר ליה, אלעזר, ברחימו עלאה וקשירו דחביבותא אסתכלת, אשתיק רבי שמעון שעתא, אמר בכל אתר בעיית שתיקו בר שתיקו דאורייתא, גנזא חדא אית לי גניזא, ולא בעינא דיתאביד מנייכו, והיא מלה עלאה, ואשכחנא לה בספרא דרב המנונא סבא. תא חזי, בכל אתר דכורא רדיף בתר נוקבא, ואתער לגבה רחיותא, והכא אשכחנא דהיא אתערת רחיותא ורדפה אבתריה, ואורחיה דעלמא דלית שבחא דנוקבא למרדף בתריה דכורא, אלא מלה סתימא היא, ומלה עלאה דבי גנזייתא דמלכא. תא חזי, תלת נשמתין אינון, ואינון סלקין בדרגין עלאין ידיען, ועל דאינון תלתא, ארבע אינון, חד נשמתא עלאה דלא אתפס, ולא אתער ביה, גזברא (ס"א גזעא) דקרטיטאה עלאה, כל שכן תתאה. והאי נשמתא דכל נשמתין, והוא סתים ולא אתגליא לעלמין, ולא אתיידע, וכלהו ביה תליין, והאי אתעטף בעטופא דזהרא דכרמלא (נ"א דבדולחא), בגו זהירותא, ונטיף טפין מרבלאן, ואתקשרו כלהו כחד, כקשרין דשייפי דגופא חד, והוא אעיל בגווייהו, ואחזי בהו עבידתיה. הוא ואינון חד הוא, ולית בהו פרישו, האי נשמתא עלאה טמירו דכלא. נשמתא אחרא נוקבא, דמטמרא בגו חילהא, והיא נשמתא להו, ומנייהו אחידא

זוהר חלק א דף רמה/ב

גופא, לאחזאה בהו עבידתא לכל עלמא, כגופא דאיהו מאנא לנשמתא למעבד ביה עבידתא, ואלין כגוונא דאינון קשירין טמירין דלעילא. נשמתא אחרא, היא נשמתהון דצדיקיא לתתא, נשמתהון דצדיקיא אתיין מאינון נשמתין עלאין, מנשמתא דנוקבא ומנשמתא דדכורא, ובגין כך נשמתין דצדיקיא עלאין על כל אינון חילין ומשריין דלעילא. ואי תימא הא עלאין אינון מתרין סטרין, אמאי נחתין להאי עלמא, ואמאי אסתלקו מניה. למלכא דאתיילד ליה בר, שדר ליה לחד כפר למרבי ליה ולגדלא ליה, עד דיתרבי (ליה) ויולפון ליה ארחי דהיכלא דמלכא, שמע מלכא דהא בריה רב ואתרבי, מה עבד, ברחימו דבריה משדר לה למטרוניתא אמיה בגיניה, ואעיל ליה להיכליה וחדדי עמיה כל יומא. כך קב"ה אוליד בר במטרוניתא, ומאי איהו נשמתא עלאה קדישא, שדר ליה לכפר להאי עלמא, דיתרבי ביה ויולפון ליה אורחי דהיכלא דמלכא, כיון דידע מלכא דהא בריה אתרבי בהאי כפר, ועידן הוא למייתי ליה להיכליה, מה עבד, ברחימו דבריה משדר למטרוניתא בגיניה, ואעיל ליה להיכליה, נשמתא לא סלקא מהאי עלמא עד דאתת מטרוניתא בגיניה, ואעילת לה בהיכלא דמלכא, ויתבת תמן לעלמין. ועם כל דא אורחא דעלמא דאינון בני כפר בכאן על פרישו דבריה דמלכא מנייהו, חד פקח הוה תמן, אמר לון על מה אתון בכאן, וכי לאו בריה דמלכא איהו, ולא אתחזי למידר יתיר ביניכו אלא בהיכלא דאבוי, כך משה דהוה פקח, חמא בני כפר דהו בכאן, על דא אמר (דברים יד א) בנים אתם ליהו"ה אלהיכם" לא תתגודדו. תא חזי, אילו הוה ידעין כלהו צדיקיא האי, הוה חדאן ההוא יומא דמטי לון לאסתלקא מהאי עלמא, וכי לאו יקרא עלאה הוא דמטרוניתא אתת בגינייהו, ולאובלא לון להיכלא דמלכא, למחדי בהו מלכא כל יומא, דהא קב"ה לא אשתעשע אלא בנשמתהון דצדיקיא. תא חזי, אתערותא דרחימו דכנסת ישראל לגבי קב"ה נשמתהון דצדיקיא לתתא מתערין לה, בגין דאינון אתיין מסטרא דמלכא מסטרא דדכורא, ואתערותא דא מטי לנוקבא מסטרא דדכורא, ואתער רחומותא, אשתכח דדכורא אתער חביבו ורחימותא לנוקבא, וכדין נוקבא אתקשרת ברחימותא לגבי דכורא. כהאי גוונא תיאובתא דנוקבא למשדי מיין תתאין לקבל מיין עלאין, לאו איהו אלא בנשמתהון דצדיקיא, זכאין אינון צדיקיא בהאי עלמא ובעלמא דאתי, דעלייהו קיימין עלאין ותתאין, ועל דא (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם כתיב סתם. ורזא דכלא, צדיק איהו יסודא דלעילא, ואיהו יסודא לתתא, וכנסת ישראל אתכלילת מצדיק מלעילא ומתתא, צדיק מהאי סטרא וצדיק מהאי סטרא ירתין לה, הדא הוא דכתיב (תהלים לו כט) צדיקים ירשו ארץ, ירשו ארץ ודאי. תא חזי, צדיק אחסין לה להאי ארץ ואריק עלה ברכאן בכל יומא, ויהיב לה תפנוקין ועדונין בנגידו עלאה דנגיד עלה, והא אוקימנא מלה, ורזא דכתיב (בראשית מט כ) מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך. ועם כל דא מלה אחרא, כמה דכתיב (שיר ו ט) ראוה בנות ויאשרוה, ועל דא אמרה לאה, (בראשית ל יג) באשרי כי אשרוני בנות וכלא שפיר. ותא חזי, מעלמא דאתי אתמשיך ונגיד להאי צדיק, למיהב תפנוקין ועדונין להאי ארץ, דאיהו לחם עוני, ואתעביד להם פנג, הדא הוא דכתיב מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך ודאי, והא אוקימנא:

זוהר חלק א דף רמו/א

תא חזי, מאשר שמנה לחמו, דא הוא אתר דכלא מאשרין ליה, ומאי איהו, עלמא דאתי, דעלאי ותתאי מאשרין ליה ומכספין ליה. שמנה לחמו, מאן, עד כאן לא פריש מאן הוא אתר, אלא אית לחם ואית לחם, כמה דאית אילנא ואית אילנא, אית אילנא דחיי, ואית אילנא דתלייא ביה מותא, אית לחם דאיקר ליה עוני, ואית לחם דאקר ליה פנג, ומאן איהו (לחם) דא ו', ודא הוא לחמ"ו לח"ם ו', ועל דא כתיב (שמות טז ד) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, מן השמים ודאי. ועל דא מאשר שמנה לחמו, לחם ו', דהא מניה אתון האי אילנא, והוא מעטרא ליה, כדכתיב (שיר ג יא) בעטרה שעטרה לו אמו, וכד איהו נקיט, ודאי הוא יתן מעדני מלך, ומאן מלך דא כנסת ישראל, דהא מניה אתזנת, והוא יהיב לה על ידא דצדיק, דרגא קדישא את קיימא, ומהכא לשאר דרגין

דלתתא, וכלהו כגוונא דלעילא. בספרא דרב המנונא סבא, אמר הכי, מאשר שמנה לחמו, דא לחם שבת, דאיהו פנג על חד תרין, כדכתיב (שמות טז כב) לקטו לחם משנה, מאי לחם משנה, אלא תרי לחם, לחם מן השמים, ולחם מן הארץ, דא הוא לחם פנג, ודא הוא לחם דמסכנא, ובשבת אתכליל לחם תתאה בלחם עלאה, ואתברך האי בגיני האי, ואיהו לחם משנה. ותו הוה אמר, לחם משנה דשבת, נקיט משבת עלאה, דאיהו נגיד ואנהיר לכלא, ואתחבר לחם בלחם, ואיהו משנה. ובכל אתר רזא דלחם נוקבא היא, בגין כך שמנה כתיב, ולא שמן, וכתיב (בראשית לט ו) כי אם הלחם אשר הוא אוכל, דא אנתתיה. ואי תימא (ש"א ט ז) כי הלחם אזל מכלינו, ולא כתיב אזלת, שאר מזונא לחם קרינן ליה, ואשתמודען מלין מאן הוא שאר מזונא, ומאן הוא לחם ממש, לחם דלעילא בכל אתר דכר, לחם תתאה בכל אתר נוקבא, ואנן אשכחינן דזמנין כתיב דכר, ולזמנין נוקבא, וכלא חד מלה האי כהאי, ושפיר כלא. תא חזי, אשר רשים לעילא, ורשים לתתא בתקוני כלה, וכלהו תריסר שבטין ימא קאים עלייהו ואתתקן בהו, הדא הוא דכתיב (מ"א ז כה) והים עליהם מלמעלה, ורזא דמלה אתתקן לעילא ואתתקן לתתא בארעא, אתתקן לעילא בתקונין ידיען כגוונא דעלמא עלאה, ואתתקן לתתא בהני תריסר שבטין כגוונא דלעילא, ועל דא שכינתא לעילא ושכינתא לתתא, בגינייהו (ס"א בגווייהו) דישראל ובתריסר שבטין (נ"א ובתריסר שבטין), (נ"א ובתריסר סטרין) אתכלילת ואתתקנת. אשר בתקונה קיימא כשאר שבטין, ואי לאו דגלי משה לא אתיידע, דכתיב (דברים לג כד) וטובל בשמן רגלו, לאחזאה אן הוא קשרא דיליה, באתריה דאיהו נגיד ההוא משח רבות מלעילא, בגיני כך כתיב ברוך מבנים אשר וגו':

רבי שמעון פתח ואמר, נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר, הא אתמר דעלמא עלאה עלמא דדכורא איהו, כיון דסלקא מלה מכנסת ישראל ולעילא כלא הוא דכר. מנלן מעולה, אמאי אתקרי עולה, בגין דסלקא לעילא מן נוקבא, ובגיני כך (ויקרא א ג) עולה זכר תמים יקריבנו וגו'. אמאי תמים, וכי פיסקי פיסקי בעינן ליה דאמר תמים, מהו תמים, אלא כדכתיב (בראשית יז א) התהלך לפני והיה תמים, אימתי תמים, בשעתא (ס"א באתר) דאתגזר, דהא דכורא לא הוי ולא אשתמודע אלא בההוא אתר דאקרי תמים, ומאן איהו, דא את קיימא, דביה אשתמודע דכורא מן נוקבא, כדכתיב (שם ו ט) איש צדיק תמים היה, בגיני כך זכר תמים, דאשתמודע ביה האי שייפא ולא יסרוסן ליה. ואי תימא הא כתיב (ויקרא ד לב) נקבה תמימה, הכי הוא ודאי, כמה דאקרי צדיק תמים, כך אקרי צדק תמימה, בגין דכלא נטלא מיניה, בגיני כך עולה, דסלקא מן נוקבא לדכורא, ומהאי אתר ולעילא כלא הוא דכורא, ומן נוקבא

זוהר חלק א דף רמז/ב

ולתתא כלא הוא נוקבא והא אוקימנא. ואי תימא הכי נמי נוקבא דלעילא, אלא סיומא דגופא אחזי על כל גופא דאיהו דכר, רישא דגופא נוקבא, עד דנחית לסיומא, וכד סיומא אתחזי, הא עביד כלא דכר, אבל הכא רישא וסופא נוקבא, דהא כל תקון גופא נוקבא. תא חזי חד רזא עלאה אית במלה דא, דהא חמינן דיעקב בריך ליוסף בגו אחוהי, כיון דמני קב"ה ארבע דגלים בשכינתא, בתריסר שבטין לאתתקנא בהו, גרע מנייהו ליוסף, ושוי לאפרים באתריה, מאי טעמא אסתלק יוסף מנייהו, אי תימא בגין חובוי, לאו הכי, דהא זכאה איהו. אלא רזא דמלה, יוסף רשימא דדכורא הוה, דכתיב בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, וכתיב משם רועה אבן ישראל, מתמן אתזן האי אבן ישראל, אבן דא כנסת ישראל, ועלה אמר דוד (תהלים קיח כב) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, ובגין דיוסף איהו רשימו דדכורא, אקרי יוסף הצדיק, דהא איהו צדיק ודאי, משם רועה אבן ישראל. ובגין דכל תקוני שכינתא אינון נוקבן, אסתלק יוסף מתמן, ואתמני תחותיה אפרים, ואיהו נוקבא לתקונהא, ובגין דאיהו הכי, אתמני לסטר מערב אתר דנוקבא שריא, וההוא רשימו דאיהו דכורא אסתלק מתקונהא, בגין דאיהו עלמא דנוקבא ולא עלמא

דדכורא, וכל תקונהא בעיין נוקבי, ובגין כך יוסף דאיהו צדיק אסתלק מתקונהא, ואתמני אפרים תחותיה, ועל דא כלהו תריסר שבטין תקוני שכינתא אינון, וכלהו בעיין כגוונא דלעילא, בר דרגא צדיק דאיהו עביד כל שייפין דכר, ולא בעי לאכחשא לה (נ"א ליה). נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר, היינו דכתיב (שיר ד ג) ומדברך נאווה, בגין דקול מדבר ליה לדבור, ולית קול בלא דבור, וההוא קול אשתלח מאתר עמיקא דלעילא, ושליח מקמיה לאנהגא לדבור, דהא לית קול בלא דבור, ולא דבור בלא קול, ודא כלל דצריך לפרט, ופרט דצריך לכלל. ודא קול נפקא מדרום ומדבר למערב, ירית לתרין סטרין, ודא הוא דכתיב (דברים לג כג) ולנפתלי אמר וגו', ים ודרום ירשה, לעילא דכר, לתתא נוקבא, בגין כך נפתלי אילה שלוחה נוקבא לתתא, כגוונא דא דכר לעילא, דכתיב הנותן אמרי שפר, הנותן כתיב ולא הנותנת. תא חזי מחשבה ראשיתא דכלא, ובגין דאיהי מחשבה איהי לגו סתימא ולא אתיידע, כד אתפשט האי מחשבה יתיר אתיא לאתר דרוחא שריא, וכד מטי לההוא אתר אקרי בינה, והא לאו סתים כדקדמיתא, ואף על גב דאיהו סתים, האי רוחא אתפשט ואפיק קלא, כליל מאשא ומיא ורוחא, דאינון צפון ודרום ומזרח, והאי קלא כללא דכל שאר חילין. וקלא דא מדבר לדבור, ודא יהיב מלה בתקונא, בגין דקול אשתלח מאתר דרוחא, ואתי לדברא מלה, לאפקא מלין תריצין, וכד תסתכל בדרגין, הוא מחשבה, הוא בינה, הוא קול, הוא דבור, וכלא חד, והיא היא מחשבה ראשיתא דכלא, ולא הוי פרוד, אלא כלא חד וקשורא חד, דאיהו מחשבה ממש אתקשר באין, ולא אתפרש לעלמין, ודא הוא (זכריה יד ט) יהו"ה אחד ושמו אחד. ועל דא הנותן אמרי שפר כתיב, דא גופא, סיומא דגופא דא דכתיב בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, אמאי תרי זמני, אלא בן פורת לעילא, בן פורת לתתא, ואמאי לאו איהו בן פורת לתתא בתקוני מטרוניתא, בגין דבנות צעדה למהוי עלי שור, דבעיין בנות לתקונהא ולא בנים, כמה דאת אמר (משלי לא כט) רבות בנות עשו חיל וגו', רבות בנות עשו חיל, אלין תריסר שבטין. תא חזי, מלכותא קדישא לא קביל מלכותא קדישא שלימתא עד דאתחבר באבהן, וכד אתחבר באבהן אתבני בכניינא שלימא, מעלמא

זוהר חלק א דף רמז/א

עלאה דאיהו עלמא דדכורא, ועלמא עלאה אקרי שבע שנין, בגין דכלהו שבע שנין ביה. וסימנין (מ"א ו לח) ויבנהו שבע שנים, דא עלמא עלאה, ולא כתיב בשבע שנים, כמה דאת אמר (שמות לא יז) כי ששת ימים עשה יהו"ה את השמים ואת הארץ, ולא כתיב בששת, וכתיב (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהברא"ם, באברה"ם, ואברהם ששת ימים אקרי, וביה אתבני עלמא עלאה, כגוונא דא ויבנהו שבע שנים, ואלין אקרון עלמא דדכורא, וביה אתבני עלמא. כגוונא דא לתתא אית שבע שנין, רזא דעלמא תתאה, ורזא דא דכתיב (מ"א ח סה) שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום, דכיון דאמר שבעת ימים ושבעת ימים, לא ידענא דארביסר אינון, אלא לאחזאה עלמא עלאה ועלמא תתאה, ואינון שבעה ימים ושבעה ימים, אלין דכורין ואלין נוקבין. אלין נוקבי האי עלמא עלייהו, דכתיב (משלי לא כט) רבות בנות עשו חיל, אלין תריסר שבטין דאינון עשו חיל, כדכתיב (במדבר ב ט) כל הפקודים למחנה יהודה וגו', וכן כלהו. ואי תימא רבות, והא תריסר אינון ולא יתיר, בר ההוא חיל דעבדו, מאי רבות, אלא כמה דכתיב (בראשית יח כ) זעקת סדום ועמורה כי רבה, כמו גדלה, וכן רבות, גדולות, עלאין ורברבין על כלא, ואלין אקרון חיות גדולות, עשו חיל, ההוא חיל דעבדו דסמיכין עלייהו אקרון חיות קטנות עם גדולות, לאתחברא כחדא, לאתתקנא בהו מטרוניתא, למחדי בהו עלאין ותתאין, כמה דאת אמר (תהלים קד כו) לויתן זה יצרת לשחק בו, בגיני כך רבות בנות עשו חיל (ס"א ואת עלית על כלנה, וכמה דאת אמר (מ"א ז כה) עומד על שני עשר בקר, שלשה פונים צפונה ושלשה וגו', וכתיב והים עליה מלמעלה, היינו ואת עלית על כלנה). ועל דא בנות צעדה עלי שור, בנות צעדה, צעדות מבעי ליה, אלא ההוא עין דכתיב לעילא, ומאן איהו עין משפט, ואיהו קאים עלי

עין, ואיהו עין צעדה ופסעת למיטל בנות לתקונהא, והיינו בנות צעדה ולא בנים, בנות צעדה, אסתכלת לתקונהא ולא בנים. וימררוהו ורבו, באסתכלותא דרחימו לגביה, כדכתיב (שיר ו ה) הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבוני, ועל דא וישטמוהו בעלי חצים:

ותשב באיתן קשתו דא קשת, מה קשת, דא בת זוגו, באיתן, תוקפא אלבישת עלוי, דלא אחלשת חילא, דהא ידעת דיוסף לא יסטי בההוא דרגא דאת קיימא דיליה לימינא ולשמאלא. ויפזו, מאי ויפזו, אלא כדכתיב (תהלים יט יא) הנחמדים מזהב ומפז רב, וכתיב (איוב כח יז) ותמורתה כלי פז, אתייקרו דרועוי במרגליתא עלאה, מידי אביר יעקב, מאינון תרין סטרין דאתקיף בהו יעקב, משם רועה אבן ישראל, מתמן אתון ההוא אבן יקרה כדקאמרן, תו מאינון תריסר סטרין אתון ההוא אבן יקרה, דאינון צפון ודרום, והיא אתייהבת בינייהו ואתברכא מנייהו ואתזנא מנהון על (דרגא) ידא דצדיק. תא חזי, ליוסף אתוסף ליה ברכה אחרא, כמה דאת אמר מאל אביך ויעזרך וגו', האי קרא קשיא, מאל אביך, אל אביך יעזרך מבעי ליה, מאי מאל אביך, ולבתר יעזרך, ואת שד"י, ואל שד"י מבעי ליה, כמה דכתיב (בראשית מג יד) ואל שד"י יתן לכם רחמים לפני האיש, ויברכך יברכך מבעי ליה, אלא אחסין ליה לעילא ותתא, אחסין ליה לעילא, מאל אביך, דאיהו אחסנא עלאה אתר דאקרי שמים, ויעזרך, בגין דלא יחליף האי אתר לאתר אחרא, וסיועא דיליה ליהוי מאתר דא ולא מאחרא. ואת שדי, מהו ואת שדי, אלא איהו דרגא אחרא תתאה, דהא תנינן, בכל אתר את יהו"ה דא שכינתא, כמו (ישעיה ו א) וארא את יהו"ה, את לרבנות, ואת, לאכללא יום בלילה ולילה ביום, כדכתיב ואת שד"י, דהא מתמן נפקין ברכאן לברכא עלמין. תו אמאי לא קאמר ואל שדי, דהא הכי נמי משמע כדקאמרינן, דכתיב ואל שדי יתן לכם רחמים, כלא אתר חד הוא, אמאי שבק ל' וכתב ת'. אלא רזא איהו, דכד אינון שבילין נפקין מעילא,

זוהר חלק א דף רמז/ב

כללא דאורייתא אחסין שמים, כמה דאת אמר את השמים, כללא דכ"ב אתוון, ומהכא נפקי לתורה שבעל פה דאקרי ארץ, כדקאמרינן ואת הארץ, כללא דכ"ב אתוון, ושמים כליל כלא כחדא, וכדין מתעטרא סיהרא בכלא ויתבא באשלמותא, וברכאן נגדין כדין מתמן. ועל דא ואת שד"י ויברכך, בגין דיהא ליה קיום תדיר ויתיר, דהא בכל אתר דאית ביה וא"ו תוספת אית ליה וקיומא, עד כאן כלל, ולבתר עביד פרט דכתיב ברכות שמים וגו':

ברכות אביך גברו על ברכות הורי, ברכות אביך גברו ודאי, דהא יעקב אחסין שבחא דכלא יתיר מאבהו, דהא הוא שלים הוה בכלא. וכלא יהב ליה ליוסף, מאי טעמא, בגין דהכי אתחזי, דהא צדיק כלא נטיל ואחסין כלא כחדא, וכל ברכאן ביה שריין, הוא אריק ברכאן מרישא לעילא, וכל שייפי גופא כלהו אתתקנן לארקא ביה ברכאן, וכדין אתעביד נהר דנפיק מעדן, מאי מעדן, אלא בכל שעתא דכל שייפין יתבין בקשורא חדא, ואינון בעדונא דתיאובתא מרישא לעילא ולתתא, וכלהו מעדונא ותיאובתא דלהון מריקין ביה, ואתעביד נהר דנגיד ונפיק מעדן ודאי. תו מעדן, מחכמה עלאה נגיד כלא לאתמשכא, ועביד נהרא, ואתמשכא עד דמטי להאי דרגא, וכדין כלא בברכאן וכלא חד. עד תאות גבעות עולם, תיאובתא דאינון גבעות עולם, ומאי גינהו, תרי נוקבי חד לעילא וחד לתתא, דכל חד אקרי עולם, ותיאובתא דכל שייפי גופא באינון תרין אמהו, תיאובתא לינקא מאימא עלאה, תיאובתא לאתקשרא באימא תתאה, ותיאובתא דכלא חד, בגין כך כלהו כדקא חזי, תהיינה לראש יוסף וגו', לאתברכא ההוא דרגא דצדיק, ולנטלא כלא כדקא חזי, זכאין אינון דאקרון צדיקים, דהא צדיק לא אקרי אלא מאן דנטיר האי דרגא דהאי את קיימא קדישא, זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי. נפקו מן מערתא, אמר רבי שמעון כל חד וחד לימא מלה, וניהך בארחה:

פתח רבי אלעזר קרא אבתריה, בנימין זאב יטרף וגו', בנימין זאב יטרף, זאב אמאי, אלא בגין דהכי אתרשים בכורסייא, דהא כל חיוון רברבין זעירין רשימין תמן, כמה דכתיב (תהלים קד כה) חיות קטנות עם גדולות, וכרסייא דעבד שלמה הכי אתרשים כגוונא דלעילא. תו זאב יטרף, דהא מזבח בחולקיה הוה, ומזבח איהו זאב, דאי תימא בנימין איהו זאב, לאו הכי, אלא מזבח דהוה בחולקיה הוא זאב, דהוה אכיל בשרא כל יומא, ובנימין הוה זן ליה, בגין דהא בחולקיה הוה, כביכול איהו מפרנס וזן להאי זאב. תו זאב יטרף, זאב יזון, ומאן איהו, אלין מארי דבבו דאינון קיימי לעילא לקטרגא, וכלהו מתהנו ומתקנן מקרבנא, ומתערי אתערותא לעילא. בבקר יאכל עד ולערב יחלק שלל, מאי בבקר יאכל עד, אלא בצפרא דאברהם אתער בעלמא ושעתא דרעוא אשתכח, קרבנא עביד אתערותא ונייחא, וסלקא עד ע"ד, ההוא אתר דכתיב (דברים ל ב) ושבת עד ה' אלהיך. תו בבקר, מאי בבקר, דא אברהם כדקאמרן, דכתיב (בראשית כב ג) וישכם אברהם בבקר, בזמנא דרעוא אשתכח, בההיא שעתא לא הוה אכיל קרבנא אחרא ומאן הוה אכיל ההוא אתר דאקרי ע"ד, ואיהו כרסייא עלאה דאיהו עדי עד, כדכתיב עד עד וגו', וזמן אכילה בצפרא דע"ד הוא, והאי עד (הכי נמי) לעילא (הכי אתקרי), דכתיב (ישעיה כו ד) בטחו ביהו"ה עדי עד, ובבקר היינו קרבן ליהו"ה ודאי, יאכל עד, ולא אחרא. תנא סליק, ואתערותא דרחימו קשיר, ואתער לעילא, וקיימא דא לקבל דא

זוהר חלק א דף רמח/א

ונורא (נ"א ושרגא) דליק ואנהיר, בהאי אתערותא דלתתא, וכהנא אתער, וליואי משבחן ואחזיין חידו, וכדין חמרא אתנסך, לאתקשרא במיא, וחמרא נהיר ואחזי חידו, בגיני כך חמרא טב לתתא, לאחזאה חידו לחמרא אחרא דלעילא, וכלא אתער לאתקשרא שמאלא בימינא. ולחם דאיהו סלת, מלכותא דאתער אתערותא, נקטין לה שמאלא וימינא, ומקשרי לה בגופא, וכדין נגיד משחא עלאה, ולקטא ליה על ידא דצדיק, ועל דא בעי למעבד אתערותא דסלת במשחא, ואתקשר כלא כחדא, וכדין עדונא ונייחא דיחודא חד, ולקטין עדונא ונייחא דיחודא כל אינון כתרין, ואתקשר דא בדא, ואתנהיר סיהרא, ואתקשרא בשמשא, ויטיב כלא בעדונא, וכדין קרבן ליהו"ה ולא לאחרא. ועל דא בבקר יאכל עד, ולא לאחרא, (עד) יאכל עד ויתעדן ויתקשר בקשוריה בקדמיתא, אימתי בבקר, דבעי לאתברכא שמא קדישא בקדמיתא, ולבתר יתברכון אחרנין, ועל דא אסיר ליה לבר נש לברכא לחבריה בצפרא, עד דיברך לקב"ה, דאיהו בעי לאתברכא ברישא, והיינו בבקר יאכל עד, ולבתר יתברכון אחרנין. ולערב יחלק שלל, דהא קרבנא דהוה ברמשא כלא אתקרב לקב"ה, ואתערותא סלקא תמן, ובגין דהא הוא אתברך, הוה מקשר קשרין לכל שאר חילין עלאין, ופליג לון ברכאן לכל חד וחד כדקא חזי ויאות ליה, ומתבסמן עלמין, ואתברכאן עלאין ותתאין. והיינו רזא דכתיב (שיר ה א) אכלתי יערי עם דבשי וגו' בקדמיתא, לבתר פליג לכלהו, ואמר אכלו רעים שתו ושכרו דודים, אריק ברכאן לכלהו, ופליג לון לכל חד וחד כדקא חזי ליה, ועל דא ולערב יחלק שלל, דהא שמא קדישא יתברך בקדמיתא, והשתא פליג ברכאן לכלהו עלמין. דלא תימא דקרבנא מתקריב לון, ולא לשום חילא אחרא, אלא כלא מתקרב לקב"ה, והוא אריק ברכאן ופליג ברכאן לכלהו עלמין, ובגין כך קרבן ליהו"ה ולא לאחרא, אמר רבי שמעון ברי שפיר קא אמרת. תו אתערותא אחרא דקרבנא, כלא בגין לאמשכא ברכאן, ולא תערעא ברכאן דיתברכון כלהו עלמין, בקדמיתא קרבן ליהו"ה ולא לאחרא, השתא תקריבו את קרבנכם, דיתקשרון כלהו עלמין כחדא, ויתחברן ויתברכון עלאי ותתאי. פתח רבי אבא ואמר קרא אבתריה, כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וגו', כל אלה שבטי ישראל, אלה שבטי ישראל מבעי ליה, מאי כל אלה, אלא לאחברא (ס"א למחתם) לון באתר דכל ברכאן מריקין תמן, שנים עשר, שנים עשר ודאי, קשרין דתקוני מטרוניתא, ואיהי אתחברת בהדיהו, הדא הוא דכתיב שנים עשר, וזאת אשר דבר להם אביהם ויברך אותם, דהא באתר דא דבור שריא. תו אשר דבר,

הכא קשרא חז לאתחברא מתתא לעילא ומעילא לתתא, מתתא באלין תריסר שבטין, וזאת אתחברת בהדייהו, אשר דבר, הא חבורא דכר ונוקבא, קשורא לתרין סטרין מלתתא ומלעילא, לסוף קשר לון באתר דלעילא דכר ונוקבא כחדא, הדא הוא דכתיב איש אשר כברכתו וגו', מאי כברכתו, אלא כברכתו בת זוגו, איש אשר כברכתו, תרווייהו כחדא. פתח ואמר, (תהלים קלד ג) יברכך יהו"ה מציון וראה בטוב ירושלם וגו', יברכך יהו"ה מציון, דמניה נפקין ברכאן לאשקאה לגנתא, והוא כליל כל ברכאן ויהיב לה, ולבתר וראה בטוב ירושלם, לאחזאה דכל ברכאן אתיין מדכר ונוקבא, כגוונא דא (במדבר ז כד) יברכך יהו"ה וישמרך, יברכך יהו"ה מדכורא, וישמרך מנוקבא, יברכך יהו"ה מזכור, וישמרך משמור, וכלא חז מלה, בגין דמתרווייהו נפקין ברכאן לעלמין, ועל דא, איש

זוהר חלק א דף רמח/ב

אשר כברכתו ברך אותם. רבי יהודה פתח קרא ואמר, ויכל יעקב לצוות את בניו וגו', ויכל יעקב לצוות את בניו, לצוות, לברך מבעי ליה, אלא דפקיד לון לגבי שכינתא, לאתקשרא בהדה, תו דפקיד לון על עסקי מערתא, דהיא קריבא לגן עדן דתמן הוא אדם הראשון קבור. תא חזי, ההוא אתר אקרי קרית ארבע, מאי טעמא, בגין דתמן אתקברו ארבע זוגות, אדם וחיה, אברהם ושרה, יצחק ורבקה, יעקב ולאה, הא קושיא הכא, דתנינן אבהן אינון רתיכא קדישא, ורתיכא לאו פחות מארבע, ותנינן קב"ה אחבר למלכא דוד בהדייהו, ואתעבידו רתיכא שלימתא, הדא הוא דכתיב (תהלים קיח כב) אבן מאסו הבונים וגו', דדוד מלכא אתחבר למהוי רתיכא שלימתא בהדייהו, אי הכי דוד בעיא (נ"א לאתקשרא) לאתקברא בגו אבהן, ויהוי קרית ארבע בהדיה, מאי טעמא לא אתקבר בהדייהו. אלא דוד מלכא אתר מתתקן הוה ליה כדקא יאות, ומאן הוא ציון, לאתחברא ליה כחדא, ואדם דאתקבר בגו אבהן, הא אינון אתקברו בהדיה, בגין דאיהו מלך קדמאה הוה, ואתעבר מניה מלכו, ואתיהב לדוד מלכא, ומימוי דאדם אתקיים דוד מלכא, דאדם אלף שנין אתגזר עלוי, ואתעברו מניה שבעין שנין, יומי דדוד מלכא, והוא יהיב לון. ואבהן היך יקומון עד דייתי דוד מלכא, אלא זכה לאתריה כדקא חזי ליה, בגיני כך לא אתקבר לגבי אבהן. תו אבהן באתר דדכורא שריין, ודוד באתר דנוקבא, ואבהן נוקבן אתקברו בהדייהו, ודוד אתקבר ואתחבר באתר דדכורא, מלה כדקא חזי ליה. ויאסוף רגליו אל המטה, בגין דהא איהו באתר דחין יתיב, כד בעא לאסתלקא מעלמא, נחית רגליו לגבי מטה, ואתכניש ואסתלק מעלמא, הדא הוא דכתיב ויגוע ויאסף אל עמיו. פתח ואמר, (שם פד ג) נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות יהו"ה, מלה דא הא אוקמוה חברייא, אבל תא חזי, אית מדורין תתאין ואית מדורין עלאין, בעלאין לאו (מדורין) שריין תמן, ומאן אינון, אינון בתי גואי, ובתי בראי אינון אקרון חצרות יהו"ה, בגין דאינון קיימי ברחימו ותיאובתא לגבי נוקבא. תא חזי, כד נשמתא סלקא, אתער כלא לגבי נוקבא, דהא איהי אתאחדת בתיאובתא שלימתא ואתקשרת ביה. יעקב לא מית, בגין כך לא אתמר ביה מותא, אלא ויגוע ויאסף אל עמיו, חמי מה כתיב, ויאסוף רגליו אל המטה, דאתכניש שמשא לגבי סיהרא, שמשא לא מית, אלא אתכניש מעלמא ואזיל לגבי סיהרא, תא חזי, בשעתא דאתכניש יעקב אתנהיר סיהרא, ותיאובתא דשמשא עלאה אתער לגבה, בגין דשמשא כד סליק אתער שמשא אחרא, ואתדבק דא בדא, ואתנהיר סיהרא. אמר רבי שמעון, שפיר קא אמרת, אבל הא אתמר, דעלאה עלמא דדכורא אתקשר בתתאה דאיהו עלמא דנוקבא, ותתאה אתקשר בעלאה, וכלא דא כגוונא דא. והא אתמר תרין עלמין נינהו, כדכתיב (דה"א טז לג) מן העולם ועד העולם, ואף על גב דתרין נוקבי נינהו, חז מתתקן בדכורא, וחד בנוקבא, דא שבע (ס"א שבת) ודא בת שבע, דא אם ודא אם, דא אקרי אם הבנים, ודא אקרי אם שלמה, כדכתיב (שיר ג') צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו', במלך שלמה, במלך דכל שלמא דיליה, דא אם שלמה, כדכתיב (מ"א א יא) בת שבע אם שלמה, וכתיב (שם ה ל) ותרב חכמת שלמה, חכמת שלמה דא אם שלמה. כתיב

(משלי לא א) דברי למואל מלך, משא אשר יסרתו אמו, דברי למואל מלך, האי קרא לאו אתיידע מהו סתימא דיליה, אלא דברי למואל מלך, דברים דאתמר בגין אל

זוהר חלק א דף רמ"ט/א

דאיהו מלך, ומאן איהו דא (תהלים ז יב) אל זועם בכל יום, ואל שדי, כמה דאתמר, למואל, כמה דאת אמר (איוב מ ה) למו פי, למואל מלך, דאיהו בת שבע, משא אשר יסרתו אמו, כד אתגלי עלוי בגבעון בחלמא דליליא. תא חזי, יעקב אתכניש לגבי סיהרא, ועביד בה פירין לעלמא, ולית לך דרא בעלמא דלא אית ביה איבא דיעקב, בגין דהא איהו אתער אתערותא לעילא, בגין דכתיב ויאסוף רגליו אל המטה, דאיהו מטתיה דיעקב ודאי, זכאה חולקיה דיעקב, דהא אשתלים לעילא ותתא, דכתיב (ירמיה ל י) ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם יהו"ה וגו', כי אתך אני, כי אתה לא אתמר, אלא כי אתך אני, והא אתמר. רבי יצחק פתח ואמר, ויבאו עד גרן האטד וגו', וכתיב וירא יושב הארץ הכנעני את האבל בגרן האטד וגו', הני קראי אית לאסתכלא בהו, מאי איכפת לן דאינון אתו עד גרן האטד, ומאי טעמא אתכנת אבלותא דא למצרים, דהא אבל ישראל מבעי ליה, מאי טעמא למצרים, אלא הכי אמרו, כל ההוא זמנא דהוה יעקב במצרים אתברך ארעא בגיניה, ונילוס הוה נפיק ואשקי ארעא, ועוד דפסק כפנא בגיניה דיעקב, ועל דא מצראי עבדו אבלותא ואתכני עלייהו. פתח ואמר (תהלים קו ב) מי ימלל גבורות יהו"ה ישמיע כל תהלתו, האי קרא אוקמוה, אבל מהו ימלל ידבר מבעי ליה, ואי תימא דארחיה דקרא הכי הוא, דהא קראי אינון הכי, לא, דכלהו לאחזאה מלה קא אתיין, אוף הכא לאחזאה מלה קא אתיאי מי ימלל (גבורות יהו"ה) כדכתיב (דברים כג כו) וקטפת מלילות, גבורות יהו"ה, בגין דסגיאין אינון, דהא כל גזרא דדינא מתמן קא אתיא, ועל דא מאן איהו דיסלק ויעבר גזרה חדא מאינון גבוראן דעביד קב"ה. תו מי ימלל וידבר כלא חד, ידבר, דהא כמה וכמה גבוראן אינון דלית לון חושבנא, כמה מארי דדינין, כמה מארי תריסין, כמה גרדיני נמוסין, ומלולא לא יכיל למללא לון, ובמה ידיען כלהו, בהגדה, דאית ביה רזא דחכמתא, דהא במלולא ובאמירה לא יכיל למללא לון למנדע לון, אבל בהגדה ידיען, כמה דכתיב (תהלים קמה ד) דור לדור ישבח מעשיך וגבורתך יגידו, ברזא דא ידיען, אבל גבורתך דהיא גבורה תתאה, ידברו, דכתיב וגבורתך ידברו. ישמיע כל תהלתו, דסגיאין אינון (נ"א דרגין) דינין דאשתמודען ומתחברן בתהלה, וכמה חילין משריין דמתחברן בה, כדכתיב (איוב כה ג) היש מספר לגדודיו, ועל דא מאן יכיל לאשתמע כל תהלתו. תא חזי, מצראי כלהו חכימין הוו, ומסטרא דגבורה קא נפקי כמה חילין וכמה משריין, וכמה דרגין על דרגין, עד דמטו לגבי דרגין תתאין, ומצראי הוו חרשין וחכימין בהו, וידעין סתימין דעלמא, ואסתכלו הא, דבזמנא דיעקב קיים בעלמא לא אית עמא דשלטא על בנוי, וידעו דהא ישתעבדו בהו בישראל זמנין סגיאין, כיון דמית יעקב חדו, אסתכלו מה יהא בסופא, עד דמטו לגורן האטד, דאיהו גזרא דדינא שליטא, אט"ד בגי' יד, כמה דאת אמר (שמות יד לא) וירא ישראל את היד הגדולה וגו', כיון דמטו לאתר דא, חמו גבוראן דנפקי מהאי אטד. אמאי אקרי אטד, אלא מה אטד נפקי כובין להאי סטרא ולהאי סטרא, הכי נמי י"ד נפקי מינה אצבעאן להאי סטרא ולהאי סטרא, וכל אצבעא ואצבעא סליק בכמה גבוראן בכמה דינין ובכמה נמוסין, כדין ויספדו שם מספר גדול וכבד מאד, על כן קרא שמה אבל מצרים, ודאי אבל כבד זה למצרים, ולא לאחרא. רבי שמעון פריש פרשתא, יתבו לגו מערתא, אמר חמינא דיומא דין ינפול ביתא במתא, ויעדרון תרי בי רומאי מקטרגין, אי אנא במתא לא ינפול ביתא, אהדרו לגו מערתא ויתבו. פתח רבי שמעון ואמר, (ישעיה י ל) צהלי קולך בת גלים וגו',

זוהר חלק א דף רמט/ב

צהלי קולך, האי קרא לכנסת ישראל אתמר, בגין דאיהי משבחת ליה לקב"ה בקלא משבחה, ועל דא צהלי קולך, מהכא אוליפנא, כל מאן דבעי לשבחה לקב"ה בקלא, בעיא ליה קלא נעימותא, דיערב לאחרנין דשמעין ליה, ואי לאו, לא יקום לארמא קלא. תא חזי ליואי דאתיין מסטרא דא, דכתיב (במדבר ח כה) ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה וגו', מאי טעמא, בגין דקליה (דרגיה, ואי) נמיד, ולא יערב לאודנין כשאר חברוי, כדין מעברין ליה מהאי צבא העבודה (מחילין) דלעילא, דקיימין לנגנא לגבי האי עבודה, וליקרא שמא קדישא כדקא חזי. חילין לעילא חילין ומשריין לגבי תתאי, לשבחה שמא קדישא ולזמרא לון, ובגיני כך ישוב מצבא העבודה, ובגין דכנסת ישראל קא משבחה ליה לקב"ה, אמר קרא צהלי קולך. בת גלים בת אבהו, תו בת גלים, עלמא דאתי אקרי גלים, בגין דכלא קיימא ביה ואתכליל ביה תלי תלים, ונפקא מניה לכלא, תו בת גלים, כדכתיב (שיר ד יב) גל נעול, וכל אינון גלים ומבועין כלהו נפקי מעלמא דאתי, וכנסת ישראל איהי בת גלים. תא חזי האי קרא קשיא, בקדמיתא כתיב צהלי קולך, דהוא בגין לזמרא ולארמא קלא, ולבתר כתיב הקשיבי, אי הכי אמאי צהלי קולך כיון דכתיב הקשיבי, אלא צהלי, בגין לשבחה ולזמרא, תא חזי אי ישראל שראן לשבחה ולזמרא לקב"ה, כדין כתיב הקשיבי, מאי טעמא, בגין דישראל אינון משבחון ומזמריין בגינה לקב"ה, ועל דא כתיב צהלי קולך. וכתיב הקשיבי לישא, בגין דאתיא מסטרא דגבורה, כמה דאת אמר (משלי ל ל) ליש גבור בבהמה, והאי לישא גבורה לתברא חילין ותוקפין, עניה ענתות, בגין דאיהי אספקלריא דלא נהרא, (עלה) עניה ודאי, לית לה נהורא לסיהרא מגרמה, אלא מה דיהיב לה שמשא. ענתות איהו חקל כפר חד, ושריין ביה כהני מסכני דאהדרן על פתחין (דליואי), ולית מאן דישגח בהו, בגין דכל אינון בני ההוא כפרא קלישין הוו בעינייהו דעמא, וביתייהו ריקניין יתיר מכל עמא, בר מה דיהבין לון, כמסכני (ס"א קלישין) קליסין דעמא, בגין כך סיהרא לית לה נהורא מגרמה, אלא בשעתא דאתחבר עמה שמשא אתנהירת. תא חזי, דכתיב (מ"א ב כו) ולאביתר הכהן אמר המלך ענתות לך על שדך, כי איש מות אתה, וכי על דזמין ליה אדונייהו איש מות אקרי, אלא בגין דהוה מאתר מסכנא, דאידבק ביה סיהרא, דאיהי עניה ענתות. ואי תימא (שם) וכי התענית בכל אשר התענה אבי, בגיני כך זכה דלא קטיל ליה, אלא אביתר בגין דהוה מאתר מסכנא זכה ביה דוד עד לא סליק למלכו, כד הוה מכמאן ליה שאול, והוי ארחוי כמסכנא, (לבתר) אביתר כגוונא דא. ולזמנא דשלט שלמה, דסיהרא קיימא באשלמותא, והוה בחדוותא, דעתירו דכלא הוה ליה, לא זכה ביה אביתר, ודאי שדה ענתות רזא דמלה הוה, וירמיה דקני ליה כלא הוה בגין לאחסנא רזא עלאה. תא חזי, כד שלטא סיהרא שדה תפוחים אקרי, כד איהו במסכנו שדה ענתות, בגיני כך תושבחתא דלתתא עביד ליה עתירו ושלימותא, כמה דדוד כל יומי אשתדל למעבד שלימו לה, ולנגנא זמרי, לזמרא ולשבחה לתתא. וכד דוד אסתליק מעלמא שביק לה בשלימו, ושלמה נטל לה בעותרא בשלימותא, דהא סיהרא נפקא ממסכנו ועאלת לעותרא, דבהך עותרא שלט על כל מלכי ארעא, ועל דא (דה"ב ט כ) אין כסף נחשב בימי שלמה, אלא כלא דהב, דאתרבי דהב, ובההוא זמנא כתיב, (איוב כח ו) ועפרות זהב לו, דהא עפר דלעילא הוה מסתכל ביה שמשא, ובאסתכלותא דשמשא ותוקפיה עפרא עביד ואסגי דהב. תא חזי מטורי דנהירו דתוקפא דשמשא תמן, עפרא

זוהר חלק א דף רנ/א

דארעא ביני טורי כלהו עבדי דהב, ואלמלא חיוון בישין דרביאו תמן, בני נשא לא הוו מסכני, בגין דתוקפא דשמשא אסגי דהב. בגין כך ביומי דשלמה אין כסף נחשב למאומה, דהא תקיפא דשמשא אסתכל בעפרא ואסגי ליה דהב, ועוד דההוא עפרא סטרא דדינא איהו, כד אסתכל ביה

שמשא נטל תוקפא ואתרבי דהבא. כיון דאסתכל שלמה בה, שבח, ואכריז ואמר (קהלת ג כ) הכל היה מן העפר וגו', ועל דא שלמה לא אצטריך לנגנא כדוד, אלא שירתא דאיהו רחימו דעותרא, דהוא נהירו ורחימו דכל תושבחן דעלמא ביה הו, תושבחתא דמטרוניתא, כד יתבא בכרסייא לקבליה דמלכא, קאמר. כתיב (מ"א י כז) ויתן המלך את הכסף בירושלם כאבנים, בגין דכלא הוה דהב, ועפרא אתקשר בשמאלא בסטרא דרחימו, כמה דאת אמר (שיר ב ו) שמאלו תחת לראשי, ושמשא אתדבק בהדה, ולא אתעדי מינה. שלמה טעה בהאי, דהא חמא דאתקריב סיהרא בשמשא, וימינא מחבקא ושמאלא תחות רישא, כיון דאתקריבו דא בדא, אמר הא אתקריבו כחדא, ימינא למה הכא, דהא ימינא לאו איהו אלא בגין לקרבא, כיון דאתקריבו דא בדא למאי אצטריך, מיד (דה"ב ט כ) אין כסף נחשב בימי שלמה, אמר ליה קב"ה, אנת דחית ימינא, חיך אנת תצטרך לחסד בני נשא ולא תשכח. מיד סטא שמשא מלקבל סיהרא, וסיהרא שריא לאתחשכא, והוה שלמה מהדר על פתחין ואמר (קהלת א יב) אני קהלת, ולא הוה מאן דיעבד עמיה חסד, מאי טעמא בגין דדחה ימינא ולא חשיב ליה, הדא הוא דכתיב (דה"ב ט כ) אין כסף נחשב בימי שלמה למאומה. ועל דא כל דאסגי תושבחן לגבי קב"ה, אסגי שלמא לעילא, בגיני כך הקשיבי לישא. כתיב (איוב ד יא) ליש אובד מבלי טרף וגו', ליש היינו לישא, כדכתיב חק חקה, אובד, כדכתיב (ישעיה כז יג) ובאו האובדים, מבלי טרף, בגין דאיהי תבעה (ס"א עילה) עלה למיהב, כדכתיב (משלי לא טו) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה. ובני לביא יתפרדו, בגין דכלהו חיילין כד איהי יהיבת להון טרף, כלהו מתחברן כחד וינקין כחד, וכד איהי יתבא מבלי טרף דגרם גלותא, ודאי בני לביא יתפרדו, מתפרשן כלהו לכמה סטרין וארחין, בגין לאשכחא למעבד דינא. ועל דא בזמנא דקרבנא אתעביד, כלא מתתקנן ומתקרבין כחדא כדארמן, השתא דקרבנא לא אתעביד, ודאי בני לביא יתפרדו, ובגיני כך לית לן יום דלא אשתכח ביה דינא, דהא לא מתערין עלאין ותתאין בשלימו עלאה כדקארמן. תא חזי, השתא צלותא דבר נש אתער שלימו לעילא ותתא, ובברכתא דברך לקב"ה מתברכין עלאין ותתאין, ועל דא בצלותא דישראל מתברכין עלמין, מאן דמברך ליה לקב"ה יתברך, מאן דלא בריך לקב"ה לא יתברך, הדא הוא דכתיב (ש"א ב ל) כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו. רב המנונא סבא, כסא דברכתא לא יהיב ליה לבר נש אחרא לברכא, (דבעי לאתנטלא) אלא איהו אקדים ונטיל ליה (בימינא ובשמאלא) בתרי ידוי ומברך, והא ארמן דבעי לנטלא ליה בימינא (ס"א ולא בשמאלא) ובשמאלא. ואף על גב דכלא אתערו ביה, שפיר הוא, אבל כסא דברכה הכי אצטריך כוס, דכתיב (תהלים קטז יג) כוס ישועות אשא, דהא בהאי כוס אתנגידו ברכאן מאינון ישועות דלעילא, והוא נטיל לון וכניש לון לגביה, ותמן אתנטיר (לון) חמרא עלאה ואתכניש בההוא כוס. ובעינן לברכא ליה בימינא (ס"א ובשמאלא) ולא בשמאלא, וחמרא דאיהו בהאי כוס כניש דיתברכון כחדא, ובעינן לברכא פתורא דלא תהא ריקניא מנהמא וחמרא כלא (חד) כחדא. תא חזי, כנסת ישראל כוס של ברכה אקרי, וכיון דאיהו כוס של ברכה, בעינן ימינא ושמאלא (ובעי) לנטלא ליה, וההוא כוס אתייהיב בין ימינא

זוהר חלק א דף רנ"ב

ושמאלא, ובעי דאתמליא חמרא, בגין חמרא דאורייתא דאיהו נפיק מעלמא דאתי. ותא חזי, כוס של ברכה, (הכא) בהאי אתגליין מלין עלאין, הכא דאנן במערתא, אימא הכא אתגלייא רזא דרתיכא קדישא, כוס של ברכה בעי לקבלא ליה בימינא ושמאלא, דא צפון ודרום, וכוס של ברכה דיהא נטיל ברכא מנייהו, מאן כוס של ברכה, דא מטתו שלשלמה, דבעינן דאתייהיב בין צפון לדרום, ובעי לאנחא לה בימינא, וגופא דיתתקן בהדייהו. וישגח ביה בההוא כוס לברכא ליה בארבע ברכאן, בגין דכתיב (דברים יא יב) תמיד עיני יהו"ה אלקיך בה וגו', אשתכח בכוס של ברכה רזא דמהימנותא, צפון ודרום ומזרח ומערב, הא רתיכא קדישא כדקא חזי ליה. ופתורא

בנהמא, בגין דיתברך ההוא לחם דלתתא, ויתברך לחם עוני ויהא לחם פנג והא אוקימנא, וישתכח דכנסת ישראל מתברכא בארבע סטרי עלמא לעילא ותתא, לעילא בההוא (נהמא של ברכה) כוס של ברכה, לאתחברא דוד מלכא באבהן, ויתברך לתתא, דיתברך (נ"א ופתורא בנהמא, בגין דיתברך מכל סטרי מעילא ומתתא, לעילא ברזא דכוס של ברכה, לאתחברא דוד מלכא באבהן, ויתברך לתתא, דיתברך לחם עוני ויהא לחם פנג והא אוקמוה, ויתברך) פתורא דבר נש לאשתכחא ביה מזונא תדיר. קמו כלהו ונשקו ידוי, אמרו בריך רחמנא דאעילנא הכא, ושמענא מלין אלין, נפקו מן מערתא ואזלו, כד עאלו במתא, חמו עיטרא דבני נשא דמיתו, דנפל ביתא עליהו, יתבו וחמו דקא ספדי לאינון דמיתו עם אינון רומאי:

פתח רבי שמעון ואמר, ויבאו עד גרן האטד, מאן גרן האטד, אלא הכא אתרמיז שלטנותא דמצראי דאתעדי, גרן האטד, דא ממנא שולטנא דמצראי, דאתעדי מקמי שולטנותא דישראל, דהא חמו גורן, כמה דאת אמר (מ"א כב י) מלובשים בגדים בגרן, ועל דא ויספדו שם מספד גדול וככד מאד וגו', על כן קרא שמה אבל מצרים עד היום הזה, דודאי מצרים הוה, אופ הכא לאו דיודאי נינהו אלין בכיין, אף על גב דמיתו ביה יודאי, ואלין יודאי אלמלא הוו יודאי לא מיתו, וכיון דמיתו קב"ה מכפר חובייהו. אמר רבי שמעון, תא חזי דיעקב אף על גב דנפקת נשמתיה במצרים, לאו ברשותא אחרא נפקת, מאי טעמא, כמה דאתמר דלא הוה מיומא דאתברי עלמא ערסא שלימתא כההוא ערסא דיעקב, בשעתא דהוה סליק מעלמא, נשמתיה מיך דאתקשר באתריה והא אוקימנא. תא חזי, כד הוה עאל יעקב במערתא, כל ריחין דגנתא דעדן אשתכח במערתא, ומערתא סלקא נהורא, ושרגא חד דליק, וכד עאלו אבהן לגבי דיעקב למצרים לאשתכחא עמיה, אסתלק נהורא דשרגא, כיון דעאל יעקב במערתא הדרא שרגא לאתריה, כדין אשתלים מערתא מכל מה דאצטריך. ועד יומא עלמא לא קבילת מערתא בר נש אחרא ולא תקבל, ונשמתין דזכאן אעברן מקמייהו בבי מערתא, בגין דיתערון ויחמין זרעא דשבקו בעלמא ויחדו קמי קב"ה. אמר רבי אבא, חניטא דיעקב מאי איהו, אמר ליה זיל שאיל לאסיא, תא חזי, כתיב ויצו יוסף את עבדיו את הרופאים להנוט את אביו, ויחננו הרופאים את ישראל, סלקא דעתך כשאר בני נשא הוה חניטא דא, אי תימא בגין אורחא הוא דעבדו, הא כתיב וימת יוסף בן וגו' ויישם בארן במצרים, הא לא אזלו עמיה בארחה, דהא תמן אתקבר, וכתיב ויחננו אותו. אלא ארחה דמלכין איהו, בגין לקיימא גופייהו חניטי לון במשח רבות עלאה על כל משחין מעורב בבוסמין, ושאיב ליה בגופא יומא בתר יומא בההוא משחא טבא ארבעין יומין, דכתיב וימלאו לו ארבעים יום, כי כן ימלאו ימי החנוטים, בתר דאשתלים דא, קיימא גופא שלים זמנין סגיין, בגין דכל ההוא ארעא דכנען וארעא דמצרים מכלה גופא ומרקב ליה

זוהר חלק א דף רנא/א

לזמן זעיר מכל שאר ארעא, ובגין לקיימא גופא עבדי דא, ועבדי חניטא דא מגו ומברא, מגו דשוין ההוא משחא על טבורא, והוא עאל בטבורא לגו ואשתאיב במעוץ, וקאים ליה לגופא מגו ומברא לזמנין סגיין. ויעקב הכי הוה בקיומא דגופא, והכי אצטריך דגופא דאבהן איהו, והוה בקיומא בגופא ונפשא. כגוונא דא ליוסף דאיהו דוגמא דגופא, ובקיומא דגופא, דכתיב ויחננו אותו, בקיומא דנפשא, דכתיב ויישם בארון במצרים, ותנינן תרי יודי"ן אמאי, אלא יוסף נטר ליה ברית לתתא, ונטיר ליה ברית דלעילא, אסתלק מעלמא אתשוי בתרי ארוני, (אתר) בארון לתתא ובארון לעילא, ארון דלעילא מאן איהו, אלא כמה דאת אמר (יהושע ג יב) הנה ארון הברית אדון כל הארץ, דארון דלעילא ארון הברית אקרי, דהא לא ירית ליה אלא מאן דנטר ברית, ובגין דיוסף נטר ליה לברית אתשוי בתרי ארוני. ויישם בארון במצרים הכי הוא ודאי, וקרא אוכח רזא אחרא, דאף על גב דנפקת נשמתיה ברשו אחרא, אתקשר בשכינתא, הדא הוא

דכתיב, ויישם בארון, לעילא ולתתא, בגין דהוה צדיק, דכל צדיק ירית ארעא קדישא עלאה,
כמה דאת אמר (ישעיה ס כא) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ, נצר מטעי, מעשה ידי
להתפאר:

ברוך יהו"ה לעולם אמן ואמן:

תם ונשלם ספר בראשית, תהלה לבורא עולם ביומי שית:

ירומון יקומון אמירי אמרי ושירי ישורון לקושר קשרים:

יגונן יחונן עבדיו ידידיו להשלים מאורים חמשה ספרים:

hebrew.grimoar.cz